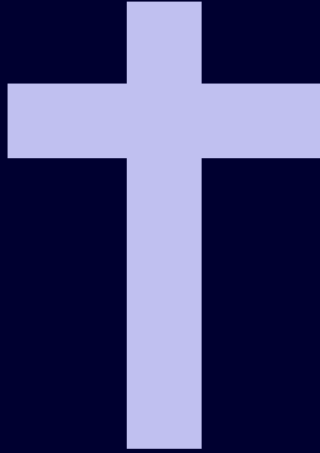

BUKÙ TA
TĪDHĪ//RU YĪZO
DHI ADHYA

Logoti (Logo): BUKÙ TA TĪDHĪ//RU YĪZO DHI ADHYA New
Testament

BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÍZO DHÍ ÁDHYA
Logoti (Logo): BÚKÙ TÀ TÍDHÍ//RU YÍZO DHÍ ÁDHYA New
Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Logo

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
942af0a0-42ea-5477-8f1a-fed39823f32b

Contents

MATAYO	1
MÁROKO	44
LUKA	71
YOWANÌ	114
TA 'OLE DHH Í	145
ROMABHÁ Í	184
1 KORITOBHÁ Í	203
2 KORITOBHÁ Í	220
GALATIYABHÁ Í	231
EFESOBHÁ Í	238
FILIPOYIBHÁ Í	244
KOLOSAYIBHÁ Í	249
1 TESALONIKEBHÁ Í	254
2 TESALONIKEBHÁ Í	258
1 TIMOTEYO	261
2 TIMOTEYO	266
TÍTO	270
FILEMONA	273
ÈBERÈ Í	275
YAKOBHO	289
1 PETERÓ	294
2 PETERÓ	300
1 YOWANÌ	303
2 YOWANÌ	308
3 YOWANÌ	309
YUDA	310
TA TADHALÈ DHH Í	312

Rúbí Tani Mátáyò dré tisile dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisilepi dhi tá Mátáyò 'i. Akódhi nda tá mèdáyì lagìlépi 'i. Di, Yésu dré akódhi ni azízò adrelé áyì àpóstolò mudrí-drì-rì dhi ki àlo ró. Búkù kònìdhi léna dhi, Mátáyò adré Rúbí Tani longó tadházóá dhi, Yésu Gíká ni Mvágó 'i, ìndì Mèsíyá dré tá lazilé kínó lèsè dhi 'i. Gíká amù akódhi nda tà bí í dré tá lazilé profètà i tí áyì Kúlí na dhi kí 'o, kitswázò mómí ki tidrí àyì ki tàkonzi lèsè. Lavulé dhi, Mátáyò adré Rúbí Tani kòdhi ni tisi Yúdà ànzì i dré. Di, Rúbí Tani nda kókpà mómnyá títi i dré.

Búkù kònìdhi léna dhi, Mátáyò adré Yésu ni lídrì ni tà títi m̀bhalé tí kònini: akódhi ni tìma, akódhi ni bàtisimò dòma, akódhi ni tabhìma, akódhi ni àzì Gíká ni kúlí longózá dhi, tsàle akódhi ni àzì mómí ki tidrízó àyì ki drà i lèsè dhi íbe. Amvolásá dhi, Mátáyò adré Yésu ni atsí dré tòle kidhólé Gàllílayá lèsè tsàle Yèrusalémà na dhi ni tà títi, akódhi ni pòsò kùdù ni tà íbe, tsàle akódhi ni dràma ìndì akódhi ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ki tà íbe.

Mátáyò adré kpà tadhá dhi, Yésu dhya kàdrì adrelépi Gíká ni tà tadhá dhi 'i. Tàko ko, adré Gíká ni tatrítrí kúlí ni tà àndu ngì, adrézó kpà Opì bhù àdhya ni tà tadhá ngádra 'á mómnyá títi i dré. Mátáyò adré tà kàdrìkàdrì Yésu dré tadhálé dhi ki lanzi kònini: (1) tà Yésu dré tadhálé kóngò drìna dhi i (Mátáyò 5-7); (2) tà Yésu dré lazilé áyì lebhébhá mudrí-drì-rì dhi i dri áyì ki mùzo lile Rúbí Tani longóbe dhi i (Mátáyò 10); (3) Opì bhù àdhya ni tà lùzu ró dhi i (Mátáyò 13); (4) Yésu ni lebhébhá ki adrema ni tà (Mátáyò 18); (5) lókyá kùdù ni tà, ìndì Gíká ni Opì ni atsama ni tà (Mátáyò 24-25).

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Yésu Krísto ni kómvo ìndì akódhi ni tìma (1:1-2:23)
- 2) Yòwánì Bàtisimò fèlepi ni àzì (3:1-12)
- 3) Yésu ni bàtisimò dòma, ìndì akódhi ni tabhìma (3:13-4:11)
- 4) Yésu ni àzì bvò Gàllílayá àdhya na dhi (4:12-18:35)
- 5) Yésu ni atsí ngàzo Gàllílayá lèsè lile Yèrusalémà na dhi (19:1-20:34)
- 6) Yésu ni pòsò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (21:1-27:66)
- 7) Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi (28:1-20)

Yésu Krísto ni kómvo

(A kònò kpà Lúkà 3:23-38)

¹ Yésu Krísto angá Dàwídì ni sùrú lèsè, ìndì Dàwídì angá ína Abàràma ni sùrú lèsè. Kònìdhi Yésu Krísto ni tábhì ki tìma ni tà tisile dhi 'i:

² Abàràma ti tá Isákà, Isákà dré Yàkòbhò ni tìzo gò, Yàkòbhò dré Yúdà ki tìzo adrùpi ni íbe. ³ Yúdà i Tàmàrà be dhi i dré Fàrèsà ki tìzo Zàrà be. Fàrèsà dré Eserómà ni tìzo, Eserómà dré Arámà ni tìzo. ⁴ Arámà dré Aminádàbà ni tìzo, Aminádàbà dré Nàsónà ni tìzo, Nàsónà dré Sàlòmónà ni tìzo. ⁵ Sàlòmónà i Rábà be dhi i dré Bòwèsà ni tìzo. Bòwèsà i Rútà be dhi i dré Yòbédè ni tìzo. Yòbédè dré Yèsè ni tìzo, ⁶ Yèsè dré ópí Dàwídì ni tìzo.

Dàwídì i Uriyá ni tòkò be dhi i dré Sòlòmónò ni tìzo. ⁷ Sòlòmónò dré Ròbòwámà ni tìzo, Ròbòwámà dré Abíyá ni tìzo, Abíyá dré Asáfà ni tìzo. ⁸ Asáfà dré Yòsáfàtà ni tìzo, Yòsáfàtà dré Yòrámà ni tìzo, Yòrámà dré Ozíyà ni tìzo. ⁹ Ozíyà dré Yòwátámà ni tìzo, Yòwátámà dré Akázà ni tìzo, Akázà dré Ezèkíyà ni tìzo. ¹⁰ Ezèkíyà dré Mánásè ni tìzo, Mánásè dré Amónà ni tìzo, Amónà dré Yòsiyá ni tìzo. ¹¹ Yòsiyá dré Yèkòníyá ki tìzo adrùpi ni íbe, lókyá Isèrèlè ànzì ki rùzo dòle Bàbìlónà na àdzú sè dhi 'á.

¹² Áyì nda ki dòma Bàbìlónà na dhi àmvolésè dhi, Yèkòníyá dré Sàlàtíyèlè ni tìzo, Sàlàtíyèlè dré Zòròbàbèlè ni tìzo. ¹³ Zòròbàbèlè dré Abíyúdà ni tìzo, Abíyúdà dré Eliyákímà ni tìzo, Eliyákímà dré Azórà ni tìzo. ¹⁴ Azórà dré Sàdókà ni tìzo, Sàdókà dré Akímà ni tìzo, Akímà dré Eliyúdà ni tìzo. ¹⁵ Eliyúdà dré Elèyazàrà ni tìzo, Elèyazàrà dré Mátánà ni tìzo, Mátánà dré Yàkòbhò ni tìzo, ¹⁶ Yàkòbhò dré Yòséfà ni tìzo. Yòséfà nda tá Màriyá ni agó 'i. Di Màriyá nda dré Yésu, adrelé zile Mèsíyá dhi ni tìzo.

¹⁷ Kidhólé Abàràma rú atsálé Dàwídì rú dhi, máti tá mudrí-drì-su. Kidhólé Dàwídì rú atsálé Isèrèlè ànzì ki dòma Bàbìlónà na dhi rú dhi, máti kpà mudrí-drì-su. Kidhólé áyì nda ki dòma rú atsálé Mèsíyá ni tìma rú dhi, máti kókpà mudrí-drì-su.

Yésu Krísto ni tìma

(A kònò kpà Lúkà 2:1-7)

¹⁸ Yésu Kristo ni ùma tá kònini: A zì tá Yésu ni andre, Màriyà, Yòsèfà dré tòko ró. Di, drìdrì ì dré ru amúzó dhi kandrà dhi, Màriyà kisú tá ìna 'a Tirí Lólo ni rinyi sè. ¹⁹ Di agó ni Yòsèfà dré adrélé mómí gyágya 'i dhi sè dhi, lè tá kanyò fèle drá mómí ì mi ko gò, dré kisúzóá dhi, ì ni akódhi ni tayi kòlyà.

²⁰ Di dré tá adrèrà'a tà nda ni kisú dhi 'á dhi, ángéló Mirí àdhya dré agázó akódhi kandrà toróbí na, tàá drá dhi: «Yòsèfà, Dáwídí ni mvá, mí ro Màriyà ni dòma mòle dhi ko. Tàko ko, 'a dré kisúlé kòdhi, kisú Tirí Lólo ni rinyi sè. ²¹ A ni mváagó ti. Mí ni akódhi ni rú zi Yésu. Tàko ko, akódhi ni áyi mómnyá ki tidrí àyi ki tàkonzì ì lèsè.»*

²² Di tà nda kòdhi ì atsá títi kònini, kitswálé tà Mirí dré tá longólé áyi profétá tí dhi ì kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi:

²³ «Mì nò rè ká! Kyánzi àgo tà nìlepi rè ko dhi ni 'a kisú gò, dré mváagó tizo.

A ni rú ni ì ni zi Emànùwélè.»†

Rú nda kòdhi adrè léá tàle dhi «Giká tùmání àma ìbe».

²⁴ Di Yòsèfà kòlaró dre dhi, dré Màriyà nda ni dòzo mòle ngóro ángéló Mirí àdhya dré tá tàle akódhi dré dhi tìni. ²⁵ Di, ayi ìna akódhi be ko, tsàle lókyá dré mváagó tizo dhi 'á. Gò dré mváagó nda ni rú zizo Yésu.

2

Tògyabhá ì aìi Yésu ni kitó

¹ A ti tá Yésu Bètèlémè, bvò Yúdáyà àdhya lé dhi na, ópí Eródè ni lókyá 'á.* Akódhi ni ùma àmvolèsè dhi, tògyabhá bhìbhínyà tà ndabhá nìle dhi ì dré angázó kítú dré apfòrà lèsè, àlìle atsálé Yèrusalémà le. ² † dré lizízóá dhi: «Mvámvá ùle Yúdà ànzi kì ópí ro dhi ángwà? Tàko ko, mà nò tá akódhi ni bhìbhínyà kítú dré apfòrà lèsè gò, mà dré àlizo kitswálé akódhi ni lindrì bha.»

³ Di ópí Eródè kòyi tà nda dre dhi, akódhi ni drì dré abízó, ngóro mómnyá títi Yèrusalémà le dhi kya tìni. ⁴ Dré Yúdà ànzi kì kòwánà kàdrì kì kimózo tatrítrí kúlí tadhábhá ìbe gò, lizízóá àyi tí dhi: «Prófétá ì adrè tá tàá dhi, à ni Mèsiyà ni ti ángolé ya?»

⁵ † logó drá dhi: «Bètèlémè, Yúdáyà le dhi na. Angyá ko, profétá kì àlo tìsì kònini:

⁶ «Di mí, Bètèlémè bvò Yúdà àdhya lé ni, ámi tà tsà bhàandre kàdrìkàdrì Yúdáyà le dhi kya ì kòfalé ko. Tàko ko, ópí àlo dhi ni apfò mí lèsè.

A ni àma mómnyá, Isèrèlé ànzi kì drì ko kábilígyà líkílèpi tìni.»†

⁷ Eródè kòyi tà nda dre dhi, dré tògyabhá nda kì zizo lùzu ró gò, àyi kì lizízó lókyá bhìbhínyà nda dré tá kidhózo apfòle dhi ni nizo. ⁸ Gò dré àyi kì múzo Bètèlémè na, tàzoá àyi dré dhi: «Mì kòlì mómnyá kònàle dhi kì lizí, mvámvá nda ni tà nizo dóro. Di mí kòkisú akódhi dre dhi, mí kàmù kúlí má dré, má kòkìswáro kpà lile akódhi ni lindrì bha be dhi bvó.»

⁹ Di tògyabhá nda ì kòyi ópí nda ni kúlí dre dhi, ì dré ngázo lile. † dré tá adrèrà'a láti 'á dhi, bhìbhínyà ì dré tà nòle kítú dré apfòrà lèsè nda adrè tá lile àyi kandràna, tsàle àyi kíkí àrà mvámvá nda dré tá adrèzó dhi drìle. ¹⁰ Di ì kònò bhìbhínyà nda àyi kíkírà'a dre dhi, ì dré lenzézó lavulé. ¹¹ † kòfi dzó na dre dhi, ì dré mvámvá nda ni nòzo andre ni Màriyà be gò, ì dré dhèzo àyi kì kórókó títi mvámvá nda kandrà, akódhi ni lindrì bhàzo. Di ì dré ngá làgì be kàdrì ì dré adólé dhi kì kinzízó fèle drá. † fè tá oró, béndélé, ìndì málási ledélé mìrè sè dhi be.

¹² Amvolásà dhi, Giká dré tà longózo àyi dri toróbí na tàzoá dhi, ì kògò nzìle Eródè vélèsè ko. Di ì dré láti àzya dòzo, nzizo àyi kì bvò na.

Yòsèfà ì lapá Ezèpétò na

¹³ Tògyabhá nda ì kòlì dre dhi, ángéló Mirí àdhya dré agázó Yòsèfà kandrà toróbí na, tàá drá dhi: «Mí nga mvámvá kòdhi ni do andre ni be, lapázó àyi ìbe Ezèpétò na. Mí kàdré kònàle tsàle lókyá má dré dra tàzoá mí kàgò dhi 'á. Tàko ko, Eródè adrè 'òle mvámvá nda ni nda pfùle dràle.»

¹⁴ Di Yòsèfà dré ngázo ngátsi kítógá sè mvámvá nda ni do andre ni be gò, lapázó àyi ìbe Ezèpétò na. ¹⁵ † dré adrèzó kònàle tsàle lókyá Eródè dré dré dhi 'á. Tà nda kòdhi atsá kònini, kitswálé tà Mirí dré tá longólé àyi profétá tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Akódhi longó tá dhi: «Má azí àma mváagó apfòle Ezèpétò lèsè.»‡

* 1:21 1:21 Rú «Yésu» Gírìkì ti sè dhi, ìndì rú «Yòsúwà» Ebèrè ti sè dhi ì adrè léá tàle dhi «Mirí adrè mómí kì tidrí».

† 1:23 1:23 A kònò Esáyà 7:14. * 2:1 2:1 «Bètèlémè» kònìdhi, bhàandre Dáwídí àdhya 'i. A kònò 1 Sámùwélé 16:1. † 2:6 2:6 A kònò Miké 5:1. ‡ 2:15 2:15 A kònò Oséyà 11:1.

Eródè 'o ànzìàgò ì tufpúlè todràlè

¹⁶ Eródè kòndí dhi, tògyabhá nda ì lítí tá ì dre dhi, akódhi ni togó dré aswázó tà tándi ró. Dì dré mómndí ki múzo lílè Bètèlémè na ìndí bhà lágásá dhi ì 'ásè, ànzìàgò títi kóná ìbe rí dhi ki tufpú todràlè, túmání àyi kóná tsabhá rè rí ko dhí ìbe. Kí tá kóná nda ki bvó lókya dré tá yìlè tògyabhá nda ì vélèsè dhi sè. ¹⁷ Dì tá Mírì dré tá longólè pròfètá Yèrèmiyá tí dhi dré ru 'òzo kòníni. Akódhi longó tá dhi:

¹⁸ «Kúlí adré angálé Rámà lésè.

A adré ngòlè adrézó tongólé.

Ràkèlè adré àyi ànzimvá ki ngo nì.

Adré leá à kòtíndrì àyi togó wà dhi ko,

ànzimvá nda ì dré adrélé vélé yó dhi sè.»[§]

Yòséfá ì lí bhà mo Nàzàrètá na

¹⁹ Eródè ni dràma àmvolèsè dhi, ángéló Mírì àdhyá dré agázó toróbí na Yòséfá kandrá Ezepètò na, tàá drá dhi: ²⁰ «Mì nga mvámvá do andre ni be, nzìzo àyi ìbe Ìserélè ànzì ki bvò na. Tàko ko, mómndyá adrébhá tá láti nda mvámvá nda ni 'òzo dràlè dhi ì todrá akálé dre.»

²¹ Dì Yòséfá dré ngàzo mvámvá nda ni do andre ni be gò, nzìzo àyi ìbe Ìserélè ànzì ki bvò na. ²² Dì, dré yìzoá tàlè dhi, Arèkèlávò atsó tá ópí ro Yúdáyá drìlè àyi atá Eródè ni àrà 'a dhi, dré ìna adrézó ngá ro nzìma kònàlè dhi sè. Dì Giká dré gòzo tà longó drá toróbí na gò, ì dré lízo bvó Gállílayá àdhyá na. ²³ Ì kòtsa kònàlè dre dhi, ì dré bhà mòzo adrézó bhàandre rú zìlè Nàzàrètá dhi na. Tà nda kòdhi atsó kòníni, kítswalé tà longólè pròfètá ì tí dhi kò'oró ru be dhi bvó. Ì longó tá dhi: «A ni akódhi ni zì Nàzàrètá mvá ro.»*

3

Yòwání Bàtìsimò fèlèpi ledé láti Mírì Yésu dré

(A kònò kpà Mároko 1:1-8; Lúka 3:1-18; Yòwání 1:19-28)

¹ Lókya nda àmvolèsè dhi, Yòwání Bàtìsimò fèlèpi dré pfòzo adrélé Giká ni kúlí longó duku Yúdáyá àdhyá na. ² Adré tá tàá dhi: «Mì kòladzá àmì ki togó agòzo Giká vélé. Tàko ko, Opí bhù àdhyá atsó ànyì dre.» ³ Yòwání nda tá dhyá pròfètá Esáyá dré tá tà ni nì tázò dhi 'i. Akódhi tà tá dhi:

«Dhyá àlo adré kúlí loyó duku na, adrézó tàá dhi:

«Mì kòledé láti Mírì dré alìzo!

Mì kòlotó láti atsalé pyà akódhi dré!»*

⁴ Yòwání asó tá kítá ledélé kàmílò bhí sè dhi ì rú, káfá ledélé kà'wá kíní sè dhi ni 'ìzo àyi kípílè 'á. Akódhi ni mánýangá tá kísa 'i, túmání apé mbì na dhi be. ⁵ Mómndí zyandre dhi ì adré tá apfòlè Yèrúsalamá lésè, bvò wáyi Yúdáyá àdhyá lésè, ìndí bvò wáyi Yòròdánè lágásè dhi lésè, alìlè Yòwání vélé. ⁶ Ì adré tá àyi ki tàkònzì ki ta ngádra 'á gò, akódhi dré adrézó bàtìsimò fe àyi dré yìandre Yòròdánè àdhyá na.

⁷ Dì, akódhi kònò Fàrísáyó ì, Sàdúkáyò ìbe bí dhi ì adrerá 'a alìlè kítswalé bàtìsimò do ì vélé dre dhi, dré tázòá àyi dré dhi: «Àmì, nù àtrá ki àrèbhá ni ì, àdhi tadhá àmì dré dhi, mì kòlapá Giká ni kòmbà adrélépi alìlè dhi sílèsè dhi nì?» ⁸ Lè mì kàdré tà adrébhá tadhá dhi, mì ladzá àmì ki togó dre dhi ki 'o kòdhyá. ⁹ Mì kòbhà àmì adrélé kúsúá àmì lèna dhi «Àma àmakya Abàrámà ni ànzì 'i» dhi ko. Tàko ko, má adré tàá àmì dré dhi: Giká rìnyì ìbe kítswázó ànzì 'o topfòlè Abàrámà dré kàrà kòni ì lésè. ¹⁰ A ga kùbalú fa kómvo ì rú dre. Dì à ni fa títi adrébhá lò'wa dóro 'a ko dhi ki togá lebhélé àtsí na.

¹¹ Má adré mána bàtìsimò fe àmì dré yí sè tadházóá dhi, mì ladzá àmì ki togó dre. Dì, dhyá àlo àma lavúlèpi rìnyì sè dhi ni ìna adhé má bvó. Má kítswá akódhi nda ni lindrì sè ko. Má kítswá ndìndí akódhi ni kámókà tíngí bwá ko. Akódhi ni bàtìsimò fe àmì dré Tírì Lólo sè, ìndí àtsí sè. ¹² Akódhi ndàkpá ìbe ì drígá. Asá dhi, a ni ngánò àngbò ìna drìna dhi ni awá, lò'wa ni nì lomvózó dàlè kòbhó na gò, kúyí ni nì kùzo zàlè àtsí adrélépi adralé ko dhi na.»

Yésu ni bàtìsimò dòma

(A kònò kpà Mároko 1:9-11; Lúka 3:21-22)

¹³ Lókya nda sè dhi, Yésu dré angázó Gállílayá lésè alìlè Yòwání vélé kítswalé bàtìsimò do Yòròdánè na. ¹⁴ Dì, Yòwání lè tá ìna bàtìsimò fèlè Yésu dré ko gò, dré tázòá drá dhi: «Adré tá leá dhi, mí kòfè bàtìsimò má dré mì. Dì, mí gò mána alìlè bàtìsimò do má vélé

§ 2:18 2:18 A kònò Yèrèmiyá 31:15. * 2:23 2:23 Lókya àruka ì sè dhi, à adré Yésu ni zì dhyá angalépi Nàzàrètá lésè dhi ró. A kònò Mátáyó 21:11. * 3:3 3:3 A kònò Esáyá 40:3.

ngíningíni ró?»¹⁵ Di Yésu logó drá dhi: «Mí kòka'í tà kòdhi kàdré kònini lókyá kònìdhi sè. Tàko ko, adrè léá dhi, mà kò'o tà gyágya títi Giká dré adrélè lèlè mà kò'o dhi ì kitswálè títi.» Di Yòwàni dré bàtìsimò ka'izo fèlè drá. ¹⁶ Yésu kòdo bàtìsimò dre dhi, dré apfòzo yí lèsè. Di gbá kòdhwá, bhù dré ru lanzizó gò, Yésu dré Giká ni Tirí nòzo asirà'a kòbhòlà tíni adhéle í dri. ¹⁷ Gò kúli dré apfòzo bhù lèsè tàá dhi: «Kònìdhi áma Mväägò má dré lèlè tò dhi 'i. Ama togó adrè kinílè akódhi ni tà sè tò.»[†]

4

Dzaborò tabhì Yésu ni litilè duku na

(A kònò kpà Mároko 1:12-13; Lúka 4:1-13)

¹ Amvolásá dhi, Tirí Lólo dré Yésu ni drìzo lízo akódhi be duku na, Dzaborò kòtabhìró akódhi litilè be dhi bvò. ² Kònàle dhi, Yésu dré tàbirí mvòzo kitú nyadhì-rì indì ngátsi nyadhì-rì gò, tàbirí dré akódhi ni 'òzo. ³ Di Dzaborò dré áyi kisizó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí kàdré Giká ni Mväägò 'i bàti dhi, mí kòtà kírà kòni ì dré dhi, ì kòladzá ru atsálè mápà ro.» ⁴ Di, Yésu logó drá dhi: «Giká ni Kúli adrè tàá dhi: «Móndí adrè ngbà 'í adrélè lídrì íbe mápà sè ko. Be ró dhi, adrè lídrì íbe kúli títi adrèbhá apfòlè Giká silèsè dhi ì sè.»^{*}»

⁵ Gò Dzaborò dré akódhi ni drìzo lízo ába Yèrúsalmè, bhàandre lólo dhi na, akódhi ni bha tèpelò ni drì kákú na. ⁶ Dré tàzoá drá dhi: «Mí kàdré Giká ni Mväägò 'i bàti dhi, mí wa dhèlè bvò dri. Angyá ko, Giká ni Kúli adrè tàá dhi: «Giká ni tòlì fe áyi ángélò ì dré ámi tà sè. Ayi nda ki ámi ko kító,

mí kòdherò ámi pá si kírà dri ko.»[†]

⁷ Di Yésu gò logóá drá dhi: «Giká ni Kúli adrè kókpa tàá dhi: «Lè mí kòtabhì Mírì ámi Giká ko.»[‡]»

⁸ Gò Dzaborò dré gòzo akódhi ni dri mbàzo ába kòngó àlo mvumvù lavulè dhi drìna, òpì wáyi bvò àdhyá ki tadházó drá áyi ki rúku íbe. ⁹ Dré tàzoá drá dhi: «Má ni òpì títi kòdhi kí fe mí dré, mí kàdhé ámi kórókó títi má kandrá áma lindrì bhàzo dhi.» ¹⁰ Di Yésu tà drá dhi: «Sàtánà, mí nga kònwásè! Tàko ko, Giká ni Kúli adrè tàá dhi: «Lè mí kàdré ngbà 'í Mírì ámi Giká ni lindrì bha kòdhyá. Mí kàdré kpà lísámbo 'o ngbà 'í akódhi ni rú sè kalóma.»[§]» ¹¹ Di Dzaborò dré ngàzo akódhi ni tayí. Gò ángélò ì dré alizo akódhi ni ledé.

Yésu kìdhó Giká ni kúli longó

(A kònò kpà Mároko 1:14-15; Lúka 4:14-15)

¹² Amvolásá dhi, Yésu dré yizoá tàlè dhi, à ru tà Yòwàni bhèlè bàdzó na gò, dré gòzo gòlè Gàliláyá na. ¹³ Dré rè zyá tsàzo Nàzàrètá na gò, dré bhàandre nda ni tayízó lízo bhà mo Kàpàrànwúmá na. Bhàandre nda tàpáriandre Gàliláyá àdhyá mìlè, bvò Zàbùlónà ànzi kya Nèfátàli ànzi íbe dhi na.^{*} ¹⁴ Tà nda kòdhi atsá kònini, kitswálè tà longólè pròfètá Esáyá tí dhi kò'oró ru be dhi bvò. Akódhi longó tá dhi:

¹⁵ «Mónyá bvò Zàbùlónà ànzi kya Nèfátàli ànzi íbe dhi na dhi ì,

àyì adrèbhá tàpáriandre mìlè, indì Yòròdánè ni ta'á na dhi ì,

àyì adrèbhá Gàliláyá, bvò mónyá sùrú twá ro dhi kya na dhi ì,

¹⁶ ì adrè tá lirílè tìnìmvá na gò,

ì dré ngádra kàdrì dhi ni nòzo.

Ì adrè tá lirílè líndrì dràdrà àdhyá zàlè gò,

ngádra dré apfòzo ngá kazá àyi kòfalé.»[†]

¹⁷ Kìdhólè lókyá nda sè dhi, Yésu dré ngàzo adrélè Giká ni kúli longó, adrézó tàá dhi: «Mí kòladzá àmi kí togó agòzo Giká vélè. Tàko ko, Opì bhù àdhyá atsá ànyi dre!»[‡]

Yésu kìdhó áyi lebhébhá ki azì

(A kònò kpà Mároko 1:16-20; Lúka 5:1-11)

¹⁸ Kitú àlo, Yésu dré tá adrèrà'a atsílè tàpáriandre Gàliláyá àdhyá mìlèsè dhi 'á dhi, nò tà móndí rì adrúpi ró dhi ì. Ayi nda ì tá Símónà adrélè kpà rú zìlè Péterò dhi, tùmání adrúpi ni Andréyá be dhi 'i. Ý adrè tá kimbá bhe yí na. Tàko ko, àyi tá kosyá bhebhá 'i. ¹⁹ Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mí alí mà vèsè. Kìdhólè nyànómvá dhi, mí gò vélè adrélè

[†] 3:17 3:17 A kònò Longó ì 2:7; Esáyá 42:1. * 4:4 4:4 A kònò Dùtèrònómè 8:3. † 4:6 4:6 A kònò Longó ì

9:11-12. ‡ 4:7 4:7 A kònò Dùtèrònómè 6:16. § 4:10 4:10 A kònò Dùtèrònómè 6:13. * 4:13 4:13 «Zàbùlónà»

indì «Nèfátàli» kòni ì tá sùrú rì sùrú mudrì-drì-rì Isèrèlè ànzi kya ì kòfalé dhi 'i. † 4:16 4:16 A kònò Esáyá 8:23-9:1.

‡ 4:17 4:17 Bükü Mátáyó àdhyá léna dhi, «Opì bhù àdhyá» kònìdhi adrè léá tàlè dhi «Giká ni Opì».

kosyá bhebhá ì ró ko. Má ni àmi ki 'o adréle móndí ndabhá ì ró.»²⁰ Di gbá lókyá nda sè dhi, ì dré àyi ki kimbá ki tayízó gò, ì dré ngázo adréle akódhi ni lebé.

²¹ Yésu kòlì drìdrì tsà dre dhi, dré móndí rí àruka adrébhá kpà adrúpi ró dhi ki nòzo. Ayi nda ì tá Yàkòbhò ì Yòwàni be, Zèbèdáyò ni ànzi 'i. I adré tá bwátù na tùmáni àyi ki atá Zèbèdáyò be, adréle àyi ki kimbá ki m̀ ledé. Gò Yésu dré àyi ki azizó. ²² Di gbá kòdha, ì dré àyi ki bwátù tayízó àyi ki atá be gò, ì dré ngázo adréle akódhi ni lebé.

Yésu tatsí tà tadhábe, Rúbí Tani longóbe, ìndì dràbhá ki tidríbe
(A kònò kpà Lúkà 6:17-19)

²³ Amvolásà dhi, Yésu dré ngázo adréle tatsilé bvò wáyi Gàliláya àdhya 'ásè, tà tadhábe Yúdà ànzi ki lisámbò dzó ì 'ásè, Rúbí Tani Giká ni Opì àdhya ni longóbe, ìndì móndí ki tidríbe àyi ki drà títi ì lesé. ²⁴ Di akódhi ni rúbì adré tá la'ulé bvò nda 'ásè títi, tsàle byá bvò Siriyá àdhya na. A adré tá mónyá títi drà twátwa ìbe ìndì ngáaswa twátwa ìbe dhi ki adzì akódhi vélé, tùmáni móndí tíri kònze ìbe dhi ìbe, móndí agílilí ìbe dhi ìbe, ìndì móndí pá be àbvò ro dhi ìbe. Di akódhi adré tá àyi ki tidrí títi. ²⁵ Móndí zyandre angábhá Gàliláya lesé, bhàandre zile Mudrí dhi ì lesé, Yérusalémà lesé, Yúdáyà lesé, ìndì Yòròdánè ni ta'á lesé dhi ì adré tá akódhi ni lebé.

5

Tà Yésu dré tadhále kòngò drina dhi ì

¹ Kítù àlo, Yésu kònò móndí zyandre adrébhá tá ru kímó dhi ì dre dhi, dré mbàzo kòngó àlo drina gò lírilé. Akódhi ni lebébhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga gò, ² dré kidhózó adréle àyi ki tadhá kònini:

Tà adrézó lenzélé àsà dhi ì
(A kònò kpà Lúkà 6:20-23)

³ «Kólénzé mónyá adrébhá àyi ki no lemerè ro àyi ki togó na dhi ì dré.

Tàko ko, Opì bhù àdhya àyikya 'i!

⁴ Kólénzé mónyá adrébhá àwò ngo dhi ì dré.

Tàko ko, Giká ni àyi ki togó tindrì!

⁵ Kólénzé mónyá adrébhá àyi ki tà bha k̀ni mi dhi ì dré.

Tàko ko, ì ni bvò Giká dré lazilé dhi ni kisú tàyilé ro!

⁶ Kólénzé mónyá adrébhá loví ìbe adrézó tà gyàgya 'o dhi ì dré.

Tàko ko, Giká ni tà ì dré adrézó loví ni ìbe nda ni 'o kitswálé àyi dré títi!

⁷ Kólénzé mónyá adrébhá àyi ki àzya ki kizá bha dhi ì dré.

Tàko ko, Giká ni àyi ki tàndi ki kizá bha!

⁸ Kólénzé mónyá adrébhá togó lólo ìbe dhi ì dré.

Tàko ko, ì ni Giká ni no!

⁹ Kólénzé mónyá adrébhá tà kidrikidri bha móndí ì kòfalé dhi ì dré.

Tàko ko, à ni àyi ki zi Giká ni ànzi ì ró!

¹⁰ Kólénzé mónyá adréle m̀ p̀fòle ì dré adréle tà gyàgya 'o dhi sè dhi ì dré.

Tàko ko, Opì bhù àdhya àyikya 'i!

¹¹ Kólénzé àmi dré, à kàdré àmi ki lodhá, adrézó àmi ki m̀ p̀fo, adrézó tà kònze ta àmi rú kinzó sè àma tà sè dhi. ¹² Mì kàdré lenzélé, adrézó arí ìbe tà nda ì sè! Tàko ko, làgì múrúngú adré àmi ki letè bhù na. A p̀fo tá kpà pròfètà atú àmi kandrá dhi ki m̀ kònini.»

Tà tadhále tà'í ni tà rú, ìndì tálà ni tà rú dhi ì
(A kònò kpà Márokò 9:50; Lúkà 14:34-35)

¹³ Yésu gò t́á dhi: «Àmi tà'í bvò kòndi àdhya 'i. Di, tà'í nda ni aswaaswa kòtì akílé lásà dhi, à ni kitswá logóá ngini? Tà'í nda kitswá gòle vélé tà àlo 'o ko. A adré kutúá gò, móndí ì dré adrézó atóá àyi pálé.

¹⁴ Àmi ngádra bvò kòndi àdhya 'i. A kitswá bhàandre síle kòngò drina dhi ni zu bwà ko. ¹⁵ A dhi gá kpà tálà bhàle lidrí zàna ko na. Be ró dhi, à adré dhiá bhàle zá kuru mísá drina gò, dré adrézó ngá kazá mónyá títi adrébhá dzó lé dhi ì dré. ¹⁶ Di m̀ kàdré kòkpá àmi ki ngádra tayí adréle ngá kazá móndí ì kòfalé kònini, ì kàdréro tà dóro m̀ dré adréle 'òle dhi ki no, adrézó àmi ki Atá bhù na dhi ni rú bha kùle.»

Tà tadhále t́átrítrí kùlì ni tà dri dhi

¹⁷ «Lè m̀ kòkisú ko tàle dhi, má alì kitswálé t́átrítrí kùlì Mòsè àdhya ìndì tà pròfètà ì dré tsìsile dhi ki p̀fu dhi. Má alì tà nda ki p̀fu ko. Be ró dhi, má alì mána tà nda ki 'o kitswálé títi dhi bvò. ¹⁸ Má adré tà bàti ta àmi dré: Tsàle bhù ki kùdù bvò be dhi na dhi, t́átrítrí kùlì nda ni wárágá pá mvá tsà dhi 'i yà, kó ngalé tà mvá tsà tsìsile lána dhi

'i yà dhi kitswá tàdzí akilé ko, tsàlè lókyá tà títi nda ì dré dra ru 'òzo kitswálé títi dhi 'á. ¹⁹ Dì àsà dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà mvá tsà àlò tatrítrí kúli nda dré adrélé tàlè à kò'o dhi ni ño gò, adrézó áyi àzuya ni tadhá adrélé kpá 'òá kònini dhi, à ni akódhi nda ni zi mómí tákò ró lavúlé mómíyá títi Opì bhù àdhyà na dhi ì rúsè. Dì, dhya ángùdhi adrélépi tà tatrítrí kúli nda dré adrélé tàlè à kò'o dhi ki 'o gò, adrézó tà nda ki tadhá mómí ì dré dhi, à ni akódhi nda ni zi mómí kàdrì ro Opì bhù àdhyà na. ²⁰ Dì, má adré tää àmi dré dhi: Àmi ki tà gyàgya kòlavú tatrítrí kúli tadhábhá kya Fàrisáyò kya be ko dhi, mì kitswá tàdzí file Opì bhù àdhyà na ko.»

Tà tadhálé togóaswa ni tà dri dhi

²¹ «Mì yi tàlè dhi, à tà tá àma ki tábhí ì dré dhi: «Lè mí kòpfu mómí dràlè ko.* Dhya ángùdhi mómí pfulépi dràlè dhi ni pfo áyi totó tàbvó tàlèpi kandrá.» ²² Dì, má adré mána tää àmi dré dhi: Dhya ángùdhi áyi togó taylépi adrélé aswálé áyi adrúpi rú dhi ni pfo tàbvó tàlèpi kandrá. Dhya ángùdhi adrélépi áyi adrúpi ni zi mómí tákò ró dhi ni pfo Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì ì kandrá. Dhya ángùdhi adrélépi áyi adrúpi ni zi tirí kiza líyi ro dhi kitswá ina lìlè líferò ni àtsi na.

²³ Dì àsà dhi, mì kàdré 'òlè ngá fe Giká dré àlètàrì kandrá gò, tà àmi kòfalé àmi adrúpi be dhi dré agázó mí léna dhi, ²⁴ lè mí kòtayí ngá mína nda àlètàrì kandrá. Mí kòlì rè zya mì dré àmi ki kòfalé ledézó àmi adrúpi nda be 'íká, gò mí kàgòró ngá nda ni fe Giká dré ndò.

²⁵ Mì kàdré lìlè dhya adrélépi àmi asikí dhi be tàbvó tàrà na dhi, lè mì kòyi ru mbèlè akódhi be mì dré rè dhu adrérà'a láti 'á dhi 'á. Mí kò'o kònini ko dhi, akódhi ni àmi fe tàbvó tàlèpi drigá, tàbvó tàlèpi nda dré àmi fèzo pòlísì drigá gò, àmi bhèzo bádzó na.

²⁶ Má adré tà bàti ta mí dré: Mí kitswá apfòlè kònalèsè ko, tsàlè lókyá mí dré dra màri nda ni logózó akulé títi dhi 'á.»

Tà tadhálé múná tà dri dhi

²⁷ «Mì yi tàlè dhi, à tà tá dhi: «Lè mí kò'o múná tà ko.»† ²⁸ Dì, má adré mána tää àmi dré dhi: Dhya ángùdhi adrélépi tòkò àlo dhi ni no gò adrézó rúbhá lovó bha akódhi ni tà sè dhi, 'o ina múná tà tòkò nda be áyi togó na dre. ²⁹ Àmi mì dríágó lésè dhi kàdré àmi 'o dhèlè tàkònzì na ni dhi, lè mí kàngí àmi mì nda bhèlè mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré ngá àlo mí rú dhi ni taylé abilé dhi dóro lavúlé, àmi rúbhá wáyi dhi ni bhèlè líferò na dhi rúsè. ³⁰ Àmi dríágó kàdré kó àmi 'o dhèlè tàkònzì na ni dhi, lè mí kòlì àmi dríágó nda bhèlè mí rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mí dré ngá àlo mí rú dhi ni taylé abilé dhi dóro lavúlé, àmi rúbhá wáyi dhi dré lìlè líferò na dhi rúsè.»

Tà tadhálé tòkò tingama ni tà dri dhi

(A kònò kpá Matáyò 19:9; Màrokò 10:11-12; Lúkà 16:18)

³¹ «Mì yi tàlè dhi, à tà tá dhi: «Lè dhya adrélépi áyi tòkò ni le tingalé dhi kòfè drá wárágá adrélépi tadhá dhi, ì tingá akódhi dre dhi.»‡ ³² Dì, má adré mána tää àmi dré dhi: Kàdré ngbà 'í ndótò tà sè ko dhi, dhya ángùdhi áyi tòkò ni tingalépi dhi 'o ina akódhi atsálé tòkò zàrbhù ro dhi ró. Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi tòkò tingalé dre dhi ni adólépi mòlè dhi, adré kpá múná tà 'o.»

Tà tadhálé mòmndrà sìma ni tà dri dhi

³³ «Mì yi kpá tàlè dhi, à tà tá àma ki tábhí ì dré dhi: «Lè mí kòmò mòmndrà mí dré sìlè dhi ko. Dì, mì kàdré be mòmndrà mì dré sìlè Mírì kandrá dhi ki 'o títi.»§ ³⁴ Dì, má adré mána tää àmi dré dhi: Lè mì kòsì mòmndrà àlomvá ko. Mì kòsì mòmndrà bhù ni rú sè ko. Tàko ko, bhù nda Giká ni lírìrà adrézó opì nya dhi 'i. ³⁵ Mì kòsì kpá mòmndrà bvò ni rú sè ko. Tàko ko, bvò nda àrà Giká dré adrézó áyi pá bha dríá dhi 'i. Mì kòsì kpá mòmndrà Yerúsalemá ni rú sè ko. Tàko ko, bhàandre nda bhàandre Opì kàdrì àdhyà 'i. ³⁶ Mì kòsì kpá mòmndrà àmi drì ni rú sè ko. Tàko ko, mí kitswá ndìndì àmi drìbhí àlo dhi ni ladzá atsálé kini yà, kó ngalé kemve yà dhi bwà ko. ³⁷ Mì kàdré ì tà ka'í 'òlè dhi, mì kòtà ngbà 'í «Ayíya» kòdhyà. Mì kàdré tà ka'í 'òlè ko dhi, mì kòtà ngbà 'í «Kóko» kòdhyà. Tà àzuya kitswálé bhàlè kúli nda ì dri dhi, adré ina angalé Dhya kònzì vélésè.»

Tà kònzì logoma tà kònzì 'òlè dhi tí dhi

(A kònò kpá Lúkà 6:29-30)

³⁸ «Mì yi tàlè dhi, à tà tá dhi: «Mì ki ru kisé mì be. Sí ki kpá ru kisé sí be.»* ³⁹ Dì, má adré mána tää àmi dré dhi: Dhya àlo kò'o tà kònzì àmi rú dhi, mì kògò ligilé akódhi rú

* 5:21 5:21 A kònò Pfòma 20:13; Dùtèrònómé 5:17. † 5:27 5:27 A kònò Pfòma 20:14; Dùtèrònómé 5:18. ‡ 5:31 5:31 A kònò Dùtèrònómé 24:1. § 5:33 5:33 A kònò Lèvitiké 19:12; Ngá nàma 30:3; Dùtèrònómé 23:22-24. * 5:38 5:38 A kònò Pfòma 21:24; Lèvitiké 24:20; Dùtèrònómé 19:21.

ko. Be ró dhi, dhya àlo kòsa àmi kóbbhólé driágo lésè dhi dhi, mí kògò mína àzuya ni ní alá akódhi dré kpá sàle. ⁴⁰ Dhya àlo kòlè àmi drìle tàbvo tàlepi kandrá àmi kítá agá lésè dhi ní dòzo dhi, mí kòtayí kpá akódhi àmi kítá kidhì àdhya ní do. ⁴¹ Dhya àlo kòru mí 'òle atsi to í be kilóméterè àlo dhi, mí kòlì tùmáni akódhi be kilóméterè rì. ⁴² Mí kàdré ngá fe dhya ángudhi adrélépi ngá zi mí tí dhi dré. Dhya àlo kàdré ngá le zìle mí tí màri ró dhi, mí kògá ngá nda ní fema drá dhi ko.»

Dhyá kì kàribhá kì lèma

(A kònò kpá Lúkà 6:27-28, 32-36)

⁴³ «Mí yi tàle dhi, à tà tá dhi: <Lè mí kàdré àmi àzuya ni le, adrézó àmi kàribhá ní ga.>[†]
⁴⁴ Dì, má adrè mána taa àmi dré dhi: Lè mí kàdré àmi kì kàribhá kì le. Mí kàdré kpá tà zi Giká tí mómnyá adrèbhá àmi kì mí pfo dhi i dré. ⁴⁵ Mí kàdré 'òá kònini dhi, mí ní adrè àmi kì Atá bhù na dhi ní ànzi i ró. Tàko ko, akódhi adrè kitú 'o kàle mómni kònzi i dri, ìndì mómni dóro i dri. Adrè kpá kozya 'o dhìle mómni gyágya i dri, ìndì mómni gyágya ko dhi i dri. ⁴⁶ Mí kàdré ngbá 'í mómnyá adrèbhá àmi kì le dhi kì le kòdhyà dhi, mí ní àdho làgì kiséú asá? Ndìndì mèdáyì lagìbhá i adrè 'òá kònini. ⁴⁷ Mí kàdré ngbá 'í mòdo fe àmi kì adrúpi i dré dhi, mí adrè àdho tà dóro 'o mómni àruka kya kì lavú? Ndìndì págàno i adrè 'òá kònini. ⁴⁸ Adrè di léá dhi, mí kàdré mómni dóro kitswálé títi dhi i ró, ngóro àmi kì Atá bhù na dhi dré adrélé dóro kitswálé títi dhi tìni.»

6

Ngá fema lemerèbhá i dré dhi

¹ Yésu gò taa dhi: «Mí kònò dóro, mí kàdré ngbá 'í àmi kì tà gyágya kì 'o mómni i mí, i kàdré àmi kì no dhi ko. Tàko ko, mí kàdré 'òá kònini dhi, mí kitswá àmìkya làgì kiséú àmi kì Atá bhù na dhi vélésè ko.

² Mí kàdré di ngá fe lemerèbhá i dré dhi, lè mí kòyo tà nda drìdrì ngóro túrúpúbhá i dré adrélé 'òle dhi tìni ko. Tàko ko, àyi nda i adrè gòkà vo Yúdà ànzi kì lisámbò dzó i 'àsè ìndì láti i 'àsè, mómni i kàdré àyi kì tà bha kuru ngá i dré adrélé fèle dhi kì tà sè. Má adrè tà bàti ta àmi dré: I kiséú àyìkya làgì wáyi i dré kitswálé kiséú dhi dre. ³ Dì, mí ró dhi, mí kàdré ngá fe lemerèbhá i dré dhi, mí kòtayí àmi lídzi tà àmi driágo dré adrélé 'òle dhi ní ni ko. ⁴ Be ró dhi, mí kàdré mína àmi ngá fe lùzu ró. Dì àmi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi kì no dhi ní làgì múrúngú fe mí dré.»

Tà zìma Giká tí dhi

(A kònò kpá Lúkà 11:2-4)

⁵ «Mí kàdré tà zi Giká tí dhi, mí kò'o túrúpúbhá kya tìni ko. Tàko ko, àyi nda i adrè tà le zìle Giká tí i dré adrèrà'a àyi kì totó kuru lisámbò dzó i 'àsè ìndì láti andre i 'àsè dhi 'á, mómni i kàdré àyi kì no be dhi bvó. Má adrè tà bàti ta àmi dré: I kiséú àyìkya làgì wáyi i dré kitswálé kiséú dhi dre. ⁶ Dì, mí ró dhi, mí kàdré tà le zìle Giká tí dhi, mí kòfi kalóma dzómva na, dzótí asé mí vélé gò, adrézó tà zi àmi Atá tí lùzu ró. Dì àmi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhi kì no nda ní làgì múrúngú fe mí dré.

⁷ Mí dré adrèrà'a tà zi Giká tí dhi 'á dhi, mí kàdré tà àlo ta rà págàno kya tìni ko. Angyá ko, àyi nda i adrè kiséú dhi, i kàdré kúli ta bí dhi, Giká ní àyi kì yi. ⁸ Dì mí kò'o tà àyìkya tìni ko. Tàko ko, àmi kì Atá nù tà mí dré adrélé lèle zìle dhi i drìdrì, mí dré tà nda kì zirà'a tíá ko dhi 'á. ⁹ Dì asá dhi, mí kàdré tà zi Giká tí kònini:

<Àmi kì Atá bhù na dhi,

lè mómnyá wáyi dhi i kònì dhi, mí Giká lólo 'í dhi be.

¹⁰ Àmi Opì kátsá mómnyá wáyi i kófalé wà.

Tà mí dré adrélé lèle 'òle dhi i kò'o ru kònwa bvó dri,

ngóro dré adrélé 'òle bhù na dhi tìni.

¹¹ Mí kàfè àma dré mápá kitswálépi àma sè kitú àndró kònndhi sè dhi wà.

¹² Mí kòtrì àma kì tàkonzi i,

ngóro mà dré kpá adrélé mómnyá tàkonzi 'obhá àma rú dhi kya kì tri dhi tìni.

¹³ Mí kòtayí àma tà dré tabhìle, àma kì 'òzo dhèle tàkonzi na dhi ko.

Be ró dhi, mí kápá àma Dhya kònzi drígàsè.»*

¹⁴ Mí kàdré mómnyá tàkonzi 'obhá àmi rú dhi kì tàkonzi tri dhi, àmi kì Atá bhù na dhi ní kòkpá àmi kì tàkonzi tri. ¹⁵ Dì, mí kàdré àmìkya mómni kì tàkonzi tri ko dhi, àmi kì Atá kitswá kpá àmi kì tàkonzi tri ko.»

Tàbirì mvòma adrézó tà zi Giká tí dhi

[†] 5:43 5:43 A kònò Lèvítiké 19:18. * 6:13 6:13 Wárágá àruka Giká ní Kúli tìsizo àyi dri dhi i léna dhi, à adrè kpá kúli kòni kì kiséú kònwa: [Tàko ko, opì, rìnyí, mìlanzilanzì be dhi i mína 'í kóná vèsè kólyá! Kònini.]

¹⁶ «Mì kàdré tàbirí mvo adrézó tà zi Giká tí dhi, mì kòtayí àmi ki m̀bhalé adrélé kizà ro túrúpfúbhá kya t́ni dhi ko. Angyá ko, àyi nda ì adré àyi ki m̀bhalé ladzá atsálé kizà ro tadházóá móndí ì dré dhi, ì adré tàbirí mvo. Má adré tà bàti ta àmi dré: Ì kisú àyikya làgí wáyi ì dré kitswálé kisúlé dhi dre. ¹⁷ Dì, mì ró dhí, mí dré adrerà'a tàbirí mvo dhí 'á dhí, mí kàdré àmi m̀bhalé dzi, adrézó kpà dò da mí dri, ¹⁸ dhya àlo kònirò ko tàle dhi, mí adré tàbirí mvo dhi. Ngbà 'í àmi Atá adrélépi tà adrélé 'òle lùzu ró dhí ki ni dhí ni níá nì. Dì àmi Atá adrélépi tà lùzu ró nda ki no nda ni làgí múrúngú fe mí dré.»

Ngá làgí be kàdrì dhi ki lokoma bhù na dhi

(A kònò kpà Lúkà 12:33-34)

¹⁹ «Lè mì kòndà ngá làgí be kàdrì dhi ì lokolé àmi dré kònwa bvò dri ko. Tàko ko, bvò kòndhì àrà òrò dré adrézó ngá si, k̀ndrì dré adrézó ngá mbe, ìndì kùgú ì dré adrézó file ngá kugù dhí 'i. ²⁰ Dì, mì kàdré àmikya ngá làgí be kàdrì dhi ki nda lokolé àmi dré bhù na. Kònàle dhi, òrò sì ngá ko na, k̀ndrì mbe ngá ko na, kùgú ì fi kpà ngá kugù ko na. ²¹ Tàko ko, àrà àngùdhi àmi ki ngá làgí be kàdrì dhi ì dré adrézó lána dhi na dhi, àmi ki togó ni adré kókpa kònàle.»

Dhyá ki mì tálà rúbhá àdhya 'i

(A kònò kpà Lúkà 11:34-36)

²² «Dhyá ki mì tálà adrélépi ngádra fe rúbhá dré dhi 'i. Àmi mì kàdré dóro dhi, àmi rúbhá wáyi dhí ni adré ngádra 'á. ²³ Dì, àmi mì kàdré drà ro dhí, àmi rúbhá wáyi dhí ni ína adré t́nimvá na. Dì ngádra adrélépi mí léna dhi kàdré ína t́nimvá ro dhí, t́nimvá nda ni adré kàdrì lavulé!»

Giká yà, kó ngalè làfa yà dhi

(A kònò kpà Lúkà 16:13)

²⁴ «Dhya àlo kitswá mírì rì dhí ki tà 'o lókyá àlo sè bwà ko. Tàko ko, kàdré 'òá kònini dhí, a ni àlo ni ni ga, adrézó àzya ni ni le. Kó ngalè, a ni tro àlo ni rú, adrézó àzya ni ni ayizè. Dì mì kitswá adrélé Giká ni tà 'o, adrézó kpà làfa ni tà 'o àyi ki màràbà t́ni lókyá àlo sè bwà ko.»

Dhyá ki togó bhàma lanzile ko dhi

(A kònò kpà Lúkà 12:22-31)

²⁵ «Dì àsà dhí, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile àmi ki lídrì ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho ngá nya ya, kó ngalè mì ni dra àdho ngá mvu ya dhí. Mì kòbhà kpà àmi ki togó adrélé lanzile àmi ki rúbhá ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho asó àmi rú ya dhí. Àmi ki lídrì lavú tsì mányàngá ko? Àmi ki rúbhá lavú tsì kítá ko? ²⁶ Mì nò rè àrì ì ká. Ì kidhì ngá ko na, ì akóná ngá ko na, ì lokó kpà ngá kòbhó na ko na. Dì, àmi ki Atá bhù na dhí adré ína ngá fe àyi dré tele. Dì àmi ki tà lavú tsì àrì kya ko? ²⁷ Àmi kòfalé dhí, àdhi ni kitswá àyi lídrì ni lókyá ni drì timbà tsà, dré adrélé àyi togó bha lanzile dhí sè bwà dhí ni?»

²⁸ Mì adré kpà àmi ki togó bha lanzile kítá ni tà sè àdho tà sè? Mì nò rè ngalè pfò mbì na dhí ì adré topfòle ngíni ya dhí ká. Ì 'o àzì ko na. Ì ledé kpà kítá ko na. ²⁹ Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Ǹndì òpí Solòmónò rúku ni íbe títí dhí asó tà kítá aveave pfò nda ki àlo àdhya t́ni dhi ko. ³⁰ Giká kàdré kó mbì adrélépi àndrò kònwa gò kidru dra bhèzoá àtsi na dhí ki tosó kònini be dhí, a ni ì vélé àmi ki tosó dóro àyi ki lavú ngíni? Àmi àmikya móndí tà ka'íka'í íbe tsà dhí 'i!

³¹ Mì kòbhà ì àmi ki togó adrélé lanzile, adrézó tàá dhí <Mà ni dra àdho ngá nya?> ya, <Mà ni dra àdho ngá mvu?> ya, kó ngalè <Mà ni dra àdho asó?> ya dhí ko. ³² Tàko ko, págánò ì adré àyikya ngá títí nda ki nda kòdhya landé àko ró. Àmi ki Atá bhù na dhí ni kpà tàle dhí, àmi lovó íbe ngá nda ki kisuzó dhí be. ³³ Dì mì kàdré rè zyá Giká ni Òpí nda akòdhi ni tà gyágya íbe 'íká, gò akòdhi kòtimbarò kpà ngá nda ì títí àmi dré ndò.

³⁴ Dì àsà dhí, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile tà adrebhá àlile kidru dhí ki tà sè dhí ko. Angyá ko, tà kidru àdhya ki kitswá kítú kidru nda sè. Kítú àlo àlo títí dhí ki kizà kitswá kítú nda sè.»

7

Móndí ki tàbvó tàma ko dhi

(A kònò kpà Lúkà 6:37-38, 41-42)

¹ Yésu gò tàá dhí: «Mì kàdré móndí ki tàbvó ta ko, Giká kòtarò kpà àmi ki tàbvó ko dhí bvò. ² Tàko ko, Giká ni àmi ki tàbvó ta ngóro mì dré adrélé móndí ki tàbvó ta dhí t́ni. A ni kpà àmi ki tà tabhì ngóro mì dré adrélé móndí ki tà tabhì dhí t́ni.

³ Mì adré mína kayísá kórónyá mvá àmi adrúpi m̀na dhí ni no gò, adrézó fa gú mí m̀na dhí ni atógyà ko àdho tà sè? ⁴ Mì adré àmi 'o ngíni tàá àmi adrúpi dré dhí <Mí 'o

má kàpèrò kayísá kórònyá mvá mí mìlèsè» dhi, tákò fa gú dré adrérá'a ámi tàndi m̀na dhi 'á dhi? ⁵ Mì túrúpú líyí 'í! Mì kàpè rè zya fa gú nda mí mìlèsè 'íká, gò mí kògòró ngá no dra kitswázó kayísá kórònyá mvá nda ni apè ámi adrúpi mìlèsè ndò.»

Tà lólo fema móndyá dra tà nda kí gabhá dhi ì dré ko dhi

⁶ «Mì kòfè tà lólo kòkí ì dré ko, ì kògòró àyi kí alá ámi kí tísí ko sè. Mì kòbhe ámi kí màyìkà aveave dhi ì tìgá ì kandrá ko, ì kàtóró àyi pàlé ko sè.»

Tà zìma, ngá ndàma ìndì dzóti gàma

(A kònò kpà Lúkà 11:9-13)

⁷ «Mì kàdré tà zi Gíká tí gò, kò'oró tà nda ámi dré. Mì kàdré ngá nda gò, mì kòkisúró. Mì kàdré dzóti ga gò, à kònzìró ámi dré. ⁸ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tà zi Gíká tí dhi adré kisúá. Dhya adrélépi ngá nda dhi adré kisúá. Dhya adrélépi dzóti ga dhi dré dhi, à adré kpà nzíá.

⁹ Ámi ànzí kí atá ro ni ì, ámi kí mvá kàdré mápà zi ámi tí dhi, mì ni tsì kírà fe drá kòdhyá? ¹⁰ Ámi kí mvá kàdré kosyá zi ámi tí dhi, mì ni tsì nì fe drá kòdhyá? ¹¹ Dì ámi móndí kònzi ró ni ì, mì kòni adrélé ngá dóro fe ámi kí ànzimvá ì dré dhi be dhi, ámi kí Atá bhù na dhi ni ngá dóro fe dhya adrèbhá zíá í tí dhi ì dré tà tàndi ró!»

Tà dóro 'òma móndí ì dré dhi

¹² «Dì tà títi ì sè dhi, mì kàdré tà 'o móndí ì dré ngóro mì dré adrélé lèlè ì kò'o ámi dré dhi tìni. Tàko ko, mì kàdré 'òá kònini dhi, mì adré tà títi Mósè ni tátrítrí kúlí ìndì pròfètà ì dré adrélé tàlè à kò'o dhi kí 'o kòdhyá.»

Fìma dzóti wàlepi ko dhi 'àsè dhi

(A kònò kpà Lúkà 13:24)

¹³ «Mì kòlavú dzóti wàlepi ko dhi 'àsè file Gíká ni Opì na. Tàko ko, dzóti adrézó file 'àsà ìndì látí adrézó lavulé 'àsà lile dràdrá kúsú dhi wawà. Móndí zyandre dhi ì adré file dzóti wawà nda 'àsè dhi àyi. ¹⁴ Dì, dzóti adrézó file 'àsà ìndì látí adrézó lavulé 'àsà lile lídrì kúsú dhi wa ína ko. Ngbà 'í móndí àlo àlo dhi ì adré dzóti nda ni kúsú àyi.»

Fa ì lò'wa ni ìbe dhi

(A kònò kpà Lúkà 6:43-44)

¹⁵ «Mì kàdré ámi kí líkí pròfètà kìnzò ro dhi kí tà sè. Angyá ko, àyi nda ì adré àyi kí ladzá àlìlè ámi vélé ngóro kabilígyá ì tìni. Tàkò àyi léna dhi, àyi kálagí àtrá 'í. ¹⁶ Mì ni kitswá àyi kí ni lò'wa ì dré adrélé 'àlè dhi ì sè. A adré tsi vínò lò'wa kí kúsú sílè 'í? A adré kó figí lò'wa kí áyidhá sílè 'í? Tàdzí ko. ¹⁷ Fa dóro títi dhi ì adré lò'wa dóro 'a kòdhyá. Dì, fa kònzi ì adré àyikya lò'wa kònzi 'a kòdhyá. ¹⁸ Fa dóro kitswá lò'wa kònzi 'a bwà ko. Fa kònzi kitswá kpà lò'wa dóro 'a bwà ko. ¹⁹ Fa títi adrèbhá lò'wa dóro 'a ko dhi ì, ì adré togá lebhélè àtsi na. ²⁰ Dì ngóro mì dré adrélé fa kí ni lò'wa ì dré adrélé 'àlè dhi ì sè dhi tìni dhi, mì ni kòkpà pròfètà kìnzò ro dhi kí ni, tà ì dré adrélé 'òlè dhi ì sè.

Tà tàma ìndì tà 'òma

(A kònò kpà Lúkà 13:25-27)

²¹ Móndyá títi adrèbhá áma zi <Mìrì, Mìrì!> dhi ì kitswá file Opì bhù àdhyá na ko. Ngbà 'í àyi adrèbhá tà áma Atá bhù na dhi dré adrélé lèlè à kò'o dhi kí 'o dhi kí fì lána àyi. ²² Kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi, móndí bí dhi kí táá má dré dhi: <Mìrì, Mìrì, mà longó tá tsi ámi kúlí pròfètà kya tìni ámi rú sè ko? Mà dro tá tsi tìrì kònzi ì ámi rú sè ko? Mà 'o tá tsi tà líndrìga ró bí dhi ì ámi rú sè ko?> ²³ Dì, má ni go tàà àyi dré dhi: <Má nì ámi tàdzí ko! Ámi tà kònzi 'obhá ni ì, mì nga má mìlèsè!»>

Dzó sìma kírà dri dhi

(A kònò kpà Lúkà 6:47-49)

²⁴ «Dì dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí kòdhi kí yi gò adrézó ka'íá 'òlè dhi, sù ngóro agó tògya ró àyi dzó sílepi kírà dri dhi tìni. ²⁵ Kozya dré dhizo, yi dré tizo gò, lyá dré dzó nda ni vízo dhi, dzó nda dré arízó ko, pá ni ì bhàlè kírà dri dhi sè.

²⁶ Dì, dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí kòdhi kí yi gò adrézó ka'íá 'òlè ko dhi, sù ngóro agó azaaza àyi dzó sílepi sínýi dri dhi tìni. ²⁷ Dì kozya dré dhizo, yi dré tizo gò, lyá dré dzó nda ni vízo dhi, dzó nda dré arízó akálé nyñyi.»

²⁸ Yésu kòtà tà nda ì akálé dre dhi, móndyá zyandre ì dré adrézó vélé sibhálè be ngbo tà dré tadhálè nda kí tà sè. ²⁹ Tàko ko, akódhi ni kúlí ì tá lanzilanzì ro. Adré tá ína àyi kí tadhá ngóro àyi kí tátrítrí kúlí tadhábhá kya tìni ko.

8

Yésu tidrí agó àlo kàrì dré rùle dhi

(A kònò kpà Mározò 1:40-45; Lùkà 5:12-16)

¹ Yésu kási kóngó nda drilésè dre dhi, mómí zyandre lavulé dhi ì dré ngàzo adrélé akódhi ni lebè. ² Di agó àlo kàrì dré rùle dhi dré alizo adhéle àyi kórókó titi Yésu kandrà, tazoá drá dhi: «Mírì, mí rìnyí ìbe kitswázó áma temvé tidrilé, mí kòlè dhi.» ³ Di Yésu dré àyi drígá kidzizo akódhi ni tabè gò, tazoá drá dhi: «Má lè 'í. Mí kàdré kemve kpírikpírí wà!» Gbá kòdhwa, agó nda dré adrízó kàrì drà nda lésè. ⁴ Gò Yésu dré tazoá drá dhi: «Mí kònò dóro, mí kòlongóro tã kòdhi dhya àlo dré ko. Be ró dhi, mí lè mína ámi tadhá kòwànà dré nòle, ìndí mí fè ngá Gíkà dré ngóro Móse ni tãtrírí kúli dré adréle tale dhi tìni, tadházóá mómí ì dré dhi, mí adrí dre kàyà dhi.»

Sòdá kì kàdrì àlo dhi ka'í Yésu bàti

(A kònò kpà Lùkà 7:1-10; Yòwàni 4:43-54)

⁵ Yésu kògò tsàle Kàpàrànwúmà na dre dhi, Rómá kì sòdá kì kàdrì àlo dhi dré àyi kisízó ànyi akódhi làga, akódhi ni ti lizí ⁶ tazoá dhi: «Mírì, áma mārābā adré ayilé drā be bhā na. Akódhi ni pá àbvo ro, ìndí rúbhá ni adré aswálé tò.» ⁷ Yésu tã drá dhi: «Má ni lí akódhi ni tidrí.» ⁸ Di, sòdá kì kàdrì nda logó drá dhi: «Mírì, má kitswá mána ámi lindrì sè ko. Má kitswá ndàndì mí dré fizo áma dzó na dhi ko. Di, mí kòtā ndirì kúli àlo gò, áma mārābā nda kàdrìró. ⁹ Tàko ko, áma tãndi, ma áma kàdrì kì rìnyí zàle. Ma kpà sòdá ìbe má zàle. Má kàdré tãá àyi kì àlo dré dhi <Mí lí!> dhi, adré lile. Má kàdré tãá àzya ni dré dhi <Mí ali!> dhi, adré alile. Má kàdré kó tãá áma mārābā dré dhi <Mí 'o tã kòdhi!> dhi, adré 'óá.» ¹⁰ Di Yésu kòyi tã nda dre dhi, akódhi ni lindrì dré gazo. Dré àyi alázó tãá mómíyá adrébhá àyi lebè dhi ì dré dhi: «Má adré tã bàti ta àmi dré: Má kisú rè dhya àlo adrélépi tã ka'ika'í ìbe kòni ni dhi Isèrelé ànzi ì kofalé ko. ¹¹ Má adré tãá àmi dré dhi: Mómí zyandre dhi kì angá kítú dré apfòrà lésè ìndí kítú dré ndirà lésè, lirilé mísá làgàsè tùmāni Abàramā ìbe, Ísàkà be, ìndí Yàkòbhò be Opì bhù àdhya na. ¹² Di, kàdré mómíyá kitswābhá tã file Opì nda na dhi kì tã sè dhi, à ni àyi kì bhe kivi na, àrà tìnmvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongólé, adrézó kpà síkálándrà tsi.»

¹³ Gò Yésu dré tazoá sòdá kì kàdrì nda dré dhi: «Mí nzi mí bhāna. Tã nda kò'o ru mí dré ngóro mí dré adrélé ka'ile dhi tìni!» Di akódhi ni mārābā nda dré adrízó gbā lókyá nda sè.

Yésu tidrí dràbhá bí dhi ì

(A kònò kpà Mározò 1:29-34; Lùkà 4:38-41)

¹⁴ Amvolásá dhi, Yésu dré lizo Pèterò ni dzó na gò, akódhi ni àdrá ni kisú lángá na, rúbhá ni dré tã adréle àtsi ró dhi sè. ¹⁵ Di Yésu dré tòkò nda ni drígá tabèzo gò, rúbhá àtsi nda dré pfòzo ruásá. Gò tòkò nda dré ngàzo kidhóle ngá fe Yésu dré nyàle.

¹⁶ Ìndrò kàdrì dre dhi, à dré mómí bí tiri kòni ìbe àyi léna dhi kì adzízó Yésu vélé. Di akódhi dré tiri kòni nda kì dròzo topfòle àyi lésè kúli sè. Dré kpà mómí drá ìbe dhi kì tidrízó títí. ¹⁷ Di tã longólé prófèta Esáyà tí dhi dré ru 'òzo kòni ni. Longó tã dhi: «Akódhi ni tãndi do áma kì tã yàya dhi ì, àma kì drá kì dòzo kpà í ru.»*

Mómíyá adrébhá Yésu ni le lebèle dhi ì

(A kònò kpà Lùkà 9:57-62)

¹⁸ Yésu kònò mómí zyandre ru kimóbhá í làgàsè kúru dhi ì dre dhi, dré tazoá àyi lebèbhá ì dré dhi, ì kòzya tãpáriandre ni ta'á na. ¹⁹ Gò tãtrírí kúli tadhábhá kì àlo dré àyi kisízó ànyi akódhi làga, tãá drá dhi: «Tadhálepí, má ni ámi lebè àrà títí àngùdhi mí dré adrézó lile dhi ì 'àsè.» ²⁰ Yésu logó drá dhi: «Kàlìwá ì àyi kì bhú ìbe. Arí ì kpà àyi kì bhá ìbe. Di, Mómí ni Mvā ìna àrà ì dré kitswázó àyi ìlè la lovózo dhi àko.»

²¹ Gò Yésu ni lebèlepí àzya dhi dré tazoá drá dhi: «Mírì, mí kòtayí rè zyà ma lile áma atá ni si 'íká.» ²² Di, Yésu logó drá dhi: «Mí lebè ma! Mí tayí mómí dràbhá dre dhi ì àyi kì àbvo kì si.»

Yésu kíkí kàgùmá

(A kònò kpà Mározò 4:35-41; Lùkà 8:22-25)

²³ Yésu ì dré tombàzo bwátù na lebèbhá ni ìbe gò, ì dré kidhózo adréle zyàle tãpáriandre ni ta'á na. ²⁴ Gbá kòdhwa, kàgùmá dré ngàzo adréle vile tãpáriandre nda mí gò, yí adrélepí longálé dhi dré adrézó lodàle bwátù na. Di, Yésu adré tã ìna ayí ko. ²⁵ Gò akódhi ni lebèbhá ì dré àyi kì kisízó ànyi làgá, akódhi ni toró tazoá dhi: «Mírì, mí tidrí àma wà! Mà adré dràle!» ²⁶ Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi tã ka'ika'í ìbe tsà ni

* 8:17 8:17 A kònò Esáyà 53:4.

i, mî adré ngá ro ádho tà sè?» Di dré ngázo ligilé lyáandre nda i dri tǎpáriandre nda be gò, ngá dré gòzo bhùle ndi. ²⁷ Di àyi ki líndri dré gázo bhwábhwa gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tá ina mómí kára be ngíni dhi 'i, ndíndi lyáandre i tǎpáriandre be dhi ì dré adrézó akódhi ni kúli ka'í 'òle ni?»†

Yésu tidrí àgo rì tirí kónzi íbe àyi léna dhi i
(A kònò kpá Mároko 5:1-20; Lúka 8:26-39)

²⁸ Yésu kòzya tǎpáriandre ni ta'á na tsàle bvò Gádàrà kya na dre dhi, àgo rì tirí kónzi íbe àyi léna dhi ì dré apfòzo mógó lésè alìle ru kisu akódhi be. Ayi nda ì dré tá adrélé mómí tòmbátomba i ró tò dhi sè dhi, dhya àlo kitswá tá lavulé àrà nda 'àsè bwà ko. ²⁹ Gò ì dré ngázo loyóá kúli 'u'ù sè dhi: «Giká ni Mvágò, àma kòfalésè mí be dhi, ádho tà 'í? Mí alì tsi kónwa àma ki 'o kónzi lókyá bhàle dhi kandrá?»

³⁰ Ayi lágana vwáwà ro tsá dhi, tígá ki pári andre adré tá ngá nya. ³¹ Di tirí kónzi nda ì dré Yésu ni ti lizizó tǎzoá dhi: «Mí kádré 'òle àma ki dro dhi, mí kòmù àma lìle tífíle tígá kóna i léna.» ³² Yésu tà àyi dré dhi: «Mí lì!» Di ì dré topfòzo àgo rì nda i lésè, lìle tífíle tígá nda i léna. Gbá kòdhwa, tígá nda ì dré ndúzo títi kóngó nda ni gòlòko 'àsè, ledhélé tǎpáriandre na todràle. ³³ Gò tígá nda ki líkíbhá ì dré ngázo ràle tà títi lavúbhá nda ki rúbí longó bhàandre na. I longó tá kpá tà atsálépi àgo rì tá tirí kónzi íbe àyi léna nda i rú dhi. ³⁴ Gò mómíyá títi dhi ì dré apfòzo bhàandre nda lésè alìle ru kisu Yésu be. Dì, ì kònò akódhi dre dhi, ì dré akódhi ni ti lizizó, kóngaró àyi ki bvò 'àsè be dhi bvò.

9

Yésu tidrí agó àlo pá be àbvò ro dhi
(A kònò kpá Mároko 2:1-12; Lúka 5:17-26)

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré mbàzo bwátù na gòle zyàle tǎpáriandre ni ta'á na, tsàle àyi tándi ni bhàandre na.* ² Kònàle dhi, mómí áruka ì dré agó àlo pá be àbvò ro dhi ni adózó kindri dri alizo ába akódhi véle. Yésu kònò àyi ki tà ka'ika'í dre dhi, dré tǎzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Àma mvá, mí tsi togó! A trè àmi tákonzì i dre!» ³ Dì, tǎtrítrí kúli tadhábhá áruka ì dré dhèzo adrélé kisuá àyi léna dhi: «Dhya kòndi adré ina Giká ni dha kúli kòdhi sè!»

⁴ Yésu dré tà ì dré tá adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, tǎzoá dhi: «Mí adré àmikya tà kónzi kisu àmi léna ádho tà sè?» ⁵ Tà kitswálé tàle mbèlè agó pá be àbvò ro kònidhi dré dhi, ángúndhi 'i: «A trè àmi tákonzì i dre» dhi, kó ngalè, «Mí nga, mí kídhó atsí to» dhi? ⁶ Má adré leá mî kòni dhi, Mómí ni Mvá rinyí íbe adrézó tákonzì tri bvò dri.» Di dré tǎzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Mí nga, mí do àmi kindri, indì mí nzi mí bhàna!» ⁷ Di agó nda dré ngázo nzìle í bhàna. ⁸ Mómíyá zyandre ì kònò tà nda dre dhi, àyi ki togó dré gázo tirí dré. Gò ì dré ngázo adrélé Giká ni rú bha kùle, dré rinyí múrúngú afèle mómí ì dré kònini dhi sè.

Yésu azi Mátáyò
(A kònò kpá Mároko 2:13-17; Lúka 5:27-32)

⁹ Yésu kǎpfò kónalésè gò adrélé lìle dre dhi, dré agó àlo rú be Mátáyò dhi ni no adrérà'a lírlé mèdáyì lagírà na. Dré tǎzoá drá dhi: «Mí lebè ma!» Di Mátáyò nda dré ngázo adrélé Yésu ni lebè.

¹⁰ Bvóá dhi, Yésu ì dré lìzo lebèbhá ni íbe Mátáyò ni dzó na gò, ì dré lírlé misá làgàsè adrélé ngá nya. Di mèdáyì lagíbhá bí dhi i, indì mómí bí adrélé nòle tákonzìbhá ro dhi íbe dhi ì alì tá kpá lírlé misá làgàsè tùmáni àyi íbe. ¹¹ Di Fàrisáyò ì kònò tà nda dre dhi, ì dré ngázo lizíá Yésu ni lebèbhá i tí dhi: «Àmi ki tadhálépi adré ngá nya tùmáni mèdáyì lagíbhá íbe indì tákonzìbhá íbe ádho tà sè?»

¹² Yésu kòyi tà lizíle nda dre dhi, dré tǎzoá dhi: «Mómíyá rúbhá be dóro dhi ì ndà gá kódzó ko na. Be ró dhi, mómíyá drà ro dhi ì adré àyikya ndáá àyi. ¹³ Dì, mî kòlì àmikya tà tsìle Giká ni Kúli na kònidhi ni àndu nda nìle: «Má adré mómíyá adrébhá àyi ki àzya ki kizá bha dhi ki nda kòdha. Má adré mána mòbòmá adrélé fele má dré dhi ki nda kòdha ko.»† Tàko ko, má alì mómíyá adrébhá àyi ki no gyágya dhi ki azi kòdha ko. Be ró dhi, má alì mána tákonzìbhá ki azi kòdha.»

A lizí Yésu tàbirí mvòma ni tà dri
(A kònò kpá Mároko 2:18-22; Lúka 5:33-39)

† 8:27 8:27 A kònò Longó i 65:8; 89:10; 107:23-32. * 9:1 9:1 Bhàandre Yésu dré bhà mòzo lána dhi tá Kápàrànwùmá 'i. A kònò Mátáyò 4:13; Mároko 2:1. † 9:13 9:13 A kònò Osèyá 6:6.

¹⁴ Amvolásà dhi, Yòwàni Bàtisimò fèlepi ni lebhàhà ì dré alizo Yésu véle liziá tíá dhi: «Áma Fàrisáyò íbe dhi i, mà adré kó tabírí mvo rá, adrézó tà zi Gíká tí dhi, ámi lebhàhà ì adré dì àyíkya tabírí mvo ko àdho tà sè?» ¹⁵ Yésu logó àyi dré dhi: «Móndyá azilé gwányá lámò àdhya lé dhi ki kitswá tsì adréle kizà ro, ì dré adrerà'a tùmáni tòkò líyí be dhi 'á? Tàdzí ko! Dì, lókyá adrélepi alile dhi sè dhi, à ni tòkò líyí nda ni tingá àyi kòfalésè gò, ì dré kidhózò adréle tabírí mvo lókyá nda sè.

¹⁶ Dhya àlo kàdré kítá àku rò lasilépi dhi íbe dhi, dhi kítá tídhí ro dhi kítá àku nda dri ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, kítá tídhí nda ni kítá àku nda ni asé gò, kítá àku nda dré gòzo véle lasilé lile drídrí.

¹⁷ Kòdhi íbe dhi, dhya àlo dà vínò tídhí ro dhi kíní dhìle adrézó vínò líkí, akùbhá dre dhi ì léna ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, vínò tídhí nda ni abhò kíní àku nda ki lasí gò, vínò dré kutúzò gò, kíní nda ì dré abízò títi. Asà dhi, à adré vínò tídhí ro dhi ni da kíní tídhí ro dhi ì léna, adrézó ngá rí nda ki líkí dóro.»

Yésu tidrí tòkò àlo dhi, ìndì tingá mvátòkò àlo dhi dràdrà lésè

(A kònò kpà Màrokò 5:21-43; Lùkà 8:40-56)

¹⁸ Yésu dré tá adrerà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, Yúdà ànzi ki kàdrì ki àlo dré alizo adhéle àyi kórókò títi akódhi kandrà, tàzoá drá dhi: «Áma zapi drà nyànomvá kòndi. Dì, mí alì ámi drígá bha akódhi dri wà, kàdríró be dhi bvò!» ¹⁹ Dì Yésu ì dré ngàzo lebhàhà ni íbe adréle líle agó nda véle.

²⁰ Gbà lókyá nda sè dhi, tòkò àlo kàrí dré adrézó ràle ruásà kóná be mudrí-drí-rí dhi dré àyi kisízò ànyi Yésu àmvolésè gò, akódhi ni kítá ti tabè. ²¹ Angyá ko, adré tá ína kisúá dhi: «Má kòtabè ngbà 'í akódhi ni kítá ti kòdhyà dhi, má ni adrí.» ²² Dì Yésu dré àyi alázò tòkò nda ni no gò, tàzoá dhi: «Áma zapi, mí tsi togó! Ámi tà ka'íkà ì tidrí mí dre.» Dì akódhi nda dré adrízó gbá lókyá nda sè.

²³ Dì Yésu kòlì tsàle Yúdà ànzi ki kàdrì nda bhàna dre dhi, dré lãri tswabhá ki nòzo tùmání móndí zyandre adrébhá tongólé dhi íbe. ²⁴ Dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì nga kònwàsè. Tàko ko, mvátòkò kòdhi drá ko. Adré ína ayí ko.» Gò ì dré dhèzo adréle akódhi ni gu. ²⁵ A kòdro móndyá zyandre nda ì topfòle kivi na dre dhi, Yésu dré fizo dzò nda na, mvátòkò nda ni drígá ru gò, akódhi dré ngàzo kuru. ²⁶ Gò tà nda ni rúbí dré la'úzo bvò nda 'ásè títi.

Yésu tidrí àgo rí mì kùdúkùdu ró dhi i

²⁷ Yésu kápfo dzò nda lésè adréle líle dre dhi, àgo rí mì kùdúkùdu ró dhi ì dré ngàzo adréle akódhi ni lebhè loyóaba dhi: «Dàwídì ni Mvá, mí bhà áma ki kizà wà!» ²⁸ Yésu kòtsa bhàna file dzò na dre dhi, àyi nda ì dré àyi ki kisízò ànyi akódhi làga. Dì akódhi dré àyi ki lizízò tàzoá dhi: «Mì adré ka'íá dhi, má ni kitswá àmi ki tidrí bwà?» I logó drá dhi: «Áyiya, Mírì.» ²⁹ Gò Yésu dré àyi ki mì tabèzo, tàzoá dhi: «Tà nda kò'o ru àmi dré ngóro mì dré adréle ka'íle dhi tìni!» ³⁰ Dì àyi ki mì dré ru nzizo adréle ngá no. Gò Yésu dré àyi ki bí sèzo tàzoá dhi: «Mì kònò dóro, mì kòlongóro tà kòdhi dhyà àlo dré ko.» ³¹ Dì, ì kòpfò dzò nda 'ásè dre dhi, ì dré àyíkya lizo Yésu ni rúbí longóbe la'ulé bvò nda 'ásè títi.

Yésu tidrí àbhàbhà àlo tírì kònzi íbe dhi

³² I dré tá adrerà'a apfòle dzò nda lésè dhi 'á dhi, à dré agó àlo tírì kònzi íbe ì léna, adrélepi kpà àbhàbhà ro dhi ni adízò Yésu véle. ³³ Dì Yésu dré tírì kònzi nda ni dròzo pfòle àbhàbhà nda lésè dhi, dré kidhózò adréle kùlè ta. Móndyá zyandre kònale dhi ki líndrí dré gàzo bhwàbhwa gò, ì dré adrézó tàá dhi: «À nò rè tàdzí tà 'òle làsú be kònini dhì íserélè 'a ko!» ³⁴ Dì, Fàrisáyò ì adré tá àyíkya tàá dhi: «Dhya kòdhi adré tírì kònzi ki dro topfòle móndí ì lésè, tírì kònzi ki kàdrì ni ríníyí sè.»

Lànyá líyí ni ti lizima, kòmùró àzibhá ì líle àyi lànyá lokó dhi

³⁵ Gò Yésu dré ngàzo adréle tatsilé bhàandre títi ì 'ásè ìndì bhà títi ì 'ásè, tà tadhàbe Yúdà ànzi ki lisàmbò dzò ì 'ásè, Rúbí Tani Gíká ni Opì àdhyà ni longóbe, ìndì móndí ki tidríbe àyi ki drá títi ì lésè. ³⁶ Dì dré tá adrerà'a móndí zyandre dhi ki no dhi 'á dhi, adré tá kizà do àyi togó na àyi ki tà sè. Tàko ko, ì adré tá landèle tò, ìndì tà adré tá àyi ki lavú. Àyi tá ngóro kábilígyà adrébhá àyi ki líkílèpi àko dhi ì tìni. ³⁷ Dì dré tàzoá àyi lebhàhà ì dré dhi: «Lànyá ka amvú na lavúle dre. Dì, àzibhá adrébhá lànyá nda ni lokó dhi ki àbvò yókódhó. ³⁸ Mì kàdré dì lànyá nda ni líyí ni ti lizí, kòmùró àzibhá ì líle àyi lànyá lokó be dhi bvò.»

10

Yésu tìbhù àpóstolò mudrí-drí-rì dhi i lile ázi na

(A kònò kpà Mároko 3:13-19; 6:7-13; Lúka 6:12-16; 9:1-6)

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré áyi lebébhá mudrí-drí-rì dhi ki azizó gò, rinyí fèzo àyi dré kitswázó tiri kónzi ki dro móndí i lésè, ìndi kitswázó móndí ki tidrí àyi ki drà títi i lésè.

² Apóstolò mudrí-drí-rì nda ki rú i tá: Simónà (adrélé kpà rú zile Péterò dhi), adrúpi ni Andréyà, Yàkòbhò Zèbedáyò ni mvá, adrúpi ni Yòwàni, ³ Filipò, Bàràtòlómáyò, Tòma, Mátáyò (médáyì lagilépi dhi), Yàkòbhò Aláfáyò ni mvá, Tádáyò, ⁴ Simónà (adrélépi àtsi ró áyi sùrú ni tà sè dhi), ìndi Yùdásì Isikàriyótà (dra Yésu ni lefèlepi kàribhá i drígá dhi).

⁵ Di Yésu dré dhya mudrí-drí-rì nda ki tìbhùzo, tà lazizó àyi dri kòni: «Mì lile mónnyá sùrú twá ro dhi i véna ko. Mì fi kpà bhàandre àlo Sàmàriyá kya na ko. ⁶ Be ró dhi, mì lile àmíkyà Isèrelé ànzi avìbhá kábilígyà i tìni dhi i véna. ⁷ Mì dré adrèrà'a lile dhi 'á dhi, mì kàdré longóá móndí i dré dhi: <Opì bhù àdhyà atsa ànyi dre!> ⁸ Mì kàdré dràbhá ki tidrí, adrèzó móndí dràbhá dre dhi ki tingá dràdrá lésè, adrèzó móndí kàri dré rùle dhi ki tidrí, adrèzó tiri kónzi ki dro topfòle móndí i lésè. Mì kàdré tà 'o móndí i dré àngyá, ngóro mì dré kistulé àngyá dhi tìni.

⁹ Mì do óró 'i yà, àrezá 'i yà, kó ngalè láfa lò'wa mvá 'i yà dhi àmi rú ko. ¹⁰ Mì kòdo kòmvo atsi sè dhi 'i yà, kítá agá lésè dhi ni àzya 'i yà, kámóká àzya 'i yà, kó ngalè kùtù fa 'i yà dhi ko. Tàko ko, adrè léá dhi, dhyà ázi 'òlepi dhi kònya áyi landè.

¹¹ Bhàandre àngùdhi yà, ngalè bhà tsá àngùdhi yà mì dré dra fizo lána dhi na dhi, mì kòndà rè zyá móndí kitswálépi àmi ki ka'í dòle dóro dhi 'íká gò, mì kàdré ayilé akódhi nda bhàna tsàle kítú mì dré dra ngázo àrà nda 'àsè dhi tú. ¹² Mì kàdré file dzó àlo dhi na dhi, mì kòtà dhi: <Tà kídrikídri kàdré dzó kòni dhi 'á.> ¹³ Mónnyá dzó nda lé dhi i kàdré àmi ki ka'í dòle dóro dhi, tà kídrikídri àmíkyà nda kàdré àyi dri. Di, i kàdré àmi ki ka'í dòle dóro ko dhi, mì kò'o tà kídrikídri àmíkyà nda agòle àmi vélé. ¹⁴ Dzó àngùdhi yà, ngalè bhàandre àngùdhi yà dra àmi ki ka'izo dòle lána dóro ko yà, kó ngalè àmi ki kùlì yizo ko yà dhi na dhi, mì kòpfo 'ásá, ìndi mì kòtowá tàpfulíndri àmi pásè tadházó dhi, mì tayí àyi ki tà títi dre. ¹⁵ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Kítú Giká dré dra tàbvó tázò dhi tú dhi, a ni tà ño mónnyá bhàandre nda lésè dhi i dri, mónnyá Sòdómà i lésè Gòmórà be dhi kya ki lavú.»

Kìzà adrèbhá àlile dhi i

(A kònò kpà Mároko 13:9-13; Lúka 21:12-17)

¹⁶ «Mì yi rè ká! Má adrè àmi ki mu ngóro kábilígyà i tìni trú kàlagi i kòfalé. Asà dhi, lè mì kàdré tògya ró ngóro ñi i tìni, adrélé kpà tà àko àmi rú ngóro kòbhòlà i tìni. ¹⁷ Mì kàdré àmi ki líkí móndí ki tà sè. Tàko ko, ì ni àmi ki 'o topfòle tàbvó tàrà i 'àsè, adrèzó àmi ki bhwa àyi ki lisámbo dzó i 'àsè. ¹⁸ Ama tà sè dhi, à ni àmi ki tidrí topfòzo àmi íbe gùvèrènére i kandrásè ìndi ópí kàdri i kandrásè, mì kòkistswáro àma tà mì dré nòle ìndi mì dré yile dhi ki longó àyi dré, ìndi mónnyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁹ Di, à kàdré àmi ki dri tàbvó tàle dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzi tà mì dré dra tàle àmi rùsè yà, kó ngalè mì ni tà nda ni ta ngíni yà dhi dri dhi ko. Giká ni tà mì dré kitswálé tàle dhi ni fe àmi dré gbá lókyá nda sè. ²⁰ Àngyá ko, mì ni adrè tà nda ni ta àmi ko. Be ró dhi, àmi ki Atá ni Tiri ni adrè taa àmi tí dhi nà.

²¹ Móndí ki àyi ki adrúpi ki lefè todràle kàribhá i drígá. Anzi ki atá ki kpà àyi ki ànzi ki lefè todràle. Anzimvá ki lígí àyi ki tìbhá i rú, adrèzó àyi ki 'o todràle. ²² Mónnyá títi dhi ki togó kónzi bha àmi rú àma tà sè. Di, dhyà adrélépi àna togó tsi, adrèzó àyi totó tātá tsàle kùdù na dhi ni adrí. ²³ A kàdré àmi ki mì pfo bhàandre àlo dhi na dhi, mì kòlapá lile àzya ni léna. Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mì kitswá tādzi tatsilè bhàandre títi Isèrelé ànzi kya i 'àsè drídri Móndí ni Mvá dré dra agòzo dhi kandrà ko.

²⁴ Dhyà adrélé tadhálé dhi lavú ìna dhyà adrélépi àyi tadhá dhi ko. Dhyà adrélépi màràbà ro dhi lavú kpà àyi miri ko. ²⁵ Adrè léá dhi, dhyà adrélé tadhálé dhi kàtsá dhyà adrélépi àyi tadhá dhi tìni. Adrè kpà léá dhi, màràbà kàtsá àyi miri tìni. A kàdré dzó líyi zi Bèlèzèbùlè ro be dhi, à ni dhi vélé mónnyá akódhi ni dzó lé dhi ki lodhá ngíni?*

Dhya kitswálépi mì dré ròle dhi

(A kònò kpà Lúka 12:2-9)

²⁶ «Di mì kòro móndí àlomvá ko. Tàko ko, à ni tà títi lüzú ró dhi ki tadhá ngádra 'á. A ni kpà tà títi zùle zùzù dhi ki 'o apfòle móndí i dré nìle dóro. ²⁷ Di tà má dré adrélé tàle àmi dré tìnimvá na dhi i, mì kàdré taa ngádra 'á. Tà adrélé tàle àmi bina kòyàya sè dhi, mì kàdré longóá dzódri i lésè. ²⁸ Mì kòro dhyà adrèbhá móndí ki rùbhá ki tupfú todràle

* 10:25 10:25 Rú «Bèlèzèbùlè» kòni dhi, rú fèle Sátàna, tiri kónzi ki kàdri dré dhi i.

gò, ì dré kitswázò àyi ki lídrì pfu bwà ko dhi i ko. Be ró dhi, mì kàdré àmíkya Giká kitswálépi mómndí ki lídrì ki tupfú todràle àyi ki rúbhá íbe líferò na dhi ni ro kòdhyà.

²⁹ A adré zakò tsi kàtsikírínýà rì dhi ki lagí làfa lò'wa mvá àlo dhi sè? Di tágba dré adrézó kònìni dhi, àyi nda ki àlo kitswá dhèle kìnì mi, Giká àmi ki Atá dré tà nda ni ni àko ró ko. ³⁰ Kàdré ò àmi ki tà sè dhi, akódhi nà ndàndì àmi ki drìbhí i títi nàna. ³¹ Mì kàdré di ngá ro ko. Àmi ki tà lavú kàtsikírínýà zyandre dhi kya byá!

³² Dhya ángùdhi adrélépi taa mómndí i kandrà dhi í ka'ì ma dre dhi, má ni kókpà taa áma Atá bhù na dhi kandrà dhi, má ka'ì akódhi nda dre. ³³ Di, dhya ángùdhi adrélépi ina áma ga mómndí i kandrà dhi, má ni kókpà akódhi nda ni ga áma Atá bhù na dhi kandrà.»

Yésu alì tà ru lanzizó dhi ni bha mómndí i kòfalé

(A kònò kpà Lúka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ «Lè mì kòkisú ko tàle dhi, má alì kitswálé tà kídrikídri fe bvò dri dhi. Má alì kitswálé tà kídrikídri fe ko. Be ró dhi, má alì mána kitswálé àdzú so mómndí i kòfalé. ³⁵ Tàko ko, má alì mváagò ki kòfalé lanzí atá ni be. Má alì mvátòkò ki kòfalé lanzí andre ni be, adrézó kpà àdrámvá ki kòfalé lanzí àdrá ni be. ³⁶ Dhyá ki kàribhá ki adré mómndí dhyá ki tàndi ni dzó na dhi 'i.†

³⁷ Dhya ángùdhi adrélépi àyi atá 'i yà, kó ngalè àyi andre 'i yà dhi ni le áma lavú dhi, kitswá má sè ko. Dhya adrélépi àyi mváagò 'i yà, kó ngalè àyi mvátòkò 'i yà dhi ni le áma lavú dhi, kitswá má sè ko. ³⁸ Dhya ángùdhi adrélépi àyi fa kípákpa do, adrézó áma lebhè dhi ko dhi, kitswá kpà má sè ko. ³⁹ Dhya ángùdhi adrélépi àyi lídrì líkí àyi tàndi dré dhi, ni àyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya adrélépi àyi lídrì fe áma tà sè dhi ni àyi lídrì nda ni kisú.»

Làgí à dré dra kisúlé dhi

(A kònò kpà Márokò 9:41)

⁴⁰ «Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki ka'ì dòle dóro dhi, adré áma tàndi ni ka'ì kòdhyà. Dhya adrélépi áma ka'ì dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ka'ì kòdhyà. ⁴¹ Dhya ángùdhi adrélépi profétà àlo dhi ni ka'ì dòle dóro, dré adrélé profétà 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí adrélé fèle profétà i dré dhi ni kisú. Dhya adrélépi mómndí àlo gyágya dhi ni ka'ì dòle dóro, dré adrélé mómndí gyágya 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí adrélé fèle mómndí gyágya i dré dhi ni kisú. ⁴² Di má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi ndàndì kópò àlo yì kídri àdhyà ni fe áma ànzimvá ki àlo dré mvùle, dré adrélé áma lebhèlepi 'i dhi sè dhi, akódhi nda ni làgí ina ni kisú bàti.»

11

Yòwàni Bàtisimò fèlepi mù mómndí i Yésu véna

(A kònò kpà Lúka 7:18-35)

¹ Yésu kòlazi tà nda i àyi lebhèhá mudrí-drì-rì dhi i dri akilé dre dhi, dré ngàzo adrélé tatsilè tà tadhàbe ìndì Giká ni kúlì longòbe bhàandre bvò Gàlilàya àdhyà lé dhi i 'àsè.

² Di Yòwàni Bàtisimò fèlepi, adrélépi tá bádzó na dhi kòyi tà Kristo dré tà adrélé 'òle dhi i dre dhi, dré àyi lebhèhá ki mùzo ³ akódhi ni lízi tàzoá dhi: «Mì Mèsiyà adrélépi tá alìle dhi 'i? Kó ngalè, mà kàdré dhu rè dhya àzya ni letè kòdhyà?» ⁴ Yésu logò àyi dré dhi: «Mì gò tà mì dré adrélé yìle, ìndì mì dré adrélé nòle kòni ki títi Yòwàni dré: ⁵ Mì kùdúkùdu i adré ngá no, mèrèkpe i adré atsi to, mómndí kàrí dré rùle dhi i adré adrilé, mómndí bíbhálé be kùdúkùdu ró dhi i adré tà yì, mómndí dràbhá dre dhi i adré angalé dràdrà lésè, ìndì à adré Rúbí Tani longó lemerèbhá i dré. ⁶ Kólénzé dhyà ángùdhi dra dhèlepi áma tà sè ko dhi dré!»

⁷ Di Yòwàni ni lebhèhá nda i dré tà adrerá'a lile dhi 'á dhi, Yésu dré kídhózó adrélé Yòwàni ni tà ta mómndí zyandre i dré, adrézó taa dhi: «Mì lè tá duku na àdho no? Mì lè kòzó lyá dré tà adrélé vùle dhi ni no? ⁸ Mì lè tá àdho no? Mì lè mómndí kítá aveave asólépi í rú dhi ni no? Mì yì rè ká! Mómndí adrebhá kítá aveave dhi ki toso dhi i àyikya ópi ki dzó kàdrì i 'àsè be. ⁹ Mì lè tá d'á dho no? Mì lè profétà ni no? Ayi! Má adré taa àmi dré dhi: Yòwàni nda lavú profétà byá. ¹⁰ Tàko ko, akódhi dhyà tà kònìdhi ni tisizo tà ni dri Giká ni Kúlì na dhi 'i:

«Mì nò ká! Má ni dhyà dra áma kúlì longólépi dhi ni mu lile mí kandràna.

Akódhi nda ni láti ledé mí dré mí kandràna.»*

¹¹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Mómndí títi tòkò dré ùle dhi i kòfalé dhi, dhyà àlo kàdrì Yòwàni Bàtisimò fèlepi nda ni lavùlépi dhi apfò rè tàdzí ko. Di, tágba dré adrézó kònìni dhi, dhyà tàko lavùlé Opì bhù àdhyà na dhi lavú ina akódhi. ¹² Kídhólé lókyá Yòwàni

† 10:36 10:36 A kònò Miké 7:6. * 11:10 11:10 A kònò Máláki 3:1.

Bàtisimò fèlepi dré kidhózó Gíkà nì kúlí longó dhi sè atsálé ándrò kònìdhi dhi, à adré ru pfu Opì bhù ádhya be, ìndì móndí rinyi ró dhi ì adré láti nda topázóá. ¹³ Tàko ko, pròfétá títi dhi ì Mósè nì tátrítrí kúlí be dhi ì longó tá Opì nda ni tà, atsálé Yòwàni nì lókyá 'á. ¹⁴ Mì kàdré áma kúlí le ka'ile dhi, Yòwàni nda Eliyá adrélépi tá alile dhi 'i. ¹⁵ Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé ìbe tà yízo dhi kòyi!

¹⁶ Má nì kitswá móndyá ándrò kòni kì tà tadhá ádho ngá rú? Ayi nda ì sù ngóro ànzimvá liríbhá ngá lagíra na, adrélé kúlí loyó àyi kòfalésè dhi ì tñi. † adré loyóá dhi:

¹⁷ «Mà tswà lári àmi dré wóyá,

mì to àmikya lári nda ko.

Mà ngo àwó longó wóyá,

mì tongó àmikya ko.»

¹⁸ Tàko ko, Yòwàni nda dré alizo dhi, nya tá ngá ko, mvu kpà ngá ko gò, à dré adrézó táá dhi: «Akódhi tírì kònzì ìbe ì léna.» ¹⁹ Dì, ma, Móndí nì Mvá, má dré alizo dhi, má adré mána ngá nya, adrézó kpà ngá mvu gò, à dré adrézó táá dhi: «Dhya kòdhi kòvongbolo líyí 'i, wá lítsi líyí 'i, ìndì mèdáyí lagíbhá kì arúpi tàkònzìbhá ìbe dhi 'i!» Dì, à adré Gíkà nì tógyá no gyágya, tà adrélé 'òle tógyá nda sè dhi ì sè.»

Kizà bhàandre Yésu nì gabhá rè dhi kya

(A kònò kpà Lúkà 10:13-15)

²⁰ Gò Yésu dré ngázo adrélé lawàle bhàandre ì dré tá tà línríga ró bí dhi kì 'òzo 'ásà dhi ì dri, móndyá 'ásà dhi ì dré àyi kì togó ladjálé ko dhi sè. ²¹ Tà dhi: «Kizà àmi kì ngá 'i, àmi Kòràzínàbhá ro ni ì! Kizà kpà àmi kì ngá 'i, àmi Bètèsàyídàbhá ro ni ì! Angyá ko, má kò'o tá tà línríga ró má dré 'òle àmi véna dhi ì Tírè na ìndì Sídónà na dhi, kònò móndyá bhàandre nda ì 'ásè dhi ì asó tá kítá lírì àyi rú kínó, àyi kì drì pfozo tófpó sè tadházóá dhi, ì ladjá àyi kì togó káya dhi dre. ²² Má adré dì táá àmi dré dhi: Kítu Gíkà dré dra tàbvó tázo dhi tú dhi, a ni tà ño àmi dri móndyá Tírè ì lésè Sídónà be dhi kya kì lavú.

²³ Dì àmi Kàpàrànwúmàbhá ro ni ì, mì adré tsì kisúá dhi, Gíkà nì àmi kì tà tingá tsàle byá kurú na bhù na bàti? Tàdzí ko! A ni àmi kì tà tírì tsàle byá móndyá dràbhá dre dhi kì àrà na. Angyá ko, má kò'o tá tà línríga ró má dré 'òle àmi véna dhi ì Sòdómà na dhi, kònò bhàandre nda ni tá adré ngbú rè be atsálé ándrò kònìdhi. ²⁴ Má adré dì táá àmi dré dhi: Kítu Gíkà dré dra tàbvó tázo dhi tú dhi, a ni tà ño àmi dri móndyá Sòdómà lésè dhi kya kì lavú.»

Tà kídrikídri kisma Yésu véna dhi

(A kònò kpà Lúkà 10:21-22)

²⁵ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré tázoá dhi: «Á! Tátá, Mírì bhù kya bvò be ni, má adré àwoyá ta mí dré, mí dré tà kòdhi kì zùle tógyabhá ì dré ìndì móndyá tà nibhá ì dré gò, mí dré tà nda kì tadházó ànzimvá ì dré dhi sè. ²⁶ Ayíya, Tátá, tàko ko, tà mí dré 'òle nda tà dóro mí m̀l̀l̀sè.

²⁷ Ama Atá tayí tà títi dhi ì má dríga dre. Dhya àlo Gíkà nì Mvágó nìlepi bàti dhi yókódhó, ngbà 'í Gíkà Atá nì nì. Dhya àlo Gíkà Atá nìlepi bàti dhi kpà yókódhó. Ngbà 'í akódhi nì Mvágó nì nì, ìndì dhya Mvágó nda dré adrézó àyi Atá nì le tadhálé àyi dré dhi ì nì àyi.

²⁸ Àmi títi adrébhá ngá lanzi do adrézó landèle ni ì, mì alì má vélé wà, má kò'oró àmi adrélé lovólé be dhi bvó. ²⁹ Mì kòtayí àmi má dré adrélé tidrìle, mì kàdréro áma tà nda nìle. Tàko ko, áma togó yàya ànzimvá kya tñi, ìndì mì nì tà kídrikídri kisú àmi kì togó na. ³⁰ Angyá ko, àmi kì tayíma má dré adrélé tidrìle dhi dóro, ìndì ngá má dré adrélé fèle àmi dré dòle dhi lanzi ko.»

12

Yésu Mírì sàbátù ádhya 'i

(A kònò kpà Mároko 2:23-28; Lúkà 6:1-5)

¹ Àmvolásá, sàbátù àlo dhi, Yésu ì adré tá lavulé amvú ngàno àdhya ì 'ásè. Tàbirì dré akódhi nì lebèbhá kì 'òzo gò, ì dré kidhózó adrélé ngàno lò'wa vu, adrézó tsíá. ² Fàrisáyò ì kònò tà nda dre dhi, ì dré tázoá Yésu dré dhi: «Mí nò rè ká! Àmi lebèbhá ì adré àyikya tà àma kì tátrítrí kúlí dré adrélé logalé sàbátù tú dhi nì 'o!»

³ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì nà rè tà Dàwidí dré tá 'òle ì dré adrerá'a tàbirì ìbe akódhi nì arúpi ìbe dhi 'á dhi ko? ⁴ Akódhi fì tá Gíkà nì dzó kàdrì na gò, ì dré mápà fèle Gíkà dré dhi nì adózó nyàle arúpi nì ìbe. Tàkò áma kì tátrítrí kúlí adré tá ìna mápà nda nì nyàma logá àyi dré. Ngbà 'í kòwàna kì tà kitswá nyáá dhi àyi. ⁵ Mì nà rè kpà Mósè nì tátrítrí kúlí na ko tàle dhi, kòwàna ì adré àyikya ázi 'o tēpelò na gba kàdré sàbátù

tú gò, adrézò tà bha àyi dri ko dhi? ⁶ Di má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya kàdrì tépelò nda ni lavulépi dhi be kònwarè! ⁷ Giká ni Kúlí adré tàá dhi: «Má adré mónnyá adrébhá àyi ki àzaya ki kizá bha dhi ki nda kòdhyá. Má adré mána mòbòmà adrélé fèle má dré dhi ki nda kòdhyá ko.» ^{*} Kònò m̀ kònì tá kúlí kòdhi ki àndu be dhi, m̀ kitswá tá tà bha mónnyá tà àko àyi rú dhi i dri ko. ⁸ Tàko ko, Móndí ni Mv́, Mírì sàbátù àdhyá 'i.»

Yésu tídrí agó àlo dhi sàbátù tú

(A kònò kpà Mároko 3:1-6; Lúka 6:6-11)

⁹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo file Yúdà ànzi ki lisámbò dzó na. ¹⁰ Kònàle dhi, agó àlo drígá ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. Fàrisáyò àruka i adré tá tà i dré kitswázó Yésu ni asíkí àsà dhi ni nda gò, i dré lizizóá tíá dhi: «Àma ki tátrítrí kúlí ka'í, à kàdré móndí ki tídrí sàbátù tú dhi 'í?» ¹¹ Akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kábilígyà àlo dhi íbe gò, kábilígyà nda dré dhèzo bhú na sàbátù tú dhi, dhya nda kitswá tsi aséá gbá kítù nda sè ko? ¹² Di móndí ki tà lavú kábilígyà kya byá! Asà dhi, àma ki tátrítrí kúlí adré tà dóro 'òma sàbátù tú dhi ni ka'í.»

¹³ Di Yésu dré tàzoá agó nda dré dhi: «Mí kidzi àmi drígá.» Akódhi dré kidzizóá gò, drígá ni nda dré adrizó atsalé dóro àzaya ni tìni. ¹⁴ Di Fàrisáyò nda i dré pfózo ru yi, kitswázó láti nda Yésu ni pfúzo dràle dhi bvò.

Yésu màràbà Giká dré zìle dhi 'i

¹⁵ Di Yésu dré tà nda ni yìzo gò, àrà nda ni tayízó lizo. Móndí zyandre lavulé dhi i dré ngàzo lìle akódhi vèsè gò, dré àyi ki dràbhá títi dhi ki tídrízó. ¹⁶ Dré àyi ki logázó, i kòtadháro móndí i dré i àdhi 'i ya dhi ko. ¹⁷ Tà nda kòdhi atsa kònini, kitswálé tà Giká dré tà longólé profétà Esáyá tí dhi kò'oró ru be dhi bvò. Akódhi longó tá dhi:

¹⁸ «Kònìdhi àma adhemakandra má dré zìle dhi 'i.

Akódhi dhyá má dré adrélé lèle tò, ìndì àma togó dré adrézó kinílé tà ni ni sè dhi 'i.

Má ni àma Tírì bha akódhi dri gò,

dré àma tà gyágya longózó sùrú títi dhi i dré.

¹⁹ Akódhi kitswá lawàle móndí íbe ko, kitswá kpà trèle ko.

Kitswá àyi kúlí loyó móndí i dré yìle láti i bhálèsè ko.

²⁰ Kitswá kòzò bhèlebhéle dhi ni ño ko.

Kitswá kpà tálà adrélépi 'òle adralé dhi ni avó adralé ko,

tsàle lókyá dré dra àma tà gyágya 'òzo tà kònzi lavú dhi 'á.

²¹ Di sùrú títi bvò dri dhi ki àyi ki m̀ bha akódhi véna.»[†]

Yésu ni tà, tírì kònzi ki kàdrì àdhyá be dhi

(A kònò kpà Mároko 3:22-30; Lúka 11:14-23)

²² Amvolásá dhi, à dré agó àlo tírì kònzi íbe í léna, adrélépi kpà m̀ kùdúkùdu ró ìndì àbhàbhá ro dhi ni adzízó Yésu vélé. Di Yésu dré akódhi nda ni tídrízó gò, akódhi dré kídhózo adrélé kúlí ta, adrézó kpà ngá no. ²³ Mónnyá zyandre títi dhi ki líndrì dré gázo bhwàbhwa gò, i dré adrézó tàá dhi: «Dhya kòdhi tsì Dàwidì ni Mv́, Mèsíyá ro dhi 'i ko?» ²⁴ Di, Fàrisáyò i kòyi kúlí nda dre dhi, i dré àyikya tàzoá dhi: «Dhya kòdhi adré ngbà 'i tírì kònzi ki dro topfòle móndí i lèsè, Belèzèbùlè, tírì kònzi ki kàdrì ni rìnyí sè.»

²⁵ Di, Yésu dré ìna tà i dré tá adrélé kisùle nda ni nizo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Òpì àngùdhi mónnyá zálá dhi i dré adrézó ru lanzi àyi kòfalèsè dhi, òpì nda ni tà ni akí títi. Bhàandre àngùdhi yà, kó ngalè dzó àngùdhi yà mónnyá lána dhi i dré adrézó ru lanzi àyi kòfalèsè dhi, kitswá kpà àyi totó bwá ko. ²⁶ Sàtánà kàdré Sàtánà ni dro dhi, adré ìna ru pfu àyi tàndi be. Akódhi ni òpì ni di àyi totó ngíningini ró? ²⁷ Má kàdré mána tírì kònzi ki dro Belèzèbùlè ni rìnyí sè dhi, àmi ki mónnyá i adré di àyi ki dro àdhi ni rìnyí sè? Di àsà dhi, àyi nda ki tà m̀ dré adrélé tàle nda ki bvò ta àyi. ²⁸ Di, má kàdré mána tírì kònzi ki dro Giká ni Tírì ni rìnyí sè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, Giká ni Òpì atsa àmi kòfalé dre káya dhi.

²⁹ Kòdhi íbe dhi, dhyá àlo kitswá file agó kòmbá àlo dhi ni dzó na akódhi ni ngá wu bwá ko, kàdrò zyà rè kòmbá nda b́ sè 'íká ko dhi. Di kàdrò akódhi dre dhi, a ni kitswá ngá títi akódhi ni dzó na nda ki wu.

³⁰ Dhyá àngùdhi adrélépi tùmání má be ko dhi adré ìna ru pfu má be. Dhyá adrélépi móndí ki kímó tùmání má be ko dhi, adré ìna àyi ki lapé.

³¹ Di àsà dhi, má adré tàá àmi dré dhi: Giká ni kitswá tàkònzi títi móndí i dré adrélé 'òle dhi ki tri, tùmání làdhá títi i dré adrélé dhàle i rú dhi íbe. Di, kitswá ìna làdhá dhàle Tírì Lólo rú dhi ni tri ko. ³² Dhyá àngùdhi adrélépi kúlí kònzi ta Móndí ni Mv́ rú dhi, Giká ni akódhi nda ni tàkònzi tri. Di, dhyá àngùdhi adrélépi ìna kúlí kònzi ta Tírì Lólo

* 12:7 12:7 A kònò Oséyá 6:6. † 12:21 12:21 A kònò Esáyá 42:1-4.

rú dhi, à kitswá akódhi nda ni tàkonzì tri lókyá kònidhi sè yà, kó ngalè lókyá adrélépi àlìle dhi sè yà dhi ko.»

Fa i lò'wa ni ìbe dhi
(A kònò kpà Lùkà 6:43-45)

³³ Yésu gò tǎá dhi: «Fa kàdré dóro dhi, lò'wa ni ki kókpà adré dóro. Fa kàdré kó kònzì dhi, lò'wa ni ki kókpà adré kònzì. Tàko ko, à adré fa ni lò'wa ni i sè. ³⁴ Àmì, ni àtrá ki àrèbhá ni i, àmì kó kònzì dhi, m̀ni ni di kitswá tà àlo dóro dhi ni ta ngínìngíni ró? Angyá ko, ti adré tà adrélépi gǎle togó na dhi ki ta kòdhyá. ³⁵ Dhya dóro adré tà dóro 'o apfòle tà dóro títi dré zùle áyi togó na dhi i lésè. Di, dhya kònzì adré ìna tà kònzì 'o apfòle tà kònzì títi dré zùle áyi togó na dhi i lésè. ³⁶ Má adré tǎá àmì dré dhi: Kítu dra tàbvó tǎzo dhi tú dhi, mónnyá títi dhi ki kúlí tǎko àlo àlo títi i dré tǎle dhi ki tà ta Giká kandrà. ³⁷ Tàko ko, kúlí mí dré tǎle dhi ki tà sè dhi, a ni àmì tàbvó ta ngalè àmì nòzo gyágya yà, kó ngalè tà bházo mí dri yà dhi.»

Tà tadhálé pròfètà Yónà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Mǎrokò 8:11-12; Lùkà 11:29-32)

³⁸ Amvolásá dhi, Fǎrsáyò àruka i tǎtrítrí kúlí tadhábhá àruka ìbe dhi i dré tǎzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mà adré lèá dhi, mí kò'o tà líntríga ró dhi àma dré nòle.» ³⁹ Di Yésu dré logózóá áyi dré dhi: «Mónnyá àndrò adrèbhá kònzì ìndì zàràbhù ro dhi i adré tà líntríga ró dhi ni nda nòle. Di, à kitswá tà àzya líntríga ró dhi ni 'o áyi dré nòle dhi ko, kàdré ngbà 'i pròfètà Yónà àdhyá 'i ko dhi. ⁴⁰ Tàko ko, ngóro Yónà dré tá ayilé kítu na ìndì ngátisi na kosyá ágá léna dhi tíni dhi, Móndí ni Mvǎ ni kókpà ayí bvò na kítu na ìndì ngátisi na.

⁴¹ Kítu dra tàbvó tǎzo dhi tú dhi, Nínìvèbhá ki nga tà bha mónnyá àndrò ni i dri. Tàko ko, Nínìvèbhá nda i dré tá tà Yónà dré longólé áyi dré dhi ni yìzo dhi, i ladzá tà àyikya áyi ki togó 'i. Di mí nò rè ká! Dhya kàdrì Yónà nda ni lavúlépi dhi be kònwàrè! ⁴² Kòdhi ìbe dhi, kítu dra tàbvó tǎzo dhi tú dhi, ópí kàdrì tòko ró bvò tàbhu na dhi drìle dhi ni nga tà bha mónnyá àndrò ni i dri. Tàko ko, ópí nda angá tá ìna làwú làvo lésè àlìle ópí Sòlòmónò ni tògyakúlí yi 'i. Di mí nò rè ká! Dhya kàdrì Sòlòmónò nda ni lavúlépi dhi be kònwàrè!»

Tírì kònzì ni gòma file móndí léna dhi
(A kònò kpà Lùkà 11:24-26)

⁴³ Yésu gò tǎá dhi: «Tírì kònzì àlo dhi kòpfò dhyá àlo lésè dhi, adré anyálé àrà fà ro dhi i 'àsè, àrà i dré kitswázó lovolé lána dhi ni ndabe. Di, kòkitswá kisúá bwà ko dhi, ⁴⁴ adré tǎá dhi: «Má ni go file àma dzó má dré apfòzo lásá dhi na.» Kògò tsàle dre dhi, adré kisúá dhi, dzó nda ngbo: A awá 'alé ni, ngá lána dhi ki tobhàzo kpákpa dre. ⁴⁵ Di adré lile tírì kònzì áyi lavúbhá nzi-drì-rì dhi ki nda lizo áyi ìbe gò, i dré adrézó tífilé adrélé dhyá nda léna. Di dhyá nda ni tà kùdù ro dhi véle kònzì waláká ni ni lavú. Di tà nda ni adré kókpà kònzì mónnyá àndrò adrèbhá kònzì ni i dré.»

Yésu ni andre i adrúpi ni ìbe dhi
(A kònò kpà Mǎrokò 3:31-35; Lùkà 8:19-21)

⁴⁶ Yésu dré tá adrèrà'a tà ta mónnyá zyandre i dré dhi 'á dhi, akódhi ni andre i adrúpi ni ìbe dhi i dré atsázó adrélé áyi ki totó kivi na. I adré tá tà le tǎle akódhi be. ⁴⁷ Dhyá àlo dré tǎzoá Yésu dré dhi: «Àmì andre i àmì adrúpi ìbe dhi i adré áyi ki totó kivi na. I adré tà le tǎle mí be.»

⁴⁸ Yésu logó dhyá nda dré dhi: «Àma andre àdhi 'i? Àma adrúpi i àdhibhá 'i?» ⁴⁹ Dré drígá bhèzo áyi lebhá i véna, tǎzoá dhi: «Mí nò rè àma andre i àma adrúpi ìbe kòni i ká! ⁵⁰ Tàko ko, dhyá àngùdhi adrélépi tà àma Atá bhù na dhi dré adrélé lèle à kò'o dhi ki 'o dhi ìna àma adrúpi 'i, àma amvúpi 'i, ìndì àma andre 'i.»

13

Pídhígó agó kòrì rìlepi dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Mǎrokò 4:1-9; Lùkà 8:4-8)

¹ Kítu nda sè dhi, Yésu dré apfòzo dzó lésè lile lirlé tǎpǎriandre mìle. ² Móndí zyandre lavulé dhi i dré ru kímólé akódhi làgàsè kúru dhi sè dhi, dré mbàzo lirlé bwátu na kitswálé tà tadhá, mónnyá zyandre títi nda i dré adrèrà'a áyi ki totó yi mìle dhi 'á. ³ Di dré kídhozó tà bí dhi ki tadhá áyi dré pídhígó sè, adrézó tǎá dhi:

«Mí yi rè ká! Kítu àlo dhi, agó àlo dhi pfò tá lile kòrì rì áyi amvú na. ⁴ Dré tá adrèrà'a kòrì rì dhi 'á dhi, kòrì àruka i ledhé tá láti mìle gò, àrì i dré adàzo tetéá títi. ⁵ Kòrì àruka i ledhé tá bvò kírà ro adrélépi kìnì ìbe tsá dhi dri. I dré apfòzo mbèlè, Kìnì dré

nzile ko dhi sè. ⁶ Di, kítu kòka dre dhi, dré àyi ki zàzo 'yòlè, àyi ki kídri dré file kìnì na dóro ko dhi sè. ⁷ Kòrì àruka ì ledhé tá kùtsí kòfalé gò, kùtsi nda dré mbàzo àyi ki amó. ⁸ Di, kòrì àruka ì ledhé tá àyíkya kìnì dóro dri gò, ì dré lò'wa 'àzo dóro. Alo ni 'a lò'wa nyadhì-nzi, àzya ni nyadhì-na, àzya ni nyadhì-àlo-dri-mudrí.» ⁹ Yésu gò táá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yízo dhi kòyi!»

Yésu ngí tà í dré adrézó tà ta móndí í dré pídihígò sè dhi ni àndu

(A kònò kpà Mároko 4:10-12; Lúka 8:9-10)

¹⁰ Amvolásà dhi, Yésu ni lebhéhá ì dré àyi ki kisízó ànyi akódhi làga, akódhi ni lízi tàzoá dhi: «Mí adrè tà ta móndí í dré pídihígò sè àdho tà sè?» ¹¹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Gíkà fè àmi dré tógá Opì bhù àdhya ni tà lùzu ró dhi ki nìzo. Di, fè ìna tógá nda àyi dré ko. ¹² Tàko ko, dhya ángùdhi tà nìlepi bí dhi dré dhi, à ni tà dré nìle nda ki drì tìmbà gò, akódhi dré adrézó vélé tà nìni íbe bí lavulé. Di, dhya ángùdhi tà nìlepi ko dhi dré dhi, à ni ndìndì tà tsà dré nìle dhi ni tingá. ¹³ Tà nda sè dhi, má adrè tà ta àyi dré pídihígò sè. Tàko ko, tágba ì dré adrézó ngá no dhi, ì adrè ngá nda ki no dóro ko. Tágba ì dré adrézó tà yi dhi, ì adrè tà nda ki yi dóro ko, adrézó kpà tà nda ki àndu ni ko. ¹⁴ Di tà Gíkà dré tà longólé profétà Esáyà tí dhi ì 'o ru àyi léna kònini. Akódhi longó tá dhi: <Mì ni adrè tà yi 'í,

dì, mì kitswá tà mì dré adrélé yìle nda ki àndu ni tàdzí ko.

Mì ni adrè ngá no 'í,

dì, mì kitswá ngá mì dré adrélé nòle nda ki atógá tàdzí ko.

¹⁵ Tàko ko, móndyá kòdhi ki togó andírì dre.

Í tabhò àyi ki bíbhálé, àyi ki mì dròzo dròdrò.

Í kò'o tá kònini ko dhi, kònò ì ni tà ngá no àyi ki m̄ sè,

adrézó tà yi àyi ki bíbhálé sè, adrézó tà ni àyi ki togó na,

ì dré àyi ki togó adzázó má vélé gò,

má dré àyi ki tidrízó.»*

¹⁶ Di, kólénzè ìna àmi dré, àmi ki mì dré adrélé ngá no, ìndì àmi ki bíbhálé dré adrélé tà yi dhi sè! ¹⁷ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Profétà bí dhi ì móndí gyàgya bí dhi íbe dhi ì tá lovó íbe tò kitswázó tà mì dré adrélé nòle dhi ki no gò, ì dré àyíkya nòzoá ko. Ayi tá kpà lovó íbe tò kitswázó tà mì dré adrélé yìle dhi ki yi gò, ì dré àyíkya yízoá ko.»

Yésu ngí pídihígò agó kòrì rìlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu

(A kònò kpà Mároko 4:13-20; Lúka 8:11-15)

¹⁸ «Dì mì yi rè pídihígò agó kòrì rìlepi dhi àdhya nda adrè leá tàle ngíni ya dhi ká. ¹⁹ Móndí àruka ì adrè Gíkà ni kùlì ka'í ngóro kòrì rìle ledhélé láti m̄le nda ì t̄ni. Í kòyi Gíkà ni Opì ni tà dre dhi, ì adrè àndu ni ni ni ko gò, Dhya kònzi dré adrézó atsálé kòrì rìle nda ni tingí àyi ki togó lèsè. ²⁰ Móndí àruka ì adrè Gíkà ni kùlì ka'í ngóro kòrì rìle ledhélé bvò kírà ro dhi dri nda ì t̄ni. Í kòyi kùlì nda dre dhi, ì adrè ndirì ka'í arí sè. ²¹ Di, ì dré adrélé kùlì nda ni tayí adrélé tilé àyi ki togó na ko dhi sè dhi, ì adrè ngbà 'í tròle rúa lókyá tsà sè. Di kàdré tà ì dré adrézó kizà nya ásà dhi 'i yà, ngalè tà adrézó àyi ki m̄ pfo kùlì nda ni tà sè dhi 'i yà dhi, ì adrè àyi ki tà ka'ika'í nda ni tayí mbèlè. ²² Móndí àruka ì adrè Gíkà ni kùlì ka'í ngóro kòrì rìle ledhélé kùtsí kòfalé nda ì t̄ni. Í kòyi kùlì nda dre dhi, tà bvò kòndi àdhya adrèbhà àyi ki togó 'o lanzile dhi ì, ìndì ngá lovó adrélépi àyi ki lití dhi íbe dhi ì adrè kùlì nda ni amó gò, dré adrézó lò'wa 'a ko. ²³ Di, móndí àruka ì adrè àyíkya Gíkà ni kùlì ka'í ngóro kòrì rìle ledhélé kìnì dóro dri nda ì t̄ni. Ayi nda ì kòyi kùlì nda dre dhi, ì adrè àndu ni ni ni gò, ì dré adrézó lò'wa 'a dóro. Alo ni adrè lò'wa 'a nyadhì-nzi, àzya ni nyadhì-na, àzya ni nyadhì-àlo-dri-mudrí.»

Pídihígò mbì ngánò kòfalé dhi ni tà dri dhi

²⁴ Yésu dré gòzo pídihígò àzya pi àyi dré, tàzoá dhi: «Òpì bhù àdhya sù ngóro dhya àlo kòrì dóro rìlepi àyi amvù na dhi t̄ni. ²⁵ Di, móndyá títi dhi ì dré tá adrèrà'a ayí ko ngátsi sè dhi 'á dhi, akódhi ni kàribhá dré ìna atsázó mbì kòrì ri ngánò kòfalé gò lizo. ²⁶ Di ngánò nda kòmba adrélé lò'wa 'a dre dhi, mbì nda dré kpà afpòzo. ²⁷ Gò amvù líyí nda ni marábà ì dré alizo akódhi vélé táá drá dhi: <Mírì, mí ri tsì kòrì dóro àmi amvù na kòdhya ko? Mbì angá dì ìna ángolèsè?» ²⁸ Akódhi logó àyi dré dhi: <Kàribhá 'o tà kòdhi nì.» Di marábà nda ì gò akódhi ni lízi: <Mí lè mà kòlì mbì nda ni akú?» ²⁹ Akódhi logó àyi dré dhi: <Kóko! Mì kòlì mbì nda ni akú dhi, mì ni dra akúá tùmání ngánò íbe. ³⁰ Mì tayí àyi rítì dhi ì adrélé mbàle tùmání tsàle lókyá dra lánýa lokózó dhi 'á. Dì lókyá nda sè dhi, má ni táá dhya dra lánýa lokóbhá dhi ì dré dhi: Mì akú rè zya mbì todrólé kitswálé zàle 'íkà, gò mì kòlòkòro ngánò tobhàle àma kòbhò na ndò.»

* 13:15 13:15 A kònò Esáyà 6:9-10.

*Pídhígó mùtádi lò'wa ni tà dri dhi**(A kònò kpà Mároko 4:30-32; Lúka 13:18-19)*

³¹ Yésu dré gòzo pídhígó àzuya pí àyi dré, tàzoá dhi: «Òpì bhù àdhyà sù ngóro mùtádi lò'wa dhyà àlo dré dòle rìle àyi amvú na dhi tìni. ³² Lò'wa nda konyókonyó mvá lavúlé lò'wa àruka títi dhi i rusè. Di, kápfo dre dhi, dré ina mbàzo atsálé kàdrì ngá àruka títi kídihilé amvú 'á dhi ki lavú. Atsá fa tìni gò, àrì ì dré adrézó alìle bhà si kólá ni i drìna.»

*Pídhígó tàkú ni tà dri dhi**(A kònò kpà Lúka 13:20-21)*

³³ Yésu dré gòzo pídhígó àzuya pí àyi dré, tàzoá dhi: «Òpì bhù àdhyà sù ngóro tàkú mvá tsà tòkó àlo dré adólé amulé fòndro kàdrì dhi be gò, tàkú nda dré fòndro nda ni 'òzo avólé títi dhi tìni.»

³⁴ Di Yésu tà tá tà nda kòdhi i títi mónnyá zyandre i dré pídhígó sè. Tà tà àlo àyi dré pídhígó àko dhi ko, ³⁵ kitswálé tà longólé pròfètá tí kònìdhi kò'oró ru be dhi bvó:

«Má ni tà adó tàle àyi dré pídhígó sè.

Má ni tà zùle kìnó kídihólé bvò ni bhàma lésè dhi ki longó.»[†]

Yésu ngí pídhígó mbì ni tà dri dhi ni àndu

³⁶ Amvolásá dhi, Yésu dré mónnyá zyandre nda ki tayízó gò, nzizo bhàna. Akódhi ni lebèbhá ì dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí ngí àma dré pídhígó mbì amvú na dhi àdhyà ni àndu wà.»

³⁷ Akódhi logó àyi dré dhi: «Dhya kóri dóro rìlepi nda, Mòndí ni Mvá 'i. ³⁸ Amvú nda bvò 'i. Kóri dóro nda, Giká ni ànzi akódhi ni Opì na dhi 'i. Mbì nda, Dhya kònzì ni ànzi 'i. ³⁹ Kàribhá mbì kóri rìlepi nda, Dzàborò 'i. Lókýá lànyá lokózó nda, lókýá kùdù 'i. Dhya adrèbhá lànyá lokó nda i, ángéló 'i.

⁴⁰ Di ngóro à dré adrélé mbì nda ni akú kitswálé zàle àtsí na dhi tìni dhi, a ni kókpá adrè kònini lókýá kùdù sè. ⁴¹ Mòndí ni Mvá ni àyi ángéló ki amù, tà títi adrèbhá mòndí ki 'o ledhéle tàkònzì na dhi ki akú tumàni mónnyá títi adrèbhá tà kònzì 'o dhi ìbe, àyi ki tingázó pfòle Giká ni Opì 'àsè. ⁴² Di ángéló nda ì dré àyi ki bhèzo àtsí adrélépi adrélé ko dhi na. Kònale dhi, ì ni adrè tongólé, adrézó kpà sikálándrá tsi. ⁴³ Di, mónnyá gyàgya dhi ki adrè àyikya lagulé kitú tìni àyi ki Atá ni Opì na. Dhya àngùdhi adrélépi bíbhálé ìbe tà yizo dhi kóyi!»

Pídhígó ngá làgí kyàkyà zùle dhi ni tà dri dhi

⁴⁴ «Òpì bhù àdhyà sù ngóro ngá làgí kyàkyà zùle amvú àlo na dhi tìni. Agó àlo dhi kisú tá ngá làgí kyàkyà nda gò, gòzo zùá tódhyá. Di togó kìnì dré dhi, dré lizo àyi ngá títi dhi ki làgí gò, amvú nda ni gizo í dré.»

Pídhígó màyikà làgí kyàkyà dhi ni tà dri dhi

⁴⁵ «Òpì bhù àdhyà sù kpà ngóro agó àlo adrélépi tá màyikà aveave dhi ki nda dhi tìni. ⁴⁶ Akódhi kòkisú màyikà àlo làgí kyàkyà dhi dre dhi, dré lizo àyi ngá títi dhi ki làgí gò, gizoá.»

Pídhígó kimbá ni tà dri dhi

⁴⁷ «Òpì bhù àdhyà sù ngóro kimbá à dré bhèle yìandre na gò, dré kosyá ki kárá títi dhi ki turúzó dhi tìni. ⁴⁸ Kimbá nda kòga kosyá sè bí dre dhi, kosyá bhebhá ì dré asézóá apfòle yì mìle. Di ì dré lirisó kosyá dóro dhi ki kipè tobhàle kánzi i 'àsè gò, kosyá kònzì dhi ki bhèzo. ⁴⁹ Tà nda ni kókpá adrè kònini lókýá kùdù sè. Ángéló ki alì mónnyá kònzì ki kòfalé lanzí mónnyá gyàgya ìbe gò, ⁵⁰ ì dré mónnyá kònzì nda ki bhèzo àtsí adrélépi adrélé ko dhi na. Kònale dhi, ì ni adrè tongólé, adrézó kpà sikálándrá tsi.»

Ngá làgí be kàdrì tídhi ró ìndì àku ró dhi i

⁵¹ Di Yésu lizí àyi tàzoá dhi: «Mì yi tà kòdhi i títi, àndu ni ki nìzo vélé?» I logó drá dhi: «Àyíya!» ⁵² Akódhi gò tàá àyi dré dhi: «Di dhyà àngùdhi adrélépi tátrítrí kulí tadhá gò Opì bhù àdhyà ni tà tadházó drá dhi, dhyà nda ngóro bhà líyí adrélépi ngá làgí be kàdrì dhi ìbe gò, dré adrézó ngá tídhi dhi ki adó lásá ngá àku dhi ìbe dhi tìni.»

*Nàzàrètàbhá ì ka'ì Yésu ko**(A kònò kpà Mároko 6:1-6; Lúka 4:16-30)*

⁵³ Yésu kòpì pídhígó nda i akulé dre dhi, dré àrà nda ni tayízó gò, ⁵⁴ lizo tsàle bhàandre i dré tà mbàzo lána dhi na.[‡] Di dré kídihózo adrélé tà tadhá Yúdà ànzi ki lisámbò dzó na. Gò mónnyá nda ì dré adrézó akódhi ni yi síbhálé be ngbo, adrézó lizíá àyi kòfalésé

[†] 13:35 13:35 A kònò Longó i 78:2. [‡] 13:54 13:54 Bhàandre Yésu dré mbàzo lána kònìdhi tá Nàzàrétá 'i. A kònò kpà Lúka 4:16; Mároko 6:1.

dhi: «Dhya kòndi kisú ina tògyá kòdhi túmání rinyí adrézó tà líntríga ró dhi ki 'o dhi be dhi ángwà?» ⁵⁵ Akódhi kòndi tsi dhya adrélépi fa ledé dhi ni mvá 'i ko? Andre ni ni rú tsi Màriyá ko? Adrúpi ni i tsi, Yákòbhò, Yòséfa, Simónà tsàle Yúdà ko? ⁵⁶ Amvúpi ni i títi àma kòfalé ko? Akódhi kisú di tà kòdhi i títi dhi ángwà?» ⁵⁷ Di tà nda sè dhi, i kitswá tá Yésu ni ka'í bwá ko. Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «À adré ngbà 'í pròfètà ni líntrí bha ko dhi akódhi ni tàndi bha ìndi akódhi ni tàndi ni dzó 'á.» ⁵⁸ Di akódhi 'o tá tà líntríga ró bí dhi i kònale ko, i dré akódhi ni ka'ile ko dhi sè.

14

Yòwàni Bátisimò felepi ni dràma

(A kònò kpà Mároko 6:14-29; Lúkà 9:7-9)

¹ Lókyá nda sè dhi, Eròdè adrélépi tá ópi ro bvò Gálláyà àdhya drile dhi dré Yésu ni rubí yizo. ² Dré tàzoá àyi mārābā i dré dhi: «Dhya kòdhi Yòwàni Bátisimò fèlepi 'i! Angá ina dràdrà lèsè nì. Asà dhi, akódhi rinyí ìbe adrézó tà líntríga ró dhi ki 'o.»

³ Tàko ko, Eròdè nda 'o tá Yòwàni rùle adròle, bhèle bādzó na dhi nì. 'O tá kònni àyi adrúpi Filípò ni tòkò, Eròdiyà ni tà sè. ⁴ Angyá ko, Yòwàni adrè tá taa Eròdè dré dhi: «Kítswá mí dré adrézó àmi adrúpi ni tòkò ìbe dhi ko.» ⁵ Asà dhi, Eròdè adrè tá Yòwàni ni le pfùle dràle. Di, adrè tá ina mómndí zyandre dhi ki ro, i dré adrélé Yòwàni ni no pròfètà ro dhi sè.

⁶ Di, kítú Eròdè ni tizo asà dhi sè dhi, Eròdiyà ni zapi dré apfòzo ngá to Eròdè i kandrà mómndyá dré azilé gwányá lé dhi ìbe gò, tà nda dré Eròdè ni togó 'òzo kinilé tò. ⁷ Di akódhi dré mómndrà sizò tàzoá dhi, i ni ngá ángùdhi mvátòkò nda dré lèle zile i tí dhi ni fe drá. ⁸ Di andre ni kòtá akódhi ni drí dre dhi, akódhi dré tàzoá Eròdè dré dhi: «Mí káfè má dré Yòwàni Bátisimò fèlepi ni drí kònwa sàni na.» ⁹ Gò ópi nda ni togó dré kizà nyàzo tà nda sè. Di, mómndrà dré tà síle mómndyá azilé nda i kandrà dhi i sè dhi, dré ina tóli fezo tà zile nda ni 'òzo gò, ¹⁰ mómndí müzo lile Yòwàni ni drí li bādzó na. ¹¹ Gò akódhi ni drí nda ni adózó sàni na alizo fèá mvátòkò nda dré. Di akódhi nda dré fèzoá àyi andre dré. ¹² Bvóá dhi, Yòwàni ni lebebhá i dré tsàzo akódhi ni ábvò do síle. Gò i dré lizo tà nda ni longó Yésu dré.

Yésu fè ngá nyàle mómndí ngùlù-nzi dhi i dré

(A kònò kpà Mároko 6:30-44; Lúkà 9:10-17; Yòwàni 6:1-14)

¹³ Yésu kóyi rubí nda dre dhi, dré mbàzo bwátú na kitswále lile kalóma àrà mómndí àko dhi na dhi bvò. Di, mómndí zyandre dhi i kóyi tà nda dre dhi, i dré ngázo bhàandre bí dhi i lèsè lile akódhi vèsè pá sè, tápáriandre milèsè. ¹⁴ Di Yésu kási bwátú lèsè dre dhi, dré mómndyá zyandre lavulé nda ki nòzo, kizà dòzo àyi togó na àyi ki tà sè gò, dré àyi ki dràbhá ki tidrizó.

¹⁵ Ìndró kàndrì dre dhi, akódhi ni lebebhá i dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, taa drá dhi: «Kòndhi àrà bhà àko dhi 'i, ìndi lókyá lavú dre. Mí kòfè di láti mómndyá zyandre kòni i dré lizo manyàngá gi nyàle bhà àma làgàsè dhi i 'àsè wà.» ¹⁶ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Kítswá i dré lizo dhi ko. Àmi ki tàndi, mì kòfè ngá àyi dré nyàle dhi àmi.» ¹⁷ Di, i logó drá dhi: «Àma ngbà 'í kònwa dhi mápà ìbe nzi, ìndi kosyá ìbe rì.» ¹⁸ Yésu gò taa dhi: «Mì alì ngá nda ìbe má vélé.» ¹⁹ Gò dré tàzoá mómndyá zyandre nda i dré dhi, i kòlirí mbì dri. Di kádò mápà nzi nda i kosyá rì nda ìbe dre dhi, dré mì tingázó kurú na bhù na, tà tani zizo Giká tí ngá nda i dri. Dré mápà nda ki tonjòzo lanzilè àyi lebebhá i dré gò, i dré lanzizóá mómndyá zyandre i dré. ²⁰ Di àyi títi nda i dré nyàzoá pizo. Gò akódhi ni lebebhá i dré àmbi ni ki lokózó gale kánzi mudrí-dri-rì dhi i sè bíbi. ²¹ Ago ngá nda ki nyabhá dhi i tá ànyíanyi ngùlù-nzi. (A nà tá tòkò i ànzimvā ìbe ko.)

Yésu to atsi tápáriandre drìsè

(A kònò kpà Mároko 6:45-52; Yòwàni 6:15-21)

²² Gbá lókyá nda sè dhi, Yésu dré àyi lebebhá ki 'òzo lile mbàle bwátú na, i kòzyaró drìdrì i kandràna tápáriandre ni ta'á na. Tàko ko, lè tá rè zya láti fèle mómndyá zyandre nda i dré lizo 'iká. ²³ Kòfè láti àyi dré dre dhi, dré mbàzo kalóma kóngó àlo drìna kitswále tà ta Giká be. Gò ngá dré anizó akódhi ni ki kònale kalóma.

²⁴ Di, bwátú nda lì tá ina vwàle kiní rúsè vwàvwà ro. Lyàandre adrè tá vïle sínyà dri rúá gò, yi adrélépi longálé dhi dré adrézó ru tswa rúá. ²⁵ Di ngátsi kítógá àmvolèsè dhi, Yésu dré ngázo adrélé atsi to tápáriandre drìsè, adrézó lile àyi lebebhá nda i véna. ²⁶ I kònò akódhi adrèrà a atsi to tápáriandre drìsè dre dhi, tirí dré gázo àyi léna bí gò, i dré tàzoá dhi: «Kòdhi mómndí líntrí 'i!» Gò i dré ngázo adrélé tetrelé tirí dré. ²⁷ Di, gbá kòdhwá, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tsi togó! Ma 'i. Mì ro ngá ko.» ²⁸ Pétèrò logó

drá dhi: «Míri, kàdré mi 'i bàti dhi, mí tà má dré má kòlìró mí véna yí drìsè wà.»²⁹ Yésu gò tǎá drá dhi: «Mí alì!»

Di Pétèrò dré pfòzo bwátù 'àsè gò, kidhólé atsi to yí drìsè, adrézó lìle Yésu véna.³⁰ Di, kònò lyǎandre nda dre dhi, tírì dré akódhi ní 'òzo gò, dré kidhózó adrélé tandrùle. Di dré loyózóá dhi: «Míri, mí tídrì ma wà!»³¹ Gbǎ kòdhwa, Yésu dré àyi drígá kidzìzo akódhi ní ru gò, tàzoá drá dhi: «Mí tà ka 'íka'í íbe tsà ní, mí kayí tà mí léna àdho tà sè?»³² Ì kòmbà file bwátù na dre dhi, lyǎandre nda dré rìzo adrélé kíri. ³³ Di Yésu ní lebhébhá bwátù na nda ì dré ledhézó àyi kí kórókó títi akódhi kandrá, tàzoá dhi: «Mí Gíká ní Mvǎagó 'i bàti!»

Yésu tídrì drǎbhá i Gènèsàrètè na

(A kònò kpà Mǎrokò 6:53-56)

³⁴ Ì kòzya tǎpǎriandre nda ní ta'a na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gènèsàrètè àdhyà na. ³⁵ Mòndyá kònàle dhi ì kònò Yésu nìle kyá dre dhi, ì dré ngàzo akódhi ní rúbì 'o ayílè bvò wáyì nda 'àsè. Di móndí ì dré àyi kí drǎbhá títi dhi kí adzìzo akódhi vélé gò, ³⁶ akódhi ní tí lizìzo, kòtayíró drǎbhá nda ì adrélé ngbà 'í àyi kítá tí tabè kòdhya. Di àyi títi akódhi ní kítá nda ní tabèbhá dhi ì dré adrizó.

15

Gíká ní kúlì bhèma adrézó móndí kí labhi lebhè dhi

(A kònò kpà Mǎrokò 7:1-13)

¹ Amvolásá dhi, Fàrisáyó àruka ì tǎtrírì kúlì tadhábhá íbe dhi ì dré angázó Yèrúsalamà lèsè alìle Yésu vélé gò, lizíá tíá dhi: ² «Àmi lebhébhá ì adrè àma kí tábhí kí labhi ño àdho tà sè? Angyá ko, ì adrè àyikya ngá nya drígá dzi àko ró.»

³ Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Àmi ró dhi, mí adrè àmikya Gíká ní tòlì ño, kitswázó àmi kí labhi líkì àdho tà sè?»⁴ Tàko ko, Gíká tà tá dhi: «Lè mí kàdré àmi atá ní lindrì bha àmi andre be.»^{*} Tà kpà dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi tà kònzi ta àyi atá rú yà, kó ngalè àyi andre rú yà dhi, lè à kò'o akódhi nda dràle dràdrà.»[†] ⁵ Di, mí adrè àmikya tǎá dhi, dhya àlo kòtá àyi atá dré yà, kó ngalè àyi andre dré yà dhi, «Ngá má dré tà kitswálè fèle àmi ledé dhi, ngá má dré dra fèle Gíká dré dhi 'i» dhi,⁶ adrè di leá vélé dhyà nda kòbhà àyi atá ní lindrì àyi andre be ngá nda sè dhi ko. Di ásà dhi, mí adrè àmikya Gíká ní kúlì bhe gǎrà dri, adrézó àmi kí tǎndi kí labhi lebhè. ⁷ Àmi túrúpúbhǎ 'i! Prófètá Esáyà dré tà adrèrǎ'a Gíká ní kúlì longó àmi kí tà sè dhi 'á dhi, longó tá tà nda kyá tàzoá dhi:

⁸ «Mòndyá kòdhi ì adrè àma lindrì bha ngbà 'í tí sè. Di, àyi kí togó vwà ina má rùsè vǎvǎwà.

⁹ Ì adrè lisámbò 'o má dré wóyá.

Tàko ko, ì adrè tòlì angábhá móndí ì vélesè dhi kí tadhá ngóro tòlì nda ì angá tá má vélesè na tíni.»[‡]

Tà adrèbhá móndí kí 'o atsálé ndí ró Gíká mìlèsè dhi i

(A kònò kpà Mǎrokò 7:14-23)

¹⁰ Gò Yésu dré mónyá zyandre kònàle dhi kí azìzo, tàzoá àyi dré dhi: «Mí yi vo rè tà kònìdhi, àndu ní ní nìzo ká! ¹¹ Ngá adrélépi file móndí ní síbhálè 'àsè dhi adrè akódhi ní 'o atsálé ndí ró dhi ní ko. Be ró dhi, tà adrélépi apfòle móndí sílèsè dhi adrè ina akódhi ní 'o atsálé ndí ró dhi ní.»

¹² Gò Yésu ní lebhébhá ì dré àyi kí kisìzo ànyi akódhi làga, tǎá drá dhi: «Mí nì, tà mí dré tàle kòdhi dhe Fàrisáyó ì léna kònzi dhi be?» ¹³ Akódhi logó àyi dré dhi: «Fa ángùdhi àma Atá bhù na dhi dré kidhíle ní ko dhi, à ní tìngiá. ¹⁴ Mí tayí àyi nda i. Àyi mí kùdúkùdu kí dri kòbhá mí kùdúkùdu ró dhi 'i. Di mí kùdúkùdu àlo dhi kàdré mí kùdúkùdu àzya se drìle dhi, àyi rìti nda kí ledhé bhú na.»

¹⁵ Gò Pétèrò dré tàzoá drá dhi: «Mí ngi kúlì alaala mí dré tàle nda ní àndu àma dré wà.» ¹⁶ Di Yésu logó dhi: «Àmi, àmi dhu rè tà nìni àko? ¹⁷ Mí ní ko tàle dhi, ngá ángùdhi adrélépi file móndí ní síbhálè 'àsè dhi adrè file akódhi ní 'a na gò, adrélé apfòle akódhi ní rùbhá lèsè dhi? ¹⁸ Di, tà ángùdhi adrélépi apfòle móndí sílèsè dhi adrè ina angalé akódhi ní togó lèsè. Tà nda ina tà adrélépi móndí 'o atsálé ndí ró dhi 'i. ¹⁹ Tàko ko, tà adrèbhá apfòle móndí kí togó lèsè dhi i, tà kòni 'i: tà kònzi kisùle dhi i, móndí kí tufpuma ní tà, múná tà, ndòtò tà, kugù tà, tà tǎma móndí ì rú kìnzò sè dhi ní tà, ìndì móndí kí rú tǎma kònzi dhi ní tà. ²⁰ Tà nda kòdhi ì adrè móndí kí 'o atsálé ndí ró dhi ní. Di, ngá nyàma drígá dzi àko ró dhi adrè ina móndí kí 'o atsálé ndí ró ko.»

* 15:4 15:4 A kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16. † 15:4 15:4 A kònò Pfòma 21:17; Lèvitikè 20:9. ‡ 15:9 15:9 A kònò Esáyà 29:13.

*Tòkò àlo sùrú twá ro dhi ka'i Yésu bàti
(A kònò kpà Mároko 7:24-30)*

²¹ Amvolásà dhi, Yésu dré àrà nda ni tayizó gò, lizo tsàle bvò Tírè i làga Sidónà be dhi na. ²² Di Kánánà tòkò àlo bvò nda lésè dhi dré alizo akódhi vélé gò, kúdhólé adrélé loyóá dhi: «Mírì, Dàwídi ni Mvá, mí bhà áma kizà wà! Áma zapi tíri kónzi íbe í léna. Adré kizà nya lavulé.» ²³ Di, Yésu logó ína kúli drá ko. Gò akódhi ni lebhéhá i dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mí dro akódhi nzile. Tàko ko, akódhi adré tetréle àma àmvolésè tò.» ²⁴ Yésu logó dhi: «Giká amù ma ngbà 'í Ìsèrélè ànzi avibhá kábiligya i tìni dhi i vélé.»

²⁵ Di, tòkò nda dré ína adhézó àyi kórókó títi akódhi kandrà, tàzoá drá dhi: «Mírì, mí ledé ma wà!» ²⁶ Yésu gò logóá dhi: «Kitswá ànzimvá ki mápà dòzo bhèle kòkí i dré dhi ko.» ²⁷ Di, tòkò nda tà drá dhi: «Mírì, kònini bàti. Di, nndìndì kòkí i adré àyikya mápà kórònyá adrébhá ledhélé àyi ki líyí ni mísá zàle dhi ki nya kòdhyà.» ²⁸ Yésu logó drá dhi: «Á! Tòkò, mí tà ka'ika'í íbe kàdrì! Tà nda kò'o ru mí dré ngóro mí dré adréle léle dhi tìni.» Di tòkò nda ni zapi dré adrízó gbá lókyá nda sè.

Yésu tídrí dràbhá bí dhi i

²⁹ Yésu kòtayí àrà nda dré dhi, dré lizo tsàle tãpãriandre Gàliláyá àdhyà làgana. Di dré mbàzo kóngó àlo drìna gò lírlé. ³⁰ Gò mómú zyaandre lavulé dhi i dré alizo túmání mèrèkpè íbe, mí kùdúkùdu íbe, mómú rúbhá be àbvò ro dhi íbe, ábhábhá íbe, ìndì dràbhá àruka bí dhi íbe, àyi ki tobhá Yésu kandrà. Gò akódhi dré àyi ki tídrízó títi. ³¹ Di mómúyá zyaandre nda ki líndrì dré gàzo bhwábhwa. Tàko ko, i nò tá ábhábhá nda i adrérà'a kúli ta, mómúyá rúbhá be àbvò ro nda i adrérà'a adrílé, mèrèkpè nda i adrérà'a atsi to, ìndì mí kùdúkùdu nda i adrérà'a ngá no. Gò i dré Giká Ìsèrélè ànzi kya ni rú bhàzo kùle.

*Yésu fè ngá nyàle mómú ngùlù-su dhi i dré
(A kònò kpà Mároko 8:1-10)*

³² Amvolásà dhi, Yésu dré àyi lebhéhá ki azizó, tàzoá àyi dré dhi: «Má adré kizà do áma togó na mómúyá zyaandre kòni ki tà sè. Tàko ko, áma túmání àyi íbe kítu na, ìndì ngá i dré kitswále nyàle dhi vélé yókódhó. Di má lè àyi ki logólé nzile tàbirí be ko, i kòlandèro ledhézó láti bhálé ko dhi sè.» ³³ Di akódhi ni lebhéhá i logó drá dhi: «Arà bhà àko kòndhi 'á dhi, mà ni kitswá mápà kisé fèle mómúyá zyaandre kòni i dré nyàle pizo ásá dhi ángwà?» ³⁴ Yésu lízi àyi tí dhi: «Àmi mápà íbe ángopí?» I logó dhi: «Nzi-drì-rì, ìndì kosyá àruka tsàtsà dhi íbe.»

³⁵ Gò Yésu dré tàzoá mómúyá zyaandre nda i dré dhi, i kòlirí bvò dri. ³⁶ Dré mápà nzi-drì-rì nda ki adózo kosyá nda íbe, àwoyá fèzo Giká dré gò, tojòzoá lanzilé àyi lebhéhá i dré gò, i dré lanzizóá mómúyá zyaandre nda i dré. ³⁷ Di mómúyá títi nda i dré nyàzoá pizo. Gò akódhi ni lebhéhá i dré àmbi ni ki lokózo gale kánzi nzi-drì-rì dhi i sè bíbi. ³⁸ Ago ngá nyabhá nda i tá ngùlù-su. (A nà tá tòkò i ànzimvá íbe ko.)

³⁹ Gò Yésu dré láti fèzo mómúyá zyaandre nda i dré nzizo. Dré mbàzo bwátù na gò, zyàle tsàle bvò Mágadánà àdhyà na.

16

*Fàrisáyò i Sàdúkáyò íbe dhi i lízi Yésu tà àlo líndrìga ró dhi ni 'o
(A kònò kpà Mároko 8:11-13; Lúka 12:54-56)*

¹ Amvolásà dhi, Fàrisáyò i Sàdúkáyò íbe dhi i dré àyi ki kisizó ànyi Yésu làga, kitswále akódhi ni tabhì. Di i dré akódhi ni ti lízizó, kò'oró tà àlo líndrìga ró angálépi Giká vélésè dhi. ² Di Yésu dré logózoá àyi dré dhi: «Ìndró sè, bhù míbhalé kàdré wà dhi, mí adré tàá dhi: «Kídrú, kozya kitswá dhìle ko.» ³ Drùbhì sè, bhù míbhalé kàdré ngbàrangbàro ro dhi, mí adré tàá dhi: «Àndró, kozya ni dhi.» Mí nì kò bhù míbhalé ni làsú lanzilé dhi be dhi, mí kitswá dhi àmikya tà adrébhá lókyá twátwa dhi ki tadhá dhi ki ni lanzilé bwà ko àdho tà sè? ⁴ Mómúyá àndró adrébhá kónzi ìndì zàràbhù ro dhi i adré tà líndrìga ró dhi ni nda nòle. Di, à kitswá tà àzya líndrìga ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko, kàdré ngbà 'í prófétá Yónà àdhyà 'i ko dhi.» Gò Yésu dré àyi ki tayizó, lizo.

*Tàkú Fàrisáyò kya Sàdúkáyò íbe dhi
(A kònò kpà Mároko 8:14-21)*

⁵ Yésu i lebhéhá ni íbe dhi i kòzya tãpãriandre ni ta'á na dre dhi, lebhéhá ni nda i dré atógyàzoá dhi, i tiví tá mápà dòma atsi na dhi. ⁶ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mí kònò dóro, mí kàdré àmi ki líkí tàkú Fàrisáyò kya Sàdúkáyò íbe dhi ni tà sè.» ⁷ Di akódhi ni lebhéhá i dré ngàzo adréle tà kayi àyi kòfalésè adrézó tàá dhi: «Akódhi tà kònini, mà

dré mápá adólé ko dhi sè.»⁸ Yésu dré tá ì dré adrélé tàle nda ni nizo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Àmi tà ka'ika'í íbe tsá ni i, mì adré àmikya tà kayí àmi kófalèsè mì dré adrélé mápá àko dhi sè àdho tà sè?»⁹ Mì nì vo dhu rè tà àlo ko? Mì tivì vo àmikya mápá nzi má dré lanzilé mómndyá ngulù-nzi dhi ì dré dhi ki tà dre? Mì gò tá àmbi ni ki lokó gàle kánzi ángopí? ¹⁰ Mì tivì kókpá àmikya mápá nzi-dri-rì má dré lanzilé mómndyá ngulù-su dhi ì dré dhi ki tà dre? Mì gò tá àmbi ni ki lokó gàle kánzi ángopí? ¹¹ Mì nì ko tàle dhi, má adré tá mápá tà tà àmi dré kódhya ko dhi? Dì, má tà tà mána dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí tàkú Fàrisáyò kya Sàdukáyò íbe dhi ni tà sè.» ¹² Gò lebèbhá ni ì dré nizoá tàle dhi, akódhi adré tá táa àyi dré dhi, ì kàdré àyi ki líkí tàkú mápá àdhya ni tà sè ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki líkí tà Fàrisáyò ì dré tá adrélé tadhálé Sàdukáyò íbe dhi ki tà sè.

Pètèrò tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsiyá 'i

(A kònò kpá Mároko 8:27-30; Lúka 9:18-21)

¹³ Amvolásá dhi, Yésu ì dré lizo tsàle bvò bhàandre Kàyisàriyá Filipò àdhya làga dhi na. Gò akódhi dré lizizóá àyi tí dhi: «Mómndí ì adré táá dhi, ma, Mómndí ni Mv́á àdhi 'i?» ¹⁴ Í logó drá dhi: «Mómndí àruka ì adré táá dhi, mì Yòwání Bátisímò fèlepi 'i. Aruka ni ì adré táá dhi, mì Elíyá 'i. Aruka ni ì adré kó táá dhi, mì Yèrèmíyá 'i yà, kó ngalè pròfétá ki àzya 'i yà dhi.» ¹⁵ Yésu gò lizíá àyi tí dhi: «Dì àmi ró dhi, mì adré àmikya táá dhi, ma àdhi 'i?» ¹⁶ Simónà Pètèrò logó dhi: «Mì mína Mèsiyá, Giká lídrì ro dhi ni Mv́agó 'i.» ¹⁷ Yésu gò táá drá dhi: «Simónà, Yónà ni mv́á, Giká bhà tà tani mí dri dre. Angyá ko, mómndí tadhá tà kódhì mí dré ní ko. Be ró dhi, áma Atá bhù na dhi tadhá mí dré ní.» ¹⁸ Má adré kpá táá mí dré dhi: Mì Pètèrò 'i. Má ni Ekèlézyá mána ni si kírà kònndhi dri.* Ndàndì dràdrà ni rínyì kitswá ina Ekèlézyá nda ni lavú ko. ¹⁹ Má ni Opì bhù àdhya ni lífungúlá ànzi ki fe tayíle mí drígá. Tà ángùdhi mí dré dra 'ile kónwa bvò dri dhi, à ni kókpá tà nda ni 'i bhù na. Tà ángùdhi mí dré dra trìle bvò dri dhi, à ni kókpá tà nda ni trì bhù na.»

²⁰ Gò Yésu dré àyi lebèbhá nda ki logázó, ì kòtadháro dhya àlo dré dhi, ì Mèsiyá 'i dhi ko.

Yésu longó àyi dráma ni tà, àyi ngàma dràdrà 'àsè dhi be

(A kònò kpá Mároko 8:31-9:1; Lúka 9:22-27)

²¹ Kídhólé lókyá nda sè dhi, Yésu dré kídhózo adrélé tadhá àyi lebèbhá ì dré dhi, adré tá leá dhi, í kòlì Yèrusalémà na kitswálé kizá nya lavúlé Yúdà ànzi ki bhàgo ì drígá, kòwánà kàdrì ì drígá ìndì tàtrírì kùlì tadhábhá ì drígá, à kòpfurò ì dràle gò, kítú ni na sè dhi, Giká kòtingarò ì dràdrà lèsè.

²² Dì Pètèrò dré Yésu ni drizo gàrà dri gò, kídhózo adrélé tà ta akódhi dri, tàzoá dhi: «Mírì, Giká kòlìkí mi! Tà nda kódhì kitswá tàdzí atsálé mí rú ko!» ²³ Dì, Yésu dré àyi alázó táá Pètèrò dré dhi: «Sàtànà, mí nga má mìlèsè gòle má àmvona! Mì adré látì nda áma 'òzo dhèle. Tàko ko, mí adré tà kisù Giká àdhya tìni ko. Be ró dhi, mí adré mína tà kisù mómndí kya tìni.»

²⁴ Gò Yésu dré tàzoá àyi lebèbhá ì dré dhi: «Dhya àlo kàdré leá alìle má vèsè dhi, lè akódhi nda kòtayí àyi tàndì ni tà, kàdò àyi fa kípákpa gò, kàdrérò áma lebé.» ²⁵ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi àyi tàndì ni lídrì le tidrìlé dhi, a ni àyi lídrì nda ni 'o avìle. Dì, dhya ángùdhi adrélépi ina àyi lídrì fe áma tà sè dhi, a ni àyi lídrì nda ni kisù. ²⁶ Angyá ko, dhya àlo kòkistù ngá bvò kòndì àdhya ì títì gò, àyi tàndì ni lídrì tayízó avìle dhi, akódhi nda kisù ina àdho tà dóro 'i? A ni go àdho ngá fe kódhya kitswázó àyi lídrì nda ni kisù dhi? ²⁷ Tàko ko, Mómndí ni Mv́á ni agò àyi Atá ni mìlanzìlanzi na akódhi ni ángéló íbe gò, dré tà logózo mómndí àlo àlo títì ì dré, tà ì dré 'òle dhi ì tì. ²⁸ Má adré tà bàti ta àmi dré dhi: Mómndí àruka adrébhá àyi ki totó kónwa ni ì kitswá dràle drìdrì ì dré dra Mómndí ni Mv́á ni nòzo alírà'a àyi Opì na dhi kandrá ko.»

17

Yésu ni làsù ladzá ru atsálé lagulagu ró

(A kònò kpá Mároko 9:2-13; Lúka 9:28-36)

¹ Kítú nzi-dri-àlo àmvolèsè dhi, Yésu dré Pètèrò ki drizo Yàkóbhò íbe ìndì adrúpi ni Yòwání be gò, ì dré lizo àyi pátì mbàle kóngó àlo mvumvù dhi drina. ² Kònàle dhi, Yésu ni làsù dré ngazo ru ladzá àyi mìle. Akódhi ni mìbhalé dré kídhózo adrélé lagulé kítú tìni. Akódhi ni kítá ì dré kpá atsázó kemve kpírìkpírì ngàdra tìni. ³ Gbá kódhwa, Mósè ì Elíyá be dhi ì dré agázó àyi kandrá, adrélé tà ta Yésu be. ⁴ Dì Pètèrò dré tàzoá Yésu dré dhi: «Mírì, dóro ni má dré adrélé kónwa dhi. Mì kàdré leá dhi, má ni wémà na dhi ki

* 16:18 16:18 Rú «Pètèrò» kònndhi adré leá tàle dhi «kírà».

ledé kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndì àlo ni Elíyá dré.» ⁵ Dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, ndùrùku lagulagu ró dhi dré apfòzo àyi kí asó rùkù gò, kùlì dré apfòzo lásá tàá dhi: «Kòndhi áma Mvágó má dré lèlè tò dhi 'i. Ama togó adrè kinálé akódhi ni tà sè tò. Mì kòyi akódhi!»

⁶ Yésu ni lebhéhá ì kòyi kùlì nda dre dhi, àyi kí togó dré gázo tírì sè bí gò, ì dré ledhézó àyi kí m̀bhalé bha kìnì mi. ⁷ Dì, Yésu dré ìna àyi kizizó ànyi àyi làga, àyi kí tabè gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì nga! Mì ro ngá ko.» ⁸ † kòtingá mì dre dhi, ì dré gòzo véle móndí àzya no ko, ngbà 'í Yésu 'i kalóma.

⁹ † dré tá adrérà'a asilé kóngó nda drìlèsè dhi 'á dhi, Yésu dré lazizóá àyi dri dhi: «Mì kòlongó tà agalépi àmi m̀lè kòdhi dhya àlo dré ko, tsàlè lókyá Giká dré dra Móndí ni Mv́a ni tingázó dràdrà lèsè dhi 'á.»

¹⁰ Gò akódhi ni lebhéhá nda ì dré akódhi ni lizizó tàzoá dhi: «Tátrírí kùlì tadhábhá ì adrè tàá dhi, lè Elíyá kàlì rè zyá Mèsiyá kandrà 'íká ádho tà sè?» ¹¹ Yésu logó àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, Elíyá adrè alilé tà títi dhi kí ledé. ¹² Dì, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Elíyá atsá dre. Dì, móndí ì nù tà àyikya akódhi ádhi 'i ya dhi ko. Gò ì dré akódhi ni 'òzo ngoró ì dré tá lèlè dhi t̀ni. Dì Móndí ni Mv́a ni kòkpá kizá nya àyi drígá kònini.» ¹³ Dì Yésu ni lebhéhá ì dré nizoá tàlè dhi, akódhi adrè tá Yòwání Bátisimò fèlepi ni tà ta àyi dré kòdhyá.

*Yésu tídrí mvágó àlo tírì kònzì íbe í lèna dhi
(A kònd k̀pà M̀arokò 9:14-29; Lúkà 9:37-43a)*

¹⁴ † kògò tsàlè móndíyá zyandre ì véna dre dhi, agó àlo dhi dré alizo adhéle àyi kórókó tírì Yésu kandrà, ¹⁵ tàzoá dhi: «Mìrì, mí bhà áma mvágó ni kizá wà! Agililí adrè akódhi ni lebhé, ìndì akódhi adrè kizá nya tò. Vèsè be bí, adrè ledhéle átsi na, kó ngalè yí na. ¹⁶ Má drì tá akódhi lizo ába àmi lebhéhá ì véna. Dì, ì kitswá tá àyikya akódhi ni tídrí bwà ko.» ¹⁷ Dì Yésu logó dhi: «Àmi, móndíyá ándrò tà ka'ika'í àko ìndì àmi kí tayíbhá lílilé ni ì, mà ni adrè véle àmi íbe vwàlè lókyá be ángopí? Má ni àmi kí tà mvo vwàlè lókyá be ángopí? Mì adrì mvámvá nda alizo ába má véle.» ¹⁸ Dì ì kàlì akódhi be dre dhi, Yésu dré ligázó tírì kònzì akódhi lé dhi be gò, dré dròzoá pfòlè lásá. Dì mvámvá nda dré adrízó gbá lókyá nda sè.

¹⁹ Amvolásá dhi, Yésu ni lebhéhá ì dré àyi kí kizizó àyi pátí ànyi akódhi làga, akódhi ni lízì tàzoá dhi: «Mà kitswá tá tírì kònzì nda kònàdhi ni dro bwà ko ádho tà sè?»

²⁰ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kitswá tá bwà ko, mì dré adrélé tà ka'ika'í íbe tsá dhi sè. Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mì kàdré tà ka'ika'í íbe tsámvá ngoró mùtádi lò'wa t̀ni dhi, mì ni kitswá tàá kóngó kòndhi dré dhi «Mì kisi mí kònwàsè lèlè kònàlè» gò, kóngó nda dré àyi kizizó. Dì tà àlo mì dré kitswálé 'òlè bwà ko dhi ni adrè yókódhó.» [²¹ *]

*Yésu gò àyi dràma ni tà longó, àyi ngàma dràdrà lèsè dhi be
(A kònd k̀pà M̀arokò 9:30-32; Lúkà 9:43b-45)*

²² Kítú àlo dhi, Yésu ì lebhéhá ni íbe dhi ì kimó tá ru bvò Gáliláyá ádhyá na. Gò akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: «À ni Móndí ni Mv́a ni lefè kàribhá ì drígá. ²³ † dré akódhi ni pfùzo dràlè gò, kítú ni na sè dhi, Giká dré akódhi ni tingázó dràdrà lèsè.» Dì kùlì nda sè dhi, akódhi ni lebhéhá kí togó dré gázo kizá sè bí.

Mèdáyì t̀pèlò ádhya ni g̀ima

²⁴ Amvolásá dhi, Yésu ì lebhéhá ni íbe dhi ì dré lizo tsàlè Kàpàrànwúmà na. Gò dhyá adrèbhá tá mèdáyì t̀pèlò ádhya ni lagí dhi ì dré alizo Péterò véle lízìyá tíá dhi: «Àmi kí tadhálépi adrè mèdáyì t̀pèlò ádhya ni g̀i?»[†] ²⁵ Péterò logó àyi dré dhi: «Àyiya, akódhi adrè g̀iá.» Péterò kògò file dzó na dre dhi, Yésu dré zyá kùlì dòzo tàlè ni. Tà dhi: «Simóná, mí kisi m̀ina ngíni? Opí bvò kòndì ádhya ì adrè ádhibhá kí 'o adrélè mèdáyì g̀i dhi kòdhyá: àyi kí t̀andi kí ànzi ì, kó ngalè, móndí àruka àyi kí opí zàlè dhi i?» ²⁶ Péterò logó dhi: «Móndí àruka i.» Yésu gò tàá drá dhi: «Kàdré dì kònini dhi, opí kí ànzi nda ì kitswá àyikya g̀iá ko. ²⁷ Dì, má lè mána móndíyá kòna kí togó 'òlè aswálé áma rú ko. Asá dhi, mí lí kosyá bhe t̀pàriandre na. Mí adó kosyá mí dré dra asélé drìdrì dhi, síbhálé ni ni nzizo gò, láfa lò'wa àlo dhi ni kizizó sílána. Dì mí do láfa lò'wa nda lizo ába àyi véna mèdáyì g̀i áma dré mí be.»

* **17:21** 17:21 Wárágá Giká ni Kùlì tisizo àyi dri drìdrì dhi ì lèna dhi, à adrè kùlì kòni kí kisi kònwa ko: [Dì, à kitswá ngbà 'í tírì kònzì kàrá be kònini dhi kí dro pfòlè t̀birì mvòma sè ìndì tà zima Giká tí dhi sè.] † **17:24** 17:24 A kònd P̀fòma 30:11-16.

18

Dhya kàdrì lavulé Opì bhù àdhya na dhi àdhi 'i?
(A kònò kpà Mároko 9:33-37; Lúka 9:46-48)

¹ Lókya nda sè dhi, Yésu ni lebhá à dré àyi ki kisízo ànyi akódhi làga, akódhi ni lízi tázóá dhi: «Dhya kàdrì lavulé Opì bhù àdhya na dhi àdhi 'i?» ² Di Yésu dré mvámvá àlo dhi ni azízo bhàle àyi ki kító 'á gò, ³ tázóá dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mì kòladzá àmi ki togò atsázó ànzimvá i tìni ko dhi, mì kitswá tàdzí file Opì bhù àdhya na ko. ⁴ Di dhya àngùdhi adrélèpi àyi tà bha kìnì mì ngóro mvámvá kònìdhi àdhya tìni dhi, ni adrè dhya kàdrì lavulé Opì bhù àdhya na dhi 'i. ⁵ Kòdhi ìbe dhi, dhya àngùdhi adrélèpi mvámvá kònìdhi tìni dhi ni ka'í dòle dóro áma rú sè dhi, adrè áma tàndi ni ka'í kòdhi.»

Tà adrèbhá mómí ki 'o ledhéle tàkonzi na dhi i
(A kònò kpà Mároko 9:42-48; Lúka 17:1-2)

⁶ «Di, dhya àlo kàdré ìna ànzimvá adrèbhá áma ka'í kòni ki àlo 'o dhèle tàkonzi na dhi, dóro ni tá kírà kàdrì 'ìle akódhi nda kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yìandre ni tálì na dhi. ⁷ Kizà vo ngíni bvò kòndi dri, tà adrèbhá mómí ki 'o ledhéle tàkonzi na dhi ki tà sè dhi! Tà bàti ró dhi, tà nda kòdhi ki ngbú adrè be. Di, kizà ni adrè kàdrì dhya àngùdhi adrélèpi tà nda ki àndu bha dhi dré! ⁸ Àmi drígá 'i yà, kó ngalè àmi pá 'i yà dhi kàdré àmi 'o dhèle tàkonzi na ni dhi, lè mì kòli akódhi nda bhèle mì rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mì dré file kódyá dhi na ngbà 'i drígá be àlo yà, kó ngalè pá be àlo yà dhi dóro lavulé, àmi bhèle àtsí adrélèpi adrálé ko dhi na drígá be rì ìndi pá be rì dhi rúsè. ⁹ Àmi mì kàdré kó àmi 'o dhèle tàkonzi na ni dhi, lè mì kàngí mì nda bhèle mì rúsè vwàvwà ro. Angyá ko, mì dré file lídrì na ngbà 'i mì be àlo dhi dóro lavulé, àmi bhèle àtsí líferò àdhya na mì be rì dhi rúsè.»

Pídhígó kábilígyà avìlepi dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Lúka 15:3-7)

¹⁰ «Mì kònò dóro, mì kàdréò ànzimvá kòni ki àlo no mómí tàko ró ko. Tàko ko, má adrè tàá àmi dré dhi: Àyi nda ki àngéló ì adrè ngbú áma Atá bhù na dhi ni m̀bhalé no. [11 *]

¹² Mì kisú àmikya ngíni? Agó àlo kàdré kábilígyà ìbe nyadhi-nzi gò àyi ki àlo dré avìzo dhi, a ni 'óá ngíni? A ni zakó tsì kábilígyà nyadhi-su-drì-mudrì-drì-nzi-drì-su nda ki tayí kòngò drina gò, lizo akódhi avìlepi nda ni ndabe. ¹³ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Kòkisú kábilígyà nda dre dhi, a ni lenzé akódhi ni tà sè lavulé, dré adrélé lenzélé kábilígyà nyadhi-su-drì-mudrì-drì-nzi-drì-su avìbhá ko nda ki tà sè dhi rúsè. ¹⁴ Kòkpà kòdhi tìni, àmi ki Atá bhù na dhi adrè léá ko, ànzimvá kòni ki àlo dré avìle dhi.»

Àmi adrúpi tàkonzi 'òlepi mì rú dhi ni tà

¹⁵ «Àmi adrúpi àlo dhi kò'o tàkonzi mì rú dhi, mì kòli rè zyà kalóma akódhi véna, akódhi ni tàkonzi nda ni tadhá drá. Akódhi kòyi mì dhi, kòdhi mì gò àmi adrúpi nda ni kisú dre. ¹⁶ Di, kòyi ìna mì ko dhi, mì kòdrì mómí àlo yà, ngalè rì yà dhi, mì kòliró akódhi véna, <kitswálé tà títì dhi ki bvò lanzí mómí rì yà kó ngalè na yà tà nda ki nobhá mì sè dhi ki kúlì sè.>† ¹⁷ Akódhi kògà àyi nda ki yìma rè dhi, mì kòli tà nda ni ta Ekelézyà kandrà. Kògà ndìndì Ekelézyà nda ni kúlì yìma rè dhi, mì kàdré akódhi ni no págànò tìni, kó ngalè mèdáyì lagilèpi tìni.

¹⁸ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Tà àngùdhi mì dré dra 'ìle kònwa bvò dri dhi, à ni kòkpà tà nda ni 'i bhù na. Tà àngùdhi mì dré dra trile bvò dri dhi, à ni kòkpà tà nda ni tri bhù na.

¹⁹ Má adrè kpà tàá àmi dré dhi: Mómí rì àmi kòfalé bvò dri dhi ì kàdré ru yi, tà àngùdhi ì dré adrélé zile áma Atá bhù na dhi tí dhi dri dhi, akódhi ni tà nda ni 'o àyi dré. ²⁰ Angyá ko, àrà àngùdhi mómí rì yà, ngalè na yà dhi ì dré adrézó ru kimó áma rú sè dhi na dhi, ma kòkpà túmánì àyi ìbe.»

Tàkonzi trìma àma kòfalèsè dhi

²¹ Gò Pèterò dré àyi kisízo ànyi Yésu làga, akódhi ni lízi tázóá dhi: «Mírì, áma adrúpi kàdré tàkonzi 'o má rú dhi, má ni akódhi ni tàkonzi tri tsalé vèsè be àngopí? Tsalé vèsè

* **18:11** 18:11 Wárágá Giká ni Kúlì tsizozo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè kúlì kòni ki kisú kònwa ko: [Angyá ko, Mómí ni Mvá àli mómíyá avìbhá dhi ki tídrì.] † **18:16** 18:16 A kònò Dùtèrònómè 19:15.

be nzi-drì-rì?» ²² Yésu logó drá dhi: «Kóko! Má adré taa mí dré dhi, tsàlè vèsè be nzi-drì-rì dhi ko. Be ró dhi, mí kàdré akódhi ni tàkònzì tri tsàlè vèsè be nyadhì-na-drì-mudrì vèsè be nzi-drì-rì.»[‡]

Pídhígó màràbà àyi àzizí nì kizà bhàlèpi ko dhi ni tà dri dhi

²³ «Tà nda sè dhi, Opì bhù àdhya sù ngóro tà kònndhi tìni: Opì àlo dhi lè tá àyi màri àyi màràbà ì rú dhi ki tà 'òlè akilé. ²⁴ Di kòkidhó adréle àyi màri nda ki tà 'o dre dhi, à dré màràbà àlo adrélépi tá màri kàdrì lavulè dhi ìbe í rú dhi ni adrízo alizo ába akódhi vélé. Màri akódhi nda rú dhi tá làfa lò'wa ngùlù-mudrì. ²⁵ Di màràbà nda dré tá kitswálé ngá logó màri nda tí bwà ko dhi sè dhi, mìrì ni dré tòlì fèzo tàzoá dhi, à kòlagí akódhi, tòkó ni, ànzimvá ni ì, tsàlè akódhi ni ngá títi dhi ìbe, kitswázó màri nda ni logó. ²⁶ Di màràbà nda dré dhèzo àyi kórókó títi àyi mìrì kandrà, tàzoá drá dhi: «Mí tadhá àmi togó vhwàvwa má vélé wà! Má ni àmi màri logó mí dré títi.» ²⁷ Di mìrì ni dré akódhi ni kizà bhàzo gò, màri nda ni tà tayizó, akódhi ni tàndi ni tayizó kpà lile.

²⁸ Di, màràbà nda kòpfò dre dhi, dré ìna lizo àyi àzizí àlo àyi màri ìbe làfa lò'wa nyadhì-nzi dhi ni kisú.* Dré akódhi ni rùzo bèle kembe 'á, adrézó akódhi ni kizí, adrézó taa dhi: «Mí logó àma màri mí rú dhi!» ²⁹ Azizí ni nda dré dhèzo àyi kórókó títi akódhi kandrà, akódhi ni tí lizizó tàzoá dhi: «Mí tadhá àmi togó vhwàvwa má vélé wà! Má ni àmi màri logó.» ³⁰ Di, màràbà nda ka'í tá kúlì nda ko. Be ró dhi, lì ìna àyi àzizí nda ni 'o bhèle bàdzó na, kòlogóro màri í rú nda akilé títi be dhi bvó. ³¹ Di màràbà àruka ì kònò tà nda dre dhi, àyi ki togó dré kizà nyazo tò. Gò ì dré lizo tà títi lavùbhá nda ki títi àyi ki mìrì dré. ³² Di mìrì nda dré màràbà nda ni azizó, tàzoá drá dhi: «Mí màràbà kònzì ni, má tayí tá àma màri mí rú dhi, mí dré àma ti lizilè dhi sè. ³³ Adré di tá kpà lèá dhi, mí kòbhá àmi àzizí nì kizà, ngóro má dré àmi kizà bhàlè dhi tìni.» ³⁴ Di togóaswa dré dhi, mìrì ni dré akódhi ni fèzo bàdzó líkìbhá ì drígá, ì kàdréro akódhi ni rùbhá 'o aswálé, tsàlè lókyá dré màri í rú nda ni logórá'a akilé títi dhi 'á.»

³⁵ Yésu gò taa dhi: «Áma Atá bhù na dhi ni kókpà àmi àlo àlo títi dhi ki 'o kònini, mì kàdré àmi ki adrúpi ki tàkònzì tri togó wáyi sè ko dhi.»

19

Yésu tadhá tà tòkò tingama ni tà dri

(A kònò kpà Mározó 10:1-12)

¹ Yésu kòtá tà nda ì akilé dre dhi, dré ngázo Gàliláya lèsè, lile bvò Yúdáyà àdhya na, Yòròdánè ni ta'á na. ² Mòndí zyandre lavulè dhi ì dré akódhi ni lebézo gò, dré àyi ki dràbhá ki tídrizó.

³ Gò Fàrìsáyò àruka ì dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, kitswálé akódhi ni tabhì litilè. Di ì dré lizizóá títi dhi: «Áma ki tátírítrí kúlì ka'í, agó kòtingá àyi tòkó tà àngùdhi dré adrézó akódhi ni le tingalé àsá dhi sè dhi 'í?» ⁴ Yésu logó dhi: «Mì nà rè Giká ni Kúlì na ko tàlè dhi, ngá títi dhi ki kidhoma 'á dhi, «Giká ngá títi dhi ki bhàlèpi dhi bhà tá àyi agó ì tòkò be» dhi?» ⁵ Giká tà tá kpà dhi: «Asà dhi, agó ni àyi atá ni tayí àyi andre be, ru amúzó àyi tòkò be gò, àyi rìti nda ì dré atsázó rùbhá àlo ró.»[†] ⁶ Di ì gò vélé adréle rì ko. Be ró dhi, àyi ngá àlo 'i. Asà dhi, lè mòndí ì kòlanzi ngá Giká dré amulé ni dhi ko.» ⁷ Fàrìsáyò nda ì gò lizizó títi dhi: «Kàdré kònini dhi, Mósè fè tá di tòlì tàzoá dhi, agó adrélépi àyi tòkò ni le tingalé dhi kòfè wárágá drá akódhi ni tingázó gò, mùzoá nzile dhi àdho tà sè?» ⁸ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mósè ka'í tá ìna àmi ki tòkò ki tingama, àmi ki togó dré adréle tòmbatómha dhi sè. Di, tà nda tá ìna kònini kidhoma lèsè ko. ⁹ Má adré taa àmi dré dhi: Kàdré ngbà 'í ndòtò tà sè ko dhi, agó àngùdhi àyi tòkò ni tingalépi gò gozo tòkò àzaya adó mòle dhi, adré ìna múná tà 'o.»

¹⁰ Yésu ni lebhéhá ì dré tàzoá drá dhi: «Agó ni tà tòkò ni be dhi kàdré kònini dhi, dóro ni lámó mòle ko dhi.» ¹¹ Yésu logó àyi dré dhi: «Mòndyá títi dhi ì kitswá kúlì kòdhi ni ka'í bwà ko. Ngbà 'í àyi Giká dré rìnyí fèzo àyi dré dhi ki kitswá ka'íá dhi àyi. ¹² Tàko ko, tà twátwa àgo ì dré adrézó lámó mo ko dhi ì be. Aruka ni ì, à ti àyi adréle lámó lovó àko gò ì dré atsázó ùnikí ì ró.»[‡] Aruka ni ì, mòndí 'o àyi atsálé ùnikí ì ró dhi ni. Aruka

[‡] **18:22** 18:22 Kòdhi Yésu adré tá lèá tàlè dhi, «tsàlè vèsè kitswálé nàlè bwà ko dhi na». **S** **18:24** 18:24 Giká ni Kúlì Gírìkì tí sè dhi adré taa kònwa dhi «tálétá ngùlù-mudrì». Tálétá àlo dhi tá làfa lò'wa adréle fèlè mòndí àlo dré àzi 'òlè kítú ngùlù-nzi dhi ì sè dhi tí dhi 'i. Di tálétá ngùlù-mudrì kòni ì tá làfa kàdrì lavulè dhi 'i. *** 18:28** 18:28 Giká ni Kúlì Gírìkì tí sè dhi adré taa kònwa dhi «dènári nyadhì-nzi». Dènári àlo dhi tá làfa lò'wa adréle fèlè mòndí àlo dré àzi 'òlè kítú àlo sè dhi tí dhi 'i.

*** 19:4** 19:4 A kònò Kidhoma 1:27; 5:2. **† 19:5** 19:5 A kònò Kidhoma 2:24. **‡ 19:12** 19:12 «Únikí» kòndhi, agó lámó gálèpi dhi 'i, kó ngalé agó àngilé kitswálé lámó mo bwà ko dhi 'i.

ni ì gà kó lámò atsáò ùnikì ì ró, adrélé àyi kì fe Giká ni Opì ni tà 'o. Dhya ángùdhi kitswálépi kúllí nda ni ka'í dhi, kádré ka'íá!»

*Yésu zi tà tani Giká tí ànzimvá ì dri
(A kònò kpà Mároko 10:13-16; Lúkà 18:15-17)*

¹³ Amvolásà dhi, móndí ì dré àyi kì ànzimvá kì adrìzo alizo àyi ìbe Yésu vélé, kòbhàrò drígá àyi dri, tà zizo Giká tí àyi dré be dhi bvó. Dì, akódhi ni lebhébhá ì dré àyikya lawázo móndyá nda ì dri tà nda sè. ¹⁴ Dì, Yésu dré tázòá dhi: «Mì tayí ànzimvá kòni ì alile má vélé. Mì logá àyi ko. Angyá ko, Opì bhù ádhya móndyá adrébhá àyi nda ì tíni dhi ì dré.» ¹⁵ Dré drígá bhàzo àyi dri, tà tani zizo àyi dré gò, lizo.

*Yésu ì kàdhúra àlo ngá líyí ro dhi be dhi
(A kònò kpà Mároko 10:17-31; Lúkà 18:18-30)*

¹⁶ Amvolásà dhi, kàdhúra àlo dhi dré àyi kisízò ànyi Yésu làga, akódhi ni lízi tázòá dhi: «Tadhálépi, lè má kò'o ádho tà dóro kòdhya kitswáò lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi?» ¹⁷ Yésu logó drá dhi: «Mì adré áma lízi tà dóro ni tà dri ádho tà sè? Dhya adrélépi dóro dhi ngbà 'í àlo kwákwa. Dì, mí kádré lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni le kisulé dhi, lè mí kádré tà tãtritrì kúllí dré adrélé tàle à kò'o dhi kì 'o.» ¹⁸ Kàdhúra nda gò líziá dhi: «Tà ángùdhi?» Yésu gò logóá dhi: «Lè mí kòpfu móndí dràle ko. Mì kò'o múná tà ko. Mì kòkugù ngá ko. Mì kòtà tà móndí rú kìnzó sè ko. ¹⁹ Mì kádré ámi atá ni líndri bha ámi andre be. Mì kádré ámi àzya ni le ngóro mí dré adrélé ámi tàndi ni le dhi tíni.» ²⁰ Kàdhúra nda tà drá dhi: «Má líkí tólí nda kòdhi ì tífi. Lè dì má kògò ádho tà 'o kòdhya?» ²¹ Dì Yésu logó drá dhi: «Mì kádré lèá ámi tà kádré dóro kitswálé tífi Giká mílèsè dhi, mí lí ámi ngá tífi dhi kì lagí gò, láfa ni ni lanzizó lemerèbhá ì dré, mí kádréro ngá lagí be kádrì dhi ìbe bhù na. Dì mí alì adrélé áma lebhè.» ²² Kàdhúra nda kòyi kúllí nda ì dre dhi, dré ngázo líle kizà be tò, dré tà adrélé ngá ìbe zyandre ró dhi sè.

²³ Gò Yésu dré tázòá àyi lebhébhá ì dré dhi: «Má adré tà bàti tà àmi dré: Ngá líyí ni fima Opì bhù ádhya na dhi kòkòróko. ²⁴ Má adré gòle tãá àmi dré dhi: Ngá líyí ni fima Giká ni Opì na dhi ìna kòkòróko lavulé, kàmílò dré lavulé sùndàni ni bhálé 'àsè dhi rúsè.»* ²⁵ Dì akódhi ni lebhébhá ì kòyi tà nda dre dhi, àyi kì líndri dré gázo bhwábhwa gò, ì dré adrézó líziá àyi kòfalèsè dhi: «Kádré kònini dhi, ádhi ni kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú nì?» ²⁶ Yésu dré àyi kì nòzo dhi gò, tázòá àyi dré dhi: «Móndí ì mílèsè dhi, tà nda kòdhi tà kitswálé 'òle bwà ko dhi 'i. Dì, Giká mílèsè dhi, tà àlo kitswálé 'òle bwà ko dhi yókódhó.»

²⁷ Gò Pétèro dré tázòá drá dhi: «Mì nò rè ká! Mà tayí tà tífi dhi ì adrézó ámi lebhè. Mà ni dì ádho tà dóro kisú ásá kòdhya?» ²⁸ Yésu gò logóá dhi: «Má adré tà bàti tà àmi dré: Bvò tídhi ro dhi na dhi, lókyá Móndí ni Mvá dré dra lírizó àyi lírìrà òpi ádhya mílanzilanzì ro dhi dri dhi tú dhi, àmi áma lebhébhá ni kì kòkpà lírì lírìrà mudrì-drì-rì adrézó òpi nya dhi ì drìsè, adrélé Isèrèlè ànzi kì sùrú mudrì-drì-rì dhi kì tàbvó ta. ²⁹ Dhya ángùdhi àyi dzó ì 'i yà, àyi adrúpi ì 'i yà, àyi amvúpi ì 'i yà, àyi atá 'i yà, àyi andre 'i yà, àyi ànzi ì 'i yà, kó ngalé àyi amvú ì 'i yà dhi kì tayilépi áma tà sè dhi, a ní ngá nda kì vúdri kisú tsalé vèsè be nyadhì-nzi. Kòdhi ìbe dhi, a ní kòkpà lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú tàylé ro. ³⁰ Dì, móndí bí adrébhá drìdrì nyànomvá dhi kì go adrélé bvólé ro. Móndí bí adrébhá bvólé ro nyànomvá dhi kì go adrélé drìdrì.»

20

Pídhígó àzì 'obhá vínò amvú na dhi kì tà dri dhi

¹ Yésu gò tãá dhi: «Opì bhù ádhya sù ngóro tà kònìdhi tíni: Amvú líyí àlo dhi pfò tá drubhì kìnó kitswálé móndí kì nda dòle àzì 'o àyi vínò amvú na. ² Kòkìsú móndí àruka ì dre dhi, ì dré ru yizo àyi ìbe, akódhi kòfèro láfa lò'wa àlo àlo àyi àlo àlo tífi ì dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí.»* Dré àyi kì múzo líle àzì 'o àyi vínò amvú na.

³ Sáà nzi-drì-su drubhì ádhya sè dhi, dré gòzo pfòle ngá lagíra na, móndí àruka kì no adrèrà'a àyi kì totó àngyá gò, ⁴ dré tázòá àyi dré dhi: «Ámi, mí lí kòkpà àzì 'o áma vínò amvú na. Má ní go lági gyágya dhi ni fe àmi dré.» ⁵ Dì ì dré ngázo líle.

Kítú rírì sè, ìndì sáà na kítú rírì àmvolèsè dhi sè dhi, amvú líyí nda dré gòzo pfòle 'òá kònini. ⁶ Sáà nzi ìndró ádhya sè dhi, dré gòzo tódhya pfòle móndí àruka kì kisú adrèrà'a àyi kì totó àngyá gò, dré tázòá àyi dré dhi: «Mì adré ámi kì totó kònwa àngyá kítú ndìle

§ 19:19 19:19 A kònò Pfòma 20:12-16; Dùtèrònómè 5:16-20; Lèvitiké 19:18. * 19:24 19:24 «Kàmílò» kònìdhi, kà'wá kádrì dònjí tíni dhi 'i. * 20:2 20:2 A adré tà láfa lò'wa kònìdhi ni rú zi «dènàri». Dènàri àlo dhi tà láfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i.

àdho tà sè?» ⁷ Ƴ logó drá dhi: «Áma kònwa, à dré àma ki zìle àzì 'o ko dhi sè.» Dì akódhi tà àyi dré dhi: «Ámi, m̀̀ l̀̀ kòkpa àzì 'o àma v̀̀no amv̀̀ na.»

⁸ Ƴndrò kàndr̀̀ dre dhi, amv̀̀ líyí nda dré t̀̀zoá dhyá adrélépi tá àyi àzì 'obhá ki dr̀̀ ko dh̀̀ dré dhi: «Mí àzì àzì 'obhá ì, láfa f̀̀zo àyi dré àyi ki àzì sè. Mí kídho r̀̀ z̀̀yà àyi d̀̀le kùdu ro dhi ì v̀̀l̀ésè 'íká, gò m̀̀ kògòro lavul̀̀é àyi d̀̀le dr̀̀dr̀̀ dhi ì véna ndò.» ⁹ Àzì 'obhá d̀̀le sáá nzi ìndrò àdhyá sè nda ì k̀̀tsá dre dhi, àyi àlo àlo títi dhi ì dré láfa l̀̀'wa kisúzó àlo àlo. ¹⁰ D̀̀ àyi d̀̀le dr̀̀dr̀̀ nda ì k̀̀tsá dre dhi, ì adré tá kisúá dh̀̀, ì ní tá láfa kisú bí lavul̀̀é. D̀̀, àyi àlo àlo títi dhi ì dré kpà láfa l̀̀'wa kisúzó àlo àlo. ¹¹ Ƴ k̀̀kisú láfa l̀̀'wa nda ì dre dhi, ì dré dh̀̀zo adrélé amv̀̀ líyí nda ní ndr̀̀, ¹² adr̀̀zó táá dhi: «Dhyá d̀̀le kùdu ro kòdhi ì 'o àzì ngbà 'í sáá àlo. D̀̀, mí f̀̀é mína láfa àyi dré ngóro mí dré af̀̀le àma dré dhi pí, tágba mà dré àzì 'ozo land̀̀zo kítú àtsì sè kítú nd̀̀le dhi!»

¹³ D̀̀, amv̀̀ líyí nda logó àyi ki àlo dré dhi: «Áma ar̀̀pí, má 'o m̀̀ k̀̀nzi ko. Mà yi tá ts̀̀ ru mí be, mí k̀̀'oro àzì láfa l̀̀'wa àlo sè dhi ko? ¹⁴ Mí do d̀̀ láfa mína lizo ába. Má adré mína láfa le f̀̀le dhyá d̀̀le kùdu ro dhi ì dré ngóro má dré f̀̀le mí dré dhi pí. ¹⁵ Má kitswá mína tà má dré adrélé l̀̀le 'òle àma láfa sè dhi ní 'o ko? Mí adré kó mína àma no m̀̀ k̀̀nzi sè, má dré adrélé m̀̀ndí ki 'o dóro dhi sè?»

¹⁶ D̀̀ Ƴésu go táá dhi: «M̀̀ndyá adr̀̀bhá bv̀̀olé ro dhi ki go adrélé dr̀̀dr̀̀. M̀̀ndyá adr̀̀bhá dr̀̀dr̀̀ dhi ki go adrélé bv̀̀olé ro.»

Ƴésu gò t̀̀dhyá àyi dr̀̀ama ní tà longó, àyi ngàma dr̀̀dr̀̀ 'àsè dhi be

(A k̀̀nò kpà M̀̀rokò 10:32-34; Lúka 18:31-34)

¹⁷ Ƴésu ì dré tá adr̀̀rà'a mbàle Ƴerúsalemá na dhi 'á dhi, akódhi dré àyi lebèbhá mudr̀̀-dr̀̀-r̀̀ dhi ki dr̀̀zo garà dri gò, t̀̀zoá àyi dré dhi: ¹⁸ «M̀̀ yi r̀̀ ká! Mà adré mbàle Ƴerúsalemá na. K̀̀nàle dhi, à ní M̀̀ndí ní Mv́́ ní lef̀̀ k̀̀wáná kàdr̀̀ ì drígá tátítrí kúli tadhábhá ìbe. Ƴ dré tà ǹ̀zo akódhi dri k̀̀tswálé dr̀̀dr̀̀ sè gò, ¹⁹ akódhi ní fezo p̀̀gàndò ì drígá. Àyi nda ì dré akódhi ní gùzo, tswàzoá gò, tidízóá dr̀̀le fa kipakipa dri. D̀̀ kítú ní na sè dhi, Gíká dré akódhi ní tingázo dr̀̀dr̀̀ l̀̀sè.»

Tà Ƴakòbhò ki andre Ƴòwànì be dhi dré zìle Ƴésu tí dhi

(A k̀̀nò kpà M̀̀rokò 10:35-45)

²⁰ Amvolásà dhi, Zèbèdáyò ní tòkò ì ànziàgo ní ìbe dhi ì dré àyi ki kisúzó àyi Ƴésu làga. Gò tòkò nda dré dh̀̀zo àyi kòrókò títi akódhi kandrá, kitswázò tà zi tíá be dhi bv̀̀. ²¹ Ƴésu tà drá dhi: «Mí adré àdho tà le zìle má tí?» Akódhi logó drá dhi: «Mí k̀̀lázì kúli tayil̀̀, àma ànziàgo r̀̀ ní ì k̀̀liríró m̀̀ làga àmi Opì na: àlo ní àmi dríágo l̀̀sè, àz̀̀ya ní àmi lídzì l̀̀sè.» ²² Ƴésu logó àyi dré dhi: «M̀̀ ní tà m̀̀ dré adrélé zìle kòdhi ko. M̀̀ ní kitswá ts̀̀ kòpò kizá àdhyá má dré adrélé 'òle mv̀̀le dhi ní mvu bwá?» Ƴ logó drá dhi: «Mà ní kitswá.» ²³ D̀̀ Ƴésu tà àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, m̀̀ ní kòpò mína ní mvu. D̀̀, kàdré ìna m̀̀ndí dra bhàle lír̀̀lé àma dríágo l̀̀sè yà, kò ngalè àma lídzì l̀̀sè yà dhi ki tà sè dhi, tà nda kòdhi nò ma ko. Áma Atá ledé lír̀̀rà nda ì dhyá dré kipèle kitswálé lír̀̀lé dr̀̀á dhi ì dré.»

²⁴ Ƴésu ní lebèbhá mudr̀̀ àruka ì k̀̀yì tà zìle nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázò adr̀̀pí r̀̀ nda ì rú. ²⁵ D̀̀ Ƴésu dré àyi ki azízó títi gò, t̀̀zoá àyi dré dhi: «M̀̀ ní tàle dhi, m̀̀ndyá bv̀̀ k̀̀ndì àdhyá ki kàdr̀̀ ì adré àyíkya op̀̀ nya àyi dri r̀̀nyí sè dhi be. Àyi ki dhyá kàdr̀̀kàdr̀̀ dhi ì adré kpà tà 'o adr̀̀zó àyi ki r̀̀nyí tadhá àyi dré. ²⁶ D̀̀, adré leá dhi, tà nda kàdré k̀̀nì ì àmi k̀̀falé ko. Be ró dhi, l̀̀ dhyá àngùdhi adrélépi leá atsálé kàdr̀̀ àmi k̀̀falé dhi, kàdré àmi ki m̀̀ràbà ro. ²⁷ L̀̀ kpà dhyá àngùdhi adrélépi leá adrélé dr̀̀dr̀̀ àmi k̀̀falé dhi, kàdré àmi ki m̀̀ràbà ro. ²⁸ Kòkpa kòdhi tíni, M̀̀ndí ní Mv́́ alì bv̀̀ dri, m̀̀ndí ì kàdr̀̀ró tà 'o ì dré dhi bv̀̀ ko. Be ró dhi, alì ìna kitswálé tà 'o m̀̀ndí ì dré dhi bv̀̀. Alì kpà kitswálé àyi lídr̀̀ fe ngóro làgì kàdr̀̀ f̀̀le m̀̀ndí zyandre dhi ki apázò tàk̀̀nzi l̀̀sè dhi tíni.»

Ƴésu tídr̀̀ àgo r̀̀ m̀̀ kùdúkùdu ró dhi ì

(A k̀̀nò kpà M̀̀rokò 10:46-52; Lúka 18:35-43)

²⁹ Ƴésu ì dré tá adr̀̀rà'a apfòle bhàandre Ƴeríkò àdhyá l̀̀sè dhi 'á dhi, m̀̀ndí zyandre lavul̀̀é dhi ì adré tá alìle akódhi v̀̀sè. ³⁰ D̀̀ àgo r̀̀ m̀̀ kùdúkùdu ró lír̀̀bhá láti làga dhi ì k̀̀yì Ƴésu adré tá lavul̀̀é dhi dre dhi, ì dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Mír̀̀, Dàwid̀̀ ní Mv́́, mí bhà àma ki kizá wà!» ³¹ M̀̀ndyá zyandre nda ì dré adr̀̀zó tetrélé àyi dri, ì k̀̀tayíró kúli adr̀̀zó kír̀̀. D̀̀, ì dré gòzo véle adrélé kúli loyó wáláká ní ní lavu: «Mír̀̀, Dàwid̀̀ ní Mv́́, mí bhà àma ki kizá wà!» ³² Gò Ƴésu dré àyi k̀̀kizó, àyi ki azì lízìzó àyi tí dhi: «Mí adré leá má kò'o àmi dré àdho tà kòdhyá?» ³³ Ƴ logó drá dhi: «Mír̀̀, àma ki m̀̀ k̀̀nzi ru adrélé ngá no!» ³⁴ D̀̀ Ƴésu dré kizá d̀̀zo àyi togó na àyi ki tà sè gò, dré àyi ki m̀̀ tabèzo. Gbá kòdhyá, ì dré kídhozó adrélé ngá no gò, ì dré ngàzo adrélé akódhi ní lebè.

21

Yésu fi Yërúsalémà na ópí tìni

(A kònò kpà Mároko 11:1-11; Lùkà 19:28-40; Yòwàni 12:12-19)

¹ Yésu ì dré tá adrèrà'a 'òlè tsàlè Yërúsalémà na dhì 'á dhì, ì dré tsàzo ànyì bhà rú zìlè Bètèfàgè dhì kandrà, ànyì kòngó Olìvè fa kya làga. Gò Yésu dré àyì lebhèhá rì dhì kì mùzo lile drìdrì, ² tázòá àyì dré dhì: «Mì lè bhà àmì kandrà kònàdhi lèna. Kònàlè dhì, mì ni ndìrì púndà 'ìlè dhì kì kisé, mvámvá ni be. Mì atrì àyì, alìzo àyì ìbe má vélé. ³ Dhya àlo kòlìzì tà àmì tí dhì, mì kòtà drá dhì: «Mìrì adré lèá nì.» Dì akódhi ni ndìrì púndà nda kì tayí mì dré alìzo àyì ìbe.»

⁴ Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà longolé pròfètá tí dhì kò'oró ru be dhì bvó. Akódhi longó tá dhì:

⁵ «Mì kòtà zapi Siyónà àdhyà dré dhì:

«Mí nò ká! Àmì ópí adré alìlè mí vélé.

Akódhi ni togó yàyà, ìndì lírì ìna púndà dri,

púndà ni mvámvá dri.»*

⁶ Gò Yésu ni lebhèhá rì nda ì dré lizo 'òá ngóro dré tàlè àyì dré dhì tìni. ⁷ Ì kàsè púndà nda ì mvámvá ni be atsázó àyì ìbe Yésu vélé dre dhì, ì dré àyì kì kítá bhèzo àyì dri gò, akódhi dré mbàzo lírìlè dríá. ⁸ Gò mómú zyangre lavúlè dhì ì dré àyì kì kítá kì lasézó látì mìsè. Àyì kì àruka ì dré fa bí kì tojòzo lebhélè látì mìsè, Yésu kòlavuró dríásá be dhì bvó. ⁹ Dì mómú zyangre nda ì dré adrézó lile akódhi kandràna ìndì akódhi vèsè, adrélé loyóába dhì:

«Òsánà kàdré Dàwídì ni Mvá dré!†

Tà tani kàdré dhyà adrélépì alìlè Mìrì ni rú sè dhì dri!

Òsánà kàdré Giká kurú na bhù na dhì dré!»‡

¹⁰ Yésu kòfi Yërúsalémà na dre dhì, mómúyá títi bhàandre nda lé dhì ì dré adrézó lyàlè lyàlyà, adrézó lizíyá àyì kòfalèsè dhì: «Dhya kòdhi àdhi 'ì?» ¹¹ Dì mómúyá zyangre adrébhá lile Yésu ìbe nda ì adré tá logóá dhì: «Akódhi Yésu 'ì, pròfètá angalépi Nazàrètá, Gàlílàyà na dhì lèsè dhì 'ì.»

Yésu dro mómúyá adrébhá ngá lagí dhì ì topfòlè tèpèlò 'àsè

(A kònò kpà Mároko 11:15-19; Lùkà 19:45-48; Yòwàni 2:13-22)

¹² Amvolásá dhì, Yésu dré fizo tèpèlò na gò, mómúyá títi adrébhá tá ngá lagí ìndì ngá gí kònàlè dhì kì dro topfòlè 'àsá. Dré mísá mómúyá adrébhá tá làfa topfó dhì kya kì lebhézó bvó dri, tùmání gbólókó mómúyá adrébhá tá kòbhòlà lagí dhì kya ìbe. ¹³ Gò dré tázòá àyì dré dhì: «Giká ni Kúlí adré táá dhì: «A ni áma dzó zì dzó adrézó tà ta má be dhì ró.» Dì, mì gò àmìkya dzó nda ni bha adrélé àrà kùgubhá ì dré adrézó àyì kì zu dhì ró!»§

¹⁴ Gò mómúyá mì kùdúkùdu ró dhì ì mómúyá mèrèkpe ro dhì ìbe dhì ì dré àyì kì kisézó ànyì Yésu làga tèpèlò na gò, akódhi dré àyì kì tidrízó. ¹⁵ Dì kòwánà kàdrì ì tatrítrí kúlí tadhábhá ìbe dhì ì nò tá tà línríga ró Yésu dré 'òlè nda ì. Ì yì tá kpà ànzimvá adrèrà'a kúlí loyó tèpèlò na adrézó táá dhì: «Òsánà kàdré Dàwídì ni Mvá dré!» Dì àyì kì togó dré aswázó Yésu rú gò, ¹⁶ ì dré lizizóá tíá dhì: «Mì adré tá ànzimvá ni ì dré adrélé tàlè kòdhi ni yì?» Yésu logó àyì dré dhì: «Àyíyá! Mì nà rè Giká ni Kúlí na ko tàlè dhì, «Mì 'ò ànzimvá ì ànzì kùrì ìbe dhì ì adrélé ámì rú bha kùlè» dhì?»* ¹⁷ Dì Yésu dré àyì kì tayízó gò, pfozo bhàandre 'àsè lile ayilé Bètàníyà na.

Yésu tatrí figí fa lò'wa 'àlèpi ko dhì

(A kònò kpà Mároko 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Drùbhì kínó, Yésu dré tá adrèrà'a gòlè Yërúsalémà na dhì 'á dhì, tàbirí dré akódhi ni 'òzo. ¹⁹ Akódhi dré figí fa àlo dhì ni nòzo látì mìlè. Dì, a ni li tsàlè ànyì làgá dhì, kisé ìna lò'wa ni àlomvá ko. Kisé ngbà 'ì bí ni ì kòdhyà. Dì dré tázòá figí fa nda dré dhì: «Mì kògò vélé lò'wa 'a tádzì ko!» Gbá kòdhyà, fa nda dré 'yòzo.

²⁰ Akódhi ni lebhèhá ì kònò tà nda dre dhì, àyì kì línrí dré gázo gò, ì dré akódhi ni lizizó tázòá dhì: «Figí fa kònìdhi 'yo ìna mbèlè kònìni ngínìngínì ró?» ²¹ Yésu logó àyì dré dhì: «Má adré tà bàti ta àmì dré: Mì kàdré tà ka'ika'ì ìbe gò, adrézó tà kayí àmì lèna ko dhì, mì ni kòkpà kitswá tà lásù be kònìni dhì kì 'ò, tùmání tà kàdrì dra tà nda kì lavúbhá dhì ìbe. Mì ni kitswá ndìndì táá kòngó kònìdhi dré dhì, «Mì nga kònwásè lile dhèlè yìandré na!» gò, tà nda dré ru 'òzo. ²² Tà àngùdhi mì dré dra zìlè Giká tí, adrézó ka'íá dhì akódhi ni 'òá dhì, mì ni tà nda ni kisé.»

* 21:5 21:5 A kònò Zakàrìyà 9:9. † 21:9 21:9 «Òsánà» kònìdhi adré lèá tàlè Ebèrè tì sè dhì «rúku». ‡ 21:9 21:9

A kònò Longó ì 118:25-26. § 21:13 21:13 A kònò Esáyá 56:7; Yèrèmíyá 7:11. * 21:16 21:16 A kònò Longó ì 8:3.

A lizi Yésu tí ngalè akódhi ní rìnyí angá ángolèsè ya dhi

(A kònò kpà Mároko 11:27-33; Lúka 20:1-8)

²³ Amvolásá dhi, Yésu dré gòzo file tépelò na gò, kidhólé adrélé tà tadhá móndí ì dré. Gò kòwánà kàdrì ì bhàgo íbe dhi ì dré alizo akódhi vélé liziá tíá dhi: «Rìnyí mí dré adrézó tà kòdhi kí 'o dhi angá ina ángolèsè? Adhi fè rìnyí nda mí dré nì?» ²⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Má ní kókpà tà àlo dhi ní lizi ámi tí. Mì kòlogó kúlí má tí dhi, má ní kpà táá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà kòdhi kí 'o dhi angá ángolèsè ya dhi. ²⁵ Bátisimò Yòwánì dré fèle dhi angá tá ina ángolèsè: Giká vélèsè, kó ngalè móndí ì vélèsè?» Gò ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalèsè, adrézó táá dhi: «Mà kòtà dhi <Bátisimò nda angá Giká vélèsè> dhi, akódhi ní go liziá àma tí dhi: <Mì ka'í di Yòwánì kò àdho tà sè?» ²⁶ Di, má kòtà kó dhi <Bátisimò nda angá móndí ì vélèsè> dhi, má ní go móndyá zyandre dhi kí ro. Tàko ko, àyi títi nda ì adré ka'íá dhi, Yòwánì tá ina pròfètà 'i.» ²⁷ Di ì dré logózóá Yésu dré dhi: «Mà ní ko.» Yésu gò táá àyi dré dhi: «Kàdré kònini dhi, má kátswá kókpà táá àmi dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà nda kí 'o dhi angá ángolèsè ya dhi ko.»

Pídhígó ànziàgo rì dhi kí tà dri dhi

²⁸ Yésu gò táá dhi: «Mì kisú àmikya tà kònìdhi dri ngíni? Agó àlo dhi tà ànziàgo íbe rì. Dré lizo mváagó ní àlo véna táá drá dhi: <Àma mvá, mí lì àndrò àzì 'o vínò amvú na.> ²⁹ Di mváagó nda logó drá dhi: <Kóko. Má lè lile ko.> Di, dré gòzo àyi tà kisùle nda ní ladzá gò, lizo àzì 'o. ³⁰ Agó nda dré kpà lizo mváagó ní rì véna, táá drá lású be kònini. Mváagó nda dré logózóá drá dhi: <Àyiya, atalágó, má ní li.> Di, dré ina lizo ko. ³¹ Àyi rìti nda ì kòfalé dhi, àdhi 'o tà àyi atá dré tá lèle dhi nì?» Ì logó drá dhi: «Mváagó ní àlo 'i.»

Yésu gò táá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mèdáyì lagíbhá ì tókò zàràbhù ro dhi íbe dhi kí fì Giká ní Opì na drìdrì àmi kandrána. ³² Tàko ko, Yòwánì alì tá láti tà gyàgya àdhyà ní tadhá àmi dré gò, mì dré àmikya akódhi ní ka'izo ko. Di, mèdáyì lagíbhá ì tókò zàràbhù ro dhi íbe dhi ì ka'í tá àyikya akódhi 'í. Tàgba mì dré tá àyi nda kí tà ka'íkà'í nòzo dhi, mì gò àmi kí togó ladzá akódhi ní ka'í ko.»

Pídhígó vínò líkíbhá kònzi dhi kí tà dri dhi

(A kònò kpà Mároko 12:1-12; Lúka 20:9-19)

³³ «Mì yi rè pídhígó àzya ká. Amvú líyí àlo dhi bhe tá vínò àyi amvú na. Dré gàrà ní kí tobhàzo kírà sè, bhú gàzo kitswázó vínò lò'wa zwa gò, dzó mvumvù dhi ní sizo kátswázó amvú nda ní líkí. Dré amvú nda ní tayízó vínò líkíbhá àruka ì drígá gò, lizo atsi na làwú làvo na. ³⁴ Lókyá vínò lò'wa kízo dhi kòkítswá dre dhi, dré àyi mārābā kí mūzo kitswálé lò'wa ina tñi dhi ní adó vínò líkíbhá nda ì véna. ³⁵ Di, vínò líkíbhá nda ì dré àyikya mārābā nda kí turúzó, àlo ní ní tswázo, àzya ní ní pfūzo drāle gò, àzya ní ní lebhézó drāle kírà sè. ³⁶ Gò amvú líyí nda dré gozo mārābā àruka bí wāláká ní kí lavúbhá dhi kí mu lile. Di, vínò líkíbhá nda ì dré kpà àyi kí 'òzo ngóro ì dré tá 'òle drìdrì dhi tñi. ³⁷ Kùdù ro dhi, amvú líyí nda dré àyi mváagó ní mūzo lile àyi véna. Adré tá kisùá dhi: «† ní àma mváagó ní lindrì bha!» ³⁸ Di, vínò líkíbhá nda ì kònò mváagó nda adrérà'a alilè dre dhi, ì dré tázóá àyi kòfalèsè dhi: «Kònàdhi dhyà dra amvú kònìdhi ní kisùlépi tàyílè ro dhi 'i. Mà kòlì akódhi ní pfu drāle, amvú dré tá kitswálé kisulé tàyílè ro nda ní dōzo àma dré!» ³⁹ Di ì dré ngàzo akódhi ní ru bhèle amvú nda 'ásè kivi na gò, pfūzoá drāle.»

⁴⁰ Yésu gò liziá dhi: «Lókyá amvú líyí nda dré dra agòzo dhi tú dhi, a ní 'óá ngíni vínò líkíbhá nda kí tà sè dhi?» ⁴¹ Ì logó drá dhi: «A ní drìkònzìbhá nda kí tupfú todràle gò, gòzo amvú nda ní tayí vínò líkíbhá àruka ì drígá, ì kòlogóro ì dré vínò lò'wa ina tñi dhi lókyá lò'wa nda ní kízo dhi sè.»

⁴² Yésu gò táá àyi dré dhi: «Mì nà rè tà tisìle kònìdhi Giká ní Kúlí na ko?

<Kírà dzó sibhá ì dré gālè gágà dhi,

gò atsálè kírà agógó dzó nda dré adrézó àyi totó dríá dhi ró.

Kòrìdhi tà Mírì dré 'òle ní dhi 'i.

Di tà nda líndrìga ró àma mìlèsè!»†

⁴³ Má adré di táá àmi dré dhi: Giká ní àyi Opì tìngá àmi drígàsè gò, fèzoá móndyá dra Opì nda ní lò'wa 'abhá dhi ì dré. ⁴⁴ Dhyà àngùdhi dra dhèlèpi kírà nda dri dhi ní ño. Kòdhi íbe dhi, kírà nda ní dhyà àngùdhi ì dré dra adhézo dríá dhi ní kinyí.»

⁴⁵ Kòwánà kàdrì ì Fàrisáyó íbe dhi ì kòyi pídhígó Yésu dré pìle nda ì dre dhi, ì dré nìzoá tàle dhi, akódhi tà tá tà nda ì àyi rú dhi be. ⁴⁶ Gò ì dré ngàzo adrélé láti nda kátswázó akódhi ní ru. Di, ì adré tá àyikya móndyá zyandre dhi kí ro, àyi nda ì dré tá adrélé Yésu ní no pròfètà ro dhi sè.

22

Pídhígo gwányá lámò àdhyà ni tà dri dhi
(A kònò kpà Lùkà 14:15-24)

¹ Gò Yésu dré gòzo tódhyá tà tadhá àyi dré pídhígo sè, tàzoá dhi: ² «Òpì bhù àdhyà sù ngóro tà kònìdhi tìni: Opí àlo dhi adré tá gwányá lámò àdhyà ni 'o àyi mváagò dré. ³ Dré àyi māràbà ki mùzo lìle móndyá dré tá azilé gwányá nda lé dhi ki azí ngá nya. Di, àyi nda ì dré àyikya gazo rè. ⁴ Di opí nda dré gòzo māràbà àruka ki mu lìle kùlì kòni ki ta móndyá azilé nda ì dré: «Mì yi rè ká! Má 'o ngá títì dhi ì ladhíle áma gwányá sè dhi dre. Má 'o áma tiágo ì tilíle, áma tí ngbòlò dò ro dhi íbe. Tà títì dhi ì kítswá dre. Mì alì gwányá lé wà!» ⁵ Di, móndyá azilé nda ì dré àyikya tà nda ni nòzo tà tako ró. Gò ì dré lìzo àyi ki tà 'obe kòdhyà. Alo ni lì tà àyi amvù na. Azya ni lì ìna àyi àzi làfa àdhyà ki tà 'obe. ⁶ Àyi ki àruka ì dré māràbà nda ki turúzo, àyi ki 'òzo kònzì gò, àyi ki tupfúzo todràle. ⁷ Di opí nda ni togó dré aswázò tà nda sè. Dré àyi sòdá zyandre dhi ki mùzo lìle móndyá kàrí kutùbhá nda ki tupfú todràle gò, bhàandre àyikya ni zazo vèle. ⁸ Gò dré tàzoá àyi māràbà ì dré dhi: «Gwányá lámò àdhyà gànzi ró. Di, móndyá má dré azilé nda ì kítswá tá àyikya gwányá nda sè ko. ⁹ Di ása dhi, mì ì láti andre ì 'ásè, móndyá títì mì dré dra kiséle dhi ki azí alìle gwányá lé.» ¹⁰ Di māràbà nda ì dré lìzo láti ì 'ásè, móndyá títì ì dré kiséle dhi ki kimó alizo àyi íbe, tágba àyi nda ì kàdré tá mómí dóro 'i yà, kó ngalé mómí kònzì 'i yà dhi. Gò dzó lámò gwányá àdhyà dré gazo móndyá azilé nda ì sè bì.

¹¹ Di, opí nda kàfì móndyá azilé nda ki no dre dhi, dré agó àlo kítá lámò gwányá àdhyà ni asólépi ko dhi ni nòzo. ¹² Dré lizizóá tiá dhi: «Áma arupì, mì affi kònwa kítá lámò gwányá àdhyà àko ngínìngìni ró?» Agó nda tá kùlì logolé dhi àko. ¹³ Di opí nda dré tàzoá àyi māràbà ì dré dhi: «Mì adró akódhi ni pá ì drigá ni íbe, akódhi ni bhèzo kivi na, àrà tìnmvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adré tongolé, adrézó kpà sikalándrà tsi.» ¹⁴ Tako ko, à adré mómí zyandre dhi ki azí. Di, à adré ngbà 'i mómí àlo àlo dhi ki kípè kòdhyà.»

Kàyisàrà, Rómà ki opí kàdrì ni mèdàyi gìma
(A kònò kpà Mároko 12:13-17; Lùkà 20:20-26)

¹⁵ Amvolásà dhi, Fàrisáyò ì dré ngàzo ru yi, kítswázò Yésu ni 'o la'ìle kùlì dré tá adréle tàle dhi ì silé dhi bvò. ¹⁶ Di ì dré àyi ki lebèbhá ki mùzo mómí àruka opí Eròdè àdhyà íbe lìle Yésu véna táá drá dhi: «Tadhálépi, mà nì tàle dhi, mì adré tròle tà bàti rú dhi be. Mí adré Giká ni tà tadhá tà bàti sè. Mí adré kpà mómí ki lindrì ni tà kisu ko, mì dré adréle àyi ki no twátwa ko dhi sè. ¹⁷ Di mì tà rè àma dré tà mì dré adréle kiséle tà kònìdhi dri dhi ká: Ama ki tàtrítrì kùlì ka'í, mà kàdré Kàyisàrà ni mèdàyi gi dhi 'i? Kó ngalé, ka'í ko?»

¹⁸ Di, Yésu dré ìna tà kònzì ì dré tá adréle lèle 'òle nda ni nìzo kyá gò, logózóá àyi dré dhi: «Ámi túrúpúbhá ni ì, mì adré áma tabhì litilè àdho tà sè?» ¹⁹ Mì tadhá má dré làfa lò'wa adrézó mèdàyi gi ása dhi.» Di ì dré dènarì àlo dhi ni fèzo drá.* ²⁰ Gò dré lizizóá àyi tí dhi: «Mómí lindrì kònìdhi tsàle rú tsìle dríá kònìdhi be dhi, àdhi àdhyà 'i?» ²¹ Ì logó drá dhi: «Kàyisàrà àdhyà 'i.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré ì ngá Kàyisàrà àdhyà ni fe Kàyisàrà dré, adrézó kpà ngá Giká àdhyà ni fe Giká dré.» ²² Ì kòyi akódhi ni kùlì nda dre dhi, àyi ki lindrì dré gazo gò, ì dré akódhi ni tayízo lìzo.

Tà lizíle ngangà dràdrà 'ásè dhi ni tà dri dhi
(A kònò kpà Mároko 12:18-27; Lùkà 20:27-40)

²³ Kítú nda sè dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alìzo Yésu véle kítswálé tà lizí tiá. (Àyi nda ì adré táá dhi, ngangà dràdrà 'ásè dhi yókódhó.) Di ì tà drá dhi: ²⁴ «Tadhálépi, Mósè tisi áma dré dhi: «Agó àlo adrélepi mvá àko dhi kòdrà àyi tòkò ni tayí dhi, lè adrúpi ni kòdo tàyítòkò nda mòle, kítswázò ànzi ti àyi adrúpi dràlepi nda dré.»[†] ²⁵ Di áma kòfalé dhi, àgo nzi-dri-rì adrúpi ró dhi ì tá be. Àyi ki kàyo dré tòkò àlo dhi ni mòzo gò, dràzo. Dré tá adréle mvá àko dhi sè dhi, dré àyi tòkò nda ni tayízo àyi adrúpi ì bvò dhi dré. ²⁶ Tà nda dré kpà ru 'òzo kònzì adrúpi ni ni rì rú, adrúpi ni ni na rú, tsàle byá adrúpi ni ni nzi-dri-rì rú. ²⁷ Kùdù ro dhi, tòkò nda dré kpà dràzo. ²⁸ Di kítú mómí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi, adrúpi nzi-dri-rì nda ì kòfalé dhi, tòkò nda ni adré tsítsi dhi àdhi dré? Angyá ko, àyi títì nda ì do tá akódhi mòle àyi dré tòko ró.»

²⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì lití àmi ki tàndi ì dre, mì dré Giká ni Kùlì ì rìnyì ni íbe dhi ki nìle ko dhi sè. ³⁰ Kítú mómí ì dré dra ngàzo dràdrà 'ásè dhi tú dhi, ì gò adréle ru mo ko. Ì gò kpà adréle àyi ki ànzi ki fe mòle ko. Be ró dhi, ì ni àyikya adré ngóro

* **22:19** 22:19 «Dènarì» kònìdhi, làfa lò'wa adrézó tà 'o ása Rómà ki òpi 'ásè dhi 'i. † **22:24** 22:24 A kònò Dùtèrònómè 25:5-6.

ángeló bhù na dhi ì tîni. ³¹ Dì kàdré ìna ngangà dràdrà 'àsè dhi ni tà sè dhi, mì na rè tà Giká dré tàle àmi dré dhi ko? Akódhi tà dhi: ³² «Ma Giká Abàramà àdhyà 'i, Ìsàkà àdhyà 'i, ìndì Yàkóbhò àdhyà 'i.»[†] Dì Giká nda Giká àbvò kya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ìna Giká mómnyá lídrì ro dhi kya 'i.» ³³ Dì mómnyá zyandre kònàle dhi ì kóyi tà nda dre dhi, àyi kì líndrì dré adrézó gále tà Yésu dré adrélé tadhále dhi ì sè.

Tólí kàdrì lavulé dhi

(A kònò kpà Mároko 12:28-34; Lúka 10:25-28)

³⁴ Fàrisáyò ì kóyi, Yésu kíkí tá Sàdúkáyò kì kúlí dre dhi, ì dré gòzo ru kimó akódhi làga. ³⁵ Gò àyi kì àlo Mósè ni tatrítrí kúlí nùlepi dóro lavulé dhi dré tà kòndhì ni lizízó akódhi tí, kitswázó akódhi ni tabhì: ³⁶ «Tadhálepi, Mósè ni tatrítrí kúlí na dhi, tólí kàdrì lavulé dhi àngúdhì 'i?»

³⁷ Dì Yésu logó drá dhi: «Lè mí kàdré Mírì àmi Giká ni le àmi togó sè wáyi, àmi lídrì sè wáyi, ìndì àmi tà kisùkisù sè wáyi.»[§] ³⁸ Kòdhi tólí drìdrì dhi 'i, ìndì tólí kàdrì lavulé dhi 'i. ³⁹ Tólí ni rì adrélépi kpà kàdrì àlo ni tîni dhi, kòndhì 'i: «Lè mí kàdré àmi àzaya ni le ngóro mí dré adrélé àmi tàndi ni le dhi tîni.»^{*} ⁴⁰ Tà títí Mósè ni tatrítrí kúlí ìndì pròfeta ì dré adrélé tadhále dhi ì adrè àyi kì totó tólí rì nda kòdhi ì dri.»

Mèsíyà ì Dàwidì be dhi

(A kònò kpà Mároko 12:35-37; Lúka 20:41-44)

⁴¹ Fàrisáyò ru kimóbhá nda ì dré rè dhu adrèrà'a Yésu làga dhi 'á dhi, akódhi dré lizízó àyi tí dhi: ⁴² «Mì kisù àmikya Mèsíyà ni tà sè ngíni? Akódhi àdhi ni mvá 'i?» † logó drá dhi: «Akódhi Dàwidì ni mvá 'i.» ⁴³ Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Kàdré kòndhì dhi, Dàwidì dré tá adrèrà'a tà ta Tírì Lólo ni rìnyì sè dhi 'á dhi, zi ìna Mèsíyà nda àyi Mírì ro ngíni? Angyá ko, Dàwidì tà tá dhi:

⁴⁴ «Mírì Giká tà àma Mírì dré dhi:

Mí àlì lírilé àma dríágó lésè,
tsàle lókyá má dré dra àmi kàribhá kì bhàzo
adrélé àmi pá zàle dhi 'á.»[†]

⁴⁵ Dì Dàwidì kòzi Mèsíyà àyi Mírì ro dhi, Mèsíyà nda ni kitswá kpà adrélé akódhi ni mvá ro ngíningini ró?» ⁴⁶ Dì dhyà àlo àyi kòfalé kitswàlépi kúlí logó Yésu tí dhi tà yókódhò. Kidhólé kítú nda sè dhi, dhyà àlo dré gòzo véle tà tabhì lizilé akódhi tí ko.

23

Yésu tà tà tatrítrí kúlí tadhábhá ì rú Fàrisáyò ìbe àyi kì túrúfúfú tà sè

(A kònò kpà Mároko 12:38-40; Lúka 11:39-52; 20:45-47)

¹ Gò Yésu dré tàzoá mómnyá zyandre ì dré àyi lebhèbhá ìbe dhi: ² «À tayí àzi tatrítrí kúlí tadhábhá ì drígá Fàrisáyò ìbe, ì kàdréro Mósè ni tatrítrí kúlí ni tà tadhá mómndí ì dré.* ³ Adré ì leá dhi, mì kàdré àyi nda kì kúlí yi, adrézó tà títí ì dré adrélé tàle àmi dré dhi kì ka'í 'òle. Dì, mì kàdré àmikya tà ì dré adrélé 'òle dhi kì 'o kòdhyà ko. Tàko ko, ì adrè tà ì dré adrélé tadhále dhi kì 'o kòdhyà ko. ⁴ † adrè àyikya ngá lanzìlanzi kitswàlé dòle bwà ko dhi kì todró tobhàle mómndí ì dri gò, ì dré adrézó ndìndì drígámbíí le sòle àyi kì ledézó dhi ko.

⁵ Tà títí ì dré adrélé 'òle dhi ì, ì adrè 'òá mómndí ì kàdréro àyi kì no be dhi bvó. † adrè àyi kì kpúkúbhù tsàtsà adrézó wárágá Giká ni Kúlí tìsizo dríá dhi kì tobhá lána dhi kì kíwá, adrézó kpà àyi kì kánzó kì ti 'o atsálé kàtswa.* ⁶ † adrè leá lírilé mísá líndrì àdhyà gwányá ì 'àsè dhi ì lagásè, adrézó kpà leá lírilé àrà líndrì àdhyà lísàmbò dzó ì 'àsè dhi ì 'àsè. ⁷ † adrè leá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré líndrì sè ngá lagírà ì 'àsè, adrézó kpà àyi kì zi «Rábbì».[‡]

⁸ Dì, àmi ró dhi, mì kótayí àmi adrélé zìle Rábbì ro ko. Angyá ko, àmi kì tadhálepi ngbà 'í àlo kwákwá, ìndì àmi títí dhi ì adrúpi 'i. ⁹ Mì kàdré kpà dhyà àlo bvò dri dhi ni zì àmi kì Atá ro ko. Angyá ko, àmi kì Atá ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi àmi kì Atá bhù na dhi 'i. ¹⁰ Mì kótayí kpà àmi adrélé zìle mómndí kì drì kòlepi ró ko. Angyá ko, àmi kì drì kòlepi ngbà 'í àlo kwákwá. Akódhi Mèsíyà 'i. ¹¹ Adré leá dhi, dhyà kàdrì lavulé àmi

‡ 22:32 22:32 A kònò Pfòma 3:6. § 22:37 22:37 A kònò Dùtèrònómè 6:5. * 22:39 22:39 A kònò Lèvitiké 19:18.

† 22:44 22:44 A kònò Longó ì 110:1. * 23:2 23:2 Giká ni Kúlí tìsile Giríkì ti sè dhi adrè tàá kònwa dhi: «Tatrítrí kúlí tadhábhá ì Fàrisáyò ìbe dhi ì adrè lírilé Mósè ni lírirá dri.» Kòdhi adrè leá tàle dhi, àyi nda ì adrè Mósè ni tatrítrí kúlí ni tà tadhá mómndí ì dré. † 23:5 23:5 Kpúkúbhù tsàtsà adrézó wárágá Giká ni Kúlí tìsizo dríá dhi kì tobhá lána kòni ì, Yúdà ànzi àruka ì adrè tá tobháà àyi kì kàndrágá 'á, ìndì àyi drígá. ‡ 23:7 23:7 Yúdà ànzi ì véna dhi, rú «Rábbì» kòndhì, rú adrélé fèle Giká ni tà tadhábhá ì dré, adrézó àyi kì líndrì bha dhi 'i.

kòfalé dhi kàdré àmi kì màràbà ro. ¹² Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi áyi tà bha kuru dhi, Giká ni akódhi nda ni tà tíri kìnì mi. Dì, dhya ángùdhi adrélépi áyi tà bha kìnì mi dhi, Giká ni akódhi nda ni tà tìngá kuru.

¹³ Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Tàko ko, mì adré àmikya láti kíkí mómndí i dré, ì kòfíró Opì bhù àdhyà na ko. Àmi kì tàndi, mì adré file lána ko gò, mì dré adrézó mómndyá adrébhá leá file lána dhi kì tayí file ko. [¹⁴ §]

¹⁵ Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Mì adré àmikya tatsilé bvò drìsè indì yí misè, kítswalé mómndí àlo dhi ni 'o togó ladzá àmi kì Giká ni ka'í. Dì, akódhi nda kònì dra ka'í dhi, mì adré akódhi ni 'o atsálé mvá líferò àdhyà ró, adrélé kónzi àmi kì lavú vvwàwà ro.

¹⁶ Àmi mómndí kì drì kóbhá mì kùdúkùdu ró ni i, kizà àmi kì ngá 'i! Mì adré àmikya táá dhi, dhya àlo kàdré mómndrà sù tépèlò ni rú sè dhi, mómndrà nda tà tákò 'i. Dì, dhya àlo kàdré ìna mómndrà sù óró tépèlò ni dhi ni rú sè dhi, lè akódhi kàdré mómndrà dré síle nda ni líkí. ¹⁷ Àmi mómndí azaaza mì kùdúkùdu ró dhi 'i! Ngá kàdrì lavulé dhi ángùdhi 'i: óró nda 'i, kó ngalé, tépèlò adrélépi óró nda ni 'o atsálé lólo nda 'i? ¹⁸ Mì adré kpà táá dhi, dhya àlo kàdré mómndrà sù àlètàrì ni rú sè dhi, mómndrà nda tà tákò 'i. Dì, dhya àlo kàdré ìna mómndrà sù ngá fèlè àlètàrì nda dri dhi ni rú sè dhi, lè akódhi kàdré mómndrà nda ni líkí. ¹⁹ Àmi mì kùdúkùdu 'i! Ngá kàdrì lavulé dhi ángùdhi 'i: ngá fèlè nda 'i, kó ngalé, àlètàrì adrélépi ngá nda ni 'o atsálé lólo nda 'i? ²⁰ Dì dhya ángùdhi adrélépi mómndrà sù àlètàrì ni rú sè dhi, adré siá àlètàrì nda ni rú sè, indì ngá títi dríá dhi kì rú sè. ²¹ Dhya ángùdhi adrélépi mómndrà sù tépèlò ni rú sè dhi, adré siá tépèlò nda ni rú sè, indì Giká adrélépi adrélé lána dhi ni rú sè. ²² Dhya ángùdhi adrélépi mómndrà sù bhù ni rú sè dhi, adré siá Giká ni lírìrà òpì àdhyà ni rú sè, indì akódhi adrélépi lírìlè dríá dhi ni rú sè.

²³ Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Mì adré ngá nzí tsàtsà títi mì dré adrélé lokolé àmi kì amvú na, lanzilé 'a be mudrì dhi kì àlo fe Giká dré: ndìndi àmi kì méneté, àmi kì fènúwí, tsàlè àmi kì kúmè.* Dì, mì adré àmikya tà kàdrì lavulé tatrítrí kúlí dré adrélé tadhálé dhi kì bhe gàrà dri: tà gyàgya 'òma, mómndí kì kizà bhàma, indì Giká ni ka'íma. Adré tá leá dhi, mì kàdré tà nda kòdhi kì 'o, ngá fèma Giká dré dhi ni tiví àko ró. ²⁴ Àmi mómndí kì drì kóbhá mì kùdúkùdu ró dhi 'i! Mì adré àmikya nǝǝ kógá àmi kì yí lèsè gò, adrézó kàmìlò tē kòdhyà!

²⁵ Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Mì adré àmikya kópò kì rùbhá dzi sǎni kya íbe gò, àyi kì 'a dré adrézó gǎle ngá lovó sè bí, indì lovó kónzi sè bí. ²⁶ Mì, Fàrisáyò mì kùdúkùdu ró ni, mí kòdzì rē zya kópò ni 'alé 'íká, gò rùbhá ni kògòró kpà atsálé ndì àko ndò.

²⁷ Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Àmi ngóró mógó rùbhá tswalé mvèlè kemve dhi i tìni. Kìvì lèsè dhi, mógó nda kì rùbhá avé tò. Dì, àyi kì 'a ga ìna àbvò kì fà sè bí, indì ngá títi ndì ró dhi i sè bí. ²⁸ Tà nda kòdhi kòkpa kònini àmi kì tà sè. Kìvì lèsè dhi, mómndí ì adré àmi kì no ngóró mómndí gyàgya dhi i ró. Tákò, àmi kì togó na dhi, mì ga túrúpúfú tà sè bí, indì tà kónzi sè bí.

²⁹ Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Mì adré àmikya mógó kì tobhá profétà i dré, adrézó kpà mógó mómndyá gyàgya dhi kya kì ledé avélé tò. ³⁰ Mì adré kpà táá dhi: <Kòndò mà kàdré tà àma kì tábhi kì lókya 'á be dhi, mà kítswá tá ru amú àyi íbe adrézó profétà kì kàrì kutú dhi ko.> ³¹ Àsá dhi, mì adré àmikya tadhá dhi, àmi dhya profétà kì tupfúbhá todràle dhi kì ànzi 'i. ³² Mì kògò dì adrélé tà kónzi àmi kì tábhi i dré kìdhólé 'òle dhi kì 'o kítswalé títi. ³³ Àmi ni 'i, indì nǝ àtrá kì àrèbhá 'i! Mì ni àmikya lapá Giká ni tàbvò tàma sílèsè ngínìngìni ró, mì dré kítswázó file líferò na ko dhi?

³⁴ Dì mì yì rē ká! Má ni profétà kì tibhù tògyabhá íbe indì tà tadhábhá íbe lílè àmi véna. Dì, mì ni àyi kì àruka kì tupfú todràle, adrézó àruka ni kì tidí fa kipákpa i drìsè, adrézó àruka ni kì tswa àmi kì lísàmbò dzó i 'àsè, adrézó àruka ni kì ladrò bhàandre àlo àlo dhi i 'àsè. ³⁵ Dì àsá dhi, mómndyá gyàgya títi dhi kì kàrì kutulé bvò dri dhi ni ngo àmi dri. Kìdhólé Abélé adrélépi tá gyàgya dhi rú, tsàlè Zàkàriyá, Bàràkíyà ni mvá mì dré pfùle dràle tépèlò i kòfalé àlètàrì be dhi rú dhi, àyi kì kàrì ni ngo àmi dri. ³⁶ Má adré tà bàti ta àmi dré: Tà nda kòdhi kì atsá títi mómndyá àndrò ni i rú.»

§ **23:14** 23:14 Wárágá Giká ni Kúlí tìsizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni kì kìsú kònwa ko: [Àmi, tatrítrí kúlí tadhábhá i Fàrisáyò íbe ni i, kizà àmi kì ngá 'i. Àmi túrúpúbhá 'i! Mì adré àmikya tàytítókò kì ngá títi dhi kì topá àyi drìgàsè. Mì adré kpà tà ta Giká be vvwàwà ro, mómndí i kàdrérò àmi kì no. Tà nda sè dhi, Giká ni àmi kì tàbvò ta tà tàndi ró.] * **23:23** 23:23 «Méneté», «fènúwí» indì «kúmè» kòni i, ngábì tàdzì be dóro adrélé kìdhílè dhi 'i. A kònò Lèvitikè 27:30; Dùtèronómè 14:22.

*Yésu ngo Yerúsalemà ni tà sè
(A kònò kpà Lùkà 13:34-35)*

³⁷ «Á! Yerúsalemà, Yerúsalemà, mi adrélépi profétà ki tupfú todràle, adrézó kpà dhya Giká dré adrélé amùle mí véle dhi ki lebhé todràle kírà sè ni! Tsàle vèsè be ángopí, má lè tá àmi ànzì ki kímólé má zàle, ngóro tà'ú dré adrélé áyi ànzimvá ki kímó áyi kupfú zàle dhi tání dhi? Dì, mì lè tá àmikya ko. ³⁸ Dì mì yi rè ká! A tayí àmi ki dzó ngbo dre. ³⁹ Tàko ko, má adrè taa àmi dré dhi: Kìdhóle nyànomvá dhi, mì gò véle àma no ko, tsàle lókyá mì dré dra tàzoá dhi <Tà tani kàdré dhya adrélépi alile Mírì ni rú sè dhi dri!> dhi 'á.»†

24

*Yésu longó tépelò ni pfuma ni tà
(A kònò kpà Mároko 13:1-2; Lùkà 21:5-6)*

¹ Yésu kápfo tépelò lésè gò adrélé lile dre dhi, akódhi ni lebhéhá ì dré áyi ki kisízó ànyi làgá, akódhi ni 'o tépelò nda ni dzó kàdrì dhi ki no. ² Dì, Yésu dré tàzoá áyi dré dhi: «Mí no tsi dzó kàdrì kòni ì títi 'í? Má adrè tà bàti ta àmi dré: Lókyá adrélépi alile dhi sè dhi, à gò véle áyi ki kírà ki àlo kisú àzya ni dri ko. A ni kírà nda ki lebhé títi kìnì mi.»

*Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù ni tà tadházó dhi ì
(A kònò kpà Mároko 13:3-13; Lùkà 21:7-19)*

³ Amvolásà dhi, Yésu ì dré lizo mbàle kòngó Olivè fa kya drìna gò, akódhi dré lírízó. Dì akódhi ni lebhéhá ì dré áyi ki kisízó áyi pátì ànyi làgá, akódhi ni lizí tàzoá dhi: «Mí tà rè àma dré, tà nda kòdhi ki atsá àngutú ya dhi ká? Adho tà ni ru 'o drìdrì tadházó dhi, àmi agòma ànyi, indì lókyá kùdù ànyi kàyá dhi nì?»

⁴ Yésu logó áyi dré dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí dóro, dhya àlo kòlìtíró àmi ko. ⁵ Tàko ko, mómndí bí dhi ki alì àma rú sè adrélé taa dhi, <Ma Mèsìyà 'i!> gò, ì dré mómndí zyandre dhi ki litízó. ⁶ Mì ni àdzú ki kpòrò yì ànyi, adrézó kpà àdzú ki rúbì yi làwú làvo na. Dì, mì kònò dóro, mì kòtayíró àmi ki togó adrélé gale àsà dhi ko. Tàko ko, adrè léá dhi, tà nda kòdhi ì kò'o rè zyà ru 'íká. Dì, lókyá kùdù atsá rè ko. ⁷ Súrú ki àdzú bhu súrú àruka íbe. Opì ki kpà àdzú bhu opì àruka íbe. Kàràbhò ni dhe, indì kàdikàdi ni bvò kosé àrà twátwa ì 'àsè. ⁸ Dì, tà títi nda kòdhi ki ngbà 'í adrè ngóro tòkó ni mvàaswa ni kidhoma tání.

⁹ Lókyá nda sè dhi, à ni àmi ki lefè kàribhá ì drígá gò, ì dré adrézó àmi ki mǐ pfo, adrézó àmi ki tupfú todràle. Súrú títi bvò dri dhi ki togó kònzì bha àmi rú àma tà sè. ¹⁰ Mómndí bí dhi ki kpà áyi ki tà ka'íkà'í tayí, adrézó ru lefè, adrézó ru ga áyi kòfalésè. ¹¹ Profétà kìnzò ro dhi ki apfò bí adrélé mómndí zyandre dhi ki lití. ¹² Tà kònzì dré dra atsálé kàdrì lavulé dhi sè dhi, mómndí bí dhi ki lèle ni kidrí. ¹³ Dì, dhya ángùdhi adrélépi togó tsi, adrézó áyi totó tātá tsàle kùdù na dhi ni ìna adrì. ¹⁴ A ni Rúbì Tani Giká ni Opì àdhyà kòdhi ni longó bvò wáyi 'àsè, tà ni ni tadházó súrú títi ì dré 'íká, gò lókyá kùdù dré gòzo atsálé ndò.»

*Kizà kàdrì lavulé dhi
(A kònò kpà Mároko 13:14-23; Lùkà 21:20-24)*

¹⁵ «Dì mì ni <ngá adrélé gale gágá adrélépi ngá lólo dhi ki kizá dhi> ni no adrèrà'a áyi totó àrà lólo dhi na, ngóro longólé profétà Dànyélé tí dhi tání.* (Lè dhya adrélépi tà kòdhi ni na dhi kàdré àndu ni ni ni dóro.) ¹⁶ Lókyá nda sè dhi, lè mómndyá dra adrèbhá bvò Yùdáyá àdhyà na dhi ì kòlapá rale kòngó ì drìna. ¹⁷ Lè kpà dhya dra adrélépi áyi dzó drìna dhi kási file dzó na, áyi ngá ki do lapázó ába dhi ko. ¹⁸ Dhya dra adrélépi amvú na dhi kògò nzìle ì bhàna áyi kítá kidhì àdhyà ni do lapázó ába dhi ko. ¹⁹ Kítú nda ì tú dhi, kizà ni adrè kàdrì tòkó 'a íbe dhi ì dré, indì tòkó adrèbhá bà fe ànzimvá ì dré dhi ì dré. ²⁰ Mì kàdré tà zi Giká tí, àmi ki lapama nda kàdréro kidhì lókyá sè yà, kó ngalè sàbátú tú yà dhi ko.† ²¹ Tàko ko, kizà kítú nda kya ni adrè kàdrì lavulé. A nò rè kizà kárà be kònzì nda ko, kidhólé bvò bhàrà lésè atsálé àndrò kònzìdhi. A kítswá kpà gòle véle nòà tàdzí ko. ²² Kònò Giká kòki tá kítú nda ki bvò ko dhi, dhya àlo bvò dri dhi kítswá tá adrélé bwà ko. Dì, Giká ni ìna kítú nda ki bvò ki mómndyá ì dré zìle dhi ki tà sè.

²³ Lókyá nda sè dhi, à kàdré taa àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsìyà kònwa!> dhi, mì kòka'í ko. A kàdré kó taa dhi <Akódhi kònale!> dhi, mì kòka'í ko. ²⁴ Tàko ko, mèsìyà kìnzò ro dhi ki apfò profétà kìnzò ro dhi íbe adrélé tà kàdrì lindrìga ró adrèbhá áyi ki

† 23:39 23:39 A kònò Longó ì 118:26. * 24:15 24:15 A kònò Dànyélé 9:27; 11:31; 12:11. † 24:20 24:20 Yúda ànzì ki bvò na dhi, «kidhì lókyá» kònzìdhi, lókyá kidhì ro kóná àlo na, adrélépi gile vwàvwà ro dhi 'i.

rinyí tadhá dhi ki 'o, kòkítswá dhi, ì dré ndìndì mónnyá Giká dré zile dhi ki lítízó. ²⁵ Mì yi rè ká! Má longó tà nda kòdhi ì drìdrì àmi dré.

²⁶ Di à kàdré taà àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsíyà kònàle duku na!> dhi, mì kòlì kònàle ko. A kàdré kó taà dhi <Akódhi kònwa dzó 'á!> dhi, mì kòka'ì ko. ²⁷ Tàko ko, ngóro bhù dré adrélé lagulé ngá kazá kítú dré apfòrà lèsè tsàle kítú dré ndìrà na dhi tìni dhi, Mòndí ni Mvá ni agòma ni adrè kókpa kònini. ²⁸ Ará àngùdhi àbvò dré adrézó lána dhi drìle dhi, àrì àgáaga dhi ki kókpa ru kímó kitswále àbvò nda ni te.»

Mòndí ni Mvá ni agòma

(A kònò kpà Mároko 13:24-27; Lúka 21:25-28)

²⁹ «Gbà kizà kàdrì kítú nda kya àmvolésè dhi, <kítú ni mì ni atsa tìnìmvá ro, mbà gò véle mvèle ko, bhìbhìnyà ki ledhé bhù lèsè, ìndì rinyí bhù na dhi ki ru kizí.>†

³⁰ Di lókyá nda sè dhi, tà dra Mòndí ni Mvá ni agòma tadhálépi dhi ni agá bhù mibhalé 'á gò, sùrú títì bvò dri dhi ì dré tongózó. Di ì dré Mòndí ni Mvá ni nòzo adrèrà'a àllè ndùrùku ì drìsè, rinyí kàdrì be ìndì mìlanzilanzì kàdrì be. ³¹ Gò akódhi dré àyi àngéló ki mùzo góká kúlì 'u'ù be, lìle àyi mónnyá í dré zile dhi ki kímó bvò ni pá su dhi ì lèsè, kidhólé bhù ni kùdù àlo lèsè, tsàle byá àzya ni na.»

Tà tadhálé figí fa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mároko 13:28-31; Lúka 21:29-33)

³² «Lè mì kàdré tà tadhálé figí fa ni tà rú dhi ni àndu ni dóro. Figí fa ni drítì kàdré atsálé màlmáli gò, bí ni dré adrézó ròle dhi, mì nì tàle dhi, yígú ànyi dhi be. ³³ Kókpa kòdhi tìni, lókyá mì dré dra tà títì nda kòdhi ki nòzo adrèrà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kòni tàle dhi, Mòndí ni Mvá látì 'á, ndìndì àmi ki dzó tí káyà dhi. ³⁴ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mónnyá dra adrèbhá lídrì ìbe lókyá nda sè dhi ì kitswá dràle títì drìdrì tà títì nda ì dré dra ru 'òzo dhi kandrá ko. ³⁵ Bhù ì bvò be dhi ki akí. Di, àma kúlì ì kitswá àyikya tàdzì akálé ko.»

Giká ni ngbà 'ì lókyá kùdù ni

(A kònò kpà Mároko 13:32-37; Lúka 17:26-30, 34-36)

³⁶ «Di, dhya àlo nì ìna kítú 'ì yà, kó ngalè sàà 'ì yà tà nda ì dré dra ru 'òzo dhi ko. Ndìndì àngéló bhù na dhi 'ì yà, kó ngalè Giká ni Mvágó 'ì yà dhi, ì nì ko. Giká Atá nì ngbà 'ì nì kalóma. ³⁷ Lókyá Mòndí ni Mvá dré adrèrà'a 'òle agòle dhi 'á dhi, tà ki adrè ngóro Nówè ni lókyá 'á dhi tìni. ³⁸ Tàko ko, kítú yì liti andre kandrá dhi ì sè dhi, mónndí ì adrè tà àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ru mo, adrézó àyi kì ànzì kì fe mòle, tsàle kítú Nówè dré firà'a bwátù kàdrì na dhi 'á. ³⁹ Àyi nda ì nì tá tà adrélépi tà 'òle atsálé dhi àlomvá ko, tsàle yì dré tirà'a àyi ki wu títì dhi 'á. Tà nda kòdhi ki adrè kókpa kònini kítú Mòndí ni Mvá dré dra agòzo dhi tú. ⁴⁰ Ago rì dhi ki adrè àzì 'o amvú na. A ni àlo nì ni do, àzya ni nì tayí. ⁴¹ Tòkó rì dhi ki adrè ngá 'ì. A ni àlo nì ni do, àzya ni nì tayí.

⁴² Mì kàdré di tàmiğa dri. Angyá ko, mì nì kítú àngùdhi àmi ki Mìrì dré dra agòzo dhi ko. ⁴³ Di, adrè léá dhi, mì kòni tà kòndhi dóro: Dzó líyì kòni tà lókyá àngùdhi ngátsi sè kùgú dré kitswázó atsálé ásá dhi be dhi, kònò a nì tà adrè tàmiğa dri, kòtayíró kùgú nda àyi dzótì ño ko. ⁴⁴ Di àmi ró dhi, mì kàdré kókpa gànzi ró. Tàko ko, Mòndí ni Mvá ni atsa sàà mì dré adrélé kisùle ko dhi sè.»

Màràbà tògya ró mìrì ni dré kitswále ka'ile dhi

(A kònò kpà Lúka 12:41-48)

⁴⁵ «Màràbà tògya ró mìrì ni dré kitswále ka'ile dhi, àdhi 'ì? Akódhi nda, dhya mìrì nì dré bhàle àyi màràbà àruka àyi dzó lé dhi ì drìle, kitswále mánnyàngá fe àyi dré nyàle lókyá kitswálepì dhi sè dhi 'ì. ⁴⁶ Màràbà nda nì mìrì kàtsá akódhi nì kisé adrèrà'a 'óá kònini dhi, kólénzè ni adrè akódhi dré! ⁴⁷ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Akódhi ni mìrì ni akódhi ni bha adrélé àyi ngá títì dhi ì drìle. ⁴⁸ Di, màràbà nda kàdré ìna kònzì gò adrélé kisé ì léna dhi <Àma mìrì adrè gile agòma sè> gò, ⁴⁹ dré kidhózó adrélé àyi àzizì kì tswa, adrézó ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó kpà wá tsi dhi, ⁵⁰ akódhi ni mìrì ni atsa kítú dré adrélé letèle ko dhi tú, ìndì sàà dré adrélé nìle ko dhi sè. ⁵¹ Di a nì akódhi ni togá, akódhi ni tà bhàzo adrélé tùmání túrúpúbhá kya be. Kònàle dhi, à ni adrè tongólé, adrézó kpà síkalándrà tsi.»

25

Pídhígo kyánzi mudrì dhi ki tà dri dhi

† 24:29 24:29 A kònò Esáyà 13:10; 34:4; Ezèkyélè 32:7; Yòwèlè 2:10; 3:4.

¹ Yésu gò táá dhi: «Di Òpì bhù àdhyà ni adrè ngóro tà kònìdhi tìni: Kyánzi mudrí dhi ì do tá àyi kí tálá, topfòzo ába kitswálé tòkó líyí ni drí letè. ² Àyi nda ì kófalé dhi, nzi dhi ì tá azaaza ró, ìndì nzi dhi ì tá tògya ró. ³ Àyi azaaza ró nda ì do tá àyi kí tálá 'í, di, ì do tá dò ko. ⁴ Di, àyi tògya ró nda ì do tá àyikya dò mòlàngì na tùmání àyi kí tálá íbe. ⁵ Tòkó líyí nda dré tá adrélé gile dhi sè dhi, kyánzi nda ì dré landèzo títi gò, ì dré ledhézo àyi be adrélé àyi ko.

⁶ Ngátisi kítógá sè dhi, à dré ngàzo kúlí yo tàzoá dhi: «Mì nò rè ká! Tòkó líyí adrè alìle! Mì pfò lile ru kisú akódhi be!» ⁷ Gò kyánzi títi nda ì dré larózó, àyi kí tálá kí ledé. ⁸ Di kyánzi azaaza ró nda ì dré tàzoá àyi tògya ró nda ì dré dhi: «Mì afè àma dré àmi kí dò ni àruka wà. Angyá ko, àma kí tálá adrè adrálé.» ⁹ Di, àyi tògya ró nda ì logó dhi: «Kóko! Dò nda kitswá àma dré àmi íbe ko. Mì kòlì be giá àmi dré móndí adrèbhá dò lagí dhi ì véna.» ¹⁰ Di, ì dré tá adrèrà'a lile giá dhi 'á dhi, tòkó líyí dré atsázó. Di kyánzi adrèbhá gànzi ró nda ì dré fizo akódhi be dzó lámó gwányá àdhyà na gò, dzóti asézó.

¹¹ Amvolásá dhi, kyánzi àruka nda ì dré agòzo atsálé gò, táá dhi: «Mírì, mírì, mí nzi àma dré dzóti wà!» ¹² Di, tòkó líyí nda logó dhi: «Má adrè tá bàti ta àmi dré: Má nì mána àmi ko.»

¹³ Yésu gò táá dhi: «Di mì kádré tamìga dri! Tàko ko, mì nì kítú 'í yà, kó ngalè sàá 'í yà má dré dra agòzo dhi ko.»

Pídhígó màràbà na dhi kí tà dri dhi
(A kònò kpà Lúka 19:11-27)

¹⁴ «Òpì bhù àdhyà ni kókpà adrè ngóro tà kònìdhi tìni: Agó àlo dhi adrè tá 'òle lile atsi na. Di dré àyi màràbà kí azizó, àyi ngá kí tayízó àyi drígá, ì kádréroró àzì 'o asà be dhi bvó. ¹⁵ Alo ni dré dhi, fè tá láfa lò'wa rú zìle tàlétá dhi ì nzi.* Azya ni dré dhi, fè tá tàlétá rì. Azya ni dré dhi, fè tá tàlétá àlo. Lanzí tá tàlétá nda ì àyi àlo àlo dhi ì dré, ngóro ì dré kitswálé àzì 'o asà bwà dhi tìni. Gò dré lizo atsi na.

¹⁶ Gbá lókyá nda sè dhi, dhyà tàlétá nzi dhi kí kisúlépi nda dré lizo àzì 'o asà gò, tàlétá nzi àruka kí kisúzo bhàle driá. ¹⁷ Dhyà tàlétá rì dhi kí kisúlépi nda dré kpà 'òzoá kònìni gò, tàlétá rì àruka kí kisúzo bhàle driá. ¹⁸ Di, dhyà tàlétá àlo dhi ni kisúlépi nda dré ìna lizo bhú dhi kìnì na, àyi mírì nì láfa nda ni zùzo.

¹⁹ Lókyá kòlavú vwàwvà ro dre dhi, màràbà nda kí mírì dré agòzo àyi kí azì, ì kòtároró ì dré dhi ì 'o tá àzì àyi láfa sè ngíni ya dhi. ²⁰ Di dhyà tàlétá nzi dhi kí kisúlépi nda dré atsázó ába tùmání tàlétá nzi àruka íbe, táá dhi: «Mírì, mí tayí tá má drígá tàlétá nzi kòni ì. Mí nò ká, má kisú tàlétá nzi àruka ì bhàle driá dre.» ²¹ Di Mírì nì tá drá dhi: «Àma màràbà dóro má dré kitswálé ka'ile nì, mí 'o dóro! Mí tadhá dhi, mí kitswá má dré ka'ile tá mvá tsà tayilé mí drígá dhi sè. Di asà dhi, má ni àmi bha adrélé tà kàdrìkàdrì ì drìle. Mí alì lenzélé àmi mírì vélé!»

²² Gò dhyà tàlétá rì dhi kí kisúlépi nda dré kpà atsázó táá dhi: «Mírì, mí tayí tá má drígá tàlétá rì kòni ì. Mí nò ká, má kisú tàlétá rì àruka ì bhàle driá dre.» ²³ Di Mírì nì tá drá dhi: «Àma màràbà dóro má dré kitswálé ka'ile nì, mí 'o dóro! Mí tadhá dhi, mí kitswá má dré ka'ile tá mvá tsà tayilé mí drígá dhi sè. Di má ni àmi bha adrélé tà kàdrìkàdrì ì drìle. Mí alì lenzélé àmi mírì vélé!»

²⁴ Gò dhyà tàlétá àlo dhi ni kisúlépi nda dré kpà atsázó táá dhi: «Mírì, má nì tá tàle dhi, mí agó tómbá 'í dhi be. Mí adrè mína ngá akónà àrà mí dré ngá kidhízó ko dhi na, adrézó kpà ngá lokó àrà mí dré kórì rizo ko dhi na. ²⁵ Di má adrè tá ngá ro gò, má dré lizo láfa mína ni zu kìnì na. Mí nò ká, ngá mína kònìdhi.» ²⁶ Di, mírì nì tá drá dhi: «Mí, màràbà kònzì ìndì tòbvo ró dhi 'í! Mí nì tá tàle dhi, má adrè ngá akónà àrà má dré ngá kidhízó ko dhi na, adrézó kpà ngá lokó àrà má dré kórì rizo ko dhi na dhi be. ²⁷ Adré di tá leá dhi, mí kòbhà tá láfa mána dzó adrézó láfa 'o lendrélé dhi na, kòndó má kòni agò dhi, má nì tá láfa mána ni adó àmupi ni be.» ²⁸ Di mírì nda gò táá dhi: «Mí do tàlétá kòdhi akódhi drígàsè, fele dhyà adrélépi ába mudrí dhi dré. ²⁹ Tàko ko, dhyà àngùdhi adrélépi ngá íbe dhi dré dhi, à ni akódhi ni ngá nda kí drì tímà gò, akódhi dré adrézó vélé ngá íbe bí lavulé. Dì, kádré ìna dhyà adrélépi ngá ako dhi nì tá sè dhi, à nì ndìndì ngá mvá tsà dré adrézó ába dhi ni do drígàsà. ³⁰ Kádré màràbà tàko ró kòdhi nì tá sè dhi, mì bhe akódhi kivi na, àrà tìnìmvá ro dhi na. Kònàle dhi, à ni adrè tongólé, adrézó kpà sikálándrà tsi.»

Tàbvó tàma kùdù ro dhi

³¹ Yésu gò táá dhi: «Lókyá Móndí nì Mvá dré dra agòzo àyi mìlanzilanzì na àngéló íbe títi dhi sè dhi, à nì lírì àyi lírìrà mìlanzilanzì ro òpì àdhyà dri. ³² Di à nì mónnyá títi

* 25:15 25:15 «Tàlétá» kònìdhi tá láfa lò'wa ledélé óró sè, kitswálépi àzì dhyà àlo dré 'òle kítú ngùlù-nzi dhi sè dhi 'í.

súrú títi i lésè dhi ki kímó akódhi kandrà gò, dré àyi ki kòfalé lanzíó ngóro kábilígyà líkílèpi dré adrélé kábilígyà ki kòfalé lanzí ndrì ìbe dhi tíni. ³³ A ni kábilígyà nda ki bha áyi dríágo lésè gò, ndrì nda ki bházo áyi lídzi lésè.

³⁴ Di ópí kàdrì nda ni taa áyi adrébhá áyi dríágo lésè nda i dré dhi: <Ámi áma Atá dré tà tani bházo ámi dri ni i, mi àlì wà! Mì kòkisú ópí áma Atá dré ledélé ámi dré kíno bvò ni bhàma lésè dhi tàyilé ro. ³⁵ Tàko ko, ma tá tàbirì ìbe gò, mi dré ngá afèzo má dré nyàle. Ma tá yì lovó ìbe gò, mi dré yì afèzo má dré mvùle. Ma tá móndí twá 'i gò, mi dré áma ka'izo dòle ámi véna. ³⁶ Ma tá kítá asólé dhi áko gò, mi dré kítá tosózó má rú. Ma tá drà ro gò, mi dré alizo áma lomí. Ma tá bàdzó na gò, mi dré alizo áma no.>

³⁷ Di móndyá gyágya nda ki go logóá drá dhi: <Mìrì, mà nò tá mi adrèrà'a tàbirì ìbe gò, mà dré ngá fèzo mí dré nyàle yà, kó ngalè mà nò tá mi adrèrà'a yì lovó ìbe gò, mà dré yì fèzo mí dré mvùle yà dhi ángutú? ³⁸ Mà nò tá mi adrèrà'a móndí twá ro gò, mà dré ámi ka'izo dòle áma véle yà, kó ngalè mà nò tá mi adrèrà'a kítá áko gò, mà dré kítá tosózó mí rú yà dhi ángutú? ³⁹ Mà nò tá mi adrèrà'a drà ro yà, kó ngalè bàdzó na yà gò, mà dré lizo ámi no dhi ángutú?> ⁴⁰ Di ópí kàdrì nda ni logóá àyi dré dhi: <Má adré tà bàti ta ámi dré: Tà ángudhi mà dré tá 'òle áma adrúpi tàko lavulé kòni ki àlo dré dhi, mà 'o tà nda áma tàndi dré.>

⁴¹ Di ópí kàdrì nda ni taa áyi adrébhá áyi lídzi lésè nda i dré dhi: <Ámi tátírítrí ìbe ámi dri ni i, mi nga ámíkyà má mýlèse, ìle átsí adrélépi adrálé ko, Gíká dré ledélé Dzàborò dré ángéló ni ìbe dhi na. ⁴² Tàko ko, ma tá tàbirì ìbe gò, mi dré ngá afèzo má dré nyàle dhi ko. Ma tá yì lovó ìbe gò, mi dré yì afèzo má dré mvùle dhi ko. ⁴³ Ma tá móndí twá 'i gò, mi dré áma ka'izo dòle ámi véna ko. Ma tá kítá asólé dhi áko gò, mi dré kítá tosózó má rú ko. Ma tá drà ro ìndi bàdzó na gò, mi dré alizo áma no ko.> ⁴⁴ Di áyi nda ki kòkpà go logóá drá dhi: <Mìrì, mà nò tá mi adrèrà'a tàbirì ìbe yà, yì lovó ìbe yà, móndí twá ro yà, kítá áko yà, drà ro yà, kó ngalè bàdzó na yà dhi gò, mà dré tà 'òzo mí dré ko dhi ángutú?> ⁴⁵ Di ópí kàdrì nda ni logóá àyi dré dhi: <Má adré tà bàti ta ámi dré: Tà ángudhi mà dré tá 'òle dhyà tàko lavulé kòni ki àlo dré ko dhi, mà 'o kòkpà tà nda má dré ko.> ⁴⁶ Di áyi nda ki lè tà nòle áyi dri kóná vèsè kólyá dhi ni kisú. Di, móndyá gyágya nda ki áyíkyà lí lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú.>

26

Yúdà ànzi ki kàdrì i yi ru kitswázó Yésu ni pfu dràle

(A kònò kpà Mároko 14:1-2; Lúka 22:1-2; Yòwàni 11:45-53)

¹ Yésu kòtá tà nda i akilé títi dre dhi, dré tàzoá áyi lebhèhá i dré dhi: ² «Ngóro mi dré nìle be dhi tíni dhi, tayí kítú rì gwányá Pásiká àdhya dré atsázó. Di à adré 'òle Móndí ni Mvá ni lefè kàribhá i drígá, i kòtidíro akódhi dràle fa kípákpa dri be dhi bvó.»

³ Lókyá nda sè dhi, Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì i àyi kì bhàgo ìbe dhi i dré ru kímózó kòwánà ki kàdrì rú be Kàyáfá dhi ni dzó kàdrì na. ⁴ Gò i dré ru yizo kitswázó Yésu ni ru túrúpú sè, pfùle dràle. ⁵ Di, i adré tá taa dhi, i kò'o tà nda gwányá Pásiká àdhya tú ko, móndyá zyandre dhi i kòligíro àyi ìbe ko sè.

Tòkò àlo dhi dà málási Yésu dri

(A kònò kpà Mároko 14:3-9; Yòwàni 12:1-8)

⁶ Amvolásà dhi, Yésu lì tá Bètàniyá na, file Simónà atú kàrì dré tá rùle dhi ni dzó na gò, dré lírízó mísá làga kitswálé ngá nya. ⁷ Gò tòkò àlo dhi dré afízó mòlàngì mvá ledélé àlàbàsterè sè, gàlepi málási làgì kyàkyà dhi sè bí dhi be. * Dré áyi kisízó mòlàngì nda be ànyi Yésu làga gò, málási nda ni da akódhi dri. ⁸ Akódhi ni lebhèhá i kònò tà nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó gò, i dré adrézó taa áyi kòfalèsè dhi: «À kízà tsì málási kòdhi àdho tà sè? ⁹ Kònò à ni tà kitswá lagiá làgì be kàdrì gò, làfa ni ni fèzo lemerèbhá i dré!»

¹⁰ Yésu dré tà i dré adrélé tàle nda ni nizo kyá gò, tàzoá áyi dré dhi: «Mì adré tòkò kònìdhi ni drì kízà àdho tà sè? Tà dré 'òle má dré kòdhi, tà avélépi tò dhi 'i. ¹¹ Angyá ko, mi adré ngbú adrélé lemerèbhá ìbe ámi kòfalé. Di, mi kitswá ngbú adrélé túmáni má be ko. ¹² Akódhi dà málási kònìdhi má rú drìdrì, kitswázó áma rúbhá ledé bhàle mógo na dhi bvó. ¹³ Má adré tà bàti ta ámi dré: Ará títi bvò wáyì 'àsè à dré dra Rúbí Tani kòdhi ni longózó dhi i 'àsè dhi, à ni kòkpà tà tòkò kònìdhi dré 'òle kòdhi ni títi, akódhi ni tà kisúzo.»

Yúdàsì i yi ru kòwánà kàdrì ìbe, kòleferó Yésu àyi drígá

(A kònò kpà Mároko 14:10-11; Lúka 22:3-6)

* 26:7 26:7 «Àlàbàsterè» kònìdhi, kírà kemve kpírkpírì làgì be kàdrì, adrézó mòlàngì ledé àsà dhi 'i.

¹⁴ Amvolásá dhi, Yésu ni lebebhá mudrí-drí-rí dhi ki àlo, rú be Yùdásì Ìsikàrìyótá dhi dré ngázo ìlè kòwánà kàdrì i véna, ¹⁵ àyi ki lízì tázóá dhi: «Mí ni àdho ngá afè má dré, má kòlèfèrò Yésu àmi drígá be dhi bvó dhi?» Dì ì dré láfa lò'wa ledélé àrezá sè dhi ki nàzo nyadhì-àlo-drí-mudrí, fèle drá. ¹⁶ Dì kidhólé lókyá nda sè dhi, Yùdásì dré kidhózó adrelé lókyá dóro Yésu ni lefèzo àyi drígá dhi ni nda.

Yésu ì nya gwányá Pásikà àdhya lebebhá ni ìbe

(A kònò kpà Mároko 14:12-21; Lúka 22:7-14, 21-23; Yòwání 13:21-30)

¹⁷ Gwányá Mápá tàkú àko dhi àdhya ni kítú ni àlo sè dhi, Yésu ni lebebhá ì dré àyi ki kisízó àyi akódhi làga, akódhi ni lízì tázóá dhi: «Mí adré leà dhi, mà kòladhí ngá mí dré gwányá Pásikà àdhya ni nyàzo dhi àngwà?» ¹⁸ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì ì bhàandre na agó dra tadhálé àmi dré dhi véna. Mì kòtá drá dhi: <Dhya tà tadhálépi dhi adré tàá dhi: Lókyá mána atsá ànyi. Mà ni Pásikà nya áma lebebhá ìbe àmi dzó na.» ¹⁹ Dì akódhi ni lebebhá nda ì dré 'òzoá ngóro dré tá lazilé àyi dri dhi tñi. Gò ì dré ngá ladhízó kítswázó gwányá Pásikà àdhya ni nya.

²⁰ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lírlé mísá làgásè tùmání akódhi ni lebebhá mudrí-drí-rí dhi ìbe. ²¹ † dré tà adrerá'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré tázóá dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Àmi ki àlo ni áma lefè kàribhá ì drígá.» ²² Dì kizà dré àyi ki 'òzo lavulé gò, àyi àlo àlo títi dhi ì dré kidhózó adrelé tàá drá dhi: «Mírì, zakó ìna ma 'i ko?» ²³ Akódhi logó dhi: «Dhya drígá sòlepi má be sàni àlo na dhi ni áma lefè nì. ²⁴ Tà bàti ró dhi, Mòndí ni Mvá ni lí dràle ngóro tísile akódhi ni tà dri Gíká ni Kúlí na dhi tñi. Dì, kizà ni ìna adré kàdrì dhya dra Mòndí ni Mvá nda ni lefèlepi dhi dré! Dóro ni tá dhya nda ni ìle ko dhi.» ²⁵ Gò Yùdásì adrelépi tá 'òle akódhi ni lefè nda dré tázóá dhi: «Rábbì, zakó tsi ma 'i ko?» Yésu logó drá dhi: «Ámi tàndì mí tà dre.»

Mírì ni rúbhá ì kàrì ni be dhi

(A kònò kpà Mároko 14:22-26; Lúka 22:14-20; 1 Kòritòbhá ì 11:23-25)

²⁶ † dré tà adrerá'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré mápá adózó, tà tani zizo drá Gíká tí gò, ñjòzo fèle àyi lebebhá ì dré gò, tázóá dhi: «Mì do nyàle. Kòndhi áma rúbhá 'i.»

²⁷ Dré kpà kópò adózó, àwoyá tázó Gíká dré gò, fèzoá àyi dré gò, tázóá dhi: «Ámi títi, mì mvu. ²⁸ Kòndhi áma kàrì adrelépi tà Gíká dré bhàle ru yizo mòndí ìbe dhi ni 'o kítswalé títi dhi 'i. Kàrì nda ni kutú mòndí zyandre ì dré, Gíká kòtrìró àyi ki tàkònzì àsà be dhi bvó.† ²⁹ Má adré tàá àmi dré dhi: Má gò véle vínò kòdhi tñi dhi ni mvu ko, tsàle kítú mà dré dra vínò tídhí ro dhi ni mvùzo àmi ìbe áma Atá ni Opì na dhi tú.»

³⁰ Dì ì dré longó ngózo lenzézó Gíká ni rú sè gò, ì dré pfozo ìlè mbàle kòngó Olivè fa kya drina.

Yésu longó dhi, Pétèrò ni àyi ga

(A kònò kpà Mároko 14:27-31; Lúka 22:31-34; Yòwání 13:36-38)

³¹ Gò Yésu dré tázóá àyi dré dhi: «Ngátsi kòndhi sè dhi, àmi títi mì ni áma tayí adrelé kalóma. Tàko ko, Gíká ni Kúlí adré tàá dhi:

<Má ni kábiligyá líkélépi ni tswa dràle gò,

à dré kábiligyá nda ki pàri 'òzo ayílè.>‡

³² Dì, má kònga mána dràdrá 'àsè dre dhi, má ni lí drìdrì àmi kandrána Gàliláyà na.»

³³ Dì Pétèrò tà drá dhi: «Tágba mónyá títi dhi ì kòtayí mì yà dhi, má kítswá mána àmi tayí tàdzí ko!» ³⁴ Yésu logó drá dhi: «Má adré tà bàti ta mí dré: Ndìndì ngátsi àndrò kòndhi sè, drìdrì àgólòwa dré dra tsirà bhèzo dhi kandrá dhi, mí ni áma ga vèsè be na.» ³⁵ Dì, Pétèrò logó drá dhi: «Tágba kòkítswá mà dré dràzo tùmání mí be yà dhi, má kítswá tàdzí àmi ga ko.» Gò Yésu ni lebebhá àruka títi dhi ì dré kòkpá tázóá kòndhi.

Yésu zì tà Gíká tí Gètèsèmání na

(A kònò kpà Mároko 14:32-42; Lúka 22:39-46)

³⁶ Amvolásá dhi, Yésu ì dré lizo lebebhá ni ìbe tsàle àrà rú zìle Gètèsèmání dhi na. § Gò dré tázóá àyi dré dhi: «Mì lírì kònwa, má kòlìró adrelé tà zì Gíká tí kònàle.» ³⁷ Dré Pétèrò ki drizo Zèbèdáyò ni ànzì rì dhi ìbe í vèsè. Gò akódhi ni togó dré kidhózó adrelé kizà nya, adrézó lanzìle lavulé. ³⁸ Dì dré tázóá àyi dré dhi: «Áma togó adré ñòle kizà dré, tsàle ndìndì dràdrá mlè. Mì kàdré kònwa, adrelé tàmìga dri má be.»

³⁹ Kòlì vwàle àyi rúsè tsà dre dhi, dré dhèzo àyi m̀bhalé bha kìnì mi gò, tà zizo Gíká tí kòndhi: «Áma Atá, kòkítswá mí mìlèsè dhi, mí kòdo kópò kizà àdhya kòdhi má vèlèsè

† 26:28 26:28 A kònò Pfoza 24:8; Yèrèmíyá 31:31-34. ‡ 26:31 26:31 A kònò Zàkàríyá 13:7. § 26:36 26:36 Rú «Gètèsèmání» kòndhi adré leá tàle dhi «òlìvè lò'wa ki 'irà».

wà. Di, mí kò'o ngóro má dré adrélé lèlè dhi tìni ko. Be ró dhi, mí kò'o ngóro mí dré adrélé lèlè dhi tìni.»

⁴⁰ Gò dré gòzo áyi lebhéhá nda i véna, áyi ki kisé áyi na. Dré tázóá Pétèro dré dhi: «Mì kitswá tá tsì adrélé támíga dri má be ngbà 'í saá àlo bwà ko? ⁴¹ Lè mì kàdré támíga dri, adrélé kpà tà zì Gíká tí, kótayíró àmi tà dré tabhìlè, àmi ki 'òzo dhèlè tàkònzì na dhi ko. Bati, dhya kí togó àtsi ró adrézó tà dóro 'o. Di, dhya kí rubhá ína yàà.»

⁴² Gò dré gòzo lile vèsè ni rì sè, tà zì Gíká tí kònini: «Áma Atá, kòkítswá mí dré kópò kòdhi ni dòzo má vélèsè má dré mvuá àko ró dhi ko dhi, mí kò'o tà mí dré adrélé lèlè 'òlè dhi kòdhya.»

⁴³ Gò dré gòzo tódhyá gòlè áyi ki kisé áyi na, áyi ki m̀ dré tá adrélé áyi ro dhi sè. ⁴⁴ Di dré áyi ki tayizó gò, gòzo lile vèsè ni na sè tà zì Gíká tí ngóro dré tá zile drìdrì dhi tìni.

⁴⁵ Gò dré gòzo gòlè áyi lebhéhá nda i véna, taa áyi dré dhi: «Mì adrè dhu rè áyi ko, adrézó lovólé? Mì nò rè ká! Lókyá kitswá dre. Á adrè 'òlè Mòndí ni Mv́ ni lefè tàkònzìhá i drígá. ⁴⁶ Mì nga, mà kòlìró! Dhya adrélèpi áma lefè dhi atsa dre!»

Yésu ni rùma

(A kònò kpà Mároko 14:43-50; Lúka 22:47-53; Yòwání 18:3-12)

⁴⁷ Gbá kòdhwa, Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, Yùdásì, akòdhi ni lebhéhá mudrì-drì-rì dhi ki àlo dré atszó. Adrì tá í vèsè mòndí zyandre angábhá kòwánà kàdrì i vélèsè ìndì bhàgo i vélèsè dhi i be. Áyi nda i ru tà sápi i fa íbe áyi drígá. ⁴⁸ Yùdásì adrélèpi 'òlè Yésu ni lefè nda tà tá áyi dré dhi, í ni akòdhi àdhi 'í yà dhi ni tadhá áyi dré dhi kònini: «Dhya má dré dra kamulé dhi, akòdhi 'i. Mì kòru di akòdhi, lizo ába.» ⁴⁹ Di Yùdásì nda dré ndiri áyi kisizó ànyi Yésu làga, taa drá dhi: «Rábbì, mòdo mí dré!» Dré akòdhi ni kamúzó. ⁵⁰ Di Yésu dré logózóá drá dhi: «Áma arúpi, mí 'o tà mí dré alizo 'òá dhi.» Gò mòndyá nda ì dré dhèzo Yésu dri, akòdhi ni ru.

⁵¹ Gbá kòdhwa, dhya adrèbhá tá tùmání Yésu be dhi ki àlo dré ngàzo áyi sápi asé gò, kòwánà ki kàdrì ni màràbà ni bí bvwàzo kàlè. ⁵² Di, Yésu dré tázóá drá dhi: «Mì logó sápi mína àrà ni na. Angyá ko, mòndyá títi adrèbhá sápi ru áyi drígá dhi ki todrà sápi sè. ⁵³ Mì ni ko tàlè dhi, mà ni tá kitswá áma Atá ni tí lizí gò, akòdhi dré ángéló zyandre lavulé dhi ki amúzó áma ki líkí dhi? ⁵⁴ Di, má kò'o tà kònini dhi, tà tsìlè Gíká ni Kúlí na adrèbhá taa dhi, tà kòdhi ki ru 'o kònini dhi ki tá di ru 'o ngíni?»

⁵⁵ Gò Yésu dré tázóá mòndyá zyandre nda i dré dhi: «Ma vo kùgú 'i gò, mì dré adrézó alìlè sápi íbe ìndì fa íbe kitswálé áma ru ni? Kítú àlo àlo títi i sè dhi, mà adrè tá lírlèlè tà tadhá tépelò na dhi, mì ru tá ma ko. ⁵⁶ Di, tà kòdhi ì atsa títi kònini, kitswálé tà pròfétà ì dré tsìlè dhi ì kò'oró ru be dhi bvó.» Gò akòdhi ni lebhéhá títi dhi ì dré akòdhi ni tayizó lapázó.

Yésu pfo kòwánà ki kàdrì i kandrá bhàgo kàdrì íbe

(A kònò kpà Mároko 14:53-65; Lúka 22:54-55, 63-71; Yòwání 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Dhya Yésu ni rubhá nda ì dré akòdhi ni drìzo lizo ába Kàyáfá, kòwánà ki kàdrì bhàna. Kònàlè dhi, tatrìtrì kúlí tadhábhá i bhàgo íbe dhi ì kímó tá ru.

⁵⁸ Di Pétèro ro dhi, lebè tá ína Yésu lará ro, tsàlè byá kòwánà ki kàdrì nda ni bhà'álè na. Dré fizo lírlèlè tépelò líkìbhá i kòfalé, kitswálé noá ngalè tà nda ni kùdù ni adrè ngíni ya dhi.

⁵⁹ Kòwánà kàdrì i bhàgo kàdrì nda íbe títi dhi ì adrè tá tà adrélè tàlè Yésu rú kíndò sè dhi ki nda, kitswázó akòdhi ni 'o dràlè dhi bvó. ⁶⁰ Di, ì kisé tá àyikya tà àlo ko, tágba mòndí bí dhi ì dré apfòzo tà ta akòdhi rú kíndò sè dhi. Kùdù ro dhi, mòndí rì dhi ì dré apfòzo ⁶¹ taa dhi: «Dhya kònìdhi tà dhi: «Má ni kitswá tépelò Gíká àdhyà ni pfo gò, gòzo síá kítú na àmvolèsè.»

⁶² Gò kòwánà ki kàdrì dré ngàzo áyi totó lizíá Yésu tí dhi: «Mì logó mína kúlí tà dhya kòni ì dré adrélè tàlè mí rú kòdhi ì sè ko?» ⁶³ Di, Yésu adrè tá ína kíri. Gò kòwánà ki kàdrì nda dré tázóá drá dhi: «Má adrè ámi kodzó Gíká lídrì ro dhi ni rú sè, mí kòsìro mòndrà tázóá àma dré ngalè mí Mèsiyá, Gíká ni Mv́áagó 'í yà dhi.» ⁶⁴ Yésu logó drá dhi: «Ámi tándi mí tá dre. Di, má adrè mána taa ámi dré dhi: Mì ni Mòndí ni Mv́ ni no adrérà'a lírlèlè Gíká rínyí líyí ni drígá gò lèsè. Mì ni kpà akòdhi ni no adrérà'a agòlè ndùrùku bhù na dhi i drìsè.» ⁶⁵ Di kòwánà ki kàdrì nda dré áyi kítá lasizó kizá dré gò, tázóá dhi: «Akòdhi dha Gíká dre! Mà ni di go vélè mòndí àruka kitswábhá tà ta akòdhi rú dhi ki nda àdho tà sè? Mì nò rè ká! Mì yi làdhá dré dhàlè Gíká rú kòdhi àmi ki bíbhálè sè dre. ⁶⁶ Mì adrè di kisé ngíni?» Di ì logó dhi: «Akòdhi kitswá dràdrà sè!»

⁶⁷ Gò ì dré túsú lufúzó akòdhi mí, akòdhi ni tsìzo. Áyi ki àruka ì dré akòdhi ni m̀ toszó, ⁶⁸ adrézó taa dhi: «Mèsiyá, mí tà rè àma dré pròfétà ro dhi, ngalè àdhi sa mí ni ya dhi ká!»

*Pètèro gà Yésu rè**(A kònò kpà Mároko 14:66-72; Lúka 22:56-62; Yòwàni 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Lókyá nda sè dhi, Pètèro adré tá ina lirilé kivì na, bhà'álé nda na. Gò mvátòkò àlo màràbà ro dhi dré àyi kisizó ànyi akódhi làga, tàá drá dhi: «Mì tá kókpà tùmáni Yésu Gàliláyà lèsè dhi be.» ⁷⁰ Dì, Pètèro dré ina tà nda ni gázo rè mónyá títi i kandrà, tàzoá dhi: «Má nì ngalè mí adré ádho tà ta ya dhi ko.»

⁷¹ Gò dré ngázo pfòle bhà'álé nda 'àsè, àyi totó ànyi dzóti làga. Mvátòkò àzuya dhi dré akódhi ni nòzo gò, tàzoá mónyá adrébhá tá akódhi làga dhi i dré dhi: «Dhya kòndi tá tùmáni Yésu Názàrétá lèsè dhi be.» ⁷² Dì Pètèro dré gòzo tódhyá tà nda ni ga gò, mònndrà sizò tàzoá dhi: «Má nì agó kòdhi ko!»

⁷³ Gí ko, mónyá kònàle nda i dré àyi kì kisizó ànyi Pètèro làga, tàá drá dhi: «Mì àyi kì àlo 'i bàti! Àmì kùlì kómvo adré tadhá dhi, mí angá ángolèsè ya dhi nì.» ⁷⁴ Dì Pètèro dré ngázo mònndrà sè, tàzoá dhi: «Tátrítrí kàdré má dri, má kàdré kinzò ta dhi! Má nì agó kòdhi ko!» Gbá kòdhwà, ágólòwa dré tsirà bhèzo. ⁷⁵ Gò kùlì Yésu dré tá tàle dhi dré agázó Pètèro lèna. Tà tá dhi: «Dridrì ágólòwa dré dra tsirà bhèzo dhi kandrà dhi, mí nì áma ga vèsè be na.» Dì Pètèro dré pfòzo kivì na gò, ngòle ka'ilé ka'ika'i kizá dré.

27*A drì Yésu lizo ába Pìlátò véna**(A kònò kpà Mároko 15:1; Lúka 23:1-2; Yòwàni 18:28-32)*

¹ Ngá kòwa dre dhi, kòwánà kàdrì i bhàgo íbe dhi i dré ru yìzo títi, kitswázó Yésu ni 'o dràle dhi bvò. ² Dì i dré akódhi ni adrózo gò, drìzoá lizo fèá Pìlátò, Rómà kì gùvèrènrè drígá.

*Yúdási ni dràma**(A kònò kpà Tà 'òle dhi i 1:18-19)*

³ Dì Yúdási Yésu ni lefèlepi nda kátógyà à nò tá tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè dhi dre dhi, akódhi ni togó dré atsázó kizá ro lavulé tà dré tá 'òle dhi ni tà sè. Gò dré làfa lò'wa nyadhi-àlo-drì-mudrì nda kì dózo, lizo kitswálé logóá kòwánà kàdrì i véna bhàgo íbe, ⁴ tàzoá dhi: «Má 'o takonzì dre. Tàko ko, má lefè mómí adrélèpi tá tà àlo àko i ru dhi kàribhá i drígá, i kò'oró akódhi dràle.» Dì, i logó drá dhi: «Tà kòdhi nò àma ko. Nò mí kòdhyà!» ⁵ Dì Yúdási dré làfa lò'wa nda kì bhèzo tépelò na gò, lizo àyi 'i dràle.

⁶ Kòwánà kàdrì nda i dré làfa lò'wa nda kì kudhúzó, tàzoá dhi: «Àma kì tátrítrí kùlì adré làfa kòndhi ni bhàma tùmáni làfa tépelò na dhi íbe dhi ni logá. Tàko ko, kòndhi làfa fèle kàri kutuzó dhi 'i.» ⁷ Dì i dré ru yìzo gò, làfa nda ni dózo lizo lídrì rùlepi àlo dhi ni amvú gí, amvú nda kàdréró àrà adrézó mómí alialì dhi kì àbvò si lána dhi ró. ⁸ Tà nda sè dhi, à adré amvú nda ni zì «Amvú kàri àdhyà» atsalé àndrò kòndhi. ⁹ Dì tà longólè profèta Yèrèmiyá tí dhi dré ru 'òzo kònni. Akódhi longó tá dhi: «Ì do làfa lò'wa nyadhi-àlo-drì-mudrì ledélé àrèzá sè dhi i. Kòdhi tá làgì Isèrèlé ànzì i dré bhàle akódhi nì tà sè dhi 'i. ¹⁰ Làfa nda sè dhi, i dré amvú lídrì rùlepi àdhyà ni gízo, ngóró Mírì dré tá tàle má dré dhi tìni.»*

*Yésu pfò Pìlátò kandrà**(A kònò kpà Mároko 15:2-5; Lúka 23:3-5; Yòwàni 18:33-38)*

¹¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré pfòzo àyi totó Pìlátò, gùvèrènrè nda kandrà. Gò Pìlátò dré lizizóá tíá dhi: «Mì, mí ópí Yúdà ànzì kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Àmì tàndì mí tà dre.» ¹² Kòwánà kàdrì i bhàgo íbe dhi i kàsíkì akódhi dre dhi, dré kùlì logózó ko. ¹³ Dì Pìlátò dré lizizóá tíá dhi: «Mì yì tà títi i dré adrélé tàle mí rú kòdhi i ko?» ¹⁴ Dì, Yésu logó ina kùlì àlo ko. Gò gùvèrènrè nda ni líndrì dré gázo ásá.

*A nò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè**(A kònò kpà Mároko 15:6-15; Lúka 23:13-25; Yòwàni 18:39-19:16)*

¹⁵ Kóná àlo àlo títi, gwányá Pásiká àdhyà tú dhi, gùvèrènrè nda adré tá dhyà ángùdhi bádzó na, mómí zyandre dhi i dré adrélé kipèle dhi ni trì àyi dré. ¹⁶ Lókyá nda kòndhi sè dhi, agó àlo rú be Yésu Bàràbà, tà ni nì nìzo dóro dhi tá bádzó na. ¹⁷ Dì mómí zyandre dhi i kòkímó ru dre dhi, Pìlátò dré àyi kì lizizó tàzoá dhi: «Mì adré leà dhi, má kòtrì àmì dré dhyà ángùdhi kòdhyà: Yésu Bàràbà, kó ngalè, Yésu adrélé zìle Mèsiyá ro kòndhi?» ¹⁸ Lizì tá àyi kònni tàko ko, nì tá tàle dhi, i fè tá Yésu i drígá ngbà 'i dirèma sè dhi be.

* 27:10 27:10 A kònò Zàkàriyá 11:12-13; Yèrèmiyá 18:2-3; 19:1-2; 32:6-15.

¹⁹ Pilátò dré tá adrerà'a lírílè tàbvò tǎrà na dhi 'á dhi, akódhi ni tòkò dré móndí mùzo táá drá dhi: «Mí kò'o agó tà àko í rú kòdhi kònzì ko. Angyá ko, ándrò kòndhi, má àbì toróbì akódhi ni tà dri gò, áma drì dré adrézó àbílè tà nda sè tò.»

²⁰ Di kòwánà kàdrì ì bhàgo ìbe dhi ì dré mónnyá zyandre nda kì kodzózó, ì kòzirò Pilátò tí kòtrìrò Bàràbà gò, Yésu ni 'òzo dràle. ²¹ Gò Pilátò dré gòzo liziá àyi tí dhi: «Mì adré léá dhi, má kòtrì àmì dré dhya àngùdhi àyi rì kòni ì kòfalé dhi kòdhyà?» Di ì logó dhi: «Bàràbà!» ²² Pilátò gò liziá dhi: «Má ni di àdho 'o Yésu adrélé zìle Mèsíyà ro kòndhi sè?» Di àyi títi nda ì logó dhi: «Mí tidí akódhi fa kípákípa dri!» ²³ Pilátò gò liziá dhi: «Akódhi 'o àdho tà kònzì 'i?» Di ì dré gòzo adrélé tetréle rinyí sè, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhi!»

²⁴ Pilátò dré nòzoá dhi, í kitswá tá vélè tà àlo 'o bwà ko, be ró dhi, mónnyá zyandre nda ì adré tá 'òle ligálè í be. Di dré yì adózó, àyi drígá dzizo àyi títi ì mi gò, tàzoá dhi: «Ma tà àlo àko má rú dhya kòndhi ni kàrì ni tà sè! Akódhi ni kàrì ni ngo àmì dri!» ²⁵ Di mónnyá zyandre títi nda ì dré logzóá dhi: «Akódhi ni kàrì kàdré ngòle áma dri, áma kì ànzì ìbe wà!» ²⁶ Gò Pilátò dré Bàràbà ni trizo àyi dré. Dré Yésu ni 'òzo bhwàle gò, akódhi ni fèzo kitswálè tidílè fa kípákípa dri dhi bvò.

Sòdá ì gu Yésu

(A kònò kpà Mǎrokò 15:16-20; Yòwàni 19:2-3)

²⁷ Gò Pilátò ni sòdá ì dré Yésu ni drizo fizo ába gùvèrènerè nda ni dzò kàdrì na. Ì dré sòdá àruka títi dhi kì azizó rú amú àyi ìbe akódhi làgásè. ²⁸ Gò ì dré akódhi ni kítá kì tuvùzo rúásà, kánzó kǎ asózó rúá. ²⁹ Ì dré fanzì kùtsì ró dhi ni pàzo kùla ró asolé dríá gò, kòzó bhàzo dríágò ni lésè. Di ì dré àyi kì kórókó títizo akódhi kandrà adrézó akódhi ni gu, adrézó táá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzì kya ni!» ³⁰ Ì dré adrézó túsù lufú rúá gò, ì dré kòzó nda ni adózó adrézó akódhi ni drì tswa ásà. ³¹ Ì kògu akódhi kònzì dre dhi, ì dré kánzó nda ni avùzo rúásà, gòzo akódhi ni kítá kì tosò rúá. Gò ì dré akódhi ni drizo lizo ába, kitswálè tidílè fa kípákípa dri dhi bvò.

Yésu ni tidíma fa kípákípa dri dhi

(A kònò kpà Mǎrokò 15:21-32; Lúkà 23:26-43; Yòwàni 19:17-27)

³² Ì dré tá adrerà'a apfòle kònalèsè dhi 'á dhi, ì dré drì sizo agó àlo rú be Simóna, àngàlépi Kirénè lésè dhi be.† Di ì dré akódhi nda ni 'òzo rinyí sè adrélé fa kípákípa Yésu àdhyà ni do.

³³ Gò ì dré lizo Yésu be tsàle àrà rú zìle Gòlògòtà dhi na. (Rú nda kòdhi adré léá tàle dhi «Àrà drífá àdhyà».) ³⁴ Kònàle dhi, ì dré vìnò amulé àlòkò kùdzì dhi be dhi ni fèzo akódhi dré mvùle.‡ Di, akódhi kòtábhì ngá nda dre dhi, dré ína gázoá rè. ³⁵ Di ì dré akódhi ni tidízo fá kípákípa dri gò, akódhi ni kítá kì lanzízo àyi kòfalèsè dzégè sè.§ ³⁶ Gò ì dré lírízò adrélé tà líkí akódhi làgásè. ³⁷ A tisi tá tà tà nòzo akódhi dri dhi wárágà dri gò, wárágà nda ni dzizo akódhi drìle. A tisi tá dhi: «Kòndhi Yésu, ópí Yúdà ànzì kya 'i.» ³⁸ A tidí tá kpà kùgubhá rì dhi ì fa àruka ì drìsè akódhi làgásè: àlo ni dríágò ni lésè, àzya ni lídzì ni lésè.

³⁹ Mónnyá adrébhá tá lavulè àrà nda 'àsè dhi ì adré tá akódhi ni lodhá, adrézó àyi kì drì ya, ⁴⁰ adrézó táá dhi: «Mí tá kitswálépi tépèlò pfu gòzo síá kítú na àmvolèsè ni, mí tidí di àmì tàndi wà! Mí kàdré Gíkà ni Mvǎagó 'i bàti dhi, mí así fa kípákípa kòdhi drìlèsè wà!»

⁴¹ Kòwánà kàdrì ì, tàtrírì kúlí tadhábhá ì bhàgo ìbe dhi ì adré tá kpà akódhi ni gu kònzì, adrézó táá dhi: ⁴² «Akódhi tidí móndí àruka ì 'í. Di, kitswá ína àyi tàndi ni tidí bwà ko! Kàdré ópí Ìsèrèlé ànzì kya 'i bàti dhi, kási nyànomvá fa kípákípa drìlèsè gò, má kòka'író akódhi! ⁴³ Bhà tá àyi tà ka'ika'í Gíkà léna, adrézó táá dhi: «Ma Gíkà ni Mvǎagó 'i.» Gíkà kàdré di akódhi ni le bàti dhi, kápá akódhi nyànomvá dràdrà lésè.» ⁴⁴ Kùgubhá tidílè akódhi be nda ì adré tá kpà akódhi ni lodhá kònzì.

Yésu ni dràma

(A kònò kpà Mǎrokò 15:33-41; Lúkà 23:44-49; Yòwàni 19:28-30)

⁴⁵ Kìdhólè kítú rírì sè dhi, tìnìmvá dré bvò ni nù dòzo wáyi, tsàle sàà na kítú rírì àmvolèsè dhi na. ⁴⁶ Anyíanyi sàà na sè dhi, Yésu dré liyízo kúlí 'u'ù sè tàzoá dhi: «Èlòyi, Èlòyi, léma sàbàkàtànì?» Kòdhi adré léá tàle dhi: «Áma Gíkà, áma Gíkà, mí tayí ma àdho tà sè?»* ⁴⁷ Móndí àruka adrébhá tá kònàle dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Akódhi adré Èlìyà ni zì.» ⁴⁸ Gò àyi kì àlo dré ràzo mbèlè ngá vòdhovòdho dhi ni adó,

† 27:32 27:32 «Kìrénè» kòndhi tà bhàandre bvò Libiyà àdhyà lé, bvò kàdrì Afiriká àdhyà lé dhi 'i. ‡ 27:34 27:34 A kònò Longó ì 69:22. § 27:35 27:35 A kònò Longó ì 22:19. * 27:46 27:46 A kònò Longó ì 22:2.

vinègàrì dazo lána, dròzoá kòzò sílè gò, tingázóá kuru fèlè Yésu dré mvùlè. ⁴⁹ Di, àyi ki àruka ì dré tázóá dhi: «Mì tayí rè akódhi, mà kònòrò ngalè Elíyà nì atsá akódhi nì tidrí yà dhi.»

⁵⁰ Yésu dré gòzo tódhyá trèlè kúlí 'u'ù sè gò, àyi lídrì tayízó lìlè. ⁵¹ Gbà lókyá nda sè dhi, kítá 'lè tèpelò nì 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rì, kidhólè drì lèsè tsàlè pá na. Bvò dré ru kosézó gò, kírà ì dré togázó. ⁵² Mógó ì dré ru kanízó gò, mómí lólo Gíká àdhyà bī dràbhá dre dhi ki rúbhá ì dré ngàzo dràdrà 'àsè. ⁵³ Ayi nda ì kòpfo mógó ì lèsè dre dhi, ì dré tífizó Yerúsalmè na Yésu nì ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolèsè gò, ì dré agázó mómí bī dhi ì mi.

⁵⁴ Rómà ki sòdá ki kàdrì ì sòdá nì ìbe adrèbhá Yésu nì líkí dhi ì kònò kàdikàdi nda tùmáni tà títi ru 'obhá nda ìbe dre dhi, tirí dré gàzo àyi lèna bī. Di ì dré tázóá dhi: «Dhya kòdhi tá ìna Gíkà nì Mvágó 'i bàtil!»

⁵⁵ Tòkó bī dhi ì tá kpà kònàlè, adrélè tà nda ki no lárà ro. Ayi nda ì lebè tá Yésu Gállíyá lèsè, adrézó tà 'o drá. ⁵⁶ Ayi kòfalé dhi tá: Màriyá Mágadálènè, Màriyá Yákòbhò ki andre Yòsèfà be dhi, tsàlè Zèbèdáyò nì ànzi ki andre.

Yésu nì rúbhá bhàma mógó na dhi

(A kònò kpà Mároko 15:42-47; Lúka 23:50-56; Yòwáni 19:38-42)

⁵⁷ Indró kàndrì dre dhi, agó àlo rú be Yòsèfà dhi dré lizo Pilátò véna. Akódhi nda tá ngá líyí angalépi Arimátáyà lèsè dhi 'i. Atsá tá kpà Yésu nì lebelepí ró. ⁵⁸ Di akódhi kòtsa Pilátò véna dre dhi, dré Yésu nì rúbhá zizo tíá. Gò Pilátò dré tázóá dhi, à kòfè rúbhá nda drá. ⁵⁹ Di Yòsèfà dré lizo rúbhá nda nì do lambélè kítá kemve dóro dhi sè gò, ⁶⁰ lizo bháá àyi tàndi nì mógó tídhí ì dré tá 'òlè gàlè kírà na dhi na. Dré kírà kàdrì dhi nì alízó bhàlè mógó nda tí gò, lizo. ⁶¹ Màriyá Mágadálènè ì Màriyá àzya be dhi ì lírì tá mógó nda kandrà, adrélè tà nda ki no.

A bhà sòdá ì kitswálè mógó líkí

⁶² Kítú bvóá dhi sè, kòdhi adrè táá dhi, kítú adrézó tà ledé dhi àmvolèsè dhi, kòwánà kàdrì ì Fàrisáyò ìbe dhi ì dré lizo Pilátò véna, ⁶³ táá drá dhi: «Atálágó, tà àlo dhya mómí ki litilépi kòdhi dré tà tàlè dré adrèrà 'a lídrì ìbe dhi 'á dhi agá ìna àma lèna dre. Akódhi tà tá dhi: «Kítú na àmvolèsè dhi, má nì nga dràdrà 'àsè.» ⁶⁴ Di ásà dhi, mì kòfè tòlì adrézó akódhi nì mógó líkí tsàlè kítú nì na tú. A kò'o kònini ko dhi, akódhi nì lebèbhá ki kitswá lìlè akódhi nì rúbhá kugù, gòzo tàá mómí ì dré dhi, akódhi nga dràdrà 'àsè dre. Di tà nda nì go vélè mómí ki lití wáláká nì nì lavú.» ⁶⁵ Pilátò logó àyi dré dhi: «Sòdá ì be kònwarè. Mì kòdrì àyi lizo àyi ki bha adrélè mógó nda nì líkí ngóró mì dré nìlè 'òlè dhi tíni.» ⁶⁶ Di ì dré lizo kírà mógó nda tí dhi nì kíkpa gò, ì dré sòdá nda ki bhàzo adrélè líkíá.

28

Yésu nì ngàma dràdrà 'àsè dhi

(A kònò kpà Mároko 16:1-10; Lúka 24:1-12; Yòwáni 20:1-10)

¹ Sábátú àmvolèsè, kítú nì àlo pòsò àdhyà sè dhi, Màriyá Mágadálènè ì Màriyá àzya be dhi ì dré ngàzo drèbhí kínó lìlè Yésu nì mógó no. ² Gbà kòdhwà, bvò dré ru kosézó rinyí sè gò, ángeló Mirí àdhyà dré asízó bhù lèsè alilè kírà lí mógó nda tíse gò, dré lírízó kírà nda dri. ³ Akódhi nì làsú tá lagulagu ró, ìndì akódhi nì kítá ì tá kemve kpírìkpírì. ⁴ Di sòdá adrèbhá tá mógó nda nì líkí dhi ì dré lyàzo kwàkwà tirí dré gò, ì dré ledhézó kìnì mì atsálè àbvò ì tíni.

⁵ Di, ángeló nda dré tázóá tòkó nda ì dré dhi: «Mì ro ngá ko! Má nì tàlè dhi, mì adrè Yésu tídhí fa kípákpa dri dhi nì nda kòdhyà dhi be. ⁶ Akódhi kònwa yókódhó. Nga ìna dràdrà 'àsè ngóró dré tá tàlè dhi tíni. Mì alì àrà tá rúbhá nì nì bhàzo dhi nì no. ⁷ Di mì lì mbèlè táá akódhi nì lebèbhá ì dré dhi: «Akódhi nga dràdrà 'àsè dre. Adré lìlè àmì kandràna Gállíyà na. Kònàlè dhi, mì nì akódhi nì no.» Nyànomvá dhi, má longó tà nda kòdhi ì àmì dré dre!»

⁸ Di tòkó nda ki togó dré gàzo tirí sè bī ìndì arí sè bī gò, ì dré ngàzo mógó nda lèsè, ràlè kitswálè rúbí nda nì longó Yésu nì lebèbhá ì dré. ⁹ Gbà kòdhwà, ì dré ru kisúzó Yésu be gò, dré tázóá dhi: «Mòdo àmì dré!» Di ì dré àyi ki kisúzó ànyi akódhi làga, ledhéle akódhi nì pá ru, akódhi nì lindrì bhàzo. ¹⁰ Di Yésu dré tázóá àyi dré dhi: «Mì ro ngá ko! Mì lì táá àma adrúpi ì dré dhi, ì kòlì Gállíyà na. Kònàlè dhi, ì nì àma no.»

Tà sòdá mógó líkíbhá dhi ì dré longólè dhi

¹¹ Tòkó nda ì dré tá adrèrà 'a látì 'á dhi, sòdá adrèbhá tá mógó nda nì líkí dhi ki àruka ì dré lizo bhàandre na, tà títi lavúbhá nda ki longó kòwánà kàdrì ì dré. ¹² Di kòwánà kàdrì nda ì kòkímó ru bhàgo ìbe dre dhi, ì dré ru yizo gò, láfa fèzo bī sòdá nda ì dré,

¹³ tazoá àyi dré dhi: «Lè mì kòtà dhi: <Akódhi ni lebèbhá ì atsá tá ngátsi sè akódhi ni rúbhá kugù, mà dré tá adrérà'a ayí ko dhi 'á.> ¹⁴ Dì tà nda ni rúbí kòlì dhèlè gùvèrènerè bína dhi, mà ni àmi ki tará ga akódhi kandrá, tà àlo kònzi dhi kàtsáró àmi rú ko dhi bvó.» ¹⁵ Dì sòdá nda ì dré làfa nda ni dòzo gò, ì dré 'òzoá ngóró tàle àyi dré dhi tìni. Dì tà nda kòdhi dré la'úzó Yúdà ànzi ì kòfalé, lile drìdrì atsálé àndrò kònìdhi.

Yésu tayí àzì kàdrì àyi lebèbhá ì dríá

(A kònò kpà Márokò 16:14-18; Lúkà 24:36-49; Yòwání 20:19-23; Tà 'òle dhi ì 1:6-8)

¹⁶ Gò Yésu ni lebèbhá mudri-dri-àlo dhi ì dré ngázo lile Gálláyà na, mbàle kóngó Yésu dré tá tadhálé àyi dré dhi drìna. ¹⁷ Dì ì kòtsa akódhi ni no dre dhi, ì dré ledhézo àyi ki kórókó tìtì akódhi kandrá, akódhi ni lindri bhàzo. Dì, àyi ki àruka ì kayí tá àyikya tà nda àyi léna. ¹⁸ Gò Yésu dré àyi kisízo ànyi àyi títì dhi ì làga, tàá àyi dré dhi: «Giká afè má dré rìnyí adrézó tà títì bhù na ìndì bvò dri dhi ì drìle dhi dre. ¹⁹ Dì àsà dhi, mì lè mómí súrú títì ì 'àsè dhi ki 'o atsálé áma lebèbhá ì ró, bātisimò fèzo àyi dré Giká Atá ni rú sè, Mvágó ni rú sè ìndì Tírí Lólo ni rú sè. ²⁰ Mì kòtadhá tà títì má dré tàle mì kò'o dhi ì àyi dré adrélé 'òle. Dì mì yi rè ká! Má ni ngbú adré tùmāni àmi ìbe, tsàle byá lókyá kùdù na.»

Rúbí Tani Márokò dré tisile dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngile drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisilepi dhi tá Márokò 'i. Akódhi nda tá Yòwàni Márokò, àziàmù Pólò kya Bàrànbàbà be dhi 'i (Tà 'òle dhi ì 12:25). Akódhi tá kpà àziàmù Pétèrò àdhyà 'i (1 Pétèrò 5:13). Do tá tà í dré yìle àyi nda ì véna dhi ì, búkù kònìdhi ni tisizo. A adrè kisúà dhi, búkù su Rúbí Tani ni tà dri dhi ì kòfalé dhi, búkù Márokò àdhyà kònìdhi búkù tisile drìdrì dhi 'i.

Kìdhólé búkù kònìdhi ni kìdhoma lèsè dhi, Márokò adrè tadhá ngádra 'á dhi, Yésu Giká ni Mvágó 'i (1:1; 1:11; 3:11; 5:7; 9:7; 14:61-62; 15:39). Tàko ko, Yésu nda adrè tirí kònzi kì dro topfòle móndí ì lèsè, adrézó móndí kì tidrí àyi kì drà ì lèsè, adrézó tà àruka bì línrdíga ró dhi kì 'o, tadházóá dhi, àyi rìnyí angá Giká velésè káyá dhi. Rìnyí nda sè dhi, adrè kpà tà tadhá kúlí lanzìlanzi sè, adrézó ndìndì móndí kì tàkonzi tri. Dì, búkù kònìdhi ni kìdhoma na dhi, adrè ìna tàà ngádra 'á dhi, ì àdhi 'i yà dhi ko. Be ró dhi, adrè àyi zi Móndí ni Mvá ro, móndí ì kòkisurò zyà tà dré adrélé 'òle ìndì tadhálé dhi ì 'íká, gò ì kòka'irò akódhi ndò.

Márokò adrè tà Yésu dré 'òle ìndì tadhálé dhi kì kípè tisile àyi búkù kònìdhi lèna. Adrè àrà do bì adrézó tà ru 'obhá Yésu ni pòsò kùdù sè dhi kì tití. Tàko ko, tà nda ì adrè tadhá ngádra 'á dhi, Yésu àdhi 'i yà dhi. Kùdù ro dhi, Yúdà ànzi kì kàdrì bí dhi ì gà akódhi gágà. Dì, akódhi ni lebèbhá títi dhi ì nǐ tàle dhi, akódhi Giká ni Mvágó 'i bàti dhi be.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi lèna dhi kì a'ìma

- 1) Látì ledema Yésu dré àyi àzi 'òzo dhi (1:1-13)
- 2) Yésu ni àzi bvò Gàlìláyá àdhyà na dhi (1:14-9:50)
- 3) Yésu ni atsi ngàzo Gàlìláyá lèsè lile Yèrúsalmà na dhi (10:1-52)
- 4) Yésu ni pòsò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (11:1-15:47)
- 5) Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi, ìndì akódhi ni mbàma bhù na dhi (16:1-20)

Yòwàni Bàtìsimò felepi ledé látì Mìrì Yésu dré

(A kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Lúkà 3:1-18; Yòwàni 1:19-28)

- ¹ Kònìdhi Rúbí Tani, Yésu Krìsto, Giká ni Mvágó ni tà dri dhi 'i.*
- ² Ngóro profétà Esáyá dré tisile Giká ni Kúlí na dhi tìni dhi, Giká tà tá dhi: «Mí nò ká! Má ni dhyà dra àma kúlí longólèpi dhi ni mu lile mí kandrána. Akódhi nda ni látì ledé mí dré.†
- ³ Akódhi dhyà adrélèpi kúlí loyó duku na dhi 'i. Adrè tàà dhi: «Mì kòledé látì Mìrì dré alìzo! Mì kòlotó látì atsálé pyà akódhi dré!‡»
- ⁴ Dì Yòwàni Bàtìsimò felepi pfò tà duku na gò, kìdhólé adrélé bàtìsimò fe móndí ì dré. Adrè tà longóá àyi dré dhi, ì kòladzá àyi kì togó gò, bàtìsimò dòzo, Giká kòtrìrò àyi kì tàkonzi ì be dhi bvò. ⁵ Dì móndí zyandre dhi ì adrè tá apfòle bvò wáyi Yúdáyá àdhyà lèsè ìndì Yèrúsalmà lèsè, alìle Yòwàni vélé. † Adrè tá àyi kì tàkonzi kì ta ngádra 'á gò, akódhi dré adrézó bàtìsimò fe àyi dré yìandre Yòròdánè àdhyà na.
- ⁶ Yòwàni asó tá kítá ledélé kàmìlò bhí sè dhi ì rú, káfà ledélé kà'wá kìnì sè dhi ni 'izo àyi kípìlé 'á. Adrè tà kisa nya, adrézó kpà apé mbi na dhi ni mbe.
- ⁷ Adrè tà longóá móndí ì dré dhi: «Dhyà àlo àma lavúlèpi rìnyí sè dhi ni adhé má bvò. Má kitswá akódhi nda ni lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì tandìle akódhi ni kámòkà bá tri bwa ko. ⁸ Má adrè mána bàtìsimò fe àmi dré yì sè. Dì, akódhi ni ìna bàtìsimò fe àmi dré Tirí Lólo sè.»

Yésu ni bàtìsimò dòma, ìndì akódhi ni tabhìma duku na dhi

(A kònò kpà Mátáyò 3:13-4:11; Lúkà 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Lókyá nda sè dhi, Yésu dré angázó Nàzàrètà Gàlìláyá le dhi lèsè, alìle bàtìsimò do Yòwàni vélé Yòròdánè na. ¹⁰ Dì gbá lókyá Yésu dré tá adrèrà'a apfòle yì lèsè dhi 'á dhi, dré bhù nòzo ru lanzìrà'a gò, Tirí Lólo nòzo asìrà'a kòbhòlà tìni adhéle í dri. ¹¹ Gò kúlí dré apfòzo bhù lèsè tàà dhi: «Mì àma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Ama togó adrè kìnìlé àmi tà sè tò.»

* 1:1 1:1 Wárágà àruka Giká ni Kúlí tisizo àyi dri dhi ì lèna dhi, à adrè kúlí kòni kì kisú ko: «Giká ni Mvágó».

† 1:2 1:2 A kònò Málákì 3:1. ‡ 1:3 1:3 A kònò Esáyá 40:3.

¹² Gbá lókyá nda sè dhi, Tirí Ìlò dré Yésu ni drizo lizo ába duku na. ¹³ Kònàle dhi, Sàtánà dré akódhi ni tabhizo litlé kitú nyadhì-rì. Akódhi adré tá adréle kà'wá mbì na dhi íbe, ìndì ángélò ì adré tá akódhi ni ledé.

Yésu kidhó àyi lebhèhá kì azi

(A kònò kpà Mátáyò 4:12-22; Lùkà 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Yòwànì ni rùma bhèle bádzó na dhi àmvolèsè dhi, Yésu dré lizo bvò Gàlílàyà àdhyà na gò, kidhólé adréle Rúbí Tani angalépi Giká velèsè dhi ni longó mómí ì dré. ¹⁵ Adré tá longóá dhi: «Lókyá kitswá dre. Giká ni Opì atsa ànyi dre. Mì kòladzá àmì kì togó agòzo Giká vélé! Mì kòkà'í Rúbí Tani!»

¹⁶ Kitú àlo, Yésu dré tá adrerà'a atsilé tápáriandre Gàlílàyà àdhyà mìlèsè dhi 'á dhi, nò tá Simónà ì adrúpi ni Andréya be, adrerà'a àyi kì kimbá bhe yí na. Angyà ko, àyi tá kosyá bhebhá 'i. ¹⁷ Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì alì má vèsè. Kidhólé nyànómvá dhi, mì gò vélé adréle kosyá bhebhá ì ró ko. Má ni àmì kì 'o adréle mómí ndabhá ì ró.» ¹⁸ Dì gbá lókyá nda sè dhi, ì dré àyi kì kimbá kì tayízó gò, ì dré ngàzo adréle akódhi ni lebhè.

¹⁹ Yésu kòlì vwale tsà dre dhi, dré Yàkóbhò ì adrúpi ni Yòwànì be, Zèbedáyò ni ànzì ì ró dhi kì nòzo, adrerà'a àyi kì kimbá kì mì ledé bwátù na. ²⁰ Gbá kòdhwa, Yésu dré àyi kì azizó gò, ì dré àyi kì atá Zèbedáyò ni tayízó àzìbhá ni íbe bwátù na, alizo Yésu vèsè.

Yésu dro tirí kònzi agó àlo dhi lèsè

(A kònò kpà Lùkà 4:31-37)

²¹ Amvolàsà dhi, Yésu ì dré lizo lebhèhá ni íbe tsàle bhàandre Kàpàrànwùmá àdhyà na. Sábátù kàtsá dre dhi, Yésu dré fizo Yúdá ànzì kì lisámbo dzò na gò, kidhólé adréle àyi kì tadhá. ²² Ì adré tá akódhi na kì síbhálé be ngbo, tà dré adréle tadhálé dhi kì tà sè. Tàko ko, akódhi ni kùlì ì tá lanzìlanzì ro. Adré tá ìna àyi kì tadhá ngóro tátrítrí kùlì tadhábhá kya tìni ko.

²³ Gbá kòdhwa, agó àlo àyi kì lisámbo dzò nda 'á adrélepi tirí kònzi íbe í léna dhi dré ngàzo trèle, ²⁴ yòzoá dhi: «Á! Yésu Nàzàrètá lèsè ni, tsitsì àma kòfalèsè mí be dhi, àdho tà 'í? Mì alì àma kì tà 'o akilé? Má nì mì àdhi 'i ya dhi be. Mì Dhya lólo Giká àdhyà 'i!»

²⁵ Gò Yésu dré ngàzo ligilé tirí kònzi nda be, tàzoá dhi: «Mì atsu àmì tí! Mì pfo agó kònìdhi lèsè!» ²⁶ Dì tirí nda dré agó nda ni kizizó rìnyì sè, trèzo kùlì 'u'ù sè gò, pfozo làsá lile. ²⁷ Mómíyá títì kònàle nda kì líntrí dré gázo bhwàbhwa gò, ì dré adrézo lizíá àyi kòfalèsè dhi: «Kònìni ni àdho tà 'í? Mì yì rè tà tìdhí akódhi dré adréle tadhálé kùlì lanzìlanzì ì sè dhi ì ká! Adré ndìndì tóli fe tirí kònzi ì dré gò, ì dré adrézo akódhi ni kùlì ka'í 'òle.» ²⁸ Dì Yésu ni rúbì dré la'úzò mbèlè bvò wáyi Gàlílàyà àdhyà 'àsè.

Yésu tidrí dràbhá ì, mómíyá tirí kònzi íbe àyi léna dhi íbe

(A kònò kpà Mátáyò 8:14-17; Lùkà 4:38-41)

²⁹ Yésu ì kápfo lisámbo dzò nda lèsè dre dhi, ì dré lizo Yàkóbhò íbe ìndì Yòwànì be tsàle Simónà kì dzò Andréya be dhi na. ³⁰ Dì, Simónà ni àdrá adré tá ìna ayilé lángá na, rúbhá ni dré tá adréle àtsì ró dhi sè. Gò tà nda ni tàzo Yésu dré. ³¹ Dì dré àyi kizizó ànyi tòkò nda làga, akódhi ni drígá ru, akódhi ni tingázò kuru gò, rúbhá àtsì nda dré pfozo ruásá. Gò tòkò nda dré kidhózo ngá fe àyi dré nyàle.

³² Ìndró sè, kitú kòndì dre dhi, à dré dràbhá títì dhi kì adzizó túmání mómíyá títì tirí kònzi íbe àyi léna dhi íbe Yésu vélé. ³³ Mómíyá títì bhàandre nda 'á dhi ì kímó tá ru adréle dzò nda tí. ³⁴ Dì Yésu dré mómíyá bì adrebhá tà drá twátwa íbe dhi kì tidrízó. Dré kpà tirí kònzi bì dhi kì dròzo topfòle mómíyá ì lèsè. Dì, adré tá ìna kùlì logá tirí kònzi nda ì dré, ì dré nìle akódhi àdhi 'i ya dhi be dhi sè.

Yésu tatsí Giká ni kùlì longóbe bvò Gàlílàyà àdhyà 'àsè

(A kònò kpà Lùkà 4:42-44)

³⁵ Drùbhì kínò, ngá pfunìpfunì sè dhi, Yésu dré pfozo lile àrà mómíyá àko dhi na gò, kidhólé adréle tà ta Giká be. ³⁶ Simónà ì arúpi ni íbe dhi ì dré ngàzo adréle akódhi ni nda. ³⁷ Ì kòkisú akódhi dre dhi, ì dré tàzoá drá dhi: «Mómíyá títì dhi ì adré àmì nda.»

³⁸ Dì akódhi logó àyi dré dhi: «Mà kòlì bhà àma làgàsè dhi ì 'àsè, má kòlongóro kpà Giká ni kùlì kònàle be dhi bvò. Tàko ko, tà nda tà má dré alizo 'òá dhi 'i.» ³⁹ Gò dré ngàzo tatsíle bvò wáyi Gàlílàyà àdhyà 'àsè, Giká ni kùlì longóbe Yúdá ànzì kì lisámbo dzò ì 'àsè, ìndì tirí kònzi kì drobe topfòle mómíyá ì lèsè.

Yésu tidrí agó àlo kàrì dré rùle dhi

(A kònò kpà Mátáyò 8:1-4; Lùkà 5:12-16)

⁴⁰ Kitú àlo dhi, agó àlo kàrì dré rùle dhi alì tá adhéle àyi kórókó títì Yésu kandrá, akódhi ni tí lizizó tàzoá dhi: «Mì rìnyì íbe kitswázò àma temvé tidrílé, mí kòlè dhi.» ⁴¹ Dì Yésu dré kizá dózo àyi togó na akódhi ni tà sè gò, drígá kidzizo akódhi ni tabè, tàzoá drá dhi:

«Má lè 'í. Mí kàdré kemve kpííkpíí wà!» ⁴² Gbă kòdhwa, kàrí drà nda dré ngàzo agó nda rùsè gò, dré adrízó.

⁴³ Gbă lókyá nda sè dhi, Yésu dré láti fèzo akódhi dré lizo, tà lazízo dríá kònini: ⁴⁴ «Mí kònò dóro, mí kòlongóro tà kòdhi dhya àlo dré ko. Be ró dhi, mí lí mína ámi tadhá kówána dré nòle, indí mí fè ngá mòbómà ro Gíká dré ámi temvema sè ngóro Mòsè ní tátírítrí kúli dré adrélé tàle dhi tìni, tadházóá mómíndí ì dré dhi, mí adré dre káyá dhi.» ⁴⁵ Dì, agó nda kòlì dre dhi, dré ina kidhózo adrélé tà atsálépi ì rú nda ní longó ngádra 'á, adrézó rúbí ní ni 'o la'úlé. Asà dhi, Yésu kitswá tá gòle vélé file bhàandre àlo dhi na ngádra 'àsè bwà ko. Be ró dhi, adré tá ina adrélé àrà mómíndí àko dhi ì 'àsè. Dì, tágba kònini dhi, mómíndí zyandre dhi ì adré tá angalé àrà títí ì lésè alìle akódhi vélé.

2

Yésu tídrí agó àlo pá be àbvò ro dhi

(A kònò kpà Mátáyò 9:1-8; Lúkà 5:17-26)

¹ Kítú àruka ì kòlavú dre dhi, Yésu dré gòzo gòle Kàpàrànwúmà na gò, à dré yízoá tàle dhi, akódhi ì bhàna. ² Dì mómíndí zyandre lavulé dhi ì dré alizo ru kimó gàle dzó nda léna bí. Àrà adrézó dhya kí totò ndíndí kíwí na dzó nda tí dhi tá vélé yókódhó. Yésu dré tá adrérà'a Gíká ní kúli longó àyi dré dhi 'á dhi, ³ mómíndí àruka ì dré atsázo agó àlo pá be àbvò ro, àyi kí su ì dré adrélé adólé kindri dri dhi be. ⁴ Dì, mómíndí zyandre nda kí tà sè dhi, ì kitswá tá àyikya láti kisú fizo ába Yésu véna bwà ko. Dì ì dré ngàzo mbàle ába dzó nda drina gò, dzó nda ní drí awú. Ì kòlò láti dre dhi, ì dré akódhi ní tírízó síle kindri dré adrézó ayilé dríá dhi dri, Yésu kandrà. ⁵ Dì Yésu kònò àyi kí tà ka'ika'í dre dhi, dré tázóá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Áma mvá, à trí ámi tàkonzì ì dre.»

⁶ Dì, tátírítrí kúli tadhábhá àruka adrèbhá tá lírlé kònale dhi ì dré dhèzo adrélé kisúá àyi léna dhi: ⁷ «Dhya kòndi adrè tá tà kònini àdho tà sè? Adré ina Gíká ní dha! Adhi ní kitswá tàkonzì tri ní, kàdré ngbá 'í Gíká 'ì kalóma ko dhí?»

⁸ Gbă kòdhwa, Yésu dré tà ì dré adrélé kisùle nda ní nizo kyá gò, tázóá àyi dré dhi: «Mí adré àmíkya tà kisú kònini àdho tà sè? ⁹ Tà kitswálé tàle mbèlè agó pá be àbvò ro kònindhi dré dhi, àngùdhi 'ì: «A trí ámi tàkonzì ì dre» dhi, kó ngalé, «Mí nga, mí do ámi kindri, indí mí kidhó atsi to» dhí? ¹⁰ Má adré léá mí kòni dhi, Mómíndí ní Mvá rinyí íbe adrézó tàkonzì tri bvò dri.» Dì dré tázóá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: ¹¹ «Má adré taa mí dré dhi: Mí nga, mí do ámi kindri, indí mí nzi mí bhàna!» ¹² Gbă kòdhwa, agó nda dré ngàzo àyi kindri do, pfòzo líle mómíndí títí ì misè. Dì àyi títí nda kí líndrí dré gàzo bhwàbhwa gò, ì dré ngàzo adrélé Gíká ní rú bha kùle, adrézó taa dhi: «Mà nò rè tãdzí tà làsú be kònini dhi ko!»

Yésu azí Léví

(A kònò kpà Mátáyò 9:9-13; Lúkà 5:27-32)

¹³ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tódhya pfòle tãpáriandre Gáliláyá àdhya làgana. Mómíndí zyandre lavulé dhi ì adré tá alìle akódhi vélé gò, dré adrézó àyi kí tadhá. ¹⁴ Dré tá adrérà'a lavulé tãpáriandre nda mílèsè dhi 'á dhi, dré Léví Aláfáyò ní mvá ní nòzo adrérà'a lírlé mèdáyí lagírà na. Dré tázóá drá dhi: «Mí lebé ma!» Dì Léví nda dré ngàzo adrélé akódhi ní lebé.

¹⁵ Bvóá dhi, Yésu ì dré lizo lebébhá ní íbe Léví ní dzó na gò, ì dré lírízó misá làgàsè adrélé ngá nya tùmání mèdáyí lagíbhá íbe bí, indí mómíndí adrélé nòle tàkonzíbhá ro dhi íbe bí. Tàko ko, mómíndí bí làsú be kònini dhi ì adré tá Yésu ní lebé. ¹⁶ Dì, tátírítrí kúli tadhábhá àruka adrèbhá tá kpà Fàrisáyò ro dhi ì kònò akódhi adrérà'a ngá nya tùmání mómíndí làsú be kònini dhi íbe dre dhi, ì dré ngàzo líziá akódhi ní lebébhá ì tí dhi: «Akódhi adrè ngá nya tùmání mèdáyí lagíbhá íbe indí tàkonzíbhá íbe àdho tà sè?» ¹⁷ Yésu kòyi tà lízilé nda dre dhi, dré tázóá àyi dré dhi: «Mómíndí rúbhá be dóro dhi ì ndà gá kódzó ko na. Be ró dhi, mómíndí drà ro dhi ì adré àyikya ndáa àyi. Má alì mómíndí adrèbhá àyi kí no gyágya dhi kí azí kòdhya ko. Be ró dhi, má alì mána tàkonzíbhá kí azí kòdhya.»

A lízi Yésu tàbirí mvòma ní tà dri

(A kònò kpà Mátáyò 9:14-17; Lúkà 5:33-39)

¹⁸ Kítú àlo dhi, Yówání Bátisímò fèlepi ní lebébhá ì Fàrisáyò íbe dhi ì adré tá tàbirí mvo. Dì mómíndí àruka ì dré alizo líziá Yésu tí dhi: «Yówání ní lebébhá ì Fàrisáyò kya íbe dhi ì adré kó tàbirí mvo, adrézó tà zi Gíká tí dhi, ámi lebébhá ì adré di àyikya tàbirí mvo ko àdho tà sè?» ¹⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Mómíndí azilé gwányá lámó àdhya lé dhi kí kitswá tsì tàbirí mvo, ì dré adrérà'a tùmání tòkó líyí be dhi 'á? Tãdzí ko! Ì dré rè dhu adrérà'a tòkó líyí nda be àyi kòfalé dhi 'á dhi, ì kitswá tàbirí mvo ko. ²⁰ Dì, lókyá

adrélépi alile dhi sè dhi, à ni tòkò liyí nda ni tingá àyi kòfalèsè gò, ì dré kidhózó adrélé tàbirí mvo lókyá nda sè.

²¹ Dhya àlo kàdrè kítá àku ró laslépi dhi ìbe dhi, dhi kítá tídhí ro dhi kítá àku nda dri ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, kítá tídhí nda ni kítá àku nda ni asé gò, kítá àku nda dré gòzo véle laslé lile drídrí.

²² Kòdhi ìbe dhi, dhya àlo dà vìnò tídhí ro dhi kíní dhìle adrézó vìnò líkí, akùbhá dre dhi ì léna ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, vìnò tídhí nda ni abhò kíní àku nda ki lasí gò, vìnò ì kíní nda ìbe dhi ì dré abízó títi. Asà dhi, à adrè vìnò tídhí ro dhi ni da kíní tídhí ro dhi ì léna.»

Yésu Mirí sàbátù àdhya 'i

(A kònò kpà Mátáyò 12:1-8; Lúkà 6:1-5)

²³ Sàbátù àlo dhi, Yésu ì adrè tá lavulé amvú ngánò àdhya ì 'àsè gò, akódhi ni lebhèhá ì dré kidhózó adrélé ngánò lò'wa vu.* ²⁴ Gò Fàrisáyò ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Mí nò rè ká! Ami lebhèhá ì adrè àyikya tà àma ki tátírítrí kúlí dré adrélé logalé sàbátù tú dhi ni 'ò àdho tà sè?»† ²⁵ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Mì nà rè tàdzí tà Dàwídi dré tá 'òle ì dré adrèrà'a lemerè ro ìndi tàbirí ìbe akódhi ni arúpi ìbe dhi 'á dhi ko? ²⁶ Kòwàna ki kàdrí, Abiyàtára ni lókyá 'á dhi, Dàwídi nda fi tá Gíká ni dzó kàdrí na, mápá fèle Gíká dré dhi ni adó nyàle gò, dré kpà fèzoá àyi arúpi ì dré nyàle. Tàkò àma ki tátírítrí kúlí adrè tá ìna mápá nda ni nyàma logá àyi dré. Ngbà 'í kòwàna ki tá kitswá nyàá dhi àyi.» ²⁷ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Gíká bhà mómí ì adrélé sàbátù dré ko. Be ró dhi, bhà ìna sàbátù adrélé mómí ì dré. ²⁸ Dì asà dhi, Mómí ni Mvá Mirí 'i, ndìndi Mirí sàbátù àdhya 'i.»

3

Yésu tidrí agó àlo dhi sàbátù tú

(A kònò kpà Mátáyò 12:9-14; Lúkà 6:6-11)

¹ Sàbátù àzaya tú dhi, Yésu dré gòzo file Yúdà ànzi ki lísambò dzó na. Kònale dhi, agó àlo drígá ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. ² Fàrisáyò àruka ì adrè tá tà ì dré kitswázó Yésu ni asíkí asà dhi ni nda. Dì ì adrè tá akódhi ni mǐ ga, nòzoá ngalè akódhi ni agó nda ni tidrí sàbátù tú yà dhi.

³ Dì Yésu dré tàzoá agó drígá be à'yo ró nda dré dhi: «Mí nga ámi totó mómíyá títi dhi ki kító 'á.» ⁴ Gò dré lizizóá àyi títi nda ì tí dhi: «Àma ki tátírítrí kúlí adrè tà ángùdhi ni ka'í sàbátù tú dhi kòdhyà: adrélé tà dóro 'o dhi, kó ngalè adrélé tà kónzi 'o dhi? Adrélé mómíyá tidrí dhi, kó ngalè adrélé mómíyá pfu dràle dhi?» Dì, ì logó àyikya kúlí ko.

⁵ Yésu dré mómíyá ì lágàsè kúrú nda ki nòzo títi togóaswa sè. Dì, akódhi ni togó tá kpà kizá ro, ì dré àyi ki togó 'òle tombalé dhi sè. Gò dré tàzoá agó nda dré dhi: «Mí kidzi ámi drígá.» Akódhi dré kidzizóá gò, drígá ni nda dré adrízó. ⁶ Gbà lókyá nda sè dhi, Fàrisáyò nda ì dré pfozo ru yi mómíyá ópí Eròdè àdhya ìbe, kitswázó láti nda Yésu ni pfúzo dràle dhi bvó.

Mómíyá zyndre lavulé dhi ì lebhè Yésu

⁷⁻⁸ Amvolásá dhi, Yésu ì dré àyi ki vùzo lyà lebhèhá ni ìbe lile tǎpáriandre Gàliláyá àdhya lágana. Dì mómíyá zyndre lavulé dhi ì dré akódhi ni lebhèzo. Àyi nda ì yi tá tà títi akódhi dré adrélé 'òle dhi ì gò, ì dré angázó bvò Gàliláyá àdhya lésè, bvò Yúdáyá àdhya lésè, Yerúsalemá lésè, bvò Idumáyá àdhya lésè, Yòrdànè ni ta'á lésè, ìndi bvò Tìrè ì lágá Sidónà be dhi lésè, alile akódhi véle.

⁹ Dì Yésu dré tàzoá àyi lebhèhá ì dré dhi, ì kòkisi bwátù bhàle ànyi ì lágá adrélé gànzi ró ì dré, mómíyá zyndre nda ì kòkipirò ì ko dhi bvó. ¹⁰ Tàko ko, akódhi tidrí tá mómíyá bí dhi ì gò, mómíyá drà twátwa ìbe dhi ì dré adrézó adalè akódhi véle, kitswálè akódhi ni tabè dhi bvó. ¹¹ Dì àyi tírì kónzi ìbe àyi léna dhi ì kàdrè akódhi ni no dhi, ì adrè tá adhelé akódhi kandrá, adrélé tetrélè, adrézó tàá dhi: «Mí Gíká ni Mvágó 'i!» ¹² Dì, Yésu adrè tá ìna àyi ki logá, ì kòtadháro mómíyá ì dré ì àdhi 'i ya dhi ko.

Yésu bhà mómíyá mudrí-drí-rí dhi ì twá adrélé àpòstolò ì ró

(A kònò kpà Mátáyò 10:1-4; Lúkà 6:12-16)

¹³ Amvolásá dhi, Yésu dré lizo mbàle kóngó àlo drina. Dré mómíyá ì dré lèle azilé dhi ki azizó gò, ì dré alizo akódhi véle. ¹⁴ Dì dré mómíyá mudrí-drí-rí nda ki bhàzo twá, àyi ki zizo àpòstolò ì ró, ì kàdréró túmání ì be, ìndi ì kàdréró àyi ki tibhù Rúbí Tani longó be dhi bvó. ¹⁵ Dré kpà rinyí fèzo àyi dré kitswázó tírì kónzi ki dro topfòle mómíyá ì lésè. ¹⁶ Àyi mudrí-drí-rí dré bhàle twá nda ì tá: Simónà (dré rú zile Pèterò dhi), ¹⁷ Yàkòbhò Zèbedáyò ni mvá, adrúpi ni Yòwáni be (Yésu dré àyi ki rú zizo Bwànerègè dhi ì; rú nda

* 2:23 2:23 A kònò Dütèrònómè 23:26. † 2:24 2:24 A kònò Pfòma 34:21.

kòdhi adré leá tale dhi «Bhù ni tadima ni ànziaño i»),¹⁸ Andréya, Filípò, Bàràtòlómáyò, Mátáyò, Tòmá, Yàkòbhò Aláfáyò ni mvá, Tàdáyò, Simóná (adrélépi àtsi ró áyi sùrú ni tà sè dhi),¹⁹ ìndì Yùdásá Isikàriyótá (dra Yésu ni lefèlepi kàribhá í drígá dhi).

Yésu ni tà, tirí kònzi kì kàdrì àdhyá be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 12:22-32; Lúká 11:14-23; 12:10)

²⁰ Amvolásá dhi, Yésu dré gòzo nzile í bhàna gò, móndí zyandre dhi ì dré gòzo tódhyá ru kímò kònàle. Tà nda sè dhi, akódhi í lebèbhá ni íbe dhi ì kitswá tá ndìndì ndrì gya nwa bwà ko. ²¹ Akódhi ni aró ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré alizo kitswále akódhi ni dri sùzo rúá dhi bvó. Tàko ko, ì adré tá taa dhi, akódhi ni drì abí vélé dre.

²² Dì, tátirítrí kúli tadhábhá angábhá Yerúsalemá lésè dhi ì adré tá àyikya taa dhi: «Akódhi Bèlèzèbùlè íbe í léna!» Adré tirí kònzi kì dro topfòle móndí í lésè, tirí kònzi kì kàdrì ni rinyí sè!»

²³ Dì Yésu dré áyi nda kì azizó gò, tàzoá áyi dré kúli alaala sè dhi: «Sátáná ni kitswá Sátáná ni dro pfòle móndí lésè ngíngíni ró? ²⁴ Opì ángùdhi mónnyá zálá dhi ì dré adrézó ru lanzi áyi kòfalésè dhi, opì nda kitswá áyi totó bwà ko. ²⁵ Dzò ángùdhi mónnyá lá dhi ì dré adrézó ru lanzi áyi kòfalésè dhi, dzò nda kitswá kpá áyi totó bwà ko. ²⁶ Kókpa kòdhi tìni, mónnyá Sátáná ni rinyí zàle dhi ì kàdré ru lanzi adrézó ru pfu áyi kòfalésè dhi, akódhi ni rinyí nda kitswá áyi totó bwà ko. Be ró dhi, tà ni ní akí títi. ²⁷ Kòdhi íbe dhi, dhya àlo kitswá file agó kòmbá àlo dhi ni dzò na akódhi ni ngá wu bwà ko, kàdrò zyà rè kòmbá nda bà sè 'iká ko dhi. Dì kàdrò akódhi dre dhi, a ni kitswá ngá títi akódhi ni dzò na nda kì wu.

²⁸ Má adré tá bàti ta àmi dré: Giká ni kitswá tàkonzì títi móndí ì dré adrélé 'òle dhi kì tri, tùmání làdhá títi ì dré adrélé dhàle í rú dhi íbe. ²⁹ Dì, dhya ángùdhi adrélépi ína làdhá dha Tirí Lólo rú dhi, à kitswá akódhi nda ni tàkonzì tri tàdzi ko. Be ró dhi, tàkonzì nda ni adré akódhi dri kóná vésè kólyá.» ³⁰ Yésu tà tá tà nda kònini, ì dré tá adrélé tale dhi «Akódhi tirí kònzi íbe í léna» dhi sè.

Yésu ni andre í adrúpi ni íbe dhi í

(A kònò kpà Mátáyò 12:46-50; Lúká 8:19-21)

³¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu ni andre í adrúpi ni íbe dhi ì dré atsázó adrélé áyi kì totó kivi na. Gò ì dré móndí múzò file Yésu ni azi. ³² Móndí zyandre dhi ì lirí tá adrélé akódhi làgásè kúru. Gò tàzoá drá dhi: «Ámi andre, ámi adrúpi í, ámi amvúpi íbe dhi ì adré ámi letè kivi na.» ³³ Dì Yésu logó áyi dré dhi: «Áma andre í áma adrúpi íbe dhi ì àdhibhá 'í?» ³⁴ Dré mónnyá liríbhá í làgásè kúru nda kì nõzo títi gò, tàzoá dhi: «Mì nõ rè áma andre í áma adrúpi íbe kòni í ká! ³⁵ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi tá Giká dré adrélé lèle à kò'o dhi kì 'o dhi ína áma adrúpi 'i, áma amvúpi 'i, ìndì áma andre 'i.»

4

Pídhígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 13:1-9; Lúká 8:4-8)

¹ Amvolásá dhi, Yésu dré gòzo tódhyá adrélé tà tadhá tãpãriandre Gàliláyá àdhyá làga. Móndí zyandre lavúle dhi ì dré ru kímólé akódhi làgásè kúru dhi sè dhi, dré mbàzo lirílé bwátú adrélépi yi mîle dhi na, mónnyá zyandre títi nda ì dré adrérà'a tãpãriandre mîle dhi 'á. ² Dì dré kidhózó tà bí dhi kì tadhá áyi dré pídhígó sè, adrézó taa dhi:

³ «Mì yi rè ká! Kítú àlo dhi, agó àlo dhi pfò tá lile kórì ri áyi amvú na. ⁴ Dré tá adrérà'a kórì ri dhi 'á dhi, kórì àruka ì ledhé tá látí mîle gò, àrì ì dré adàzo tetéá títi. ⁵ Kórì àruka ì ledhé tá bvò kàrà ro adrélépi kìnì íbe tsá dhi dri. Í dré apfòzo mbèlè, kìnì dré nzile ko dhi sè. ⁶ Dì, kítú kòka dre dhi, dré áyi kì zàzo 'yòle, áyi kì kídri dré file kìnì na dóro ko dhi sè. ⁷ Kórì àruka ì ledhé tá kùtsí kòfalé. Kùtsí nda dré mbàzo áyi kì amó gò, ì dré lò'wa 'àzo ko. ⁸ Dì, kórì àruka ì ledhé tá àyikya kìnì dóro dri gò, ì dré apfòzo mbàle lò'wa 'a dóro. Alo ni 'a lò'wa nyadhi-àlo-drì-mudrì, àzya ni nyadhi-na, àzya ni nyadhi-nzi.» ⁹ Yésu gò taa dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

Yésu ngi tà í dré adrézó tà ta móndí í dré pídhígó sè dhi ni àndu

(A kònò kpà Mátáyò 13:10-17; Lúká 8:9-10)

¹⁰ Amvolásá dhi, Yésu dré tá adrérà'a kalóma dhi 'á dhi, akódhi ni lebèbhá mudrì-drì-rì dhi ì tùmání mónnyá adrèbhá tá áyi kì kímò akódhi làga dhi íbe dhi, ì dré alizo akódhi ni lízi pídhígó dré adrélé pile dhi kì tà sè. ¹¹ Dì dré logózóá áyi dré dhi: «Giká fè àmi dré tógýá áyi Opì ni tà lúzo ró dhi ni nizo. Dì, mónnyá kivi na dhi ì dré dhi, má adré tá títi dhi kì ta pídhígó sè, ¹² kitswále:

* 3:22 3:22 Rú «Bèlèzèbùlè» kònidhi tá rú ázya fèle Sátáná dré dhi 'i.

ì kàdré gba ngá no yà dhi,
 ì kàdréro ngá ì dré adrélé nòle nda ki atógyà ko,
 ìndì ì kàdré gba tà yi yà dhi,
 ì kàdréro tà ì dré adrélé yìle nda ki àndu ni ko.
 Kònò kàdré tá kònini ko dhi, ì ni tà àyi ki togó adzá má vélé gò,
 má dré àyi ki takonzi trizo!.*»

Yésu ngi pídhiógó agó kòrì rìlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu
 (A kònò kpà Mátáyò 13:18-23; Lúkà 8:11-15)

¹³ Di Yésu gò taa àyi dré dhi: «Mì ni tsi pídhiógó kòdhi ni àndu ko? Mì ni di pídhiógó àruka títi dhi ki àndu ni nginingini ró? ¹⁴ Agó adrélépi kòrì rì nda adré Giká ni kúlí rì kòdhiya. ¹⁵ Mòndí àruka ì adré kúlí nda ni ka'í ngóro kòrì rìle ledhélé láti mìle nda ì tìni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, Sàtànà adré ndiri atsálé kúlí rìle nda ni tingá àyi ki togó lésè. ¹⁶ Mòndí àruka ì adré Giká ni kúlí ka'í ngóro kòrì rìle ledhélé bvò kírà ro dhi dri nda ì tìni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ndiri ka'í arí sè. ¹⁷ Di, ì dré adrélé kúlí nda ni tayí adrélé tìle àyi ki togó na ko dhi sè dhi, ì adré ngbà 'í tròle rúá lókyá tsà sè. Di kàdré tà ì dré adréro kizá nya asá dhi 'i yà, ngalè tà adréro àyi ki m̀ pfo kúlí nda ni tà sè dhi 'i yà dhi, ì adré àyi ki tà ka'íka'í nda ni tayí mbèlè. ¹⁸ Mòndí àruka ì adré Giká ni kúlí ka'í ngóro kòrì rìle ledhélé kùtsí kòfalé nda ì tìni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, ¹⁹ tà bvò kòndi àdhiya adrèbhá àyi ki togó 'o lanzile dhi ì, ngá lovó adrélépi àyi ki lití dhi, ìndì lovó kònzì twátwa dhi ì adré file àyi ki togó na kúlí nda ni amó gò, dré adréro lò'wa 'a ko. ²⁰ Di, mòndí àruka ì adré àyikya Giká ni kúlí ka'í ngóro kòrì rìle ledhélé kìní dóro dri nda ì tìni. Àyi nda ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ka'íá gò, ì dré adréro lò'wa 'a dóro. Alo ni adré lò'wa 'a nyadhi-àlo-dri-mudrí, àzya ni nyadhi-na, àzya ni kó nyadhi-nzi.»

Tà tadhálé tálà ni tà rú dhi
 (A kònò kpà Lúkà 8:16-18)

²¹ Yésu gò taa àyi dré dhi: «À adré gà tsi tálà dhi bhàle lidrí zàna yà, kó ngalè lánzá zàna yà dhi be? Tàdzi ko! A adré zakó dhiá bhàle zá kuru mísá drina. ²² Tàko ko, à ni tà títi zùle zùzù dhi ki tadhá ngádra 'á. A ni kpà tà títi lùzu ró dhi ki 'o apfòle ngádra 'á. ²³ Dhiya ángùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

²⁴ Gò taa àyi dré dhi: «Lè mì kàdré tà mì dré adrélé yìle dhi ki kisù dóro! Mì kàdré tà yi dóro dhi, Giká ni àmi ki fe adrélé tà nda ki àndu ni dóro lavulé. A ni ndàndì tà mì dré nìle nda ki dri timbà. ²⁵ Tàko ko, dhiya ángùdhi tà nìlepi bí dhi dré dhi, à ni tà dré nìle nda ki dri timbà. Di, dhiya ángùdhi tà nìlepi ko dhi dré dhi, à ni ndàndì tà tsà dré nìle dhi ni tingá.»

Tà tadhálé kòrì adrélépi mbàle àyi tándì sè dhi ni tà rú dhi

²⁶ Yésu gò taa dhi: «Giká ni Opì sù ngóro kòrì dhiya àlo dré rìle bvò dri dhi tìni. ²⁷ Dhiya nda kàdré ayilè ngátsi sè yà, kó ngalè kàdré ngalè kítù sè yà dhi, kòrì nda adré apfòle mbàle, tágba dhiya nda dré nìzoá ngalè tà nda adré ru 'o ngini ya dhi ko dhi. ²⁸ Bvò nda ni tándì adré kòrì nda ni 'o adrélé lò'wa 'a dhi ni. Kòrì nda adré rè zyá apfòle mbi ro gò, dri ni dré adréro pfole gò, dré adréro lò'wa 'a. ²⁹ Lò'wa nda ì kòka dre dhi, dhiya nda adré méngerè adó adréro lwáá. Tàko ko, lókyá adréro lò'wa nda ki akónà dhi kitswá dre.»

Tà tadhálé mùtádi lò'wa ni tà rú dhi
 (A kònò kpà Mátáyò 13:31-32, 34; Lúkà 13:18-19)

³⁰ Yésu gò taa dhi: «Má ni kitswá Giká ni Opì ni tà tadhá àdho ngá rú? Kó ngalè, má ni tà ni ni tadhá kúlí alaala ángùdhi sè? ³¹ Opì nda sù ngóro mùtádi lò'wa tìni.† Lò'wa nda konyókonyó mvá lavulé lò'wa àruka títi adrélé rìle bvò dri dhi ì rúsè. ³² Di, à kàdré lò'wa nda ni ri dhi, adré ina apfòle mbàle atsálé kàdrì ngá àruka títi adrélé kidhíle amvú 'á dhi ki lavú. Adré mbàle àyi kólá ki lebhé í rúsè kàdrìkàdrì gò, àrì ì dré adréro bhà si drìlána líndrì ni ni tà sè.»

³³ Di Yésu adré tá Giká ni kúlí tadhá àyi dré kúlí alaala bí lásù be kònini dhi ì sè, tsàlè ì dré kitswázó tà nda ki àndu ni bwà ko dhi na. ³⁴ Adré tá tà àlo tadhá àyi dré kúlí alaala àko dhi ko. Di, ì dré adrèrà'a lebhé ni íbe àyi pátí dhi 'á dhi, adré tá ina tà títi nda ki àndu ngi àyi dré.

Yésu kíkí lyãandre
 (A kònò kpà Mátáyò 8:23-27; Lúkà 8:22-25)

* **4:12** 4:12 A kònò Esáyà 6:9-10. † **4:31** 4:31 Yúdà ànzì ì adré tá mùtádi lò'wa kòndhi ni ri àyi ki amvú na, adréro lò'wa ni ni lomvó, adrélé dàle mányángá na. Tágba mùtádi lò'wa nda dré adréro tsámvá lavulé dhi, adré mbàle tsàlè byá méterè na dhi na.

³⁵ Kítú nda ni ìndró sè dhi, Yésu dré tázóá àyi lebebhá i dré dhi: «Mà kòzya tápáriandre ni ta'á na.» ³⁶ Di akódhi ni lebebhá nda i kòtombà bwátú dré tá adrézó lána dhi na dre dhi, i dré mónnyá zyandre nda ki tayízó gò, kidhózó adrélé zyale ta'á na. Bwátú àruka i adré tá kpà zyale tùmání àyi ibe. ³⁷ Gbá kòdhwa, lyáandre gu dhi dré ngàzo adrélé vile tápáriandre nda mi. Yí adrélépi longalé dhi dré adrézó lodale bwátú na gò, bwátú nda dré adrézó 'òle arilé. ³⁸ Di, Yésu adré tá ina ayí ko àmvòràmvò kùsè dri. Gò akódhi ni lebebhá nda i dré akódhi ni torózó, tázóá drá dhi: «Tadhálépi, mà adré dràle! Tà nda tsì tà tàko 'i mí dré?»

³⁹ Di Yésu dré ngàzo ligalé lyáandre nda dri, tázóá tápáriandre nda dré dhi: «Mí kíkí mí adrélé kírì!» Lyáandre nda dré rizo adrélé kírì gò, ngá dré gòzo bhùle ndiii. ⁴⁰ Di Yésu dré tázóá àyi lebebhá i dré dhi: «Mí adré ngá ro àdho tà sè? Ami dhu rè tà ka'ika'í àko?»

⁴¹ Tirí dré gàzo àyi léna bí gò, i dré adrézó liziá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòndi tà ina àdhi 'i, ndìndi lyáandre i tápáriandre be dhi i dré adrézó akódhi ni kúlí ka'í 'òle ni?»

5

Yésu tirí agó àlo tirí kònzì ibe í léna dhi

(A kònò kpà Mátáyò 8:28-34; Lúkà 8:26-39)

¹ I kòzya tápáriandre nda ni ta'á na dre dhi, i dré tsàzo bvò Gèràsà kya na.* ² Yésu kásí bwátú lésè dre dhi, agó àlo tirí kònzì ibe í léna dhi dré apfòzo ngbò ró mógó lésè kitswálé ru kisú akódhi be. ³ Agó nda adré tá ina ayílé mógó 'àsè. Dhya àlo kitswá tá velé akódhi ni ru 'ile ndìndi nyírì sè bwá ko. ⁴ Tàko ko, vèsè be bí, à adré tá akódhi ni pá ki tí'ì kómve sè, adrézó akódhi ni drígá ki tí'ì nyírì sè. Di, akódhi adré tá ina nyírì nda ki tikí, adrézó kómve nda ki tonò. Dhya àlo kitswálépi akódhi ni bha àyi rinyí zàle bwá dhi tá yókódhò. ⁵ Kítú sè ìndì ngátsi sè dhi, akódhi adré tá tatsilé tetrebe mógó 'àsè ìndì kóngó i drísè, adrézó àyi rùbhá tsì kírà sè.

⁶ Di akódhi kònò Yésu vwàvwà ro dre dhi, dré ngàzo aralé adhéle àyi kórókó títi akódhi kandrà. ⁷ Dré yòzóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Yésu, Giká kurú na dhi ni Mvágó, àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Má adré àmi ti lizí Giká ni rú sè, mí kò'oró ma kònzì ko!» ⁸ Tà tá kònzì tàko ko, Yésu tà tá drá dhi: «Tirí kònzì, mí pfò agó kòndhi lésè!» ⁹ Gò Yésu dré lizizóá tíá dhi: «Àmi rú àdhi?» Akódhi logó drá dhi: «Àma rú <Zyandre>. Angyá ko, àma agó kòndi léna dhi bí.» ¹⁰ Di tirí kònzì nda dré dhèzo adrélé ngòle Yésu rú, kòmùró àyi pfòle bvò nda 'àsè ko dhi bvò.

¹¹ Ayi làgana kònzì dhi, tìgá ki pàri andre adré tá ngá nya kóngó drìna. ¹² Di tirí kònzì nda i dré Yésu ni ti lizizó tázóá dhi: «Mí kòmù àma lile tìgá kòna i véna wà, mà kòtífiró àyi léna be dhi bvò.» ¹³ Yésu dré ka'izoá. Di tirí kònzì nda i dré topfòzo agó nda lésè, lile tífifé tìgá nda i léna. Gò tìgá ànyíànyì ngùlù-rì nda i dré ndizo títi kóngó nda ni gòlòko 'àsè, ledhélé tápáriandre na, yí mvu gò, todràzo.

¹⁴ Gò tìgá nda ki líkìbhá i dré ngàzo ràle tà lavulépi nda ni rúbí longóbe bhàandre na ìndì gbàbhú 'àsè. Di mónnyá zyandre dhi i dré apfòzo tà nda ni no. ¹⁵ I kàtsá Yésu velé dre dhi, i dré agó tá tirí kònzì zyandre ibe í léna nda ni nòzo adrerà'a lirílé Yésu làga. Akódhi tá kítá ibe í rú, ìndì tà kisùkisù ibe dóro. Di tirí dré àyi ki 'òzo lavulé. ¹⁶ Gò dhya tà nda ki nobhá m̀ sè dhi i dré tà atsábhá agó tá tirí kònzì ibe nda rú, ìndì tìgá i rú dhi ki títízó àyi dré. ¹⁷ Di àyi nda i dré ngàzo Yésu ni ti lizí, kòngaró àyi ki bvò 'àsè be dhi bvò.

¹⁸ Yésu dré tá adrerà'a mbàle bwátú na dhi 'á dhi, agó tá tirí kònzì ibe í léna nda dré akódhi ni ti lizizó, i kòlirò tùmání. ¹⁹ Di, Yésu dré akódhi ni logázó, tázóá drá dhi: «Mí nzi mí bhàna, àmi sùrú na. Mí títí àyi dré tà títi Mírì dré 'òle mí dré dhi i, ìndì akódhi bhà àmi kizá ngíni ya dhi.» ²⁰ Di agó nda dré ngàzo lile tà títi Yésu dré 'òle í dré dhi ki longóbe bhàandre zìle Mudrí dhi i 'àsè. Di mónnyá títi dhi i adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo.

Yésu tirí tòkò àlo dhi, ìndì tìngá Yàyirò ni mvátòkò dràdrà lésè

(A kònò kpà Mátáyò 9:18-26; Lúkà 8:40-56)

²¹ Yésu kògò azyalé tápáriandre nda ni ta'á lésè bwátú sè dre dhi, mónnyá zyandre lavulé dhi i dré ru kímózó akódhi làgàsè kúrú tápáriandre mìle. ²² Yúdà ànzì ki lísámbò dzó ni kàdrì ki àlo rú be Yàyirò dhi dré kpà atsázó kònzì. Di kònò Yésu dre dhi, dré adhézó akódhi pá, ²³ akódhi ni ti lizí tà tàndi ró tázóá dhi: «Àma zapi ànyíànyì dràdrà mìle. Mí alì àmi drígá bha akódhi dri wà, kàdriró adrélé lídrì be!» ²⁴ Di Yésu i dré

* 5:1 5:1 Mónnyá zìle Gèràsà i ró kòni i, Mátáyò adré zìá Gádàrà i ró. A kònò Mátáyò 8:28. Ayi nda ki bvò tà tápáriandre Gálliláya àdhyà ni ta'á na, kítú dré apfòrà lésè.

ngàzo adréle lile akódhi be. Móndyá zyandre lavulé nda ì dré kpà adrézó akódhi ni lebè, adrézó àyi ki tri ruásà.

²⁵ Dì àyi nda ì kòfalé dhi, tòkò àlo kàrí dré adrézó ràle ruásà kóna be mudrí-drí-rí dhi tá be. ²⁶ Akódhi nda nya tá kizà lavulé kódzó bì dhi ì dríga. Kizà tá ngá ì drígàsè akilé títi wóyá. Dì, kàrí nda adré tá vélé ràle ruásà lile drídrí. ²⁷ Dì kòyi Yésu ni tá dre dhi, dré lavúzó móndyá zyandre nda ì kòfalèsè, atsálé ànyi Yésu àmvolésè gò, akódhi ni kítá ti tabè. ²⁸ Angyá ko, adré tá ìna kisùá dhi: «Má kòtabè ngbà 'í akódhi ni kítá ti kòdhyà dhi, má ni adrí.» ²⁹ Gbà kòdhwa, kàrí adrélépi ràle ruásà nda dré akízó gò, dré atógyàzóá ì rú dhi, ì adrí àyi kizà nda lèsè dre.

³⁰ Gbà lókyá nda sè dhi, Yésu dré kpà atógyàzóá ì rú dhi, rìnyi pfo tá ì lèsè dre. Dré àyi alázó móndyá zyandre nda ì kòfalé gò, lizíá dhi: «Àdhi tabè kítá mána nì?» ³¹ Akódhi ni lebèbhá ì logó drá dhi: «Mí nò zakó móndyá zyandre kòni ì adrèrà'a àyi ki tri mí rúsè dhi 'ì! Mí adré dè lizíá dhi, <Adhi tabè ma nì> ya dhi ngíni?» ³² Dì, Yésu dré gòzo vélé adréle móndyá ì lágàsè nda ki no, nìzoá ngalè àdhi 'o tà nda nà ya dhi. ³³ Tòkò nda kátogyá tà atsálépi ì rú dhi dre dhi, dré alizo lyabe tírì dré adhéle akódhi pá gò, tà ì dré 'òle nda nì ta drá ngádra 'á. ³⁴ Dì Yésu dré tázóá drá dhi: «Áma zapi, ámi tà ka'ika'í tidrí mí dre. Mí ì togó be kidríkidrí. Mí adrí kizà mána lèsè dre.»

³⁵ Yésu dré rè dhu adrèrà'a tà ta dhi 'á dhi, móndí àruka angábhá Yàyíró, lisámbò dzó ni kádrì nda bhàlèsè dhi ì dré atsázó taa drá dhi: «Ámi zapi drà dre. Tà adrézó gòle dhyà tà tadhálépi dhi ni lagú àsà dhi àdho tà 'í?» ³⁶ Dì, Yésu dré ìna kúli nda nì ka'izo yile ko. Gò dré tázóá Yàyíró dré dhi: «Mí ro ngá ko. Mí kòka'í ngbà 'í ka'ika'í.»

³⁷ Dì dré móndí àzya ka'izo lile ì vèsè ko, ka'í ngbà 'í Péteró, Yákòbhò, tsàle adrúpi ni Yòwání be dhi ì kòdhyà. ³⁸ Ì kòtsa Yàyíró bhàna dre dhi, Yésu dré nòzoá dhi, móndyá títi dhi ki drí abíabí gò, ì dré adrézó àwó ngo, adrézó tongólé lúlu be. ³⁹ Dì kòfi dzó nda na dre dhi, dré tázóá àyi dré dhi: «Ámi ki drí abíabí gò, mí dré adrézó àwó ngo àdho tà sè? Mvámvá kòdhi drá ko. Adré ìna ayí ko.» ⁴⁰ Gò ì dré dhèzo adréle akódhi ni gu. Dì Yésu dré àyi ki 'òzo pfole títi kivi na. Dré mvámvá nda ni atá ki drizo andre ni ìbe, ìndí àyi lebèbhá na nda ìbe gò, fizo àyi ìbe àrà mvámvá nda dré adrézó dhi na. ⁴¹ Dré akódhi ni dríga rùzo, tázóá drá dhi: «Tàlità kúmì!» (Kòdhi adré leá tàle dhi: «Mvátókó, má tà mí dré dhi, mí nga!») ⁴² Gbà kòdhwa, mvátókó adrélépi tá kóna ìbe mudrí-drí-rí nda dré ngàzo kídholé atsi to. Dì àyi ki líndrí dré gázo bhwàbhwa. ⁴³ Gò Yésu dré àyi ki kodzózó tà tándi ró tázóá dhi, ì kòlongó tà nda dhyà àlo dré ko. Dré tázóá dhi, ì kòfé ngá mvámvá nda dré nyàle.

6

Nàzàrètàbhá ì ka'ì Yésu ko

(A kònò kpà Mátáyò 13:53-58; Lúkà 4:16-30)

¹ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo tsàle bhàandre ì dré tá mbàzo lána dhi na.* Akódhi ni lebèbhá ì lè tá kpà túmání akódhi be. ² Sábátú kàtsá dre dhi, dré kídhozó adréle tà tadhá Yúdà ànzi ki lisámbò dzó na. Gò móndyá zyandre nda ì dré adrézó akódhi ni yi sibhálé be ngbo, adrézó lizíá àyi kòfalèsè dhi: «Dhya kòndi kisú ìna tà kòdhi ì ángwà? Tògyá fèle drá kòni ni ìndho tògyá 'í? Kisú kpà rìnyi adrézó tà líndrìga ró dhi ki 'o àyi tándi ni dríga sè dhi ángwà?» ³ Akódhi kòndi tsì dhyà adrélépi fa ledé dhi 'i ko? Akódhi tsì Màriyá ni mvá 'i ko? Adrúpi ni ì tsì Yákòbhò, Yóse, Yúdà tsàle Simónà ko? Amvúpi ni ì àma kòfalé ko?» Dì tà nda sè dhi, ì kítswá tá Yésu ni ka'í bwà ko. ⁴ Dì Yésu dré tázóá àyi dré dhi: «Á adré ngbà 'í profétà ni líndrí bha ko dhi akódhi ni tándi bha, akódhi ni súrú 'á, ìndí akódhi ni dzó 'á.» ⁵ Dì akódhi kítswá tá tà àzya líndrìga ró dhi ni 'o kònale ko, bhà ngbà 'í àyi dríga dràbhá àruka ì dri, àyi ki tidrízó dhi kòdhyà. ⁶ Dì akódhi ni líndrí adré tá gale, ì dré tá adréle tá ka'ika'í àko dhi sè.

Yésu tibhù àyi lebèbhá mudrí-drí-rí dhi ì lile àzi na

(A kònò kpà Mátáyò 10:5-15; Lúkà 9:1-6)

Àmvolásà dhi, Yésu dré ngàzo adréle tatsilé tà tadhábe bhà àlo àlo títi bvò nda lé dhi ì 'ásè.

⁷ Dré àyi lebèbhá mudrí-drí-rí dhi ki azizó, rìnyi fèzo àyi dré kítswázó tírì kònzì ki bha àyi pálé gò, dré kídhozó àyi ki tibhù lile rí rí àzi 'o. ⁸ Dré tá adrèrà'a àyi ki tibhù dhi 'á dhi, lazí tà àyi drá kòni: «Mí do ngá àlo dhi atsi sè ko, ngbà 'í kùtù fa kòdhyà. Mí kòdo mápà 'i yà, kòmvò 'i yà, kó ngalè láfa 'i yà dhi àmi rú ko. ⁹ Mí asó kámókà, di, mí kòdo kítá agá lèsè dhi ni àzya ko. ¹⁰ Dzó àngùdhi mí dré dra fizo lána dhi, mí kádré

* 6:1 6:1 Bhàandre Yésu dré mbàzo lána kòndhi tá Nàzàrètà 'i. A kònò Lúkà 4:16; Mátáyò 13:54.

ayilé kònale tsàle kitú mì dré dra ngàzo bhà nda 'àsè dhi tú. ¹¹ Bhà ángùdhi dra àmi ki ka'izo dòle lána dóro ko yà, kó ngalè àmi ki kúlí yizo ko yà dhi na dhi, mì kòpfò 'àsà, ìndì mì kòtowá tãpfulándri àmi pásè tadházóá dhi, mì tayí àyi ki tà títi dre.»

¹² Di Yésu ni lebèbhá nda ì dré ngàzo lìle longóába móndí ì dré dhi, ì kòladzá àyi ki togó agòzo Gíkà vélé. ¹³ Ì adré tá tíri kònzì bí dhi ki dro móndí ì lésè, adrézó dò da dràbhá bí dhi ì dri, adrézó àyi ki tidrí.

Yòwàni bàtìsimò fèlepi ni dràma

(A kònò kpà Mátáyò 14:1-12; Lúka 9:7-9)

¹⁴ Di ópí Eròdè dré tà nda ki rúbí yizo. Tàko ko, Yésu ni rúbí la'ú tá bvò nda 'àsè títi. Móndí àruka ì adré tá taa dhi: «Yòwàni Bàtìsimò fèlepi angá ina dràdrà lésè nì! Asà dhi, akódhi rìnyí íbe adrézó tà lindríga ró dhi kí 'o.» ¹⁵ Aruka ni ì adré tá taa dhi: «Akódhi Elíyà 'i.» Aruka ni ì adré kó taa dhi: «Akódhi pròfètà 'i, ngóro pròfètà atú dhi kí àlo tíni.» ¹⁶ Di, Eròdè kòyi tà adrélé tàle nda ì dre dhi, dré ina tazoá dhi: «Yòwàni má dré drí 'òle lìle kòdhi angá ina dràdrà lésè nì.»

¹⁷ Tàko ko, Eròdè nda 'o tá Yòwàni rùle adròle, bhèle bádzó na dhi nì. 'O tá kònni àyi adrúpi Filípò ni tòkò, Eròdíyà, ì dré tá dòle mòle tòko ró dhi ni tà sè. ¹⁸ Angyá ko, Yòwàni adré tá taa Eròdè dré dhi: «Kìtswá mì dré adrézó àmi adrúpi ni tòkò íbe dhi ko.» ¹⁹ Asà dhi, Eròdíyà nda adré tá togó kònzì bha Yòwàni rú. Adré tá akódhi ni le pfùle dràle, di, kìtswá tá ina tà 'o bwà ko. ²⁰ Tàko ko, Eròdè nì ina tàle dhi, Yòwàni tá móndí gyàgya ìndì lólo dhi 'i dhi be. Di adré tá akódhi ni ro, adrézó sùle rúá. Adré tá kpà akódhi ni kúlí le yìle, tágba akódhi ni drí dré tá adrézó abílè tò kúlí nda ì sè dhi.

²¹ Di, lókyá Eròdíyà dré kìtswázó tà 'o bwà dhi dré atsázó. Kítú Eròdè nì tizo asá dhi sè dhi, akódhi dré gwányá 'òzo àyi àzibhá kí kàdrì ì dré, sòdá kí kàdrì ì dré, ìndì móndí kàdrì àruka Gàliláyà àdhya ì dré. ²² Gò Eròdíyà ni zapi dré apfòzo ngá to Eròdè ì kandrà móndyá dré azilé gwányá nda lé dhi íbe, àyi kí togó 'òzo kìnèlè tò. Di ópí nda dré tazoá mvátòkò nda dré dhi: «Mí zi ngá ángùdhi mí dré adrélé lèlè dhi má tí, má kòfèro mí dré.» ²³ Dré mònndrà sizò tazoá drá dhi: «Ngá ángùdhi mí dré dra zile má tí dhi, má ni fèá mí dré, kàdré gba áma òpì lanzilé 'a be rì dhi ni àlo 'i yà dhi.» ²⁴ Gò mvátòkò nda dré pfòzo liziá àyi andre tí dhi: «Má kòzi àdho ngá kòdhya ya?» Andre ni logó dhi: «Mí kòzi Yòwàni Bàtìsimò fèlepi ni drí kòdhya.» ²⁵ Di mvátòkò nda dré gòzo tsàle mbèlè ópí nda véna, taa drá dhi: «Má lè mí káfè má dré Yòwàni Bàtìsimò fèlepi ni drí kònwa sàni na.» ²⁶ Gò ópí nda ni togó dré kizà nyàzo lavulè tà nda sè. Di, mònndrà dré tá sìle móndyá azilé nda ì kandrà dhi ì sè dhi, lè ina tà zile ì tí nda gale ko. ²⁷ Dré ndrì sòdá kí àlo m̀uzò lìle kìtswálè Yòwàni ni drí li, kògòro agòle ába be dhi bvò. Di sòdá nda dré lizo Yòwàni ni drí li bádzó na gò, ²⁸ drí nda ni adózo sàni na, alizo fèá mvátòkò nda dré. Gò akódhi nda dré fèzoá àyi andre dré. ²⁹ Di Yòwàni ni lebèbhá ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré tsàzo akódhi ni àbvò do lizo bháá mógó na.

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi ì dré

(A kònò kpà Mátáyò 14:13-21; Lúka 9:10-17; Yòwàni 6:1-14)

³⁰ Apóstolò Yésu dré tá tìbhùle nda ì kàgò dre dhi, ì dré àyi kí kimózó akódhi làga, tà títi ì dré 'òle ìndì tadhálè dhi kí títi drá. ³¹ Gò Yésu dré tazoá àyi dré dhi: «Mì àli, má kòlìrò àma pátì lovólè tsà àrà móndí àko dhi na.» Tà tá kònni tàko ko, móndí zyandre dhi ì adré tá àlìle, adrélé gòle gò, Yésu ì dré ndìndì adrézó lókyá ngá nyàzo dhi íbe ko.

³² Ì dré di tombàzo bwátú na kìtswálè lìle àyi pátì àrà móndí àko dhi na dhi bvò. ³³ Di, móndí bí àyi kí nobhá lirà 'a dhi ì nì tá àrà ì dré tá adrézó lìle lána dhi be. Gò móndí zyandre dhi ì dré ngàzo bhàandre títi dhi ì lésè, ràle pá sè tsàle àrà nda na drìdrì Yésu ì kandràna. ³⁴ Di Yésu kàsì bwátú lésè dre dhi, dré móndyá zyandre lavulè nda kí nòzo gò, kizà dòzo àyi togó na àyi kí tà sè. Tàko ko, àyi tá ngóro kàbilígya adrébhá àyi kí líkìlépi àko dhi ì tíni. Di dré kídhózo adrélé tà bí dhi kí tadhá àyi dré.

³⁵ Ìndrò kàndrì dre dhi, akódhi ni lebèbhá ì dré àyi kí kìsìzó ànyi akódhi làga, taa drá dhi: «Kòndhi àrà bhà àko dhi 'i, ìndì lókyá lavú dre. ³⁶ Mí kòfè di látì móndyá zyandre kòni ì dré lizo mányàngá gí nyàle gbàbhú 'àsè ìndì bhà àma làgàsè dhi ì 'àsè wà.» ³⁷ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi kí tàndì, mì fè ngá àyi dré nyàle dhi àmi.» Ì gò taa drá dhi: «Mà kòlì tsì làfa lò'wa kámá-rì dhi kí kizà ngbà, mápà gizo kìtswálè fèle àyi títi dhi ì dré nyàle?» ³⁸ Di Yésu lizi àyi tí dhi: «Àmi mápà íbe àngopí? Mì lì nòá.» Ì kòlì nòá dre dhi, ì dré tazoá dhi: «Àma mápà íbe nzi, ìndì kosyá íbe rì.»

³⁹ Di Yésu dré tazoá àyi dré dhi, ì kòtukù móndyá títi nda ì lírìlè mbìlìdrì drìsè. ⁴⁰ Gò àyi nda ì dré lírìzó ngbungbu nyadhì-nzi, ìndì nyadhì-rì-dri-mudrì. ⁴¹ Di Yésu kádó mápà

† 6:37 6:37 A adré tá làfa lò'wa kòndhi ni rú zi «dènári». Dènári àlo dhi tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzi 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. Di làfa lò'wa kámá-rì kòni ì tá làgì kàdrì 'i.

nzi nda i kosyá rî nda ìbe dre dhi, dré mî tîngázó kurú na bhù na, tà tani zîzo Giká tí ngá nda i dri. Dré mápá nda ki tonòzo lanzilé áyi lebebhá i dré, ì kòlanzíró mónnyá zyandre nda i dré. Dré kpá kosyá rî nda ki lanzízo áyi títi dhi i dré. ⁴² Di áyi títi nda i dré nyàzoá pizo. ⁴³ Gò akódhi ni lebebhá i dré mápá nda ki àmbi kosyá ìbe dhi ki lokózo gale kánzi mudri-drî-rî dhi i sè bibi. ⁴⁴ Ago ngá nda ki nyabhá dhi i tá ngùlù-nzi.

Yésu to atsi tãpãriandre drìsè

(A kònò kpà Mátáyò 14:22-33; Yòwánì 6:15-21)

⁴⁵ Gbá lókya nda sè dhi, Yésu dré áyi lebebhá ki 'òzo lìle mbàle bwátù na, ì kòzyaró drìdrì i kandrána tãpãriandre ni ta'á na, Bètèsáyidá na. Tàko ko, lè tá rè zyá láti fèle mónnyá zyandre nda i dré lizo 'íká. ⁴⁶ Kòlazi áyi tí dre dhi, dré mbàzo kóngó àlo drina kítswálé tà ta Giká be.

⁴⁷ Ngá kání dre dhi, Yésu ni lebebhá i tá bwátù na tãpãriandre nda ni kítógá na. Di, akódhi tá ìna kalóma bvò dri. ⁴⁸ Dré nòzoá dhi, áyi lebebhá nda i adré tá ru lagù kápi sè kítswálé bwátù zi lìle drìdrì, lyãandre dré adréle víle sínýa dri áyi rú dhi sè. Di ngátsi kítógá àmvolésè dhi, dré ngázo adréle atsi to tãpãriandre drìsè, adrézo lìle áyi lebebhá nda i véna, adréle 'òle áyi ki lavú. ⁴⁹ Ì kònò akódhi adrerá'a atsi to tãpãriandre drìsè dre dhi, ì dré kisúzoá dhi, kòdhi tá móndí líntrí 'i gò, ì dré ngázo tetrelé. ⁵⁰ Tàko ko, áyi títi dhi i nò tà akódhi gò, tirí dré gázo áyi léna bí. Di, gbá kòdhwá, Yésu dré tãzoá áyi dré dhi: «Mì tsi togó! Ma 'i. Mì ro ngá ko!» ⁵¹ Dré mbàzo bwátù na áyi véna gò, lyãandre nda dré rizo adréle kári. Di áyi ki líntrí dré gázo bhwábhwa. ⁵² Ángyá ko, tà líntríga ró Yésu dré 'òle mápá ni tà sè nda fi tá dhu rè áyi drina ko, áyi ki togó dré tá adréle tòmbatòmba dhi sè.

Yésu tidrí dràbhá i bvò Gènèsàrètè àdhyá na

(A kònò kpà Mátáyò 14:34-36)

⁵³ Ì kòzya tãpãriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré tsàzo bvò Gènèsàrètè àdhyá na. ⁵⁴ Ì dré tá adrerá'a apfòle bwátù lèsè dhi 'á dhi, mónnyá kònale dhi ì dré ndiri Yésu ni nòzo nìle kyá. ⁵⁵ Di ì dré ngázo tatsilé bvò nda 'ásè títi, adréle dràbhá ki adó ká'yá i dri, adrézo alìle áyi ìbe àrà àngúdhì ì dré yízoá akódhi lána dhi lé. ⁵⁶ Di àrà títi Yésu dré adrézo lìle dhi i 'ásè dhi, gba kàdré bhãandre 'i yá, bhà 'i yá, kó ngalè gbàbhú 'i yá dhi, móndí ì adré tá áyi ki dràbhá ki adó alizo áyi ìbe àrà adrézo ngá lagí dhi i 'ásè. Di ì adré tá akódhi ni ti lizi, kòtayíró dràbhá nda ì adréle ngbá 'i áyi kítá ti tabè kòdhyá. Di áyi títi adrébhá tabèa nda ì adré tá adrilé.

7

Giká ni kúli bhèma adrézo móndí ki labhi lebè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 15:1-9)

¹ Kítù àlo dhi, Fàrisáyò i tãtrítrí kúli tadhábhá àruka angábhá Yèrusalémá lèsè dhi ì alì tá ru kímó Yésu làga. ² Gò ì dré nòzoá dhi, akódhi ni lebebhá ki àruka ì adré tá ngá nya drígá be ndí ró. Kòdhi adré táá dhi, ì adré tá ngá nya drígá dzi àko ró. ³ (Tàko ko, Fàrisáyò i Yúdá ànzi àruka títi dhi ìbe dhi, ì adré rè ngbú áyi ki drígá dzi dóro 'íká, gò adrézo ngá nya ndò, ì dré adréle tròle áyi ki tábhí ki labhi i rú dhi sè. ⁴ Ì kàdré nzile àrà adrézo ngá lagí dhi lèsè dhi, ì adré ngbú áyi ki temvé yí sè 'íká, gò adrézo ngá nya ndò. Ì adré kpà labhi àruka bí dhi ki lebè, adrézo kópó ki dzi líntrí ìbe ìndi sání ìbe.*) ⁵ Di Fàrisáyò nda ì tãtrítrí kúli tadhábhá nda ìbe dhi ì dré lizízoá Yésu tí dhi: «Ámi lebebhá ì adré àma ki tábhí ki labhi lebè ko àdho tà sè? Tàko ko, ì adré àyikya ngá nya drígá be ndí ró.» ⁶ Yésu logó áyi dré dhi: «Prófétá Esáyá dré tá adrerá'a Giká ni kúli longó àmi túrúpúbhá i ró ni ki tà sè dhi 'á dhi, longó tà nda kyá tãzoá dhi: <Mónnyá kòdhi ì adré àma líntrí bha ngbá 'i ti sè.

Di, áyi ki togó vwà ìna má rúsè vwàvwà.

⁷ Ì adré lísámbò 'o má dré wóyá.

Tàko ko, ì adré tòlí angábhá móndí ì vélésè dhi ki tadhá ngóro tòlí nda ì angá tá má vélésè na tìni.>†

⁸ Mì tayí àmikya tòlí Giká àdhyá i, adrézo tròle labhi móndí kya i rú.»

⁹ Gò táá áyi dré dhi: «Mì ni àmikya adréle Giká ni tòlí ki bhe garà dri, adrézo àmi ki tándi ki labhi ki líkí dhi dóro. ¹⁰ Tàko ko, Mósè tà tá dhi: <Lè mí kàdré àmi atá ni líntrí bha àmi andre be.>‡ Tà kpà dhi: <Dhya adrélépi tà ta kónzi áyi atá rú yá, kó ngalè áyi andre rú yá dhi, lè à kò'o akódhi nda dràle dràdrà.>§ ¹¹ Di, mì adré àmikya táá dhi, dhyá

* 7:4 7:4 Wárágá àruka Giká ni Kúli tìsizo áyi dri dhi ì adré kókpá táá kònwa dhi: [...ìndi lírira adrézo ngá nya dhi ìbe]. † 7:7 7:7 A kònò Esáyá 29:13. ‡ 7:10 7:10 A kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16. § 7:10 7:10 A kònò Pfòma 21:17; Lèvitikè 20:9.

àlo ni kitswá taa áyi atá dré yà, kó ngalè áyi andre dré yà dhi: «Ngá má dré tá kitswálé fèle ámi ledé dhi kòròbàni 'i, kòdhi adrè taa dhi, ngá fèle Giká dré dhi 'i.»¹² Akódhi nda kòtá kònini dhi, mì adrè di véle akódhi ni tayí tà 'o atá ni dré yà, kó ngalè andre ni dré yà dhi ko.¹³ Di ása dhi, mì adrè àmikya Giká ni kúli bhe gára dri, ámi ki labhi mì dré kisulé ámi ki tábhi i véna dhi ki tà sè. Mì adrè kpà tà bí dhi ki 'o kònini.»

*Tà adrébhá mómí ki 'o atsálé ndí ró Giká mìlèsè dhi i
(A kònò kpà Mátáyò 15:10-20)*

¹⁴ Gò Yésu dré gòzo mómíyá zyandre kònale dhi ki azí, tazoá áyi dré dhi: «Ámi títi, mì yi vo rè tà kòndhi, àndu ni ni nizo ká! ¹⁵ Ngá adrélépi file mómí léna dhi kitswá akódhi ni 'o atsálé ndí ró bwà ko. Be ró dhi, tà adrélépi apfòle mómí lésè dhi adrè ina akódhi ni 'o atsálé ndí ró dhi ni.» [¹⁶ *]

¹⁷ Yésu kótayí mómíyá zyandre nda i dre dhi, dré nzizo bhàna gò, akódhi ni lebèbhá i dré kúli alaala nda ni àndu lizizó tiá. ¹⁸ Akódhi dré tazoá áyi dré dhi: «Ámi, ámi kókpà tà nini áko? Mì ni ko tàle dhi, ngá adrélépi file mómí léna dhi kitswá ina akódhi ni 'o atsálé ndí ró bwà ko dhi? ¹⁹ Tàko ko, ngá nda adrè file akódhi ni togó na ko. Be ró dhi, adrè ina file akódhi ni 'a na gò, adrèlé apfòle akódhi ni rúbhá lésè.» (Kúli nda kòdhi sè dhi, Yésu adrè tá taa dhi, mányàngá títi dhi i dóro Giká mìlèsè.)

²⁰ Yésu gò taa dhi: «Tà adrélépi apfòle mómí ni togó lésè dhi ina tà adrélépi akódhi ni 'o atsálé ndí ró dhi 'i. ²¹ Tàko ko, tà adrébhá apfòle mómí ki togó lésè dhi i, tà kòni 'i: tà kòzi kisulé dhi i, ndòtò tà, kugú tà, mómí ki tufpuma ni tà, ²² múná tà, ngá lovó ni tà, togó kòzi ni tà, mómí ki lítima ni tà, tà swà, lovó kòzi bhàma mómí i rú dhi ni tà, mómí ki rú tãma kòzi dhi ni tà, dríkàdri ni tà, ìndi tà azaaza. ²³ Tà kòzi nda kòdhi i adrè títi apfòle mómí ki togó lésè gò, adrèlé áyi ki 'o atsálé ndí ró.»

*Tòkó àlo sùrú twá ro dhi ka'i Yésu bàti
(A kònò kpà Mátáyò 15:21-28)*

²⁴ Amvolásà dhi, Yésu dré àrà nda ni tayizó gò, lizo tsàle bvò Tírè làga dhi na. Kònale dhi, dré fizo dzó àlo na lüzò ru. Lè tá à kòni i kònale dhi ko. Di, kitswá tá ina tà nda ni zu mómí i dré bwà ko. ²⁵ Di tòkó àlo zapi ni dré adrèzó tíri kòzi íbe í léna dhi kòyi Yésu ni rúbí dre dhi, dré ndiri alizo adhéle akódhi pá. ²⁶ Tòkó nda tá ina mómí sùrú twá ro tíle bvò Fòwinikè ádhya Siriyá le dhi na dhi 'i. Di dré ngàzo adrèlé Yésu ni ti lizi, kòdroró tíri kòzi nda áyi zapi lésè be dhi bvò. ²⁷ Yésu dré tazoá drá dhi: «Mí tayí rè zyà ànzimvá i ngá nya pizo 'iká. Tàko ko, kitswá ànzimvá ki mápà dòzo bhèle kòkí i dré dhi ko.» ²⁸ Di, tòkó nda logó drá dhi: «Míri, tágba kònini dhi, ndàndi kòkí misá zàle dhi i adrè áyikya mápà kórónyá ànzimvá i dré adrèlé tayilé ledhéle dhi ki nya kòdhya.» ²⁹ Di Yésu tá drá dhi: «Kúli mí dré logólé kòdhi sè dhi, mí kitswá nzile. Tíri kòzi nda pfò ámi zapi lésè dre.» ³⁰ Di tòkó nda kòzi i bhàna dre dhi, dré áyi zapi nda ni kisúzó adrèrà'a ayilé lángá dri. Tíri kòzi nda pfò tá lásá dre.

Yésu tidrí agó àlo bíbhálé be kùdúkùdu ró adrélépi kpà ábhàbhá ro dhi

³¹ Amvolásà dhi, Yésu dré bvò Tírè làga nda ni tayizó gò, lizo lavulé Sidónà 'àsè, ìndi bvò zile bhàandre Mudrí i ró dhi 'àsè, gòle tsàle tãpãriandre Gàliláyá ádhya làgana. ³² Kònale dhi, à dré agó àlo bíbhálé be kùdúkùdu ró adrélépi kpà ábhàbhá ro dhi ni adzizó Yésu véle, akódhi ni ti lizizó, kòbhàro drígá agó nda dri, akódhi ni tidrizó be dhi bvò. ³³ Di Yésu dré akódhi nda ni drizo lizo ába gára dri mómí zyandre i rusè gò, áyi drígá ànzi ki sòzo akódhi bina. Dré túsú fuzo áyi drígámbilí dri gò, akódhi ni làdra tabèzo ása. ³⁴ Dré mì tingázó kurú na bhù na gò, la'ázó fèèè, tazoá dhi: «Éfátá!» (Kòdhi adrè léá tàle dhi: «Mí nzi ru!») ³⁵ Gbã kòdhwa, agó nda ni bíbhálé dré fuzo, akódhi ni làdra dré ru nzizo gò, dré kídhozó adrèlé tà ta dóro. ³⁶ Gò Yésu dré mómíyá kònale dhi ki kodzózó tazoá dhi, i kòlongó tà nda ni rúbí dhya àlo dré ko. Di, kàdré véle áyi rúbí ni longoma logá mómí i dré dhi, i adrè véle rúbí nda ni longó lizo ába dridri. ³⁷ Di mómí ki lindrí adrè tá véle gàle bhwábhwa gò, i dré adrèzó taa dhi: «Tà títi akódhi dré adrèlé 'òle dhi i dóro! Adré ndàndi mómí bíbhálé be kùdúkùdu ró dhi ki 'o adrèlé tà yi, ìndi mómí ábhàbhá ro dhi ki 'o adrèlé tà ta.»

8

*Yésu fè ngá nyàle mómí ngùlù-su dhi i dré
(A kònò kpà Mátáyò 15:32-39)*

* 7:16 7:16 Wárágá Giká ni Kúli tisizo áyi dri dridri dhi i léna dhi, à adrè kúli kòni ki kisú kònwa ko: [Dhya àngùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yizo dhi kòyi!]

¹ Amvolásà dhi, móndí zyandre lavulé dhi ì dré gòzo ru kimó Yésu làga. Ayi nda ì dré tá adréle ngá nyále dhi àko dhi sè dhi, Yésu dré àyi lebhèhá ká azizó, tàzoá àyi dré dhi: ² «Má adré kizà do áma togó na mónnyá zyandre kòni ká tà sè. Tàko ko, àma túmánì àyi ìbe kitú na, indì ngá ì dré kitswále nyále dhi véle yókódhó. ³ Má kòlogó àyi nzile bhàna tàbirì be dhi, ì ni landè ledhézo láti bhálé. Angyá ko, àyi ká àruka ì angá làwú làvo lésè.» ⁴ Dì akódhi ni lebhèhá ì logó drá dhi: «Arà bhà àko kòndhi 'á dhi, à ni kitswá mápà kisú fèle àyi dré nyále pizo àsà dhi ángwà?» ⁵ Yésu lizí àyi tí dhi: «Àmi mápà ìbe ángopí?» Ý logó dhi: «Nzi-dri-ri.»

⁶ Gò Yésu dré tàzoá mónnyá zyandre nda ì dré dhi, ì kòlirì bvò dri. Dì kádó mápà nzi-dri-ri nda ì dre dhi, dré àwoyà fèzo Giká dré gò, tonjozoá lanzilé àyi lebhèhá ì dré gò, ì dré lanzizóá mónnyá zyandre nda ì dré. ⁷ Ayi tá kpà kosyá àruka tsàtsà dhi ìbe. Dì Yésu dré kpà tà tani zizo Giká tí kosyá nda ì dri gò, tàzoá àyi lebhèhá ì dré dhi, ì kòlanzi mónnyá nda ì dré. ⁸ Dì mónnyá títi nda ì dré ngá nda ká nyazo pizo. Gò akódhi ni lebhèhá ì dré àmbi ni ká lokózo gale kánzi nzi-dri-ri dhi ì sè bíbi. ⁹ Mónnyá ngá nyabhá nda ì tá ànyànyì ngùlù-su. Gò Yésu dré láti fèzo àyi dré nzizo.

¹⁰ Gbã lókyá nda sè dhi, Yésu ì dré tombàzo bwátù na lebhèhá ni ìbe gò, ì dré lizo tsàle bvò Dàlàmanútà àdhyà na.

Fàrisáyó ì lizí Yésu tà àlo líntríga ró dhi ni 'o
(A kònò kpà Mátáyó 16:1-4)

¹¹ Gò Fàrisáyó ì dré alizo Yésu véle, adréle tá kayí akódhi be. Ý adré tá akódhi ni le tabhile gò, ì dré akódhi ni tí lizizó, kò'oró tà àlo líntríga ró angálépi Giká vélesè dhi. ¹² Dì Yésu dré ngàzo la'ál fèèè gò, tàzoá dhi: «Mónnyá àndrò kòni ì adré tà líntríga ró dhi ni nda nòle àdho tà sè? Má adré tà bàti ta àmi dré: A kitswá tà àlo líntríga ró dhi ni 'o àyi dré nòle dhi ko.» ¹³ Gò dré àyi ká tayízó, gòzo mbàle bwátù na kitswále zyále tàpàriandre ni ta'á na.

Tàkú Fàrisáyó kya indì Eródè àdhyà
(A kònò kpà Mátáyó 16:5-12)

¹⁴ Dì Yésu ni lebhèhá ì tivì tá mápà dòma atsi na dhi. Ayi tá ngbà 'í mápà ìbe àlo bwátù na. ¹⁵ Gò Yésu dré àyi ká kodzózo tàzoá dhi: «Mì kònò dóro, mì kádréro àmi ká likí tàkú Fàrisáyó kya indì Eródè àdhyà ká tà sè.» ¹⁶ Dì akódhi ni lebhèhá ì dré ngàzo adréle tá kayí àyi kófalésè adrézo táá dhi, akódhi tà tá kònni ì dré tá adréle mápà àko dhi sè. ¹⁷ Yésu dré tà ì dré adréle tàle nda ni nizo kyá gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmikya tà kayí mì dré adréle mápà àko dhi sè àdho tà sè? Mì atógyá dhu rè àmikya tà àlo ko? Mì nì dhu rè tà àlo ko? Àmi ká togó tsì tombátomba bàti? ¹⁸ Àmi mǐ ìbe gò, mì dré adrézo ngá no ko? Àmi bíbhálé ìbe gò, mì dré adrézo tà yi ko? Mì tivì vo tà má dré 'òle dhi ì dre? ¹⁹ Má dré tá mápà nzi dhi ká tonjozo lanzilé mónnyá ngùlù-nzi dhi ì dré dhi, mì gò àmbi ni ká lokó gale kánzi ángopí?» Ý logó drá dhi: «Mudri-dri-ri.» ²⁰ Yésu gò lizí dhi: «Má dré tá kó mápà nzi-dri-ri dhi ká tonjozo lanzilé mónnyá ngùlù-su dhi ì dré dhi, mì gò àmbi ni ká lokó gale kánzi ángopí?» Ý logó dhi: «Nzi-dri-ri.» ²¹ Dì Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì nì vo dhu rè tà àlo ko?»

Yésu tidrí agó àlo mì kùdúkùdu ró dhi

²² Amvolásà dhi, ì dré lizo tsàle bhàandre rú zile Bètèsàyidà dhi na. Kònale dhi, à dré agó àlo mì kùdúkùdu ró dhi ni adzizó Yésu véle, akódhi ni tí lizizó, kòtabèro agó nda, akódhi ni tidrízo be dhi bvò. ²³ Dì Yésu dré mì kùdúkùdu nda ni drígá ruzo, akódhi ni sèzo pfózo ába bhà nda 'àsè kivi na. Dré túsú fuzo akódhi mi, drígá bhàzo driá gò, akódhi ni lizizó tàzoá dhi: «Mí adré ngá no?» ²⁴ Agó nda dré mì bhèzo gò, tàzoá dhi: «Má adré móndí ká no ngóro fa ì tìni, dì, ì adré atsi to.» ²⁵ Yésu dré gòzo tódhyá àyi drígá bha agó nda mi. Dì akódhi nda dré gòzo mì nzi kàdri gò, mì ni dré adrízo adréle ngá títi dhi ká no dóro. ²⁶ Gò Yésu dré akódhi ni logózo nzile bhàna, tàzoá drá dhi: «Mí kògò file bhà kòdhi na ko.»

Pétèro tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsyà 'i
(A kònò kpà Mátáyó 16:13-20; Lúkà 9:18-21)

²⁷ Amvolásà dhi, Yésu ì lebhèhá ni ìbe dhi ì dré ngàzo adréle lavulé bhà tsàtsà bhàandre Kàyisariyá Filipò àdhyà lagàsè dhi ì 'àsè. Láti 'á dhi, akódhi dré lizizó àyi tí dhi: «Móndí ì adré táá dhi, ma àdhi 'i?» ²⁸ Ý logó drá dhi: «Móndí àruka ì adré táá dhi, mì Yówání Bátisimò fèlepi 'i. Àruka ni ì adré táá dhi, mì Elíyá 'i. Àruka ni ì adré kó táá dhi, mì profétá ká àlo 'i.» ²⁹ Yésu gò lizí àyi tí dhi: «Dì àmi ró dhi, mì adré àmikya táá dhi, ma àdhi 'i?» Pétèro gò logóá drá dhi: «Mì mína Mèsyà 'i.» ³⁰ Gò Yésu dré àyi ká logázó, ì kòlongóro tà nda dhyà àlo dré ko.

Yésu longó àyi dràma ni tà, àyi ngàma dràdrà 'àsè dhi be

(A kònò kpà Mátáyò 16:21-28; Lúka 9:22-27)

³¹ Gò Yésu dré kidhózó adrélé tadhá àyi dré dhi, adré tá leá dhi, Mónde ni Mv́à kònnya kizà lavulé, ìndì Yúdà ànzì kì bhàgo ì, kòwánà kàdrì ì, ìndì tàtrítrí kúlí tadhábhá ìbe dhi ì kògà akódhi rē. Adré tá kpà leá dhi, à kòpfu akódhi dràle gò, kítú na àmvolèsè dhi, kòngarò dràdrà 'àsè. ³² Yésu adré tá tà nda ni ta àyi dré ngádra 'á. Di Pétèrò dré akódhi ni drìzo gàrà dri gò, kidhózó adrélé tà ta akódhi dri tà nda sè. ³³ Di, Yésu dré àyi alázó àyi lebèbhá kì no gò, lawázo Pétèrò dri tazoá drá dhi: «Sàtánà, mí nga má mìlèsè gòle má àmvoña! Mí adré tà kisù Giká àdhya tìni ko. Be rò dhi, mí adré m̀ina tà kisù m̀ondí kya tìni.»

³⁴ Gò Yésu dré m̀onnyá zyandre kònàle dhi kì azízó àyi lebèbhá ìbe, tazoá àyi dré dhi: «Dhya àlo kàdré leá alile má vèsè dhi, lè akódhi nda kòtayí àyi tàndì ni tà, kàdó àyi fa kipakipa gò, kàdrérò àma lebè. ³⁵ Tàko ko, dhya àngùdhi adrélépi àyi tàndì ni lídrì le tidrìlé dhi, a ni àyi lídrì nda ni 'o avile. Di, dhya àngùdhi adrélépi ìna àyi lídrì fe àma tà sè ìndì Rúbí Tani ni tà sè dhi, a ni àyi lídrì nda ni tidrì. ³⁶ Angyá ko, dhya àlo kòkisú ngá bvò kòndì àdhya ì títì gò, àyi tàndì ni lídrì tayízó avile dhi, akódhi nda kisú ìna àdho tà dóro 'ì? ³⁷ A ni go àdho ngá fe kòdhya kitswázó àyi lídrì nda ni kisú dhi? ³⁸ Dhya àlo kàdré kanyò ro àma tà sè ìndì àma kúlí kì tà sè m̀onnyá àndrò zàràbhò ro ìndì tàkonzìbhá ro ni ì kòfalé dhi, Mónde ni Mv́à ni kòkpà adré kanyò ro akódhi nda ni tà sè, lókyá ì dré dra agòzo àyi Atá ni m̀ilanzìlanzi na àngéló lólo dhi ìbe dhi tú.»

9

¹ Yésu gò taa àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Mónde àruka adrébhá àyi kì too kònwa ni ì kitswá dràle drìdrì ì dré dra Giká ni Opì nòzo atsàrà'a rinyì be dhi kandrà ko.»

Yésu ni làsú ladzá ru atsálé lagulagu ró

(A kònò kpà Mátáyò 17:1-13; Lúka 9:28-36)

² Kítú nzi-drì-àlo àmvolèsè dhi, Yésu dré Pétèrò kì drìzo Yàkòbhò ìbe ìndì Yòwàni be gò, ì dré lízo àyi pátì mbàle kòngó àlo mvumvù dhi drìna. Kònàle dhi, Yésu ni làsú dré ngázo ru ladzá àyi mìle. ³ Akódhi ni kítá ì dré kpà atsázó kemve kpírìkpírì, adrélé lagulé kítá m̀ondí bvò dri dhi ì dré kitswálé temvélé bwà dhi kya ni lavú. ⁴ Gò Elíyà ì Mósè be dhi ì dré agázó àyi kandrà, adrélé tà ta Yésu be. ⁵ Di Pétèrò dré tazoá Yésu dré dhi: «Rábbì, dóro ni mà dré adrélé kònwa dhi. Mà kòledé wémà na dhi ì kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndì àlo ni Elíyà dré.»* ⁶ (Akódhi tà tà kònini, dré tá nìle ì kitswá àdho tà ta kòdhya ya dhi ko dhi sè. Tàko ko, tirì ga tá àyi léna bì.) ⁷ Gò ndùrùku dré apfòzo àyi kì asó rùkù gò, kúlí dré apfòzo làsá taa dhi: «Kònìdhi àma Mv́agó má dré lèle tò dhi 'ì. Mì kòyì akódhi!» ⁸ Gbá kòdhwa, ì kònò ngá àyi lágàsè drè dhi, ì dré gòzo vélé m̀ondí àzya no àyi ìbe ko, ngbá 'ì Yésu 'ì kalóma.

⁹ Ì dré tá adrerá'a asilé kòngó nda drìlèsè dhi 'á dhi, Yésu dré àyi kì kodzózó tazoá dhi, ì kòtítì tà ì dré nòle nda dhya àlo dré ko, tsàle lókyá Mónde ni Mv́à dré ngarà'a dràdrà 'àsè dhi 'á. ¹⁰ Di ì dré tà nda ni zùzo tayílé àyi léna, adrélé lizíá àyi kòfalèsè ngalé kúlí «ngàma dràdrà 'àsè» nda adré tá leá tàle ngíni ya dhi.

¹¹ Gò ì dré Yésu ni lizizó tazoá dhi: «Tàtrítrí kúlí tadhábhá ì adré taa dhi, lè Elíyà kàlì rē zyà Mésíyà kandrà 'íká àdho tà sè?»[†] ¹² Yésu logó àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, Elíyà adré alile drìdrì tà títì dhi kì ledé. Di, Giká ni Kúlí adré kòkpà taa dhi, lè Mónde ni Mv́à kònnya kizà lavulé, ìndì à kògà akódhi rē dhi àdho tà sè? ¹³ Di, má adré mána taa àmi dré dhi, Elíyà atsá dre. Gò m̀ondí ì dré àyikya akódhi ni 'òzo ngóro ì dré tá lèle dhi tìni, ngóro tìsile akódhi ni tà dri Giká ni Kúlí na dhi tìni.»

Yésu tidrì mv́agó àlo tirì kònzi ìbe ì léna dhi

(A kònò kpà Mátáyò 17:14-21; Lúka 9:37-43a)

¹⁴ Yésu ì kògò tsàle akódhi ni lebèbhá àruka nda ì véna dre dhi, ì dré m̀ondí zyandre ru kimóbhá àyi nda ì lágàsè kúru dhi kì nòzo, tùmání tàtrítrí kúlí tadhábhá adrébhá tà kayí àyi ìbe dhi ìbe. ¹⁵ Gbá lókyá m̀onnyá zyandre nda ì dré Yésu ni nòzo dhi sè dhi, àyi kì líndrì dré gázo gágá gò, ì dré arázó mòdo fe drá. ¹⁶ Gò Yésu dré lizizó àyi lebèbhá nda ì tì dhi: «Mì adré tà kayí àyi ìbe àdho tà dri?»

¹⁷ Di agó àlo m̀onnyá zyandre nda ì kòfalé dhi dré logózóá drá dhi: «Tadhálepì, má adré àma mv́agó alizo ába mí vélé. Tàko ko, akódhi tirì kònzi akódhi ni 'òlepì atsálé

* 9:5 9:5 Yúdà ànzì ì véna dhi, rú «Rábbì» kònìdhi, rú adrélé fèle Giká ni tà tadhálepì dré, adrézó akódhi ni líndrì bha dhi 'ì. † 9:11 9:11 A kònò Maláki 3:23.

ábhábhá ro dhi íbe í léna. ¹⁸ Tirí nda kádré akódhi ni ru dhi, adré akódhi ni abhé kǐni mi, kápfútrá dré adrézó apfòle sílásà gò, dré adrézó síkálándrà tsi, adrézó áyi kidzì sí adrélé tòmbátòmba. Má lízì tá ámi lebhébhá kǐ ti, ì kòdroró tirí nda ká. Dì, ì kitswá tá àyikya bwà ko.» ¹⁹ Dì Yésu logó áyi dré dhi: «Ámi, mónnyá ándrò tà ka'íka'í áko ni ì, mà ni adré vélé ámi íbe vwàle lókyá be ángopí? Má ni ámi kǐ tà mvo vwàle lókyá be ángopí? Mì adrí mvámvá nda alìzo ába má vélé.» ²⁰ Ì dré dhi álìzo ába. Dì gbá lókyá tirí nda dré Yésu ni nòzo dhi sè dhi, dré ngázo adrélé mvámvá nda ni kizí rǐnyí sè. Akódhi nda dré dhèzo kǐni mi, adrélé áyi lílì gò, kápfútrá dré adrézó apfòle sílásà. ²¹ Dì Yésu dré akódhi ni atá ni lízìzo tàzoá dhi: «Tà kòdhi 'o akódhi kònnìni vwàle ángopí?» Atá ni logó dhi: «Kídhólé akódhi ni anzì lése. ²² Vése be bí, tirí nda lebhé akódhi átsì na yà, kó ngalé yí na, kitswázó akódhi ni pfu dràle dhi bvó. Dì mí kòkitswá dhi, mí kòbhà áma kǐ kizà áma kǐ ledézó wà!» ²³ Dì Yésu tá drá dhi: «Mí adré táá dhi, má kòkitswá yà dhi? Gíkà rǐnyí íbe kitswázó tà títi dhi kǐ 'o dhya adrélépi áyi ka'í dhi dré.» ²⁴ Gbá kòdhwa, mvámvá nda ni atá dré yòzoá dhi: «Má adré ka'íá! Dì, mí kòledé ma, áma tà ka'íka'í nda dré adrélé yà yà dhi sè!» ²⁵ Yésu kòndò mónnyá zyandre nda ì adré tá aralé áyi vélé dhi dre dhi, dré ligízó tirí kònzì nda be, tàzoá dhi: «Mì, tirí adrélépi móndí 'o atsalé ábhábhá ro ìndì bíbhálé íbe kùdúkùdu ró ni, má adré táá mí dri dhi, mí pfò mvámvá kòndhi lése! Mí kògò tádzì file lána ko!» ²⁶ Dì tirí nda dré trézo, mvámvá nda ni kizízó rǐnyí sè gò, pfòzo lásà líle. Mónnyá nda ì kòndò mvámvá nda adrerà'a ayilé àbvò tíni dre dhi, áyi kǐ áruka ì dré tàzoá dhi: «Drà dre.» ²⁷ Dì, Yésu dré akódhi ni drígá rùzo tingázóá gò, akódhi dré áyi totózó áyi pá dri.

²⁸ Bvóá dhi, Yésu ì kònzì bhàna lebhébhá ni íbe adrélé áyi pátí dre dhi, ì dré akódhi ni lízìzo tàzoá dhi: «Mà kitswá tá tirí kònzì nda kòndhi ni dro bwà ko àdho tà sè?» ²⁹ Yésu logó áyi dré dhi: «Á kitswá ngbà 'í tirí kònzì kára be kònnìni dhi kǐ dro pfòle tà zìma Gíkà tí dhi sè.»

Yésu gò áyi dràma ni tà longó, áyi ngàma dràdrà 'àsè dhi be

(A kòndò kpà Mátáyó 17:22-23; Lúkà 9:43b-45)

³⁰ Ì kótayí àrà nda dre dhi, ì dré ngázo adrélé lavulé bvò Gàlílàyá àdhyà 'àsè. Yésu lè tá à kònnì áyi tá kònnàle dhi ko. ³¹ Tàko ko, adré tá tà tadhá áyi lebhébhá ì dré, adrézó táá dhi: «Á ni Móndí ni Mvá ni lefé kàribhá ì drígá. Ì dré akódhi ni pfùzo dràle gò, kítu na àmvolésè dhi, dré ngázo dràdrà 'àsè.» ³² Dì, kúli nda kǐ àndu fì tá ìna áyi drina ko. Ì adré tá kpà ngá ro tà nda ni lízìma Yésu tí dhi sè.

Dhya kàdrì lavulé dhi àdhi 'í?

(A kòndò kpà Mátáyó 18:1-5; Lúkà 9:46-48)

³³ Gò ì dré lízo tsàle Kàpàrànwúmà na. Ì dré tá adrerà'a dzó na dhi 'á dhi, Yésu dré lízìzóá áyi lebhébhá ì tí dhi: «Látì 'á dhi, mì adré tá tà kayí ámi kòfalésè àdho tà dri?» ³⁴ Dì, ì dré kúli logózó ko. Tàko ko, ì adré tá àyikya tà kayí nìzoá ngalé dhya kàdrì lavulé áyi kòfalé dhi àdhi 'í yà dhi. ³⁵ Dì Yésu kòlirí dre dhi, dré áyi lebhébhá mudrí-dri-rì nda kǐ azizó, tàzoá áyi dré dhi: «Dhya àlo kàdré léá adrélé dridri móndí ì kòfalé dhi, ì akódhi nda kàdré dhya bvólé ro áyi títi dhi ì kòfalé, ìndì màràbà áyi títi dhi kya ró.» ³⁶ Gò dré mvámvá àlo dhi ni adózó bhàle áyi kǐ kító 'á. Kádó akódhi nda rùle ì drígá dre dhi, dré tàzoá áyi dré dhi: ³⁷ «Dhya àngùdhi adrélépi mvámvá kòndhi tíni dhi ni ka'í dòle dóro áma rú sè dhi, adré áma tàndì ni ka'í kòdhya. Dhya àngùdhi adrélépi áma ka'í dòle dóro dhi, adré ngbà 'í áma ka'í kòdhya ko, adré kòkpà dhya áma amùlepi dhi ni ka'í kòdhya.»

Dhya adrélépi ru pfu áma íbe ko dhi, áma kǐ àlo 'í

(A kòndò kpà Lúkà 9:49-50)

³⁸ Gò Yòwàni dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mà nò tá agó àlo dhi adrerà'a tirí kònzì kǐ dro ámi rú sè. Dì mà dré akódhi nda ni logázó, dré tá adrélé áma kǐ àlo 'í ko dhi sè.» ³⁹ Dì, Yésu logó dhi: «Mì logá akódhi ko. Tàko ko, dhya àlo tà líndriga ró dhi ni 'òlepi áma rú sè dhi, kitswá ndirí gòle áyi alá tà ta kònzì má rú bwà ko. ⁴⁰ Ángyá ko, dhya àngùdhi adrélépi ru pfu áma íbe ko dhi, áma kǐ àlo 'í. ⁴¹ Má adré tá bàti ta ámi dré: Dhya àngùdhi adrélépi ndìndì kópò yí àdhyà ni fe ámi dré mvùle, mì dré adrélé mónnyá Krísto àdhyà 'í dhi sè dhi, akódhi nda ni làgì ìna ni kúsù bàti.»

Tà adrébhá móndí kǐ 'o ledhélé tàkònzì na dhi ì

(A kòndò kpà Mátáyó 18:6-9; Lúkà 17:1-2)

⁴² «Dì, dhya àlo kàdré ìna ànzìmvá adrébhá áma ka'í kòni kǐ àlo 'o dhèle tàkònzì na dhi, dóro ni tá kǐrà kàdrì 'ìle akódhi nda kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yíandre na dhi. ⁴³ Ámi drígá kàdré ámi 'o dhèle tàkònzì na ì dhi, lè mí kòli ámi drígá nda. Ángyá ko, mí dré file lídrì kóná vése kólyá dhi na ngbà 'í drígá be àlo dhi dóro lavulé, mí dré

lile liferò àtsí ni dré adrézó adrálé ko dhi na drígá be rì dhi rúsè. [44 †] 45 Ámi pá kàdré ámi 'o dhèlè tàkonzì na nì dhi, lè mí kòlì ámi pá nda. Angyá ko, mí dré file lídrì na ngbà 'í pá be àlo dhi dóro lavúlé, ámi bhèlè liferò na pá be rì dhi rúsè. [46 §] 47 Ámi mì kàdré kó ámi 'o dhèlè tàkonzì na nì dhi, lè mí kàngí ámi mì nda. Angyá ko, mí dré file Giká ni Opì na ngbà 'í mì be àlo dhi dóro lavúlé, ámi bhèlè liferò na mì be rì dhi rúsè. 48 Kònàle dhi, <kùbhú adrèbhá àbvò nya dhi ì todrà ko na, ìndì àtsí adrélépi kòle dhi adrà kpà ko na.*

49 A ni mónnyá títi dhi ki tà ka'ika'í tabhì àtsí sè, ì kàdréro tà'í ìbe àyi léna. 50 Tà'í ngá dóro 'i. Di, tà'í nì aswaaswa kòtì akálé lásà dhi, mì nì kitswá logóá ngíni? Lè mì kàdré tà'í ìbe àmi ki tàndì ì léna, adrézó kpà tà kídrikídri ìbe àmi kofalé.»

10

Yésu tadhá tà tòkò tingama ni tà dri

(A kònò kpà Mátáyò 19:1-12; Lúkà 16:18)

1 Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, dré lizo bvò Yùdáyà àdhya na gò, zyàle tsàle Yòròdànè ni ta'á na. Móndí zyangre dhi ì dré gòzo ru kímò akódhi làga gò, dré kidhózó adrélé àyi ki tadhá, ànzà gá dré adrélé 'òle dhi tìni.

2 Gò Fàrisáyò àruka ì dré àyi ki kisizó ànyi akódhi làga, kitswálé akódhi ni tabhì litilé. Di ì dré lizizóá tíá dhi: «Àma ki tátrítrí kúlí ka'í, agó kòtingá àyi tòkò dhi 'í?» 3 Akódhi logó àyi dré dhi: «Mósè fè tólì ámi dré 'òzoá ngíni?» 4 I logó drá dhi: «Mósè ka'í tá dhi, agó kòtisi wárágá àyi tòkò ni tingázó gò, mùzoá nzìle.» 5 Yésu logó àyi dré dhi: «Mósè tisi tá ìna tólì nda kòdhi ámi dré, ámi ki togó dré adrélé tòmbatómbe dhi sè. 6 Di, ngá títi dhi ki bhàma ni kidhoma 'á dhi, <Giká bhà tá àyi agó ì tòkò be.* 7 <Àsà dhi, agó ni àyi atá ni tayí àyi andre be, ru amúzó àyi tòkò be gò, 8 àyi rìti nda ì dré atsázó rùbhá àlo ró.»† Di ì gò vélé adrélé rì ko. Be ró dhi, àyi ngá àlo 'i. 9 Àsà dhi, lè móndí ì kòlanzí ngá Giká dré amúlé nì dhi ko.»

10 Amvolásà, ì kòfi dzó na dre dhi, akódhi ni lebhébhá ì dré gòzo akódhi ni lizì tà nda dri. 11 Akódhi logó àyi dré dhi: «Agó àngùdhi àyi tòkò ni tingálépi gò gòzo tòkò àzya adó mòle dhi, adrè ìna múná tà 'o tòkò ni àlo nda rú. 12 Kòdhi ìbe dhi, tòkò àngùdhi àyi agó ni tayílépi gò gòzo agó àzya mo dhi, adrè kòkpà múná tà 'o.»

Yésu zi tà tani Giká tí ànzimvá ì dri

(A kònò kpà Mátáyò 19:13-15; Lúkà 18:15-17)

13 Kítú àlo dhi, móndí ì adrè tá àyi ki ànzimvá ki adri alizo àyi ìbe Yésu vélé, kòtabèrò àyi, tà tani zizo Giká tí àyi dri be dhi bvò. Di, akódhi ni lebhébhá ì dré àyikya lawázo mónnyá nda ì dri tà nda sè. 14 Yésu kònò tà nda dre dhi, akódhi ni togó dré aswázó gò, dré tázóá àyi dré dhi: «Mì tayí ànzimvá kòni ì alilé má vélé. Mì logá àyi ko. Angyá ko, Giká ni Opì mónnyá adrèbhá àyi nda ì tìni dhi ì dré. 15 Má adrè tà bàti tà àmi dré: Dhya àngùdhi adrélépi Giká ni Opì ka'í ànzimvá kya tìni ko dhi, kitswá tàdzí file lána ko.» 16 Gò dré ànzimvá nda ki adózó rùle ì drígá, àyi drígá bhàzo àyi àlo àlo títi dhi ì dri, tà tani zizo àyi dré.

Yésu ì agó àlo ngá lyyi ro dhi be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 19:16-30; Lúkà 18:18-30)

17 Yésu kònga adrélé lile láti 'àsè dre dhi, agó àlo dhi dré arázó adhéle àyi kórókó títi akódhi kandrá, akódhi ni lizizó tázóá dhi: «Dhya dóro adrélépi tà tadhá ni, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi?» 18 Yésu logó drá dhi: «Mí adrè áma zi dhya dóro dhi ró àdho tà sè? Dhya adrélépi dóro dhi yókòdho, ngbà 'í Giká 'i kalóma. 19 Mí nì tà tátrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi ì be: <Lè mí kòpfu móndí dràle ko. Mí kò'o múná tà ko. Mí kòkugù ngá ko. Mí kòtà tà móndí rú kinzó sè ko. Mí kòdo móndí kì ngá túrúpfú sè ko. Mí kàdré ámi atá ni lindri bha ámi andre be.* 20 Di agó nda tà drá dhi: «Tadhálépi, má líkì tólì nda kòdhi ì títi, kidhólé má dré tà adrèrà'a kàdhùrà ro dhi 'á.» 21 Yésu dré akódhi ni nòzo lèlè sè wé gò, tázóá drá dhi: «Tayí ngbà 'í mí dré tà àlo kòdhya: Mí lì ámi ngá títi dhi ki lagí, làfa ni ni lanzizó lemerèbhá ì dré gò, mí kàdréro ngá lagí be kàdrì dhi ìbe bhù na. Di mí alì adrélé áma lebe.» 22 Agó nda

‡ 9:44 9:44 Wárágá Giká ni Kúlí tìsizo àyi dri dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Kònàle dhi, kùbhú adrèbhá àbvò nya dhi ì todrà ko na, ìndì àtsí adrélépi kòle dhi adrà kpà ko na.] § 9:46 9:46 Wárágá Giká ni Kúlí tìsizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Kònàle dhi, kùbhú adrèbhá àbvò nya dhi ì todrà ko na, ìndì àtsí adrélépi kòle dhi adrà kpà ko na.] * 9:48 9:48 A kònò Esáyá 66:24. * 10:6 10:6 A kònò Kidhoma 1:27; 5:2. † 10:8 10:8 A kònò Kidhoma 2:24. ‡ 10:19 10:19 A kònò Pfòma 20:12-16; Dùtèrònómè 5:16-20.

kòyi kúli nda i dre dhi, akódhi ni m̀bhalé dré atsázò kizà ro. Gò dré ngàzo lìle kizà be tò, dré tá adrélé ngá ìbe zyandre ró dhi sè.

²³ Yésu dré áyi alázo áyi lebèbhá ki no gò, tàzoá àyi dré dhi: «Ngábhá ki fima Giká ni Opì na dhi kòkòròko!» ²⁴ Gò akódhi ni lebèbhá nda ki líndrì dré gázo gagá kúli nda sè. Di, Yésu dré gòzo tàá dhi: «Áma ànzi i, fima Giká ni Opì na dhi kòkòròko! ²⁵ Ngá líyi ni fima Giká ni Opì na dhi ìna kòkòròko lavulé, kàmìlò dré lavulé sìndàni ni bhálé 'àsè dhi rúsè!» ²⁶ Di akódhi ni lebèbhá nda ki líndrì dré gázo vélé wáláká ni ni lavú gò, ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kàdré kònini dhi, àdhi ni kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisé nì?» ²⁷ Yésu dré àyi ki nòzo dhi gò, tàzoá àyi dré dhi: «Móndí i m̀lèsè dhi, tà nda kòdhi tà kitswálé 'òle bwà ko dhi 'i. Di, Giká adrè ìna tà nda ni no kònini ko. Akódhi m̀lèsè dhi, tà àlo kitswálé 'òle bwà ko dhi yókódhó.»

²⁸ Gò Pétèrò dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mà tayí tà títi dhi i adrézó ámi lebè.» ²⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má adrè tà bàti tà àmi dré: Dhya ángùdhi àyi dzó 'i yà, àyi adrúpi i 'i yà, àyi amvúpi i 'i yà, àyi andre 'i yà, àyi atá 'i yà, àyi ànzi i 'i yà, kó ngalé àyi amvú i 'i yà dhi ki tayilèpi áma tà sè ìndi Rúbí Tani ni tà sè dhi, ³⁰ a ni ngá nda ki vúdri kisé tsalé vèsè be nyadhi-nzi lókyá kònindhi sè. A ni dzó ki kisé, adrúpi ìbe, amvúpi ìbe, andre ìbe, ànzi ìbe, amvú ìbe, túmání tà adrézó àyi m̀ pfo dhi ìbe. Kòdhi ìbe dhi, a ni kókpa lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisé lókyá adrélépi àlile dhi sè. ³¹ Di, móndí ì adrèbhá drìdrì nyanomvá dhi ki go adrélé bvólé ro. Móndí ì adrèbhá bvólé ro nyanomvá dhi ki go adrélé drìdrì.»

*Yésu gò tódhyá àyi dràma ni tà longó, àyi ngàma dràdrà 'àsè dhi be
(A kònò kpà Mátáyò 20:17-19; Lúkà 18:31-34)*

³² I dré tá adrèrà'a mbàle Yèrusalémá na dhi 'á dhi, Yésu adrè tá lìle àyi lebèbhá i kandrána. Àyi nda ki togó adrè tá gale tírì dré. Móndyá adrèbhá lìle àyi vèsè dhi ì adrè tá kpà ngá ro. Di Yésu dré gòzo tódhyá àyi lebèbhá mudrí-drì-rì nda ki dri gàrà dri gò, kidhózó adrélé tà adrèbhá 'òle atsálé i rú dhi ki ta àyi dré. ³³ Tà dhi: «Mí yi rè ká! Mà adrè mbàle Yèrusalémá na. Kònale dhi, à ni Móndí ni Mv́a ni lefè kòwána kàdrì i drígá tátírí kúli tadhábhá ìbe. I dré tà nòzo akódhi dri kitswálé dràdrà sè gò, akódhi ni fezo págánò i drígá. ³⁴ Àyi nda ì dré akódhi ni gùzo, túsú lufúzó m̀à, tswàzoá gò, pfúzoá dràle. Di kítú na àmvolésè dhi, dré ngàzo dràdrà 'àsè.»

*Tà Yàkòbhò i Yòwání be dhi ì dré zìle Yésu tí dhi
(A kònò kpà Mátáyò 20:20-28)*

³⁵ Gò Yàkòbhò i Yòwání be, Zèbedáyò ni ànzi i ró dhi, ì dré àyi ki kisézò ànyi Yésu làga, tàá drá dhi: «Tadhálèpi, má adrè leá mí kò'o tà mà dré dra zìle mí tí dhi áma dré.» ³⁶ Yésu tà àyi dré dhi: «Mí adrè leá má kò'o àmi dré àdho tà kòdhyá?» ³⁷ I logó drá dhi: «Ámi Opì m̀lanzilanzì ro dhi na dhi, mí kòbhá áma lírlé mí làga: àlo ni àmi dríagó lèsè, àzya ni àmi lídzi lèsè.» ³⁸ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mí nì tà m̀i dré adrélé zìle kòdhi ko. Mí ni kitswá tsi kópò kizà àdhyá má dré adrélé 'òle mvùle dhi ni mvu bwà? Mí ni kpà kitswá bàtisimò kizà àdhyá má dré adrélé 'òle dòle dhi ni do bwà?» ³⁹ I logó drá dhi: «Mà ni kitswá.» Di Yésu tà àyi dré dhi: «Tà bàti ró dhi, m̀i ni kópò má dré dra mvùle dhi ni mvu, adrézó kpà bàtisimò má dré dra dòle dhi ni do. ⁴⁰ Di, kàdré ìna móndí dra bhàle lírlé áma dríagó lèsè yà, kó ngalé áma lídzi lèsè yà dhi ki tà sè dhi, tà nda kòdhi nò ma ko. Giká ledé lírìrà nda i dhyá dré kípèle kitswálé lírlé dríá dhi i dré.»

⁴¹ Yésu ni lebèbhá mudrí àruka dhi ì kòyi tà zìle nda dre dhi, àyi ki togó dré aswázó Yàkòbhò i rú Yòwání be. ⁴² Di Yésu dré àyi ki azízo títi gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mí nì tàle dhi, dhyá adrélé nòle móndyá bvò kòndi àdhyá ki kàdrì i ró dhi ì adrè àyikya òpi nya àyi dri rìnyí sè dhi be. Àyi ki dhyá kàdrìkàdrì dhi ì adrè kpà tà 'o adrézó àyi ki rìnyí tadhá àyi dré. ⁴³ Di, adrè leá dhi, tà nda kàdré kònini àmi kòfalé ko. Be ró dhi, le dhyá ángùdhi adrélépi leá atsálé kàdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi ki m̀aràbà ro. ⁴⁴ Lè kpà dhyá ángùdhi adrélépi leá adrélé drìdrì àmi kòfalé dhi, kàdré àmi títi dhi ki m̀aràbà ro.* ⁴⁵ Tàko ko, Móndí ni Mv́a àli bvò dri, móndí ì kàdréró tà 'o i dré dhi bvò ko. Be ró dhi, àli ìna kitswálé tà 'o móndí i dré dhi bvò. Àli kpà kitswálé àyi lídrì fe ngóro làgi kàdrì fèle móndí zyandre dhi ki apázó tàkonzi lèsè dhi tìni.»

*Yésu tídrì B̀aràtímáyò m̀i kùdúkùdu ró dhi
(A kònò kpà Mátáyò 20:29-34; Lúkà 18:35-43)*

⁴⁶ Gò Yésu ì dré tsázo Yèrìkò na lebèbhá ni ìbe. I dré tá adrèrà'a apfòle bhàandre nda lèsè móndí zyandre ìbe dhi 'á dhi, agó àlo m̀i kùdúkùdu ró rú be B̀aràtímáyò, Tímáyò

§ 10:25 10:25 «Kàmìlò» kònindhi, kà'wá kàdrì dòngí tìni dhi 'i. * 10:44 10:44 «M̀aràbà» kònindhi, móndí gile kitswálé àzi 'o àyi líyi dré dhi 'i.

ni mvá ro dhi, lírí tǎ láti làga adrélé ngá zi móndí i tí. ⁴⁷ Akódhi nda kòyi Yésu Nàzàrétà lésè dhi adrè tǎ lavulé dhi dre dhi, dré ngázo adrélé loyóá dhi: «Yésu, Dáwídí ni Mvǎ, mí bhà áma kizǎ wà!» ⁴⁸ Móndí bí dhi ì dré adrézó tetrélé akódhi dri, kòtayíró kúli adrézó kíri. Dì, dré gòzo véle adrélé kúli loyó wáláká ni ni lavú: «Dáwídí ni Mvǎ, mí bhà áma kizǎ wà!» ⁴⁹ Gò Yésu dré áyi kíkízó tǎá dhi: «Mì azi akódhi.» Dì ì dré mì kùdúkùdu nda ni azizó, tǎzoá drá dhi: «Mí tsi topó! Mí nga! Akódhi adrè ámi zi.» ⁵⁰ Dì akódhi dré áyi kítá bhèzo gàrà dri, áyi totózó pǎ dri gò, alìle Yésu véle. ⁵¹ Yésu dré akódhi ni lizizó tǎzoá dhi: «Mí adrè leá má kò'o mí dré àdho tǎ kòdhya?» Mí kùdúkùdu nda logó drá dhi: «Rábbì, má lè ngá nòle!» ⁵² Dì Yésu tǎ drá dhi: «Mí lí! Ámi tǎ ka'íkǎ'í tìdrí mǎ dre.» Gbǎ kòdhwa, akódhi dré kìdhózó adrélé ngá no gò, dré ngázo adrélé Yésu ni lebè láti 'ásè.

11

Yésu fí Yèrusalémà na ópí tǐni

(A kòndò kpà Mátáyò 21:1-11; Lúká 19:28-40; Yòwàni 12:12-19)

¹ Yésu ì dré tǎ adrèrà'a 'òle tsàle Yèrusalémà na dhi 'á dhi, ì dré tsázo ànyi bhà rú zìle Bètèfágè indí Bètànìyà dhi ì kandrǎ, ànyi kòngó Olivè fa kya làga. Gò Yésu dré áyi lebèbhá rí dhi kǐ mǔzo lile drídrí, ² tǎzoá áyi dré dhi: «Mí lí bhà ámi kandrǎ kònàdhi léna. Mí kòfi lána dre dhi, mì ni ndíri púndà mvá 'ìle, à dré dhu rè mbàzo dríá ko dhi ni kǐsú. Mí atrí akódhi, alizo ába má véle. ³ Dhya àlo kòlízí àmi tí dhi, <Mí adrè 'òá kònàni àdho tǎ sè?> ya dhi, mì kòtǎ drá dhi: <Mírí adrè leá nì. A ni dra akódhi ni logó kònwa mbèlè.>»

⁴ Dì ì dré lízo púndà mvá nda ni kǐsú. A 'ì tǎ akódhi láti làga, dzó àlo dhi tí. Ì dré tǎ adrèrà'a akódhi ni atrí dhi 'á dhi, ⁵ móndí àruka kònàle dhi ì dré lizizóá áyi tí dhi: «Mí adrè púndà mvá kòdhi ni trí àdho tǎ sè?» ⁶ Dì ì dré kúli logózó áyi dré ngóro Yésu dré tǎ tǎle áyi dré dhi tǐni gò, mónyá nda ì dré áyi kǐ tayizó lile ába.

⁷ Ì kàsè púndà mvá nda atsázó ába Yésu véle dre dhi, ì dré áyi kǐ kítá bhèzo dríá gò, akódhi dré mbàzo lírlé dríá. ⁸ Gò móndí zyandre dhi ì dré áyi kǐ kítá kǐ lasézó láti mìsè. Áyi kǐ àruka ì dré fa bí kǐ tonòzo amvú ì 'ásè, lebhézóá láti mìsè, Yésu kòlavúro dríásà be dhi bvó. ⁹ Dì mónyá zyandre nda ì dré adrézó lile akódhi kandrána indí akódhi vésè, adrélé loyóába dhi:

«Osánà! Tǎ tani kàdré dhya adrélèpi alile Mírí ni rú sè dhi dri!*

¹⁰ Tǎ tani kàdré òpí áma kǐ tábhí Dáwídí àdhya adrélèpi alile dhi dri!

Osánà kàdré Gíkǎ kurú na bhù na dhi dré!»†

¹¹ Dì Yésu dré tsázo Yèrusalémà na gò, lile file tǎpelò na, ngá títí lána dhi kǐ no. Dì ìndró dré andrè dre dhi sè dhi, ì dré pǔfòzo bhàandre nda lésè akódhi ni lebèbhá mudrí-drí-rí dhi íbe, gòle lile Bètànìyà na.

Yésu tatrí figí fa lò'wa 'àlepi ko dhi

(A kòndò kpà Mátáyò 21:18-19)

¹² Kítú bvóá dhi sè, ì dré tǎ adrèrà'a apfòle Bètànìyà lésè dhi 'á dhi, tàbirí dré Yésu ni 'òzo. ¹³ Akódhi dré figí fa àlo dhi ni nòzo bí ni íbe vwàvwà ro gò, dré lízo nóá ngalè ì ni kǐswá lò'wa kǐsú drílána bwá yà dhi. Dì, a ni lí tsàle ànyi làgá dhi, kǐsú ína lò'wa ni àlomvá ko. Kǐsú ngbà 'í bí ni ì kòdhya. Tǎko ko, lókyá nda tǎ lókyá adrézó figí lò'wa kǐ dhi 'i ko. ¹⁴ Gò dré tǎzoá figí fa nda dré dhi: «Dhya àlo kògò véle lò'wa kǐsú nyàle mí drína tǎdzí ko!» Dì akódhi ni lebèbhá ì yi kúli dré tǎ tǎle nda 'i.

Yésu dro mónyá adrèbhá ngá lagí dhi ì topfòle tǎpelò 'ásè

(A kòndò kpà Mátáyò 21:12-17; Lúká 19:45-48; Yòwàni 2:13-22)

¹⁵ Ì kòtsa Yèrusalémà na dre dhi, Yésu dré fizo tǎpelò na gò, dré ngázo mónyá adrèbhá tǎ ngá lagí indí ngá gí kònàle dhi kǐ dro topfòle 'ásà. Dré mìsá mónyá adrèbhá tǎ láfa topfó dhi kya kǐ lebhézó bvò dri, túmǎni gbólókó mónyá adrèbhá tǎ kòbhòlà lagí dhi kya íbe. ¹⁶ Dré kpà ka'izoá dhi, dhya àlo kàdré ngá do lavúzó ába tǎpelò 'ásè dhi ko. ¹⁷ Gò dré ngázo adrélé móndí kǐ tadhá, adrézó tǎá dhi: «Gíkǎ ni Kúli adrè tǎá dhi:

<Á ni áma dzó zi

dzó sùrú títí dhi ì dré adrézó tǎ ta má be dhi ró.»‡

Dì, mì gò àmikya dzó nda ni bha adrélé

àrà kùgubhá ì dré adrézó áyi kǐ zu dhi ró!»§

* 11:9 11:9 «Osánà» kòndhi adrè leá tǎle Eberè tǐ sè dhi «rúku». † 11:10 11:10 A kòndò Longó ì 118:25-26.

‡ 11:17 11:17 A kòndò Esáyá 56:7. § 11:17 11:17 A kòndò Yèrèmiyá 7:11.

¹⁸ Kòwàná kàdrì ì tátrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì kòyì tà Yésu dré tá 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhì ní pfulù dràle dhi bvo. Angyá ko, ì adré tá àyíkya akódhì ní ro, mónyá zyandre títi dhi ì dré tá adrélé tà dré adrélé tadhále dhi kí yì síbhále be ngbo dhi sè.

¹⁹ Ìndró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré p̄òzo bhàandre nda lésè lebebhá ní íbe.

Tà tadhále figi fa 'yòlepi dhi ní tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:20-22)

²⁰ Drùbhì kìnò, ì dré tá adrérà'a lavulù láti 'àsè dhi 'á dhi, ì dré nòzoá dhi, figi fa nda 'yo tá tsàle kómvo ní na dre. ²¹ Dì tà Yésu dré tá tàle dhi dré agázó Pétèrò léna gò, dré tázóá drá dhi: «Rábbi, mí nò rè ká! Figi fa mí dré tatrílé kònìdhi 'yo dre!»

²² Dì Yésu dré tázóá àyì lebebhá ì dré dhi: «Mì kàdré Giká ní ka'í bàti! ²³ Má adré tà bàti tà àmì dré: Dhya àlo kàdré táá kóngó kònìdhi dré dhi, «Mì nga kònwásè lile dhèle yìandre na» gò, dré adrézó tà kayí í léna ko, dì, adrézó ína ka'íá dhi tà ì dré adrélé tàle nda ní ru 'o káyà dhi, Giká ní tà nda ní 'o drá. ²⁴ Asà dhi, má adré táá àmì dré dhi: Tà àngùdhi mì dré adrélé zile Giká tí dhi, lè mì kàdré ka'íá dhi, mì kiséu tà nda dre dhi, dì mì ní kiséu bàti.

²⁵ Kòdhi íbe dhi, mì kàdré àmì kí totó adrélé tà zì Giká tí gò, mì dré adrézó tà íbe móndí àlo rú dhi, lè mì kòtrì akódhì nda ní tàkònzì gò, àmì kí Atá bhù na dhi kòtrìró kókpa àmì kí tàkònzì be dhi bvo.» [²⁶ *]

A lízì Yésu tí ngalè akódhì ní rìnyí angá ángolèsè ya dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:23-27; Lúkà 20:1-8)

²⁷ Ì dré gòzo tódhya tsàle Yérusalémá na. Dì Yésu dré tá adrérà'a atsilé tépelò ní bhà'álé 'àsè dhi 'á dhi, kòwàná kàdrì ì tátrítrí kúlí tadhábhá ì tsàle bhàgo íbe dhi ì dré alizo akódhì vélé ²⁸ lízìá tíá dhi: «Rìnyí mí dré adrézó tà kòdhi kí 'o dhi angá ína ángolèsè? Adhi fè mí dré rìnyí adrézó tà nda kí 'o dhi ní?» ²⁹ Yésu logó àyì dré dhi: «Má ní kókpa tà àlo dhi ní lízì àmì tí. Mì kòlogó kúlí má tí dhi, má ní kpá táá àmì dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà kòdhi kí 'o dhi angá ángolèsè ya dhi. ³⁰ Mì tà rè má dré ká! Bátisimò Yòwàni dré fèle dhi angá tá ína ángolèsè: Giká vélèsè, kó ngalè móndí ì vélèsè?» ³¹ Gò ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyì kòfalèsè, adrézó táá dhi: «Mà kòtà dhi «Bátisimò nda angá Giká vélèsè» dhi, akódhì ní go lízìá àmì tí dhi: «Mì ka'í dì Yòwàni kò àdho tà sè?» ³² Dì, mà ní kitswá tsì táá dhi «Bátisimò nda angá móndí ì vélèsè» yà dhi?» (fì tà tà kònìni, ì dré tá adrélé mónyá zyandre dhi kí ro dhi sè. Tàko ko, àyì títi nda ì adré tá ka'íá dhi, Yòwàni tà ína profétá 'i.) ³³ Dì ì dré logózóá Yésu dré dhi: «Mà ní ko.» Yésu gò táá àyì dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, má kitswá kókpa táá àmì dré ngalè rìnyí má dré adrézó tà nda kí 'o dhi angá ángolèsè ya dhi ko.»

12

Pídhígó vìnò líkìbhá kònzi dhi kí tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:33-46; Lúkà 20:9-19)

¹ Gò Yésu dré kídhózo adrélé tà tadhá àyì dré pídhígó sè, adrézó táá dhi: «Agó àlo dhi bhe tá vìnò àyì amvú na. Dré gàrà ní kí tobhàzo kírà sè, bhú gàzo kitswázó vìnò lò'wa zwa gò, dzò mvumvú dhi ní sizo kitswázó amvú nda ní líkì. Dré amvú nda ní tayízó vìnò líkìbhá àruka ì drígá gò, lízo atsi na làwú làvo na. ² Lókýá vìnò lò'wa kizo dhi kòkitswá dre dhi, dré àyì mārābā kí àlo mùzo kitswálé lò'wa ína tíni dhi ní adó vìnò líkìbhá nda ì véna. ³ Dì, ì dré àyíkya mārābā nda ní rùzo tswàle gò, logózóá nzìle drígálé sè. ⁴ Gò amvú líyì nda dré mārābā àzya mùzo lile àyì véna. Dì, ì dré akódhì nda ní drì tswàzo, kanyò fèzo drá. ⁵ Amvú líyì nda dré gòzo mārābā ní na mu lile gò, ì dré akódhì nda ní p̄fuzò dràle. Dré gòzo mārābā àruka bí dhi kí mu gò, ì dré àruka ní kí tswàzo, àruka ní kí tupfúzò todràle.

⁶ Tayí tá ngbá 'í amvú líyì nda ní mváagó dré lèlè tò dhi kòdhyà. Dì kùdù ro dhi, dré kpá akódhì nda ní mùzo lile àyì véna. Adré tá kiséu dhi: «Fì ní àmì mváagó ní líndrì bha!» ⁷ Dì, vìnò líkìbhá nda ì dré tázóá àyì kòfalèsè dhi: «Kònàdhi dhyà dra amvú kònìdhi ní kiséulépi tàyìlé ro dhi 'i. Mà kòlì akódhì ní pfulù dràle, amvú dré tá kitswálé kiséulé tàyìlé ro nda kàdréró àmì dré!» ⁸ Dì ì dré ngàzo akódhì ní ru p̄fulè dràle gò, àbvo ní ní bhèzo amvú nda 'àsè kìvì na.»

⁹ Yésu gò lízìá dhi: «Mì adré kiséu dhi, amvú líyì nda ní 'òà ngáni? Akódhì ní tsa vìnò líkìbhá nda kí tupfú todràle gò, gòzo amvú vìnò àdhyà nda ní tayí móndí àruka ì drígá.

* **11:26** 11:26 Wárágá Giká ní Kúlí tísizo àyì dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni kí kiséu kònwa ko: [Dì, mì kòtrì àmìkya tàkònzì móndí ì dré 'òle àmì rú dhi ì ko dhi, àmì kí Atá bhù na dhi kitswá kókpa àmì kí tàkònzì trí ko.]

¹⁰ Mì nà rè tà tìsìlè Giká nì Kúllì nà kònìdhi ko?

«Kírá dzó sibhá ì dré gàlè gàgà dhi,
gò atsálè kírá agógó dzó nda dré adrézó àyi totó dríá dhi ró.

¹¹ Kòrìdhi tà Mírì dré 'òlè nì dhi 'ì,
Dì tà nda línдрíga ró àma mìlésè! »*

¹² Gò Yúdà ànzi kì kàdrì ì dré gòzo adrélè láti nda kítswázó Yésu nì ru dhi bvó. Angyá ko, ì nì tá tàlè dhi, akódhi pí tá pídhígó nda àyi rú dhi be. Dì, ì dré tá adrélè mónnyá zyandre dhi kì ro dhi sè dhi, ì dré akódhi nì tayízó gò, lizo.

Kàyisàrà, Rómà kì ópì kàdrì nì mèdáyì gima

(A kònò kpà Mátáyò 22:15-22; Lúka 20:20-26)

¹³ Amvolásà dhi, ì dré Fàrisáyò àruka kì mùzo mónní àruka ópì Eródè àdhya ìbe lile Yésu véna, kítswalé akódhi nì 'ò la'ìlè kúllì dré tá adrélè tàlè dhi ì silé dhi bvó. ¹⁴ Àyi nda ì dré tàzoá drá dhi: «Tadhálèpi, mà nì tàlè dhi, mí adrè tròlè tà bàti rú dhi be. Mí adrè kpà mónní kì línдрì nì tà kisù ko, mí dré adrélè àyi kì no twátwa ko dhi sè. Mí adrè kpà Giká nì tà tadhá tà bàti sè. Dì mí tà rè àma dré ká: Ama kì tàtrítrí kúllì ka'ì, à kàdrè Kàyisàrà nì mèdáyì gì dhi 'ì? Kó ngalè, ka'ì ko? Lè mà kàdrè gá, kó ngalè mà kàdrè gá ko?»

¹⁵ Dì, Yésu dré ìna àyi kì túrúpfú tà nizo kyá gò, logózóá àyi dré dhi: «Mí adrè áma tabhì litilé àdho tà sè? Mí afè dènàrì àlo dhi má dré nòlè.»[†] ¹⁶ Dì ì dré làfa lò'wa nda nì fèzo drá. Gò dré lizízóá àyi tí dhi: «Mónní línдрì kònìdhi tsàlè rú tìsìlè dríá kònìdhi be dhi, àdhi àdhya 'ì?» Ì logó drá dhi: «Kàyisàrà àdhya 'ì.» ¹⁷ Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Mí kàdrè dì ngá Kàyisàrà àdhya nì fe Kàyisàrà dré, adrézó kpà ngá Giká àdhya nì fe Giká dré.» Ì kòyì akódhi nì kúllì nda dre dhi, àyi kì línдрì dré gázo bhwàbhwa akódhi nì tà sè.

Tà lizilè ngangà dràdrà 'àsè dhi nì tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 22:23-33; Lúka 20:27-40)

¹⁸ Amvolásà dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alizo Yésu vélè kítswalé tà lizì tíá. (Àyi nda ì adrè táá dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi yókódhó.) Dì ì tà drá dhi: ¹⁹ «Tadhálèpi, Mósè tìsì àma dré dhi: «Agó àlo adrélèpi mvá àko dhi kòdra àyi tòkò nì tayì dhi, lè adrúpi nì kòdo tayítòkò nda mòlè, kítswázó ànzi tí àyi adrúpi dràlèpi nda dré.»[‡] ²⁰ Dì àgo nzi-drì-rì adrúpi ró dhi ì tá be. Àyi kì kàyo dré tòkò àlo dhi nì mòzo gò, drázo tòlò mvá tí àko ró. ²¹ Adrúpi nì nì rì dré tòkò nda nì dòzo mòlè gò, dré kpà drázo tòlò mvá tí àko ró. Tà nda dré kpà ru 'òzo kònìni adrúpi nì nì na rú, ²² tsàlè byá adrúpi nì nì nzi-drì-rì rú. Àyi títi nda ì todrà mvá tí àko ró. Kùdù ro dhi, tòkò nda dré kpà drázo. ²³ Dì kítu mónní ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi, adrúpi nzi-drì-rì nda ì kòfalé dhi, tòkò nda nì adrè tsìtsì dhi àdhi dré? Angyá ko, àyi títi nda ì do tá akódhi mòlè àyi dré tòkò ró.»

²⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mí litì àmi kì tàndi ì dre, mà dré Giká nì Kúllì ì rìnyì nì ìbe dhi kì nìlè ko dhi sè. ²⁵ Kítu mónní ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi, ì gò adrélè ru mo ko. Ì gò kpà adrélè àyi kì ànzi kì fe mòlè ko. Be ró dhi, ì nì àyikya adrè ngóro ángéló bhù na dhi ì tìni. ²⁶ Dì, kàdrè ìna ngangà dràdrà 'àsè dhi nì tà sè dhi, mì nà rè Mósè nì búkù na, tà Giká dré tà tàlè drá fanzì adrélèpi kòlè àtsi ro dhi na dhi ko? Akódhi tà tá dhi: «Ma Giká Abàràma àdhya 'ì, Isáká àdhya 'ì, ìndì Yàkòbhò àdhya 'ì.»[§] ²⁷ Dì Giká nda Giká àbvò kya 'ì ko. Be ró dhi, akódhi ìna Giká mónnyá lídrì ro dhi kya 'ì. Mí litì àmi tà tàndi ró dre.»

Tòlì kàdrì lavulè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 22:34-40; Lúka 10:25-28)

²⁸ Tàtrítrí kúllì tadhábhà kì àlo kòyì àyi nda ì tà kayirà'a àyi kòfalèsè dre dhi, dré atógýàzoá dhi, Yésu logó kúllì àyi dré kyá. Dì dré àyi kisizó ànyi akódhi làga, akódhi nì lizì tàzoá dhi: «Tòlì títi dhi ì kòfalé dhi, tòlì kàdrì lavulè dhi àngùdhi 'ì?» ²⁹ Yésu logó drá dhi: «Tòlì kàdrì lavulè dhi, kònìdhi 'ì: «Ìserélè ànzi ì, mì yì rè ká! Mírì àma kì Giká, Mírì 'ì kalóma. ³⁰ Lè mí kàdrè Mírì àmi Giká nì le àmi togó sè wáyi, àmi lídrì sè wáyi, àmi tà kisùkisù sè wáyi, ìndì àmi rìnyì sè wáyi.»* ³¹ Tòlì nì rì, kònìdhi 'ì: «Lè mí kàdrè àmi àzya nì le ngóro mí dré adrélè àmi tàndi nì le dhi tìni.»[†] Tòlì àzya kàdrì tòlì rì kòdhi kì lavulèpi dhi yókódhó.»

³² Dì tàtrítrí kúllì tadhálèpi nda ì drá dhi: «Tadhálèpi, tà mí dré tàlè kòdhi, tà bàti 'ì. Mí tà kyá tàlè dhi, Giká ngbà 'ì àlo kwákwa, ìndì àzya nì akódhi rúsè dhi yókódhó. ³³ Adrélè Giká nì le togó wáyi sè, tà nìni wáyi sè ìndì rìnyì wáyi sè dhi, ìndì adrélè dhyá

* 12:11 12:11 A kònò Longó ì 118:22-23. † 12:15 12:15 «Dènàrì» kònìdhi tà làfa lò'wa adrézó tà 'ò àsà Rómà kì ópì 'àsè dhi 'ì. ‡ 12:19 12:19 A kònò Dùtèrònómè 25:5-6. § 12:26 12:26 A kònò Pfòma 3:6. * 12:30 12:30 A kònò Dùtèrònómè 6:4-5. † 12:31 12:31 A kònò Lèvitikè 19:18.

ki àzya ni le dhyá ki tàndi tíni dhi kàdrì lavulé, kà'wá títi adréle zàle mòbòmà ro dhi i rúsè, indì ngá títi adréle fele Giká dré mòbòmà ro dhi i rúsè.»³⁴ Di Yésu kònò akódhi logó tá kúli tògyá sè dhi dre dhi, dré tàzoá drá dhi: «Mì vwàvwà ro Giká ni Opì rúsè ko.»

Di kidhólé lókyá nda sè dhi, dhya àlo dré gòzo vélé tà tabhì lizilé akódhi tí ko.

Mèsíyà i Dàwidì be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 22:41-46; Lúkà 20:41-44)

³⁵ Yésu dré tá adrerà'a tà tadhá móndí i dré tépelò na dhi 'á dhi, dré lizizóá dhi: «Tátrítrí kúli tadhábhá i adré tàá dhi, Mèsíyà Dàwidì ni mvá 'i dhi ngíni?»³⁶ Tàko ko, Dàwidì ni tàndi tà tá Tírì Lólo ni rinyí sè dhi:

«Mírì Giká tà áma Mírì dré dhi:

Mí alì lirlé áma dríágò lésè,

tsàle lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo

adréle ámi pá zàle dhi 'á.»[‡]

³⁷ Kódhi Dàwidì ni tàndi adré Mèsíyà ni zi áyi Mírì ro. Di Mèsíyà nda ni kitswá kpà adréle akódhi ni mvá ro ngíningíni ró?»

Di móndyá zyandre lavulé nda i adré tá akódhi ni yi lovó sè.

Yésu se móndí ki bí tátrítrí kúli tadhábhá ki tà sè

(A kònò kpà Mátáyò 23:1-36; Lúkà 20:45-47)

³⁸ Yésu dré rè dhu adrerà'a àyi ki tadhá dhi 'á dhi, dré tàzoá dhi: «Mì kàdré àmi ki líkì tátrítrí kúli tadhábhá ki tà sè. Angyá ko, àyi nda i adré kánzó kàtswákàtswa dhi ki le asólé àyi rú, adrézó tatsilé ába móndí i kòfalésè. I adré leá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré lindrì sè ngá lagirà i 'àsè.»³⁹ I adré leá lirlé àrà lindrì àdhyà lísámbò dzó i 'àsè dhi i 'àsè, adrézó kpà leá lirlé mísá lindrì àdhyà gwányá i 'àsè dhi i lagàsè.⁴⁰ I adré tàytòkò ki ngá ki kàrì títi. I adré kpà tà zi Giká tí vwàvwà ro, à kònòro àyi be dhi bvó. Di kítú dra tàbvó tàzo dhi tú dhi, à ni tà ño àyi dri tà tàndi ró.»

Ngá tàytòkò àlo lemerè ro dhi dré fele Giká dré dhi

(A kònò kpà Lúkà 21:1-4)

⁴¹ Amvolásà dhi, Yésu dré lirlizó tépelò na, àrà adrézó làfa fe Giká dré dhi kandra, adréle móndí zyandre dhi ki no adrerà'a àyi ki làfa bhe kpúkúbhú adrézó làfa líkì dhi na. Ngábhá bí dhi i adré tà làfa bhe lána bí.⁴² Gò tàytòkò àlo lemerè ro dhi dré kpà alizo làfa lò'wa nzì tsàtsà rì làgi be tsá dhi ki bhe lána.⁴³ Di Yésu dré àyi lebbhá ki azizó, tàzoá àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Tàytòkò lemerè ro kòdhi bhá ina kpúkúbhú na làfa kàdrì, móndyá àruka títi dhi kya ki lavú.⁴⁴ Tàko ko, àyi títi nda i adó àyikya àyi ki ngá ki drì fele kòdhyà. Di, tòkò lemerè ro nda adó ina ngá títi i dré tá adrézó ába kitswázó adrilé àsà dhi i fele kòdhyà.»

13

Yésu longó tépelò ni pfùma ni tà

(A kònò kpà Mátáyò 24:1-2; Lúkà 21:5-6)

¹ Yésu dré tá adrerà'a apfòle tépelò lésè dhi 'á dhi, akódhi ni lebbhá ki àlo dré tàzoá drá dhi: «Tadhálépi, mí nò rè dzó kàdrì gú kòni i, àyi ki kírà íbe ká!»² Di Yésu logó drá dhi: «Mí nò tsì dzó kàdrì kòni i 'í? Lókyá adrélépi alile dhi sè dhi, à gò vélé àyi ki kírà ki àlo kisé àzya ni dri ko. A ni kírà nda ki lebhé títi kìnì mi.»

Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù ni tà tadházó dhi i

(A kònò kpà Mátáyò 24:3-14; Lúkà 21:7-19)

³ Amvolásà dhi, Yésu i dré lizo mbàle kòngó Olivè fa kya drìna gò, akódhi dré lirlizó àrà kitswázó tépelò no lásà bwà dhi na. Gò Péteró, Yàkòbhò, Yòwání, tsàle Andreyá be dhi i dré akódhi ni lizizó àyi pátì, tàzoá dhi: ⁴ «Mí tà rè àma dré, tà nda kòdhi ki atsá àngutú ya dhi ká? Adho tà ni ru 'o drìdrì tadházóá dhi, tà títi nda i adré 'òle ru 'o káyà dhi nì?»

⁵ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kàdré àmi ki líkì dóro, dhya àlo kòlìtíró àmi ko.⁶ Tàko ko, móndí bí dhi ki alì áma rú sè adréle tàá dhi, «Ma Mèsíyà 'i!» gò, i dré móndí zyandre dhi ki lítizó.⁷ Mì ni àdzú ki kpòrò yi ànyi, adrézó kpà àdzú ki rúbì yi làwú làvo na. Di, mì kòtayí àmi ki togó adréle gáale àsà dhi ko. Tàko ko, adré leá dhi, tà nda kòdhi i kò'o rè zyà ru 'íkà. Di, lókyá kùdù atsá rè ko.⁸ Súrú ki àdzú bhu surú àruka íbe. Opì ki kpà àdzú bhu opì àruka íbe. Kádíkàdi ni bvó kosé, indì kàràbhò ni dhe àrà twátwa i 'àsè. Di, tà nda kòdhi ki ngbà 'í adré ngóro tòkò ni mvàaswa ni kidhoma tíni.

[‡] 12:36 12:36 A kònò Longó i 110:1.

⁹ Di àmi ró dhi, mì kàdré àmi ki líkí dóro. Tàko ko, à ni àmi ki 'o topfòle tàbvò tàrà i 'àsè, adrézó àmi ki bhwa lisàmbò dzó i 'àsè. Ama tà sè dhi, mì ni àmi ki totó gùvèrèné i kandrà ìndí ópí kàdrì i kandrà, mì kòkítswáró áma tà mì dré nòlè ìndí mì dré yìlè dhi ki longó àyi dré be dhi bvó. ¹⁰ Tàko ko, adrè leá dhi, à kòlongó rè zyà Rúbí Tani sùrú títi i dré 'íká. ¹¹ Di, à kàdré àmi ki dri tàbvò tàlè dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélè lanzìlè tà mì dré dra tàlè àmi rúsè dhi dri dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré ndrìrì tà Gíká dré dra fèlè àmi dré tàlè lókyá nda sè dhi ni ta kòdhyà. Angyá ko, mì ni adrè tà nda ni ta àmi ko. Be ró dhi, Tirí Lólo ni adrè tàá ni.

¹² Mòndí ki àyi ki adrúpi ki lefè todràlè kàribhá i drígá. Anzi ki atá ki kpá àyi ki ànzi ki lefè todràlè. Anzìmvá ki lígí àyi ki tibhá i rú, adrézó àyi ki 'o todràlè. ¹³ Mòndyá títi dhi ki togó kònzì bha àmi rú áma tà sè. Di, dhya adrélépi ína togó tsi, adrézó àyi totó tàtá tsàlè kùdù na dhi ni adrí.»

Kizà kàdrì lavulè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 24:15-28; Lúkà 21:20-24)

¹⁴ «Di mì ni <ngá adrélè gále gágá adrélépi ngá lólo dhi ki kizá dhi> ni no adrèrà'a àyi totó àrà kítswalépi tà kàdré lána ko dhi na. * (Lè dhya adrélépi tà kòdhi ni na dhi kàdré àndu ni ni ni dóro.) Lókyá nda sè dhi, lè mòndyá dra adrèbhá bvò Yúdáyà ádhya na dhi i kòlapá ràlè kòngó i drìna. ¹⁵ Lè kpá dhya dra adrélépi àyi dzó drìna dhi kàsì file dzó na, àyi ngá ki do lapázó ába dhi ko. ¹⁶ Dhya dra adrélépi amvú na dhi kògò nzìlè i bhàna àyi kítá kídhi ádhya ni do lapázó ába dhi ko. ¹⁷ Kítú nda i tú dhi, kizà ni adrè kàdrì tókó adrèbhá 'a íbe dhi i dré, ìndí tókó adrèbhá bà fe ànzìmvá i dré dhi i dré. ¹⁸ Mì kàdré tà zi Gíká tí, àmi ki lapama nda kàdréró kídhi lókyá sè ko.† ¹⁹ Tàko ko, kizà kítú nda kya ni adrè kàdrì lavulè. A nò rè kizà kàrá be kònzì nda ko, kídholé Gíká dré bvò bhàrà lèsè atsalé àndrò kònzìdhi. A kítswá kpá gòlè vélè nòá tàdzì ko. ²⁰ Kònò Mírì kòkì tá kítú nda ki bvó ko dhi, dhya àlo bvò dri dhi kítswá tà adrélè bvà ko. Dì, Mírì ki ína kítú nda ki bvó mòndyá i dré zìlè dhi ki tà sè.

²¹ Lókyá nda sè dhi, à kàdré tàá àmi dré dhi <Mì nò rè ká, Mèsiyà kònwa!> dhi, mì kòkà'í ko. A kàdré kó tàá dhi <Akódhi kònale!> dhi, mì kòkà'í ko. ²² Tàko ko, mèsiyà kìnzò ro dhi ki apfò prófètà kìnzò ro dhi íbe adrélè tà kàdrì líndrìga ró adrèbhá àyi ki rìnyí tadhá dhi ki 'o, kòkítswá dhi, i dré ndàndi mòndyá Gíká dré zìlè dhi ki lítizó. ²³ Má longó àmi dré tà nda kòdhi i títi drìdrì. Dì mì kàdré tàmgá dri.»

Mòndí ni Mvá ni agòma

(A kònò kpà Mátáyò 24:29-31; Lúkà 21:25-28)

²⁴ «Kítú nda i tú, kizà kàdrì nda àmvolèsè dhi, <kítú ni mì ni atsa tìnimvá ro,

mbá gò vélè mvèlè ko,

²⁵ bhìbhìnyá ki ledhé bhù lèsè,

ìndí rìnyí bhù na dhi ki ru kizá.>‡

²⁶ Di lókyá nda sè dhi, mòndyá títi dhi ki Mòndí ni Mvá ni no adrèrà'a àlìlè ndùrùku i 'àsè, rìnyí kàdrì be ìndí mùlanzilanzì kàdrì be. ²⁷ Gò akódhi dré àyi ángéló ki mùzo lìlè àyi mòndyá i dré zìlè dhi ki kìmó bvò ni pá su dhi i lèsè, kídholé bvò ni kùdù lèsè, tsàlè byá bhù ni kùdù na.»

Tà tadhálè figì fa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mátáyò 24:32-35; Lúkà 21:29-33)

²⁸ «Lè mì kàdré tà tadhálè figì fa ni tà rú dhi ni àndu ni dóro. Figì fa ni drìti kàdré atsalé màlimáli gò, bí ni dré adrézó ròlè dhi, mì nì tàlè dhi, yìgú ànyi dhi be. ²⁹ Kòkpá kòdhi tìni, lókyá mì dré dra tà nda kòdhi ki nòzo adrèrà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kòni tàlè dhi, Mòndí ni Mvá látì 'á, ndàndi àmi ki dzó tí káyá dhi. ³⁰ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mòndyá dra adrèbhá lídrì íbe lókyá nda sè dhi i kítswá dràlè títi drìdrì tà títi nda i dré dra ru 'òzo dhi kandrà ko. ³¹ Bhù i bvò be dhi ki akí. Dì, áma kúlí i kítswá àyikya tàdzì akílè ko.»

Gíká ni ngbà 'i lókyá kùdù ni

(A kònò kpà Mátáyò 24:36-44)

³² «Di, dhya àlo ni ína kítú 'i yà, kó ngalè sàà 'i yà tà nda i dré dra ru 'òzo dhi ko. Ndàndi ángéló bhù na dhi 'i yà, kó ngalè Gíká ni Mvágó 'i yà dhi, i nì ko. Gíká Atá ni

* 13:14 13:14 A kònò Dányèlè 9:27; 11:31; 12:11. † 13:18 13:18 Yúdà ànzi ki bvò na dhi, «kídhi lókyá» kònzìdhi, lókyá kídhi ro kóná àlo na, adrélépi gìlè wvávà ro dhi 'i. ‡ 13:25 13:25 A kònò Esáyà 13:10; 34:4; Ezèkyèlè 32:7; Yòwèlè 2:10; 3:4.

ngbà 'í nì kalóma. ³³ Adré di leá dhi, mì kàdré àmi kì líkí, adrézó tàmgà dri! Tàko ko, mì nì ngalé lókyá nda nì atsa ángutú ya dhi ko.

³⁴ Tà nda kòdhi ngóro agó àlo adrélépi 'òle lìle atsi na dhi àdhyà tíni. Akódhi nda adré rinyí fe àyi màràbà àlo àlo títi dhi ì dré adrézó àyi kì àzi 'o gò, dré adrézó tàá dhyà adrélépi dzóti líkí dhi dré dhi, kàdré tàmgà dri. Di dré adrézó dzó nda nì tayí lizo. ³⁵ Mì kàdré ì tàmgà dri. Angyá ko, mì nì lókyá àngùdhi dzó líyí nda dré dra agòzo ásà dhi ko, gba kàdré indró sè yà, ngátsi kítógá sè yà, àgólòwa dré tsirà bherà'a yà, kò ngalé drùbhì sè yà dhi. ³⁶ Di akódhi kágò ngbò ró dhi, mì kótayí àmi akódhi dré kiséle adrerà'a ayí ko dhi ko. ³⁷ Tà má dré adréle tàle àmi dré kòndhi, má adré kpà tàá mónnyá títi ì dré: Mì kàdré tàmgà dri!»

14

Yúdà ànzi kì kàdrì ì ndà láti Yésu nì rùzo pfùle dràle

(A kònò kpà Mátáyò 26:1-5; Lúkà 22:1-2; Yòwàni 11:45-53)

¹ Tayí tá kítú rì gwányá Pásikà àdhyà ì Mápà tàkú àko dhi àdhyà be dhi ì dré atszó. Kòwànà kàdrì ì tatrítrí kùlì tadhábhá íbe dhi ì adré tá láti nda kitswázó Yésu nì ru túrúpfú sè, pfùle dràle. ² Di, ì adré tá tàá dhi, ì kò'o tà nda gwányá Pásikà àdhyà tú ko, mónnyá zyandre dhi ì kòligíró àyi íbe ko sè.

Tòkò àlo dhi dà málási Yésu dri

(A kònò kpà Mátáyò 26:6-13; Yòwàni 12:1-8)

³ Lókyá nda sè dhi, Yésu lì tá Bètànìyà na, file Simónà atú kàrì dré tá rùle dhi nì dzó na gò, dré lírízó mísá làga kitswálé ngá nya. Gò tòkò àlo dhi dré afízó mòlàngì mvá ledélé àlàbàsterè sè, galepi málási làgì kyàkyà dhi sè bí dhi be.* A ladhí tà málási nda tserèlè nàràdà sè.† Di tòkò nda dré mòlàngì nda nì ti òzo gò, málási nda nì dazo Yésu dri. ⁴ Mòndí àruka adrébhá tá dzó nda 'á dhi ì kòndò tà nda dre dhi, àyi kì togó dré aswázó gò, ì dré adrézó tàá àyi kòfalèsè dhi: «À kizá tsì málási kòdhi àdho tà sè? ⁵ Kònò à nì tá kitswá làgí láfa lò'wa kámà-na sè gò, láfa nda nì fèzo lemerèbhá ì dré!»‡ Di ì dré adrézó tòkò nda nì ndrì tà tándì ró.

⁶ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tayí tòkò kòndhi. Mì adré akódhi nì drì kizá àdho tà sè? Tà dré 'òle má dré kòdhi, tà avélépi tò dhi 'i. ⁷ Angyá ko, mì adré ngbú adréle lemerèbhá íbe àmi kòfalé, indì mì kitswá àyi kì ledé lókyá àngùdhi mì dré adréle lìle dhi sè. Di, mì kitswá ngbú adréle tùmáni má be ko. ⁸ Tòkò kòndhi 'o tà dré tá kitswálé 'òle dhi kòdhyà. Dà málási má rú dridri, kitswázó àma rùbhá ledé bhàle mógo na dhi bvò. ⁹ Má adré tà bàti ta àmi dré: Àrà títi bvò wáyi 'àsè à dré dra Rúbí Tani longózó dhi ì 'àsè dhi, à nì kòkpa tà tòkò kòndhi dré 'òle kòdhi nì tití, akódhi nì tà kisézo.»

Yúdàsi ì yi ru kòwànà kàdrì íbe, kòleferò Yésu àyi drigá

(A kònò kpà Mátáyò 26:14-16; Lúkà 22:3-6)

¹⁰ Amvolásà dhi, Yúdàsi Isikàriyótá, Yésu nì lebèbhá mudrì-drì-rì dhi kì àlo dré ngàzo lìle tà tà kòwànà kàdrì íbe, kitswázó Yésu nì lefè àyi drigá dhi bvò. ¹¹ Ayi nda ì kòyi tà dré tàle nda dre dhi, ì dré lenzézó ásà gò, ì dré lazizóá dhi, ì nì láfa fe drá. Di Yúdàsi dré kidhózó adréle lókyá dóro Yésu nì lefèzo àyi drigá dhi nì nda.

Yésu ì nya gwányá Pásikà àdhyà lebèbhá nì íbe

(A kònò kpà Mátáyò 26:17-25; Lúkà 22:7-14, 21-23; Yòwàni 13:21-30)

¹² Gwányá Mápà tàkú àko dhi àdhyà nì kítú nì àlo adrézó kábiligýa mvá Pásikà àdhyà nì pfu dràle mòbòmà ro dhi sè dhi, Yésu nì lebèbhá ì dré akódhi nì lizizó tàzoá dhi: «Mì adré leá dhi, mà kòlè ngá ladhí mí dré gwányá Pásikà àdhyà nì nyàzo dhi àngwà?» ¹³ Di Yésu dré àyi lebèbhá rì dhi kì mùzo, tàzoá àyi dré dhi: «Mì lì bhàandre na. Mì nì drì si agó àlo adrélépi yí do lèdrí na dhi be. Mì dhe akódhi nda bvò. ¹⁴ Dzó dré dra fizo lána dhi na dhi, mì kòtà dzó nda nì líyí dré dhi: <Dhyà tà tadhálépi dhi adré àmi lizi: Dzó 'a kile mà dré kitswázó Pásikà nya àma lebèbhá íbe dhi àngwà?» ¹⁵ Di akódhi nda nì dzó 'a kile kàdrì kurú na dhi nì tadhá àmi dré. A tobhà mísá ì ngá àruka íbe tayilé lána gánzi ró. Mì kòladhí ngá àma dré kònàle.» ¹⁶ Di akódhi nì lebèbhá nda ì dré lizo bhàandre na gò, ì dré tà títi nda kì kisézó ngóro dré tá tàle àyi dré dhi tíni. Gò ì dré ngá ladhízó kitswázó gwányá Pásikà àdhyà nì nya.

* **14:3** 14:3 Alàbàsterè kòndhi, kirà kemve kpírkpírì làgì be kàdrì, adrézó mòlàngì ledé ásà dhi 'i. † **14:3** 14:3 Nàràdà kòndhi, dò àlo tàdzi be dóro indì làgì be kàdrì, adrézó málási ladhí ásà dhi 'i. ‡ **14:5** 14:5 A adré tá láfa lò'wa kòni kì rú zì «dènàrì». Dènàrì kámà-na kòni ì tá láfa adréle fèle mòndí àlo dré àzi 'òle kónà àlo sè dhi tí dhi 'i.

¹⁷ Indró kàndrì dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lirilé mísá làgàsè túmánì akódhi ni lebhébhá mudrí-drì-rì dhi íbe. ¹⁸ Ì dré tá adrèrà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré tázoo dhi: «Má adrè tá bàti ta àmi dré: Àmi ki àlo adrélèpi ngá nya túmánì má be dhi ni áma lefè kàribhá i drígá.» ¹⁹ Dì kizà dré àyi ki 'òzo gò, àyi àlo àlo títi dhi ì dré kidhózó adrélé taa drá dhi: «Zakó ína ma 'i ko?» ²⁰ Akódhi logó àyi dré dhi: «Akódhi nda àmi mudrí-drì-rì ni ki àlo 'i. Akódhi dhya adrélèpi mápà so má be sàni àlo na dhi 'i. ²¹ Tà bàti ró dhi, Mónde ni Mv́a ni li drále ngóro tisile akódhi ni tà dri Giká ni Kúli na dhi t́ni. Dì, kizà ni ína adrè kàdrì dhya dra Mónde ni Mv́a nda ni lefèlepi dhi dré! Dóro ni tá dhya nda ni tile ko dhi.»

Mìrì ni rúbhá i kàrì ni be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 26:26-30; Lúka 22:14-20; 1 Kòritòbhá i 11:23-25)

²² Ì dré tá adrèrà'a ngá nya dhi 'á dhi, Yésu dré mápà adózó, tà tani zizo driá Giká tí gò, ǹzoá fèle àyi lebhébhá i dré gò, tázoo dhi: «Mì do nyàle. Kònìdhi áma rúbhá 'i.»

²³ Dré kpà kópò adózó, àwoyá tazo Giká dré gò, fèzoá àyi dré. Dì àyi títi nda ì dré mvùzoá. ²⁴ Dré tázoo àyi dré dhi: «Kònìdhi áma kàrì adrélèpi tà Giká dré bhàle ru yizo móndí íbe dhi ni 'o kitswálé títi dhi 'i. Kàrì nda ni kutú móndí zyandre i dré. ²⁵ Má adrè tá bàti ta àmi dré: Má gò vélé vinò mvu ko, tsàle kitú má dré dra vinò tídhí ro dhi ni mvùzo Giká ni Opì na dhi tú.»

²⁶ Dì ì dré longó ngózo lenzézó Giká ni rú sè gò, ì dré p̀fozo lìle mbàle kóngó Olìvè fa kya drìna.

Yésu longó dhi, Pétèro ni àyi ga

(A kònò kpà Mátáyò 26:31-35; Lúka 22:31-34; Yòwàni 13:36-38)

²⁷ Gò Yésu dré tázoo àyi dré dhi: «Àmi títi, mì ni áma tayí adrélé kalóma. Tàko ko, Giká ni Kúli adrè taa dhi:

«Má ni kábilígyà likílèpi ni tswa drále gò,

à dré kábilígyà nda ki 'òzo ayilé.*

²⁸ Dì, má konga mána dràdrà 'ásè dre dhi, má ni li drìdrì àmi kandrána Gàlíláyà na.»

²⁹ Dì Pétèro tà drá dhi: «Tágba móndyá títi dhi ì kòtayí mì yà dhi, má kitswá mána ámi tayí tãdzí ko!» ³⁰ Yésu logó drá dhi: «Má adrè tá bàti ta mí dré: Ǹndì ngátsi àndrò kònìdhi sè, drìdrì àgólòwa dré dra tsíra bhèzo vèsè be rì dhi kandrá dhi, mí ni mína áma ga vèsè be na.» ³¹ Dì, Pétèro gò logó drá rinyí sè dhi: «Tágba kòkítswá mà dré drázo túmánì mí be yà dhi, má kitswá tãdzí ámi ga ko.» Gò Yésu ni lebhébhá àruka títi dhi ì dré kókpà tázoo kònìni.

Yésu zi tà Giká tí Gètèsèmanì na

(A kònò kpà Mátáyò 26:36-46; Lúka 22:39-46)

³² Amvolásà dhi, Yésu ì dré lìzo lebhébhá ni íbe tsàle àrà rú zìle Gètèsèmanì dhi na. Gò dré tázoo àyi dré dhi: «Mì lírì kònwa, má kòlìró adrélé tà zi Giká tí.» ³³ Dré Pétèro ki drìzo Yàkòbhò íbe indì Yòwàni be í vèsè. Gò akódhi ni togó dré kidhózó adrélé kizà nya, adrézó lanzìle lavulé. ³⁴ Dì dré tázoo àyi dré dhi: «Áma togó adrè ǹle kizà dré, tsàle ǹndì dràdrà mìle. Mì kàdré kònwa, adrélé tàmìga dri.»

³⁵ Kòlì vwàle àyi rúsè tsà dre dhi, dré dhèzo kìnì mì adrélé tà zi Giká tí, kòkítswá mìlásà dhi, lókyá kizà àdhyà nda kóngaró í rúsè be dhi bvó. ³⁶ Adrè tá taa dhi: «Ábbà, Tátá, mì rinyí íbe kitswázó tà títi dhi ki 'o. Mì kòdo kópò kizà àdhyà kòdhi má vélèsè wà. Dì, mì kò'o tà má dré adrélé lèle dhi kòdhyà ko. Be ró dhi, mì kò'o tà mì dré adrélé lèle dhi kòdhyà.»

³⁷ Gò dré gòzo àyi lebhébhá nda i véna, àyi ki kisú ayí na. Dré tázoo Pétèro dré dhi: «Simónà, mì adrè ayí ko? Mì kitswá tà tsi adrélé tàmìga dri ngbà 'i sàà àlo bwà ko? ³⁸ Lè mì kàdré tàmìga dri, adrélé kpà tà zi Giká tí, kòtayíró àmi tà dré tabhìle, àmi ki 'òzo dhèle tãkonzì na dhi ko. Bàti, dhyá ki togó àtsi ró adrézó tà dóro 'o. Dì, dhyá ki rúbhá ína yàyà.»

³⁹ Yésu dré gòzo tódhyá lìle tà zi Giká tí ngóro dré tá zìle drìdrì dhi t́ni. ⁴⁰ Gò dré gòzo tódhyá gòle àyi ki kisú ayí na, àyi ki mì dré tá adrélé ayí ro dhi sè. Dì ì ǹ tá vélé ì ni kúli logó drá ngìni ya dhi ko.

⁴¹ Bvóá dhi, dré gòzo gòle àyi lebhébhá nda i véna vèsè ni na sè, taa àyi dré dhi: «Mì adrè dhu rè ayí ko, adrézó lovólé? Kitswá dre. Lókyá atsa dre. Mì nò rè ká! A adrè 'òle Mónde ni Mv́a ni lefè tãkonzìbhá i drígá. ⁴² Mì nga, mà kòlìró! Dhyà adrélèpi áma lefè dhi atsa dre!»

*Yésu ni rùma**(A kònò kpà Mátáyò 26:47-56; Lúkà 22:47-53; Yòwàní 18:3-12)*

⁴³ Gbà kòdhwa, Yésu dré rè dhu adrèrà'a tà ta dhi 'á dhi, Yúdàsi, akódhi ni lebhébhá mudrí-drí-rí dhi ki àlo dré atsázó. Adrì tá í vèsè mómí zyandre angábhá kòwánà kàdrì ì, tãtrítrí kúli tadhábhá ì ìndí bhàgo ì vèlèsè dhi ì be. Àyi nda ì ru tà sápi ì fa ìbe àyi drígá. ⁴⁴ Yúdàsi adrélépi 'òle Yésu ni lefè nda tà tá àyi dré dhi, ì ni akódhi àdhi 'i yà dhi ni tadhá àyi dré dhi kònini: «Dhya má dré dra kamulé dhi, akódhi 'i. Mì kòru di akódhi, drízoá lizo ába, adrézó líkiá dóro.» ⁴⁵ Di Yúdàsi nda dré ndiri àyi kisizó ànyi Yésu làga, tàá drá dhi: «Rábbi!» Dré akódhi ni kamúzó. ⁴⁶ Gò mómíyá nda ì dré dhèzo Yésu dri, akódhi ni ru. ⁴⁷ Di, dhya adrèbhá tá Yésu làga dhi ki àlo dré ngàzo àyi sápi asé gò, kòwánà ki kàdrì ni māràbà ni bí bwàzo kàle.

⁴⁸ Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Ma vo kùgú 'i gò, mì dré adrézó alìle sápi ìbe ìndí fa ìbe kitswálé áma ru ní? ⁴⁹ Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, má adrè tá àmi kòfalé, adrélé tà tadhá tépelò na dhi, mì ru tà ma ko. Di, tà kòdhi ì atsá kònini, kitswálé tà tisile áma tà dri Gíká ní Kúli na dhi ì kò'oró ru be dhi bvó.» ⁵⁰ Gò akódhi ni lebhébhá títi dhi ì dré akódhi ni tayízó lapázó.

⁵¹ Kàdhúra àlo kítá asólépi ì rú ngbà 'i àlo dhi dré ngàzo adrélé Yésu ni lebè. A adrè tá 'òle akódhi ni ru ká, ⁵² di, dré lapázó ràle bvólíli ro, kítá ìna ni tayí.

*Yésu pfo kòwánà ki kàdrì ì kandrà bhàgo kàdrì ìbe**(A kònò kpà Mátáyò 26:57-68; Lúkà 22:54-55, 63-71; Yòwàní 18:13-14, 19-24)*

⁵³ Gò ì dré Yésu ni drízo lizo ába kòwánà ki kàdrì bhàna. Di kòwánà kàdrì ì, bhàgo ì ìndí tãtrítrí kúli tadhábhá ìbe dhi ì dré ru kimózó títi kònale.

⁵⁴ Di Pètèro ro dhi, lebè tá ìna Yésu lárà ro, tsàle byá kòwánà ki kàdrì nda ni bhà'álé na. Dré fizo lirílé tépelò líkìbhá ì kòfalé, adrélé àtsi yo àyi ìbe.

⁵⁵ Kòwánà kàdrì nda ì bhàgo kàdrì nda ìbe títi dhi ì adrè tá tà adrélé tàle Yésu rú dhi ki nda, kitswázó akódhi ni 'o dràle dhi bvó. Di, ì kúsú tà àyikya tà àlo ko. ⁵⁶ Mómí bí dhi ì adrè tá tà ta akódhi rú kinzò sè. Di, tà ì dré adrélé tàle nda ì kúsú tá ru ko. ⁵⁷ Gò mómí áruka ì dré ngàzo tà ta akódhi rú kinzò sè kònini: ⁵⁸ «Mà yi akódhi adrèrà'a tàá dhi: «Má ni tépelò mómí ì dré sile ni kòndhi ni pfu, gòzo àzya ni mómí ì dré sile ni ko dhi ni si kítú na àmvolèsè.» ⁵⁹ Di, ndàndì tà ì dré tàle akódhi rú nda kúsú ìna ru ko.

⁶⁰ Gò kòwánà ki kàdrì dré ngàzo àyi totó àyi kandrà, lizíá Yésu tí dhi: «Mí logó mína kúli tà dhya kòni ì dré adrélé tàle mí rú kòdhi ì sè ko?» ⁶¹ Di, Yésu adrè tá ìna kíri, kúli logó àko ró. Gò kòwánà ki kàdrì nda dré gòzo lizíá tíá dhi: «Mì Mèsíyá, Gíká kitswálépi rúku sè dhi ni Mvágó 'i?» ⁶² Yésu logó drá dhi: «Ma 'i. Di mì ni Mómí ni Mvá ní no adrèrà'a lirílé Gíká rinyí líyí ni dríágó lèsè. Mì ni kpà akódhi ni no adrèrà'a agòle ndùrùku bhù na dhi ì 'ásè.» ⁶³ Di kòwánà ki kàdrì nda dré àyi kítá lasízó kizá dré gò, tàzoá dhi: «Mà ni di go vèlé mómí áruka kitswábhá tà ta akódhi rú dhi ki nda àdho tà sè? ⁶⁴ Mì yi lãdhá dré dhàle Gíká rú kòdhi àmi ki bíbhálé sè dre. Mì adrè di kúsú ngíni?» Di àyi títi nda ì dré tà njozo akódhi dri kitswálé dràdrá sè.

⁶⁵ Gò àyi ki áruka ì dré ngàzo adrélé túsú lufú akódhi mi. I dré akódhi ni mì dròzo gò, adrézó akódhi ni tisí, adrézó tàá drá dhi: «Mí longó rè tà pròfétá ro ká!» Gò tépelò líkìbhá ì dré kpà akódhi ni dòzo, adrélé mì tosálé.

*Pètèro gá Yésu rè**(A kònò kpà Mátáyò 26:69-75; Lúkà 22:56-62; Yòwàní 18:15-18, 25-27)*

⁶⁶ Lókýá nda sè dhi, Pètèro tá ìna tàbhhu na, bhà'álé nda na. Gò mvátòkò àlo kòwánà ki kàdrì ni māràbà ro dhi dré atsázó ⁶⁷ Pètèro ni no adrèrà'a àtsi yo. Dré akódhi ni nòzo dhi gò, tàzoá dhi: «Mì tá kòkpà túmání Yésu Nàzàrétá lèsè dhi be.» ⁶⁸ Di, Pètèro dré ìna tà nda ni gázo rè, tàzoá dhi: «Má ni ngalè mí adrè àdho tà ta ya dhi ko.» Gò dré ngàzo pfole bhà'álé nda 'ásè, àyi totó látí adrézó afilé dhi 'á. Gbà kòdhwa, àgólòwa dré tsírà bhèzo.

⁶⁹ Mvátòkò nda kònò akódhi kònale dre dhi, dré gòzo tàá mómíyá adrèbhá tá akódhi làga dhi ì dré dhi: «Dhya kòndi àyi ki àlo 'i!» ⁷⁰ Di Pètèro dré gòzo tódhyá tà nda ni ga rè.

Gí ko, àyi adrèbhá tá Pètèro làga nda ì dré tàzoá drá dhi: «Mì àyi ki àlo 'i bàti! Tàko ko, mì kòkpà mómí angálépi Gáliláyá lèsè dhi 'i.» ⁷¹ Di Pètèro dré ngàzo mòmndrà sí, tàzoá dhi: «Tãtrítrí kàdré má dri, má kàdré kinzò ta dhi! Má ní agó mì dré adrézó tà ní ni ta kòdhi ko!» ⁷² Gbà kòdhwa, àgólòwa dré gòzo tsírà bhe vèsè ni rí sè. Gò kúli Yésu dré tá tàle Pètèro dré dhi dré agázó lána. Tà tá dhi: «Dridrì àgólòwa dré dra tsírà bhèzo vèsè be rí dhi kandrà dhi, mí ní áma ga vèsè be na.» Gò Pètèro dré dhèzo adrélé ngòle.

15

*Yésu p̄fò Pilátò kandra**(A kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Lúka 23:1-5; Yòwàní 18:28-38)*

¹ Ngá kòwa dre dhi, kòwánà kàdrì ì, tátrírí kúllí tadhábhá ì tùmáni bhàgo kàdrì ìbe títi dhi ì dré ru yízo Yésu dri. Di ì dré akódhi ni adròzo gò, drìzoá lizo feá Pilátò, Rómá ki gùvèrènére drìgá.

² Gò Pilátò dré lizizóá Yésu tí dhi: «Mì, mi ópí Yúdà ànzi kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Ámi tándi mí tà dre.» ³ Gò kòwánà kàdrì nda ì dré dhèzo adrélé Yésu ni asíkí tà bì dhi ì sè. ⁴ Di Pilátò dré gòzo lizíá tíá dhi: «Mì logó mína kúllí ko? Mì yi rè tà títi ì dré adrélé tàle mí rú dhi ì kál!» ⁵ Di, Yésu logó vélé ìna kúllí ko. Gò Pilátò ni línđrì dré gázo ásá.

*A n̄ò tà Yésu dri kítswalé dràdrà sè**(A kònò kpà Mátáyò 27:15-26; Lúka 23:13-25; Yòwàní 18:39-19:16)*

⁶ Kóná àlo àlo títi, gwányá Pásiká àdhya tú dhi, Pilátò adré tá dhya ángùdhi bádzó na, mómđi zyandre dhi ì dré adrélé zile ì tí dhi ni trì àyi dré. ⁷ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, agó àlo rú be Bàràbà dhi tá bádzó na mómđi àruka ìbe, ì dré tá mómđi ki kodzólé ligilé dhi sè, ìndi ì dré tá mómđi p̄fule dràle dhi sè. ⁸ Di mómđi zyandre dhi ì kóm̄bà tsàle Pilátò véna dre dhi, ì dré kidhózo adrélé akódhi ni tí lizí, kò'oró ànzyá gá dré tá adrélé 'òle àyi dré dhi tìni. ⁹ Di Pilátò dré àyi ki lizizó tázoá dhi: «Mì adré leá dhi, má kòtrì àmi dré ópí Yúdà ànzi kya kònìdhi?» ¹⁰ Lizí tá àyi kònìni tàko ko, ni tá tàle dhi, kòwánà kàdrì ì fè tá Yésu ì drìgá ngbá 'í dirèma sè dhi be. ¹¹ Di, kòwánà kàdrì nda ì dré mómđyá zyandre nda ki 'a tífizò, ì kòziró Pilátò tí kòtriró Bàràbà àyi dré kòdhyá. ¹² Gò Pilátò dré lizizóá àyi tí dhi: «Mì adré ì leá dhi, má kò'ò dhya mì dré adrélé zile ópí Yúdà ànzi kya ró kònìdhi sè ngìni?» ¹³ Di ì dré kúllí yòzo tázoá dhi: «Mì tidí akódhi fa kipakipa dri!» ¹⁴ Pilátò gò lizíá dhi: «Akódhi 'ò àdho tà kònzi 'i?» Di ì dré gòzo adrélé tetrélé rìnyí sè, adrézó loyóá dhi: «Mì tidí akódhi!»

¹⁵ Pilátò adré tá mómđyá zyandre nda ki togó le 'òle kinilé. Di dré Bàràbà ni trizo àyi dré. Dré Yésu ni 'òzo bhwalé gò, akódhi ni fèzo kítswalé tidilé fa kipakipa dri dhi bvò.

*Sòdá ì gu Yésu**(A kònò kpà Mátáyò 27:27-31; Yòwàní 19:2-3)*

¹⁶ Gò sòdá ì dré Yésu ni drìzo fizo ába gùvèrènére nda ni dzó kàdrì ni bhà'álé na. Ì dré sòdá àruka títi dhi ki azizó ru amú àyi ìbe akódhi làgásè. ¹⁷ Gò ì dré kánzò ká asózó rúá, fanzi kùtsi ró dhi ni pàzo kùla ró asólé dríá. ¹⁸ Di ì dré ngàzo adrélé mòdo fe drá, adrézó tàá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzi kya ni!» ¹⁹ Ì adré tá akódhi ni drì tswa kòzo sè, adrézó túsú lufú rúá. Ì adré tá kpà kórókó títi akódhi kandra, sùle ngóro ì adré tá akódhi ni línđrì bha na tìni. ²⁰ Ì kògu akódhi kònìni dre dhi, ì dré kánzò ká nda ni avúzo rúásá, gòzo akódhi ni kítá ki toso rúá. Gò ì dré akódhi ni drìzo p̄fòzo ába, kítswalé tidilé fa kipakipa dri dhi bvò.

*Yésu ni tidima fa kipakipa dri dhi**(A kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Lúka 23:26-43; Yòwàní 19:17-27)*

²¹ Ì dré tá adrérà'a apfòle kónalésè dhi 'á dhi, ì dré agó àlo rú be Simónà, angálépi Kìrèné lésè dhi ni nòzo adrérà'a agòle amvú lésè.* Akódhi nda tá Alìgizándrè ki atá Rúfú be dhi 'i. Di ì dré akódhi ni 'òzo rìnyí sè adrélé fa kipakipa Yésu àdhya ni do.

²² Gò ì dré Yésu ni drìzo lizo ába tsàle àrà rú zile Gòlògótá dhi na. (Rú nda kòdhi adré leá tàle dhi «Àrà drífá àdhya».) ²³ Kónàle dhi, ì dré vìnò amulé àlòkó rú zile mìrè dhi be dhi ni fèzo akódhi dré mvùle. Di, dré ìna gázoá rè. ²⁴ Di ì dré akódhi ni tidízó fa kipakipa dri gò, dzègè vùzo nìzoá ngalè ì ni akódhi ni kítá ki lanzi àyi kòfalésè ngìni ya dhi.† ²⁵ Lókyá akódhi ni tidízó nda tá sáá nzi-drì-su drùbhì sè dhi 'i. ²⁶ A tsì ì tá tà t̄jòzo akódhi dri dhi wárágá dri kònìni: «Ópí Yúdà ànzi kya». ²⁷ A tidí tá kpà kùgubhá rì dhi ì fa àruka ì drìsè akódhi làgásè: àlo ni drìágó ni lésè, àzya ni lidzi ni lésè. [28 †]

²⁹ Mómđyá adrèbhá tá lavulé àrà nda 'ásè dhi ì adré tá akódhi ni lodhá, adrézó àyi ki drì ya, adrézó tàá dhi: «Á! Mì tá kítswalépi tēpelò p̄fu gòzo síá kítú na àmvolésè ni, ³⁰ mí así ì fa kipakipa kòdhi drìlèsè àmi tándi ni tidrì wà!» ³¹ Kòwánà kàdrì ì tátrírí kúllí tadhábhá ìbe dhi ì adré tá kpà akódhi ni gu kònìni, adrézó tàá àyi kòfalésè dhi: «Akódhi tidrì mómđi àruka ì 'í. Di, kítswá ìna àyi tándi ni tidrì bwà ko!» ³² Adré leá dhi, Mèsiyà,

* **15:21** 15:21 «Kìrèné» kònìdhi tá bhàandre bvò Libiyá àdhya lé, bvò kàdrì Afiriká àdhya lé dhi 'i. † **15:24** 15:24 A kònò Longó ì 22:19. ‡ **15:28** 15:28 Wárágá Giká ni Kúllí tsìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúllí kòni ki kisú kònwa ko: [Di tà tsìle Giká ni Kúllí na dhi ì 'ò tá ru kònìni. A tsì tá dhi: «Á amú akódhi nàle drìkònzìbhá ìbe.»] A kònò Esáyá 53:12.

ópi Íserèlè ànzi kya kòdhi kási nyànomvá fa kipakipa drílèsè, mà kònòró tà nda akódhi ni ka'izo be dhi bvò!» Kùgubhá tidilé akódhi be nda ì adré tá kpà akódhi ni lodhá kònini.

Yésu ni dràma

(A kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Lùkà 23:44-49; Yòwàni 19:28-30)

³³ Kítú rírí sè dhi, tìnimvá dré bvò ni nù dòzo wáyi, tsàle sàà na kítú rírí àmvolèsè dhi na. ³⁴ Di sàà na nda sè dhi, Yésu dré liyízó kúllí 'u'ù sè tàzoá dhi: «Èlòyí, Èlòyí, lémà sàbàkátàni?» Kòdhi adré léá tàle dhi: «Áma Giká, áma Giká, mí tayí ma àdho tà sè?» ³⁵ Mòndí àruka adrébhá tá kònàle dhi ì kòyi kúllí nda dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Mì yi rè ká! Akódhi adré Èlìyá ni zi.» ³⁶ Gò àyi kì àlo dré ràzo mbèlè ngá vòdhovódho dhi ni adó, vìnègàrì dàzo lána, dròzoá kòzò sílè, tìngázóá kuru fèle Yésu dré mvùle gò, tàzoá dhi: «Mà kòtayí rè akódhi, nòzoa ngalè Èlìyá ni atsá akódhi ni tìrì fa kipakipa drílèsè yà dhi.» ³⁷ Di, Yésu dré trèzo kúllí 'u'ù sè gò, dràzo.

³⁸ Gbá lókyá nda sè dhi, kítá 'ìle tépèlò ni 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rì, kidhólè drì lèsè tsàle pá na. ³⁹ Rómà kì sòdá kì kàdrì adrélèpi àyi totó Yésu kandrà dhi kònò akódhi drà tá ngini ya dhi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Dhya kòdhi tá ìna Giká ni Mvágó 'ì bàtì!»

⁴⁰ Tòkó àruka ì tá kpà kònàle, adrélé tà nda kì no lárà ro. Ayi kòfalé dhi tá: Màriyá Mágadàlènè, Màriyá Yàkòbhò kàdhùrà ro dhi kì andre Yòsè be dhi, tsàle Sàlómè. ⁴¹ Ayi nda ì adré tá Yésu ni lebè Gállíyá na, adrézó tà 'o drá. Tòkó àruka bí alìbhá akódhi be Yèrúsàlèmà le dhi ì tá kpà kònàle be.

Yésu ni rùbhá bhàma mógó na dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:57-61; Lùkà 23:50-56; Yòwàni 19:38-42)

⁴² Kítú nda tá kítú adrézó tà ledé sàbátù kandrà dhi 'ì. Di ìndrò kàndrì dre dhi, ⁴³ agó àlo rú be Yòséfà angalépi Àrimátáyá lèsè dhi dré lizo Pílátò véna. Akódhi nda tá Yúdà ànzi kì bhàgo kàdrì kì àlo rúku ró dhi 'ì. Adré tá kpà ìna Giká ni Opì letè nòle. Di akódhi kòtsa Pílátò véna dre dhi, dré Yésu ni rùbhá zizo tíá tìrì àko. ⁴⁴ Pílátò kòyi Yésu drà dre dhi dre dhi, akódhi ni línдрì dré gàzo. Dré sòdá kì kàdrì azizó, lizizóá tíá ngalè akódhi drà dre bàtì yà dhi. ⁴⁵ Kòyi tà nda tá kònini dhi sòdá kì kàdrì nda tí dre dhi, dré láti fèzo Yòséfà dré rùbhá nda ni dòzo. ⁴⁶ Di Yòséfà dré kítá kemve gizo lizo ába gò, dré rùbhá nda ni tìrìzó fa kipakipa drílèsè, lambézóá kítá nda sè gò, lizo bhàà mógó àlo gale kírà na dhi na. Dré kírà kàdrì dhi ni alizó bhàle mógó nda tí. ⁴⁷ Màriyá Mágadàlènè ì Màriyá Yòsè ni andre ró dhi be dhi, ì nò tá àrà rùbhá nda ni bhàzo dhi 'ì.

16

Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 28:1-10; Lùkà 24:1-12; Yòwàni 20:1-18)

¹ Sàbátù kòlavú dre dhi, Màriyá Mágadàlènè, Màriyá Yàkòbhò ni andre, ìndì Sàlómè be dhi ì dré dò tàdzì be doro dhi ni gizo, kítswázó lile daà Yésu ni rùbhá rú dhi bvò. ² Di kítú ni àlo pòsò àdhya sè, ngá kòwa dre dhi, ì dré ngàzo drùbhì kínó láti do adrézó lile mógó na. ³ Láti 'á dhi, ì adré tá lizíá àyi kòfalèsè dhi: «Adhi ni kírà lí mógó tìsè mà dré kítswázó file lána bwà dhi nì?» ⁴ Di, ì kòtìngá mì dre dhi, ì dré nòzoá dhi, à lí kírà kàdrì gú nda mógó tìsè dre.

⁵ Ì kòfì mógó nda na dre dhi, ì dré kàdhùrà àlo kánzò kemve asólèpi í rú dhi ni nòzo, adrérà 'a lirílé mógó nda na driágo lèsè. Gò àyi kì togó dré gàzo tìrì dré. ⁶ Di, akódhi dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì tayí àmì kì togó adrélé gale tìrì dré ko. Mì adré Yésu Nàzàrètà lèsè, tidílé fa kipakipa drì dhi ni nda kòdhya. Akódhi kònwa yókòdhó. Nga ìna dràdrà 'àsè dre! Mì nò rè àrà tà rùbhá ni nì bhàzo ni ká. ⁷ Di mì lí tàà akódhi ni lebèbhá ì dré tímáni Pètéro be dhi: «Akódhi adré lile àmì kandràna Gállíyá na. Kònàle dhi, mì ni akódhi ni no ngóro dré tá tàle àmì dré dhi tìni.»

⁸ Di tòkó nda kì línдрì dré gàzo bhwàbhwa, ì dré kpà adrézó lyàle lyàlyà gò, ì dré ngàzo lapalé mógó nda lèsè. Di, ì tà tá àyíkya tà àlo dhya àlo dré ko, ì dré tá adrélé ngá ro dhi sè.*

Márokò ni búkù ni kùdù

(A kònò kpà Mátáyò 28:9-20; Lùkà 24:13-53; Yòwàni 20:11-23; Tà 'òle dhi ì 1:6-11)

* **16:8** 16:8 Wàragá àruka búkù Márokò àdhya ni tìsizo àyi dri drìdrì dhi ì adré akilé 16:8 àmvolèsè. Kòdhi adré tàá dhi, ì adré Márokò 16:9-20 kìsú àyi nda ì lèna ko. Wàragá àruka ì lèna dhi, ì adré kò 16:9-20 kìsú. Wàragá àruka ì lèna dhi, ì adré kò kúllí kòni kì kìsú 16:8 àmvolèsè: [Gò ì dré lizo tà títí tàle àyi dré nda kì longó tàlì ró Pètéro ì dré arúpi ni ìbe. Amvolàsá dhi, Yésu ni tàndi dré àyi nda kì mùzo lile bvò wáyi 'àsè kidhólè kítú dré apfòrà lèsè tsàle kítú dré ndírà na, kítswalé kúllí lólo kítswalépi akilé bwà ko dhi ni longó mòndyá títí ì dré, ì kàdrìró lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kìsú be dhi bvò. Kàdré kònini!]

⁹ [Yésu kònga dràdrà 'àsè drùbhì kínó kítú ni àlo pòsò àdhya sè dre dhi, dré rè zyà agázó Màriyà Màgàdàlénè í dré tá tìrì kònzì nzi-drì-rì dhi kì dròzo lásà dhi kandrá. ¹⁰ Gò akódhi nda dré ngàzo lìle rúbí nda ni longó dhya adrèbhá tá túmání Yésu be gò, ì dré adrézó àwó ngo, adrézó tongólé akódhi ni tà sè dhi ì dré. ¹¹ Dì, àyi nda ì kòyi tàle dhi, Yésu lídrì ro, ìndì Màriyà nò akódhi dre dhi dre dhi, ì dré àyikya ka'izoá ko.

¹² Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo àyi tadhá lású be twá àyi lebèbhá rì dhi ì dré, ì dré tá adrérà'a lìle gbàbhú na dhi 'á. ¹³ Dì àyi nda ì dré gòzo rúbí nda ni longó àyi kì arúpi ì dré gò, àyi nda ì dré kpà àyi kì kúlí ka'izo ko.

¹⁴ Kùdù ro dhi, Yésu dré gòzo àyi tadhá dhya mudrì-drì-àlo nda ì dré, ì dré tá adrérà'a lírìlé mísá làgàsè dhi 'á. Gò dré tà tàzo àyi dri, àyi kì tà ka'ika'ì dré tá adrélé yàya dhi sè, ìndì àyi kì togó dré tá adrélé tòmbatòmbe dhi sè. Tàko ko, ì ka'ì tá àyikya dhya akódhi ni nobhá mì sè akódhi ni ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi kì kúlí ko. ¹⁵ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì lì bvò wáyì 'àsè Rúbí Tani longóbe móndyá títi Gìká dré bhàle dhi ì dré. ¹⁶ Dhya ángùdhi dra Rúbí Tani nda ni ka'ilepi gò, bātìsimò dòzo dhi ni adri. Dì, dhya ángùdhi Rúbí Tani nda ni ka'ilepi ko dhi, Gìká ni tà bha akódhi nda dri. ¹⁷ Gìká ni tà twátwa líndrìga ró kòni kì fe móndyá ka'ibhá dhi ì dré adrélé 'òle dhi kòdhya: Ama rú sè dhi, ì ni tìrì kònzì kì dro topfòle móndí ì lésè. ÿ ni ti twátwa tídhí ro dhi kì ta. ¹⁸ ÿ ni kì ru àyi drìgá. Dì ì kòmvu lòmà yà dhi, lòmà nda kitswá àyi kì 'o kònzì àlomvá ko. ÿ ni kpà drìgá tobhà dràbhá ì rú gò, àyi nda ì dré gòzo adrìlé.»

¹⁹ Dì Mírì Yésu kòtà tà nda ì àyi dré dre dhi, Gìká dré akódhi ni dòzo bhù na gò, akódhi dré lírìzó Gìká ni drìágo lésè. ²⁰ Dì akódhi ni lebèbhá nda ì dré ngàzo lìle Rúbí Tani longóbe àrà títi bvò dri dhi ì 'àsè. Mírì adré tá tà 'o àyi íbe, adrézó tadhá dhi, àyi kúlí ì dré tá adrélé longólé nda tà bàti 'i, tà líndrìga ró dré fèle àyi dré adrélé 'òle dhi ì sè.]

Rúbí Tani Lúkà dré tisile dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisilepi dhi tá Lúkà 'i. Akódhi nda tá àpóstolò 'i ko. Dì, akódhi tá ìna mómí tá Yésu dré 'òle indì tadhálé dhi ki ndàlepi nìle dóro lavulé, ngóro dhya tà nda ki nobhá mì sè dhi ì dré titilé drá dhi tìni dhi 'i (Lúkà 1:1-4). Akódhi tá kókpa Pòlò ni atsiàmù ki àlo 'i (Tà 'òle dhi ì 16:10, àruka ni ìbe). Kònìdhi búkù ni àlo búkù rì Lúkà dré tisile dhi ì kòfalé dhi 'i. Búkù kònìdhi léna dhi, akódhi adrè Yésu ni lídrì ni tà àzi ni ìbe dhi ki títi kòdhya. Akódhi ni búkù ni rì rú be «Tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ì» dhi léna dhi, adrè Èkèlèzyà ni tà títi kòdhya.

Búkù kònìdhi léna dhi, Lúkà adrè tadhá dhi, Yésu Gíkà ni Mvágó 'i, indì Mèsíyá Gíkà dré tá lazilé gò amùzoá kitswálé mómíyá títi dhi ki tídrì dhi 'i. Lúkà adrè tisiá dhi, Gíkà ni Tírì zì tá Yésu nda alìle Rúbí Tani longó mómíyá lemerè ro dhi ì dré (4:18). Tà bàti ró dhi, Yésu adrè Gíkà ni lèle tadhá mómíyá títi tà yàya dhi ìbe dhi ì dré: lemerèbhá ì, drábhá ì, mómíyá adrélé mì pfole dhi ì, tàkonzìbhá ì, tsàle mómíyá títi togó be ànzimvá kya tìni dhi ìbe. Tà kàdrì àruka à dré adrélé kisulé búkù kònìdhi léna dhi ì, tà kòni 'i: Tírì Lólo ni àzi, tà zima Gíkà tí dhi, Yésu ni lèle tadhama tòkó ì dré dhi, mómí ki tàkòzi trìma, indì Yésu ni ka'ìbhá ki kólénzé.

Búkù su Rúbí Tani ni tà dri dhi ì kòfalé dhi, à adrè tà àruka ki kisú ngbà 'i Lúkà ni búkù kònìdhi léna: Yòwàni Bàtìsimò fèlepi ni tìma, tà àruka Yésu ni tìma ni tà dri dhi ì, Yésu ni líma tépelò na mvámvá ro dhi, pídhígó Sàmàriyá agó dóro dhi ni tà dri dhi, pídhígó mvágó avìlepi dhi ni tà dri dhi, àruka ni ìbe.

Lúkà adrè búkù kònìdhi ni tisi agó àlo rú be Tèyòfilé dhi dré. Akódhi nda dré tá adrélé Yúdà mvá 'i ko dhi sè dhi, Lúkà adrè Yúdà ànzi ki tà bí àyi ki labhi ìbe dhi ki àndu ngì. Tà nda sè dhi, mómíyá àndrò dhi ki kitswá Rúbí Tani Lúkà dré tisile kònìdhi ni na, àndu ni ni nìzo dóro lavulé.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Tà Lúkà dré Rúbí Tani tisi zo àsà dhi (1:1-4)
- 2) Yòwàni Bàtìsimò fèlepi ni tìma, Yésu ni tìma, indì akódhi ni anzi ni tà (1:5-2:52)
- 3) Yòwàni Bàtìsimò fèlepi ni àzi (3:1-20)
- 4) Yésu ni bàtìsimò dòma, indì akódhi ni tabhìma (3:21-4:13)
- 5) Yésu ni àzi bvò Gàlìláyá àdhya na dhi (4:14-9:50)
- 6) Yésu ni atsi ngàzo Gàlìláyá lèsè líle Yèrúsalamà na dhi (9:51-19:27)
- 7) Yésu ni pósò kùdù, indì akódhi ni dràma (19:28-23:56)
- 8) Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi, indì akódhi ni mbàma bhù na dhi (24:1-53)

Tà Lúkà dré Rúbí Tani tisi zo àsà dhi

¹ Atálágó Tèyòfilé, ngóro mí dré nìle be dhi tìni dhi, mómí bí dhi ì tabhì tà ru 'obhá àma kòfalé dhi ki tisile. ² Ì tisi ngóro dhya tà nda ki nobhá mì sè kidhoma ni lèsè gò, ì dré atsázó Gíkà ni kùlì longóbhá ì ró dhi ì dré titilé tayilé àma dré dhi tìni. ³ Dì, atálágó, má dré tà títi nda ki ndàle nìle kyá àyi ki kidhoma lèsè dhi sè dhi, má mìlèsè dhi tá kpá dóro má dré tà nda ki tisile mí dré mìbhalé tí dhi. ⁴ Má adrè 'òà kòni ni, mí kòkìtswarò nùà tàle dhi, tà tadhálé mí dré dhi ì tà bàti 'i dhi be.

Angéló longó Yòwàni ni tìma ni tà

⁵ Lókyá Eródè dré tá adrèrà'a ópì ro bvò Yúdáyá àdhya drìle dhi 'á dhi, kòwàna àlo rú be Zàkàriyá dhi tá be. Akódhi nda tá kòwàna angábhá Abíyá ni sùrú lèsè dhi ki àlo 'i. Akódhi ni tòkó rú be Elizabète dhi angá tá kpá Arón atú adrélépi kòwàna ki kàdrì ro dhi ni sùrú lèsè. ⁶ Àyi rìti dhi ki tà tá gyágya Gíkà mìlèsè. Ì adrè tà tà títi Mírì ni tatrítrí kùlì dré adrélé tàle à kò'o dhi ki 'o, tà àlo tivì àko ró. ⁷ Dì, àyi tá àyikya mvá àko. Tàko ko, Elizabète tá kòndó 'i, indì àyi rìti dhi ki kóná lavú tà dre.

⁸ Kítú àlo dhi, Zàkàriyá nda adrè tá àzi 'o kòwàna ro Gíkà kandrà. Angyá ko, lókyá nda tá lókyá kòwàna akódhi ni sùrú lèsè dhi ì dré adrèzó àzi 'o dhi 'i. ⁹ Anzya gà kòwàna ì dré adrélé 'òle dhi tìni dhi, ì kípè tá akódhi dzègè sè, file béndélé za Mírì ni tépelò na dhi kòdhya. ¹⁰ Dì akódhi dré tá adrèrà'a béndélé za dhi 'á dhi, mómíyá zyandre títi dhi ì adrè tá tà zì Gíkà tí kivi na.

¹¹ Gò angéló Mírì àdhya dré ngàzo agálé Zàkàriyá kandrà, àyi totó adrélé àlètàrì adrèzó béndélé za dhi ni dríagó lèsè. ¹² Zàkàriyá kònò akódhi dre dhi, akódhi ni drì dré abízó nyinyi gò, tirì dré gazo akódhi léna bí. ¹³ Dì, ángéló nda dré ìna tazoá drá dhi: «Zàkàriyá, mí ro ngá ko! Tàko ko, Gíkà yi tà mí dré zìle í tí dhi dre. Àmi tòkó Elizabète ni mvágó tí

mí dré gò, mí dré rú ni ni zìzo Yòwánì. ¹⁴ Akódhì ni arí fe mí dré kólénzè ìbe. Mòndí bǐ dhì kǐ kókpa lenzè akódhì ni tìma sè. ¹⁵ Tàko ko, akódhì ni tà ni adrè kàdrì Mírì mǐlèsè. Akódhì kǐtswá tàdzí vǐndò 'i yà, kó ngalè wá àtsí 'i yà dhì ni mvu ko. A ni ga Tirí Lólo sè bǐ, kǐdhólè í dré adrèrè'a àyí andre lé dhì 'á. ¹⁶ A ni Ìsèrèlè ànzì bǐ dhì kǐ adrí agòlè Mírì àyí kǐ Gíká vélé. ¹⁷ A ni adhé alìlè Mírì kandrá, Tirí Lólo atú adrélèpí pròfètá Elíyá le dhì ni rǐnyí sè, kǐtswálé ànzì kǐ atá kǐ togó adzá àyí kǐ ànzì í vélé, ìndì mǒndyá adrèbhè ligílè dhì kǐ togó adzá mǒndyá gyágya kǐ tògyá vélé, kǐtswázó mòndí kǐ tívò adrélè gànzi ró Mírì dré be dhì bvò.*

¹⁸ Dì, Zàkàrìyà dré àngéló nda ni lizizó tàzoá dhì: «Má ni niá ngalè tà kòdhì ni ru 'o bàti dhì ngǐni? Angyá ko, ma màlìga 'i, ìndì áma tókó ni kóná lavú dre.» ¹⁹ Àngéló logó drá dhì: «Ma Gàbèrèyèlè 'i. Má adrè áma totó Gíká kandrá, adrélè akódhì ni àzì 'o. Akódhì amù ma alìlè mí vélé, rúbí tani kòdhì ni longó mí dré. ²⁰ Dì, mí yì rè ká! Mí ni adrè ábhàbhá ro tà ta àko ró, tsàlè kítú tà nda dré dra ru 'òzo dhì tú. Tàko ko, mí ka'í mǐna áma kúlí i ko, tágba kúlí nda ì dré dra ru 'òzo àyí kǐ lókýá sè dhì.»

²¹ Lókýá nda sè dhì, mǒndyá zyandre nda ì adrè tá Zàkàrìyà ni letè gò, àyí kǐ lǐndrì dré adrézó gàlè, dré tá adrélè gǐlè tǐpelò na tò dhì sè. ²² Dì, kǐpfo lása dre dhì, kǐtswá tá ìna tà ta àyí véna bwà ko. Gò ì dré atógyàzoá dhì, ngá agá tá akódhì mí toróbí tǐnì tǐpelò na dre. Angyá ko, akódhì atsá tá ìna ábhàbhá ro, adrélè tà ta àyí dré drígá sè. ²³ Akódhì ni lókýá adrézó àzì 'o tǐpelò na dhì kákí dre dhì, dré nzizo í bhàna.

²⁴ Amvolásà dhì, akódhì ni tókó Elizabète dré 'a kǐsúzo gò, dré àyí zùzo 'a nda be mbá nzi. Adrè tá kǐsúá í lèna dhì: ²⁵ «Mírì 'o má dré tà adrélèpí dóro í mǐlèsè dhì kòdhya. Lókýá kòndhì sè dhì, tǐngá má rúsè tà adrélèpí tá kanyò fe má dré mòndí í mi dhì dre.»

A longó Yésu ni tìma ni tà

²⁶ Elizabète ni mbá ni nzi-drì-àlo sè dhì, Gíká dré àngéló Gàbèrèyèlè ni mùzo lile bhàandre rú zìlè Nàzàrètá bvò Gàliláyá àdhya lé dhì na, ²⁷ kyánzi àlo rú be Màrìyà, àgo tà nǐlèpí rè ko dhì véna. A zì tá Màrìyà nda agó àlo rú be Yóséfá, angálèpí ópí Dàwǐdì ni sùrú lèsè dhì dré tòko ró. ²⁸ Àngéló nda kòfì Màrìyà véna dre dhì, dré tàzoá dhì: «Mí Mírì dré àyí togó tani bhàzo mí rú ni, mòdo mí dré! Mírì tùmáni mí be!» ²⁹ Dì Màrìyà ni drì dré abízó nyǐnyí kúlí nda sè gò, dré adrézó kǐsúá í lèna ngalè mòdo nda tá àdho mòdo kárá 'i ya dhì.

³⁰ Dì, àngéló nda dré ìna tàzoá drá dhì: «Màrìyà, mí ro ngá ko! Tàko ko, mí Gíká ni togó tani ìbe mí rú. ³¹ Mí yì rè ká! Mí ni 'a kǐsú gò, mí dré mváagó tizo, rú ni ni zizo Yésu. ³² Akódhì ni tà ni adrè kàdrì, ìndì à ni akódhì ni zì Gíká kurú na bhù na dhì ni Mváagó ro. Mírì Gíká ni akódhì ni bha adrélè ópí kàdrì ro, ngóro akódhì ni tábhí Dàwǐdì tǐnì. ³³ Akódhì ni òpí nya Ìsèrèlè ànzì ì dri kóná vèsè kólyá. Bati, akódhì ni òpí ni adrè kùdù àko.»

³⁴ Dì Màrìyà dré àngéló nda ni lizizó tàzoá dhì: «Tà kòdhì ni ru 'o ngǐni? Tàko ko, má ni rè agó àlo ni tà ko.» ³⁵ Dì àngéló nda logó drá dhì: «Tirí Lólo ni así mí dri gò, Gíká kurú na bhù na dhì ni rǐnyí dré àmí asózó. Àsà dhì, à ni mvámvá lólo mí dré dra òlè nda ni zì Gíká ni Mváagó ro. ³⁶ Dì mí yì rè ká! Àmí aró Elizabète kǐsú ìna 'a dre. Adrè mváagó letè, tágba dré adrézó màlìga 'i dhì. Kòndhì, akódhì tá adrélè zìlè kóndó ro nda ni mbá ni nzi-drì-àlo dhì 'i. ³⁷ Tàko ko, Gíká mǐlèsè dhì, tà àlo kǐtswálé 'òlè bwà ko dhì yókódhó.» ³⁸ Dì Màrìyà gò tàá dhì: «Ma Mírì ni màràbà 'i. Tà nda kò'o ru má dré ngóro mí dré tàlè dhì tǐnì.» Gò àngéló nda dré akódhì ni tayízó.

Màrìyà ì Elizabète ni no

³⁹ Lókýá nda sè dhì, Màrìyà dré ngàzo lile sírì bhàandre àlo bvò kòngo ró Yùdáyá àdhya lé dhì na. ⁴⁰ Dré tsàzo file Zàkàrìyà ni dzò na gò, mòdo fe Elizabète dré. ⁴¹ Dì Elizabète dré Màrìyà ni mòdo nda ni yirá'a dhì, mvámvá dré ngàzo lána gò, Elizabète dré gàzo Tirí Lólo sè bǐ. ⁴² Dré yòzoá kúlí 'u'u sè dhì: «Gíká bhà tà tani mí dri tókó àruka tǐtí dhì kya kǐ lavú dre. Bhà kókpa tà tani mvámvá mí dré dra òlè dhì dri dre. ⁴³ Ma tá àdhi 'i, áma Mírì ni andre dré alizo má vélé ní? ⁴⁴ Mí nò rè ká! Àmí mòdo ni kúlí dré adhéra'a má bílè dhì 'á dhì, mvámvá nga má lèna arí dré. ⁴⁵ Kólénzè mí dré, mí dré ka'ìlè tàlè dhì, Mírì ni dra tà í dré tàlè mí dré dhì ni 'o káyá dhì sè.»

Longó Màrìyà àdhya

⁴⁶ Dì Màrìyà dré tàzoá dhì:

«Má adrè áma Mírì ni tà bha kuru.

⁴⁷ Ama togó adrè lenzélè Gíká áma tidrìlèpí dhì ni rú sè.

* 1:17 1:17 A kòno Màlákí 3:23-24. † 1:33 1:33 A kòno 2 Sàmùwélè 7:12, 13, 16; Esáyá 9:6; Dànyèlè 7:14. Gíká ni Kúlí tǐsile Gíríkí ti sè dhì adrè tàá «Yàkòbhò ni dzò» kònwá. Kòdhì adrè léá tàlè dhì «Ìsèrèlè ànzì ì».

48 Tàko ko, akódhi bhe mǐ áyi màràbà tàko ni ni no.
Kídhólé nyànomvá dhi, mónnyá lókyá títi í sè dhi kí áma zi kólénzè líyi ro.
49 Angyá ko, Giká rǐnyí líyi ro dhi 'o tà kàdrì lavulè dhi má dré dre.
Akódhi ni rú lólo.

50 Adré áyi togó dóro tadhá mónnyá lókyá títi í sè adrébhá áyi ro dhi í dré.
51 'O tà kàdrì í áyi drígá rǐnyí ró dhi sè dre.
Lapé mónnyá tà kisùkisù íbe drìkàdrì ro dhi í.

52 Tírì ópì kàdrì í áyi kí lírìrà adrézó òpì nya dhi í drílèsè gò,
mónnyá tàko kí tingázó kuru.

53 Fè ngá dóro í mónnyá tàbirì íbe dhi í dré nyàle gò,
ngábhá kí logózó nzìle drígálè sè.

54-55 Alì áyi màràbà, Ìsèrélè ànzi kí ledé.

Tivì kpà áyi togó dóro tadhama Abàràrà í dré ànzi ni íbe kóná vèsè kólyá dhi ko,
ngóro dré tà lazilè áma kí tábhí í dré dhi tǐni.»

56 Màrìyà dré adrézó Elizabètè bhàna mbà na gò, dré gòzo nzìle í bhàna.

Yòwàni ni tǐma

57 Elizabètè ni lókyá tǐzo dhi kòkítswá dre dhi, dré mváagó tǐzo. 58 Akódhi ni bhàzì í aró ni íbe dhi í kòyi tàle dhi, Mírì tadhá tá áyi togó dóro drá dhi dre dhi, í dré ngàzo adrélé lenzélè túmǎni akódhi be.

59 Mvámvá nda ni kítú ni nzi-drì-na akódhi ni tǐma àmvolèsè dhi sè dhi, í dré lízo akódhi ni 'o lwàle. Mónní í adrè tá 'òle akódhi ni atá, Zàkàrìyà ni rú fe drá ká. 60 Dì, andre ni dré ìna tàzoá dhi: «Kòko, à ni akódhi ni rú zi Yòwàni.» 61 Í tà drá dhi: «Mónní rú be kòni dhi ámi sùrú na dhi yó.» 62 Gò í dré mvámvá nda ni atá ni lízìzó drígá sè, nìzoá ngalè akódhi lè à kòzi mvámvá nda ni rú àdhi ya dhi. 63 Dì Zàkàrìyà dré ngá adrézó ngá tǐsì dríá dhi ni zìzo gò, tǐsìzoá dhi: «Akódhi ni rú Yòwàni.» Gò áyi títi dhi kí líndrì dré gàzo tà nda sè. 64 Gbá kòdhwa, Zàkàrìyà ni kúlí dré fúzo gò, dré kídhózo adrélé tà ta, adrézó Giká ni rú bha kùle. 65 Dì tǐrì dré gàzo áyi kí bhàzì títi dhi í lèna bí. Gò à dré adrézó tà nda kí títi bvò kòngo ró Yúdáyà àdhya 'àsè wáyi. 66 Mónnyá títi tà nda kí yìbhá dhi í adrè tá tà nda kí kisù, adrézó líziá áyi kòfalèsè dhi: «Mvámvá kòdhi ni atsa àdhi ró?» Tàko ko, Mírì ni rǐnyí tá mvámvá nda íbe bàti.

Longó Zàkàrìyà àdhya

67 Zàkàrìyà, mvámvá nda ni atá dré gàzo Tírì Lólo sè bí gò, dré ngàzo Giká ni kúlí longó profètá àdhya tǐni kòni:

68 «Rúku kàdré Mírì, Ìsèrélè ànzi kí Giká dré,
dré alìle áyi mónnyá kí lomí, áyi kí apázó dhi sè.

69 Tàko ko, akódhi 'o dhya rǐnyí ró dra àma kí tidrìlèpi dhi apfòle,
áyi màràbà Dàwídì ni sùrú lèsè dre.

70 'O kòni ngóro dré tá lazilè kíno lèsè,
áyi profètá lólo dhi í tí dhi tǐni.

71 Lazì tá dhi, í ni àma kí tidrì àma kí kàribhá í drígàsè,
ìndì mónnyá títi adrébhá togó kònzi bha àma rú dhi í drígàsè.

72 Asà dhi, tadhá áyi togó dóro àma kí tábhí í dré dre.

Tivì kpà tà lólo í dré bhàle ru yìzo mónnyá ìna íbe dhi ko.

73 Tàko ko, sè tá mònndrà lazìzoá àma kí tábhí Abàràrà dré dhi,

74 í ni àma kí apá àma kí kàribhá í drígàsè,
mà kàdréró áyi tà 'o tǐrì àko,

75 ngóro mónní lólo ìndì gyágya í mìlèsè dhi í tǐni, àma kí lókyá wáyi sè.

76 Dì mǐ, àma mvá ro ni, à ni ámi zi Giká kurú na bhù na dhi ni profètá ro.

Angyá ko, mǐ ni dhe líle Mírì kandràna, kítswálè láti ledé akódhi dré.

77 Mǐ ni longó akódhi ni mónnyá í dré dhi,
akódhi ni áyi kí tàkònzì kí trì, áyi kí tidrìzó.

78 Ama kí Giká ni 'òà kòni áyi togó dóro ìndì yàyà dhi sè.

Asà dhi, a ni ngàdra amù àma dré bhù lèsè
ngóro kítú ni apfòapfò tǐni,

79 kítswálè ngá kazá mónnyá adrébhá lírìlè tǐnimvá na dhi í dré,
ìndì áyi adrébhá lírìlè líndrì dràdrà àdhya zàle dhi í dré,

kítswálè kpà àma kí tidrì láti tà kídríkídri àdhya 'àsè.»[‡]

⁸⁰ Dì mvámvá nda adrè tá mbàle rùbhá sè ìndì tògyá sè. Adré tá adrélé duku na tsàle lókyá dré apfòrà'a Ìsèrélè ànzi í kandrà dhi 'á.

[‡] 1:79 1:79 A kònò Esáyà 9:1.

2

*Yésu ni tìma**(A kònò kpà Mátáyò 1:18-25)*

¹ Lókyá nda sè dhi, Rómà ki òpì kàdrì, Kàyìsàrà Awùgústò dré tòlì fèzo tàzoá dhi, à kòtìsì mónnyá wáyi Rómà ki òpì zàlè dhi ki rú búkù na. ² Rú tìsima drìdrì nda tá lókyá Kíríníyò dré tá adrérà'a gùvèrènerè ro bvò Siriyá àdhya drìlè dhi 'á. ³ Gò móndí àlo àlo títi dhi ì dré ngàzo lile àyi ki rú 'o tìsìlè àyi ki tàndi ki bhàandre i 'àsè.

⁴ Di Yòsèfà dré kpà ngàzo bhàandre Nàzàrétà àdhya bvò Gàllíyà àdhya lé dhi lésè, lile bhàandre ópí Dàwídí àdhya rú zìlè Bètèlémè, bvò Yúdáyà àdhya lé dhi na. Tàko ko, angá tá ìna Dàwídí ni sùrú lésè. ⁵ Ì lè tà kònàlè àyi ki rú 'o tìsìlè tùmáni Màriyá, tókò zìlè akódhi dré mòlè dhi be. Màriyá nda tá 'a be.

⁶ Ì dré tá adrérà'a Bètèlémè na dhi 'á dhi, Màriyá ni lókyá tìzo dhi dré kítswázò. ⁷ Di dré àyi mváagò kàyo ró dhi ni tìzo, akódhi ni lambézò kítá sè, lalè ayilé àrà kà'wá ì dré tá adrézò ngá nya lána dhi na. Tàko ko, àrà ì dré kítswázò ayilé kùmú ki dzò na dhi tá yókódhò.

Ángeló agá kábilígyà líkíbhá i kandrá

⁸ Bvò nda na dhi, kábilígyà líkíbhá àruka ì adrè tá ayilé mbì na, adrélé àyi ki kábilígyà ki líkí ngátsi sè. ⁹ Di ángelò Mírì àdhya dré ngàzo agalé àyi kandrá, Mírì ni lagulagu dré ngá kazázò àyi lágàsè kúrú gò, ì dré lyàzo kwàkwà tírì dré. ¹⁰ Di, ángelò nda dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì ro ngá ko! Mì yi rè ká! Má alì rúbí tani longó àmi dré. Di mónnyá títi dhi ki lenzé àsà tò. ¹¹ Àndrò, ngátsi kònndhi sè dhi, à ti àmi dré dhya dra móndí ki tídrílépí dhi bhàandre Dàwídí àdhya na dre. Akódhi nda Mèsíyà 'i, ìndì Mírì 'i. ¹² Mì ni akódhi ni ni tà kònndhi sè: Mì ni mvá kùrì ká lambélè kítá sè dhi ni kisú, adrérà'a ayilé àrà kà'wá ì dré adrézò ngá nya lána dhi na.»

¹³ Gbà kòdhwa, ángelò lízòlìzo bhù lésè dhi ì dré agázò ángelò nda làga, adrélé Giká ni rú bha kùlè, adrézò táá dhi:

¹⁴ «Milanzìlanzi kàdré Giká dré kurú na bhù na!

Tà kàdrìkàdrì kàdré kpà bvò dri mónnyá akódhi ni togó dré adrézò kinílè àsà dhi ì dré!»

Kábilígyà líkíbhá ì lè Bètèlémè na

¹⁵ Ángelò ì kònga kábilígyà líkíbhá nda ì vélésè gòlè bhù na dre dhi, àyi nda ì dré tàzoá àyi kòfalésè dhi: «Mà kòlì di Bètèlémè na, tà ru 'òlèpì gò Mírì dré tà ni ni longózò àma dré kòdhi ni no wà!» ¹⁶ Di ì dré ngàzo lile sírì Bètèlémè na gò, ì dré Màriyá ki kisúzó Yòsèfà íbe, ìndì mvá kùrì ká adrélépi tá ayilé àrà kà'wá ì dré adrézò ngá nya lána dhi na nda be. ¹⁷ Ì kònò mvámvá nda dre dhi, ì dré ngàzo tà ángelò dré tá tàlè àyi dré akódhi ni tà sè dhi ni títi móndí bí dhi ì dré. ¹⁸ Mónnyá títi tà nda ni yìbhá dhi ki líndri dré gàzo, tà kábilígyà líkíbhá nda ì dré tàlè àyi dré dhi ni tà sè. ¹⁹ Di, Màriyá dré ìna tà títi nda ki zúzo àyi togó na, adrézò àyi ki kisú. ²⁰ Gò kábilígyà líkíbhá nda ì dré gòzòlè, Giká ni mǐ bhabe lanzìlè, ìndì akódhi ni rú bhabe kùlè, tà títi ì dré yìlè ìndì nòlè ngóro tá longólè àyi dré dhi tíni dhi ki tà sè.

Yésu ni fema Giká dré dhi

²¹ Mvámvá nda ni kítú ni nzi-dri-na akódhi ni tìma àmvolésè dhi sè dhi, à dré akódhi ni lwàzo gò, akódhi ni rú zìzo Yésu, ngóro ángelò dré tá tàlè àkò akódhi ni andre kisú rè 'a ko dhi 'á dhi tíni.

²² Gò Yòsèfà ì Màriyá be dhi ì dré àyi ki temvézò mvámvá nda ni tìma àmvolésè, ngóro Mósè ni tatrítrí kùlì dré adrélé tàlè dhi tíni.* Lókyá nda kàkí dre dhi, ì dré mvámvá nda ni dòzo lizo ába Yèrúsalamè na, kítswalé akódhi ni fe Mírì dré dhi bvò. ²³ Tàko ko, Mírì ni tatrítrí kùlì adrè táá dhi: «Lè à kàdré ànzìagò títi kàyo ró dhi ki fe adrélé lólo Mírì dré.»† ²⁴ Kòdhi íbe dhi, ì lè kítswalé ngá fe Mírì dré, ngóro akódhi ni tatrítrí kùlì dré adrélé tàlè dhi tíni: «À kàdré kòbhòlà rǐ dhi 'i yà, kó ngalè kòbhòlà ngbòlò rǐ dhi 'i yà dhi ki fe.»‡

Simèyónà longó kùlì pròfètà àdhya tíni

²⁵ Lókyá nda sè dhi, agó àlo rú be Simèyónà dhi tá Yèrúsalamè na. Akódhi nda tá móndí gyágya, adrélépi tròlè Giká ni tà rú dhi 'i. Adré tá Mèsíyà ni letè alilè Ísèrèlè ànzi ki tídrì. Akódhi tà kpà Tírì Lólo íbe ì dri. ²⁶ Tírì Lólo nda longó tà drá dhi, kítswá rè dràlè drìdrì dré Mírì ni Mèsíyà ni nòzo dhi kandrá dhi ko. ²⁷ Di kítú nda sè dhi, Tírì Lólo dri tá akódhi lile file tẹpèlò na. Yésu ni tìbhá ì káfi kítswalé akódhi ni fe Giká dré

* 2:22 2:22 A kònò Lèvitikè 12:3, 6. † 2:23 2:23 A kònò Pfòma 13:2, 12. ‡ 2:24 2:24 A kònò Lèvitikè 12:8.

ngóro tatrírí kúli dré adréle tàle dhi tñi dre dhi, ²⁸ Simèyónà dré mvámvá nda ni adózo í dríga gò, Gíká ni rú bházo kùle, tàzoa dhi:

²⁹ «Mírì rúku ró ni, nyànomvá dhi, mí ni kitswá ámi māràbà ni tayí dràle tà kídrikídri na,

ngóro mí dré tá lazilé má dré dhi tñi.

³⁰ Tàko ko, má nò dhya mí dré dra móndí ki tidrízó ni áma m̀ sè dre.

³¹ Mí bhà tá akódhi ni tà drìdrì, kòkitswáro ámi tà 'o mónnyá títí i mi.

³² Akódhi ngádra dra ámi 'òlepi sùrú títí dhi i dré nile dhi 'i.

A ni kpà ámi mlanzìlanzi tadhá ámi sùrú Ìsèrèlè ànzi i dré.»

³³ Mvámvá nda ni atá i andre ni be dhi ki líndrì dré gázo, tà tàle akódhi ni tà dri nda ki tà sè. ³⁴ Dì Simèyónà dré tà tani zìzo Gíká tí àyi dri gò, tàzoá Màrìyá, Yésu ni andre dré dhi: «Mí nò rè ká! Mvámvá kònndhi atsá kitswálé Ìsèrèlè ànzi bí dhi ki 'o ledhélé, ìndì àyi bí dhi ki 'o ngàle. Akódhi ni tà ni kpà adré tà adrézo tà ta rúá kònzi dhi 'i, ³⁵ kitswálé tà móndí zyandre dhi i dré adréle kisùle dhi i kàpfòro ngádra 'a be dhi bvò. Dì mí ró dhi, kizà ni kpà ámi tándi ni togó so ngóro sápi tñi.»

Anà ni kúli pròfètà àdhyà tñi dhi

³⁶ Lókyá nda sè dhi, pròfètà àlo tòko ró rú be Anà dhi tá kpà tèpelò na. Akódhi nda tá Fànùwèlè, Asèrà ni sùrú lèsè dhi ni zapi 'i. Akódhi agá tá tà tándi ró. I gi tá agó dré tá mòle àyi kyanzi lókyá 'a dhi be ngbà 'i kóná nzi-drì-rì. ³⁷ Agó ni ni dràma àmvolèsè dhi, adré tá ngbú tayítoko ró tsàle àyi kóná dré tsarà'a nyadhì-su-drì-su dhi 'a. Adré tá ngbú adréle tèpelò na, adréle Gíká ni líndrì bha, adrézo tabirì mvo, adrézo tà zi akódhi tí kítú vèsè, ìndì ngátsi vèsè. ³⁸ Dì lókyá Yésu ni tibhá i dré tá adrerà'a akódhi ni fe Gíká dré dhi 'a dhi, Anà nda dré àyi kisízo ànyi àyi làga gò, kídholé adréle àwoyá fe Gíká dré mvámvá nda ni tà sè. Dì dré ngázo adréle akódhi ni tà ta mónnyá títí adrébhá tá Yèrusalémà ni apama letè dhi i dré.

Yòsèfà i nzi Nàzàrètà na

³⁹ Yòsèfà i Màrìyá be dhi i kò'o tà títí Mírì ni tatrírí kúli dré adréle tàle à kò'o dhi i akilé dre dhi, i dré gòzo nzìle Yésu be bvò Gàllìyá àdhyà na, tsàle àyi ki bhàandre Nàzàrètà na. ⁴⁰ Kònàle dhi, mvámvá nda adré tá mbàle rìnyí sè, adréle kpà lí'wálé tògyá na. Akódhi tá kpà Gíká ni togó tani íbe í rú.

Yésu mvámvá ro dhi tèpelò na

⁴¹ Kóná àlo àlo títí dhi i sè dhi, Yésu ni tibhá i adré tá lile Yèrusalémà na gwányá Pásiká àdhyà ni tà sè. ⁴² Dì Yésu ni kóná kòtsa mudrì-drì-rì dre dhi, i dré ngázo lile akódhi be gwányá nda na, ànyá gà i dré adréle 'òle dhi tñi. ⁴³ Gwányá nda kákí dre dhi, i dré láti dózo nzizo. Dì, Yésu mvámvá ro nda gò ìna adréle Yèrusalémà na, àyi tibhá i dré atógyá àko ró. ⁴⁴ I adré tá àyikya kisùá dhi, Yésu tá àyi ki atsiámu i kòfalé. I kòto atsi kítú ndile dre dhi, i dré kídhozó akódhi ni nda àyi ki aró i kòfalé, àyi ki arúpi íbe. ⁴⁵ Dì, i kònà akódhi tí dre dhi, i dré gòzo àyi ki tapí gòle akódhi ni nda Yèrusalémà na. ⁴⁶ Kítú na àmvolèsè dhi, i dré akódhi ni kisúzo tèpelò na. Lírì tá tà tadhábhá i kòfalé adréle àyi ki yì, adrézo tà lízi àyi tí. ⁴⁷ Àyi títí nda i adré tá akódhi ni yì síbhálé be ngbo, akódhi ni tògyá ni tà sè, ìndì kúli dré tá adréle logólé dhi ki tà sè. ⁴⁸ Dì akódhi ni tibhá i kònò akódhi dre dhi, àyi ki líndrì dré gázo bhwábhwa gò, andre ni dré akódhi ni lízìzo: «Áma mvá, mí 'o tsá áma kònini àdho tà sè? Mí nò rè ká! Áma ámi atá be dhi, mà adré tá ámi nda togó be lanzìlanzi.» ⁴⁹ Dì, Yésu logó àyi dré dhi: «Mí adré tá áma nda àdho tà sè? Mí ni tá ko tàle dhi, lè tá má kàdré áma Atá ni dzó na dhi?» ⁵⁰ Dì, tà dré tàle nda ni àndu dré ìna fizo àyi drìna ko.

⁵¹ Gò Yésu i dré gòzo nzìle tùmání àyi íbe Nàzàrètà na. Kònàle dhi, akódhi adré tá àyi bha àyi ki rìnyí zàle. Dì andre ni adré tá ìna tà títí nda ki zu tayílé àyi togó na. ⁵² Yésu adré tá mbàle rùbhá sè ìndì tògyá sè, adréle lile drìdrì. Akódhi ni tà kpà dóro Gíká mlèsè ìndì móndí i mlèsè.

3

Yòwàni Bàtisimò felepi ledé láti Mírì Yésu dré

(A kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Mároko 1:1-8; Yòwàni 1:19-28)

¹ Kàyisàrà Tìbèrìyò ni kóná ni mudrì-drì-nzi adrézo Rómá ki ópí kàdrì ro dhi sè dhi, Pòtìyò Pilátò tà gùvèrenère bvò Yúdáyá àdhyà drìle dhi 'i. Eródè tá ìna ópí bvò Gàllìyá àdhyà drìle dhi 'i. Akódhi ni adrúpi, Filípò tá ìna ópí bvò Ituráyá àdhyà drìle ìndì Tràkònítì àdhyà drìle dhi 'i. Lisàniyá tá ìna ópí bvò Abilènè àdhyà drìle dhi 'i. ² Dì lókyá Anà i Kàyáfá be dhi i dré tá adrerà'a kòwáná ki kàdrì i ró dhi 'a dhi, Gíká ni kúli dré tsàzo Yòwàni, Zàkàrìyá ni mvá véna duku na. ³ Gò akódhi nda dré ngázo tatsilé bvò wáyi

Yòròdánè làgàsè dhi 'àsè longóába móndí í dré dhi, ì kòladzá àyi kí togó gò, bàtísímò dòzo, Gíká kòtrírò àyi kí tàkonzì ì be dhi bvó. ⁴ Dì tà nda kòdhi 'o tà ru ngóro profétá Esáya dré tá tísìlè áyi búkù na dhi tìni:

«Dhya àlo adré kúlí loyó duku na, adrézó tàà dhi:

<Mì kòledé láti Mírì dré alìzo!

Mì kòlotó láti atsálé pyà akódhi dré!

⁵ A ni yábhù títi dhi kí lutú,

kóngó títi kàdrìkàdrì ro ìndì tsatsà ro dhi kí lasézó.

A ni láti gòdhógòdho dhi kí lotó atsálé pyà,

láti bhúrobhúro dhi kí lutúzó atsálé kpàkpà.

⁶ Dì móndyá títi dhi kí tà Gíká dré 'òlè àyi kí tidrízó dhi ni no.»*

⁷ Dì Yòwánì adré tá tàà móndyá zyandre adrébhá apfòlè bàtísímò do í vélé dhi ì dré dhi: «Àmì, nì àtrá kí àrèbhá nì ì, àdhi tadhá àmì dré dhi, mì kòlapá Gíká nì kòmbà adrélépi àllè dhi sílèsè dhi nì? ⁸ Lè mì kàdré tà adrébhá tadhá dhi, mì ladzá àmì kí togó dre dhi kí 'o kòdhya. Mì kòbhá àmì adrélé kisùà àmì lèna dhi <Ama àmakya Abàràrà m ànzi 'i> dhi ko. Tàko ko, má adré tàà àmì dré dhi: Gíká rìnyí ìbe kitswázó ànzi 'o topfòlè Abàràrà dré kírà kòni ì lèsè. ⁹ A ga kùbalú fa kómuvó ì rú dre. Dì à nì fa títi adrébhá lò'wa dóro 'a ko dhi kí togá lebhélè àtsí na.»

¹⁰ Dì móndyá zyandre nda ì adré tá lizíá akódhi tí dhi: «Lè mà kàdré ì àdho tà 'o kòdhya?» ¹¹ Dì Yòwánì adré tá logóá àyi dré dhi: «Lè dhya adrélépi kítá agá lèsè dhi ìbe rì dhi kòfè àlo nì dhya àkoá dhi dré. Dhya adrélépi manyàngá ìbe dhi kàdré kpà lanziá móndí tàbirì ìbe dhi ì dré be.»

¹² Mèdáyì lagíbhá ì dré kpà alìzo bàtísímò do gò, ì dré akódhi nì lizizó tàzoá dhi: «Tadhálépi, mà kàdré àmakya àdho tà 'o kòdhya?» ¹³ Yòwánì logó àyi dré dhi: «Mì kòzi móndí kí láfa mèdáyì sè lagì nòlè dhi nì lavú dhi ko.»

¹⁴ Gò sòdá àruka ì dré kpà akódhi nì lizizó tàzoá dhi: «Mà kàdré ì àmakya àdho tà 'o?» Akódhi logó àyi dré dhi: «Mì kòtopá dhya àlo nì láfa ko. Mì kàsíkì kpà dhya àlo kìnzò sè ko. Àmì kí togó kàdré kìnìlè láfa adrélé fèlè àmì dré àmì kí àzì sè dhi sè.»

¹⁵ Móndyá títi nda ì adré tá Yòwánì nì tà letè nòlè, adrézó lizíá àyi lèna ngalè akódhi tá ìna Mèsíyà 'i yà dhi. ¹⁶ Dì Yòwánì dré tàzoá àyi títi ì dré dhi: «Má adré màna bàtísímò fe àmì dré yí sè. Dì, dhya àlo àma lavulépi rìnyí sè dhi adré ìna alìlè. Má kitswá akódhi nda nì lindrì sè ko. Má kitswá ndàndì akódhi nì kámóká bá trì bwà ko. Akódhi nì ìna bàtísímò fe àmì dré Tírí Lólo sè, ìndì àtsí sè. ¹⁷ Akódhi ndàkpá ìbe í drígá kitswázó ngánò awá àyi àngbó drìna, lò'wa nì nì lomvózo dàlè àyi kòbhó na gò, kúyí nì nì kùzo zàlè àtsí adrélépi adralé ko dhi na.» ¹⁸ Yòwánì adré tá kpà Rúbí Tani longó móndyá nda ì dré, adrézó àyi kí kodzó kúlí àruka ì sè bí.

¹⁹ Kòdhi ìbe dhi, Yòwánì adré tá ópí Eródè nì ndrì, dré tá adrúpi nì nì tòkò Eródíyà nì dòlè mòlè dhi sè, ìndì dré tá tà kònzì àruka bí dhi kí 'òlè dhi sè. ²⁰ Gò Eródè dré ìna tà kònzì kòndhi nì bhàzo àyi tà kònzì àruka títi dhi ì dri: 'o Yòwánì rùlè bhèlè bàdzó na.

Yésu nì bàtísímò dòma

(A kònò kpà Mátáyò 3:13-17; Mároko 1:9-11)

²¹ Yòwánì nì rùma kandrá, akódhi dré tá adrerà'a bàtísímò fe móndyá títi ì dré dhi 'á dhi, Yésu dré kpà alìzo bàtísímò do. Dré tá adrerà'a tà zì Gíká tí dhi 'á dhi, bhù dré ru lanzió gò, ²² Tírí Lólo dré asízó rùbhá be sùlè kòbhòlà àdhya tìni adhéle akódhi dri. Gò kúlí dré apfòzo bhù lèsè tàà dhi: «Mì àma Mvágó má dré lèlè tò dhi 'i. Ama togó adré kìnìlè àmì tà sè tò.»

Yésu nì kómuvó

(A kònò kpà Mátáyò 1:1-17)

²³ Lókya Yésu dré àyi àzì kìdhózo dhi sè dhi, akódhi nì kóná tá ànyíànyì nyadhì-àlò-drì-mudrì. A adré tá akódhi nì nì Yoséfà nì mvá ro. Yoséfà tá ìna Elì nì mvá 'i, ²⁴ Elì, Mátátà nì mvá 'i, Mátátà, Léví nì mvá 'i, Léví, Mèlíkì nì mvá 'i, Mèlíkì, Yánáyì nì mvá 'i, Yánáyì, Yoséfà nì mvá 'i, ²⁵ Yoséfà, Mátátíyà nì mvá 'i, Mátátíyà, Amósà nì mvá 'i, Amósà, Nàwúmà nì mvá 'i, Nàwúmà, Esílì nì mvá 'i, Esílì, Nágáyì nì mvá 'i, ²⁶ Nágáyì, Mátà nì mvá 'i, Mátà, Mátátíyà nì mvá 'i, Mátátíyà, Sèmeyínà nì mvá 'i, Sèmeyínà, Yosékà nì mvá 'i, Yosékà, Yódà nì mvá 'i, ²⁷ Yódà, Yòwánánà nì mvá 'i, Yòwánánà, Rèsà nì mvá 'i, Rèsà, Zòròbàbèlè nì mvá 'i, Zòròbàbèlè, Sàlàtíyèlè nì mvá 'i, Sàlàtíyèlè, Nèrì nì mvá 'i, ²⁸ Nèrì, Mèlíkì nì mvá 'i, Mèlíkì, Adì nì mvá 'i, Adì, Kòsámà nì mvá 'i, Kòsámà, Elàmàdámà nì mvá 'i, Elàmàdámà, Èrè nì mvá 'i, ²⁹ Èrè, Yòsúwà nì mvá 'i, Yòsúwà, Elìyèzèrè nì mvá 'i, Elìyèzèrè, Yòrímà nì mvá 'i, Yòrímà, Mátátà nì mvá 'i, Mátátà, Léví nì mvá 'i, ³⁰ Léví,

* 3:6 3:6 A kònò Esáya 40:3-5.

Simèyónà ni mvá 'i, Simèyónà, Yúdà ni mvá 'i, Yúdà, Yòséfà ni mvá 'i, Yòséfà, Yònámà ni mvá 'i, Yònámà, Eliyákímà ni mvá 'i, ³¹ Eliyákímà, Mèlèyà ni mvá 'i, Mèlèyà, Ménà ni mvá 'i, Ménà, Mátátà ni mvá 'i, Mátátà, Nátánà ni mvá 'i, Nátánà, Dàwídí ni mvá 'i, ³² Dàwídí, Yèsè ni mvá 'i, Yèsè, Yòbédè ni mvá 'i, Yòbédè, Bòwèsà ni mvá 'i, Bòwèsà, Sálà ni mvá 'i, Sálà, Nàsónà ni mvá 'i, ³³ Nàsónà, Amīnādàbà ni mvá 'i, Amīnādàbà, Adīmínà ni mvá 'i, Adīmínà, Arīnī ni mvá 'i, Arīnī, Esèrómà ni mvá 'i, Esèrómà, Fàrèsà ni mvá 'i, Fàrèsà, Yúdà ni mvá 'i, ³⁴ Yúdà, Yàkóbhò ni mvá 'i, Yàkóbhò, Ísàkà ni mvá 'i, Ísàkà, Abàràrà ni mvá 'i, Abàràrà, Tàrà ni mvá 'i, Tàrà, Nàkòrà ni mvá 'i, ³⁵ Nàkòrà, Sèrúká ni mvá 'i, Sèrúká, Ràgáwù ni mvá 'i, Ràgáwù, Fàlèkà ni mvá 'i, Fàlèkà, Ebèrè ni mvá 'i, Ebèrè, Sálà ni mvá 'i, ³⁶ Sálà, Kàyínámà ni mvá 'i, Kàyínámà, Aráfàkàsádà ni mvá 'i, Aráfàkàsádà, Sémè ni mvá 'i, Sémè, Nówè ni mvá 'i, Nówè, Lámèké ni mvá 'i, ³⁷ Lámèké, Mátúsalà ni mvá 'i, Mátúsalà, Enókà ni mvá 'i, Enókà, Yàrètà ni mvá 'i, Yàrètà, Málèlèlè ni mvá 'i, Málèlèlè, Kàyínámà ni mvá 'i, ³⁸ Kàyínámà, Enósà ni mvá 'i, Enósà, Sètè ni mvá 'i, Sètè, Adámà ni mvá 'i, ìndì Adámà tá ìna Gíkà ni mvá 'i.

4

Dzaborò tabhì Yésu ni litilè duku na

(A kònò kpà Mátáyò 4:1-11; Mároko 1:12-13)

¹ Amvolàsà dhi, Yésu galepi Tirí Lólo sè dhi dré agòzo Yòròdánè lésè. Gò Tirí nda dré akódhi ni drizo lizo ába duku na. ² Kònàlè dhi, Dzaborò dré akódhi ni tabhizo litilè kítú nyadhì-rì. Lókyá nda sè dhi, Yésu nya ngá àlomvá ko. Dì kítú nda ì kòlavú dre dhi, tàbirì dré akódhi ni 'òzo.

³ Gò Dzaborò nda dré tazoá drá dhi: «Mí kàdré Gíkà ni Mvágó 'i bàti dhi, mí kòtà kírà kònìndhi dré dhi, kòladzá ru atsálé mápà ro.» ⁴ Dì, Yésu logó drá dhi: «Gíkà ni Kúlí adrè taa dhi: «Móndí adrè ngbà 'í adrélé lídrì ìbe mápà sè ko.»*»

⁵ Gò Dzaborò dré akódhi ni drizo mbàzo ába àrà kurú na dhi na, òpì wáyi bvò àdhyà kí tadházó drá gbá lókyá nda 'á. ⁶ Dré tazoá drá dhi: «Má ni rinyí fe mí dré rúku ìbe adrèzó òpì kòdhi ì drìlè títi. Anyá ko, à tayí tà nda kòdhi ì má drigá, má kòkítswáro fèá dhyà àngùdhi má dré adrèzó leá fèlè drá dhi dré. ⁷ Dì mí kòtiñ àmí kórókó má kandrá áma lindrì bhàzo dhi, tà nda kí adrè títi mí dré.» ⁸ Yésu gò logóá drá dhi: «Gíkà ni Kúlí adrè taa dhi: «Lè mí kàdré ngbà 'í Mírì àmí Gíkà ni lindrì bha kòdhyà. Mí kàdré kpà lisámbò 'o ngbà 'í akódhi ni rú sè kalóma.»[†]»

⁹ Gò Dzaborò dré akódhi ni drizo lizo ába Yèrúsalémà na, akódhi ni bha tèpelò ni drì kàkú na. Dré tazoá drá dhi: «Mí kàdré Gíkà ni Mvágó 'i bàti dhi, mí wa dhèlè bvò dri.

¹⁰ Anyá ko, Gíkà ni Kúlí adrè taa dhi:

«Gíkà ni tóli fe áyi àngéló ì dré àmí tà sè, ì kàdré sùlè mí rú be dhi bvò.

¹¹ Ayi nda kí àmí ko kító,

mí kòdheró àmí pá si kírà dri ko.»[‡]»

¹² Dì Yésu gò logóá drá dhi: «Gíkà ni Kúlí adrè kòkpà taa dhi: «Lè mí kòtabhì Mírì àmí Gíkà ko.»[§]»

¹³ Dì Dzaborò kòtabhì Yésu litilè láti títi ì sè kpi dre dhi, dré ngàzo akódhi ni tayí, adrèzó lókyá àzya dré kitswázó tà 'o dhi ni letè.

Yésu kidhó áyi àzì 'òlè bvò Gàliláyà àdhyà na

(A kònò kpà Mátáyò 4:12-17; Mároko 1:14-15)

¹⁴ Gò Yésu dré lizo tsalè Nàzàrètà, bhàandre ì dré tá mbàzo lána dhi na. Sàbátù kàtsá dre dhi, dré fizo Yúdà ànzì kí lisámbò dzó na, ànzyà gà dré adrélé 'òlè dhi tìni. Dré ngàzo áyi totó kitswálé Gíkà ni Kúlí na móndí ì kandrá dhi bvò. ¹⁵ Akódhi adrè tá tatsilè tà tadhábe Yúdà ànzì kí lisámbò dzó ì 'àsè gò, móndyà títi dhi ì dré adrèzó akódhi ni rú bha kùlè.

Nàzàrètàbhà ì gà Yésu rè

(A kònò kpà Mátáyò 13:53-58; Mároko 6:1-6)

¹⁶ Gò Yésu dré lizo tsalè Nàzàrètà, bhàandre ì dré tá mbàzo lána dhi na. Sàbátù kàtsá dre dhi, dré fizo Yúdà ànzì kí lisámbò dzó na, ànzyà gà dré adrélé 'òlè dhi tìni. Dré ngàzo áyi totó kitswálé Gíkà ni Kúlí na móndí ì kandrá dhi bvò. ¹⁷ Gò búkù pàlè profètà Esáya àdhyà ni fèzo drá. Akódhi kòkínzì búkù nda dre dhi, dré kúlí tsilè kòni kí kúsúzó nàlè:

¹⁸ «Tirí Mírì àdhyà má dri.

Tàko ko, akódhi zì ma alìlè Rúbí Tani longó móndyà lemerè ro dhi ì dré.

* 4:4 4:4 A kònò Dùtèrònómè 8:3. † 4:8 4:8 A kònò Dùtèrònómè 6:13. ‡ 4:11 4:11 A kònò Longó ì 91:11-12.

§ 4:12 4:12 A kònò Dùtèrònómè 6:16.

Amù ma longóá mónnyá bǎdzó na dhi i dré dhi,
a ni àyi ki tiri,
ìndì mónnyá mǐ kùdúkùdu ró dhi i dré dhi,
a ni àyi ki mǐ nzi.

Amù ma mónnyá adrélé mǐ pǒle dhi ki apá,
19 ìndì longóá mónnyá títí i dré dhi,

kóná Mírì dré dra àyi togó dóro tadházó dhi atsá dre.»*

20 Yésu kònà tà nda i dre dhi, dré búkù nda ni pàzo logólé lisámbò dzó nda ni tà likálépi drígá gò, lirizó. Mónnyá títí dzó nda 'á dhi ki mǐ tá akódhi dri. 21 Di dré ngàzo tǎá àyi dré dhi: «Ándró kònìdhi, tà tsìlè kòni ì 'o ru, mǐ dré tà nda ki yirǎ'a dre.»

22 Àyi títí nda ì adré tá kúlí kìnkìni dré tá adrélé tàle dhi ki yi síbhálé be ngbo, adrézó akódhi ni tà ta dóro. † adré tá kpá lizíà àyi kófalésè dhi: «Dhya kòndi tsì Yòséfá ni mvá 'i ko?» 23 Di Yésu dré tǎzoá àyi dré dhi: «Má nǐ dóro tàle dhi, mǐ ni tògyakúlí kònìdhi ni ta má dré: «Kódzò, mǐ kòtidrì ámi tǎndi.» Mǐ ni kpá tǎá má dré dhi: «Mí kò'o tà títí má dré yìle mǐ dré 'òle Kàpàrànwúmá na dhi ì kònwa ámi tǎndi bha.» 24 Di má adré tà bàti ta àmi dré: A ka'í gǎ pròfétá àlo dhi dòle dóro akódhi ni tǎndi bha ko na.

25 Tà bàti ró dhi, pròfétá Elíyà ni lókyá 'á dhi, lókyá Giká dré kozya kíkízó kóná na tǎlì sè gò, kǎràbhò dré dhèzo bvò wǎyi 'àsè dhi sè dhi, tàyítòkò ì ga tá Isèrèlè ànzi ki bvò na bǐ. 26 Di, tǎgba dré tá adrézó kònìni dhi, Giká mù tá Elíyà lile àyi nda ì véna ko. Mù akódhi lile ngbà 'í tàyítòkò àlo Sàrèpàtà na, bvò Sídónà àdhya na dhi véna.† 27 Kòdhi ìbe dhi, pròfétá Elísà ni lókyá 'á dhi, móndí kàrì dré rùle Isèrèlè ànzi ki bvò na dhi ì tá be bǐ. Di, tǎgba kònìni dhi, Giká tidrì tá àyi nda ki àlo ko. Tidrì ngbà 'í Námánà angálépi bvò Síríyà àdhya lésè dhi kòdhyà.»‡

28 Di mónnyá títí lisámbò dzó nda 'á dhi ì kòyi tà nda i dre dhi, àyi ki togó dré aswázó tà tǎndi ró. 29 Gò ì dré ngàzo akódhi ni dro bhàandre nda 'àsè. † dré drìzoá lizo ába kòngò bhàandre nda ni mózo drǐá dhi ni gòlòko na, kitswálé akódhi ni tǐkpó dhèle tǎbhu ni na dhi bvò. 30 Di, Yésu dré ìna lavuzó àyi kófalésè lyá gò, lile.

Yésu dro tirí kònzì agó àlo dhi lésè

(A kònò kpà Mároko 1:21-28)

31 Amvolásà dhi, Yésu dré lizo tsàle Kàpàrànwúmá, bhàandre àlo Gàliláyà le dhi na. Sábátù kǎtsá dre dhi, dré kǐdhózó adrélé mónnyá kònàle dhi ki tadhá àyi ki lisámbò dzó na. 32 † adré tá akódhi ni yi síbhálé be ngbo, tà dré adrélé tadhálé dhi ki tà sè. Tàko ko, akódhi ni kúlí ì tá lanzilanzì ro.

33 Lisámbò dzó nda 'á dhi, agó àlo tirí kònzì ìbe ì léna dhi tá be. Di dré ngàzo trèle, yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi: 34 «Á! Yésu Nàzàrétá lésè ni, tsítsì àma kófalésè mǐ be dhi, àdho tà 'i? Mǐ alì àma ki tà 'o akálé? Má nǐ mǐ àdhi 'i ya dhi be. Mǐ Dhya lólo Giká àdhya 'i!» 35 Gò Yésu dré ngàzo ligilé tirí kònzì nda be, tǎzoá dhi: «Mǐ atsú ámi ti! Mǐ pǒ agó kònìdhi lésè!» Di tirí nda dré agó nda ni bhèzo kǐni mǐ mónnyá títí ì kófalé gò, pǒzo lásá akódhi ni tayí líná. 36 Mónnyá títí nda ki lǐndrì dré gǎzo bhwǎbhwa gò, ì dré adrézó tǎá àyi kófalésè dhi: «Kònìni ì àdho kúlí lanzilanzì ìndì rǐnyi ró dhi 'i? Akódhi adrè ndìndì tǒlì fe tirí kònzì ì dré gò, ì dré adrézó topǒle!» 37 Di Yésu ni rúbì dré la'uzó bvò wǎyi nda 'àsè.

Yésu tidrì dràbhá bǐ dhi ì

(A kònò kpà Mátáyò 8:14-17; Mároko 1:29-34)

38 Yésu kǎpǒ lisámbò dzó nda lésè dre dhi, dré lizo Símónà ni dzó na. Di, Símónà ni àdrá adrè tá ìna kizá nya, akódhi ni rúbhá dré tá adrélé àtsi ró lavulé dhi sè. Gò Yésu ni ti lizizó, kòtidrìró tòkò nda be dhi bvò. 39 Di dré tandizo akódhi drìle, ligilé rúbhá àtsi nda dri gò, rúbhá àtsi nda dré pǒzo rúásá. Gbǎ kòdhwa, tòkò nda dré ngàzo kǐdhólé ngá fe àyi dré nyàle.

40 Kítú kòndì dre dhi, à dré dràbhá títí drà twátwa ìbe dhi ki adzízó Yésu vélé. Di akódhi dré drígá bhàzo àyi àlo àlo títí dhi ì dri, àyi ki tidrízó. 41 Tirí kònzì ì dré kpá topǒzo móndí bǐ dhi ì lésè, adrélé loyóába dhi: «Mǐ Giká ni Mvǎagó 'i!» Di, akódhi adrè tá ìna ligilé àyi ìbe, adrézó kúlí logá àyi dré, ì dré nìle akódhi Mèsíyá 'i dhi be dhi sè.

Yésu longó Giká ni kúlí Yúdà ànzi ki lisámbò dzó ì 'àsè

(A kònò kpà Mároko 1:35-39)

42 Ngá kòwa dre dhi, Yésu dré pǒzo lile àrà móndí àko dhi na. Móndí zyandre dhi ì dré kǐdhózó adrélé akódhi ni nda gò, ì dré akódhi ni kisuzó. † adrè tá akódhi ni le kǐkálé,

* 4:19 4:19 A kònò Esáyà 61:1-2. † 4:26 4:26 Tàyítòkò kònìdhi tá Yúdà mvá 'i ko. Akódhi tá móndí sùrú twá ró dhi 'i. A kònò 1 Opí ì 17:1, 7-16. ‡ 4:27 4:27 A kònò 2 Opí ì 5:1-14.

kòtayíró àyi ko. ⁴³ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Adré làá dhi, má kòlóngó kpá Rúbí Tani Giká ni Opì ádhya bhàandre àruka títi dhi ì 'ásè be. Tàko ko, tà nda tà Giká dré áma amùzo 'òá dhi 'i.» ⁴⁴ Gò dré gòzo adrélé tatsilé Giká ni kúlí longóbe Yúdà ànzi ki lisámbo dzó àyi ki bvò le dhi ì 'ásè. §

5

Yésu kidhó àyi lebebhá ki azi

(A kònò kpá Mátáyó 4:18-22; Márokò 1:16-20)

¹ Kítú àlo dhi, Yésu totó tá ì adrélé Giká ni kúlí longó tǎpáriandre Gènesàrétè ádhya mìle.* Mòndí zyandre àyi ki kimóbhá akódhi làgàsè kúru dhi ì adrè tá àyi ki tribe ruásà, ì kòkítswáro Giká ni kúlí yi be dhi bvò. ² Yésu dré mì bhèzo kòlóngbò rì dhi ki no yíandre nda mìle. Kosyá bhebhá ì así tǎ kòlóngbò nda ì lésè, adrélé àyi ki kimbá ki mũ dzi. ³ Gò Yésu dré mbàzo kòlóngbò nda ki àlo adrélépi Simónà ádhya ró dhi na gò, tǎá drá dhi, kòkisi kòlóngbò nda vwàle tsà yí garà rùsè. Dré lírízó lána gò adrélé mòndyá zyandre nda ki tadhá.

⁴ Kòtá tà akilé dre dhi, dré tàzoá Simónà dré dhi: «Mí kisi kòlóngbò tǎli na, mì kòbheró àmi ki kimbá ì kosyá rúzo.» ⁵ Simónà logó drá dhi: «Mírì, mà bhe kimbá ì ngá wàle tà wóyá, mà kisé ngá àlo ko. Di, mí dré tǎle mì dhi sè dhi, má ni go kimbá nda ki bhe tódhya.» ⁶ Di ì kòbhe dre dhi, ì dré kosyá rúzo zyandre ró gò, kimbá nda ì dré kidhózo adrélé tikilé. ⁷ Gò ì dré àyi ki arúpi kòlóngbò àzyna na dhi ki agózó, ì kálirò drígá bha àyi véle. Ì kǎtsá dre dhi, àyi títi dhi ì dré kosyá lomvózó gǎle kòlóngbò rì nda ì sè bíbi, tsǎle kòlóngbò nda ì dré adrézó 'òle arilé na tǎni ká. ⁸ Simónà Pétèrò kònò tà nda dre dhi, dré adhézo àyi kórókó títi Yésu kandrǎ, tàzoá dhi: «Mírì, mí kisi mì má làgàsè. Mà tǎkonzi líyí 'i!» ⁹ Tǎ tá kònini tǎko ko, àyi arúpi ni ìbe dhi ki líndrì ga tà gágá, kosyá zyandre ì dré tá rùle dhi ki tà sè. ¹⁰ Tǎ nda tà kòkpá kònini akódhi ni àzizí, Yákòbhò ì Yòwàni be, Zèbedáyó ni ànzi ì dré. Di, Yésu dré tàzoá Simónà dré dhi: «Mí ro ngá ko. Kidhólé nyanomvá dhi, mí gò véle adrélé kosyá ru ko. Mí ni go adrélé mòndí ki nda kòdhya.» ¹¹ Di ì dré àyi ki kòlóngbò nda ki logózó yí garà 'a, àyi ki ngá wáyi dhi ki tayízó gò, ì dré ngàzo adrélé Yésu ni lebe.

Yésu tidrí agó àlo kàrì dré rùle dhi

(A kònò kpá Mátáyó 8:1-4; Márokò 1:40-45)

¹² Kítú àlo, Yésu dré tá adrérà 'a bhàandre àlo na dhi 'á dhi, agó àlo kàrì dré rùle lavulé dhi atsá tà àrà nda 'á. Kònò Yésu dre dhi, dré adhézo àyi mǔbhalé bha kǎni mì gò, akódhi ni tǎ lizizó tàzoá dhi: «Mírì, mì rinyi ìbe kǎtswázó áma temve tidrile, mí kòlè dhi.» ¹³ Di Yésu dré àyi drígá kidzizo akódhi ni tabè gò, tàzoá dhi: «Má lè 'i. Mí kǎdré kemve kpǎrǎkpǎrǎ wǎ!» Gbǎ kòdhwá, kàrì drǎ nda dré ngàzo ruásà. ¹⁴ Gò Yésu dré lazizóá dríá dhi: «Mí kòlóngó tà kòdhi dhyá àlo dré ko. Be ró dhi, mí lì mǎna àmi tadhá kòwànà dré nòle, ìndí mí fè ngá mòbòmà ro Giká dré àmi temve na ngóro Mósè ni tǎtrírí kúlí dré adrélé tǎle dhi tǎni, tadházóá mòndí ì dré dhi, mí adrì dre káyá dhi.»

¹⁵ Di, Yésu ni rúbí adrè tá ìna la 'úlè lile drìdrì. Mòndí zyandre lavulé dhi ì adrè tá alile akódhi ni kúlí yi, kòtidrìró kpá àyi àyi ki drǎ ì lésè be dhi bvò. ¹⁶ Di, vesè be bí, Yésu adrè tá ìna pfòle kalóma, kǎtswálé tà tà Giká be àrà mòndí àko dhi na.

Yésu tidrí agó àlo pá be àbvò ro dhi

(A kònò kpá Mátáyó 9:1-8; Márokò 2:1-12)

¹⁷ Kítú àlo, Yésu dré tá adrérà 'a mòndí ki tadhá dzó àlo na dhi 'á dhi, Fàrisáyó ì tǎtrírí kúlí tadhábhá ìbe dhi ì lírì tǎ adrélé akódhi làga. Àyi nda ì angá tà bhà títi bvò Gǎlláyá ádhya lé dhi ì lésè, bvò Yúdáyá ádhya lésè, ìndí Yerusalémá lésè. Yésu tà rinyi Mírì ádhya kǎtswázó drǎbhá ki tidrí dhi ìbe. ¹⁸ Di mòndí àruka ì dré agó àlo pá be àbvò ro dhi ni adózó kíndri dri alizo ába. Ì adrè tá látì nda kǎtswázó file ába dzó nda na, akódhi ni bha Yésu kandrǎ dhi bvò. ¹⁹ Di, mòndyá zyandre nda ki tà sè dhi, ì kǎtswá tá àyikya látì kisé fizo ába bwà ko. Di ì dré ngàzo mbàle ába dzó nda drǎna gò, dzó nda ni drǎ awú, akódhi ni tírízó síle kíndri dri Yésu kandrǎ mòndyá zyandre nda ì kòfalé. ²⁰ Di Yésu kònò àyi ki tà kǎ'ika'í dre dhi, dré tàzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Áma arúpi, à trǎ àmi tǎkonzi ì dre.»

²¹ Gò Fàrisáyó nda ì tǎtrírí kúlí tadhábhá nda ìbe dhi ì dré dhèzo adrélé kisúá àyi lèna dhi: «Dhya kòndi tá àdhi 'i, adrélé Giká ni dha kònini ni? Adhi ni kǎtswá tǎkonzi tri ni, kǎdré ngbà 'i Giká 'i kalóma ko dhi?» ²² Yésu dré tà ì dré adrélé kisúle nda ni

§ 4:44 4:44 A kǎtswá kpá kúlí «àyi ki bvò» kòni ki ladzá: «bvò Yúdáyá ádhya». * 5:1 5:1 Rú «Gènesàrétè» kònidhi tà rú àzyna tǎpáriandre Gǎlláyá ádhya dré dhi 'i.

nizo kyá gò, tàzoá dhi: «Mì adré àmíkya tà kisù kònini àdho tà sè? ²³ Tà kitswálé tàle mbèlè agó pá be àbvò ro kònidhi dré dhi, àngùdhi 'i: <A trè àmi tàkonzi ì dre> dhi, kó ngalè, <Mí nga, mí kidhó atsí to> dhi? ²⁴ Má adré léá mì kònì dhi, Mòndí ni Mv́à rinyí ìbe adrézó tàkonzi tri bvò dri.» Di dré tàzoá agó pá be àbvò ro nda dré dhi: «Má adré tàá mí dré dhi: Mí nga, mí do àmi kíndri, ìndì mí nzi mí bhàna!» ²⁵ Gb́à kòdhwa, agó nda dré ngázo móndyá títi ì misè, àyi kíndri í dré tá ayizó dríá dhi ni do gò, nziwo í bhàna Giká ni rú bhabe kùle. ²⁶ Di móndyá títi nda ki líndrí dré gázo bhwábhwa gò, ì dré ngázo adrélé Giká ni rú bha kùle. Ayi ki togó adré tá kpà gale tirí sè bí gò, ì dré adrézó tàá dhi: «Ándrò, mà nò tà líndriga ró dhi ì dre!»

Yésu azí Léví

(A kònò kpà Mátáyò 9:9-13; Márokò 2:13-17)

²⁷ Amvolásá dhi, Yésu dré pfózo gò, mèdáyì lagílépi àlo rú be Léví dhi ni no adrèrà'a lírìlé mèdáyì lagírá na. Dré tàzoá drá dhi: «Mí lebé ma!» ²⁸ Di Léví nda dré ngázo àyi ngá títi dhi ki tayí gò, kidhózó adrélé Yésu ni lebé.

²⁹ Bvóá dhi, Léví dré gwányá kàdrì dhi ni 'òzo Yésu dré àyi dzó na. Gò ì dré lírìzó mísá làgásè adrélé ngá nya tímáni mèdáyì lagíbhá zyandre dhi ìbe, ìndì mómí áruka ìbe. ³⁰ Di, Fàrisáyò ì tímáni tàtrítrí kúlí tadhábhá Fàrisáyò ro dhi ìbe dhi ì dré dhèzo adrélé kúlí ti Yésu ni lebébhá ì rú, adrézó tàá àyi dré dhi: «Mì adré ngá nya adrézó ngá mvu tímáni mèdáyì lagíbhá ìbe ìndì tàkonzìbhá ìbe àdho tà sè?» ³¹ Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Móndyá rúbhá be dóro dhi ì ndà gá kódzó ko na. Be ró dhi, móndyá drà ro dhi ì adré àyikya ndàá àyi. ³² Má alì móndyá adrèbhá àyi ki no gyágya dhi ki azí kòdhya ko. Be ró dhi, má alì mána tàkonzìbhá ki azí kòdhya, ì koladzáró àyi ki togó agózo Giká vélé.»

A lízi Yésu tàbirì mvòma ni tà dri

(A kònò kpà Mátáyò 9:14-17; Márokò 2:18-22)

³³ Gò Fàrisáyò nda ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Yòwání ni lebébhá ì Fàrisáyò kya ìbe dhi ì adré tàbirì mvo rá, adrézó tà zi Giká tí. Di, àmi lebébhá ì adré àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu.» ³⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mì ni kitswá tsì móndyá azilé gwányá lámò àdhya lé dhi ki 'o tàbirì mvo, ì dré adrèrà'a tímáni tòkò líyì be dhi 'á? Tàdzi ko! ³⁵ Di, lókyá adrélépi alile dhi sè dhi, à ni tòkò líyì nda ni tingá àyi kófalèsè gò, ì dré kidhózó adrélé tàbirì mvo lókyá nda sè.»

³⁶ Yésu dré kpà adrézó tà ta àyi dré kúlí alaala sè, adrézó tàá dhi: «Dhya àlo kàdré kítá àku ró lasílèpi dhi ìbe dhi, asì kigá kítá tídhí ro dhi rúsè, kítá àku nda ni lebézhó ásà ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, lasì kítá tídhí nda, ìndì kítá tídhí ni kigá nda kitswá ìna ru amú kítá àku nda be dóro ko.

³⁷ Kòdhi ìbe dhi, dhya àlo dà vìnò tídhí ro dhi kíni dhìle adrézó vìnò líkí, akùbhá dre dhi ì léna ko na. Tàko ko, kò'o kònini dhi, vìnò tídhí nda ni abhò kíni àku nda ki lasí gò, vìnò dré kutúzó, gò kíni nda ì dré abízó títi. ³⁸ Asà dhi, à adré vìnò tídhí ro dhi ni da kíni tídhí ro dhi ì léna.

³⁹ Tímáni ába dhi, dhya àlo vìnò àku ró dhi ni mvùlepi dhi gò ìna vìnò tídhí ro dhi ni le mvùle ko na. Angyá ko, adré tàá dhi: «Vìnò àku ró dhi adré kínlé tídhí ro dhi ni lavú.»

6

Yésu Mírì sàbátù àdhya 'i

(A kònò kpà Mátáyò 12:1-8; Márokò 2:23-28)

¹ Sàbátù àlo dhi, Yésu ì adré tá lavulé amvú ngánò àdhya ì 'àsè. Di akódhi ni lebébhá ì dré kidhózó adrélé ngánò lò'wa vu, adrézó nyíá àyi drígá, adrézó tsíá. ² Gò Fàrisáyò àruka ì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adré àmíkya tà àma ki tàtrítrí kúlí dré adrélé logálé sàbátù tú dhi ni 'o àdho tà sè?» ³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì nà rè tàdzi tà Dàwídí dré tá 'òle ì dré adrèrà'a tàbirì ìbe akódhi ni arúpi ìbe dhi 'á dhi ko? ⁴ Akódhi fi tá Giká ni dzó kàdrì na, mápà fèle Giká dré dhi ni adó nyàle gò, dré kpà fèzoá àyi arúpi ì dré nyàle. Tàko àma ki tàtrítrí kúlí adré tá ìna mápà nda ni nyàma logá àyi dré. Ngbá 'í kòwánà ki tá kitswá nyaá dhi àyi.» ⁵ Di Yésu gò tàá àyi dré dhi: «Mómí ni Mv́à, Mírì sàbátù àdhya 'i.»

Yésu tídrí agó àlo dhi sàbátù tú

(A kònò kpà Mátáyò 12:9-14; Márokò 3:1-6)

⁶ Sàbátù àya tú dhi, Yésu dré fizo Yúdà ànzi ki lisàmbò dzó na gò, adrélé mómí ki tadhá. Kònàle dhi, agó àlo drígó ni dré 'yòzo 'yo'yò dhi tá be. ⁷ Fàrisáyò ì tàtrítrí kúlí tadhábhá ìbe dhi ì adré tá tà ì dré kitswázó Yésu ni asikí ásà dhi ni nda. Di ì adré tá

akódhi ni mĩ ga, nõzoá ngalè akódhi ni agó nda ni tidrí sàbátù tú yà dhi. ⁸ Di, Yésu dré ìna tà ì dré tá adrélé kisùle nda ki nìzo kyá gò, tàzoá agó drígá be à'yo ró nda dré dhi: «Mĩ nga ámi totó móndyá títí dhi ki kító 'á.» Di akódhi nda dré ngàzo áyi totó. ⁹ Gò Yésu dré tàzoá áyi dré dhi: «Má adré lizíá àmi tí dhi: Ama ki tátírítrí kullí adré tà ángùdhi ni ka'í sàbátù tú dhi kòdhyá: adrélé tà dóro 'o dhi, kó ngalè adrélé tà kònzí 'o dhi? Adrélé móndí tidrí dhi, kó ngalè adrélé móndí pfu dràle dhi?» ¹⁰ Di Yésu dré móndyá í làgásè kúrú nda ki nõzo títí gò, tàzoá agó nda dré dhi: «Mĩ kidzì àmi drígá.» Akódhi dré kidzìzoá gò, drígá ni nda dré adrízó. ¹¹ Di áyi nda ki togó dré aswázó lavulé gò, ì dré ngàzo adrélé tà ta áyi kòfalèsè, nìzoá ngalè ì ni 'òá Yésu ni tà sè ngini ya dhi.

Yésu kipè móndí mudrí-drí-rí dhi ì adrélé àpóstolò ì ró

(A kònò kpà Mátáyò 10:1-4; Mároko 3:13-19)

¹² Kítú nda ki àlo sè dhi, Yésu dré lizo mbàle kóngó àlo drína gò, tà ta Gíká be ngá wàle tà. ¹³ Ngá kòwa dre dhi, dré áyi lebèbhá ki azizó gò, móndí mudrí-drí-rí dhi ki kipèzo áyi kòfalé, áyi ki zizo àpóstolò ì ró. ¹⁴ Áyi nda ì tá: Simóná (dré rú zile Péterò dhi), adrúpi ni Andreyà, Yàkòbhò, Yòwánì, Filipò, Bàràtòlómáyò, ¹⁵ Mátáyò, Tòmá, Yàkòbhò Aláfáyò ni mvá, Simóná (adréle zile dhyá àtsi ró áyi sùrú ni tà sè dhi ró dhi), ¹⁶ Yúdási Yàkòbhò ni mvá, ìndì Yúdási Isikàriyótá (dra Yésu ni lefelepi kàribhá ì drígá dhi).

Yésu tidrí móndí zyandre dhi ì gò, tà tadházó àyi dré

(A kònò kpà Mátáyò 4:23-25)

¹⁷ Yésu ì kàsì áyi nda ìbe kóngó nda drílèsè dre dhi, akódhi dré áyi kíkízó àrà kpàkpà na. Móndí zyandre lavulé adrébhá akódhi ni lebè dhi ì tá kònale, tùmáni móndí lízólízo angábhá bvò wáyi Yúdáyá àdhyá lèsè, Yèrúsalamè lèsè, ìndì bvò yìandre mĩle, Tìrè ì làga Sidóná be dhi lèsè dhi ìbe. ¹⁸ Ì àlì tá kítswalé Yésu ni yi, kòtidríró kpà áyi áyi ki drá ì lèsè be dhi bvò. Móndí tírì kònzì ì dré tá adrélé lagùle dhi ì àlì tá kpà gò, Yésu dré adrézó áyi ki tidrí. ¹⁹ Di móndyá zyandre títí nda ì adré tá láti nda kítswalé akódhi ni tabè. Tàko ko, rinyí adré tá apfòle lásà, adrélé áyi ki tidrí títí.

Tà adrézó lenzélé àsà dhi ì

(A kònò kpà Mátáyò 5:1-12)

²⁰ Gò Yésu dré mĩ bhèzo áyi lebèbhá ì véna, tàzoá dhi:

«Kólénzè àmi adrébhá lemerè ro ni ì dré.

Tàko ko, Gíká ni Opi àmikya 'ì!

²¹ Kólénzè àmi adrébhá tàbirí ìbe nyànomvá ni ì dré.

Tàko ko, mĩ ni ngá nya pìzo!

Kólénzè àmi adrébhá àwò ngo nyànomvá ni ì dré.

Tàko ko, mĩ ni arí gu!

²² Kólénzè àmi dré, móndí ì kàdré togó kònzì bha àmi rú,

adrézó àmi ki ga, adrézó àmi ki lodhá,

adrézó àmi ki rú tà kònzì Móndí ni Mvá ni tà sè dhi.

²³ Mĩ kàdré lenzélé lókyá nda sè, adrézó ngá to arí sè! Tàko ko, làgí múrúngu adré àmi ki letè bhù na. Áyi ki tàbhí ì adré tá kpà pròfétá atú dhi ki 'o kònzì kònini.»

Tà adrézó kizà ro àsà dhi ì

²⁴ «Di, kizà àmi ki ngá 'ì, àmi ngábhá ró ni ì.

Tàko ko, mĩ kisú àmikya tà àmi ki togó tindrilepi dhi dre!

²⁵ Kizà àmi ki ngá 'ì, àmi adrébhá ngá nya pìzo nyànomvá ni ì.

Tàko ko, mĩ ni adré tàbirí ìbe!

Kizà àmi ki ngá 'ì, àmi adrébhá arí gu nyànomvá ni ì.

Tàko ko, mĩ ni àwò ngo, adrézó tongólé!

²⁶ Kizà àmi ki ngá 'ì, móndyá títí dhi ì kàdré àmi ki rú tà dóro dhi.

Tàko ko, áyi ki tàbhí ì adré tá kpà pròfétá atú kìnzó ro dhi ki rú tà dóro kònini!»

Dhyá ki kàribhá ki lèma

(A kònò kpà Mátáyò 5:38-48; 7:12a)

²⁷ «Di, má adré mána tàá àmi adrébhá áma yi ni ì dré dhi: Lè mĩ kàdré àmi ki kàribhá ki le. Mĩ kàdré móndyá adrébhá togó kònzì bha àmi rú dhi ki 'o dóro. ²⁸ Mĩ kàdré kpà tà tani zi Gíká tí móndyá adrébhá àmi ki tátírí dhi ì dri. Mĩ kàdré kpà tà zi Gíká tí móndyá adrébhá àmi ki 'o kònzì dhi ì dré. ²⁹ Dhyá àlo kòsa àmi kòbhólé àlo dhi dhi, mĩ kògò àzya ni ni alá akódhi dré kpà sàle. Dhyá àlo kòtopá àmi kítá kidhí àdhyá dhi, mĩ kòtayí kpà akódhi àmi kítá agá lèsè dhi ni do. ³⁰ Mĩ kàdré ngá fe dhyá ángùdhi adrélépi ngá zi mĩ tí dhi dré. Dhyá àlo kòkàrí àmi ngá dhi, mĩ kògò zìá tíá ko. ³¹ Mĩ kàdré tà 'o móndí ì dré ngóro mĩ dré adrélé lèle ì kò'o àmi dré dhi tìni.

³² Mì kàdré ngbà 'í mónyá adrébhá àmi ki le dhi ki le kòdhya dhi, mì ni àdho tà dóro kisú ásà kòdhya? Ǹndì t̀akonzìbhá ì adré m̀onnyá adrébhá àyi ki le dhi ki le. ³³ Mì kàdré ngbà 'í tà dóro 'o m̀onnyá adrébhá tà dóro 'o àmi dré dhi ì dré dhi, mì ni àdho tà dóro kisú ásà? Ǹndì t̀akonzìbhá ì adré 'òà k̀oǹni. ³⁴ Mì kàdré ngbà 'í ngá fe màri ró m̀onnyá kitswábhá màri nda ni logó àmi dré dhi ì dré dhi, mì ni àdho tà dóro kisú ásà? Ǹndì t̀akonzìbhá ì adré ngá fe màri ró t̀akonzìbhá àruka ì dré, àyi nda ì k̀ogóro màri nda ni logó títi àyi dré be dhi bvò.

³⁵ Dì, mì kàdré àmikya àmi ki kàribhá ki le, adrézó tà dóro 'o àyi dré. Mì kàdré ngá fe àyi dré màri tà kisú àko ró. Dì mì ni làgì múrúngú kisú ásà. Mì ni kpà adré Gíká kurú na bhù na dhi ni ànzi ì ró. T̀ako ko, akódhi adré àyi togó dóro tadhá m̀onnyá àwoyá nibhá tàle ì dré ko dhi ì dré, ìndì m̀onnyá adrébhá tà k̀onzi 'o dhi ì dré. ³⁶ Mì kàdré d̀i m̀onndí ki kizá bha, ngóro àmi ki Atá dré adrélé àmi ki kizá bha dhi t̀ini.»

M̀onndí ki tàbvò tàma

(A k̀onò kpà M̀atáyò 7:1-5)

³⁷ «Mì kàdré m̀onndí ki tàbvò ta ko, Gíká k̀otàro kpà àmi ki tàbvò ko. Mì kàdré tà bha m̀onndí ì dri ko, Gíká k̀obhàro kpà tà àmi dri ko. Mì kàdré m̀onndí ki t̀akonzì tri, Gíká kàdréro kpà àmi ki t̀akonzì tri. ³⁸ Mì kàdré ngá fe m̀onndí ì dré, Gíká kàdréro kpà ngá fe àmi dré. A ni ngá ko, múzoá, kosézóá gàle bí gò, dàzoá àmi ki kánzi na. T̀ako ko, Gíká ni ngá ko fèle àmi dré, koma mì dré adrézó ngá ko fèle m̀onndí àruka ì dré ásà dhi sè.»

³⁹ Yésu dré kpà tà àzya t̀azo àyi dré kùlì alaala sè, t̀azoá dhi: «Mì kùdúkùdu àlo dhi ni kitswá t̀si nù kùdúkùdu àzya se drìle bwá? Kò'o k̀oǹni dhi, àyi r̀iti nda ki zakó t̀si ledhé bhù na? ⁴⁰ Dhya adrélé tadhále dhi lavú dhya adrélépi àyi tadhá dhi ko. Dì, dhya àngùdhi tà tadhále ì dré dhi ki nilepi títi dhi ni atsá ìna dhya àyi tadhálepi dhi t̀ini.

⁴¹ Mì adré m̀ina kayisá k̀orónyá mvá àmi adrúpi m̀ina dhi ni no gò, adrézó fa gú mí m̀ina dhi ni atógvya ko àdho tà sè? ⁴² Mì adré àmi 'o ng̀ini t̀aa àmi adrúpi dré dhi <Ama adrúpi, mí 'o má k̀apèro kayisá k̀orónyá mvá mí mlèsè> dhi, t̀agba mí dré adrézó fa gú àmi t̀andi m̀ina dhi ni no ko dhi? Mì t̀urúpú líyì 'i! Mì k̀apè r̀è zyá fa gú nda mí mlèsè 'íká, gò mí k̀ogóro ngá no dra kitswázo kayisá k̀orónyá mvá nda ni apè àmi adrúpi mlèsè ndò.»

Fa ì lò'wa ni ìbe dhi

(A k̀onò kpà M̀atáyò 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ «Fa dóro 'a gà lò'wa k̀onzi ko na. Fa k̀onzi 'a gà lò'wa dóro ko na. ⁴⁴ A adré fa àlo àlo títi dhi ki ni àyi ki t̀andi ki lò'wa sè. A ki figì lò'wa kùtsi silé ko na. A ki kpà v̀inò lò'wa àyìdhá silé ko na. ⁴⁵ Dhya dóro adré tà dóro 'o apfòle tà dóro títi ì dré zùle àyi togó na dhi ì lèsè. Dì, dhya k̀onzi adré ìna tà k̀onzi 'o apfòle tà k̀onzi títi ì dré zùle àyi togó na dhi ì lèsè. Angyá ko, akódhi ni t̀i adré tà adrélépi gàle akódhi ni togó na dhi ki ta kòdhya.»

Dzò ni pá bhàma k̀irà dri dhi

(A k̀onò kpà M̀atáyò 7:24-27)

⁴⁶ «Mì adré àma zi <M̀irì, M̀irì!> gò, adrézó tà má dré adrélé tàle àmi dré dhi ki 'o ko àdho tà sè? ⁴⁷ Má ni tadhá àmi dré ngalè dhya adrélépi alile má vélé àma kùlì yì gò adrézó ka'íà 'òle dhi, sù àdhi t̀ini ya dhi. ⁴⁸ Akódhi nda sù ngóro agó àlo adrélépi tà dzó sí gò, bhù ni ni dhizo file fifi, pá ni ni bhàzo k̀irà dri dhi t̀ini. Yì dré t̀izo àyi tswa dzó nda rú dhi, kitswá ìna dzó nda ni wu bwá ko, à dré síle t̀atà dhi sè. ⁴⁹ Dì, dhya adrélépi àma kùlì yì gò adrézó ka'íà 'òle ko dhi, sù ngóro agó àlo dzó sílepi bvò m̀onnyá dri, pá ni ni bha àko ró k̀irà dri dhi t̀ini. Yì dré t̀izo àyi tswa dzó nda rú dhi, dzó nda dré nd̀iri arízó aríarí gò, tà ni dré akízó nỳinyi.»

7

Sòdá ki kàdrì àlo dhi ka'ì Yésu bàti

(A k̀onò kpà M̀atáyò 8:5-13)

¹ Yésu kòtà tà nda ì m̀onndí zyandre ì dré akilè dre dhi, dré gòzo lile Kàpàrànwùmà na. ² Kònale dhi, Rómà ki sòdá ki kàdrì àlo dhi ni màràbà dré lèle tò dhi tà drà ro ànyìanyì dràdrà mìle. ³ Dì sòdá ki kàdrì nda k̀oyi Yésu ni rúbì dre dhi, dré Yúdà ànzi ki bhàgo àruka ki múzo Yésu ni t̀i lizì, kàlìro àyi màràbà nda ni tidrí. ⁴ Àyi nda ì kòtsa Yésu véna dre dhi, ì dré akódhi ni t̀i lizìzó tà t̀andi ró, t̀azoá dhi: «Agó kòdhi kitswá mí dré lizo akódhi ni màràbà tidrí. ⁵ T̀ako ko, akódhi lè àma ki sùrú tò. 'O kpà àma ki lisámbò dzó síle dhi nà.» ⁶ Dì Yésu dré ngàzo adrélé lile àyi ìbe.

Dré adrerá'a 'òle tsàle dhi 'á dhi, sòdá ki kàdrì nda dré àyi arúpi ki múzo t̀aa drá dhi: «M̀irì, mí lagù mí ko. Má kitswá m̀ana àmi lindrì sè ko. Má kitswá nd̀indì mí dré afízó

áma dzó lé dhi ko. ⁷ Má nò tá kpà dhi, má kitswá tá lile mí véna ko. Di, mí kòtá ndiri kúlí àlo gò, áma màràbà kàdríró. ⁸ Tàko ko, áma tàndi, ma áma kàdrí kì rinyí zàle. Ma kpà sòdá íbe má zàle. Má kàdré taa àyi kì àlo dré dhi <Mí lì!> dhi, adré lile. Má kàdré taa àzuya nì dré dhi <Mí alì!> dhi, adré alile. Má kàdré kó taa áma màràbà dré dhi <Mí 'o tà kòdhi!> dhi, adré 'òá.»

⁹ Di Yésu kòyi tà nda dre dhi, akódhi nì líntrí dré gàzo agó nda nì tà sè. Dré àyi alázo taa mómndí zyandre adrébhá àyi lebe dhi ì dré dhi: «Má adré taa àmi dré dhi: Má kisú rè dhya àlo adrélépi tà ka'ika'í íbe kònini dhi Ìsèrèlè ànzi ì kòfalé ko.» ¹⁰ Di dhya mùle nda ì kògò tsàle bhà na dre dhi, ì dré kisúzòá dhi, màràbà nda adré dre.

Yésu tingá tayítokó àlo dhi nì mvá dràdrà lésè

¹¹ Amvolásá dhi, Yésu dré ngàzo adrélé lile bhàandre àlo rú be Nàyíná dhi na. Akódhi nì lebebhá ì mómndí zyandre lavulé dhi íbe dhi ì adré tá lile túmání akódhi be. ¹² Í kòtsa ànyi bhàandre nda nì zèrìbàti dre dhi, à adré tá àbvò àlo dhi nì adó apfòzo ába lile mógó na. Dhya dràlepi nda tà tayítokó àlo dhi nì mváagó àlo kwákwá dhi 'i. Mómndí zyandre lavulé bhàandre nda lésè dhi ì adré tá alile túmání tókó nda be. ¹³ Di Mírí kònò akódhi dre dhi, dré kizá dòzo àyi togó na akódhi nì tà sè gò, tazoá drá dhi: «Mí tayí àwò.» ¹⁴ Dré àyi kisízó ànyi sèreké tabè. Gò dhya adrébhá tá àbvò nda nì adó dhi ì dré àyi kì kíkízó. Dré tazoá dhi: «Kàdhúra, má adré taa mí dré dhi, mí nga kuru!» ¹⁵ Di dhya dràlepi nda dré ngàzo lirílé gò, kidhólé tà ta. Gò Yésu dré akódhi nì logózo andre nì drígá.

¹⁶ Di tirí dré mómndyá títi nda kì ruzó gò, ì dré ngàzo adrélé Giká nì rú bha kùle, adrézó taa dhi: «Pròfètà kàdrí dhi apfò áma kòfalé dre! Giká atsá ìna àyi mómndyá kì lomí!» ¹⁷ Gò Yésu nì rúbí nda dré la'úzó bhà títi àyi làgàsè dhi ì 'àsè, ìndi Yúdà ànzi kì bvò wáyi 'àsè.

Yòwàni Bàtisimò fèlepi amù mómndí ì Yésu vélé

(A kònò kpà Mátáyó 11:2-19)

¹⁸ Amvolásá dhi, Yòwàni nì lebebhá ì dré tà títi Yésu dré tá adrélé 'òle nda kì titízó drá. Gò Yòwàni dré àyi lebebhá rí dhi kì azízó ¹⁹ mùle lile Mírí véna, kitswálé akódhi nì lizí tazoá dhi: «Mí Mesiya adrélépi tá alile dhi 'i? Kó ngalé, mà kàdré dhu rè dhya àzuya nì letè?» ²⁰ Di àyi nda ì kàtsá Yésu vélé dre dhi, ì dré tazoá drá dhi: «Yòwàni Bàtisimò fèlepi amù áma àmi lizí: <Mí dhya adrélépi tá alile dhi 'i. Kó ngalé, mà kàdré dhu rè dhya àzuya nì letè kòdhyá?»>

²¹ Gbá lókya nda sè dhi, Yésu dré mómndí bí dhi kì tidrízó àyi kì drá ì lésè, ìndi àyi kì rúbháaswa ì lésè. Dré kpà tirí kónzi kì dròzo topfòle mómndí bí dhi ì lésè. Dré kòkpà mì kùdúkùdu bí dhi kì mì nízó. ²² Gò dré logózóá dhya amùle nda ì dré dhi: «Mí gò tà mì dré nòle ìndi mì dré yìle kòni kì títi Yòwàni dré: Mí kùdúkùdu ì adré ngá no, mèrèkpè ì adré atsi to, mómndí kàrì dré rùle dhi ì adré adrélé, mómndí bibhálé be kùdúkùdu rò dhi ì adré tà yì, mómndí dràbhá dre dhi ì adré angalé dràdrà lésè, ìndi à adré Rúbí Tani longó lemerèbhá ì dré. ²³ Kólénzé dhya àngùdhi dra dhèlepi áma tà sè ko dhi dré!»

²⁴ Dhya Yòwàni dré amùle nda ì kòli dre dhi, Yésu dré kàdhózo adrélé Yòwàni nì tà mómndyá zyandre ì dré, adrézó taa dhi: «Mí lì tá duku na àdho no? Mí lì kòzó lyá dré tá adrélé vèle dhi nì no? ²⁵ Mí lì tá àdho no? Mí lì mómndí kítá aveave asólépi ì rú dhi nì no? Mí yì rè ká! Mómndyá adrébhá kítá làgí be kàdrí dhi kì toso, adrézó ngá dò nya dhi ì àyikya ópí kì dzó kàdrí ì 'àsè be. ²⁶ Mí lì tá di àdho no? Mí lì pròfètà nì no? Ayiya! Má adré taa àmi dré dhi: Yòwàni nda lavú pròfètà byá. ²⁷ Tàko ko, akódhi dhya tà kònìdhi nì tsìzo tà nì dri Giká nì Kúlí na dhi 'i: <Mí nò ká! Má nì dhya dra áma kúlí longólépi dhi nì mu lile mí kandrána.

Akódhi nda nì láti ledé mí dré mí kandrána.»*

²⁸ Má adré taa àmi dré dhi: Mómndyá títi tókó dré tìle dhi ì kòfalé dhi, dhya àlo kàdrí Yòwàni nda nì lavulépi dhi yókòdhó. Di, tágba dré adrézó kònini dhi, dhya tàko lavulé Giká nì Opì na dhi lavú ìna akódhi.

²⁹ Mómndyá títi, ndàndi mèdáyí lagíbhá, Yòwàni nì kúlí yibhá dhi ì nò tá Giká nì tà nda gyágya gò, ì dré bàtisimò dòzo Yòwàni véna. ³⁰ Di, Fàrisáyó ì tatrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì gá tá àyikya tà Giká dré tá lèlè 'òle àyi dré dhi gò, ì dré kpà bàtisimò dòma Yòwàni véna dhi nì gázo.

³¹ Di má nì kitswá mómndyá àndrò kòni kì tà tadhá àdho ngá rú? Àyi nda ì sù àdhibhá ì tíni? ³² Ì sù ngóro ànzimvá liríbhá ngá lagíra na, adrélé kúlí loyó àyi kòfalèsè dhi ì tíni. Ì adré loyóá dhi:

<Mà tswá làrì àmi dré wóyá, mì to àmikya làrì nda ko.

* 7:27 7:27 A kònò Máláki 3:1.

Mà ngo àwó longó wóyá,
mì ngo àmikya àwó ko.»

³³ Tàko ko, Yòwàni Bàtìsimò fèlèpi nda dré alìzo dhi, nya tá mápá ko, mvu kpá vìnò ko gò, mì dré adrézó tǎá dhi: «Akódhi tìrì kònzì ìbe í lèna.» ³⁴ Dì, ma, Mòndí nì Mvá, má dré alìzo dhi, má adré mána ngá nya, adrézó kpá ngá mvu gò, mì dré adrézó tǎá dhi: «Dhya kòdhi kòvongbolo líyí 'i, wá lítsi líyí 'i, ìndì mèdáyì lagbhá kì arúpì tàkonzìbhá ìbe dhi 'i!» ³⁵ Dì, à adré Gíká nì tògyá no gyágya, mòndyá adrèbhá tògyá nda nì ka'í dhi i rú.»

Tòkò àlo zàràbhù ro dhi dà màlási Yésu pá

³⁶ Kítú àlo dhi, Fàrisáyò kì àlo zì tá Yésu lile ngá nya í bhàna. Yésu dré tsàzo file Fàrisáyò nda nì dzò na gò, lírìlé mísá làga. ³⁷ Dì tòkò àlo tàkonzì líyí ro adrélèpi bhàandre nda 'á dhi kóyì Yésu adré tá ngá nya Fàrisáyò nda bhàna dhi dre dhi, dré alìzo mòlàngì mvá ledélé àlábàsterè sè, gàlèpi màlási sè bí dhi be. ³⁸ Dré áyì kìsìzò ànyì Yésu àmvolésè akódhi nì pá làga. Gò dré ngàzo adrélé ngòle, adrélé mindra da akódhi pá, adrézó pá nì kì atrí áyì drìbhí sè, adrézó pá nda kì kamú gò, adrézó màlási da driá. ³⁹ Dì Fàrisáyò Yésu nì azílèpi nda kòndò tà nda dre dhi, dré dhèzo adrélé kìsúá í lèna dhi: «Kòndò dhya kòndhi kàdrè tá pròfètá 'i bàti dhi, a nì tá nǎ ngalè tòkò adrélèpi áyì tabè nì àdhi 'i ya, ìndì adrè atsilé ngini ya dhi be. Angyá ko, akódhi tàkonzì líyí 'i.»

⁴⁰ Gò Yésu dré tǎzoá Fàrisáyò nda dré dhi: «Simóna, ma tà ìbe tàle mí dré.» Simóna nda tà dhi: «Tadhálèpi, mí tá wà.» ⁴¹ Dì Yésu tà dhi: «Mòndí rì dhi ì do tá làfa agó àlo adrélèpi làfa fe màri ró dhi véna. Alo nì tá màri ìbe làfa lò'wa kámá-nzi agó nda véna. Azya nì tá màri ìbe làfa lò'wa nyadhì-rì-drì-mudrì. ⁴² Áyì rìti nda ì dré kìtswálé màri nda kì logó bwà ko dhi sè dhi, agó nda dré màri áyì rú dhi kì tà tayízo. Dì áyì kòfalé dhi, dhya àngùdhi nì agó nda nì le lavúlè dhi nì?» ⁴³ Simóna logó dra dhi: «Má adrè kìsúá dhi, dhya adrélèpi tá màri kàdrì lavúlè dhi ìbe í rú gò, agó nda dré tà nì nì tayízo dhi 'i.» Yésu tà drá dhi: «Mí kìsú kyá.»

⁴⁴ Gò dré áyì alázò tòkò nda velé gò, tǎá Simóna dré dhi: «Mí adrè tòkò kòndhi nì no? Má dré afìzò àmí dzó 'á dhi, mí afè tá má dré yí àma pá dzìzo dhi ko. Dì, akódhi dzì ìna àma pá áyì mindra sè gò, áyì kì atrìzo áyì drìbhí sè. ⁴⁵ Mí kamú tá ma ko. Dì, kìdhólé má dré afìrà lésè dhi, akódhi tayí ìna àma pá kì kamuma ko. ⁴⁶ Mí dà tá dò má dri ko. Dì, akódhi dà ìna màlási má pá. ⁴⁷ Dì má adrè tǎá mí dré dhi: A trì akódhi nì tàkonzì zyandre dhi ì dre. Asà dhi, adrè áyì lèle kàdrì dhi nì tadhá má dré. Dì, dhya àngùdhi tàkonzì nì nì trìzo tsà dhi adrè ìna áyì lèle tadhá tsà.» ⁴⁸ Gò Yésu dré tǎzoá tòkò nda dré dhi: «À trì àmí tàkonzì ì dre.»

⁴⁹ Dì mòndyá adrèbhá tá mísá làgàsè túmání akódhi be dhi ì dré dhèzo adrélé tǎá áyì kòfalésè dhi: «Dhya kòndì tá àdhi 'i, adrélé ndàndì tàkonzì trì nì?» ⁵⁰ Dì, Yésu dré gòzo tǎá tòkò nda dré dhi: «Àmí tà ka'íka'í tìdrí mì dre. Mí lè togó be kìdrìkàdrì.»

8

Tòkò adrèbhá tá Yésu nì lebhé dhi ì

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré ngàzo adrélé tatsilé bhàandre ì 'àsè ìndì bhà tsàtsà ì 'àsè, Rúbí Taní Gíká nì Opì àdhya nì longòbe mòndí ì dré. Akódhi nì lebhébhá mudrì-drì-rì dhi ì tá kpá túmání akódhi be. ² Tòkò àruka dré tá tìrì kònzì kì dròzo áyì lésè dhi ì, ìndì áyì dré tá tìdrìlé drà lésè dhi ì tá kpá túmání akódhi be. Áyì nda ì tá: Màriyà (adrélé zìle Màriyà Màgàdalèné, dré tìrì kònzì nzi-drì-rì dhi kì dròzo topfòle lásá dhi), ³ Yòwàna (Kúza, ópì Eródè nì dzó nì tà kì líkálèpi dhi nì tòkò), Súsàna, tsàle tòkò àruka bí dhi ìbe. Ì adrè tá Yésu nì ledé akódhi nì lebhébhá ìbe áyì kì ngá sè.

Pídihígó agó kòrì rìlèpi dhi nì tà dri dhi

(A kòndò kpá Matáyò 13:1-9; Mároko 4:1-9)

⁴ Kítú àlo dhi, mòndí zyandre lavúlè angábhá bhàandre twátwa ì lésè dhi ì alì tá ru kímó Yésu làga gò, akódhi dré pídihígó kòndhi nì pìzo, tǎzoá dhi: ⁵ «Kítú àlo dhi, agó àlo dhi pfo tá lile kòrì rì áyì amvú na. Dré tá adrèrà 'a kòrì rì dhi 'á dhi, kòrì àruka ì ledhé tá láti míle gò, atózóá gò, àrì ì dré tetézóá títì. ⁶ Kòrì àruka ì ledhé tá kírà dri gò, ì dré apfòzo ndàrì 'yòle, áyì kì kídri dré yí kìsúlé ko dhi sè. ⁷ Kòrì àruka ì ledhé tá kùtsí kòfalé gò, kùtsí nda dré mbàzo ába áyì kì amó. ⁸ Dì, kòrì àruka ì ledhé tá àyikya kìnì dóro dri gò, ì dré apfòzo mbàle lò'wa 'a dóro. Áyì àlo àlo títì dhi ì 'a lò'wa nyadhì-nzi.» Yésu kòtà tà nda dre dhi, dré yòzoá dhi: «Dhya àngùdhi adrélèpi bíbhálé ìbe tà yìzo dhi kóyì.»

Yésu ngí tà ì dré adrézó tà ta mòndí ì dré pídihígó sè dhi nì àndu

(A kòndò kpá Matáyò 13:10-17; Mároko 4:10-12)

⁹ Amvolásá dhi, Yésu ni lebébhá ì dré lizizóá akódhi tí, ngalè pídihígó nda adré tá léá tále ngíni ya dhi. ¹⁰ Di dré logózóá àyi dré dhi: «Giká fè àmi dré tógyá àyi Opì nì tà lùzu ró dhi kí nìzo. Di, móndyá àruka títi ì dré dhi, má adré tà ta pídihígó sè kitswálé:

«ì kàdré gba ngá no ya dhi,
ì kàdréro ngá nda kí no dóro ko,
ìndì ì kàdré gba tà yi ya dhi,
ì kàdréro tà nda kí àndu ni ko.»*

Yésu ngi pídihígó agó kórì rìlepi dhi ni tà dri dhi ni àndu
(A kònò kpà Mátáyò 13:18-23; Mároko 4:13-20)

¹¹ Di Yésu gò táá àyi dré dhi: «Pídihígó nda nì àndu kònìdhi 'i: Kórì rìle nda, Giká nì kúlí 'i. ¹² Móndí àruka ì adré kúlí nda nì ka'í ngóro kórì rìle ledhélé láti mìle nda ì tíni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, Dzáborò adré ndiri atsálé kúlí nda nì tingá àyi kí togó lésè, ì kòka'író adrízó ko dhi bvó. ¹³ Móndí àruka ì adré Giká nì kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhélé kírà dri nda ì tíni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì adré ndiri ka'íá arí sè. Di, ì dré adrélé kúlí nda nì tayí adrélé tíle àyi kí togó na ko dhi sè dhi, ì adré ngbà 'í ka'íá lókyá tsà sè. Lókyá tà dré adrézó àyi kí tabhì dhi kàtsá dre dhi, ì adré àyi kí tà ka'íka'í nda nì tayí. ¹⁴ Móndí àruka ì adré Giká nì kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhélé kùtsi kòfalé nda ì tíni. Ì kòyi kúlí nda dre dhi, gí ko, tà adrébhá àyi kí togó 'o lanzile dhi ì, ngá lovó, ìndì lovó kònzì twátwa lidrí kòndì ádhya ì adré kúlí nda nì amó gò, ì dré adrézó lí'wálé ko, adrézó kpà lò'wa 'a ko. ¹⁵ Di, móndí àruka ì adré àyikya Giká nì kúlí ka'í ngóro kórì rìle ledhélé kíni dóro dri nda ì tíni. Àyi nda ì adré kúlí nda nì yi togó be gyágya ìndì dóro, adrézó tróle rúá gò, adrézó lò'wa 'a dóro landè áko ró.»

Tà tadhálé tálà ni tà rú dhi
(A kònò kpà Mároko 4:21-25)

¹⁶ Yésu gò táá dhi: «À dhi gá tálà bhàle lidrí zàna yà, kó ngalè lánzá zàna yà dhi ko na. Be ró dhi, ì adré dhá bhàle zá kuru misá drina, kitswálé móndyá títi adrébhá afflé dzó lé dhi ì kàdréro ngádra no be dhi bvó. ¹⁷ Tàko ko, à nì tà títi zùle zùzù dhi kí 'o apfòle ngádra 'á. A nì kpà tà títi lùzu ró dhi kí 'o móndí ì dré nìle dóro. ¹⁸ Di àsà dhi, lè mì kàdré àmi kí líkì adrélé tà yi dóro. Angyá ko, dhya ángùdhi tà nìlepi bí dhi dré dhi, à nì tà dré nìle nda kí drì tímà. Di, dhya ángùdhi tà nìlepi ko dhi dré dhi, à nì ndìndì tà tsà dré kisùle nìle dhi nì tingá.»

Yésu ni andre ì adrúpi ni íbe dhi
(A kònò kpà Mátáyò 12:46-50; Mároko 3:31-35)

¹⁹ Gò Yésu nì andre ì adrúpi ni íbe dhi ì dré alizo kitswálé akódhi nì no dhi bvó. Di, móndí zyandre dhi kí tà sè dhi, ì kitswá tá atsálé rúá bwá ko. ²⁰ Gò tázóá drá dhi: «Àmi andre ì àmi adrúpi íbe dhi ì adré àyi kí totó kívi na. Ì adré àmi le nòle.» ²¹ Di, Yésu dré logózóá dhi: «Àma andre ì áma adrúpi íbe dhi ì, dhya adrébhá Giká nì kúlí yi gò ì dré adrézó ka'íá 'òle dhi 'i.»

Yésu kíki lyáandre
(A kònò kpà Mátáyò 8:23-27; Mároko 4:35-41)

²² Kítú àlo dhi, Yésu tà tá àyi lebébhá ì dré dhi: «Mà kòzya tápáriandre nì ta'á na.» Di ì dré tombàzo bwátù na gò, ì dré kidhózó adrélé zyàle. ²³ Ì dré tá adrerá'a zyàle dhi 'á dhi, Yésu dré dhèzo adrélé ayí ko. Gbá kòdhwa, lyáandre gú dhi dré ngàzo adrélé vile tápáriandre nda ni. Yí dré ngàzo adrélé gàle bwátù na gò, bwátù nda dré adrézó 'òle arílé. Àyi tá ànyíanyi drádrá mìle. ²⁴ Gò akódhi nì lebébhá nda ì dré àyi kí kisízó ànyi làgá, akódhi nì toró tázóá dhi: «Mírì, Mírì, mà adré dràle!» Di Yésu dré ngàzo ligálé lyáandre nda dri yí adrélépi ru kàgbá nda be gò, ì dré rizo gò, ngá dré gòzo bhùle ndi. ²⁵ Di Yésu dré àyi lebébhá kí lizizó tázóá dhi: «Àmi kí tà ka'íka'í ángwà?»

Tírì dré gázo àyi léna bí gò, àyi kí líndrì dré gázo bhwábhwa. Di ì dré adrézó lizíá àyi kòfalésé dhi: «Dhya kòndì tà ina ádhi 'i, adrélé ndìndì tólí fe lyáandre ì dré yíandre be gò, ì dré adrézó akódhi nì kúlí ka'í 'òle nì?»

Yésu tídrí agó àlo tírì kònzì íbe í léna dhi
(A kònò kpà Mátáyò 8:28-34; Mároko 5:1-20)

²⁶ Ì kòzya tápáriandre nda nì ta'á na dre dhi, ì dré tsàzo bvó Gèrásá kya na. Bvò nda bvó Gàliláya ádhya tápáriandre nda nì ta'á lésé dhi kandrá. ²⁷ Yésu kási bwátù lésé dre dhi, agó àlo tírì kònzì íbe í léna dhi dré alizo kitswálé ru kisú akódhi be. Akódhi nda angá tá bhàandre àlo ànyi àyi làga dhi lésé. Di, lókyá be vwàvwà ro dhi, asó tá véle

* 8:10 8:10 A kònò Esáyá 6:9.

kítá ko, ayi kpá véle dzó na ko. Adré tá ina ayilé mógó 'ásè. ²⁸ Di kònò Yésu dre dhi, dré ngázo trèle, adhézo akódhi pá gò, yóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Yésu, Giká kurú na dhi ni Mvágó, àma kòfalésè mí be dhi, àdho tà 'i? Má adré ngòle mí rú, mí kò'oró ma kònzi ko!» ²⁹ Tà tá kònini tàko ko, Yésu tà tá tirí kònzi nda dri dhi, kòpfò agó nda lésè. Angyá ko, vésè be bí, tirí kònzi nda adré tá akódhi ni ru. Tágba à kàdré akódhi ni drígá kí tí'ì pá ni ìbe nyírè sè, adrézó akódhi ni líkí dóro yà dhi, akódhi adré tá nyírè nda kí tíkí gò, tirí kònzi nda dré adrézó akódhi ni tíkpó líle duku na. ³⁰ Gò Yésu dré lizizóá tíá dhi: «Ámi rú àdhi?» Akódhi logó drá dhi: «Áma rú <Zyandre>.» Tà tá kònini tàko ko, tirí kònzi zyandre dhi ì tífí tá akódhi léna. ³¹ Di tirí kònzi nda ì dré dhèzo adrélé ngòle Yésu rú, kòmùrò àyi líle bhú kùdù àko dhi na ko.

³² Ayi làgana kònani dhi, tígá kí pári andre adré tá ngá nya kòngó drína. Di tirí kònzi nda ì dré Yésu ni ti lizizó, kòtayíró àyi líle tífilé tígá nda ì léna. Gò Yésu dré ka'ízoá. ³³ Di tirí kònzi nda ì dré topfózo agó nda lésè, líle tífilé tígá nda ì léna. Gò tígá nda ì dré ndizo títi kòngó nda ni gòlòko 'ásè, ledhélé tápáriandre na, yí mvu gò, todrázo.

³⁴ Di tígá nda kí líkíbhá ì kònò tà lavulépi nda dre dhi, ì dré ngázo ràle rúbí ni ni longóbe bhàandre na indí gbàbhú 'ásè. ³⁵ Gò mómí zyandre dhi ì dré apfòzo tà lavulépi nda ni no. Í kàtsá Yésu véle dre dhi, ì dré agó tirí kònzi kí dròzo topfòle lásà nda ni kisúzo, adrérà'a lílilé Yésu làga. Akódhi tá kítá ìbe í rú indí tà kisúkísi ìbe dóro. Di tirí dré àyi kí 'òzo lavulé. ³⁶ Gò dhya tà nda ni nobhá mí sè dhi ì dré agó tà tirí kònzi ìbe nda adré tá ngini ya dhi ni títizó àyi dré. ³⁷ Di mómí zyandre títi bvò Gèrásà kya nda 'á dhi ì dré Yésu ni ti lizizó, kòngaró àyi kí bvò 'ásè, tirí dré gále àyi léna bí dhi sè. Di Yésu dré mbázo bwátù na kíswalé líle dhi bvò.

³⁸ Gò agó tirí kònzi kí dròzo topfòle lásà nda dré Yésu ni ti lizizó, ì kòlìrò túmání. Di, Yésu dré ìna akódhi ni logózo, tázóá drá dhi: ³⁹ «Mí nzi mí bhàna, indí mí títi tà títi Giká dré 'òle mí dré dhi ì mómí ì dré.» Di agó nda dré ngázo líle tà títi Yésu dré 'òle í dré dhi kí longóbe bhàandre nda 'ásè títi.

*Yésu tidrí tòkò àlo dhi, indí tingá Yàyirò ni mvátòkò dràdrà lésè
(A kònò kpá Mátáyò 9:18-26; Mároko 5:21-43)*

⁴⁰ Yésu kàzyá tápáriandre nda ni ta'á lésè agòle dre dhi, mómí zyandre adrèbhá tá akódhi ni leté dhi ì dré akódhi ni ka'ízo dòle àyi kòfalé dóro. ⁴¹ Gò agó àlo rú be Yàyirò, Yúdà ànzi kí lisámbò dzó ni kàdrí kí àlo ró dhi, dré alizo adhéle Yésu pá akódhi ni ti lízi, kòlìrò í bhàna. ⁴² Tàko ko, akódhi ni mvátòkò àlo kwákwá, adrélépi kóná ìbe ànyíanyi mudrí-drí-rí dhi tá ànyi dràdrà míle.

Di Yésu ì dré tá adrérà'a líle dhi 'á dhi, mómí zyandre dhi ì adré tá akódhi ni amó, adrézó àyi kí tribe rúásá. ⁴³ Di àyi nda ì kòfalé dhi, tòkò àlo kàrí dré adrézó ràle rúásá kóná be mudrí-drí-rí dhi tá be. Akódhi nda kizá tá ngá í drígásè akilé títi kódzó ì dré wóyá. Di, dhya àlo kíswá tá akódhi ni tidrí bwá ko. ⁴⁴ Di dré àyi kisúzo ànyi Yésu àmvolésè gò, akódhi ni kítá ti tabè. Gbá kòdhwa, kàrí adrélépi ràle rúásá nda dré akízó. ⁴⁵ Gò Yésu dré lizizóá dhi: «Ádhi tabè ma nì?» Di mómíyá títi nda ì dré adrézó táá dhi, ì 'o tá tà nda àyi ko. Gò Pèterò dré tázóá dhi: «Mírì, mómíyá zyandre kòni ì adré ámi gàrà kí kúrú, adrézó àyi kí tribe mí rúsè.» ⁴⁶ Di, Yésu gò ìna táá dhi: «Dhya àlo tabè ma 'í. Tàko ko, má atógyá má rú dhi, rìnyí pfò má lésè dre.» ⁴⁷ Di tòkò nda kònò, ì kíswá véle àyi zu bwá ko dhi dre dhi, dré alizo lyabe tirí dré adhéle Yésu pá. Dré títizóá mómíyá títi ì kandrà dhi, í tabè tá akódhi àdho tà sè ya, indí ì adré gbá lókyá nda 'á ngini ya dhi. ⁴⁸ Di Yésu dré tázóá drá dhi: «Áma zapi, ámi tà ka'íkà'í tidrí mí dre. Mí lí togó be kídríkídrí.»

⁴⁹ Yésu dré rè dhu adrérà'a tà ta dhi 'á dhi, dhya àlo angálépi Yàyirò, lisámbò dzó ni kàdrí nda bhàlésè dhi dré atsázó táá drá dhi: «Ámi zapi drà dre. Mí kògò adrélé dhya tà tadhálépi dhi ni lagú ko.» ⁵⁰ Di, Yésu kòyi tà nda dre dhi, dré tázóá Yàyirò dré dhi: «Mí ro ngá ko. Mí kòkà'í ngbà 'í ka'íkà'í gò, akódhi kàdrírò.»

⁵¹ Yésu kòtsa Yàyirò bhàna dre dhi, dré mómíyá àzya ka'ízo filé ì dré dzó nda na ko. Ka'í ngbà 'í Pèterò, Yòwání, Yàkòbhò, tsàle mvátòkò nda ni atá ì andre ni be dhi ì kòdhya. ⁵² Mómíyá títi dzó nda 'á dhi ì adré tá àwò ngo, adrézó tongólé mvámvá nda ni tà sè. Di, Yésu dré tázóá àyi dré dhi: «Mí tayí àwó. Angyá ko, akódhi drà ko. Adré ìna ayí ko.» ⁵³ Gò ì dré dhèzo adrélé akódhi ni gu, ì dré nile mvámvá nda drá tà bàti dhi sè. ⁵⁴ Di, Yésu dré akódhi ni drígá ruzò gò, tázóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Mvámvá, mí nga!» ⁵⁵ Gbá kòdhwa, akódhi ni lídrí dré agózo gò, dré ngázo kuru. Gò Yésu dré tázóá dhi, ì kòfè drá ngá nyàle. ⁵⁶ Di mvámvá nda ni atá ì andre ni be dhi kí líndrí dré gázo bhwàbhwa. Di, Yésu dré lazizóá àyi dri dhi, ì kòlongó tà ru 'òlepi nda dhya àlo dré ko.

9

Yésu tìbhù àyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi i lile àzi na

(A kònò kpà Mátáyò 10:5-15; Márokò 6:7-13)

¹ Amvolásá dhi, Yésu dré àyi lebèbhá mudrí-drì-rì dhi ki azizó gò, rinyí fèzo àyi dré kitswázó tìrì kònzi títi dhi ki dro móndí i lèsè, ìndi kitswázó móndí ki tidrí àyi ki drà i lèsè. ² Dré àyi ki tìbhùzo lile Giká ni Opì ni tà longòbe, ìndi dràbhá ki tidríbe, ³ tázoá àyi dré dhi: «Mì do ngá àlo atsi sè dhi ko. Mì kòdo kùtù fa 'i yà, kòmvo 'i yà, mápà 'i yà, láfa 'i yà, kó ngalè kitá agá lèsè dhi ni àzya 'i yà dhi àmi rú ko. ⁴ Dzó àngùdhi mì dré dra fizo lána dhi, mì kàdré ayilé kònale tsàle kítù mì dré dra ngàzo bhà nda 'asè dhi tú. ⁵ Bhàandre àngùdhi dra àmi ki ka'izo dòle lána dóro ko dhi na dhi, mì kòpfo 'àsà, ìndi mì kòtawá tàpfulíndri àmi pásè tadházóá dhi, mì tayí àyi ki tà títi dre.» ⁶ Gò Yésu ni lebèbhá nda i dré ngàzo adrélé tatsilé bhà àlo àlo i 'asè, Rúbí Tani longòbe, ìndi móndí ki tidríbe àrà títi i 'asè.

Opí Eródè ni drì abí Yésu ni tà sè

(A kònò kpà Mátáyò 14:1-12; Márokò 6:14-29)

⁷ Lókyá nda sè dhi, Eródè adrélépi tá opí ro bvò Gàliláya àdhya drile dhi dré tà títi adrebhá ru 'o nda ki rúbí yizo gò, akódhi ni drì dré adrézó abilé àsà. Tàko ko, móndí àruka i adré tá táá dhi, Yòwàni Bátisimò fèlepi angá ina dràdrà lèsè ni. ⁸ Aruka ni i adré tá táá dhi, Eliyá agá móndí i kandrá ni. Aruka ni i adré kó tá táá dhi, pròfètá atú dhi ki àlo angá dràdrà lèsè ni. ⁹ Di, Eródè dré tázoá dhi: «Àma tándi, má 'o Yòwàni ni drì lile dhi 'i. Di dhya má dré adrézó rúbí ni ni yi kòdhi àdhi 'i?» Gò dré adrézó Yésu ni nda nòle.

Yésu fè ngá nyàle móndí ngùlù-nzi dhi i dré

(A kònò kpà Mátáyò 14:13-21; Márokò 6:30-44; Yòwàni 6:1-14)

¹⁰ Apóstolò Yésu dré tá tìbhùle nda i kàgò dre dhi, i dré tà títi i dré 'òle dhi ki titizó drá. Gò akódhi dré àyi ki drìzo lizo àyi pátí tsàle bhàandre rú zìle Bètèsayíá dhi na. ¹¹ Di, móndí zyandre dhi i kòyi tà nda dre dhi, i dré ngàzo lile akódhi vèsè. I kòtsa akódhi véna dre dhi, dré àyi ki ka'izo dòle dóro gò, kidhózó adrélé Giká ni Opì ni tà ta àyi dré, adrézó àyi adrebhá tá drà ìbe dhi ki tidrí.

¹² Ìndrò kátsá ànyi dre dhi, akódhi ni lebèbhá mudrí-drì-rì dhi i dré àyi ki kisizó ànyi akódhi lága, tàá drá dhi: «Àma àrà bhà àko dhi 'á. Mí kòfè di látí móndyá zyandre kòni i dré lizo mányàngá nda àrà ayízó dhi ìbe, bhà àma lágàsè dhi i 'asè ìndi gbàbhú 'asè.»

¹³ Di, Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi ki tándi, mì fè ngá àyi dré nyàle dhi àmi.» I gò logóá dhi: «Àma ngbà 'i mápà ìbe nzi ìndi kosyá ìbe rì. Mí adré leá dhi, àma ki tándi, mà kòlì mányàngá gí móndyá zyandre kòni i dré títi?» ¹⁴ (Angyá ko, àgo i tá ànyíanyi ngùlù-nzi àrà nda 'á.) Di Yésu dré tázoá àyi lebèbhá i dré dhi: «Mì tukú àyi lírìlé ngbungbu nyadhí-rì-drì-mudrí.» ¹⁵ Di lebèbhá ni i dré 'òzoá kònini gò, móndyá nda i dré lírízó títi. ¹⁶ Di Yésu kádó mápà nzi nda i kosyá rì nda ìbe dre dhi, dré mì tingázó kurú na bhù na, tà tani zizo Giká tí ngá nda i dri. Dré ngá nda ki tonjòzo lanzilé àyi lebèbhá i dré, i kòlanzírò móndyá zyandre nda i dré. ¹⁷ Di àyi títi nda i dré nyàzoá pizo. Gò akódhi ni lebèbhá i dré àmbi ni ki lokózó gále kánzi mudrí-drì-rì dhi i sè bíbi.

Péterò tà ngádra 'á dhi, Yésu Mèsiyà 'i

(A kònò kpà Mátáyò 16:13-20; Márokò 8:27-30)

¹⁸ Kítù àlo dhi, Yésu adré tá tà ta Giká be kalóma. Akódhi ni lebèbhá i tá ngbà 'i akódhi lága àyi. Gò dré lizizóá àyi tí dhi: «Móndí zyandre dhi i adré táá dhi, mà àdhi 'i?» ¹⁹ I logó drá dhi: «Móndí aruka i adré táá dhi, mì Yòwàni Bátisimò fèlepi 'i. Aruka ni i adré táá dhi, mì Eliyá 'i. Aruka ni i adré kó táá dhi, mì pròfètá atú dhi ki àlo angalépi dràdrà lèsè dhi 'i.» ²⁰ Yésu gò liziá àyi tí dhi: «Di àmi ró dhi, mì adré àmikyá táá dhi, mà àdhi 'i?» Péterò gò logóá dhi: «Mì Mèsiyá Giká dré amulé dhi 'i.» ²¹ Gò Yésu dré àyi ki logázó tà tándi ró, i kòlongóro tà nda dhya àlo dré ko. ²² Dré tázoá dhi: «Adré leá dhi, Móndí ni Mvá kònya kizá lavulè, ìndi Yúdà ànzi ki bhàgo i, kòwàna kàdri i, ìndi tátítrí kúlí tadhábhá ìbe dhi i kògá akódhi rè. Adré kpà leá dhi, à kòpfu akódhi dràle gò, kítù ni na sè dhi, Giká kòtingaró akódhi dràdrà lèsè.»

Yésu ni lebèma

(A kònò kpà Mátáyò 16:24-28; Márokò 8:34-9:1)

²³ Bvóá dhi, Yésu dré tázoá móndyá títi dhi i dré dhi: «Dhya àlo kàdré leá alile má vèsè dhi, lè akódhi nda kòtayí àyi tándi ni tà, kàdré àyi fa kipakípa adó kítù àlo àlo títi gò, kàdréro àma lebe. ²⁴ Tàko ko, dhya àngùdhi adrélépi àyi tándi ni lídrì le tidrílé dhi, a ni àyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya àngùdhi adrélépi ina àyi lídrì fe àma tà sè dhi, a

ni áyi lídrì nda ni tidrí. ²⁵ Angyá ko, dhya àlo kòkisú ngá bvò kòndi àdhyà i títi gò, áyi tàndi ni tayízò avilè dhi, akódhi nda kisú ina àdho tà dóro 'i? ²⁶ Dhya àlo kàdré kanyò ro áma tà sè ìndì áma kúlí ki tà sè dhi, Mòndí ni Mv́a ni kókpá adrè kanyò ro akódhi nda ni tà sè, lókyá í dré dra agòzo áyi m̀llanzilanzì na, áyi Atá ni m̀llanzilanzì na, ìndì ángéló lólo kya na dhi tú. ²⁷ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mòndí àruka adrèbhá àyi ki totó kònwa ni ì kitswá drále drìdrì ì dré dra Giká ni Opì nõzo dhi kandrá ko.»

Yésu ni lású ladzá ru atsálé lagulagu ró

(A kònò kpà Mátáyò 17:1-8; Mároko 9:2-8)

²⁸ Anyiànyí kítú nzi-drì-na kúlí nda ì àmvolèsè dhi, Yésu dré Pètèrò ki drìzo Yòwàni ìbe ìndì Yàkòbhò be, lizo áyi ìbe mbàle kòngó àlo drìna, kitswálé tà ta Giká be. ²⁹ Di dré adrèrà'a tà ta Giká be dhi 'á dhi, akódhi ni m̀bhalé ni lású dré ngázo ru ladzá. Akódhi ni kítá ì dré kpà atsázò kemve kpírikpírí lagulagu ró. ³⁰⁻³¹ Gbá kòdhwà, àgo rì, Mósè ì Elíyá be dhi ì dré agázò lású be lagulagu ró áyi kandrá, adrélé tà ta Yésu be. Ì adrè tá Yésu ni ázi lizo drále Yèrusalémà na dhi ni akí ngini ya dhi ni tà ta. ³² Pètèrò ì arúpi ni ìbe dhi ki m̀i adrè tá ayí ro. Di ì kòlaró dre dhi, ì dré Yésu ni nõzo lagulagu ró túm̀ani àgo rì adrèbhá àyi ki totó akódhi làga nda ìbe. ³³ Ago nda ì dré tá adrèrà'a 'òle Yésu ni tayí dhi 'á dhi, Pètèrò dré tàzoá drá dhi: «Mírì, dóro ni mà dré adrélé kònwa dhi. Mà kòledé wémà na dhi ì kònwa: àlo ni mí dré, àlo ni Mósè dré, ìndì àlo ni Elíyá dré.» (Akódhi nì tà tá ì dré adrélé tàle dhi ko.)

³⁴ Dré rè dhu adrèrà'a tà ta dhi 'á dhi, ndùrùku dré apfòzo àyi ki asó rùkù. Di Yésu ni lebebhá nda ì dré tà adrèrà'a file ndùrùku nda na dhi 'á dhi, tirí dré àyi ki 'òzo. ³⁵ Gò kúlí dré apfòzo ndùrùku nda lèsè tàá dhi: «Kòndhi áma Mv́aagó má dré zìle dhi 'i. M̀i kòyi akódhi!» ³⁶ A kòtá tà nda dre dhi, ì dré nõzoá dhi, Yésu tà ina kalóma. Gò akódhi ni lebebhá nda ì dré tà nda ki zùzo tayílè àyi léna. Lókyá nda sè dhi, ì títi tá tà ì dré nõle nda ì dhyà àlo dré ko.

Yésu tidrí mv́aagó àlo tirí kònzi ìbe í léna dhi

(A kònò kpà Mátáyò 17:14-18; Mároko 9:14-27)

³⁷ Kítú bvóá dhi sè, Yésu ì kási kòngó nda drìlèsè lebebhá ni ìbe dre dhi, m̀ndí zyandre lavulé dhi ì dré alizo ru kisú akódhi be. ³⁸ Gò agó àlo m̀ndyá zyandre nda ì kòfalé dhi dré ngázo kúlí yo tàzoá dhi: «Tadhálépi, má adrè àmi ti lizí, mí kòbheró m̀i áma mv́aagó véna. Tàko ko, akódhi áma mv́a àlo kwákwá dhi 'i. ³⁹ Tirí kònzi àlo dhi adrè akódhi ni ru rá gò, dré adrèzó trèle ngbò ró. Tirí nda dré adrèzó akódhi ni kizí rinyí sè gò, kápfitrà dré adrèzó apfòle silásá. Adrè ngbá 'í akódhi ni tayí lókyá tsá gò, gòzo adrélé akódhi ni ató í pálé. ⁴⁰ Má lizí tá àmi lebebhá ki ti, ì kòdroró tirí nda ká. Di, ì kitswá tà àyikya bwá ko.»

⁴¹ Di Yésu logó dhi: «Àmi, m̀ndyá àndrò tà ka'ika'í àko ìndì àmi ki tayíbhá litilé ni ì, mà ni adrè vélé àmi ìbe vwàle lókyá be àngopí? Má ni àmi ki tà mvo vwàle lókyá be àngopí? M̀i adrè àmi mv́a nda alizo ába má vélé.» ⁴² Mv́amv́a nda dré tà adrèrà'a àhìle Yésu vélé dhi 'á dhi, tirí kònzi nda dré akódhi ni bhèzo kìní mi gò, kizízóá rinyí sè. Di, Yésu dré ina ligízò tirí kònzi nda be, mv́amv́a nda ni tidrízò gò, logózóá atá ni véna. ⁴³ Di m̀ndyá títi nda ki líndrì dré gázo bhwábhwa Giká ni tà kàdrì sè.

Yésu gò áyi dràma ni tà longó

(A kònò kpà Mátáyò 17:22-23; Mároko 9:30-32)

M̀ndyá títi nda ì dré tà adrèrà'a síbhálé be ngbo tà títi Yésu dré adrélé 'òle dhi ki tà sè dhi 'á dhi, dré tàzoá àyi lebebhá ì dré dhi: ⁴⁴ «M̀i kòyi tà má dré adrélé tàle àmi dré kòndhi dóro: A ni Mòndí ni Mv́a ni lefè kàribhá ì drìgá.» ⁴⁵ Di, kúlí nda fi tà ina àyi drìna ko. Andu ni zù tá ì zùzù àyi dré, ì kòkitswáró nìá bwá ko. Ì adrè tà kpà ngá ro tà nda ni lizima Yésu tí dhi sè.

Dhya kàdrì lavulé dhi àdhi 'i?

(A kònò kpà Mátáyò 18:1-5; Mároko 9:33-37)

⁴⁶ Amvolásá dhi, Yésu ni lebebhá ì dré dhèzo adrélé tà kayí àyi kòfalèsè, nìzoá ngalè dhyà kàdrì lavulé àyi kòfalé dhi àdhi 'i ya dhi. ⁴⁷ Yésu dré tà ì dré adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, mv́amv́a àlo dhi ni adózo bhàle í làga, ⁴⁸ tàzoá àyi dré dhi: «Dhya àngùdhi adrélépi mv́amv́a kòndhi tíni dhi ni ka'í dòle dóro áma rú sè dhi, adrè áma tàndi ni ka'í kòdhyà. Dhya àngùdhi adrélépi áma ka'í dòle dóro dhi, adrè dhyà áma amùlepi dhi ni ka'í kòdhyà. Tàko ko, dhyà tàko lavulé àmi títi ì kòfalé dhi ina dhyà kàdrì lavulé dhi 'i.»

Dhya adrélépi ru pfu àmi ìbe ko dhi àmi ki àlo 'i

(A kònò kpà Mároko 9:38-40)

⁴⁹ Gò Yòwàní dré tázóá Yésu dré dhi: «Mírì, mà nò tá agó àlo dhi adrèrà'a tìrì kònzì kì dro àmì rú sè. Dì mà dré akódhì nda nì logázó, dré tá adrélé àma kì àlo 'i ko dhi sè.»
⁵⁰ Dì, Yésu logó drá dhi: «Mì logá akódhì ko. Angyá ko, dhya ángùdhi adrélépi ru pfu àmì ìbe ko dhi, àmì kì àlo 'i.»

Bhà àlo Sàmàrìyà kya gù Yésu rè

⁵¹ Lòkyá Yésu nì dòzo bhù na dhi kàtsá ànyì dre dhi, akódhì dré ìna togó tsìzo lìzo Yèrúsalmà na. ⁵² Dì dré mómí kì mùzo lìle drìdrì ì kandrána gò, ì dré lìzo tsàle bhà àlo Sàmàrìyà kya na kitswálé àrà ledé akódhì dré. ⁵³ Dì, mómíyá kònàle dhi ì dré àyikya akódhì nì ka'ìma gàzo rè, dré tá adrélé lìle Yèrúsalmà na dhi sè. ⁵⁴ Akódhì nì lebèbhá, Yákóbhò ì Yòwàní be dhi ì kònò tà nda dre dhi, ì dré tázóá dhi: «Mírì, mí adré leá dhi, mà kàzì àtsì asilè lèsè, àyì kì zà vèlè nyínyì?» ⁵⁵ Dì, Yésu dré ìna àyì alázó, lawalé àyì dri. ⁵⁶ Gò ì dré lìzo bhà àzaya na.

Mómíyá adrébhá Yésu nì le lebèle dhi ì

(A kònò kpà Mátáyò 8:19-22)

⁵⁷ Ì dré tá adrèrà'a lavulè láti 'àsè dhi 'á dhi, agó àlo dhi dré tázóá Yésu dré dhi: «Má nì àmì lebè àrà títi ángùdhi mí dré adrézó lìle dhi ì 'àsè.» ⁵⁸ Yésu logó drá dhi: «Kìlìwá ì àyì kì bhù ìbe. Arí ì kpà àyì kì bhà ìbe. Dì, Mómí nì Mvá ìna àrà dré kitswázó àyì dri la lovózó dhi àko.»

⁵⁹ Gò Yésu dré tázóá agó àzaya dré dhi: «Mí lebè ma.» Dì, agó nda tà drá dhi: «Mírì, mí kótayì rè zya ma lìle àma atá nì si 'íká.» ⁶⁰ Yésu logó drá dhi: «Mí tayì mómí dràbhá dre dhi ì àyì kì àbvò kì si. Dì, mì ró dhi, mí lì máná Giká nì Opì nì tà longóbe.»

⁶¹ Gò agó àzaya dhi dré tázóá dhi: «Mírì, má nì àmì lebè. Dì, mí kótayì rè zya ma lìle lazilè bhà na 'íká.» ⁶² Dì, Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi kìbhó dòlepi kitswázó amvú 'a gò, gòzo àyì alá ngá no ì àmvolé dhi kitswá ìna Giká nì Opì sè ko.»

10

Yésu tìbhù àyì lebèbhá àruka nyadhi-na-drì-mudrì-drì-rì dhi ì àzì 'o

¹ Amvolásà dhi, Mírì Yésu dré àyì lebèbhá àruka nyadhi-na-drì-mudrì-drì-rì dhi kì kipèzo gò, àyì kì tìbhùzo lìle rì rì drìdrì ì kandrána bhàandre wáyi, ìndì àrà wáyi ì dré tá adrézó 'òle lìle dhi ì 'àsè. ² Dré tá adrèrà'a àyì kì tìbhù dhi 'á dhi, tà àyì dré dhi: «Lányá ka amvú na lavulè dre. Dì, àzìbhá adrébhá lánýa nda nì lokó dhi kì àbvò yókódhó. Mì kàdré dì lánýa nda nì líyì nì ti lízì, kòmùró àzìbhá ì lìle àyì lánýa lokó be dhi bvó. ³ Mì lì! Mì nò rè ká! Má adré àmì kì mu ngóro kábiligýa ànzì ì tìní trú kàlagì ì kòfalé. ⁴ Mì kòdo láfa 'i yà, kòmvo 'i yà, kó ngalé kámóká àzaya 'i yà dhi atsi sè ko. Láti bhálésè dhi, mì kòfè módo dhya àlo dré ko.

⁵ Dzó ángùdhi mì dré dra fizo láná dhi na dhi, mì kòtà rè zya dhi: «Tà kàdrìkàdrì kàdré dzó kòndhì 'á.» ⁶ Dhya àlo adrélépi tròle tà kàdrìkàdrì rú dhi kàdré kònàle be dhi, tà kàdrìkàdrì mì dré zìle nda nì adré akódhì dri. Dì, dhya kònìni dhi kàdré yó dhi, tà kàdrìkàdrì nda nì agó àmì vèlé. ⁷ Mì kàdré ayilè dzó nda na, adrélé ngá ì dré dra fèle àmì dré dhi kì nya ìndì mvùá. Tàko ko, adré leá dhi, dhya àzì 'òlepi dhi kònýa àyì landè. Dì mì kòlavú dzó àlo àlo ì 'àsè, àrà ayizó dhi kì ndabe ko.

⁸ Bhàandre ángùdhi mómíyá láná dhi ì dré dra àmì kì ka'izo dòle dóro dhi na dhi, mì kàdré ngá ì dré dra bhàlè àmì kandrá dhi kì nya. ⁹ Mì kàdré dràbhá kònàle dhi kì tìdrì, adrézó tàá mómíyá nda ì dré dhi: «Giká nì Opì atsa ànyì àmì kòfalé dre.» ¹⁰ Dì, bhàandre ángùdhi mì dré dra fizo láná gò, àmì kì ka'izo dòle dóro ko dhi na dhi, mì kòpfò bhà nda nì láti andre bhálé, tàá àyì dré dhi: ¹¹ «Mà adré ndìndì àmì kì bhàandre nì tàpfulíndrì tròlepi àma pá dhi nì towá tadházóá dhi, mà tayì àmì kì tà títi dre. Dì, lè mì kòni tàle dhi, Giká nì Opì atsa ànyì dre.» ¹² Má adré tàá àmì dré dhi: Kítú Giká dré dra tàbvó tazo dhi tú dhi, a nì tà ño mómíyá bhàandre nda lèsè dhi ì dri, mómíyá Sòdomà lèsè dhi kya kì lavú.»

Kìzà bhàandre Yésu nì gabhá rè dhi kya

(A kònò kpà Mátáyò 11:20-24)

¹³ Yésu gò tàá dhi: «Kìzà àmì kì ngá 'i, àmì Kòràzìnbhá ro nì ì! Kìzà kpà àmì kì ngá 'i, àmì Bètèsàyìdàbhá ro nì ì! Angyá ko, má kò'o tá tà línđrìgá ró má dré 'òle àmì véna dhi ì Tìrè na ìndì Sídónà na dhi, kònò mómíyá bhàandre nda ì 'àsè dhi ì asó tá kítá lírì àyì rú kìnò, lírizó àyì kì drì pfo tópfó sè tadházóá dhi, ì ladzá àyì kì togó káyá dhi dre. ¹⁴ Asà dhi, kítú Giká dré dra tàbvó tazo dhi tú dhi, a nì tà ño àmì dri mómíyá Tìrè ì lèsè Sídónà be dhi kya kì lavú. ¹⁵ Dì àmì Kàpàrànwùmàbhá ro nì ì, mì adré tsi kisúá dhi, Giká nì àmì kì tà tìngá tsàle byá kurú na bhù na bàti? Tàdzì ko! A nì àmì kì tà tìrì tsàle byá mómíyá dràbhá dre dhi kì àrà na.»

¹⁶ Yésu gò táá áyi lebebhá i dré dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki kúlí yi dhi, adré áma kúlí yi kòdhyia. Dhya ángùdhi adrélépi àmi ki ga dhi, adré áma ga kòdhyia. Dhya ángùdhi adrélépi áma ga dhi, adré dhya áma amùlepi dhi ni ga kòdhyia.»

Móndyá nyadhí-na-drì-mudrí-drì-rì dhi ki agòma

¹⁷ Amvolásà dhi, móndyá nyadhí-na-drì-mudrí-drì-rì nda ì dré agòzo arí be Yésu vélé, táa dhi: «Mírì, ndàndì tìrì kònzì ì adré tà mà dré adrélé tàlè àyi drì àmi rú sè dhi ki 'ò, adrézó àyi ki bha áma zále.» ¹⁸ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má nò Sàtánà adhéra'a bhù lèsè ngóro bhù lagulagu tìni. ¹⁹ Mì yi rè ká! Má fè rìnyí àmi dré kítswázó nì ki ató dápáyà ìbe, ìndì kítswázó àmi ki kàribhá, Sàtánà nì rìnyí wáyì dhi ni lavú. Dì tà àlo kítswá gòlè àmi ki 'ò kònzì ko. ²⁰ Dì, tágba dré adrézó kònzì dhi, mì kòlènzé tìrì kònzì ì dré adrélé àyi ki bha àmi zále dhi sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya lenzélé Giká dré àmi ki rú tsìlè bhù na dhi sè.»

Yésu fè àwoyà Giká dré

(A kòndò kpà Mátáyò 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu gàlepi Tìrì Lólo ni arí sè bí dhi dré tázóá dhi: «Á! Tátá, Mírì bhù kya bvò be ni, má adré àwoyà ta mí dré, mí dré tà kòdhi ki zùlè tògyabhá i dré ìndì móndyá tà nìbhá i dré gò, tà nda ki tadházó ànzimvá i dré dhi sè. Àyiya, Tátá, tàko ko, tà mí dré 'òlè nda tá dóro mí mlèsè.»

²² Ama Atá tayí tà títì dhi i má drígá dre. Dhya àlo nìlepi Giká ni Mvágó àdhi 'i ya dhi yókódhó, ngbà 'í Giká Atá nì nì. Dhya àlo nìlepi Giká Atá àdhi 'i ya dhi kpà yókódhó. Ngbà 'í akódhi ni Mvágó nì nì, ìndì dhya Mvágó nda dré adrézó àyi Atá ni le tadhálé àyi dré dhi ì nì àyi.»

²³ Gò Yésu dré àyi alázó táá ngbà 'í àyi lebebhá i dré dhi: «Kòlènzé àmi adrèbhá tà mì dré adrélé nòlè dhi ki no ni i dré! ²⁴ Angyá ko, má adré táá àmi dré dhi: Pròfètà bí dhi i ópí bí dhi ìbe dhi ì lè tá tà mì dré adrélé nòlè dhi ki nòlè tò gò, ì dré àyikya nòzóá ko. Ì lè tá kpà tà mì dré adrélé yìlè dhi ki yìlè tò gò, ì dré àyikya yìzóá ko.»

Pídhígó Sàmàriyá agó dóro dhi ni tà dri dhi

²⁵ Amvolásà dhi, dhya àlo Mósè ni tatrítrí kúlí nìlepi dóro lavulé dhi dré alizo tà kòndhi ni lízì Yésu tí, kítswázó akódhi ni tabhi: «Tadhálépi, lè má kò'o àdho tà kòdhyia kítswázó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kúsú dhi?» ²⁶ Yésu logó drá dhi: «Mósè ni tatrítrí kúlí adré táá ngíni? Mí adré tatrítrí kúlí nda ni na ngíni?» ²⁷ Dì tatrítrí kúlí tadhálépi nda logó dhi: «Lè mí kàdré Mírì àmi Giká ni le àmi togó sè wáyì, àmi lídrì sè wáyì, àmi rìnyí sè wáyì, ìndì àmi tà kúsúkisú sè wáyì. Lè kpà mí kàdré àmi àzuya ni le ngóro mí dré adrélé àmi tàndì ni le dhi tìni.» ²⁸ Yésu gò táá drá dhi: «Mí logó kyá. Mí kò'o kònzì dhi, mí ni lídrì nda ni kúsú.» ²⁹ Dì, tatrítrí kúlí tadhálépi nda lè tá àna àyi bhàlè adrélé gyágya gò, dré lízìzóá Yésu tí dhi: «Áma àzuya nda àna àdhi 'í?»

³⁰ Yésu gò logóá dhi: «Kitú àlo dhi, agó àlo dhi adré tá sílè Yèrúsalmà lèsè lílè Yèrikò na gò, dré tsàzo file trú kùgubhá i kòfalé. Ì dré akódhi ni ngá wáyì dhi ki topázó, akódhi ni bhwázó gò, tayízóá ànyíànyì dràdrà mílè. ³¹ Kòwánà àlo dhi adré tá kpà asilé láti nda 'àsè bágí ro. Kòndò agó nda dre dhi, dré àna ngá kizo lágàsá gò lízo. ³² Bvóá dhi, agó àlo Léví ni sùrú lèsè dhi dré kpà atsázó agó nda ni no gò, dré kpà ngá kizo lágàsá gò lízo.»

³³ Dì, Sàmàriyá agó àlo dhi adré tá kpà asilé láti nda 'àsè gò, dré atsázó àrà nda 'á. Kòndò agó nda dre dhi, dré àna kizá dòzo àyi togó na akódhi ni tà sè. ³⁴ Dré àyi kizisó ànyì akódhi lágà, dò ki da vínò be akódhi ni làzì i mì gò, làzì nda ki lambézó. Dré akódhi ni dòzo bhàlè àyi tàndì ni púndà dri, lízo ába tsàlè kùmú ki dzó na gò, akódhi ni limvúzo kònàlè. ³⁵ Kítú bvóá dhi sè dhi, dré làfa lò'wa rì dhi ki adózó fèlè dzó nda ni líyì dré, tázóá dhi: «Mí kòlìkí agó kòndhi dóro. Làfa àngopí ya mí dré dra kizalé làfa kòndì dri akódhi ni tà sè dhi, má ni mána logóá mí dré, má dré dra agòrà kònwásè dhi 'á.»

³⁶ Gò Yésu dré tatrítrí kúlí tadhálépi nda ni lízìzó tázóá dhi: «Mí mlèsè dhi, dhya na nda i kòfalé dhi, dhya ángùdhi atsá àna agó filepi trú kùgubhá i kòfalé nda ni arúpi ró nì?» ³⁷ Dì tatrítrí kúlí tadhálépi nda logó dhi: «Dhya akódhi ni kizá bhàlepi dhi 'i.» Dì Yésu tà drá dhi: «Mí lè, mí kàdrérokpà 'óá kònzì.»

Yésu tsa Màràtà i bhàna Màriyá be

³⁸ Yésu ì dré tá adrèrà'a lílè lebebhá ni ìbe láti 'àsè dhi 'á dhi, ì dré tsàzo bhà àlo na gò, tókò àlo rú be Màràtà dhi dré akódhi ni ka'izo dòlè dóro i bhàna. ³⁹ Mírì kòfì dzó nda na dre dhi, tókò nda ni amvùpi rú be Màriyá dhi dré lírìzó akódhi ni pá lágà, adrélé akódhi ni kúlí yi. ⁴⁰ Dì, Màràtà adré tá àna landulé àzì wáyì dré adrélé 'òlè mányàngá tà sè dhi i sè. Dré àyi kizisó ànyì Yésu lágà táá drá dhi: «Mírì, áma amvùpi dré áma tayílé

* 10:27 10:27 A kòndò Dùtèrònómè 6:5; Levítíkè 19:18.

adrélé àzi wáyi dhi ki 'o kalóma ni, tà nda tà tako 'i mí mìlèsè? Mí kòtá di drá dhi, káli drígrá bha má véle wà.» ⁴¹ Di, Mírì logó drá dhi: «Màràtá, Màràtá, mí adrè mína ámi togó bha lanzile, adrézó kpà bhàà kuru tà bì dhi i sè. ⁴² Di, tà kitswálépi à kò'o dhi ngbà 'i àlo kwákwá. Màriyá kápè ina tà dóro lavúle dhi kòdhyá. A kitswá kpà tà nda ni tingá vélásá bwà ko.»

11

Yésu tadhá tà zìma Giká tí dhi ni tà

(A kònò kpà Mátáyò 6:9-13; 7:7-11)

¹ Kítú àlo dhi, Yésu adrè tá tà zi Giká tí àrà àlo dhi na. Kòzi tà akálè dre dhi, akódhi ni lebhébhá ki àlo dré tàzoá drá dhi: «Mírì, mí kòtadhá àma dré tà zìma Giká tí dhi, ngóro Yòwàni dré tadhálè áyi lebhébhá i dré dhi tìni.» ² Di Yésu tà áyi dré dhi: «Mì dré adrèrà'a tà zi Giká tí dhi 'á dhi, mì kàdré tàá dhi:

«Ama ki Atá, lè mómnyá wáyi dhi i kòni dhi, mí Giká lólo 'i dhi be.

Ámi Òpì kátsá mómnyá wáyi i kòfalé wà.

³ Mí káfè àma dré mápà kitswálépi àma sè kítú àlo àlo títí i sè dhi wà.

⁴ Mí kòtrì àma ki tàkònzì i.

Tàko ko, àma ki tàndi mà adrè kpà mómnyá wáyi adrèbhá tàkònzì 'o àma rú dhi kya ki tri.

Mí kòtayí àma tà dré tabhìle, àma ki 'òzo dhèle tàkònzì na dhi ko.»

⁵ Yésu gò tàá áyi dré dhi: «Àruka ni, dhyá àlo àmi kòfalé dhi ni kitswá lile áyi arúpi véna ngátsi kítógó sè, tàá drá dhi: «Ama arúpi, mí afè má dré mápà na. ⁶ Angyá ko, àma arúpi àlo dhi alì làwú làvo lèsè atsálé má véle. Di, ma ngá àlo má dré kitswálé fèle drá dhi àko.» ⁷ Di akódhi ni arúpi dzó nda lé dhi ni go logóá drá dhi: «Mí lagù ma ko. Má asé dzóti dre. Ama àma ànzi íbe dhi, mà ayi dre. Má kitswá ngàle ngá fe mí dré bwà ko.» ⁸ Di, má adrè mána tàá àmi dré dhi: Gba dhyá dzó nda lé nda kàdré ngàle ngá fe akódhi dré, dré adrélé áyi arúpi 'i dhi sè ko yà dhi, a ni nga ngá títí dré adrélé lèle dhi ki fe drá, dré adrélé zíá landé àko ró dhi sè.

⁹ Má adrè di tàá àmi dré dhi: Mì kàdré tà zi Giká tí gò, kò'oró tà nda àmi dré. Mì kàdré ngá nda gò, mì kòkisúró. Mì kàdré dzóti ga gò, à kònzìró àmi dré. ¹⁰ Tàko ko, dhyá àngùdhi adrélépi tà zi Giká tí dhi adrè kisúá. Dhyá adrélépi ngá nda dhi adrè kisúá. Dhyá adrélépi dzóti ga dhi dré dhi, à adrè kpà nzíá.

¹¹ Àmi ànzi ki atá ro ni i, àmi ki mvá kàdré kosyá zi àmi tí dhi, mì ni tsì nì fe drá kòdhyá? ¹² Kó ngalé, àmi ki mvá kàdré tà'ú bhú zi àmi tí dhi, mì ni tsì dápáyá fe drá kòdhyá? ¹³ Di àmi mómni kònzì ró ni i, mì kòni adrélé ngá dóro fe àmi ki ànzimvá i dré dhi be dhi, àmi ki Atá bhù na dhi ni Tírì Lólo fe dhyá adrèbhá zíá í tí dhi i dré tà tàndi ról!»

Yésu ni tà, tirí kònzì ki kàdrì àdhyá be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 12:22-30; Màrokò 3:22-27)

¹⁴ Kítú àlo dhi, Yésu adrè tá tirí kònzì dro agó àlo àbhábhá ro dhi lèsè. Tirí kònzì nda kòpfo lásá dre dhi, àbhábhá nda dré kidhózó adrélé kulí ta gò, mómni zyandre kònale dhi ki líntri dré gázo bhwábhwa. ¹⁵ Di, áyi ki àrukabhá i dré àyikya tàzoá dhi: «Dhyá kòdhi adrè tirí kònzì ki dro topfòle mómni i lèsè, Bèlèzèbùlè, tirí kònzì ki kàdrì ni rìnyí sè.» ¹⁶ Ayi ki àruka i adrè tà akódhi ni le tabhìle gò, i dré akódhi ni ti lizizó, kò'oró tà àlo líntriga ró angálépi Giká vélèsè dhi.

¹⁷ Di, Yésu dré ina tà i dré adrélé kisùle nda ni nìzo kyá gò, tàzoá áyi dré dhi: «Òpì àngùdhi mómnyá zálá dhi i dré adrézó ru lanzí áyi kòfalèsè dhi, òpì nda ni tà ni akí títí. Dzó àngùdhi mómnyá lá dhi i dré adrézó ru lanzí áyi kòfalèsè dhi, dzó nda ni arí nyínyí.

¹⁸ Kòkpà kòdhi tìni, mómnyá Sàtáná ni rìnyí zàle dhi i kàdré ru lanzí áyi kòfalèsè dhi, akódhi ni òpì ni kitswá áyi totó ngínìngìni ró? Má adrè tà kòdhi ni ta, mì dré adrélé tàá dhi, má adrè tirí kònzì ki dro Bèlèzèbùlè ni rìnyí sè dhi sè. ¹⁹ Má kàdré mána tirí kònzì ki dro Bèlèzèbùlè ni rìnyí sè dhi, àmi ki lebhébhá i adrè di áyi ki dro àdhi ni rìnyí sè? Di ásá dhi, áyi nda ki tà mà dré adrélé tàle nda ki bvó ta áyi. ²⁰ Di, má kàdré mána tirí kònzì ki dro Giká ni tàndi ni rìnyí sè dhi, kòdhi adrè tadhá dhi, Giká ni Òpì atsá àmi kòfalé dre káyá dhi.

²¹ Agó kòmbá àlo àdzú ngá íbe bì dhi kàdré áyi dzó líkí dhi, akódhi ni ngá títí dhi i líná. ²² Di, dhyá ázya rìnyí ró akódhi ni lavúlépi dhi kátsá àdzú bhu akódhi be gò, lavúzóá dhi, dhyá nda ni akódhi ni àdzú ngá dré áyi togó bházo dríá dhi ki tingá, akódhi ni ngá títí dhi ki topázó lanzilé.

²³ Dhyá àngùdhi adrélépi tùmání má be ko dhi, adrè ina ru pfu má be. Dhyá adrélépi mómni ki kímó tùmání má be ko dhi, adrè ina áyi ki lapé.»

*Tírí kònzí nì agòma file mómńdí lèna dhi**(A kònò kpà Mátáyò 12:43-45)*

²⁴ Yésu gò táá dhi: «Tírí kònzí àlo dhi kòp̄fò dhya àlo lèsè dhi, adrè anyálè àrà fà ro dhi ì 'àsè, àrà í dré kítswázó lovolé lána dhi ì ndabe. Di, kòkítswá kúsúá bwà ko dhi, adrè táá dhi: «Má nì go file áma dzó má dré apfòzò lása dhi na.» ²⁵ Kògò tsàlè dre dhi, adrè kúsúá dhi, à awá dzó nda nì 'álè, ngá lána dhi kì tobhàzo kpákpa dre. ²⁶ Di adrè lile tírí kònzí áyi lavúbhá nzi-drì-rì dhi kì nda lizo àyi íbe gò, ì dré adrézó tífíle adrélé dhya nda lèna. Di dhya nda nì tà kùtù ro dhi vélé kònzí wáláká nì nì lavú.»

Kólénzè mómńdyá adrèbhá Gíká nì kúlí ka'í 'òle dhi ì dré

²⁷ Yésu dré tá adrèrà'a tà nda kì ta dhi 'á dhi, tòkó àlo mómńdí zyandre ì kòfalé dhi dré kúlí yòzo tázoá drá dhi: «Kólénzè tòkó ámi todólépi í lèna gò, bà fèzo mí dré ndròle dhi dré!» ²⁸ Di, Yésu logó dhi: «Lavúlé dhi, kólénzè ína mómńdyá adrèbhá Gíká nì kúlí yi gò, ì dré adrézó ka'í 'òle dhi ì dré!»

*Tà tadhálé pròfètà Yónà nì tà rú dhi**(A kònò kpà Mátáyò 12:38-42)*

²⁹ Mómńdí zyandre lavúlé dhi ì dré tá adrèrà'a ru kimó Yésu làga dhi 'á dhi, akódhi dré ngàzo táá dhi: «Mómńdyá àndrò kòni ì kònzí. Í adrè àyikya tà líndrígá ró dhi nì nda nòlè. Di, à kítswá tà ázya líndrígá ró dhi nì 'o àyi dré nòlè dhi ko, kàdré ngbá 'í pròfètà Yónà àdhya 'i ko dhi. ³⁰ Tàko ko, ngóro Gíká dré tá áyi tà tadhálé Yónà rú Ninivèbhá ì dré dhi tìni dhi, a nì kókpà áyi tà tadhá Mómńdí nì Mvá rú mómńdyá àndrò nì ì dré. ³¹ Kítú dra tàbvò tázo dhi tú dhi, ópí kàdrì tòko ró bvò tàbhu na dhi drìle dhi nì nga tà bha mómńdyá àndrò nì ì dri. Tàko ko, ópí nda angá tá ína làwú lèsè alile ópí Sòlòmónò nì tògyakúlí yi 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrì Sòlòmónò nda nì lavúlépi dhi be kònwàrè! ³² Kòdhì íbe dhi, kítú dra tàbvò tázo dhi tú dhi, Ninivèbhá kì nga tà bha mómńdyá àndrò nì ì dri. Tàko ko, Ninivèbhá nda ì dré tá tà Yónà dré longólé áyi dré dhi nì yìzo dhi, ì ladzá tà àyikya áyi kì togó 'í. Di mì nò rè ká! Dhya kàdrì Yónà nda nì lavúlépi dhi be kònwàrè!»

*Tà tadhálé tálà nì tà rú dhi**(A kònò kpà Mátáyò 5:15; 6:22-23)*

³³ «A dhi gà tálà bhàle àrà lùzu ró dhi na yà, kó ngalè lídrí zàna yà dhi ko na. Be ró dhi, à adrè dhà bhàle zà kuru mísá drìna, kítswálé mómńdyá títí adrèbhá afílé dzó lé dhi ì kàdréro ngádra no be dhì bvó.

³⁴ Ámi mì, tálà adrélépi ngádra fe ámi rúbhá dré dhi 'i. Ámi mì kàdré dóro dhi, ámi rúbhá wáyi dhi ngádra 'á. Di, ámi mì kàdré ína drà ro dhi, ámi rúbhá wáyi dhi tìnimvá na. ³⁵ Mí kònò di dóro, ngádra mí lèna dhi kàdréro tìnimvá ro ko. ³⁶ Di àsà dhi, ámi rúbhá wáyi dhi kàdré ngádra 'á gò, rúbhá nda nì kígá àlo dhi dré adrézó tìnimvá na ko dhi, ámi rúbhá nda nì adrè rùkù ngádra kítú na, ngóro tálà nì ngádra dré adrélé ngá kazá mí dré dhi tìni.»

*Yésu tà tà Fàrisáyò ì rú tatrítrí kúlí tadhábhá íbe**(A kònò kpà Mátáyò 23:1-36; Mároko 12:38-40)*

³⁷ Yésu kòtà tà nda ì akilé dre dhi, Fàrisáyò àlo dhi dré akódhi nì zìzo ngá nya ì bhàna. Yésu dré di lizo file dzó nda na gò, lírlí mísa làga. ³⁸ Di, Fàrisáyò nda dré ína nòzoá dhi, Yésu dzì drígá drìdrì ngá nyàma kandrá ko gò, líndrì nì dré gàzo tà nda sè. ³⁹ Gò Mírì dré tázoá drá dhi: «Ámi Fàrisáyò ro nì ì, mì adrè àmíkya kópò kì rúbhá dzi sàni kya íbe gò, àmi lèna dhi, mì dré adrézó gàle ngá lovó sè bí, ìndì tà kònzí sè bí. ⁴⁰ Ámi mómńdí azaaza ró dhi 'í! Gíká ngá kì rúbhá ledélépi dhi, ledé kókpà ngá kì 'álé ko? ⁴¹ Di mì kòfè ngá ámi kì kópò na ìndì àmi kì sàni na dhi ì lemerèbhá ì dré gò, ngá títí dhi ì kàtsáro ndí àko ámi dré.

⁴² Ámi Fàrisáyò ro nì ì, kizà àmi kì ngá 'í! Mì adrè ngá nzí tsàtsà títí mì dré adrélé lokólé àmi kì amvú na, lanzílé 'a be mudrì dhi kì àlo fe Gíká dré: ndàndì àmi kì ménètè, àmi kì rúwè, tsàlè ngábí twátwa mì dré adrélé kidhílé dhi íbe.* Di, mì adrè àmíkya tà gyágya 'òma ìndì Gíká nì lèma dhi kì tà tivì. Adrè tá leá dhi, mì kàdré tà nda kòdhì kì 'o, ngá fèma Gíká dré dhi nì tivì àko ró.

⁴³ Ámi Fàrisáyò ro nì ì, kizà àmi kì ngá 'í! Mì adrè leá lírlé àrà líndrì àdhya lísámbò dzó ì 'àsè dhi ì 'àsè. Mì adrè kpà leá dhi, à kàdré mòdo fe àmi dré líndrì sè ngá lagírà ì 'àsè.

* 11:42 11:42 «Ménètè» ìndì «rúwè» kòni ì, ngábí tādzi be dóro adrélé kidhílé dhi 'i. A kònò Lèvítikè 27:30; Dütèrònómè 14:22

⁴⁴ Kizà àmi ki ngá 'i! Àmi ngóro mógó rabhá akálé gò, adrézó tatsilé driàsà ni àko ró dhi ì tìni.»

⁴⁵ Gò tatrítrí kúlí tadhábhá ki àlo dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mí kàdré tà kòdhi ki ta dhi, mí adré kókpà àma ki lodhá.»

⁴⁶ Di Yésu logó dhi: «Àmi tatrítrí kúlí tadhábhá ro ni ì, kizà kókpà àmi ki ngá 'i! Mì adré àmìkya ngá lanzilanzi kitswálé dòle bwà ko dhi ki tobhá mómí ì dri gò, mì dré adrézó ndìndì drígámbilí so àyi ki ledézó dhi ko.

⁴⁷ Kizà àmi ki ngá 'i! Mì adré mógó ki tobhá profétà ì dré, tágba àmi ki tábhí ì dré àyi ki tupfúzó todràle àyi dhi. ⁴⁸ Asà dhi, mì adré àmìkya tadhá dhi, mì ka'í tà àmi ki tábhí ì dré tà 'òle nda ì. Tàko ko, ì tupfú tá àyikya profétà nda ì gò, mì dré àmìkya adrézó àyi ki mógó ki tobhá. ⁴⁹ Tà nda sè dhi, Giká tà tá àyi tógýá sè dhi: «Má ni profétà ki tìbhù àpóstolò ìbe lile àyi véna. Di, ì ni àyi ki àruka ki tupfú todràle, adrézó àruka ni ki m̀ pfo.» ⁵⁰ Di àsà dhi, Giká ni profétà títi kidhólé tupfulé todràle bvò bhàrà lèsè atsálé àndrò dhi ki kàrì ni tà zi mómýá àndrò ni ì tí, ⁵¹ kidhólé Abèlè ni kàrì rú, atsálé Zàkàriyà pfùle dràle àlètàrì ì kòfalé àrà lólo be dhi ni kàrì rú. Ayíya, má adré tàá àmi dré dhi: Giká ni àyi títi nda ki kàrì ni tà zi mómýá àndrò ni ì tí.

⁵² Àmi tatrítrí kúlí tadhábhá ro ni ì, kizà àmi ki ngá 'i! Mì kíkí láti adrézó Giká ni tà ni dhi dre. Àmi ki tàndi, mì fí láti nda 'àsè ko gò, mì dré kpà mómýá adrébhá tá leà file dhi ki logázó.»

⁵³ Yésu kòtayí àrà nda dre dhi, Fàrìsáyò nda ì tatrítrí kúlí tadhábhá nda ìbe dhi ì dré ngàzo adrélé ligilé akódhi be rìnyí sè, adrézó akódhi ni lizí tà bì dhi ì sè, ⁵⁴ kitswázó akódhi ni 'o la'ìle kúlí dré tá adrélé tàle dhi ì sílé dhi bvò.

12

*Yésu kodzó àyi lebèbhá ì tà twátwa ì sè
(A kònò kpà Mátáyò 10:26-33)*

¹ Lókyá nda sè dhi, mómí lízólizo lavulé dhi ì kímó tà ru, tsàle ì dré adrerá'a àyi ki pá ató àyi kòfalésè dhi 'á. Gò Yésu dré zya kidhózó tà ta àyi lebèbhá ì dré, tàzoá dhi: «Mì kàdré àmi ki líkí tàkú Fàrìsáyò kya ni tà sè. Tàkú nda àyi ki túrúpfi tà 'i. ² Tà bàti ró dhi, à ni tà títi lüzú ró dhi ki tadhá ngádra 'á. A ni kpà tà títi zùle zùzù dhi ki 'o apfòle mómí ì dré nìle dóro. ³ Di àsà dhi, tà mì dré tàle tìnìmvá na dhi ì, à ni yíá ngádra 'á. Tà mì dré tàle àmi ki àzya bína kòyàya sè dzó ki 'a kile dhi ì 'àsè dhi ì, à ni longóá dzódri ì lèsè.

⁴ Àma arúpi ì, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kòro dhya adrébhá mómí ki rúbhá ki tupfú todràle gò, ì dré kitswázó tà àzya 'o bwà ko dhi ì ko. ⁵ Má ni dhya kitswálépi mì dré ròle dhi ni tadhá àmi dré: Mì kàdré Giká, mómí ki rúbhá ki tupfuma àmvolésè, adrélépi rìnyí ìbe kitswázó àyi ki bhe líferò na dhi ni ro kòdhyà. Ayíya, má adré tàá àmi dré dhi: Mì kàdré akódhi nda ni ro kòdhyà.

⁶ A adré zakó tsí kitsikírìnyà nzi dhi ki lagí láfa lò'wa nzí rì dhi ì sè? Di tágba dré adrézó kònìni dhi, Giká adré àyi nda ki àlo ni tà tivì ko. ⁷ Kàdré di àmi ki tà sè dhi, akódhi nà ndìndì àmi ki drìbhí ì títi nà. Di mì kòro ngá ko. Àmi ki tà lavú kitsikírìnyà zyandre dhi kya byá!

⁸ Má adré tàá àmi dré dhi: Dhya àngùdhi adrélépi tàá mómí ì kandrá dhi ì ka'í ma dre dhi, Mómí ni Mvá ni kókpà tàá Giká ni àngéló ì kandrá dhi, ì ka'í akódhi nda dre.

⁹ Di, dhya àngùdhi adrélépi ìna àma ga mómí ì kandrá dhi, má ni kókpà akódhi nda ni ga Giká ni àngéló ì kandrá. ¹⁰ Dhya àngùdhi adrélépi kúlí kónzi ta Mómí ni Mvá rú dhi, Giká ni akódhi nda ni tàkónzi trì. Di, dhya adrélépi ìna làdhá dha Tírì Lólo rú dhi, à kitswá akódhi nda ni tàkónzi trì ko.

¹¹ A kàdré àmi ki dri tàbvó tàle lisàmbò dzó ki kàdrì ì kandrásè, ópí ì kandrásè ìndì mómí kàdrì ì kandrásè dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile tà mì dré dra tàle àmi rúsè yà, kó ngalé mì ni tà nda ni tà ngíni ya dhì dri dhi ko. ¹² Angyá ko, Tírì Lólo ni tà mì dré kitswálé tàle dhi ni tadhá àmi dré gbà lókyá nda sè dhi nì.»

Pídhígó ngá líyí azaaza ró dhi ni tà dri dhi

¹³ Gò dhya àlo mómýá zyandre nda ì kòfalé dhi dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mí kòtà àma adrúpi dré dhi, kòlanzi ngá àma ki atá dré tayilé dhi ì àma dré tùmání ì be.» ¹⁴ Di, Yésu logó drá dhi: «Arúpi, àdhi bhà ma adrélé tà àmi kòfalé dhi ki bvò lanzí dhi nì?» ¹⁵ Gò tàá mómýá títi dhi ì dré dhi: «Mì kònò dóro, mì kàdrérò àmi ki líkí ngá lovó kàrà be títi dhi ki tà sè. Angyá ko, dhyá ki lídrì adré ìna àyi totó dhyá ki ngá ì dri ko, gba à kàdré ngá ìbe zyandre ró yà dhi.»

¹⁶ Gò dré pídhígó kònìdhi ni pizo àyi dré, tàzoá dhi: «Ngá líyí àlo dhi ni amvú ka tá lànyá dóro. ¹⁷ Di akódhi dré ngàzo adrélé kisúá ì léna dhi: «Má ni 'oá ngíni? Àrà má dré

adrézó áma lánýá bha líkálé dhi kitswá ko.»¹⁸ Gò tàá dhi: «Má ni 'oá kònìni: Má ni áma kòbhó ki awú, àruka ni kàdrì àyi ki lavúbhá dhi ki sizo gò, áma lánýá wáyi bhàzo líkálé lána, áma ngá àruka íbe.»¹⁹ Dì má ni go tàá má léna dhi: «Ma ngá dóro má dré lokólé dhi íbe bí. Ngá nda ki kitswá áma ledé kóná bí. Nyànomvá dhi, má ni rè lovó, adrélé ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó lenzélé.»²⁰ Dì, Giká gò ína tàá drá dhi: «Mì móndí azaaza 'í! Àndrò, ngátsi kònìdhi sè dhi, à ni ámi lídrì tíngá. Dì ngá mí dré lokólé mí dré dhi ki go adrélé àdhi dré?»

²¹ Yésu gò tàá dhi: «Tà nda ni adré kókpà kònìni dhya àngùdhi adrélépi ngá lokó àyi tàndi dré gò, adrézó lemerè ro Giká véna dhi dré.»

Dhyá ki togó bhàma lanzile ko dhi

(A kònò kpà Mátáyó 6:25-34)

²² Gò Yésu dré tàzoá àyi lebhébhá i dré dhi: «Tà nda sè dhi, má adré tàá ámi dré dhi: Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile àmi ki lídrì ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho ngá nya ya dhi. Mì kòbhà kpà àmi ki togó adrélé lanzile àmi ki rúbhá ni tà sè ko, ngalè mì ni dra àdho asó àmi rú ya dhi.»²³ Tàko ko, àmi ki lídrì lavú mányàngá byá. Àmi ki rúbhá lavú kpà kítá byá.²⁴ Mì nò rè àrì i ká. Í kidhí ngá ko na. Í akóná kpà ngá ko na. Àyi kúkú àko, indì kòbhó àko. Dì, Giká adré ína ngá fe àyi dré tèle. Dì àmi ki tà lavú tsì àrì kya ko? ²⁵ Àmi kòfalé dhi, àdhi ni kitswá àyi lídrì ni lókyá ni drì tímbaré tsá, dré adrélé àyi togó bha lanzile dhi sè bwa dhi ni? ²⁶ Dì mì kòkítswá tà mvá tsá kòdhi ni 'o bwà ko dhi, mì adré dì àmi ki togó bwa adrélé lanzile tà àruka i sè àdho tà sè?

²⁷ Mì nò rè ngalè pfo mbì na dhi i adré topfòle ngíni ya dhi ká. Í 'o àzi ko na. Í ledé kpà kítá ko na. Dì, má adré mána tàá àmi dré dhi: Ndiní ópí Sòlómónò rúku ni íbe tífi dhi asó tá kítá aveave pfo nda ki àlo àdhyá tñi dhi ko. ²⁸ Giká kàdré kó mbì adrélépi àndrò kònwa gò, kidru dra bhèzoá àtsi na dhi ki tosó kònìni be dhi, a ni dì vélé àmi ki tosó dóro àyi ki lavú ngíni? Àmi àmikya móndí tà ka'íka'í íbe tsá dhi 'í! ²⁹ Mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzile, adrézó ndáa nile ngalè mì ni dra àdho ngá nya ya, kó ngalè mì ni dra àdho ngá mvu ya dhi ko. ³⁰ Tàko ko, pàgánò tífi bvò kòndi àdhyá i adré àyikya ngá nda ki nda kòdhyá landé àko ró. Àmi ki Atá ni kpà tàle dhi, àmi lovó íbe ngá nda ki kisúzó dhi be. ³¹ Dì, mì kàdré àmikya Giká ni Opì nda kòdhyá gò, akódhi kòtìmbàró kpà ngá nda i àmi dré.

Ngá làgí be kàdrì dhi ki lokoma bhù na dhi

(A kònò kpà Mátáyó 6:19-21)

³² Àmi pári mvá pabhá má làgàsè ni i, mì kòro ngá ko. Tàko ko, àmi ki Atá mìlèsè dhi dóro àyi Opì fèzo àmi dré. ³³ Dì mì kòlagí àmi ki ngá, làfa ni ni fèzo lemerèbhá i dré. Mì kòledé àmi dré tsungá kitswábhá akùle bwá ko dhi i. Mì kòlokó àmi dré ngá làgí be kàdrì, kitswábhá akálé bwá ko dhi i bhù na. Kònàle dhi, kùgú fi gà ko na. Orò sè kpà gà ngá ko na. ³⁴ Tàko ko, ndà àngùdhi àmi ki ngá làgí be kàdrì dhi dré adrézó lána dhi na dhi, àmi ki togó ni adré kókpà kònàle.»

Màràbà adrèbhá tàminga dri dhi i

³⁵ «Mì kàdré gánzi ró, adrélé àmi ki káfá 'íle àmi ki kípílé 'á dhi íbe, indì àmi ki tàlá dhùle adrélé kòle dhi íbe. ³⁶ Mì kàdré ngóro màràbà adrèbhá àyi ki mìrì ni leté anzirà'a gwányá lámò àdhyá lèsè, kònì dra atsá dzóti ga dhi, i kònziró akódhi dré be dhi i tñi. ³⁷ Kólénzè ni adrè màràbà àyi ki mìrì dré dra atsázo àyi ki kisú adrèrà'a tàminga dri dhi i dré! Má adrè tà bàti ta àmi dré: Akódhi ni kítá àzi àdhyá ni asó í rú, àyi ki 'òzo lírífé mísá làgàsè gò, ngá fèzo àyi dré nyàle. ³⁸ Kólénzè ni adrè àyi dré, àyi ki mìrì kòkisú àyi adrèrà'a tàminga dri, gba kàtsá ngátsi kítógá sè yà, kó ngalè ngátsi kítógá àmvolèsè yà dhi!

³⁹ Dì, lè mì kònì tà kònìdhi dóro: Dzó líyí kònì tá lókyá àngùdhi kùgú dré kitswázo atsálé dhi be dhi, kònò kitswá tá akódhi ni tayí àyi dzóti ño ko. ⁴⁰ Dì àmi ró dhi, mì kàdré kókpà gánzi ró. Tàko ko, Móndí ni Mvá ni atsá sáá mì dré adrélé kisùle ko dhi sè.»

Màràbà tògya ró mìrì ni dré kitswálé ka'ile dhi

(A kònò kpà Mátáyó 24:45-51)

⁴¹ Gò Pèteró dré akódhi ni lizízo tàzoá dhi: «Mìrì, mí adrè ngbà 'í kùlí alaala kòdhi ni ta áma dré áma páti? Kó ngalè, mí adrè tàá mónnyá tífi i dré?»

⁴² Dì Mìrì logó dhi: «Màràbà tògya ró mìrì ni dré kitswálé ka'ile dhi, àdhi 'í? Akódhi nda, dhya mìrì ni dré dra bhàle àyi màràbà àruka i drìle, kitswálé mányàngá fe àyi dré nyàle lókyá kitswálépi dhi sè dhi 'í. ⁴³ Màràbà nda ni mìrì kàtsá akódhi ni kisú adrèrà'a 'oá kònìni dhi, kólénzè ni adrè akódhi dré! ⁴⁴ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Akódhi ni mìrì ni akódhi ni bha adrélé àyi ngá tífi dhi i drìle. ⁴⁵ Dì, màràbà nda kàdré ína kisúá i léna dhi «Àma mìrì adrè gíle agòma sè» gò, dré kidhózo adrélé màràbà àgo ró indì tòko ró

dhi ki tswa, adrézó ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó kpà wá tsi dhi, ⁴⁶ akódhi ni mírì ni atsa kítú dré adrélé letéle ko dhi tú, indì sáa dré adrélé nìle ko dhi sè. Di a ni akódhi ni togá, akódhi ni tà bhàzo adrélé túmání mómnyá Giká ni ka ìbhá ko dhi kya ìbe.

⁴⁷ Mārābā ángùdhi adrélépi tà àyi mírì dré adrélé lèle dhi ki ni gò, adrézó tà nda ki 'o ko, adrézó kpà gānzì ró ko dhi, à ni akódhi nda ni bhwa vèsè be bì. ⁴⁸ Di, mārābā ángùdhi adrélépi tà nda ki ni ko gò, adrézó tà kitswábhá à kòbhwa akódhi ásà dhi ki 'o dhi, à ni akódhi nda ni bhwa vèsè be tsà. Tàko ko, dhya ángùdhi tà bì dhi ki fèzo drá dhi tí dhi, à ni tà bì dhi ki zi kòdhyā. Dhya ángùdhi tà bì dhi ki bhàzo drígá dhi tí dhi, à ni tà bì lavulé dhi ki zi kòdhyā.»

Yésu alì tà ru lanzízó dhi ni bha mómndí i kòfalé

(A kònò kpà Mátáyò 10:34-36)

⁴⁹ «Má alì kitswálé àtsi so bvò dri. Má lè tà dhi, àtsì nda kòko dre! ⁵⁰ Di, adrè leà dhi, má kòdo rè zyà bàtisimò kizà àdhyā. Ama togó adrè kizà nya tò, tsàle lókyá tà nda dré dra ru 'òzo kitswálé títi dhi 'á. ⁵¹ Mì adrè kisúá dhi, má alì bvò dri kitswálé tà kidrikidri fe kòdhyā? Kóko! Be ro dhi, má adrè táá àmi dré dhi: Má alì mána kitswálé tà ru lanzízó dhi ni bha mómndí i kòfalé kòdhyā! ⁵² Tàko ko, kidhólé nyānomvá dhi, mómndí nzi dzó àlo na dhi ki ru lanzí àyi kòfalésè: na dhi ki àyi ki alá rì dhi i rú, indì rì dhi ki àyi ki alá na dhi i rú. ⁵³ I ni ru lanzí: Atá ni àyi alá àyi mváagò rú, indì mváagò ni àyi alá àyi atá rú. Andre ni àyi alá àyi mvátòkò rú, indì mvátòkò ni àyi alá àyi andre rú. Adrá ni àyi alá àyi àdramvá rú, indì àdramvá ni àyi alá àyi adrá rú.»

Lókyá nìma lanzílé dhi

(A kònò kpà Mátáyò 16:2-3)

⁵⁴ Yésu gò táá mómnyá zyandre nda i dré dhi: «Mì kàdré ndùrùku no adrèrà'a angalé kítú dré ndrā lésè dhi, mì adrè táá dhi: <Gí ko, bhù ni dra dhi> gò, bhù nda dré dhìzo bàti. ⁵⁵ Lyà kàdré avilé tàbhu lésè dhi, mì adrè táá dhi <Kítú ni dra ka> gò, dré kàzo bàti. ⁵⁶ Àmi túrúpúbhá 'i! Mì nì kó bvò ki lāsù bhù mibhalé be dhi lanzílé dhi be dhi, mì kitswá ò àmìkya lókyá àndrò kòndi ni tà ni lanzílé bwà ko àdho tà sè?»

Mì lotó àmi ki tà tàbvò tàma kandrā

(A kònò kpà Mátáyò 5:25-26)

⁵⁷ «Mì kitswá adrélé tà ki kòfalé ni lanzílé, adrézó tà gyāgya kipè 'òle dhi bwà ko àdho tà sè? ⁵⁸ Mì kàdré lile dhya adrélépi àmi asikì dhi be tàbvò tàrà na dhi, lè mí kòndà láti mì dré kitswázò ru yi akódhi be drìdrì mì dré tsàzo dhi kandrā. Mì kò'o kònini ko dhi, akódhi ni àmi dri tàbvò tàlepi kandrā, tàbvò tàlepi nda dré àmi fèzo pòlìsi drígá gò, akódhi nda dré àmi bhèzo bàdzò na. ⁵⁹ Má adrè táá mí dré dhi: Mì kitswá apfòle kònalésè ko, tsàle lókyá mí dré dra màri nda ni logózó akilé títi dhi 'á.»

13

Dhyā ki togó ladzama

¹ Lókyá nda sè dhi, mómndí àruka i dré alizo Yésu vélé, mómndí àruka Gàliláyà lésè dhi ki tupfuma ni tà longó drá. Pilátò 'o tá àyi nda i tupfulé todràle, i dré tá adrèrà'a mòbòmà fe Giká dré dhi 'á. ² Di Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Mì adrè kisúá dhi, dhya Gàliláyà lésè nda i 'o tá tàkònzì mómnyá àruka títi Gàliláyà na dhi kya ki lavú, i dré kizà nyàle todràzo lāsù be kònini dhi sè? ³ Kóko! Di, má adrè mána táá àmi dré dhi: Mì kòladzá àmi ki togó ko dhi, mì ni kòkpa todrà akilé títi àyi nda i tìni. ⁴ Kàdré ngalé dhya mudrì-drì-nzi-drì-na dzó mvumvù Sílòwámà àdhyā dré tá arízó àyi dri àyi ki tupfú dhi ki tà sè dhi, mì adrè kisúá dhi, àyi nda i 'o tá tàkònzì mómnyá àruka títi adrèbhá Yèrusalèmà na dhi kya ki lavú? ⁵ Kóko! Di, má adrè mána táá àmi dré dhi: Mì kòladzá àmi ki togó ko dhi, mì ni kòkpa todrà akilé títi àyi nda i tìni.»

Pìdhígò figi fa lò'wa 'àlepi ko dhi ni tà dri dhi

⁶ Yésu gò pìdhígò kòndhi ni pì àyi dré, tàzoá dhi: «Agò àlo dhi bhe tá figi fa àyi amvú vinò àdhyā na. Bvóá dhi, dré lizo lò'wa nda silá ká, di, dré kisúzóá ko. ⁷ Gò dré tàzoá amvú nda ni likilépi dré dhi: <Mì nò rè ká! Kóná na, má landú lò'wa nda kàle figi fa kòndhi silé ká, di, má dré kisúzóá ko. Mì ga di akódhi. Adré bvò kíkì àngyā àdho tà sè?> ⁸ Di, amvú likilépi nda gò logóá drá dhi: <Mírì, mí gò rè tayiá kóná kòndhi sè ká. Má ni kìnì zálá dhi ni agá kúrú gò, mbì àṅwá dàzo dríá. ⁹ Àruka ni, a ni gò lò'wa 'a kóná adrélépi àlile dhi sè. Di, kò'a ko dhi, mí ni kitswá 'òá gāle.>»

Yésu tidrí tòkò àlo dhi sàbátù tí

¹⁰ Sàbátù àlo dhi, Yésu adrè tà tà tadhá Yúdà ànzi ki lisámbo dzó ki àlo na. ¹¹ Di tòkò àlo tíri kònzì dré rùbhá ni ni 'òzo adrélé drà ro dhi tà kpà kònale. Tírì nda 'o tá akódhi ni

àmvo atrulé vwàlè kóná be mudrí-dri-nzi-dri-na gò, akódhi dré kitswázó áyi kidzì bwà ko. ¹² Di Yésu kònò tókó nda dre dhi, dré akódhi ni azizó, tázóá drá dhi: «Tòkó, à atrì mí ámi drà lèsè dre!» ¹³ Dré drígá bházo akódhi dri gò, gbà kòdhwa, akódhi dré áyi kidzìzo gò kídhdólé adrélé Giká ni rú bha kùlè.

¹⁴ Di, lisámbò dzó nda ni kàdrì ni togó dré aswázó Yésu rú, dré mómí tidrílè sàbátù tú dhi sè. Gò dré tázóá mómíyá zyandre kònàlè dhi ì dré dhi: «Kitú adrézó ázi 'ò asà dhi ì nzi-dri-àlo. Lè mè kàdré di alilè àmi ki 'ò tidrílè kitú nda ì sè, kitú sàbátù àdhya sè ko.» ¹⁵ Di, Mírì logó drá dhi: «Àmi túrúpúbhá 'ì! Sàbátù tú dhi, àmi àlo àlo títi dhi ì, mè adré àmi ki tí 'ì yà, kó ngalè àmi ki púnda 'ì yà dhi ki atrì àrà ì dré adrézó ngá nya dhi lèsè, adrézó áyi ki se lile yì mvu dhi ko? ¹⁶ Adré di tá leá ko, à kàtrì tòkò Abàramà ni zapi ró Sàtánà dré tá 'ìlè vvwàlè kóná be mudrí-dri-nzi-dri-na kònìdhi sàbátù tú dhi?» ¹⁷ Yésu kòtá tà nda dre dhi, akódhi ni kàribhá títi dhi ì adré tá velé kanyò ro. Di, mómíyá zyandre títi dhi ì adré tá àyikya lenzélè, tà títi línrdiga ró dré tá adrélé 'òlè dhi ki tà sè.

Tà tadhálè mùtádi lò'wa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mátáyò 13:31-32; Mároko 4:30-32)

¹⁸ Gò Yésu dré tázóá dhi: «Giká ni Opì sù ngóro àdho tìni? Má ni tà ni ni tadhá àdho ngá rú? ¹⁹ Opì nda sù ngóro mùtádi lò'wa dhya àlo dré dòlè rìlè áyi amvú na dhi tìni. Lò'wa nda dré apfózo mbàlè atsálè fa tìni gò, àrì ì dré bhà sizo kólá ni ì drìna.»

Tà tadhálè tàkú ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mátáyò 13:33)

²⁰ Yésu gò taa dhi: «Má ni kitswá Giká ni Opì ni tà tadhá àdho ngá rú? ²¹ Opì nda sù ngóro tàkú mvá tsà tòkó àlo dré adólé amulé fónδρο kàdrì dhi be gò, tàkú nda dré fónδρο nda ni 'òzo avólé títi dhi tìni.»

Fìma dzóti wàlèpi ko dhi 'àsè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 7:13-14, 21-23)

²² Yésu dré tá adrerá 'a lile Yèrusalémà na dhi 'á dhi, adré tá lavulè tà tadhábe bhàandré ì 'àsè indì bhà tsàtsà ì 'àsè. ²³ Gò mómí àruka ì dré akódhi ni lizìzo tázóá dhi: «Mírì, mómíyá dra lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúbhá dhi ki ngbà 'ì adré tsà?» Di Yésu logó áyi dré dhi: ²⁴ «Mì kàdré àmi ki rìnyí fe títi fizo Giká ni Opì na dzóti wàlèpi ko dhi 'àsè. Tàko ko, má adré taa àmi dré dhi: Mómí zyandre dhi ki láti nda kitswázó tá file lána ká. Di, ì kitswá àyikya file bwà ko. ²⁵ Lókyá dzó líyí dré dra ngàzo dzóti asé dhi tú dhi, a ni àmi ki ki kivi na. Gò mè dré kidhózo adrélé dzóti ga, adrézó taa dhi: «Mírì, mí nzi àma dré dzóti wà!» Di, a ni logóá àmi dré dhi: «Má nì àmi ko. Má nì ngalè mí angá ángolèsè ya dhi ko.» ²⁶ Di mè ni taa dhi: «Má nya tá ngá, indì mà mvu tá ngá tùmání mí be. Mí tadhá tá kpà tà àma ki láti andre ì 'àsè.» ²⁷ Di, dzó líyí nda ni go logóá àmi dré dhi: «Má nì àmi ko. Má nì ngalè mí angá ángolèsè ya dhi ko. Àmi tà kónzi 'obhá títi ni ì, mè nga má mìlèsè!»

²⁸ Di mè ni Abàramà ki no, Ísàkà íbe, Yàkòbhò be, indì profétà títi dhi íbe Giká ni Opì na gò, àmi ki bhèzo kivi na. Kònàlè dhi, à ni adré tongólè, adrézó kpà sikkálándrá tsi. ²⁹ Mómí ki alì kitú dré apfòrà lèsè, kitú dré ndìrà lèsè, kurú lèsè, indì tàbhu lèsè gò, lírìlè mísá làgàsè Giká ni Opì na. ³⁰ Di, mè yì rè ká! Mómí àruka adrébhá bvólè ro nyanomvá dhi ki go adrélé drìdrì. Mómí àruka adrébhá drìdrì nyanomvá dhi ki go adrélé bvólè ró.»

Yésu ngo Yèrusalémà ni tà sè

(A kònò kpà Mátáyò 23:37-39)

³¹ Lókyá nda sè dhi, Fàrisáyò àruka ì dré áyi ki kisizó ànyi Yésu làga, taa drá dhi: «Mí nga kónwásè lile àrà àzya na! Tàko ko, Eródè adré ina ámi le pfùle dràlè.» ³² Di Yésu logó áyi dré dhi: «Mì lì taa kílíwá kòdhi dré dhi: «Àndrò tsàlè kidru dhi, má ni tírì kónzi ki dro topfòlè mómí ì lèsè, adrézó mómí ki tidrì áyi ki drà ì lèsè. Kitú ni na sè dhi, má ni àma ázi 'ò akálè títi.» ³³ Di, àndrò, kidru, tsàlè kitú bvóá dhi tú dhi, adré leá dhi, má kògò adrélé lile drìdrì. Tàko ko, kitswá à kòpfu profétà àlo dràlè àrà twá Yèrusalémà rúsè dhi na dhi ko.

³⁴ A! Yèrusalémà, Yèrusalémà, mì adrélépi profétà ki tupfú todràlè, adrézó kpà dhya Giká dré adrélé amulé mí velé dhi ki lebhé todràlè kírà sè ni! Tsàlè vèsè be ángopí, má lè tà ámi ànzi ki kímólè má zàlè, ngóro tà'ú dré adrélé áyi ànzimvá ki kímó áyi kupfú zàlè dhi tìni dhi? Di, mì lè tà àmíkya ko. ³⁵ Di mè yì rè ká! A tayi àmi ki dzó ngbo dre. Má adré taa àmi dré dhi: Mì gò velé àma no ko, tsàlè lókyá mè dré dra tázóá dhi «Tà tani kàdré dhya adrélépi alilè Mírì ni rú sè dhi dri!» dhi 'á.»*

* 13:35 13:35 A kònò Longó ì 118:26.

14

Yésu tidrí agó àlo dhi sàbátù tú

¹ Sàbátù àlo dhi, Yésu lì tá ngá nya Fàrisáyò ki kàdrì ki àlo bhàna. Mòndyá kònàle dhi ì adré tá akódhì nì mǐ ga. ² Gò agó àlo rúbhá tovolépi dhi dré alizo áyi totó Yésu kandrà. ³ Dì Yésu dré lizízóá Fàrisáyò i tí tatrítrí kúli tadhábhá ìbe dhi: «Àma ki tatrítrí kúli ka'í, à kàdré mǎndí ki tidrí sàbátù tú dhi 'í? Kó ngalè, ka'í ko?» ⁴ Dì, ì dré àyikya adrézó kírì. Dì Yésu dré drigá bhàzo agó nda dri, akódhì nì tidrízó gò, láti fezo drá dré lizo. ⁵ Dré gòzo lizíá áyi tí dhi: «Dhya àlo àmi kǎfálé dhi kàdré mvámvá ìbe yà kó ngalè tí àlo dhi ìbe yà gò, dré dhèzo bhù na sàbátù tú dhi, dhya nda kitswá tsǐ aséá gbá kítù nda sè ko?» ⁶ Dì, ì kitswá tá àyikya kúli logó tà nda dri bwá ko.

Dhyá ki tà bhàma kǐnì mǐ dhi

⁷ Gò Yésu dré atógyàzoá dhi, mòndyá azilé ngá nya nda ì adré tá àyikya lirírà lindrì àdhya ki kípè kòdhya. Dì dré tà tadházó àyi dré kònini: ⁸ «À kàdré àmi zi gwányá lámó àdhya na dhi, mǐ kǎlírì àrà lindrì àdhya na ko. Tàko ko, àruka nì, dhya àmi zìlepi nda zi kpá mǎndí àzya àmi lavulépi lindrì sè dhi 'í. ⁹ Kàdré kònini dhi, a nì alì tǎá mǐ dré dhi: «Mǐ tayí lirírà kònindhi dhya kòdhi dré.» Dì kanyò nì àmi 'o, mǐ dré adrerà'a lile lirílè àrà kùdù ro dhi na dhi 'á. ¹⁰ Dì, à kàdré àmi zi ngá nya dhi, mǐ kǎlírì mǎna àrà kùdù ro dhi na, kitswálé dhya àmi zìlepi nda kònì atsá dhi, kǎtáro mǐ dré dhi: «Àma arúpi, mǐ nga lile lirílè àrà lindrì àdhya na!» Dì tà nda nì lindrì fe mǐ dré mòndyá títi mǐ dré adrézó lirílè mísá làgásè tǔmǎnì áyi ìbe dhi ì mǐlèsè. ¹¹ Tàko ko, dhya àngùdhi adrélépi áyi tà bha kuru dhi, Gíká nì akódhì nda nì tà tirí kǐnì mǐ. Dì, dhya adrélépi áyi tà bha kǐnì mǐ dhi, Gíká nì akódhì nda nì tà tingá kuru.»

¹² Gò Yésu dré tǎzoá dhya áyi azilépi nda dré dhi: «Mǐ kàdré gwányá 'o mǎndí ì dré dhi, gba kàdré kítù rírì sè yà, kó ngalè ìndró sè yà dhi, mǐ kǎzi àmi arúpi ì 'i yà, àmi adrúpi ì 'i yà, àmi aró ì 'i yà, kó ngalè àmi bhàzi ngábhá ro dhi ì 'i yà dhi ko. Tàko ko, mǐ kàdré 'óá kònini dhi, àyi nda ki go kpá àmi zi ngá nya, tà mǐ dré 'òle áyi dré nda nì vùdrì logóó mǐ dré. ¹³ Dì, mǐ kàdré gwányá 'o dhi, mǐ kǎzi mǎna lemerèbhá ì, mǎndí rúbhá be yàya dhi ì, mèrèkpè ì, ìndì mǐ kùdúkùdu ìbe kòdhya. ¹⁴ Dì Gíká nì tà tani bha mǐ dri asá. Tàko ko, àyi nda ngá àko logólé mǐ dré. Dì, Gíká nì ìna tà mǐ dré 'òle nda nì vùdrì logó mǐ dré, kítù mòndyá gyàgya dhi ì dré dra ngàzo dràdrà 'àsè dhi tú dhi nì.»

*Pǐdhígó gwányá kàdrì nì tà dri dhi**(A kònò kpá Mátáyò 22:1-10)*

¹⁵ Mòndyá adrébhá tá mísá làgásè tǔmǎnì Yésu be dhi ki àlo kòyi tà nda dre dhi, dré tǎzoá drá dhi: «Kólénzè nì adré dhya dra gwányá nyabhá Gíká nì Opì na dhi ì dré!»

¹⁶ Gò Yésu dré tǎzoá drá dhi: «Agó àlo dhi adré tá gwányá kàdrì dhi nì 'o gò, dré mǎndí zyandre dhi ki azizó kitswálé ngá nya. ¹⁷ Lókyá gwányá nda nì nyàzo dhi kǎkǎkwá dré dhi, dré áyi mǎràbà nì mùzo lile tàá mòndyá ì dré tá azilé nda ì dré dhi: «Mǐ alì wá! Tà títi dhi ì gǎnzi ró.» ¹⁸ Dì, àyi àlo àlo títi nda ì dré ngàzo adrélé tǎá dhi, à kòdo áyi kǎnzi ko. Tà logá áyi nì. Dhya drìdrì dhi tà tá dhi: «Má gǐ mǎna amvú. Adré leá dhi, má kǎli nòá. Má adré àmi ti lizí, mǐ kǎdoró ma kǎnzi ko!» ¹⁹ Azya nì tà tá dhi: «Má gǐ mǎna tí mudrì dhi ì. Má adré lile ti nda ki tabhì. Má adré àmi ti lizí, mǐ kǎdoró ma kǎnzi ko!» ²⁰ Azya nì tà tá dhi: «Má mo rè tòkó nyànómvá. Asá dhi, má kitswá lile kònàle bwá ko.»

²¹ Gò mǎràbà nda dré agòzo ta nda ki longó áyi mirì dré. Dì dzó líyì nda nì togó dré aswázó gò, dré tǎzoá áyi mǎràbà nda dré dhi: «Mǐ lì mbèlè bhàandre nì láti andre ì 'àsè ìndì láti tsatsà ì 'àsè. Mǐ adré lemerèbhá ì, mǎndí rúbhá be yàya dhi ì, mǐ kùdúkùdu ì, tsàle mèrèkpè ìbe, alizo áyi ìbe kònwa.»

²² Gò mǎràbà nda dré gòzo agòle tǎá dhi: «Mirì, má 'o tà mǐ dré tǎle dhi dre. Dì, àrà àngyá dhi dhu rè be.» ²³ Dì dzó líyì nda dré tǎzoá áyi mǎràbà nda dré dhi: «Mǐ lì láti gbábhù na dhi ì 'àsè, ìndì láti amvú làga dhi ì 'àsè. Mǐ 'o mǎndí ì aflíle rǐnyì sè àma dzó lé, àma dzó kǎgaró mǎndí ì sè bí be dhi bvó. ²⁴ Tàko ko, má adré tǎá àmi dré dhi: Dhya má dré tá azilé drìdrì nda ki àlo kitswá ìna àma gwányá tabhì nyàle ko.»

*Tà títi dhi ki gǎma adrézó Yésu nì lebè dhi**(A kònò kpá Mátáyò 10:37-38)*

²⁵ Mǎndí zyandre lavulé dhi ì adré tá lile tǔmǎnì Yésu be láti 'àsè. Gò akódhì dré áyi alázó tǎá áyi dré dhi: ²⁶ «Dhya àngùdhi adrélépi alile má vélé gò, dré adrézó àma le áyi atá nì lavú, áyi andre nì lavú, áyi tòkó nì lavú, áyi ànzi ki lavú, áyi adrúpi ki lavú, áyi amvúpi ki lavú, ìndì áyi tǎndì nì lídrì lavú ko dhi, dhya nda kitswá adrélé àma lebèlepi ró ko. ²⁷ Dhya àngùdhi adrélépi áyi fa kǎpakpa do, adrézó alile má vèsè dhi ko dhi, kitswá kpá adrélé àma lebèlepi ró ko.

²⁸ Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré dzó mvumvù le sìle dhi, adré zakó rè zya lirilé làfa í dré dra dzó nda ni sizo ásà dhi ni nda nìle 'iká, nõzoá ngalé í làfa íbe kitswázó dzó nda ni si akilé títi bwà yà dhi? ²⁹ Tàko ko, kòbhà dzó nda ni pá gò, kitswázó síà akilé bwà ko dhi, mónnyá títi dra dzó nda ni nobhá dhi ki akódhi ni gu, ³⁰ adrézó táá dhi: <Mì nõ ká! Agó kòdhi kídho tá dzó sìle gò, dré kitswázó síà akilé bwà ko!>

³¹ Kó ngalé, ópí àlo dhi kàdré 'òle lìle àdzú bhu ópí àzya be dhi, adré zakó rè zya lirilé kisúà 'iká ngalé àyi àyi sòdá ngulù-mudrí dhi íbe dhi ki kitswá ópí àzya í sòdá ni ngulù-nyadhi-àlo dhi íbe adrébhá alile dhi ki lavú bwà yà dhi? ³² Akódhi kònò ì kitswá ko dhi, adré móndí ki mu lìle ópí àzya nda véna, dré rè dhu adrérà'a vwàvwa ro dhi 'á, akódhi ni ti lizí àdzú kàdréò àyi kòfalésè yó. ³³ Kókpà kòdhi tìni, dhya àngùdhi àmi kòfalé, àyi ngá títi dhi ki gàlepi ko dhi, kitswá ína adrélé áma lebélepi ró ko.

³⁴ Tà'í ngá dóro 'i. Di, tà'í ni aswaaswa kòti akilé lásà dhi, à ni kitswá logóá ngíni? ³⁵ Akódhi ni àzi vélé kíni dré yà, kó ngalé kòròsò ànywá dré yà dhi yó. A adré vélé ndiri kutuákutua.

Dhya àngùdhi adrélépi bíbhálé íbe tà yìzo dhi kòyi!»

15

Pídhígó kábiligya avilepi dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 18:12-14)

¹ Kítú àlo dhi, mèdáyí lagíbhá bí dhi í ìndi móndí bí adrélé nõle tàkonzìbhá ro dhi íbe dhi ì adré tá àyi ki kisí ànyi Yésu làga kitswálé akódhi ni kúlí yi. ² Di Fàrisáyò í tàtrítrí kúlí tadhábhá íbe dhi ì dré dhèzo adrélé Yésu ni ndri, adrézó táá dhi: «Dhya kòdhi adré ína tàkonzìbhá ki ka'í, adrézó ngá nya túmání àyi íbe!»

³ Di Yésu dré pídhígó kònidhi ni pizo àyi dré, tàzoá dhi: ⁴ «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kábiligya íbe nyadhi-nzi gò, àyi ki àlo dré avizo dhi, a ni 'òá ngíni? A ni zakó tsí kábiligya nyadhi-su-drí-mudrí-drí-nzi-drí-su nda ki tayí ngálángbá 'á gò, lizo akódhi avilepi nda ni ndabe, tsàle lókyá dré dra kisúzóá dhi 'á. ⁵ Di kòkisú kábiligya nda dre dhi, a ni adóá abhéle í kembé, ⁶ nzizo ába í bhàna arí sè. Kòtsa dre dhi, a ni àyi arúpi ki azí àyi bhàzi íbe, tàzoá àyi dré dhi: <Mà kòlénzé túmání àmi íbe wà! Angyá ko, má kisú kábiligya mána avilepi ni dre.> ⁷ Má adré táá àmi dré dhi: Kókpà kòdhi tìni, arí adré gale bhù na bí tàkonzì líyí àlo àyi togó ladjálépi dhi ni tà sè, arí móndí gyàgya nyadhi-su-drí-mudrí-drí-nzi-drí-su avíbhá ko dhi ki tà sè dhi ni lavú.»

Pídhígó làfa lò'wa avilepi dhi ni tà dri dhi

⁸ «Kó ngalé, tókò àlo dhi kàdré làfa lò'wa íbe mudrí gò àlo ni dré avizo dhi, a ni 'òá ngíni? A ni zakó tsí tàlà dhi, adrézó àyi dzó 'alé awá títi adrézó làfa lò'wa nda ni nda, tsàle lókyá dré dra kisúzóá dhi 'á. ⁹ Di kòkisú dre dhi, a ni àyi arúpi ki azí àyi bhàzi íbe, tàzoá àyi dré dhi: <Mà kòlénzé túmání àmi íbe wà! Angyá ko, má kisú làfa lò'wa mána avilepi ni dre.> ¹⁰ Má adré táá àmi dré dhi: Kókpà kòdhi tìni, arí adré gale ángeló Giká àdhyà í kòfalé bí, tàkonzì líyí àlo àyi togó ladjálépi dhi ni tà sè.»

Pídhígó mváagó avilepi dhi ni tà dri dhi

¹¹ Yésu gò pídhígó kònidhi ni pi, tàzoá dhi: «Agó àlo dhi tá ànziaño íbe rì. ¹² Gò mvá tugu ró dhi dré tàzoá àyi atá dré dhi: <Tátá, mí afè má dré ngá má dré kitswálé kisulé àmi tàyilé ro dhi i.> Di akódhi ni atá dré tàyilé nda ni lanzízo àyi dré kàyo ni be.

¹³ Gí ko, mvá tugu nda dré àyi ngá títi nda ki lagizo, làfa ni ni dòzo lizo ába làwú làvo na. Kònàle dhi, dré ngàzo tatsilé tà swà 'obe, làfa ína ni kizázó. ¹⁴ Kòkizá ngá nda akilé títi dre dhi, kàrábhò dré dhèzo bvò nda na gò, ngá dré kitswálé nyàle dhi dré véle adrézó yókódhó. ¹⁵ Di dré ngàzo lìle àzi lizí 'òle bhàmvá àlo bvò nda lé dhi véna. Gò bhàmvá nda dré akódhi ni múzo lìle àyi amvú na adrélé àyi tigá ki líkí. ¹⁶ Mvá tugu nda tá lovó íbe tò mánýàngá tigá nda ì dré tá adrélé nyàle dhi ki adózo nyàle. Di, à fè tá drá ngá àlo dré kitswálé nyàle dhi ko.

¹⁷ Tà nda kòfi akódhi rú dre dhi, dré ngàzo kisúà í léna dhi: <Áma atá ni àzìbhá àngopí dhi í mánýàngá íbe bí gò, má dré mána adrézó dràle tàbirí dré dhi? ¹⁸ Má ni nga nzìle áma atá bhàna gò, tàá drá dhi: Tátá, má 'o tàkonzì Giká rú, ìndi mí rú. ¹⁹ Kitswá véle mí dré gòzo adrélé áma zi àmi mvá ro dhi ko. Mí kòdo véle ma ngóro àmi àzìbhá ki àlo tìni.> ²⁰ Gò dré ngàzo láti do nzizo àyi atá bhàna.

Dré rè dhu adrérà'a vwàvwa ro bhà rúsé dhi 'á dhi, atá ni dré akódhi ni nõzo, kizà dòzo àyi togó na akódhi ni tà sè gò, ràzo dhèle agá akódhi ni kamú. ²¹ Gò mvá tugu nda dré tàzoá drá dhi: <Tátá, má 'o tàkonzì Giká rú, ìndi mí rú. Kitswá véle mí dré gòzo adrélé áma zi àmi mvá ro dhi ko.> ²² Di, atá ni dré ína tàzoá àyi mārābā ì dré dhi: <Mì adó kánzó avélépi lavulé dhi asolé akódhi rú mbèlè. Mì adó trónjò asolé drígá, kámóká

ki adózo kpà tosólé pá. ²³ Mì asé tí ngbòlò dò ro dhi lile, mà kònyaró gwányá lenzézó lavulé. ²⁴ Tàko ko, áma mvá kònìdhi drà tá ìna dràdrà gò, dré gòzo adrílé! Avì tá ìna avìavì gò, má dré gòzo kisúá!> Di ì dré kidhózo adrélé gwányá 'o.

²⁵ Lókyá nda sè dhì, agó nda ni mvá kàyo tá amvú na. Dré tá adrèrà'a anzílé atsálé ànyì bhà lága dhi 'á dhì, dré lári yìzo longó ìbe. ²⁶ Di dré màràbà ki àlo azizó gò, lizizóá tiá ngalè kònàlè àdho tà 'ì ya dhì. ²⁷ Màràbà nda dré logózóá drá dhì: <Ámì adrúpi anzi nì gò, ámi atá dré tí ngbòlò dò ro dhi ni 'òzo lile, dré gòlè akódhi ni kisú líná dhì sè.> ²⁸ Di mvá kàyo nda ni togó dré ngàzo aswálé gò, dré ìna fìma dzó na dhì ni gàzo rè. Atá ni kòyi tá nda dre dhì, dré apfòzo akódhi ni tí lizí, kòfíró be dhì bvó. ²⁹ Di, mvá kàyo nda dré ìna logózóá áyi atá dré dhì: <Mì nò rè ká! Kóná bí, má 'o àzi mí dré ámi màràbà tíni, ámi tòlì ki àlo ño àko ró. Di, mí afè ndìndì má dré ndrì mvá àlo dhì, mà kònyaró lenzézó tùmání áma arúpi ìbe dhì ko. ³⁰ Di, ámi mváagó ámi ngá títi dhì ki kizálépi akílé tòkò zàràbhù ki tà dri kòdhi kànzí dre dhì, mí dré mína tí ngbòlò dò ro dhi ni 'òzo lile drá!> ³¹ Atá ni gò táá drá dhì: <Áma mvá, áma ngbù tùmání mí be. Ngá títi mána ì, mína 'ì. ³² Di, adrè tá lèá dhì, mà kò'o gwányá lenzézó. Angyá ko, ámi adrúpi kòdhi drà tá ìna dràdrà gò, dré gòzo adrílé! Avì tá ìna avìavì gò, mà dré gòzo kisúá!>

16

Pídhígó dhya ngá líkálépi tògyá sè dhì ni tà dri dhì

¹ Gò Yésu dré pídhígó kònìdhi ni pìzo áyi lebèbhá ì dré, tàzoá dhì: <Ngá líyí àlo dhì bhà tá dhya àlo adrélé áyi ngá ki líkí. Gò à dré akódhi nda ni asíkìzo ngá líyí nda véna, tàzoá dhì: <Akódhi adrè ámi ngá ki kizá.> ² Di ngá líyí nda dré akódhi ni azizó, lizizóá tiá dhì: <Tà má dré adrélé yìle ámi tà dri kòdhi, àdho tà 'ì? Mì tà rè má dré, mí 'o àzi bhàlè mí drígá dhì ngíni ya dhì ká! Angyá ko, mí kitswá véle adrélé áma ngá líkálépi ró ko.>

³ Di ngá líkálépi nda dré ngàzo kisúá í léna dhì: <Má ni 'òá ngíni? Tàko ko, áma mírì adrè 'òlè àzi kòndi ni tingá má drígàsè. Áma rìnyì kitswá ìna má dré amvú 'àzo dhì ko. Ngá zizí ni tá kpà adrè má dri kanyo ro. ⁴ Má ni tà má dré dra 'òlè dhì be, à kònì dra àzi kòndi ni tingá má drígàsè dhì, mómndí ì kòkà'író ma dòlè áyi véna dóro.> ⁵ Di dré ngàzo mómndyá áyi mírì ni màri ìbe áyi rú dhì ki azi àlo àlo títi. Gò dré lizizóá dhya drìdrì dhì tí dhì: <Áma mírì ni màri mí rú dhì ángopí?> ⁶ Akódhi nda logó dhì: <Dò òlìvè àdhya tsímangóro nyadhì-nzi.> Di ngá líkálépi nda tà drá dhì: <Mì adó ámi wáràgá, lírízó mbèlè tisiá dhì: nyadhì-rì-dri-mudrì.> ⁷ Gò dré lizizóá àzya ni tí dhì: <Mì, áma mírì ni màri mí rú dhì ángopí?> Akódhi logó dhì: <Ngàndò sákì nyadhì-nzi.> Di ngá líkálépi nda tà drá dhì: <Mì adó ámi wáràgá tisizóa dhì: nyadhì-su.>

⁸ Amvolásà, mírì nda kòyi tà áyi ngá líkálépi gyágya ko nda dré 'òlè dhì dre dhì, dré akódhi ni tà bhàzo kuru, dré tá tà 'òlè tògyá sè dhì sè. Tàko ko, mómndyá bvò kòndi àdhya ì adrè àyikya tà 'o tògyá sè áyi kòfalèsè, mómndyá ngádra àdhya kya ki lavú.

⁹ Má adrè di táá ámi dré dhì: Mì kàdré mómndí ki 'o adrélé ámi ki arúpi ì ró làfa bvò kòndi àdhya sè, kitswálé làfa nda kònì dra akí dhì, à kòkà'író ámi fìlè bhà dra adrèbhá kóná vèsè kólyá dhì ì 'àsè be dhì bvó.

¹⁰ Dhya ángùdhi kitswálépi adrélé ka'ìlè tà tsà sè dhì, a ni kókpà kitswá adrélé ka'ìlè tà kàdrì sè. Di, dhya adrélépi tà 'o gyágya tà tsà sè ko dhì, a kitswá kókpà tà 'o gyágya tà kàdrì sè ko. ¹¹ Di mì kòkítswá adrélé ka'ìlè ngá bvò kòndi àdhya sè ko dhì, àdhi ni ámi ki ka'ì, ngá tàndi bhù àdhya ki tayízó ámi drígá dhì nì? ¹² Mì kòkítswá kpà adrélé ka'ìlè ngá mómndí àzya àdhya sè ko dhì, àdhi ni ngá fe ámi dré adrélé àmikya ró dhì nì?

¹³ Màràbà àlo dhì kitswá mírì rì dhì ki tà 'o lókyá àlo sè bwà ko. Tàko ko, kàdré 'òá kònìni dhì, a ni àlo ni ni ga, adrèzó àzya ni ni le. Kó ngalè, a ni tro àlo ni rú, adrèzó àzya ni ni ayizè. Di mì kitswá adrélé Giká ni tà 'o, adrèzó kpà làfa ni tà 'o áyi ki màràbà tíni lókyá àlo sè bwà ko.>

¹⁴ Fàrisáyò adrèbhá tá làfa le tò dhì ì kòyi tà nda ì títi dre dhì, ì dré dhèzo adrélé Yésu ni gu. ¹⁵ Di akódhi dré tàzoá áyi dré dhì: <Mì adrè àmikya ámi ki bha gyágya mómndí ì kandrá dhì ámi. Di, Giká ni ìna ámi ki togó be. Angyá ko, tà mómndí ì dré adrélé bhàlè kuru áyi kòfalé dhì, tà gàlè gàgà dhì 'ì Giká mìlèsè.>

Tà àzya Yésu dré tadhálé dhì ì

(A kònò kpà Mátáyò 11:12-13; 5:31-32; Mároko 10:11-12)

¹⁶ «Á longó tá tà tsilè Mósè ni tátírítrí kùllí na ìndì profètà ki búkù ì 'àsè dhì ì, tsàlè Yòwánì Bátisimò fèlèpi ni lókyá 'á. Di kidhólé lókyá nda sè dhì, à adrè Rúbí Taní Giká ni Opí àdhya ni longó kòdhya gò, mómndyá títi dhì ì dré adrèzó áyi ki rìnyì fe fizo lána. ¹⁷ Di, tágba dré adrèzó kònìni dhì, bhù ì bvò be dhì ki kitswá akílé mbèlè lavulé tà mvá tsà tsilè tátírítrí kùllí nda léna dhì rusè.

¹⁸ Dhya ángùdhi áyi tòkó ni tingálépi gò gòzo tòkó àzuya adó mòle dhi, adré ina múná tà 'o. Kòdhi íbe dhi, dhya ángùdhi tòkó tingálé dre dhi ni adólépi mòle dhi, adré kpà múná tà 'o.»

Pídhígó ngá líyí i Làzàrò be dhi ki tà dri dhi

¹⁹ Yésu gò táá dhi: «Agó àlo ngá líyí ro dhi tá be. Adré tá kítá aveave lagi kyàkyà dhi ki asó í rú, adrézó ngá dóro nya, adrézó kpà lenzélé kítú àlo àlo títi í sè. ²⁰ Di, akódhi nda ni bhà'álé tí dhi, à la tá agó àlo lemerè ro rú be Làzàrò, adrélépi làzi íbe bí í rú dhi. ²¹ Akódhi nda tá lovó íbe tò kitswázó ngá kórònyá adrèbhá tá ledhéle ngá líyí nda ni mísá drílèsè dhi ki nya ká. Di, kitswá tà ina bwà ko. Kòkí í adré tà ndìndì alile akódhi ni làzi ki m̀ lembé.

²² Kùdù ro dhi, agó lemerè ro nda dré drázo gò, ángélo í dré akódhi ni dózo lízo bhàá ànyi Abàràrà lága. Ngá líyí nda dré kókpà drázo gò, sízoá. ²³ Akódhi kòkísú í adrèrà'a rùbhá aswálé dràbhá kí àrà na dre dhi, dré m̀ tingázó Abàràrà kí no làwú làvo na, túmání Làzàrò ànyi làgá dhi be. ²⁴ Di dré kùlì yòzo tàzoá dhi: «Tátá Abàràrà, mí bhà áma kizá wà! Mí amù Làzàrò áyi drígámbilí so yí na, tile áma làdra dri. Angyá ko, áma rùbhá adré aswálé àtsi kòndhi 'á tò.»

²⁵ Di, Abàràrà logó drá dhi: «Áma mvá, mí kisú rè ngá dóro títi mí dré tá kisulé mí dré adrèrà'a lídrì be dhi 'á dhi í ká. Di, Làzàrò kisú tá ngbà 'í tà kònzì dhi í kòdhyá. Nyànómvá dhi, à adré di akódhi ni togó tìndrì kònwá. Di, ámi rùbhá adré ina aswálé. ²⁶ Kòdhi íbe dhi, à bhà yábhú andre áma kí kòfalé 'á àmi íbe dre. Asà dhi, dhya adrélépi léá lavulé àmi véna dhi kitswá lavulé bwà ko. A kitswá kpà azyálé kònalèsè áma véle dhi bwà ko.»

²⁷ Di ngá líyí nda tà dhi: «Tátá, kàdré kònzì dhi, má adré ámi tí lízì, mí kòmùró Làzàrò líle áma atá ni dzó na, ²⁸ kòlongóro tá áma adrúpi nzi dhi í dri, í kàlìró kpà àrà rùbháaswa àdhyá kòndhi lé ko.» ²⁹ Abàràrà logó drá dhi: «Áyi tà Mósè í dré tsilè profétá íbe dhi íbe. Í kòyi tà nda í kòdhyá.» ³⁰ Di, ngá líyí nda tà dhi: «Kóko, Tátá Abàràrà! Di, dhya àlo ngàlèpi dràdrà 'ásè dhi kòlì ina áyi véna dhi, í ni áyi kí togó ladzá.» ³¹ Di, Abàràrà tà drá dhi: «Í kòyi Mósè ni kùlì profétá kya íbe dhi í ko dhi, tágba dhyá àlo kònga dràdrà lèsè yá dhi, í kitswá kpà dhyá nda ni kùlì yí ka'ízoá bwà ko.»

17

Tàkonzì i tàkonzì trìma be dhi

(A kònd kpà Mátáyò 18:6-7, 21-22; Màrokò 9:42)

¹ Yésu gò táá áyi lebhèbhá í dré dhi: «Tà bàti ró dhi, tà kitswábhá m̀ndí kí 'o ledhéle tàkonzì na dhi kí dra atá. Di, kizá ni adré kàdrì dhyá ángùdhi adrélépi tà nda kí àndu bha dhi dré! ² Akódhi nda kàdré ndàndì ànzimvá kòni kí àlo 'o dhèle tàkonzì na dhi, dóro ni tá kírà kàdrì 'ile akódhi kembé gò, akódhi ni bhèzo dràle yíandre na dhi. ³ Di mí kàdré àmi kí líkí be!

Ámi adrúpi kí àlo kò'o tàkonzì mí rú dhi, mí kòtadhá akódhi ni tàkonzì nda drá. Akódhi kòladzá áyi togó tà nda sè dhi, mí kòtrì akódhi ni tàkonzì. ⁴ Gba kò'o tàkonzì mí rú vèsè be nzi-drì-rì kítú àlo sè gò, dré adrézó agòle mí véle vèsè àlo àlo títi nda í sè adrélé táá dhi «Má ladzá áma togó dre: dhi, mí kòtrì akódhi ni tàkonzì nda í títi.»

Tà ka'íka'í ni tà

⁵ Apóstolò í tà Mírì Yésu dré dhi: «Mí kòtìmbà áma kí tà ka'íka'í wà.» ⁶ Di Mírì logó dhi: «Mí kàdré tà ka'íka'í íbe tsámva ngóro mùtádi lò'wa tìni dhi, mí ni kitswá táá fá kàdrì kòndhi dré dhi «Mí ngí mí lízo ámi bhe tile yíandre na' gò, fa nda dré ámi kí kùlì ka'izo 'òle.»

Tà kitswálepí m̀aràbà dóro dhi dré 'òle dhi

⁷ «Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré m̀aràbà adrélépi amvú 'a yà, kó ngalè adrélépi kábilígyá líkí yá dhi íbe gò, akódhi nda dré agòzo amvú lèsè dhi, dhyá nda adré táá drá ngíni? Adré tsì táá drá dhi: «Mí afí mbèlè lírìlé ngá nya?» ⁸ Kóko! Di, adré be ina táá dhi: «Mí ladhí ngá má dré kitswálé nyàle. Mí topfó ámi kítá, ngá bhàzo má dré nyàle ìndì má dré mvùle 'íká, gò mí kògòro mína ni nya, ìndì mína ni mvu ndò.» ⁹ Bvóá dhi, mírì nda adré tsì àwòyá ta m̀aràbà nda dré, dré tà tàle í dré dhi kí 'òle dhi sè 'í? Kóko! ¹⁰ Di tà nda kòdhi kókpà kònzì àmi dré. Mí kò'o tà títi tàle àmi dré dhi í dre dhi, mí kàdré táá dhi: «Áma m̀aràbà táko dhi 'i. Mà 'o ngbà 'í tà kitswábhá mà dré 'òle dhi í kòdhyá.»

Yésu tídrì m̀ndí mudrì kàrì dré rùle dhi í

¹¹ Yésu dré tá adrérà'a lile Yèrúsalemà na dhi 'á dhi, adré tá lavulé bvò Gàliláya àdhyà ki bvò Sàmàriyà àdhyà be dhi 'ásè. ¹² Dré tá adrérà'a file bhà àlo na dhi 'á dhi, móndí mudrí kàrí dré rùle dhi ì dré alizo kitswálé ru kisú ába. Ayi nda ì dré àyi ki kikázó vwàvwà ro tsà gò, ¹³ kúllí loyó tàzoa dhi: «Yésu, Mírì, mí bhà àma ki kizà wà!» ¹⁴ Yésu kònò àyi dre dhi, dré tàzoa dhi: «Mì lè àmi ki rúbhá ki tadhá kòwànà ì dré.» Di ì dré adrérà'a lile dhi 'á dhi, ì dré adrízó.

¹⁵ Di àyi ki àlo kònò ì adrí dre dhi dre dhi, dré agòzo Giká ni rú bhabe kùle kúllí 'u'ù sè. ¹⁶ Dré adhézó Yésu pá, àyi mì bha kìnì mì gò, àwòyà tàzo drá tà dré tá 'òle ì dré nda ni tà sè. Di akódhi nda tá ìna Sàmàriyà agó 'ì. ¹⁷ Gò Yésu dré lizizóó móndí ì làga dhi ì tí dhi: «Àyi adríbhá kòdhi ì tá tsi mudrí ko? Di àruka ni nzi-drì-su nda ì ángwà?» ¹⁸ Dhya àlo àyi kòfalé agòlepi Giká ni rú bha kùle dhi yókòdhò, ngbà 'ì agó sùrú twá ro kònìdhi 'ì?» ¹⁹ Gò dré tàzoa agó nda dré dhi: «Mí nga lile. Àmi tà ka'ika'ì tidrí mi dre.»

Giká ni Opì ni atsama

(A kònò kpà Mátáyò 24:23-28, 37-41)

²⁰ Kítú àlo dhi, Fàrisáyò ì lizí tá Yésu tí dhi: «Giká ni Opì ni atsá ángutú?» Di Yésu logó àyi dré dhi: «Giká ni Opì adré ìna alile ngóro móndí ì dré adréle ngá letè nòle dhi tìni ko. ²¹ A kitswá kpà tàà dhi <Mì nò ká, Giká ni Opì kònwa!> yà, kó ngalè <Akódhi kònwa!> yà dhi. Di, mì lè àmikya rále àyi vèsè ko. ²⁴ Tàko ko, kítú Móndí ni Mvá dré dra agòzo dhi tú dhi, a ni agó ngóro bhù dré adréle lagulé ngá kazá bhù mìbhalé ni bvò àlo lèsè tsàle bvò ni àzya na dhi tìni. ²⁵ Di, adré leá dhi, akódhi kònnya rè zyà kizà lavulé, ìndì móndyá ándrò kòni ì kògà rè zyà akódhi.»*

²² Dré gòzo tàà àyi lebèbhá ì dré dhi: «Lókyá adrélepi alile dhi sè dhi, mì ni adré lovó ìbe tò kitswázó ndìndì Móndí ni Mvá ni kítú ki àlo no. Di, mì kitswá àmikya nòà ko. ²³ Móndí ki tàà àmi dré dhi <Mì nò ká, akódhi kònale!> yà, kó ngalè <Akódhi kònwa!> yà dhi. Di, mì lè àmikya rále àyi vèsè ko. ²⁴ Tàko ko, kítú Móndí ni Mvá dré dra agòzo dhi tú dhi, a ni agó ngóro bhù dré adréle lagulé ngá kazá bhù mìbhalé ni bvò àlo lèsè tsàle bvò ni àzya na dhi tìni. ²⁵ Di, adré leá dhi, akódhi kònnya rè zyà kizà lavulé, ìndì móndyá ándrò kòni ì kògà rè zyà akódhi.»

²⁶ Lókyá Móndí ni Mvá dré adrérà'a 'òle agòle dhi 'á dhi, tà ki adré ngóro Nówè ni lókyá 'á dhi tìni. ²⁷ Móndí ì adré tá àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ru mo, adrézó àyi ki ànzi ki fe mòle, tsàle kítú Nówè dré firà'a bwátú kadrì na dhi 'á. Gò yì liti andre dré atsázó ngbò ró àyi ki tufpú todràle títí.

²⁸ Tà nda ki adré kpà ngóro Lótó ni lókyá 'á dhi tìni. Móndí ì adré tá àyikya ngá nya, adrézó ngá mvu, adrézó ngá gí, adrézó ngá lagí, adrézó ngá kidhi, adrézó kpà dzó si. ²⁹ Di, kítú Lótó dré apfòzo Sòdòmà lèsè dhi sè dhi, àtsí ì bàrùtí ìbe dhi ì dré adàzo ngbò ró bhù lèsè àyi ki tufpú todràle títí. ³⁰ Tà nda kòdhi ki adré kókpà kònini kítú Móndí ni Mvá dré dra apfòzo dhi tú.

³¹ Kítú nda sè dhi, lè dhya dra adrélepi àyi dzó drìna dhi kàsì file dzó na, àyi ngá ki do lapázó ába dhi ko. Kókpà kòdhi tìni, dhya dra adrélepi amvú na dhi kògò nzìle ì bhàna ko. ³² Mì kisú rè tà atsàlepi Lótó ni tókó rú dhi ká! ³³ Dhya ángùdhi adrélepi àyi tàndì ni lídrì le líkálé dhi, a ni àyi lídrì nda ni 'o avìle. Di, dhya ángùdhi adrélepi ìna àyi lídrì fe dhi, a ni àyi lídrì nda ni líkí.

³⁴ Má adré tàà àmi dré dhi: Ngátsi nda sè dhi, móndí rì dhi ki adré ayilé lánzá àlo dri. A ni àlo ni ni do, àzya ni ni tayí. ³⁵ Tòkó rì dhi ki adré ngá 'ì tùmání. A ni àlo ni ni do, àzya ni ni tayí.» [³⁶ †] ³⁷ Yésu ni lebèbhá ì gò lizíá dhi: «Mírì, tà nda ki ru 'o ángolé?» Di Yésu logó àyi dré dhi: «Àrà ángùdhi àbvò dré adrézó lána dhi drìle dhi, àrì àgàaga dhi ki kókpà ru kimó kitswálé àbvò nda ni te.»

18

Pídhígó tàytòkó ì tàbvò tàlepi be dhi ki tà dri dhi

¹ Gò Yésu dré pídhígó kònìdhi ni pizo, tadházóá àyi lebèbhá ì dré dhi, lè ì kadrè tà zi Giká tí landè àko ró ngìni ya dhi. ² Tà dhi: «Tàbvò tàlepi àlo dhi tá bhàandre àlo dhi na. Adré tá ìna Giká ni ro ko, adrézó kpà móndí ki tà kisú ko. ³ Di tàytòkó àlo bhàandre nda 'á dhi adré tá ìna alile akódhi vélè rà, adréle táà dhi: «Mí lanzí rè tà àma kòfalé àma kàribhá be dhi ni bvò, tà gyàgya 'òzo má dré dhi ká!»

⁴ Lókyá be vwàvwà ro dhi, tàbvò tàlepi nda adré tá tà nda ni ga rè. Di, kùdù ro dhi, dré ìna kisúzoá ì léna dhi: «Gba má dré adrézó Giká ni ro ko yà, adrézó kpà móndí ki tà kisú ko yà dhi, ⁵ má ni tà gyàgya 'o tàytòkó kòdhi rà, dré adréle àma lagú tò dhi sè. Tàko ko, má kò'o kònini ko dhi, akódhi ni ngbú adréle alile àma drì kizá.»»

* **17:21** 17:21 A kitswá kpà kúllí tsìle Giríkì tì sè kòni ki ladzá kònini: «Giká ni Opì àmi léna be.» † **17:36** 17:36 Wàragá Giká ni Kúllí tsìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúllí kòni ki kisú kònwa ko: [Ago rì dhi ki adré amvú na. A ni àlo ni ni do, àzya ni ni tayí.]

⁶ Di Miri gò taa dhi: «Mi yi rè tà tàbvò tàlepi gyagya ko nda dré tàle dhi ká. ⁷ Di Giká kitswá tsi tà gyagya 'o mómnyá í dré zìle gò ì dré adrézó liyilé í rú kítú vésè ìndì ngátsi vésè dhi í dré ko? A ni tsi lókyá tigi àyi kì ledézó? ⁸ Má adré taa àmi dré dhi: A ni tà gyagya 'o àyi dré mbèlè. Di, lókyá Mómndí nì Mvá dré dra agòzo dhi tú dhi, a ni tsi mómnyá adrèbhá àyi ka'í bàti dhi kì kisú bvò dri dhi 'í?»

Pídhígó Fàrisáyò ì mèdáyì lagílèpi be dhi kì tà dri dhi

⁹ Gò Yésu dré pídhígó kòndhi nì pìzo mómnyá adrèbhá tá àyi kì no gyagya gò, adrézó mómnyá àruka títi dhi kì ayízè dhi í dré. ¹⁰ Tà dhi: «Àgo rì dhi ì mbà tá tēpelò na kitswálé tà tà Giká be. Alo nì tà Fàrisáyò 'i. Azya nì tà mèdáyì lagílèpi 'i. ¹¹ Di Fàrisáyò nda totó tá í adrélé tà ta Giká be í léna kònni: «A! Giká, má adré àwoyá ta mí dré, má dré adrélé mómnyá àruka títi dhi í tíni ko dhi sè. Ayi nda ì ngá lovó bhabhá 'i, tà kònni 'obhá 'i, ìndì múná tà 'obhá 'i. Má adré kpà àwoyá ta mí dré, má dré adrélé mèdáyì lagílèpi kòndhi tíni ko dhi sè. ¹² Má adré màna tàbirì mvo, adrézó tà zì mí tí vésè be rì pòsò àlo sè. Má adré kpà ngá títi má dré adrélé kisúlé, lanzílé 'a be mudrì dhi kì àlo fe mí dré.»

¹³ Di, mèdáyì lagílèpi nda totó tá ìna ì lárá ro, adrélé ndìndì àyi m̄ le tingálé kurú na bhù na ko. Adré tá àyi agá di kizà dré, adrézó taa dhi: «A! Giká, ma tàkonnì líyí 'i. Mí bhà àma kizà wà!»

¹⁴ Má adré taa àmi dré dhi: Mèdáyì lagílèpi nda gò ìna nzìle í bhàna mómndí Giká dré bhàle gyagya dhi ró dhi nì. Di, Fàrisáyò nda nzi ìna kònni ko. Tàko ko, Giká nì dhya ángùdhi adrélèpi àyi tà bha kuru dhi nì tà tirì kìnì mi. Di, a nì dhya adrélèpi àyi tà bha kìnì mi dhi nì tà tingá kuru.»

Yésu zì tà tani Giká tí ànzimvá ì dri

(A kòndò kpà Mátáyò 19:13-15; Mároko 10:13-16)

¹⁵ Amvolásà dhi, mómndí ì adré tá àyi kì ànzimvá kì adó alìzo àyi íbe Yésu vélé, kòtaberó àyi, tà tani zìzo Giká tí àyi dri be dhi bvò. Akódhi nì lebèbhá ì kòndò tà nda dre dhi, ì dré dhèzo adrélé lawàle mómnyá nda ì dri tà nda sè. ¹⁶ Di, Yésu dré ìna ànzimvá nda kì azizó í vélé gò, tàzoá àyi lebèbhá ì dré dhi: «Mì tayí ànzimvá kònni ì alìle má vélé. Mì logá àyi ko. Àngyá ko, Giká nì Opì mómnyá adrèbhá àyi nda ì tíni dhi í dré. ¹⁷ Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélèpi Giká nì Opì ka'í ànzimvá kya tíni ko dhi, kitswá tàdzí file lána ko.»

Yésu ì agó àlo ngá líyì ro dhi be dhi

(A kòndò kpà Mátáyò 19:16-30; Mároko 10:17-31)

¹⁸ Amvolásà dhi, Yúdà ànni kì kàdrì kì àlo dré alìzo Yésu vélé akódhi nì lizí, tàzoá dhi: «Dhya dóro adrélèpi tà tadhá nì, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó lídrì kóná vésè kólyá dhi nì kisú dhi?» ¹⁹ Yésu logó drá dhi: «Mí adré àma zì dhya dóro dhi ró àdho tà sè? Dhya adrélèpi dóro dhi yókódhó, ngbà 'í Giká 'i kalóma. ²⁰ Mí nì tà tàtrítí kúllí dré adrélé tàle à kò'o dhi ì be: «Lè mí kò'o múná tà ko. Mí kòpfu mómndí dràle ko. Mí kòkugù ngá ko. Mí kòtà tà mómndí rú kinnò sè ko. Mí kàdré àmi atá nì lindrì bha àmi andre be.» ²¹ Di agó nda tà drá dhi: «Má líkí tòlí nda kòndhi ì títi, kidhólé má dré tà adrèrà 'a kàdhúrà ro dhi 'á.»

²² Yésu kòyi tà nda dre dhi, dré tàzoá drá dhi: «Tayí rè dhu mí dré tà àlo kòdhya: Mí lí àmi ngá títi dhi kì lagí, láfa nì nì lanzízó lemerèbhá ì dré gò, mí kàdréró ngá lagí be kàdrì dhi íbe bhù na. Di mí alì adrélé àma lebe.» ²³ Agó nda kòyi tà nda dre dhi, kizà dré akódhi nì 'òzo lavulé, dré tà adrélé ngá íbe zyandre ró dhi sè.

²⁴ Yésu kòndò akódhi tá kizà ro dhi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Ngábhá kì fima Giká nì Opì na dhi kòkóròko! ²⁵ Ngá líyì nì fima Giká nì Opì na dhi ìna kòkóròko lavulé, kàmìlò nì fima lavulé sìnánì nì bhálé 'àsè dhi rúsè!»* ²⁶ Gò mómnyá kúllí nda kì yibhá dhi ì dré lizizóá dhi: «Kàdré kònni dhi, àdhi nì ì kitswá lídrì kóná vésè kólyá dhi nì kisú nì?» ²⁷ Yésu logó dhi: «Tà kitswálé 'òle bwà ko mómndí ì mìlèsè dhi, tà Giká dré kitswálé 'òle nì dhi 'i.»

²⁸ Gò Pèteró dré tàzoá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mà tayí àma kì ngá títi dhi ì adrézó àmi lebe.» ²⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi àyi dzó 'i yà, àyi tókó 'i yà, àyi adrúpi 'i yà, àyi tibhá 'i yà, kó ngalé àyi ànni ì 'i yà dhi kì tayilèpi Giká nì Opì nì tà sè dhi, ³⁰ a nì ngá nda kì vúdri kisú tsàle vésè be bí lókyá kòndhi sè. Kòndhi íbe dhi, a nì kòkpà lídrì kóná vésè kólyá dhi nì kisú lókyá adrélèpi alìle dhi sè.»

Yésu gò tódhyá àyi dràma nì tà longó, àyi ngàma dràdrà 'àsè dhi be

(A kòndò kpà Mátáyò 20:17-19; Mároko 10:32-34)

* 18:25 18:25 «Kàmìlò» kòndhi, kà'wà kàdrì dóngi tíni dhi 'i.

³¹ Amvolásá dhi, Yésu dré áyi lebhébhá mudrí-drí-rí dhi ki drizo garà dri gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì yi rè ká! Mà adré mbàle Yèrusalémà na. Kònale dhi, tà títi pròfétà ì dré tisile Mòndí ni Mv́a ni tà dri dhi ki ru 'o. ³² A ni akódhi ni lefè pàgàno ì drígá. Áyi nda ì dré akódhi ni gùzo, lodházóá, tùsú lufízó mǎá, ³³ tswázóá gò, p̀fúzóá drále. Dì kitù ni na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'ásè.»

³⁴ Dì, tà Yésu dré tàle nda ki àlo fi tá ìna àyi drina ko. Tà nda ki àndu zù tá ì zùzù àyi dré. Dì ì ni ngalè Yésu adrè tá àdho tà ta ya dhi ko.

Yésu tidrí agó àlo mì be kùdúkùdu ró dhi

(A kònò kpà Mátáyò 20:29-34; Mároko 10:46-52)

³⁵ Yésu dré tá adrèrà'a tsàle ànyi Yèrikò làga dhi 'á dhi, agó àlo mì kùdúkùdu ró dhi líri tà láti làga adrélé ngá zi mòndí ì tí. ³⁶ Akódhi nda kòyi mòndí zyandre ì adrèrà'a lavulè dre dhi, dré lízizóá ngalè tà nda àdho tà 'i ya dhi. ³⁷ Gò logózoá drá dhi: «Yésu Názàrétà lesè dhi adrè lavulè ni.» ³⁸ Kòyi tà nda dre dhi, dré ngàzo adrélé loyóá dhi: «Yésu, Dàwidí ni Mv́a, mí bhà áma kizà wà!» ³⁹ Mòndyá adrèbhá lavulè drídrí dhi ì dré adrèzo tetrélé akódhi dri, kòtayíró kúlí adrèzo kíri. Dì, dré gòzo véle adrélé kúlí loyó wáláká ni ni lavú: «Dàwidí ni Mv́a, mí bhà áma kizà wà!»

⁴⁰ Gò Yésu dré áyi kíkízó tàá dhi, à kàdrí agó nda alizo ába í véle. Akódhi nda kàtsá ànyi dre dhi, Yésu dré lízizóá tíá dhi: ⁴¹ «Mí adrè léá má kò'o mí dré àdho tà kòdhyá?» Akódhi logó dhi: «Mírí, má lè ngá nòle!» ⁴² Dì Yésu tà drá dhi: «Mí kònò ngá. Ámi tà ka'íkà'í tidrí mì dre.» ⁴³ Gbá kòdhwá, akódhi dré kídhózo adrélé ngá no. Gò dré ngàzo adrélé Yésu ni lebhé adrèzo Gíká ni rú bha kùle. Mòndyá títi dhi ì kònò tà nda dre dhi, ì dré kpà adrèzo Gíká ni rú bha kùle.

19

Yésu ì Zákáyò be dhi

¹ Yésu dré fizo Yèrikò na gò adrélé lavulè bhàandre nda 'ásè. ² Dì agó àlo rú be Zákáyò, adrélépi mèdáyí lagíbhá ki kàdrí ro ìndí ngá líyí ro dhi tá kpà bhàandre nda na be. ³ Akódhi nda adrè tá léá nòle ngalè Yésu àdhi 'i ya dhi. Dì, mòndí zyandre dhi ki tà sè dhi, kítswá tá ìna nòá bwà ko, dré tà mbàle tàli dhi sè. ⁴ Gò dré rāzo drídrí mbàle fa rú be síkòmòró dhi drina, kítswalé Yésu ni no dhi bvó. Tàko ko, akódhi nda adrè tá 'òle lavulè láti nda 'ásè. ⁵ Yésu kàtsá àrà nda 'á dre dhi, dré mì tingázó Zákáyò ni no gò, tàzoá drá dhi: «Zákáyò, mí así mbèlè. Angyá ko, adrè léá dhi, má káyí àndró mí bhàna.» ⁶ Dì Zákáyò dré asizó mbèlè gò, dré Yésu ni ka'izo dòle ì bhàna arí sè.

⁷ Mòndyá títi tà nda ni nobhá dhi ì adrè tá Yésu ni ndrì, adrèzo tàá dhi: «Dhya kòdhi ì ìna file ayilè tàkonzi líyí ni dzó na!» ⁸ Dì, Zákáyò dré ngàzo áyi totó Mírí kandrà tàá drá dhi: «Mírí, mí nò rè ká! Má ni áma ngá títi lanzilé 'a be rí dhi ki àlo fe lemerèbhá ì dré. Kòdhi ìbe dhi, má kòkàrí mòndí ni làfa túrúpfú sè dhi, má ni làfa nda ni logó drá, áya ni ni bhàzo dríá vèsè be na.» ⁹ Dì Yésu tà drá dhi: «Àndró, tà tidrízó dhi afí dzó kòníndhi lé dre. Tàko ko, dhyá kòníndhi kókpà Abàramà ni ànzi ki àlo 'i. ¹⁰ Angyá ko, Mòndí ni Mv́a alì kítswalé mòndyá avìbhá dhi ki nda, àyi ki tidrízó dhi bvó.»

Pídhígó m̀aràbà mudrí dhi ki tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 25:14-30)

¹¹ Mòndyá zyandre nda ì dré tá adrèrà'a Yésu ni yi dhi 'á dhi, dré gòzo pídhígó àlo dhi ni pí àyi dré. Tàko ko, akódhi tá ànyi Yèrusalémà làga, ìndí ì adrè tá àyikya kisúá dhi, Gíká ni Opí ni atsá gbá lókyá nda sè. ¹² Dì tà àyi dré dhi: «Agó àlo ópí ki súrú lesè dhi adrè tá 'òle líle bvò vwàwv̀a ro dhi na, à kòbhàró ì adrélé ópí ro gò, í kàgòró adrélé áyi òpí nya be dhi bvó. ¹³ Dì dré áyi m̀aràbà mudrí dhi ki azizó, làfa lò'wa mudrí dhi ki lanzizó àlo àlo àyi drígásè gò, tàzoá àyi dré dhi: «Mì kàdré àzi 'o làfa kòníndhi sè adrèzo timbàá, tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á.»*

¹⁴ Dì, mòndyá akódhi ni bvò nda lé dhi ì adrè tá àyikya togó kònzi bha akódhi rú. Gò ì dré mòndí múzo líle akódhi vèsè tàá dhi: «Mà adrè léá dhi, dhyá kòdhi kònya òpí áma dri dhi ko.»

¹⁵ Dì, tágba kònini dhi, ì dré akódhi ni bhàzo ópí ro gò, dré agòzo. Dré m̀aràbà mudrí ì dré tá làfa tayízó àyi drígá nda ki azizó gò, àyi ki lízizó ǹizoá ngalè ì timbá tá áyi làfa ni drí àngopí ya dhi. ¹⁶ Dhyá drídrí dhi kàtsá dre dhi, dré tàzoá dhi: «Mírí, má 'o àzi làfa lò'wa mína sè gò, làfa lò'wa mudrí àruka ki kisúzó bhàle dríá.» ¹⁷ Dì ópí nda tà drá dhi: «Ama m̀aràbà dóro ni, mí 'o dóro! Mí dré kítswalé má dré ka'ile tà mv́a tsà sè dhi sè dhi, má ni ámi bha adrélé bhàandre mudrí dhi ì drile.»

* **19:13** 19:13 A adrè tá làfa lò'wa kòníndhi ni rú zi «m̀iná». M̀iná àlo dhi tà làfa adrélé fèle mòndí àlo dré àzi 'òle mbá na sè dhi tí dhi 'i.

¹⁸ Gò māràbà ni rî dré atsázó táá dhi: <Mírî, má 'o ázi láfa lò'wa mína sè gò, láfa lò'wa nzi áruka kí kisúzó bhàle dríá.> ¹⁹ Dì ópí nda tà drá dhi: <Má ni ámi bha adrélé bhàandre nzi dhi ì dríle.>

²⁰ Gò māràbà ni na dré atsázó táá dhi: <Mírî, láfa lò'wa mína kòndhi. Má zù tá láfa nda tayílé kítá na. ²¹ Má adré tá ámi ro, mí dré adrélé agó tómbá 'i dhi sè. Mí adré mína ngá mí dré bhàle ko dhi kí do, adrézó kpá ngá mí dré kidhíle ko dhi kí akónà.>

²² Dì ópí nda tà drá dhi: <Mí, māràbà kònzì nì, má ni ámi tàbvò ta ámi tàndì nì kúlí sè. Mí nǐ tá tàle dhi, ma agó tómbá 'i dhi be. Má adré ngá má dré bhàle ko dhi kí adó, adrézó ngá má dré kidhíle ko dhi kí akónà. ²³ Mí bhà ò tá láfa mína dzó adrézó láfa 'o lendrélé dhi na ko ádho tà sè? Kòndò má nì tá kítswá láfa nda ni adó àmupi nì be.> ²⁴ Gò dré tàzoá mǎndí í lága dhi ì dré dhi: <Mí do láfa lò'wa kòdhi akódhi drígásè, fèle dhya adrélépi ába mudrì dhi dré.> ²⁵ Dì ì tà drá dhi: <Mírî, akódhi nda láfa lò'wa íbe mudrì.> ²⁶ Akódhi logó àyi dré dhi: <Má adré táá ámi dré dhi: Dhya àngùdhi adrélépi ngá íbe dhi dré dhi, à nì akódhi nì ngá nda kí drì timbà. Dì, kàdré ìna dhya adrélépi ngá ako dhi nì tà sè dhi, à nì ndìndì ngá mvá tsà dré adrézó ába dhi nì do drígásà. ²⁷ Dì, kàdré áma kàribhá lebhá tá má kònya ópí àyi dri ko nda kí tà sè dhi, mì adrì àyi alizo àyi kí tilí todràle má kandrà.>

Yésu fi Yèrúsalemà na ópí tìni

(A kòndò kpá Mátáyò 21:1-11; Mároko 11:1-11; Yòwàni 12:12-19)

²⁸ Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, dré gòzo láti do adrézó mbàle Yèrúsalemà na. ²⁹ Kòtsa ànyi bhà rú zile Bètèfagé ìndì Bètànìyà dhi ì kandrà, ànyi kóngó Olivè fa kya lága dre dhi, dré àyi lebhébhá rì dhi kí múzo lìle drìdrì, ³⁰ tàzoá àyi dré dhi: <Mí lì bhà ámi kandrà kòndhi léna. Mí kòfi lána dre dhi, mì nì púndà mvá 'ìle, à dré dhu rè mbàzo dríá ko dhi nì kisú. Mí atrì akódhi, alizo ába má véle. ³¹ Dhya àlo kòlizi ámi tí dhi: <Mí adré triá ádho tà sè?> ya dhi, mì kòtà drá dhi: <Mírî adré léá nì.>

³² Dì dhya mùle nda ì dré lizo tà nda nì kisú ngóro Yésu dré tá tàle àyi dré dhi tìni. ³³ † dré tá adrerà'a púndà mvá nda nì atrì dhi 'á dhi, púndà nda nì líyí ì dré lizizóá àyi tí dhi: <Mí adré púndà mvá kòdhi nì tri ádho tà sè?> ³⁴ † logó dhi: <Mírî adré léá nì.> ³⁵ Gò ì dré púndà mvá nda nì asézó atsázó ába Yésu véle. † dré àyi kí kítá bhèzo dríá gò, Yésu nì 'òzo lírlé dríá.

³⁶ Dì akódhi dré tá adrerà'a lìle dhi 'á dhi, mǎndí zyandre dhi ì adré tá àyi kí kítá kí lasé láti mǎsè, kòlavúro dríásà be dhi bvó. ³⁷ † kòtsa ànyi Yèrúsalemà lága láti adrélépi síle kóngó Olivè fa kya drílèsè dhi 'á dre dhi, akódhi nì lebhébhá zyandre títi dhi ì dré ngàzo adrélé lenzélé lúlúgyá be, adrézó Giká nì rú bha kùle tà títi lín-dríga ró ì dré nòle dhi kí tà sè. ³⁸ † adré tá táá dhi:

«Tà tani kàdré ópí adrélépi alile Mírî nì rú sè dhi dri!

Tà kídrikídri kàdré bhù na, ìndì rúku kàdré Giká kurú na bhù na dhi dré!»†

³⁹ Gò Fàrsáyò àruka mǎndyá zyandre nda ì kòfalé dhi ì dré tàzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, mí kòlawà ámi lebhébhá nì ì dri, ì kòtayíró kúlí!» ⁴⁰ Dì Yésu logó dhi: «Má adré táá ámi dré dhi: † kòtayí kúlí dhi, kírá kí lúlúgyá ga nì!»

Yésu ngo Yèrúsalemà nì tà sè

⁴¹ Yésu kòtsa ànyi Yèrúsalemà lága bhàandre nda nì no dre dhi, dré ngàzo ngòle tà nì sè, ⁴² tàzoá dhi: «Á! Yèrúsalemà, kòndò mí kòndì tá tà kítswálépi tá tà kídrikídri fe mí dré lókyá ándrò kòndhi sè dhi be dhi! Dì, nyànomvá dhi, tà nda zù ì zùzù mí dré. ⁴³ Tàko ko, lókyá nì atsá ámi kí gò, ámi kàribhá ì dré ámi gàrà kèzo kúru, ngá tobhàzo kítswázó ádzú bhu mí rú gò, ì dré ádzú bhúzo mí be ámi gàrà títi dhi ì 'ásè. ⁴⁴ † nì ámi kí bhe kinyílé kǐnì mí, ámi ànzi mí lé dhi íbe. † kítswá kírá kí àlo tayí àzaya nì dri ko. Angyá ko, mí nǐ tá mína lókyá Giká dré alizo kítswálé ámi tídrì dhi ko.»

Yésu dro mǎndyá adrèbhá ngá lagí dhi ì topfòle tèpèlò 'ásè

(A kòndò kpá Mátáyò 21:12-17; Mároko 11:15-19; Yòwàni 2:13-22)

⁴⁵ Amvolásà dhi, Yésu dré fizo tèpèlò na gò, dré ngàzo mǎndyá adrèbhá tá ngá lagí kònàle dhi kí dro topfòle 'ásà. ⁴⁶ Dré tàzoá àyi dré dhi: «Giká nì Kúlí adré táá dhi: <Ama dzó nì adré dzó adrézó tà ta má be dhi 'i.> Dì, mì gò àmikya dzó nda nì bha adrélé àrà kùgubhá ì dré adrézó àyi kí zu dhi ró!»†

⁴⁷ Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, Yésu adré tá tà tadhá tèpèlò na. Kòwánà kàdrì ì, tàtrítrí kúlí tadhábhá ì tsàle Yúdà ànzi kí drì kòbhá íbe dhi, ì adré tá láti nda kítswázó akódhi nì pfu dràle. ⁴⁸ Dì, ì kítswá tà àyikya láti kisú bwà ko. Angyá ko, mǎndyá títi dhi ì adré tá akódhi nì kúlí yì lovó sè.

20

A lizi Yésu tí ngalè akódhi ni rinyi angá ángolèsè ya dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:23-27; Mároko 11:27-33)

¹ Kítú àlo dhi, Yésu adré tá mómí kí tadhá tépelò na, adrézó Rúbí Tani longó àyi dré. Gò kòwánà kàdrì ì, tatrítrí kúlí tadhábhá ì ìndì bhàgo ìbe dhi ì dré alizo akódhi vélé, ² lizíá tíá dhi: «Mí tá rè àma dré ká: Rinyi mí dré adrézó tá kòdhi kí 'o dhi angá ìna ángolèsè? Adhi fè rinyi nda mí dré nì?»

³ Yésu logó àyi dré dhi: «Má ní kókpá tá àlo dhi ní lizí àmi tí. Mí tá rè má dré ká! ⁴ Bátisimò Yòwánì dré fèle dhi angá tá ìna ángolèsè: Giká vélésè, kó ngalè mómí ì vélésè?» ⁵ Gò ì dré dhèzo adrélé tá kayí àyi kófalésè, adrézó táá dhi: «Má kòtà dhi <Bátisimò nda angá Giká vélésè> dhi, akódhi ní go lizíá àma tí dhi: <Mí ka'í di Yòwánì ko àdho tá sè?> ⁶ Di, má kòtà kó dhi <Bátisimò nda angá mómí ì vélésè> dhi, mómíá tífi dhi kí àma kí lebhé todràle kírà sè. Angyá ko, ì adré ka'íá dhi, Yòwánì tá ìna pròfètá 'i.» ⁷ Di ì dré logózóá drá dhi: «Má ní ngalè bátisimò nda angá ángolèsè ya dhi ko.»

⁸ Yésu gò táá àyi dré dhi: «Kàdré kònìni dhi, má kitswá kókpá táá àmi dré ngalè rinyi má dré adrézó tá nda kí 'o dhi angá ángolèsè ya dhi ko.»

Pídhígò vínò líkíbhá kònzi dhi kí tá dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 21:33-46; Mároko 12:1-12)

⁹ Gò Yésu dré pídhígò kònndhi ní pizo mómí ì dré, tázoá dhi: «Agó àlo dhi bhe tá vínò àyi amvú na. Dré amvú nda ní tayízo vínò líkíbhá àruka ì drígá gò, lizo atsi na lókyá be vwáwà ro. ¹⁰ Lókyá vínò lò'wa kízo dhi kókitswá dre dhi, dré àyi mārābā kí àlo mùzo lìle vínò líkíbhá nda ì véna, ì kòfèró í dré lò'wa ìna tíni dhi be dhi bvó. Di, vínò líkíbhá nda ì dré àyikya mārābā nda ní tswāzo gò, logózóá nzile drígálé sè. ¹¹ Gò amvú líyí nda dré mārābā àza mùzo lìle àyi véna. Di, ì dré kpà akódhi nda ní tswāzo, kanyò fèzo drá gò, logózóá drígálé sè. ¹² Dré gòzo mārābā ní na mu lìle gò, ì dré akódhi nda ní pñuzo bí ìbe gò, dòzoá bhèle amvú 'asè kivi na.

¹³ Di amvú líyí nda kòyi tá nda dre dhi, dré kisúzoá í léna dhi: «Má ní 'oá ngíni? Má ní àma mváagó má dré lèlè tò dhi ní mu kòdhyā. Aruka ní, ì ní akódhi ní lindri bha.»

¹⁴ Di, vínò líkíbhá nda ì kònò mváagó nda adrérá'a alìle dre dhi, ì dré tázoá àyi kófalésè dhi: «Kònndhi dhyā dra amvú kònndhi ní kisúlèpi tàylé ro dhi 'i. Má kòpfi akódhi dràle, amvú dré tá kitswálé kisúlé tàylé ro nda kàdréró àma dré!» ¹⁵ Di ì dré ngāzo akódhi ní ru bhèle amvú nda 'asè kivi na gò, pñuzoá dràle.»

Yésu gò lizíá dhi: «Mí adré kisúá dhi, amvú líyí nda ní 'oá ngíni àyi kí tá sè dhi? ¹⁶ Akódhi ní tsa vínò líkíbhá nda kí tupfú todràle gò, gòzo amvú vínò àdhyā nda ní tayí mómí àruka ì drígá.»

Di mómíá zyandre nda ì kòyi tá nda dre dhi, ì dré tázoá dhi: «Tà nda kòdhi ì kò'o ru tàdzí ko!»

¹⁷ Di Yésu dré àyi kí nòzo dhi gò, tázoá dhi: «Tà tisìle Giká ní Kúlí na kònndhi adré di lèá tàle ngíni?»

<Kírà dzó sibhá ì dré gāle gāgā dhi,

gò atsálé kírā agógó dzó nda dré adrézó àyi totó dríá dhi ró.*

¹⁸ Dhyā ángùdhi dra dhèlepi kírā nda dri dhi ní ño. Kòdhi ìbe dhi, kírā nda ní dhyā ángùdhi ì dré dra adhézo dríá dhi ní kinyí.»

¹⁹ Gbá lókyá nda sè dhi, tatrítrí kúlí tadhábhá ì kòwánà kàdrì ìbe dhi ì dré láti ndāzo kitswāzo Yésu ní ru. Angyá ko, ì ní tá tàle dhi, akódhi pí tá pídhígò nda àyi rú dhi be. Di, ì dré tá adrélé mómíá zyandre dhi kí ro dhi sè dhi, ì dré akódhi ní tayízo.

Káyisará, Rómá kí ópí kàdrì ní mèdáyí gima

(A kònò kpà Mátáyò 22:15-22; Mároko 12:13-17)

²⁰ Di ì dré ngāzo adrélé Yésu ní mǐ ga gò, mómí àyi kí 'obhá adrélé mómí gyāgyā ró dhi kí mùzo lüzú ró lìle Yésu véna. Àyi nda ì adré tá akódhi ní le 'òle la'ìle kúlí dré tá adrélé tàle dhi ì silé, ì kókitswáro akódhi ní fe Rómá kí gùvèrènére drígá. ²¹ Di ì dré akódhi ní lizízo tázoá dhi: «Tadhálépi, má ní tàle dhi, tá mí dré adrélé tàle ìndì tadhále dhi ì gyāgyā dhi be. Mí adré mómí kí no twátwa ko. Mí adré kpà Giká ní tá tadhá tá bàti sè. ²² Di mí tá rè àma dré ká: Àma kí tatrítrí kúlí ka'í, má kàdré Káyisará ní mèdáyí gi dhi 'í? Kó ngalè, ka'í ko?»

²³ Di, Yésu dré ìna àyi kí túrúpfú tá nizo kyá gò, logózóá àyi dré dhi: ²⁴ «Mí afè dènári àlo dhi má dré nòle.» Ì kòfè làfa lò'wa nda drá dre dhi, dré lizízoá dhi: «Mómí lindri kònndhi tsale rú tisile dríá kònndhi be dhi, àdhi àdhyā 'i?» Ì logó drá dhi: «Káyisará

* 20:17 20:17 A kònò Longó ì 118:22.

àdhya 'i.» ²⁵ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré di ngá Kàyìsàrà àdhya ni fe Kàyìsàrà dré, adrézó kpà ngá Giká àdhya ni fe Giká dré.»

²⁶ Di ì kítswá tá akódhi ni 'o la'ile kúli dré tá tàle móndí i kandrá dhi i silé bwà ko. Be ró dhi, àyi kì líndri ga tá kúli dré logólé nda sè gò, ì dré kúli tayizó adrézó kírì.

Tà lizilé ngangà dràdrà 'àsè dhi ni tà dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 22:23-33; Mároko 12:18-27)

²⁷ Amvolásà dhi, Sàdùkáyò àruka ì dré alizo Yésu vélé kítswálé tà lizi tíá. (Ayi nda ì adré tàá dhi, ngangà dràdrà 'àsè dhi yókódhó.) Di ì tà drá dhi: ²⁸ «Tadhálépi, Mósè tisi àma dré dhi: «Agó àlo adrélépi mvá àko dhi kòdrà àyi tòkò ni tayí dhi, lè adrúpi ni kòdo tàyítòkò nda mòle, kítswázó ànzi ti àyi adrúpi drálepi nda dré.»[†] ²⁹ Di àgo nzi-dri-rì adrúpi ró dhi i tá be. Ayi kì kàyo dré tòkò àlo dhi ni mòzo gò, drázo tòlò mvá ti àko ró. ³⁰ Adrúpi ni ni rì dré tòkò nda ni dòzo mòle gò, dré kpà drázo tòlò mvá ti àko ró. ³¹ Tà nda dré kpà ru 'òzo kònini adrúpi ni ni na rú, tsàle byá adrúpi ni ni nzi-dri-rì rú. Ayi títi nda ì todrà mvá ti àko ró. ³² Kùdù ro dhi, tòkò nda dré kpà drázo. ³³ Di kítú móndí ì dré dra ngázo dràdrà 'àsè dhi tú dhi, adrúpi nzi-dri-rì nda ì kòfalé dhi, tòkò nda ni adré tsitsi dhi àdhi dré? Angyá ko, àyi títi nda ì do tá akódhi mòle àyi dré tòkò ro.»

³⁴ Yésu logó àyi dré dhi: «Mónnyá àndrò kòni ì adré ru mo, adrézó kpà àyi kì ànzi kì fe mòle. ³⁵ Di, lókyá adrélépi alile dhi sè dhi, mónnyá kítswábhá Giká mùlèsè ì kóngaró dràdrà 'àsè dhi ì gò adrélé ru mo ko, adrélé kpà àyi kì ànzi kì fe mòle ko. ³⁶ I kítswá kpà gòle dràle ko. Angyá ko, ì ni àyikya adré ngóro ángéló ì tìni. Ayi Giká ni ànzi 'i, ànzi ngabhá dràdrà 'àsè dhi 'i. ³⁷ Di, kàdré ína ngangà dràdrà 'àsè dhi ni tà sè dhi, ndèndi Mósè tadhá tá ngádra 'á dhi, mónnyá dràbhá dre dhi kì nga dràdrà 'àsè dhi 'í. Tàko ko, dré tá fanzi adrélépi kòle àtsi ró dhi ni tà tisizo dhi, zi Mírì <Giká Abàramá àdhya, Giká Ísáká àdhya, ìndi Giká Yákóhbò àdhya.»^{*} ³⁸ Di Giká nda Giká àbvo kya 'i ko. Be ró dhi, akódhi ína Giká mónnyá lídri ro dhi kya 'i. Angyá ko, akódhi mùlèsè dhi, àyi títi nda ì lídri ro.»

³⁹ Di tàtrítri kúli tadhábhá kì àruka ì logó drá dhi: «Tadhálépi, mí tà tà kòdhi kyá!»
⁴⁰ Di dhya àlo dré gòzo vélé tà tabhì lizilé akódhi tí ko.

Mèsíyà i Dàwidí be dhi

(A kònò kpà Mátáyò 22:41-46; Mároko 12:35-37)

⁴¹ Gò Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «À adré tàá dhi, Mèsíyà Dàwidí ni mvá 'i dhi ngíni?

⁴² Tàko ko, Dàwidí ni tàndi tà tá búkù Yúdà ànzi kì Longó kya na dhi:

<Mírì Giká tà àma Mírì dré dhi:

Mí alì lírilé àma driágó lésè,

⁴³ tsàle lókyá má dré dra àmi kàribhá kì bhàzo

adrélé àmi pá zàle dhi 'á.»[§]

⁴⁴ Kòdhi Dàwidí adré Mèsíyà ni zì àyi Mírì ro. Di Mèsíyà nda ni kítswá kpà adrélé akódhi ni mvá ro ngìngìni ró?»

Yésu se àyi lebhá kì bí tàtrítri kúli tadhábhá kì tà sè

(A kònò kpà Mátáyò 23:1-36; Mároko 12:38-40)

⁴⁵ Mónnyá zyander títi dhi ì dré tá adrérà'a Yésu ni yi dhi 'á dhi, dré tàzoá àyi lebhá ì dré dhi: ⁴⁶ «Mì kàdré àmi kì líkì tàtrítri kúli tadhábhá kì tà sè. Angyá ko, àyi nda ì adré kánzò kítswákátswa dhi kì le asólé àyi rú, adrézó tatsilé ába móndí ì kòfalésè. Ì adré leá dhi, à kàdré mòdo fe àyi dré líndri sè ngá lagíra ì 'àsè. Ì adré leá lírilé àrà líndri àdhya lisámbò dzó ì 'àsè dhi ì 'àsè, adrézó kpà leá lírilé misá líndri àdhya gwányá ì 'àsè dhi ì lágásè. ⁴⁷ Ì adré tàyítòkò kì ngá kì kàri títi. Ì adré kpà tà zì Giká tí vwávwá ro, à kònòró àyi be dhi bvo. Di kítú dra tàbvo tàzo dhi tú dhi, à ni tà ño àyi dri tà tàndi ró.»

21

Ngá tàyítòkò àlo lemerè ro dhi dré fele Giká dré dhi

(A kònò kpà Mároko 12:41-44)

¹ Yésu dré tá adrérà'a tēpelò na dhi 'á dhi, dré mù tingázó ngábhá kì no adrérà'a àyi kì láfa bhe kpúkúbhú adrézó láfa líkì dhi na. ² Dré kpà tàyítòkò àlo lemerè ro dhi ni nózo láfa lò'wa nzi tsàtsà rì dhi kì bherà'a lána. ³ Gò Yésu dré tàzoá dhi: «Má adré tà bàti tà àmi dré: Tàyítòkò lemerè ro kòdhi bhà ína láfa kàdri, mónnyá àruka títi dhi kya kì lavú. ⁴ Tàko ko, àyi títi nda ì adó àyikya àyi kì ngá kì dri fele kòdhyá. Di, tòkò lemerè ro nda adó ína ngá títi ì dré tá adrézó ába kítswázó adrélé ásà dhi ì fele kòdhyá.»

† 20:28 20:28 A kònò Dùtèrònómè 25:5-6. ‡ 20:37 20:37 A kònò Pfooma 3:6. § 20:43 20:43 A kònò Longó ì 110:1.

Yésu longó tépelò ni pfùma ni tà

(A kònò kpà Mátáyò 24:1-2; Márokò 13:1-2)

⁵ Yésu ni lebhéha àruka i adrè tá tépelò ni tà ta, kírà aveave tépelò nda ni sizo ása dhi íbe, indí ngá fèle Gíká dré tépelò nda ni 'òzo avélé ása tò dhi íbe. Di, Yésu dré ína tázoá dhi: ⁶ «Kádré ngá mì dré adrélé nòle kòni ki tà sè dhi, lókyá adrélépi alile dhi sè dhi, à gò véle kírà kòni ki àlo kisé ázya ni dri ko. A ni kírà nda ki lebhé títi kìnì mi.»

Tà dra ru 'obhá lókyá kùdù ni tà tadházó dhi i

(A kònò kpà Mátáyò 24:3-14; Márokò 13:3-13)

⁷ Gò ì dré Yésu ni lizízo tázoá dhi: «Tadhálépi, tà kòdhi ki atsa ángutú? Adho tà ni ru 'o drídrí tadházóá dhi, tà nda ì adrè 'òle ru 'o káyá dhi ní?» ⁸ Yésu logó dhi: «Mì kádré àmi ki líkí dóro, à kòlitíró àmi ko. Tàko ko, mómí bí dhi ki alí áma ru sè adrélé táá dhi: <Ma Mésíyà 'ì> indí <Lókyá kítswá dre!> Di, mì kòlì àmikya àyi vésè ko. ⁹ Mì ni àdzú ki rúbí yí, mómí ki lígíma àyi ki ópí íbe dhi ki rúbí be. Di, mì kótayí àmi ki togó adrélé gále tírì dré ko. Tàko ko, adrè leá dhi, tà nda kòdhi ì kò'o rè zyà ru 'íká. Di, lókyá kùdù kítswá ína atsalé mbèlè ko.»

¹⁰ Gò táá àyi dré dhi: «Súru ki àdzú bhu súru áruka íbe. Opí ki kpà àdzú bhu opí áruka íbe. ¹¹ Kádíkàdi ni bvò kosé ríníyì sè, indí kàrábhò ni dhe drá kónzi íbe àrà twátwa i 'ásè. Tà dra tírì febhá dhi ki ru 'o, indí tà kádrì líndrìga ró dhi ki agá bhù mǐbhalé 'á.

¹² Di, tà títi nda i kandrá dhi, à ni àmi ki turú adrélé mì pfòle. A ni àmi ki lefè tàbvò tàle lísàmbò dzó i 'ásè, adrézó àmi ki lebhé bádzó i 'ásè. Ama tà sè dhi, à ni àmi ki tidrì topfòzo àmi íbe ópí kádrì i kandrásè indí gùvèrènére i kandrásè. ¹³ Tà nda ní láti nzi àmi dré kítswázó áma tà mì dré nòle indí mì dré yìle dhi ki longó àyi dré. ¹⁴ Di ása dhi, mì kòbhà àmi ki togó adrélé lanzìle, adrézó mì ni tà ta àmi rúsè ngínì ya dhi ni kisé drídrì dhi ko. ¹⁵ Tàko ko, má ni mána kùlí fe àmi dré kítswálé logólé tògyá sè àmi ki kàribhá i tí, ì kòkítswáro káyia ko, indí ì kòkítswáro tà ta ruásá twá ko dhi ma. ¹⁶ Nndìndí àmi ki tìbhá i, àmi ki arúpi i, àmi ki aró i, tsàle àmi ki arúpi íbe dhi ki àmi ki lefè kàribhá i drìgá gò, àmi ki áruka ki tufpúzó todràle. ¹⁷ Mómíyá títi dhi ki togó kónzi bha àmi rú áma tà sè. ¹⁸ Di, tágba kòníni dhi, àmi ki drìbhí ki àlo kítswá ína tavìle ko. ¹⁹ Mì kádré togó tsì, adrézó àmi ki totó tàtà dhi, mì ni lídrì kisé.»

Yésu longó Yèrusalémà ni pfùma ni tà

(A kònò kpà Mátáyò 24:15-21; Márokò 13:14-19)

²⁰ «Mì kònò sódá zyandre dhi i adrèrà'a Yèrusalémà ni gàrà ki kúru dre dhi, mì ni níá tàle dhi, bhàandre nda ni pfùma atsa ànyi dre dhi be. ²¹ Lókyá nda sè dhi, lè mómíyá dra adrèbhá bvò Yúdáyá ádhya na dhi ì kòlapá ràle kóngó i drìna, àyi adrèbhá Yèrusalémà na dhi ì kápfo lásá, indí àyi adrèbhá gbàbhú 'ásè dhi ì kòfì bhàandre nda na ko. ²² Tàko ko, kítú nda kòna ki adrè kítú tà nòzo mómíyá i dri dhi 'i, kítswálé tà títi tisìle Gíká ni Kùlí na dhi ì kò'oró ru be dhi bvò. ²³ Kítú nda ì tú dhi, kizà ni adrè kádrì tòkó adrèbhá 'a íbe dhi ì dré, indí tòkó adrèbhá bà fe ànzimvá i dré dhi ì dré. Kizà ni adrè kádrì lavulé bvò nda na, indí Gíká ni kómà ni adrè kádrì súru nda rú. ²⁴ A ni àyi ki áruka ki tufpú todràle sápi sè, áruka ni ki turúzó lizo àyi íbe bvò títi súru twá ro dhi ì 'ásè. Gò mómíyá súru twá ro dhi ì dré Yèrusalémà ni atózó àyi palé, tsàle mómíyá súru twá ro nda ki lókyá dré akírà'a títi dhi 'á.»

Mómíyá ni Mvá ni agòma

(A kònò kpà Mátáyò 24:29-31; Márokò 13:24-27)

²⁵ «Tà twátwa líndrìga ró dhi ki agá kítú mi, mbá mi, indí bhìbhínyà i mi. Di súru títi bvò dri dhi ki togó ki adrè kizà ro lavulé, àyi ki drì dré adrézó abilé, yìandre dré dra adrélé ru kágbá adrélé kpòrò 'o lavulé dhi sè. ²⁶ Mómíyá ki dra tírì dré, ì dré adrèrà'a tà adrèbhá alile bvò dri dhi ki letè dhi 'á. Angyá ko, ríníyì bhù na dhi ki ru kizí. ²⁷ Di lókyá nda sè dhi, mómíyá títi dhi ki Mómíyá ni Mvá ni no adrèrà'a alile ndùrùku i 'ásè, ríníyì kádrì be indí mìlanzilanzì kádrì be. ²⁸ Di tà nda kòdhi ì kòkídhó adrélé ru 'o dre dhi, mì kòtotó àmi àmi ki drì tingá kuru, adrézó gánzi ró. Tàko ko, lókyá Gíká dré dra àmi ki apázó dhi atsa ànyi dre.»

Tà tadhálé figí fa ni tà rú dhi

(A kònò kpà Mátáyò 24:32-35; Márokò 13:28-31)

²⁹ Gò Yésu dré tà kòníndhi ni tázo àyi dré kùlí alaala sè, tázoá dhi: «Mì nò rè figí fa túmání fa áruka títi dhi íbe dhi ì ká! ³⁰ Mì kádré àyi ki bí no adrèrà'a ròle dhi, mì ni tàle dhi, yígú ànyi dhi be. ³¹ Kòkpá kòdhi tñí, lókyá mì dré dra tà nda kòdhi ki nòzo adrèrà'a ru 'o dhi tú dhi, lè mì kòní tàle dhi, Gíká ni Opí ànyi káyá dhi. ³² Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mómíyá dra adrèbhá lídrì íbe lókyá nda sè dhi ì kítswá dràle títi drídrì tà títi nda

ì dré dra ru 'òzo dhi kandrá ko. ³³ Bhù ì bvò be dhi ki akí. Di, áma kúlí ì kitswá àyikya tādží akilé ko.

³⁴ Mì kònò dóro, mì kòbhàró àmi ki togó adréle lanzile gwányá 'òma ni tà sè, wá tsìma ni tà sè, ìndì tà bvò kòndi àdhya ki kisùma ni tà sè ko, kítú tàbvò tàzo nda kòkírò àmi ngbò ró ko. ³⁵ Tàko ko, kítú nda ni atsá mónyá títi bvò dri dhi ì dré. ³⁶ Lè mì kàdré di tàmgá dri, adréle tà zi Giká tí lókyá wáyi sè, mì kòkítswáró tà títi adrébhá alile nda ki lavú, kitswázó àmi ki totó kanyò àko Mòndí ni Mv́a kandrá.»

³⁷ Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, Yésu adré tá tà tadhá tépelò na gò, ngátsi sè dhi, dré adrézó pfole mbàle ayilé kóngó Olivè fa kya drína. ³⁸ Di drùbhì kánó, mónyá títi dhi ì adré tá lìle akódhi ni yi tépelò na.

22

Yúdási ì yi ru kòwàná kàdrì ìbe, kòleferó Yésu àyi drígá

(A kònò kpá Mátáyò 26:14-16; Mároko 14:10-11)

¹ Yúdà ànzi ki gwányá Mápá tàkú àko dhi àdhya, adréle kpá rú zìle Pásiká dhi adré tá atsálé ànyi. ² Kòwàná kàdrì ì tátrírì kúlí tadhábhá ìbe dhi ì adré tá láti nda kitswázó Yésu ni pfu dràle lùzu ró. Tàko ko, ì adré tá àyikya mónyá zyandre dhi ki ro.

³ Di Sātáná dré fizo Yúdási adréle kpá rú zìle Isikàriyótá dhi na. Akódhi nda tá Yésu ni lebhá mudri-dri-rì dhi ki àlo 'i. ⁴ Gò dré ngàzo lìle tà tà kòwàná kàdrì ìbe ìndì tépelò líkìbhá ki kàdrì ìbe, ì ni Yésu ni lefè àyi drígá ngíni ya dhi ni tà dri. ⁵ Àyi nda ì dré lenzézó tà nda sè gò, ì dré lazizóá dhi, ì ni làfa fe drá. ⁶ Di Yúdási dré ka 'izoá gò, kídhzó adréle lókyá dóro Yésu ni lefèzo àyi drígá dhi ni nda, mónyá zyandre dhi ì kònrò ko.

A ledé tà Yésu ì dré gwányá Pásiká àdhya ni nyàzo lebhá ni ìbe

(A kònò kpá Mátáyò 26:17-25; Mároko 14:12-21; Yòwàni 13:21-30)

⁷ Gwányá Mápá tàkú àko dhi àdhya tú dhi, kítú adrézó kábiligá mvá Pásiká àdhya ni pfu dràle mòbòmá ro dhi dré atsázó. ⁸ Di Yésu dré Pétèrò ki mùzo Yòwàni be, tàzoá dhi: «Mì lì ngá ladhí áma dré gwányá Pásiká àdhya ni nyàzo.» ⁹ Ì lizì akódhi tàzoá dhi: «Mí adré leá dhi, mà kòlì ladhá ángwá?» ¹⁰ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kòfi bhàandre na dre dhi, mì ni dri si agó àlo adrélepi yi do lídrì na dhi be. Mì dhe akódhi nda bvò, tsàle dzó dré dra fizo lána dhi na. ¹¹ Mì kòtà dzó nda ni líyì dré dhi: «Dhya tà tadhálepì dhi adré àmi lizì: Dzó 'a kile mà dré kitswázó Pásiká nya áma lebhá ìbe dhi ángwá?» ¹² Di akódhi nda ni dzó 'a kile kàdrì kurú na dhi ni tadhá àmi dré. A tobhá mísá ì ngá àruka ìbe tayilé lána dre. Mì kòladhí ngá áma dré kònalè.» ¹³ Di ì kòlì dre dhi, ì dré tà títi nda ki kisúzó ngóró Yésu dré tá tàle àyi dré dhi tìni. Gò ì dré ngá ladhízó kitswázó gwányá Pásiká àdhya ni nya.

Mìrì ni rùbhá ì kàrì ni be dhi

(A kònò kpá Mátáyò 26:26-30; Mároko 14:22-26; 1 Kòrìtòbhá ì 11:23-25)

¹⁴ Lókyá kòkítswá dre dhi, Yésu ì dré tsàzo lírìlé mísá làgásè tùmáni akódhi ni àpóstolò mudri-dri-rì dhi ìbe. ¹⁵ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Ma tà lovó ìbe tò atsálé nyànomvá dhi, mà kònyaró Pásiká kòndhi tùmáni àmi ìbe áma kizá nyàma kandrá. ¹⁶ Tàko ko, mà adré tàá àmi dré dhi: Má gò véle nyàá ko, tsàle lókyá tà ni ni dré dra ru 'òzo kitswálé títi Giká ni Opì na dhi 'á.» ¹⁷ Di dré kópò adózó, àwoyá fèzo Giká dré gò, tàzoá dhi: «Mì do vínò kópò kòndhi lé ni lanzilé àmi kòfalèsè. ¹⁸ Tàko ko, mà adré tàá àmi dré dhi: Má gò véle vínò mvu ko, tsàle lókyá Giká ni Opì dré dra atsázó dhi 'á.»

¹⁹ Dré mápá adózó, àwoyá fèzo Giká dré gò, òzoá fèle àyi lebhá ì dré gò, tàzoá dhi: «Kòndhi áma rùbhá mà dré adréle fèle àmi ki tà sè dhi 'i. Mì nya, ìndì mì kàdré 'òá kònrìni adrézó áma tà kisú.»

²⁰ Ngá nyàma àmvolèsè dhi, dré kòkpá 'òzoá kònrìni kópò sè. Adó kópò nda, tàzoá dhi: «Kópò kòndhi adré tà tidhí Giká dré bhàle ru yizo mòndí ìbe áma kàrì kutùlepì àmi dré dhi sè dhi ni tà tadhá.

²¹ Di, mì yi rè ká! Dhya adrélepì 'òle áma lefè kàrìbhá ì drígá dhi adré lírìlé tùmáni má be mísá kòndhi làga. ²² Tà bàti ró dhi, Mòndí ni Mv́a ni lì dràle ngóró Giká dré tá tà ni ni bhàle drìdrì dhi tìni. Di, kizá ni ìna adré kàdrì dhya dra Mòndí ni Mv́a nda ni lefèlepì dhi dré!» ²³ Di ì dré kídhzó adréle lizíá àyi kòfalèsè, ngalè àdhi àyi kòfalé dhi ni tà nda ni 'o ni ya dhi.

Dhya kàdrì lavulé dhi àdhi 'i?

²⁴ Gò Yésu ni lebhá nda ì dré dhèzo adréle tà kayí àyi kòfalèsè, nìzoá ngalè dhya kàdrì lavulé àyi kòfalé dhi àdhi 'i ya dhi. ²⁵ Di Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mónyá bvò kòndi àdhya ki ópì ì adré àyikya ópì nya àyi dri rìnyì sè. Dhya kàdrìkàdrì àyi drìle dhi ì adré kpá àyi ki tàndi ki zì mòndí ki ledébhá ì ró. ²⁶ Di, adré leá dhi, àmi ki tà kàdré

kònini ko. Be ró dhi, lè dhya kàdrì lavulè àmi kòfalé dhi kàdré àmi ki tùgumvá tìni. Lè kpà dhya adrélèpi àmi ki drì ko dhi kàdré tà 'o àmi ki màràbà tìni. ²⁷ Angyá ko, mì adrè kisùá dhi, dhya kàdrì lavulè dhi àdhi 'i: dhya adrélèpi ngá nya mísá na dhi, kó ngalè, dhya adrélèpi ngá bha nyàlè dhi? Zakó tá dhya adrélèpi ngá nya mísá na dhi 'i? Dì, ma mána àmi kòfalé dhi ngóro dhya adrélèpi tà 'o àmi dré dhi tìni. ²⁸ Ami ró dhi, àmi tá ngbù dhya adrèbhá tùmáni má be tà dré adrèrà'a áma tabhì dhi 'á dhi 'i. ²⁹ Dì má adrè àmi ki bha adrélé òpì nya, ngóro áma Atá dré áma bhàlè adrélé òpì nya dhi tìni, ³⁰ mì kàdré ró ngá nya ìndì ngá mvu áma mísá làgàsè áma Opì na. Kònàlè dhi, mì ni lírì lírìrà adrèzó òpì nya dhi i drìsè, adrélé Isèrèlè ànzi ki sùrú mudrì-drì-rì dhi ki tàbvò ta.»

Yésu longó dhi, Pètèro ni àyi ga

(A kònò kpà Mátáyò 26:31-35; Mároko 14:27-31; Yòwàni 13:36-38)

³¹ Yésu gò tàá dhi: «Simónà, Simónà, mí yi rè ká! Sàtanà zi tà Giká tí, kòfèro láti í dré àmi ki tabhìzo, ngóro à dré adrélé ngánò kiyá dhi tìni. ³² Dì, má zi mána tà Giká tí mí dré, mí kòtàyíro àmi tà ka'ka'i ko dhi bvó. Dì mí kògò agòlè má vélé dre dhi, mí kòtìmbà àmi adrupì i àyi ki tà ka'ka'i na.» ³³ Dì, Pètèro tà drá dhi: «Mírì, ma gánzi ró lile bã nya, ìndì lile dràlè tùmáni mí be.» ³⁴ Yésu logó drá dhi: «Pètèro, má adrè tàá mí dré dhi: Àndrò drìdrì àgòlòwa dré dra tsìrà bhèzo dhi kandrà dhi, mí ni áma ga vèsè be na tàzoá dhi, mí ni ma ko.»

Yésu tà àyi lebebhá i dré dhi, i kòlotó àyi kitswálé àdzú bhu

³⁵ Yésu gò lizíá àyi tí dhi: «Lókyá má dré tà àmi ki mùzo lile làfa àko, kòmvò àko, ìndì kámóká àzya àko dhi sè dhi, ngá àlo dhi pí tà àmi vélé?»* Ì logó dhi: «Kóko.» ³⁶ Akódhi tà àyi dré dhi: «Dì, nyànomva dhi, dhya adrélèpi làfa ìbe dhi, kòdo làfa nda be. Dhya adrélèpi kòmvò ìbe dhi, kòdo kpà be. Dhya adrélèpi sápi àko dhi, kòlagí àyi kítá kidhì àdhyà kitswázó sápi gí i dré. ³⁷ Tàko ko, má adrè tàá àmi dré dhi: Lè tà tsìlè áma tà dri Giká ní Kúli na kònìdhi kátsá má rú: «Á amú akódhi nále tatrítrí kúli ñobhá ìbe.»† Tà bàti ró dhi, tà tsìlè áma tà dri kòdhi adrè 'òlè ru 'o.» ³⁸ Akódhi ni lebebhá i gò tàá dhi: «Mírì, sápi rì dhi i be kònìdhi.» Akódhi logó àyi dré dhi: «Kòdhi kitswá dre.»

Yésu zi tà Giká tí kòngó Olivè fa kya drìna

(A kònò kpà Mátáyò 26:36-46; Mároko 14:32-42)

³⁹ Yésu kápfo kònalèsè dre dhi, dré lizo mbàlè kòngó Olivè fa kya drìna, ànzyà gá dré adrélé 'òlè dhi tìni. Akódhi ni lebebhá i dré kpà akódhi ni lebezo. ⁴⁰ Ì kòtsa àrà nda na dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì kàdré tà zi Giká tí, kòtàyíro àmi tà dré tabhìlè, àmi ki 'òzo dhèlè tàkònzì na dhi ko.»

⁴¹ Gò dré lizo vwalè àyi rúsè ànyíànyí ngóro kírà vìlè dhi dré adrélé lile adhélé dhi pí. Dré dhèzo àyi kòrókò títì, tà zizo Giká tí kònini: ⁴² «Tátá, mí kòlè dhi, mí kòdo kópò kizá àdhyà kòdhi má vélèsè wà. Dì, mí kò'o tà má dré adrélé lile dhi kòdhyà ko. Be ró dhi, mí kò'o tà mí dré adrélé lile dhi kòdhyà.» [⁴³ Gò àngélo àlo bhù lèsè dhi dré agázó akódhi kandrà, rìnyí fe drá. ⁴⁴ Yésu ni togó dré adrélé kizà ró lavulè dhi sè dhi, dré gòzo adrélé tà zi Giká tí togó wáyi sè. Gò kúrì adrélèpi apfòlè ruásá dhi dré atsázó kàri tìni, adrélé títìlè kìnì mi.]‡

⁴⁵ Akódhi kòzi tà nda akilé dre dhi, dré ngàzo gòlè àyi lebebhá nda i véna, àyi ki kisé adrèrà'a àyi ko kizá dré. ⁴⁶ Dì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adrè àyi ko àdho tà sè? Mì nga adrélé tà zi Giká tí, kòtàyíro àmi tà dré tabhìlè, àmi ki 'òzo dhèlè tàkònzì na dhi ko.»

Yésu ni rùma

(A kònò kpà Mátáyò 26:47-56; Mároko 14:43-50; Yòwàni 18:3-11)

⁴⁷ Gbá kòdhwà, Yésu dré rè dhu adrèrà'a tà ta dhi 'á dhi, móndí zyandre dhi i dré atsázó. Dì dhyà rú zile Yúdásì, Yésu ni lebebhá mudrì-drì-rì dhi ki àlo dhi adrì tà ìna àyi ni. Gò dré àyi kisézó ànyi Yésu làga, kitswálé akódhi ni kamú. ⁴⁸ Dì, Yésu dré tàzoá drá dhi: «Yúdásì, mí adrè tsì Móndí ní Mv́à ní kamú, kitswázó akódhi ní lefè kàribhá i drígá bàti?»

⁴⁹ Yésu ni lebebhá i kònò tà adrélèpi 'òlè ru 'o nda dre dhi, i dré akódhi ni lizízó: «Mírì, má kòtogá àyi sápi sè wà?» ⁵⁰ Gò àyi ki àlo dré kòwánà ki kàdrì ní màràbà ní bí dríagó lèsè dhi ní bvwàzo kìlè. ⁵¹ Dì, Yésu dré ìna tàzoá dhi: «Mì tayì! Kòdhi kitswá dre!» Dré agó nda ní bí tabèzo, akódhi ní tidrízó.

⁵² Gò Yésu dré tàzoá kòwánà kàdrì i, tépelò likìbhá ki kàdrì i ìndì bhàgo atsábhá àyi ru dhi i dré dhi: «Ma vo kùgú 'i gò, mì dré adrèzó alilè sápi ìbe ìndì fa ìbe kitswálé áma ru ní? ⁵³ Kítú àlo àlo títì i sè, má adrè tà àmi kòfalé tépelò na dhi, mì bhà tà drígá má rú

* 22:35 22:35 A kònò Lúka 9:3; 10:4. † 22:37 22:37 A kònò Esáyá 53:12. ‡ 22:44 22:44 Wárágà àruka Giká ní Kúli tìsizo àyi dri dhi i léna dhi, à adrè 22:43-44 ki kisé ko.

ko. Di, lókyá kònndhi àmíkya 'i, ìndi dhya adrélépi àyi rìnyí tadhá tínimvá na dhi àdhya 'i.»

Pètèrò gà Yésu rẹ̀

(A kònò kpà Mátáyò 26:57-58, 69-75; Mároko 14:53-54, 66-72; Yòwàní 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Gò ì dré Yésu ni rùzo, drìzoá lizo ába kòwánà ki kàdrì ni dzó na. Di Pètèrò adré tá ìna àyi ki lebhè lárá ro. ⁵⁵ Àyi ki àruka ì turú tá àtsi bhà'álé nda ni kító 'á gò, ì dré lirizó lágàsá. Di Pètèrò dré kpà lirizó àyi kòfalé. ⁵⁶ Gò mvátòkò àlo māràbà ro dhi dré akódhi ni nòzo adrèrà'a lirilé àtsi mìle. Dré mì tìngbózo dríá gò, tàzoá dhi: «Dhya kòndi tá kókpà tùmáni Yésu be.» ⁵⁷ Di, Pètèrò dré ìna tà nda ni gázo rẹ̀, tàzoá dhi: «Tòkó, má ni akódhi ko.»

⁵⁸ Gí ko, dhya àzuya dré akódhi ni nòzo gò, tàzoá dhi: «Mì kókpà àyi ki àlo 'i.» Di Pètèrò logó dhi: «Kóko, ma 'i ko!»

⁵⁹ Anyiànyi sáá àlo àmvolèsè dhi, dhya àzuya dré gòzo tǎá rìnyí sè dhi: «Bàti, dhya kòndi tá tùmáni Yésu be! Angyá ko, akódhi kókpà mǎndí angalépi Gáliláyá lèsè dhi 'i.» ⁶⁰ Di Pètèrò logó dhi: «Agó, má nì ngalè mí adrè àdho tà ta ya dhi ko!» Gbá lókyá dré adrèrà'a tà ta dhi 'á dhi, àgólówa dré tsirà bhèzo. ⁶¹ Gò Mírì Yésu dré àyi alázo Pètèrò ni no ìdii. Di kúlì Mírì dré tá tàle Pètèrò dré dhi dré agázó lána. Tà tá dhi: «Ándrò, drìdrì àgólówa dré dra tsirà bhèzo dhi kandrà dhi, mí ni àma ga vesè be na.» ⁶² Di Pètèrò dré p̄fòzo kivi na gò, ngòle ka'ilé ka'ika'i kizà dré.

A gu Yésu, akódhi ni tswázo

(A kònò kpà Mátáyò 26:67-68; Mároko 14:65)

⁶³ Di dhya adrèbhá Yésu ni líkì dhi ì adrè tá akódhi ni gu, adrézó akódhi ni tswa. ⁶⁴ Ì dré akódhi ni mǎ dròzo gò, adrézó tǎá drá dhi: «Mì tà rẹ̀ àma dré prǎfètá ro dhi, ngalè àdhi sa mì ni ya dhi kál!» ⁶⁵ Di ì adrè tá akódhi ni lodhá kanyò kúlì àruka bí dhi ì sè.

Yésu p̄fò kòwánà ki kàdrì ì kandrà bhàgo kàdrì ìbe

(A kònò kpà Mátáyò 26:59-66; Mároko 14:55-64; Yòwàní 18:19-24)

⁶⁶ Ngá kòwa dre dhi, Yúdá ànzi ki bhàgo kàdrì ì, kòwánà kàdrì ì ìndi tǎtrírì kúlì tadhábhá ìbe dhi, ì dré ru kimózó kònàle. Gò Yésu ni drìzo p̄fòle àyi nda ì kandrà. ⁶⁷ Di ì dré tàzoá drá dhi: «Mì kàdré Mèsiyá 'i bàti dhi, mí tà rẹ̀ àma dré kál!» Yésu logó àyi dré dhi: «Má kòtá tà nda àmi dré dhi, mì kítswá ka'íá ko. ⁶⁸ Má kòlizi kpà tà àmi tí dhi, mì kítswá tǎdzi kúlì logó ko. ⁶⁹ Di, kìdhólé nyànomvá dhi, Mǎndí ni Mvǎ ni lírì adrélé Gíká rìnyí líyì ni dríágo lèsè.» ⁷⁰ Di àyi títi nda ì lízi tíá dhi: «Mì ì mína Gíká ni Mvǎagó 'i?» Yésu logó àyi dré dhi: «Àmi kì tǎndi mì tà kyá tàle dhi, ma 'i dhi.» ⁷¹ Di ì tà dhi: «Mà ni ì go vélé mǎndí àruka kítswábhá tà ta akódhi rú dhi kì nda àdho tà sè? Ama kì tǎndi, má yi kúlì ap̄fòlepi akódhi ni tǎndi sílèsè dhi dre!»

23

Yésu p̄fò Pilátò kandrà

(A kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Mároko 15:1-5; Yòwàní 18:28-38)

¹ Gò àyi títi ru kímóbhá nda ì dré ngàzo Yésu ni dri lizo ába Pilátò, Rómá ki gùverènerè kandrà. ² Gò ì dré dhèzo adrélé Yésu ni asíkì, adrézó tǎá dhi: «Má kísú dhya kònndhi adrèrà'a àma kì sùrú ni kodzó ligilé. Akódhi adrè ìna Kàyisàrà ni mèdáyì gima logá mǎndí ì dré. Adré kpà àyi tǎndi ni zi Mèsiyá ro, ìndi ópí ro.» ³ Di Pilátò dré lizizóá Yésu tí dhi: «Mì, mì ópí Yúdá ànzi kya 'i?» Yésu logó drá dhi: «Àmi tǎndi mí tà dre.» ⁴ Gò Pilátò dré tàzoá kòwánà kàdrì ì dré, mǎndyá zyandre ìbe dhi: «Má kísú mǎna tà àlo tà bhàzo agó kònndhi dri dhi ko.» ⁵ Di, ì gò àyíkya tǎá rìnyí sè dhi: «Akódhi adrè mǎndí zyandre dhi kì kodzó ligilé tà dré adrélé tadhálé dhi ì sè. Adré 'òá kònini Yúdá ànzi kì bvo 'àsè títi, kìdhólé Gáliláyá lèsè atsálé kònwa Yèrúsalmá 'a.»

⁶ Pilátò kòyi tà nda dre dhi, dré lizizóá ngalè Yésu mǎndí angalépi Gáliláyá lèsè dhi 'i yà dhi. ⁷ Kòyi tàle dhi, akódhi tá ópí Eródè ni rìnyí zàle dhi dre dhi, dré akódhi ni mùzo Eródè véna. Angyá ko, akódhi nda tá Yèrúsalmá 'a lókyá nda sè.

Yésu p̄fò Eródè kandrà

⁸ Eródè kònò Yésu dre dhi, dré lenzézó lavulé. Tàko ko, yi tà Yésu ni rúbì kínó gò, adrézó akódhi ni le nòle tò. Adré tà mì bha kítswálé akódhi ni no tà àlo líndrígá ró dhi ni 'orá'a. ⁹ Di dré akódhi ni lizizó tá bí dhi ì sè. Di, Yésu logó ìna drá kúlì àlo ko. ¹⁰ Kòwánà kàdrì ì tǎtrírì kúlì tadhábhá ìbe dhi ì totó tá àyi kònale adrélé akódhi ni asíkì rìnyí sè. ¹¹ Di Eródè ì sódá ni ìbe dhi ì dré kpà akódhi ni ayizèzo, adrézó akódhi ni gu. Gò ì dré kǎnzò aveave asózó rúá, gòzo akódhi ni mu Pilátò véna. ¹² Di kítú nda sè dhi, Eródè ì Pilátò be atú adrèbhá tá kàribhá ro dhi ì, ì dré atsázó vélé arúpi ró.

A nò tà Yésu dri kitswálépi dràdrà sè

(A kònò kpà Mátáyò 27:15-26; Mároko 15:6-15; Yòwàni 18:39-19:16)

¹³ Gò Pilátò dré kòwàná kàdrì ki azizó, Yúdà ànzì ki drì kòbhá ìbe, ìndì mónnyá zyandre ìbe, ¹⁴ tázoá àyi dré dhi: «Mì adrí àmíkya agó kòndhì alizo ába má vélé tázoá dhi, adré móndí ki kodzó ligílé. Dì, mì yi rè ká! Má lizí tá akódhì àmi kandrà gò, má dré mána tà mì dré adrézó akódhì ni asíkì ásà dhi ni kisuzó vélána ko. ¹⁵ Eróde kisé kpà tà àlo vélána ko. Angyá ko, logó akódhì àma vélé. Dì dhya kòndhì 'o tà àlo kitswálépi dràdrà sè dhi ko. ¹⁶ Asà dhi, má ni akódhì ni 'o bhwàle gò, trizoá ìle.» [¹⁷ *]

¹⁸ Dì àyi títi nda ì dré ngàzo kúli loyó tázoá dhi: «Mì kò'o dhya kòdhi dràle! Mì kàtrì àma dré Bàràbà kòdha!» ¹⁹ (A bhe tá Bàràbà nda bàdzó na, móndí ki kodzoma ligílé bhàandre nda 'á dhi ni tà sè, ìndì móndí pfùma ni tà sè.) ²⁰ Pilátò dré gòzo tódhya táá àyi dré dhi, í lè tà ìna Yésu ni trìle. ²¹ Dì ì dré ngàzo adrélé tetréle, adrézó loyóá dhi: «Mì tídi akódhì fa kípakipa dri! Mì tídi akódhì!» ²² Pilátò dré gòzo táá àyi dré vèsè ni na sè dhi: «Akódhì 'o àdho tà kònzì 'i? Má kisé mána tà àlo kitswálépi dràdrà sè dhi vélána ko. Asà dhi, má ni akódhì ni 'o bhwàle gò, trizoá ìle.» ²³ Dì, ì dré àyikya gòzo tetréle rìnyí sè tázoá dhi, à kòtidí akódhì fa kípakipa dri gò, àyi ki kúli dré lavuzó.

²⁴ Dì Pilátò dré tà ì dré adrélé zile nda ni ka'izo 'òle àyi dré. ²⁵ Dré Bàràbà, bhèle tá bàdzó na móndí ki kodzoma ligílé dhi ni tà sè ìndì móndí pfùma ni tà sè nda ni trizo, ngóro ì dré adrélé zile dhi tíni. Dré Yésu ni fèzo àyi drigá, ì kò'oró ngóro ì dré adrélé lèle dhi tíni.

Yésu ni tidima fa kípakipa dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Mároko 15:21-32; Yòwàni 19:17-27)

²⁶ Ì dré tá adrerà'a Yésu ni drì lizo ába dhi 'á dhi, ì dré agó àlo rú be Simónà angalépi Kirénè lésè dhi ni nózo adrerà'a agòle amvú lésè.† Dì ì dré akódhì nda ni ruzo, fa kípakipa bhàzo dríá gò, akódhì ni 'òzo fa nda ni do lizo ába Yésu vèsè.

²⁷ Móndí zyandre lavulé dhi ì adré tá lile Yésu vèsè. Àyi nda ì kòfalé dhi, tòkó àruka ì adré tá àwò ngo, adrézó tongólé Yésu ni tà sè. ²⁸ Dì Yésu dré àyi alázó táá àyi dré dhi: «Àmi ànzitòkó Yèrusalémá àdha ni ì, mì kòngo má sè ko. Be ró dhì, mì kàdré àmíkya ngòle àmi ki tàndi ì sè, ìndì àmi ki ànzì ì sè. ²⁹ Angyá ko, lókyá adrélépi alilè dhi sè dhi, à ni táá dhi: «Kólénzé tòkó kòndó ro tibhá ko, ìndì bà febhá ànzimvá ì dré ko dhi ì dré!»

³⁰ Lókyá nda sè dhi, móndí ki táá kòngó kàdrìkàdrì ì dré dhi: «Mì kàdhé àma dri wà!» adrézó kpà táá kòngó tsàtsà ì dré dhi: «Mì kàbvú àma wà!»*

³¹ Tàko ko, à kàdré 'òá kònzìni fa lídrì ro dhi rú dhi, àdho tà ni di vélé atsá fa à'yo ró dhi rú dhi ni?»

³² A adrí tà kpà àgo rì drìkònzìbhá ro dhi ì pfùle dràle tùmání Yésu be.

³³ Ì kòtsa àrà adrélé zile Drifà ro dhi na dre dhi, ì dré Yésu ni tidizó fa kípakipa dri. Ì dré kpà drìkònzìbhá rì nda ki tidizó fa àruka ì drìsè, àlo ni Yésu ni dríágo lésè, àzya ni lídzì ni lésè. ³⁴ Gò Yésu dré tázoá dhi: «Tátá, mì kòtrì àyi ki tàkonzì. Angyá ko, ì nù tà ì dré adrélé 'òle dhi ko.» Gò sòdá ì dré akódhì ni kitá ki lanzizó àyi kòfalésè dzégé sè.‡

³⁵ Mónnyá zyandre nda ì totó tá àyi adrélé tà nda ni no. Yúdà ànzì ki kàdrì ì adré tá àyikya Yésu ni gu, adrézó táá dhi: «Akódhì tídrì móndí àruka ì 'í. Dì kàdré Mèsíyá Giká dré zile dhi 'i bàti dhi, kòtidrì àyi tàndi wà!» ³⁶ Sòdá ì adré tá kpà akódhì ni gu. Ì kisé tá àyi ànyi akódhì làga, vìnégàrì fe drá, ³⁷ tázoá dhi: «Mì kàdré ópí Yúdà ànzì kya 'i bàti dhi, mì tídrì àmi tàndi wà!» ³⁸ A di tá wárágá tà tsizozo dríá dhi akódhì drìle. A tsì tá dhi: «Kòndhì ópí Yúdà ànzì kya 'i.»

³⁹ Drìkònzìbhá tidilé Yésu làga nda ki àlo adré tá kpà akódhì ni lodhá, adrézó táá dhi: «Mì mína Mèsíyá 'i ko? Mì tídrì di àma tùmání àmi tàndi be wà!» ⁴⁰ Dì, drìkònzìbhá àzya dré ìna lawàzo dríá, tázoá dhi: «À nò kó tà kitswálépi dràdrà sè dhi mì drì akódhì àdha tíni dhi, mì adré di mína Giká ni ro ko àdho tà sè? ⁴¹ Ama ró dhi, à nò tà àma dri gyàgya. Mà adré àmakya tà kitswálépi tà mà dré 'òle dhi ì sè dhi ni kisé. Dì, dhya kòndhì 'o ìna tà kònzì àlo dhi ko.» ⁴² Gò dré tázoá dhi: «Yésu, lókyá mì dré dra fizo àmi òpí na dhi tú dhi, mì kòtìvì ma ko.» ⁴³ Yésu logó drá dhi: «Má adré tà bàti ta mì dré: Àndró, mà ni adré tùmání mì be paràdísò na.»

Yésu ni dràma

(A kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Mároko 15:33-41; Yòwàni 19:28-30)

* **23:17** 23:17 Wárágá àruka Giká ni Kúli tsizozo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúli kòni ki kisé kònwa ko: [Adré tá lèá dhi, Pilátò kòtrì móndí àlo 'ìle bàdzó na dhi àyi dré gwányá Pásiká àdha tú.] † **23:26** 23:26 «Kirénè» kòndhì tá bhàandre bvò Líbiyá àdha lé, bvò kàdrì Afriká àdha lé dhi 'i. ‡ **23:30** 23:30 A kònò Oséyá 10:8. § **23:34** 23:34 A kònò Longó ì 22:19.

⁴⁴ Anyiànyi kítu riri sè dhi, tìnimvá dré bvò ni mì dòzo wáyi, tsàle sàà na kítu riri àmvolésè dhi na. ⁴⁵ Tàko ko, kítu tayí tá ina ngá kazama. Gò kítá 'ìle tẹpèlò ni 'a lakízó dhi dré lasízó 'a be rì. ⁴⁶ Gò Yésu dré liyízó kúlí 'u'ù sè tàzoá dhi: «Tátá, má tayí áma lídrì mí drígá.» Kòtá tà nda dre dhi, dré dràzo.

⁴⁷ Rómá kì sòdá kì kàdrì kònò tà títi lavúbhá nda i dre dhi, dré Giká ni rú bhàzo kùle, tàzoá dhi: «Dhya kòdhi tá ina mómí gyágya 'i bàti!» ⁴⁸ Mómnyá zyandre títi ru kímóhá tà nda ni no dhi ì kònò tà lavúbhá nda i dre dhi, ì dré ngàzo nzìle àyi kì agá dibe kizà dré. ⁴⁹ Di, mómnyá títi Yésu ni nibhá dhi ì tùmání tòkò akódhi ni lebèbhá Gàlíláyá lésè dhi ìbe dhi ì totó tá àyi adrélé tà nda kì no lárá ro.

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:57-61; Mároko 15:42-47; Yòwání 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Yúdá ànzi kì bhàgo kàdrì ì kòfalé dhi, agó àlo rú be Yòséfá angalépi Arimátáyá, bhàandre àlo Yúdáyá le dhi lésè dhi tá be. Di, akódhi nda ka'í tà ina tà bhàgo àruka títi dhi ì dré ru yízo 'òzoá dhi ko. Akódhi tá mómí dóro ìndì gyágya, adrélépi Giká ni Opì letè nòle dhi 'i. ⁵² Di dré lizo Pilátò véna Yésu ni rúbhá zì tíá. ⁵³ Pilátò kòka'í dre dhi, Yòséfá dré lizo rúbhá nda ni tirí fa kípakipa drìlèsè, lambézoá kítá kemve sè gò, lizo bhàá mógó àlo gále kírá na, àbvò bhàzo lána rè ko dhi na. ⁵⁴ Kítu nda tá kítu adrézó tà ledé sàbátù kandrá dhi 'i. Di sàbátù adrè tá 'òle kídhólé.

⁵⁵ Tòkò alìbhá tá Gàlíláyá lésè tùmání Yésu be nda ì lebè tá Yòséfá gò, ì dré mógó nda ni nòzo, ìndì à bhà Yésu ni rúbhá lána ngíni ya dhi ni nòzo. ⁵⁶ Di ì dré gòzo nzìle gò, dò tàdzí be dóro amúlé málàsì be dhi ni ladhí. Di sàbátù tú dhi, ì dré lovozó ngóro tatrítrí kúlí dré adrélé tàle à kò'o dhi tìni.

24

Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

(A kònò kpà Mátáyò 28:1-10; Mároko 16:1-8; Yòwání 20:1-10)

¹ Kítu ni àlo pòsò àdhyà sè dhi, tòkò nda ì dré ngàzo drùbhì kínò dò tàdzí be dóro ì dré tà ladhíle nda ni do lizo ába mógó na. ² † kòtsa dre dhi, ì dré kisúzoá dhi, à lí kírá mógó nda tísè dre. ³ Di, ì dré fizo lána dhi, ì kisú àyikya Mírì Yésu ni rúbhá ko. ⁴ Ayi kì drì dré adrèrà'a abilé tà nda sè dhi 'á dhi, àgo rì kítá lagulagu ró dhi kì asóbhá dhi ì dré agázó àyi kandrá. ⁵ Di tirì dré gàzo tòkò nda ì léna bí gò, ì dré tandizo mibhalé bha kíni na ró. Di, àgo nda ì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adrè dhya lídrì ro dhi ni nda àbvò ì kòfalé àdho tà sè?» ⁶ Akódhi kónwa yókódhó. Nga ina dràdrà 'àsè dre! Mì kisù rè tà dré tà tàle àmi dré, dré rè dhu adrèrà'a Gàlíláyá na dhi 'á dhi ká. ⁷ Akódhi tà tà dhi: «Adrè léá dhi, à kòlefè Mómí ni Mvá tàkonzìbhá ì drígá, akódhi ni tidízó dràle fa kípakipa dri gò, kítu ni na sè dhi, akódhi dré ngàzo dràdrà 'àsè.» ⁸ Di kúlí dré tà tàle nda ì dré agázó àyi léna.

⁹ Di ì kàgò mógó lésè dre dhi, ì dré tà títi nda kì titízó àpòstolò mudrí-drì-àlo dhi ì dré, mómnyá àruka títi dhi ìbe. ¹⁰ Tòkò nda ì tá: Màriyá Mágàdàlènè, Yòwánà, Màriyá Yakóbhò ni andre, tsàle tòkò àruka ì. ¹¹ Di, tà ì dré titilé nda ì sù tà ngóro kúlí azaaza ì tìni àpòstolò nda ì bina gò, ì dré ka'izoá ko. ¹² Di, Pétèro dré ina ngàzo ràle mógó na. Kòtsa tandìle ngá no dre dhi, dré ngbà 'i kítá kàtswákàtswa dhi kì nòzo kòdhyà. Di akódhi ni líndrì dré gàzo gò, dré gòzo nzìle í bhàna, adrélé lizíá í léna ngalè àdho tà 'o tá ru ni ya dhi.

Yésu ni lebèbhá rì dhi ì Emáwù ni látì na

(A kònò kpà Mároko 16:12-13)

¹³ Gbá kítu nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá kì rì dhi ì adrè tá lìle bhà àlo rú be Emáwù dhi na. Bhà nda vvwá tà Yèrusalémá rúsè dhi ànyiànyi kílómèterè mudrí-drì-àlo. ¹⁴ † adrè tá tà títi lavúbhá Yèrusalémá na dhi kì títi. ¹⁵ † dré tá adrèrà'a tà tà ìndì tà kayí àyi kòfalèsè dhi 'á dhi, Yésu ni tàndì dré àyi kisízó ànyi àyi làga gò, ì dré adrézó lìle tùmání àyi ìbe. ¹⁶ Di, à kíkí tá àyi kì mì, ì kòkìtswáro níá akódhi àdhi 'i ya dhi ko.

¹⁷ Yésu dré àyi kì lizízo tàzoá dhi: «Mì adrè tá àdho tà títi àmi kòfalèsè, mì dré adrèrà'a atsí to dhi 'á dhi?» Di ì dré àyi kì kíkízó gò, àyi kì mibhalé dré adrézó kizà ro lavulé. ¹⁸ Ayi kì àlo rú be Kèlèyópá dhi dré logózoá drá dhi: «Mómnyá títi adrèbhá tá Yèrusalémá na dhi ì kòfalé dhi, mì ngbà 'i mómí àlo tà lavúbhá kònàle kítu kòni ì sè dhi kì nìlepi ko dhi 'i?» ¹⁹ Yésu lízì dhi: «Àdho tà 'i?» I logó drá dhi: «Tà atsábhá Yésu, Názàrètá lésè dhi rú dhi 'i. Akódhi tá profètá rìnyi ró kúlí tàma sè ìndì tà 'òma sè Giká kandrá ìndì mómnyá títi ì kandrá dhi 'i. ²⁰ Di, kòwánà kàdrì ì àma kì drì kòbhá ìbe dhi ì lefè tá àyikya akódhi, à kòbhàro tà akódhi dri kàtswálé dràdrà sè. Gò ì dré akódhi ni tidízó fa kípakipa dri. ²¹ Mà adrè tá àmakya mì bha kisúzoá dhi, kònò akódhi ni tá Isèrèlè ànzi kì apá ni.

Kòdhi ìbe dhi, àndrò kònìdhi, kítú ní na tà títi lavúbhá nda ì àmvolèsè dhi 'i. ²² Dì tòkò àruka àma kòfalé dhi ì tìgá àma kí líndrí tà tándi ró. Ì lè tá drùbhì kínò mógó na. ²³ Dì, ì kisé àyikya akódhi ní rubhá ko. Gò ì dré agòzo longóá àma dré dhi, ángéló ì agá tá àyi kandrá táá àyi dré dhi, Yésu be lídrì ro. ²⁴ Dì àma kí arúpi àruka ì dré lizo mógó na gò, ì dré tà nda ní kiséú ngóro tòkò nda ì dré tá tale dhi tìni. Dì, ì nò àyikya akódhi ko.»

²⁵ Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Á! Ami móndí azaaza ró ní ì, mì adrè tà títi profétà ì dré longólé dhi kí ka'í mbèlè ko! ²⁶ Adré tá leá dhi, Mésíyà kónya kizà lású be kònini gò, kòfiró àyi mìlanzilanzì na dhi ko?» ²⁷ Gò Yésu dré tà títi tisìle àyi tà dri Giká ní Kúlí na dhi kí àndu ngizo àyi dré, kídhólé Mósè ní búkú ì lèsè profétà títi dhi kya ìbe.

²⁸ Ì kòtsa ànyi bhà ì dré tá adrézó lile lána dhi làga dre dhi, Yésu dré àyi 'òzo ngóro ì adrè tà lavulé na tìni. ²⁹ Dì, ì dré akódhi ní ti lizizó tà tándi ró tàzoá dhi: «Mì kádré rè tùmání àma ìbe. Kítú ndì dre, ìndì ngá adrè anílé.» Dì dré fizo dzó na adrélé àyi ìbe.

³⁰ Ì kòlírì tùmání misá lagàsè dre dhi, Yésu dré mápà adózó, tà tani zizo driá Giká tí gò, nòzoá adrélé fèle àyi dré. ³¹ Gbá kòdhwa, àyi kí mì dré ru nzizo gò, ì dré akódhi ní nizo. Dì, dré ìna tavizo àyi mìlèsè. ³² Gò ì dré tàzoá àyi kòfalèsè dhi: «Àma kí togó adrè tá zakó àtsi ró, dré tá adrèrà'a tà ta àma dré láti na, adrézó tà Giká ní Kúlí na dhi kí àndu ngi àma dré dhi 'á!»

³³ Gbá lókyá nda sè dhi, ì dré ngàzo gòle Yèrusalémà na. Ì kòtsa dre dhi, ì dré Yésu ní lebhébhá mudrì-drì-àlo ru kimóbhá móndí àruka ìbe dhi kí kiséú. ³⁴ Àyi nda ì dré tàzoá dhi: «Bàti, Mírì nga dràdrà 'àsè dre! Agá ìna Pètèro kandrá!» ³⁵ Gò àyi rìti nda ì dré tà títi lavúbhá láti na dhi kí tizizó àyi dré. Ì títi tà kpà, ì ní tá Yésu àdhi 'i ya dhi, dré tá adrèrà'a mápà ño dhi 'á.

Yésu agá àyi lebhébhá ì kandrá

(A kònò kpà Mátáyó 28:16-20; Márokò 16:14-18; Yòwání 20:19-23; Tà 'òle dhi ì 1:6-8)

³⁶ Ì dré rè dhu adrèrà'a tà nda kí ta dhi 'á dhi, Yésu ní tándi dré agázó àyi totó àyi kòfalé gò, táá àyi dré dhi: «Tà kidríkidrí kádré àmi ìbe!» ³⁷ Dì àyi kí líndrí dré gázo tírì dré gò, ì dré adrézó kiséú dhi, ì adrè móndí líndrí nò kòdhya. ³⁸ Dì, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi kí drì adrè abilé àdho tà sè? Mì adrè kpà tà kayí àmi léna àdho tà sè? ³⁹ Mì nò rè àma drígá ì àma pá ìbe ní ì ká. Kònìdhi àma tándi 'i! Mì tabè ma atógyàzoá dhi, móndí líndrí zà ìbe ìndì fà ìbe, ngóro mì dré adrélé nòle má dré adrézó àba kòndi tìni dhi ko.» ⁴⁰ Kòtá tà nda dre dhi, dré àyi drígá kí tadházó àyi pá ìbe àyi dré. ⁴¹ Dì, ì kitswá tá àyikya tà nda ní ka'í dhu rè ko togó kání dré ìndì líndrígá dré. Dì Yésu dré lizizóá dhi: «Àmi ngá nyàle dhi ìbe kònwa?» ⁴² Dì ì dré kosyá ì dré libhálé dhi ní àmbí fèzo drá. ⁴³ Gò dré dòzoá nyàle àyi mì.

⁴⁴ Dì dré tàzoá àyi dré dhi: «Mà dré tá adrèrà'a tùmání àmi ìbe dhi 'á dhi, má tà tá tà kòni ì àmi dré: «Adré leá dhi, tà títi tisìle àma tà dri Mósè ní tátátrítrì kúlí na, profétà kí búkú ì 'àsè, ìndì Yúdà ànzi kí Longó ì 'àsè dhi ì kò'o ru.» ⁴⁵ Gò dré àyi kí tògyá nzizo, ì kònìrò tà tisìle Giká ní Kúlí na dhi kí àndu be dhi bvó. ⁴⁶ Dré tàzoá àyi dré dhi: «À tisì tá tà kòni ì: Mésíyà ní kizà nya dràzo gò, kítú ní na sè dhi, dré ngàzo dràdrà 'àsè. ⁴⁷ A tisì kpà dhi, ì ní kúlí longó akódhi ní rú sè sùrú títi ì dré kídhólé Yèrusalémà na tàzoá dhi, ì kòladzá àyi kí togó, Giká kòtrìrò àyi kí tàkonzì ì be dhi bvó. ⁴⁸ Àmi dhya tà nda kòdhi kí nobhá mì sè, ìndì yibhá bíbhálé sè dhi 'i. ⁴⁹ Mì yi rè ká! Má ní mána Tírì Lólo àma Atá dré lazilé dhi ní amù àmi dré. Dì àmi ró dhi, mì kádré adrélé bhàandre 'á, tsàle lókyá rìnyí apfòlepi bhù lèsè nda dré dra àmi kí asózó dhi 'á.»

Yésu mbà bhù na àyi lebhébhá ì misè

(A kònò kpà Mátáyó 16:19-20; Tà 'òle dhi ì 1:9-11)

⁵⁰ Gò Yésu dré àyi kí drizo lizo àyi ìbe tsàle ànyi Bètàniyá làga. Dré drígá tìngázó kurú na, tà tani zizo Giká tí àyi dri. ⁵¹ Dì dré adrèrà'a tà tani zì àyi dri dhi 'á dhi, dré àyi kí tayízó gò, Giká dré akódhi ní dòzo bhù na. ⁵² Dì ì dré àyikya ledhézó àyi kí kórókó títi akódhi ní líndrí bhàzo gò, ì dré gòzo Yèrusalémà na kólénzè be bí. ⁵³ Dì kítú àlo àlo títi ì sè dhi, ì adrè tá tèpelo na, adrélé Giká ní rú bha kùle landé àko ró.

Rúbí Tani Yòwánì dré tisile dhi

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisilepi dhi tá Yòwánì 'i. Akódhi nda tá àpòstolò kì àlo 'i. Vèsè be bì, àyi Pèterò íbe ìndì Yàkòbhò be dhi i tá ànyi Yésu làga. Búkù kònìdhi léna dhi, Yòwánì adré àyi zì «Yésu ni lebhèlèpi dré lèlè tò dhi» ró. Yòwánì ni tàndì tadhá tá í dré búkù kònìdhi ni tisizo àsá dhi kònìni: «Di, à tisi tà kòdhi i, mì kòka'író dhi, Yésu Mèsìyà 'i, ìndì Giká ni Mvágó 'i gò, àmi kì tà ka'ika'í nda sè dhi, mì kàdréró lídrì íbe akódhi léna be dhi bvò.» (A kònò 20:31.)

Búkù Yòwánì dré tisile kònìdhi twá búkù na àruka Rúbí Tani ni tà dri dhi i rúsè. Kìdhoma ni léna dhi, Yòwánì adré Giká ni tà àndu ngì, adrézó tadhá dhi, Yésu Giká ni Kúlí adrélèpi tá ngbú tùmáni Giká be, ìndì adrélèpi ìna Giká ro dhi 'i (1:1). Kúlí nda atsá tá mómndí ro gò, dré bhà mòzo àma kòfalé adrézó tùmáni àma íbe (1:14). Búkù kònìdhi léna dhi, Yòwánì adré tà twátwa líndrìga ró Yésu dré 'òle dhi kì tití, tadházóá dhi, akódhi Mèsìyà 'i, ìndì Giká ni Mvágó 'i káyá dhi. Yésu adré kpà àyi tàndì ni zì «mápá adrélèpi lídrì fe dhi» ró (6:35, 48), «ngádra adrélèpi ngá kazá mómndyá bvò àdhya i dré dhi» ró (8:12; 9:5), «kábiligyá líkálèpi dóro dhi» ró (10:11, 14), «dhya adrélèpi mómndí kì tingá dràdrà lésè, ìndì adrélèpi lídrì fe àyi dré dhi» ró (11:25), «látì» ró, «tà bàti» ró, ìndì «lídrì» ro (14:6). Di Yòwánì adré mómndí zyandre dhi i ka'í tá Yésu atsázó akódhi ni lebhèhá i ró ngíni ya dhi ni tití. Di, mómndí àruka ì gá àyikya akódhi ni ka'íma.

Yòwánì adré tà bì Yésu dré 'òle ìndì tàle àyi lebhèhá kì kodzózó ìndì àyi kì togó tìndrìzo ngátsi àyi dràma kandrà dhi sè dhi kì tití (13-16). Adré kpà tà Yésu dré zìle Giká tí àyi tàndì dré ìndì àyi lebhèhá i dré dhi kì tití (17).

Yòwánì adré tadhá ngádra 'á dhi, Giká adré mómndyá tití adrèbhá Yésu ni ka'í dhi kì tidrì, ì kàdréró lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. Kòdhi adré táá dhi, àyi nda i dré dhi, lídrì kóná vèsè kólyá nda kídhó dre.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi kì àtìma

- 1) Yésu Krìsto, Giká ni Kúlí 'i (1:1-18)
- 2) Yòwánì Bátisimò fèlèpi, ìndì Yésu ni lebhèhá drìdrì dhi i (1:19-51)
- 3) Yésu ni àzì mómndí i kòfalé dhi (2:1-12:50)
- 4) Yésu ni pòsò kùdù, ìndì akódhi ni dràma (13:1-19:42)
- 5) Yésu ni ngàma dràdrà 'ásè dhi, ìndì akódhi ni agama akódhi ni lebhèhá i kandrà dhi (20:1-21:25)

Yésu Krìsto, Giká ni Kúlí 'i

¹ Ngá wáyi dhi kì bhàma kandrà dhi, Kúlí tá be. Kúlí nda tá tùmáni Giká be, ìndì Kúlí nda tá Giká 'i. ² Akódhi tá tùmáni Giká be drìdrì ngá wáyi dhi kì bhàma kandrà.

³ Giká 'o tá akódhi ngá wáyi dhi kì bha dhi kòdhya. Di ngá àlo bhàle akódhi àko dhi yókòdhó. ⁴ Lídrì tá akódhi léna, ìndì lídrì nda tá ngádra 'i mómndí i dré. ⁵ Ngádra nda adré kòle tìnimvá na, ìndì tìnimvá kítswá akódhi ni lavú bwà ko.

⁶ Giká amù tá dhya àlo rú be Yòwánì dhi. ⁷ Akódhi nda alì ngádra nda ni tà longó, mómndyá wáyi dhi i kòka'író àsá be dhi bvò. ⁸ Yòwánì ni tàndì tà ngádra nda 'i ko. Di, akódhi alì ìna ngádra nda ni tà longó. ⁹ Tàko ko, ngádra bàti adrélèpi ngá kazá mómndyá wáyi i dré dhi, adré tá alìle bvò le.

¹⁰ Di dhya adrélèpi Kúlí 'i nda alì tá adrélé bvò le. Di, tágba Giká dré akódhi ni 'òzo bvò nda ni bha dhi, mómndyá bvò nda àdhya i ni akódhi ko. ¹¹ Akódhi atsá àyi tàndì ni mómndyá i vélé. Di, mómndyá akódhi àdhya nda ì ka'í àyikya akódhi ko. ¹² Tágba kònìni dhi, mómndyá wáyi akódhi ni ka'íbhá, akódhi ni dòzo àyi kì togó na dhi i dré dhi, akódhi fè rìnyì i dré atsázó Giká ni ànzi i ró. ¹³ A ti ànzi nda i ngóro mómndí i dré adrélé ànzi ti dhi tìni ko, ngóro mómndí i dré adrélé tà le 'òle dhi tìni ko, ìndì agó dré adrélé tà le 'òle dhi tìni ko. Be ró dhi, Giká ti àyi atsálé àyi ànzi i ró dhi nì.

¹⁴ Dhya adrélèpi Kúlí 'i nda atsá tá mómndí ro gò, dré bhà mòzo àma kòfalé adrézó tùmáni àma íbe. Mà nò akódhi ni mìlanzilanzì 'i. Mìlanzilanzì nda, mìlanzilanzì Giká ni Mvágó àlo kwákwá nda dré kìsulé àyi Atá véna dhi 'i. Akódhi ga togó tani sè bì, ìndì tà bàti sè bì.

¹⁵ Di Yòwánì longó tá akódhi nda ni tà ngádra 'á mómndí i dré. Akódhi loyó kúlí tàzoá dhi: «Kònìdhi dhya má dré tá tà ni ni tàzo dhi 'i. Má tà tá dhi: <Dhya adrélèpi adhelé má bvò dhi kàdrì àma lavú. Tàko ko, àma tirà ko dhi 'á dhi, akódhi tá ìna be.>»

¹⁶ Akódhi nda ni togó tani kàdrì lavulé dhi sè dhi, àma títi, mà kisú tà tani tà tani àzaya dri. ¹⁷ Tàko ko, Giká longó tá áyi tatrítrí kúlí Mósè tí. Dì, fè Yésu Kristo áyi togó tani tadhá áyi tà bàti be dhi kòdhya. ¹⁸ Dhya àlo nò tàdzí Giká ko. Dì, akódhi ni Mvágó àlo kwákwá adrélépi ína Giká ro, ìndì adrélépi áyi Atá làga nda, 'o Giká mómí ì dré nìle dhi nì.

Yòwàni Bàtisimò felepi longó Yésu ni tà

(A kònò kpà Mátáyò 3:1-12; Mároko 1:1-8; Lúka 3:1-18)

¹⁹ Yúdá ànzi ki kàdrì Yèrusalémà na dhi ì dré kòwànà ki mùzo Léví íbe lìle Yòwàni véna dhi, àyi nda ì lizí tá akódhi tí dhi: «Mì àdhi 'i?» ²⁰ Dì akódhi gà kúlí logoma àyi tí dhi ko. Dì, tà ína ngádra 'á dhi: «Ma Mèsíyà 'i ko.»* ²¹ Ý gò lizíá tíá dhi: «Mì dì mína àdhi 'i? Mì Eliyá 'i?» Akódhi logó dhi: «Kóko, ma Eliyá 'i ko.» Ý gò lizíá dhi: «Mì Prófétá tá tà nì ni longózó dhi 'i?» Akódhi logó dhi: «Kóko.»† ²² Ý gò táá drá dhi: «Mì dì mína àdhi 'i, mà kòkítswáro kúlí logó dhya àma ki amùbhá dhi ì dré? Mì adrè táá àmi tàndi nì tà sè ngíni?» ²³ Dì Yòwàni logó kúlí ngóro prófétá Esáyá dré tá tàle kíno dhi tìni: «Ma dhya adrélépi kúlí loyó duku na dhi 'i.

Má adrè táá dhi: «Mì kòlotó láti atsálé pyá Mírì dré!»‡

²⁴ Dhya mùle nda ki àruka ì tá Fàrsáyò 'i. ²⁵ Dì áyi nda ì gò Yòwàni nì lizí: «Mì kàdré mína Mèsíyà 'i yà, Eliyá 'i yà, kó ngalè Prófétá 'i yà dhi ko dhi, mí adrè dì bàtisimò fe àdho tà sè?» ²⁶ Yòwàni logó áyi dré dhi: «Má adrè mána bàtisimò fe yí sè. Dì, dhya àlo mì dré nìle ko dhi ína kònwa àmi kòfalé. ²⁷ Akódhi nda adrè adhéle má bvó dhi nì. Má kitswá mána akódhi nì lindrì sè ko. Má kitswá ndìndì akódhi nì kámókà bà tri bwá ko.»§

²⁸ Tà títi nda kòdhi ì 'o tá ru Bètàniyà na, Yòròdànè nì ta'á na, àrà Yòwàni dré tá adrézó bàtisimò fe dhi na.

Yésu, Kábilígyà Mvá Giká àdhya 'i

²⁹ Kítú bvóá dhi sè dhi, Yòwàni dré Yésu ni nòzo adrèrà'a alìle í véle gò, dré tàzoá dhi: «Mì nò rè Kábilígyà Mvá Giká àdhya adrélépi mómíyá bvó àdhya ki tàkonzi tingá dhi ká! ³⁰ Kòndhi dhya má dré tá tà nì ni tàzo dhi 'i. Má tá tá dhi: «Agó adrélépi adhéle má bvó dhi kàdrì àma lavú. Tàko ko, àma tirá ko dhi 'á dhi, akódhi tá ína be.»* ³¹ Àma tàndi, má nì tá akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Dì, má alì mána bàtisimò fe yí sè, Giká kòtadháro akódhi Ísèrèlè ànzi ì dré be dhi bvó.»

³² Yòwàni gò táá dhi: «Má nò Tirí Lólo asirà'a bhù lèsè kòbhòlà tìni adhéle adrélé akódhi dri. ³³ Àma tàndi, má nì tá akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Dì, Giká àma amùlepi bàtisimò fe yí sè dhi tà tá má dré dhi: «Dhya mí dré dra Tirí Lólo nòzo asirà'a adhéle adrélé dríá dhi, akódhi nda nì bàtisimò fe Tirí Lólo sè nì.» ³⁴ Dì àma tàndi, má nò tà nda àma mì sè gò, má dré adrézó longóá ngádra 'á dhi, akódhi nda Giká ni Mvágó 'i.»

Yésu kídhó áyi lebhéhá ki azí

³⁵ Kítú bvóá dhi sè dhi, Yòwàni ì lebhéhá nì íbe rì dhi ì dré gòzo tódhyá adrélé àrà nda na. ³⁶ Akódhi dré Yésu ni nòzo adrèrà'a lavulé dhi, dré tàzoá dhi: «Mì nò rè Kábilígyà Mvá Giká àdhya ká!» ³⁷ Akódhi nì lebhéhá rì nda ì kòyi akódhi nì kúlí nda dre dhi, ì dré ngázo adrélé Yésu nì lebhè. ³⁸ Dì Yésu dré áyi alázó àyi ki no adrèrà'a áyi lebhè gò, dré àyi ki lizízo tàzoá dhi: «Mì adrè àdho nda?» Ý tá drá dhi: «Rábbì, mí adrè adrélé ángolè?» (Rú «Rábbì» nda kòdhi adrè leá tàle dhi «Tà tadhálepi».) ³⁹ Akódhi logó áyi dré dhi: «Mì alì, mì nì nòá.» Dì ì dré lizo àrà dré tá adrézó adrélé dhi nì no. Gò ì dré adrézó tímáni akódhi be kítú nda nì àmbí sè títi. Lókyá nda tá ànyíanyi sáa su kítú rírì àmvolèsè dhi 'i.

⁴⁰ Áyi rì Yòwàni nì kúlí yibhá gò ì dré Yésu nì lebhèzo nda ki àlo tá Andréyá, Símónà Pètéro nì adrúpi 'i. ⁴¹ Dì akódhi nda dré zyá ngázo lìle áyi adrúpi Símónà nì kisú gò, tàzoá drá dhi: «Má kisú Mèsíyá dre.» (Rú «Mèsíyá» nda kòdhi adrè leá tàle dhi «Kristo».) ⁴² Dré Símónà nda nì drízo lizo ába Yésu véna. Dì Yésu dré akódhi nì nòzo díhí gò, tàzoá dhi: «Mì, Símónà, Yòwàni nì mvá 'i. A nì àmi rú zi Kéfà.» (Rú nda kòdhi adrè leá tàle dhi «Pètéro».)

Yésu azí Filìpò ì Natànàyèlè be

* **1:20** 1:20 Rú «Mèsíyà» Eberè ti sè dhi ìndi rú «Kristo» Gíríkì ti sè dhi, ì adrè leá tàle dhi «Dhya zile dhi». † **1:21** 1:21 A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18; Málákí 3:23. ‡ **1:23** 1:23 A kònò Esáyá 40:3. § **1:27** 1:27 Kínò lèsè Yúdá ànzi ì véna dhi, ngbà 'i māràbà tàko ró dhi adrè tá áyi mírì nì kámókà nì bà tri nì. * **1:30** 1:30 A kònò Yòwàni 1:15. † **1:42** 1:42 Rú «Kéfà» Aráméyá ti sè dhi ìndi rú «Pètéro» Gíríkì ti sè dhi, ì adrè leá tàle dhi «Kírà».

⁴³ Kítú bvóá dhi sè dhi, Yésu lè tá lile bvò Gàliláyà àdhyà na gò, dré láti dòzo lizo. Dré Filípò ni kisúzó gò, tázóá drá dhi: «Mí lebhè ma!» ⁴⁴ Filípò nda angá tá Bètèsáyidà, bhàandre Andréyá kya Pétèrò be dhi lèsè. ⁴⁵ Di Filípò dré ngàzo lile Nàtànàyèlè ni kisú gò, tázóá drá dhi: «Mà kisú dhyà Mósè dré tà ni ni tisizo búkú tátírítrí kúlí àdhyà léna, ìndì pròfètà ì dré kpà tà ni ni longózó dhi dre.» Akódhi nda, Yésu, Yòséfà ni mvá Nàzàrètà lèsè dhi 'i.» ⁴⁶ Di Nàtànàyèlè nda tà drá dhi: «Ngá dóro ni kitswá apfòle Nàzàrètà lèsè bwá?» Filípò logó drá dhi: «Mí alì noà.»

⁴⁷ Yésu kònò Nàtànàyèlè adrèrà'a alìlè í vélé dre dhi, dré tázóá akódhi ni tà sè dhi: «Mì nò rè Ìsèrèlè mvá bàti kònìdhi. Túrúpfú tà akódhi léna yókódhó.» ⁴⁸ Di Nàtànàyèlè dré Yésu ni lizízó tázóá dhi: «Mí ni mà ngíni?» Yésu logó drá dhi: «Drìdrì Filípò dré àmi azízó, mí dré tá adrèrà'a figí kómvo dhi 'á dhi, má nò tá mí 'i.» ⁴⁹ Di Nàtànàyèlè tà drá dhi: «Rábhì, mí Giká ni Mvágó 'i bàti! Mì Ìsèrèlè ànzi ki Opí 'i!» ⁵⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Mí adrè áma ka'í, má dré tàle mí dré dhi má nò tá mí figí kómvo dhi sè? Mí ni tà kàdrìkàdrì dra tà kòdhi ni lavúbhá dhi ki no!» ⁵¹ Gò táá dhi: «Má adrè tà bàti tà àmi dré: Mì ni bhù no ru lanzirà'a, adrèzó kpà Giká ni ángèlò ki no adrèrà'a tombàle ìndì tisilè Mòndí ni Mvá drìsè!»^S

2

Yésu ladzá yí atsálé vinò ro

¹ Kítú rì àmvolèsè dhi, à adrè tá gwányá lámò àdhyà ni 'o bhàandre Kánà àdhyà Gàliláyà le dhi na. Yésu ni andre tá kònàle be. ² A zi tá kpà Yésu i lebhèhá ni ìbe lile gwányá nda na. ³ Di vinò dré akízó gò, Yésu ni andre dré tázóá drá dhi: «Vínò àyi dré vélé yó.» ⁴ Di Yésu logó drá dhi: «Áma andre, mí adrè áma so tà kòdhi léna àdho tà sè? Lókýá mána kitswá rè ko.» ⁵ Di, andre ni dré tázóá mārābā i dré dhi: «Mì kò'ò tà ángùdhi akódhi dré dra tàle àmi dré dhi kòdhyà.» ⁶ Arà nda 'á dhi, lìdrì nzi-drì-àlo ledélè kírà sè dhi i tá be. Lìdrì lāsú be kònini nda i sè dhi, Yúdà ànzi ì adrè tá yí tokó adrèzó àyi ki temvé ásà. Lìdrì àlo àlo nda ki 'a adrè tá yí do ànyànyì líterè nyadhì-nzi. ⁷ Di Yésu dré tázóá mārābā nda i dré dhi: «Mì tokó yí todàle gāle lìdrì kòni i 'ásè.» Gò ì dré tokózóá todàle gāle àyi 'ásè bībi. ⁸ Yésu dré gòzo táá àyi dré dhi: «Mì ko nyànomvá lizo ába gwányá líyí dré.» Di ì dré 'òzóá kònini.

⁹ Gwányá líyí nda ni yí tabhì dhi, àkò yí nda ladzá ru atsálé vinò ro dre. Akódhi ni tá ngalé vinò nda ngá àngolèsè ya dhi ko. Di, mārābā yí nda ni kobhá dhi ì nì àyikya be. Di gwányá líyí nda dré dhyà tokó mòlepi dhi ni azízó, ¹⁰ tázóá drá dhi: «Mòndyá wáyí dhi ì adrè gā vinò dóro lavúlè dhi ni fe mvùle 'íká. Di à kòmvu tà tàndì ró dre dhi, ì dré gòzo adrèlé vinò dóro wáyí ko dhi ni fe mvùle ndò. Di, mí zù mána vinò dóro lavúlè dhi gò afezóá nyànomvá.»

¹¹ Kòrìdhi, tà línrìgā ró Yésu dré 'òle drìdrì dhi 'i. 'O tá tà nda Kánà, bvò Gàliláyà àdhyà lé dhi na. 'O kònini kitswázó àyi mìlanzilanzì tadhá gò, akódhi ni lebhèhá ì dré akódhi ni ka'izo ásà.

¹² Àmvolásà dhi, Yésu ì dré lizo andre ni ìbe, adrúpi ni ìbe ìndì lebhèhá ni ìbe, tsàle bhàandre Kàpàrànwúmà àdhyà na. Gò ì dré adrèzó kònàle gīle lókýá be vvàvwà ro tsà.

Yésu dro mónyá adrèbhá ngá lagí dhi i topfòle tēpelò 'ásè

(A kònò kpà Mátáyò 21:12-13; Māròkò 11:15-17; Lùkà 19:45-46)

¹³ Yúdà ànzi ki gwányá Pásika àdhyà atsá tá ànyi gò, Yésu dré mbàzo Yèrúsalemà na. ¹⁴ Kòfi tēpelò ni bhà'álé na dre dhi, dré móndí adrèbhá tá tí ki lagí kábiligyá ìbe ìndì kòbhòlà ìbe dhi ki kisúzó, túmání móndí lírìbhá adrèlé làfa topfó mísá i làgàsè dhi ìbe. ¹⁵ Di dré ngàzo fimbò ledé bā sè gò, àyi ki ladrózó topfòle títi tēpelò nda 'ásè, àyi ki tí ìbe ìndì àyi ki kábiligyá ìbe. Dré mónyá adrèbhá tá làfa topfó nda ki làfa arízó, mísá àyikya ki lebhézo kìnì mi. ¹⁶ Gò dré tázóá mónyá adrèbhá tá kòbhòlà lagí nda ì dré dhi: «Mì nga kònwàsè àmi ki ngá kòdhi ìbe títi! Mì kòbhà áma Atá ni dzó atsálé àrà adrèzó ngá lagí dhi ró ko!» ¹⁷ Di tà tisilè Giká ni Kúlí na kònìdhi dré agázó akódhi ni lebhèhá i léna: «Áma togó àtsi ró àmi dzó ni tà sè dhi ni áma za vèle.»*

¹⁸ Gò Yúdà ànzi ki kàdrì ì dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mí ni àdho tà línrìgā ró dhi ni 'o tadházóá áma dré dhi, Giká fè mí dré rinyí adrèzó tà kòdhi ki 'o ni dhi?» ¹⁹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì kòpfu tēpelò kònìdhi dhi, má ni go tingáá kítú na àmvolèsè.» ²⁰ Yúdà ànzi nda ì gò táá dhi: «Tēpelò kònìdhi ni sizo dhi do tá kóná nyadhì-rì-drì-nzi-drì-àlo.

‡ 1:45 1:45 A kònò Dütèrònómè 18:18; Esáyà 9:5-6; Ezékýèlè 34:23. § 1:51 1:51 Vèsè be bí, Yésu adrè àyi zi «Mòndí ni Mvá». Rú nda kòdhi, rú àzya fèlè Mèsyá dré dhi 'i. A kònò Dányèlè 7:13. * 2:17 2:17 A kònò Longó ì 69:10.

Mí ni di go sía kítu na sè ngíningíni ró?»²¹ Di, tépelò Yésu dré tá adrézó tà ni ni ta dhi ína akódhi ni rúbhá 'i.²² Akódhi ni ngáma dràdrà 'ásè dhi àmvolèsè dhi, kúlí dré tá tàle nda kòdhi dré gòzo agalé akódhi ni lebhéhá i léna. Di ì dré tà tísile Giká ni Kúlí na dhi ki ka'izo, kúlí Yésu dré tá tàle dhi íbe.

Yésu nì tà adrélépi mómí ki togó na dhi be

²³ Yésu dré tá adrerá'a Yerúsalemá na gwányá Pásiká àdhyà ni tà sè dhi 'á dhi, mómí zyandre dhi ì dré tà línríga ró dré adrélé 'òle dhi ki nózo gò, ì dré akódhi ni ka'izo.²⁴ Di, Yésu ka'í tá ína àyi nda ki tà ko. Tàko ko, nì mómíyá tífi dhi ki tà be.²⁵ Lè tá à kòtà mómí ki tà akódhi dré dhi ko. Angyá ko, nì ína tà adrélépi mómí ki togó na dhi be.

3

Yésu tadhá tà Nikòdémò dré

¹ Fàrisáyò ì kòfalé dhi, agó àlo rú be Nikòdémò dhi tá be. Akódhi tá kpà Yúdà ànzi ki kàdrì ki àlo 'i.² Ngátsi àlo sè dhi, alì tá Yésu vélé gò, tàá drá dhi: «Rábbì, mà nì tàle dhi, Giká amù mì adrélé àyi tà tadhálepí ró nì dhi be. Angyá ko, dhyà àlo kitswá tá tà línríga ró mì dré adrélé 'òle dhi ki 'o bwà ko, Giká kàdré tá tùmáni akódhi be ko dhi.»³ Yésu logó drá dhi: «Má adrè tá bàti ta mí dré: Dhyà àlo kitswá Giká nì Opì na bwà ko, kòtayí ì gòle tile tódhyá ko dhi.»⁴ Di Nikòdémò lizí tíá dhi: «Mómí agalèpi dre dhi nì àyi tayí gòle tile tódhyá ngíningíni ró? A nì kitswá gòle file àyi andre lé gò, gòzo akódhi nì ti vèsè be rì bwà?»⁵ Yésu gò logóá drá dhi: «Má adrè tá bàti ta mí dré: Dhyà àngùdhi tile yì sè ìndi Giká nì Tirí sè ko dhi kitswá ína file Giká nì Opì na bwà ko.⁶ Dhyà mómí dré tile nì dhi, akódhi nda lídrì rúbhá àdhyà íbe. Di, dhyà Giká nì Tirí dré tile nì dhi, akódhi nda lídrì Tirí àdhyà íbe.⁷ Lè àmi línrí kàdré gàle, má dré tàle mí dré dhi <Lè mí kòtayí mì gòle tile tódhyá> dhi sè ko.⁸ Lyá adrè vilé àrà àngùdhi dré adrézó lèle vilé dhi 'ásè. Gba mí kàdré kporò nì nì yì yà dhi, mí kitswá niá ngalè lyá nda angá àngolèsè ya, kó ngalè adrè lile àngolè ya dhi ko. Di tà nda kòdhi kòkpà kònini dhyà àngùdhi Giká nì Tirí dré tile dhi nì tà sè.»

⁹ Nikòdémò gò lizíá tíá dhi: «Tà kòdhi nì kitswá ru 'o ngíningíni ró?»¹⁰ Yésu logó drá dhi: «Mì tà tadhálepí kàdré íserèlé ànzi ì kòfalé dhi 'i. Di, mí nì mína tà kòdhi ko?»¹¹ Má adrè tá bàti ta mí dré: Mà adrè tá mà dré nìle dhi ki ta, adrézó tà mà dré nòle dhi ki longó kòdhyà. Di, mì lè àmíkya tà mà dré adrélé longólé nda ki ka'ile ko.¹² Gba má dré adrézó tà bvò kòndi àdhyà ki ta àmi dré dhi, mì adrè àmíkya tà nda ki ka'í ko. Di má kògò adrélé tà bhù àdhyà ki ta àmi dré dhi, mì nì di tà nda ki ka'í ngíningíni ró?»¹³ Dhyà àlo mbàlepi bhù na dhi tàdzi yókódhó, ngbà 'í Mómí nì Mvá asilèpi bhù lèsè dhi 'i.

¹⁴ Ngóro Mósè dré tà nì ledelè aya sè asolé fa silé dhi nì tingalé kuru duku na dhi tíni dhi, adrè kpà leá dhi, à kòtingá Mómí nì Mvá kuru kònini,¹⁵ kitswálé mómíyá wáyi akódhi nì ka'íbhá dhi ì kàdrérò lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe.*¹⁶ Tàko ko, Giká dré mómíyá wáyi bvò àdhyà ki lèle tò dhi sè dhi, afè àyi Mvágó àlo kwákwa dhi, kitswálé dhyà àngùdhi adrélépi akódhi nì ka'í dhi kòdràro nyo ko, be ró dhi, kàdrérò lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe.¹⁷ Angyá ko, Giká amù àyi Mvágó bvò kònidhi lé kitswálé tà bha mómíyá bvò àdhyà ì dri ko. Be ró dhi, amù akódhi kitswázó mómíyá bvò àdhyà ki tidri akódhi sè dhi bvò.¹⁸ Dhyà àngùdhi adrélépi Mvágó nda nì ka'í dhi, Giká kitswá tà bhà akódhi dri ko. Di, dhyà àngùdhi adrélépi Mvágó nda nì ka'í ko dhi, Giká bhà tà akódhi dri dre. Tàko ko, akódhi nda ka'í Giká nì Mvágó àlo kwákwa dhi ko.¹⁹ Tà Giká dré adrézó mómí ki tàbvò ta àsà dhi, tà kònidhi 'i. Ngádra atsá bvò 'a dre. Di, mómíyá bvò àdhyà ì lè àyíkya tìnímvá, ngádra nda nì lavú. Angyá ko, tà ì dré adrélé 'òle dhi ì kònzì.²⁰ Dhyà àngùdhi adrélépi tà kònzì 'o dhi adrè ngádra nda nì ga. Dhyà nda adrè kpà alile ngádra nda vélé ko, akódhi nì tà kònzì ì kàpfòro ngádra nda 'á ko.²¹ Di, dhyà àngùdhi adrélépi tà bàti ka'í 'òle dhi adrè alile ngádra nda vélé, à kòkitswáro nóá dhi, akódhi adrè tà 'o ngóro Giká dré adrélé lèle dhi tíni.»

Yòwàni Bàtisimò fèlepí longó Yésu nì tà ngádra 'á

²² Àmvolásà dhi, Yésu ì lebhéhá nì íbe dhi ì dré gòzo lile bvò Yúdáyà àdhyà na. Ì adrè tà tùmáni kònale lókyá be tsà gò, akódhi dré adrézó bàtisimò fe mómí ì dré.

²³ Yòwàni adrè tá kpà bàtisimò fe Ayínónà na, ànyi Sàlimá làga, yì dré tá adrélé kònale tò dhi sè. Mómí ì adrè tà lile akódhi véna gò, dré adrézó bàtisimò fe àyi dré.²⁴ Angyá ko, à ru tà rè Yòwàni bhèle bádzo na dhi ko.

²⁵ Kítu àlo dhi, Yòwàni nì lebhéhá ì kidhó tá adrélé tà kayí àyi kòfalèsè Yúdà mvá àlo dhi be, tà adrézó mómí ki temvè dhi nì tà dri.²⁶ Di ì dré lizo Yòwàni véna tàá drá dhi: «Rábbì, dhyà mì dré tá adrézó ába Yòròdanè nì ta'á na gò mí dré tà nì nì longózo dhi

* 3:15 3:15 A kònò Ngá nàle dhi ì 21:9.

adré kpá ina bátisimò fe. Di nyànomvá dhi, mónnyá wáyi dhi ì adré lile vélána.» ²⁷ Di Yòwani logó dhi: «Dhya àlo kitswá tà àlo kisú bwá ko, Giká kòfè tà nda drá nì ko dhi. ²⁸ Ami ki tándi, mì yi ma tàrà'a ngádra 'á dhi: <Ma Mésiyá 'i ko. Di, Giká amù ma àlile drìdrì akódhi nda kandrá.> ²⁹ Dhya adrélépi tòkò mo dhi, tòkò líyí 'i. Di, tòkò líyí nda nì arúpi adré ina áyi totó ànyi lága, adrélé akódhi nì yi. Kòyi akódhi nì kúlí dre dhi, adré lenzélé tò. Di ma ró dhi, má adré lenzélé kònini, indì áma kólénzè nda kàdrì lavulé. ³⁰ Adré leá dhi, akódhi nì tà kàdré lile drìdrì, di, mána kàdré agòle bvólé ro.»

Dhya apfòlepi bhù lèsè dhi

³¹ «Dhya apfòlepi kurú lèsè dhi, mónnyá wáyi dhi ì drìle. Di, dhya apfòlepi bvò kònidhi lèsè dhi ina móndí bvò àdhyá 'i. Akódhi nda adré tà bvò àdhyá kì ta kòdhyá. Dhya apfòlepi bhù lèsè nda mónnyá wáyi dhi ì drìle. ³² Akódhi adré tà ì dré nòle mì sè indì ì dré yile bíbhálé sè dhi kì longó kòdhyá. Di, dhya àlo adré tà akódhi dré adrélé longólé nda kì ka'í ko. ³³ Dhya tà longólé nda kì ka'ilepi dhi adré tadhá dhi, Giká adré tà bàti ta. ³⁴ Tàko ko, dhya Giká dré amùle nda adré Giká nì kúlí ta kòdhyá. Angyá ko, Giká fè akódhi gale áyi Tírì sè bí. ³⁵ Giká Atá adré áyi Mvágó nì le. Tayí kpá tà títi dhi ì akódhi drígá. ³⁶ Dhya ángùdhi adrélépi Mvágó nda nì ka'í dhi, akódhi nda lídrì kóná vèsè kólyá dhi íbe. Di, dhya adrélépi Mvágó nda nì ga dhi kitswá ina lídrì nda nì kisú ko. Be ró dhi, Giká nì kombá nì adré akódhi dri nyo.»

4

Yésu tà tà Sàmàriyà tòkò àlo dhi be

¹⁻³ Fàrisáyò ì yi tà tàle dhi, Yésu adré tá móndí bí dhi kì 'o atsálé áyi lebèbhá ì ró, adrézó kpá bátisimò fe áyi dré, indì adré tá 'òá kònini Yòwani àdhyá nì lavú. (Tà bàti ró dhi, Yésu nì tándi adré tà bátisimò fe áyi dré nì ko. Be ró dhi, akódhi nì lebèbhá ì adré tà feá áyi.) Di Yésu kòyi tà adrélé tàle áyi tà dri nda dre dhi, dré angázó bvò Yúdáyá àdhyá lèsè gò, láti do gòzo bvò Gàliláyá àdhyá na.

⁴ Adré tá leá dhi, akódhi kòlavú bvò Sàmàriyà àdhyá 'àsè. ⁵ Di dré lizo tsàle bhàandre àlo Sàmàriyá le, rú zìle Sikárá dhi na, ànyi amvú Yàkòbhò dré tá fèle áyi mvá Yòsèfá dré dhi lága. ⁶ Kóro Yàkòbhò àdhyá tà kònàle be. Yésu dré landèle atsi dré dhi sè dhi, dré tsàzo lríle ànyi kóro nda làga, ànyíanyi kítú rírì sè.

⁷ Di Sàmàriyà tòkò àlo dhi dré alizo yí ko gò, Yésu dré tàzoá drá dhi: «Mí afè má dré yí mvùle.» ⁸ (Akódhi nì lebèbhá ì lè tà bhàandre na, kitswálé ngá gi áyi dré nyàle.) ⁹ Di Sàmàriyà tòkò nda gò tàá akódhi dré dhi: «Mí kàdré kó Yúdà mvá 'i dhi, mí adré di yí zi mvùle ma, Sàmàriyà tòkò ró nì tí ngínìngínì ró?» (Akódhi tà tà kònini tàko ko, Yúdà ànzi ì adré gà ru su Sàmàriyà íbe ko.) ¹⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Mí kònì tá kó rè tà Giká dré adrélé fèle mí dré dhi be, indì dhyá adrélépi yí zi mí tí dhi be dhi, kònò mí nì tà yí zi má tí gò, má dré yí adrélépi lídrì fe dhi nì fèzo mí dré.» ¹¹ Tòkò nda tà drá dhi: «Mírì, mì ngá yí akózó dhi àko, indì kóro alú lavulé. Mí nì yí adrélépi lídrì fe nda nì kisú ángwà? ¹² Mí adré kisúá dhi, mì mána kàdrì áma kì tábhí Yàkòbhò nì lavú? Akódhi nda tayí kóro kònidhi áma dré nì. Akódhi nì tándi mvu tá yí kònwa, tùmáni ànzi nì íbe, indì ká'wá nì íbe.» ¹³ Di Yésu logó drá dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi yí kònidhi nì mvu dhi, yí lovó nì go akódhi nì 'o tódhyá. ¹⁴ Di, dhyá ángùdhi yí má dré dra fèle ì dré dhi nì mvùlepi dhi, yí lovó kitswá gòle vélé akódhi nì 'o ko. Bàti, yí má dré dra fèle akódhi dré nda nì atsa akódhi léna kidrì adrélépi sèle ko indì adrélépi lídrì kóná vèsè kólyá dhi nì fe dhi ró.» ¹⁵ Di tòkò nda tà drá dhi: «Mírì, mí afè má dré yí nda kòdhyá, yí lovó kògòro vélé áma 'o ko, indì má kògòro vélé àlile yí ko kònwa ko.»

¹⁶ Yésu tà drá dhi: «Mí lè ámi agó nì azí, mì kàgòro tùmáni kònwa.» ¹⁷ Tòkò nda logó drá dhi: «Ma agó àko.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí tà kyá tàle dhi, mì agó àko dhi. ¹⁸ Angyá ko, mì tà àgo íbe nzi, indì agó mí dré adrézó ába àndrò nì, mína 'i ko. Tà mí dré tàle nda, tà bàti 'i.» ¹⁹ Di tòkò nda tà drá dhi: «Mírì, má adré nòá dhi, mì profétá 'i. ²⁰ Ama kì tábhí ì adré tá Giká nì lindrì bha kóngó kònidhi dri. Di, àmi Yúdà ànzi ró dhi ì, mì adré tàá dhi, àrà adrézó Giká nì lindrì bha dhi ngbá 'í Yèrúsalmà na.» ²¹ Di Yésu logó drá dhi: «Tòkò, mí ka'í vo rè áma kúlí ká! Lókyá adrélépi àlile dhi sè dhi, mì gò vélé Giká Atá nì lindrì bha kóngó kònidhi dri yà, kó ngalè Yèrúsalmà na yà dhi ko. ²² Ami, Sàmàriyà ro nì ì, mì adré àmikya Giká nì lindrì bha akódhi nì nì àko ró. Di, áma Yúdà ànzi ró dhi ì, má adré àmakya Giká mà dré nìle be dhi nì lindrì bha kòdhyá. Angyá ko, tà adrézó móndí kì tidrì dhi ngá Yúdà ànzi ì vélésè. ²³ Lókyá adré àlile, atsa kpá dre, mónnyá adrèbhá Giká Atá nì lindrì bha bàti dhi kì lindrì nì nì bha Tírì na, indì tà bàti na. Tàko ko, Giká Atá adré mónnyá adrèbhá áyi lindrì bha kònini dhi kì nda kòdhyá. ²⁴ Giká Tírì 'i. Adré di leá dhi, mónnyá adrèbhá akódhi nì lindrì bha dhi ì kàdré lindrì nì nì bha Tírì na indì tà bàti na.» ²⁵ Tòkò nda gò tàá drá dhi: «Má nì tàle dhi, Mésiyá

adré alile dhi be. A adré kpá akódhi ni rú zi Kristo. Akódhi kàtsá dre dhi, a ni tà títi dhi ki ándu ngi áma dré.»²⁶ Di Yésu dré tázóá drá dhi: «Ma adrélépi tà ta mí be ni, ma akódhi nda 'i.»

Yésu ni lebèbhá ì agò akódhi vélé

²⁷ Gbá lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré agòzo gò, àyi ki líndrí dré gàzo, ì dré akódhi ni kisulè adrérà'a tà ta tòkó àlo be dhi sè. Di, tágba kònini dhi, àyi ki àlo lizí tá ko tàle dhi «Mí adré àdho nda?» ya, kó ngalè «Mí adré tà ta akódhi be àdho tà sè?» ya dhi.

²⁸ Di tòkó nda dré àyi líndrí adrézó yí akó ásá dhi ni tayízó gò, gòzo bhàandre nda na, taa mónyá kònale dhi ì dré dhi: ²⁹ «Mí alí agó tà títi má dré 'òle dhi ki tàlepi má dré dhi ni no! Kòno akódhi nda tsí Mèsíyá 'i ko?» ³⁰ Di àyi nda ì dré apfòzo bhàandre nda lésè adrélé alile Yésu vélé.

³¹ Lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebèbhá ì dré akódhi ni ti lizízó tázóá dhi: «Rábbi, mí konya ngá wà!» ³² Di, akódhi logó àyi dré dhi: «Ma mána ngá nyàle mì dré nile ko dhi íbe.» ³³ Di akódhi ni lebèbhá nda ì dré kidhózó adrélé lizíá àyi kòfalésè dhi: «Kòno móndí atsa ngá adzí akódhi dré nyàle dre?» ³⁴ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Áma mányàngá ína adrema tà dhya áma amùlepi dhi dré adrélé lèle má kò'o dhi ki 'o, adrézó akódhi ni àzì 'o akilé títi dhi 'i. ³⁵ Mí adré zakó taa dhi: <Tayí rè dhu mbá su kitswázó lánýá akóná amvú ì 'ásè.> Di, má adré taa àmi dré dhi: Mí kòtingá mì adrélé amvú ki no wà! Lánýá ka àyi 'ásè kitswálé akónalé dhi dre. ³⁶ Ndìndì nyànómvá dhi, dhya adrélépi lánýá akóná dhi adré àyi landè nya. Adré kpá lò'wa lokó lídrí kóná vèsè kólyá dhi dré, kitswálé dhya adrélépi kórì rì dhi, ìndì dhya adrélépi lánýá akóná dhi be dhi ì kàdréró lenzélé túmání be dhi bvó. ³⁷ Tògyakúli adrélépi taa dhi <Dhya àlo adré kórì rì gò, àzýa ni dré adrézó lokóá> dhi, tà bàti 'i. ³⁸ Má mù àmi adrélé lánýá mì dré àzì 'òzo ásá ko dhi ni akóná. Móndí àruka ì 'o tà àzì nda landèzo àyi gò, mì dré adrézó àyi ki landè nya.»

Móndí zyandre Sàmàriyá ro dhi ì ka'í Yésu

³⁹ Di móndí zyandre Sàmàriyá ro angábhá bhàandre nda lésè dhi ì dré Yésu ni ka'izo, tà tòkó nda dré tàle akódhi ni tà dri dhi sè. Angyá ko, tòkó nda tà tá dhi: «Akódhi tà má dré tà títi má dré 'òle dhi i.» ⁴⁰ Di àyi nda ì kàtsá Yésu vélé dre dhi, ì dré akódhi ni ti lizízó, ì kàdréró rè dhu túmání àyi íbe. Di akódhi dré adrézó kònale kítú rì. ⁴¹ Gò móndí àruka zyandre dhi ì dré kpá akódhi ni ka'izo, kúli dré tàle àyi dré dhi ì sè. ⁴² Àyi nda ì dré tázóá tòkó nda dré dhi: «Má adré vélé akódhi ni ka'í ngbá 'í tà mí dré tàle akódhi ni tà dri dhi sè ko. Tàko ko, mà yi vélé akódhi ni kúli áma ki tàndi ki bíbhálé sè. Mà nì tàle dhi, akódhi nda dhya adrélépi mónyá bvó àdhya ki tídrí dhi 'i bàti dhi be.»

Yésu tídrí dhya kàdrì dhi ni mváagó

⁴³ Kítú rì nda ì àmvolésè dhi, Yésu dré àrà nda ni tayízó gò, lizo bvó Gàliláyá àdhya na. ⁴⁴ Akódhi ni tàndi tà tá dhi: «Á bhá gá pròfètà ni líndrí akódhi ni tàndi ni bvó 'a ko na.» ⁴⁵ Di, tágba kònini dhi, akódhi kòtsa Gàliláyá na dre dhi, mónyá kònale dhi ì dré akódhi ni ka'izo dòle àyi kòfalé dóro. Angyá ko, ì lè tá kpá Yerúsalemá na gwányá Pásiká àdhya ni tà sè gò, ì dré tà títi akódhi dré tá 'òle kònale dhi ki nózo.

⁴⁶ Di Yésu dré gòzo tódhyá líle Káná, Gàliláyá le dhi na, àrà dré tá yí ladzázó atsalé vìnò ro lána dhi na. Kònale dhi, dhya kàdrì àlo adrélépi Rómá ki òpi ni tà 'o dhi tá be. Akódhi nda ni mváagó tá drá ro Kàpàrànwùmá na. ⁴⁷ Di kóyi tàle dhi, Yésu angá tá Yùdáyá lésè agòle Gàliláyá le dhi dre dhi, dré lizo vélána akódhi ni ti lizí, kòlìró Kàpàrànwùmá na àyi mváagó adrélépi dràdrá míle nda ni tídrí be dhi bvó. ⁴⁸ Yésu tà drá dhi: «Mí kitswá àmíkya áma ka'í bwá ko, mì kàdré tà líndrígá ró adrèbhá Giká ni rìnyí tadhá dhi ki no ko dhí!» ⁴⁹ Dhya kàdrì nda tà drá dhi: «Mírì, mí alí áma mvá dré dràrà ko dhi 'á wà!» ⁵⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Mí nzi mí bhàna. Àmi mvá adrí dre!»

Di dhya nda dré kúli Yésu dré tàle nda ni ka'izo gò, ngàzo nzile. ⁵¹ Dré tá adrérà'a láti 'á dhi, akódhi ni màràbá ì dré arázó atsalé vélá taa drá dhi: «Àmi mvá adrí dre!»

⁵² Di dré àyi ki lizízó ngalé àyi mvá nda ni rúbhá atsa tá dóro lókyá àngùdhi sè ya dhi. Ì dré logózóá drá dhi: «Rúbhá àtsi nda nga ruásá agyá, sáá àlo kítú rìrì àmvolésè dhi sè.»

⁵³ Di atá ni nda dré nizoá tàle dhi, lókyá nda tá lókyá Yésu dré tázó í dré dhi «Àmi mvá adrí dre» dhi 'i dhi be. Di akódhi ì mónyá wáyi akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi ì dré Yésu ni ka'izo.

⁵⁴ Kòrìdhi, tà líndrígá ró Yésu dré 'òle àyi angama Yùdáyá lésè alile Gàliláyá le dhi àmvolésè dhi ni rì 'i.*

* 4:54 4:54 A kòno Yòwání 2:11.

5

Yésu tidrí mèrèkpè agó àlo dhi

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo lìle Yèrusalémà na, Yúdà ànzi kɛ gwányá kɛ àlo ni tà sè. ² Bhàandre nda 'á, ànyi zèribàtì adrélé zìle Kábilígyà kya ró dhi làga dhi, yí àlo ledélé bómà tìni, adrélé rú zìle Ebèrè ti sè Bètèzàtà dhi be. Yí nda làgàsè kúrú dhi, à ledé tá àrà dzó kògbo tìni dhi ì nzi. ³ Kònàle dhi, dràbhá zyandre lavulé dhi ì adré tá ayilé. Ayi kòfalé dhi tá mì kùdúkùdu i, mèrèkpè i, tsàle mómí pá be àbvò ro dhi ìbe.* ⁵ Ayi nda ì kòfalé dhi, agó àlo ayilépi drà be kónà nyadhí-alo-drí-mudrí-drí-nzi-drí-na dhi tá be. ⁶ Yésu kònò akódhi nda adrerà'a ayilé kònàle dre dhi, dré nìzoá tàle dhi, akódhi ayí tá drà be vwàvwà ro dhi be. Di dré tázòá drá dhi: «Mí lè adrélé?» ⁷ Di dràbhá nda logó drá dhi: «Mírì, dhya àlo kitswàlépi áma ledé bwà dhi yókódhó. Angyá ko, lókyá yí dré adrerà'a ru kàgbá dhi 'á dhi, dhya àlo kitswàlépi áma do bhèle yí na má kàdrírò àsà dhi yó. Má kàdré 'òle síle dhi, dhya àzaya adré lavulé síle má kandrána.» ⁸ Di Yésu tà drá dhi: «Mí nga, mí do ámi kíndri, ìndì mí kídho atsí to!» ⁹ Gbá kòdhwa, agó nda dré adrízó. Dré áyi kíndri òzo go kídhozó adrélé atsí to.

Kítú tà nda dré ru 'òzo dhi tá sàbátù 'i. ¹⁰ Di Yúdà ànzi kɛ kàdrì ì dré agó adrélépi nda ni nòzo gò, ì dré tázòá drá dhi: «Ándrò kònìdhi, sàbátù 'i. Ama kɛ tatrítrí kúllí adré ámi kíndri dòma sàbátù tú dhi ni logá.» ¹¹ Di, akódhi logó áyi dré dhi: «Dhya áma tidrílépi dhi tà má dré dhi: «Mí do ámi kíndri, ìndì mí to atsí.»» ¹² Ì gò lízìá tíá dhi: «Ádhi tà mí dré dhi, mí kòdo ámi kíndri, ìndì mí kòto atsí dhi ni?» ¹³ Di, agó adrélépi nda ni ìna ngalé dhya áyi tidrílépi nda àdhi 'i ya dhi ko. Tàko ko, Yésu lavú tá mómí zyandre kònàle dhi ì kòfalèsè lyà.

¹⁴ Amvolásà dhi, Yésu dré agó nda ni kúsúzó tépèlò na gò, tázòá drá dhi: «Mí nò rè ká! Mí adrí nyànomvá dre. Adré ì lèá dhi, mí kòtayí tàkonzi 'òma, tà kòkóròko lavulé dhi kàtsáro mí rú ko dhi bvó.» ¹⁵ Gò agó nda dré ngàzo lìle longóá Yúdà ànzi kɛ kàdrì ì dré dhi, Yésu tidrí tá ì nì.

Yésu tadhá ngádra 'á dhi, ì Gíká ni Mvágó 'i dhi

¹⁶ Di Yúdà ànzi kɛ kàdrì nda ì dré dhèzo adrélé Yésu ni mì pfo, dré tá adrélé tà nda kɛ 'o sàbátù tú dhi sè. ¹⁷ Di, Yésu dré tázòá áyi dré dhi: «Áma Atá adré ngbú adrélé àzi 'o atsalé àndrò kònìdhi. Di ma ró dhi, má adré kpá àzi 'o.» ¹⁸ Di kúllí nda sè dhi, Yúdà ànzi kɛ kàdrì nda ì dré gòzo velé adrélé láti nda, kitswázo akódhi ni pfu dràle dhi bvó. Tàko ko, akódhi adré tá ngbà 'i tólí sàbátù àdhyà ni ño kòdhyà ko. Adré tá kpá Gíká ni zì áyi tàndì ni Atá ro, adrézó áyi bha adrélé díri Gíká be.

¹⁹ Di Yésu dré logózóá áyi dré dhi: «Má adré tá bàti ta àmi dré: Gíká ni Mvágó kitswá tà àlo 'o áyi dré sè bwà ko. Adré ngbà 'i tà áyi Atá dré adrélé 'òle gò ì dré adrézó nóá dhi kɛ 'o kòdhyà. Tà àngùdhi Gíká Atá dré adrélé 'òle dhi, akódhi ni Mvágó adré kókpá 'òá kònìni. ²⁰ Tàko ko, Gíká Atá adré áyi Mvágó ni le gò, adrézó tà tíí ì dré adrélé 'òle dhi kɛ tadhá drá. Tà bàti ró dhi, a ni tà kàdrì dra tà kòdhi kɛ lavúbhá dhi kɛ tadhá áyi Mvágó nda dré 'òle gò, ámi kɛ líndrì dré gázo àsà bhwàbhwa. ²¹ Angyá ko, ngóro Gíká Atá dré adrélé mómí dràbhá dre dhi kɛ tìngá dràdrà lèsè adrézó lídrì fe áyi dré dhi tìni dhi, akódhi ni Mvágó adré kókpá lídrì fe dhya àngùdhi ì dré adrézó lèá fèle drá dhi dré. ²² Kòdhi ìbe dhi, Gíká Atá adré dhya àlo ni tàbvò ta ko. Be ró dhi, tayí ìna rìnyí wáyi adrézó mómí kɛ tàbvò ta dhi áyi Mvágó drígá. ²³ 'O kònìni kitswàlé mómí wáyi dhi ì kàdrérò áyi Mvágó nda ni líndrì bha, ngóro ì dré adrélé áyi tàndì ni líndrì bha dhi tìni. Dhya àngùdhi adrélépi Gíká ni Mvágó ni líndrì bha ko dhi, adré kókpá Gíká Atá akódhi ni amùlepi dhi ni líndrì bha ko.

²⁴ Má adré tá bàti ta àmi dré: Dhya àngùdhi adrélépi áma kúllí yí gò adrézó dhyà áma amùlepi dhi ni ka'í dhi, akódhi nda lídrì kóná vèsè kólyá dhi ìbe. Gíká kitswá tà bha akódhi nda dri ko. Be ró dhi, akódhi nda apfò dràdrà lèsè afilé lídrì le dre.

²⁵ Má adré tá bàti ta àmi dré: Lókyá adré alìle, atsá kpá dre, mómíyá dràbhá dre dhi kɛ Gíká ni Mvágó ni kúllí yí. Di áyi dra akódhi nda ni kúllí yìbhá dhi kɛ adré. ²⁶ Tàko ko, ngóro Gíká Atá dré adrélé rìnyí adrézó lídrì fe dhi ìbe áyi tàndì lèna dhi tìni dhi, fè kpá rìnyí adrézó lídrì fe nda áyi Mvágó dré adrézó ába ì lèna. ²⁷ Fè kókpá rìnyí adrézó mómí kɛ tàbvò ta dhi áyi Mvágó nda dré, akódhi dré adrélé Mómí ni Mv'á 'i dhi sè.

²⁸ Lè ámi kɛ líndrì kàdré gale tà kòdhi sè ko. Angyá ko, lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi, mómíyá wáyi dràbhá dre gò ì dré adrézó ayilé mógo ì 'àsè dhi kɛ Gíká ni Mvágó ni kúllí

* 5:3 5:3-4 Wàragá Gíká ni Kúllí tìsizo áyi dri drìdrì dhi ì lèna dhi, à adré kúllí kòni kɛ kúsí kònwa ko: [F adré tá yí ni ru kàgbàma leté. 4 Angyá ko, lókyá àruka ì sè dhi, Mírì ni àngélò adré tá asilé yí nda ni kàgbá. Dràbhá sílepi zyà drìdrì yí kàgbálé nda na dhi, adré tá adrélé áyi drà lèsè, tágba drà nda kàdré ngíni ya dhi.]

yi gò, ²⁹ ì dré topfòzo mógo nda i lésè. Ayi tà dóro 'obhá dhi ki nga dràdrà 'àsè adrlé. Di, ayi tà kónzi 'obhá dhi ki àyikya nga dràdrà 'àsè, Giká kòbhàro tà ayi dri be dhi bvó. ³⁰ Má kitswá mána tà àlo 'o áma drí sè ko. Má adré ngbà 'í tàbvó ta ngóro má dré adrlé yile Giká vélésè dhi tñi. Di tàbvó má dré adrlé tàle nda gyágya. Tàko ko, má adré tà má dré adrlé lèle dhi ki nda 'òle kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà dhya áma amùlepi dhi dré adrlé lèle dhi ki nda 'òle kòdhya.»

Tà adrébhá Yésu ni tà longó dhi i

³¹ «Kòno má kàdré tá áma tàndi ni tà longó ma dhi, áma kúli kitswá tá adré lanzilanzi ko. ³² Di, dhya àzya adré áma tà longó ni. Má nì tàle dhi, tà dré adrlé longolé áma tà dri dhi, tà bàti 'i dhi be. ³³ Mì mù tá mómí i lile Yòwani véna àmi, di tà dré longolé áma tà dri dhi tá tà bàti 'i. ³⁴ Má adré mána áma totó tà mómí ì dré adrlé longolé áma tà dri dhi dri ko. Di, má adré tà kòdhi ni ta, mì kòkítswáro adrlé àsà be dhi bvó. ³⁵ Yòwani nda tá tálá adrélepi kòle, adrélepi ngá kazá mómí ì dré dhi 'i. Di mì ka'í tá lenzélé akódhi ni ngádra nda 'á lókyá tsá sè.

³⁶ Di, ma mána tà kàdrí àruka adrébhá áma tà longó dóro lavulé Yòwani àdhya rúsè dhi íbe. Tà nda i, tà áma Atá dré afèle má dré 'òle akilé títi dhi 'i. Tà má dré adrlé 'òle nda ì adré áma tà longó, adrézó tadhá dhi, Giká Atá amù ma nì. ³⁷ Kòdhi íbe dhi, Giká Atá áma amùlepi nda adré kpá ina áma tà longó. Mì yi tàdzi akódhi ni kúli ko. Mì nò kpá tàdzi akódhi ni mibhalé ko. ³⁸ Mì adré kpá akódhi ni kúli líkí àmi léna ko. Tàko ko, mì adré àmikya dhya dré amùle dhi ni ka'í ko.

³⁹ Mì adré tà títi tisile Giká ni Kúli na dhi ki àndu nda nìle kòdhya. Angyá ko, mì adré kisúá dhi, mì ni lídrí kóná vèsè kólyá dhi ni kisú Kúli nda sè. Di Kúli nda kòdhi adré áma tà longó nì. ⁴⁰ Tágba kònini dhi, mì lè àmikya alile má vélé lídrí kisú ko!

⁴¹ Má adré mána rúku nda kisulé mómí ì vélésè ko. ⁴² Di, má nì àmi be. Má nì, àmi Giká ni lèle àko àmi ki togó na dhi be. ⁴³ Má alì mána áma Atá ni rú sè gò, mì dré áma ka'izo dòle àmi kòfalé ko. Di, dhya àzya kàdré alile ayi tàndi ni rú sè dhi, mì adré àmikya akódhi nda ni ka'í dòle dóro. ⁴⁴ Mì adré rúku nda kisulé àmi kòfalésè. Di, mì adré àmikya rúku adrélepi angálé Giká àlo kwákwá dhi vélésè dhi ni nda kisulé kòdhya ko. Mì ni di àmikya áma ka'í nginingini ró?

⁴⁵ Lè mì kòkisú ko tàle dhi, má nì àmi ki asikí áma Atá tí ma dhi. Dhya dra àmi ki asikilepi dhi, Mósè mì dré adrézó mì bha vélána dhi 'i. ⁴⁶ Kòno mì kàdré tà Mósè ni ka'í bàti dhi, mì ni tà kpá adré áma ka'í. Angyá ko, akódhi tisi tá áma tà kòdhya. ⁴⁷ Di mì adré kó tà dré tisile nda ki ka'í ko dhi, mì ni di àmikya áma kúli ka'í nginingini ró?»

6

Yésu fè ngá nyàle mómí ngùlù-nzi dhi i dré

(A kòno kpá Matáyó 14:13-21; Márokò 6:30-44; Lúka 9:10-17)

¹ Amvolásà dhi, Yésu ì dré gòzo lebébhá ni íbe Gàliláyà na gò, ì dré zyazo tápáriandre Gàliláyà àdhya ni ta'á na. (A adré kpá tápáriandre nda ni rú zi, tápáriandre Tìberiyá àdhya.)* ² Mómí zyandre lavulé dhi ì adré tá Yésu ni lebe, ì dré tá adrlé tà lindríga ró dré adrlé 'òle adrézó dràbhá ki tidri dhi ki no dhi sè. ³ Di Yésu ì dré mbàzo lebébhá ni íbe kóngò àlo drina gò, ì dré lirízó. ⁴ Yúdà ànzi ki gwányá Pásiká àdhya tá ànyi.

⁵ Di Yésu kòtingá mì mómí zyandre lavulé nda ki no adrérá'a alile í vélé dre dhi, dré tàzoá Filípò dré dhi: «Mà ni mápá kisú gile mómí wáyi kòni ì dré nyàle dhi ángolé?»

⁶ Tà tá kònini kitswázó Filípò ni tà ka'ika'í tabhì. Tàko ko, nì tá ina tà í dré adrlé 'òle dhi be. ⁷ Di Filípò logó drá dhi: «Tágba mà kàdré tà láfa lò'wa kámá-rí dhi íbe yà dhi, mà kitswá tá mápá gi mómí álo àlo títi ni ì dré kitswalé ndàndi mvá tsá ni ni kisú nyàle dhi bwá ko.»[†] ⁸ Yésu ni lebébhá ki àzya, Andréyá, Simóná Pèteró ni adrúpi tà drá dhi: ⁹ «Mvágó àlo kònwánò. Akódhi mápá ladhílé òrész sè dhi íbe nzi, ìndi kosyá íbe rí.»[‡] Di, ngá kòni ki àdho 'o mómí zyandre kònini ni ì dré dhi?»

¹⁰ Di Yésu gò tää ayi lebébhá ì dré dhi: «Mì 'o mómí kòni ì lirílé.» Arà nda 'á dhi, mbì tá bí. Di mómí nda ì dré lirízó. Ago ì tá ànyíanyi ngùlù-nzi.[§] ¹¹ Di Yésu dré mápá nda ki adózo, àwoyá tàzo Giká dré gò, lanzizóá mómí títi nda ì dré, ngóro ì dré tà lèle nyàle dhi tñi. Dré kpá kosyá nda ki lanzizó ayi dré kònini. ¹² Di ayi títi nda ì kònya pízo dre dhi, dré tàzoá ayi lebébhá ì dré dhi: «Mì lokò àmbi ni, kórónyá ni àlo kábíro ko.»

* 6:1 6:1 Rú «Tìberiyá» kònidhi tá kpá rú bhàandre àlo tápáriandre nda mìle dhi àdhya 'i. A kòno Yòwani 6:23.

† 6:7 6:7 A adré tá láfa lò'wa kònidhi ni rú zi «dénári». Dénári àlo dhi tá láfa adrlé fèle mómí àlo dré àzi 'òle kítu àlo sè dhi tí dhi 'i. Di láfa lò'wa kámá-rí kòni ì tá láfa kàdrí 'i. ‡ 6:9 6:9 «Òrész» kònidhi, mbì pfo ni kára àlo sùlepi nyá tñi dhi 'i. § 6:10 6:10 A nà tà ngbà 'í àgo adrébhá tá kònàle dhi ì kòdhya. A nà tà tókó ì ànzimvá íbe ko.

¹³ Di ì dré mápá nzi mónnyá ì dré nyàlè nda ki àmbi ki lokózó gàlè kánzì mudrí-drì-rí dhi ì sè bíbì.

¹⁴ Di mónnyá nda ì kònò tà líntríga ró Yésu dré 'òlè nda dre dhi, ì dré ngàzo adrélé taá dhi: «Bàti, dhya kòdhi Prófètà adrélépi tá alilè bvò le dhi 'i!» ¹⁵ Di Yésu kònò, ì adrè tá 'òlè alilè àyi bha ópí ro rínyì sè dhi dre dhi, dré gòzo àyi vu lyà, mbàlè kalóma kóngó nda drína.

Yésu to atsí tǎpǎriandre dríse

(A kònò kpà Mátáyò 14:22-33; Mároko 6:45-52)

¹⁶ Ìndró kándri dre dhi, Yésu ni lebhá ì dré ngàzo sílè tǎpǎriandre làgana. ¹⁷ Ì kònò, ngá aní dre, ìndí Yésu atsa rè àyi vélé ko dhi dre dhi, ì dré tombàzo bwátù na gò, kidholé adrélé zyàlè tǎpǎriandre ni ta'á na, kitswálè lile Kǎpǎranáwúmà na. ¹⁸ Lyàandre adrè tá vílè tǎpǎriandre nda mi gò, yí dré adrézó ru kǎgbá. ¹⁹ Di ì kòlì vwàlè ànyànyà kílóméterè nzi yà, ngalé nzi-drì-àlo yà dhi dre dhi, ì dré Yésu ni nòzo adrèrà'á atsi to tǎpǎriandre dríse, adrézó alilè àyi vélé. Gò tirí dré àyi ki 'òzo lavúlè. ²⁰ Di, Yésu dré ína tǎzoá àyi dré dhi: «Ma 'i! Mì ro ngá ko!» ²¹ Ì adrè tá akódhi ni le dòlè bwátù na. Di gbá lókyá nda sè dhi, ì dré tsàzo tǎpǎriandre nda ni ta'á na, àrà ì dré tá adrézó lile dhi na.

Móndí zyandre dhi ì ndà Yésu

²² Kítú bvóá dhi sè dhi, mónnyá zyandre tayílè ta'á lésè nda ì dré nòzoá dhi, Yésu ni lebhá ì tombá tá bwátù àlo dhi na lile àyi páti. Ì nì tá kpà tàlè dhi, Yésu mbà tá ína bwátù nda na ko dhi be. ²³ Lókyá nda sè dhi, bwátù àruka angábhá bhàandre Tìbèriyà àdhyà lésè dhi ì dré atsázó ànyi àrà mónnyá nda ì dré tá mápá nyàzo Mírì ni àwoyá tàma àmvolésè nda làga. ²⁴ Di mónnyá zyandre nda ì kònò Yésu ì lebhá ni íbe dhi ì tá yó dhi dre dhi, ì dré tombàzo bwátù nda ì 'ásè gò, zyàlè Kǎpǎranáwúmà na kitswálè Yésu ni nda.

Yésu mápá adrélépi lídrì fe dhi 'i

²⁵ Di ì kòkisú Yésu tǎpǎriandre nda ni ta'á na dre dhi, ì dré lizizóá tíá dhi: «Rábbì, mí atsa kónwa ángutú?» ²⁶ Yésu logó àyi dré dhi: «Má adrè tá bàti ta àmi dré: Mì adrè áma nda, mì dré tá líntríga ró má dré 'òlè dhi ki nòlè dhi sè ko. Be ró dhi, mì adrè àmikya áma nda, mì dré mápá nyàlè pizo ása dhi sè. ²⁷ Di, adrè léá dhi, mì kàdrè àzì 'o mányàngá adrélépi njwàlè njwanwà dhi sè ko. Be ró dhi, mì kàdrè àmikya àzì 'o mányàngá dra adrélépi kóná vésè kólyá dhi sè. Ma, Móndí ni Mvá, má ni mányàngá nda ni fe àmi dré. Tàko ko, Giká Atá lwa àyi àngì má rú tadházóá dhi, í ka'í ma káya dhi.» ²⁸ Di ì lízì tíá dhi: «Lè má kò'ò ádho tà kòdhyà kitswázó Giká ni àzì 'o dhi?» ²⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Àzì Giká dré adrélé lèlè mì kò'ò dhi, kòndhi 'i: Mì kàdrè dhya dré amùlè dhi ni ka'í.» ³⁰ Di ì gò lízì tíá dhi: «Mì ni ádho tà líntríga ró dhi ni 'o kòdhyà, mà kònóró gò àmi ka'izo? Mì ni ádho tà 'o?» ³¹ Ama ki tábhi ì nya tá mánnà duku na. Ngóro tísilè Giká ni Kúlì na dhi tìni: «Akódhi fè mápá asilépi bhù lésè dhi àyi dré nyàlè.»* ³² Di Yésu tá àyi dré dhi: «Má adrè tá bàti ta àmi dré: Mósè fè mápá asilépi bhù lésè dhi àmi dré ni ko. Di, áma Atá adrè ína mápá tàndi asilépi bhù lésè dhi ni fe àmi dré nì. ³³ Tàko ko, mápá tàndi Giká dré adrélé fèlè nda, dhya asilépi bhù lésè adrélé lídrì fe mónnyá bvò ádhyà ì dré dhi 'i.» ³⁴ Di ì tà drá dhi: «Mírì, mì kàdrè ngbú mápá kòdhi ni afè áma dré wà!»

³⁵ Yésu gò taá àyi dré dhi: «Ma mána mápá adrélépi lídrì fe dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi alilè má vélé dhi, tàbirì kitswá tàdzí gòlè akódhi ni 'o ko. Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi, yí lovó kitswá tàdzí gòlè akódhi ni nde ko. ³⁶ Di, ngóro má dré tàlè àmi dré dre dhi tìni dhi, tágba mì dré áma nòzo 'í dhi, mì ka'í àmikya ma ko. ³⁷ Mónnyá wáyí áma Atá dré adrélé afèlè má dré dhi ki alì má vélé. Di dhya ángùdhi adrélépi alilè má vélé dhi, má kitswá tàdzí akódhi ni dro ko. ³⁸ Angyá ko, má asi bhù lésè kitswálè tá má dré adrélé lèlè dhi ki 'o kòdhyà ko. Be ró dhi, má asi mána tà dhya áma amùlèpi dhi dré adrélé lèlè dhi ki 'o kòdhyà. ³⁹ Di tà dhya áma amùlèpi nda dré adrélé lèlè dhi, kòndhi 'i: Adrè léá dhi, má kòtayí dhya dré afèlè má dré dhi ki àlo avàlè ko. Adrè kpà léá dhi, má kòtingá àyi nda ì tíí dràdrà lésè kítú kùdù sè. ⁴⁰ Bàti, tà áma Atá dré adrélé lèlè dhi, kòndhi 'i: Adrè léá dhi, dhya ángùdhi adrélépi àyi Mvágó ni no gò adrézó akódhi ni ka'í dhi, dhya nda kàdrè lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe. Di má ni akódhi ni tingá dràdrà lésè kítú kùdù sè.»

⁴¹ Di Yúdà ànzì nda ì dré dhèzo adrélé Yésu ni ndrì, dré tá tàlè dhi «Ma mápá asilépi bhù lésè dhi 'i» dhi sè. ⁴² Ì adrè tá taá àyi kòfalésè dhi: «Kòdhi tsì Yésu, Yòsèfà ni mvá 'i

* 6:31 6:31 A kònò Pfóma 16:4, 15; Longó ì 78:24.

ko? Mà n̄ akódhi ni atá, andre ni be dhi be. Di akódhi 'o i nḡini adrélé t̄áa nyànómvá dhi, í así bhù lésè dhi?»

⁴³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mì tayí adrema làndrì ndrì àmi kòfalésè dhi. ⁴⁴ Dhya àlo kitswá ìna alìle má vélé ko, áma Atá áma amùlepi dhi kàsè akódhi ni togó n̄ ko dhi. Di má n̄ akódhi nda ni tingá dràdrà lésè kitú kùdù sè. ⁴⁵ Ngóro profétá ì dré tsìle Giká ni Kúli na dhi t̄ni: «Giká n̄ àyi títi dhi ki tadhá.»[†] Di dhya ángùdhi adrélépi Giká Atá ni yi gò, adrézó t̄á dré adrélé tadhále dhi ki kisú dhi, akódhi nda adrè alìle má vélé. ⁴⁶ Kòdhi adrè leá ko tàle dhi, dhya àlo nò Giká Atá dhi. Ngbà 'í ma angalépi Giká Atá nda velésè dhi, má nò akódhi ma.

⁴⁷ Má adrè t̄á bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi, akódhi nda lídrì kóná vèsè kólyá dhi ìbe. ⁴⁸ Ma mápá adrélépi lídrì fe dhi 'i. ⁴⁹ Àmi ki tábhi ì nya tá mánnà duku na gò, ì dré todrázo. ⁵⁰ Di, kònìdhi ìna mápá asilépi bhù lésè dhi 'i. Dhya adrélépi nyáá dhi kitswá dràle ko. ⁵¹ Ma mápá lídrì ro asilépi bhù lésè dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi mápá nda ni nya dhi, ni adrè lídrì ìbe kóná vèsè kólyá. Mápá nda kòdhi, áma rúbhá má dré dra fèle mónyá bvò ádhyá i dré adrízó dhi 'i.»

⁵² Di Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo adrélé t̄á kayí àyi kòfalésè, adrézó t̄áa dhi: «Dhya kòdhi ni kitswá àyi rúbhá afè áma dré nyale ngingini ró?»

⁵³ Di Yésu gò t̄áa àyi dré dhi: «Má adrè t̄á bàti ta àmi dré: Mì kònya Mòndí ni Mv́a ni rúbhá ko, ìndì m̄ kòm̄vu akódhi ni k̄arí ko dhi, m̄ kitswá àmikya adrélé lídrì ìbe àmi léna ko. ⁵⁴ Dhya ángùdhi adrélépi áma rúbhá nya, adrézó kpà áma k̄arí mvu dhi, akódhi nda lídrì kóná vèsè kólyá dhi ìbe. Di má n̄ akódhi ni tingá dràdrà lésè kitú kùdù sè. ⁵⁵ Tàko ko, áma rúbhá ngá t̄andi adrélé nyale dhi 'i, ìndì áma k̄arí ngá t̄andi adrélé mvùle dhi 'i. ⁵⁶ Dhya ángùdhi adrélépi áma rúbhá nya, adrézó kpà áma k̄arí mvu dhi, akódhi nda adrè adrélé má léna, ìndì má adrè kpà adrélé akódhi léna. ⁵⁷ Ngóro áma Atá lídrì ro dhi dré áma amùle dhi t̄ni, ìndì ngóro má dré adrélé lídrì ìbe akódhi nda sè dhi t̄ni dhi, dhya ángùdhi adrélépi áma nya dhi ni adrè kòkpá lídrì ìbe má sè. ⁵⁸ Ma kònìdhi, mápá asilépi bhù lésè dhi 'i. Àmi ki tábhi ì nya tá mánnà gò, ì dré todrázo. Di, dhya adrélépi mápá kònìdhi ni nya dhi ni ìna adrè lídrì ìbe kóná vèsè kólyá.»

⁵⁹ Yésu t̄á t̄á t̄á nda ì Kàpàrànwúmá na, dré t̄á adrèrà'a t̄á tadhá Yúdà ànzi ki lisàmbò dzó na dhi 'á.

Yésu ni lebhéhá bí dhi ì tayí akódhi

⁶⁰ Di Yésu ni lebhéhá ì kóyi t̄á nda ì dre dhi, àyi ki àruka bí dhi ì dré t̄ázoá àyi kòfalésè dhi: «Tà dré adrélé tadhále kòdhi kòkòróko. Adhi ni kitswá ȳíá ka'ile dhi n̄?»

⁶¹ Yésu dré n̄zoá tàle dhi, àyi lebhéhá nda ì adrè t̄á làndrì ndrì t̄á nda sè dhi be gò, dré t̄ázoá àyi dré dhi: «Tà kòdhi adrè t̄si àmi ki 'o ledhélé n̄ bàti? ⁶² Mì ni ì ki kisúá nḡini, lókyá m̄ dré dra Mòndí ni Mv́a ni nòzo mbàrà'a àrà dré t̄á adrézó wáláká dhi léna dhi tú dhi? ⁶³ Giká ni Tirí adrè lídrì fe n̄. Tà rúbhá ádhyá adrè ìna t̄á àlo 'o ko. Kúli má dré tàle àmi dré kòdhi ì kúli Tirí ádhyá 'i, ìndì kúli adrebhá lídrì fe dhi 'i. ⁶⁴ Di, tágba kònìni dhi, mòndí àruka àmi kòfalé dhi ì ka'í àyikya ma ko.» Yésu t̄á t̄á kònìni t̄áko ko, n̄ t̄á kínó lésè ngalè ádhibhá ì kitswá àyi ka'í ko ya dhi be. N̄i t̄á kpà, ádhi ni àyi lefè k̄arìbhá ì drigá n̄ ya dhi be. ⁶⁵ Akódhi gò t̄áa dhi: «Tà kòdhi sè dhi, má t̄á t̄á àmi dré dhi, dhya àlo kitswá ìna alìle má vélé ko, áma Atá kòfè láti akódhi dré alizo n̄ ko dhi.»

⁶⁶ Kìdhólé lókyá nda sè dhi, Yésu ni lebhéhá bí dhi ì dré akódhi ni tayízó gò, ì dré gòzo vélé atsilé túmání akódhi be ko. ⁶⁷ Di Yésu dré lizizóá àyi lebhéhá mudrì-drì-rì dhi ì tí dhi: «Àmi ró dhi, m̄ lè kòkpá lile àyikya t̄ni?» ⁶⁸ Di, Simóná Pèteró logó drá dhi: «Mírì, mà n̄ l̄ àdhi véna? Mì mína kúli adrebhá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe dhi ìbe. ⁶⁹ Àma, mà ka'í bàti, ìndì mà n̄ tàle dhi, m̄ Dhya lólo Giká ádhyá 'i dhi be.» ⁷⁰ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má kípè zakó t̄si àmi mudrì-drì-rì n̄ ì ma? Di, tágba kònìni dhi, àmi ki àlo ìna dzáborò 'i!» ⁷¹ Adrè t̄á Yúdásì, Simóná Isikàryótá ni mv́a ni t̄á ta kòdhyá. Tàko ko, akódhi nda, àyi mudrì-drì-rì nda ki àlo ró dhi, adrè t̄á ìna 'òle Yésu ni lefè k̄arìbhá ì drigá dhi n̄.

7

Yésu ni adrúpi ì ka'í akódhi ko

¹ Àmvolásà dhi, Yésu dré gòzo adrélé tatsilé bvò Gàfiláyá ádhyá 'àsè. Adrè t̄á leá tatsilé bvò Yúdáyá ádhyá 'àsè ko, Yúdà ànzi ki k̄adrì kònàle dhi ì dré t̄á adrélé láti nda akódhi ni p̄fuzo dràle dhi sè.

[†] 6:45 6:45 A kònò Esáyá 54:13.

² Yúdà ànzì kì gwányá tàbèrènakòlò kya atsá tá ànyì.* ³ Dì Yésu nì adrúpi ì dré tàzoá drá dhi: «Lè mí kóngá kònwàsè lile Yúdáyà na, àmì lebhá wáyi dhi ì kònòró kpà tà línrígá ró mí dré adrélé 'òle dhi ì be dhi bvo. ⁴ Dhya àlo kàdré àyi le 'òle móndí ì dré nìle dhi, adré tà 'o lùzu ró ko. Mí dré adrélé tà nda kòdhi kì 'o dhi sè dhi, mí tadhá dī rē mí móndyá wáyi dhi ì dré nòle!» ⁵ Akódhi nì adrúpi nda ì tà tá kònìni tàko ko, ì adré tà ndìndì akódhi nì ka'í ko.

⁶ Dì Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá mána kitswá rē ko. Dì, àmì dré dhi, lókyá ángùdhi mī dré adrézó lèle lile kònàle dhi ìna dóro. ⁷ Móndyá bvo kòndi àdhyà ì kitswá togó kònzì bha àmì rú ko. Dì, ì adré àyikya togó kònzì bha má rú, má dré adrélé tadhá ngádra 'á dhi, tà ì dré adrélé 'òle dhi ì kònzì dhi sè. ⁸ Àmì, mī lī gwányá na. Má kitswá rē mána lile kònàle ko. Tàko ko, lókyá mána kitswá rē ko.» ⁹ Kòtá tà nda dre dhi, dré gòzo adrélé Gàliláyà na.

Yésu lī gwányá tàbèrènakòlò kya na

¹⁰ Dì, Yésu nì adrúpi ì kòlì gwányá nda na dre dhi, akódhi dré kpà ngàzo lile kònàle. Dì, lī tá ngádra 'àsè ko. Be ró dhi, lī ìna lùzu ró. ¹¹ Gwányá nda 'á dhi, Yúdà ànzì kì kàdrì ì adré tà akódhi nì nda, adrézó lizíá dhi: «Dhya kòdhi ángwà?» ¹² Móndí zyandre kònàle dhi ì kòfalé dhi, à adré tá ngúrùngùrù ta akódhi nì tà sè. Àyi kì àruka ì adré tá táá dhi: «Akódhi móndí dóro 'i.» Àruka nì ì adré kó táá dhi: «Kóko, adré ìna móndí zyandre dhi kì lití.» ¹³ Dì, dhyà àlo adré tá tà ta akódhi nì tà dri ngádra 'á ko, ì dré tá adrélé títi Yúdà ànzì kì kàdrì kì ro dhi sè.

¹⁴ Gwányá nda kòtsa kítógá nì na dre dhi, Yésu dré lizo tépelò na gò, kídhólé adrélé tà tadhá. ¹⁵ Yúdà ànzì ì adré tà akódhi nì yì síbhálé be ngbo, adrézó lizíá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi ndá kó tà nìle ko dhi, kisu dī tògyá adrézó Giká nì tà nì kònìni dhi ngìni?»

¹⁶ Dì Yésu dré logózóá àyi dré dhi: «Tà má dré adrélé tadhálé kòdhi ì, tà mána 'i ko. Be ró dhi, tà nda ì angá àyikya Giká áma amùlepi dhi vélésè. ¹⁷ Dhya ángùdhi adrélépi tà Giká dré adrélé lèle dhi kì nda 'òle dhi, akódhi nda nì nīá ngalè tà má dré adrélé tadhálé nda ì angá Giká vélésè yà, kò ngalé áma tàndi vélésè yà dhi. ¹⁸ Dhya adrélépi tà adrèbhá angalé àyi tàndi drilésè dhi kì tà ta dhi, adré rúku nda kisu lè àyi tàndi dré. Dì, dhyà adrélépi dhyà àyi amùlepi dhi nì rúku nda bhàle dhi, adré ìna tà bàti ta. Tà àlo kìnzò ro akódhi lèna dhi yókòdhó.

¹⁹ Mósè fè tá tsì tatrítrí kùlì àmì dré ko? Dì, dhyà àlo àmì kòfalé dhi adré tà tatrítrí kùlì nda dré adrélé tàle dhi kì 'o ko. Mì adré àmìkya láti nda kitswázó áma pfu dràle àdho tà sè?» ²⁰ Dì móndyá zyandre nda ì logó drá dhi: «Mì tírì kònzì íbe mí lèna! Adhi adré láti nda kitswázó àmì pfu dràle dhi nì?» ²¹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má 'o ngbá 'í tà línrígá ró àlo dhi sàbátú tú gò, àmì títi dhi kì línrí dré adrézó gale àsà. ²² Dì, àmì ró dhi, mī adré kòkpà àzì 'o sàbátú tú. Tàko ko, Mósè fè àmì dré tòlì adrézó àmì kì ànzìàgo kì lwa gò, mī dré adrézó àyi kì lwa, gba kàdré sàbátú tú yà dhi. (Tà bàti ró dhi, tòlì nda angá tà Mósè vélésè ko. Be ró dhi, angá ìna áma kì tàbhi ì vélésè drìdrì Mósè nì lókyá kandrà.) ²³ Dì mī kàdré àmì kì ànzìàgo kì lwa sàbátú tú kitswázó Mósè nì tatrítrí kùlì líkì dhi, àmì kì togó adré dī aswálé má rú, má dré agó àlo dhi nì tidrìlé wáyi sàbátú tú dhi sè àdho tà sè?» ²⁴ Lè mī kàdré móndí kì tàbvó ta ngbá 'í tà adrélé nòle mī sè dhi ì sè ko. Be ró dhi, mī kàdré àmìkya tàbvó ta gyágya.»

Yésu Mèsìyá 'i bàti?

²⁵ Lókyá nda sè dhi, móndyá Yèrusalémá 'a dhi kì àruka ì adré tá táá àyi kòfalésè dhi: «Dhya kòdhi tsi dhyà áma kì kàdrì ì dré adrézó láti nda pfúzoá dràle dhi 'i ko? ²⁶ Dì, mī nò rē ká! Akódhi adré tà ta ngádra 'á gò, ì dré adrézó tà àlo ta drá ko! Ì nì àyikya tàle dhi, akódhi Mèsìyá 'i bàti dhi be? ²⁷ Dì, lókyá Mèsìyá dré dra atsázó dhi sè dhi, dhyà àlo kitswá àrà dré angázó lāsà dhi nì nì ko. Mà nī àmakya àrà dhyà kòdhi dré angázó lāsà dhi be.»

²⁸ Dì Yésu dré rē dhu adrèrà'a tà tadhá tépelò na dhi 'á dhi, dré ngàzo kùlì yo tàzoá dhi: «Mī nì tsì ma be? Mī nì àrà má dré angázó lāsà dhi be? Má àlì mána áma drì sè ko. Dì, dhyà áma amùlepi dhi adré ngbú adrélé tà bàti ta. Mī nì àmìkya akódhi ko. ²⁹ Dì, má nì mána akódhi be. Tàko ko, má angá akódhi vélésè, ìndì akódhi amù ma nì.»

³⁰ Gò Yúdà ànzì kì kàdrì ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi nì ru. Dì, àyi kì àlo so drìgá akódhi rú ko, lókyá nì dré tà rē kitswálé ko dhi sè. ³¹ Dì, móndyá zyandre nda ì kòfalé dhi, móndí dhi dhi ì dré akódhi nì ka'izo. Ì adré tá táá dhi: «Lókyá Mèsìyá dré dra atsázó dhi sè dhi, akódhi nì tsì tà línrígá ró dhi kì 'o dhyà kòdhi àdhyà kì lavú?»

* 7:2 7:2 Gwányá tàbèrènakòlò kya kòndhi nì lókyá 'á dhi, Yúdà ànzì ì adré tá tàbèrènakòlò kì ledé wémá ì tìni, adrézó lirlé àyi zana, kitswálé àyi kì tàbhi kì lavuma duku 'àsè dhi nì tà kisu dhi bvo. A kònò Lèvitíkè 23:34-36; Dùtèrònómè 16:13.

Fàrisáyò ì mù mǒndá i kitswálé Yésu ni ru

³² Fàrisáyò ì dré mǒndyá zyandre nda ki yízo adrèrà'a ngùrùngùrù ta Yésu ni tà dri dhi 'í. Dì àyi tǔmǎní kǒwánà kǎdrì ìbe dhi, ì dré tǎpèlò líkǎbhá ki àruka ki mùzo kitswálé akódhi ni ru.

³³ Gò Yésu dré tǎzoá dhi: «Ma dhu rè tǔmǎní àmi ìbe lókyá tsà sè. Amvolasà dhi, má ni go lìle dhya áma amùlepi dhi véna. ³⁴ Mì ni áma nda gò, mì dré àmikya kitswázó áma kisú ko. Angyá ko, mì kitswá lìle àrà má dré adrèzó lìle lána dhi na bwá ko.» ³⁵ Dì Yúdà ànzì ki kǎdrì nda ì dré lizizóá àyi kǒfalèsè dhi: «Dhya kòdhi adrè 'òle lìle ángolè, mà dré kitswázó akódhi ni kisú bwá ko dhi? A ni li Gírìkì ki bvò Yúdà ànzì ì dré ayízó dhi i 'àsè, kitswálé Gírìkì ki tadhá? ³⁶ Adrè lèá tàle ngìni dré adrèrà'a tàá dhi: «Mì ni áma nda gò, mì dré àmikya kitswázó áma kisú ko,» indì «Mì kitswá lìle àrà má dré adrèzó lìle lána dhi na bwá ko» dhi?»

Yiandre adrélépi lídrì fe dhi

³⁷ Gwányá nda ni kítú kùdù, adrélépi kǎdrì kítú àruka títi nda ki lavú dhi sè dhi, Yésu dré ngàzo kùlì yo tǎzoá dhi: «Dhya àlo kǎdrè yì lovó ìbe dhi, akódhi kǎlì mà vélé adrélé yì mvu wà. ³⁸ Dhya àngùdhi adrélépi áma ka'í dhi, yiandre adrélépi lídrì fe dhi ni adì apfòle akódhi ni togó lèsè, ngóró Giká ni Kùlì dré adrélé tàle dhi tǐni.»[†] ³⁹ Kòdhi Yésu adrè tá Tírì Lólo mǒndyá àyi ka'íbhá dhi ì dré adrélé 'òle kisulè dhi ni tà ta kòdha. Tàko ko, Tírì Lólo nda atsá tà rè ko, Yésu dré tá rè file àyi mìlanzilanzì na ko dhi sè.

Mǒndá ì lanzì ru Yésu ni tà sè

⁴⁰ Mǒndyá zyandre nda ì kòyi Yésu ni kùlì nda ì dre dhi, àyi ki àruka ì dré adrèzó tàá dhi: «Dhya kòdhi Prófètà 'i bàti!» ⁴¹ Aruka ni ì adrè tá tàá dhi: «Akódhi Mèsíyà 'i!» Dì, àruka ni ì adrè kó àyikya tàá dhi: «Mèsíyà ni kitswá tsì angalé Gàlilàyá lèsè? ⁴² Giká ni Kùlì adrè zakó tsì tàá dhi, Mèsíyà ni angá ópí Dàwidì ni sùrú lèsè, indì Bètèlèmè, bhàandre Dàwidì dré angázó làsà dhi lèsè!»[‡] ⁴³ Dì mǒndyá zyandre nda ì dré ru lanzízo Yésu ni tà sè. ⁴⁴ Àyi ki àruka ì adrè tá lèá dhi, à kòru akódhi. Dì, dhya àlo so drígá akódhi rú ko.

Yúdà ànzì ki kǎdrì ì 'o àyi ki togó tombálé Yésu ru

⁴⁵ Gò tǎpèlò líkǎbhá nda ì dré gòzo kǒwánà kǎdrì i véna Fàrisáyò ìbe. Dì àyi nda ì dré lizizóá àyi tí dhi: «Mì adri dhya kòdhi agòzo ába ko àdho tà sè?» ⁴⁶ Dì tǎpèlò líkǎbhá nda ì logó dhi: «Dhya àlo adrélépi tà ta dhya kòdhi àdha tǐni dhi tǎdzì yókódhó.» ⁴⁷ Dì Fàrisáyò nda ì gò lizíá àyi tí dhi: «Mì tayí kókpà àmi akódhi nda dré litilè dre? ⁴⁸ Dhya àlo Yúdà ànzì ki kǎdrì ì kǒfalé yà, kó ngalè Fàrisáyò ì kǒfalé yà akódhi ni ka'ilepi dhi tsì be? ⁴⁹ Kóko! Dì, mǒndyá zyandre kòdhi ì ni àyikya Mósè ni tǎtrírì kùlì ko. Giká ni tǎtrírì àyi dri!»

⁵⁰ Fàrisáyò nda ì kǒfalé dhi, Nìkòdémò atú lìlepi Yésu véna ngàtsi sè dhi tá be. Dì akódhi dré tǎzoá àyi dré dhi: ⁵¹ «Áma ki tǎtrírì kùlì ka'í tsì tà bhàle dhya àlo dri akódhi ni yi àko ró, indì tà dré 'òle dhi ni àko ró dhi 'í?» ⁵² Dì ì logó drá dhi: «Mì kókpà mǒndí angalépi Gàlilàyá lèsè dhi 'i? Mí vwa rè tà Giká ni Kùlì dré adrélé tàle dhi i ká. Mí ni noá dhi, profètà àlo angalépi Gàlilàyá lèsè dhi yókódhó.»

[⁵³ Gò àyi àlo àlo títi dhi ì dré ngàzo nzìle àyi bhà'àsè. [§]

8*Tòkò àlo rùle múná tà 'orà'a dhi*

¹ Dì Yésu dré lìzo mbàle kóngò Olivè fa kya drìna. ² Ngá kòwa dre dhi, dré gòzo lìle tǎpèlò na gò, mǒndyá wáyi dhi ì dré alìzo ru kímó akódhi làga. Akódhi dré lírízó gò kidhólé adrélé àyi ki tadhá.

³ Dì tǎtrírì kùlì tadhábhá ì Fàrisáyò ìbe dhi, ì dré tòkò àlo dhi ni adrizo alìzo bhàá mǒndyá wáyi ì kandrá. ⁴ Ru tà akódhi nda adrèrà'a múná tà 'o agó àlo dhi be. ⁵ Dì ì dré tǎzoá Yésu dré dhi: «Tadhálépi, à ki tòkò kòndhi adrèrà'a múná tà 'o agó àlo be dhi 'á. ⁶ Mósè fè tá tǎtrírì kùlì na tǎzoá áma dré dhi, mà kǎdrè tòkó tà 'obhá kònnì dhi ki lebhé todràle kára sè. Dì mí adrè mína tàá tà kòdhi sè ngìni?» ⁷ [†] Lízì tà akódhi kònnì kitswázó akódhi ni tabhì litilè, ì kòkitswáro akódhi ni asikì be dhi bvò. Dì, Yésu dré ìna tandizo gò, kidhólé adrélé ngá tsì drígámblì sè kìnì mi. ⁷ [†] Dré rè dhu adrèrà'a akódhi ni lízì dhi 'á dhi, dré ngàzo àyi totó gò, tàá àyi dré dhi: «Dhya tàkonzi 'òlepi tǎdzì ko dhi

[†] 7:38 7:38 A kòndè Ezèkyèlè 47:1; Zakàriyá 14:8.

[‡] 7:42 7:42 A kòndè 2 Sàmùwélè 7:12; Miké 5:2.

[§] 7:53 7:53 Wàragá àruka Giká ni Kùlì tsìzo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè Yòwání 7:53-8:11 dhi ni kisú ko.

kàdré àmi kòfàlé be dhi, akódhi nda kòkidhó rè zya tòkò kònndhi ni lebhélé kírà sè dhi nì.»⁸ Di dré gòzo tódhýa tandile adrélé ngá tisi kiní mi.

⁹ Di ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré ngàzo topfòle àlo àlo kidhólé màlìga i rú, Yésu ki tayí tòkò nda adrélépi àyi totó akódhi kandrá dhi be. ¹⁰ Di Yésu dré ngàzo àyi totó lizíá tíá dhi: «Tòkò, àyi nda ì ángwà? Dhya àlo tà bhàlepi mí dri dhi yókódhó?» ¹¹ Akódhi logó dhi: «Mírì, dhya àlo yó.» Di Yésu tà drá dhi: «Má bhà kòkpà tà mí dri ko. Di mí lì, ìndì kidhólé nyànómvá dhi, mí kògò vélé tàkonzi 'o ko.»[†]

Yésu ngádra bvò àdhya 'i

¹² Yésu dré gòzo taa mómnyá zyandre i dré dhi: «Ma ngádra adrélépi ngá kazá mómnyá bvò àdhya ì dré dhi 'i. Dhya ángùdhi adrélépi áma lebè dhi kitswá tàdzí atsilé tìnímva na ko. Be ró dhi, a ni adré ngádra lídrì àdhya íbe.»

¹³ Di, Fàrisáyò ì dré ngàzo taa drá dhi: «Mí adré mína ámi tàndi ni tà longó mí. Tà mí dré adrélé tàle dhi ì, tà bàti 'i ko.» ¹⁴ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Gba má dré adrézó áma tàndi ni tà longó dhi, tà má dré adrélé tàle dhi ì, tà bàti 'i. Tàko ko, má nì, má ángá ángolésè ya, ìndì má adré lìle ángolé ya dhi be. Di, mì nì àmikya ngalè má ángá ángolésè ya, kó ngalè má adré lìle ángolé ya dhi ko. ¹⁵ Mí adré àmikya áma tàbvò ta ngoró mómnyá bvò kòndi àdhya ì dré adrélé tàle dhi tìni. Di, má adré mána dhya àlo nì tàbvò ta ko. ¹⁶ Kòndò má kàdré tá tàbvò ta dhi, tàbvò má dré kitswálé tàle nda ni tá adré gyágya. Ángyá ko, má adré tà àlo 'o kalóma ko. Be ró dhi, áma Atá áma amùlepi dhi tùmání má be. ¹⁷ A tisi tá àmi ki tàndi ki tátrírì kúlí na tàle dhi, mómndí rì tà nobhá mì sè dhi ì kàdré tà àlo dhi ni longó kòdhya dhi, tà ì dré adrélé longólé nda, tà bàti 'i.†

¹⁸ Ma, má adré áma tàndi ni tà longó. Kódhi íbe dhi, áma Atá áma amùlepi dhi adré kòkpà áma tà longó.» ¹⁹ Di ì lizí tíá dhi: «Ámi Atá ángwà?» Yésu gò logóá àyi dré dhi: «Mí nì ma àdhi 'i yà dhi ko, ìndì mí nì áma Atá àdhi 'i yà dhi ko. Kòndò mí kòndì tá ma be dhi, mì nì tá kpà áma Atá ni nì.»

²⁰ Yésu tà tá kúlí nda ì, dré tá adrerà'a tà tadhá tépelò na, ànyi àrà adrézó ngá fèle Giká dré dhi ki líkí dhi làga dhi 'á. Di, dhya àlo ru tá akódhi ko, lókyá ni dré tá rè kitswálé ko dhi sè.

Yésu dhya Giká Atá dré amùle dhi 'i

²¹ Yésu dré gòzo taa àyi dré dhi: «Má adré 'òle lìle. Mí ni áma nda gò, mì dré àmikya todràzo àmi ki tàkonzi na. Mí kitswá lìle àrà má dré adrézó lìle lána dhi na bwá ko.»

²² Di Yúdà ànzi ì lizí àyi kòfalésè dhi: «Akódhi adré 'òle àyi pfu dràle? Kódhi vo tà dré adrézó taa dhi: «Mí kitswá lìle àrà má dré adrézó lìle lána dhi na bwá ko» dhi 'i?» ²³ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mí ángá àmikya bvò kòndi lésè. Di, má ángá mána kuru lésè. Ámi mómndí bvò kòndi àdhya 'i. Di, ma mána mómndí bvò kòndi àdhya 'i ko. ²⁴ Asà dhi, má tà tá àmi dré dhi, mì ni todrà àmi ki tàkonzi na. Tàko ko, mì kòkà'í, ma Dhya adrélépi be dhi 'i ko dhi, mì ni dra todrà àmi ki tàkonzi na.»[‡] ²⁵ Di ì lizí tíá dhi: «Mí mína àdhi 'i?» Yésu gò logóá àyi dré dhi: «Ma dhya má dré adrézó taa kínó lésè dhi, má akódhi 'i nda 'i. ²⁶ Ma dhu rè tà íbe bí tàle àmi ki tà dri. Ma kpà tà íbe bí tàle àmi ki tàbvò tàzo. Di, dhya áma amùlepi dhi adré ngbú adrélé tà bàti ta. Má adré ngbà 'i tà má dré yile akódhi nda vélésè dhi ki ta mómnyá bvò kòndi àdhya ì dré kòdhya.»

²⁷ Di, ì nì tá ko tàle dhi, Yésu adré tá àyi Atá ni tà tà kòdhya dhi. ²⁸ Di Yésu gò taa àyi dré dhi: «Lókyá mì dré dra ma, Mómndí ni Mv́a ni tingázó kuru dhi sè dhi, mì ni niá tàle dhi, ma Dhya adrélépi be nda 'i dhi be. Mí ni kpà niá tàle dhi, má adré tà àlo 'o áma drì sè ko dhi be. Di, má adré ngbà 'i tà áma Atá dré tadhálé má dré dhi ki ta kòdhya. ²⁹ Dhya áma amùlepi dhi tùmání má be. Tayí ma kalóma ko. Ángyá ko, má adré ngbú tà akódhi ni togó dré adrézó kínílé ásà dhi ki 'o kòdhya.» ³⁰ Di Yésu dré tá adrerà'a tà nda ki ta dhi 'á dhi, mómndí bí dhi ì dré akódhi ni ka'izo.

Mí ni adré mómndí trile bàti dhi i ró

³¹ Di Yésu dré tàzoá Yúdà ànzi àyi ka'ìbhá nda ì dré dhi: «Mí kàdré tròle tà má dré adrélé tadhálé dhi ì rú dhi, mì ni adré áma lebèbhá 'i bàti. ³² Di mì ni tà bàti ni gò, tà bàti nda dré àmi ki trizo wáyi.» ³³ I logó drá dhi: «Áma, áma Abàràma ni sùrú 'i. Mà atsa rè tàdzí dhya àlo ni màràbà ro ko. Di mí adré mína taa dhi, à ni áma ki trì dhi ngíni?» ³⁴ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Má adré tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi tàkonzi 'o dhi, akódhi nda tàkonzi ni màràbà 'i. ³⁵ Màràbà adré ina adrélé sùrú 'á nyo ko. Di, mváagó adré ina adrélé sùrú 'á nyo. ³⁶ Di Giká ni Mv́agó kòtrì àmi dhi, mì ni adré mómndí trile bàti dhi ì ró.

* 8:11 8:11 A kòndò tà àndu ngile Yòwání 7:53 na dhi. † 8:17 8:17 A kòndò Dùtèrònómè 17:6; 19:15. ‡ 8:24 8:24 A kòndò Pfoéma 3:14-15.

³⁷ Má nǐ tàlè dhi, àmi Abàràrà ni sùrú 'i dhi be. Dì, mì adrè àmikya láti nda kitswázó áma pfu dràle, mì dré adrélé áma kúlí ka'í dòle àmi kǐ togó na ko dhi sè. ³⁸ Má adrè mána tà áma Atá dré tadhálé má dré dhi kǐ ta kòdhya. Dì, mì adrè àmikya tà mì dré yìlè àmi kǐ atá vélèsè dhi kǐ 'o kòdhya.»

³⁹ Ì gò logóá drá dhi: «Áma kǐ atá, Abàràrà 'i.» Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kàdré tá Abàràrà nǐ ànzi 'i bàti dhi, kònò mì nǐ tá adrè tá Abàràrà dré 'òlè dhi kǐ 'o kòdhya. ⁴⁰ Dì, nyànómvá dhi, mì adrè àmikya láti nda kitswázó áma pfu dràle, má dré tà bàti má dré yìlè Gíká vélèsè dhi nǐ tàlè àmi dré dhi sè. Abàràrà 'o tá ìna tà làsú be kònini dhi ko. ⁴¹ Dì, mì adrè àmikya tà 'o ngóro àmi kǐ atá dré adrélé 'òlè dhi tǐni.» Dì ì logó drá dhi: «Áma, áma ànzi òlè swà ro dhi 'i ko! Ama kǐ Atá, Gíká 'i kalóma.»

⁴² Yésu gò tàà àyi dré dhi: «Gíká kàdré tá àmi kǐ Atá 'i bàti dhi, kònò mì nǐ tá adrè áma le. Angyá ko, má angá Gíká vélèsè gò, má dré adrézó kònwa akódhi nǐ rú sè. Má alǐ mána áma drǐ sè ko. Be ró dhi, akódhi amù ma nǐ. ⁴³ Tà má dré adrélé tàlè kòdhi ì adrè file àmi drǐna ko àdho tà sè? Ì adrè file ko, mì dré kitswálé áma kúlí yi bwà ko dhi sè. ⁴⁴ Àmi àmikya àmi kǐ atá Dzàborò nǐ ànzi 'i. Mì adrè àmi kǐ atá nda nǐ lovó le 'òlè kòdhya. Kìdhólé kídhoma lésè dhi, akódhi nda dhya adrélépi mǒndí kǐ tupfú todràle dhi 'i. Adré kpà tròle tà bàti rú ko, tà bàti dré adrélé akódhi léna àlomvá ko dhi sè. Dré adrérà'a kǐnzò ta dhi 'á dhi, adrè àyi tǎndi nǐ ti ta kòdhya. Tàko ko, akódhi kǐnzò líyí 'i, ìndí kǐnzò nǐ atá 'i. ⁴⁵ Dì, má dré mána adrélé tà bàti ta dhi sè dhi, mì adrè áma ka'í ko. ⁴⁶ Àmi kǒfálé dhi, àdhi nǐ kitswá tsí tǎkǒnzi àlo tadhá má rú dhi nǐ? Dì má kàdré tà bàti ta kòdhya dhi, mì adrè áma ka'í ko àdho tà sè? ⁴⁷ Dhya adrélépi Gíká àdhya ró dhi adrè ìna Gíká nǐ kúlí yi. Dì, mì adrè àmikya áma kúlí yi ko, mì dré adrélé Gíká àdhya ró ko dhi sè.»

Yésu i Abàràrà be dhi

⁴⁸ Dì Yúdà ànzi nda ì gò logóá drá dhi: «Mà adrè zakó tàá kyá tàlè dhi, mì mína Sámariyá agó 'i, ìndí mì tǐrǐ kǒnzi ìbe mí léna dhi!» ⁴⁹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Tǐrǐ kǒnzi má léna yókódhó. Be ró dhi, má adrè mána lindrǐ fe áma Atá dré. Dì, mì adrè àmikya kanyò fe má dré. ⁵⁰ Má adrè mìlanzìlanzi nda kǐsulé áma tǎndi dré ko. Dì, dhya adrélépi mìlanzìlanzi le fèlè má dré dhi be. Akódhi nda kpà dhya adrélépi tǎbvó ta gyágya dhi 'i. ⁵¹ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya ángùdhi adrélépi áma kúlí ka'í 'òlè dhi kitswá tǎdzí dràle ko!»

⁵² Dì Yúdà ànzi nda ì gò tàà drá dhi: «Nyànómvá, mà nǐ tàlè dhi, mì tǐrǐ kǒnzi ìbe mí léna káyá dhi be! Abàràrà drà dre. Prófétà ì todrà kòkpà dre. Dì, mì adrè mína tàá dhi, dhya adrélépi àmi kúlí ka'í 'òlè dhi kitswá tǎdzí dràle ko. ⁵³ Mí adrè kǐsúá dhi, mì mína kàdrǐ áma kǐ atá Abàràrà nǐ lavú? Akódhi drà dre. Prófétà ì todrà kòkpà dre. Mí adrè dǐ kǐsúá dhi, mì tá mína àdhi 'i?» ⁵⁴ Dì Yésu gò logóá dhi: «Má kàdré tá mìlanzìlanzi nda kǐsulé áma tǎndi dré dhi, kònò áma mìlanzìlanzi nda nǐ tá adrè tà tǎko ró. Dì, áma Atá adrè ìna áma mì bha lanzìle dhi nǐ. Akódhi nda, dhya mì dré adrézó tàá dhi, akódhi àmi kǐ Gíká 'i dhi 'i. ⁵⁵ Mí nǐ àmikya akódhi ko. Dì, má nǐ mána akódhi be. Kònò má kòtà tá dhi, má nǐ akódhi ko dhi, má nǐ tá adrè kǐnzò líyí 'i àmi tǐni. Dì má nǐ akódhi be, ìndí má adrè akódhi nǐ kúlí ka'í 'òlè. ⁵⁶ Àmi kǐ atá Abàràrà lenzè tá tò, dré tá kǐtú má dré alizo dhi nǐ nòlè dhi sè. Akódhi nò kǐtú nda 'i gò, dré lenzézó àsà.» ⁵⁷ Dì Yúdà ànzi nda ì tà drá dhi: «Àmi kóná kòtsa kó rè nyadhí-rí-drí-mudrǐ ko dhi, mí 'o mì ngíni tàá dhi, mí nò Abàràrà 'i dhi?» ⁵⁸ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má adrè tà bàti ta àmi dré: Abàràrà nǐ tǐrà ko dhi 'á dhi, ma tá mána be!» ⁵⁹ Dì kúlí nda sè dhi, ì dré ngàzo kǐrà kudhú, kitswázó akódhi nǐ lebhé dràle àsà. Dì, Yésu dré ìna àyi zùzo gò, pǒlè lyá tǎpèlò 'àsè.

9

Yésu tǐdrǐ agó àlo òlè mì kùdúkùdu ró dhi

¹ Yésu ì dré tá adrérà'a lílè láti 'àsè dhi 'á dhi, akódhi dré mì bhèzo agó àlo òlè mì kùdúkùdu ró dhi nǐ no. ² Dì akódhi nǐ lebhébhá ì dré lizizóá dhi: «Rábbi, àdhi 'o tǎkǒnzi agó kǒnìdhi nǐ tǐzo mì kùdúkùdu ró dhi nǐ? Akódhi 'o nǐ, kó ngalè akódhi nǐ tǐbhá ì 'o kó àyi?» ³ Yésu logó dhi: «À ti akódhi kònini akódhi nǐ tǎkǒnzi sè yà, kó ngalè akódhi nǐ tǐbhá kǐ tǎkǒnzi sè yà dhi ko. Be ró dhi, à ti akódhi kònini, à kòkitswáro tà Gíká dré adrélé lèlè 'òlè akódhi léna dhi nǐ no be dhi bvó. ⁴ Adré leá dhi, mà kàdré dhya áma amùlèpi dhi nǐ àzǐ 'o kǐtú dré adrérà'a be dhi 'á. Ngátsi adrè ìna alilè. Lókyá nda sè dhi, dhya àlo kitswá àzǐ 'o bwà ko. ⁵ Má dré adrérà'a bvó kònìdhi lé dhi 'á dhi, ma ngádra adrélépi ngá kazá mǒndyá bvó àdhya ì dré dhi 'i.»

⁶ Yésu kòtá tã nda dre dhi, dré túsú fúzò kìní mi, kùrú anzwázó túsú nda sè gò, agó m̀ kùdúkùdu ró nda ni m̀ ndryàzo àsà. ⁷ Dré tãzoá drá dhi: «Mí lì àmi m̀ dzi yì ledélé rú zìle Sìlòwámà dhi na.» (Rú Sìlòwámà nda kòdhi adrè léá tàle dhi «Mùle dhi».) Dì agó nda dré lizo áyì m̀ dzi kònàle gò, dré nzizo adrélé ngá nobe.

⁸ Dì akódhi ni bhàzì i, tùmáñi mónyá atú akódhi ni nobhá adrérà'a ngá zi dhi ìbe dhi, ì dré ngàzo adrélé lizíá àyì kòfàlèsè dhi: «Agó kònìdhi tsì dhya adrélépi tá lirlé adrélé ngá zi dhi 'i ko?» ⁹ Ayi kì àruka ì dré adrézó tàá dhi: «Akódhi 'i.» Aruka ni ì adrè kó tàá dhi: «Kóko. Akódhi 'i ko. Dì, sù akódhi tìni.» Dì, agó nda dré ìna adrézó tàá dhi: «Ma 'i!» ¹⁰ Dì ì lizí tíá dhi: «Ámi m̀ nzì dì ru adrélé ngá no ngínìngìni ró?» ¹¹ Akódhi logó àyì dré dhi: «Agó rú zìle Yésu dhi anzwá tá kùrú, àma m̀ ndryàzo àsà gò, tãzoá dhi, má kòlì àma m̀ dzi yì Sìlòwámà àdhyà na. Dì má kòlì àma m̀ dzi kònàle dre dhi, má dré ngàzo adrélé ngá no!» ¹² Ì gò lizíá tíá dhi: «Agó kòdhi àngwà?» Gò logóá dhi: «Má nì ko.»

Fàrisáyò ì lizí tà agó adrélépi dhi tí

¹³ Gò ì dré agó adrélépi tá m̀ kùdúkùdu ró nda ni drìzo, lizo ába Fàrisáyò ì véna. ¹⁴ Kítú Yésu dré tá kùrú anzwázó gò, agó nda ni m̀ nzizo dhi tá sàbátú 'i. ¹⁵ Dì Fàrisáyò nda ì dré kpà lizízóá akódhi tí, ngalè akódhi ni m̀ nzì tá ru adrélé ngá no ngíni ya dhi. Akódhi dré logózóá àyì dré dhi: «Agó àlo dhi ndryà tá àma m̀ kùrú sè. Dì má kòdzì àma m̀ dre dhi, má dré kidhózó adrélé ngá no.» ¹⁶ Fàrisáyò nda kì àruka ì gò adrélé tàá dhi: «Dhya tà nda ni 'òlepi kòdhi angá ìna Gíkà vélèsè ko. Tàko ko, adrè sàbátú ni tòlì líkì ko.» Dì, àruka ni ì adrè kó tàá dhi: «Tàkonzì líyì kitswá ìna tá línrdìgà ró làsú be kònìni dhi kì 'o bwà ngínìngìni ró?» Dì ì dré ru lanzízó tà nda sè. ¹⁷ Ì dré gòzo lizíá agó adrélépi tá m̀ kùdúkùdu ró nda tí dhi: «Mí ró dhi, mí adrè mína tàá agó àmi m̀ nzilepi nda ni tà sè ngíni?» Akódhi logó dhi: «Akódhi nda profétà 'i.»

¹⁸ Dì, Yúdà ànzì kì kàdrì nda ì ka'í tá rè ko tàle dhi, agó nda tá m̀ kùdúkùdu 'i gò, dré gòzo adrélé ngá no dhi. Àsà dhi, ì dré akódhi ni tibhá kì azizó gò, ¹⁹ lizízóá àyì tí dhi: «Agó kònìdhi àmi kì mvá 'i? Mì adrè tàá dhi, m̀ ti tá akódhi m̀ kùdúkùdu ró? Adrè dì ngá no nyànómvá ngínìngìni ró?» ²⁰ Dì akódhi ni tibhá nda ì logó àyì dré dhi: «Mà nì tàle dhi, kònìdhi àmi kì mvá 'i, ìndì apfò tá m̀ kùdúkùdu ró dhi be. ²¹ Dì, mà nì ngalè adrè nyànómvá ngá no ngíni ya dhi ko. Mà nì kpà ngalè àdhi nzì akódhi ni m̀ nì ya dhi ko. Mì kòlìzì akódhi kòdhyà. Àtsá kàdrì dre. A ni kitswá àyì tándì ni tà ta bwà.» ²² Akódhi ni tibhá nda ì tà tà kònìni, ì dré tá adrélé Yúdà ànzì kì kàdrì kì ro dhi sè. Tàko ko, àyì nda ì yì tá ru tãzoá dhi, ì ni dhya àngùdhi adrélépi ka'í tàle dhi, Yésu Mèsiyà 'i dhi ni dro àyì kì lísàmbò dzó lèsè. ²³ Tà nda sè dhi, akódhi ni tibhá nda ì tà tá dhi: «Àtsá kàdrì dre. Mì kòlìzì akódhi kòdhyà.»

²⁴ Dì Fàrisáyò nda ì dré gòzo tódhyà agó adrélépi tá m̀ kùdúkùdu ró nda ni azí gò, ì dré tãzoá drá dhi: «Mí fè línrdì Gíkà dré. Mà nì tàle dhi, agó kòdhi tàkonzì líyì 'i dhi be.» ²⁵ Gò logóá dhi: «Akódhi nda kàdrè ìna tàkonzì líyì 'i bàtì dhi, má nì ko. Má nì ngbà 'í tà àlo kònìdhi: Ma tá m̀ kùdúkùdu ró. Dì, nyànómvá dhi, má adrè ngá no!» ²⁶ Dì ì gò lizíá tíá dhi: «Akódhi nda 'o mi ngíni? Nzì àmi m̀ ngíni?» ²⁷ Gò logóá àyì dré dhi: «Má tà tá àmi dré dre. Dì, m̀ yì ma ko. Mì adrè tà nda ni le yìle tódhyà àdho tà sè? Mì adrè kpà léá atsálé akódhi ni lebebhá ì ró?» ²⁸ Dì ì dré akódhi ni dhàzo tãzoá dhi: «Mì mína dhya kòdhi ni lebebèpi 'i! Àma àmakya Mósè ni lebebhá 'i! ²⁹ Mà nì tàle dhi, Gíkà tá tá tà Mósè be dhi be. Dì, kàdrè ìna dhya kòdhi ni tà sè dhi, mà nì ngalè akódhi angá àngolèsè ya dhi ko.» ³⁰ Dì agó nda logó àyì dré dhi: «Tà kòdhi tà kitswálépi dhyá kì línrdì tìgá dhi 'i! Mì nì àmikya ngalè akódhi angá àngolèsè ya dhi ko, tágba dré àma m̀ nzizo nì dhi!» ³¹ Mà nì tàle dhi, Gíkà adrè tàkonzìbhá kì yì ko dhi be. Dì, adrè ìna mónyá adrèbhá tròlè àyì tà rú, adrèbhá ì dré adrélé lèlè dhi kì 'o dhi kì yì kòdhyà. ³² A yì rè tãdzì ko tàle dhi, dhyà àlo nzì móndí tìle m̀ kùdúkùdu ró dhi ni m̀ dhi. ³³ Kònò agó kòdhi kàngá tá Gíkà vélèsè ko dhi, kitswá tá tà àlo 'o bwà ko.» ³⁴ Dì ì logó drá dhi: «À ti mi trú tàkonzì na bàtì! Mí 'o mi ngíni, adrélé àma kì tadhá dhi?» Dì ì dré akódhi ni dròzo àyì kì lísàmbò dzó lèsè.

³⁵ Yésu kòyì tàle dhi, ì dro tá agó nda dhi dre dhi, dré akódhi ni kisúzó gò, lizízóá tíá dhi: «Mí adrè Móndí ni Mvá ni ka'í?» ³⁶ Agó nda logó dhi: «Mírì, m̀ tá rè má dré, akódhi nda àdhi 'i ya dhi ká, má kòkìtswá ró akódhi ni ka'í be dhi bvó.» ³⁷ Yésu tà drá dhi: «Mí nò akódhi dre. Akódhi dhyà adrélépi tà ta mí be ni 'i.» ³⁸ Dì agó nda tà drá dhi: «Mírì, má ka'í dre!» Gò dré adhézó àyì kórókó tìtù Yésu kandrà, akódhi ni línrdì bhàzo.

Adhibhá ì m̀ kùdúkùdu 'i bàtì?

³⁹ Dì Yésu dré gòzo tàá dhi: «Má alì mána bvò kòndì lé kitswálé tàbvò kònìdhi ni ta: Má alì kitswálé dhyà m̀ kùdúkùdu ró dhi ì kòkìtswá ró ngá no, ìndì dhyà adrèbhá ngá

no dhi ì kàtsáró mǐ kùdúkùdu ì ró.»⁴⁰ Fàrísáyò àruka adrébhá Yésu lága dhi ì kòyi kúli nda dre dhi, ì dré lizizóá tíá dhi: «Áma tsì kókpa mǐ kùdúkùdu 'i?»⁴¹ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Kònò mǐ kàdré tá mǐ kùdúkùdu 'i bàti dhi, à kitswá tá tà bha àmi dri àmi kí tàkonzi kí tà sè ko. Dì, mǐ dré adrélé tàle dhi mǐ adré ngá no dhi sè dhi, àmi kí tàkonzi ì dhu rè àmi dri be.»

10

Kábiligya líkílépi ì kábiligya ni íbe dhi

¹ Yésu gò tàá dhi: «Má adré tá bàti ta àmi dré: Dhya adrélépi file kábiligya kí gírì na ti ni 'àsè ko, dì, adrélépi ína file láti twá 'àsè dhi, akódhi nda kùgù 'i, ìndì ngá kárilépi 'i.»² Dì, dhya adrélépi file gírì nda ni ti 'àsè dhi, kábiligya líkílépi 'i.»³ Gírì ni ti líkílépi adré ti nda ni nzi akódhi dré gò, kábiligya ì dré adrézó akódhi ni kúli yi. Akódhi adré áyi tàndì ni kábiligya kí azí àyi kí rú sè gò, adrézó àyi kí dri pfòzo àyi íbe kívi na.»⁴ Kò'o àyi pfòle títi dre dhi, adré dhèle àyi kandrá. Gò kábiligya nda ì dré adrézó líle vasa, ì dré kúli ni ni nìle be dhi sè.»⁵ Dì, kábiligya nda ì kitswá tàdzi líle móndí twá ì dré nìle ko dhi vèsè ko. Be ró dhi, ì ni lapá ràle akódhi nda kandrasè, ì dré kúli ni ni nìle ko dhi sè.»

⁶ Yésu tà tá tà nda àyi dré kúli alaala sè. Dì, tà dré adrélé tàle nda kí àndu fi ína àyi drina ko.

⁷ Dì Yésu dré gòzo tàá dhi: «Má adré tá bàti ta àmi dré: Ma gírìti kábiligya ì dré dhi 'i.»⁸ Móndíyá wáyi alìbhá drìdrì má kandrá dhi ì tá kùgubhá 'i, ìndì káribhá 'i. Dì, kábiligya nda ì yi tà àyi ko.»⁹ Ma gírìti 'i. Dhya ángùdhi adrélépi afilé má 'àsè dhi ni adré. Akódhi nda ni adré afilé, adréle pfòle, adréle kpá ngá kisu nyále.»¹⁰ Kùgù adré ngbá 'í alìle kitswále ngá kugù, kitswále móndí kí tupfú todràle, ìndì kitswále tà kizá. Dì, má alì mána móndí ì kàdréro lídrì íbe, ìndì lídrì nda kògaró àyi léna gagá.»

¹¹ Ma kábiligya líkílépi dóro dhi 'i. Kábiligya líkílépi dóro nda adré áyi lídrì fe áyi kábiligya ì dré.»¹² Dì, kàdré dhya adrélépi ngbá 'í azí 'o láfa sè dhi ni tà sè dhi, akódhi nda kábiligya líkílépi 'i bàti ko. Kábiligya nda ì kpá akódhi ni tàndì àdhya 'i ko. Akódhi kònò kàlagí adrerá'a alìle dhi, adré ína kábiligya nda kí tayí lapázó. Gò kàlagí nda dré adrézó kábiligya nda kí turú, adrézó àyi kí lapé.»¹³ Dhya nda adré lapálé, dré adréle ngbá 'í azí 'o láfa sè dhi sè, ìndì dré adréle kábiligya nda kí tà kisu ko dhi sè.»

¹⁴ Ma kábiligya líkílépi dóro dhi 'i. Má nǐ áma kábiligya ì be, ìndì áma kábiligya nda ì ni kpá ma be,»¹⁵ ngóro áma Atá dré áma nìle be dhi tìni, ìndì má dré kpá áma Atá ni nìle be dhi tìni. Má adré áma lídrì fe áma kábiligya nda ì dré.»¹⁶ Ma kókpa kábiligya àruka adrébhá gírì kònzi íbe 'á ko dhi íbe. Adré léá dhi, má kàdrì àyi nda ì afizó àyi íbe be. Í ni kpá áma kúli yi gò, kábiligya títi nda ì dré adrézó pári àlo ró, àyi kí líkílépi dré kpá adrézó àlo kwákwá.»

¹⁷ Áma Atá adré áma le tò, má dré adréle áma lídrì fe kitswázó gòle doá tódhyá dhi sè.»¹⁸ Dhya àlo kitswá áma lídrì tingá bwá ko. Dì, má adré mána feá ngóro má dré adréle léle 'òle dhi tìni. Ma rinyí íbe kitswázó feá, ìndì ma kpá rinyí íbe kitswázó gòle doá. Kòrìdhi, tòlì má dré kisulé áma Atá velésè dhi 'i.»

¹⁹ Yésu ni kúli nda ì sè dhi, Yúdà ànzi ì dré gòzo tódhyá ru lanzí.»²⁰ Àyi kí àruka bí dhi ì adré tá tàá dhi: «Akódhi tírì kònzi íbe í léna! Ngá kizá akódhi ni dri dre! Mǐ adré akódhi ni yi àdho tà sè?»²¹ Dì, àruka ni ì adré kó tàá dhi: «Dhya adrélépi tírì kònzi íbe í léna dhi adré ína kúli ta kònini ko. Tírì kònzi ni kitswá tsì móndí mǐ kùdúkùdu ró dhi kí mǐ nzi bwá?»

Yúdà ànzi kí àruka ì gà Yésu rè

²² Lókyá kídhi àdhya sè dhi, Yúdà ànzi ì adré tá gwányá adrézó tépèlò ni bhàma twá Gíká dré dhi ni tà kisu dhi ni 'o Yerúsalemá na.»²³ Dì Yésu dré tá adrerá'a atsilé tépèlò ni kògbo zile Sòlòmónò àdhya ró dhi 'àsè dhi 'á dhi,»²⁴ Yúdà ànzi ì dré ru kímózó akódhi lágàsè kúrú gò, tàá drá dhi: «Mǐ ni tà kòdhi ni losó vwàle lókyá be ángopí? Mǐ kàdré Mésíyá 'i bàti dhi, mí tà rè áma dré ngádra 'á ká.»²⁵ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Má tà tá tà nda àmi dré dre. Dì, mǐ ka'í àmíkya ma ko. Tà línrdíra ró má dré adréle 'òle áma Atá ni rú sè dhi ì adré tadhá ngádra 'á dhi, ma àdhi 'i ya dhi nì.»²⁶ Dì, mǐ ka'í àmíkya ma ko, mǐ dré adréle áma kábiligya 'i ko dhi sè.»²⁷ Áma kábiligya ì adré áma kúli yi. Má ni kpá àyi be gò, ì dré adrézó áma lebe.»²⁸ Má adré lídrì kóná vésè kólyá dhi ni fe àyi dré gò, ì dré kitswázó tàdzi dràle ko. Dhya àlo kitswá kpá àyi kí topá má drígàsè bwá ko.»²⁹ Áma Atá àyi kí afèlepi má dré dhi kàdrì ngá wáyi dhi kí lavú. Dì dhya àlo kitswá àyi kí topá áma Atá nda drígàsè bwá ko.»³⁰ Áma áma Atá be dhi ì àlo 'i.»

³¹ Gò Yúdà ànzi nda ì dré gòzo tódhyá kírá kudhú kitswázó Yésu ni lebhé dràle ásá.»³² Dì Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Má 'o tà línrdíra ró dóro bí angábhá áma Atá velésè

dhi i àmi dré nòlè dhi 'í. Di tà nda i kòfalé dhi, mì adré 'òlè áma lebhé kírà sè tà àngùdhi sè?»³³ Di Yúdà ànzi nda ì logó drá dhi: «Mà adré àmi lebhé kírà sè tà dóro nda ki àlo sè ko. Be ró dhi, mà adré àmakya àmi lebhé kírà sè, mí dré adrélé Giká ni lodhá dhi sè. Angyá ko, mi móndí ro ni, mí adré mína àmi 'o adrélé Giká ro!»

³⁴ Di Yésu logó àyi dré dhi: «À tisi zakó tsì àmi ki tatrírí kúli na dhi, Giká tà tá dhi: <Àmi giká 'ì!>^{*} ³⁵ Mà nǐ tàlè dhi, à kitswá tà àlo tisi Giká ni Kúli na dhi ni bhe gárà dri bwà ko dhi be. Di Giká kòzi kó mónyá àyi Kúli kisúhá dhi i giká i ró dhi,³⁶ mì adré di àmikya tǎá dhi, mà adré Giká ni lodhá, mà dré tàlè dhi ma Giká ni Mvǎagó 'i dhi sè dhi ngíni? Tà bàti ró dhi, Giká Atá nda bhà ma twá adrélé ina ró gò, áma amúzo bvò kòndhi lè dhi nǐ. ³⁷ Mà kǎdré tà áma Atá dré adrélé 'òlè dhi ki 'o kòdhya ko dhi, mì kòka'í ma ko. ³⁸ Di, mà kǎdré tà nda ki 'o 'í dhi, gba mì kǎdré áma ka'í ko yà dhi, mì kǎdré tà línríga ró mà dré adrélé 'òlè nda ki ka'í kòdhya, mì kònrò tàlè dhi, áma Atá mà léna, ìndi ma áma Atá léna dhi be.» ³⁹ Di ì dré gòzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni ru. Di, akódhi dré ina ngázo pfole lyà àyi kòfalésè.

⁴⁰ Amvolásá dhi, Yésu dré gòzo lile zyale Yóròdánè ni ta'á na, àrà Yòwánì dré tá adrézó bàtisimò fe drǐdrǐ dhi na. Dré adrézó kònalè gile lókyá be vwàvwà ro tsà gò, ⁴¹ móndí zyandre dhi ì dré alizo akódhi vélé. Y adré tá tǎá dhi: «Yòwánì 'o tá ina tà àlo línríga ró dhi ko. Di, tà títi dré tá tàlè agó kòdhi ni tà dri dhi i tá tà bàti 'i.» ⁴² Di móndí zyandre dhi ì dré Yésu ni ka'izo kònalè.

11

Làzàrò ni dràma

¹ Agó àlo rú be Làzàrò dhi tá drà ro Bètàníyà na. Bètàníyà nda tá kpà bhà akódhi ni amvúpi i, Màríyà i Màràtá be dhi kya 'i.^{*} ² Màríyà nda kòdhi tà tòkò malási dàlepi Mírì Yésu pá gò, pá ni kǐ atrizo àyi drǐbhì sè dhi 'i.[†] Di adrúpi ni, Làzàrò nda tá drà ro. ³ Gò akódhi ni amvúpi rǐ nda ì dré móndí mùzo lile tǎá Yésu dré dhi: «Mírì, àmi arúpi mí dré lèlè tò dhi drà ro.» ⁴ Yésu kòyi rúbì nda dre dhi, dré tǎzoá dhi: «Làzàrò ni drà kòdhi kitswá akódhi ni 'o drǎle nyo ko. Be ró dhi, drà nda atsá ina akódhi rú Giká kòkisuró mìlanzilanzì ásà, ìndi kòbhàro kpà àyi Mvǎagó ni mì lanzile ásà be dhi bvò.»

⁵ Yésu lè tá Màràtá i, amvúpi ni Màríyà be, ìndi Làzàrò be tò. ⁶ Di, kòyi tàlè dhi, Làzàrò nda tá drà ro dhi dre dhi, dré gòzo ina adrélé àrà í dré tá adrézó dhi na kítú rǐ. ⁷ Gò dré tǎzoá àyi lebhéhá i dré dhi: «Mà kògò lile Yúdáyà na.» ⁸ Di, akódhi ni lebhéhá nda ì tà drá dhi: «Rábbì, gí dhu rè ko, Yúdà ànzi ì dré tá adrézó láti nda kitswázó àmi lebhé drǎle kírà sè dhi. Di, mí adré mína 'òlè gòlè kònalè?» ⁹ Yésu logó àyi dré dhi: «Kítú adré kǎle sǎà mudrǐ-drǐ-rǐ ko? Dhya àngùdhi adrélépi atsilé kítú sè dhi adré dhèle ko, dré adrélé ngádra bvò kòndi ádhyà ni no dhi sè. ¹⁰ Di, kǎdré ina atsilé ngátsi sè dhi, adré dhèle, dré adrélé ngádra àko i léna dhi sè.»

¹¹ Kòtá tà nda dre dhi, dré gòzo tǎá àyi dré dhi: «Áma ki arúpi Làzàrò ko ayí dre. Di, mà adré mána lile akódhi ni toró.» ¹² Di lebhéhá ni ì tà drá dhi: «Mírì, akódhi kǎdré ayí ko dhi, a ni adrí.» ¹³ Y adré tá àyikya kisúá dhi, Yésu adré tá Làzàrò ni ayí kòma ni tà ta kòdhya. Tǎkò, Yésu adré tá ina akódhi ni dràma ni tà ta kòdhya. ¹⁴ Di Yésu dré tǎzoá àyi dré ngádra 'á dhi: «Làzàrò drà dre. ¹⁵ Di àmi ki tà sè dhi, mà adré lenzélé mà dré tá adrélé kònalè yó dhi sè, mì kòkitswáro áma ka'í bàti be dhi bvò. Mà kòlì di akódhi véna.» ¹⁶ Di Tòmá, adrélé kpà rú zile Làtú dhi dré tǎzoá Yésu ni lebhéhá àruka títi dhi ì dré dhi: «Mà kòlì kòkpà be, mà kòdràro túmánì akódhi be!»

Yésu dhya adrélépi móndí kǐ tingá dràdrà lésè dhi 'i, ìndi dhya adrélépi lídrì fe dhi 'i

¹⁷ Yésu kòtsa Bètàníyà na dre dhi, dré yizoá tàlè dhi, à bhà tá Làzàrò ayilè mógó na kítú su dre. ¹⁸ Bètàníyà nda tá ànyi Yèrúsalmà làga, ànyíanyi kilóméterè na. ¹⁹ Di Yúdà ànzi bí dhi ì alì tá Màràtá i vélé Màríyà be, kitswálé àyi ki togó tindrì àyi ki adrúpi ni dràdrà ni tà sè.

²⁰ Di Màràtá kòyi tàlè dhi, Yésu adré tá alilè dhi dre dhi, dré ngázo lile ru kisú ába. Di, Màríyà lírì tá ina adrélé dzó na. ²¹ Màràtá dré tǎzoá Yésu dré dhi: «Mírì, kòno mí kǎdré tá kònwà be dhi, áma adrúpi kitswá tá drǎle ko! ²² Di, ndìndì nyànómvá dhi, mà nǐ tàlè dhi, Giká ni tà àngùdhi mí dré dra zile í tí dhi ni fe mí dré dhi be.» ²³ Yésu tà drá dhi: «Àmi adrúpi ni angá dràdrà lésè.» ²⁴ Di Màràtá logó drá dhi: «Má nǐ tàlè dhi, a ni nga dràdrà 'àsè kítú kùdù móndí ì dré dra ngázo dràdrà 'àsè dhi tú dhi be.» ²⁵ Di Yésu tà drá dhi: «Ma dhya adrélépi móndí kǐ tingá dràdrà lésè dhi 'i, ìndi dhya adrélépi lídrì fe àyi dré dhi 'i. Dhya àngùdhi adrélépi áma ka'í dhi, tǎgba kòdrà yà dhi, a ni adrí. ²⁶ Kòdhi

* 10:34 10:34 A kòno Longó i 82:6. * 11:1 11:1 A kòno Lúkà 10:38-42. † 11:2 11:2 A kòno Yòwánì 12:1-8.

íbe dhi, dhya ángùdhi adrélépi lídrì íbe ìndì adrélépi áma ka'í dhi, kitswá tàdzì dràle kóná vèsè kólyá ko. Mí ka'í tà kòdhi vélé?»²⁷ Dì Màráta logó drá dhi: «Áyiya, Mírì, má adré ka'í dhi, mí Mèsíyá 'í, Gíká ní Mv'áagó 'í, ìndì dhya adrélépi tá alìle bvò le dhi 'í.»

²⁸ Màráta kòtà tà nda dre dhi, dré ngázo lìle áyi amvúpi Màríyá ní azí gò, tàzoá drá kòyàya sè dhi: «Dhya tà tadhálepi dhi kònwanò. Adré ámi zi.»²⁹ Màríyá kòyi rúbì nda dre dhi, dré ngázo mbèlè lìle Yésu véna. ³⁰ Yésu fí tá rè bhà nda na ko. Dì, adré tá dhu rè àrà ì dré ru kisúzó Màráta be dhi na. ³¹ Dì Yúdà ànzi adrébhá tá Màríyá làga dzó na adréle akódhi ní togó tindrì nda, ì kònò akódhi ngarà'a p'fòle mbèlè dre dhi, ì dré kpà ngázo akódhi ní lebe. Í adré tá àyikya kistá dhi, adré lìle ngòle mógó drina.

³² Màríyá kòtsa àrà Yésu dré tá adrézó dhi na akódhi ní no dre dhi, dré dhèzo akódhi pá gò, tàá drá dhi: «Mírì, kònò mí kàdré tá kónwa be dhi, áma adrúpi kitswá tà dràle ko!»³³ Dì Yésu kònò Màríyá nda ì adrerà'a ngòle túmání Yúdà ànzi alìbhá ába dhi íbe dre dhi, akódhi ní togó dré n'ozo, adréle lanzile tò. ³⁴ Dré lizizóá dhi: «Mì bhà akódhi ní rúbhá ángwá?» Í logó drá dhi: «Mírì, mí alì n'òà.»³⁵ Yésu dré ngòzo. ³⁶ Dì Yúdà ànzi nda ì dré tàzoá dhi: «Mì nò rè dré akódhi ní lèle ngíni ya dhi ká!»³⁷ Dì, mómí àruka àyi kòfalé dhi ì dré tàzoá dhi: «Dhya kòdhi n'zi tá kó agó mí kùdúkùdu ró dhi ní mí 'í dhi, kitswá tà tsí tà 'o Làzàró dré drázo ko dhi bwá ko?»

Yésu tingá Làzàró dràdrà lésè

³⁸ Yésu ní togó dré gòzo tódhyá n'ole gò, dré lizo tsàle mógó na. Mógó nda tá g'ò 'í. A alí tà kírà kàdrì bhale tíá. ³⁹ Dì Yésu dré tàzoá dhi: «Mì zi kírà tíasà.» Dì, Màráta, dhya dràlepi nda ní amvúpi tà drá dhi: «Mírì, kòndì tàdzì ní vélé tò. Angyá ko, akódhi ayí mógó na kítu su dre!»⁴⁰ Yésu logó drá dhi: «Má tá mí dré dhi, mí kòka'í dhi, mí ní Gíká ní mlánzilanzì no dhi ko?»⁴¹ Dì ì dré kírà nda ní zizo. Gò Yésu dré mí tingázó kurú na, tàzoá dhi: «Tátá, mí adré àwoyá ta mí dré, mí dré áma yìle dre dhi sè. ⁴² Má nì, mí adré ngbú adréle áma yí dhi be. Dì, má tà mána tà kòdhi mómnyá zyandre má làga kòni kì tà sè, ì kòkítswá ró ka'í dhi, mí amù ma mí.»⁴³ Kòtà tà nda dre dhi, dré ngázo kúllí yo tàzoá dhi: «Làzàró, mí ap'fò kònalésè!»⁴⁴ Dì dhya tá dràlepi nda dré ngázo ap'fòle. A lambé tá drígá ní ì, pá ní íbe kítá kàtswákàtswa dhi ì sè, drì ní ní lambézo kítá àya sè. Dì Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì trì akódhi, tayizóá lìle.»

Yúdà ànzi ì yi ru kitswázó Yésu ní pfu dràle

(A kònò kpà Mátáyò 26:1-5; Mároko 14:1-2; Lúkà 22:1-2)

⁴⁵ Dì Yúdà ànzi alìbhá tá Màríyá vélé nda ì kònò tà Yésu dré 'òle nda dre dhi, àyi kì àruka bí dhi ì dré akódhi ní ka'izo. ⁴⁶ Dì, àruka ní ì dré àyikya lizo Fàrisáyò ì véna, tà Yésu dré 'òle nda ní tífí àyi dré.

⁴⁷ Gò kòwánà kàdrì ì Fàrisáyò íbe dhi ì dré bhàgo kàdrì kì kímózo tífí gò, ì dré tàzoá dhi: «Mà ní 'òá ngíni? Tàko ko, agó kòdhi adré vélé tà líndrìga ró dhi kì 'o bí!»⁴⁸ Mà kòtayí akódhi adréle tà 'o kònnì dhi, mómnyá wáyi dhi kì akódhi ní ka'í. Dì Rómá kì kàdrì kì áma kì tépelò 'o p'fòle, túmání áma kì sùrú íbe.»⁴⁹ Dì, àyi kì àlo rú be Kàyáfá, adrélepi tá kòwánà kì kàdrì ro kóná kònadhì sè dhi, dré ngázo tàá àyi dré dhi: «Ámi, mí nì àmikya tà àlo ko!»⁵⁰ Mì ní ko tàle dhi, dóro ní àmi dré dhi, dhya àlo dre dràle mómnyá wáyi ì dré dhi, àmi kì sùrú wáyi dhi kòdráro nyo ko dhi?»⁵¹ Akódhi tà tá tà nda àyi drì sè ko. Dì, dré tá adréle kòwánà kì kàdrì ro kóná nda sè dhi sè dhi, longó tá ína tà nda p'rofétá àdhyá tìni tàzoá dhi, Yésu ní dra Yúdà ànzi kì sùrú ní tà sè.⁵² Dì, kitswá tà nghà 'í dràle sùrú nda ní tà sè ko, a ní kòkpa dra kítswálé Gíká ní ànzi ayíbhá àrà tífí ì 'àsè dhi kì kímó adréle sùrú àlo ró.⁵³ Dì kìdhóle kítu nda sè dhi, Yúdà ànzi kì kàdrì nda ì dré ru yízo kitswázó Yésu ní pfu dràle.

⁵⁴ Dì àsà dhi, Yésu dré gozo vélé adréle atsilé Yúdà ànzi ì kòfalésè ngádra 'àsè ko. Dì, dré ína lizo àrà ànyi duku làga dhi na, bhàandre rú zìle Efàràyimá dhi na gò, ì dré adrézó kònale túmání lebebhá ní íbe.

⁵⁵ Yúdà ànzi kì gwányá Pásiká àdhyá kàtsá ànyi dre dhi, mómí zyandre dhi ì dré ngázo gbàbhú lésè lìle Yerúsalemá na, kitswálé àyi kì temvé drìdrì gwányá nda kandrà.⁵⁶ Dì ì adré tá Yésu ní nda, adrézó tàá àyi kòfalésè tépelò na dhi: «Mì kisú ngíni? Akódhi kítswá tsí alìle gwányá lé ko?»⁵⁷ Dì, kòwánà kàdrì ì Fàrisáyò íbe dhi ì fè tà tólí tàzoá dhi, dhya àlo kòni àrà Yésu dré tá adrézó lána dhi be dhi, kòtadhá àrà nda àyi dré, ì kòkítswáro akódhi ní ru be dhi bvò.

12

Màríyá dà màlasi Yésu pá

(A kònò kpà Mátáyò 26:6-13; Mároko 14:3-9)

¹ Tayí tá kítú nzi-drì-àlo gwányá Pásikà àdhya kandrá gò, Yésu dré lizo Bètànìyà na, bhà Làzàro àdhya na. Làzàro nda tá dhya Yésu dré tingálé dràdrà lésè dhi 'i. ² Dì kònàle dhi, à dré ngá ladhízó Yésu dré nyàle. Màràtà adré tá ngá bha móndí i kandrá. Làzàro tá kpà mónyá lirìbhá mísá lágàsè tùmáni Yésu be dhi i kòfalé. ³ Dì Màriyà dré málàsì lágì kyàkyà ladhìlè tsèrèlè nàradà sè dhi ni adózó, alizo ába literè àlo ni kítógá 'ásè.* Dré málàsì nda ni dazo Yésu pá gò, pá ni ki atrizo áyi drìbhì sè. Gò málàsì nda ni tàdzi dré dzó nda ni 'a dzo wáyi.

⁴ Dì Yúdàsì Ìsikàriyótá, Yésu ni lebèbhá ki àlo tá kpà kònàle. Akódhi nda tá dhya adrélépi 'òle Yésu ni lefè kàribhá i drígá dhi 'i. Dì kònò tà Màriyà dré 'òle nda dre dhi, dré ina tazoá dhi: ⁵ «À kitswá tá málàsì kòdhi ni lagí, làfa ni ni fèzo lemerèbhá i dré ko àdho tà sè? A ni tá kitswá làfa lò'wa kámá-na dhi ki kisú ásà.»[†] ⁶ Tà tá kònini dré tá adrélé lemerèbhá ki tá kisú dhi sè ko. Be ró dhi, tà ina tà nda dré tá adrélé kùgù 'i dhi sè. Tàko ko, akódhi tá dhya adrélépi kòmvò adrézó làfa bha lána dhi ni líkí dhi 'i. Dì, adré tá ina ngá bhàle lána dhi ni do áyi tàndi dré. ⁷ Gò Yésu dré tazoá drá dhi: «Mí tayí tòkò kòndhi, kàdrérò tà dré 'òle kòdhi ni líkí áyi togó na tsàle kítú dra áma rùbhá bhàzo mógó na dhi tú! ⁸ Mì adré ngbú adrélé lemerèbhá ìbe àmi kòfalé. Dì, mì kitswá ngbú adrélé tùmáni má be ko.»

Yúdà ànzi ì yi ru kitswázó Làzàro ni pfu dràle

⁹ Yúdà ànzi zyandre dhi ì kòyi tàle dhi, Yésu tá Bètànìyà na dhi dre dhi, ì dré kpà lizo kònàle. I lí tà ngbà 'i Yésu ni tà sè ko. I lí kòkpà kitswálé Làzàro Yésu dré tingálé dràdrà lésè dhi ni no dhi bvò. ¹⁰ Dì kòwánà kàdrì ì dré kpà ru yizo kitswázó Làzàro ni pfu dràle. ¹¹ Tàko ko, akódhi nda ni tà sè dhi, Yúdà ànzi zyandre dhi ì adré tá àyi ki tayí, adrézó Yésu ni ka'ì.

Yésu fi Yerúsalemà na ópí tìni

(A kònò kpà Mátáyò 21:1-11; Mároko 11:1-11; Lúka 19:28-40)

¹² Kítú bvóá dhi sè dhi, móndí zyandre alìbhá gwányá Pásikà àdhya lé nda ì dré yìzoá tàle dhi, Yésu adré alìle Yerúsalemà le. ¹³ Dì ì dré mbira bí ki dzo, topfòzo ába kitswálé ru kisú akódhi be. I adré tá loyóá dhi:

«Òsánà! Tà tani kàdré dhya adrélépi alìle Mírì ni rú sè dhi dri!

Tà tani kàdré ópí Ìsèrèlè ànzi kya dri!»[‡]

¹⁴ Dì Yésu dré púndà mvá àlo dhi ni kisúzó gò, mbàzo lirìlé dríá, ngoró tisìle Gìkà ni Kúlí na dhi tìni:

¹⁵ «Mì, zapi Sìyónà àdhya ni, mí kòro ngá ko.

Mí nò rè ká! Àmi ópí adré alìle, lirì ina púndà mvá dri.»[§]

¹⁶ Lókyá nda sè dhi, tà nda kòdhi ki àndu fi tá dhu rè Yésu ni lebèbhá i drìna ko. Dì Yésu kònga dràdrà 'ásè file áyi mìlanzilanzì na dre dhi, ì dré nìzoá tàle dhi, à tisì tá tà nda ì Yésu ni tà dri gò, à dré tà nda ki 'òzo akódhi dré dhi be.

¹⁷ Mónyá zyandre tá Yésu ni nobhá Làzàro ni azirà'a angálé dràdrà lésè, indì apfòle mógó lésè nda ì adré tá tà nda ni tití. ¹⁸ Dì móndí àruka zyandre dhi ì kòyi tà líndrìga ró Yésu dré tá 'òle nda ni rúbì dre dhi, ì topfò tá kitswálé ru kisú akódhi be. ¹⁹ Dì Fàrisáyó ì dré tazoá àyi kòfalésè dhi: «Mì nò rè ká! Mà kitswá àmakya tà àlo 'o bwà ko. Mónyá wáyi bvò àdhya ì adré lile akódhi vèsè!»

Yésu longó áyi dràma ni tà

²⁰ Mónyá alìbhá Yerúsalemà le kitswálé Gìkà ni lindrì bha gwányá nda tú dhi ì kòfalé dhi, Gírìkì àruka i tá be. ²¹ Dì àyi nda ì dré alizo Filípò angálépi tá Bètèsàyidà, Gàllìlàyà le dhi lésè dhi vélé gò, lízìá tíá dhi: «Atálágó, mà adré Yésu ni le nòle.» ²² Dì Filípò dré lizo tà nda ni ta Andréyá dré gò, ì dré lizo rítì tàá Yésu dré.

²³ Yésu dré logózóá áyi dré dhi: «Lókyá Móndí ni Mvá dré dra mìlanzilanzì kisúzó dhi kitswá dre. ²⁴ Mà adré tà bàti ta àmi dré: Ngánò lò'wa kòdhe dràle kíni na ko dhi, a ni ngbú adré kalóma. Dì, lò'wa nda kòdhe ina dràle dhi, a ni lò'wa àruka ki 'a bí. ²⁵ Dhya àngùdhi adrélépi tròle áyi tàndi ni lídrì rú dhi, a ni áyi lídrì nda ni 'o avìle. Dì, dhya adrélépi áyi lídrì bvò kòndi dri dhi ni ga dhi, a ni áyi lídrì nda ni líkí adrélé kóná vèsè kólyá. ²⁶ Dhya àngùdhi adrélépi áma tà le 'òle áma mārābā tīni dhi, lè akódhi nda kàdré áma lebé. Arà àngùdhi má dré adrézó lána dhi na dhi, áma mārābā nda ni adré kòkpá be. Dì áma Atá ni lindrì fe dhya adrélépi áma tà 'o nda dré.

* 12:3 12:3 Nàradà kòndhi, dò àlo tàdzi be dóro indì lágì be kàdrì, adrézó málàsì ladhì ásà dhi 'i. † 12:5 12:5 A adré tá làfa lò'wa kòni ki rú zì «dènári». Dènári kámá-na kòni i tá làfa adrélé fèle móndí àlo dré àzì 'òle kóná àlo sè dhi tí dhi 'i. ‡ 12:13 12:13 A kònò Longó i 118:25-26. § 12:15 12:15 A kònò Zàkàriyá 9:9.

²⁷ Nyànomvá dhi, áma togó adré lanzile tò. Di má ni tàá ngíni? Má ni tsì táá dhi, <Tátá, mí tidrí ma lókyá kizà àdhya kònìdhi sè> dhi? Kóko, má atsa mána kitswálé kizà nya lókyá kònìdhi sè. ²⁸ Tátá, mí kòbhà ámi rú kùle wà!» Yésu kòtá tà nda dre dhi, kúlí dré apfòzo bhù lésè táá dhi: «Má bhà áma rú kùle dre. Má ni kpà go tódhyá rú nda ni bha kùle.» ²⁹ Di mónnyá zyaandre adrébhá tá kònàle dhi ì kòyi kúlí nda dre dhi, ì dré adrézó táá dhi: «Kòdhi bhù tadí nì!» Aruka ní ì adré kó táá dhi: «Ángéló àlo dhi tà tà drá nì!»

³⁰ Di, Yésu dré tàzoá àyi dré dhi: «Kúlí kòdhi apfò áma tà sè ko. Di, apfò ína àmi ki tà sè. ³¹ Nyànomvá kònìdhi, lókyá bvò kònìdhi ní tàbvò tàzo dhi 'i. Nyànomvá dhi, à ni ópí bvò kòndi àdhya ní dro pfòle.* ³² Di ma ró dhi, à kòtingá ma kurú na bvò 'àsè dre dhi, má ní mónnyá wáyi dhi ki asé má véle.» ³³ Yésu tà tà nda tadházóá dhi, ì ní dra dràdrá kára ángùdhi sè ya dhi.†

³⁴ Di mónnyá zyaandre nda ì logó drá dhi: «Mà yi tàle dhi, tátátrí kúlí adré táá dhi, Mésíyà ní adré kóná vésè kólyá dhi 'i. Mí adré di mána táá dhi, lè à kòtingá Mòndí ní Mvá bvò 'àsè dhi ngíni? Mòndí ní Mvá nda àdhi ì?» ³⁵ Di Yésu gò táá àyi dré dhi: «Ámi dhu rè ngádra íbe àmi kòfalé dhi lókyá tsà sè. Lè mí kàdré atsilé mì dré adrerà'a ngádra nda íbe dhi 'á, tìnìmvá kòkírò àmi ko dhi bvò. Angyá ko, dhya adrélépi atsilé tìnìmvá na dhi ní ína ngalè ì adré lile ángolé ya dhi ko. ³⁶ Mí dré adrerà'a ngádra íbe dhi 'á dhi, mí kàdré ngádra nda ní ka'í, mí kàtsárò ànzì ngádra àdhya ì ró be dhi bvò.» Yésu kòtá tà nda ì dre dhi, dré ngàzo lile àyi zu àyi rúsè.

Yúdà ànzì ì ka'í Yésu ko

³⁷ Tágba Yésu dré tá tà líntríga ró bí dhi ki 'òzo àyi mi dhi, ì ka'í tá àyikya akódhi ko. ³⁸ Di tà nda kòdhi atsa kònìni, kitswálé kúlí prófètá Esáyà dré tá tsìle kòni ì kò'oró ru be dhi bvò:

«Mírì, àdhi ka'í kúlí mà dré longólé dhi nì?

Adhi nò tà Mírì dré tadhálé àyi dríga rinyi ró dhi sè dhi nì?»‡

³⁹ Di móndí ì kitswá tá Yésu ní tà ka'í bwá ko. Angyá ko, Esáyà nda tà tá kpà dhi:

⁴⁰ «Giká 'o àyi ki mī adùle,
àyi ki togó 'òzo tombalé,
ì kònòró ngá àyi ki mī sè ko,
ì kònìró tà àyi ki togó na ko,
ì kàdzáró àyi ki togó má véle gò,

má dré àyi ki tidrízó dhi ko.»§

⁴¹ Esáyà tà tà nda kònìni tàko ko, nò tá ína Yésu ní mīlanzilanzì gò, dré akódhi ní tà tàzo.

⁴² Tágba kònìni dhi, móndí zyaandre dhi ì ka'í tá Yésu. Ndìndì Yúdà ànzì ki kàdrì ki àruka ì ka'í 'i. Di, ì adré tá àyi ki tà ka'íkà'í nda ní tà ta ngádra 'á ko. Angyá ko, ì adré tá ngá ro, Fàrisáyó ki dra àyi ki dro lísámbò dzó ì lésè dhi sè. ⁴³ Tàko ko, ì adré tá àyikya rúku le kisulé móndí ì véna, rúku kisulé Giká véna dhi ní lavú.

Kúlí Yésu dré tàle dhi ki móndí ki tàbvò ta ní

⁴⁴ Amvolásà dhi, Yésu dré kúlí yòzo tàzoá mónnyá zyaandre ì dré dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi, adré ngbá 'í áma ka'í kòdhya ko, adré kòkpà dhya áma amùlépi dhi ní ka'í. ⁴⁵ Dhya ángùdhi adrélépi áma no dhi, adré dhya áma amùlépi dhi ní no kòdhya.

⁴⁶ Má alì mána bvò kònìdhi lé adrélé ngádra ró, kitswálé dhya ángùdhi adrélépi áma ka'í dhi kògòró véle adrélé tìnìmvá na ko. ⁴⁷ Dhya àlo kàdré áma kúlí yi gò, adrézó ka'í 'òle ko dhi, má adré akódhi nda ní tàbvò ta ma ko. Tàko ko, má alì bvò kònìdhi lé kitswálé mónnyá bvò àdhya ki tàbvò ta ko. Be ró dhi, má alì mána kitswálé mónnyá bvò àdhya ki tidrí. ⁴⁸ Di, dhya adrélépi áma ga gò adrézó áma kúlí ka'í ko dhi, akódhi nda ní tàbvò tàlépi be. Kúlí má dré tàle dhi ki akódhi ní tàbvò ta kítú kùdù sè dhi nì. ⁴⁹ Tàko ko, má tà tá mána kúlí nda ì áma drí sè ko. Be ró dhi, áma Atá áma amùlépi dhi fè ína tòlì tàzoá má dré dhi, má kòtá àdho tà 'i ya dhi, ìndì má kòtá tà nda ngíni ya dhi nì. ⁵⁰ Di má ní tàle dhi, akódhi ní tòlì nda adré móndí ki adrí lídrì kóná vésè kólyá dhi ní kisú dhi be. Ásà dhi, tà ángùdhi má dré adrélé tàle dhi, má adré táá ngóro áma Atá dré tàle má kòtá dhi tìni.»

* **12:31** 12:31 «Ópí bvò kòndi àdhya» kònìdhi Sàtánà 'i. † **12:33** 12:33 «Mòndí ní Mvá ní tingama kurú na bvò 'àsè» kònìdhi adré tà rì dhi ki tadhá. Adré tadhá dhi, à ní Yésu ní tingá tidilé fa kipakipa dri. Adré kòkpà tadhá dhi, à ní akódhi ní tà tingá bhàle kuru akódhi ní dràma sè ìndì akódhi ní ngàma dràdrá 'àsè dhi sè. ‡ **12:38** 12:38 A kònò Esáyà 53:1. § **12:40** 12:40 A kònò Esáyà 6:9-10.

13

Yésu dzì áyi lebèbhá kɛ pá

¹ Gwányá Pásiká ádhya kandrá dhi, Yésu nì tá tàle dhi, lókyá í dré ngázo bvò kònìdhi 'àsè lile áyi Atá véna dhi kitswá dre dhi be. Lè tá ngbú áyi lebèbhá bvò dri dhi i tò. Di gò adréle áyi kɛ le tsalè kùdù na.

² Indró sè dhi, Yésu i lebèbhá ni íbe dhi ì adré tá ngá nya. Di Dzábòrò bhà tá tà Yúdásì Isikàriyótá, Simónà nì mvá nì togó na, kòlèfèrò Yésu kàribhá i drígá. ³ Yésu nì tá tàle dhi, áyi Atá tayí tá tà títi dhi i í drígá, í angá tá Giká vélèsè, indì i adré 'òle gòle Giká véna dhi be. ⁴ Di dré ngázo misá lágàsè, kítá í dré tá asólé kítá àzya dri dhi nì avù gò, kítá àzya adózó dròle áyi kípilé 'á. ⁵ Dré yí adózó dàle kótá na gò, kídhozó adréle áyi lebèbhá àlo àlo dhi kɛ pá dzi, adrézó pá nda kɛ atrì kítá í dré tá dròle áyi kípilé 'á nda sè.

⁶ Kòtsa Simónà Pètèrò rú dre dhi, akódhi nda dré tázòá drá dhi: «Mírì, mí nì tsì áma pá dzi bàti?» ⁷ Yésu logó drá dhi: «Tà má dré adréle 'òle kònìdhi, mí nì rè nyànomvá ko. Di, mí nì go tà nda nì àndu nì ndò.» ⁸ Pètèrò tà drá dhi: «Kóko! Mí kitswá áma pá dzi tàdzì ko!» Yésu logó drá dhi: «Má kòdzì mí ko dhi, mí kitswá vélé adréle áma lebèlèpi ró ko.» ⁹ Di Simónà Pètèrò tà drá dhi: «Mírì, kàdré kònìni dhi, mí kòdzì ngbà 'í áma pá kòdhya ko, mí kòdzì kókpa áma drígá i áma drì be!» ¹⁰ Di Yésu logó drá dhi: «Adré léá dhi, dhya áyi dzilepi dre dhi kògò ngbà 'í áyi pá dzi kòdhya. Di akódhi nì rúbhá wáyi dhi nì adré ndì àko. Àmì, áma lebèbhá nì i, àmì kemve kpírìkpírì. Di, àmì títi ko.» ¹¹ Tà tá kònìni, dré tá nìle àdhi adré tá 'òle áyi lefè kàribhá i drígá nì ya dhi be dhi sè. Asà dhi, tà tá dhi: «Àmì títi nì i kemve ko.»

¹² Di Yésu kòdzì áyi kɛ pá i akálé títi dre dhi, dré gòzo áyi kítá asó, gòzo lirílè misá lága. Dré tázòá áyi dré dhi: «Mì nì tsi tà má dré 'òle àmì dré kòdhi nì àndu be? ¹³ Mì adré àmìkya áma zi tà tadhálèpi ró, indì Mírì ro. Mì adré tà nda nì ta kyá, tàko ko, ma kònìni bàti. ¹⁴ Di ngóro ma, àmì kɛ Mírì ro indì àmì kɛ tadhálèpi ró nì, má dré àmì kɛ pá dzile dhi tñi dhi, lè mì kàdré kókpa àmì kɛ adrúpi kɛ pá dzi àmì kòfalèsè. ¹⁵ Tàko ko, má 'ò tà kòdhi àmì dré nòle, mì kàdrèrò kókpa 'òá ngóro má dré 'òle àmì dré dhi tñi. ¹⁶ Má adré tà bàti ta àmì dré: Dhya adrélèpi màràbà ro dhi lavú áyi mírì ko. Dhya mùle dhi lavú kpá dhya áyi mùlepi dhi ko. ¹⁷ Nyànomvá dhì, mì nì tà nda kòdhi i be. Di mì kàdré tà nda kɛ 'ò dhi, Giká nì tà tani bha àmì dri.

¹⁸ Má adré àmì wáyi dhi kɛ tà tà kòdhya ko. Má nì mána dhya má dré kípèle dhi i dóro. Di, adré léá dhi, tà tisile Giká nì Kúlì na kònìdhi kò'o ru: «Dhya mà dré áma mápá nyàzo tùmání ába dhi alá ina i má rú nì.»* ¹⁹ Má adré tà kòdhi nì ta àmì dré drìdrì tà nda nì atsama kandrá, tà nda kònì dra ru 'ò dhi, mì kòkà'író dhi, ma Dhya adrélèpi be dhi 'i. ²⁰ Má adré tà bàti ta àmì dré: Dhya àngùdhi adrélèpi móndí má dré mùle dhi nì ka'í dòle dóro dhi, adré áma tàndi nì ka'í kòdhya. Dhya àngùdhi adrélèpi áma ka'í dòle dóro dhi, adré dhya áma amùlepi dhi nì ka'í kòdhya.»

Yésu longó dhi, Yúdásì nì áyi lefè kàribhá i drígá

(A kònò kpá Matáyò 26:20-25; Màrokò 14:17-21; Lùkà 22:21-23)

²¹ Yésu kòtà tà nda i dre dhi, akódhi nì togó dré lanziò tò gò, dré tázòá ngádra 'á dhi: «Má adré tà bàti ta àmì dré: Àmì kɛ àlo nì áma lefè kàribhá i drígá.» ²² Di akódhi nì lebèbhá ì dré adrézó ru no, adréle lizíá áyi kòfalèsè ngalè adré tá àdhi nì tà ta ya dhi. ²³ Akódhi nì lebèbhá nda kɛ àlo dré lèle tò dhi, lirì tá adréle akódhi lága. ²⁴ Di Simónà Pètèrò dré akódhi nda nì agózó drígá sè, kòlizirò Yésu nìzóá ngalè adré tá àdhi nì tà ta ya dhi. ²⁵ Di akódhi nda dré áyi bhezò Yésu agá lizíá tíá dhi: «Mírì, dhya nda àdhi 'i?» ²⁶ Yésu logó drá dhi: «Akódhi nda dhya má dré dra mápá kígá kònìdhi nì sòzo súpù na fezoá drá dhi 'i.» Di kòso mápá kígá nda súpù na dre dhi, dré fezoá Yúdásì Isikàriyótá, Simónà nì mvá dré. ²⁷ Yúdásì kòdo mápá kígá nda dre dhi, Sátánà dré ndrì fizò akódhi lèna. Di Yésu dré tázòá drá dhi: «Tà mí dré adréle 'òle kòdhi, mí kò'o mbèlè.» ²⁸ Di, dhya àlo áyi adrébhá tá misá lágàsè nda i kòfalé dhi nì ngalè Yésu tà tá tà nda drá àdho tà sè ya dhi ko. ²⁹ Yúdásì dré tá adréle láfa líkì nì dhi sè dhi, áyi kɛ àruka ì adré tá kisúá dhi, kònò Yésu adré tá táá drá dhi, kòlì ngá gí áyi dré gwányá nì tà sè yà, kó ngalè, kòlì ngá fe lemerèbhá i dré yí dhi. ³⁰ Di Yúdásì kòdo mápá kígá nda dre dhi, dré ngázo pfòle kivi na. Lókyá nda tá ngátsi 'i.

Yésu fè tòlì tídhí ro dhi

³¹ Di Yúdásì kòpfo dre dhi, Yésu dré tázòá dhi: «Nyànomvá dhì, Giká nì Móndí nì Mvá nì mì bha lanziò. A nì kpá áyi m̀lanzilanzì tadhá akódhi nda rú. ³² Di Giká kàdré áyi m̀lanzilanzì tadhá akódhi rú dhi, a nì kókpa áyi Mvá nda nì m̀ bha lanziò áyi tàndi

* 13:18 13:18 A kònò Longó i 41:10.

léna. Bàti, a ni akódhi ni m̀ bha lanzile nyànomvá. ³³ Áma ànzi i, ma dhu rè àmi ìbe ngbà 'í lókýá tsà sè. M̀ ni àma nda. Dì, ngóro má dré tá tàle Yúdà ànzi i dré dhi t̀ni dhi, má adrè kpà tàá nyànomvá àmi dré dhi: M̀ kitswá lìle àrà má dré adrèzó lìle lána dhi na bwà ko.

³⁴ Má adrè tòlì t̀dhi ro kònndhi ni fe àmi dré kòdhyà: M̀ kàdrè ru le àmi kòfalèsè. Ngóro má dré àmi k̀ lèlè tò dhi t̀ni dhi, àmi, m̀ kàdrè kòkpà ru le àmi kòfalèsè tò. ³⁵ M̀ kàdrè ru le àmi kòfalèsè kònndhi dhi, mónnyá wáyi dhi k̀ níá tàle dhi, àmi áma lebhèhá 'i bàti dhi be.»

Yésu longó dhi, Pétèro ni áyi ga

(A kònò kpà Matáyó 26:31-35; Márokò 14:27-31; Lúka 22:31-34)

³⁶ Gò Simóna Pétèro dré tàzoá drá dhi: «M̀rì, m̀ adrè lìle àngolé?» Dì Yésu logó drá dhi: «Àrà má dré adrèzó lìle lána dhi, m̀ kitswá áma lebhè lizo lána nyànomvá bwà ko. Dì, m̀ ni go m̀ina áma lebhè lizo lána ndò.» ³⁷ Pétèro tà drá dhi: «M̀rì, má kitswá àmi lebhè nyànomvá bwà ko àdho tà sè? Ma gànzi ró áma lídrì fe drázo m̀ dré!» ³⁸ Dì Yésu logó drá dhi: «M̀ ní t̀sì àmi lídrì fe drázo má dré bàti? Má adrè tà bàti ta m̀ dré: Drìdrì àgólówa dré dra tsìrà bhèzo dhi kandrá dhi, m̀ ni áma ga vèsè be na.»

14

Yésu tindrì áyi lebhèhá k̀i togó

¹ Yésu gò tàá àyi dré dhi: «M̀ kòtáyí àmi k̀i togó adrélè lanzile ko. M̀ kàdrè Giká ni ka'í, adrèzó kpà áma ka'í. ² Áma Atá ni dzó na dhi, àrà adrèzó lána dhi i be b̀. Má adrè lìle kònale kitswále àrà ledé àmi dré. Kàdrè tá kònndhi ko dhi, kònò má kitswá tá tàá àmi dré ko. ³ Dì má kòlì àrà ledé àmi dré dre dhi, má ni agò àmi k̀i do lizo àmi ìbe má bhàna, m̀ kàdrèro tùmání má be àrà má dré adrèzó lána dhi na. ⁴ M̀ ní láti lizo àrà má dré adrèzó lìle lána dhi na dhi be.»

Yésu láti lizo áyi Atá véna dhi 'i

⁵ Tòmá tà drá dhi: «M̀rì, m̀ ni ngalè m̀ adrè lìle àngolé ya dhi ko. Mà ni kitswá láti nda ni ni ng̀ni?» ⁶ Dì Yésu logó drá dhi: «Ma láti 'i, tà bàti 'i, indì lídrì 'i. Dhya àlo kitswá lìle áma Atá véna ko, kàdrè lìle má 'àsè ko dhi. ⁷ M̀ kònì ma be dhi, m̀ ni kòkpà áma Atá ni ni be. Kìdhólè nyànomvá dhi, m̀ ni akódhi be. M̀ nò kòkpà akódhi dre.»

⁸ Filípò tà drá dhi: «M̀rì, m̀ tadhá áma dré Giká Atá wà! Kòdhi ni kitswá áma dré.» ⁹ Dì Yésu logó drá dhi: «Filípò, ma àmi ìbe kínó lèsè gò, m̀ dré rè áma nizo ko? Dhya àngùdhi áma nòlèpi dhi nò áma Atá dre. M̀ adrè d̀ m̀ina tàá dhi 'M̀ tadhá áma dré Giká Atá wà! dhi ng̀ni?» ¹⁰ M̀ adrè t̀sì ka'íá dhi, ma áma Atá léna, indì áma Atá má léna dhi ko? Kùlì má dré adrélè tàle àmi dré kòni i, má adrè tàá áma dré sè ko. Be ró dhi, áma Atá adrélèpi adrélè má léna dhi adrè áyi àzì 'o ǹ. ¹¹ Lè m̀ kàdrè tà má dré adrélè tàle kòni k̀i ka'í: Ma áma Atá léna, indì áma Atá má léna. M̀ kàdrè tà nda ni ka'í áma kùlì sè ko dhi, m̀ kàdrè d̀i ka'íá tà líndrìga ró má dré adrélè 'òle dhi k̀i tà sè. ¹² Má adrè tà bàti ta àmi dré: Dhya àngùdhi adrélèpi áma ka'í dhi ni kpà ina tà má dré adrélè 'òle dhi k̀i 'o. A ni nd̀ndì tà kàdrè dra tà nda k̀i lavúbhá dhi k̀i 'o, má dré adrélè lìle áma Atá véna dhi sè. ¹³ Má ni tà àngùdhi m̀ dré dra zìle áma rú sè dhi ni 'o, áma Atá kòkisúro m̀lanzilanzì áyi Mvágó sè be dhi bvò. ¹⁴ Bàti, tà àngùdhi m̀ dré dra zìle má tí áma rú sè dhi, má ni 'òá.»

Yésu lazì dhi, áyi Atá ni Tirì Lólo amù

¹⁵ Yésu gò tàá dhi: «M̀ kàdrè áma le dhi, m̀ ni kòkpà áma tòlì k̀i ka'í 'òle. ¹⁶ Má ni tà zì áma Atá tí, kòfèro dhya àzya dra àmi k̀i drì tàlèpi dhi, kàdrèro tùmání àmi ìbe kóná vèsè kólyá. ¹⁷ Akódhi nda, Tirì Lólo adrélèpi tà bàti Giká àdhyà ni tadhá dhi 'i. Mónnyá bvò kòndì àdhyà i kitswá akódhi ni kisú bwà ko, i dré akódhi ni nòle ko dhi se, indì i dré akódhi ni nìle ko dhi sè. Dì, àmi ró dhi, m̀ ní àmikya akódhi be, dré adrélè àmi ìbe dhi sè, indì dré dra adrélè àmi léna dhi sè. ¹⁸ Má kitswá àmi k̀i tayí adrélè k̀imvoanzì i ró ko. Má ni dra agò àmi vélè. ¹⁹ Tayí ngbà 'í lókýá tsà, mónnyá bvò kòndì àdhyà i dré gòzo vélè áma no ko. Dì, àmi ró dhi, m̀ ní àmikya áma no. Má dré adrélè lídrì ìbe dhi sè dhi, m̀ ni kòkpà adrè lídrì ìbe. ²⁰ Kítu nda kònndhi tú dhi, m̀ ni níá tàle dhi, ma áma Atá léna, àmi má léna, indì ma àmi léna dhi be. ²¹ Dhya àngùdhi adrélèpi áma tòlì ìbe gò, adrèzó ka'íá 'òle dhi, akódhi nda adrè áma le ǹ. Áma Atá ni dhya adrélèpi áma le nda ni le. Dì má ni kòkpà akódhi ni le, adrèzó áma tadhá drá.»

²² Yúdásì, Isikàriyótà ro ko dhi, lízì tíá dhi: «M̀rì, m̀ ni ngbà 'í àmi tadhá áma dré gò, àmi tadházó mónnyá bvò àdhyà i dré ko àdho tà sè?» ²³ Dì Yésu logó drá dhi: «Dhya àngùdhi adrélèpi áma le dhi ni tà má dré adrélè tadhálè dhi k̀i ka'í 'òle. Áma Atá ni akódhi nda ni le. Dì mà ni lí áma k̀i bhà mo akódhi véna, adrèzó tùmání akódhi be.»

24 Di, dhya adrélépi áma le ko dhi kitswá ina tà má dré adrélé tadhálé dhi ki ka'í 'òle ko. Kúli mī dré adrélé yile kòdhi i, kúli mána 'i ko. Be ró dhi, kúli nda i angá áma Atá áma amùlepi dhi vélésè.

25 Má tà tà kòdhi i àmi dré, má dré rè dhu adrérà'a àmi íbe dhi 'á. 26 Di, áma Atá ni Dhya dra àmi ki drī tàlepi dhi ni amù áma rú sè. Akódhi nda, Tírí Lólo 'i. Kátsá dre dhi, a ni tà títi dhi ki tadhá àmi dré gò, adrézó tà títi má dré tàle àmi dré dhi ki 'o agalé àmi léna dhi nì.

27 Má adré tà kídri kídri tayí àmi dré. Má adré áma tà kídri kídri fe àmi dré kòdhyá. Má adré fèá ngóro bvò kòndhi dré adrélé fèle dhi tìni ko. Di mī kòtayí àmi ki togó adrélé lanzile ko. Mī kàdré kpà ngá ro àlomvá ko. 28 Mī yi tá ma tàrà'a àmi dré dhi: <Má adré lile, indì má ni dra agò àmi vélé.> Mī kàdré tá áma le bàti dhi, kòndò mī ni tá lenzé má dré adrélé lile áma Atá véna dhi sè. Tàko ko, áma Atá nda kàdrì áma lavú. 29 Má tà tà kòdhi i àmi dré drídri tà nda ki atsama kandrá, kitswálé tà nda i kòndi dra ru 'o dhi, mī kòka'íro be dhi bvò. 30 Má kitswá gòle tà ta àmi íbe vwàvwà ro ko. Angyá ko, ópi bvò kòndi àdhyá adré alìle. Akódhi nda rinyí àko má drìle. 31 Di, adré leà dhi, mónnyá bvò kòndi àdhyá i kòndi tàle dhi, má adré áma Atá ni le, indì má adré tà títi dré tàle má kò'o dhi ki 'o káyà dhi. Mī nga, mà kòlìro kònwásè!»

15

Vìnò fa i kólá ni íbe dhi

1 Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tàá dhi: «Ma vìnò fa bàti dhi 'i. Ama Atá, vìnò fa nda ni líkìlépi 'i. 2 Adré kólá àngùdhi má rú adrélépi lò'wa 'a ko dhi ni ga sèle. Di, kàdré ina kólá adrélépi lò'wa 'a dhi ni tà sè dhi, adré kólá nzí rúá dhi ki ni, kólá nda kògòro vélé adrélé lò'wa 'a waláká ni ni lavú. 3 Ami ró dhi, mī atsá kemve kpírkpíri, kúli má dré tàle àmi dré dhi i sè dre. 4 Lè mī kàdré adrélé má léna, ngóro má dré adrélé àmi léna dhi tìni. Vìnò fa ni kólá àlo dhi kitswá ina lò'wa 'a áyi tàndi sè bwà ko, kàdré adrélé vìnò fa rú ko dhi. Kókpà kòdhi tìni, mī kitswá àmikya lò'wa 'a bwà ko, mī kàdré adrélé má léna ko dhi.

5 Ma vìnò fa 'i, indì àmi kólá ni 'i. Dhya àngùdhi adrélépi adrélé má léna gò má dré adrézó lána dhi, akódhi nda ni lò'wa 'a bí. Tàko ko, mī kàdré má rusè lárá ro dhi, mī kitswá àmikya tà àlo 'o bwà ko. 6 Dhya àlo kàdré adrélé má léna ko dhi, à ni akódhi nda ni bhe garà dri ngóro adrélé kólá bhe dhi tìni gò, dré adrézó 'yòle. A adré kólá làsù be kòndi nda ki lomvó dàle àtsi na gò, i dré adrézó véle. 7 Di, mī kàdré àmikya adrélé má léna gò, áma kúli i dré adrézó àmi léna dhi, mī ni kitswá tà àngùdhi mī dré adrélé lèle dhi ni zì gò, mī dré tà nda ni kisúzó. 8 Mī kàdré lò'wa 'a bí dhi, kòdhi mī adré tadhá dhi, àmi áma lebhá 'i bàti gò, mī dré adrézó áma Atá ni rú bha kùle ása.

9 Ngóro áma Atá dré adrélé áma le dhi tìni dhi, má adré kókpà àmi ki le. Lè mī kàdré di adrélé áma lèle nda na. 10 Mī kàdré áma tólì ki ka'í 'òle dhi, mī ni adré áma lèle na, ngóro má dré adrélé áma Atá ni tólì ki ka'í 'òle, adrézó kpà akódhi ni lèle na dhi tìni. 11 Má tà tà kòdhi i àmi dré, mī kàdréro áma kólénzé íbe àmi léna, indì àmi ki kólénzé kògaró kitswálé títi. 12 Tólì má dré adrélé fèle àmi dré dhi, tólì kòndhi 'i: Lè mī kàdré ru le àmi kòfalésè, ngóro má dré adrélé àmi ki le dhi tìni. 13 Lèle kàdrì lèle àruka títi dhi ki lavùlepi dhi, kòndhi 'i: A kòfè dhyá ki lídrì dhyá ki arúpi ki tà sè. 14 Ami áma arúpi 'i, mī kàdré tólì má dré adrélé fèle dhi ki 'o dhi. 15 Má adré gòle vélé àmi ki zì māràbà i ró ko. Angyá ko, dhya adrélépi māràbà ro dhi nì ina tà áyi mīrì dré adrélé 'òle dhi i ko. Di, má adré mána àmi ki zì arúpi i ró, má dré tà títi má dré yìle áma Atá vélésè dhi ki tadhálé àmi dré dhi sè. 16 Mī kípè tá ma àmi ko. Be ró dhi, má kípè àmi ma, àmi ki bhàzo adrélé lile lò'wa 'abe, àmi ki lò'wa nda i kàdréro nyo. Di ásà dhi, áma Atá ni tà àngùdhi mī dré dra zìle i tí áma rú sè dhi ni fe àmi dré. 17 Tólì mána, tólì kòndhi 'i: Mī kàdré ru le àmi kòfalésè.»

Mónnyá bvò àdhyá i bhà togó kòndi Yésu i rú, lebhá ni íbe

18 «Mónnyá bvò àdhyá i kàdré togó kòndi bha àmi rú dhi, mī kòtìvì ko tàle dhi, àyi nda i bhà tà zya togó kòndi má rú 'íká. 19 Mī kàdré tà bvò kòndi àdhyá ró dhi, kòndò mónnyá bvò kòndi àdhyá ki tá adré àmi ki le mónní àyikya i ró. Di, má kípè mána àmi apfòle bvò kòndi lésè gò, mī dré adrézó vélé bvò kòndi àdhyá ró ko. Asà dhi, mónnyá bvò kòndi àdhyá i adré togó kòndi bha àmi rú. 20 Lè mī kàdré kúli má dré tà tàle àmi dré kòndhi ni kisú: <Dhya adrélépi māràbà ro dhi lavú àyi mīrì ko.> Mónní i kòpfo áma mī 'i dhi, i ni kókpà àmi ki mī pfo. I kòka'í áma kúli 'òle 'i dhi, i ni kókpà àmi ki kúli ka'í 'òle. 21 I ni tà nda kòdhi ki 'o àmi rú áma tà sè, i dré dhyá áma amùlepi dhi ni nìle ko dhi sè. 22 Kòndò má kàlì tá tà ta áyi dré ko dhi, à kitswá tá tà bha àyi dri àyi ki tàkonzi sè ko. Di, nyànomvá dhi, àyi àyikya tà àlo i dré kitswázó àyi ki tàrà ga àyi ki tàkonzi

sè dhi àko. ²³ Dhya ángùdhi adrélépi togó kònzì bha má rú dhi, adré kókpà bhàá áma Atá rú. ²⁴ Kònò má kò'o tá tà líntríga ró dhya ázya dré 'òle tàdzì ko dhi ì àyi kòfalé ko dhi, à kitswá tá tà bha àyi dri àyi ki tàkonzì sè ko. Di, nyànomvá dhi, ì nò tà líntríga ró nda ì 'í gò, ì dré àyikya togó kònzì bhàzo má rú, ìndì áma Atá rú. ²⁵ 'o kònnì kitswálé tà tsìsìle àyi ki tàtrítrí kúllì na kònàdhi kò'oró ru be dhi bvó: «*Ɛ bhà togó kònzì má rú tà àndu àko.*»*

²⁶ Má ni Dhya dra àmi ki drì tàlepi dhi ni amù àmi dré áma Atá vélésè. Akódhi nda, Tírí Lólo adrélépi tà bàti tadhá, ìndì adrélépi angálé Giká vélésè dhi 'i. Di kàtsá dre dhi, a ni áma tà longó àmi dré nì. ²⁷ Àmi ró dhi, mì ni kókpà áma tà longó móndí ì dré. Tàko ko, àmi túmání má be kidhólé áma àzì ni kidhoma lésè.»

16

¹ «Má tà tà kòdhi ì àmi dré, mì kòkitswáro àmi ki tà ka'íka'í tayí ko. ² Tàko ko, à ni àmi ki dro lisámbò dzó ì lésè. Lókyá adré ndìndì alìle, móndyá dra àmi ki tupfúbhá todràle dhi ki kisúá dhi, ì adré àyikya tà 'o Giká dré. ³ 'i ni 'òá kònnì, ì dré Giká Atá ni nìle ko dhi sè, ìndì ì dré áma nìle ko dhi sè. ⁴ Má tà tà kòdhi ì àmi dré, kitswálé lókyá ì dré dra tà nda ki 'òzo dhi kònnì atsá dhi, tà má dré tàle àmi dré nda ì kàgáro àmi léna be dhi bvó.»

Tírí Lólo ni àzì

«Má tà tá tà nda ì àmi dré drìdrì ko, má dré tá dhu rè adrélé àmi ìbe dhi sè. ⁵ Nyànomvá dhi, má adré lile dhya áma amùlepi dhi véna. Di, dhya àlo àmi kòfalé dhi adré lizíá má tí ngalè má adré lile ángolé ya dhi ko. ⁶ Be ró dhi, kizá adré ína gàle àmi ki togó na, tà má dré tàle àmi dré nda ì sè. ⁷ Di, má adré mána tà bàti tà àmi dré: Dóro ni àmi dré dhi, má dré lile dhi. Angyá ko, má kòllì ko dhi, Dhya dra àmi ki drì tàlepi dhi kitswá alìle àmi vélé ko. Di, má kòllì dhi, má ni mána akódhi nda ni amù àmi vélé. ⁸ Akódhi kàtsá dre dhi, a ni móndyá bvò kòndì àdhyà ki tàkonzì tadhá àyi dré, adrézó Giká ni tà gyágya tadhá àyi dré, adrézó kpá tàbvó Giká dré dra tàle dhi ni tadhá àyi dré. ⁹ A ni àyi ki tàkonzì tadhá, ì dré adrélé áma ka'í ko dhi sè. ¹⁰ A ni Giká ni tà gyágya tadhá, má dré adrélé lile áma Atá véna gò, mì dré gòzo vélé áma no ko dhi sè. ¹¹ A ni tàbvó Giká dré dra tàle dhi ni tadhá, Giká dré ópi bvò kòndì àdhyà ni tàbvó tàle dre dhi sè.

¹² Ma dhu rè tà ìbe bí tàle àmi dré. Di, nyànomvá dhi, mì kitswá rè tà nda ki mvo bwà ko. ¹³ Di, Tírí tà bàti àdhyà nda kàtsá dre dhi, a ni àmi ki tidrì tà bàti wáyi dhi léna. Angyá ko, kitswá ína tà ta àyi drì sè ko. Be ró dhi, a ni ngbà 'í tà ì dré dra yìle dhi ki ta àmi dré kòdhyà. A ni kókpà tà dra atsábhá dhi ki longó àmi dré. ¹⁴ A ni mìlanzilanzì fe má dré. Tàko ko, a ni tà ì dré dra kisúlé má vélé dhi ki do longólé àmi dré. ¹⁵ Tà títi áma Atá àdhyà ì kókpà mána 'i. Di ásá dhi, má tà tá dhi, Tírí nda ni tà ì dré dra kisúlé má vélé dhi ki do longólé àmi dré.»

Yésu ni lebebhá ki kizá ni ru ladzá atsálé kólénzé ro

¹⁶ Yésu gò tàá dhi: «Tayí lókyá tsà, mì dré gòzo vélé áma no ko. Amvolásá dhi, gí ko, mì dré gòzo áma no.» ¹⁷ Di akódhi ni lebebhá ki àruka ì dré lizízóá àyi kòfalésè dhi: «Adrè leá tàle ngínì? Tà tá dhi: «Tayí lókyá tsà, mì dré gòzo vélé áma no ko. Amvolásá dhi, gí ko, mì dré gòzo áma no.» Tà tà kpá dhi: «Má adrè lile áma Atá véna.» ¹⁸ Adrè leá tàle ngínì, dré adrèrà'a tàá dhi «lókyá tsà» dhi 'á dhi? Mà nì ngalè adrè àdho tà ta ya dhi ko.»

¹⁹ Yésu dré nìzoá tàle dhi, ì adrè tá tà le lizílé ì tí tà nda dri dhi be gò, dré tàzoá àyi dré dhi: «Mì adrè lizíá àmi kòfalésè ngalè tà má dré tàle nda ì adrè leá tàle ngínì ya dhi? Má tà tà dhi: «Tayí lókyá tsà, mì dré gòzo vélé áma no ko. Amvolásá dhi, gí ko, mì dré gòzo áma no.» ²⁰ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Mì ni àmikya àwò ngo adrézó tongólé. Di, móndyá bvò kòndì àdhyà ki àyikya lenzé. Àmi ki togó ni kizá nya. Di, kizá nda ni ína ru ladzá atsálé kólénzé ro. ²¹ Tòkó adrélépi 'òle tíle dhi adrè kizá nya, akódhi ni lókyá tízo dhi dré atsálé ànyì dre dhi sè. Di, kòti dre dhi, adrè gòle vélé àyi kizá nda ni tà kisú ko. Angyá ko, adrè lenzélé dré mvá tíle apfòle bvò dri dre dhi sè. ²² Tà nda kòdhi kókpà kònnì àmi ki tà sè. Nyànomvá dhi, àmi ki togó adrè gàle kizá sè. Di, má ni go àmi ki no gò, àmi ki togó dré gòzo adrélé lenzélé. Di dhya àlo kitswá kólénzé nda ni tingá àmi ki togó lésè bwà ko.

²³ Kidhólé lókyá nda kònàdhi sè dhi, mì kitswá gòle vélé tà àlo lizí má tí ko. Má adrè tà bàti ta àmi dré: Áma Atá ni tà ángùdhi mì dré dra zìle ì tí áma rú sè dhi ni fe àmi

* 15:25 15:25 A kònò Longó ì 35:19; 69:5.

dré. ²⁴ Atsálé nyànomvá kònìdhi dhi, mì zi rè tà àlo áma rú sè dhi ko. Lè mì kàdré tà zi áma rú sè gò, mì kòkìsúrò tà nda, àmi kí kólénzé kògaró kitswálé títi be dhi bvò.»

Yésu lavú bvò kònìdhi

²⁵ «Má tà tà kòdhi ì àmi dré kúlí alaala sè. Di, lókyá adrélépi alile dhi sè dhi, má kitswá gòle véle tà ta àmi dré kònìni ko. Be ró dhi, má ni mána áma Atá ni tà ta àmi dré ngádra 'á. ²⁶ Lókyá nda sè dhi, mì ni adrè tà zi áma Atá tí áma rú sè. Má adrè táa ko tàle dhi, má ni tà nda ki zi áma Atá tí àmi dré ma dhi. ²⁷ Tàko ko, áma Atá ni tàndi adrè àmi kí le, mì dré adrélé áma le dhi sè, ìndi mì dré ka'ile dhi má angá akódhi vélesè dhi sè. ²⁸ Bati, má angá áma Atá vélesè alile bvò kònìdhi lé. Di nyànomvá dhi, má adrè bvò kònìdhi ni tayi, gòzo áma Atá véna.»

²⁹ Di akódhi ni lebhéhá ì tà drá dhi: «Nyànomvá dhi, mí adrè véle tà ta ngádra 'á, kúlí alaala sè ko. ³⁰ Nyànomvá dhi, má ni tàle dhi, mí ni tà títi dhi ì be. Lè kpá à kògò tà àlo lízi mí tí dhi ko. Di àsà dhi, mà ka'í tàle dhi, mí angá Giká vélesè káyá dhi.» ³¹ Di Yésu logó àyi dré dhi: «Mí adrè tsì áma ka'í nyànomvá? ³² Mí yi rè ká! Lókyá adrè alile, atsá kpá dre, à ni àmi kí lapé ràle àmi àlo àlo títi dhi kí dzó ì 'àsè. Mí ni áma tayi adrèlé kalóma. Di, má kitswá mána adrèlé kalóma ko, áma Atá dré adrèlé túmání má be dhi sè. ³³ Má tà tà kòdhi ì àmi dré, mì kàdréro adrèlé tà kùdrìkùdrì íbe, mì dré adrèlé má léna dhi sè. Bvò kònìdhi lé dhi, mì ni adrè kizà nya tò. Di, mì kàdré àmikya togó tsi! Má lavú mána bvò nda dre!»

17

Yésu zi tà áyi Atá tí áyi tàndi dré

¹ Yésu kòtà tà nda ì dre dhi, dré mì tingázó kurú na bhù na, tàzoà dhi: «Tátá, lókyá kitswá dre. Mí bhà àmi Mvágò ni mì lanzile wà, àmi Mvágò kòbhàro kòkpá àmi mì lanzile be dhi bvò. ² Tàko ko, mí afè rìnyì akódhi dré adrèzó mómnyá wáyi ì dré, kòfèro lídrì kóná vèsè kólyá dhi mómnyá wáyi mì dré afèle ì dré dhi ì dré. ³ Lídrì kóná vèsè kólyá nda, tà kòni 'i: adrèlé mì, Giká bati àlo kwákwá dhi ni ni dhi, ìndi adrèlé Yésu Kristo mí dré amùle dhi ni ni dhi. ⁴ Má tadhá àmi mìlanzilanzì mómnyá bvò dri dhi ì dré nòle dre. Angyá ko, má 'o àzi mí dré afèle má dré 'òle dhi akálé dre. ⁵ Di nyànomvá dhi, Tátá, mí bhà áma mì lanzile mí làga, mìlanzilanzì má dré tà adrèzó ába mí làga drìdrì bvò ni bhàma kandrà dhi sè wà.»

Yésu zi tà áyi Atá tí áyi lebhéhá ì dré

⁶ «Má tadhá mì mómnyá mì dré adólé bvò kòndi lésè afèle má dré dhi ì dré dre. Ayi nda ì tá mína 'i. Di mí afè tá àyi má dré gò, ì dré àmi kúlí ka'izo 'òle. ⁷ Nyànomvá dhi, ì ni tàle dhi, tà títi mí dré afèle má dré dhi ì angá mí vélesè dhi be. ⁸ Tàko ko, má fè àyi dré kúlí mí dré afèle má dré dhi ì gò, ì dré kúlí nda kí ka'izo. Di ì ni bati tàle dhi, má apfò mí vélesè dhi. Ì ka'í kpá tàle dhi, mí amù ma mí. ⁹ Má adrè tà zi mí tí àyi nda ì dré. Má adrè tà zi mómnyá bvò àdhya ì dré ko. Be ró dhi, má adrè mána tà zi àyi mí dré afèle má dré nda ì dré. Angyá ko, àyi mína 'i. ¹⁰ Ngá wáyi mána ì kòkpá mína 'i. Ngá wáyi mína ì kòkpá mána 'i. Di má kisé mìlanzilanzì àyi nda ì sè dre. ¹¹ Nyànomvá dhi, má adrè mána lile mí véna. Má gò véle adrèlé bvò kònìdhi lé ko. Di, àyi nda ì dhu rè àyikya bvò kònìdhi lé. Áma Atá lólo ni, mí kàdré àyi kí líkí àmi rú mí dré afèle má dré dhi ni rìnyì sè, ì kàdréro ngá àlo ró, ngóro mà dré adrèlé mí be ngá àlo ró dhi tìni. ¹² Má dré tà adrèrà'a àyi íbe dhi 'á dhi, má adrè tà àyi kí líkí àmi rú mí dré afèle má dré nda ni rìnyì sè. Má su tà àyi rú gò, àyi kí àlo dré avizo ko, kàdré ngbá 'í mvá adrèlépi tà lile dràdrà kisé dhi 'i ko dhi.* Tà nda kòdhi atsá kònìni, kitswálé tà tsìsìle àmi Kúlí na dhi ì kò'oró ru be dhi bvò.†

¹³ Nyànomvá dhi, má adrè lile mí véna. Di má adrè tà kòdhi kí ta má dré rè dhu adrèrà'a bvò kònìdhi lé dhi 'á, ì kàdréro adrèlé áma kólénzé íbe, ìndi kólénzé nda kògaró àyi léna kitswálé títi. ¹⁴ Má fè àyi dré àmi kúlí gò, mómnyá bvò kòndi àdhya ì dré togó kònzì bhàzo àyi rú, ì dré adrèlé bvò kòndi àdhya ró ko dhi sè, ngóro má dré kpá adrèlé bvò kòndi àdhya ró ko dhi tìni. ¹⁵ Má adrè tà zi mí tí, mí kòtingáro àyi bvò kòndi 'àsè dhi ko. Be ró dhi, má adrè mána tà zi, mí kàdréro àyi kí líkí Dhya kònzì ni tà sè. ¹⁶ Ayi nda ì mómnyá bvò kòndi àdhya 'i ko, ngóro má dré kpá adrèlé mómnyá bvò kòndi àdhya 'i ko dhi tìni. ¹⁷ Mí kòbhà àyi twá adrèlé mómnyá lólo mína ì ró tà bati sè. Àmi kúlí, tà bati nda 'i. ¹⁸ Ngóro mí dré áma amùle bvò kònìdhi lé dhi tìni dhi, má adrè kòkpá àyi kí mu lile bvò nda 'àsè. ¹⁹ Ayi nda kí tà sè dhi, má adrè áma tàndi ni fe adrèlé àmi tà 'o, ì kàtsáro mómnyá lólo mína ì ró tà bati sè.»

* 17:12 17:12 «Mvá adrèlépi tà lile dràdrà kisé» kònìdhi tà Yúdàsi Isikàriyótá 'i. † 17:12 17:12 A kòndì Longó ì 41:10; Yòwání 13:18.

Yésu zi tà àyi Atá tí mónnyá wáyi dra àyi ka'ibhá dhi ì dré

²⁰ «Má adré ngbà 'í tà zi mí tí àyi nda ì dré ko. Má adré kókpà tà zi mónnyá dra áma ka'ibhá àyi nda kí kúlí sè dhi ì dré. ²¹ Tátá, má adré tà zi, àyi títi nda ì kàdréro ngá àlo ró, ngóro mí dré adréle má léna dhi tíni, ìndì má dré adréle mí léna dhi tíni. Lè ì kàdré kókpà àma léna, mónnyá bvò kòndi àdhyà ì kòka'irò dhi, mí amù ma mì. ²² Má fè àyi dré mīlanzilanzī mí dré afèle má dré dhi, ì kàdréro ngá àlo ró, ngóro mà dré adréle mí be ngá àlo ró dhi tíni: ²³ ma àyi léna, ìndì mí má léna. Lè ì kàdré kókpà ngá àlo ró kītswálé títi, mónnyá bvò kòndi àdhyà ì kònrò tàle dhi, mí amù ma mì, ìndì mí adré àyi kí le ngóro mí dré adréle áma le dhi tíni.

²⁴ Tátá, má adré leá dhi, mónnyá mí dré afèle má dré nda ì kàdré túmāni má be àrà má dré adrézó lána dhi na, ì kàdréro áma mīlanzilanzī no be dhi bvò. Mí afè má dré mīlanzilanzī nda, mí dré tá áma lèle drīdrī bvò nī bhāma kandrá dhi sè.

²⁵ Ama Atá gāgāya nī, tágba mónnyá bvò kòndi àdhyà ì dré ámi nīzo ko dhi, má nī mána mì be. Mónnyá áma ka'ibhá nda ì nī kpà tàle dhi, mí amù ma mì dhi be. ²⁶ Má 'o mí àyi nda ì dré nīle. Má nī kpà go adréle ámi 'o ì dré nīle, kītswálé lèle mí dré adrézó áma le ásà dhi kàdréro àyi léna, ìndì áma tāndi má kàdréro àyi léna.»

18

Yésu nī ruma

(A kòno kpà Mátáyò 26:47-56; Mároko 14:43-50; Lúka 22:47-53)

¹ Yésu kòtā tà nda ì dre dhi, ì dré ngāzo līle lebèbhá nī íbe zyāle yābhu rú zīle Kèdrónā dhi nī ta'á na. Gò ì dré fīzo amvú àlo òlívè fa kya na. ² Dì Yūdāsī adrélépī tá 'òle akódhī nī lefè kārībhá ì drīgá dhi nī tá kpà àrà nda be. Angyá ko, Yésu ì lebèbhá nī íbe dhi ì adré tá ru kīmó kònale rā. ³ Dì Yūdāsī nda dré Rómā kí sòdā zyandre dhi kí drīzo í vésè, túmāni tépelò líkībhá àruka angābhá kòwānā kàdrī ì vélésè ìndì Fārisáyò ì vélésè dhi íbe, alīzo àyi íbe. Ayi nda ì ru tá àtsí í, tálà í, ìndì àdzú ngá íbe àyi drīgá. ⁴ Dì Yésu nī tá tà títi adrébhá 'òle atsálé ì rú dhi ì be gò, dré àyi kīsizò àyi nda ì véna, lízīá àyi tí dhi: «Mí adré àdhi nī nda?» ⁵ Í logó drá dhi: «Yésu Nāzàrètā lésè dhi.» Dì Yésu tà àyi dré dhi: «Ma 'i.» Yūdāsī adrélépī akódhī nī lefè àyi drīgá nda totó tá ì àyi kòfalé. ⁶ Dì Yésu kòtā dhi «Ma 'i» àyi dré dre dhi, ì dré gòzo bvólé ro ledhélé kíni mí. ⁷ Gò Yésu dré gòzo tódhyá lízīá àyi tí dhi: «Mí adré àdhi nī nda?» Í tà dhi: «Yésu Nāzàrètā lésè dhi.» ⁸ Dì Yésu logó dhi: «Má tà tá àmi dré dhi, ma 'i dhi dre. Mí kàdré áma nda kòdhyā dhi, mī tayí dī mónnyá kòni ì līle.» ⁹ Tà nda kòdhi atsá tá kònnī, kītswálé kúlí Yésu dré tá tàle kòndhī kò'oró ru: «Má tayí dhyā mí dré afèle má dré dhi kí àlo avīle ko.»*

¹⁰ Gò Simónā Pétèró adrélépī tá sápi íbe dhi, dré ngāzo sápi nda nī asé gò, kòwānā kí kàdrī nī mārābā nī bí drīgó lésè dhi nī bvwāzo kīle. Mārābā nda nī rú tá Málókò. ¹¹ Dì, Yésu dré tázoá Pétèró dré dhi: «Mí logó sápi mína àrà nī na. Adré leá má kòmvu tsī kópò kizá àdhyā áma Atá dré afèle má dré mvùle nī ko?»

Yésu pfo Anà kandrá

¹² Gò Rómā kí sòdā nda í, àyi kí kàdrī, tsāle Yúdā ànzi kí tépelò líkībhá nda íbe dhi, ì dré Yésu nī ruzò adròle. ¹³ Í dré zyā akódhī nī drīzo lízo ába Anā, Kāyāfā nī andrī bhāna. Kāyāfā nda tà kòwānā kí kàdrī 'i kónā nda kòndhī sè. ¹⁴ Akódhī nda tá dhyā tàlepī Yúdā ànzi ì dré dhi, «Dóro nī, dhyā àlo dré drāle mónnyá wáyi ì dré dhi» dhi 'i.

Pétèró gù Yésu rē

(A kòno kpà Mátáyò 26:69-70; Mároko 14:66-68; Lúka 22:55-57)

¹⁵ Simónā Pétèró ì Yésu nī lebèlepī àzya dhi be dhi, ì adré tá līle Yésu vésè. Kòwānā kí kàdrī nī tá Yésu nī lebèlepī nda be go, à dré akódhī nī tayízò file Yésu vésè kòwānā kí kàdrī nda nī bhá'álé na. ¹⁶ Dì, Pétèró totó tá ina ì adréle kívi na dzóti lāga. Dì Yésu nī lebèlepī, kòwānā kí kàdrī dré tá nīle be nda dré pfozo tà ta mvátókò adrélepī tá dzóti nda nī líkí dhi be gò, dré Pétèró nī 'òzo file. ¹⁷ Gò mvátókò adrélepī dzóti líkí nda dré lízizóá Pétèró tí dhi: «Mí tsī dhyā kòdhi nī lebèbhá kí àlo 'i ko?» Dì, Pétèró logó dhi: «Kóko, ma 'i ko.»

¹⁸ Arā nda dré tá adréle kídhī ro dhi sè dhi, mārābā ì tépelò líkībhá íbe dhi ì turú tá àtsí gò, ì dré àyi kí totózó lāgāsà adréle yòá. Dì Pétèró dré kpà àyi totózó adréle àtsí yo àyi kòfalé.

Kòwānā kí kàdrī lízī tà Yésu tí

(A kòno kpà Mátáyò 26:59-66; Mároko 14:55-64; Lúka 22:66-71)

* 18:9 18:9 A kòno Yòwāni 6:39; 17:12.

¹⁹ Dzó nda na dhi, kòwàná ki kàdrì dré Yésu ni lizizó akódhi ni lebebhá ki tà sè, ìndì tà dré adrélé tadhále dhi ki tà sè. ²⁰ Di Yésu dré logózóá drá dhi: «Má tà tá mána tà ngádra 'á mónnyá wáyi dhi i kandrá. Vésè wáyi, má tadhá tá tà lísámbò dzó i 'ásè ìndì tépelò na, àrà Yúdà ànzì wáyi dhi i dré adrézó ru kímó nda i 'ásè. Má tà tá tà àlo dhi lùzu ró ko. ²¹ Mí adrè di tà lizí má tí àdho tà sè? Lè mí kòlizi tà mónnyá áma kúli yibhá dhi i tí. Ayi nda i nì tà má dré tàle dhi i dóro.» ²² Yésu kòtà tà nda dre dhi, tépelò líkíbhá ki àlo adrélépi tá ànyi làgá dhi dré akódhi ni mǐ sàzo gò, tàzoá drá dhi: «Mí adrè kúli logó kòwàná ki kàdrì tí kòníni?» ²³ Di Yésu logó drá dhi: «Má kòtà tà kònzì dhi, lè mí kòtadhá tà kònzì nda áma dré. Di, má kòtà tà bàti kòdhya dhi, mí adrè di áma si àdho tà sè?» ²⁴ Gò Anà dré Yésu ni mùzo bá akódhi ni adròzo ásà dhi íbe í rú lile Kàyáfá, kòwàná ki kàdrì véna.

Pétèrò gò tódhyá Yésu ni ga rè

(A kònò kpà Mátáyò 26:71-75; Mároko 14:69-72; Lúkà 22:58-62)

²⁵ Di Simónà Pétèrò adrè tá ina àtsi yo kivi na. Gò lizizóá tíá dhi: «Mí tsì akódhi ni lebebhá ki àlo 'i ko?» Di Pétèrò dré tà nda ni gázo rè, tàzoá dhi: «Kóko, ma 'i ko.» ²⁶ Gò kòwàná ki kàdrì ní mǎràbà àlo, adrélépi tá dhyá Pétèrò dré tá bí bvwàle dhi ní aró ro dhi, dré tàzoá dhi: «Má nò tsì mí túmǎní akódhi be amvú òlívè fa kya na ko?» ²⁷ Di Pétèrò dré gòzo tódhyá tà nda ni ga rè. Gbá lókyá nda sè dhi, àgólòwa dré tsirà bhèzo.

Yésu pǎ Pilátò kandrá

(A kònò kpà Mátáyò 27:1-2, 11-14; Mároko 15:1-5; Lúkà 23:1-5)

²⁸ Ngá kòwa dre dhi, ì dré Yésu ni drizo Kàyáfá bhálèsè, lizo ába Rómá ki gùvèrènrè ni dzó kàdrì na. Di, Yúdà ànzì Yésu ni dribhá nda i fì tà àyíkya dzó kàdrì nda na ko, ì kàtsáro ndi ró ko, ì kòkítswáro gwányá Pásiká àdhya ni nya be dhi bvó.

²⁹ Gò Pilátò dré apǎzo àyi véle, lizíá àyi tí dhi: «Mí adrè agó kòníndhi ní asikì àdho tà sè?» ³⁰ I logó drá dhi: «Akódhi kàdrè tá drìkònzì líyí 'i ko dhi, kònò má kitswá tá àlile akódhi ní fe mí drígá dhi ko.» ³¹ Pilátò tà àyi dré dhi: «Àmi kí tándi mí kòdo akódhi tábvó tàle, ngóro àmi kí tǎtrírí kúli dré adrélé lèle dhi tǎni.» Di Yúdà ànzì nda ì logó drá dhi: «Á adrè móndí pǎuma drále dhi ní logá áma dré.» ³² Tà nda kòdhi atsá tá kòníni, kitswálé kúli Yésu dré tá tàle í ní ngalè dra dràdrà kára àngùdhi sè ya dhi kò'oró ru be dhi bvó.

³³ Di Pilátò dré gòzo file àyi dzó kàdrì na gò, dré Yésu ni azizó, lizizóá tíá dhi: «Mí, mí ópí Yúdà ànzì kya 'i?» ³⁴ Yésu logó dhi: «Tà mí dré lizilé kòdhi angá àmi tándi drílèsè? Kó ngalè, dhyá àzya tà áma tà mí dré nì?» ³⁵ Di Pilátò logó dhi: «Ma dhu Yúdà mva 'i bàti? Àmi tándi ní súrú i kòwàná kàdrì íbe dhi, ì afè mí má drígá àyi. Mí 'o àdho tà 'i?» ³⁶ Yésu logó dhi: «Áma òpì, òpì bvò kòndi àdhya 'i ko. Áma òpì kàdrè tá òpì bvò kòndi àdhya 'i dhi, kònò áma mǎràbà ì pǎu tà làpǎfú, má dré dhèzo Yúdà ànzì i drígá ko dhi dre. Di, áma òpì ina òpì kònwá dhi 'i ko.» ³⁷ Pilátò lizí tíá dhi: «Mí di mína ópí 'i?» Di Yésu logó dhi: «Mí tà kyá tàle dhi, ma ópí 'i dhi.† A ti ma ìndì má alì bvò kòníndhi lé kitswálé tà bàti longó móndí i dré. Dhyá àngùdhi adrélépi tròle tà bàti ru dhi adrè áma kúli yí.» ³⁸ Di Pilátò tà drá dhi: «Tà bàti nda àdho 'i?»

A nò tà Yésu dri kitswálé dràdrà sè

(A kònò kpà Mátáyò 27:15-31; Mároko 15:6-20; Lúkà 23:13-25)

Pilátò kòtà tà nda dre dhi, dré gòzo pǎfòle kivi na Yúdà ànzì i véna gò, táá àyi dré dhi: «Má kisu mána tà àlo tà bházo akódhi dri dhi ko. ³⁹ Di, gwányá Pásiká àdhya tú dhi, mí adrè àkodrà áma tí lizí, má kòtrìrò àmi dré móndí àlo 'ile bǎdzó na dhi. Mí adrè di léá dhi, má kòtrì àmi dré ópí Yúdà ànzì kya kòdhi?» ⁴⁰ Di ì dré ngázo trèle, yòzoá kúli 'u'ù sè dhi: «Akódhi ko! Mí kàtrì áma dré Bǎràbà kòdhya!» Di Bǎràbà nda tá ina móndí ki kodzólépi ligilé àyi ki kàdrì i rú dhi 'i.

19

¹ Di Pilátò dré Yésu ni tayizó drile bhwàle. ² Gò sòdá ì dré fanǎ kùtsi ró dhi ní pàzo kùla ró asólé akódhi dri gò, kánzò ká asózó rúa. ³ Di ì dré adrézó àlile akódhi véle adrélé táá dhi: «Mòdo mí dré, ópí Yúdà ànzì kya nì!» I adrè tá kpà akódhi ní mǐ tosá.

⁴ Gò Pilátò dré gòzo tódhyá pǎfòle kivi na, táá Yúdà ànzì ì dré dhi: «Mí nò rè ká! Má adrè akódhi ní 'o apǎfòle àmi kandrá, mí kòníró dhi, má kisu mána tà àlo tà bházo akódhi dri dhi ko.» ⁵ Di Yésu dré apǎfòzo kivi le kùlǎ ledélé kùtsi sè dhi be í dri, ìndì kánzò ká be í rú. Pilátò dré tàzoá àyi dré dhi: «Mí nò rè agó kòníndhi ká!»

† 18:37 18:37 A kitswá kpà kúli tsilè Giríkì tí sè kòni ki ladzá kòníni: «Mí adrè táá dhi, ma ópí 'i dhi mí.»

⁶ Di kòwàná kàdrì ì tépèlò líkìbhá íbe dhi ì kònò akódhì dre dhi, ì dré ngàzo adrélé tetrélé, adrézó loyóá dhi: «Mí tidí akódhì fa kípákípa dri! Mí tidí akódhì!» Di, Pilátò logó àyi dré dhi: «Àmi ki tàndi, mì do akódhì tidílé fa kípákípa dri àmi. Ma ró dhi, má kisé mána tà àlo tà bhàzo akódhì dri dhi ko.» ⁷ Yúdà ànzi ì logó drá dhi: «Àma, àma tátátrí kúli íbe. Di tátátrí kúli nda adré leá dhi, akódhì kòdràdrá dré àyi zìle Gíká ní Mvágó ro dhi sè.»*

⁸ Pilátò kòyi tà nda dre dhi, tirí dré gòzo véle akódhì ni 'o lavulé. ⁹ Di dré gòzo Yésu ni dri fizo ába àyi dzó kàdrì na gò, lizizóá tíá dhi: «Mí angá ángolésè?» Di, Yésu logó ina kúli ko. ¹⁰ Pilátò gò tàá drá dhi: «Mí adré tsì kòdhi agulé má tí? Mí ní ko tàle dhi, ma rinyí íbe ngalé àmi trizo yà, kó ngalé àmi 'òzo tidílé fa kípákípa dri yà dhi?» ¹¹ Di Yésu logó drá dhi: «Kònò Gíká kòfé tà rinyí nda mí dré ko dhi, mí kitswá tà tà àlo 'o má rú ko. Asá dhi, dhya àma lefèlèpi mí drígá dhi ní tàkonzi kàdrì mína ná lavú.»

¹² Kidhólé lókyá nda sè dhi, Pilátò dré kidhózó adrélé láti nda Yésu ni trizo. Di, Yúdà ànzi ì dré kúli yòzo tàzoá dhi: «Mí kòtrì agó kòdhi dhi, mí Kàyísàrà ní arupí 'i ko. Tàko ko, dhya àngúdhì adrélépi tàá dhi, ì ópí 'i dhi, adré ina ligilé Kàyísàrà rú.» ¹³ Di Pilátò kòyi kúli nda dre dhi, dré Yésu ní 'òzo apfòle kivi le. Gò dré lirizó lirírá adrézó mómí kì tàbvó ta dhi dri, àrà rú zìle Bh'àlél kírà sè dhi na. (Àrà nda ní rú Ebèrè ti sè dhi «Gàbàtà».) ¹⁴ Lókyá nda tà ànyànyí kítu riri, kítu adrézó tà ledé gwányá Pásiká àdhyá dré dhi 'i. Pilátò dré tàzoá Yúdà ànzi ì dré dhi: «Mí nò rè àmi kì ópí kònìdhi ká!» ¹⁵ Di ì dré gozo adrélé tetrélé, adrézó loyóá dhi: «Akódhì kòdràdrá! Kòdràdrá! Mí tidí akódhì fa kípákípa dri!» Pilátò lizí àyi tí dhi: «Má kòtidí tsì àmi kì ópí fa kípákípa dri?» Di kòwàná kàdrì ì logó dhi: «Àma kì ópí àzya yókódhó, ngbà 'i Kàyísàrà 'i kalóma.» ¹⁶ Gò Pilátò dré Yésu ní fèzo àyi drígá, ì kòtidíró akódhì fa kípákípa dri be dhi bvó.

Yésu ni tidima fa kípákípa dri dhi

(A kònò kpà Mátáyò 27:32-44; Mároko 15:21-32; Lúkà 23:26-43)

Di ì dré Yésu ní drizo lízo ába. ¹⁷ Akódhì dré àyi tàndi ní fa kípákípa dòzo lízo pfòle ába tsàle àrà adrélé zìle Drífá ro dhi na. (À adré àrà nda ní rú zì Ebèrè ti sè dhi «Gòlògótà».) ¹⁸ Kònàle dhi, ì dré akódhì ní tidizó fa kípákípa nda dri. † dré kpà mómí rí àruka kì tidizó fa àruka ì drísè, àlo ní Yésu ní dríagó lèsè, àzya ní lidzi ní lèsè, Yésu ní tàndi kítógá 'á.

¹⁹ Pilátò 'o tà wárágá tsìle gò, dízoá fa kípákípa nda dri. A tsì tá dríá dhi: «Yésu Nàzàrétá lèsè dhi, ópí Yúdà ànzi kya.» ²⁰ Yúdà ànzi zyandre dhi ì dré wárágá nda ní nàzo. Tàko ko, àrà Yésu ní tidizó fa dri nda tà ànyi bhàandre làga, ìndi à tsì tá wárágá nda Ebèrè ti sè, Làtínò ti sè, ìndi Giríkí ti sè. ²¹ Di asá dhi, Yúdà ànzi kì kòwàná kàdrì ì dré lízo tàá Pilátò dré dhi: «Mí kòtsì «Opí Yúdà ànzi kya» dhi ko. Be ró dhi, mí kòtsì mína dhi: «Agó kònìdhi tà tà dhi, ì ópí Yúdà ànzi kya 'i.»» ²² Di, Pilátò dré logózóá dhi: «Tà má dré tsìle kòdhi, má tsì dre.»

²³ Sòdá ì kòtidí Yésu fa kípákípa dri dre dhi, ì dré akódhì ní kítá kì dòzo lanzilé àyi su dhi ì kòfalèsè àlo àlo. Di tayí tá ngbà 'i kítá kàtswa adrélé asólé kítá àzya ì zàle dhi kòdhyá. A dhi tà kítá nda ngá àlo ró, kidhólé dri lèsè tsàle pá na. ²⁴ Di ì dré tàzoá àyi kòfalèsè dhi: «Má kòlasi ko. Be ró dhi, mà kòvù dzègè sè, nòzoá ngalé à ní adré àdhi dré ya dhi.» Tà nda kòdhi atsá tà kònini, kitswálé tà tsìle Gíká ní Kúli na kònìdhi kò'oró ru:

«† lanzí àma kítá ì àyi kòfalèsè,

ì vù kítá mána dzègè sè.»†

Di tà kòdhi tà sòdá nda ì dré 'òle dhi 'i.

²⁵ Anyí Yésu ní fa kípákípa nda làga dhi, akódhì ní andre ì adré tá àyi kì totó, tímáni andre ní ní amvúpi be, Màriyá Kòlópà ní tókó be, ìndi Màriyá Màgàdalénè be. ²⁶ Di Yésu kònò àyi andre tímáni àyi lebèlèpi ì dré lèle tò dhi be dre dhi, dré tàzoá àyi andre dré dhi: «Tòkó, àmi mvá kònìdhi.» ²⁷ Dré kpà tàzoá àyi lebèlèpi nda dré dhi: «Àmi andre kònìdhi.» Di kidhólé lókyá nda sè dhi, Yésu ní lebèlèpi nda dré akódhì ní dòzo líkílé ì bhàna.

Yésu ni dràma

(A kònò kpà Mátáyò 27:45-56; Mároko 15:33-41; Lúkà 23:44-49)

²⁸ Amvolásá dhi, Yésu kònì, tà tífi dhi ì 'o tà ru akilé dhi dre dhi, dré tàzoá dhi: «Yí lovo adré àma 'o.» Tà tà kònini kitswálé tà tsìle Gíká ní Kúli na dhi kò'oró ru be dhi bvó.† ²⁹ Lidrí àlo gálèpi vìnégàrì sè dhi tà kònàle. Di sòdá nda ì dré ngá vòdhovódho dhi ní adózó sòle vìnégàrì nda léna, dròzoá fanzì rú zìle isòpè dhi sílé gò, tìngázóá kuru

* 19:7 19:7 A kònò Levítiké 24:16. † 19:24 19:24 A kònò Longó ì 22:19. ‡ 19:28 19:28 A kònò Longó ì 22:16; 69:22.

bhàle Yésu tí. ³⁰ Dì Yésu kòmvu vìnègàrì nda dre dhi, dré tázóá dhi: «Tà títi dhi ì 'o ru akílè dre.» Dré drì abhézó gò, àyi lídrì tayízó lìle.

³¹ Kítú nda tá kítú adrézò tà ledé sàbátù kandrá dhi 'i. Dì Yúdà ànzi kì kàdrì ì lè tá àyíkya, sàbátù nda dré àbvò nda kì kile fa kípákpa ì dri dhi ko. Tàko ko, sàbátù nda tá ìna kàdrì, dré dhèle Pásíkà tú dhi sè. Asà dhi, ì dré Pilátò ni ti lizizó, kò'oró dhya tidílè fa ì dri nda kì pá toṅòle, indì àyi kì àbvò tírlé fa nda ì drílèsè. ³² Dì sòdá ì dré lizo dhya àlo tidílè túmání Yésu be dhi ni pá kì toṅò. Gò ì dré kpà dhya àzaya tidílè dhi ni pá kì toṅòzo. ³³ Dì, ì kòtsa Yésu rú dre dhi, ì dré kisízóá dhi, drà dre. Ì toṅò di pá ni ì ko. ³⁴ Dì, sòdá nda kì àlo dré ìna Yésu ni sòzo gàrànsi 'á dli sè gò, gbà kòdhwa, kàrí dré apfòzo yì be. ³⁵ Dhya tà nda kòdhi kì nòlepi mì sè dhi adrè tà nda kì longó nì. Dì tà dré adrélè longólè nda ì, tà bàti 'i. Akòdhi nda nì tàle dhi, ì adrè tà bàti ta dhi be. Adrè tà nda kì longó, mì kòka'író kpà tà nda ì be dhi bvó. ³⁶ Tà nda kòdhi atsá kònini, kitswálè tà tisile Giká ni Kúlí na kònidhi kò'oró ru: «À kitswá akòdhi ni fà kì àlo ṅo ko.»^S ³⁷ Tà àzaya Kúlí nda na dhi adrè kpà tàá dhi: «Ì ni dhya ì dré sòle dhi ni no.»*

Yésu ni rúbhá bhàma mógó na dhi

(A kònò kpà Mátáyó 27:57-61; Mároko 15:42-47; Lúkà 23:50-56)

³⁸ Amvolásá dhi, agó àlo rú be Yóséfà angálépi Arimátáyá lèsè dhi dré lizo Pilátò ni ti lizi, kòfèró láti ì dré Yésu ni rúbhá dòzo bhàle mógó na. Yóséfà nda tá Yésu ni lebhéhá kì àlo 'i. Dì, adrè tá ìna akòdhi ni lebhè lüzú ró, dré tá adrélè Yúdà ànzi kì kàdrì kì ro dhi sè. Dì Pilátò dré tà nda ni ka'izo gò, Yóséfà dré lizo rúbhá nda ni do. ³⁹ Nikòdémò atú lìlepi Yésu véna ngátsi sè dhi dré kpà lizo Yóséfà be. Akòdhi nda do tá dò tãdzi be dóro ledélè mírè sè indì àlòwè sè dhi ànyànyì kilò nyadhi-àlo-drì-mudrí.[†] ⁴⁰ Dì àyi rìti nda ì dré Yésu ni rúbhá dòzo, lambélè kítá kàtswakàtswa dhi ì sè gò, dò nda ni dàzo rúá, ànzaya gá Yúdà ànzi ì dré adrélè 'òle àbvò sizo dhi tìni. ⁴¹ Amvú àlo dhi tà ànyì àrà Yésu ni tidizó fa kípákpa dri nda làga. Amvú nda na dhi, à ga tà mógó tídhi dhi kírà na. A bhà tá rè mómí lána ko. ⁴² Dì kítú nda dré tá adrélè kítú adrézò tà ledé sàbátù kandrá dhi 'i sè dhi, indì mógó nda dré tá adrélè ànyi dhi sè dhi, ì dré Yésu ni rúbhá bhàzo kònàle.

20

Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

(A kònò kpà Mátáyó 28:1-8; Mároko 16:1-8; Lúkà 24:1-12)

¹ Drùbhì kìnó ngá pfùnìpfùnì, kítú ni àlo pòsò àdhyà sè dhi, Màriyà Mágadàlènè dré ngàzo lìle mógó na. Dré nòzoá dhi, à tìngá kírà mógó nda tísè dre. ² Dì dré ràzo Simónà Pèteró kì kisú túmání Yésu ni lebhèpi àzaya dré lèle tò dhi be gò, tázóá àyi dré dhi: «À do Mírì mógó lèsè lizo àba dre. Mà nì ngalè à bhà akòdhi àngolé ya dhi ko!»

³ Dì Pèteró ì Yésu ni lebhèpi àzaya nda be dhi ì dré ngàzo láti do lizo mógó na. ⁴ Ayi rìti nda ì adrè tà ràle rarà. Dì, Yésu ni lebhèpi àzaya nda dré ìna ràzo sirí tsàle mógó na drìdrì Pèteró kandrána. ⁵ Dré tandizo kítá kàtswakàtswa tayílè dhi kì no mógó na. Dì, fi tá ìna lána ko. ⁶ Simónà Pèteró adrélèpi tá aralè akòdhi vèsè dhi dré kpà atsázó gò, file ndrì mógó na. Dré kítá kàtswakàtswa tayílè nda kì nòzo, ⁷ kítá tà Yésu ni dri ndràzo àsà dhi be. A pa tà kítá nda bhàle gàrà drì, àrà twá kítá kàtswakàtswa nda kya rúsè dhi na. ⁸ Dì Yésu ni lebhèpi àzaya atsálèpi tá drìdrì nda dré kpà fizo mógó na. Dré tà nda ni nòzo gò, ka'izoá. ⁹ (Tàko ko, atsálè kònàdhi dhi, tà tisile Giká ni Kúlí na dhi fi tá dhu rè àyi drina ko. Dì ì nì tá rè ko tàle dhi, lè tá Yésu kóngà dràdrà 'àsè dhi.) ¹⁰ Gò akòdhi ni lebhéhá nda ì dré gòzo nzile àyi bhàna.

Yésu agá Màriyà Mágadàlènè kandrá

(A kònò kpà Mátáyó 28:9-10; Mároko 16:9-11)

¹¹ Dì, Màriyà totó tá ìna ì adrélè ngòle kivi na mógó nda làga. Dré tá adrèrà'a ngòle dhi 'á dhi, dré tandizo ngá no mógó na gò, ¹² àngéló rì kítá kemve asóbhá àyi rú dhi kì nòzo. Ayi nda ì lárì tá àrà tá Yésu ni rúbhá bhàzo dhi 'á, àlo ni àrà drì nì ni bhàzo dhi lèsè, àzaya ni àrà pá nì ni bhàzo dhi lèsè. ¹³ Dì ì dré lizizóá tíá dhi: «Tòkò, mí adrè ngòle àdho tà sè?» Akòdhi logó àyi dré dhi: «À do àma Mírì dre. Mà nì ngalè à bhà akòdhi àngolé ya dhi ko.» ¹⁴ Kòtà tà tà nda dre dhi, dré àyi alázó Yésu ni no adrèrà'a àyi totó kònàle. Dì, nì tá ìna tàle dhi, Yésu 'i dhi ko. ¹⁵ Yésu dré lizizóá tíá dhi: «Tòkò, mí adrè ngòle àdho tà sè? Mí adrè àdhi ni nda?» Màriyà adrè tá ìna kisúá dhi, akòdhi nda tá

^S 19:36 19:36 A kònò Pfòma 12:46; Ngá nàma 9:12; Longó ì 34:21. * 19:37 19:37 A kònò Zakàriyà 12:10. † 19:39 19:39 «Mírè» ì «àlòwè» be kòni ì, ngá tãdzi be dóro angábhá mbì lèsè yà, ngalè fa lèsè yà dhi 'i. Yúdà ànzi ì adrè tá ngá nda kì adó dò tãdzi be dóro dhi ni ledézó àsà gò, adrézò dò nda ni da àbvò rú, àbvò nda ni síma kandrá.

amvú líkálépi 'i. Dré di tazoá drá dhi: «Atálágó, mí kòdo akódhi mí dhi, mí tà má dré mí bhà akódhi ángolé ya dhi, má kòlìró akódhi ní adó.»¹⁶ Yésu tà drá dhi: «Màriyà!» Di Màriyà dré àyi alázo akódhi vélé, taa drá Ebèrè ti sè dhi: «Ràbbúnì!» (Rú nda kòdhi adré leà tàle dhi «Tà tadhálépi».)¹⁷ Di Yésu tà drá dhi: «Mí ru ma ko. Tàko ko, má mbà rè áma Atá véna ko. Di, mí lí mína áma adrúpi i véna taa àyi dré dhi, má adré mbàle áma Atá adrélepi kpà àmi ki Atá ro dhi véna. Má adré mbàle áma Gíká adrélepi kpà àmi ki Gíká ro dhi véna.»

¹⁸ Di Màriyà Mágàdàlèné dré lízo longóá akódhi ní lebhèhá i dré dhi: «Má nò mána Mírì dre!» Gò dré tà akódhi dré tá tàle i dré dhi ki longózo àyi dré.

Yésu agá àyi lebhèhá i kandra

(A kònò kpà Mátáyò 28:16-20; Mároko 16:14-18; Lúka 24:36-49)

¹⁹ Kítú ní àlo pòsò àdha nda ní ìndró sè dhi, Yésu ní lebhèhá i kímó tá ru dzó àlo na, dzóti ki atsúzo gágá, i dré tà adrélé Yúdà ànzì ki kàdrì ki ro dhi sè. Di Yésu dré alizo àyi totó àyi ki kítógá 'á gò, taa àyi dré dhi: «Tà kídrikídri kàdré àmi íbe!»²⁰ Kòtá tà nda dre dhi, dré àyi drígá ki tadházó àyi dré àyi gàrànzì be. Di akódhi ní lebhèhá nda i dré lenzézó tò, i dré àyi ki Mírì nda ní nòle dhi sè.²¹ Di Yésu dré gòzo tódhyá taa àyi dré dhi: «Tà kídrikídri kàdré àmi íbe! Ngóro áma Atá dré áma amùle dhi tìni dhi, má adré kókpà àmi ki mu.»²² Kòtá tà nda dre dhi, dré la'a vòzo àyi dri gò, tazoá àyi dré dhi: «Mì kókisú Tírì Lólo wà!»²³ Dhya àngùdhi mí dré dra tàkonzì ní ní trizo dhi, Gíká ní kókpà akódhi nda ní tàkonzì tri. Dhya àngùdhi mí dré dra tàkonzì ní ní trizo ko dhi, Gíká kitswá kókpà akódhi nda ní tàkonzì tri ko.»

Yésu tadhá i Tòmá dré

²⁴ Di, Tòmá, adrélé kpà rú zìle Làtì, Yésu ní lebhèhá mudrí-drì-rì dhi ki àlo dhi, tá ina àyi kòfalé yókódhó Yésu dré tá alìrà'a.²⁵ Di Yésu ní lebhèhá àruka nda i dré tazoá drá dhi: «Mà nò Mírì dre!» Di, akódhi logó àyi dré dhi: «Má kònò nàrí ki fúdrì akódhi ní drígálé 'á, áma drígámbílì sòzo lána gò, áma drígá sòzo akódhi ní gàrànzì na ko dhi, má kitswá mána ka'í'á bwa ko!»

²⁶ Di kítú nzi-drì-na àmvolésè dhi, Yésu ní lebhèhá i dré gòzo tódhyá ru kímó dzó nda na. Tòmá tá ina àyi kòfalé be. Tàgba à dré tá dzóti nda ki atsúzo dhi, Yésu dré alizo àyi totó àyi ki kítógá 'á gò, taa àyi dré dhi: «Tà kídrikídri kàdré àmi íbe!»²⁷ Gò dré tazoá Tòmá dré dhi: «Mí so àmi drígámbílì kònwa. Mí nò áma drígá i. Mí so kpà àmi drígá áma gàrànzì na. Mí kòtayì tà kayima gò, adrézo áma ka'í!»²⁸ Di Tòmá tà drá dhi: «Áma Mírì, áma Gíká!»²⁹ Gò Yésu dré tazoá drá dhi: «Mí adré áma ka'í, mí dré áma nòle dre dhi sè. Di, kólénzè ina mónnyá adrébhá áma ka'í áma nò àko ró dhi i dré!»

Tà búkù kònìdhi ní tìsizo dhi

³⁰ Yésu 'o tá tà língriga ró àruka bí dhi i àyi lebhèhá i mí. A tìsì tà nda i búkù kònìdhi léna ko.³¹ Di, à tìsì tà kòdhi i, mí kòka'író dhi, Yésu Mèsiyá 'i, ìndì Gíká ní Mvágó 'i gò, àmi ki tà ka'íka'í nda sè dhi, mí kàdréró lídrì íbe akódhi léna be dhi bvò.

21

Yésu tadhá i àyi lebhèhá nzi-drì-rì dhi i dré

¹ Amvolásà dhi, Yésu dré gòzo tódhyá àyi tadhá àyi lebhèhá i dré tápàriandre Tìbèriyá àdha mìle.* Tà nda 'o ru kònìni: ² Simónà Pèteró, Tòmá adrélé kpà rú zìle Làtì dhi, Nàtànayélè angálépi Kànà Gàlílàyá le dhi lèsè dhi, Zèbèdáyó ní ànzìagi o, tsalé Yésu ní lebhèhá rì àruka íbe dhi i tà tùmání tápàriandre nda mìle. ³ Di Simónà Pèteró dré tazoá àyi dré dhi: «Má adré líle kosyá bhe.» I tà drá dhi: «Mà ní kpà lí tùmání mí be.» Di i dré tombàzo bwátù na gò, líle kosyá bhe yí ní tálì na. Di, ngátsì nda sè dhi, i kìsú tá àyikya ngá àlo ko.

⁴ Ngá kòwa dre dhi, Yésu totó tá i adrélé tápàriandre nda mìle. Di, akódhi ní lebhèhá i ní tà àyikya tàle dhi, dhya nda Yésu 'i dhi ko. ⁵ Di Yésu dré kúlì yòzo tazoá àyi dré dhi: «Áma ànzì i, mí ru tsì kosyá 'í?» I logó drá dhi: «Kóko.» ⁶ Di Yésu tà àyi dré dhi: «Mì kòbhe àmi ki kimbá bwátù ní drígá gò, mí kókisúró kosyá.» I dré di bhèzoá gò, i dré kitswázó kimbá nda ní asé bwa ko, kosyá dré gale lána zyandre ró dhi sè. ⁷ Di Yésu ní lebhèpi dré lèle tò dhi dré tazoá Pèteró dré dhi: «Mírì 'i!» Simónà Pèteró kòyi akódhi tàrà'a dhi «Mírì 'i» dre dhi, dré kítá i dré tá ngàle i rúsè kitswázó kosyá bhe dhi ní adózo asólé i rú gò, àyi bhèzo yí na. ⁸ Yésu ní lebhèhá àruka nda i dré kpà gòzo bwátù be,

* 21:1 21:1 «Tápàriandre Tìbèriyá àdha» kònìdhi tá rú àzya tápàriandre Gàlílàyá àdha dré dhi 'i.

adrélé kimbá gálepi kosyá sè bí nda ni se àmvòràmvò. Angyá ko, ì vwà tá yí m̀lèsè ko, ngbà 'i ànyànyì méterè nyadhi-nzi.

⁹ † kòtsa síle k̀nì mi dre dhi, ì dré àtsí turulé dhi ni nõzo, túmání kosyá tobhàle dríá dhi íbe, ìndì m̀pà be. ¹⁰ Di Yésu dré t̀zoá àyi dré dhi: «Mì alì kosyá àruka mì dré rùle dhi íbe.» ¹¹ Di Simónà Pétèrò dré mbàzo bwátù na gò, kimbá nda ni asé apfòle k̀nì mi. Kimbá nda ga tá kosyá kàdrìkàdrì kámá-àlo-drì-nyadhi-ri-drì-mudrì-drì-na dhi ì sè. Di, tágba kosyá nda ì dré tá adrézó zyandre ró dhi, kimbá nda t̀kí tá ko.

¹² Yésu dré t̀zoá àyi dré dhi: «Mì alì ngá nya.» Akódhi ni lebhèhá nda ki àlo lizì tá ngalè akódhi àdhi 'i ya dhi ko. Tàko ko, ì ǹ t̀le dhi, akódhi Mírì 'i káyà dhi be. ¹³ Di Yésu dré àyi kisízó ànyì àyi làga, m̀pà nda ni adó lanzilé àyi dré. Dré kpà 'òzoá kònìni kosyá nda ì sè. ¹⁴ Di kòrìdhi, vèsè ni na Yésu dré àyi tadházó àyi lebhèhá ì dré, àyi ngàma dràdrà 'asé dhi àmvolèsè dhi 'i.

Yésu i Pétèrò be dhi

¹⁵ † kònya ngá dre dhi, Yésu dré t̀zoá Simónà Pétèrò dré dhi: «Simónà, Yòwànì ni mvá, mí adrè áma le bàti àyi kònì kya ki lavú?» Akódhi logó drá dhi: «Àyiya, Mírì, mí ǹ t̀le dhi, má adrè ámi le dhi be.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kàbilígyà ànzi ki líkí.» ¹⁶ Yésu gò akódhi ni lizì vèsè ni rì sè t̀zoá dhi: «Simónà, Yòwànì ni mvá, mí adrè áma le bàti?» Akódhi logó drá dhi: «Àyiya, Mírì, mí ǹ t̀le dhi, má adrè ámi le dhi be.» Di Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kàbilígyà ki líkí.» ¹⁷ Yésu gò akódhi ni lizì vèsè ni na sè t̀zoá dhi: «Simónà, Yòwànì ni mvá, mí adrè áma le?» Kizá dré Pétèrò ni 'òzo, Yésu dré tá lizilé tíá vèsè ni na sè dhi «Mí adrè áma le?» ya dhi sè. Di Pétèrò dré logózóá drá dhi: «Mírì, mí ǹ mína tà títi dhi ì be. Mí ǹ t̀le dhi, má adrè ámi le dhi be!» Di Yésu tà drá dhi: «Mí kàdré áma kàbilígyà ki líkí.» ¹⁸ Má adrè tà bàti ta mí dré: Mí dré tá adrèrà'a kàdhúra ro dhi 'á dhi, mí adrè tà ámi t̀ndì ni káfá 'i ámi kípilé 'á gò, mí dré adrézó lile àrà ángùdhi mí dré adrézó lile lile lána dhi na. Di, mí kònì dra atsá m̀lìga ró dhi, mí ǹ mína ámi dríga ki kidzì gò, dhya àzya dré ámi káfá 'izo ámi kípilé 'á, ámi drizo lizo mí be àrà mí dré lèzo lile lána ko dhi na.» ¹⁹ Yésu tà tá kònìni tadházóá dhi, Pétèrò ni dra dràdrà kárà ángùdhi sè ya dhi, ìndì akódhi ni dràdrà nda ni lindrì fe Gíká dré ngínì ya dhi. Di Yésu kòtà tà nda dre dhi, dré t̀zoá drá dhi: «Mí kàdré áma lebhè!»

Yésu i akódhi ni lebhèlepi dré lèle tò dhi be dhi

²⁰ Gò Pétèrò dré àyi alázó, Yésu ni lebhèlepi dré lèle tò dhi ni no adrèrà'a alìle àyi vèsè. (Akódhi nda tá dhya àyi bhèlepi Yésu agá mísá làga gò, lizíá tíá dhi «Mírì, àdhi ni ámi lefè kàribhá ì dríga nì?» ya dhi 'i.)[†] ²¹ Di Pétèrò kònò akódhi nda dre dhi, dré lizízóá Yésu tí dhi: «Mírì, kàdré di dhya kònìdhi ni tà sè dhi, tà ǹ ni adrè ngínì?» ²² Yésu logó drá dhi: «Má kòlè akódhi kàdré lídrì íbe tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á dhi, kòdhi ámi tà 'i? Mí, mí kàdré mína áma lebhè!» ²³ Di tà nda sè dhi, rúbì dré la'úzó Yésu ni ka'ìbhá ì kòfalé t̀áá dhi, akódhi ni lebhèlepi nda kítswá ina dràle ko. Tàkò, Yésu tà tá dhi, dhya nda kítswá dràle ko dhi ko. Be ró dhi, tà tá ina dhi: «Má kòlè akódhi kàdré lídrì íbe tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á dhi, kòdhi ámi tà 'i?»

²⁴ Yésu ni lebhèlepi nda, dhya tà nda kòdhi ki nòlepi mì sè gò, dré adrézó tà nda ki longó, adrézó tisiá wárágà kònìdhi léna dhi 'i. Mà ǹ t̀le dhi, tà dré adrélé longólè nda ì tà bàti 'i dhi be.

²⁵ Yésu 'o tá kpà tà àruka ì bí. Má adrè kisúá dhi, kònò à kòtisi tá tà nda ì àlo àlo títi búkù ì léna dhi, àrà búkù nda ki tobhàzo bvò kònìdhi lé dhi ni tà adrè yókódhò.

[†] 21:20 21:20 A kònò Yòwànì 13:25.

Tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ì

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tsìlèpi dhi tá Lúkà 'i. Akódhi nda tá Pólò ni atsiàmù ki àlo 'i (16:10, àruka ni ìbe), ìndì akódhi ni àziàmù ki àlo 'i (2 Tímòtèyò 4:11; Kòlòsáyì 4:14). Kònìdhi búkù Lúkà dré tsìlè dhi ni rì 'i. Akódhi ni búkù ni àlo rú zìlè «Rúbì Tani Lúkà dré tsìlè dhi» lèna dhi, adré tà títi Yésu dré 'òle ìndì tadhálé, kìdhólé àyi àzi ni kìdhoma lèsè, tsàlè kítù àyi dorà'a bhù na dhi 'á dhi ki títi (1:1-2). Akódhi ni búkù ni rì kònìdhi lèna dhi, adré tà àpóstolò ì dré 'òle dhi ki títi kòdhyà. Adré di mónnyá Yésu ni ka'ìbhá drìdrì dhi ì kisé tá Tírì Lólo gò, ì dré Yésu ni Rúbì Tani longóó Yèrúsalmà na, bvò Yùdáyà àdhyà na ìndì Sàmàriyá àdhyà na, tsàlè byá bvò ni kùdù na ngìni ya dhi ni títi (1:8). Adré kpà tadhá dhi, Gíkà kìdhó rè zyà Rúbì Tani nda ni mu Yùdà ànzì ì véna gò, dré kpà mùzoá mónnyá sùrú twá ro dhi ì véna. Dì tà Gíkà dré kiséle 'òle kínó lèsè gò kìdhózó 'òá Yùdà ànzì ì kòfalé dhi, adré 'òá kítswalé títi mónnyá ka'ìbhá Ekèlèzyà le dhi ì kòfalé.

Tà kàdrì àruka Lúkà dré adrèzó tà ni kì tsì dhi ì kòni 'i: (1) Tírì Lólo ni àzi mónnyá ka'ìbhá ì lèna dhi; (2) mónnyá ka'ìbhá dhi ki lídrì ladzama atsálé Krísto àdhyà tíni dhi; (3) mónnyá ka'ìbhá dhi ki àzi lizo Rúbì Tani longó sùrú títi ì dré dhi; (4) mónnyá ka'ìbhá dhi ki m̀ p̀fòma ìndì àyi kì togò tsìma àzi tayílé àyi drígá dhi na dhi.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi lèna dhi ki atìma

- 1) Yésu ni ka'ìbhá ki 'òma adrélé gànzi ró akódhi ni àzi 'o dhi (1:1-2:47)
- 2) Mónnyá ka'ìbhá dhi ki àzi Yésu ni Rúbì Tani longóó Yèrúsalmà na dhi (3:1-8:3)
- 3) Mónnyá ka'ìbhá dhi ki àzi lizo Rúbì Tani longó bvò Yùdáyà àdhyà na ìndì Sàmàriyá àdhyà na dhi (8:4-12:25)
- 4) Pólò ni àzi lizo Rúbì Tani longó mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré dhi (13:1-28:31)
 - a) Pólò ni atsí andre ni àlo (13:1-14:28)
 - b) Ru kisuma Yèrúsalmà na dhi (15:1-35)
 - c) Pólò ni atsí andre ni rì (15:36-18:22)
 - d) Pólò ni atsí andre ni na (18:23-21:16)
 - e) Pólò ni rùma Yèrúsalmà na dhi, ìndì akódhi ni ìma Rómà na dhi (21:17-28:31)

Yésu lazì àyi ka'ìbhá ì dré dhi, ì ni Tírì Lólo kisé

¹ Atálágò Tèyòfìlè, àma búkù drìdrì dhi lèna dhi, má tsì tá tà títi Yésu dré 'òle ìndì tadhálé, kìdhólé àyi àzi ni kìdhoma lèsè, ² tsàlè kítù àyi dorà'a bhù na dhi 'á dhi i.* Drìdrì akódhi ni dòzo dhi kandrà dhi, lazì tá tà àpóstolò ì dré tà kípèlè dhi ì dri Tírì Lólo ni rìnyì sè. ³ Tàko ko, akódhi ni dràma àmvólésè dhi, tadhá tà àyi tándì vèsè be bí àyi nda ì kandrà gò, dré tà bí dhi ki 'òzo tadházóá ngádra 'á dhi, ì lídrì ìbe káyá dhi. Agá tá àyi kandrà tà ta àyi dré Gíkà ni Opì ni tà dri kítù nyadhì-rì.

⁴ Kítù àlo, Yésu dré tá adrèrà'a ngá nya àyi ìbe dhi 'á dhi, lazì tá tà àyi dri kònìni: «Lè m̀ kònga Yèrúsalmà 'ásè ko. Be ró dhi, m̀ kàdré tà àma Atá dré lazìlè gò, má dré tà ni ni tazo àmi dré dhi ni letè. ⁵ Tàko ko, Yòwánì fè tá ìna bàtìsimò m̀ndì ì dré dhi yì sè. Dì, tayì ngbà 'i lókyá tsà, m̀ dré àmikya bàtìsimò kisézó Tírì Lólo sè.»[†]

Gíkà do Yésu bhù na

⁶ Apóstolò nda ì kòkímò ru Yésu làga dre dhi, ì dré lizizóá tíá dhi: «Mírì, m̀ ni go Ìsèrèlé ànzì kì opì bha àyi totó tódhyá gbá lókyá kònìdhi sè?» ⁷ Dì Yésu logó àyi dré dhi: «Lókyá ìndì kítù àma Atá dré bhàlè àyi tándì ni rìnyì sè dhi kì nìma, àmi kì tà 'i ko. ⁸ Dì, lókyá Tírì Lólo dré dra asízò àmi kì asó dhi tú dhi, m̀ ni rìnyì kisé. Gò m̀ dré àma tà m̀ dré nòlè ìndì m̀ dré yìlè dhi kì longóó kìdhólé Yèrúsalmà 'a, bvò Yùdáyà àdhyà na, bvò Sàmàriyá àdhyà na, tsàlè byá bvò ni kùdù na.»

⁹ Yésu kòtá tà nda ì dre dhi, Gíkà dré akódhi ni dòzo bhù na àyi misè gò, ndurùku dré akódhi ni kímózó. ¹⁰ Dì dré tá adrèrà'a mbàlè, ìndì ì dré adrèrà'a ngá no bhù na dhi 'á dhi, àgo rì kítá kemve asòbhá àyi rú dhi ì dré agázò ngbò ró àyi mìlè gò, ¹¹ taá àyi dré dhi: «Àmi mónnyá Gàlìláyá àdhyà ni ì, m̀ totó àmi adrélé ngá no bhù na àdho tà sè? Yésu dòlè àmi vélésè bhù na kòdhi ni agò lású be ngóro m̀ dré akódhi ni nòlè mbàrà'a bhù na dhi tíni.»

* 1:2 1:2 Búkù drìdrì Lúkà àdhyà «Rúbì Tani Lúkà dré tsìlè dhi» 'i. A kònò Lúkà 1:1-4. † 1:5 1:5 A kònò Mátáyò 3:11; Márokò 1:8; Lúkà 3:16; Yòwánì 1:33.

A zì Mátìyà àzì do Yùdásì nì àrà 'a

¹² Gò àpòstolò nda ì dré sizo kòngó Olivè fa kya drílèsè, atsi kitswálé tòle sàbátú tú bwà dhi nì to gòzo Yèrùsalémá na.† ¹³ † kòtsa bhàandre nda na dre dhi, ì dré fizo mbàle dzó 'a kile kurú na ì dré tá adrézó adrélé lána dhi na. Ayi nda i tá: Péterò, Yòwàni, Yàkòbhò, Andréyà, Filipò, Tòmá, Bàràtòlómáyò, Mátáyò, Yàkòbhò (Aláfáyò nì mvá), Simónà (dhya adrélépi tá àtsi ró àyi sùrú nì tà sè dhi), tsàle Yùdásì (Yàkòbhò nì mvá). ¹⁴ Ayi nda ì adré tá ru kímó títi, adrélé tà ta Gíká be togó àlo sè landè àko ró. † adré tá 'òà kònìni túmàni tòkò àruka ìbe, Màriyà Yésu nì andre be, ìndì adrúpi nì ìbe.

¹⁵ Kítú nda kóna ki àlo sè dhi, Yésu nì ka'ìbhá ànyànyì kámá-àlo-drì-nyadhi-àlo dhi ì kímó tá ru. Gò Péterò dré ngàzo àyi totó àyi kòfalé tàà dhi: ¹⁶ «Àma adrúpi i, adré tá leá dhi, tà Tirí Lólo dré tá longólé Dàwídi tí Yùdásì nì tà dri gò, tsizooá Gíká nì Kulí na dhi kò'o ru. Yùdásì nda fè tá ìna i dhya Yésu nì lebhá rùle dhi ki adri dhi nì. ¹⁷ Akódhi tá àma ki àlo 'i, ìndì Mírì tayí tá àzì kònìdhi àma drígá akódhi be. ¹⁸ Làfa akódhi dré kistulé tà kónzi ì dré 'òle nda sè dhi sè dhi, gí tá amvú gò, dhèzo amvú nda na tsílitsili ró, 'a lafulé gò, fi nì ì dré adàzo títi kìnì mi. ¹⁹ Mòndyá títi Yèrùsalémá 'a dhi ì yi tá tà nda nì rúbí 'í. Asà dhi, ì dré amvú nda nì rú zizo àyi ki bhàti sè <Akèlédámá>. Rú nda adré leá tàle dhi <Amvú kàrì àdhyà>.[§] ²⁰ Tàko ko, à tsì tá búkú Yùdá ànzi ki Longó kya na dhi: <Lè akódhi nì bhà kàtsá tándró ro.

Lè kpà dhyà àlo kòmo bhà àrà nda na ko.*

A tsìi kpà dhi:

<Lè mómí àzya kòdo akódhi nì àzì akódhi nì àrà 'a.>†

²¹⁻²² Asà dhi, lè mà kòkipè mómí àzya àzì do Yùdásì nì àrà 'a, mómnyá adrébhá tá túmàni àma ìbe lókyá wáyí mà dré tá adrerà'a tatsilé Mírì Yésu be dhi 'á dhi ì kòfalé. Ayi nda ì tá àma kòfalé kídholé Yòwàni dré batisimò fèzo Yésu dré dhi sè, atsalé kítú akódhi nì dorà'a àma vélèsè dhi 'á. Adré leá dhi, dhya dra kipele nda kámú ì àma Mírì nì tà nobhá mì sè nì ìbe, mà kàdréro Mírì nì ngàma dràdrà 'àsè dhi nì tà longó túmàni akódhi be mómí ì dré.»

²³ Dì ì dré mómí rì dhi ki bhàzo àyi kandrà: Yòsèfà adrélé kpà rú zile Bàràsàbà, rú àzya be Yúsitò dhi, ìndì Mátìyà be. ²⁴ Gò ì dré tà zizo Gíká tí kònìni: «Mírì, mí nì mína mómnyá títi dhi ki togó be. Mí tadhá àma dré dhyà mí dré kipele àyi rì kòni ì kòfalé dhi kòdhyà, ²⁵ akódhi nda kòdoró àzì àma adrébhá àpòstolò ro nì ì kòfalé Yùdásì nì àrà 'a. Tàko ko, Yùdásì tayí ìna àzì nda lizo àrà kitswálépi ì dré dhi na.» ²⁶ Gò ì dré dzégé vùzo àyi rì nda ki rú sè.† Mátìyà dré lavúzò, gò ì dré akódhi nì bhàzo àpòstolò mudrì-drì-àlo nda ì rú.

2

Tirí Lólo asì adhéle Yésu nì ka'ìbhá ì drìsè

¹ Kítú gwányá Pàtèkòtè àdhyà dré atsázó dhi sè dhi, Yésu nì ka'ìbhá ì kímó tá ru adrélé títi àrà àlo dhi na.* ² Gbã kòdhwa, kpòrò dré ndròzo bhù lèsè ngóro lyàandre gú dhi dré adrélé avilé dhi tíni gò, kpòrò nda dré afízó gale dzó ì dré tá adrézó lirilé lána dhi léna. ³ Gò ì dré ngá ngóro àtsi làdra tíni dhi nì nòzo ru lanzirà'a asilé lirilé àyi àlo àlo títi dhi ì drìsè. ⁴ Dì àyi títi dhi ì dré gázo Tirí Lólo sè gò, ì dré ngàzo adrélé ti twátwa ki ta, ngóro Tirí nda dré adrélé bhàle àyi tí dhi tíni.

⁵ Lókyá nda sè dhi, mómí zyandre Yùdá ànzi ró angábhá sùrú títi bvò drì dhi ì lèsè, adrébhá kpà tròle Gíká nì tà rú dhi ì adré tá adrélé Yèrùsalémá 'a. ⁶ Dì ì kòyi kpòrò nda dre dhi, ì dré ru kímózy zyandre ró gò, àyi ki drì dré abízò, àyi àlo àlo títi dhi ì dré adrélé àyi nda ki yi adrerà'a àyi ki tàndi ki ti ta dhi sè. ⁷ Dì àyi ki línrí dré gázo bhwàbhwa gò, ì dré adrézó tàà dhi: «Mómnyá títi adrébhá tà ta kòni ì tsì mómí Gálláyá lèsè dhi 'i ko? ⁸ Dì àma àlo àlo títi dhi ì, mà adré àyi ki yi adrerà'a àma ki tàndi ki ti ta ngìngìni ró? ⁹ Àma kòfalé dhi, mómí àruka ì angá bvò Pàrùtiyá àdhyà lèsè, Mèdiyá àdhyà lèsè, Elámá àdhyà lèsè, Mèsòpòtámíyá àdhyà lèsè, Yùdáyá àdhyà lèsè, Kápàdòkiyá àdhyà lèsè, Pótò àdhyà lèsè, Asiyá àdhyà lèsè, ¹⁰ Firigiyá àdhyà lèsè, Pàfliiyá àdhyà lèsè, Ezèpétò àdhyà lèsè, àrà ànyi Kirénè làga bvò Libíyá àdhyà na dhi lèsè, bhàandre Rómá

† **1:12** 1:12 «Atsi kitswálé tòle sàbátú tú bwà» kònìdhi tá ànyànyì kilóméterè àlo dhi 'i. § **1:19** 1:19 A kònò Mátáyò 27:3-8. * **1:20** 1:20 A kònò Longó ì 69:26. † **1:20** 1:20 A kònò Longó ì 109:8. ‡ **1:26** 1:26 Lókyá àruka ì sè dhi, Yùdá ànzi ì adré tá mómí ki kipe kitswálé Gíká nì àzì 'o dhi dzégé sè. † adré tá tà zi Gíká tí gò, adrézó dzégé vu, Gíká kòtadhàro àyi dré dhyà ì dré kipele dhi kòdhyà be dhi bvò. * **2:1** 2:1 Pàtèkòtè kònìdhi, gwányá Gíká dré fèle Yùdá ànzi ì dré adrézó lenzélé lánýa lokoma nì tà sè dhi 'i. A kònò Pfòma 23:16; 34:22; Lèvitiké 23:15-21; Dütèrònómè 16:9-11. Pàtèkòtè nda kítú nyadhi-rì-drì-mudrì gwányá Pásiká àdhyà àmvolèsè.

àdhyà lésè, ¹¹ tùrù Kùrétè àdhyà lésè, ìndì bvò Aràbíyà àdhyà lésè.† Ama ki àruka i Yúdà ànzì 'i. Aruka ni i kó mómí sùrú twá ro Yúdà ànzì ki Giká ni ka'ìbhá dhi 'i. Di àma títi, mà adrè àyi ki yi adrèrà 'a tà kàdrìkàdrì Giká dré 'òlè dhi ki tà ta àma ki tàndì ki ti sè!» ¹² Di àyi títi nda ki líndrì adrè tá gálè bhwábhwa, àyi ki drì dré kpá adrézó abilé gò, ì dré adrézó lízìá àyi kòfalésè dhi: «Tà kòdhi adrè làá tàlè ngíni?» ¹³ Di, àyi ki àruka ì adrè tá àyikya Yésu ni ka'ìbhá nda ki gu, adrézó tàá dhi: «ì adrè dràlè wá lítsi dré!»

Pètèrò longó Giká ni kúlí mómí zyandre i dré

¹⁴ Di Pètèrò ì àpóstolò mudrì-drì-àlo àruka nda ìbe dhi, ì dré ngázo àyi ki totó mómíyá zyandre nda i kandrá gò, akódhi dré kúlí yòzo tàzoá àyi dré dhi: «Àmi Yúdà ànzì ró ni i, ìndì àmi títi adrèbhá adrélé Yerúsalemá 'a ni i, mì ga rè bíbhálé má vélé ká! Lè mì kòni tà adrélépi lavúlé kòdhi dóro. ¹⁵ Wá adrè mómíyá kòni ki tsi ni ngóro mì dré adrélé kisùlè dhi tìni ko. Tàko ko, dhu rè tídzí 'i. ¹⁶ Be ró dhi, tà kòdhi ìna tà pròfétá Yòwélé dré tá longólé dhi 'i:

¹⁷ <Giká tà dhi: Lókyá kùdù sè dhi,

má ni àma Tírì kutú mómíyá títi i dri.

Di àmi ki ànzìago i àmi ki ànzìtòkò ìbe dhi ki tà longó pròfétá kya tìni.

Àmi ki kàdhùrà ki ngá dra agábhá àyi mì toróbí tìni dhi ki no,

ìndì àmi ki màlìga ki toróbí twátwa dhi ki abì.

¹⁸ Lókyá nda sè dhi, má ni àma Tírì kutú àma màràbà àgo ró ìndì tòko ró dhi i dri gò,

ì dré adrézó tà longó pròfétá kya tìni.

¹⁹ Má ni tà líndrìga ró dhi ki 'o agálé bhù mibhalé 'á,

adrézó tà adrèbhá àma rìnyí tadhá dhi ki 'o agálé bvò dri:

kàrì ni kutú, àtsí ni ko, ìndì àtsìkà ni sa tátá.

²⁰ Kítú ni ru ladzá atsálé tìnimvá ro, ìndì mbà ni líkà kàrì tìni 'íká,

gò Mírì ni kítú múrúngú ìndì rúku ró dhi dré atsázó ndò.

²¹ Di mómíyá títi dra líyìbhá Mírì rú dhi ki adrí.»‡

²² Pètèrò gò tàá dhi: «Àmi Ìsèrèlè ànzì ni i, mì yi rè àma kúlí ni i ká! Giká tadhá àmi dré ngádra 'á dhi, Yésu Názàrétá lésè dhi tá dhyá i dré amùlè ni dhi 'i, tà twátwa líndrìga ró i dré fèlè Yésu nda dré 'òlè àmi kòfalé dhi i sè, ngóro àmi ki tàndì mì dré nìlè be dhi tìni. ²³ A lèfè tà akódhi nda àmi drìgá, ngóro Giká dré tà tà ni ni bhàlè nìzoá drìdrì dhi tìni gò, àmi tùmání mómí kònzì dhi ìbe dhi, mì dré akódhi ni tídzí dràlè fa kipakipa dri. ²⁴ Di, Giká dré ìna akódhi ni tíngázó dràdrà lésè, akódhi ni apázó ngáaswa dràdrà àdhyà lésè. Angyá ko, dràdrà ni rìnyí kítswá tá ìna akódhi ni ru bwà ko. ²⁵ Dàwídì tà tà akódhi ni tà dri dhi:

<Má adrè tá ngbú Mírì Giká ni no má kandrá.

Angyá ko, akódhi àma drìágó lésè, má kòlyàro tírì dré àlomvá ko.

²⁶ Di ásá dhi, àma togó adrè gálè arí sè bí, ìndì àma làdra adrè lenzélé.

Àma rùbhá ni kpá adrè lídrì ìbe, má dré adrélé mì bha Mírì véna dhi sè.

²⁷ Tàko ko, mí kítswá mína àma tayí mómíyá dràbhá dre dhi ki àrà na ko,

ìndì mí kítswá àmi Dhyá lólo dhi ni tayí ñwàlè mógó na ko.

²⁸ Mí 'o ma láti lídrì àdhyà ki ni dre.

Di mí ni àma fe gálè arí sè bí mà dré adrélé tùmání mí be dhi sè.»§

²⁹ Ama adrúpi i, má kítswá tàá àmi dré ngádra 'á dhi: Ama ki tábhì Dàwídì drà tá ìna sílè gò, akódhi ni mógó dré adrézó àma kòfalé be atsálé àndrò kòndhi. ³⁰ Di, akódhi nda tà pròfétá 'i. Ni tà kpá tà Giká dré tá lazilé i dré mómíyá sè tàlè dhi, Giká ni àyi toyó ki àlo bha adrélé ópí kàdrì ro i tìni dhi be. ³¹ Di kòno tà adrélépi tà alìlè dhi drìdrì dre dhi, dré Mèsíyà ni ngama dràdrà 'àsè dhi ni tà longózó tàzoá dhi, Giká kítswá akódhi ni tayí mómíyá dràbhá dre dhi ki àrà na ko, ìndì kítswá akódhi ni rùbhá tayí ñwàlè mógó na ko. ³² Di Giká tíngá Yésu nda dràdrà lésè dre. Ama títi kòni i, dhyá tà nda ni nobhá mì sè dhi 'i. ³³ Di Giká kòtìngá akódhi nda kurú na bhàlè àyi drìágó lésè dre dhi, akódhi dré Tírì Lólo àyi Atá dré tà lazilé dhi ni kisúzó go, dré Tírì nda ni kutúzó àma dri, ngóro mì dré adrélé nòlè ìndì yìlè àndrò kòndhi tìni. ³⁴ Tàko ko, Dàwídì mbà tá ìna bhù na ni ko. Di, tà tá ìna dhi:

<Mírì Giká tà àma Mírì dré dhi:

Mí alì lírìlè àma drìágó lésè,

³⁵ tsàlè lókyá má dré dra àmi kàrìbhá ki bhàzo

adrélé àmi pá zàlè dhi 'á.»*

† 2:11 2:11 Mómíyá bvò Ezepétò àdhyà lésè ìndì Líbiyà àdhyà lésè kòni ìngá tá kpá bvò kàdrì Afírìkà àdhyà lésè.

‡ 2:21 2:21 A kòno Yòwélé 3:1-5. § 2:28 2:28 A kòno Longó i 16:8-11. * 2:35 2:35 A kòno Longó i 110:1.

³⁶ Adré di leá dhi, súrú wáyi Isèrèlè ànzi kya ì kònì tà kònìdhi dóro: Gíká bhà Yésu m̀i dré tá tidilé fa kípákpa dri nda kòdhi adrélé Mírì ro, ìndì Mésiyà ro!»

³⁷ Mòndyá nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi ki togó dré òzo kizà dré gò, ì dré lizizóá Péterò ì tí àpòstolò àruka ìbe dhi: «Àma ki adrúpi ì, adré di leá dhi, mà kò'o ngini?»

³⁸ Péterò logó àyi dré dhi: «Àmi àlo àlo títi ní ì, m̀i kòladzá àmi ki togó gò, bàtìsimò d̀oza Yésu Kristo ní rú sè, Gíká kòtrirò àmi ki tàkonzi ì be dhi bvó. Dì m̀i ní Tirì Lólo Gíká dré dra fèle àmi dré àngyá dhi ní kisú. ³⁹ Tàko ko, tà Gíká dré lazilé kòdhi àmi dré, àmi ki ànzi ì dré, ìndì mòndyá títi adrébhá làwú làvo 'àsè dhi ì dré. Tà bàti ró dhi, lazikúli nda mòndyá títi Mírì àma ki Gíká dré dra azilé dhi ì dré.»

⁴⁰ Dì Péterò dré kúli àruka bí dhi ki tàzo àyi dré, àyi ki kodzózó tàzoá dhi: «M̀i kòtidrì àmi lapázó mòndyá àndrò gòdhógòdho ní ì kòfalésè wà.» ⁴¹ Dì àyi Péterò ní kúli ka'ìbhá dhi ì dré bàtìsimò d̀oza. Gò m̀onđì ànyìanyi ngùlù-na dhi ì dré ru amúzó Yésu ní ka'ìbhá nda ìbe kítú nda sè.

Yésu ní ka'ìbhá ki adrema ngá àlo ró dhi

⁴² Dì Yésu ní ka'ìbhá nda ì adré tá àyi ki fe adrélé tà àpòstolò ì dré tà adrélé tadhálé dhi ki yi, adrézó ngá àlo ró àyi kòfalésè. Ì adré tá ngá nya túmáni, adrézó tà ta Gíká be landè àko ró. ⁴³ Àyi títi dhi ki línđri adré tá gale bhwábhwa, Gíká dré tà adrélé àpòstolò nda ki 'o adrélé tà twátwa línđrìga ró dhi ki 'o bí dhi sè. ⁴⁴ Mòndyá ka'ìbhá títi nda ì adré tá ru amú adrélé ngá àlo ró, adrélé àyi ki ngá ki lanzi àyi kòfalésè. ⁴⁵ Ì adré tá àyi ki amvú ki lagí àyi ki ngá ìbe, adrézó làfa ní ní lanzi àyi kòfalésè, ngóro àyi ki àruka ki lemerè dré adrélé dhi t̀ini. ⁴⁶ Kítú àlo àlo títi ì sè dhi, ì adré tá ru kímó togó àlo sè t̀epelò na. Ì adré tá kpà m̀anyàngá do nyàle àyi ki dzó ì 'àsè, adrézó nyàá arí sè togó ànzimvá kya t̀ini dhi be.† ⁴⁷ Ì adré tá kpà Gíká ní rú bha kùle. Àyi ki tà tá doro mòndyá títi ì m̀ilésè. Dì kítú àlo àlo títi ì sè dhi, Mírì adré tá m̀onđì àruka ì dré tá adrélé tidrìlé dhi ki amú túmáni àyi ìbe.

3

Péterò tidrì agó àlo t̀ile mèrèkpè ro dhi

¹ Kítú àlo dhi, Péterò ì Yòwàni be dhi ì adré tá mbàle t̀epelò na sáà na kítú rírì àmvolésè dhi sè, lókyá ànzyà gá adrézó tà zi Gíká tí dhi sè. ² Lókyá nda sè dhi, à adré tá agó àlo t̀ile mèrèkpè ro dhi ní adó bhàle t̀epelò nda ní zèribàti zìle Aveave ró dhi làga, ànzyà ì dré adrélé 'òle kítú àlo àlo títi ì sè dhi t̀ini, kàdrérò ngá zi m̀onđì adrébhá fìle t̀epelò na dhi ì tí. ³ Dì akódhi nda kònò Péterò ì Yòwàni be adrerà'a 'òle fìle dre dhi, dré kidhózó adrélé làfa zi àyi tí. ⁴ Péterò ì Yòwàni be dhi ì dré akódhi ní nòzo dhi gò, Péterò dré tàzoá drá dhi: «M̀i nò rè àma ká!» ⁵ Dì agó nda dré adrézó àyi ki no adrézó kisúá dhi, ì ní ngá kisú àyi drígásè.

⁶ Dì, Péterò dré tàzoá drá dhi: «Ma làfa ledélè àrezá sè yà, kó ngalè óró sè yà dhi àko. Dì, ngá má dré adrézó àba dhi, má adré mána fèá mí dré: Yésu Kristo Nàzàrétá lésè dhi ní rú sè, mí nga, mí kidhó atsi to!» ⁷ Gò Péterò dré akódhi ní dríagó rùzo, akódhi ní 'òzo ngàle dhi bvó. Gbá kòdhwa, akódhi ní pá ì kilikpo ní ìbe dhi ì dré tombázó gò, ⁸ dré ngàzo àyi totó trà pá dri gò, kidhólé atsi to. Dì dré adrézó lile lowábe, adrélé Gíká ní rú bhabe kùle. Gò ì dré fizo akódhi be t̀epelò na. ⁹ Mòndyá títi dhi ì kònò akódhi adrerà'a atsi to, adrézó kpà Gíká ní rú bha kùle dre dhi, ¹⁰ ì dré nìzoá tàle dhi, akódhi tá mèrèkpè agó adrélépi tá lírìlé adrélé ngá zi t̀epelò ní zèribàti zìle Aveave ró dhi làga dhi ì dhi be. Dì àyi ki línđri dré gázo bhwábhwa gò, ì dré adrézó sibhálé be ngbo tà atsálépi akódhi nda rú dhi sè.

Péterò longó Gíká ní kúli t̀epelò na

¹¹ Agó nda dré rè dhu adrerà'a tròle Péterò ì rú Yòwàni be dhi 'á dhi, mòndyá zyandre títi nda ì dré arázó línđrìga be afilè àyi velé t̀epelò ní kògbo zìle Sòlòmónò àdhya ró dhi lé. ¹² Péterò kònò tà nda dre dhi, dré tàzoá mòndyá nda ì dré dhi: «Ìsèrèlè ànzi ní ì, àmi ki línđri adré gale tà kòdhi sè àdho tà sè? M̀i adré kpà àma ki no, ngóro mà 'o tá àmakya agó kòndhi atsi to àma ki t̀andi ki rinyi sè yà, kó ngalè mà dré adrélé tròle Gíká ní tà rú dhi sè yà dhi na t̀ini àdho tà sè? ¹³ Gíká Àbàramá àdhya, Isáká àdhya, ìndì Yàkòbhò àdhya, Gíká àma ki tábhi kya nda bhà àyi adhemakandra Yésu ní m̀i lanzi le tà kòdhi sè dhi ní. M̀i lefè tá àmikya Yésu nda kitswálé dràle gò, akódhi ní tà gázo rè Pilátò kandra, tágba Pilátò nda dré tá ìna akódhi ní lèzo trile dhi. ¹⁴ Dì m̀i gá tá àmikya Dhya lólo ìndì gyágya nda gò, m̀onđì pfùlepi àlo dhi ní zizo trile àmi dré kòdhya. ¹⁵ Dì m̀i pfu tá dhya

† 2:46 2:46 Gíká ní Kúli t̀isile Gírìki tí sè dhi adré táà kònwa dhi: «...ì adré tá mápá tonò». Kúli kòdhi ì kitswá léá tàle dhi, ì adré tá m̀anyàngá Mírì àdhya ní nya.

lāti nzilepi mǒndí i dré adrízó nda dràle gò, Gíká dré ína akódhi ní tingázó dràdrà lésè. Ama dhya tà nda ki nobhá mì sè dhi 'i. ¹⁶ Agó mì dré adrélé nòle ìndi nìle kòndhi bhà ína áyi tà ka'íká'í Yésu ní rú na gò, rú nda dré akódhi ní 'òzo tombálé. Tàko ko, Yésu ní rú nda i túmání tà ka'íká'í bhàle rú nda léna dhi be dhi, ì 'o agó kòndhi adrílé wáyi, ngóro àmi títi mì dré adrélé nòle dhi tìni.

¹⁷ Ama adrúpi i, má nì tàle dhi, tà mì dré 'òle àmi ki kàdrì íbe Yésu rú nda i, mì 'o tà tà nìma ko na dhi be. ¹⁸ Di, látì nda sè dhi, Gíká 'o tà í dré tá longólé drìdrì áyi pròfètà títi dhi i tí dhi kitswálé títi. Longó tá dhi, áyi Mèsíyà ní kizà nya.* ¹⁹ Adré di léá dhi, mì kòladzá àmi ki togó agòzo Gíká véle, kòtrìró àmi ki tàkonzì i be dhi bvò. ²⁰ Mì kò'o kòndhi dhi, mì ní lókyá adrézó àmi ki togó tìndrì dhi ní kisú Mìrì véna. Akódhi ní kpà Mèsíyà í dré zile àmi dré drìdrì dhi ní amù. Akódhi nda Yésu 'i. ²¹ Di, adré léá dhi, akódhi nda kàdré dhu rè bhù na, tsàle lókyá Gíká dré dra tà títi dhi ki 'òzo atsalé tídhì ro dhi 'á, ngóro dré longólé kíno lésè áyi pròfètà lólo dhi i tí dhi tìni. ²² Tàko ko, Mósè tà tá dhi: <Mìrì àmi ki Gíká ní pròfètà àlo má tìni dhi ní 'o apfòle àmi ki tàndi ki sùrú lésè amùle àmi dré. Adré léá dhi, mì kàdré tà títi dré dra tàle àmi dré dhi ki yi. ²³ Di, dhya ángùdhi dra pròfètà nda ní yilepi ko dhi, Gíká ní akódhi nda ní tingá mǒndyá ína ì kòfalésè gò, akódhi ní tà 'òzo akilé.>†

²⁴ Tà bàti ró dhi, kidhólé Sàmùwélé rú dhi, pròfètà àlo àlo títi kúlì longóbhá dhi ì longó tà tà adrèbhá ru 'o àndrò kòni ì kòdhyà. ²⁵ Àmi ró dhi, àmi ànzi adrèbhá tà pròfètà ì dré longólé nda ki kisú tàylé ro dhi 'i. Mì adré kókpa tà Gíká dré bhàle ru yìzo àmi ki tábhì íbe dhi ní kisú tàylé ro. Tàko ko, Gíká lazì tà Abàramà dré dhi: <Má ní tà tani bha sùrú títi bvò àdhyà i dri àmi ànzi i sè.>‡ ²⁶ Di Gíká kò'o áyi adhemakandra Yésu nda apfòle dre dhi, dré rè zyà akódhi ní amùzo àmi, Ìsèrèlé ànzi ì véle 'íká, kàdrìró àmi àlo àlo títi dhi ì àmi ki tà kònzì lésè, tà tani bhàzo àmi dri be dhi bvò.»

4

Pètèro i Yòwání be dhi ì pfo Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì i kandrà

¹ Pètèro i Yòwání be dhi ì dré rè dhu adrèrà'a tà ta mǒndyá zyandre nda ì dré dhi 'á dhi, kòwánà i, tèpelò líkìbhá ki kàdrì, ìndi Sàdùkàyò íbe dhi ì dré atsázó àrà nda 'á. ² Áyi ki togó adré tà aswálé àpòstolò nda ì rú, ì dré tà adrélé tà tadhá mǒndí ì dré dhi sè. Angyá ko, ì adré tà Yésu ní ngàma dràdrà 'àsè dhi ní tà longó, adrézó kpà longóá dhi, mǒndyá Yésu ní ka'ìbhá dhi ki kókpa nga dràdrà 'àsè.* ³ Di ì dré Pètèro ki ruzo Yòwání be bhèle bǎdzó na ngá wàle tà. Tàko ko, kítú ndi dre. ⁴ Di, mǒndí àruka bí áyi ki kúlì yìbhá dhi ì ka'í tá Yésu gò, mǒndyá títi Yésu ní ka'ìbhá dhi ì dré lizózó tsàle ànyànyì ngùlù-nzi.

⁵ Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzi ki drì kòbhá i, áyi ki bhàgo ì ìndi tàtrítrì kúlì tadhábhá íbe dhi, ì dré ru kimózó Yèrusalémá 'a. ⁶ Áyi kòfalé dhi tà: kòwánà ki kàdrì rú zile Anà dhi, Kàyáfá, Yòwání, Alìgizándrè, tsàle mǒndí àruka kòwánà ki kàdrì ní sùrú lésè dhi íbe. ⁷ Di ì dré Pètèro ki 'òzo apfòle Yòwání be àyi kandrà gò, ì dré lizózó áyi tí dhi: «Mì 'o àmikya tà kòdhi àdhi ní rinyí sè ya, kó ngalè àdhi ní rú sè ya dhi?»

⁸ Di Pètèro gàlepi Tírì Lólo ní rinyí sè dhi dré logózóá àyi dré dhi: «Àmi, Yúdà ànzi ki kàdrì ì bhàgo íbe ní i, ⁹ àndrò kòndhi, à adré àma ki lizì tà dóro 'òle mèrèkpe agó àlo dhi dré dhi ní tà sè, ìndi akódhi nda adrí ngini ya dhi ní tà sè. ¹⁰ Adré di léá dhi, àmi túmání Ìsèrèlé ànzi íbe títi dhi i, mì kòni tà kòndhi dóro: Agó kòndhi adré áyi totó rùbhá be dóro àmi kandrà, Yésu Kísto Názàrétá lésè dhi ní rú ní rinyí sè. Mì tídi tà Yésu nda dràle fa kipakipa dri gò, Gíká dré ína akódhi ní tingázó dràdrà lésè. ¹¹ Akódhi nda ní tà sè dhi, Gíká ní Kúlì adré tàá dhi:

<Kírà àmi dzó sibhá ì mì dré gàle gàgà dhi,
gò atsalé kírà agógó dzó nda dré adrézó áyi totó dríá dhi ró.>†

¹² A adré tà tidrízó dhi ní kisú mǒndí twá Yésu nda rúsè dhi na ko. Tàko ko, rú àzya Gíká dré afèle mǒndyá bvò dri dhi ì dré kitswázó adrílé àsà dhi yókódhó.»

¹³ Di Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì nda ì kòno Pètèro i Yòwání be adrèrà'a tà ta tìrì àko dre dhi, áyi ki línrdì dré gàzo bhwàbhwa. Angyá ko, ì nò tá dhi, áyi nda ì tá mǒndí tàko tà ndabhá nìle ko dhi 'i. Di, ì nì kpà tàle dhi, áyi mǒndí adrèbhá tà túmání Yésu be dhi 'i dhi be. ¹⁴ Di, ì dré tà adrélé mèrèkpe agó adrìlèpi nda ní no adrèrà'a áyi totó áyi làga dhi sè dhi, ì kitswá tá àyikya kúlì logó áyi tí bwà ko. ¹⁵ Di ì dré Pètèro k'òzo pfole Yòwání

* **3:18** 3:18 A kòno Lúkà 24:25-27. † **3:23** 3:23 A kòno Dùtèrònómè 18:15, 18, 19. ‡ **3:25** 3:25 Gíká ní Kúlì tìsile Gírìki tì sè dhi adré tàá kònwà dhi: «Má ní tà tani bha sùrú títi bvò àdhyà i dri àmi kòrì sè.» Kòrì nda Yésu, Mèsíyà 'i. A kòno Kìdhoma 22:18; 26:4. * **4:2** 4:2 Sàdùkàyò kòni ì tá Yúdà ànzi ki drì kòbhá, adrèbhá ngangà dràdrà 'àsè dhi ní tà ka'í ko dhi 'i. † **4:11** 4:11 A kòno Longó ì 118:22.

be àyi kandrásè kivi na gò, ì dré tà nda ni 'a nyàzo àyi kòfalé ¹⁶ tàzoá dhi: «Mà ni 'òá àgo kòdhi ki tà sè ngíni? Tàko ko, mòndyá títi adrébhá Yèrúsalamá 'a dhi ì nì tàle dhi, àyi nda ì 'o àyikya tà líntríga ró dhi 'í dhi be. Mà kitswá àmakya kayíá bwà ko. ¹⁷ Dì, adré léá dhi, mà kologá àyi tàzoá dhi, ì kògò vélé tà ta dhya àlo dré agó kòdhi ni rú sè ko, tà kòdhi ni rúbí kògòro la 'ulé mómí ì kòfalésè lile drídrí ko dhi bvó.»

¹⁸ Dì ì dré gòzo àyi nda ki azi gò, tà tàma ìndì tà tadhama Yésu ni rú sè dhi ni logázó àyi dré tà tàndi ró. ¹⁹ Dì, Pétèrò ì Yòwánì be dhi ì dré logózóá àyi tí dhi: «Mí lanzí rè tà kòndhi ni bvó ká: Adrélé Giká ni kúlí ga 'òle, kitswázó àmi kì kúlí ka'í 'òle dhi, tsì dóro Giká mìlèsè? ²⁰ Tàko ko, mà kitswá àmakya tà mà dré nòle mì sè ìndì mà dré yile bíbhálé sè dhi kì longoma tayí bwà ko.»

²¹ Dì bhàgo kàdrì nda ì dré gòzo kúlí aswaaswa kì ta àyi dri gò, ì dré àyi kì tayízó lile. Í kisú tà àyikya tà àlo tà ñozo àyi dri dhi ko. Tàko ko, mómnyá títi dhi ì adré tá Giká ni rú bha kùle tà ru 'òlepi nda ni tà sè. ²² Angyá ko, mèrèkpe agó adrélépi líntríga ró nda ni kóná lavú tà ina nyadhì-rì.

Yésu ni ka'ibhá ì zi tà Giká tí

²³ A kótayí Pétèrò ì Yòwánì be dre dhi, ì dré gòzo àyi kì arúpi Yésu ni ka'ibhá dhi ì véna, tà títi kòwánà kàdrì ì bhàgo íbe dhi ì dré tàle àyi dré dhi kì títi. ²⁴ Ayi nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, ì dré ngàzo kúlí yo togó àlo sè tàzoá Giká dré dhi: «Mírì rúku ró bhù kì bhàlepi bvò be, yìandre be, ìndì ngá títi àyi lé dhi íbe ni, ²⁵ mí longó tà kúlí àmi màràbà, àma kì tábhi Dáwídì tí Tírì Lólo ni rinyí sè mi, tàzoá dhi:

<Súru títi dhi kì togó aswá àdho tà sè?

Mómnyá bvò àdhya ì yi ru kitswázó tà àngyá 'o àdho tà sè?>

²⁶ Opí kàdrì bvò àdhya ì lotó àyi, ìndì mómí kì kàdrì ì kímó ru,

kitswázó ru pfu Mírì Giká rú, ìndì akódhi ni Mèsiyá rú.»[‡]

²⁷ Tà bàti ró dhi, bhàandre kòndhi 'á dhi, Eródè ì Pòtiyò Pilátò be dhi ì amú tá ru tùmání mómí súru twá ro dhi íbe ìndì Isèrélè ànzì íbe, kitswázó tà 'o àmi adhemakandra lólo, Yésu mí dré zìle dhi rú. [§] ²⁸ Í 'o kònnì, kitswálé tà mí dré kisùle 'òle kínò lèsè àmi rinyí sè dhi ì kò'oró ru be dhi bvó. ²⁹ Dì nyànomvá dhi, Mírì, mí kòyi kúlí aswaaswa ì dré adrélé tàle àma rú dhi ì. Mí kòfè rinyí àma àmi màràbà ì dré, adrézó àmi kúlí longó tírì àko. ³⁰ Mí kòkidzì kpà àmi drígá rinyí ró dhi, adrézó mómí kì tídrì àyi kì drà ì lèsè, adrézó kpà tà líntríga ró adrébhá àmi rinyí tadhá dhi kì 'o, àmi adhemakandra lólo, Yésu ni rú sè.» ³¹ Í kòzi tà nda ì Giká tí akilé dre dhi, àrà ì dré ru kímózo lána nda dré ru kizízó. Dì ì dré gázo títi Tírì Lólo ni rinyí sè gò, ì dré ngàzo adrélé Giká ni kúlí longó mómí ì dré tírì àko.

Yésu ni ka'ibhá ì lanzí àyi kì ngá ì àyi kòfalésè

³² Mómnyá títi Yésu ni ka'ibhá dhi ì amú tá ru adrélé ngá àlo ró àyi kì togó na ìndì àyi kì tà kisúkìsù na. Dhya àlo àyi kòfalé adrélépi tàá dhi, ngá ina ngbà 'í ì dré kalóma dhi tà yókódhò. Be ró dhi, ì adré tá àyi kì ngá títi dhi kì lanzí àyi kòfalésè. ³³ Àpóstolò ì adré tá Mírì Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà longó rinyí kàdrì sè. Dì àyi tá Giká ni togó tani íbe àyi rú. ³⁴ Dhya àlo lemerè ro àyi kòfalé dhi tà yókódhò. Angyá ko, àyi títi adrébhá amvú íbe yà, kó ngalé dzó íbe yà dhi ì adré tá ngá nda kì lagí, adrézó láfa ni ni adó alizo ³⁵ bhàá àpóstolò ì kandrà. Dì à adré tá láfa nda ni lanzí mómí àlo àlo ì dré ngóro àyi kì lemerè dré adrélé dhi tíni.

³⁶ Agó àlo rú be Yòséfá angálépi Léví ni súru lèsè, tile tùru Kípìrò àdhya na dhi tà àyi kòfalé. Àpóstolò ì fè tà drá rú Bàrànába. (Rú nda kòdhi adré léá tàle dhi «Mvá adrélépi mómí kì togó tímà dhi».) ³⁷ Akódhi nda tà amvú àlo dhi íbe gò, dré lagízóá, láfa ni ni adózo alizo bhàá àpóstolò ì kandrà.

5

Anànyà ì Sàfrà be dhi

¹ Agó àlo rú be Anànyà dhi ì tòkò ni Sàfrà be dhi ì tá kpà amvú àlo dhi íbe gò, ì dré lagízóá. ² Dì, Anànyà nda dré ina láfa ni àruka tingázó zùle àyi tàndì dré gò, àmbì ni ni dózo lizo bhàá àpóstolò ì kandrà. Dì akódhi ni tòkò nì tá kpà tà nda dóro.

³ Gò Pétèrò dré tàzoá drá dhi: «Anànyà, mí tayí mína Sàtánà file àmi togó na àdho tà sè? Mí tà kìnzó Tírì Lólo dré gò, amvú kòdhi ni láfa àruka tingázó zùle àmi tàndì dré. ⁴ Drídrì mí dré amvú nda ni lagízó dhi kandrà dhi, amvú nda tà mína 'ì ko? Mí dré lagízóá dhi àmvolésè dhi, láfa nda tà mí drígá gò, mí dré tá kitswázó tà àngùdhi mí dré lile 'òle dhi ni 'o àsá dhi ko? Mí 'o dì mì ngíni tà kòdhi ni kisú 'òle kònnì dhi? Mí tà

kinzò mómndí ì dré ko. Be ró dhi, mí tà mína kinzò Giká dré.» ⁵ Anàniyá kòyi kúlí nda ì dre dhi, dré dhèzo dràle. Di tirí dré mómndyá títi tà nda ni yibhá dhi kí 'òzo lavulé. ⁶ Gò kàdhùrà àruka ì dré alizo akódhi ni àbvo do lambélé gò, ì dré pfòzo síá.

⁷ Anyiànyi sáà na àmvolèsè dhi, Anàniyá ni tòkò dré afizò Pèterò ì vélé, tà lavulépi nda ni nì àko ró. ⁸ Pèterò dré lizizóá títi dhi: «Mí tà rè má dré ká: Mì lagí amvú kòdhi lagí be kòdhòpi bàti?» Tòkò nda logó dhi: «Áyiya, kòdhi lagí nda 'i.» ⁹ Di Pèterò tà drá dhi: «Mì 'o àmi ngíni ru yi àmi agó be kitswázò Mírì ni Tirí tabhì litilé dhi? Mì nò rè ká! Dhya àmi agó ni sibhá dhi ì dzó tí. Y ni kókpa àmi do pfòzo mí be.» ¹⁰ Gbá kòdhwa, tòkò nda dré dhèzo dràle Pèterò kandrá. Gò kàdhùrà nda ì dré afizò akódhi ni àbvo kisú. Y dré dòzoá, pfòzo síá agó ni làga. ¹¹ Di tirí dré mómndyá títi Ekèlèzyà le dhi kí 'òzo lavulé, tùmání mómndyá títi tà nda ni yibhá dhi ì be.

Àpóstolò ì 'o tà línđrígá ró dhi ì bì

¹² Àpóstolò ì adrè tá tà línđrígá ró adrèbhá Giká ni rìnyí tadhá dhi kí 'o bì mómndí ì kòfalé. Mómndyá ka'ibhá títi dhi ì adrè tá ru kimó togó àlo sè tépelò ni kògbo zìle Sòlòmónò àdhyá ró dhi na. ¹³ Di, mómndí àruka ì adrè tá tabhìle ru amú àyi ìbe ko, tágba mómndyá títi dhi ì dré tá adrèzó àyi kí rú ta dóro dhi. ¹⁴ Tágba kònìni dhi, mómndí zyandre àgo ró ìndì tòkò ró dhi ì adrè tá Mírì Yésu ni ka'í, adrèzó ru amú mómndyá ka'ibhá nda ìbe adrélé lile drìdrì. ¹⁵ Asá dhi, à adrè tá dràbhá kí do tobhàle lánzá ì dri ìndì kíndri ì dri láti ì bhálèsè, kitswálé Pèterò kònì dra lavú dhi, ndìndì akódhi ni línđrì kòlavuró àyi nda kí àruka ì drìsè gò, ì kàdríró be dhi bvó. ¹⁶ Mómndí zyandre angábhá bhàandre ànyi Yerúsalemá lagásè dhi ì lèsè dhi ì adrè tá kpá dràbhá kí addò, mómndí tirí kònzi ì dré adrélé mì pfòle dhi ìbe, alizo àyi ìbe. Gò àyi títi nda ì dré adrèzó adrélé.

A pfo àpóstolò kí mì

¹⁷ Di kòwáná kí kàdrì tùmání mómndyá títi akódhi làga adrèbhá Sàdúkáyò ì ró dhi ìbe dhi, ì adrè tá lovó kònzi bha àpóstolò nda ì rú. ¹⁸ Gò ì dré àyi kí rúzo bhèle bádzo mómndyá títi ì dré dhi na. ¹⁹ Di, ngátsi sè dhi, ángeló Mírì àdhyá dré ìna bádzo nda ni ti kí tinzizo, àyi kí adrìzo apfòzo àyi ìbe gò, tàzoá àyi dré dhi: ²⁰ «Mì lì àmi kí totó tépelò na, adrélé lídrì tídhí ro kòdhi ni rúbì longó mómndí ì dré.» ²¹ Di drùbhì kíno, ì dré lizo tépelò na gò, kídhólé adrélé mómndí kí tadhá, ngóro ángeló nda dré tá tàle àyi dré dhi tìni.

Kòwáná kí kàdrì nda ì mómndyá akódhi làga dhi ìbe dhi ì kòtsa dre dhi, ì dré Ìsèrèlè ànzi kí bhàgo kàdrì kí kimózo títi. Gò ì dré mómndí kí mùzo kitswálé àpóstolò nda kí adrì bádzo lèsè. ²² Di, dhyá mùle nda ì kòtsa dre dhi, ì kisú tá àyi nda ì bádzo na ko. Di ì dré gòzo gòle tà nda ni longó bhàgo kàdrì nda ì dré, tàzoá dhi: ²³ «Mà dré tsàzo kònàle dhi, mà kisú tá dhi, à tsú tá bádzo ni ti ì gágá. Mà kisú kpá bádzo líkìbhá ì adrèrà 'a àyi kí totó dzóti nda ì kandrá. Di, mà kònzi dzóti nda ì dre dhi, mà dré àmàkyá dhyá àlo kisúzo ko.» ²⁴ Di tépelò líkìbhá kí kàdrì, kòwáná kàdrì ìbe dhi ì kòyi tà nda dre dhi, àyi kí drì dré abízò gò, ì dré adrèzó liziá àyi kòfalèsè ngalé àdho tà 'o tá àpóstolò nda ì ni ya dhi. ²⁵ Di dhyá àlo dré atsázò longóá àyi dré dhi: «Mì yi rè ká! Ago mì dré tá bhèle bádzo na dhi ì totó àyi tépelò na, adrélé mómndí kí tadhá.» ²⁶ Gò tépelò líkìbhá kí kàdrì nda ì dré ngàzo lile mómndí ni ìbe, àpóstolò nda kí adrì alizo àyi ìbe. Di, ì adrì tá àyi rìnyí sè ko, ì dré tá adrélé ngá ro, mómndí zyandre dhi kí dra àyi kí lebhé todràle kírá sè dhi sè.

²⁷ Y kàdrì àyi dre dhi, ì dré àyi kí 'òzo apfòle bhàgo kàdrì nda ì kandrá gò, kòwáná kí kàdrì dré àyi kí lizizó tàzoá dhi: ²⁸ «Mà logá tá àmi dré tà tadhama agó kòdhi ni rú sè dhi ko? Di, mì nò rè ká! Mì 'o àmikyá tà mì dré adrélé tadhálé kòdhi ayílé Yerúsalemá 'asé títi dre. Mì adrè kpá agó kòdhi ni kàrì le bhàle àma dri.»

²⁹ Gò Pèterò ì àpóstolò àruka nda ìbe dhi ì dré logózoá dhi: «Adrè leá dhi, mà kàdré Giká ni kúlí ka'í 'òle dhi kòdhya, mómndí kya ko. ³⁰ Giká àma kí tábhì kya tìngá Yésu mì dré tá àmikyá tidlé dràle fa kipakipa dri dhi dràdrà lèsè. ³¹ Di Giká dré akódhi nda ni tìngázò kurú na bhàle àyi dríágo lèsè adrélé ópí kàdrì ro ìndì mómndí kí tidrìlépi ró, kòferó láti Ìsèrèlè ànzi ì dré àyi kí togó ladzázò, Giká kòtiríro àyi kí tàkònzì ì be dhi bvó. ³² Ama dhyá tà nda kí nobhá mì sè dhi 'i, ngóro Tirí Lólo Giká dré afèle mómndyá adrèbhá àyi kúlí ka'í 'òle dhi ì dré dhi dré kpá adrélé dhi tìni.»

³³ Bhàgo kàdrì nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi kí togó dré aswázò tà tándì ró gò, ì dré adrèzó àyi kí le 'òle todràle. ³⁴ Fàrisáyò àlo rú be Gàmalìyélé dhi tá àyi nda ì kòfalé. Akódhi nda tà tàtrítí kúlí tadhálépi línđrì ro mómndyá títi ì mìlèsè dhi 'i. Di dré ngàzo àyi totó bhàgo kàdrì nda ì kòfalé tàá dhi, à kò'o rè àgo nda ì pfòle kívi na lókyá tsá sè. ³⁵ Gò dré tàzoá bhàgo nda ì dré dhi: «Ìsèrèlè ànzi ni ì, mì kàdré àmi kí líkí, tà mì dré adrélé lèle 'òle àgo kòdhi ì rú dhi sè. ³⁶ Gí rè lavulé ko, Tèwúdà apfò tá ìna tàá dhi, ì mómndí kàdrì 'i. Gò mómndí ànyìànyi kámá-su dhi ì dré ru amúzó akódhi be. Di, akódhi ni pfúzo

dràle gò, akódhi ni lebhébhá nda ki lapézó títi gò, àyi ki tà dré akízó nyínyi. ³⁷ Amvolásá dhi, Yúdási angálépi Gàlláya lésè dhi dré kpà apfòzo lókyá à dré tá adrérà'a mómndí ki na dhi 'á gò, dré mómndí zyandre dhi ki sèzo í vésè. Di, akódhi ni pfùzo kpà dràle gò, akódhi ni lebhébhá nda ki lapézó títi. ³⁸ Di nyànómvá, má adré táá àmi dré dhi: Mì kòtro àgo kòdhi ki tà rú ko. Mì tayí àyi lile. Tàko ko, tà ì dré adrélé lèle 'òle dhi kàngá mómndí í vélésè dhi, a ni dra akilé. ³⁹ Di, tà nda kàngá ina Giká vélésè dhi, mì kitswá àmikyá àyi ki kíkí bwà ko. Mì kàdré di àmi ki líkí, mì kòkisúró àmi adrérà'a ru pfu Giká be ko!» Di bhàgo kàdrì nda ì dré Gàmlàiyélè ni kúlí ka'izo. ⁴⁰ Gò ì dré àpóstolò nda ki azízó, àyi ki 'òzo bhwàle gò, lazizóá àyi dri dhi, ì kògò vélé tà ta Yésu ni rú sè ko. Gò ì dré àyi ki tayízó lile.

⁴¹ Di àpóstolò nda ì dré apfòzo bhàgo kàdrì nda í vélésè lenzébe lavulé, Giká dré tá ka'ile í kònya kanyò Yésu ni rú ni tà sè dhi sè. ⁴² Di kítú àlo àlo títi í sè dhi, ì adré tá tà tadhá tépelò na ìndí mómndí ki dzó í 'ásè, adrézó Rúbí Tani longó, adrézó tadhá dhi, Yésu Mésiyá 'í káya dhi.

6

A kípè àgo nzi-drì-rì dhi í kitswálé àpóstolò ki ledé

¹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Yésu ni ka'ibhá ì adré tá lizólé lile drìdrì. Di, àyi nda ì kòfalé dhi, Yúdà ànzi adrèbhá Giríkí ti ta dhi ì dré ngàzo adrélé kúlí ti Yúdà ànzi adrèbhá Ebèrè ti ta dhi í rú. Í adré tá táá dhi, à adré tá àyi ki tayítòkò ki tà tiví, à dré tá adrérà'a mányàngá lanzi mómndí í dré kítú àlo àlo í sè dhi 'á. ² Di àpóstolò mudrì-drì-rì dhi ì dré mómndyá ka'ibhá títi dhi ki kímózó gò, tàzoá àyi dré dhi: «Kitswá mà dré Giká ni kúlí tadhama tayízó, kitswázo mányàngá ni tà 'o dhi ko. ³ Di àma ki adrúpi í, lè mì kòkipè àmi kòfalé àgo nzi-drì-rì gabhá Tirí Lólo sè ìndí tògyá sè, àyi ki tà dré adrézó dóro mómndí í milésè dhi í, mà kòtayíró àzì nda àyi drígá. ⁴ Di àma ró dhi, mà ni àma ki fe títi adrélé tà ta Giká be, adrézó kpà akódhi ni kúlí tadhá.» ⁵ Di mómndyá zyandre títi nda ì dré tà nda ni ka'izo. Gò ì dré Sètèfánò, adrélépi tà ka'ika'í íbe kàdrì ìndí gàlepi Tirí Lólo sè dhi ki kípèzo, túmání Filípò íbe, Pòròkórò be, Nìkànórà be, Tímónà be, Pàrùmèná be, tsàle Nìkòlá angálépi Atiyòkiyá lésè, Yúdà ànzi ki Giká ni ka'ilepi dhi be. ⁶ Gò ì dré àyi nda ki bhàzo àpóstolò í kandrá. Di àyi nda ì dré tà zizo Giká tí àyi dré, drígá bhàzo àyi àlo àlo títi í dri, Giká kòbhàró tà tani àyi dri be dhi bvò.

⁷ Di Giká ni kúlí adré tá ayilé lile drìdrì. Mómndyá ka'ibhá Yèrusalémà na dhi ì adré tá lizólé lavulé. Ayi nda ì kòfalé dhi, kòwánà zyandre dhi ì ka'í tà Yésu gò, adrézó tròle akódhi ni tà rú.

A ru Sètèfánò

⁸ Sètèfánò nda tá Giká ni togó tani íbe í rú, ìndí rínyi ni íbe bí gò, dré adrézó tà kàdrì lindríga ró adrèbhá Giká ni rínyi tadhá dhi ki 'o mómndí í kòfalé. ⁹ Di, mómndí àruka angábhá lisàmbò dzó zìle «Màràbà trile dhi kya» ró dhi lésè dhi, ì dré ngàzo ligilé Sètèfánò rú, adrézó tà kayi tíá. Ayi nda í tà Yúdà ànzi angábhá Kirènè lésè, Aligizàndriyá lésè, bvò Kilikiyá àdhyá lésè, ìndí bvò Asiyá àdhyá lésè dhi 'i. ¹⁰ Di, ì kitswá tá àyikyá Sètèfánò ni lavú bwà ko. Angyá ko, adré tà tà ta tògyá sè ìndí Tirí Lólo ni rínyi sè.

¹¹ Gò ì dré làfa fèzo lùzu ró mómndí àruka ì dré, ì kòtárò kìnzó sè dhi: «Mà yi Sètèfánò adrérà'a làdhá dha Mósè rú, ìndí Giká rú.» ¹² Di ì dré mómndí zyandre dhi í, bhàgo í, ìndí tatrìtrì kúlí tadhábhá íbe dhi ki 'a tifízó ligilé Sètèfánò rú. Gò àyi nda ì dré akódhi ni rùzo, drìzoá lizo ába Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì í kandrá. ¹³ Di ì dré mómndí àruka ki 'òzo pfòle táá kìnzó sè dhi: «Agó kòdhi adré ngbú adrélé tà ta kònzì àma ki tépelò lólo dhi rú, ìndí Mósè ni tatrìtrì kúlí rú. ¹⁴ Tàko ko, mà yi akódhi adrérà'a táá dhi, Yésu Nàzàrétá lésè kòdhi ni tépelò nda ni pfu gò, labhi Mósè dré tayilé àma dré dhi ki ladzázó.» ¹⁵ Di bhàgo kàdrì títi ru kímóbhá nda ki mì tà Sètèfánò dri gò, ì dré nòzoá dhi, akódhi ni mibhalé tà ángelò àdhyá tìni.

7

Sètèfánò logó kúlí Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì í dré

¹ Gò kòwánà ki kàdrì dré lizizóá Sètèfánò tí dhi: «Tà tàle mí rú kòdhi í tà bàti 'i?» ² Di Sètèfánò dré logózóá dhi: «Àma adrúpi í àma atá íbe ni í, mì yi rè àma kúlí ká! Giká mìlanzilanzì ro dhí agá tà àma ki tàbhi Àbàràrà kandrá, akódhi dré tá adrérà'a bvò Mèsòpòtámíyá àdhyá na dhi 'á, drìdrì dré bhà mòzo bvò Kàràná àdhyá na dhi kandrá. ³ Giká dré tàzoá drá dhi: «Mì tayí àmi bvò í àmi sùrú be, lizo bvò mà dré dra tadhálé mì dré dhi na.» ⁴ Di Àbàràrà dré bvò Kàládáyò kya ni tayízó gò, lizo bhà mò Kàràná na.

* 7:3 7:3 A kònò Kìdhoma 12:1.

Akódhi ni atá ni dràma àmvolèsè dhi, Giká dré akódhi ni amùzo alìle bvò mì dré adrézó adrélé àndrò kònìdhi lè.

⁵ Dì, Giká fè tá akódhi dré bvò tàylè ro dhi kònwarè ko. Fè tá ndìndì àrà dré kitswázó pá bha lána dhì ko. Dì, lazì tá ìna dhì, í ni dra bvò nda ni fe akódhi dré, ìndì bvò nda ni adrè akódhi ni toyó ì dré tàylè ro, tágba dré rè dhu adrézó mvá àko dhì. ⁶ Giká tá drá dhi: <Àmì toyó kì adrè mómí twá ì ró mómí àruka kì bvò na. A ni àyi kì bha adrélé mārābà ì ró, adrézó àyi kì mī pfo kóná kámá-su. ⁷ Dì, má ni mána tà bha sùrú dra àyi kì bhàlepi adrélé mārābà ì ró dhì dri. Amvolàsà dhì, ì ni angá bvò nda lèsè, agòle adrélé áma lindrì bha àrà kònìdhi 'á.>[†] ⁸ Gò Giká dré tà bhàzo ru yìzo Abàràma be tàzoá dhì, ì kòlwa àyi kì ànzìago ì títi, tà ru yìzo nda ni tadházó.* Gò Abàràma dré Isákà ni tìzo gò, akódhi ni lwàzo kítú ni nzi-drì-na sè. Isákà dré Yàkòbhò ni tìzo gò, Yàkòbhò nda dré áma kì tábhì mudrì-drì-rì dhì kì tìzo.

⁹ Amvolàsà dhì, áma kì tábhì ì dré lovó kónzi bhàzo àyi kì tùgumvá Yòsèfà rú gò, ì dré akódhi ni lagìzo adrélé mārābà ro bvò Ezèpétò àdhya na. Dì, Giká tá ìna tùmání akódhi be gò, ¹⁰ dré akódhi ni apázó akódhi ni kizà títi ì lèsè. Tàko ko, fè tá tògyá akódhi dré, akódhi ni tà 'òzo adrélé dóro Fàráwò, ópí kàdrì Ezèpétò drìle dhì mìlèsè. Dì Fàráwò nda dré Yòsèfà ni bhàzo adrélé ópí ro í bvò Ezèpétò drìle, ìndì tà títi àyi dzó kàdrì na dhì ì drìle.

¹¹ Gò kàrbhò dré dhèzo bvò wáyi Ezèpétò àdhya 'àsè, ìndì Kànanà àdhya 'àsè. Kizà tá kàdrì lavulè gò, áma kì tábhì ì dré kitswázó mánýangá kiséwà ko. ¹² Dì Yàkòbhò kóyi ngánò tá Ezèpétò na be dhì dre dhì, dré áma kì tábhì kì mùzo lile kònale vèsè ni àlo sè. ¹³ Dì vèsè ni rì sè dhì, Yòsèfà dré àyi 'òzo àyi adrúpi nda ì dré nìle gò, Yòsèfà ni sùrú tadházó Fàráwò dré. ¹⁴ Gò Yòsèfà dré mómí mùzo lile àyi atá Yàkòbhò kì adrì àyi sùrú ìbe títi. Àyi nda ì tá mómí nyadhì-na-drì-mudrì-drì-nzi. ¹⁵ Dì Yàkòbhò ì dré lizo áma kì tábhì ìbe Ezèpétò na gò, ì dré todràzo kònale. ¹⁶ Bvóá dhì, àyi kì àbvò kì dzó lizo bhàá mógó àlo Sikémè le dhì na. Abàràma gí tá mógó nda láfa sè Emórà ni ànzi ì drìgá.

¹⁷ Lókyá Giká dré tá adrérà'a 'òle tà ì dré tà lazilè Abàràma dré dhì ni 'o dhì 'á dhì, mómíyá àmakya ì lizó tá zyandre ró Ezèpétò na. ¹⁸ Gò ópí kàdrì àzya Yòsèfà ni tà nìlepi ko dhì dré ngàzo adrélé ópí nya Ezèpétò dri. ¹⁹ Akódhi nda dré áma kì sùrú kì litízó, áma kì tábhì kì mī pfòzo, àyi kì 'òzo àyi kì ànzi kùrì kì labhé tayilè, ì kòtòdràro be dhì bvò.

²⁰ Dì lókyá nda sè dhì, Mósè ni tìzo. Akódhi ni tà avé tá Giká mìlèsè tò. A dré akódhi ni likízó atá ni ni dzó na mbà na. ²¹ Dì à kòlabhé akódhi tayilè dre dhì, Fàráwò ni zapi dré akódhi ni kisuzó gò, dòzoá likilè àyi tándi ni mvá ro. ²² Gò Mósè nda ni tadházó tògyá wáyi Ezèpétò kya sè gò, dré mbàzo atsálè rìnyì ró kúlí tàma sè ìndì tà 'òma sè.

²³ Mósè ni kóná kòtsa nyadhì-rì dre dhì, dré kisuzóá dhì, ì ni lì àyi adrúpi Isèrèlè ànzi kì no. ²⁴ Gò dré Ezèpétò agó àlo dhì ni nòzo adrérà'a Isèrèlè mvá àlo dhì ni mī pfo. Dì dré fizo dhya adrélé mī pfòle nda ni tará ga gò, Ezèpétò agó nda ni pfùzo dràle. ²⁵ Mósè adrè tá ìna kisúá dhì, àyi adrúpi Isèrèlè ànzi kì tá nìá tàle dhì, Giká amù ì kitswálè àyi kì apá dhì be. Dì, ì nì tá àyikya tà nda ko. ²⁶ Kítú bvóá dhì sè dhì, Mósè dré tsàzo Isèrèlè ànzi rì dhì kì kisúá adrérà'a ru pfo. Lè tá àyi kì 'òle ru amù tódhyá àyi kòfalèsè gò, dré tàzoá àyi dré dhì: <Áma arúpi ì, àmì kó adrúpi ì ró dhì, mì adrè dè àmìkya ru 'o kónzi àdho tà sè?> ²⁷ Dì, dhya adrélèpi tà àyi adrúpi ni mī pfo dhì dré ìna Mósè ni gbòzo, tàzoá dhì: <Adhi bhà mì adrélé ópí ro ìndì tàbvò tàlepi ró áma drìle dhì nì?> ²⁸ Mí adrè mína áma le pfùle dràle, ngóro mí dré Ezèpétò agó kònàdhi ni pfùle dràle agyá dhì tìni?>[§] ²⁹ Mósè kóyi kúlí nda dre dhì, dré lapázó bvò nda lèsè, lile atsálè mómí twá ro bvò Màdiyàná àdhya na. Gò dré ànzìago rì dhì kì tìzo kònale.

³⁰ Kóná nyadhì-rì àmvolèsè dhì, àngéló àlo dhì dré agázó Mósè kandrá fanzì adrélèpi tá kòle àtsi ró dhì na, duku ànyi kóngó Sináyì àdhya làga dhì na. ³¹ Dì Mósè kònò tà nda dre dhì, akódhi ni lindrì dré gázo bhwàbhwa ngá dré adrélé nòle nda ni tà sè. Dré tá adrérà'a àyi kiséwà ngá nda ni no dhì 'á dhì, dré Mírì ni kúlí yìzo tàá dhì: ³² <Ma Giká àmì tábhì kya 'ì, Giká Abàràma àdhya, Isákà àdhya ìndì Yàkòbhò àdhya 'ì.> Mósè dré ngàzo adrélé lyàle gò, dré gòzo ngá nda ni tabhì nòle ko tírì dré. ³³ Dì Mírì dré tàzoá drá dhì: <Mí tuvù àmì kámókà ì mí pásè. Tàko ko, àrà mí dré adrézó àmì totó 'á kònìdhi, àrà lólo dhì 'ì. ³⁴ Má nò kizà áma mómíyá ì dré adrélé nyàle Ezèpétò na dhì, àyi kì tongotongo kì yìzo dre. Dì má asì kitswálè àyi kì apá dhì bvò. Mí alì dì nyànómvá, má kòmùro mi lile Ezèpétò na.>^{*}

[†] 7:7 7:7 A kònò Kìdhoma 15:13-14. [‡] 7:8 7:8 Tà Giká dré tà bhàle ru yìzo Abàràma be tàzoá dhì, ì kòlwa àyi kì ànzìago ì títi kònìdhi adrè tá tadhá dhì, àyi tá Giká ni sùrú 'ì káyá dhì. [§] 7:28 7:28 A kònò Pfòma 2:14. ^{*} 7:34 7:34 A kònò Pfòma 3:5-10.

³⁵ Mósè kòdhi, dhya Ìsèrélè ànzì ì dré tá gále tázòá drá dhi, <Adhi bhà mi adrélé ópí ro ìndì tàbvo tàlepi ró àma drìle dhi nì?> nda 'i. Di, Giká mù tá ìna akódhi nda adrélé àyi kì ópí ro ìndì àyi kì apálépi ró dhi kòdhiya. Mù tá akódhi ángéló agálépi akódhi kandrà fanzì adrélépi tá kòle dhi na dhi sè. ³⁶ Di Mósè nda adri tá Ìsèrélè ànzì ì apfòzo àyi ìbe Ezèpétò lèsè dhi nì. 'O tá tá línríga ró adrébhá tá Giká nì rìnyì tadhá dhi ì Ezèpétò na, yìandre Kika mìle, ìndì duku na kóná nyadhi-rì.'

³⁷ Mósè kòdhi, dhya tá tàlepi Ìsèrélè ànzì ì dré dhi, <Giká nì pròfètà àlo má tìni dhi nì 'o apfòle àmi kì tàndì kì sùrú lèsè amùle àmi dré> nda 'i. ³⁸ Akódhi nda tá tùmání àma kì mónyá ru kímóbhá duku na dhi ìbe. Totó tá ì àma kì tábhi kì kòfalé 'á, ángéló adrélépi tá ta ì be kòngó Sínáyì àdhyà drìna dhi be. Kisú tá kúlí lídrì àdhyà ì gò, kúlí nda kì longózo tayíle àma dré.

³⁹ Di, àma kì tábhi nda ì lè tá àyikya akódhi nì kúlí ka'ile 'òle ko. Be ró dhi, ì gá tá àyikya akódhi. Àyi kì togó na dhi, ì lè tá gòle Ezèpétò na. ⁴⁰ Gò ì dré tázòá Aróná dré dhi: <Mì ledé àma dré giká kitswábhá àma kì drì ko dhi ì wà. Angyá ko, kàdré ìna Mósè àma kì adrìlepi apfòle Ezèpétò lèsè kòdhi nì tà sè dhi, mà nì ngalé àdho tà 'o akódhi nì ya dhi ko.> ⁴¹ Di ì dré tí ngbòlò línrí ledézo, ngá fèzo drá mòbòmà ro gò, gwányá 'òzo lenzézó ngá línrí ì dré tá ledélé àyi kì drígá sè nda nì tà sè. ⁴² Di, Giká dré ìna àmvò alázó àyi rú gò, àyi kì tayízo adrélé línrí fe bhìbhìnyà bhù na dhi ì dré, ngóro tìsile búkù pròfètà kya na dhi tìni:

<Ìsèrélè ànzì nì ì, mì alì tá tsì kà'wá pfùle dhi kì afè má dré mòbòmà àruka ìbe, mì dré tá adrerà'a duku na kóná nyadhi-rì dhi 'á dhi 'í?

⁴³ Kòkò! Mì todó tá àmikya ngá línrí mì dré tá ledélé kitswázó línrí fe drá dhi ì kòdhiya: wémà Mòlókò àdhyà ì bhìbhìnyà línrí àmi kì giká Ràyifánà àdhyà be.^S Di àsà dhi, má nì àmi kì mu adrélé móndí twá ì ró bvò Babilónà àmvona dhi na.>^{*}

⁴⁴ Ama kì tábhi nda ì todó tá kpà tabèrènakolò adrélépi Giká nì adrema nì tà tadhá dhi duku 'àsè. A ledé tá tabèrènakolò nda làsú be ngóro Giká dré tá tàle Mósè dré dhi tìni, ìndì ngá línrí dré tá tadhálé drá dhi tìni. ⁴⁵ A kòtayì tabèrènakolò nda àma kì tábhi ì dré Yòsúwá be dre dhi, àyi nda ì dré dòzoá lizo ába bvò sùrú twá Giká dré dròle àyi kandrásè dhi kya na. Gò tabèrènakolò nda dré adrézo bvò nda lé tsàle ópí Dàwídi nì lókyá 'á.

⁴⁶ Dàwídi nda nì tà tá dóro Giká mùlèsè gò, dré Giká nì ti lizízo, kòtayíró ì dzó kàdrì sì Giká Yàkòbhò àdhyà dré.[†] ⁴⁷ Di, Dàwídi nì mvá Sòlòmónò dré ìna dzó kàdrì nda nì sizo drá nì. ⁴⁸ Di, Giká kurú na bhù na dhi adré ìna adrélé dzó móndí ì dré adrélé sile dhi ì 'àsè ko. Ngóro pròfètà dré adrélé tàle dhi tìni:

⁴⁹ <Mírì tà dhi: Bhù àrà má dré adrézo lírìlé adrélé òpì nya 'á dhi 'i, ìndì bvò àrà má dré adrézo àma pá bha dríá dhi 'i.

Mì nì di dzó kárà be ngíni dhi nì si má dré kòdhiya?
Àrà má dré dra lovózo lána dhi nì adré ángolé?

⁵⁰ Ama drígá ledé ngá kòdhi ì títì nì ko?>[‡]

⁵¹ Àmi àmi kì togó 'obhá tombálé, ìndì àmi kì bíbhálé tabhóbhá adrézo lígìlé Giká rú nì ì, àmi ngóro àmi kì tábhi nda ì tìni: Mì adré ngbú adrélé Tírì Lólo nì kúlí kayikayi!
⁵² Pròfètà àlo àmi kì tábhi ì dré mì pfòle ko dhi tsì be? Y tupfú tá ndìndì pròfètà adrébhá tá Dhya gyàgya dhi nì alìma nì tà longó dhi ì todràle. Di nyànómvá dhi, mì lefè àmikya akódhi nda kàribhá ì drígá gò, mì dré akódhi nì pfúzo dràle. ⁵³ Mì kisú tá Giká nì tatrítí kúlí dré longolé ángéló ì tí dhi gò, mì dré àmikya tà tatrítí kúlí nda dré adrélé tàle dhi kì ka'izo 'òle ko!>

A lebhé Sètèfánò dràle kírà sè

⁵⁴ Bhàgo kàdrì nda ì kòyi tà nda ì dre dhi, àyi kì togó dré aswázó Sètèfánò rú gò, ì dré adrézo sikkálándrà tsì bvóá. ⁵⁵ Di, Sètèfánò gálépi Tírì Lólo sè nda dré ìna mì tingázó kurú na bhù na Giká nì mùlanzilanzì no, ìndì Yèsu nì no adrerà'a àyi totó Giká nì dríágo lèsè. ⁵⁶ Dré tázòá dhi: <Mì nò rè ká! Má adré nòá dhi, bhù lanzì ru dre. Di má adré Móndí nì Mvá nì no adrerà'a àyi totó Giká nì dríágo lèsè!>

⁵⁷ Ì kòyi tà nda sè dhi, ì dré àyi kì bíbhálé tabhózo gò, tetrezó kúlí 'u'u sè. Di ì dré dhèzo Sètèfánò dri, ⁵⁸ akódhi nì se pfòzo ába bhàandre 'àsè kivi na gò, ì dré kidhózo adrélé akódhi nì lebhé kírà sè. Di akódhi nì asikìbhá nda ì tuvú tá àyi kì kítá kidhi àdhyà ì

[†] 7:36 7:36 A kònò Pfóma 7:3; 14:21; Ngá nàma 14:33. [‡] 7:37 7:37 A kònò Dùtèrònómè 18:15, 18. ^S 7:43 7:43

Mòlókò ìndì Ràyifánà kòni ì tá giká tàko móndí sùrú twá ro dhi ì dré adrélé línrí bhàle dhi 'i. ^{*} 7:43 7:43 A kònò Amósà 5:25-27. [†] 7:46 7:46 Wárágá àruka Giká nì kúlí tìsizo àyi dri dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni kì kisú kònwa: <kòtayíró ì dzó kàdrì sì Yàkòbhò nì ànzì ì dré.> [‡] 7:50 7:50 A kònò Esáyá 66:1-2.

lebhélé kàdhúra àlo rú zìle Sàwùlò dhi pá. § 59 I dré tá adrérà'a Sètèfàno ni lebhé dhi 'á dhi, adré tá liyílé Mírì rú adrézó tǎá dhi: «Mírì Yésu, mí do áma lídrì wà!» 60 Di dré dhèzo áyi kórókó titì gò, yòzoá dhi: «Mírì, mí bhà tàkonzì kònìdhi áyi dri ko.» Kòtá tà nda dre dhi, dré dràzo.

8

1 Di Sàwùlò nda ka'í tá kpà dhi, à kòpfu Sètèfàno dràle wà dhi 'í.

A pfo mǎndyá Ekèlèzya le dhi ki mì lavulé

Kìdhóle kitú nda sè dhi, à dré kìdhózo adrélé mǎndyá Ekèlèzya Yèrusalémà àdhyà lé dhi ki mì pfo lavulé. Di áyi tití nda ì dré lapázó ayíbe bvò Yúdáyà àdhyà 'ásè ìndì Sàmàriyá àdhyà 'ásè. Tayí tá ngbà 'í àpóstolò ì Yèrusalémà 'a kòdhyà. 2 Ago àruka adrèbhá tá tròle Giká ni tà rú dhi ì dré Sètèfàno ni àbvò dǎzo, lizo siá. Gò ì dré akódhi ni ngòzo tà tǎndì rǎ.

3 Di, Sàwùlò ro dhi, dré ìna áyi fèzo kítswálé Ekèlèzya ni tà pfu. Adré tá tatsilé Yésu ni ka'ìbhá ki ndabe dzó àlo àlo ì 'ásè, adrézó ago ki turú tòkò íbe, adrézó áyi ki 'o lebhélé bǎdzó na.

Filipò longó Rúbí Tani Sàmàriyà na

4 Mǎndyá ka'ìbhá ayíbhá nda ì adré tá Rúbí Tani longó àrà tití ì dré adrézó lavulé dhi ì 'ásè. 5 Di Filipò lí tà ìna bhàandre àlo bvò Sàmàriyá àdhyà lé dhi na gò, kìdhóle adrélé Mésiyá ni tà longó mǎndì ì dré kǎnàle. 6 Mǎndyá zyandre nda ì kǎyi tà Filipò dré adrélé tǎle dhi ì, ìndì ì kǎnò tà líndrìga rǎ dré adrélé 'òle dhi ì dre dhi, ì dré adrézó bíbhálé ga akódhi ni kúlí yi lovo sè. 7 Tirí kǎnzi bí dhi ì adré tá topfòle mǎndì ì lesè tetrèbe. Mǎndì bí mèrèkpe ro, ìndì pá be àbvò ro dhi ì adré tá kpà adrélé. 8 Tà nda sè dhi, arí adré tá gǎle bhàandre nda léna bí.

Simónà kǎdzógó ro dhi ka'í Yésu

9 Bhàandre nda 'á dhi, agó àlo rú be Simónà dhi adré tá làndrì ndri lókyá be vwàvwà ro, adrézó mǎndyá tití Sàmàriyá le dhi ki líndrì tigá. Adré tá tǎá dhi, ì ìna mǎndì kǎdrì 'í. 10 Mǎndyá tití kìdhóle áyi tǎko ì rú tsǎle áyi kǎdrìkǎdrì ì rú dhi ì adré tá akódhi ni yi lovo sè, adrézó tǎá dhi: «Dhya kǎdhi, rinyí angálépi Giká vélésè rú zìle «Rinyí kǎdrì» dhi 'i.» 11 I adré tá tròle akódhi rú, dré tá adrélé áyi ki líndrì tigá áyi làndrì tà sè lókyá be vwàvwà ro dhi sè. 12 Di, ì kǎyi Rúbí Tani Filipò dré adrélé longólé Giká ni Opì ni tà dri ìndì Yésu Kristo ni tà dri dhi dre dhi, áyi ago rǎ ìndì tòko rǎ dhi ì dré Rúbí nda ni ka'izo gò, ì dré bǎtisimò dǎzo. 13 Simónà ni tǎndì dré kpà ka'izo gò, bǎtisimò dǎzo. Dré ngǎzo adrélé tròle Filipò rú, adrézó tà kǎdrì líndrìga rǎ dré adrélé 'òle dhi ki no gò, akódhi ni líndrì dré adrézó gǎle ásá.

14 Apóstolò Yèrusalémà na dhi ì kǎyi tǎle dhi, mǎndyá Sàmàriyá le dhi ì ka'í tá Giká ni kúlí dhi dre dhi, ì dré Pétèro ki amúzo Yòwànì be áyi vélé. 15 Áyi nda ì kǎtsá dre dhi, ì dré tà zizo Giká tí mǎndyá ka'ìbhá nda ì dré, ì kǎkísúrò Tirí Lólo be dhi bvò. 16 Tǎko ko, Tirí Lólo nda asó tá rè dhu áyi ko. I kǎsù tá ngbà 'í bǎtisimò Mírì Yésu ni rú sè dhi kòdhyà. 17 Di Pétèro ì Yòwànì be dhi ì dré drígá bhàzo áyi àlo àlo tití nda ì dri gò, ì dré Tirí Lólo kǎsúzo.

18 Di Simónà nda kǎnò, mǎndì ì adré tá Tirí Lólo kǎsù àpóstolò ki drígá bhàma áyi dri dhi sè dhi dre dhi, dré láfa lèzo fèle Pétèro ì dré Yòwànì be, 19 tǎzoá dhi: «Mì afè kǎkpà rinyí kǎdhi má dré wà, kítswálé dhyà àngùdhi má dré dra drígá bhàzo dríá dhi kǎkísúrò Tirí Lólo be dhi bvò.» 20 Di, Pétèro logó drá dhi: «Mì kǎdrà tǎmǎnì ámi láfa be! Tǎko ko, mí kǎsù tá mǎna dhi, mí ni tà tá Giká dré adrélé afèle àngyá dhi ni gǎ láfa sè. 21 Mì tà àko Giká ni ázi kǎdhi léna, ámi togó dré adrélé gyágya Giká kǎndrá ko dhi sè. 22 Lè mí kǎladzá dí ámi togó tà kǎnzi mí dré kǎsùle 'òle kǎdhi ni tà sè. Mí zi kpà tà Mírì tí, kǎtrírò ámi tà kǎnzi nda be dhi bvò. 23 Tǎko ko, má nò dhi, ámi togó ga tà kǎdzí sè bí, ìndì mí mǎndì 'ìle tàkonzì sè dhi 'i.» 24 Di Simónà logó dhi: «Ámi ki tǎndì, mì kǎzi tà Mírì tí má dré ámi, tà mì dré tǎle kǎdhi ki àlo kǎtsárò má rú ko dhi bvò.»

25 Amvolásá dhi, Pétèro ì Yòwànì be dhi ì dré Mírì Yésu ni tà ì dré nòle ìndì ì dré yile dhi ki longózo, akódhi ni kúlí tǎdházó mǎndyá kǎnàle dhi ì dré. Gò ì dré gòzo gòle Yèrusalémà na, Rúbí Tani longóbe bhà bí Sàmàriyá kya ì 'ásè.

Filipò longó Rúbí Tani Ètìyòpiyá agó àlo dhi dré

26 Amvolásá dhi, àngélò Mírì àdhyà dré tǎzoá Filipò dré dhi: «Mì nga líle tǎbhu na láti sílepi Yèrusalémà lesè líle Gázà na duku 'ásè dhi 'ásè.» 27 Di Filipò dré ngǎzo líle.

Láti 'á dhi, ì dré drí sizo Etyòpiyà agó àlo dhi be. Akódhi nda tá ùnikí 'i, ìndì mómí kàdrì Kándákè, Etyòpiyà ki ópí kàdrì tòko ró dhi zále, adrélépi láfa ni ni líkí títi dhi 'i.* Akódhi lí tá Yérusalémá na kitswálé Giká ni lindri bha. ²⁸ Dré tá adrerá'a nzile dhi 'á dhi, lírí tá áyi támambírì dóngí dré adréle sele ni dhi na, adréle búkú prófétá Esáyá àdhyá ni na kúlí be drádra. ²⁹ Gó Tirí Lólo dré tázoá Filípò dré dhi: «Mí kisi mi ànyí támambírì kòdhi lága, mì kòlìró túmánì agó kòdhi be.» ³⁰ Dì Filípò dré ràzo tsále ànyí támambírì nda lága gò, agó nda ni yi adrerá'a búkú prófétá Esáyá àdhyá ni na. Dré lízizóá tíá dhi: «Mí ni tà mí dré adréle nále kòdhi ni àndu be?»

³¹ Dì agó nda logó dhi: «Má ni kitswá níá ngíni dhyá àlo kóngi àndu ni má dré ko dhi?» Dì dré Filípò ni zizo mbàle lírìlé í lága támambírì na. ³² Tá Giká ni Kúlí na dré tá adréle nále dhi tá tá kòndhi 'i:

«À drí tá akódhi ànzya gá à dré adréle kábilígyà se lízo ába àrà adrézó líá dhi na dhi tíni.

Ngóro kábilígyà mvá dré adréle kíri dhyá adrélépi áyi bhí re dhi kandrá dhi tíni dhi, akódhi nzì ti ko.

³³ A nò tá akódhi mómí tàko ró gò, akódhi ni tàbvó tàzo gyágya ko.

Adhi ni kitswá akódhi ni ànzimvá ki tá títi dhi nì? Tàko ko, à tingá akódhi ni lídrì bvò drìsè dre.»[†]

³⁴ Gó Etyòpiyà agó nda dré lízizóá Filípò tí dhi: «Mí tà rè má dré ká: Prófétá kòdhi adré àdhi ni tà ta kòdhyá? Adré áyi tàndi ni tà ta, kó ngalè mómí ázya ni tà ta kòdhyá?»

³⁵ Dì kikhólé tá dré tá adréle nále nda rú dhi, Filípò dré Rúbí Tani Yésu ni tà dri dhi ni longózó drá.

³⁶ Í dré tá adrerá'a líle láti 'ásè dhi 'á dhi, ì dré tsázo ànyí àrà àlo yí be dhi lága. Dì Etyòpiyà agó nda dré tázoá dhi: «Mí nò rè ká! Yí kó be kòdhi dhi, tà má dré kitswázó bátisimò do bwà ko dhi àdho tà 'i?» [³⁷ †] ³⁸ Dì dré tázoá dhi, à kòkíkí támambírì. Gó Filípò í agó nda be dhi ì dré sizo file yí na gò, Filípò dré bátisimò fèzo drá. ³⁹ Dì ì kápfo yí nda lèsè dre dhi, Mírì ni Tirí dré ndrìri Filípò ni dózo. Etyòpiyà agó nda gò véle akódhi ni no ko. Dì dré gòzo adréle líle lenzébe. ⁴⁰ Dì Filípò ro dhi, dré gòzo áyi kisé bhàandre rú zìle Azótó dhi na. Dì dré ngàzo láti do lízo Kàyisàriyá na, Rúbí Tani longóbe bhàandre àlo àlo títi dhi ì 'ásè.

9

Sàwùlò ladzá áyi togó Yésu ni ka'í

(A kònò kpà Tà 'òle dhi ì 22:6-16; 26:12-18)

¹ Lókyá nda kòndhi sè dhi, Sàwùlò gò ìna adréle lálíle Mírì Yésu ni ka'íbhá ì bvò, adrézó drádrá kúlí ta àyi ki tà sè. Dì dré ngàzo líle kòwáná ki kàdrì véna ² akódhi ni lízì, kòtisíró wárágá ì Yúdà ànzì ki lísámbò dzó ki kàdrì Dàmásékè na dhi ì dré, ì kòní tsa mómí ágo ró ìndì tòko ró adrébhá Yésu ni láti lebè dhi ki kisé dhi, ì kòturúro áyi agòzo áyi íbe Yérusalémá le be dhi bvò.

³ Dì dré tá adrerá'a láti 'á, adréle tsále ànyí Dàmásékè lága dhi 'á dhi, ngádra bhù lèsè dhi dré kòzo ngbò ró ngá kazá akódhi lágàsè kúrú. ⁴ Dì dré dhèzo kíni mi gò, kúlí yi tãrà'a ì dré dhi: «Sàwùlò, Sàwùlò, mí adré áma mì pfo àdho tà sè?» ⁵ Sàwùlò lízì dhi: «Mírì, mí àdhi 'i?» Dì kúlí nda logó drá dhi: «Ma Yésu mí dré mína adréle mì pfòle dhi 'i. ⁶ Dì mí nga file bhàandre na. Kònàle dhi, à ni tà kitswálépi mí dré dra 'òle dhi ni ta mí dré.»

⁷ Mómíyá adrébhá tá atsi to túmánì Sàwùlò be dhi ì kíkí tá áyi, adréle tà nda ni no síbhálé be ngbo. Í yi tá kúlí nda 'í, dhi, ì nò àyikya dhyá àlo ko. ⁸ Gó Sàwùlò dré ngàzo kíni misè. Dì, dré mì nzizo dhi, kitswá tá ìna ngá no bwà ko. Dì à dré akódhi ni drígá rúzo, akódhi ni sèzo fizo ába Dàmásékè na. ⁹ Gó dré adrézó kònàle kíti na ngá no àko ró, ngá nya àko ró ìndì ngá mvu àko ró.

¹⁰ Dàmásékè na dhi, Yésu ni ka'ílepi àlo rú be Anàniyá dhi tá be. Dì ngá dré agázó akódhi mi toróbí tíni gò, Mírì dré tázoá drá dhi: «Anàniyá!» Akódhi logó dhi: «Mírì, ma kòndhi.» ¹¹ Dì Mírì tá drá dhi: «Mí nga líle láti andre rú zìle Pyá dhi na, agó àlo rú be Yúdásì dhi bhàna. Kònàle dhi, mí lízì agó rú zìle Sàwùlò angálépi Tàrusò lèsè dhi ni tà. Akódhi nda adré tá zì má tí lókyá kòndhi sè. ¹² Ngá agá akódhi mi toróbí tíni gò, dré agó àlo rú be Anàniyá dhi ni nózo firá'a drígá bha ì dri, ì kògòró ngá no be dhi bvò.» ¹³ Dì, Anàniyá logó dhi: «Mírì, má yi mómí bí dhi ì tí tà kònzì títi agó kòdhi dré 'òle ámi

* **8:27** 8:27 «Uníkí» kòndhi, agó angléle kitswálé ópí kàdrì ni àzì 'o dhi 'i. † **8:33** 8:33 A kònò Esáyá 53:7-8. ‡ **8:37** 8:37 Wárágá Giká ni Kúlí tiszizo áyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisé kònwa ko: [Filípò tà drá dhi: «Mí kòka'í ámi togó wáyi sè dhi, mì ni kitswá bátisimò do.» Dì agó nda logó dhi: «Má adré ka'í dhi, Yésu Kristo Giká ni Mvágó 'i.»]

móndyá lólo Yèrusalémà na dhi i rú dhi i 'i. ¹⁴ Atsá kpà kònwa rìnyí í dré kiséulé kòwánà kàdrí i véna dhi be, kitswálé móndyá títi adrébhá ámi zi àyi kí Mírì ro dhi kí turú dhi bvò.» ¹⁵ Dì, Mírì tà Anànyá dré dhi: «Mí lè! Tàko ko, agó kòdhi dhya má dré zìle adrélé áma àzì 'o dhì 'i. A ni lí áma tà longó móndyá sùrú twá ro dhi i dré, àyi kí ópí i dré, ìndì Isèrèlè ànzì i dré. ¹⁶ Má ni kizà kàdrí kitswálépi dré dra nyàle áma tà sè dhi ni tadhá drá.»

¹⁷ Gò Anànyá dré lizo file Sàwùlò ni kiséú dzó nda na. Dré drígá bhàzo akódhi dri, tázóá dhi: «Áma adrúpi Sàwùlò, Mírì Yésu agalépi mí kandrà láti bhálé dhi amù ma ni, mí kògoró ngá no, ìndì mí kògaró Tirí Lólo sè be dhi bvò.» ¹⁸ Gbá kòdhwa, ngá ngóro kósyá kobhó tíni dhi dré adhézo Sàwùlò mìlèsè gò, dré gòzo adrélé ngá no. Dì dré ngàzo bàtisímò do. ¹⁹ Bvóá dhi, dré ngá nyàzo gò, gòzo rìnyí kiséú.

Sàwùlò longó Rúbí Taní Dàmàsékè na

Gò Sàwùlò dré adrézó Yésu ni ka'ìbhá Dàmàsékè le dhi i véna lókyá be vwàvwà ro tsà. ²⁰ Gbá lókyá nda sè dhi, dré ngàzo adrélé Yésu ni tà longó Yúdá ànzì kí lísámbò dzó i 'àsè, adrézó tadhá dhi, Yésu nda Gíkà ni Mvágó 'i káyà dhi. ²¹ Móndyá títi adrébhá akódhi ni yi dhi kí línrí adré tá gále bhwábhwa gò, ì dré adrézó líziá àyi kòfalèsè dhi: «Agó kòdhi tsì dhya adrélépi tá móndyá adrébhá Yésu kòdhi ni ka'ì Yèrusalémà na dhi kí mí pfo lavulé dhi 'i ko? Atsá kònwa kitswálé àyi nda kí turú lizo àyi íbe kòwánà kàdrí i véna ko?» ²² Dì, Sàwùlò adré tá ìna atsálé rìnyí ró adrélé lile drìdrì. Adré tá tadhá ngádra 'á dhi, Yésu Mèsíyá 'i káyà dhi gò, Yúdá ànzì Dàmàsékè le dhi ì dré kitswázó kúli logó tíá bwá ko.

²³ Lókyá kòlavú vwàle dre dhi, Yúdá ànzì nda ì dré ngàzo ru yi kitswázó Sàwùlò ni pfo dràle dhi bvò. ²⁴ Dì, Sàwùlò dré ìna tà nda ni yìzo. Kítú vèsè ìndì ngátsi vèsè dhi, ì adré tá rìle akódhi bvò bhàandre nda ni zèribàti i 'àsè, kitswálé akódhi ni pfo dràle. ²⁵ Dì ngátsi àlo sè dhi, akódhi ni lebébhá ì dré akódhi ni bhàzo kánzì na gò, akódhi ni tirízó zèribà drìsè kivi na gò, dré lapázó.

Sàwùlò tsa Yèrusalémà na

²⁶ Gò Sàwùlò dré lizo Yèrusalémà na. Kòtsa dre dhi, dré àyi tabhìzo amulé Yésu ni ka'ìbhá íbe. Dì, àyi títi nda ì adré tá àyikya akódhi ni ro. Tàko ko, ì ka'ì tá ko tàle dhi, akódhi atsá Yésu ni ka'ìlepi ró bàti dhi. ²⁷ Dì, Bàrànbà dré ìna akódhi ni drìzo lizo ába àpóstolò i véna. Gò dré Sàwùlò nò tá Mírì Yésu láti 'á, ìndì Mírì tà tá tà akódhi dré ngíni ya dhi kí titízó àyi dré. Dré kpà Sàwùlò longó tá Yésu ni tà tirí àko Dàmàsékè na ngíni ya dhi ni titízó. ²⁸ Dì ì dré Sàwùlò ni ka'izo dòle adrélé tùmání àyi íbe. Akódhi adré tá tatsilé Yèrusalémà 'àsè, Mírì ni tà longóbe tirí àko. ²⁹ Adré tá kpà tà ta ìndì tà kayí Yúdá ànzì adrébhá Gíríkì ti ta dhi íbe. Dì, àyi nda ì dré ngàzo adrélé láti nda kitswázó akódhi ni pfo dràle. ³⁰ Dì Sàwùlò ni adrúpi Yésu ni ka'ìbhá dhi ì kòyè tà nda dre dhi, ì dré akódhi ni drìzo lizo ába Kayisàriyá na gò, mùzóá lile Tàrusó na.

³¹ Dì Yésu ni ka'ìbhá títi bvò Yúdáyá àdhya na, Gàliláyá àdhya na, ìndì Sàmàriyá àdhya na dhi i tá tà kàdríkàdrì íbe àyi kòfalé móndí àruka íbe. Gíkà adré tá àyi kí tìmbà àyi kí tà ka'ìka'ì na. Í adré tá lízólé, adrélé tà 'o Mírì ni ròma na, ìndì Tirí Lólo ni rìnyí sè, adrézó lile ába drìdrì.

Pèterò 'o tà línríga ró dhi i Lidà na ìndì Yòpè na

³² Pèterò dré tá adrerà'a tatsilé àrà twátwa ì 'àsè dhi 'á dhi, tsa tá Yésu ni ka'ìbhá bhàandre Lidà àdhya na dhi kí no. ³³ Kònàle dhi, dré agó àlo rú be Ayìnèyá, adrélépi pá be àbvò ro dhi ni kiséú. Akódhi nda ayí tá lágá na kóná nzi-drì-na. ³⁴ Dì Pèterò dré tázóá drá dhi: «Àyìnèyá, Yésu Krísto tidrí mí dre! Mí nga ámi kíndri pa!» Gbá kòdhwa, akódhi nda dré ngàzo trà kuru. ³⁵ Dì móndyá títi adrébhá tá Lidà le ìndì Sàroná le dhi ì dré akódhi ni nòzo gò, ì dré àyi kí togó adzázo Mírì vélé.

³⁶ Anyi àrà nda lágana, bhàandre Yòpè àdhya na dhi, tòkó àlo Yésu ni ka'ìlepi, rú be Tàbità dhi tá be. (Rú nda kòdhi adré leá tàle Gíríkì ti sè dhi «Dòrukà».) Akódhi nda adré tá ngbú adrélé tá dóro 'o, adrézó kpà ngá fe lemerèbhá i dré. ³⁷ Dì lókyá nda sè dhi, dré dhèzo drà be gò, dré dràzo. Dì akódhi ni rúbhá dzizo gò, dòzóá bhàle dzó àlo dhi ni 'a kile kurú na dhi na. ³⁸ Yòpè nda ànyi Lidà lágá. Dì Yésu ni ka'ìbhá Yòpè le dhi ì kòyè Pèterò tá Lidà na dhi dre dhi, ì dré àgo rì dhi kí mùzo akódhi ni ti lízì, tázóá dhi: «Mí kàli mbèlè áma vélé wà!»

³⁹ Dì Pèterò dré ngàzo lile tùmání àyi íbe. Kòtsa dre dhi, ì dré akódhi ni drìzo mbàzo ába dzó 'a kile kurú na nda na. Tàyítókó títi dhi ì dré ngàzo àyi kí totó ànyi akódhi lágàsè adrélé àwó ngo, adrézó kítá twátwa Tàbità nda dré tá dhàle dré re dhu adrerà'a tùmání

* 9:36 9:36 Rú «Tàbità» Eberè ti sè kònidhi, ìndì rú «Dòrukà» Gíríkì ti sè kònidhi, adré leá tàle dhi «lòbha».

àyi ìbe dhi 'á dhi ki tadhá drá. ⁴⁰ Gò Pétèró dré mónnyá títi nda ki 'òzo p̄fòle kivì na. Dré àyi kórókó títizo, tà zizo Giká tí gò, àyi alázo àbvò nda velé taa dhi: «Tàbità, mí nga!» Dì akódhi nda dré m̄ nzizo Pétèró n̄ no gò, ngàzo lírìlé. ⁴¹ Pétèró dré akódhi n̄ drígá rizo gò, akódhi n̄ tingázó kuru. Dré Yésu n̄ ka'ìbhá ki azizó tàytòkò ìbe, Tàbità nda n̄ tadházó àyi dré lídrì ro. ⁴² Dì tà nda n̄ rúbí dré la'úzò bhàandre wáyi Yópè àdhya 'ásè gò, móndí zyandre dhi ì dré Mírì Yésu n̄ ka'izo. ⁴³ Gò Pétèró dré adrezó Yópè na lókyá be vwàvwa ro, agó àlo rú be Simónà, kíní nyàlepi dhi bhàna.

10

Kòrunèlìyò zi Pétèró í bhàna

¹ Agó àlo rú be Kòrunèlìyò dhi tà bhàandre Kàyisàriyà àdhya na. Akódhi nda tá Rómà ki sódá adrelé zìle Itàlìyà àdhya ró dhi ki kàdrì 'i.* ² Akódhi ì mónnyá títi akódhi n̄ dzó lé dhi ìbe dhi, ì adrè tá tròle Giká n̄ tà rú, adrezó kpà akódhi n̄ ro. Adrè tá ngá fe rā móndí lemerè ro dhi ì dré, adrezó kpà tà ta Giká be landè àko ró. ³ Kitú àlo, ànyànyì sàà na kitú rírì àmvolèsè dhi sè dhi, ngá agá tá akódhi m̄ toróbí tìni. Akódhi nò ángelò àlo Giká àdhya ngádra 'á afirà'a í velé, taa í dré dhi: «Kòrunèlìyò!» ⁴ Dì dré ángelò nda n̄ nòzo dhi ì tirì dré gò, lizizóá tíá dhi: «Mírì, àdho tà 'i?» Ángelò nda logó drá dhi: «Tà mí dré zìle Giká tí dhi ì tùmání ngá mí dré fèle lemerèbhá ì dré dhi ìbe dhi ì mbà tsàle Giká kandrà gò, akódhi dré àmi tà kisùzo. ⁵ Dì nyànomvá dhi, mí mù móndí lile Yópè na, agó rú be Simónà adrelé kpà rú zìle Pétèró dhi n̄ azi. ⁶ Akódhi nda adrè ayilé kíní nyàlepi àlo rú be Simónà dhi bhàna, yàandre mìle.» ⁷ Dì ángelò tà tàlepi akódhi dré nda kòlì dre dhi, Kòrunèlìyò dré àyi mārābà rì dhi ki azizó tùmání sódá àlo adrelépi tá tà 'o í dré, adrelépi kpà tròle Giká n̄ tà rú dhi be. ⁸ Dré tà títi lavúbhá nda ki títizó àyi dré gò, àyi ki múzo lile Yópè na.

Ngá agá Pétèró m̄ toróbí tìni

⁹ Kitú bvóá dhi sè, ànyànyì kitú rírì sè, dhya mùle nda ì dré tá adrèrà'a láti 'á ànyì Yópè làga dhi 'á dhi, Pétèró dré mbàzo dzó drì be kpàkpà dhi drìna, adrelé tà ta Giká be.† ¹⁰ Tàbirì dré akódhi n̄ 'òzo gò, dré adrezó ngá le nyàle. A dré tà adrèrà'a ngá ladhí drá dhi 'á dhi, ngá dré afizó akódhi dri toróbí tìni. ¹¹ Akódhi dré nòzoá dhi, bhù lanzi ru dre gò, dré ngá ngoró kítá pipi gú rùle tì n̄ su dhi ì 'àsè dhi tìni dhi n̄ nòzo adrèrà'a asilé bvò dri. ¹² Kítá nda na dhi tá kà'wá pá be su dhi ki kárà twátwa dhi ì, tùmání kà'wá adrebhá àyi ki se agatí sè dhi ki kárà twátwa dhi ìbe, ìndi àrì ki kárà twátwa dhi ìbe. ¹³ Gò kúlì àlo dhi dré tàzoá drá dhi: «Pétèró, mí nga àyi ki tupfú nyàle!» ¹⁴ Dì, Pétèró logó dhi: «Mírì, tàdzi ko! Tàko ko, má nya ngá ndi ró tàtrítrì kúlì dré adrelé logalé dhi ki àlo tàdzi ko.»‡ ¹⁵ Dì kúlì nda dré gòzo taa drá dhi: «Mí zi mína ngá Giká dré temvelé dre dhi ndi ró ko.» ¹⁶ Tà nda dré ru 'òzo kònini vèsè be na gò, kítá nda n̄ dōzo bhù na. ¹⁷ Dì Pétèró n̄ drì dré abizó tà nda sè gò, dré adrezó lizíá í léna ngalé ngá í dré nòle nda adrè tá léá tàle ngini ya dhi. Gbá lókyá nda sè dhi, dhya Kòrunèlìyò dré tà mùle nda ì dré Simónà n̄ bhà lizizó, atsázó dzó nda tí. ¹⁸ Gò ì dré kúlì yòzo, lizizóá ngalé Simónà adrelé kpà rú zìle Pétèró dhi adrè ayilé dzó nda na yà dhi.

¹⁹ Dì Pétèró dré rè dhu adrèrà'a ngá í dré nòle nda n̄ tà kisù dhi 'á dhi, Tirì Lólo dré tàzoá drá dhi: «Mí yi rè ká! Ago na dhi ì adrè àmi nda. ²⁰ Dì mí nga s̄le àyi véna, m̄ kòlirò tùmání àyi ìbe tà kayì àko ró. Angyá ko, má mù àyi ma.» ²¹ Dì Pétèró kòsi dzó nda drilèsè dre dhi, dré tàzoá àgo nda ì dré dhi: «Ma kònidhi dhya m̄ dré adrelé ndalé dhi 'i. Mí alì kònwa àdho tà sè?» ²² Dì ì logó drá dhi: «Sódá ki kàdrì rú be Kòrunèlìyò dhi amù àma n̄. Akódhi nda móndí gyàgya, adrelépi Giká n̄ ro dhi 'i. Yúdà ànzi títi dhi ì adrè akódhi n̄ rú ta dóro. Ángelò lólo Giká àdhya tà drá dhi, kòzi m̄ í bhàna àmi kúlì ki yìzo dhi bvó.» ²³ Dì Pétèró dré àyi ki azizó ayilé dzó nda lé.

Pétèró l̄ Kòrunèlìyò bhàna

Drùbhì sè dhi, Pétèró ì dré ngàzo lile àyi ìbe tùmání Yésu n̄ ka'ìbhá àruka Yópè lèsè dhi ìbe. ²⁴ Kitú bvóá dhi sè dhi, ì dré tsàzo Kàyisàriyà na. Kòrunèlìyò kimó tá àyi aró ì àyi arúpi kákà dhi ìbe gò, ì dré adrezó àyi ki letè. ²⁵ Dì Pétèró dré tá adrèrà'a file bhà'álé nda na dhi 'á dhi, Kòrunèlìyò dré alizo adhelé akódhi pá, kitswálé akódhi n̄ lindrì bha. ²⁶ Dì, Pétèró dré ìna akódhi n̄ tingázó, tàzoá drá dhi: «Mí nga. Àma tándi, ma kòkpà móndí ì mí tìni.» ²⁷ Dì Pétèró ì dré tà títizó akódhi be gò, dré fizo mónnyá zyandre ru kimóbhá nda ki kisú dzó na. ²⁸ Gò dré tàzoá àyi dré dhi: «Àmi títi, m̄ n̄ tàle dhi, Yúdà

* 10:1 10:1 Rómà ki sódá ki kàdrì kònidhi tá sódá ànyànyì nyadhì-nzi dhi ì drile. † 10:9 10:9 Kínó lèsè Isèrèlè ànzi ki bvò na dhi, à adrè tá dzó ki drì ledé kpàkpà, à kòkitswárò mbàlè lírìlé lovlé kònàle be dhi bvó. ‡ 10:14 10:14 A kònò Lèvitikè 11:1-47; Ezekiyélè 4:14.

ànzì kì tǎtrírí kúllí adré ru sùma móndí sùrú twá ro dhi ìbe dhi nì logá àyi dré dhi be. Tǎtrírí kúllí nda adré kpá fìma àyi bhàna dhi nì logá. Dì, Giká tadhá ìna má dré dhi, má kòzi dhya àlo ndí ró yà, kó ngalè móndí temvéle ko dhi ró yà dhi ko. ²⁹ Asà dhi, mì dré àma azizó dhi, má alì ndiri tà kayí àko ró. Má adré dì àmi kì lizí, mì azí ma àdho tà sè?»

³⁰ Dì Kòrùnèlìyò logó dhi: «Lavú dre kítú na, sáa na kítú rírí àmvolésè dhi sè dhi, má adré tá tà ta Giká be àma dzó kòndhi 'á. Gbá kòdhwa, agó àlo kítá ìbe lagulagu ró dhi dré agázó má kandrà, ³¹ tàá má dré dhi: «Kòrùnèlìyò, Giká yi tà mí dré zìle ì tí dhi ì 'í. Tivì kpá ngá mí dré fèle lemerèbhá ì dré dhi ì ko. ³² Dì mí mù móndí lile Yópè na, Simónà adréle kpá rú zìle Pètèrò dhi nì azí. Akódhi nda adré ayilé Simónà kíní nyàlèpi dhi bhàna, yìandre mìle.» ³³ Dì gbá lókyá nda sè dhi, má dré móndí mùzo lile àmi azí. Mí 'o dóro alizo. Dì nyànómvá dhi, àma títi nì ì Giká kandrà, kitswálé tà títi Mírì dré tàle mí kòtà àma dré dhi kì yi.»

Pètèrò longó Rúbí Tani móndí sùrú twá ro dhi ì dré

³⁴ Gò Pètèrò dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Nyànómvá dhi, má nì tàle dhi, Giká adré móndí kì no twátwa ko dhi be. ³⁵ Be ró dhi, adré ìna móndí sùrú títi ì lèsè adrébhá àyi ro, adrébhá kpá tà gyàgya 'o dhi kì ka'í kòdhya. ³⁶ Giká nda amù Rúbí Tani àma, Ìserèlè ànzì ì véle longózá àma dré dhi, mà nì kitswá adréle tà kídrikádrì ìbe àma kòfalé ì be Yésu Krísto sè. Yésu Krísto nda móndyá títi dhi kì Mírì 'i. ³⁷ Amì kì tàndì, mì nì tà títi ru 'obhá Yúdáyà na kídholé Galiláyà lèsè, bàtisimò Yòwàní dré tà longolé dhi àmvolésè dhi ì be. ³⁸ Mì nì tàle dhi, Giká zì tà Yésu Nàzàrètá lèsè nda gò, Tírì Lólo fèzo drá rinyí be dhi be. Dì Yésu nda dré tatsizó tà dóro 'obe indì móndyá títi Dzàborò dré tà atolé ì palé dhi kì tidrìbe. Tàko ko, Giká tá tùmáni akódhi be. ³⁹ Ama dhya tà títi akódhi dré 'òle Yúda ànzì kì bvò na indì Yèrúsalemá na nda kì nobhá mì sè dhi 'i. A tidí tá akódhi dràle fa kipakipa dri. ⁴⁰ Dì, kítú nì na sè dhi, Giká dré ìna akódhi nì tingázó dràdrà lèsè gò, akódhi nì 'òzo móndí ì dré nòle. ⁴¹ Móndyá títi dhi ì nò tà akódhi ko. Ngbà 'i àma Giká dré tà zìle drìdrì kitswálé tà nda kì no dhi ì, mà nò akódhi àma. Akódhi nì ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolésè dhi, mà nya ngá indì mà mvu ngá tùmáni akódhi be dhi àma. ⁴² Dì akódhi lazí tà àma dré tàzoá dhi, mà kàdrè àyi tà longó móndí ì dré adrézó tadhá dhi, ì dhya Giká dré bhàle adréle móndyá títi lídrì ro indì dràbhá dre dhi kì tàbvó tàlèpi ró dhi 'i. ⁴³ Prófètà títi dhi ì longó tá akódhi nì tà tàzoá dhi, Giká nì móndyá títi dra akódhi nì ka'ìbhá dhi kì tàkonzì tri akódhi nì rú sè.» §

Móndí sùrú twá ro dhi ì kisé Tírì Lólo

⁴⁴ Pètèrò dré rè dhu adrèrà'a tà nda kì ta dhi 'á dhi, Tírì Lólo dré asizó móndyá títi adrébhá akódhi nì yi nda kì asó. ⁴⁵ Dì móndyá ka'ìbhá Yúda ànzì ró alìbhá tà tùmáni Pètèrò be dhi ì kòno, Giká kutú tà kókpá Tírì Lólo móndí sùrú twá ro dhi ì dri dhi dre dhi, àyi kì líndrì dré gàzo bhwàbhwa. ⁴⁶ Tàko ko, ì yi tà àyi nda ì adrèrà'a ti twátwa kì ta, adrèzó Giká nì rú bha kùle dhi 'i. Gò Pètèrò dré tàzoá dhi: ⁴⁷ «Adhi nì kitswá bàtisimò dòma yí sè dhi nì logá móndyá kòni ì dré dhi nì? Angyá ko, ì kisé ayikya Tírì Lólo àmakya tìni.» ⁴⁸ Dì dré tàzoá dhi, à kòfè bàtisimò àyi dré Yésu Krísto nì rú sè. Gò ì dré Pètèrò nì ti lizizó, kàdrèro dhu rè àyi véna lókyá tsà sè.

11

Pètèrò ngi tà ì dré 'òle dhi kì àndu

¹ Gò àpóstolò ì móndyá ka'ìbhá Yúdáyà na dhi ìbe dhi ì dré yìzoá tàle dhi, móndí sùrú twá ro dhi ì kisé kókpá Giká nì kúllí dre. ² Dì Pètèrò kòlì tsale Yèrúsalemá na dre dhi, móndyá ka'ìbhá Yúda ànzì ró dhi ì dré dhèzo adréle akódhi nì ndri, ³ adrèzó tàá dhi: «Mí fì mína móndí lwàle ko dhi ì bhàna gò, mí dré ngá nyàzo tùmáni àyi ìbe!»

⁴ Dì Pètèrò dré ngàzo tà títi lavúbhá nda kì títi àyi dré mìbhalé tí, tàzoá dhi: ⁵ «Má tá mána bhàandre Yópè àdhyà na. Kítú àlo, má dré tà adrèrà'a tà ta Giká be dhi 'á dhi, ngá dré afizó má dri torobí tìni. Má nò tá ngá ngóro kítá pipì gú rùle ti nì su dhi ì 'àsè dhi tìni dhi adrèrà'a asilè bhù lèsè àsálé má véle. ⁶ Má kòbhe mì ngá kítá nda lèna dhi kì no dre dhi, má dré kà'wá pá be su dhi kì kárá twátwa dhi kì nòzo, tùmáni kà'wá mbì lèsè dhi ìbe, kà'wá adrébhá àyi kì se agatí sè dhi ìbe, tsalè àri ìbe. ⁷ Gò má dré kúllí yìzo tàá má dré dhi: «Pètèrò, mí nga àyi kì tupfú nyàle!» ⁸ Dì má dré logózá dhi: «Mírì, tàdzí ko! Tàko ko, ngá ndí ró àma kì tǎtrírí kúllí dré adréle logalé dhi kì àlo afí rè mà silé tàdzí ko.» ⁹ Dì kúllí nda dré gòzo tàá bhù lèsè dhi: «Mí zi mína ngá Giká dré temvéle dre dhi ndí ró ko.» ¹⁰ Tà nda dré ru 'òzo kònàni vèsè be na gò, ngá títi nda kì dòzo bhù na.

¹¹ Gbã lókýá nda sè dhi, àgo na tá amùlè má vélé Kàyisàriyá lèsè dhi ì dré àyi ki kíkízó dzó má dré tá adrézó lána dhi tí. ¹² Gò Tirí Lólo dré tázóá má dré dhi, mà kòlì tùmáńi àyi íbe tà kayí àko ró. Dhya ka'ìbhá nzi-drì-àlo kòni ì dré kpà lizo tùmáńi má be gò, mà dré fizo agó àlo rú be Kòrùnèlìyò dhi ni dzó na. ¹³ Gò akódhi nda dré ì nò tá ángéló agará'a í kandrà áyi dzó lé ngíni ya dhi ni títízó àma dré. Tà dhi, ángéló nda tà tá í dré dhi: «Mí mù mómńi lile Yópè na Simónà adrélé kpà rú zile Pèterò dhi ni azi. ¹⁴ A ni kúlí longó àmi dré mómńyá títí àmi dzó lé dhi íbe gò, m̀ dré lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kistízó kúlí nda sè.» ¹⁵ Di má dré kidhóra'a ta ta Kòrùnèlìyò nda ì dré dhi 'á dhi, Tirí Lólo dré asízó àyi ki asó ngóro dré tá asilé àma ki asó kítú Pàtèkótè àdhya tú dhi t́ni. ¹⁶ Gò kúlí Mírì dré tá tàle dhi dré agázó má léna. Akódhi tà tá dhi: «Yòwàńi fè tá ina bàtisimò yí sè. Di, m̀ ni ñ àmíkya bàtisimò kistú Tirí Lólo sè.»* ¹⁷ Di Giká fè kó àyi dré Tirí Lólo àlo nda ì dré afele àma Mírì Yésu Krísto ni ka'ìbhá ì dré dhi kòdhya dhi, ma di tá mána àdhi 'i, kitswálé tà Giká dré tá lèlè 'òle dhi ni kíkí dhi?»

¹⁸ Di ì kòyi tà nda ì dre dhi, ì dré kúlí tayízó gò, ì dré Giká ni rú bhàzo kùlè, tázóá dhi: «Kádré kòńini dhi, Giká nzi ì kòkpà láti mómńyá súrú twá ro dhi ì dré, ì kòladzáró àyi ki togó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kistú.»

Ekèlèzýa Atiyòkíyà na dhi

¹⁹ Mómńyá ka'ìbhá ayíbhá àyi ki m̀ p̄foma Sètèfánò ni dràma àmvolèsè dhi ni tà sè dhi, ì l̀ tà byá bvò Fòwiniké àdhya na, t̀rùrù Kipirò àdhya na, indì bhàandre Atiyòkíyà àdhya na.† Ayi nda ì adrè tá ngbà 'i Giká ni kúlí longó Yúdà ànzi ì dré. ²⁰ Di, àyi ki àruka angábhà Kipirò lèsè indì Kirénè lèsè dhi ì dré àyíkya lizo Atiyòkíyà na gò, kidhólé adrélé tà ta mómńi súrú twá ro dhi ì dré, adrézó Rúbí Tani Mírì Yésu ni tà dri dhi ni longó àyi dré.‡ ²¹ Giká ni rinyi tá tùmáńi àyi íbe gò, mómńi zyandre dhi ì dré àyi ki togó adzázó Mírì vélé, akódhi ni ka'ì.

²² Mómńyá Ekèlèzýa Yèrusalémá àdhya lé dhi ì kòyi rúbí nda dre dhi, ì dré Bàránàbà ni mùzo lile Atiyòkíyà na. ²³⁻²⁴ Akódhi nda tá mómńi dóro gàlèpi Tirí Lólo sè, adrélèpi kpà tà ka'ika'í íbe kádrì dhi 'i. Di kòtsa Atiyòkíyà na dre dhi, dré nòzoá dhi, Giká bhà tá àyi togó tani mómńyá ka'ìbhá nda ì rú dre gò, dré lenzézó ásá. Gò dré àyi ki kodzózó títí tázóá dhi, ì kádré tróle Mírì ni tà rú togó wáyi sè. Di mómńi zyandre lavulé dhi ì dré Mírì Yésu ni ka'izo gò, ì dré ru amúzó mómńyá ka'ìbhá kònale nda íbe.

²⁵ Amvolásá dhi, Bàránàbà dré lizo Sàwulò ni nda Tàrusó na. ²⁶ Kòkistú akódhi dre dhi, dré akódhi ni adrizo agózo ába Atiyòkíyà le. Di àyi nda ì dré adrézó ru kímó mómńyá zyandre Ekèlèzýa le dhi íbe, adrézó àyi ki tadhá kóná àlo. Atiyòkíyà nda 'á dhi, à kidhó tá adrélé Yésu ni lebebhá ki zi Krísto ni ka'ìbhá ì ró.

²⁷ Lókýá nda sè dhi, p̄fótèta àruka ì dré angázó Yèrusalémá lèsè atsálé Atiyòkíyà 'a. ²⁸ Ayi ki àlo rú be Agábò dhi dré ngàzo longóá Tirí Lólo ni rinyi sè dhi, kàràbhò kádrì dhi ni dhe bvò wáyi Rómá ki òpì zàlè dhi 'ásè. (Di Kàràbhò nda dhe tá Rómá ki òpì kádrì, Kàlàwùdìyò ni lókýá 'á bàti.) ²⁹ Di mómńyá ka'ìbhá Atiyòkíyà le dhi ì dré ru yizo tázóá dhi, ì ni àyi ki ngá lokò ngóro àyi àlo àlo títí dhi ì dré kitswálé 'òle dhi t́ni gò, mùzoá àyi ki adrúpi Yésu ni ka'ìbhá Yúdáyá na dhi ki ledé. ³⁰ Gò ì dré 'òzoá kòńini. I dré Bàránàbà ki mùzo Pólò be ngá nda ki adzi Ekèlèzýa Yèrusalémá na dhi ni bhàgo ì véna.

12

A p̄fu Yàkòbhò dràle, indì à ru Pèterò bhèlè bádzo ná

¹ Lókýá nda kòndhi sè dhi, òpì Eródè Agurípà dré kidhózó adrélé Yésu ni ka'ìbhá àruka ki m̀ p̄fo.* ² Dré Yàkòbhò, Yòwàńi ni adrúpi ni 'òzo p̄fulè dràle sápi sè. ³ Kòno tà nda 'o tá Yúdà ànzi ki togó adrélé kinilé dhi dre dhi, dré kpà Pèterò ni 'òzo rùlè. 'O tá tà nda gwányá Mápà takú àko dhi àdhya tú. ⁴ Di kò'o akódhi rùlè dre dhi, dré akódhi ni bhèzo bádzo na gò, sódá mudrì-drì-nzi-drì-àlo tukùlè su su dhi ki bhàzo adrélé akódhi ni líkì. Adrè tá kistú dhi, ì ni akódhi ni 'o ap̄fòlè tàbvò tàle mómńyá títí ì kandrà gwányá Pásiká àdhya àmvolèsè. ⁵ Di, à dré tá adrérà'a Pèterò ni líkì bádzo na dhi 'á dhi, mómńyá ka'ìbhá dhi ì adrè tá àyíkya tà zi Giká ti togó wáyi sè akódhi dré.

Mírì 'o Pèterò ap̄fòlè bádzo lèsè líndrìga ró

* **11:16** 11:16 A kòno Tà 'òle dhi ì 1:5. † **11:19** 11:19 «Atiyòkíyà» kòndhi tá bhàandre kádrì Rómá ki òpì ni bvò Siriyá àdhya drìlè dhi 'i. ‡ **11:20** 11:20 Mómńyá Rúbí Tani longóbhà kòni ki àruka ì angá tá bhàandre Kirénè àdhya bvò Libiyá àdhya lé, bvò kádrì Afiriká àdhya lé dhi lèsè. * **12:1** 12:1 «Eródè Agurípà» kòndhi tá Eródè Kádrì dhi ni toyo 'i. (A kòno Lúkà 1:5.) Akódhi tá òpì ro bvò Yúdáyá àdhya, Sámariyá àdhya, Gàlláyá àdhya, Pèráyá àdhya, Ituráyá àdhya, Tràkòńití àdhya indì Abilénè àdhya ì drìlè.

⁶ Kítú Eródè dré tá adrézó 'òle Pétèrò ni tàbvò ta dhi ni ngátsi sè dhi, Pétèrò adré tá ayí ko sòdá rì dhi ì kòfalé bãdzó na. A adró tá akódhi nyírì rì dhi ì sè. Sòdá àruka ì adré tá àyi ki totó bãdzó nda tí, adréle bãdzó líkí. ⁷ Gbá kòdhwa, ángéló Mírì àdhya dré agázó Pétèrò kandrà gò, ngádra dré kòzo ngá kazá dzó 'a kàle nda na. Ángéló nda dré akódhi ni gbúlú sàzo akódhi ni torózó ayí lèsè gò, tàzoa drá dhi: «Mí nga mbèlè!» Gò nyírì dré adàzo akódhi drígásè. ⁸ Di ángéló nda dré tàzoa drá dhi: «Mí 'ì ámi káfá ámi kípilé 'á, ámi kámòkà ki tosozó.» Di Pétèrò dré 'òzoa ngóro tàle í dré dhi tìni. Gò ángéló dré tàzoa drá dhi: «Mí asó ámi kítá kídhì àdhya, mí kàlìró má vèsè.» ⁹ Di Pétèrò dré dhèzo akódhi bvò adréle akódhi ni lebè. Ní tá ko tàle dhi, tà ángéló nda dré adréle 'òle dhi tá tà tándi 'ì dhi. Adré tá ìna kisúá dhi, ngá agá tá í mi toróbí tìni. ¹⁰ † dré àrà ni àlo ìndí rì ni sòdá ì dré tá adrézó bãdzó líkí dhi ki lavúzó gò, ì dré tsàzo dzóti kàdrì aya ró adrézó p'òle 'àsà bhàandre na dhi kandrà. Di dzóti nda dré ru nzizo ayí tà sè àyi dré, gò ì dré p'òzo. † kòlì láti 'àsè v'wàle tsà dre dhi, ángéló nda dré ndiri Pétèrò ni tayízó.

¹¹ Kùdù ro dhi, Pétèrò dré tá nda ni atógyàzo, tàzoa drá dhi: «Nyànómvá dhi, má nì bàti tàle dhi, Mírì amù àyi ángéló áma apá Eródè drígásè, ìndí tà títí Yúdà ànzi ì dré tá lèlè 'òle má rú dhi ì lèsè dhi dre dhi.»

¹² Di tà nda kòfi Pétèrò drina dre dhi, dré lizo Màriyà, Yòwánì Márokò ni andre ni dzó na. Kònalè dhi, mómí zyandre dhi ì kimó tá ru adréle tá zi Giká tí. ¹³ Akódhi kòga dzóti adrézó file kívi lèsè dhi dre dhi, mvátòkò àlo màràbà ro rú be Ròdá dhi dré àyi kisízó ànyi dzóti nda làga. ¹⁴ Kòyi Pétèrò ni kúlí nìle kyá dre dhi, dré àyi tapízó ràle dzó na dzóti nzi àko ró togó kìnì dré gò, dré longózóá mómnyá títí dzó lé dhi ì dré dhi: «Pétèrò kívi na dzó tí.» ¹⁵ † logó drá dhi: «Ngá kizá mi nì!» Di, gò taa rìnyí sè dhi: «Tà bàti 'ì!» † gò taa dhi: «Kòdhi akódhi ni líndrí 'ì.» ¹⁶ Di, Pétèrò dré ìna gòzo adréle dzóti ga. † kònzì akódhi ni no dre dhi, àyi ki líndrí dré gázo bhwàbhwa. ¹⁷ Di Pétèrò dré drígá bhàzo kuru àyi ki kúlí kikízó gò, dré Mírì 'o tá ì ap'òle bãdzó lèsè ngáni ya dhi ni títízó àyi dré. Gò tàzoa drá dhi: «Mí longó tà kòdhi Yàkòbhò ì dré áma ki adrúpi àruka títí dhi ìbe be.» † Gò dré p'òzo lile àrà àzya na.

¹⁸ Ngá kòwa dre dhi, sòdá adrébhá tá bãdzó líkí nda ki drì dré abízó nyínyi gò, ì dré adrézó líziá àyi kòfalèsè ngalè àdho tà 'o tá Pétèrò nì ya dhi. ¹⁹ Di Eródè dré mómí ki múzò lile akódhi ni nda gò, ì dré àyikya kisúzóá ko. Di dré sòdá adrébhá bãdzó líkí nda ki lizízó tà tándi ró gò, àyi ki 'òzo tufuplé todràle.

Eródè Agurìpà ni dràma

Amvolásà dhi, ópi Eródè dré ngàzo bvò Yúdáyà àdhya lèsè lile adréle Kàyisàriyà na lókyá be v'wàv'wà ro. ²⁰ Akódhi ni togó adré tá aswálé mómnyá bhàandre Tirè kya Sídónà be dhi ì 'àsè dhi ì rú. Di àyi nda ì dré ru yízo, mómí ki múzò lile Eródè nì ti lizí, tà kàdrìkàdrì kàdréro àyi kòfalé akódhi be be dhi bvò. Angyá ko, àyi ki mánýangá wáyi dhi adré tá ap'òle ópi nda ni bvò lèsè. Di dhya mùle nda ì dré ru yízo Eródè nì dzó líkíbhá ki kàdrì rú be Bálàstò dhi be gò, kítú tà tàzo Eródè be dhi ni bhàzo.

²¹ Kítú bhàle nda sè dhi, Eródè dré àyi kítá ópi àdhya ki tosozó í rú, lírízó àyi lírìrà òpi àdhya dri gò, kúlí dò tàle mómnyá títí ì kandrà. ²² Di ì dré ngàzo adréle loyóá dhi: «Kúlí kòndhi mómí kya 'ì ko! Be ró dhi, giká àlo dhi àdhya 'ì!» † ²³ Gbá kòdhwa, ángéló Mírì àdhya dré Eródè nì tswàzo, dré tá líndrí fèle Giká dré ko dhi sè. Gò píróló ì dré akódhi ni nyàzo gò, dré dràzo.

²⁴ Di, Giká ni kúlí adré tá ìna ayílè lile drìdrì. ²⁵ Bàránàbà ì Sàwúlò be dhi ì kò'o àyi ki àzì akilé Yèrusalémà na dre dhi, ì dré Yòwánì adréle kpà rú zìle Márokò dhi ni drìzo, gòzo akódhi be Atiyòkiyá na.

13

A mù Bàránàbà ì Sàwúlò be lile Giká ni àzì 'o

¹ Ekèlézyà Atiyòkiyá àdhya lé dhi, pròfètà ì tà tadhábhá ìbe dhi ì tá be. Ayi nda ì tá: Bàránàbà, Simeyónà (adréle kpà rú zìle Mómí nì dhi), Lùkiyò (angalépi Kìrèné lèsè dhi), Mánáyèné (ì dré mbàzo ópi Eródè Atípà be dhi), tsàle Sàwúlò.* ² Kítú àlo, ì dré tá adrérà'a tàbirì mvo, adrézó lisámbò 'o Mírì nì rú sè dhi 'á dhi, Tirì Lólo dré tàzoa àyi dré dhi: «Mí bhà Bàránàbà ì Sàwúlò be twá má dré, ì kàdréro àzì má dré àyi ki azízó 'òá dhi nì 'o.» ³ Di ì kòmvo tàbirì tà zizo Giká tí dre dhi, ì dré drígá bhàzo àyi rì nda ì dri gò, àyi ki múzò lile Giká nì àzì 'o.

† 12:17 12:17 A adré kisúá dhi, Yàkòbhò kòndhi tá Yésu ni adrúpi, atsálépi Ekèlézyà ni bhàgo ki àlo ró dhi 'ì. A kòno Tà 'òle dhi ì 15:13; 21:18. † 12:22 12:22 A kòno Ezèkyélè 28:2. * 13:1 13:1 «Lùkiyò» kòndhi angá tà bhàandre Kìrèné àdhya bvò Líbiyá àdhya lé, bvò kàdrì Afríkà àdhya lé dhi lèsè. «Eródè Atípà» kòndhi, Eródè Kàdrì nì mvá 'ì.

Bàrànàbà ì Sàwùlò be dhi ì lè tùrù Kìpìrò àdhyà na

⁴ A kòmù Bàrànàbà ì Sàwùlò be Tírí Lólo ni rinyí sè dre dhi, ì dré sizo tsàle bhàandre rú zile Sèlèwùkiyá dhi na, yāndre mīle. Kònàle dhi, ì dré mbàzo bwátù na lìle tùrù Kìpìrò àdhyà na. ⁵ † kòtsa bhàandre rú zile Sàlámí dhi na dre dhi, ì dré kìdhózo adrélé Gíká ni kùlí longó Yúdà ànzi ki lisámbò dzó ì 'ásè. Yòwàni Màrokò tá àyi ìbe gò, dré adrèzo àyi ki ledé àzi sè.

⁶ † dré lavúzo tùrù nda 'ásè tsàle bhàandre rú zile Páfò dhi na. Kònàle dhi, ì dré ru kisúzo Yúdà mvá àlo rú be Bàràyèsù dhi be. Akódhì nda tá kódzógó 'i, ìndì pròfètà kìnzo ro dhi 'i. ⁷ Adré tá tròle gùvèrènerè tùrù nda àdhyà, rú be Sèrùgiyò Pólò dhi rú. Gùvèrènerè nda tá mómí tá nìlèpi bì dhi 'i. Di dré Bàrànàbà ki azìzo Sàwùlò be, kìtswázó Gíká ni kùlí yi àyi tí. ⁸ Di, kódzógó Elúmà (adrélé kódzógó ni rú zi Gíríkí ti sè dhi tìni) nda dré ìna ngàzo adrélé lìgìlé àyi ìbe, adrèzo láti nda gùvèrènerè nda ni litízo, kòkà'iró Yésu ko dhi bvó. ⁹ Di Sàwùlò adrélé kpá rú zile Pólò, gálepí Tírí Lólo sè dhi, dré mī tingbózo Elúmà dri gò, ¹⁰ tázóo drá dhi: «Mí, Dzàborò ni mvá adrélépi mómí ki lití tùrùpífú sè dhi 'i, ìndì tá gyágya títí dhi ki kàribhá 'i! Mí kìtswá mīna Mírì ni tá gyágya ki ladzama atsálé kìnzo ro dhi ni tayí ko. ¹¹ Di mí yi rè ká! Nyānomvá dhi, Mírì bhà àyi drígá mí rú dre. Mí ni atsá mī kùdúkùdu ró gò, mí dré kìtswázó ngádra kítù àdhyà ni no bwá ko lókyá be vwáwá ro.» Gbá kòdhwa, Elúmà ni mī dré sàzo gò, tìnmvá dré gòzo mīá. Dré kìdhózo adrélé àyi lidzyá, adrélé mómí nda kìtswálé àyi tesé drígá sè. ¹² Di gùvèrènerè nda kòndò tá ru 'òlèpi nda dre dhi, dré Yésu ni ka'izo. Tàko ko, akódhì ni líndrí ga tá bhwábhwa tá tadhálé Mírì ni tá dri dhi ni tá sè.

Pólò ì Bàrànàbà be dhi ì lè Atiyòkiyá bvò Pìsidiyá àdhyà lé dhi na

¹³ Gò Pólò ì atsiàmù ni ìbe dhi ì dré bwátù dòzo ngàzo Páfò lèsè, lìle tsàle bhàandre rú zile Pèrúgè bvò Pàfiliyá àdhyà lé dhi na. Kònàle dhi, Yòwàni Màrokò dré ìna àyi ki tayízo gòzo Yèrusalémá na. ¹⁴ Gò ì dré ngàzo Pèrúgè lèsè lìle tsàle Atiyòkiyá bvò Pìsidiyá àdhyà lé dhi na.† Sábátù tú dhi, ì dré fizo lìrìlé Yúdà ànzi ki lisámbò dzó na. ¹⁵ A kònà tá àruka tìsile Mòsè ni tàtrírí kùlí na ìndì pròfètà ki búkù ì 'ásè dhi ì dre dhi, lisámbò dzó nda ni kàdrì ì dré mómí mùzo táá Pólò ì dré Bàrànàbà be dhi: «Àma ki adrúpi ì, mī kàdré kùlí ìbe tàle mómíyá kòni ki tìmbàzo àyi ki tá ka'ika'í na dhi, mī kòtá wá.»

¹⁶ Di Pólò dré ngàzo àyi drígá bha kuru gò, tázóo dhi: «Àmi Isèrèlè ànzi ró ni ì, ìndì àmi sùrú twá ro adrèbhá Gíká ni ro ni ì, mī yi rè ma ká! ¹⁷ Gíká Isèrèlè ànzi kya zì tá àma ki tábhì ì ì dré. Di ì dré tá adrèrà'a bvò Ezèpétò àdhyà na dhi 'á dhi, dré àyi ki 'òzo lìzólé atsálé kpá kàdrì gò, dré àyi ki adrìzo apfòle bvò nda lèsè àyi rinyí kàdrì sè. ¹⁸ Gò dré àyi ki tá kònzì mvòzo duku na ànyànyì kóná nyadhi-rì. ¹⁹ Bvóo dhi, dré sùrú nzi-dri-rì bvò Kánánà àdhyà na dhi ki tá 'òzo akílè gò, àyi ki bvò fèzo àyi mómíyá nda ì dré tàyilè ro. ²⁰ Tá nda kòdhì ì lavú tá títí kóná be ànyànyì kámá-su-dri-nyadhi-rì-dri-mudrí.

Amvolásá dhi, Gíká dré tàbvó tabhá ki fèzo àyi dré, tsàle pròfètà Sàmùwélè ni lókyá 'á. ²¹ Gò mómíyá nda ì dré opí zizo gò, Gíká dré Sàwùlá, Kísá ni mvá angálepí Bènyámínà ni sùrú lèsè dhi ni fèzo adrélé opí ro àyi drìle kóná nyadhi-rì. ²² Di kòtingá Sàwùlá dre dhi, dré Dàwídí ni bhàzo adrélé opí ro àyi drìle. Tá tá akódhì nda ni tá sè dhi: «Má kúsú Dàwídí, Yèsè ni mvá, dhyà adrélépi àma togó nda 'òle kìnìlé dhi ró dre. A ni tá títí má dré adrélé lèlè í kò'o dhi ki 'o.»‡

²³ Dàwídí nda ni sùrú lèsè dhi, Gíká 'o Yésu apfòle adrélé Isèrèlè ànzi ki tidrìlepí ró, ngóro dré tá lazilè àyi dré dhi tìni. ²⁴ Akódhì nda ni atsama kandrà dhi, Yòwàni longó tá Gíká ni kùlí Isèrèlè ànzi títí ì dré, tázóo dhi, ì kòladzá àyi ki togó gò, bàtìsimò dòzo. ²⁵ Yòwàni nda dré tá adrèrà'a 'òle àyi àzi 'o akílè dhi 'á dhi, adrè tá táá dhi: «Mí adrè kúsú dhi, ma àdhi 'i? Ma máná dhyà mī dré adrélé letèlè dhi 'i ko. Di, mī yi rè ká! Akódhì nda adrè àlìe má bvó. Má kìtswá ndìndì akódhì ni kámóká bã tri bwá ko.»§

²⁶ Àma adrúpi ì, àmi Abàràma ni ànzi ró ni ì, ìndì àmi sùrú twá ro adrèbhá Gíká ni ro ni ì, Gíká amù kùlí adrèzo mómí ki tidrì kòdhì àma ki tándì ì dré. ²⁷ Mómíyá Yèrusalémá na dhi ì àyi ki kàdrì ìbe dhi ì ni tá àyikya Yésu nda àdhi 'i ya dhi ko. † ni tá kpá pròfètà ki kùlí ì dré adrélé nàle sàbátù àlo àlo títí dhi ì sè dhi ki àndu ko. Di, ì dré tá bhàzo Yésu dri dhi, ì 'o tá àyikya kùlí nda ì kìtswálé títí. ²⁸ Tágba ì ì dré tá àlo kìtswálépi dràdrà sè dhi ni kisúzo akódhì véna ko dhi, ì lìzì tá Pilátò, kò'oró akódhì pfùle dràle. ²⁹ † kò'o tá títí tìsile akódhì ni tá dri dhi ì dre dhi, ì dré akódhì ni rùbhá tìrìzo fa kípákpa drìlèsè, bhàle mógó na. ³⁰ Di, Gíká dré ìna akódhì ni tingázó dràdrà lèsè. ³¹ Gò akódhì dré agázó vèsè be bì ìndì kítù bì mómíyá lèbhá tùmání ì be Galiláyá lèsè tsàle Yèrusalémá na dhi ì

† 13:14 13:14 «Atiyòkiyá bvò Pìsidiyá àdhyà lé» kòndhì, bhàandre twá Atiyòkiyá bvò Sírìyá àdhyà lé, Pólò ì dré angázó lásá dhi rúsè dhi 'i. ‡ 13:22 13:22 A kòndò 1 Sàmùwélè 16:12; Longó ì 89:21. § 13:25 13:25 A kòndò Mátáyó 3:11; Màrokò 1:7; Lùkà 3:16; Yòwàni 1:27.

kandrá. Nyànomvá dhi, àyi nda i dhya adrèbhá akódhi ni tà ì dré nòle m̄ sè ìndi ì dré yile bíbhálè sè dhi k̄i longó Ìsèrèlè ànzi ì dré dhi 'i.

³² Di áma, mà adré Rúbí Tani kònìdhi ni longó àmi dré: Tà Giká dré tá lazilé áma k̄i tábhí ì dré dhi, ³³ akódhi 'o àndrò áma, àyi k̄i ànzi ì dré, dré Yésu ni tingalé dràdrà lèsè dhi sè. Ngóro tísile Yúdà ànzi k̄i Longó ni r̄i na dhi t̄ini:

«Mì áma Mvágó 'i.

Àndrò dhi, má ti mi ma.»*

³⁴ Giká lazí tá dhi, í ni dra akódhi ni tingá dràdrà lèsè gò, rúbhá ni dré kitswázó ñwàlè tàdzí ko. Tà tá dhi:

«Má ni tà lólo má dré lazilé Dàwidí dré ìndi m̄ dré kitswálé ka'ile dhi k̄i fe àmi dré.»†

³⁵ Giká ni Kúlí adré kpà táá àrà ázya na dhi:

«Mì kitswá àmi Dhya lólo dhi ni tayí ñwàlè mógo na ko.»‡

³⁶ Dàwidí ro dhi, kò'o tà títi Giká dré tá léle ì kò'o dhi ì áyi lókyá 'á dre dhi, dré drázo gò, akódhi ni rúbhá sizo atá ní kya ì kòfalé gò, dré ína ñwazo ñwanwà. ³⁷ Di, kàdré dhya Giká dré tingalé dràdrà lèsè nda ni tà sè dhi, ñwa ína àlomvá ko.

³⁸⁻³⁹ Di áma adrúpi i, lè m̄ kònì tà mà dré adrélé longólé àmi dré kònìdhi dóro: Giká adré móm̄d̄i k̄i tàkonzi tri Yésu nda sè. Akódhi léna dhi, Giká adré móm̄dyá títi adrèbhá akódhi ni ka'í dhi k̄i apá àyi k̄i tàkonzi títi Mósè ni tátirítrí kúlí dré tá kitswázó àyi k̄i apá lásà bwà ko dhi ì lèsè gò, adrézó àyi k̄i bha gyágya ì kandrá. ⁴⁰ Di àsà dhi, m̄ kònò dóro, tà profétá ì dré tá tàle kònì ì kàtsáró àmi rú ko:

⁴¹ «Àmi adrèbhá tà má dré tàle dhi ni no tà táko ró ni i, m̄ yi rè ká!

Àmi k̄i líndrì kòga bhwàbhwa gò, m̄ kòtodróró!

Tàko ko, má ni dra tà kàdrì 'o àmi k̄i lókyá 'á.

Tágba à kòtítí tá tà nda àmi dré yà dhi, m̄ kitswá tá ka'íá tàdzí ko.»§

⁴² Di Pólò ì Bàrànába be dhi ì dré tá adrerà'a apòlè Ìsám̄bò dzó nda lèsè dhi 'á dhi, à dré àyi k̄i ti lizizó, ì kàgòro tà ì dré tàle nda k̄i ta tódhyá sàbátù adrélépi alile dhi sè.

⁴³ Móm̄dyá ru kimòbhá nda ì kàpfó dre dhi, Yúdà ànzi bí dhi ì ìndi móm̄d̄i bí súrú twá ro Yúdà ànzi k̄i Giká ni ka'íbhá dhi íbe dhi, ì dré dhèzo Pólò ì bvó Bàrànába be. Di Pólò ì dré tà tàzo àyi íbe àyi k̄i kodzózó, ì kògòro adrélé tròle Giká ni togó tani rú.

Pólò ì Bàrànába be dhi ì l̄i móm̄dyá súrú twá ro dhi ì véna

⁴⁴ Sàbátù bvóá dhi tú dhi, ànyìnyì móm̄dyá títi bhàandre nda 'á dhi ì dré ru kimózó kitswázó Mírì ni kúlí yi. ⁴⁵ Di, Yúdà ànzi ì kònò móm̄dyá zyandre nda ì dre dhi, ì dré lovó kónzi bhazo Pólò ì rú gò, ì dré adrézó tà kayí akódhi be, adrézó akódhi ni lodhá.

⁴⁶ Di Pólò ì Bàrànába be dhi ì dré kúlí logózó àyi tí tirí àko, tàzoá dhi: «Adré tá leá dhi, mà kòlongó rè zyá Giká ni kúlí àmi, Yúdà ànzi ì dré 'íká. Di, m̄ gá àm̄ikya kúlí nda rè, adrézó àmi k̄i no ngóro móm̄d̄i kitswábhá lídrì kóná vèsè kólyá dhi sè ko dhi ì ró. Di m̄ yi rè ká! Mà adré àmi k̄i tayí lízo móm̄dyá súrú twá ro dhi ì véna. ⁴⁷ Tàko ko, tà Mírì dré tàle mà kò'o dhi, kònìdhi 'i:

«Má bhà m̄ adrélé ngádra ró móm̄dyá súrú twá ro dhi ì dré,

m̄ kàdrìró móm̄d̄i angábhá bvó wáyi lèsè dhi ì lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú be dhi bvó.»*

⁴⁸ Di móm̄dyá súrú twá ro nda ì kóyi tà nda dre dhi, ì dré ngázo adrélé lenzélé, adrézó Mírì ni kúlí ni tà bha kuru. Gò àyi títi Giká dré tá zile kitswálé lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú dhi, ì dré Yésu ni ka'izo. ⁴⁹ Di Mírì ni kúlí adré tá ayílè bvó nda 'ásè wáyi.

⁵⁰ Di, Yúdà ànzi nda ì dré àyikya dhya kàdrìkàdrì bhàandre nda 'á dhi k̄i 'a tífizó, tòkò rúku ró adrèbhá Giká ni ro dhi íbe. Ì dré móm̄d̄i zyandre dhi k̄i kodzózó ligílè Pólò ì rú Bàrànába be, ì kòpforó àyi k̄i m̄ be dhi bvó. Gò ì dré àyi k̄i dròzo pòlè àyi k̄i bvó 'ásè.

⁵¹ Di Pólò ì Bàrànába be dhi ì dré àyi k̄i bhàandre ni tàpfulíndrì tròlèpi àyi pá dhi ni towázó, tadházóá dhi, ì tayí àyi k̄i tà títi dre. Gò ì dré lízo bhàandre rú zile Ikóniyò dhi na. ⁵² Di, kàdré móm̄dyá ka'íbhá Atiyòkíyá na nda k̄i tà sè dhi, ì ga àyikya arí sè bí, ìndi Tirí Lólo sè bí.

14

Pólò ì Bàrànába be dhi ì Ikóniyò na

¹ Ikóniyò na dhi, Pólò ì Bàrànába be dhi ì dré kpà fizo Yúdà ànzi k̄i Ìsám̄bò dzó na gò, ì dré Giká ni kúlí longózó r̄inyí sè. Di móm̄d̄i lízólizo Yúdà ànzi ró ìndi súrú twá ro dhi ì dré Yésu ni ka'izo. ² Di, Yúdà ànzi kúlí nda ni gabhá rè dhi ì dré àyikya móm̄d̄i àruka súrú twá ro dhi k̄i 'a tífizó, àyi k̄i togó 'òzo abálé Yésu ni ka'íbhá ì rú. ³ Tágba kònìni

* 13:33 13:33 A kònò Longó ì 2:7.

† 13:34 13:34 A kònò Esáyá 55:3.

‡ 13:35 13:35 A kònò Longó ì 16:10.

§ 13:41 13:41 A kònò Abákúká ì 1:5.

* 13:47 13:47 A kònò Esáyá 49:6.

dhi, Pólò ì Bàrànáà be dhi ì dré gòzo adrélé kònàle lókyá be vwàwvwa ro. Ì adré tá Mírì ní tà longó tírì àko, adrézó akódhì ní togó tani ní tà ta. Mírì adré tá tadhá dhi, tà ì dré adrélé longólé nda tá tà bàti 'i. Tàko ko, adré tá rìnyí fe àyi dré adrézó tà líntríga ró adrèbhá àyi rìnyí tadhá dhi ki 'o. ⁴ Di mónnyá zyandre bhàandre nda 'á dhi ì dré ru lanzíó: Àyi kí àruka ì dhe tà Yúdà ànzi ì vésè, àruka ní ì dhe tà kó àyikya àpóstolò nda ì vésè. ⁵ Gò móndí àruka Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro dhi ì tùmáni àyi kí kàdrì íbe dhi, ì dré ru yízo kitswázó Pólò kí 'o kònzi Bàrànáà be, àyi kí lebhézó todràle kírà sè dhi bvò. ⁶ Di, àyi nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré lapázó lile bvò Likàwòniyá àdhya na. Ì dré tatsízó bhàandre Lisitrà àdhya 'àsè, Dèrúbè àdhya 'àsè, ìndì àrà bhàandre nda ì lágàsè dhi ì 'àsè, ⁷ adrélé Rúbí Tani longóbe móndí ì dré.

Pólò ì Bàrànáà be dhi ì Lisitrà na

⁸ Lisitrà na dhi, agó àlo pá be àbvò ro dhi tá be. A ti tá akódhì mèrèkpe ro gò, dré kitswázó atsi to tādzi ki. ⁹ Akódhì nda lírì tá adrélé Pólò ní yi adrerá'a Giká ní kúli ta móndí ì dré. Pólò kònò akódhì dhi dre dhi, dré nõzoá dhi, akódhì tá tà ka'íka'í íbe kitswázó adrélé. ¹⁰ Di dré tázóá drá kúli 'u'ù sè dhi: «Mí nga ámi totó pá dri!» Di agó nda dré wázo àyi totó gò, kidhólé atsi to.

¹¹ Móndí zyandre dhi ì kònò tà Pólò dré 'òle nda dre dhi, ì dré ngàzo kúli loyó tázóá Likàwòniyábhá ki ti sè dhi: «Giká ì ladzá àyi atsálé móndí ì ró gò, ì dré asizó àma vélé!» ¹² Gò ì dré kidhózó adrélé Bàrànáà ní zi giká Zèwúsi ro, adrézó Pólò ní zi giká Erumè ro, dré tá adrélé kúli longólépi 'i dhi sè. ¹³ Zèwúsi ní tépelò tà ànyi firá bhàandre nda na. Di Zèwúsi ní kòwánà dré ngàzo tiágo kí tesé alizo àyi íbe tùmáni ngá pfò aveave tí'ile dhi íbe atsálé bhàandre ní zèribà tí. Tàko ko, akódhì ì mónnyá zyandre nda íbe dhi ì adré tá ngá nda kí le fèle mòbòmà ro Bàrànáà ì dré Pólò be, kitswázó àyi kí lindrì bha.

¹⁴ Di, àpóstolò nda ì kòyi tà nda dre dhi, ì dré àyi kí kítá kí lasizó kízá dré gò, ì dré ràzo loyóába mónnyá zyandre nda ì kòfalèsè dhi: ¹⁵ «Àma kí arúpi ì, mì adré kònini ní àdho tà 'o? Àma, àma kòkpá móndí 'i àmi tni. Mà alì Rúbí Tani longó àmi dré, mì kòtayíró tà tàkotàko kòni ì, àmi kí togó adzázó Giká lídrì ro dhi vélé. Akódhì nda bhá tá bhù ì, bvò be, yíandre be ìndì ngá títi àyi lé dhi íbe ní. ¹⁶ Atú dhi, tayí tá mónnyá sùrú títi ì lèsè dhi ì adrélé àyi kí tándi kí látì lebé. ¹⁷ Di, tágba kònini dhi, tayí ína àyi tándi ní tadhama tà dóro dré adrélé 'òle dhi ì sè dhi ko: Adré kozya afè àmi dré bhù lèsè, adrézó lànýá 'o kàle àmi dré lókyá ní 'á. Adré mányàngá afè kitswálé àmi dré. Adré kpá arí fe gálè àmi kí togó na bí.» ¹⁸ Di ì kòtà kúli nda ì togó wáyi sè dre dhi, ì dré mónnyá zyandre nda kí kikízó, ì kòfèrò mòbòmà àyi dré ko sè.

¹⁹ Amvolásà dhi, Yúdà ànzi àruka ì dré alizo Atiyòkiyá lèsè ìndì Ikòniyò lèsè gò, ì dré mónnyá zyandre nda kí 'a tífízo ligálé Pólò ì rú. Di àyi nda ì dré Pólò ní lebhézó kírà sè gò, akódhì ní rúbhá sèzo pfòzo ába bhàandre nda 'àsè kivi na. Ì adré tá àyikya kisúá dhi, akódhì drà dre. ²⁰ Di, mónnyá ka'íbhá dhi ì kòkimó ru akódhì lágàsè kúru dre dhi, dré ína ngàzo gò, gòle file bhàandre na.

Pólò ì Bàrànáà be dhi ì gò Atiyòkiyá bvò Siriyá àdhya lé dhi na

Kítú bvóá dhi sè dhi, Pólò ì dré ngàzo lile Bàrànáà be Dèrúbè na. ²¹ Kònàle dhi, ì dré Rúbí Tani longózó, móndí zyandre dhi kí 'òzo atsálé Yésu ní ka'íbhá ì ró. Gò ì dré gòzo tatsilé Lisitrà 'àsè, Ikòniyò 'àsè, ìndì Atiyòkiyá Pisidíya le dhi 'àsè, ²² adrélé mónnyá ka'íbhá dhi kí timbàbe, adrézó àyi kí kodzó adrélé àyi kí totó tātá àyi kí tà ka'íka'í na. Ì adré tá tād dhi: «Adré leá dhi, mà kàdrè kízá ka'í nyàle bí kitswázó file Giká ní Opì na.» ²³ Èkèlézyà àlo àlo títi dhi ì 'àsè dhi, ì tobhà tá bhàgo ì adrélé mónnyá ka'íbhá nda kí drì ko. Di ì kòmvò tàbirì tà zizo Mírì tí bhàgo nda ì dré dre dhi, ì dré àyi kí tayízó Mírì ì dré tá ka'íle dhi drígá.

²⁴ Ì kòlavú bvò Pisidíya àdhya 'àsè dre dhi, ì dré tsàzo bvò Páfiliyá àdhya na. ²⁵ Ì dré Giká ní kúli longózó Pèrúgè na gò, ì dré sìzo tsàle bhàandre rú zìle Atálíyá dhi na, yíandre míle. ²⁶ Kònàle dhi, ì dré bwátù dózo gòzo Atiyòkiyá bvò Siriyá àdhya lé dhi na. Atiyòkiyá nda tá bhàandre àyi kí tayízó Giká drígá, ì kòlìró àzì 'o akódhì ní togó tani sè dhi 'i. Nyànomvá dhi, ì 'o àzì nda akálé dre. ²⁷ Di ì kòtsa Atiyòkiyá na dre dhi, ì dré mónnyá títi Èkèlézyà le dhi kí kímózó gò, tà títi Giká dré 'òle àyi sè dhi kí tífízo àyi dré. Ì títi tá kpá Giká nzi tá látì mónnyá sùrú twá ro dhi ì dré Yésu ní ka'izo ngíni ya dhi. ²⁸ Di ì dré adrézó tùmáni mónnyá ka'íbhá nda íbe lókyá be vwàwvwa ro.

* **14:12** 14:12 Atú dhi, Gírìkì ì véna dhi, Zèwúsi tá àyi kí giká kí kàdrì 'i. Erumè tá ína giká kí kúli longólépi dhi 'i.

15

Ekèlézyà ni drì kòbhá ki ru kimoma Yèrusalémà na dhi

¹ Amvolásà dhi, Yúdà ànzi àruka ì dré angázó Yúdáyà lèsè atsálé Atiyòkiyá 'a gò, ì dré adrezó tadhá mónyá ka'ìbhá ì dré dhi: «Mì kò'o àmi lwàle ngóro Mósè ni tatrítrí kúli dré adrelé tàle dhi tìni ko dhi, mà kitswá lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisé bwá ko.»
² Dì, Pólò ì Bàránábà be dhi ì dré àyikya tà nda ni gázo gò, ì dré tà kayízó àyi ìbe rinyí sè. Gò Pólò ki kípèzo Bàránábà be, ìndì móní ka'ìbhá àruka ìbe, ì kòlìro Yèrusalémà na kitswále tà ta tà nda dri àpòstolò ìbe, ìndì bhàgo Ekèlézyà àdhyà ìbe. ³ Ekèlézyà Atiyòkiyá le dhi dré àyi ki ledézó lìle àyi ki atsi na. Dì ì dré ngázo lavulé bvò Fòwínikè àdhyà 'àsè ìndì Sàmàriyá àdhyà 'àsè, adrelé mónyá sùrú twá ro dhi ì ka'ì tá Yésu ngíni ya dhi ni tà titíbe gò, rúbí nda dré adrezó arí fe bì mónyá ka'ìbhá ì dré. ⁴ † kòtsa Yèrusalémà na dre dhi, àpòstolò ì, bhàgo ì ìndì mónyá títi Ekèlézyà le dhi ìbe dhi, ì dré àyi ki ka'izo dòle togó dóro sè. Gò Pólò ì dré tà títi Giká dré 'òle àyi sè dhi ki titízó àyi dré.

⁵ Dì, Yésu ni ka'ìbhá àruka Fàrisáyó ro dhi ì dré ngázo tàá dhi: «Adré leà dhi, à kòlwà mónyá ka'ìbhá sùrú twá ro dhi ì gò, lazizóá àyi dri dhi, ì kàdré Mósè ni tatrítrí kúli líkí.»

⁶ Dì àpòstolò nda ì bhàgo nda ìbe dhi ì dré ru kimózó kitswázó tà nda ni 'a nya dhi bvò. ⁷ † kòtà tà tà nda dri vwàvwà ro dre dhi, Pétèro dré ngázo tàá àyi dré dhi: «Àma adrúpi ì, mà ni tàle dhi, Giká kípè tá ma àmi kòfalé kíno, mónyá sùrú twá ro dhi ì kòyíro Rúbí Tani má tí, Yésu ni ka'izo dhi be. ⁸ Dì Giká mónyá títi dhi ki togó nilepi dhi, dré Tírì Lólo fèzo àyi dré ngóro dré tà afèle àma dré dhi tìni, tadházóá dhi, ì ka'ì àyi dre dhi.*

⁹ Dì nò tà ìna àyi twá àma rúsè ko. Tàko ko, temvé tá àyi ki togó àyi ki tà ka'ika'ì sè. ¹⁰ Dì nyànómá dhi, mà adré àmikya Giká ni tabhì àdho tà sè? Tàko ko, mà adré ngá lanzì àma ki tábhí ì àma ki tàndì ìbe dhi mà dré kitswále dòle bwá ko dhi ni bha mónyá ka'ìbhá nda ì dri. ¹¹ Tà nda kitswá ko! Be ró dhi, mà adré àmakya ka'íá dhi, Giká adré àma ki tidrì Mírì Yésu ni togó tani sè, ngóro dré adrelé àyi ki tidrì dhi tìni.»

¹² Dì mónyá títi ru kimóbhá nda ì kòfalé dhi, ngá dré bhùzo ndiì gò, ì dré Bàránábà ki yizo Pólò be adrerà'a tà twátwa líndrìga ró Giká dré tà 'òle àyi sè mónyá sùrú twá ro dhi ì kòfalé dhi ki títi. ¹³ † kòtítì tà nda ì akilé dre dhi, Yàkòbhò dré ngázo tàá dhi: «Àma adrúpi ì, mà yi rè ma ka! ¹⁴ Simónà Pétèro títi àma dré, Giká bhe tá rè zya mì mónyá sùrú twá ro dhi ì véna, móní ki kípèzo àyi kòfalé adrelé mónyá ìna ì ró ngíni ya dhi dre. ¹⁵ Dì kúli profétà ì dré tisile dhi ì adré ru kisé tà nda be. † tisi tà dhi:

¹⁶ «Mírì Giká tà dhi: Amvolásà dhi, má ni go Dàwidì ni dzó arilèpi dre dhi ni 'o àyi totó tódhyá.

Má ni go tà ni abíbhá dhi ki ledé, dzó nda ni bhàzo tódhyá àrà ni 'á,

¹⁷ kitswále móní ki àmbí ì kòndàro ma, Mírì, tímánì mónyá títi sùrú twá ro má dré azilé adrelé mána ró dhi ìbe. Ma, Mírì adrelépi tà kòdhi ki 'o dhi, mà adré tà nda ki ta ma.

¹⁸ Má 'o tà tà nda ì nile kíno lèsè.»[†]

¹⁹ Yàkòbhò gò tàá dhi: «Àsà dhi, má mìlèsè dhi, dóro ni mà dré tà kòkòróko bhàle mónyá sùrú twá ro àyi ki togó adzàbhá Giká vélé dhi ì dri ko dhi. ²⁰ Be ró dhi, mà kòtisi wárágà tàzoá àyi dré dhi, ì kònya manyàngá fèle giká tàko ì dré dhi ko, ì kò'o ndòtò tà ko, ì kònya kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zà ko, ìndì ì kònya kà'wá kàrí ko.‡ ²¹ Tàko ko, kidhólé kíno lèsè dhi, à adré Mósè ni tatrítrí kúli longó bhàandre àlo àlo títi dhi ì 'àsè, adrezó nàá Yúdà ànzi ki lisámbò dzó ì 'àsè sàbatù àlo àlo títi ì sè.»

Wárágà tisile Yésu ni ka'ìbhá sùrú twá ro dhi ì dré dhi

²² Gò àpòstolò nda ì, bhàgo nda ì ìndì mónyá títi Ekèlézyà le dhi ìbe dhi, ì dré ru yizo móní ki kípèzo àyi kòfalé mùle tímánì Pólò ìbe ìndì Bàránábà be, lìle mónyá ka'ìbhá Atiyòkiyá na dhi ì véna. † kípè tà Yúdásì adrelé kpà rú zìle Bàràsábà dhi ì Silá be kòdhyà. Àyi nda ì tá mónyá ka'ìbhá dhi ki drì kòbhá ì kòfalé. ²³ Dì ì dré wárágà tisiso kònini, ì kòfèro àyi drigá:

«Àma, àpòstolò ì bhàgo ìbe, àmi ki adrúpi ró dhi ì, mà adré wárágà kòndhi ni tisi àma ki adrúpi sùrú twá ro Atiyòkiyá na, bvò Sírìyá àdhyà na, ìndì bvò Kílìkiyá àdhyà na dhi ì dré. Mòdo àmi dré!

²⁴ Mà yi tàle dhi, móní àruka ì pfò tá àma kòfalèsè lìle tà ta àmi dré gò, ì dré àmi ki drì kizázó, àmi ki togó 'òzo lanzile. Dì, mà mù tá àyi nda ì àma ko. ²⁵ Dì tà nda sè

* 15:8 15:8 A kòno Tà 'òle dhi ì 10:44; 11:15. † 15:18 15:18 A kòno Amósà 9:11-12. ‡ 15:20 15:20 A kòno Pfòma 34:15-16; Lèvitikè 17:10-16; 18:6-23.

dhi, àma títi, mà yì ru mǒndí àruka ki kípèzo mùle àmi véna, túmání àma ki arúpi Bàránábà i Pólò be, mà dré lèle tò dhi íbe. ²⁶ Ayi nda i mǒndí àyi ki lídrì febhá adrélé dràdrà mùle àma ki Mírì Yésu Krísto ni tà sè dhi 'i. ²⁷ Dì mà adré Yùdásì ki mu Silà be, i kòtárò kúlí sè tà mà dré adrélé tisile àmi dré kòni i. ²⁸ Ama túmání Tírì Lólo be dhi, mà nõ dóro ni, mà dré tà àzya lanzi dhi ni bhàle àmi dri ko dhi. Tà kitswábhá mì kò'o dhi i ngbà 'i tà kòni 'i: ²⁹ Mì kònya mányàngá fèle giká tako i dré dhi ko, mì kònya kà'wá kàrí ko, mì kònya kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zà ko, ìndì mì kò'o ndòtò tà ko. Mì kàdré 'òá kòni dhi, kòdhi mì adré 'òá dóro. Mì kàdré dóro.»

³⁰ Gò i dré dhya kípèle nda ki mùzo lìle Atiyòkiya na. I kòtsa dre dhi, i dré mǒndyá zyandre ka'ìbhá dhi ki kimózo gò, wárágá nda ni fèzo àyi dré. ³¹ Ayi nda i kònà wárágá nda dre dhi, i dré lenzézò kúlí tisile àyi ki togò tindrìzo nda ki tà sè. ³² Gò Yùdásì i Silà be, adrèbhá tá àyikya profétà ro dhi i, i dré tà bí dhi ki tazo kitswázò mǒndyá ka'ìbhá nda ki timbà àyi ki tà ka'ìka'í na. ³³ Dì i kògò adrélé kònàle lókyá tsà dre dhi, mǒndyá ka'ìbhá nda i dré tà kàdrìkàdri zizo Giká tí àyi dré, i kògòro mǒndyá àyi ki mubhá dhi i véna dóro. [³⁴ S] ³⁵ Dì, Pólò i Bàránábà be dhi i dré gòzo àyikya adrélé Atiyòkiya na. Ayi túmání mǒndí àruka bí dhi íbe dhi, i adré tá Mírì ni kúlí longó, adrézò tà ni ki tadhá mǒndí i dré.

Pólò i lanzi ru Bàránábà be

³⁶ Lókyá kòlavú tsà dre dhi, Pólò dré tazo Bàránábà dré dhi: «Mà kògò àma ki adrúpi bhàandre àlo àlo títi mà dré Mírì ni kúlí longózo dhi i 'àsè dhi ki nobe, nõzoá ngalè àyi ngini ya dhi.» ³⁷ Bàránábà dré ka'izoá. Dì adré tá léá dhi, i kòdrì Yòwání Mároko àyi vèsè be. ³⁸ Dì, Pólò adré tá ìna nõá dhi, kitswá ko. Tàko ko, Yòwání Mároko nda tayí tá àyi bvò Pàfilíyá àdhya na gò, dré gòzo lìle àyi íbe àzi na ko. ³⁹ Dì i dré tà nda ni kayízò àyi kòfalèsè tà tándi ró gò, i dré ru lanziázò àsà. Bàránábà dré ìna Yòwání Mároko ni drìzo gò, i dré mbàzo bwátù na lìle tùrù Kìpirò àdhya na. ⁴⁰ Dì, Pólò dré ìna Silà ni kípèzo kòdhyà. Dì mǒndyá ka'ìbhá dhi i kòtayí àyi Mírì drígá, kòlikirò àyi àyi togò taní sè dre dhi, i dré ngàzo lìle. ⁴¹ Gò i dré lavúzo bvò Síríyá àdhya 'àsè ìndì Kìlíkiyá àdhya 'àsè, mǒndyá ka'ìbhá Ekèlézyà i 'àsè dhi ki timbàbe àyi ki tà ka'ìka'í na.

16

Pólò i Silà be dhi i drì Timòtèyò lizo Giká ni àzi 'o

¹ Dì Pólò i dré tsàzo Dèrùbè na gò, lìle tsàle Lìsitrà na. Kònàle dhi, Yésu ni ka'ìlepi àlo rú be Timòtèyò dhi tá be. Akódhi nda ni andre tá Yúdà mvá Yésu ni ka'ìlepi dhi 'i. Dì, akódhi ni atá tá ìna Gírìkì 'i. ² Mǒndyá ka'ìbhá Lìsitrà le ìndì Ikòniyò le dhi i adré tá akódhi ni rú ta dóro. ³ Dì Pólò adré tá akódhi ni le drìle àyi vèsè atsi na. Àsà dhi, dré akódhi ni 'òzo lwàle, Yúdà ànzi bvò nda lé dhi i kòka'ìro akódhi be dhi bvò. Tàko ko, i ni títi tàle dhi, akódhi ni atá tá Gírìkì 'i dhi be.

⁴ Dì Pólò i adré tá tatsilé bhàandre àlo àlo i 'àsè, adrélé tà àpòstolò i bhàgo íbe Yèrusalémà na dhi i dré ru yizo dríá dhi ki longóbe mǒndyá ka'ìbhá dhi i dré adrélé 'òle.* ⁵ Dì mǒndyá ka'ìbhá Ekèlézyà i 'àsè dhi i adré tá ru timbà àyi ki tà ka'ìka'í na. I adré tà kpà lízólè lìle drìdrì kítù àlo àlo títi i sè.

Màkèdòníyá agó àlo dhi zi Pólò lìle àyi bvò na

⁶ Gò Pólò i atsiàmù ni íbe dhi i dré lavúzo bvò Fírìgiyá àdhya 'àsè ìndì Gàlàtiyá àdhya 'àsè. Tàko ko, Tírì Lólo logá tá àyi dré Giká ni kúlí longoma bvò Asíyá àdhya na dhi. ⁷ I dré tsàzo ànyi bvò Mìsiyá àdhya làga dhi, i tabhì tá lìle bvò Bìfìniyá àdhya na ká. Dì, Yésu ni Tírì dré ìna tà nda ni logázò àyi dré. ⁸ Dì i dré lavúzo bvò Mìsiyá àdhya 'àsè, sìle bhàandre rú zìle Trówà dhi na, yìandre mùle. ⁹ Ngátisi sè dhi, ngá dré agázò Pólò mi toróbí tìni. Nò tá Màkèdòníyá agó àlo dhi adrérà'a ayi totò adrélé Pólò ni ti lízi: «Mí azyá Màkèdòníyá le kitswálè àma ki ledé wà!» ¹⁰ Dì Pólò kònò ngá nda dre dhi, mà dré ndrìrì látì ndàzo lizo Màkèdòníyá na. Angyá ko, mà nì tá tàle dhi, Giká zi tá àma lìle Rúbí Tanì longó mǒndyá kònàle dhi i dré dhi be.

Lìdìyá ka'í Yésu Fìlipóyì na

¹¹ Dì mà dré bwátù dòzo Trówà na, lavúzo pyà tùrù Sàmòtrákè àdhya na. Kítù bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Nèyápóli dhi na. ¹² Gò mà dré ngàzo kònalèsè lìle bhàandre Fìlipóyì àdhya na. Fìlipóyì nda bhàandre kàdrì bvò Màkèdòníyá àdhya lé dhi ki àlo 'i, ìndì bhàandre mǒndí bí Rómà ro dhi i dré bhà mòzo lána dhi 'i. Gò mà dré adrézò kònàle lókyá be vwàvwa ro tsà.

§ 15:34 15:34 Wárágá Giká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Dì, Silà ro dhi, ka'í tá ìna adrélé kònàle.] * 16:4 16:4 A kònò Tà 'òle dhi i 15:23-29.

¹³ Sàbàtù tǔ dhi, mà dré p̄òzo bhàandre nda lèsè tsàlè yǎandre àlo adrélèpi òlè dhi mìlè. Mà adrè tá kisúá dhi, mà ni àrà adrézó tà ta Giká be dhi ni kisú kònàlè. Dì mà dré lǐrízó adrélè tà ta tòkò ru kimóbhá kònàlè dhi ìbe. ¹⁴ Ayi nda i kòfalé dhi, tòkò àlo rú be Lidiyá angálèpi bhàandre Tiyàtírà àdhya lèsè dhi tá be. Akódhi nda tá kítá làgi kyàkyà dhi ki lagilépi 'i, indì mómndí adrélèpi Giká ni ro dhi 'i. Dì dré tá adrèrà a Pólò ni yi dhi 'á dhi, Mírì dré akódhi ni togó 'òzo atsálé àtsi ró tà Pólò dré tàlè dhi ki ka'í. ¹⁵ Dì akódhi i mómndyá títí akódhi ni dzó lèsè dhi ìbe dhi ì dré bātísimò dòzo. Dré àma ki ti lizizó tàzoá dhi: «Mì kàdré àma no Mírì Yésu ni ka'ilepi ró bàti dhi, mì kàlì adrélè àma dzó lé wà.» Dì kàsè àma ki togó tà tándi ró dre dhi, mà dré ka'izoá.

A bhe Pólò i Silà be bǎdzó na

¹⁶ Kítú àlo, mà dré tá adrèrà'a lile àrà adrézó tà ta Giká be dhi na dhi 'á dhi, mà kisú tá ru mvátòkò àlo màràbò ro dhi be. Akódhi nda tá tǐrì kónzi ìbe í lèna gò, adrézó tà adrèbhá àlilè dhi ki longó mómndí i dré rǐnyí ni sè. Akódhi ni líyí i adrè tá làfa kisú bì akódhi sè. ¹⁷ Dì akódhi dré ngàzo adrélè àma ki lebè Pólò be, loyóába dhi: «Àgo kòni i màràbà Giká kurú na bhù na dhi àdhya 'i! Ì adrè láti adrézó adrílè ásà dhi ni tadhá àmi dré!» ¹⁸ Adrè tá 'òá kònini kítú be bì. Dì, kùdù ni na dhi, Pólò ni togó dré aswázó gò, dré àyi alázó tàá tǐrì kónzi nda dré dhi: «Yésu Kristo ni rú sè dhi, mà adrè tàá mí dri dhi, mí p̄fò mvátòkò kònndhi lèsè!» Gbá lókyá nda sè dhi, tǐrì nda dré p̄òzo lása.

¹⁹ Dì mvátòkò nda ni líyí i kònò tà ì dré tá adrézó mì bha làfa kisúzó ásà dhi abí dre dhi dre dhi, ì dré Pólò ki rúzo sèlè Silà be, lizo àyi ìbe bhàandre nda ni kàdrì i kandrà ngá lagírà na. ²⁰ Ì kòtsa àyi nda i kandrà dre dhi, ì dré tàzoá dhi: «Dhya Yúdá ànzi ró kòni ì adrè àma ki bhàandre ni 'a tiffi! ²¹ Tàko ko, ì adrè àyikya labhi logalé àma Rómà ro dhi ì dré dhi ki tadhá. Kitswá mà dré labhi nda ki ka'izo, adrézó kpà 'òá ko.»

²² Gò mómndí zyandre dhi ì dré kpà ru amúzó àyi ìbe Pólò i rú Silà be. Dì bhàandre ni kàdrì nda ì dré àyi ki kítá 'òzo tuvùlè àyi rúsè, gò àyi ki 'òzo bhwàlè fa sè. ²³ A kòbhwa àdri tà tándi ró dre dhi, àyi ki bhèzo bǎdzó na. Gò lazizóá bǎdzó nda ni líkilépi dri dhi, kàdré àyi ki líkí dóro. ²⁴ Akódhi kòyi kúlí nda dre dhi, dré àyi ki bhàzo bǎdzó nda ni 'a kile twá dhi na, àyi ki pá 'òzo kitsilé fa kòlóngbò sè.

²⁵ Anyiànyi ngátsi kítógá sè dhi, Pólò i Silà be dhi ì adrè tá tà ta Giká be, adrézó longó ngo akódhi ni rú bhàzo kùlè. Dhya àruka títí 'ile bǎdzó nda lé dhi ì adrè tá àyi ki yi. ²⁶ Gbá kòdhwa, kàdikàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó, bǎdzó nda ni pá kizizó rǐnyí sè. Dì bǎdzó ni ti ì dré títí ru tinzizo gò, dhya títí 'ile nda ki nyirì dré tikízó adalè àyi rúsè. ²⁷ Dì bǎdzó líkilépi nda kòlarò bǎdzó ti ki no ngbo dre dhi, dré àyi sápi asézó kitswázó àyi p̄fu dràlè. Angyá ko, adrè tá ìna kisúá dhi, dhya 'ile nda ì lapá títí dre. ²⁸ Dì, Pólò dré kúlí yòzo rǐnyí sè, tàzoá dhi: «Mí 'o mi kónzi ko! Ama títí be kònndhi!» ²⁹ Dì bǎdzó líkilépi nda dré àtsi zizo gò, dré arázó aflé bǎdzó 'a kile twá nda lé, adhéle lyabe tǐrì dré Pólò i kandrà Silà be. ³⁰ Dré àyi ki drizo p̄òzo àyi ìbe kivi na gò, lizizóá àyi tí dhi: «Atalágó i, lè má kò'o àdho tà kòdhya kitswázó adrílè dhi?» ³¹ Ì logó drá dhi: «Àmi mómndyá títí àmi dzó lèsè dhi ìbe dhi i, mì kòka'í Mírì Yésu gò, mì kàdriró.» ³² Gò ì dré Mírì ni kúlí longózó àyi dré, mómndyá títí akódhi ni dzó lèsè dhi ìbe. ³³ Dì ngátsi nda sè dhi, bǎdzó líkilépi nda dré àyi ki drizo lizo àyi ki làzi dzi gò, gbá lókyá nda sè dhi, ì dré bātísimò dòzo mómndyá títí ni ìbe. ³⁴ Dré Pólò ki drizo fizo àyi ìbe àyi dzó na, mányangá fèzo àyi dré nyàlè. Dì akódhi i mómndyá títí ni ìbe dhi, ì dré gàzo arí sè bì, ì dré Giká ni ka'ile dhi sè.

³⁵ Ngá kòwa dré dhi, bhàandre ni kàdrì nda ì dré pòlìsi ki mùzo tàá bǎdzó líkilépi nda dre dhi: «Mí tǐrì àgo kòdhi i lile.» ³⁶ Dì bǎdzó líkilépi nda dré tàzoá Pólò dré dhi: «Bhàandre ni kàdrì i amù kúlí tàá dhi, à kòtǐrì àmi lile. Mí ni dì kitswá p̄fòlè lile togó be kàdrìkàdrì.» ³⁷ Dì, Pólò dré ìna tàzoá pòlìsi nda ì dré dhi: «Ì 'o tà àma bhwàlè mómndyá títí i kandrà àma ki tàbvò ta àko ró gò, àma ki 'òzo bhèlè bǎdzó na, tágba mà dré adrézó mómndí Rómà ro dhi 'i dhi.† Dì nyànomvá dhi, ì adrè àyikya àma ki le tayilé lùzu ró? Tàdzi ko! Ayi ki tándi ì kàlì àma ki tǐrì dhi àyi!»

³⁸ Gò pòlìsi nda ì dré gòzo kúlí nda ki longó bhàandre ni kàdrì nda ì dré. Ayi nda ì kòyi, Pólò i Silà be dhi i tá mómndí Rómà ro dhi 'i dhi dre dhi, tǐrì dré àyi ki 'òzo. ³⁹ Dì ì dré alizo Pólò ki togó tǐndri, àyi ki drizo p̄òzo àyi ìbe kivi na gò, àyi ki ti lizizó ì kòtayiró àyi ki bhàandre lizo. ⁴⁰ Dì Pólò i Silà be dhi ì kàp̄fò bǎdzó lèsè dre dhi, ì dré gòzo lile Lidiyá bhàna. Kònàlè dhi, ì dré ru kimózó mómndyá ka'ibhá dhi ìbe, àyi ki timbàzo àyi ki tà ka'ika'í na gò, ì dré àyi ki tayizó lizo.

† 16:37 16:37 Rómà ki tòlì adrè tá mómndí Rómà ro dhi ki bhwàma logá. Kàdré Pólò ni tà adrézó mómndí Rómà ro dhi sè dhi, à kònò Tà 'òlè dhi i 22:25-29; 23:27.

17

Pólò ì Silà be dhi ì Tèsàlònìkè na

¹ Amvolásà dhi, ì dré lavúzó bhàandre Afipóli ádhya 'ásè ìndì Apòlòníyà ádhya 'ásè gò, tsàle bhàandre Tèsàlònìkè ádhya na. Yúdá ànzì kì lísàmbò dzó tà kònàle be. ² Dì Pólò dré lizo lísàmbò dzó nda na, ànzya gà dré tá adrélé 'òle dhi tìni. Sàbàtù na dhi ì sè dhi, dré tà tìsile Gìkà nì Kúlì na dhi kì tazo mónnyá kònàle dhi ìbe. ³ Adré tá tà nda kì àndu ngi àyi dré, adrézó tadhá dhi, lè tà Mèsíyá kònya kizá drázo gò, kòngaró dràdrà 'ásè. Tà tà àyi dré dhi: «Yésu má dré adrézó tà nì nì longó àmi dré kòdhi, Mèsíyá 'ì.» ⁴ Dì Yúdá ànzì àruka ì dré kúlì nda nì ka'izo gò, ì dré ru amúzó Pólò ìbe Silà be. Gírìkì zyandre adrébhá tà Gìkà nì ro dhi ì dré kpà ka'izoá, tùmáni tókó bì rúku ró dhi ìbe.

⁵ Dì, Yúdá ànzì àruka ì dré àyikya lovó kònzì bhàzo Pólò ì rú. Dì ì dré àgo kònzì àruka kì kimózo ngá lagírá na gò, ì dré móndí zyandre dhi kì 'a tífizó adrélé tà 'o wáyá ro bhàandre na. Gò ì dré ru wúzo tsàle Yàsónà bhàna kítswalé Pólò kì nda Silà be, ì kàdrìró àyi mónnyá zyandre ì kandrà be dhi bvó. ⁶ Dì, ì kòndà àyi tí dre dhi, ì dré Yàsónà kì sèzo móndí ka'ìbhá àruka ìbe, lizo àyi ìbe bhàandre nda nì kàdrì ì kandrà. Gò ì dré yòzoá dhi: «Àgo adrébhá móndí kì drì kizá bvó wáyì 'ásè kòdhi ì atsa kpà kònwa dre. ⁷ Yàsónà kònìdhi ka'ì àyi dòle í bhàna. Àyi títì nda ì adré ligilé Kàyìsàrà nì tólí ì rú, adrézó taaá dhi, ópì kàdrì ázya rú be Yésu dhi be.» ⁸ Dì kúlì ì dré tàle nda ì dré gòzo mónnyá zyandre nda kì 'a tífì, bhàandre nì kàdrì nda ìbe. ⁹ Dì ì dré Yàsónà kì 'òzo láfa fe arúpi nì ìbe gò, ì dré àyi kì tayízò lile.

Pólò ì Silà be dhi ì Bèròyà na

¹⁰ Ngá kàni dre dhi, mónnyá ka'ìbhá dhi ì dré Pólò kì 'òzo lile Silà be bhàandre Bèròyà ádhya na. Àyi nda ì kòtsa dre dhi, ì dré lizo Yúdá ànzì kì lísàmbò dzó na. ¹¹ Mónnyá Bèròyà le dhi kì togó tà dóro Tèsàlònìkèbhá kya kì lavú. Dì ì dré Gìkà nì kúlì ka'izo yíle lovó sè. Kítú àlo àlo títì ì sè dhi, ì adré tá tà tìsile Gìkà nì Kúlì na dhi kì àndu nda, nìzoá ngalè tà Pólò dré tá adrélé tàle dhi ì tà bàti 'ì yà dhi. ¹² Dì móndí bì Yúdá ànzì ì kòfalé dhi ì dré Yésu nì ka'izo, tùmáni Gírìkì tókó rúku ró bì dhi ìbe, ìndì Gírìkì àgo bì dhi ìbe.

¹³ Dì, Yúdá ànzì Tèsàlònìkè na dhi ì kòyi, Pólò adré tá kpà Gìkà nì kúlì longó Bèròyà le dhi dre dhi, ì dré àyikya alizo kítswalé mónnyá zyandre nda kì 'a tífì ligilé Pólò ì rú. ¹⁴ Gbá lókyá nda sè dhi, mónnyá ka'ìbhá dhi ì dré Pólò nì 'òzo lile àtsì dri yìandre na ro. Dì, Silà ì Tímòtéyò be dhi ì dré àyikya adrézó Bèròyà na. ¹⁵ Dhya adrébhá Pólò nì dri dhi ì dré lizo ába tsàle bhàandre Aténáyì ádhya na. Dì akódhi dré lazizóá àyi dri dhi, Silà ì Tímòtéyò be dhi ì kàlì ì véle mbèlè. Gò ì dré gòzo gòle Bèròyà na.

Pólò longó Gìkà nì kúlì Aténáyì na

¹⁶ Pólò dré tá adrerá'a àyi nda kì letè Aténáyì na dhi 'á dhi, akódhi nì togó adré tá lanzilè lavulè, dré tá adrélé noá dhi, bhàandre nda ga gìkà tàko kì lindrì ì sè bì dhi sè. ¹⁷ Asà dhi, adré tá Gìkà nì kúlì tà Yúdá ànzì ìbe, ìndì mónnyá sùru twá ro adrébhá tà Gìkà nì ro dhi ìbe Yúdá ànzì kì lísàmbò dzó na. Kítú àlo àlo títì ì sè dhi, adré tá kpà Gìkà nì kúlì tà mónnyá adrébhá tà ru kimó ngá lagírá na dhi ìbe. ¹⁸ Dì tògyabhá àruka adrélé zìle Epìkùrèyò ì ró ìndì Sòtòyìkò ì ró dhi ì dré dhèzo adrélé tà kayì akódhi be.* Àyi kì àruka ì adré tá lizíá dhi: «Dhya kúlì kyàkyà kòdhi adré ìna àdho tà le tàle?» Àruka nì ì adré tá taaá dhi: «Sù ngóro adré gìkà twá kì tà longó na tìni.» † adré tá taa kònini, Pólò dré tá adrélé Yésu nì Rúbì Tani longó akódhi nì ngàma dràdrà 'ásè dhi nì tà be dhi sè. ¹⁹ Gò ì dré akódhi nì drìzo lizo ába àrà rú zìle Arèyòpàgò, tògyabhá ì dré tá adrézó ru kimó lánà dhi na.† Àyi nda ì dré tazoá drá dhi: «Mà nì kítswá tà tìdhi mí dré adrélé tadhále kòdhi kì nì bwà? ²⁰ Tà mí dré adrélé tàle nda ì adhé àma bilé twá. Dì mà lè nìle ngalè tà nda ì adré leá tàle ngíni ya dhi.» ²¹ († tà tà kònini tàko ko, Aténáyìbhá títì dhi ì móndí alialì dhi ìbe dhi ì adré tá àyi kì lókyá wáyì dhi nì fe adrézó tà tìdhi dhi kì yi, adrézó kpà tà nda kì títì àyi kòfalésè.)

²² Dì Pólò dré ngàzo àyi totó àyi ru kimóbhá nda ì kòfalé gò, taaá dhi: «Àmi Aténáyìbhá nì ì, má adré noá dhi, tà títì ì sè dhi, àmi móndí adrébhá gìkà nì tà nda nìle dhi 'ì. ²³ Tàko ko, má dré tá adrerá'a tatsilè àmi kì bhàandre 'ásè dhi 'á dhi, má nò tà àrà mì dré adrézó àmi kì gìkà kì lindrì bha 'ásà dhi ì. Má kìsú kpà àlètàrì mì dré adrézó ngá fe àmi kì gìkà dré dhi. A tìsì tá rúá dhi: «Gìkà nìle ko dhi dré.» Dì má adré mána Gìkà mì dré adrézó lindrì nì nì bha nìá àko ró dhi nì tà longó àmi dré.

* **17:18** 17:18 Dhya adrélé zìle «Epìkùrèyò» ì ró kòni ì adré tá tadhá dhi, tà kàdrì lavulè dhi kólénzè tà 'ì. Dhya adrélé zìle «Sòtòyìkò» ì ró kòni ì adré tá àyikya tadhá dhi, lè à kòka'ì tà títì adrébhá atsálé dhi ì, adrézó kpà togó ìbe kìdrìkìdrì. † **17:19** 17:19 «Arèyòpàgò» kònìdhi tà rú kòngó àlo Aténáyì le dhi ádhya 'ì, ìndì rú tògyabhá adrébhá tà ru kimó àrà nda lè dhi kya 'ì.

²⁴ Giká bvò bhàlepi ngá títí lá dhi íbe dhi, Mírì bhù kya bvò be dhi 'i. Dì adré ina adréle tépelò mómí ì dré adréle síle dhi ì 'ásè ko. ²⁵ Mómí ì kitswá kpà tà 'o akódhi dré ngóro akódhi tá lovò ní íbe na t́ní bwà ko. Tàko ko, akódhi adré lídrì fe, la'a íbe ìndì ngá àruka títí dhi íbe mómíyá títí ì dré dhi nì. ²⁶ Akódhi 'o tá sùrú títí dhi ì apfòle mómí ìnò lèsè, ì kàyíro adréle bhà mo bvò wáyi dhi drìsè. Bhà àyi kí lókyá ì ngóro dré tà lèlè 'òle dhi t́ní. Lanzí kpà bvò ì dré adrézó bhà mo 'ásà dhi ì. ²⁷ Giká 'o tá kónini, mómí ì kàdréró àyi nda gò, kòkíswá dhi, ì kòkísúro ì be dhi bvò. Tàkò, akódhi ina vwàvwà ro àma àlo àlo títí dhi ì rúsè ko. ²⁸ Angyá ko, akódhi léna dhi, àma lídrì íbe, adrézó tà 'o, adrézó kpà adréle be. Ngóro àmi kí tógayabhá àruka ì dré tàle dhi t́ní: «Ama akódhi ní ànzi 'i.»

²⁹ Dì mà dré adréle Giká ní ànzi 'i dhi sè dhi, adré leà mà kòkísi ko tàle dhi, Giká ní làsú sù ngóro ngá líndrí mómí ì dré adréle ledéle òrò sè yà, àrèzà sè yà, kó ngalè kírà sè yà, àyi kí tógayá sè ìndì àyi kí tà kúsule dhi sè dhi t́ní dhi. ³⁰ Atú dhi, Giká tayí tá mómí ì adréle tà 'o tà nima ko na. Dì, nyànomvá dhi, adré ina mómíyá títí àrà títí ì 'ásè dhi kí kodzó, ì kòladzàro àyi kí togó. ³¹ Tàko ko, bhà kítú ì dré dra mómíyá títí bvò àdhyà kí tàbvò tázò gyàgya, agó ì dré zìle tà nda sè dhi sè dhi dre. Tadhá kpà mómíyá títí ì dré dhi, tà nda tà bàti 'i dhi, dré akódhi nda ní tingalé dràdrà lèsè dhi sè.»

³² Ì kóyi tà Pólò dré tàle mómí ní tingama dràdrà lèsè dhi ní tà dri nda dre dhi, àyi kí àruka ì dré ngàzò akódhi ní gu. Dì àruka ní ì dré kó tázòá dhi: «Mà ní go tà mí dré adréle tàle kòdhi kí yi tódhyá kítú àzya sè.» ³³ Dì Pólò dré pfozo àyi kòfalèsè. ³⁴ Àyi kí àruka ì dré ru amúzò akódhi be gò, ì dré Yésu ní ka'izo. Àyi nda ì kòfalé dhi tá tógayabhá nda kí àlo, Dìyònüsüyò, tókò àlo rú be Dámàrì dhi, tsàle mómí àruka íbe.

18

Pólò lí Kòritò na

¹ Amvolàsá dhi, Pólò dré ngàzò Atènyá lèsè líle bhàandre Kòritò àdhyà na. ² Kònàle dhi, ì dré ru kúsúzó Yúdà mvá àlo rú be Akílà angalépi Pótò lèsè dhi be. Lavú dre lókyá tsà, ì angá tá bvò Itàliyá àdhyà lèsè tòkò ní rú be Pírìsiká dhi be, alìle Kòritò le. Tàko ko, Rómá kí ópí kàdrì, Kàlāwùdìyò fè tá tólí tázòá dhi, Yúdà ànzi títí dhi ì kópfo bhàandre Rómá àdhyà 'ásè. Dì Pólò dré tsàzò ³ adréle àyi bhàna, adréle àzi 'o tùmání àyi íbe. Angyá ko, ì adré tá títí àzi àlo adrézó wémá ledé dhi ní 'o kòdhyà. ⁴ Sábátú àlo àlo títí ì sè dhi, Pólò adré tá Giká ní kúlí ta Yúdà ànzi kí lísámbò dzó na, adrézó Yúdà ànzi kí togó asé Gíríkí íbe, ì kòka'irò Yésu be dhi bvò.

⁵ Síla ì Tímótéyo be dhi ì kàtsá Makedóniyá lèsè dre dhi, Pólò dré kidhózó adréle àyi lókyá wáyi dhi ní fe adrézó Giká ní kúlí longó, adrézó tadhá Yúdà ànzi ì dré dhi, Yésu Mésiyá 'i káyà dhi. ⁶ Dì, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzò adréle lígálé Pólò be, adrézó akódhi ní lodhá. Dì Pólò dré àyi kítá kayázò, tázòá àyi dré dhi: «Àmi kí kàrì kàdré ngòle àmi kí tándi ì dri. Ma tà àko mà rú àmi kí tà sè. Kídhólé nyànomvá dhi, mà adré mána líle Giká ní kúlí longó mómíyá sùrú twá ro dhi ì véna.»

⁷ Dì akódhi dré apfózo lísámbò dzó nda lèsè líle agó àlo rú be Títìyò Yúsitò dhi ní dzó na, ànyi lísámbò dzó nda làgana. Akódhi nda tá mómí adrélépi Giká ní ro dhi 'i. ⁸ Kònàle dhi, lísámbò dzó ní kàdrì rú be Kúrìsipò dhi ì mómíyá títí akódhi ní dzó lèsè dhi íbe dhi, ì dré Mírì Yésu ní ka'izo. Dì Kòritòbhá àruka bí adrébhá Pólò ní kúlí yi dhi ì adré tá kpà Yésu ní ka'í gò, ì dré adrézó bátisimò do.

⁹ Ngátsi àlo sè dhi, ngá dré agázò Pólò mí toróbí t́ní gò, Mírì dré tázòá drá dhi: «Mí ro ngá ko! Mí gò adréle àma tà longó. Mí tayí kúlí ko. ¹⁰ Angyá ko, mà tùmání mí be. Dhyà àlo kitswá drígá bha mí rú àmi 'òzo kónzi dhi ko. Tàko ko, mà mómí íbe zyandre ro bhàandre kónidhi 'á.» ¹¹ Dì Pólò dré gòzo adréle kònàle, adréle Giká ní kúlí tadhá àyi dré kóná àlo tálí sè.

¹² Lókyá Gálìyò dré tá adrerá'a gùvèrènerè ro bvò Akáyá àdhyà drìle dhi 'á dhi, Yúdà ànzi ì dré ngàzò ru amú Pólò rú gò, ì dré akódhi ní drìzo lízo àba tàbvò tàrà na. ¹³ Ì dré tázòá dhi: «Dhyà kónidhi adré ina mómí kí kodzó, ì kàdréró Giká ní líndri bha láti twá àma kí tátírí kúlí dré adréle tadhálé dhi rúsè dhi sè.» ¹⁴ Dì Pólò dré tá adrerá'a 'òle kúlí ta dhi 'á dhi, Gálìyò dré logózóá Yúdà ànzi nda ì dré dhi: «Àmi Yúdà ànzi ró ní ì, mì kàdré tá mómí asílí tà kónzi tsá dhi sè yà, kó ngalè tà kónzi kàdrì dhi sè yà dhi, má ní tà àmi kí yi togó vwàvwà sè. ¹⁵ Dì, mì dré adréle tà kayí kúlí kí tà dri, rú kí tà dri, ìndì àmi kí tándi kí tátírí kúlí ní tà dri dhi sè dhi, mì nò àmikya tà nda ì àmi. Má lè mána tà nda kí bvò tàle ko!» ¹⁶ Dì dré àyi kí dròzo pfole tàbvò tàrà nda 'ásè. ¹⁷ Gò àyi títí nda ì dré àyi kí lísámbò dzó ní kàdrì rú be Sòsèténé dhi ní rùzo tswàle tàbvò tàrà nda kandrà. Dì, Gálìyò dré ina tà nda ní nòzo tà tàko ro.

¹⁸ Pólò dré adrézó Kòrìtò na lókyá be vwàvwà ro. Di dré lazízó mónnyá ka'ìbhá i tí gò, ì dré mbàzo bwátù na Pìrìsìkà ìbe ìndì Akilá be kùswálé ìlè bvò Sírìyà àdhya na. Drìdrì dré mbàzo bwátù na dhi kandrà dhi, Pólò 'o tá àyi drìbhì rèle bhàandre rú zìlè Kèkùrèyá dhi na, mònndrà dré tá síle dhi ni tà sè.*

¹⁹ Ì dré tsàzo bhàandre Efèsò àdhya na gò, Pólò dré Pìrìsìkà ki tayízó Akilá be. Dré ìna lizo Yúdà ànzi ki lisàmbò dzó na Giká ni kùlì ta àyi ìbe. ²⁰ Gò ì dré akódhi ni tí lizízó, kàdréró dhu rè àyi véna vwàvwà ro tsà. Di, dré ìna ka'izoá ko. ²¹ Di, dré tá adrérà'a 'òle àyi ki tayí dhi 'á dhi, dré tázóá dhi: «Giká kòlè dhi, má ni gò atsálé àmi ta.» Dré bwátù dōzo ngàzo Efèsò lèsè, ²² ìlè Kàyisàriyà na. Kòtsa dre dhi, dré rè zyà mbàzo Yèrusaléma na m̀dò fe mónnyá ka'ìbhá ì dré 'íká, gò lizo Atiyókìyá na ndò.

²³ Dré adrézó Atiyókìyá na lókyá be vwàvwà ro tsà. Gò dré ngàzo tatsilè bvò Gálàtìyá àdhya 'àsè ìndì Firìgìyá àdhya 'àsè, mónnyá ka'ìbhá títi dhi ki ìmbàbe àyi ki tà ka'ìkà'ì na.

Apólò tadhá Giká ni kùlì Efèsò na ìndì Kòrìtò na

²⁴ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Yúdà mvá àlo rú be Apólò angálépi Aligizàndriyá lèsè dhi, dré tsàzo Efèsò na. Akódhi nda tá m̀ndí tà nìlèpi bí, ìndì Giká ni Kùlì nìlèpi dóro dhi 'i. ²⁵ A tadhá tá kpà drá Mírì ni tà dóro. Di akódhi ni togó tá àtsi ró adrézó Yésu ni tà longó, adrézó akódhi ni tà tadhá kyákyá. Di, nì tá ìna ngbà 'í b̀tìsimò Yòwànì àdhya ni tà kòdhiyá.† ²⁶ Di dré kìdhózo adrélé Giká ni kùlì ta tírì àko Yúdà ànzi ki lisàmbò dzó na. Pìrìsìkà ì Akilá be dhi ì kòyi akódhi dre dhi, ì dré akódhi ni drìzo lizo ába àyi véna gò, ì dré Giká ni tà àndu ngàzo drá dóro kùswálé títi.

²⁷ Amvolásà dhi, Apólò dré lèzoá ìlè bvò Akáyá àdhya na. Di mónnyá ka'ìbhá Efèsò le dhi ì dré akódhi ni kodzózo ìlè gò, ì dré wárágà tsìzo àyi ki adrùpi Akáyá na dhi ì dré, ì kòka'ìró akódhi d̀lè àyi véna dóro. Di akódhi kòtsa kònàle dre dhi, dré mónnyá Yésu ni ka'ìbhá Giká ni togó tani sè dhi ki ledézo tò. ²⁸ Tàko ko, adré tá tà kayí Yúdà ànzi ìbe rìnyí sè mónnyá títi ì kandrà, adrézó tadhá tà tsìlè Giká ni Kùlì na dhi ì sè dhi, Yésu Mèsìyá 'i káyá dhi.

19

Pólò tsa Efèsò na

¹ Apólò dré tá adrérà'a Kòrìtò na dhi 'á dhi, Pólò dré látì d̀zo lavúzó bvò kòngo ró Asíyá àdhya 'àsè, ìle tsàlè Efèsò na. Kònàle dhi, dré Yésu ni ka'ìbhá àruka ki kisúzó gò, ² lizízóá àyi tí dhi: «Mì dré Yésu ni ka'izoá dhi, mì kisú Tírì Lólo 'í?» Di ì logó drá dhi: «Kòko, má yi tá ko tàlè dhi, Tírì Lólo be dhi.» ³ Pólò gò lizíá dhi: «Kàdrè kònìni dhi, mì do di b̀tìsimò àngùdhi kòdhiyá?» Ì logó dhi: «B̀tìsimò Yòwànì àdhya 'i.» ⁴ Di Pólò tà àyi dré dhi: «Yòwànì fè tà b̀tìsimò m̀ndí ì dré, tadházóá dhi, ì ladzá àyi ki togó dre. Di adré tá t́á àyi dré dhi, ì kòka'ì dhiyá adrélépi tá adhéle ì bvó dhi kòdhiyá. Dhiyá nda Yésu 'i.» ⁵ Ì kòyi kùlì nda dre dhi, ì dré ngàzo b̀tìsimò do Mírì Yésu ni rú sè. ⁶ Di Pólò dré drígá bhàzo àyi dri gò, Tírì Lólo dré asízó àyi ki asó gò, ì dré kìdhózo adrélé ti twátwa ki ta, adrézó tà longó pròfétá kya tíni. ⁷ Ago nda ì tá ànyíanyi mudrì-drì-rì.

⁸ Amvolásà dhi, Pólò dré lizo Yúdà ànzi ki lisàmbò dzó na gò, kìdhólè adrélé Giká ni kùlì ta tírì àko. Dré Giká ni Opì ni tà tadházó mónnyá kònàle dhi ì dré mbà na, adrézó àyi ki togó asé, ì kòka'ìró be dhi bvò. ⁹ Di, àyi ki àruka ì dré àyi ki togó 'òzo tombálé, kùlì nda ki gázó gò, ì dré kìdhózo adrélé tà ta kònzi Mírì ni látì ni tà rú mónnyá títi ì kandrà. Di Pólò dré àyi ki tayízó. Dré mónnyá ka'ìbhá dhi ki drìzo lizo àyi ìbe Tírànò ni dzó adrézó m̀ndí ki tadhá dhi na gò, dré adrézó Giká ni tà ta àyi dré kítù àlo àlo títi ì sè. ¹⁰ Dré 'òzoá kònìni kóná rì gò, mónnyá títi Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro bvò Asíyá àdhya lé dhi ì dré Mírì ni kùlì yizo.

¹¹ Giká adré tá rìnyí fe Pólò dré adrézó tà kàdrì l̀ndrìgá ró nòlè rè ko dhi ki 'o. ¹² A adré tá nd̀ndì kítá twátwa dré tà tabèlè dhi ki do lizo bhàá dràbhá ì rú gò, ì dré adrézó adrélé àyi ki drà ì lèsè. Tírì kònzi ì adré tá kpà topfòlè àyi ki àruka ì lèsè.

Sèkévá ni ànziàgo ì tabhì tírì kònzi dròlè

¹³ Yúdà ànzi àruka ì adré tá tatsilè àrà twátwa ì 'àsè, adrélé tírì kònzi ki drobe topfòlè m̀ndí ì lèsè. Gò ì dré kìdhózo adrélé tà nda ni tabhì 'òlè Mírì Yésu ni rú sè, adrézó t́á tírì kònzi ì dré dhi: «Má adré t́á àmi dri Yésu Pólò dré adrézó tà ni ni longó dhi ni rú sè dhi, mì pfò!» ¹⁴ Di Yúdà ànzi ki kòwànà kàdrì àlo rú be Sèkévá dhi ni ànziàgo nzi-drì-rì dhi ì adré tá kpà 'òá kònìni. ¹⁵ Kítù àlo dhi, ì tà tà kònìni gò, tírì kònzi nda dré logózo

* 18:18 18:18 Kínò lèsè Yúdà ànzi ì véna dhi, m̀ndí m̀ndrà sílèpi dhi kò'o m̀ndrà nda akilè dre dhi, adré tá àyi drìbhì 'o rèlè tà nda ni tadházó. † 18:25 18:25 A kònò Tà 'òlè dhi ì 19:3-4.

ayi dré dhi: «Má nǐ Yésu be. Má nǐ kpá Pólò àdhi 'i ya dhi be. Di, àmì àmìkya àdhibhá 'i?»¹⁶ Di agó tirí kónzi nda dré tá adrézó lána dhi dré dhèzo ayi dri, ayi títi dhi kǐ rinyí lavú gò, ayi kǐ tswàzo tà tándi ró. Gò ì dré lapázó dzó nda lésè bvólífi ro ìndì làzi be bí ayi rúsè.

¹⁷ Mónnyá títi Yúdà ànzi ró ìndì sùrú twá ro Efèsò le dhi ì kòyi tà nda dre dhi, tíri dré ayi kǐ 'òzo gò, ì dré adrézó Mírí Yésu nǐ rú nǐ lindrí bha. ¹⁸ Di móndí bí Yésu nǐ ka'ibhá dhi ì adré tá alile tà kónzi ì dré 'òle dhi kǐ ta ngádra 'á mónnyá títi ì kandrà. ¹⁹ Ayi kǐ àruka adrébhá tá lándrì ndrìbhá ro dhi ì adré tá ayi kǐ búkù lándrì àdhyà kǐ adó alizo zaa mónnyá títi ì kandrà. Búkù ì dré zàle nda kǐ làgi tá ànyianyi láfa lò'wa ngùlù-nyadhi-rì-dri-mudrí.* ²⁰ Di asà dhi, Mírí nǐ kúli adré tá la'úlè akódhi nǐ rinyí sè, adréle lile drìdrì.

²¹ Tà nda ì kò'o ru títi dre dhi, Pólò dré nòzoá dhi, dóro nǐ ì dré lavulé bvò Màkèdònyá àdhyà 'àsè ìndì Akáyá àdhyà 'àsè, lile Yèrúsalmà na dhi. Tà tá dhi: «Má kòli tsàle kònale dre dhi, adré kpá leá dhi, má kòli Rómà na.» ²² Di dré ayi àziámu rì, Tímòtèyò ì Erástò be dhi kǐ mùzo lile ì kandràna Màkèdònyá na gò, dré ína adrézó Asíyà na lókyá tsà sè.

Efèsòbhá kǐ ligima Pólò ì rú dhi

²³ Lókyá nda sè dhi, tà dré abízó nyinyi Efèsò na Mírí nǐ láti nǐ tà sè. ²⁴ Agó àlo rú be Dèmètríyò adrélépi tà ngá di àrezá sè dhi tà kònale be. Akódhi nda ì àzizi nǐ íbe dhi ì adré tá giká tòko ró rú be Arètémì dhi nǐ dzó nzi tsàtsà dhi kǐ ledé àrezá sè, adrézó láfa kǐsú asá bí.† ²⁵ Di akódhi dré ngàzo ayi àzizi nda kǐ kímó túmánì móndí àruka adrébhá tá ngá ledé ayi tíni dhi íbe gò, tàzoá ayi dré dhi: «Áma arúpi ì, mǐ nǐ tàle dhi, mà adré láfa kǐsú bí àzi kòdhi sè dhi be. ²⁶ Di mǐ nò ìndì mǐ yi tàle dhi, Pólò kòdhi sè móndí zyandre kònwa Efèsò 'a ìndì bvò wáyì Asíyà àdhyà lé dhi kǐ togó litilé dre. Adré ína taá dhi, giká lindrí móndí ì dré adréle ledéle ayi kǐ drigá sè dhi ì, giká tándi 'i ko. ²⁷ Di tà nda kǐtswá ngbá 'í àma kǐ àzi nǐ rú kǐzá kòdhyà ko. A nǐ kókpá kǐtswá àma kǐ giká tòkó gú, Arètémì nǐ tépelò nǐ rú kǐzá gò, akódhi nǐ lindrí mónnyá títi Asíyà 'àsè ìndì bvò wáyì 'àsè dhi ì dré adréle bhàle dhi nǐ tingázó!»

²⁸ Di ì kòyi tà nda dre dhi, ayi kǐ togó dré aswázó tà tándi ró gò, ì dré ngàzo adréle tetréle adrézó loyóá dhi: «Àrètémì Efèsòbhá kya kàdrì lavulé!» ²⁹ Gi ko, tà dré abízó nyinyi bhàandre nda 'á. Di móndí zyandre dhi ì dré Pólò nǐ atsiámu, Gáyò ì Aristàrukò be angábhà Màkèdònyá lésè dhi kǐ ruzò gò, ì dré ru wuzò lile ayi íbe àrà kàdrì adrézó ru kímó dhi na. ³⁰ Pólò adré tá ína leá pfòle mónnyá zyandre nda ì kandrà. Di, mónnyá ka'ibhá dhi ì dré àyikya ka'izoá ko. ³¹ Ndìndì dhyà kàdrìkàdrì Asíyà drìle dhi kǐ àruka adrébhá tá Pólò nǐ arúpi ró dhi, ì dré kúli mùzo akódhi nǐ ti lizi, kòpfòró mónnyá zyandre nda ì kandrà ko.

³² Mónnyá zyandre ru kímóbhá nda kǐ drì abí dre nyinyi. Ayi kǐ àruka ì adré tá tetréle, adrézó tà àlo ta. Àruka nǐ ì adré tá kó tà àzya ta. Ayi bí dhi ì nǐ tá ngalè ì kímó tá ru àdho tà sè ya dhi ko. ³³ Yúdà ànzi ì dré agó àlo rú be Àligizándrè dhi nǐ 'òzo pfòle mónnyá zyandre ì kandrà, kòngirò tà nda nǐ àndu be dhi bvò. Di akódhi dré drigá bhàzo kuru ayi kǐ kúli kǐkízo, ì kòkǐtswáro ayi tǎrá ga ayi kandrà. ³⁴ Di, ì kònì akódhi Yúdà mvá 'i dhi dre dhi, ì dré ngàzo adréle tetréle kúli àlo sè ànyianyi sàà rì, adrézó loyóá dhi: «Àrètémì Efèsòbhá kya kàdrì lavulé!»

³⁵ Kùdù ro dhi, dhyà bhàle adréle bhàandre nda nǐ tà tisi dhi dré ngàzo mónnyá zyandre nda kǐ kúli kǐkízo gò, tàzoá ayi dré dhi: «Àmì Efèsòbhá nǐ ì, mónnyá títi dhi ì nǐ tàle dhi, à bhà bhàandre Efèsò àdhyà adréle giká gú, Arètémì nǐ tépelò líkì, akódhi nǐ lindrì adhélepi bhù lésè dhi íbe dhi be. ³⁶ Dhyà àlo kǐtswá tà kòdhi nǐ kayi bwá ko. Asá dhi, adré leá dhi, mǐ kàdrè kǐrì, ìndì mǐ kò'o tà wáyá ro ko. ³⁷ Mǐ adrí àgo kònì ì kònwa, tákò ì lodhá àyikya àma kǐ giká tòkó ko, ì topá kpá ngá akódhi nǐ tépelò ì lésè ko. ³⁸ Di Dèmètríyò ì àzizi nǐ íbe dhi ì kàdrè tà íbe tàle móndí ì rú dhi, àrà adrézó tàbvò ta dhi ì be, ìndì tàbvò tabhá ì be. Adré di leá dhi, ì kòli tà ta móndí ì rú kònale. ³⁹ Mǐ kàdrè tà àzya íbe lizilé dhi, à nǐ kpá tà nda kǐ yi àrà adrézó tà kǐ bvò lanzí àma kǐ tólí sè dhi na. ⁴⁰ Tàko ko, tayí ngbá 'í tsà, à dré àma kǐ asikizo móndí kǐ ligima àndrò kòndhi nǐ tà sè. A kòlizi àma dhi, mà kǐtswá tà àlo ta tà wáyá 'òle àndrò kòndhi nǐ àndu ngizo dhi bwá ko.» Di kòtà tà nda ì dre dhi, dré mónnyá zyandre ru kímóbhá nda kǐ 'òzo ayilé.

* **19:19** 19:19 «Làfa lò'wa ngùlù-nyadhi-rì-dri-mudrí» (50.000) kòni ì tá láfa adréle fèle móndí ngùlù-nyadhi-rì-dri-mudrí dhi ì dré àzi 'òle kítú àlo sè dhi tí dhi 'i. † **19:24** 19:24 «Arètémì» kòndhi, Gíríkì kǐ giká kǐ àlo tòko ró, ì dré adrézó mǐ bha vélána, kòfèro ayi dré ànzi dhi 'i. ‡ adré tá akódhi nǐ lindrì bha dzó nzi tsàtsà ledéle àrezá sè dhi ì sè.

20

Pòlò lavú Makedòniya 'asè ìndi Giriki ki bvò 'asè

¹ Tà wáyá nda kàkí dre dhi, Pòlò dré mónnyá ka'ìbhá dhi ki azizó gò, àyi ki kodzózó adréle àyi ki totó tàtá àyi ki tà ka'ika'í na. Kòlazi àyi tí dre dhi, dré ngázo ìle bvò Makedòniya àdhya na. ² Dré lavúzó bvò nda 'asè, tà bí dhi ki tabe mónnyá ka'ìbhá dhi ki tímházo àyi ki tà ka'ika'í na. Dré tsázo Giriki ki bvò na gò, ³ dré adrézó kònàle mbá na. Dré tá adrerà'a 'òle bwátù do ìzo bvò Siriyá àdhya na dhi 'á dhi, dré yízoá tàle dhi, Yúdá ànzi ì yi tà ru kitswázo àyi 'o kónzi. Di dré nòzoá dhi, dóro ni ì dré gòle bvò Makedòniya àdhya 'asè dhi. ⁴ Akódhi ni atsiámu i tá: Sòpátrò, Pírò ni mvá angálépi Bèroyá lèsè dhi, Aristárükò ì Sekúndò be angábhá Tèsalòníkè lèsè dhi i, Gayò Derúbè lèsè dhi, Timótéyò, tsàle Tikikò ì Trófmò be angábhá bvò Asiyá àdhya lèsè dhi i. ⁵ Ayi nda ì dré ìzo drìdrì àma kandrána, kitswálé àma ki letè Trówá na. ⁶ Ama ró dhi, gwányá Mápá tàkú àko dhi àdhya àmvolèsè dhi, mà dré bwátù dòzo ngázo Filipóyí lèsè gò, kítú nzi àmvolèsè dhi, mà dré tsázo ru kisú àma ki atsiámu nda ìbe Trówá na. Gò mà dré adrézó kònàle kítú nzi-drì-rì.

Yútíkò ni tingama dràdrà lèsè dhi

⁷ Kítú ni àlo pòsò àdhya sè dhi, mà kimó tá ru mónnyá ka'ìbhá dhi ìbe, kitswázo mányàngá do nyàle.* Pòlò adré tá tà ta mónnyá nda ì dré. Di dré tá adréle 'òle ìle drùbhì sè dhi sè dhi, dré gòzo adréle tà ta tsàle ngátsi kítógá na. ⁸ A tobhá tá tàlà bí dhi ì dzó 'a kàle kurú na mà dré ru kimózó lána dhi na. ⁹ Kàdhúra àlo rú be Yútíkò dhi lírì tá mòlísá na gò, ayí dré adrézó akódhi ni 'o, Pòlò dré tá adrerà'a tà ta vwàvwa ro dhi 'á. Di ayí kòlavú akódhi dre dhi, dré dhèzo byá kǐnì na, dzó nda ni ètázi ni na 'asè. A ni akódhi ni tingá dhi, àkò drà ìna dre. ¹⁰ Di Pòlò dré sizo, tandile kàdhúra nda drìle, akódhi ni lomvò ì drígá gò, tàzoa mónnyá títi ì dré dhi: «Mì bhà àmi ki togó kuru ko! Akódhi lídrì ìbe!» ¹¹ Ì kògò mbàle dzó 'a kàle kurú na nda na dre dhi, ì dré mápá tonjòzo nyàle. Di Pòlò dré gòzo tà ta tsàle drùbhì na gò, ngázo ìle. ¹² Gò ì dré kàdhúra nda ni drìzo nzi zo ába rúbhá be líná. Di tà nda tindrì tá mónnyá títi dhi ki togó lavulé.

Pòlò nga Trówá lèsè ìle Milétò na

¹³ Gò mà dré bwátù dòzo ìzo drìdrì Pòlò kandrána, kitswálé akódhi ni letè bhàandre rú zìle Asò dhi na. Tàko ko, akódhi lè tá ìna atsi tòle pá sè tsázo àma ki kisú kònàle. ¹⁴ Akódhi kátsá àma ki kisú Asò 'a dre dhi, mà dré tombázo bwátù na ìle tsàle bhàandre rú zìle Mítìlénè dhi na. ¹⁵ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré gòzo ìle bwátù sè, tsàle tùrù Kíyò àdhya kandrá. Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsázo tùrù Sámò àdhya na. Di kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsázo bhàandre ru zìle Milétò dhi na. ¹⁶ Pòlò lè tà àyi kikílè Efèsò na ko, kòtigirò tà bvò Asiyá àdhya na ko dhi sè. Tàko ko, adré tá ìna léá ìle mbèle, kòkítswá dhi, kòtsaró Yèrusalémá na drìdrì gwányá Pàtèkótè àdhya kandrá.

Pòlò tà tà bhàgo Efèsò lèsè dhi ì dré

¹⁷ Di Milétò na dhi, Pòlò dré kúllí mùzo Efèsò na bhàgo Ekèlézyá àdhya ki azi. ¹⁸ Ì kátsá akódhi vélè dre dhi, dré tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá mà dré tá adrerà'a àmi ìbe dhi 'á dhi, mà ni ngalé má 'o tá tà ngini ya dhi be, kidhólé kítú má dré atszázo bvò Asiyá àdhya 'á dhi sè. ¹⁹ Má 'o tá Mírì ni tà akódhi ni màràbà tǐni, togó ànzimvá kya tǐni dhi be ìndì mǐndra be bí, tágba Yúdá ànzi ì dré tá àma tabhizo tà ì dré tá ru yízo 'óá má rú dhi ì sè dhi. ²⁰ Mì ni tàle dhi, mà longó tà àmi dré Giká ni kúllí, tà ni ki tadházo mónnyá títi ì kandrá, ìndì àmi ki dzó ì 'asè dhi be. Mà zù àmi dré tà àlo kitswálépi àmi ki ledé bwá dhi ko. ²¹ Má kodzó tá Yúdá ànzi ì mónnyá sùrú twá ro dhi ìbe, ì kòladzárò àyi ki togó agòzo Giká vélè, ìndì ì kòka'író àma ki Mírì Yésu.

²² Di mà yi rè ká! Nyànómvá dhi, mà adré mána ìle Yèrusalémá na, ngóro Tírì Lólo dré adréle àma dri dhi tǐni. Má ni àdho tà ni atsa má rú kònàle ni ya dhi ko. ²³ Má ni ngbà 'í tà Tírì Lólo dré adréle longólé má dré bhàandre àlo àlo títi ì 'asè kòndhi be: Bǎ ì kizá ìbe dhi ì adré àma letè kònàle. ²⁴ Di, mà adré mána àma lídrì no tà tàko ró. Má adré ngbà 'í angú kòdhi ni le ràle tsàle kùdù ni na, mà kò'oró àzi Mírì Yésu dré tayílè má drígá dhi akílè títi, kòdhi adré tǎá dhi, mà kòlongóro Rúbí Tani Giká ni togó tani ni tà dri dhi móndí ì dré.

²⁵ Di nyànómvá dhi, mà ni tàle dhi, àmi mà dré tatsizó Giká ni Opì ni tà longóbe àmi kòfalèsè dhi ki àlo kitswá gòle vélè àma mǐbhalé no ko dhi be. ²⁶ Asá dhi, mà adré tǎá àmi dré àndró kòndhi dhi, àmi títi dhi ì kòfalé dhi, dhya àlo ni kǎrì kitswá ngòle má dri ko. ²⁷ Tàko ko, mà longó àmi dré tà títi Giká dré tá ìlele má kòlongó dhi i, àlo ni ni

* 20:7 20:7 Giká ni Kúllí tsìle Giriki ti sè dhi adré tǎá kònwa dhi: «...kitswázo mápá tonjò». Kúllí kòdhi ì kitswá léá tàle dhi: «kitswázo mányàngá Mírì àdhya ni nya».

zu àko ró. ²⁸ Dì mì kàdré àmi kì tándi kì líkí, túmání kábilígyà kì pàri wáyi Tirí Lólo dré bhàle àmi drígá, mì kàdréro àyi kì drì ko dhi íbe. Mì kàdré Giká nì Ekèlézyà dré gile àyi tándi nì kàri sè dhi kì líkí ngóro kábilígyà líkíbhá dóro dhi i tìni. ²⁹ Má nì tàle dhi, áma líma àmvólèsè dhi, kàlagí àtrá kì tifi àmi kòfalé kitswálé àmi kì 'o kònzì dhi be. I kitswá àyikya kábilígyà kì àlo tayí líná ko. ³⁰ Ndìndì àmi kì tándi i kòfalé dhi, mómndí àruka kì apfò adréle tà bàti ladzá atsalé kìnzò ro, kitswázò mómndyà ka'ìbhá dhi kì se àyi vèsè dhi bvò. ³¹ Asà dhi, mì kàdré tàmíga dri! Mì kòtìvi ko tàle dhi, gile kóná na dhi, má tayí tá àmi àlo àlo títì dhi kì kodzoma mìnra be bì kítú be indì ngátsi be dhi ko dhi.

³² Nyànomvá dhi, má adré àmi kì tayí Giká drígá, akódhi kàdréro àmi kì timbà kúli dré afèle àyi togò tani sè dhi sè, mì kòkisúro tà dré lazilé mómndyà títì i dré bhàle twá adréle ina ró dhi i dré tàyilè ro dhi be dhi bvò. ³³ Má bhà tá dhya àlo nì ngá lovò ko, kàdré akódhi nì àrezá 'i yà, akódhi nì orò 'i yà, kò ngalè akódhi nì kítá 'i yà dhi. ³⁴ Àmi kì tándi, mì nì tàle dhi, má 'o tà àzì áma tándi nì drígá sè, kitswázò ngá kisú áma dré, áma bhápi íbe dhi be. ³⁵ Tà títì má dré 'òle dhi i sè dhi, má tadhá àmi dré dhi, lè mì kàdré àzì 'o landè àko ró kònini, kitswázò mómndí yàdà dhi kì ledé. Mì kisú rè kúli Mírì Yésu nì tándi dré tàle kòni i ká: <Dhya adrélepi ngá fe dhi nì kólénzè adré dhya adrélepi ngá kisú dhi àdhya nì lavú.>

³⁶ Pólò kòtà tà nda i dre dhi, i dré àyi kì kórókò títizo tà zizo Giká tí. ³⁷ Dì àyi títì dhi i dré adrézó Pólò nì kamú, adrézó ngòle rúa, i dré tá adrerà'a lazilé tíá dhi 'á. ³⁸ Àyi kì togò tá kizà ro lavulè, akódhi dré tá tàle dhi, i kitswá gòle véle àyi no ko dhi sè. Gò i dré akódhi nì adzizò yiandre mìle, kòmbàro bwátù na.

21

Pólò lè Yèrusalémà na

¹ Mà kòlànzi ru bhàgo nda íbe dre dhi, mà dré bwátù dòzo lizo pyà tùrù Kósá àdhya na. Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo tùrù Ródò àdhya na. Gò mà dré lizo tsàle bhàandre Pàtára àdhya na. ² Kònale dhi, mà dré bwátù àzya adrélepi 'òle zyale bvò Fòwiniké àdhya na dhi nì kisúzó gò, mà dré tombàzo lána líle. ³ Mà kòtsa àrà adrézó tùrù Kípíro àdhya nì drì no dhi na dre dhi, mà dré lavúzó tàbhu nì lèsè gò, líle bvò Siriyà àdhya na. Dì mà dré tsàzo bhàandre Tirè àdhya na, à kòtiríro ngá bwátù nda dré adólé dhi i be dhi bvò. ⁴ Kònale dhi, mà dré mómndí ka'ìbhá àruka kì kisúzó gò, mà dré adrézó àyi íbe kítú nzi-dri-rì. Àyi nda i dré tàzoá Pólò dré Tirí Lólo nì rinyi sè dhi, kòli Yèrusalémà na ko. ⁵ Dì, áma kì lókyá kòkítswá dre dhi, mà dré àmakya ngàzo kitswálé líle. Mómndyà ka'ìbhá títì nda i, àyi kì tókò i indì àyi kì ànzimvá íbe dhi, i dré àma kì adzizò apfòle bhàandre nda lèsè gò, mà dré àma kì kórókò títizo tà zizo Giká tí yiandre mìle. ⁶ Mà kòlazi àyi tí dre dhi, mà dré tombàzo bwátù na líle gò, i dré àyikya nzizo àyi bhàna.

⁷ Mà kònga Tirè lèsè dre dhi, mà dré lizo tsàle bhàandre rú zile Pòtòlémáyì dhi na. Kònale dhi, mà dré módo fèzo àma kì adrupi Yésu nì ka'ìbhá dhi i dré gò, mà dré adrézó àyi íbe kítú àlo. ⁸ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré lizo tsàle bhàandre Kàyisàriyá àdhya na. Kònale dhi, mà dré adrézó Filipò, Rúbí Tani longólèpi dhi nì dzò na. Akódhi nda tá dhya nzi-dri-rì kípèle Yèrusalémà na dhi kì àlo 'i.* ⁹ Akódhi tá ànzitókò su mobhá rè ko, adrébhá tá Giká nì kúli longò profétá kya tìni dhi íbe.

¹⁰ Mà kàdré kònale gile kítú àruka i dre dhi, profétá àlo rú be Agábò dhi dré atsázò bvò Yúdáyà àdhya lèsè. ¹¹ Akódhi nda dré àyi kisúzó ànyi áma laga, Pólò nì káfà adó, àyi pá kì adrózo àyi drígá íbe gò, tàzoá dhi: «Tirí Lólo adré taa dhi: Yúdà ànzì Yèrusalémà na dhi kì káfà kòndhi nì líyì nì adró kònini gò, i dré akódhi nì fèzo mómndí sùrú twá ro dhi i drígá.» ¹² Mà kòyi tà nda dre dhi, áma mómndyà ka'ìbhá kònale dhi íbe dhi i, mà dré Pólò nì ti lizizò, kòlirò Yèrusalémà na ko dhi bvò. ¹³ Dì, Pólò dré ina logózá dhi: «Mì adré ngòle, adrézó áma togò 'o nòle àdho tà sè? Ma gànzi ró ngbà 'i bà nya kòdhya ko. Ma kòkpà gànzi ró líle dràle Yèrusalémà na Mírì Yésu nì rú nì tà sè.» ¹⁴ Dì mà dré kitswálé akódhi nì logá bwá ko dhi sè dhi, mà dré kúli tayízò, tàzoá dhi: «Tà Mírì dré adréle lèle 'òle dhi kò'o ru wà.»

¹⁵ Àmvólàsá, mà dré tà títì dhi kì ledézò gò, mà dré mbàzo Yèrusalémà na. ¹⁶ Mà mbà tá túmání mómndí ka'ìbhá àruka Kàyisàriyá lèsè dhi íbe. Dì i dré àma kì drizo lizo áma íbe agó àlo rú be Mìnàsónà dhi nì dzò na, mà kàyirò kònale be dhi bvò. Akódhi nda angá tá Kípíro lèsè, indì akódhi tá mómndí Yésu nì ka'ìlepi kìnò lèsè dhi 'i.

Pólò i kímò ru bhàgo Ekèlézyà àdhya íbe

* 21:8 21:8 A kònò Tà 'òle dhi i 6:5; 8:5.

¹⁷ Mà kòtsa Yérusalémà na dre dhi, àma ki adrúpi Yésu ni ka'ibhá dhi ì dré àma ki ka'izo dòle togó dóro sè. ¹⁸ Kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré lizo Pólò be Yàkóbhò bhàna.† Kònàle dhi, bhàgo títi Ekèlèzyà àdhya ì kimó tá kpà ru. ¹⁹ Di Pólò dré mòdo fèzo àyi dré gò, tà títi Giká dré 'òle àyi àzi sè mónnyá sùrú twá ro dhi ì kófalé dhi ki títizò àyi dré mibhalé tí.

²⁰ I kòyi tà nda ì dre dhi, ì dré ngàzo adrélé Giká ni rú bha kùle. Gò ì dré tàzoá Pólò dré dhi: «Àma ki adrúpi, mí nò rè ngalé Yúdà ànzi lizólizo dhi ì ka'í Yésu ngíni ya dhi ká. Ayi títi nda ki togó kókpà àtsi ró Mósè ni tatrírí kúli ni tà sè. ²¹ Di, ì yi tàle dhi, mí adrè mína Yúdà ànzi títi ayíbhá mónnyá sùrú twá ro dhi ì kófalésè dhi ki tadhá, ì kótayirò Mósè ni tatrírí kúli, ìndi ì kògòro véle adrélé àyi ki ànzi ki lwa ko, adrézó kpà àma ki labhi lehé ko. ²² Mà ni 'òá ngíni? Tàko ko, ì ni dra àmi atsama ni rúbí yi 'í. ²³ Di mí kò'o tà mà dré adrélé tàle mí dré kònidhi kòdhya. Ago su mònndrà sibhá dhi ì kònwa àma kófalé be. ²⁴ Mí kòdrì ayi nda ì lizo àyi íbe, mì kòtemvérò àmi tímáni ayi íbe Giká kandrà. Mí kòfé kpà láfa ì dré kitswázó àyi ki dríbhí 'o réle dhi mi.‡ Mí kò'o kònini dhi, mónnyá títi dhi ki nía tàle dhi, tà adrélé tàle mí rú kòdhi ì kinzò 'i dhi be. I ni kpà nía dhi, mí adrè mína tà tatrírí kúli dré adrélé tàle dhi ki ka'í 'òle dhi be. ²⁵ Kàdré mónnyá ka'ibhá sùrú twá ro dhi ki tà sè dhi, mà tisi tà wáràgà, tà mà dré tá ru yizo ì kò'o dhi ki longózó àyi dré. Má tisi tà dhi, ì kònwa mányàngá féle giká tako ì dré dhi ko, ì kònwa kà'wá kàri ko, ì kònwa kà'wá 'òle zùle dràle dhi ki zà ko, ìndi ì kò'o ndòtò tà ko.S»

²⁶ Di kítú bvóá dhi sè dhi, Pólò dré àgo nda ki drízo lizo àyi ki temvé tímáni í be. Gò dré fizo tépelò na, kitswálé lókyá àyi ki temvema nda dré kitswázó akilé gò, ngá fèzo Giká dré àyi àlo àlo títi dhi ki rú sè dhi ni longó.*

A ru Pólò tépelò na

²⁷ Kítú nzi-dri-rí àyi ki temvema nda àdhya ì dré tá adrérà'a 'òle akilé dhi 'á dhi, Yúdà ànzi àruka angábhá bvò Asíyà àdhya lésè dhi ì dré Pólò ni nózo tépelò na. Di ì dré ngàzo mónnyá zyandre títi dhi ki 'a tifi, akódhi ni ruzo gò, ²⁸ ì dré kúli yòzo tàzoá dhi: «Ìserélé ànzi i, mì alí àma ki ledé wà! Kònidhi agó adrélépi mónnyá títi àrà títi ì 'àsè dhi ki kodzó ligilé àma ki sùrú rú, àma ki tatrírí kúli rú, ìndi tépelò kònidhi rú dhi 'i. Kòdhi íbe dhi, akódhi adri ndàndi mónní sùrú twá ro dhi ì afízó àyi íbe tépelò le, àrà lólo kònidhi ni 'òzo atsálé ndi ró!» ²⁹ († tà tà kònini tako ko, ì nò tá Trófimò angálepí Efèsò lésè dhi ì Pólò be bhàandre 'á. Di ì adrè tá àyikya kisùá dhi, Pólò adri tá akódhi afízó ába tépelò le.)

³⁰ Di tà nda dré mónnyá títi bhàandre nda 'á dhi ki 'a tifízó gò, ì dré angázó aralé àrà títi ì lésè Pólò ni ru, akódhi ni sèzo pfózo ába tépelò 'àsè gò, tépelò ni dzóti ki tesézó. ³¹ Di ì dré tá adrérà'a 'òle Pólò ni pfu dràle dhi 'á dhi, Rómà ki sòdá ki kàdrì dré yizoá tàle dhi, tà abí dre nyinyi Yérusalémà 'a. ³² Gbá kòdhwa, akódhi dré sòdá ki drízo àyi ki dri kòbhá íbe ràzo àyi íbe mónnyá zyandre nda ì véna. Ayi nda ì kònò sòdá ki kàdrì nda ì sòdá ni íbe dre dhi, ì dré Pólò ni pfuma tayízó. ³³ Di sòdá ki kàdrì nda dré àyi kisízó ànyí akódhi làga gò, akódhi ni 'o rùle, adròle nyiri rí dhi ì sè. Gò dré lizizóá ngalé akódhi àdhi 'i ya dhi, ìndi 'o tá àdho tà 'i ya dhi. ³⁴ Mónnyá zyandre nda ì kófalé dhi, mónní àruka ì adrè tà tetrélé, adrézó tà àlo ta. Aruka ni ì adrè tá kó tà àzya ta. Tà wáyá nda sè dhi, sòdá ki kàdrì nda kitswá tá tà nda ni àndu ni bwá ko. Di dré Pólò ni 'òzo drìle lizo ába dzó kàdrì adrézó sòdá ki líkí dhi na. ³⁵ Sòdá nda ì kòtsa Pólò be àrà adrézó mbàle dzó kàdrì nda na dhi na dre dhi, ì dré akódhi ni dòzo dodò mónnyá zyandre nda ki ligima ni tà sè. ³⁶ Tàko ko, àyi títi dhi ì adrè tá lìle tetrébe àyi vésè, adrézó loyóá dhi: «Akódhi kòdràdrà! Kòdràdrà!»

Pólò ga àyi tàrà mónnyá zyandre ì kandrà

³⁷ A dré tá adrérà'a 'òle Pólò ni 'o file dzó kàdrì nda na dhi 'á dhi, dré lizizóá sòdá ki kàdrì tí dhi: «Má ni kitswá tà ta mí dré bwá?» Di sòdá ki kàdrì nda logó drá dhi: «Mí ni tako Gíríkí ti tàle be? ³⁸ Mí kònidhi tsí Ezèpétó agó atú mónní ki kodzólépi ligilé gò dri-konzibhá ngùlè-su dhi ki drízo lapázó àyi íbe duku na dhi 'i ko?» ³⁹ Di, Pólò logó drá dhi: «Ma, ma Yúdà mvá angálepí Tàrusò bvò Kilikiyà àdhya lé dhi lésè dhi 'i. Di ma mónní bhàandre ruku kyàkyà dhi lésè dhi 'i. Má adrè àmi ti lízi, mí kòfèrò má dré látí tà tàzo mónnyá zyandre kòni ì dré.» ⁴⁰ Di sòdá ki kàdrì nda kòka'í dre dhi, Pólò dré ngàzo àyi totó àrà adrélé mbàle dzó kàdrì nda na dhi na gò, drígá bha kuru mónnyá zyandre nda ki kúli kíkízó. Di ngá kòbhù ndi dhi dre dhi, dré tàzoá àyi dré Eberé ti sè dhi:†

† 21:18 21:18 Yàkóbhò kònidhi tà Yésu ni adrúpi ki àlo 'i. A kònò Tà 'òle dhi ì 12:17; 15:13. ‡ 21:24 21:24 A kònò tà àndu ngìle mònndrà sima ni tà sè Tà 'òle dhi ì 18:18 na dhi. § 21:25 21:25 A kònò Tà 'òle dhi ì 15:20. * 21:26 21:26 A kònò 1 Kòritòbhá ì 9:20. † 21:40 21:40 A kitswá kpà kúli «Èberé ti» kòni ki ladzá: «Àraméyá ti».

22

¹ «Áma adrúpi i, áma atá íbe ni i, mì yi rè tà má dré adrélé tàle àmi dré áma tàrà gazo ni i ká!» ² I kóyi akódhi adrèrà'a ta ta àyi dré Ebèrè ti sè dre dhi, ì dré gòzo vélé adrélé kírì waláká ni ni lavú. Gò Pólò dré tàzoá dhi: ³ «Ma Yúdà mvá tile Tàrusò bvò Kilikíyá àdhyá lé dhi na dhi 'i. Dì, à líkí tá ma mbàle kònwa Yèrusalémá 'a. Gàmàllyélé tadhá tá áma kí tábhí kí tátírí kúlí má dré nìle kyá dhi nì. Ama togó tá àtsi ró Giká ni tà sè, àmi títi ándrò ni kya tíni. ⁴ Kàdré móndyá adrèbhá Yésu kòdhi ni láti lebhè dhi ki tà sè dhi, má pfo tá àyi ki mì tsàle byá àyi ki dràdrà na. Má turú tá àyi àgo ró ìndì tòko ró nda i lebhélé bádzó na. ⁵ Kòwáná ki kàdrì i bhàgo kàdrì títi dhi íbe dhi ki kitswá tadhá dhi, tà má dré adrélé tàle kòdhi i tà bàti 'i dhi. Má kisú tá ndìndì wárágá àyi nda i dré tsìle àyi ki adrúpi Dàmàsèkè na dhi i dré dhi i gò, má dré lizo ába kitswálé móndyá ka'ìbhá kònale dhi ki turú adrìle Yèrusalémá le, à kònòró tà àyi dri be dhi bvò.»

Pólò títi, í ka'í Yésu ngíni ya dhi

(A kònò kpà Tà 'òle dhi i 9:1-19; 26:12-18)

⁶ «Lókyá má dré tá adrèrà'a tsàle ànyi Dàmàsèkè làga ànyànyì kítú rírì sè dhi 'á dhi, ngádra kàdrì bhù lèsè dhi dré kòzo ngbò ró ngá kazá má làgàsè kúrú. ⁷ Dì má dré dhèzo kìnì mi gò, má dré kúlí yizo tàá má dré dhi: «Sàwulò, Sàwulò, mí adrè áma mì pfo àdho tà sè?» ⁸ Má dré lizízóá dhi: «Mírì, mi àdhi 'i?» Dì kúlí nda logó má dré dhi: «Ma, Yésu Nàzàrétá lèsè, mí dré mína adrélé mì pfòle dhi 'i.» ⁹ Ama atsiámu ì nó tà kpà ngádra nda 'í. Dì, ì nì tá àyikya tà kúlí nda dré tá adrélé tàle má dré dhi ki àndu ko. ¹⁰ Gò má dré lizízóá dhi: «Mírì, lè má kò'o ngíni?» Mírì logó má dré dhi: «Mí nga lile Dàmàsèkè na. Kònale dhi, à nì tà títi Giká dré bhàle mí kò'o dhi ki ta mí dré.» ¹¹ Dì má dré kitswálé ngá no ngádra nda ni lagulagu dré bwà ko dhi sè dhi, áma atsiámu ì dré áma drígá ruzo, áma sèzo lizo má be Dàmàsèkè na.

¹² Kònale dhi, agó àlo rú be Anànyà dhi dré alizo áma no. Akódhi nda tá móndí adrélépi tròle Mòsè ni tátírí kúlí rú dhi 'i. Yúdà ànzi títi Dàmàsèkè na dhi ì adrè tá kpà akódhi nì rú tà dóro. ¹³ Akódhi kàtsá àyi totó ànyi má làga dre dhi, dré tàzoá má dré dhi: «Áma adrúpi Sàwulò, àmi mì kògò ngá no!» Gbá lókyá nda sè dhi, má dré gòzo adrélé ngá no gò, má dré akódhi nì nòzo. ¹⁴ Akódhi dré tàzoá má dré dhi: «Giká áma kí tábhí kya zì mì kitswálé tà ì dré adrélé lèle 'òle dhi ki ni, kitswálé Dhya gyágya dhi nì no, ìndì kitswálé akódhi nda ni kúlí yi tíá dhi bvò. ¹⁵ Tàko ko, mí nì akódhi nì tà mí dré nòle ìndì mí dré yìle dhi ki longó móndyá títi ì dré. ¹⁶ Dì nyànomvá dhi, mí adrè àdho tà letè? Mí nga akódhi nì zì adrélé àmi Mírì ro, ìndì mí do bàtisimò, Giká kòdzìró mì àmi tàkonzi ì lèsè be dhi bvò.»»

Pólò títi, Mírì zì ì lile móndyá sùrú twá ro dhi ì véna ngíni ya dhi

¹⁷ «Má kàgò Yèrusalémá le dre dhi, má dré adrèzó tà zì Giká tí tèpelò na gò, ngá dré afizò má dri toróbì tíni. ¹⁸ Má no tá Mírì adrèrà'a tàá má dré dhi: «Mí nga mbèlè pfòle Yèrusalémá 'àsè. Tàko ko, móndyá Yèrusalémá 'a dhi ì kitswá àyikya áma tà mí dré adrélé longólé dhi ki ka'í bwà ko.» ¹⁹ Má logó dhi: «Mírì, àyi nda ì nì dóro tàle dhi, má adrè tá mána tatsìlè lísambò dzò ì 'àsè móndyá adrèbhá àmi ka'í dhi ki turube lebhélé bádzó na, adrèzó kpà àyi ki bhwa. ²⁰ Kòdhi íbe dhi, lókyá à dré tá adrèrà'a Sètèfándò, àmi tà longólépi dhi nì kàri kutú dhi 'á dhi, ma tá mána kònale, adrélé tà nda ni ka'í, adrèzó kpà dhya adrèbhá tá akódhi nì pfo dràle dhi ki kítá líkí.» ²¹ Dì Mírì dré tàzoá má dré dhi: «Mí lè, tàko ko, má nì àmi mu lile làwú làvo na, móndyá sùrú twá ro dhi ì véna.»»

Pólò tadhá dhi, ì Rómà agó 'i

²² Móndyá zyandre nda ì yi tà Pólò tsàle lókyá dré kúlí nda ni tàrà'a. Gò ì dré ngàzo kúlí loyó, adrèzó tàá dhi: «À kòtìngá akódhi móndí ì kòfalèsè! Kitswá ìna lídrì sè ko!» ²³ I dré adrèzó tetrélé, adrèzó àyi ki kítá ki lebhé kìnì mi, adrèzó tàpfulándrì lomvó todàle kurú na. ²⁴ Dì sòdá ki kàdrì nda dré Pólò nì 'òzo drìle fizo ába àyi ki dzò kàdrì na. Dré tàzoá dhi, à kòbhwa akódhi adrèzó akódhi nì lizì, kòtòrò tà móndyá zyandre nda ì dré tà adrèzó tetrélé ì rú dhi nì àndu. ²⁵ Dì, à kàdrò akódhi kitswálé bhwàle dre dhi, Pólò dré lizízóá sòdá ki drì kòbhá ki àlo tí dhi: «Rómà kí tátírí kúlí ka'í, mì kàdré móndí Rómà ro dhi nì bhwa, akódhi nì tàbvò ta àko ró dhi 'í?» ²⁶ Dì sòdá kí drì kòlepi nda kóyi kúlí nda dre dhi, dré lizo longóá sòdá ki kàdrì nda dré, tàzoá dhi: «Mí adrè tá 'òle àdho tà 'o? Tàko ko, agó kòdhi ìna móndí Rómà ro dhi 'ì!» ²⁷ Dì sòdá kí kàdrì nda dré àyi kisízó ànyi Pólò làga, lizíá tíá dhi: «Mí tà rè má dré ká: Mí móndí Rómà ro dhi 'i bàti?» Pólò logó dhi: «Àyiya, kònìni.» ²⁸ Sòdá kí kàdrì tà dhi: «Má fè mána làfa kàdrì, atsázó móndí Rómà ro dhi ró.» Dì Pólò logó dhi: «Mána, à ti ma móndí Rómà ro dhi ró dhi títi.» ²⁹ Gbá kòdhwa, sòdá adrèbhá tá 'òle Pólò ni lizì dhi ì dré akódhi nì tayízó. Dì tírì

dré sòdá ki kàdrì nda ni 'òzo, dré nìle í 'o tá Pólò adrélépi Rómà ro ni adròle nyìrì sè dhi sè.

Pólò pfo Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì i kandrà

³⁰ Kítú bvóá dhi sè dhi, sòdá ki kàdrì nda dré kòwánà kàdrì ki 'òzo ru kimó bhàgo kàdrì títi dhi íbe. Di dré Pólò ni trizo gò, 'òzoá apfòle àyi nda i kandrà, kítswázò tà Yúdà ànzi i dré adrézó akódhi ni asikì dhi ni àndu ni dhi bvó.

23

¹ Di Pólò dré ngàzo bhàgo kàdrì nda ki no ùmì gò, tàzoá dhi: «Áma adrúpi i, áma togó arókì ma ko tà títi má dré 'òle Giká kandrà atsálé ándrò kònìdhi dhi i sè dhi.» ² Gbá kòdhwa, kòwánà ki kàdrì rú be Anànyá dhi dré mónyá adrébhá Pólò làga dhi ki 'òzo akódhi ni ti sa. ³ Di Pólò dré tàzoá drá dhi: «Mí, àbè rúbhá tswàle mvèle kemve dhi ró ni, Giká ni ámi tswa nì! Mí lírì mína kònàle kítswálé áma tàbvó ta àma ki tátírítrí kúli sè. Di, mí 'o mína ma tswàle, adrézó tátírítrí kúli nda ni ño.» ⁴ Gò àyi adrébhá Pólò làga nda i dré tàzoá drá dhi: «Mí 'o mí ngini adréle Giká ni kòwánà ki kàdrì ni lodhá kònìni dhi?» ⁵ Di Pólò logó dhi: «Adrúpi i, má nì tá ko tàle dhi, akódhi kòwánà ki kàdrì i dhi. Angyá ko, Giká ni Kúli adré táá dhi: «Mí kòtà tà kònzì ámi mónyá ki kàdrì rú ko.»*»

⁶ Di Pólò nì tá tàle dhi, bhàgo kàdrì ru kimóbhá nda i kòfalé dhi, móndí áruka i tá Sàdúkáyò 'i, ìndì áruka ni i tá Fàrisáyò 'i dhi be. Di dré kúli yòzo tàzoá àyi dré dhi: «Áma adrúpi i, ma mána Fàrisáyò 'i, ìndì Fàrisáyò mvá 'i. A adré áma tàbvó ta ándrò kònìni, má dré adréle mí bha Giká véna adrézó ka'íá dhi, mónyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'ásè dhi sè!» ⁷ Kòtà tà nda dre dhi, lawá dré kizo Fàrisáyò i kòfalésè Sàdúkáyò íbe gò, mónyá zyandre nda i dré ru lanzízó. ⁸ (Tàko ko, Sàdúkáyò i adré àyikya táá dhi, ngangá dràdrà 'ásè dhi yókódhó, ìndì ángéló i tírì íbe dhi i yókódhó. Di, Fàrisáyò i adré àyikya tà nda ki ka'í títi.) ⁹ Di lawá nda dré véle kizo lavulé gò, tátírítrí kúli tadhábhá áruka Fàrisáyò ró dhi i dré ngàzo adréle tà kayí rìnyì sè, adrézó táá dhi: «Má kúsú àmakya tà kònzì àlo dhi agó kònìdhi véna ko. Aruka ni, tírì 'i yà, kó ngalè ángéló 'i yà dhi tà tà drá nì!» ¹⁰ Di lawá nda dré tá adréle líle drìdrì dhi sè dhi, sòdá ki kàdrì nda adré tá ngá ro, i ni dra Pólò ni ru pfùle dràle dhi sè. Di dré lazízóá àyi sòdá i dri dhi, i kòsi akódhi ni apá àyi drígásè, drìle lízo ába àyi ki dzó kàdrì na.

¹¹ Kítú nda ni ngátsi sè dhi, Mírì dré agázó Pólò kandrà táá drá dhi: «Mí tsi togó! Ngóro mí dré áma tà longólé kònwa Yèrusalémá 'a dhi tíni dhi, adré kpà leá dhi, mí kòlongó áma tà Rómá na.»

Yúdà ànzi i yi ru kítswázò Pólò ni pfu dràle

¹² Ngá kòwa dre dhi, Yúdà ànzi áruka i dré ru yizo gò, mòndrà sizo àyi kòfalésè tàzoá dhi, i kítswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko, tsàle i dré Pólò ni pfurá'a dràle dhi 'á. ¹³ Dhya ru yibhá tà nda dri dhi i lavú tá nyadhi-rì. ¹⁴ Di i dré lízo kòwánà kàdrì i véna bhàgo íbe, táá àyi dré dhi: «Má sì mòndrà áma kòfalésè tàzoá dhi, má kítswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko, tsàle lókyá má dré dra Pólò ni pfùzo dràle dhi 'á. ¹⁵ Di nyànomvá dhi, ámi tímáni bhàgo kàdrì íbe dhi i, mí kòlízì sòdá ki kàdrì, kògòró Pólò nì 'o apfòle ámi kandrà, ngóro mí lè tà akódhi ni tà ndàle nìle kyá na tíni. Di áma ró dhi, má nì adré rìle kítswálé akódhi ni pfu dràle drìdrì dré dra atsázó kònwa dhi kandrà.»

¹⁶ Di, tà i dré ru yizo 'óá Pólò rú nda ni rúbì dré dhèzo akódhi ni kòdromvá bína gò, akódhi nda dré lízo longóá Pólò dré sòdá ki dzó kàdrì na. ¹⁷ Gò Pólò dré sòdá ki dri kòbhá ki àlo azízó, tàzoá drá dhi: «Mí drì kàdhúra kònìdhi lízo ába sòdá ki kàdrì véna. Tàko ko, akódhi tà íbe longólé drá.» ¹⁸ Di sòdá ki dri kòlepi nda dré akódhi ni drizo lízo ába sòdá ki kàdrì véna, tàzoá dhi: «Pólò 'ile bádzo na kòdhi zì tá ma lízilé, má kàdzíró kàdhúra kònìdhi mí véle. Angyá ko, akódhi tà íbe longólé mí dré.» ¹⁹ Di sòdá ki kàdrì nda dré kàdhúra nda ni drígá ruzò, akódhi ni drizo gára dri gò, lízízóá tíá dhi: «Mí adré ádho tà le longólé má dré?» ²⁰ Di kàdhúra nda logó dhi: «Yúdà ànzi i yi ru ámi lízízo, mí kò'oró Pólò pfòle kídru bhàgo kàdrì i kandrà, ngóro i lè tà akódhi ni tà ndàle nìle kyá na tíni. ²¹ Adré di leá dhi, mí kòka'í mína ko. Tàko ko, àyi ki áruka ànyànyà nyadhi-rì dhi i adré àyikya rìle akódhi bvó láti 'á. Àyi nda i sì mòndrà tàzoá dhi, i kítswá ngá nya ko ìndì ngá mvu ko tsàle lókyá i dré dra akódhi ni pfùzo dràle dhi 'á. Nyànomvá kònìdhi, àyi gánzi ró, adréle ngbá 'í ámi kúli letè kòdhya.» ²² Di sòdá ki kàdrì nda dré lazízóá kàdhúra nda dri dhi: «Mí kòtà tà mí dré longólé má dré kòdhi dhya àlo dré ko.» Gò dré akódhi ni tayízó líle.

A mù Pólò gùvèrènerè Fèlìkìsì véna Kàyìsàryà na

* 23:5 23:5 A kònò Pfòma 22:27.

²³ Di sòdá ki kàdrì nda dré áyí sòdá ki drì kobbá rì dhi ki azizó, tàzoá àyí dré dhi: «Mì ledé tá títí dhi ì kitswázó sòdá kámá-rì dhi ki dri, tímáni sòdá nyadhi-na-drì-mudrí dngí ì dri dhi íbe, ìndì sòdá kámá-rì ìndì íbe àyí drígá dhi íbe, lizo àyí íbe sáá nzi-drì-su ngátsi ádhya sè Kàyisàriyá na. ²⁴ Mì bhà kpà dngí ì kitswálé Pólò ì do tsále byá gùvèrèneré Fèlíkišì véna líná dhi bvó.» ²⁵ Di dré wárágá tisizo gùvèrèneré nda dré kònini:

²⁶ «Ma, Kàlàwùdiyò Lisiyá, má adré wárágá kònìdhi ì tisi mí, atálágó, gùvèrèneré Fèlíkišì dré. Mòdo mí dré! ²⁷ Yúdà ànzi ì ru tá agó má dré adréle mùle mí véna kònìdhi gò, ì dré tá adrézó 'òle akódhi ì pfu drále. Di má dré yízoá tàle dhi, akódhi móndí Rómá ro dhi 'ì gò, má dré lizo sòdá mána íbe akódhi ì apá àyí drígásé. ²⁸ Má lè tá tà ì dré adrézó akódhi ì asikí ásà dhi ì àndu nìle gò, má dré akódhi ì 'òzo pfulé àyí ki bhàgò kàdrì ì kandrà. ²⁹ Má dré kisúzóá dhi, ì adré akódhi ì asikí àyí ki tatrítrí kúlí ì tá sè. Di, tà tà bhàzo akódhi dri kitswálé dràdrá sè yà, kó ngalé bā sè yà dhi tá yókódhó. ³⁰ Má dré yízoá tàle dhi, ì yí tá ru kitswázó akódhi ì pfu drále dhi, má dré akódhi ì múzo lile gbá lókyá nda sè mí véna. Má dré kpà lazizóá akódhi ì asikíbhá ì dri dhi, ì kòlì tà ì dré adrézó akódhi ì asikí ásà dhi ki ta mí kandrà.»

³¹ Di sòdá nda ì dré Pólò ì drizo lizo ába ngátsi sè ngóro tá tàle àyí dré dhi tìni gò, ì dré tsázo bhàandre ru zìle Atípátrí dhi na. ³² Kítú bvóá dhi sè dhi, ì dré akódhi ì tayízó sòdá dngí ì dri nda ì drígá, ì kògòro lile ába be dhi bvó. Gò àyí lèbhá pá sè dhi ì dré àyíkya nziyo àyí ki dzó kàdrì na. ³³ Di sòdá dngí ì dri nda ì kòtsa Kàyisàriyá na dre dhi, ì dré wárágá nda ì fèzo gùvèrèneré Fèlíkišì dré gò, Pólò ì tayízó akódhi drígá. ³⁴ Di gùvèrèneré nda dré wárágá nda ì nàzo gò, lizizóá Pólò tí ngalé akódhi angá tá bvó àngudhi lèsè ya dhi. Kóyi tàle dhi, akódhi angá tá Kílikiyá lèsè dhi dre dhi, ³⁵ dré tàzoá drá dhi: «Má ì ámi yí lókyá ámi asikíbhá ì dré dra atsázó dhi tú.» Gò dré Pólò ì 'òzo líkìlè Eródè ì dzó kàdrì na.

24

Yúdà ànzi ì asikí Pólò Fèlíkišì kandrà

¹ Kítú nzi àmvolésè dhi, kòwáná ki kàdrì Anàniyá ì dré tsázo bhàgò àruka íbe ìndì dhya adrélepi tá kúlí ta àyí dré, rú be Tèrùtùlò dhi be Kàyisàriyá na. Gò ì dré tá ì dré tá adrézó Pólò ì asikí ásà dhi ki tàzo gùvèrèneré Fèlíkišì kandrà. ² A kàzì Pólò dre dhi, Tèrùtùlò nda dré ngázo tà ta akódhi rú kònini: «Atálágó Fèlíkišì, má adré lenzélé tà kàdrìkàdrì má dré adrézó ába lókyá be vwàvwà ro mí zàle dhi ì tá sè, ìndì tà mí dré kisùle ladzálé atsálé dóro áma ki bvó kònìdhi lé dhi ki tá sè. ³ Má adré tà nda ki ro lókyá wáyi sè ìndì àrà títí ì 'àsè gò, má dré adrézó àwoyá ta mí dré togó wáyi sè. ⁴ Di, má lè mána ámi lókyá kizálé ko. Má adré ì ámi ti lizí, mí kóyirò áma lókyá tsà sè ámi togó dóro sè.

⁵ Má kisú dhi, agó kònìdhi ína drìkònzì líyí 'ì. Adré móndí ki kodzó ligilé Yúdà ànzi bvó wáyi 'àsè dhi ì kòfalésè. Akódhi mónnyá adrebhá dhya Názàrétá lèsè dhi ì láti kanzò ro dhi ì lebhè dhi ki kàdrì ki álo 'ì. ⁶ Tabhi tà ndindì áma ki tèpélò 'òle atsálé ndí ró gò, má dré akódhi ì ruzò.* ⁸ Ámi tàndi, mí ì kitswá akódhi ì lizí, kitswázó tà títí má dré adrézó akódhi ì asikí ásà kòdhi ki àndu ni kyá.»

⁹ Gò Yúdà ànzi ì dré kpà tàzoá dhi, tà títí Tèrùtùlò dré tàle Pólò rú nda ì tà bàti 'ì.

Pólò ga áyí tará Fèlíkišì kandrà

¹⁰ Di gùvèrèneré nda dré drígá bhèzo Pólò véna kòtáro tá gò, Pólò dré ngázo táá dhi: «Má ìn tàle dhi, mí dhya adrélepi tábvó ta bvó kònìdhi drìle dhi 'ì kóná be bí dhi be. Ásà dhi, ma arí íbe adrézó áma tará ga mí kandrà. ¹¹ Ngóro mí dré kitswálé nìle be dhi tìni dhi, lavú rè kítú mudrí-dri-rì ko, má mbá tá Yèrusalémá na kitswálé Gíká ì lindri bha. ¹² Dhya adrebhá áma asikí kòni ì kisú tá ma tèpélò na adrerá'a tà kayí móndí íbe yà, kó ngalé adrerá'a móndí ki kodzó ligilé yà dhi ko. Ì kisú tá kpà ma adrerá'a 'òá kònini Yúdà ànzi ki lèsámbo dzó ì 'àsè yà, kó ngalé àrà àzya bhàandre nda lé dhi na yà dhi ko. ¹³ Ì kitswá kpà tadhá dhi, tà ì dré adrézó áma asikí ásà dhi ì tà bàti 'ì dhi bwá ko. ¹⁴ Di, má adré mána tà kònìdhi ìn ka'í kòdhyá: Má adré láti ì dré adréle zìle kanzò ro nda ì lebhè, adrézó Gíká áma ki tabhi kya ì lindri bha ása. Má adré kpà tà títí tsìle Mósè ì tatrítrí kúlí na ìndì pròfétá ki búkù ì 'àsè dhi ki ka'í. ¹⁵ Má adré kpà mí bha Gíká véna, adrézó ka'í àyí kòni kya tìni dhi, mónnyá títí gyágya ró ìndì kònzì ró dhi ki nga dràdrá 'àsè. ¹⁶ Di ásà dhi, má adré ngbú adréle áma togó líkí, má kàdréro tá áko má rú Gíká kandrà, ìndì móndí ì kandrà.

* **24:6** 24:6 Wárágá Gíká ì Kúlí tisizo àyí dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adré kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Má lè tá akódhi ì tábvó tàle ngóro áma ki tatrítrí kúlí dré adréle tàle dhi tìni. 7 Di, sòdá ki kàdrì Lisiyá dré ána akódhi ì pázo áma drígásè rinyi sè. 8 Gò dré tàzoá dhi, akódhi ì asikíbhá ì kápfo akódhi ì tá ta mí kandrà.]

¹⁷ Má dré tá tsàlè Yèrúsalmà na ko kóná bí dhi sè dhi, má gò tsàlè kònàlè kitswálé ngá fe lemerèbhá áma súrú na dhi i dré, indì kitswálé ngá fe Giká dré. ¹⁸ Í kúsú tá ma adrérà'a tà kòdhi ki 'o tèpelò na, àkò má temvé tá ma dre dhi 'á. Ama tá túmání mómí zyandre dhi íbe ko. Má 'o tá kpà tà àlo wáyá ro ko. ¹⁹ Dì, Yúdà ànzi àruka angábhá bvò Asíyà àdhyà lésè dhi i tá àyikya kònàlè. Adré tá leá dhi, àyi nda i kàdré áma asíkí kònwa mí kandrà dhi àyi, i kàdré tà íbe tàlè má rú dhi. ²⁰ Adré kó leá dhi, dhyà kòni i kòtà tà kònzi i dré tà kúsúlè má vélé, má dré tá pforà'a Yúdà ànzi ki bhàgo kàdrì i kandrà dhi 'á dhi. ²¹ Aruka ni, tà nda tà má dré tá yòlè àyi kandrà kòndhi 'i: «A adré áma tàbvò ta àmi kandrà àndrò kònini, má dré adrélé ka'íá tàlè dhi, mómnyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'àsè dhi sè!»

²² Dì Fèlíkisi, Mírì ni láti ni tà nìlèpi dóro nda, dré ru kimoma nda ni 'òzo akílè gò, tàzoá àyi dré dhi: «Lókyá sòdá ki kàdrì Lisíyà dré dra atsázó dhi tú dhi, má ni àmi ki tà kòdhi ni bvò lanzi.» ²³ Gò dré lazizóá sòdá ki drì kòlèpi dri dhi, kòbhà sòdá àruka i adrélé Pólò ni líkí. Dì, à kótayí akódhi adrélé tá àruka dré adrélé lèlè 'òlè dhi ki 'o, indì à kótayí akódhi ni arúpi i adrélé akódhi ni lomí.

Pólò pfo Fèlíkisi i kandrà Drùsilà be

²⁴ Kítú àruka i kòlavú dre dhi, Fèlíkisi i dré gòzo tsàlè tòkò ni rú be Drùsilà adrélèpi Yúdà mvá ro dhi be. Dré Pólò ni azizó gò, akódhi ni yízo adrérà'a tà adrézó Yésu Kristo ni ka'í dhi ni tà ta. ²⁵ Dì Pólò dré tá adrérà'a tà ta tà gyágya 'òma ni tà dri, lovò mvòma ni tà dri, indì tàbvò táma adrélèpi alíle dhi ni tà dri dhi 'á dhi, tirì dré Fèlíkisi ni 'òzo gò, dré tàzoá dhi: «Tà kòdhi kitswá kítú àndrò dhi sè dre. Mí lí. Má kòkísú lókyá àzya dre dhi, má ni go àmi azi.» ²⁶ Kòdhi íbe dhi, Fèlíkisi adré tá ina mí bha, Pólò kòfèrò láfa í dré. Àsà dhi, adré tá akódhi ni azi rá, i kàdrérò tà títi túmání.

²⁷ Kóná rì dhi i kòlavú kònni dre dhi, Pòrukíyò Féstò dré atsázó gùvèrènerè ro Fèlíkisi ni àrà 'a. Dì Fèlíkisi dré tá adrélé Yúdà ànzi ki togò le 'òlè kìnìlè dhi sè dhi, dré Pólò ni tayízó adrélé bádzó na.

25

Pólò pfo Féstò kandrà

¹ Kítú na Féstò ni tsàma bvò Yúdàyà àdhyà na dhi àmvolèsè dhi i kòlavú dre dhi, akódhi dré ngàzo Kàyisàriyà lésè lile Yèrúsalmà na. ² Kònàlè dhi, Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì i àyi ki kàdrì àruka íbe dhi, i dré tsàzo tà i dré tá adrézó Pólò ni asíkí àsà dhi ki tà akódhi kandrà. Gò i dré Féstò ni ti lizizó, ³ kò'oró Pólò lile tàbvò tàlè Yèrúsalmà na, àyi ki togò 'òzo kìnìlè dhi bvò. Í lízi tà kònni tàko ko, i adré tá 'òlè mómí ki bha rìle akódhi bvò, i kòpfurò akódhi dràlè láti 'á be dhi bvò. ⁴ Dì, Féstò dré logózóá àyi dré dhi: «Á adré Pólò ni líkí bádzó na Kàyisàriyà na. Ama tàndi, má adré 'òlè lile kònàlè. ⁵ Dì akódhi nda kò'o tà kònzi dhi, lè má kòlè túmání àmi ki kàdrì àruka íbe, i kòtárò tà i dré adrézó akódhi ni asíkí àsà dhi i kònàlè.»

⁶ Féstò kàdré kònàlè kítú nzi-dri-na yà, kó ngalè mudrì yà dhi dre dhi, dré gòzo lile Kàyisàriyà na. Dì kítú bvóá dhi sè dhi, dré lírizó tàbvò tàrà na gò, Pólò ni 'òzo apfòlè í kandrà. ⁷ Pólò kàpfò dre dhi, Yúdà ànzi alìbhá Yèrúsalmà lésè dhi i dré ngàzo akódhi ni gàrà ki kúrú gò, i dré asíkízoá tà kàdrìkàdrì i sè bí. Dì, i kitswá tá àyikya tadhá dhi, tà nda i tà bàti 'i dhi bwá ko. ⁸ Gò Pólò dré ngàzo àyi tàrà ga, tàzoá dhi: «Má 'o tà kònzi àlo Yúdà ànzi ki tàtrítí kúlí rú yà, àyi ki tèpelò rú yà, kó ngalè Rómà ki ópí kàdrì rú yà dhi ko.»

⁹ Dì Féstò dré tá adrélé Yúdà ànzi ki togò le 'òlè kìnìlè dhi sè dhi, dré lizizóá Pólò tí dhi: «Mí ka'í lile Yèrúsalmà na, má dré kitswázó àmi tàbvò ta kònàlè dhi 'í?» ¹⁰ Dì Pólò logó dhi: «Má adré áma totò kònwa tàbvò tàrà Kàyisàrà àdhyà 'á. Adré leá dhi, à kòtà áma tàbvò kònwa. Má 'o tà kònzi àlo dhi Yúdà ànzi i rú ko, ngóro mí dré nìlè be dhi tíni. ¹¹ Dì, má kò'o mána tà kònzi àlo kitswálèpi dràdrà sè dhi 'í dhi, má kitswá dràma ga ko. Dì, tà i dré adrézó áma asíkí àsà dhi i kàdré àyikya kìnzó 'i dhi, dhyà àlo kitswá áma fe àyi drígá bwá ko. Má adré mána àmi lízi, mí kòmùrò ma Kàyisàrà dré tàbvò tàlè ni!» ¹² Dì Féstò dré tà tàzo àyi drì tabhá íbe gò, logózóá dhi: «Mí lízi Kàyisàrà àmi tàbvò ta ni, mí ni dì tsa Kàyisàrà nda kandrà!»

Pólò pfo ópí Agurìpà i kandrà Bèrùnìkè be

¹³ Kítú àruka i àmvolèsè dhi, ópí Agurìpà i amvúpi ni Bèrùnìkè be dhi i dré tsàzo mòdo fe Féstò dré Kàyisàriyà na. ¹⁴ Dì i dré tá adrélé gìlè kònàlè dhi sè dhi, Féstò dré Pólò ni tà títizó ópí nda dré. Tà tá dhi: «Agó àlo Fèlíkisi dré tayílè bádzó na dhi rè dhu kònwàrè. ¹⁵ Má dré tá lizo Yèrúsalmà na dhi, Yúdà ànzi ki kòwánà kàdrì i àyi ki bhàgo íbe dhi i alì tá akódhi nda ni asíkí má kandrà gò, i dré áma lizizó, má kònjòrò tà akódhi dri. ¹⁶ Má

dré logozóá àyi dré dhi, àma Rómà ro dhi i, mà adrè gá mómí fe à kònrò tà dríá dhi, tàbvò ni nì ta àko ró ko. Be ró dhi, lè akódhi kóyi rè zyà tà áyi asíkíbhá ì dré adrélé tàle í rú dhi ì gò, lókyá fèzo akódhi dré áyi tará gazo tà nda ì sè 'íkà.

¹⁷ Di àyi nda ì dré tá atsázó kònwa dhi, má tigi tá tà nda ko. Be ró dhi, kítú bvóá dhi sè dhi, mà dré lírízó tàbvò tarà na gò, agó nda ni 'o apfòle má kandrà. ¹⁸ Di, akódhi ni asíkíbhá ì kóngà tà ta dre dhi, tà ì dré tàle akódhi rú dhi ì tá kónzi ngóro má dré tá adrélé kisùle dhi tíni ko. ¹⁹ Be ró dhi, ì adrè tá àyikya tà kayí akódhi be àyi kí tándi kí Giká ni tà dri, ìndi agó àlo dràlepi, rú be Yésu dhi ni tà dri. Di, Pólò adrè tá ina taa dhi, akódhi nda lídrì íbe. ²⁰ Ma ró dhi, má nì tá ngalè má ni tà làsú be kònni dhi ni bvò ta ngíni ya dhi ko. Asà dhi, má dré lizízóá ngalè Pólò ni kítswá ka'íá lile tàbvò tàle Yerúsalemá na ya dhi. ²¹ Di, Pólò dré ina áma lizízó, má kòmùró ì áma kí ópí kàdrì Kàyisàrà dré tàbvò tàle nì. Di má dré akódhi ni 'òzo adrélé likilé bádzó na, tsàle lókyá má dré kítswázó akódhi ni mu Kàyisàrà véna dhi 'á.» ²² Gò Agurípà dré tázóá Féstò dré dhi: «Má adrè mána agó kòdhi ni le yile.» Féstò logó dhi: «Mí ni akódhi ni yi kídru.»

²³ Kítú bvóá dhi sè dhi, Agurípà ì Bèrùnìkè be dhi ì dré atsázó mìlanzilanzì be bí. Ì dré afízó tàbvò tará le sódá kí kàdrì íbe ìndi dhya kàdrìkàdrì bhàandre nda àdhyà íbe. Gò Féstò dré Pólò ni 'òzo apfòle àyi kandrà, ²⁴ tázóá dhi: «Ópí Agurípà, ìndi àmi títi áma íbe ni i, mì nò rè agó kòndhi ká! Yúdà ànzi títi Yerúsalemá na ìndi kònwa Kàyisàriyá 'a dhi ì atsá tà ta akódhi rú má kandrà, yózoá kúlí 'u'ù sè dhi, akódhi kítswá dràdrà sè. ²⁵ Di ma ró dhi, má kisú mána tà àlo dré 'òle kítswálépi dràdrà sè dhi ko. Di, akódhi dré áma lizilè áyi mu Kàyisàrà dré tàbvò tàle nì dhi sè dhi, má nò dóro ni, akódhi ni mùle vélána dhi. ²⁶ Di, ma mána tà pyà má dré kítswalé tisile áma kí ópí kàdrì nda dré akódhi ni tà dri dhi áko. Asà dhi, má 'o akódhi apfòle àmi kandrà, lavulè dhi, mì, ópí Agurípà kandrà, mà kònni akódhi ni lizí dhi, má kòkisúró tà má dré kítswalé tisile akódhi ni tà dri dhi be dhi bvò. ²⁷ Tàko ko, kítswá má dré mómí 'ile dhi ni mùzo Kàyisàrà véna, tà akódhi ni asíkízo asà dhi kí tadhá àko ró dhi ko.»

26

Pólò ga áyi tará Agurípà kandrà

¹ Gò Agurípà dré tázóá Pólò dré dhi: «Mí ni kítswá kúlí ta mí rúsè, àmi tará gazo.» Di Pólò dré drígá bhàzo kuru gò, tà tazo áyi tará gazo kònni: ² «Ópí Agurípà, ma mána arí íbe, má dré adrélé áma tará ga àndrò mí kandrà tà títi Yúdà ànzi ì dré adrézó áma asíkí ásà dhi ì sè dhi sè. ³ Tàko ko, mí ni mána Yúdà ànzi kí labhi i, tà ì dré adrézó ru kayí àyi kòfalèsè ásà dhi íbe títi dhi ì dóro lavulè. Má adrè di àmi ti lizí, mí kòyirò ma togó be vwàwà.

⁴ Yúdà ànzi títi dhi ì nì áma tá dóro, kídholé áma ànzi áma tándi ni bvò na dhi lèsè, tsàle lókyá má dré tá adrérà'a Yerúsalemá na dhi 'á. ⁵ Ì nì má kínò lèsè, ìndi ì kòlè dhi, ì nì kítswá tadhá, má 'o tá áma kí Giká ni tà ngóro Fàrisáyò adrebhá 'oá togó be àtsi ró dhi kí àlo ró ngíni ya dhi. ⁶ Di à adrè áma tàbvò ta àndrò kònni, má dré adrélé mì bha tà Giká dré tá lazilè áma kí tábhi ì dré dhi ni tà sè dhi sè. ⁷ Tà lazilè nda, tà áma kí sùrú mudrì-drì-rì dhi ì dré adrézó mì bha kítswázó kisúá, ì dré adrérà'a Giká ni tà 'o togó be àtsi ró kítú be ìndi ngátsi be dhi 'á dhi 'i. Ópí Agurípà, má dré kpà adrélé mì bha tà nda sè dhi sè dhi, Yúdà ànzi ì adrè áma asíkí àndrò. ⁸ Àmi adrebhá kònwa ni i, mì kítswá àmikya ka'íá ko tàle dhi, Giká adrè mómíyá dràbhá dre dhi kí tingá dràdrà lèsè dhi àdho tà sè?

⁹ Wáláká dhi, áma tándi má ka'í tá kpà dhi, lè tá má kò'o tà títi dhi ì kítswázó ligilé Yésu Nàzàrétá lèsè dhi ni rú be. ¹⁰ Di kòridhi tá tà má dré 'òle Yerúsalemá na dhi 'i. Kòwánà kàdrì ì fè tá rínyí má dré Yésu ni ka'íbhá bí dhi kí turúzó lebhélé bádzó na. A dré tá adrérà'a 'òle àyi kí tupfú todràle dhi 'á dhi, má adrè tá mána ka'íá dhi, tà nda kàdrè kònni. ¹¹ Má adrè tá tatsilè lisàmbò dzó ì 'àsè adrélé tà njobe àyi dri, adrézó àyi kí 'o rínyí sè, ì kògàrò àyi kí tà ka'íka'í be dhi bvò. Áma togó dré tá adrélé aswalé àyi rú tà tándi ró dhi sè dhi, má adrè tá lile àyi kí mì pfobe, tsàle byá mómíyá sùrú twá ro dhi kí bhàandre ì 'àsè.»

Pólò títi, í ka'í Yésu ngíni ya dhi

(A kònò kpà Tà 'òle dhi ì 9:1-19; 22:6-16)

¹² «Di tà nda kòdhi sè dhi, má adrè tá lile Dàmàsèkè na, kítswalé àzi kòwánà kàdrì ì dré tá bhàle má drígá dhi ni 'o rínyí ì dré fèle má dré dhi sè. ¹³ Ópí, má dré tá adrérà'a láti 'á kítú rírì sè dhi 'á dhi, má dré ngádra bhù lèsè dhi ni nòzo adrérà'a kòlè kítú ni lagulagu lavú, adrérà'a ngá kazá áma lágàsè kùrú áma atsiàmù íbe. ¹⁴ Di mà dré ledhézo títi kíni mì gò, má dré kúlí yizo taa má dré Ebèré ti sè dhi: <Sàwulò, Sàwulò, mí adrè

áma mĩ pfo àdho tà sè? Mí dré adréle kùsĩ to pá sè dhi kòkòróko mí dré.*¹⁵ Dì má dré lizízóá dhi: «Mírì, mí àdhi 'i?» Mírì dré logózóá má dré dhi: «Ma Yésu mí dré mána adréle mĩ pfole dhi 'i.¹⁶ Dì mí nga ámi totó pá dri! Má agá mí kandrá ámi bha adréle áma àzì 'òlepi ró ìndì áma tà longólépi ró. Mí ni áma tà mí dré nòle dhi ì, ìndì tà má dré dra tadhále mí dré dhi ìbe dhi ki longó móndí ì dré.¹⁷ Má ni ámi apá ámi tàndi ni sùrú ì drígásè ìndì móndyá sùrú twá ro dhi ì drígásè. Tàko ko, mí adrè mána ámi mu àyi nda ì véna¹⁸ kitswálé àyi ki mĩ nzi, ì kàpfòro tìnúmvá lèsè atsálé ngádra 'á, ìndì ì kàpfòro Sàtánà ni rìnyì zálèsè atsálé Giká vélé, akódhi kòtrìro àyi ki tàkonzì ì gò, àrà fèzo àyi dré móndyá ì dré bhàle twá adréle ìna ró àyi ki tà ka'ika'ì sè dhi ì kòfalé.»

¹⁹ Dì, ópí Agùrìpà, má ka'ì tá tà Giká dré tadhále má dré nda ni 'òle togó wáyi sè.²⁰ Dì má dré rè zya lizo Giká ni kùlì longó móndyá Dàmàsékè na dhi ì dré. Gò má dré lizo longóá móndyá Yerúsalamè na dhi ì dré, túmání móndyá bvò wáyi Yúdáyá àdhyá 'àsè dhi ìbe, ìndì móndyá sùrú twá ro dhi ìbe. Má tà tá àyi títi nda ì dré dhi, ì kòladzá àyi ki togó agòzo Giká vélé, ìndì ì kàdré tà adrébhá tadhá dhi ì ladzá àyi ki togó káyá dhi ki 'o kòdhyá.²¹ Tà nda kòdhi sè dhi, Yúda ànzì ì ru tá ma tèpelò na gò, ì dré láti ndàzo kitswázó áma pfu drále.²² Dì, Giká su ìna má rú atsálé àndró kònìdhi gò, má dré adrézó tà má dré nòle ìndì má dré yìle dhi ki longó móndyá títi tàko ìndì kàdrì ro dhi ì dré. Má adrè ngbà 'í tà pròfétá ì Mósè be dhi ì dré tá longólé dhi ki longó kòdhyá.²³ ì longó tá dhi: «Mèsíyá ni kizà nya, dré ngàzo drìdrì dràdrà 'àsè móndyá àruka títi dhi ì kandrána gò, dré ngádra lídrì àdhyá ni tà longózó àyi tàndi ni sùrú ì dré, túmání móndyá sùrú twá ro dhi ìbe.»†»

Pólò azí Agùrìpà Yésu ni ka'ì

²⁴ Pólò dré tá adrérà'a àyi tará ga kònini dhi 'á dhi, Féstò dré kùlì yòzo tàzoá dhi: «Pólò, ámi drì abí dre! Tà kàdrì mí dré ndàle nìle dhi ì adrè ámi drì kizá nì!»²⁵ Dì Pólò dré logózóá dhi: «Atálágó Féstò, ngá kizá áma drì ko! Tà má dré adréle tàle kòdhi ì, tà bàti 'i ìndì tògyakùlì 'i.²⁶ Ópí Agùrìpà yì ìna tà kòdhi ì dre. Má adrè dhi tà nda ki ta akódhi kandrá tiri áko. Má nì tàle dhi, tà nda ki àlo zù ì akódhi dré ko dhi be. Tàko ko, tà nda ì 'o ru lüzò ró ko.²⁷ Ópí Agùrìpà, mí ka'ì tà pròfétá ì dré longólé dhi ì? Má nì, mí ka'ì 'í dhi be!»²⁸ Dì Agùrìpà tà Pólò dré dhi: «Mí adrè tsì kisúá dhi, lókyá tsà kònìdhi sè, mí ni áma 'o atsálé Krìsto ni ka'ilepi ró dhi bàti?»²⁹ Dì Pólò logó dhi: «Kàdré lókyá tsà sè yà, kò ngalè lókyá vvwávàw sè yà dhi, má adrè Giká ni tì lizì, mí kàtsàro má tìni túmání móndyá títi adrébhá áma kùlì yì àndró ni ìbe, mí kàdré ngbà 'í nyìrì kòni ìbe àmi rú ko dhi kòdhyá.»

³⁰ Gò ópí Agùrìpà ì dré ngàzo túmání gùvèrènerè Féstò be, Bèrùnìkè be, ìndì móndyá adrébhá tà àyi ìbe dhi ìbe.³¹ Dì ì kàpfò àrà nda lèsè dre dhi, ì dré adrézó tàá àyi kòfalèsè dhi: «Agó kòdhi 'o tà àlo kitswálépi dràdrà sè yà, kò ngalè bà sè yà dhi ko.»³² Gò Agùrìpà dré tàzoá Féstò dré dhi: «Agó kòdhi kòlìzì tá mí àyi mu Kàyisàrà dré tàbvò tàle dhi ko dhi, kòndò à ni tà kitswá akódhi ni tiri bwà.»

27

Pólò ni atsí andre lizo Rómà na dhi

¹ A kòka'ì lókyá mà dré kitswázó bwátù do lizo bvò Itàliyá àdhyá na dhi dre dhi, à dré Pólò ki fèzo móndí àruka 'ìle dhi ìbe Rómà ki ópí kàdrì ni sòdá ki drì kòlepi, rú be Yùliyo dhi drígá.² Dì mà dré tombàzo bwátù àlo angálépi Adràmùténò lèsè dhi na gò, mà dré ngàzo lile. Bwátù nda adrè tà lile bhàandre àruka yìandre mìlèsè bvò Asiyá àdhyá lé dhi ì 'àsè. Mà lì tá túmání Arìstàrukò angálépi Tèsalònìkè bvò Màkèdònìyá àdhyá lé dhi lèsè dhi be.

³ Kítù bvóá dhi sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre Sídónà àdhyá na. Yùliyo ni togó dóro tadhále Pólò véna dhi sè dhi, dré akódhi ni tayízò lile àyi arupì bhàandre nda lé dhi ki no, ì kòkìswáro akódhi ni ledé.⁴ Mà kònga Sídónà lèsè dre dhi, lyá dré adrézó avilé sýnyá dri áma rú gò, mà dré lavúzò tùrù Kìpìrò àdhyá làgásè, tùrù nda kòkìkìrò lyá nda tsà be dhi bvò.⁵ Gò mà dré pfòzo yìandre ni tálì drìsè, lavulé bvò Likìyá àdhyá làgásè ìndì Pàfilìyá àdhyá làgásè, tsàle bhàandre rú zìle Mìrà bvò Likìyá àdhyá lé dhi na.

⁶ Kònàle dhi, sòdá ki drì kòlepi nda dré bwátù àzya angálépi Alìgizàndrìyá lèsè, adrélépi lile Itàliyá na dhi ni kisúzó, áma ki bhàzo lána gò, mà dré lizo.⁷ Kítù bí dhi, mà dré lizo yàyá gò, mà dré tsàzo ànyì bhàandre rú zìle Kínidò dhi làga kizà be bí. Dì lyá dré tà adréle avilé sýnyá dri áma rú dhi sè dhi, mà dré ngá kizò lavúzò tùrù Kùrètè àdhyá làgásè, tásóká Sàlòmònè àdhyá kandrásè, tùrù nda kòkìkìrò lyá nda tsà be dhi

* 26:14 26:14 Kùlì «Mí dré adréle kùsĩ to pá sè dhi kòkòróko mí dré» kòni ì adrè léá tàle dhi: «Mí dré adréle liglé tá má dré adréle lèle 'òle dhi ìbe dhi kòkòróko mí dré.» † 26:23 26:23 A kòndò Esáyá 42:6; 49:6.

bvó. ⁸ Mâ dré lavúzó vwaile tsà tûrù nda làgàsè gò, mà dré tsàzo kizà be bî bhàandre rú zîle «Arà avélépi bwátù zùzo dhi» na, ànyi bhàandre rú zîle Làsàya òhè làgana.

⁹ Mâ dré lókyá kizálé bî dre dhi sè dhi, lyà adré tá vîle kònzì lavulé. Tàko ko, kítù adrézó mómndí kî tàkònzì trîma nî tà kisù dhi lavú dre.* Di Pólò dré ngàzo bwátù nda nî dohhá kî kodzó, tàzoá dhi: ¹⁰ «Áma arúpi i, má adré nõá dhi, atsi kòndhî adré 'òle atsalé kòkòróko. Bwátù kòndhî tùmání ngá lána dhi íbe dhi kî kitswá abilé títi. Nðndî àma kî tándi, mà nî kpá kitswá todrále.» ¹¹ Di, sòdá kî drî kòlepi nda lè tá Pólò nî kúllí nda kî yîle ko. Be ró dhi, yî ína bwátù dohhá kî kàdrî kî kúllí bwátù líyî be dhi kòdhya. ¹² Arà mà dré àma kî kíkízó lána nda kitswá tá ína adrézó lókyá kîdhî ádhya nî leté lavulé dhi ko. Di mómndí bî àma adrébhá tá bwátù nda lé dhi ì kòfalé dhi ì dré ru yîzo, mà kòngaró àrà nda 'ásè líle. † adré tá léá tsàle bhàandre rú zîle Fòwíníkìsì tûrù nda lé dhi na, kitswá lé lókyá kîdhî ádhya nî leté lavulé kònále. Fòwíníkìsì nda tá àrà adrézó bwátù zu, lyà dré adrézó avilé kítù dré ndírá lèsè dhi 'i.

Kàgùmá vi yìandre mi

¹³ Lyà dré kîdhózo adrélé avilé tàbhhu lèsè yàya gò, bwátù dohhá nda ì dré kisùzoá dhi, ì nî kitswá líle tsàle Fòwíníkìsì na. Di ì dré aya tá tírilé yî na adrézó bwátù kíkí dhi nî asézó gò, mà dré ngàzo adrélé lavulé tûrù Kùrété ádhya nda làgàsè. ¹⁴ Di, gí ko, lyàandre gú dhi dré ngàzo adrélé avilé tûrù nda drílèsè, adrélé bwátù nda nî vi líle yìandre kítógá na ró. (Á adré lyàandre lású be kònnî nda nî rú zì «lyàandre angalépi kurú lèsè indî kítù dré apfòrà lèsè dhi».) ¹⁵ Mâ dré tá kitswá lé líle sínyá dri lyà rúsè bwá ko dhi sè dhi, mà dré àma kî tayízó lyàandre nda dré adrélé tìkpólé lízo àma íbe. ¹⁶ Mâ dré tá adrérà'a lavulé tûrù mvá àlo rú be Kàwúdá dhi làgàsè dhi 'á dhi, mà dré lagúzo kitswá lé kòlóngbò 'íle bwátù àndu dhi nî asé bhàle bwátù nda drîna. ¹⁷ Bwátù dohhá ì kòlíkí kòlóngbò nda dre dhi, ì dré bā kî lebhézo lavulé bwátù zàlèsè, kitswá lé rúá tàtá. Di ì adré tá ngá ro, lyàandre nda nî dra bwátù nda nî vi líle áyi lasí àrà sínyí ro ànyi bvò Líbiyá ádhya lága dhi rú dhi sè. Asá dhi, ì dré fa adrézó bwátù kíkí tsá dhi nî tírizó yî na gò, bwátù nda nî tayízó lyàandre nda dré adrélé tìkpólé. ¹⁸ Kítù bvóá dhi sè, kàgùmá nda dré tá adrélé àma kî lívî tesélé rínyí sè dhi sè dhi, bwátù dohhá ì dré kîdhózo adrélé ngá dòle bwátù nda lé dhi kî lebhé yî na. ¹⁹ Kítù nî na sè dhi, ì dré ngá adrézó bwátù do ásá dhi kî lebhézo yî na áyi kî tándi kî drígá sè. ²⁰ Kàgùmá nda dré gòzo adrélé vîle rínyí sè kítù bî gò, mà dré gòzo kítù 'i yá, kò ngalé bhìbhínyá 'i yá dhi kî no ko. Kùdù ro dhi, mà dré àma kî mî bhàma kitswázo adrélé dhi nî tayízó.

²¹ Lókyá kòlavú vwaívwa ro mà dré ngá nya àko ró dre dhi, Pólò dré ngàzo áyi totó áyi títi dhi ì kandrá tàá dhi: «Áma arúpi i, adré tá léá dhi, mî kòyi tá àma kúllí gò, ngàzo Kùrété lèsè ko dhi. Kòno mî kitswá tá kizá kòndi nî nya ko, indî ngá kòdhî ì kitswá tá abilé ko. ²² Di, nyànomvá dhi, má adré àmi kî kodzó, mî kàdréro togó tsi! Dhya àlo àmi kòfalé dhi kitswá ína drále ko. Bwátù kòndi nî ngbá 'í abí dhi nî. ²³ Tàko ko, ngátsi àndrò kòndi sè dhi, Gíká, àma líyî, má dré adrézó tà nî nî 'o dhi nî ángólé agá tá má kandrá ²⁴ tàá dhi: «Pólò, mî ro ngá ko! Adré léá dhi, mî kòtsa pfòle Káyisará kandrá. Gíká nî togó tani sè dhi, a nî mómndyá títi mî dré adrézó líle áyi íbe bwátù kòndi sè dhi kî tídrí àmi tá sè.» ²⁵ Di àma arúpi i, mî kàdré togó tsi! Tàko ko, má adré Gíká nî ka'í, adrézó kpá ka'íá dhi, tà nda kî ru 'o ngóro dré tàle má dré dhi tíni. ²⁶ Di, adré léá dhi, àma kî bwátù kòndi kòlì áyi lasí tûrù àlo dhi rú.»

Bwátù lasi i tûrù rú

²⁷ Kítù nî mudrí-drî-su sè dhi, kàgùmá nda adré tá ngbú àma kî vi líle yìandre Adríyá ádhya mìsè.† Anyíanyi ngátsi kítógá sè dhi, bwátù dohhá nda ì dré atógyázoá dhi, mà adré tá tsàle ànyi kìnî làgana ró. ²⁸ Di ì dré aya adrézó yî tállí tabhî dhi nî bhèzo yî na, kisúzoá dhi, yî alú tá méterè nyadhî-àlo-drî-mudrí-drî-nzi-drî-rî. Mà kòlì vwaile tsá dre dhi, ì dré gòzo tódhya tabhîá kisúzoá dhi, yî alú tá méterè nyadhî-àlo-drî-nzi-drî-na. ²⁹ Di ì adré tá ngá ro, àma kî bwátù nda nî dra áyi lasí kírà kàdríkàdrî yî gàrà na dhi ì rú dhi sè. Di ì dré aya su dhi kî tírizó yî na bwátù nda àmvolèsè kitswá lé kíkíá gò, ì dré adrézó ngá leté wàle. ³⁰ Di, bwátù dohhá nda ì dré áyikya kòlóngbò tírizó yî na, ngóro ì adré tá 'òle aya áruka kî tírî bwátù kòmvolèsè na tíni, ì kòkítswáro lapalé àma kî bwátù nda lèsè. ³¹ Di Pólò dré tàzoá sódá kî drî kòlepi nda ì dré sódá nî íbe dhi: «Dhya kòni ì kòpfò

* **27:9** 27:9 Gíká nî Kúllí tísile Gíríkí tî sè dhi adré tàá kònwá dhi: «kítù adrézó tàbíri mvo dhi lavú dre». Kítù nda tá kítù adrézó mómndí kî tàkònzì trîma nî tà kisù dhi 'i. A kòno Lévítlíkè 16:29-34. Kítù nda tá mbá nî nzi-drî-su na, kò ngalé mbá nî mudrí na. Di lókyá dóro adrézó líle bwátù sè yìandre mìsè dhi lavú dre. † **27:27** 27:27 «Yìandre Adríyá ádhya» kòndhî tá yìandre Médítèránè ádhya nî kítógá na.

bwátù kòndi 'ásè dhi, mì kitswá àmikya adrílé bwà ko!»³² Di sòdá nda ì dré kòlóngbò nda ni bá ki bvwàzo, tayízóá dhèle yí na.

³³ Ngá dré tá adrérá'a 'òle wàle dhi 'á dhi, Pólò dré mónnyá títí dhi ki kodzózó ngá nya, tázoá dhi: «Ándrò kòndi, kítú ni mudrí-drí-su mì dré adrézó támíga dri ngá nya àko ró dhi 'i. ³⁴ Má adré ò àmi ki kodzó ngá nya. Angyá ko, mì adré nyàá adrízó. Dhya àlo àmi kòfalé dhi ni drìbhí àlo dhi kitswá avìle ko!»³⁵ Kòtà tà nda ì dre dhi, dré mápà adózó, àwoyá tázo Gíká dré àyí títí nda ì kandrà gò, òzoá nyàle. ³⁶ Di ì dré togó tsizo títí gò, ì dré kòkpà ngá dòzo nyàle. ³⁷ Ama títí bwátù nda lé dhi ì tá kámá-rì-drì-nyadhi-na-drì-mudrí-drì-nzi-drì-àlo. ³⁸ Mà kònya ngá pìzo dre dhi, bwátù dohbá nda ì dré ngánò àmbí bhèzo yí na, bwátù nda kàngaró yí dri be dhi bvó.

³⁹ Ngá kòwa dre dhi, ì dré kìnì nòzo làwú làvo na. Di, ì ni tà àyíkya kìnì nda bvò àngùdhi 'i ya dhi ko. Ì dré àrà yí dré tá adrézó ru lomví dhi ni nòzo síníyí yí mìle dhi be gò, ì dré ru yìzo tázoá dhi, kòkítswá dhi, ì ni bwátù nda ni di lile àyí lasí síníyí nda dri. ⁴⁰ Di ì dré aya adrézó bwátù kíkí dhi ki bá bvwàzo tayízóá yí na gò, kápí kàdrì adrézó bwátù tidí asá dhi ki bá titrìzo. Di ì dré kítá kàdrì lyá dré adrézó bwátù vi asá dhi ni tingázó kuru 'ìle bwátù kandrálésè ro gò, ì dré bwátù nda ni tayízó lile síníyí nda drìna ro. ⁴¹ Di, bwátù nda ni kòmvo dré ìna lizo àyí lasí anzúlé síníyí ru lokólépi yí kítógá na dhi dri ngbí. Di yí adrélépi tá longálé dhi adré tá ru tswa bwátù nda rú gò, bwátù nda ni àndu dré kidhózó toṅòle.

⁴² Sòdá nda ì yí tá ru tázoá dhi, ì ni dhya 'ìle dhi ki tupfú todràle, àyí ki àlo kòkítswá ró yí wa lapázó kò dhi bvó. ⁴³ Di, sòdá ki drì kòlepi nda dré ìna Pólò ni lèle tidrílé dhi sè dhi, dré àyí ki logázó. Dré lazízóá mónnyá yí nibhá wàle dhi ì dri dhi, ì kòlebhé rí zèyá àyí yí na lile pfòle kìnì drìna. ⁴⁴ Gò dré tázoá mónnyá àruka títí dhi ì dré dhi, ì kòtombà palàngi ì drìsè indí bwátù kígá ì drìsè, kitswálé lile pfòle àyí vèsè. Di asá dhi, mónnyá títí nda ì dré topfòzo kìnì drìna adrílé.

28

Pólò tùrù Mèlìtè àdhyà na

¹ Mà kàpfò yíandre lèsè líná dre dhi, mà dré yìzoá tàle dhi, tùrù nda ni rú tá Mèlìtè. ² Mónnyá bhà mobhá tùrù nda drìle dhi ì dré àma ki ka'izo dòle àyí véna togó dóro lavulé dhi sè. Ì dré àtsi turúzó àma dré yòle, kozya dré tá adrélé dhìle dhi sè, indí kidhì dré tá adrélé àma ki 'o dhi sè. ³ Di, Pólò dré àtsipá amvózó kitswálé dàle àtsi na dhi, ni àtrá dré ìna apfòzo lásà àtsi ni rìnyí dré, akódhi ni drígá tsi ngbí. ⁴ Mónnyá nda ì kònò ni nda adrérá'a livilé akódhi drígá dre dhi, ì dré tázoá àyí kòfalésè dhi: «Kòndhi agó móndí pfùlepi dràle dhi 'i bàti! Tágha dré adrízó yíandre lèsè dhi, gíká gyágya dhi kitswá akódhi ni tayí adrélé ko.» ⁵ Di, Pólò dré ìna ni nda ni kivízó dhèle àtsi na gò, kàtrá ni dré akódhi ni 'òzo kònzi àlomvá ko. ⁶ Mónnyá nda ì adré tá letéá, nòzoá ngalé akódhi ni drígá ni tipí yá, kó ngalé a ni dhe dràle ngbò ró yá dhi. Di, ì kòletè vwavvá ro dre dhi, ì dré nòzoá dhi, tà twá 'o ìna akódhi ko. Di ì dré gòzo tà ladzá, tázoá dhi: «Dhya kòndhi gíká ki àlo 'i!»

⁷ Mónnyá tùrù nda drìle dhi ki kàdrì rú be Pòpìlyò dhi ni bhà tá ànyí àrà nda làga. Di akódhi nda dré àma ki ka'izo dòle ì véna togó dóro sè, adrézó àma ki 'o dóro kítú na. ⁸ Di, akódhi ni atá adré tá ìna drà ro lángha na, rùbhá ni dré tá adrélé àtsi ró dhi sè, indí dré adrélé àyí 'a bhu kàrì ró dhi sè. Di Pólò dré fizo akódhi ni no gò, dré tá zizo Gíká tí, drígá bhàzo akódhi dri gò, akódhi ni tidrízó. ⁹ Tà nda ni rúbí kòla'ú dre dhi, dràbhá àruka títí tùrù nda drìle dhi ì dré alizo Pólò véle gò, dré kpá àyí ki tidrízó títí. ¹⁰ Gò ì dré àma ki lindrì bhàzo láti twátwá bí dhi ì sè. Di mà dré tá adrérá'a 'òle lile dhi 'á dhi, ì dré ngá mà dré tá adrézó lovó ni ìbe atsi sè dhi ki afèzo àma dré.

Pólò tsa Rómà na

¹¹ Mà kàdré kònale mbá na dre dhi, mà dré tombàzo bwátù àlo lókyá kidhì àdhyà ni letèlepi lavulé tùrù nda làga dhi na gò, mà dré ngàzo lile. Bwátù nda angá tá Alìgàzàndrìyá lèsè, indí rú ni tá «Gíká láti i».* ¹² Di mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Sirákúsá dhi na gò, mà dré adrézó kònale kítú na. ¹³ Gò mà dré ngàzo lavulé bvò nda làgàsè, tsàle bhàandre rú zìle Règíyò dhi na. Kítú bvóá dhi sè dhi, lyá dré kidhózó adrélé avilé tàbhu lèsè gò, kítú ni na sè dhi, mà dré tsàzo bhàandre rú zìle Pòtìyóllí dhi na. ¹⁴ Kònale dhi, mà dré móndí ka'ìbhá àruka ki kúsízó gò, ì dré àma ki zizo adrélé àyí véna pòsò àlo. Di àmvolásá dhi, mà dré ngàzo lile Rómà na. ¹⁵ Mónnyá ka'ìbhá Rómà na dhi ì yí tà tàle dhi, àma tà láti 'á. Di àyí ki àruka ì dré alizo àma ki drí letè ngá Lagirà

* 28:11 28:11 «Gíká láti» kòni ì tá Gírìkì ki gíká rì ì dré tá adrézó mù bha àyí véna adrézó lile bwátù sè yíandre mìsè dhi 'i.

kàdrì Apíyò àdhya na. Aruka ni ì dré alizo áma ki kisú bhàandre rú zìle «Kùmú ki dzó na dhi ì» dhi na. Pólò kònò àyi nda i títi dre dhi, dré àwoyá tàzo Giká dré gò, togó tsizo. ¹⁶ Mâ kòtsa Rómà na dre dhi, à dré dzó fèzo Pólò dré adrézó lána kalóma. A bhà tá ngbà 'í sòdà àlo adrélé akódhi ni líkí dhi kòdhya.

Pólò longó Giká ni kúlí Rómà na

¹⁷ Kitú na àmvolèsè dhi, Pólò dré Yúdà ànzi Rómà le dhi ki drí kobbá ki azizó alìle í vélé. Ayi nda ì kòkimó ru dre dhi, akódhi dré ngàzo tàá àyi dré dhi: «Áma adrúpi í, à ru tá ma Yérusalémà na áma fèzo Rómà ì dríga, tágba má dré tá tà àlo 'ozo kònze áma ki súrú rú yà, kó ngalè áma ki tábhi ki labhi rú yà dhi ko dhi. ¹⁸ Rómà ki kàdrì ì kòlizi ma dre dhi, ì dré tá àlo kitswálépi dràdrà sè dhi ni kisúzó má vélé ko gò, ì dré adrézó áma le tayílé. ¹⁹ Di, Yúdà ànzi kònàle dhi ì dré tá tà nda ni gázo dhi, lè tá má kòlizi à kòmùró ma Kàyisàrà dré tábvó tàle be dhi bvó. Tágba dré adrézó kònini dhi, ma mána tà àlo adrézó áma tándi ni súrú asíkí àsà dhi àko. ²⁰ Di àsà dhi, má azí tá àmi nòle, mà kòtárò tà àmi íbe. A 'í ma nyìrì sè kònini, tà Ísèrèlè ànzi ì dré adrézó mî bha àsà dhi ni tà sè.»

²¹ Di Yúdà ànzi nda ì dré logózóá drá dhi: «Mâ kisú wárágà àlo àmi tà dri Yúdáyà lèsè dhi ko. Kòdhi íbe dhi, áma ki adrúpi angábhá kònalèsè dhi ki àlo tà tà kònze àlo mí rú yà, kó ngalè tà kònze àlo dhya àzaya dré tàle mí rú yà dhi ko. ²² Di, mà adrè àmakya tà mí dré adrélé kisùle dhi ki le yìle mí tí. Tàko ko, mà nì tàle dhi, mónyá àrà títi ì 'àsè dhi ì adrè tà ta kònze Giká ni láti mí dré adrélé longólé kòdhi rú dhi be.»

²³ Di ì dré kitú bhàzo kitswázó gòle ru kisú Pólò be. Kitú nda kàtsá dre dhi, ì dré atsázó vélé zyandre ró wáláká ni ni lavú, àrà Pólò dré tá adrézó adrélé dhi 'á. Di kidhólé drùbhi sè tsàle ìndró na dhi, Pólò dré Giká ni Opì ni tà longózó, àndu ni ni ngizo àyi dré, adrézó àyi ki togó asé Yésu ni ka'í tà tisìle Mósè ni tátrítrí kúlí na ìndì pròfètà ki búkù ì 'àsè dhi ì sè. ²⁴ Gò àyi ki àruka ì dré tá dré tàle nda ki ka'izo. Di, àruka ni ì ka'í tá àyikya ko. ²⁵ † dré tá adrèrà'a tà kayí àyi kòfalèsè, adrézó 'òle ayílé dhi 'á dhi, Pólò dré kúlí kòni ki tàzo àyi dré: «Tírí Lólo longó tá tà kyá àmi ki tábhi ì dré pròfètà Esáyà tí, ²⁶ tàzoá dhi: «Mí lí tàá mónyá kòdhi ì dré dhi:

Mî ni adrè tà yi 'í,

di, mî kitswá tà mî dré adrélé yìle nda ki àndu ni tàdzi ko.

Mî ni adrè ngá no 'í,

di, mî kitswá ngá mî dré adrélé nòle nda ki atógya tàdzi ko.

²⁷ Tàko ko, mónyá kòdhi ki togó andírì dre.

† tabhò àyi ki bíbhálé, àyi ki mî dròzo dròdrò.

† kò'o tá kònini ko dhi, kònò ì ni tá ngá no àyi ki mî sè,

adrézó tà yi àyi ki bíbhálé sè, adrézó tà ni àyi ki togó na,

ì dré àyi ki togó adzázó má vélé gò,

má dré àyi ki tídrízó.»[†]

²⁸ Pólò gò tàá dhi: «Adrè di lèá dhi, mî kònì dóro tàle dhi, Giká mù kúlí adrézó móndí ki tídrí dhi mónyá súrú twá ro dhi ì véna. † ni àyikya kúlí nda ni yi!» [²⁹ †]

³⁰ Di Pólò adrè tá adrélé dzó ì dré láfa fèzo adrézó lána dhi na kóná rì. Adré tá mónyá títi adrèbhá tá alìle í vélé dhi ki ka'í dòle togó dóro sè. ³¹ Adré tá Giká ni Opì ni tà longó, adrézó Mírí Yésu Kristo ni tà tadhá móndí ì dré tírì àko. Di dhya àlo logá tá akódhi ko.

† **28:27** 28:27 A kònò Esáyà 6:9-10. † **28:29** 28:29 Wárágà Giká ni Kúlí tisizo àyi dri drìdrì dhi ì léna dhi, à adrè kúlí kòni ki kisú kònwa ko: [Pólò kòtà kúlí nda ì dre dhi, Yúdà ànzi nda ì dré ngàzo lile tà kayíbe àyi kòfalèsè tà tándi ró.]

Wárágà Pólò dré tisìle Rómabhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle mónyá ka'ìbhá Rómà na dhi i dré dhi 'i. Rómà nda tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpì drìle dhi 'i. A adrè kisùà dhi, Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi àmvolèsè dhi, akódhi ni ka'ìbhá àruka Yúdà ànzi ró, ngóro Akilá i Pìrìsiká be dhi i tìni dhi, i lè tá Rúbí Tani longó Rómà na gò, Ekèlèzýà bhàzo kònàle (Tà 'òle dhi i 18:2). Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisi tà ledézó kítswázó lile mónyá ka'ìbhá kònàle nda ki no dhi bvó. Adrè àyi ki le nòle drìdrì dré dra lizo Ešepányà na dhi kandrà.

Di wárágà kònìdhi lèna dhi, Pólò adrè Rúbí Tani ni tà àndu ngì mibhalé tí. Adrè kpà àzi bhàle i drígá adrézó lile Rúbí Tani longó mónyá sùrú twá ro dhi i véna dhi ni tà ta. Adrè táà dhi, Rúbí Tani nda adrè látì Giká dré adrézó móní ki bha gyágya i kandrà dhi ni tà tadhá. Akódhi adrè ngbà 'i àyi ki bha gyágya àyi ki tà ka'ìka'ì sè (Rómabhá i 1:16-17).

Pólò adrè tadhá dhi, mónyá títi dhi i tàkonzi ni rìnyí zàle (1:18-3:20). Di Giká adrè àyi ki bha gyágya i kandrà, i dré Yésu Krìsto ni ka'ìle dhi sè (3:21-4:25). I kò'o kònìni dhi, Giká adrè àyi ki atrì tàkonzi ni rìnyí lèsè, ìndì dràdrà ni rìnyí lèsè (5:1-21). Adrè di lèà dhi, i kàdré àyi ki no ngóro móní drabhá tàkonzi lèsè dre gò, i dré adrézó lèdrì ìbe Krìsto na dhi i ró (6:1-7:25). I kàdré kpà atsilé Tiri Lólo ni rìnyí sè, adrélé trobe Giká ni lèle kàdrì dré tadhále àyi dré Krìsto na dhi rú (8:1-39).

Àmvolásà dhi, Pólò adrè tà twátwa dhi ki tadhá: mónyá Giká dré zìle adrélé ìna i ró dhi ki tà, mónyá sùrú twá ro dhi ki tidrìma Yúdà ànzi ìbe dhi, àma ki fèma Giká dré dhi, lèle ni tà, àma ki bhàma mónyá àma drìle dhi ki rìnyí zàle dhi, àma ki adrúpi ki tàbvò tàma ko dhi, ìndì àma ki adrúpi ki 'òma ledhélé tàkonzi na ko dhi.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi ki a'ìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì tà dré adrézó wárágà kònìdhi ni tisi dhi (1:1-17)
- 2) Mónyá títi dhi i tàkonzi ni rìnyí zàle (1:18-3:20)
- 3) Tà Giká dré adrézó móní ki tidrì dhi (3:21-4:25)
- 4) Lèdrì tídhí ro Krìsto na dhi (5:1-8:39)
- 5) Mónyá sùrú twá ro dhi ki tidrìma Yúdà ànzi ìbe dhi (9:1-11:36)
- 6) Mónyá ka'ìbhá dhi ki atsima (12:1-15:13)
- 7) Tà tàle kùdù ro dhi i, ìndì mòdo fèma (15:14-16:27)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krìsto ni màràbà, má adrè wárágà kònìdhi ni tisi ma. Giká àzi ma adrélé àpòstolò ro gò, àma bhàzo twá adrélé àyi Rúbí Tani longó dhi bvó. ² Lazì tá Rúbí Tani nda ni tà drìdrì àyi pròfètà i tí gò, i dré tà nda ki tisi zo akódhi ni Kúlí lólo dhi na.* ³ Rúbí Tani nda adrè akódhi ni Mvá, àma ki Mírì Yésu Krìsto ni tà tadhá kòdhya. A ti tá akódhi nda móní ro ópì Dàwídi ni sùrú na. ⁴ Di, Giká tadhá ìna ngádra 'á dhi, akódhi àyi Mvágó 'i káyà dhi, dré akódhi ni tingálè dràdrà lèsè Tiri Lólo ni rìnyí sè dhi sè. ⁵ Krìsto nda sè dhi, Giká bhà àyi togó tani àma rú, àma ki bhàzo adrélé àpòstolò i ró, mà kàdréró móní sùrú títi i lèsè dhi ki àzi Krìsto ni ka'ì, ìndì akódhi ni kúli ka'ì 'òle, à kàdréró akódhi ni rú bha kùle be dhi bvó. ⁶ Àmi kókpà mónyá azilé adrélé Yésu Krìsto àdhyà ró nda i kòfàle be.

⁷ Má adrè wárágà kònìdhi ni tisi àmi, mónyá títi Rómà na, Giká dré lèle tò ìndì dré azilé adrélé mónyá lólo ìna i ró dhi i dré. Giká àma ki Atá i Mírì Yésu Krìsto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Pólò lè lile mónyá ka'ìbhá Rómà na dhi ki no

⁸ Drìdrì dhi, má adrè àwòyà fe àma Giká dré àmi ki tà sè, Yésu Krìsto ni rú sè. Tàko ko, à adrè àmi ki tà ka'ìka'ì ni tà títi bvò wáyi 'àsè. ⁹ Giká, má dré adrézó tà ni ni 'o togó wáyi sè, adrézó Mvá ni ni Rúbí Tani longó dhi ni dóro tàle dhi, tà má dré adrélé tàle kònìdhi, tà bàti 'i káyà dhi. Má adrè àmi ki tà kisù landè àko ró, ¹⁰ vèsè wáyi má dré adrérà'a tà zi akódhi tí dhi 'á. Má adrè akódhi ni ti lizí, lókyá bí àmvolèsè dhi, kàdré tà dré lèle 'òle dhi 'i dhi, kònzìro látì má dré tsàzo àmi véna. ¹¹ Tàko ko, ma lovó ìbe tò àmi ki nòzo, má kòkìtswáro tà tani àzya Tiri Lólo àdhyà ni fe àmi dré, kítswálé àmi ki timbà àmi ki tà ka'ìka'ì na. ¹² Má adrè kpà lèà dhi, àma túmání àmi ìbe dhi i, mà kòkìtswá ru timbà àma ki tà ka'ìka'ì sè.

* 1:2 1:2 A kònò Esáyà 52:7; 61:1.

¹³ Ama adrúpi i, má adré leá mì kònì dhi, vèsè be bì, má ndà tá láti lizo àmi véna, áma ázi kòkítswáró lò'wa dóro 'a àmi kòfalé, ngóro dré adrélé 'òle mónnyá àruka títi sùrú twá ro dhi i kòfalé dhi tíni. Dì, atsálé ándrò kònìdhi dhi, tà àruka i kíkí láti má dré nì. ¹⁴ Tàko ko, adré leá dhi, má kòlì mónnyá twátwa títi dhi i véna: mónní tà ndabhá nìle dhi i véna, ìndì mónní tà nibhá ko dhi i véna, mónní tògya ró dhi i véna, ìndì mónní tògya ró ko dhi i véna. ¹⁵ Asá dhi, áma togó kókpà àtsi ró lizo Rúbí Tani longó àmi adrébhá Rómà na dhi i dré.

Rúbí Tani ni rìnyí adrézó mónní ki tídrí dhi

¹⁶ Ma kanyò ro Rúbí Tani ni tà sè ko. Tàko ko, Rúbí Tani nda, rìnyí Gíká dré adrézó mónnyá títi adrébhá Rúbí nda ni ka'í dhi ki tídrí ásà dhi 'i. Akódhì fè rè zyà Rúbí nda Yúdà ànzi i dré gò, adrézó kpà féa mónnyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁷ Rúbí Tani nda adré tadhá dhi, Gíká adré mónní ki bha gyágya i kandrá ngini ya dhi. Adré ngbà 'i àyi ki bha gyágya àyi ki tà ka'ika'í sè. Láti àzya tà ka'ika'í rúsè dhi yókódhó. Ngóro tìsìle Gíká ni Kúli na dhi tíni: «Dhya atsálépi gyágya àyi tà ka'ika'í sè dhi ni adrí.»†

Gíká ni kombà tadhále mónnyá tàkonzi 'obhá dhi i rú dhi

¹⁸ Gíká adré àyi kombà tadhá bhù lèsè mónnyá títi adrébhá àyi tà ga rè, adrébhá tà kònzi 'o, ìndì adrébhá láti tà bàti àdhyà ni kíkí àyi ki tà kònzi sè dhi i rú. ¹⁹ Tàko ko, àyi nda i nì àyikya Gíká ni tà kitswálé nìle dhi i be, akódhì ni tàndi dré tà nda ki tadhále àyi dré ngádra 'a nì dhi sè. ²⁰ Angyá ko, kidhólé bvò ni bhàma lèsè dhi, à adré Gíká ni tà kitswálé nòle mì sè bwà ko dhi ki atógya dóro. Kòdhi adré taa dhi, à adré akódhì ni rìnyí adrélépi kóná vèsè kólyá dhi ni atógya, akódhì ni lídrì Gíká àdhyà ró dhi be, ngá títi dré bhàle dhi i sè. Asá dhi, mónnyá nda i tà àlo i dré kitswázó àyi ki tarà ga ásà dhi àko.

²¹ Tàko ko, tágba i dré Gíká ni nìzo be dhi, i adré akódhì ni líndrì bha ngóro dré kitswálé akódhì dré dhi tíni ko. I adré kpà àwoyà ta drá ko. Be ró dhi, àyi ki tà kisúkìsù atsá ína tà tàko ró, ìndì àyi ki tògya azá atsálé únìmvá ro. ²² Tágba i dré adrézó taa dhi, àyi tògya ró dhi, i atsá àyikya mónní azaaza ró. ²³ I tayí Gíká kitswálépi dràle bwà ko dhi ni m̀lanzilanzì, adrézó líndrì fe ngá líndrì làsù be mónní adrébhá dràle dràdrà dhi i tíni, àrì i tíni, kà'wá i tíni, ìndì kà'wá adrébhá àyi ki se agatì sè dhi i tíni dhi i dré.

²⁴ Dì ásà dhi, Gíká tayí mónnyá nda i adrélé tatsilè swà ro, lovó kònzi àyi ki togó na dhi ki 'obe gò, i dré adrézó kanyò fe àyi ki tàndi ki rùbhá i dré àyi kòfalésè. ²⁵ I tayí tà bàti Gíká àdhyà, adrézó tà kìnzò ro dhi ni ka'í kòdhyà. I adré líndrì fe ngá Gíká dré bhàle dhi i dré, adrézó lísimbò 'o ngá nda ki rú sè. Dì, i adré àyikya líndrì fe Dhya ngá títi nda ki bhàlepi dhi dré ko. Akódhì nda kitswá rúku sè kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

²⁶ Tà nda sè dhi, Gíká tayí àyi adrélé tatsilè rùbhá lovó kanyò ro dhi ki bhabe. Dì àyi ki tòkò i tayí àyikya tà tòkò i dré ànyà adrélé 'òle àgo íbe àyi ki rùbhá sè dhi, adrézó tà swà 'o àyi ki rùbhá sè àyi kòfalésè. ²⁷ Kókpà kòdhi tíni, àgo i tayí àyikya tà àgo i dré ànyà adrélé 'òle tòkò íbe àyi ki rùbhá sè dhi, adrézó rùbhá lovó àtsi ró dhi ki bha àyi kòfalésè àgo ró. Dì àgo nda i adré tà kanyò ro dhi ki 'o àyi kòfalésè gò, i dré adrézó làgi kitswálépi àyi ki tà swà nda sè dhi ni kìsù àyi ki tàndi i rú.

²⁸ I dré Gíká ni nìma gale rè dhi sè dhi, akódhì tayí àyi adrélé tà kìsù wàyá ro, adrézó tà kitswábhá 'òle ko dhi ki 'o. ²⁹ Dì i ga àyikya tà kònzi ki kára títi dhi i sè bì. I ga togó kònzi sè, ngá lovó sè, tà swà sè, lovó kònzi sè, mónní ki tufuma sè, lawà sè, mónní ki lítima sè, ìndì drìkònzi sè bì. Àyi mónní ki asikìbhá 'i, ³⁰ mónní ki rú tabhá kònzi dhi 'i, Gíká ni karìbhá 'i, mónní ki líndrì bhabhá ko dhi 'i, drìkàdrìbhá 'i, ìndì afàbhá 'i. I adré ngbù adrélé tà kònzi twátwa i dré kitswálé 'òle dhi ki kìsù. I adré liglé àyi ki tibhá i rú. ³¹ Àyi tògyá àko. I kitswá adrélé ka'ile ko. Àyi mónní ki lovó àko àyi rú. I adré kpà mónní ki kìzà bha ko. ³² I nì tàbvò Gíká dré tàle gyágya kònìdhi dóro: Mónnyá adrébhá tà làsù be kònini nda ki 'o dhi i kitswá àyikya dràdrà sè. Dì, tágba kònini dhi, i adré ngbà 'i tà nda ki 'o kòdhyà ko, i adré kókpà mónnyá adrébhá tà nda ki 'o dhi ki ka'í.

2

Mónní ki tàbvò Gíká dré adrélé tàle gyágya dhi

¹ Dì ásà dhi, mì adrélépi mónní ki tàbvò ta nì, mì tà àlo mí dré kitswázó àmi tarà ga ásà dhi àko, gba mí kàdré àdhi 'i ya dhi. Tàko ko, mí kàdré mónní àruka ki tàbvò ta dhi, mì adré tà bha àmi tàndi dri. Angyá ko, mì adré kókpà tà mì dré adrézó àyi ki tàbvò ta ásà nda ki 'o. ² M̀à nì tàle dhi, Gíká adré mónnyá adrébhá tà 'o làsù be kònini dhi ki tàbvò ta gyágya dhi be. ³ Dì, mì kàdré mína àyi ki tàbvò ta gò, mì dré adrézó tà nda ki 'o dhi, mì adré tsì kìsùà dhi, mì ni lapá Gíká ni tàbvò tàma sílèsè bwà? ⁴ Kòdhi mì

† 1:17 1:17 A kònò Abàkúkà 2:4.

adré tsì Giká ni togó dóro ìndì vwàvwà ro dré adrélé tadhále mí dré, dré adrèrà'a àmi tà mvo dhi 'á dhì ni ayizè? Mí ni ko tàle dhi, Giká ni togó dóro nda adré àmi adri àmi togó ladzá dhì ni dhì?

⁵ Dì, mí dré àmi togó 'òle tombálé dhi sè, ìndì mí dré àmi togó ladzama gàle rè dhì sè dhi, mí adré Giká ni kombà asé àmi tàndi dri, tsàle kítú dré dra áyi kombà tadházò gò, mómndí ki tàbvò tàzo gyágya dhi tú. ⁶ Tàko ko, Giká ni tà logó mómndí àlo àlo tífi dhì i dré, tà i dré 'òle dhi i tí.* ⁷ Mómndyá tífi adrébhá tà dóro 'o landé àko ró, adrézó mìlanzilanzì nda kisulé lindrì ìbe ìndì lídrì kóná vèsè kólyá dhì be dhi i dré dhi, a ni lídrì kóná vèsè kólyá dhì ni fe kòdhya. ⁸ Dì, mómndyá tífi adrébhá àyi ki tàndi ki tà bha drìdrì, adrébhá tà bàti ga, adrézó tà kónzi ka'í dhì i dré dhi, a ni áyi kombà tadhá áyi togóaswa be kòdhya. ⁹ Kizá i tà kòkòróko be dhi ki adré mómndyá tífi adrébhá tà kónzi 'o dhi i dré. Tà nda ki adrè rè zà Yúdà ànzi i dré gò, adrélé kókpà mómndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹⁰ Dì, mìlanzilanzì, lindrì, tà kidrìkàdrì be dhi ki adré mómndyá tífi adrébhá tà dóro 'o dhi i dré. Tà nda ki adrè rè zà Yúdà ànzi i dré gò, adrélé kókpà mómndyá sùrú twá ro dhi i dré. ¹¹ Tàko ko, Giká adré àna mómndí ki no twátwa ko.

¹² Mómndyá tífi tatrìtrì kúlì Mósè àdhya àko gò i dré adrézó tàkónzi 'o dhi ki kókpà todrà tatrìtrì kúlì nda àko. Mómndyá tífi tatrìtrì kúlì nda zàle gò i dré adrézó tàkónzi 'o dhi i, Giká ni áyi ki tàbvò tà tatrìtrì kúlì nda sè. ¹³ Tàko ko, mómndyá adrébhá ngbà 'í tatrìtrì kúlì nda ni yi dhì i kitswá atsálé gyágya Giká mìlèsè ko. Be ró dhi, mómndyá adrébhá tatrìtrì kúlì nda ni ka'í 'òle dhi ki atsá gyágya akódhi mìlèsè áyi. ¹⁴ Angyá ko, mómndyá sùrú twá ro tatrìtrì kúlì nda àko dhi i kàdré tà tatrìtrì kúlì nda dré adrélé tàle dhi ki 'o áyi ki tàndi i sè dhi, sù ngóro áyi tatrìtrì kúlì nda ìbe áyi léna dhi tíni, tágba i dré adrézó tatrìtrì kúlì nda àko dhi. ¹⁵ I adrè tadhá dhi, Giká tsì tà tatrìtrì kúlì nda dré adrélé tàle dhi i áyi ki togó na dre. Áyi ki togó adrè kpà tadhá dhi, tà nda kònini. Áyi ki tà kisúkisù adrè ngalè áyi ki asikì 'í yà, kó ngalè áyi ki tará ga 'í yà dhi. ¹⁶ Tà nda kòdhi ki ru 'o kítú Giká dré dra mómndyá tífi dhi tà lùzu ró dhi ki bvò tàzo Yésu Kristo sè dhi tú, ngóro Rúbí Tani má dré adrélé longólé dhi dré adrélé tàle dhi tíni.

Yúdà ànzi i tatrìtrì kúlì be dhi

¹⁷ Mí adrélépi àmi zi Yúdà mvá ro ni, mí adrè zakó àmi totó tatrìtrì kúlì Mósè àdhya dri, adrélé àmi afá Giká ni tà sè. ¹⁸ Mí adrè kisúá dhi, mí ni tà Giká dré adrélé lèle à kò'o dhi i be, ìndì mí ni tà ki kofalé lanzilé tà dóro ka'izo dhi be, mí dré tatrìtrì kúlì nda ni tà àndu ndàle nìle be dhi sè. ¹⁹ Mí adrè kpà kisúá dhi, mí mína mi kùdúkùdu ki drì kòlepi 'i, ngádra mómndí tìnìmvá na dhi i dré dhi 'i, ²⁰ mómndí tà nìbhá ko dhi ki tadhálepì 'i, ìndì ànzìmvá ki tadhálepì 'i, mí dré tà bàti kisulé tà nìni be kitswálé tífi tatrìtrì kúlì nda na dhi sè. ²¹ Dì mí adrélépi mómndí àruka ki tadhá ni, mí adrè mína àmi tàndi ni tadhá ko àdho tà sè? Mí adrélépi tadhá dhi, à kòkugù ngá ko dhi, mí adrè mína ngá kugù àdho tà sè? ²² Mí adrélépi taa dhi, à kò'o múná tà ko dhi, mí adrè mína múná tà 'o àdho tà sè? Mí adrélépi giká tàko ki lindrì ga ni, mí adrè mína ngá giká tàko ki tépelò na dhi ki topá àdho tà sè? ²³ Dì mí adrélépi àmi afá tatrìtrì kúlì ni tà sè ni, mí adrè mína tatrìtrì kúlì nda ni ño, adrézó kanyò be Giká dré asá àdho tà sè? ²⁴ Ngóro tsìle Giká ni Kúlì na dhi tíni: «Àmi ki tà sè dhi, mómndyá sùrú twá ro dhi i adrè Giká ni lodhá.»†

²⁵ Mí dré àmi 'òle lwàle dhi dóro, mí kàdré tà tatrìtrì kúlì dré adrélé tàle dhi ki 'o dhi. Dì, mí kàdré mína tatrìtrì kúlì nda ni ño dhi, mí atsá ngóro mí 'o tá mì lwàle ko na tíni. ²⁶ Dhya àlo Yúdà mvá ro ko áyi 'òlepi lwàle ko dhi kàdré tà tatrìtrì kúlì dré adrélé tàle dhi ki 'o dhi, Giká ni zakó tsì akódhi nda ni no ngóro akódhi 'o tá i lwàle dre na tíni. ²⁷ Tà bàti ró dhi, dhya áyi 'òlepi lwàle ko gò, dré adrézó tatrìtrì kúlì 'o dhi ni ìna tà bha mi dri. Angyá ko, tágba mí dré adrézó tatrìtrì kúlì tsìle nda ìbe gò, mí dré àmi 'òzo lwàle dhi, mí adrè mína tatrìtrì kúlì nda ni ño.

²⁸ Tàko ko, dhya adrélépi ngbà 'í áyi 'o sùle ngóro Yúdà mvá tíni tà dré adrélé 'òle rùbhá sè dhi i sè dhi, dhya nda Yúdà mvá 'i bàti ko. Kókpà kòdhi tíni, dhyá ki 'òma lwàle ngbà 'í rùbhá na dhi, dhyá ki lwàma 'i bàti ko. ²⁹ Be ró dhi, dhya adrélépi Yúdà mvá ro áyi togó na dhi ìna Yúdà mvá 'i bàti. Dhyá ki 'òma lwàle togó na dhi ìna dhyá ki lwàma 'i bàti. Dhya àlo kitswá ngbà 'í áyi 'o lwàle kònini Tírì Lólo ni rìnyì sè, tatrìtrì kúlì tsìle dhi sè ko. Akódhi nda adrè rùku kisú mómndí i véna ko. Be ró dhi, adrè ìna rùku kisú Giká véna.

3

¹ Dì adrema Yúdà mvá ro dhi ni dóro àdho 'i? Dì kó, dhyá ki 'òma lwàle dhi ni dóro àdho 'i? ² Tà nda kòdhi i dóro lavulé láti tífi i sè. Drìdrì dhi, Giká bhà áyi tàndi ni kúlì i

* 2:6 2:6 A kònò Longó i 62:13; Tògyakulí 24:12. † 2:24 2:24 A kònò Esàya 52:5.

Yúdà ànzì nda ì drí. 3 Dì, àyì kí àruka ì líkí àyíkya kúlí nda ì ko, ì dré adrélé tà ka'íka'í àko dhi sè. Dì ì dré adrélé tà ka'íka'í àko dhi sè dhi, kòdhi adré tsì táá dhi, Gíká kitswá ína adrélé ka'íle togó wáyi sè ko? 4 Tàdzí ko! Gíká adré ngbú ína adrélé tà bàti ta, tágba mónnyá títí dhi ì dré adrézó kinzòbhá 'i dhi. Ngóro tísile Gíká ni Kúlí na dhi tìni:

«Adré leá dhi, mónnyá títí dhi ì kòni dhi, tà títí mí dré adrélé tàle dhi ì gyágya, ìndì tàbvò títí mí dré adrélé tàle dhi ì gyágya.»*

5 Dì, àma kí tà kònzì kàdré Gíká ni tà gyágya tadhá ngádra 'á dhi, mà ni go táá ngíni? Mà ni tsì táá dhi, Gíká gyágya ko, dré adrélé àyì kòmbà tadhá móndí ì dré dhi sè? (Kòdhi má adré tà ta móndí kya tìni.) 6 Tàdzí ko! Tàko ko, kàdré tá kònzì dhi, Gíká ni tà kitswá mónnyá títí bvò àdhyà kí tàbvò ta ngíni? 7 Aruka ni, à ni kitswá lizíá dhi: «Áma tà kinzò ro dhi kàdré Gíká ni tà bàti tadhá ngádra 'á, adrézó kpà akódhi ni mílanzilanzì tadhá lavulúle dhi, akódhi adré di tà bha mà dri tàkònzì 'òlepi tìni àdho tà sè?» 8 Dì, à kàdré tà kizá kònzì dhi, à ni tà kitswá kpà táá dhi: «Lè mà kàdré tà kònzì 'o, tà dóro kàtsárá àsà be dhi bvò!» Móndí àruka ì adré àma kí lodhá adrézó táá dhi, mà adré tà ta kònzì. Tà bàti ro dhi, tà Gíká dré dra bhàle àyì nda ì dri dhi kitswá àyì dré.

Móndí gyágya dhi yókódhó

9 Dì mà ni go táá ngíni? Áma Yúdà ànzì ró dhi ì, àma tsì dóro mónnyá àruka títí dhi kí lavú? Alomvá ko! Tàko ko, má tadhá ngádra 'á dhi, mónnyá títí Yúdà ànzì ró ìndì sùrú twá ro dhi ì tàkònzì ni rínyì zále. 10 Ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni:

«Móndí gyágya dhi yókódhó, ìndì àlo ni yó.

11 Dhya tà ñlepi bàti dhi yókódhó.

Dhya adrélépi Gíká ni nda dhi yókódhó.

12 Mónnyá títí dhi ì alá àyì Gíká rú dre.

Àyì títí dhi ì tayí àyì kí togó abílè dre.†

Dhya adrélépi tà dóro 'o dhi yókódhó, ìndì àlo ni yó.

13 Àyì kí àwobhálè ngóro mógó ti be ngbo dhi tìni.

Ì adré móndí kí lítí àyì kí làdra sè.‡

Ní kí kàtrá adré títile àyì tísè.§

14 Tàtrítríkúlí ì kúlí aswaaswa íbe dhi ì adré apfòle àyì sílèsè.*

15 Àyì kí pá adré ràle móndí kí kàrì kutúbe.

16 † adré tà kizá tayílè kizá be àyì kí látí 'ásè.

17 ‡ ní látí tà kàdríkàdri àdhyà ko.†

18 Tírì àyì mí Gíká ni tà sè dhi yókódhó.»‡

19 Mà ni be tàle dhi, tà títí tàtrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ì, adré táá mónnyá adrébhá tàtrítrí kúlí nda zále dhi ì dré, kitswázó mónnyá títí bvò àdhyà kí kúlí kíkí, àyì kí tadházó tàkònzìbhá ì ró Gíká kandrà dhi bvò. 20 Dì àsà dhi, dhya àlo kitswá atsálè gyágya Gíká kandrà, tàtrítrí kúlí 'òma sè ko. Àngyá ko, tàtrítrí kúlí nda adré tadhá àma dré dhi, àma tàkònzìbhá 'i káya dhi.

Móndí kí bhàma gyágya Gíká kandrà àyì kí tà ka'íka'í sè dhi

21 Dì, nyànomvá dhi, Gíká tadhá látí twá tàtrítrí kúlí rúsè ì dré adrézó móndí kí bha gyágya ì kandrà dhi dre. Tà tísile Mósè ni tàtrítrí kúlí na ìndì pròfétá kí búkù ì 'ásè dhi ì adré látí nda ni tà longó kòdhyà. 22 Látí nda, kònzìdhi: Gíká adré mónnyá títí adrébhá Yésu Kísto ni ka'í dhi kí bha gyágya ì kandrà, àyì kí tà ka'íka'í nda sè. Tàko ko, Gíká mílèsè dhi, móndí ì twátwa ko: 23 àyì títí dhi ì 'o tàkònzì gò, ì dré kitswázó akódhi ni mílanzilanzì sè ko. 24 Dì, Gíká ni togó tani sè dhi, adré àyì kí bha gyágya ì kandrà àngyá, Yésu Kísto dré àyì kí apalé tàkònzì lèsè dhi sè. 25 Gíká afè Kísto nda dràle mòbòma ro, kitswázó mónnyá títí adrébhá akódhi ni ka'í dhi kí tàkònzì trí akódhi ni kàrì sè dhi bvò. Gíká 'o kònzì tadházóá dhi, ì gyágya káya dhi. Tàko ko, akódhi ni togó vwàvwà sè dhi, mvò tá móndí kí tàkònzì ì dré tà 'òle wáláká dhi ì gò, tà nòzo àyì dri ko. 26 'O tá kònzì àyì tà gyágya tadházó nyànomvá, adrézó kpà tadhá dhi, ì gyágya, ìndì ì dhya adrélépi mónnyá títí adrébhá Yésu ni ka'í dhi kí bha gyágya dhi 'i.

27 Kàdré di kònzì dhi, tà mà dré kitswázó àma kí afà àsà dhi be? Tà àlomvá yókódhó! Tà nda kònzì àdho tà sè? Mà dré tàtrítrí kúlí 'òle dhi sè? Kóko, be ró dhi, mà dré tà ka'íle dhi sè. 28 Tàko ko, mà adré tadhá dhi, Gíká adré móndí kí bha gyágya ngbà 'í àyì kí tà ka'íka'í sè, tàtrítrí kúlí 'òle dhi sè ko. 29 Dì Gíká ngbà 'í Gíká Yúdà ànzì kya 'i? Akódhi kókpà Gíká mónnyá sùrú twá ro dhi kya 'i ko? Àyíya, akódhi kókpà Gíká mónnyá sùrú twá ro dhi kya 'i. 30 Tàko ko, Gíká ngbà 'í àlo kwákwá. Adré móndí kí bha gyágya ì

* 3:4 3:4 A kòno Longó ì 51:6. † 3:12 3:12 A kòno Longó ì 14:1-3; 53:2-4. ‡ 3:13 3:13 A kòno Longó ì 5:10.

§ 3:13 3:13 A kòno Longó ì 140:4. * 3:14 3:14 A kòno Longó ì 10:7. † 3:17 3:17 A kòno Esáyá 59:7-8. ‡ 3:18 3:18 A kòno Longó ì 36:2.

mílèsè ngbà 'í àyi ki tà ka'ika'í sè, ì kàdré Yúdà ànzi 'í yà, kó ngalè móndí sùrú twá ro dhi 'í yà dhi. ³¹ Kòdhi adrè tsi táá dhi, tà ka'ika'í sè dhi, mà adrè tatrítrí kúlí no tà tàko ró? Tàdzí ko! Be ró dhi, mà adrè tatrítrí kúlí nda ni 'o àyi totó tàtà.

4

Abàràrà, dhya bhàlè gyágya akódhi ni tà ka'ika'í sè dhi

¹ Dì àsà dhi, mà ni táá àma ki tábhí Abàràrà ni tà sè ngíni? Akódhi nda kisé tá ìna àdho tà dóro àyi tà ka'ika'í sè? ² Kònd Abàràrà kàtsá tá gyágya Gíká mílèsè tà dóro í dré 'òlè dhi ì sè dhi, a ni tá kítswá àyi afà tà nda sè. Dì, Gíká kandrà ko. ³ Dì, Gíká ni Kúlí adrè ìna táá dhi: «Abàràrà ka'í tá Gíká gò, Gíká dré akódhi ni nõzo gyágya akódhi ni tà ka'ika'í nda sè.»*

⁴ Ngóro mà dré nìlè be dhi tìni dhi, dhya adrélépi àzi 'o dhi adrè làgí kisé ngá fèlè àngyá dhi ró ko. Be ró dhi, adrè ìna làgí kisé ngá kítswalépi àzi nda tí dhi ró. ⁵ Dì, dhya adrélépi ìna àzi 'o ko gò, adrézó Gíká adrélépi tàkonzìbhá ki bha gyágya dhi ni ka'í dhi, Gíká adrè akódhi nda ni no gyágya akódhi ni tà ka'ika'í sè. ⁶ Dawídì adrè kpà tà tà kònini móndyá Gíká dré adrélè nõlè gyágya dhi ki kólénzè ni tà sè. Dì, Gíká adrè àyi nda ki no gyágya àzi ì dré 'òlè dhi ì sè ko.

⁷ «Kólénzè móndyá Gíká dré àyi ki tà kónzi ki trizo, ìndì àyi ki tàkonzì ki zùzo dhi ì dré! ⁸ Kólénzè dhya Mírì dré kítswázó tàdzí tà bha dríà tàkonzì ni ni tà sè ko dhi dré!»†

⁹ Dì kólénzè nda ngbà 'í móndyá àyi ki 'obhá lwàlè dhi ì dré? Kólénzè nda kókpà móndyá àyi ki 'obhá lwàlè ko dhi ì dré ko? Ngóro mà dré tàlè dre dhi tìni: Gíká nõ tá Abàràrà gyágya akódhi ni tà ka'ika'í sè. ¹⁰ Dì, Gíká nõ tá akódhi kònini àngutú? Akódhi ni lwàma àmvolèsè, kó ngalè akódhi ni lwàma kandrà? Gíká nõ tá akódhi gyágya akódhi ni lwàma kandrà, àmvolàsà ko. ¹¹ Dì Abàràrà dré gòzo tà àyi 'òzo lwàlè dhi ni kisé ndò. Tà akódhi ni 'òzo lwàlè nda tà ngóro àngì adrélépi tadhá dhi, Gíká nõ tá akódhi gyágya akódhi ni tà ka'ika'í sè, akódhi ni lwàrà ko dhi 'á dhi tìni. Dì àsà dhi, Abàràrà atsá móndyá títi adrèbhá Gíká ni ka'í, ì, àyi ki 'obhá lwàlè ko dhi ki atá ro, Gíká kònòro kpà àyi nda ì gyágya àyi ki tà ka'ika'í sè. ¹² Abàràrà kókpà móndyá àyi ki 'obhá lwàlè gò, ì dré adrézó atsilé àyi ki tà ka'ika'í na ngóro àma ki atá Abàràrà dré tà 'òlè àyi lwàma kandrà dhi tìni dhi ki atá 'i.

Tà Gíká dré lazilé dhi ni kisuma tà ka'ika'í sè dhi

¹³ Gíká lazí tá Abàràrà ì dré toyó ni ìbe dhi, ì ni dra bvò wáyi dhi ni kisé tàylé ro. Dì Abàràrà kisé tá tà lazilé nda, dré tà tatrítrí kúlí 'òlè dhi sè ko. Be ró dhi, kisé tà nda dré tà Gíká ni ka'íle gò, Gíká dré akódhi ni nõzo gyágya àsà dhi sè. ¹⁴ Tàko ko, móndyá adrèbhá tatrítrí kúlí lebè dhi ì kàdré tá tà lazilé nda ni kisé àyi dhi, kòndò tà ka'ika'í ni tà adrè tà tàko 'i, ìndì tà Gíká dré lazilé nda ni tà kpà adrè tà tàko 'i. ¹⁵ Àngyá ko, tatrítrí kúlí adrè Gíká ni kòmba àsé móndyá adrèbhá tatrítrí kúlí nda ni tabhí lebè dhi ì dri. Dì, àrà tatrítrí kúlí dré adrézó yó dhi 'á dhi, tatrítrí kúlí nda ni nõma kókpà yókódhó.

¹⁶ Dì àsà dhi, à adrè tà Gíká dré lazilé nda ni kisé tà ka'ika'í sè, ngóro tà Gíká dré afèlè àngyá àyi togó taní sè dhi ró, tà lazilé nda kàdréro Abàràrà ni toyó títi dhi ì dré, ngbà 'í àyi adrèbhá tatrítrí kúlí lebè dhi ì dré ko, ì kókpà àyi adrèbhá Gíká ni ka'í Abàràrà àdhyà tìni dhi ì dré. Akódhi nda àma títi dhi ki atá 'i. ¹⁷ Ngóro Gíká ni Kúlí dré adrélè tàlè dhi tìni: «Má bhà mì adrélè sùrú zyandre dhi ki atá ro.»‡ Dì Abàràrà nda àma ki atá 'i, Gíká akódhi dré ka'íle dhi mílèsè. Tàko ko, Gíká nda adrè móndyá drèbhá dre dhi ki 'o adrélè, adrézó kpà ngá adrèbhá yó dhi ki 'o adrélè be dhi ni.

¹⁸ Abàràrà ka'í tá tà Gíká dré lazilé nda gò, adrézó mì bha akódhi véna àsà, tágba tà adrézó mì bha àsà dhi dré tà adrézó yó dhi. Dì àsà dhi, atsá sùrú zyandre dhi ki atá ro, ngóro tá tàlè drá dhi tìni: «Àmì toyó ki adrè zyandre ró.»§ ¹⁹ Tayí tá àyi tà ka'ika'í nda atsálé yàya ko, tágba dré nõzoá dhi, àyi kóná tá ànyíanyí nyadhí-nzi, àyi rúbhá tà ànyí dràdrà mílè, ìndì àyi tòkò, Sàrà tá kòndó 'i dhi. ²⁰ Tágba kònini dhi, tayí tá àyi tà ka'ika'í nda, adrézó tà kayí í léna tà Gíká dré tà lazilé nda ni tà sè dhi ko. Be ró dhi, atsá tá ìna vélè rìnyi ró àyi tà ka'ika'í na gò, dré Gíká ni rú bhàzo kùlè. ²¹ Tàko ko, ka'í tá bàti tàlè dhi, Gíká tà rìnyi ìbe kítswázó tà ì dré tà lazilé nda ni 'o. ²² Dì akódhi ni tà ka'ika'í nda sè dhi, «Gíká nõ akódhi gyágya.»

²³ A tìsì kúlí «Gíká nõ akódhi gyágya» kòni ì ngbà 'í Abàràrà ni tà sè ko. ²⁴ A tìsì kókpà kúlí nda ì àma adrèbhá Gíká àma ki Mírì Yésu ni tingalépi dràdrà lèsè dhi ni ka'í gò, Gíká dré adrézó àma ki no gyágya dhi ki tà sè. ²⁵ Akódhi fè Yésu nda dralè àma ki tàkonzì ki tà sè gò, akódhi ni tingázó dràdrà lèsè àma ki bhàzo gyágya ì kandrà dhi bvò.

* 4:3 4:3 A kònd Kìdhoma 15:6. † 4:8 4:8 A kònd Longó ì 32:1-2. ‡ 4:17 4:17 A kònd Kìdhoma 17:5. § 4:18 4:18 A kònd Kìdhoma 15:5.

5

Ama tà kàdrìkàdrì ìbe àma kòfalé Gìkà be

¹ Di Gìkà dré àma kí bhàle gyàgya í mìlèsè àma kí tà ka'ika'í sè dhi sè dhi, àma tà kàdrìkàdrì ìbe àma kòfalé akòdhi be, àma kí Mírì Yésu Krìsto sè. ² Ama kí tà ka'ika'í nda sè dhi, Krìsto nda nzi láti àma dré Gìkà ní togó tani kisúzó gò, mà dré adrézó àma kí totó tàtà lána. Di mà adré lenzélé, adrézó mì bha Gìkà véna akòdhi ní mìlanzilanzí mà dré dra kisulé dhi ní tà sè.

³ Ngbà 'í kòdhi ko, mà adré kpà lenzélé kizà mà dré adrélé nyàle dhi kí tà sè. Tàko ko, mà ní tàle dhi, àma kí kizà nyàma nda adré àma kí 'o adrélé togó tsi dhi be. ⁴ Di àma kí togó tsìma nda adré tà àma léna dhi kí tabhì atsálé dóro. Ama kí tà tabhìma nda adré àma kí 'o adrélé mì bha Gìkà véna. ⁵ Di àma kí mì bhàma Gìkà véna nda kitswá kanyò fe àma dré ko. Angyá ko, Gìkà kutú áyi léle gale àma kí togó na bí, Tírì Lólo dré afele àma dré dhi sè.

⁶ Tàko ko, mà dré tá dhu rè adrérà'a rìnyí àko dhi 'á dhi, lókyá kòkìtswá dre dhi, Krìsto drà àma, tàkònzìbhá kí tà sè. ⁷ Dhyá kí fèle dràle mómí àlo gyàgya dhi ní tà sè dhi, tà kòkòróko 'i. Aruka ní, à ní kitswá dhyá kí fe dràle mómí àlo dóro dhi ní tà sè. ⁸ Di, Gìkà tadhá ìna áyi léle kàdrì àma véle dhi tà kòndhi sè: Mà dré tá dhu rè adrérà'a tàkònzìbhá 'í dhi 'á dhi, Krìsto drà àma kí tà sè. ⁹ Di nyànomvá dhi, Gìkà bhà àma gyàgya í mìlèsè Krìsto ní kàrì sè. Di dré 'òle kònnì dhi sè dhi, a ní àma kí apá áyi kòmbà lèsè Krìsto nda sè bàti! ¹⁰ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a Gìkà ní kàrìbhá 'í dhi 'á dhi, akòdhi amú tá àma tódhyá í be áyi Mvá ní dràma sè. Di dré àma kí amulé í be kònnì dhi sè dhi, a ní àma kí tidrì áyi Mvá nda ní lídrì sè bàti! ¹¹ Di tà nda sè dhi, mà adré lenzélé Gìkà kandrà àma kí Mírì Yésu Krìsto sè, Gìkà dré àma kí amulé tódhyá í be Krìsto nda sè dhi sè.

Dràdrà kisuma Adámà ní tà sè dhi, ìndì lídrì kisuma Krìsto ní tà sè dhi

¹² Tàkònzì afi tá bvò kòndhi lé mómí àlo, Adámà sè gò, dràdrà dré kpà afizó tàkònzì nda sè. Asà dhi, dràdrà nda atsá tá mómíyá títi bvò àdhyá í rú, ì dré títi tàkònzì 'òle dhi sè. ¹³ Tàko ko, drìdrì Gìkà dré tàtrìtrì kùlì fèzo dhi kandrà dhi, tàkònzì tá bvò kòndhi lé be. Di, tàtrìtrì kùlì dré tá adrérà'a yó dhi 'á dhi, Gìkà adré tá tà bha mómí í dri ngóró dré kitswále áyi kí tàkònzì sè dhi tìni ko. ¹⁴ Tágba kònnì dhi, kìdhóle Adámà ní lókyá 'á atsálé Mósè ní lókyá 'á dhi, mómíyá títi bvò àdhyá í tá dràdrà ní rìnyí zàle, ndàndì áyi tàkònzì 'obhá Gìkà ní tàtrìtrì kùlì njozo Adámà àdhyá tìni ko dhi í. Adámà nda ní tà adré tá Krìsto adrélépi tá àlìle dhi ní tà tadhá kòdhyá.

¹⁵ Di, tàkònzì Adámà dré tá 'òle nda ìna ngóró tà tani Gìkà dré afele áyi togó tani sè dhi tìni ko. Tàko ko, mómí àlo nda ní tàkònzì sè dhi, mómí lízólìzo dhi ì todrà dre. Di, Gìkà tadhá véle áyi togó tani lavulé, tà tani afezo gale mómí lízólìzo í léna lavulé, mómí àlo, Yésu Krìsto sè. ¹⁶ Kòdhi ìbe dhi, tàkònzì mómí àlo dré 'òle nda ní kùdù ngóró tà tani Gìkà dré afele nda ní kùdù tìni ko. Tàko ko, tàbvò tàma angálépi tàkònzì àlo nda lèsè dhi ní tà sè dhi, Gìkà adré tá tà bha mómí í dri. Di, tà tani angálépi tàkònzì zyandre dhi í lèsè nda ní tà sè dhi, Gìkà adré mómí kí bha gyàgya í kandrà. ¹⁷ Angyá ko, tàkònzì mómí àlo dré 'òle nda sè dhi, dràdrà adré tá òpì nya mómíyá títi í dri, mómí àlo nda sè. Di, mómíyá títi Gìkà ní togó tani kisúbhá gò, dré áyi kí bhàzo gyàgya dhi kí adrí gò, ì dré véle adrézó òpì nya lavulé mómí àlo, Yésu Krìsto nda sè.

¹⁸ Di tàkònzì àlo Adámà dré 'òle nda ní tà sè dhi, Gìkà adré tá tà bha mómíyá títi í dri. Kókpà kòdhi tìni, tà àlo gyàgya Krìsto dré 'òle nda ní tà sè dhi, Gìkà adré mómíyá títi dhi kí bha gyàgya í mìlèsè, ì kòkìsúro lídrì àsà be dhi bvò. ¹⁹ Tàko ko, mómí àlo nda ní ligìma ní tà sè dhi, mómí lízólìzo dhi ì atsá tá tàkònzìbhá ro. Kókpà kòdhi tìni, tà mómí àlo, Krìsto dré ka'ìle 'òle dhi ní tà sè dhi, mómí lízólìzo dhi kí atsá gyàgya Gìkà mìlèsè.

²⁰ Kàdré ìi tàtrìtrì kùlì ní tà sè dhi, Gìkà fè tà tàtrìtrì kùlì nda mómí í dré, áyi kí tàkònzì ì kòlìzórò ìle drìdrì. Di, àrà tàkònzì ì dré lízózó dhi 'á dhi, Gìkà tadhá véle áyi togó tani lavulé. ²¹ Di àsà dhi, ngóró tàkònzì dré tá adrélé òpì nya mómíyá títi í dri, ì kòtodràro àsà dhi tìni dhi, nyànomvá dhi, Gìkà ní togó tani adré òpì nya áyi dri kònnì, Gìkà kòbhàro áyi gyàgya í mìlèsè gò, ì kòkìsúro lídrì kóná vèsè kólyá dhi àma kí Mírì Yésu Krìsto sè be dhi bvò.

6

Dràma tàkònzì lèsè dhi, ìndì adrema lídrì ìbe Krìsto na dhi

¹ Di mà ní go taa ngìni? Mà ní tsi go adrélé tàkònzì 'o, Gìkà kàdréro áyi togó tani bha àma rú lavulé? ² Tàdzì ko! Mà drà àmakya tàkònzì lèsè dre. Di mà ní go atsilé tàkònzì na ngìningìni ró? ³ Mì ní ko tàle dhi, àma títi bàtìsimò dobhá ru amúzó Yésu Krìsto be dhi í, mà do bàtìsimò nda ru amúzó ába akòdhi ní dràma na káyà dhi? ⁴ Di bàtìsimò dòma nda sè dhi, mà drà tùmání akòdhi be gò àma kí sizo ába, mà kàdrìro adrélé lídrì

tídhí ro dhi íbe, ngóro Giká Atá dré Kristo ni tingálé dràdrà lèsè áyi mīlanzilanzī sè dhi tīni.

⁵ Dì mà dré ru amulé Kristo be akódhi ni dràma na dhi sè dhi, mà ni kókpà ru amú akódhi be akódhi ni ngangà dràdrà 'àsè dhi na. ⁶ Tàko ko, mà nì tàle dhi, à tidí tá àma ki lídrì àku tùmānī Kristo be fa kīpakīpa dri dhi be, àma ki rúbhá tàkonzi àdhya kòdràro gò, mà kògòro véle adrélé mārābā tàkonzi àdhya i ró ko dhi bvó. ⁷ Angyá ko, dhya àngùdhi dràlepi dre dhi, à atrì akódhi nda tàkonzi ni rīnyí lèsè dre.

⁸ Dì mà dré dràle tùmānī Kristo be kònini dhi sè dhi, mà adré ka'íá dhi, mà ni kókpà adrè lídrì íbe tùmānī akódhi be. ⁹ Tàko ko, mà nì tàle dhi, Kristo nga dràdrà 'àsè, indì kītswá gòle véle dràle ko dhi be, dré adrélé véle dràdrà ni rīnyí zàle ko dhi sè. ¹⁰ Akódhi dré drāzo dhi, drā ngbā 'i vesè àlo kītswálé tàkonzi ni rīnyí lavú dhi bvó. Dì lídrì dré adrézó ába dhi, adrè ába Giká dré.

¹¹ Kókpà kòdhi tīni, mī kàdré àmi ki no ngóro mómí drābhá tàkonzi lèsè dre gò, ì dré adrézó lídrì íbe Giká dré Yésu Kristo na dhi i ró. ¹² Dì ásà dhi, mī kótayí tàkonzi adrélé òpi nya àmi ki rúbhá na dhi ko, mī kàdréro lovó kónzi àmi ki rúbhá kya ki ka'í 'òle ko dhi bvó. ¹³ Mī kòfè àmi ki rúbhá ki kīgá i ngóro ngá adrézó tàkonzi 'o ásà dhi i ró ko. Be ró dhi, mī kàdré àmi ki fe Giká dré, ngóro mómíyá adrìbhá dràdrà lèsè dhi i ró. Mī kàdré kpà àmi ki rúbhá ki kīgá ki fe Giká dré, ngóro ngá adrézó tà gýgýa 'o ásà dhi i ró. ¹⁴ Tàko ko, tàkonzi kītswá gòle òpi nya àmi dri ko. Angyá ko, àmi tátírítrí kúli ni rīnyí zàle ko. Be ró dhi, àmi àmikya Giká ni togó tani zàle.

Mārābā tà gýgýa àdhya i

¹⁵ Kàdré dī kònini dhi, mà nì tsī go adrélé tàkonzi 'o, mà dré adrélé véle tátírítrí kúli zàle ko dhi sè, indì mà dré adrélé Giká ni togó tani zàle dhi sè? Tàdzí ko! ¹⁶ Mī nì ko tàle dhi, mī kàdré àmi ki fe mómí àlo dré ngóro akódhi ni mārābā ro dhi, àmi mārābā mómí mà dré adrézó kúli ni ni ka'í 'òle nda àdhya 'i dhi? Dì mī kàdré tàkonzi ka'í 'òle dhi, mī nì adrè mārābā tàkonzi àdhya 'i gò, tàkonzi nda dré àmi ki drīzo líle dràdrà kīsú. Dì, mī kàdré àmikya Giká ni kúli ka'í 'òle dhi, mī nì adrè akódhi ni mārābā 'i gò, dré àmi ki bhāzo gýgýa i mīlèsè. ¹⁷ Dì, mà kàdré àwòyà fe Giká dré! Tàko ko, tágba mī dré tá adrézó mārābā tàkonzi àdhya 'i dhi, mī ka'í àmikya Giká ni tà tadhálé àmi dré dhi 'òle àmi ki togó wáyí sè dre. ¹⁸ Dì Giká atrì àmi tàkonzi ni rīnyí lèsè gò, mī dré atsázó mārābā tà gýgýa àdhya i ró.

¹⁹ Má adrè tà tà mómí kya tīni kònini, àmi mómí ro dhi ki tà yàya sè. Wáláká dhi, mī fè tá àmi ki rúbhá adrélé mārābā tàkonzi àdhya i ró gò, mī dré adrézó tatsílé swà ro, adrélé tàkonzi 'o lízo ába drīdrī. Dì, nyānomvá dhi, mī kòfè àmi ki rúbhá adrélé mārābā tà gýgýa àdhya i ró, mī kàdréro atsílé togó lólo be Giká kandrá be dhi bvó. ²⁰ Lókyá mī dré tá adrérà'a mārābā tàkonzi àdhya 'i dhi 'á dhi, àmi tá tà gýgýa ni rīnyí zàle ko. ²¹ Dì, mī kīsú tà àmikya àdho tà dóro 'i, tàkonzi mī dré tá 'òle, adrèbhá kanyò fe àmi dré àndrò dhi i sè dhi? Angyá ko, tàkonzi nda ì adrè mómí ki dri líle dràdrà kīsú. ²² Dì, nyānomvá dhi, Giká atrì àmi tàkonzi ni rīnyí lèsè gò, mī dré atsázó mārābā Giká àdhya i ró. Dì tà dóro mī dré adrélé kīsulé ásà dhi, kònidhi 'i: Àmi mómí áyi ki febhá adrélé lólo Giká dré dhi 'i, indì mī ni lídrì kóná vesè kólyá dhi ni kīsú. ²³ Tàko ko, lágí tàkonzi àdhya dràdrà 'i. Dì, tà tani Giká dré adrélé afèle áyi togó tani sè dhi, lídrì kóná vesè kólyá àma ki Mírì Yésu Kristo na dhi 'i.

7

Ama mómí atrìle tátírítrí kúli ni rīnyí lèsè dhi 'i

¹ Àma adrúpi i, mī nì àmikya tátírítrí kúli ni tà dóro. Dì mī nì tàle dhi, tátírítrí kúli nda rīnyí íbe mómí dri, akódhi nda dré adrérà'a lídrì íbe dhi 'á dhi be. ² Tà nda kòdhi ni tadházó dhi, mī kīsú rè tòkó mòle dhi ni tà ká. Tátírítrí kúli adrè táá dhi, tòkó mòle nda akódhi ni agó ni rīnyí zàle, agó nda dré adrérà'a lídrì íbe dhi 'á. Dì, agó nda kòdrà dhi, à adrè tòkó nda ni atrì tátírítrí kúli lámó àdhya lèsè. ³ Àsà dhi, akódhi ni agó kàdré dhu rè lídrì íbe gò, dré gòro agó ázya mo dhi, à adrè akódhi ni zi tòkó zàrābhù ro dhi ró. Dì, akódhi ni agó kòdrà dhi, à adrè akódhi ni atrì tátírítrí kúli nda lèsè gò, dré kītswázó atsálé agó ázya ni tòko ró. Akódhi kò'o kònini dhi, akódhi tòkó zàrābhù ro dhi 'i ko.

⁴ Dì àma adrúpi i, tà nda kókpà kònini àmi ki tà sè. Mī drà kókpà tátírítrí kúli lèsè Kristo ni dràma sè dre, mī kàtsáro mómí ázya àdhya ró, Kristo ngàlepi dràdrà 'àsè nda àdhya ró, mī kàdréro lò'wa dóro 'a Giká dré be dhi bvó. ⁵ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a lovó kónzi rúbhá àdhya ni rīnyí zàle dhi 'á dhi, tátírítrí kúli nda nzí tá láti lovó kónzi ì dré adrézó tà 'o àma ki rúbhá na gò, mà dré adrézó lò'wa kónzi 'a kītswálé dràdrà sè. ⁶ Dì, nyānomvá dhi, mà drà àmikya tátírítrí kúli adrélépi tá àma ki 'i nda lèsè gò, àma ki

atrìzo tatrìtrí kúli nda ni rìnyí lèsè, mà kàdréro tà 'o Giká dré láti tídhí Tírí Lólo àdhya sè, láti àku tatrìtrí kúli tísìle dhi àdhya sè ko.

Tatrìtrí kúli i tàkonzi be dhi

⁷ Dì mà ni go tàà ngíni? Tatrìtrí kúli tàkonzi 'i? Tàdzí ko! Tà bàti ró dhi, tatrìtrí kúli nda 'o tá ma nìá ngalè tàkonzi àdho 'i ya dhi nì. Tàko ko, tatrìtrí kúli nda kòtà tá dhi «Mí kòbhà mómí kì ngá lovó ko» dhi ko dhi, kònò má kítswá tá nìá ngalè lovó kònzi bhàma àdho 'i ya dhi ko. ⁸ Dì, tatrìtrí kúli nda kònzi láti dre dhi, tàkonzi 'o tá ìna lovó kònzi kì kárà títi dhi i gàle má lèna bì. Angyá ko, tatrìtrí kúli nda kàdré tá yó dhi, kònò tàkonzi ni tá adré rìnyí àko. ⁹ Wáláká dhi, má adré tá lídrì íbe tatrìtrí kúli àko. Dì, tatrìtrí kúli kàtsá má vélé dre dhi, tàkonzi atsa tá lídrì ro má lèna gò, ¹⁰ má dré mána dràzo. Dì má dré nõzoá dhi, tatrìtrí kúli fèle mómí kì drìzo líle lídrì kúsú nda drì ìna ma líle dràdrà kúsú kòdhya. ¹¹ Tàko ko, tatrìtrí kúli nda sè dhi, tàkonzi kúsú tá láti áma litízó gò, dré áma 'òzo dràle. ¹² Tágba kònini dhi, tatrìtrí kúli nda ìna lólo, ìndì tà tatrìtrí kúli nda dré adréle tàle à kò'o dhi i lólo, gyágya, ìndì dóro.

¹³ Dì tatrìtrí kúli adrélepi dóro nda 'o tsi ma dràle dhi ni? Tàdzí ko! Be ró dhi, tàkonzi 'o má dràlepi dóro nda sè dhi nì, à kòniró ngalè tàkonzi ni tàndi àdho 'i ya dhi, ìndì tàkonzi nda kàtsáro kònzi lavulè tatrìtrí kúli sè be dhi bvó.

Ru pfuma tàkonzi be dhi

¹⁴ Mà nì tàle dhi, tatrìtrí kúli tà Tírí Lólo àdhya 'i dhi be. Dì, ma mána mómí bvò àdhya 'i, ìndì à lagí ma adréle màràbà ro tàkonzi dré. ¹⁵ Tàko ko, tà má dré adréle 'òle dhi i, má nì má adré 'òá àdho tà sè ya dhi ko. Angyá ko, má adré tà má dré adréle lèle 'òle dhi kì 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà má dré gàle gàgà dhi kì 'o kòdhya. ¹⁶ Dì má kàdré tà má dré adréle lèle 'òle ko dhi kì 'o dhi, má adré ka'íá tàle dhi, tatrìtrí kúli dóro káyà dhi. ¹⁷ Dì má adré kúsúá dhi, má adré tà nda kì 'o ma ko. Be ró dhi, tàkonzi adrélepi má lèna dhi adré 'òá nì. ¹⁸ Má nì tàle dhi, tà dóro má lèna yókódhó dhi be. Kòdhi adré tàá dhi, tà dóro áma rúbhá tàkonzi àdhya na dhi yókódhó. Tàko ko, ma lovó íbe tò adrézó tà dóro 'o. Dì, má kítswá mána tà nda kì 'o bwà ko. ¹⁹ Angyá ko, má adré tà dóro má dré adréle lèle 'òle dhi kì 'o kòdhya ko. Be ró dhi, má adré mána tà kònzi má dré adréle lèle 'òle ko dhi kì 'o kòdhya. ²⁰ Dì má kàdré tà má dré adréle lèle 'òle ko dhi kì 'o dhi, má adré 'òá ma ko. Be ró dhi, tàkonzi adrélepi má lèna dhi adré 'òá nì.

²¹ Dì má adré tatrìtrí kúli kònidhi ni kúsú adrerà'a tà 'o má lèna: Tágba má kàdré tà dóro le 'òle ya dhi, má adré ngbà 'í tà kònzi 'o kòdhya. ²² Tàko ko, áma togó na dhi, má adré lenzélé tatrìtrí kúli Giká àdhya ni tà sè. ²³ Dì, má adré mána tatrìtrí kúli àzya kúsú adrerà'a tà 'o áma rúbhá na, adrézó ru pfu tatrìtrí kúli má dré ka'ile áma tà kúsú kúsú na dhi be. Tatrìtrí kúli àzya nda adré áma 'i bhàle tatrìtrí kúli tàkonzi àdhya adrélepi tà 'o áma rúbhá na dhi ni rìnyí zàle. ²⁴ Adho kizá 'i má dré kònini nì! Adhi ni kítswá áma apá rúbhá adrélepi áma dri líle dràdrà kúsú kònidhi lèsè dhi ni? ²⁵ Má adré àwoyá fe Giká dré áma kì Mírì Yésu Krísto sè!

Dì ásá dhi, áma tà kúsú kúsú na dhi, ma màràbà Giká ni tatrìtrí kúli àdhya 'i. Dì, áma rúbhá tàkonzi àdhya na dhi, ma mána màràbà tàkonzi ni tatrìtrí kúli àdhya 'i.

8

Atsima Tírí Lólo ni rìnyí sè dhi

¹ Dì nyànomvá dhi, tà adrézó tà bha mómíyá adrébhá Yésu Krísto na dhi i dri dhi vélé yókódhó. ² Tàko ko, tatrìtrí kúli Tírí Lólo adrélepi lídrì fe Yésu Krísto na dhi àdhya atrí áma tatrìtrí kúli tàkonzi àdhya ìndì dràdrà àdhya lèsè dre. ³ Angyá ko, tatrìtrí kúli Mósé àdhya kítswá tá áma kì tídrì bwà ko, lovó kònzi rúbhá àdhya dré tá tatrìtrí kúli nda ni 'òle atsálé rìnyí àko dhi sè. Dì, Giká 'o tá ìna tà áma kì tídrízó dhi nì. Amù áyi tàndì ni Mvá alìle rúbhá tàkonzi àdhya ni do àmakya tíni, kòfèrò i dràle tàkonzi ni tà sè. Dì ásá dhi, Giká bhà tà tàkonzi adrélepi tá tà 'o mómí kì rúbhá na nda dri, rìnyí ni nì 'òzo akilé. ⁴ 'O tà nda kònini kítswalé tà gyágya tatrìtrí kúli dré adréle tàle dhi i kò'oró ru kítswalé títi áma adrébhá atsilé lovó kònzi rúbhá àdhya na ko, dì, adrébhá atsilé Tírí Lólo ni rìnyí sè dhi i lèna.

⁵ Tàko ko, mómíyá adrébhá atsilé lovó kònzi rúbhá àdhya na dhi i adré ngbà 'í tà lovó kònzi nda dré adréle lèle dhi kì kúsú 'òle kòdhya. Dì, mómíyá adrébhá atsilé Tírí Lólo ni rìnyí sè dhi i adré àyíkya tà Tírí nda dré adréle lèle dhi kì kúsú 'òle kòdhya. ⁶ Angyá ko, adréle lovó kònzi rúbhá àdhya ni tà kúsú dhi adré dhyá kì dri líle dràdrà kúsú. Dì, adréle Tírí ni tà kúsú dhi adré ìna dhyá kì dri líle lídrì kúsú, tà kàdrìkàdrì be kòdhya. ⁷ Mómíyá adrébhá lovó kònzi rúbhá àdhya ni tà kúsú dhi i, kàribhá Giká àdhya 'i. Ayi nda i adré

ayi ki bha Giká ni tatrírí kúli ni rinyí zàle ko. I kitswá kpá 'òà kònini bwà ko. ⁸ Ayi adrébhá lovó kònzi rúbhá ãdhya ni rinyí zàle nda i kitswá kpá Giká ni togó 'o kinilé bwà ko.

⁹ Di, àmi ró dhi, àmi lovó kònzi rúbhá ãdhya ni rinyí zàle ko. Be ró dhi, àmi àmikya Tirí Lólo ni rinyí zàle, Tirí Giká ãdhya nda kàdré adrélé àmi léna bàti dhi. Dhya àlo kàdré Tirí Kristo ãdhya íbe í léna ko dhi, akódhi nda móndí Kristo ãdhya 'i ko. ¹⁰ Di Kristo kàdré àmi léna dhi, tágba àmi ki rúbhá dré adrézó líle dràdrà kisú tàkonzì ni tà sè dhi, àmi lídrì íbe Kristo ni Tirí na, Giká dré àmi ki bhàle gyágya í mìlèsè dhi sè. ¹¹ Di Giká Yésu ni tingálépi dràdrà lèsè dhi ni Tirí kàdré adrélé àmi léna dhi, Giká Kristo ni tingálépi dràdrà lèsè nda ni kókpá lídrì fe àmi ki rúbhá adrébhá dràle dràdrà dhi i dré, àyi Tirí adrélépi àmi léna nda ni rinyí sè.

¹² Di àma adrúpi i, àma màri íbe bàti. Di, màri nda, tà adrézó atsilé lovó kònzi rúbhá ãdhya na dhi 'i ko. ¹³ Tàko ko, mì kàdré atsilé lovó kònzi rúbhá ãdhya na dhi, mì ni dràdrà. Di, mì kàdré àmikya àmi ki tàkonzì ki 'o dràle Tirí ni rinyí sè dhi, mì ni adré lídrì íbe. ¹⁴ Mónyá títi Giká ni Tirí dré adrélé tidrìle dhi i, Giká ni ànzi 'i. ¹⁵ Tàko ko, Tirí mì dré kisulé nda bhà àmi gòle adrélé màràbà ro ko, indì adrélé tíri ró ko. Be ró dhi, Tirí mì dré kisulé nda bhà ina àmi adrélé Giká ni ànzi i ró. Tirí nda sè dhi, mà adré líyilé Giká rú adrézó tàà dhi: «Àbbà! Tátá!» ¹⁶ Tirí nda ni tàndi adré tadhá àma léna dhi, àma Giká ni ànzi 'i káyá dhi nì. ¹⁷ Di mà kàdré Giká ni ànzi 'i dhi, mà ni tà dré lazilé àyi ànzi i dré dhi ni kisú tàyilé ro. Mà ni tà nda ni kisú tùmání Kristo be, mà kàdré kizà ka'í nyàle tùmání akódhi be dhi. Tàko ko, mà kàdré kizà ka'í nyàle tùmání Kristo be dhi, mà ni kókpá mìlanzilanzì kisú tùmání ába.

Mìlanzilanzì adrélépi alìle dhi

¹⁸ Di mà adré kisúá dhi, kizà mà dré adrélé nyàle nyànomvá dhi i kitswá àyikya mìlanzilanzì Giká dré dra tadhále àma dré dhi sè ko. ¹⁹ Tàko ko, ngá títi Giká dré bhàle dhi i adré lókyá dré dra àyi ànzi ki 'òzo apfòle dhi ni letè lovó sè. ²⁰ Angyá ko, Giká bhà ngá títi i dré tà bhàle nda i adrélé tà tako ni rinyí zàle, tágba ngá nda i dré tà lèzoá kàdré kònini ko dhi. Di, Giká lè tà ina tà nda kàdré kònini. Tágba kònini dhi, à adré mì bha Giká véna, ²¹ akódhi kàtrìró ngá nda i àyi ki nwanwà ni rinyí lèsè, i kàdré ró ngá trile mìlanzilanzì ro Giká ni ànzi kya tìni dhi i ró. ²² Di mà ni tàle dhi, ngá títi Giká dré bhàle nda i adré tongólé, adrézó kizà nya ngóro tòkò adrélépi 'òle tíle dhi ãdhya tìni, atsalé nyànomvá kòndhi dhi be. ²³ Di, ngbà 'i ngá nda 'i ko, àma adrébhá Tirí Lólo íbe ngóro ngádrì Giká dré afèle dhi ró dhi i, mà adré kókpá tongólé àma léna, adrézó kitú Giká dré dra àma ki tadházó àyi ànzi i ró dhi ni letè lovó sè. Kitú nda tì dhi, Giká ni àma ki apá àma ki rúbhá íbe títi. ²⁴ Mà dré adrélé mì bha Giká véna kònini dhi sè dhi, akódhi tidrì àma dre. Di, à kàdré mì bha ngá adrélé nòle mì sè dhi ni tà sè dhi, kòdhi mì bhàma 'i bàti ko. Adhi adré mì bha ngá i dré kisulé dre dhi ni tà sè dhi ni? ²⁵ Di, mà kàdré mì bha tà mà dré rè kisulé ko dhi sè dhi, mà adré letéá togó vwàvwà sè.

²⁶ Kókpá kòdhi tìni, Tirí Lólo adré àma ki ledé àma ki tà yàya sè. Tàko ko, mà ni tà zìle Giká tí ngóro dré kitswále dhi tìni ko. Di, Tirí nda ni tàndi adré ina tà zi Giká tí àma dré, adrézó tongólé tongotongo kitswázó tà ni ni ta kúli sè bwà ko dhi i sè. ²⁷ Di Giká adrélépi àma ki togó ki tabhì dhi, ni tà Tirí nda dré adrélé lèle zìle i tí dhi i be. Tàko ko, Tirí nda adré tà zi Giká tí akódhi ni mónyá lólo i dré, ngóro Giká dré adrélé lèle dhi tìni.

²⁸ Mà ni kpá tàle dhi, Giká adré tà títi dhi ki 'o ru amú adrélé dóro mónyá títi adrébhá àyi le, dré azilé ngóro i dré kisulé 'òle drìdrì dhi tìni dhi i dré dhi be. ²⁹ Tàko ko, mónyá Giká dré tà nìle drìdrì mónyá ina ró dhi i, akódhi zì tà kpá àyi kitswále atsalé ngóro àyi Mvágó tìni, akódhi nda kàdré ró Mvá káyo ró àyi adrúpi zyandre dhi i kòfalé be dhi bvó. ³⁰ Di àyi Giká dré tà zìle drìdrì nda i, azì kókpá àyi. Ayi akódhi dré tà azilé nda i, bhà kókpá àyi gyágya í mìlèsè. Ayi akódhi dré tà bhàle gyágya í mìlèsè nda i, 'o kókpá àyi mìlanzilanzì kisú.

Giká ni lèle kàdrì àma vélé Yésu Kristo na dhi

³¹ Di tà nda kòdhi i sè dhi, mà ni go tàà ngini? Giká kàdré àma dré dhi, ãdhi ni kitswá ru pfu àma íbe dhi ni? ³² Tàko ko, akódhi apá àyi tàndi ni Mvá dràdrà lèsè ko. Be ró dhi, fè ina akódhi nda dràle àma títi dhi ki tà sè. Kò'o kònini 'i dhi, a ni kókpá tà títi dhi ki afè àma dré àyi togó tani sè, ngóro dré àyi Mvá ni afèle àma dré dhi tìni. ³³ Adhi ni kitswá mónyá Giká dré zìle dhi ki asìki dhi ni? Giká adré àyi nda ki bha gyágya í mìlèsè dhi ni? ³⁴ Adhi ni di kitswá tà bha àyi nda i dri dhi ni? Yésu Kristo drà àma ki tà sè ni! Lavulé dhi, akódhi nga dràdrà 'àsè gò, dré adrézó Giká ni dríagó lèsè, adrélé tà zi tíà àma dré! ³⁵ Adhi ni di kitswá àma ki kòfalé lanzi lèle Kristo ãdhya be dhi ni? Kizà 'i yà, tà kòkòroko 'i yà, mì ppopfò 'i yà, tàbirì 'i yà, adrélé bvólíli ro dhi 'i yà, adrélé ànyi

dràdrà mìle dhi 'i yà, kó ngalè dràdrà 'i yà dhi ni kitswá tsí 'òà dhi ni? ³⁶ Ngóró Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni:

«Ámi tà sè dhi, àma ànyi dràdrà mìle lókyá títí i sè.

A adrè àma ki no ngóró kábilígyà adrélé 'òle tililé dhi i tìni.»*

³⁷ Di, tà nda kòdhi títí dhi i sè dhi, àma àmakyà mómí tà lavúbhá lavúlavú Kristo àma ki lèlèpi dhi sè dhi 'i. ³⁸ Tàko ko, má adrè ka'íà bàti tàle dhi, tà àlo kitswá àma ki kòfalé lanzí lèle Gíká àdhyà be bwà ko, kàdré gba dràdrà 'i yà, lídrí 'i yà, ángéló 'i yà, tírí kònzí ópí kàdrí ro ìndí rìnyí ró dhi i 'i yà, lókyá ándró kòndhi 'i yà, lókyá adrélépi alìle dhi 'i yà, ³⁹ rìnyí kurú na dhi 'i yà, kó ngalè rìnyí bvò àndúna dhi 'i yà dhi. Bàti, ngá títí Gíká dré bhàle dhi ki àlo kitswá ína àma ki kòfalé lanzí lèle Gíká dré tadhálé àma dré àma ki Mírí Yésu Kristo na dhi be bwà ko.

9

Gíká i mómíyá dré zìle dhi íbe dhi

¹ Má adrè tà bàti ta Kristo na. Má adrè kinzò ta ko. Tírí Lólo adrélépi àma togó na dhi adrè tadhá dhi, tà má dré adrélé tàle kòndhi, tà bàti 'i: ²⁻³ Àma togó adrè kizà nya, adrézó kpà lanzìle àma sùrú, Yúdà ànzí ki tà sè landè àko ró. Má mìlèsè dhi, dóro ni tá àma tàndí ni tatrílé gò, àma ki kòfalé lanzízó Kristo be dhi, àma sùrú nda i kòkitswá tá adrílé ásà dhi. ⁴ Angyá ko, àyi nda i Isèrèlè ànzí 'i. Gíká bhà tá àyi adrélé àyi ànzí i ró gò, àyi mìlanzilanzí tadházó àyi dré. Bhà tá tà twátwa ru yìzo àyi íbe dhi i. Fè tà kpà àyi dré àyi tatrítrí kúlí, tùmání tà adrézó àyi líndrì bha dhi íbe, ìndí àyi lazíkúlí íbe. ⁵ Àyi ki tábhí i Abàràma 'i, Ísàkà 'i, ìndí Yàkòbhò 'i. Kòdhi íbe dhi, Kristo ni tàndí apfò tá mómí ro àyi ki sùrú lèsè. Kristo nda, Gíká adrélépi tà títí dhi i drìle, ìndí kitswálepí rúku sè kóná vèsè kólyá dhi 'i! Kàdré kònni!

⁶ Kòdhi adrè leá ko tàle dhi, Gíká 'o tà i dré tá lazilé àyi ki tà sè dhi ko dhi. Tàko ko, mómíyá títí angábhá Isèrèlè ni sùrú lèsè dhi i, Isèrèlè ànzí 'i bàti ko. ⁷ Kókpà kòdhi tìni, mómíyá títí angábhá Abàràma ni sùrú lèsè dhi i, akòdhi ni ànzí 'i bàti ko. Be ró dhi, Gíká tà tá Abàràma dré dhi: «À ni ngbà 'i Ísàkà ni ànzí ki zi àmi ànzí i ró dhi kòdhyà.»* ⁸ Kòdhi adrè tàá dhi, ànzí tilé rùbhá sè dhi i Gíká ni ànzí 'i ko. Be ró dhi, Gíká adrè ngbà 'i ànzí tilé àyi lazíkúlí sè dhi ki no àyi ànzí i ró dhi kòdhyà. ⁹ Tàko ko, Gíká lazí tà tà nda kúlí kòni i sè: «Lókyá kòkitswá dre dhi, má ni agò gò, Sàrà dré mváagó tìzo.»†

¹⁰ Ngbà 'i kòdhi ko, ànzíagò rì Rebéka dré tilé dhi ki atá tá agò àlo, àma ki tábhí Ísàkà 'i. ¹¹⁻¹² Di, ànzímvá nda ki tíra ko, ìndí i dré rè tà dóro 'i yà, kó ngalè tà kònzí 'i yà dhi ki 'orà ko dhi 'á dhi, Gíká tà tá ína Rebéka dré dhi: «Mvá kàyo ni tà 'o mvá tùgu dré akòdhi ni màràbà tìni.»‡ Kòdhi adrè tadhá dhi, Gíká adrè mómí ki zi ngóro dré kisùle 'òle drìdrì dhi tìni. Akòdhi ni tàndí dhyà adrélépi mómí ki azí dhi 'i. Di, adrè àyi ki azí tà dóro i dré adrélé 'òle dhi ki tà sè ko. ¹³ Ngóró Gíká ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tìni: «Má lè Yàkòbhò kòdhyà. Di, má gá mána Esawù rè.»§

¹⁴ Di mà ni gò tàá ngíni? Gíká tsí gyágya ko? Tàdzí ko! ¹⁵ Tàko ko, akòdhi tà Mósè dré dhi:

«Má ni dhyà ángùdhi má dré adrézó kizà ni ni le bhàle dhi ni kizà bha.

Má ni kpà àma togó dóro tadhá dhyà ángùdhi má dré adrézó leá tadhálé drá dhi dré.»* ¹⁶ Di ásà dhi, tà kàdrì dhi, tà mómí i dré adrélé lèle 'òle dhi 'i ko, ìndí tà i dré adrélé 'òle àyi ki rìnyí sè dhi 'i ko. Tà kàdrì lavulé dhi, ngbà 'i Gíká ni togó dóro dré adrélé tadhálé dhyà ángùdhi dré adrézó leá tadhálé drá dhi dré dhi 'i. ¹⁷ Tàko ko, Gíká ni Kúlí adrè tàá Fàràwò, ópí kàdrì Ezepétò àdhyà ni tà sè dhi: «Má bhà mì ópí kàdrì ro tà kòdhi sè, má kòtadhàro àma rìnyí mí rú, à kòbhàro àma rú kùle bvò wàyi 'àsè be dhi bvò.»† ¹⁸ Di ásà dhi, Gíká adrè dhyà ángùdhi dré adrézó kizà ni ni le bhàle dhi ni kizà bha. Adrè kpà dhyà ángùdhi dré adrézó togó ni ni le 'òle tombálé dhi ni togó 'o tombálé.

Gíká ni kòmbà i akòdhi ni togó tani be dhi

¹⁹ Di àruka ni, àmi ki àlo ni kitswá lizíá má tí dhi: «Kàdré di kònni dhi, Gíká adrè tà bha mómí i dri àdho tà sè? Tàko ko, àdhi ni kitswá ligilé tà dré adrélé lèle 'òle dhi íbe dhi ni?» ²⁰ Di, mì mómí ro ni, mì tá àdhi 'i, adrélé tà kayí Gíká tí ni? Ngá ledélé dhi adrè tsí lizíá dhyà àyi ledélépi dhi tí dhi: «Mí ledé ma làsú be kònni àdho tà sè» ya dhi?‡ ²¹ Dhyà adrélépi lídrí ru dhi tsí rìnyí íbe adrézó lídrí nda ki ru ngóro dré adrélé lèle dhi

* 8:36 8:36 A kònd Longó i 44:23. * 9:7 9:7 A kònd Kídhoma 21:12. † 9:9 9:9 A kònd Kídhoma 18:10. ‡ 9:11-12 9:11-12 A kònd Kídhoma 25:23. § 9:13 9:13 A kònd Málákí 1:2-3. * 9:15 9:15 A kònd Pfòma 33:19. † 9:17 9:17 A kònd Pfòma 9:16. ‡ 9:20 9:20 A kònd Esáyá 29:16; 45:9.

tíni ko? Akódhi kitswá tsi kīni àlo sè lidrì àlo ru tà kàdrì 'òzo àsà, gòzo lidrì àzya ru tà tàko 'òzo àsà dhi ko?

²² Kòkpà kòdhi tíni, Giká lè tá àyi komba tadhálé, àyi rīnyí 'òzo mónyá títi dhi i dré nòlè. Di, mvò tá ina mónyá í dré tá bhàlè kitswálé lile dràdrà kisú dhi ki tà àyi togó vwàvwà sè, ²³ kitswázó àyi mlanzīlanzī kàdrì dhi ni tadhá mónyá í dré tá bhàlè kitswálé àyi mlanzīlanzī kisú àyi togó dóro sè dhi i dré. ²⁴ Ama kòkpà mónyá dré azilè nda i kòfalé be. Di, akódhi azí àma ngbà 'í Yúdà ànzi i kòfalésè ko. Azí kòkpà àma mónyá sùrú twá ro dhi i kòfalésè. ²⁵ Ngóro dré adrélé tàlè búkú Oséyà àdhyà na dhi tíni:

«Má ni mónyá adrèbhá tá mána ró ko dhi ki zi mónyá mána i ró.

Má ni sùrú má dré tá lèlè ko dhi ni zi sùrú má dré lèlè tò dhi ró.»^S

²⁶ Arà tá tàzoá àyi dré dhi <Ami mónyá mána 'i ko> dhi 'á dhi,

à ni àyi ki zi Giká lídrì ro dhi ni ànzi i ró.»*

²⁷ Di, Isèrèlè ànzi ki tà sè dhi, pròfètá Esáyà yo tá kúlí tàzoá dhi:

«Tàgba Isèrèlè ànzi i dré lizózo ngóro sínýí yīandre mìlè dhi tíni dhi, ngbà 'í àyi ki àmbí ki adrí nà.

²⁸ Tàko ko, Mírì ni kúlí í dré lazilè bvò kònìdhi ni tà dri dhi ni 'o mbèlè kitswálé títi.»[†]

²⁹ Ngóro Esáyà dré tá longólé drìdrì dhi tíni:

«Mírì rīnyí líyí ro dhi kòtayí tá ànzi ki àmbí àma dré ko dhi,

kònò àma ki tà atsa tá ngóro mónyá Sòdómà i lésè Gòmórà be dhi kya tíni dre.»[‡]

Isèrèlè ànzi i ka'í ko

³⁰ Di mà ni go tàá ngíni? Mónyá sùrú twá ro adrèbhá tá àyi ki nda bhàlè gyágya Giká mìlèsè ko dhi, i atsa àyikya gyágya akódhi mìlèsè àyi ki tà ka'ika'í sè. ³¹ Di, Isèrèlè ànzi adrèbhá tá àyi ki nda bhàlè gyágya Giká mìlèsè tatrítrí kúlí sè dhi, i atsa àyikya gyágya akódhi mìlèsè ko. ³² Adho tà sè? Tàko ko, i nda láti atsázó gyágya akódhi mìlèsè àyi ki tà ka'ika'í sè ko. Be ró dhi, i nda àyikya láti atsázó gyágya tà dóro i dré 'òlè dhi i sè. Di àsà dhi, i tisi àyi ki pá kírà adrélépi móndí ki tokpó ledhélè dhi rú. ³³ Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàlè dhi tíni:

«Mì nò rè ká! Má bhà Siyónà na kírà adrélépi móndí ki tokpó dhi, kírà adrélépi móndí ki 'o ledhélè dhi.

Di dhyà ángùdhi adrélépi kírà nda ni ka'í dhi,

kitswá tàdzí adrélé kanyò ro ko.»^S

10

¹ Ama adrúpi i, má adrè Giká ni ti lizi togó wáyi sè, adrézó ngòlè akódhi rú Isèrèlè ànzi ki tà sè, akódhi kòtidrìró àyi be dhi bvò. ² Tàko ko, má kitswá tàá àyi nda ki tà sè dhi, àyi ki togó àtsi ró Giká ni tà sè bàti. Di, àyi ki togó àtsi ró nda adrè ina àyi totó tà bàti nima dri ko. ³ Ángyá ko, i ni láti Giká dré adrézó móndí ki bha gyágya í kandrà dhi ko. Í ka'í kpà Giká ni láti nda ni lebèlè ko. Be ró dhi, i nda àyikya àyi ki tàndi ki láti atsázó gyágya Giká kandrà dhi kòdhyà. ⁴ Di, Kristo 'o ina tà Giká dré tatrítrí kúlí fèzo àsà dhi kitswálé títi, kitswálé mónyá títi adrèbhá àyi ka'í dhi i kàtsáro gyágya Giká kandrà be dhi bvò.

Tà adrézó móndí ki tidrì àyi ki tà ka'ika'í sè dhi

⁵ Kàdré atsama gyágya tatrítrí kúlí 'òma sè dhi ni tà sè dhi, Mósè tisi tá kònini: «Dhyà adrélépi tà títi tatrítrí kúlí dré adrélé tàlè dhi ki 'o dhi ni adrí tà nda i sè.»[†] ⁶ Di, kàdré ina atsama gyágya Giká kandrà tà ka'ika'í sè dhi ni tà sè dhi, Giká ni Kúlí adrè tàá kòni: «Mí kòtà àmi togó na dhi, àdhi ni mba bhù na nì ya dhi ko.»[†] (Kòdhi adrè tàá dhi, àdhi ni mba Kristo ni 'o asilé bvò dri dhi ni.) ⁷ «Mí kòtà kpà dhi, àdhi ni si bvò àndúna nì ya dhi ko.»[‡] (Kòdhi adrè tàá dhi, àdhi ni si Kristo ni tingá dràdrà lésè dhi ni.) ⁸ Di, Giká ni Kúlí adrè ina tàá dhi: «Kúlí ànyi mí làga. Kúlí nda mí tí indì àmi togó na.»^S Kúlí nda kúlí tà ka'ika'í àdhyà mà dré adrélé longólé kònìdhi 'i: ⁹ Mí kòtà àmi ti sè dhi, Yésu Mírì 'í gò, mí dré ka'izoá àmi togó na tàlè dhi, Giká tingá akódhi dràdrà lésè dhi, mí ni adrí. ¹⁰ Tàko ko, à adrè Yésu ni ka'í togó sè gò, Giká dré adrézó dhyá ki bha gyágya í kandrà. A adrè kpà tàá ti sè dhi, Yésu Mírì 'í gò, Giká dré adrézó dhyá ki kòdrà. ¹¹ Ngóro Giká ni Kúlí dré adrélé tàlè dhi tíni: «Dhyà ángùdhi adrélépi akódhi ni ka'í dhi kitswá tàdzí

^S 9:25 9:25 A kònò Oséyà 2:25. * 9:26 9:26 A kònò Oséyà 2:1. † 9:28 9:28 A kònò Esáyà 10:22-23. ‡ 9:29

9:29 A kònò Esáyà 1:9. ^S 9:33 9:33 A kònò Esáyà 8:14-15; 28:16. * 10:5 10:5 A kònò Lèvitiké 18:5. † 10:6

10:6 A kònò Dùtèrònómè 30:13. ‡ 10:7 10:7 A kònò Dùtèrònómè 30:13. ^S 10:8 10:8 A kònò Dùtèrònómè 30:14.

adrélé kanyò ro ko.»* ¹² Angyá ko, Yúdà ànzi i mónnyá súrú twá ro dhi ìbe dhi i twátwa ko. Mírì àlo kwákwá dhi àyi títi nda kí Mírì 'i. Akódhi nda adré tà tani fe gále mónnyá títi adrébhá liyilé í rú dhi i léna. ¹³ Tàko ko, Giká ni Kúli adré tàà dhi: «Dhya ángùdhi adrélépi liyilé Mírì rú dhi ni adrí.»†

¹⁴ Dì, ì ni kitswá liyilé Mírì rú ngíni, ì kòka ì rè akódhi ko dhi? Ì ni kitswá kpá akódhi ni ka'ì ngíni, ì kòyi rè akódhi ni tà ko dhi? Ì ni kitswá kpá akódhi ni tà yi ngíni, mónní àruka ì kòlongò rè akódhi ni rúbí àyi dré ko dhi? ¹⁵ Ayi nda kí kitswá kpá akódhi ni rúbí longò ngíni, à kòmù rè àyi rúbí nda ni longò ko dhi? Ngóro Giká ni Kúli dré adrélé tàle dhi tìni: «Má nò rè ngalè dhya adrébhá àlilè rúbí tani longò dhi kí pá avé tò ngíni ya dhi ká!»‡

¹⁶ Dì, Isèrèlè ànzi Rúbí Tani yibhá dhi i kòfalé dhi, àyi títi dhi i ka'ì àyikya Rúbí nda ko. Tàko ko, profétà Esáyà tà dhi: «Mírì, àdhi ka'ì rúbí mà dré longólé dhi ni?»§ ¹⁷ Dì ásá dhi, à adré rúbí nda ni ka'ì, rúbí nda ni yíma sè. A adré kpá rúbí nda ni yi, Kristo ni kúli longoma sè. ¹⁸ Má adré dì liziá dhi: Isèrèlè ànzi ì yi tsì rúbí nda ko? Kònini ko, ì yi 'i. Ngóro Giká ni Kúli dré adrélé tàle dhi tìni: «Mónní kí kúli la'ú bvò wáyi 'àsè.

Ayi kí kúli tsa byá bvò ni kùdù na.»*

¹⁹ Dì, má adré gòle liziá dhi: Isèrèlè ànzi nda ì nì tsì rúbí nda ni àndu ko? Ì nì 'i. Drìdrì dhi, Mósè longó tá Giká ni kúli kònini:

«Má ni àmi kí 'o lovò kònzi bha súrú adrébhá bàti ró ko dhi i rú.

Má ni àmi kí togó 'o aswálé súrú twá adrébhá tà nini àko dhi i rú.»†

²⁰ Kòdhi ìbe dhi, Esáyà longó tá Giká ni kúli tirì àko kònini:

«Má tayí ma mónnyá adrébhá tá àma nda ko dhi ì dré kisulé.

Má tadhá ma mónnyá adrébhá tá tà zi má tí ko dhi i dré.»‡

²¹ Dì, kàdré ìna Isèrèlè ànzi kí tà sè dhi, Esáyà tà kpá dhi:

«Kìdhólé drùbhì sè tsàle ìndró na dhi, má kídzì àma drígá

mónnyá adrébhá ligilé má rú, adrézó àma kúli ga rè dhi i véna.»§

11

Giká gà rè Isèrèlè ànzi i ko

¹ Má adré dì liziá dhi: Giká gà ìna àyi mónnyá i dre? Tàdzí ko! Tàko ko, àma tàndi, ma Isèrèlè mvá 'i. Má angá màna Abàràrà ni súrú lèsè, ìndì Bènyàminá ni súrú lèsè. ² Giká gà àyi mónnyá i dré tà zìle drìdrì dhi i rè ko. Mì ni tà Giká ni Kúli dré adrélé tàle profétà Elíyà ni tà sè dhi ko? Elíyà nda ngo tá Giká rú Isèrèlè ànzi kí tà sè kònini: ³ «Mírì, ì tuppú àmi profétà i todràle dre. Ì awú kpá àmi àlètàri i dre. Dì tayí ngbà 'i ma kalóma. Ì adré kpá láti nda àma pfuzò dràle.»* ⁴ Dì, Giká logó tá kúli akódhi dré ngíni? Logó tá kònini: «Mì kalóma ko. Tàko ko, má líkì má dré àgo ngulù-nzi-drì-rì àyi kí kórókò titìbhá Bálà kandrà ko dhi i kòdhyà.»† ⁵ Dì àndró kònidhi, tà nda kòkpá kònini. Tayí rè Isèrèlè ànzi kí àmbi Giká dré zìle àyi togó tani sè dhi i. ⁶ Dì Giká kòzi àyi nda i àyi togó tani sè 'i dhi, kòdhi adré tadhá dhi, zì àyi tà dóro ì dré 'òle dhi i sè ko. Kàdré tá kònini ko dhi, kònò Giká ni togó tani ni tà adré tà dré adrélé fèle àngyá dhi 'i ko.

⁷ Tà nda kòdhi ì adré tàà dhi, ì Isèrèlè ànzi ì dré adrélé ndalè àyi kí togó wáyi sè dhi, ì kisú ko. Ngbà 'i àyi Giká dré zìle dhi ì kisú tà nda àyi. Dì, àyi kí àruka títi dhi kí togó atsá ìna tòmbatòmba. ⁸ Ngóro tìsile Giká ni Kúli na dhi tìni:

«Giká 'o àyi kí tà kisúkisú atsálé tìnìmvá ro,

àyi kí m̀ dròzo, ì kàdréro ngá no ko gò,

àyi kí bíbhálé tabhózó, ì kàdréro tà yi ko atsálé àndró kònidhi.»‡

⁹ Dàwidì tà kpá dhi:

«Lè àyi kí gwányà ì kàtsá tà adrélépi àyi kí 'o la'ìle bã silé dhi ró,

tà adrélépi àyi kí 'o ledhélé dhi ró,

ìndì tà adrézó tà ño àyi dri àyi kí tàkonzì sè dhi ró.

¹⁰ Lè àyi kí m̀ kàni, ì kàdréro ngá no ko,

ìndì àyi kí àmvò kàdré atrulé nyo.»§

¹¹ Má adré dì liziá dhi: Isèrèlè ànzi ì kòdhe kònini dhi, ì dhe kònini nyo? Tàdzí ko! Be ró dhi, àyi kí tàkonzì kí tà sè dhi, Giká nzi ìna láti mónnyá súrú twá ro dhi i dré adrízó,

* **10:11** 10:11 A kònò Esáyà 28:16. † **10:13** 10:13 A kònò Yòwèlè 3:5. ‡ **10:15** 10:15 A kònò Esáyà 52:7. § **10:16** 10:16 A kònò Esáyà 53:1. * **10:18** 10:18 A kònò Longó i 19:5. † **10:19** 10:19 A kònò Dütèrònómè 32:21. ‡ **10:20** 10:20 A kònò Esáyà 65:1. § **10:21** 10:21 A kònò Esáyà 65:2. * **11:3** 11:3 A kònò 1 Opí i 19:10, 14. † **11:4** 11:4 A kònò 1 Opí i 19:18. ‡ **11:8** 11:8 A kònò Dütèrònómè 29:3; Esáyà 6:10; 29:10. § **11:10** 11:10 A kònò Longó i 69:23-24.

kitswázó Ìsèrèlè ànzì nda kì 'o lovò kònzì bha mónnyá sùrú twá ro nda i rú. ¹² Dì Ìsèrèlè ànzì kì tàkònzì sè dhì, Giká fè tà tani gàlè mónnyá títi bvò àdhya i dré. Ìsèrèlè ànzì nda kì dhèma sè dhì, Giká fè tà tani gàlè mónnyá sùrú twá ro dhì i dré. Kàdrè dì kònnì dhì, Ìsèrèlè ànzì nda kì kònnì dra agò Giká vélé dhì, akódhì nì tà tani fe gàlè àyi dré lavulé!

Mónnyá sùrú twá ro dhì kì tidrima

¹³ Àmi sùrú twá ro nì ì, má adrè nyànomvá tà ta àmi dré. Giká bhà ma adrélè àpóstolò ro àmi, mónnyá sùrú twá ro dhì i véna. Má adrè dì àma àzì nda nì tà bha kuru. ¹⁴ Aruka nì, àzì nda sè dhì, má nì kitswá àma tàndi nì sùrú kì 'o lovò kònzì bha àmi, mónnyá sùrú twá ro dhì i rú, kitswázó àyi kì àruka kì tidrì ásà dhì bvò. ¹⁵ Tàko ko, Ìsèrèlè ànzì nda kì gàma sè dhì, Giká 'o mónnyá àruka títi bvò àdhya i ru amú tódhyá i be. Dì kònnì dra go Ìsèrèlè ànzì nda kì ka'ì dhì, a nì lídrì fe àyi adrèbhà ngóro mónní drèbhà dre dhì i tìni nda i dré! ¹⁶ Ngóro mì dré nìlè be dhì tìni dhì, mápà nì kigá adrélè fèlè drìdrì Giká dré dhì kàdré lólo dhì, mápà wáyi nda kókpà lólo. Fa kómvo kàdré lólo dhì, fa nda nì kólá i kókpà lólo.

¹⁷ Ìsèrèlè ànzì i ngóro òlívè fa, Giká dré kólá nì kì àruka kì togázó dhì tìni. Àmi sùrú twá ro nì ì, àmi ngóro òlívè fa twá apfòlèpi mbì na, Giká dré kólá nì kì adózó 'òlè tilè òlívè fa tàndi nda rú dhì tìni. Dì nyànomvá dhì, mì adrè kpà òlívè fa nda nì sù adrélèpi apfòlè kómvo nì lèsè dhì nì kisú. ¹⁸ Dì, lè mì kàdré àmi kì afà, Giká dré àmi kì 'òlè tilè kólá togálè nda kì àrà 'a dhì sè ko. Dì, mì kàdré àmi kì afà dhì, lè mì kònnì tale dhì, mì adrè fa kómvo 'o ru totó dhì àmi ko. Be ró dhì, fa kómvo nda adrè ina àmi kì 'o ru totó dhì nì. ¹⁹ Aruka nì, mì nì táá dhì: «Giká togá kólá nda i, àma kì 'òzo tilè àyi kì àrà 'a dhì bvò.» ²⁰ Kòdhì bàti. Dì, Giká togá àyi nda i, i dré tà adrélè tà ka'ika'ì àko dhì sè. Àmi ró dhì, mì adrè àmikya àmi kì totó àmi kì tà ka'ika'ì sè. Mì kàdrè dì drìkàdrì ro tà nda sè ko. Be ró dhì, mì kàdrè àmikya tìrì ró. ²¹ Tàko ko, Giká kòtogá Ìsèrèlè ànzì adrèbhà tá kólá tàndi ró nda i kònnì dhì, mì kònnò dóro, kòtogáro kókpà àmi àyi tìni ko dhì bvò.

²² Dì mì kisú rè Giká nì togó dóro nì tà, akódhì nì kombà be dhì ká. Akódhì adrè àyi kombà tadhá mónnyá ledhébhà dhì i dré. Dì, adrè ina àyi togó dóro tadhá àmi dré, mì kògò adrélè tròlè akódhì nì togó dóro nda rú dhì. Dì, mì kò'ò kònnì ko dhì, akódhì nì kókpà àmi kì togá ngóro kólá àruka nda i tìni. ²³ Dì Ìsèrèlè ànzì nda i kàgò Giká vélé akódhì nì ka'ì dhì, a nì go àyi kì 'o tilè tódhyá òlívè fa nda rú. Angyá ko, akódhì rinyí ìbe kitswázó tà nda nì 'o. ²⁴ Tàko ko, tágba mì dré angázó òlívè fa gá adrélèpi apfòlè mbì na dhì lèsè dhì, Giká ga àmi gò, àmi kì 'òzo tilè òlívè fa i dré kidhilè nda rú. Dì a nì kókpà kitswá kólá angábhà òlívè fa nda lèsè dhì kì 'o tilè tódhyá àyi kì tàndi kì fa nda rú.

Ìsèrèlè ànzì kì tidrima

²⁵ Àma adrúpi ì, má lè mì kònnì Giká nì tà lùzu ró kònnìdhì, mì kàdréro drìkàdrì ro ko dhì bvò: Ìsèrèlè ànzì kì togó atsa tòmbatómbe, tsalè lókya mónnyá títi Giká dré zìlè sùrú twá i kòfalèsè dhì i dré dra alizo akódhì vélé dhì 'á. ²⁶ Dì àyi nda i kàlì dre dhì, Giká nì Ìsèrèlè ànzì kì tidrì títi, ngóro tìsìlè akódhì nì Kúlì na dhì tìni:

«Dhya dra mónní kì apalépi dhì nì apfò Siyónà lèsè gò, dré Yàkòbhò nì ànzì kì togó adzázó àyi kì ligìma nì tà lèsè.

²⁷ Dì tà má dré dra bhàlè ru yìzo àyi ìbe dhì, kònnìdhì 'i:

Má nì àyi kì tàkònzì kì tingá títi.»*

²⁸ Kàdrè dì Rúbí Tani nì tà sè dhì, Ìsèrèlè ànzì nda i atsa nyànomvá Giká nì kàribhá ro, àmi sùrú twá ro dhì kì tà sè. Dì, kàdrè ina àyi kì zìma nì tà sè dhì, àyi ngbú mónnyá Giká dré lèlè tò dhì 'i, tà dré tà lazilè àyi kì tábhì i dré dhì kì tà sè. ²⁹ Tàko ko, kàdrè tà tani Giká dré afèlè dhì kì tà sè, ìndì mónnyá dré azilè dhì kì tà sè dhì, akódhì kitswá tàdzì tà i dré 'òlè nda kì ladzá ko. ³⁰ Àmi atú ligìbhà Giká rú dhì i, mì kisú nyànomvá akódhì nì togó dóro Ìsèrèlè ànzì kì ligìma nì tà sè dre. ³¹ Kókpà kòdhì tìni, àyi nda i atsa nyànomvá mónní adrèbhà ligilè akódhì rú dhì i ró, i kòkisúro kókpà Giká nì togó dóro, mì dré akódhì nì togó dóro nda nì kisulè dre dhì sè. ³² Tàko ko, Giká tayí mónnyá títi dhì i adrélè 'ìlè àyi kì ligìma nì tà sè, i kòkitswáro àyi togó dóro tadhá àyi títi nda i dré be dhì bvò.

Giká nì rú bhàma kùlè dhì

³³ Bàti, Giká nì tà làgì kyàkya dhì kàdrì lavulé!

Akódhì nì tògyá i tà nìni nì be dhì i kàdrì lavulé!

Adhì nì kitswá tabvò dré adrélè tale dhì kì àndu ngi dhì nì?

Adhì nì kitswá láti dré adrézó tà 'o ásà dhì kì àndu nì dhì nì?

³⁴ Ngóro Giká nì Kúlì dré adrélè tale dhì tìni:

* 11:27 11:27 A kònnò Esáyà 59:20-21; 27:9.

«Adhi nì tà Mírì dré adrélé kisùle dhi nì?

Adhi tà akódhi ni drì nì?»†

³⁵ Adhi fè ngá Giká dré,

kògòró vùdrì nì ni logó dhi nì?»‡

³⁶ Tàko ko, tà títi dhi ì angá akódhi vélésè, ì adré kpà adrélé akódhi sè, ìndì akódhi dré. Mìlanzilanzì kàdré akódhi dré kóná vésè kólyá! Kàdré kònini.

12

Ama kì fema mòbòmà ro Giká dré dhi

¹ Dì àsà dhi, àma adrúpi ì, má adré àmi kì kodzó kònini: Giká dré àyi togó dóro tadhálé àmi dré dhi sè dhi, mì kàdré àmi kì rùbhá kì fe akódhi dré ngóro mòbòmà lólo lídrì ro kitswábhá akódhi mìlèsè dhi ì ró. Kòdhi lisámbò bàti mì dré adrélé 'òle akódhi ni rú sè dhi 'ì. ² Mì kòfè àmi adrélé ru su tà móndyá bvò kòndi àdhyà ì dré adrélé 'òle dhi ìbe ko. Be ró dhi, mì kòtayì àmi Giká dré adrélé ladzálé, dré adrélé àmi kì tà kisùkisù 'ò atsálé tídhí ro dhi sè. Mì kò'o kònini dhi, mì ni di kitswá tà kì kòfalé ni lanzilé, adrézó tà Giká dré adrélé lèle mì kò'o dhi kì ka'ì 'òle. Tà dré adrélé lèle mì kò'o nda kòdhi ì, tà dóro kitswábhá títi akódhi mìlèsè dhi 'ì.

³ Giká nì togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, má adré tàà àmi àlo àlo títi dhi ì dré dhi: Mì kàdré àmi kì tà kisù tà kàdrì ro ngóro dré kitswálé àmi sè ko dhi tíni ko. Be ró dhi, mì kàdré àmi kì tà kisù tògyá sè, ngóro Giká dré tà ka'ika'ì fèle àmi àlo àlo títi dhi ì dré dhi tíni. ⁴ Ama àlo àlo títi dhi ì rùbhá ìbe àlo. Dì, rùbhá nda ìna kigá ìbe bì, ìndì kigá nda ì adré àzì twátwa dhi kì 'ò. ⁵ Kókpa kòdhi tíni, àma zyandre dhi ì, mà amú ru atsálé rùbhá àlo ró Kristo na, ìndì àma títi dhi ì rùbhá àlo nda ni kigá 'ì. ⁶ Ama àlo àlo títi dhi ì, mà kisù rinyì twátwa dhi ì, ngóro Giká dré àyi togó tani bhàle àma rú dhi tíni. Dì dhyà àlo kòkisù rinyì adrézó Giká nì kùlì longó profétà àdhyà tíni dhi, kàdré kùlì nda ni longó ngóro Giká dré tà ka'ika'ì fèle drá dhi tíni. ⁷ Dhyà àzya kòkisù ìna rinyì adrézó tà 'ò móndí ì dré dhi, kàdré àyi fe adrélé tà nda kì 'ò. Dhyà àzya kòkisù ìna rinyì adrézó móndí kì tadhá dhi, kàdré àyi fe adrélé àyi nda kì tadhá. ⁸ Dhyà àzya kàdré ìna móndí kì kodzó dhi, kàdré àyi fe adrélé àyi nda kì kodzó. Dhyà àzya kàdré ìna ngá fe móndí ì dré dhi, kàdré ngá nda kì fe togó dóro sè. Dhyà àzya kàdré ìna móndí kì drì ko dhi, kàdré àyi nda kì drì ko togó wáyi sè. Dhyà àzya kàdré ìna móndí kì kizà bha dhi, kàdré àyi nda kì kizà bha togó kìnì sè.

Lèle nì tà

⁹ Lè mì kàdré móndí kì le togó wáyi sè, túrúpfú àko. Mì kàdré tà kònzì ga, adrézó tròle tà dóro rú. ¹⁰ Mì kàdré ru le àmi kòfalésè ngóro adrúpi ì tíni. Mì kàdré láti nda adrézó àmi kì adrúpi kì lindrì bha àmi kòfalésè. ¹¹ Mì kàdré tà 'ò togó wáyi sè, adrézó tòbvo ró ko. Be ró dhi, àmi kì togó kàdré ìna àtsì ró adrézó tà 'ò Mírì dré akódhi nì mārābā tíni. ¹² Mì kàdré lenzélé, adrézó mī bha Giká véna. Mì kàdré togó tsi, mì dré adrérà'a kizà nya dhi 'à. Mì kàdré àmi kì fe adrélé tà zì Giká tí landè àko ró. ¹³ Mì kàdré àmi kì ngá lanzì móndyá Giká àdhyà adrèbhá lemerè ro dhi ì dré. Mì kàdré móndí kì ka'ì dòle àmi véna togó dóro sè.

¹⁴ Mì kàdré tà tani zì Giká tí móndyá adrèbhá àmi kì mī pfo dhi ì dri. Ayiya, mì kàdré tà tani zì àyi nda ì dri, mì kòtatrì àyi ko. ¹⁵ Mì kàdré lenzélé tùmānì móndyá adrèbhá lenzélé dhi ìbe. Mì kàdré kpà àwó ngo tùmānì móndyá adrèbhá àwó ngo dhi ìbe. ¹⁶ Mì kàdré àmi kì adrúpi kì tà kisù, adrézó ngá àlo ró àmi kòfalésè. Mì kàdré drìkàdrì ro ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya ru su móndí tàko ìbe. Mì kàdré kpà àmi kì no tògyabhá ro ko.

¹⁷ Mì kàdré tà kònzì logó tà kònzì 'òle àmi rú dhi tí ko. Mì kàdré tà adrèbhá dóro móndyá títi ì mìlèsè dhi kì nda 'òle. ¹⁸ Kòkitswá dhi, tà títi mì dré adrélé 'òle dhi ì sè dhi, mì kàdré tà kàdrìkàdrì líkì àmi kòfalé móndyá títi dhi ìbe. ¹⁹ Ama arúpi má dré lèle tò nì ì, dhyà àlo kò'o tà kònzì àmi rú dhi, mì kòlogó tà kònzì nda nì vùdrì drá ko. Be ró dhi, mì kòtayì láti Giká dré adrézó àyi kombà tadhá. Tàko ko, Mírì adré tàà àyi Kùlì na dhì: «Má nì móndí kì tà kònzì kì vùdrì logó àyi dré dhi ma. Má nì tà logó àyi dré tà ì dré 'òle dhi ì tí dhi ma.»* ²⁰ Dì, ngóro Giká nì Kùlì dré adrélé tàle dhi tíni:

«Àmi kàribhá kàdré tàbirì ìbe dhi, mí kàdré ngá fe akódhi dré nyàle.

Akódhi kàdré yì lovó ìbe dhi, mí kàdré yì fe akódhi dré mvùle.

Tàko ko, mí kàdré 'òá kònini dhi, mí nì kanyò fe akódhi dré ngóro àtsikèle dàle akódhi dri dhi tíni.»†

† 11:34 11:34 A kònò Esáyà 40:13. ‡ 11:35 11:35 A kònò Yóbò 41:3. * 12:19 12:19 A kònò Dütèrònómè 32:35.

† 12:20 12:20 A kònò Tògyakùlì 25:21-22.

²¹ Di mí kòtáyí mi tà kònzi dré adrélé lavulé dhi ko. Be ró dhi, mí kàdré mína tà kònzi lavú tà dóro mí dré adrélé 'òle dhi i sè.

13

Ama ki bhàma mónnyá àma drìle dhi ki rìnyí zàle dhi

¹ Adré léá dhi, móndí àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki bha mónnyá àyi drìle dhi ki rìnyí zàle. Tàko ko, rìnyí adrézó òpì nya dhi ngá ìna Gíká vélésè. Akódhi bhà kpà mónnyá adrébhá òpì nya nda ì adrélé ópí ro dhi nì. ² Asà dhi, dhya ángùdhi adrélépi ligilé ópí ì drìle dhi rú dhi, adré ìna ligilé tà Gíká dré bhàle nì dhi rú. Di dhya adrélépi 'òá kònini dhi adré Gíká nì tàbvó tàma asé àyi tàndi dri. ³ Tà bàti ró dhi, mónnyá adrébhá tà dóro 'ò dhi ì adré ópí àyi drìle dhi ki ro dhi àyi ko. Be ró dhi, mónnyá adrébhá tà kònzi 'ò dhi ì adré àyikya ópí àyi drìle dhi ki ro dhi àyi. Di mí kàdré ópí mí drìle dhi nì le ròle ko dhi, mí kàdré tà dóro 'ò, akódhi kòbhàro àmi tà kuru be dhi bvó. ⁴ Tàko ko, akódhi nda Gíká nì àzi 'òlepi 'i, kàdréro àmi 'ò dóro be dhi bvó. Di, mí kàdré mína tà kònzi 'ò dhi, lè mí kàdré ngá ro. Anyá ko, ópí nda rìnyí ìbe adrézó tà ño móndí ì dri. Akódhi Gíká nì àzi 'òlepi 'i, kàdréro tà ño dhya adrélépi tà kònzi 'ò dhi dri, adrézó Gíká nì komba tadhá drá be dhi bvó. ⁵ Adré di léá dhi, mí kàdré àmi ki bha mónnyá àmi drìle dhi ki rìnyí zàle. Di, mí kàdré ngbà 'í 'òá kònini, à kònòro tà àmi dri ko dhi sè ko. Mì kàdré kòkpà 'òá kònini, àmi ki togó kàròkàro àmi ko dhi sè.

⁶ Tà nda sè dhi, lè mí kàdré kpà mèdáyí gi be. Tàko ko, mónnyá àmi drìle dhi ì Gíká nì àzi 'òbhá, adrébhá àyi ki fe adrélé àzi nda nì 'ò dhi 'i. ⁷ Mì kàdré di dhya ángùdhi nì màri mí dré adrézó ába dhi nì logó akódhi dré. Màri nda kàdré mèdáyí gima nì tà sè dhi, mí kàdré mèdáyí nda nì gi. Kàdré tákisi àzaya gima nì tà sè dhi, mí kàdré tákisi nda nì gi. Kàdré móndí ki ròma nì tà sè dhi, mí kàdré àyi nda ki ro. Kàdré móndí ki lindri bhàma nì tà sè dhi, mí kàdré àyi nda ki lindri bha.

Tà àzaya tadhále lèle ni tà dri dhi

⁸ Lè mí kàdré dhya àlo nì màri ìbe àmi rú ko, kàdré ngbà 'í màri adrézó ru le àmi kòfalésè dhi 'i ko dhi. Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi àyi àzaya nì le dhi 'ò tà títi tatrítrí kúli dré adrélé tàle à kò'o dhi ì dre. ⁹ Tòli tatrítrí kúli na dhi ì adré táá dhi: «Mí kò'o múná tà ko, mí kòpfu móndí dràle ko, mí kòkugù ngá ko, ìndi mí kòbhà móndí ki ngá lovó ko.»* Di tòli nda ì tòli àruka títi dhi ìbe dhi ì adré ru kisú tà tòli àlo kònidhi dré adrélé tàle dhi nì tà kòdha: «Mì kàdré àmi àzaya nì le ngóro mí dré adrélé àmi tàndi nì le dhi tìni.»† ¹⁰ Dhya adrélépi àyi àzaya nì le dhi kitswá ìna tà kònzi 'ò akódhi rú bwà ko. Di asà dhi, dhya adrélépi àyi àzaya nì le dhi adré tà títi tatrítrí kúli dré adrélé tàle dhi ki 'ò kitswále títi.

Adrema gànzi ró Krísto ni agòma ni tà sè dhi

¹¹ Lè mí kàdré tà nda kòdhi ki 'ò togó wáyí sè, mí dré lókyá àndrò kònidhi nì nìle be dhi sè. Lókyá mí dré ngàzo ayí 'àsè dhi kitswá dre. Tàko ko, lókyá mà dré dra lídri kóná vésè kólyá dhi nì kisúzo dhi atsá àyi lavulé lókyá mà dré kídhozó Yésu nì ka'í dhi rúsè dre. ¹² Ngá adré 'òle wàle, ìndi kitú adré 'òle apfòle. Adré di léá dhi, mà kòtingá àma rúsè tà adrélé 'òle tìnimvá na dhi ì, àdzú ngá ngádra àdha ki tosózó àma rú kòdha. ¹³ Mà kàdré atsilé ngádra 'àsè ngóro dré kitswále dhi tìni. Di, mà kògò adrélé tatsilé gwányá wáyá ki tà 'obe, wá tsibe, ndòtò tà 'obe, tà swá 'obe, lawàbe, ìndi lovó kònzi bhabe móndí ì rú dhi ko. ¹⁴ Be ró dhi, mí kàsó àmikya Mírì Yésu Krísto àmi rú. Mì kòtáyí kpà àmi adrélé kisúá ngalè mì nì lovó kònzi àmi ki rúbhá kya ki 'ò ngini ya dhi ko.

14

Ama ki adrúpi ki tàbvó tàma ko dhi

¹ Mì kàdré mónnyá adrébhá tà ka'íka'í ìbe yàya dhi ki ka'í. Di, mí kàdré àmikya àyi nda ki ndrì tà ì dré adrélé nòle dóro yà, kó ngalè kònzi ya dhi ì sè ko. ² Tàko ko, dhya àlo nì tà ka'íka'í sè dhi, adré ngá títi dhi ki ka'í nyàle. Di, dhya àzaya tà ka'íka'í ìbe yàya dhi adré ìna ngbà 'í ngábì ki ka'í nyàle dhi kòdha. ³ Adré di léá dhi, dhya adrélépi ngá títi dhi ki nya nda kàdré dhya adrélépi ngá àruka ki nya ko nda nì ayizé ko. Kòkpà kòdhi tìni, dhya adrélépi ngá àruka ki nya ko nda kàdré tà bha dhya adrélépi ngá títi dhi ki nya nda dri ko. Anyá ko, Gíká ka'í akódhi nda dre. ⁴ Di, mí tà mína àdhi 'i, adrélé móndí àzaya nì màràbà nì tàbvó ta ni? Màràbà nda kàdré àyi totó àyi tà ka'íka'í na yà, kó ngalè kàdré dhèle ya dhi, tà nda adré akódhi nì tàndi nì mirì nì no kòdha. Tà bàti

* 13:9 13:9 A kònò Pfòma 20:13-17; Dùtèrònómè 5:17-21. † 13:9 13:9 A kònò Lèvitikè 19:18.

ró dhi, akódhi nda ni áyi totó tātá. Tàko ko, Mírì rĩnyĩ ìbe kitswázó akódhi ni 'o adrélé káyi totó tātá.

⁵ Aruka ni, dhya àlo adré kítú àlo dhi ni no kàdrì kítú àruka ki lavú. Di, dhya àzya adré ìna kítú títi dhi ki no ìrì. Adré ì ìlèá dhi, móndí àlo àlo títi dhi ì kàdrè tà ì dré adrélé nòlè tà bàti ró dhi ki ka'ì togó wáyi sè. ⁶ Dhya adrélépi kítú àlo dhi ni no kítú kàdrì ro dhi, adré 'òá kònìni kitswázó lindrì fe Mírì dré. Dhya adrélépi ngá títi dhi ki ka'ì nyàlè dhi, adré 'òá kònìni kitswázó lindrì fe Mírì dré. Angyá ko, adré àwoyà ta Giká dré ngá nda ki tà sè. Dhya adrélépi ngá àruka ki ka'ì nyàlè ko dhi, adré kpà 'òá kònìni kitswázó lindrì fe Mírì dré. Adré kpà àwoyà ta Giká dré ngá í dré adrélé nyàlè dhi ki tà sè. ⁷ Tàko ko, àma àmakya lídrì ìbe àma ki tàndi ì dré ko. Mà adré kpà dràlè àma ki tàndi ì dré ko. ⁸ Mà kàdrè lídrì ìbe dhi, mà adré ába kitswázó lindrì fe Mírì dré. Mà kàdrè kó dràlè dhi, mà adré dràlè kitswálè lindrì fe Mírì dré. Di mà kàdrè lídrì ìbe yà, kó ngalè mà kàdrè dràlè yà dhi, àma títi dhi ì Mírì àdhyà 'i. ⁹ Tà nda kòdhi sè dhi, Krísto dré gò dré adrizó, í kàdréró móndyá títi lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi ki Mírì ro be dhi bvó.

¹⁰ Di mì ró dhi, mí adré mína àmi adrúpi ni tàbvó ta àdho tà sè? Kó ngalè, mí adré àmi adrúpi ni ayizé àdho tà sè? Tàko ko, àma títi mà ni pfo àma ki totó Giká kandrà, kòtárò àma ki tàbvó be dhi bvó. ¹¹ Tàko ko, Giká ni Kúlì adré tää dhi:

«Ma, Mírì lídrì ro ni, má adré tää tà bàti ró dhi: Mòndyá títi dhi ki àyi ki kórókó títi má kandrà.

Mòndyá títi dhi ki tää àyi ki tàndi ki ti sè dhi, ma Giká 'i.»*

¹² Di àsà dhi, àma àlo àlo títi dhi i, mà ni àma ki tàndi ki tà ta Giká kandrà.

Ama ki adrúpi ki 'òma ledhélé ko dhi

¹³ Di àsà dhi, lè mà kògò vélé àma ki adrúpi ki tàbvó ta àma kòfalésè ko. Be ró dhi, mì kònò dóro, mì kò'oró tà àlo kitswálépi àmi ki adrúpi ni 'o dhèlè tàkonzi na dhi ko. ¹⁴ Ma adrélépi Mírì Yésu na ni, má adré ka'íá tàlè dhi, ngá àlo kitswá adrélé ndí ró áyi tàndi ni tà sè ko. Di, dhya àlo kàdrè ngá àlo dhi ni no ndí ró dhi, ngá nda ìna ndí ró akódhi dré bàti. ¹⁵ Mí kàdrè kizá fe àmi adrúpi dré ngá mí dré adrélé nyàlè dhi sè dhi, kòdhi mì adré vélé tà 'o lèlè sè ko. Lè mì kòkizá àmi adrúpi Krísto dré dràzo àsà nda ni tà ka'ika'ì, ngá mí dré adrélé nyàlè dhi sè ko. ¹⁶ Mí kòfè kpà láti móndí ì dré kitswázó ngá mí dré adrélé nòlè dóro dhi ni tà ta kònzì dhi ko. ¹⁷ Tàko ko, Giká ni Opì, tà adrézó ngá nya ìndì ngá mvu dhi 'i ko. Be ró dhi, Giká ni Opì nda ìna tà adrézó tà gyágya 'o, adrézó tà kídrikídri ìbe, adrézó kpà arí Tirí Lólo dré adrélé fèlè dhi ìbe dhi 'i. ¹⁸ Dhya àngùdhi adrélépi Krísto ni tà 'o kònìni dhi ni tà ni adré dóro Giká mìlèsè, ìndì móndí ì mìlèsè.

¹⁹ Di àsà dhi, lè mà kàdrè láti nda adrézó tà kídrikídri ìbe àma kòfalé, adrézó kpà ru timbà àma ki tà ka'ika'ì na. ²⁰ Mí kòpfu Giká ni àzi mányàngá ni tà sè ko. Bàti, mányàngá títi dhi ì dóro lavulé. Di, mí kàdrè àmi adrúpi ni 'o dhèlè ngá mí dré adrélé nyàlè dhi sè dhi, ngá nda ni nyàma atsá ìna tà kònzì ró mí dré. ²¹ Dóro ni, mí dré zà nyàlè yà, vínò mvùlè yà, kó ngalè tà àzya 'òlè yà dhi ko dhi, tà nda kàdrè àmi adrúpi ni 'o dhèlè dhi.

²² Di tà àngùdhi mì dré adrélé ka'ìlè dhi, mí kàdrè tà nda ni líkì àmi kòfalé Giká be. Kólénzè dhya adrélépi tà bha áyi tàndi dri tà ì dré ka'ìlè dhi ni tà sè ko dhi dré! ²³ Di, dhya àlo kàdrè ìna tà kayí í lèna ngá í dré adrélé 'òlè nyàlè dhi ni tà sè gò, adrézó ngá nda ni nya dhi, Giká ni tà bha akódhi nda dri. Tàko ko, akódhi adré tà 'o tà ka'ika'ì sè ko. Tà bàti ró dhi, tà àngùdhi adrélé 'òlè tà ka'ika'ì sè ko dhi, tàkonzi 'i.

15

Tà adrébhá àma ki adrúpi ki togó 'o kinílé dhi ki 'òma

¹ Lè àma adrébhá rĩnyĩ ró àma ki tà ka'ika'ì na dhi ì, mà kàdrè móndyá tà ka'ika'ì ìbe yàya dhi ki tà yàya do àma ki togó na. Mà kàdrè tà adrébhá àma ki togó 'o kinílé dhi ki 'o kòdhyà ko. ² Be ró dhi, àma àlo àlo títi dhi ì, mà kàdrè tà adrébhá àma ki adrúpi ki togó 'o kinílé dhi ki 'o kòdhyà, mà kàdréró àyi ki 'o dóro, adrézó àyi ki timbà àyi ki tà ka'ika'ì na be dhi bvó. ³ Angyá ko, Krísto ni tàndi 'o tá ìna tà adrébhá tà áyi togó 'o kinílé dhi ì ko. Ngóro Giká ni Kúlì dré adrélé tàlè dhi tĩni: «Làdhá móndí ì dré adrélé dhàlè mí rú dhi ì adhé má dri dre.»* ⁴ Tàko ko, tà títi atú tìsìlè Giká ni Kúlì na dhi ì, à tìsì kitswázó àma ki tadhá, ìndì àma ki timbà àma ki tà ka'ika'ì na, mà kàdréró togó tsi, adrézó mì bha Giká véna be dhi bvó.

⁵ Giká nda adré àma ki 'o togó tsi, adrézó àma ki timbà àma ki tà ka'ika'ì na dhi ni. Di akódhi kòfè kpà àmi adrélé ngá àlo ró àmi kòfalésè, ngóro Yésu Krísto dré tadhálè àmi

* 14:11 14:11 A kònò Esáyà 45:23. * 15:3 15:3 A kònò Longó ì 69:10.

dré dhi tîni, ⁶ mî kòkitswáró Giká, àma ki Mírì Yésu Kristo ni Atá ni rú bha kùle togó àlo sè be dhi bvó.

Yésu Kristo atsá màràbà ro mónnyá títi dhi i dré

⁷ Dì asà dhi, mî kàdré ru ka'í àmì kòfalésè, ngóro Kristo ni tàndi dré àmì ki ka'ile dhi tîni, kitswázó mîlanzilanzì fe Giká dré dhi bvó. ⁸ Tàko ko, má adrè táá àmì dré dhi: Kristo atsá Yúdá ànzì ki màràbà ro Giká ni tà bàti ni tà sè, kitswálé tà Giká dré tá lazilé àyi ki tábhì i dré dhi ki 'o títi, ⁹ mónnyá sùrú twá ro dhi i kòkitswáró kpà Giká ni rú bha kùle akódhì ni togó dóro sè be dhi bvó. Ngóro Giká ni Kúli dré adrélé tàle dhi tîni:

«Ásà dhi, má ni àmì rú bha kùle mónnyá sùrú twá ro dhi i kòfalé, adrézó longó ngo àmì rú sè.»[†]

¹⁰ Kúli nda adrè kpà táá dhi:

«Àmì sùrú twá ro ni i, mî kàdré lenzélé túmàní mónnyá Giká àdhya íbe wà!»[‡]

¹¹ Adrè kpà táá dhi:

«Àmì títi sùrú twá ro ni i, mî kàdré Mírì ni rú bha kùle wà!

Àmì mónnyá títi ni i, mî kàdré akódhì ni tà bha kuru!»[§]

¹² Esáyà adrè kpà táá dhi:

«Dhya àlo Yèsè ni kómvo lésè dhi ni apfò kitswálé òpì nya sùrú títi dhi i dri.

Mónnyá sùrú twá ro dhi ki mî bha akódhì véna.»^{*}

¹³ Giká adrézó mî bha asà dhi kòfè kólénzè i gàle tà kídrikídri be àmì léna bí, mî dré adrélé akódhì ni ka'í dhi sè, mî kàdréro véle mî bha akódhì véna lavulé Tirí Lólo ni rinyí sè be dhi bvó!

Pòlo ni àzi mónnyá sùrú twá ro dhi i véna dhi

¹⁴ Àma adrúpi i, àma tàndi má adrè ka'í tále dhi, mî ga àmikya tà dóro sè bí, tà nini sè bí, ìndì mî kitswá ru kodzò àmì kòfalésè bwà. ¹⁵ Dì, tágba kòninì dhi, má tisi tà àruka kòdhi i àmì dré tirì àko, kitswázó tà nda ki 'o agalé àmì léna dhi bvó. Tàko ko, Giká ni togó tani bhàle má rú dhi sè dhi, ¹⁶ bhà ma adrélé Yésu Kristo ni àzi 'òlepi ró mónnyá sùrú twá ro dhi i véna. Má adrè di tà 'o kòwàna àdhya tîni, adrézó Giká ni Rúbí Tani longó, mónnyá sùrú twá ro nda i kàdréro ngá fèle mòbòmà ro kitswálépi Giká mìlésè, Tirí Lólo dré bhàle adrélé lólo akódhì dré dhi i tîni.

¹⁷ Dì asà dhi, má adrè àma dri bha kuru Yésu Kristo na, àzi má dré adrélé 'òle Giká dré nda ni tà sè. ¹⁸ Dì, má kitswá màna tà àzya ta ko, kàdré ngbà 'í tà Kristo dré 'òle má sè mónnyá sùrú twá ro dhi ki adrizo Giká ni kúli ka'í 'òle dhi i ko dhi. 'O tà nda kòninì kúli i dré afèle má dré tàle dhi i sè, tà i dré afèle má dré 'òle dhi i sè, ¹⁹ tà twátwa língriga ró dhi ki rinyí sè, ìndì Tirí Lólo ni rinyí sè. Dì má longó Kristo ni Rúbí Tani nda kídholé Yèrusalémà na tsàle byá bvò Ilirikò àdhya na. ²⁰ Angyá ko, ma tá ngbú lovó íbe tò lizo Rúbí Tani nda ni longó àrà Kristo ni tà yizo rè ko dhi i 'àsè, má kòtobhàro ngá dzópá dhya àzya dré bhàle dhi dri ko. ²¹ Ngóro Giká ni Kúli dré adrélé tàle dhi tîni:

«Mónnyá akódhì ni tà longózó àyi dré rè ko dhi ki akódhì ni no.

Mónnyá akódhì ni tà yibhá rè ko dhi ki akódhì ni tà àndu ni.»[†]

Pòlo lè tsàle Rómà na

²² Vésè be bí, àzi nda kíkí tá láti má dré lizo àmì ki no ko dhi ni. ²³ Dì, nyànomvá dhi, má 'o àzi màna bvò kòni i 'àsè dhi akilé títi dre. Kóná bí, ma tá lovó íbe tò lizo àmì ki no. ²⁴ Dì má adrè mî bha àmì ki nòzo má dré lavurá'a lile bvò Esèpanyá àdhya na dhi 'á, mà kòkitswáró lenzélé túmàní àmì íbe lókyá tsà sè. Amvolásà dhi, mî ni kitswá àma ledé má dré lizo Esèpanyá na.

²⁵ Dì, nyànomvá dhi, má adrè màna lile Yèrusalémà na, kitswálé ngá adzì mónnyá lólo Giká àdhya i dré. ²⁶ Tàko ko, mónnyá ka'ibhá Màkèdoniyá na ìndì Akáyà na dhi i nò tá dóro ni, ì dré ngá lokolé fèle lemerèbhá mónnyá ka'ibhá Yèrusalémà na dhi i kòfalé dhi i dré dhi. ²⁷ Àyi nda i kisu tá tà nda 'òle dhi àyi. Dì, tà bàti ró dhi, àyi tá mónnyá nda ki màri íbe. Tàko ko, mónnyá sùrú twá ro dhi i kòkisu tá tani Tirí Lólo dré fèle Yúdá ànzì i dré dhi túmàní àyi íbe dhi, àyi màri Yúdá ànzì nda kya íbe. Adrè di leá dhi, mónnyá sùrú twá ro nda i kàdré àyi ki ngá lanzi Yúdá ànzì nda i dré. ²⁸ Dì má kàdzi ngá fèle nda i àyi dré gò, àzi nda ni 'òzo akilé títi dre dhi, má ni láti do lavuzó àmì tasè gò, lile Esèpanyá na. ²⁹ Má ni tàle dhi, lókyá má dré dra tsàzo àmì véna dhi sè dhi, má ni tsa Kristo ni tà tani íbe bí dhi be.

† 15:9 15:9 A kònò Longó i 18:50; 2 Sàmùwélé 22:50. ‡ 15:10 15:10 A kònò Dütèronómè 32:43. § 15:11 15:11 A kònò Longó i 117:1. * 15:12 15:12 A kònò Esáyà 11:10. † 15:21 15:21 A kònò Esáyà 52:15.

³⁰ Ama adrúpi i, má adré àmi ki kodzó àma ki Mírì Yésu Krìsto ni rú sè, ìndì lèlè Tírì Lólo àdhya sè, mì kàdréro tà zi Giká tí má dré, adrézó àdzú bhu tùmáni má be. ³¹ Mì kàdré tà zi tíá, kàpáro ma mónyá ka'ìbhá ko Yùdáyà na dhi i drígàsè be dhi bvó. Mì kàdré kpá tà zi, mónyá ka'ìbhá Yerusalémà na dhi i kòka'íro tà má dré adrélé 'òlè àyi dré dhi be dhi bvó. ³² Di Giká kòlè dhi, má ni tsa àmi véna arí be bí gò, mà dré kitswázó lovolé tsà tùmáni àmi ìbe. ³³ Giká adrélépi tà kàdríkàdri fe dhi kàdré tùmáni àmi ìbe títi! Kàdré kònini.

16

Pólò ni mòdo fema móndí twátwa i dré dhi

¹ Má lè àma ki amvúpi Fówibè ni tà tadhálé àmi dré. Akódhi nda màràbà Ekèlèzyà Kèkùrèyà na dhi àdhya 'i. ² Má adré leá dhi, mì kòka'í akódhi dòle dóro Mírì Yésu ni rú sè, ngóro dré kitswálé mónyá lólo Giká àdhya i sè dhi tìni. Mì kòledé kpá akódhi tà àngúdhi dré adrézó lovolé ni ìbe dhi sè be. Angyá ko, akódhi ni tàndi ledé móndí bí dhi i dre. Ledé kòkpá ma 'i.

³ Mì kòfè mòdo Pírìsíkà i dré Akilá be. Ayi nda i àma àziàmù Yésu Krìsto na dhi 'i. ⁴ F ka'í tá àyi ki tàndi ki lídrì fèlè adrélé ànyi dràdrà mìlè, kitswázó àma tídrì dhi bvó. Di má adré ngbà 'i àwoyá fe àyi dré ma kalóma ko. Ekèlèzyà títi mónyá sùrú twá ro dhi kya i adrè kòkpá àwoyá fe àyi dré. ⁵ Mì kòfè kpá mòdo mónyá Ekèlèzyà àdhya adrèbhá ru kímó àyi ki dzó na dhi i dré be. Mì kòfè mòdo àma arúpi Epènétò, má dré lèlè tò dhi dré be. Akódhi nda tá dhya Krìsto ni ka'ìlepi drìdrì bvò Asiyá àdhya na dhi 'i. ⁶ Mì kòfè mòdo Màriyá, àzì 'òlepi landèzo àmi dré dhi dré be. ⁷ Mì kòfè mòdo Andrònìkò i dré Yùniyá be be. Ayi nda i àma aró, mà dré tá adrézó tùmáni àyi ìbe bàdzó na dhi 'i. Ayi kpá móndí kàdrì àpòstolò i kòfalé dhi 'i. F ka'í tá kpá Krìsto drìdrì má kandra.

⁸ Mì kòfè mòdo àma arúpi Apilíyátò, má dré lèlè Mírì na dhi dré be. ⁹ Mì kòfè mòdo Urùbànò, àma ki àziàmù Krìsto na dhi dré be. Mì kòfè mòdo àma arúpi Sàtàkísà, má dré lèlè tò dhi dré be. ¹⁰ Mì kòfè mòdo Apélé, àyi tà ka'íkà'í Krìsto na dhi ni tadhálépi ngádra 'a dhi dré be. Mì kòfè mòdo mónyá Arìstòbùlò ni dzó na dhi i dré be. ¹¹ Mì kòfè mòdo àma aró Eródíyò dré be. Mì kòfè mòdo mónyá Mírì Yésu ni ka'ìbhá Nàrùkìsò ni dzó na dhi i dré be. ¹² Mì kòfè mòdo Trífayinà i dré Trífòsà be be. Ayi nda i tòkò adrèbhá Mírì ni àzì 'o landèzo dhi 'i. Mì kòfè mòdo àma arúpi Pèrùsì, má dré lèlè tò dhi dré. Akódhi nda tòkò àzà adrélépi Mírì ni àzì 'o togó wáyi sè dhi 'i. ¹³ Mì kòfè mòdo Rúfù, Mírì dré zìlè dhi dré, ìndì andre ni adrélépi kòkpá àma andre ró dhi dré be. ¹⁴ Mì kòfè mòdo Asìkùrìtò dré, Fèlègònà dré, Erumè dré, Pàtróbà dré, Erumá dré, ìndì àma ki adrúpi adrèbhá àyi ìbe dhi i dré be. ¹⁵ Mì kòfè mòdo Filòlògò dré, Yùliyá na dré, Nèrèwù dré amvúpi ni be, Olipà dré, tùmáni mónyá títi Giká àdhya adrèbhá àyi ìbe dhi ìbe. ¹⁶ Mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalèsè lèlè sè. Ekèlèzyà títi Krìsto àdhya i fè kòkpá mòdo àmi dré.

Tà tàlè kùdù ro mónyá ka'ìbhá ki kodzózó dhi i

¹⁷ Ama adrúpi i, má adré àmi ki kodzó, mì kàdréro àmi ki líkì mónyá adrèbhá àmi ki 'o ru lanzi àmi kòfalèsè dhi ki tà sè. Ayi nda i adrè tà twá tadhá tà mì dré kùsúlé dhi i rúsè, adrézó móndí àruka ki 'o ledhélé tàkonzì na. Mì kàdré adrélé twá àyi rúsè. ¹⁸ Tàko ko, mónyá làsú be kònini nda i adrè àma ki Mírì Yésu Krìsto ni tà 'o akódhi ni màràbà i tìni ko. Be ró dhi, àyi àyikya màràbà àyi ki tàndi ki lovolé kya 'i. F adrè kùlì kìnìkànì ki ta túrúpú kùlì ìbe, adrézó móndí tà nìbhá ko dhi ki líti. ¹⁹ Di, kàdré ìna àmi ki tà sè dhi, mónyá títi dhi i yi tàlè dhi, mì adrè Mírì ni kùlì ka'í 'òlè ngíni ya dhi 'i. Má adrè di lenzélé àmi ki tà sè. Di, má adrè leá dhi, mì kàdré tògya ró tà dóro ki tà sè, adrélé kpá tà àko àmi rú tà kònzi ki tà sè. ²⁰ Tayí ngbà 'i lókýá tsà, Giká adrélépi tà kàdríkàdri fe dhi dré àmi ki fèzo Sàtánà ni ató àmi ki pá zàlè.

Ama ki Mírì Yésu kòbhà àyi togó tani àmi rú!

²¹ Ama àziàmù Timòtèyò fè mòdo àmi dré. Lùkiyò, Yàsónà, ìndì Sòsìpàtrò adrèbhá àma aró ro dhi, i fè kpá mòdo àmi dré.

²² Ma, Tèrùtíyò wárágà kònìdhi ni tisìlepi ni, má adrè mòdo fe àmi dré Mírì ni rú sè.

²³ Gáyò, àma ki ka'ìlepi dòlè àyi dzó na mónyá títi Ekèlèzyà àdhya ìbe dhi, fè mòdo àmi dré. Erástò bhàandre kònìdhi ni làfa líkìlépi dhi, tùmáni àma ki adrúpi Kùwàrùtò be dhi i fè kpá mòdo àmi dré. [²⁴ *]

Giká ni rú bhàma kùlè kùdù ro dhi

* **16:24** 16:24 Wárágà Giká ni Kùlì tisizo àyi dri drìdrì dhi i léna dhi, à adrè kùlì kòni ki kùsú kònwa ko: [Ama ki Mírì Yésu Krìsto ni togó tani kàdré àmi ìbe. Kàdré kònini.]

²⁵ Rúku kàdré Giká dré! Akódhi rinyí ìbe kitswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'í na, Yésu Krísto ni Rúbí Tani má dré adrélé longólé dhi sè, ngóro Giká dré tà ni zùle kínó lésè dhi ni tadhálé dhi tìni. ²⁶ Nyànomvá dhi, Giká adrélépi kóná vésè kólyá nda 'o tà nda apfòle ngádra 'á tà prófétà ì dré tisìle áyi Kúlí na dhi ì sè, kitswálé mómí sírú títí ì lésè dhi ì kòka'író akódhi, adrézó kpà akódhi ni kúlí ka'í 'òle be dhi bvó. ²⁷ Milanzìlanzi kàdré Giká àlo kwákwá tògya ró nda dré Yésu Krísto sè kóná vésè kólyá! Kàdré kònini.

Wárágà Pólò dré tisile Kòrìtòbhá i dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile móndyá ka'ìbhá Kòrìtò na dhi i dré dhi ni àlo 'i. Kòrìtò nda tá bhàandre kàdrì Gírìkì kya ki àlo 'i, ìndì bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Akáyá àdhya drìle dhi 'i. Mòndì bì bhàandre nda na dhi i adrè tá ngá gí ìndì ngá lagí, adrézó giká tàko ki lindrì bha, adrézó tògyá nda nìle. Ayi bì dhi i adrè tá kpà atsilé swà ro ndòtò tà 'obe. Pólò tsa tá Rúbì Tani longó gò Ekèlézyà bhàzo kònàle, dré tá adrèrà'a ayi atsi andre ni rì to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 18:1-17).

Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisi kitswázó móndyá ka'ìbhá dhi ki drì ta tà twátwa apfòbhá ayi kòfalé dhi i sè. Adrè ayi ki kodzó tà ì dré tá adrézó ru lanzí ayi kòfalésè dhi ki tà sè, ndòtò tà ayi ki àruka ì dré tá adrélé 'òle dhi ni tà sè, ìndì tà ì dré tá adrézó tàbvò ta ayi kòfalésè dhi ki tà sè. Adrè kpà tà tadhá ayi dré tà twátwa ì dré tá lizilé dhi i dri: lámó ni tà, manyàngá fèle giká tàko ì dré dhi ni nyàma ni tà, àgo ki tà tòkò ìbe lisámbò na dhi, manyàngá Mírì àdhya ni tà, tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi ki tà, lèle ni tà, Krísto ni ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà, ìndì móndyá dràbhá dre dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi ki tà.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì àwoyà fèma Kòrìtòbhá ki tà sè dhi (1:1-9)
- 2) Tà móndyá ka'ìbhá dhi ì dré adrézó ru lanzí àsà dhi i (1:10-4:21)
- 3) Ndòtò tà móndyá ka'ìbhá ì kòfalé dhi (5:1-13)
- 4) Tà ì dré adrézó tàbvò ta ayi kòfalésè dhi i (6:1-20)
- 5) Lámó ni tà (7:1-40)
- 6) Giká tàko ki tà (8:1-11:1)
- 7) Ago ki tà tòkò ìbe lisámbò na dhi, ìndì manyàngá Mírì àdhya ni tà (11:2-34)
- 8) Tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi i (12:1-14:40)
- 9) Krísto ni ngàma dràdrà 'àsè, móndyá dràbhá dre dhi kya ìbe dhi ki tà (15:1-58)
- 10) Làfa lokólé Ekèlézyà Yèrusalémà na dhi dré dhi, ìndì kúlí kùdù (16:1-24)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Giká dré azilé adrélé Yésu Krísto ni àpòstolò ro ngóro ì dré lèle dhi tìni dhi, túmání àma ki adrúpi Sòseténè be dhi, ² mà adrè wárágà kònìdhi ni tisi Ekèlézyà Giká àdhya Kòrìtò na dhi dré, àmi Giká dré bhàle twá adrélé móndyá lólo ìna i ró Yésu Krísto na dhi i dré. Giká azí àmi adrélé lólo túmání móndyá títí àrà títí i 'àsè adrbhá àma ki Mírì Yésu Krísto ni zi ayi ki Mírì ro dhi ìbe. Bàti, akódhi nda Mírì àyikya 'i, ìndì àmakya 'i.

³ Giká àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi ì kòbhà ayi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré!

Tà tani móndyá ka'ìbhá dhi ì dré kisùlé Krísto na dhi i

⁴ Mà adrè ngbú adrélé àwoyà ta àma Giká dré àmi ki tà sè, dré ayi togó tani bhàle àmi rú Yésu Krísto na dhi sè. ⁵ Tàko ko, mà dré adrélé Yésu Krísto na dhi sè dhi, Giká 'o àmi gàle tà tani títí dhi i sè, àmi ki kúlí tàma na ìndì àmi ki tà nìma na. ⁶ 'O tà nda àmi lèna kònini tadházó dhi, Krísto ni tà mà dré longólé gò mà dré ka'izoá dhi tà bàti 'i dhi. ⁷ Àsà dhi, tà tani Giká dré adrélé fèle dhi ki àlo pí àmi ko, mà dré adrèrà'a àma ki Mírì Yésu Krísto ni agòma letè lovó sè dhi 'á. ⁸ Akódhi ni àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'ì na tsàle lókyá kùdù sè nì, mà kàdréró tà àko àmi rú kítú àma ki Mírì Yésu Krísto dré dra agòzo dhi títí. ⁹ Giká àmi ki azilèpi ru amú ayi Mvá, àma ki Mírì Yésu Krísto be nda, kitswá adrélé ka'ile togó wáyi sè.

Tà móndyá ka'ìbhá dhi ì dré adrézó ru lanzí àsà dhi i

¹⁰ Àma adrúpi i, mà adrè àmi ki kodzó àma ki Mírì Yésu Krísto ni rú sè: Àmi títí, mà kàdré ru yi àmi kòfalésè, mà kàdréró ru lanzí àmi kòfalésè ko, be ró dhi, mà kàdréró ngá àlo ró kitswálé títí, tà mà dré adrélé kisùle dhi i sè, ìndì tà mà dré adrélé lèle 'òle dhi i sè. ¹¹ Àma adrúpi i, mà yi móndí àruka Kòlówè ni dzó lésè dhi i tí dhi, lawà àmi kòfalé be dhi 'i. ¹² Kòdhi ìbe dhi, mà adrè yíá tàle dhi, àmi kòfalé dhi, dhya àlo adrè táá dhi: «Ma Pólò ni lebèlepi 'i.» Dhya àzya adrè kó táá dhi: «Ma mána Apólò ni lebèlepi 'i.» Azya ni: «Ma mána Pèterò ni lebèlepi 'i.»* Azya ni: «Ma mána Krísto ni lebèlepi 'i.»

* 1:12 1:12 Giká ni Kúlí tisile Gírìkì ti sè dhi lèna dhi, à adrè «Kéfà» kísú kònwa. Rú nda rú àzya Pèterò àdhya 'i.

¹³ Mì adré kisúá dhi, à ni kitswá tsí Krísto ni lanzí bwà? A tidí tá Póló drále fa kipakípa dri àmi kí tà sè dhi kòdhyá? A fè tá bàtísímò àmi dré Póló ni rú sè? ¹⁴ Má adré mána àwoyá ta Giká dré, má dré bàtísímò fèle dhyá àlo àmi kòfalé dhi dré ko dhi sè. Má fè ngbà 'í Kùrisípò ì dré Gáyò be. ¹⁵ Dì dhyá àlo kitswá taá dhi, à fè bàtísímò àmi dré áma rú sè dhi ko. ¹⁶ (Bàti, má fè kpà bàtísímò mónyá Sètéfàna ì dzó lésè dhi ì dré. Dì, má ì má fè tá bàtísímò dhyá ázya dré 'í káyá dhi ko.) ¹⁷ Tàko ko, Krísto mù ma kitswálé bàtísímò fe móndí ì dré ko. Be ró dhi, mù ma kitswálé Rúbí Tani longó móndí ì dré dhi bvó. Dì, má adré mána Rúbí Tani nda ì longó kúli angábhá móndí kí tògyá lésè dhi ì sè ko, Krísto ni dráma fa kipakípa dri dhi kàtsáró tà rìnyí àko dhi ró ko.

Yésu Krísto, rìnyí ìndì tògyá Giká àdhyá 'í

¹⁸ Tàko ko, Krísto ni fa kipakípa nda ì tà adréle longólé dhi sù ngóro tà azaaza tìni mónyá adrébhá lile dràdrá kisú dhi ì dré. Dì, áma adrébhá lile lídrì kisú dhi ì dré dhi, tà nda ìna rìnyí Giká àdhyá 'í. ¹⁹ Tàko ko, Giká ì Kúli adré taá dhi:

«Má ìni tògyabhá kí tògyá kizá.

Má ìni mónyá tà nibhá dhi kí tà nìni 'o atsálé tà tàko ró.»[†]

²⁰ Dì tògyabhá ì ángwà? Mónyá tà ndabhá nìle dhi ì ángwà? Tògyabhá adrébhá tà kayí àyi kòfalésè lókyá ándró kòndi sè dhi ì ángwà? Giká tadhá ngádra 'á dhi, tògyá bvò kòndi àdhyá tà azaaza 'í dhi! ²¹ Tàko ko, akódhi ìni tògyá sè dhi, tayí tá ì mónyá bvò kòndi àdhyá ì dré kitswálé nìle àyi kí tàndi kí tògyá sè bwà dhi ko. Be ró dhi, nò ìna dóro ìni, ì dré adréle mónyá adrébhá àyi ka'í dhi kí tídrì, tà sùlepi tà azaaza tìni adréle longólé dhi sè dhi. ²² Tàko ko, Yúda ànzì ì adré tà líndrìga ró dhi kí zì nòle dhi kòdhyá. Gírìkì ì adré àyikya tògyá nda nìle dhi kòdhyá. ²³ Dì, áma ró dhi, má adré àmakya Krísto tídlé fa kipakípa dri dhi ìni tà longó kòdhyá. Tà nda kòdhi tà adrélepi Yúda ànzì kí 'o ledhélé dhi 'í, ìndì tà azaaza mónyá sùrú twá ro dhi ì dré dhi 'í. ²⁴ Dì, mónyá Yúda ànzì ró ìndì sùrú twá ro Giká dré azilé dhi ì dré dhi, Krísto nda rìnyí Giká àdhyá 'í, ìndì tògyá Giká àdhyá 'í. ²⁵ Tàko ko, Giká ìni tà sùlepi tà azaaza tìni dhi ìna tògya ró móndí kí tògyá lavú. Kòdhi ìbe dhi, Giká ìni tà sùlepi tà yàya tìni dhi ìna rìnyí ró móndí kí rìnyí lavú.

²⁶ Áma adrúpi ì, mì kisú rè ngalé àmi tá móndí ngíni ya dhi ká, lókyá Giká dré tá àmi kí azírà'a dhi. Àmi kòfalé dhi, móndí bí dhi ì tá tògyabhá 'í ko móndí ì mílèsè dhi. Àmi kí àruka bí dhi ì tá móndí kàdrìkàdrì 'í ko. Àmi kí àruka bí dhi ì tá móndí angábhá ópí kí sùrú lésè dhi 'í ko. ²⁷ Dì, Giká kípè ìna mónyá mónyá bvò àdhyá ì dré adréle nòle azaaza ró dhi ì kòdhyá, kitswázó kanyò fe tògyabhá ì dré dhi bvó. Kípè mónyá mónyá bvò àdhyá ì dré adréle nòle yàya dhi ì kòdhyá, kitswázó kanyò fe mónyá rìnyí ró dhi ì dré dhi bvó. ²⁸ Kípè mónyá mónyá bvò àdhyá ì dré adréle nòle tà tàko ró, adréle kpà zèle zèzè dhi ì kòdhyá, kitswázó tà kàdrì bvò àdhyá kí kizá, ²⁹ dhyá àlo kòkìtswáro àyi afà Giká kandrà ko dhi bvó. ³⁰ Dì Giká 'o àmi ru amú Yésu Krísto be dhi ìni. 'O kpà Krísto nda adréle áma dré tògyá angálépi ì vélèsè dhi 'í. Tàko ko, akódhi nda dhyá àmi kí bhàlepi gyágya ìndì lólo Giká kandrà dhi 'í, ìndì dhyá àmi kí apálépi tàkonzì lésè dhi 'í. ³¹ Asá dhi, ngóro Giká ìni Kúli dré adréle tàle dhi tìni: «Lè dhyá adrélepi àyi afà dhi kàdré àyi afà tà Mírì dré 'òle dhi kí tà sè.»[‡]

2

Krísto tídlé fa kipakípa dri dhi ìni tà longoma

¹ Áma adrúpi ì, lókyá má dré tsàzo Giká ìni tà lùzu ró dhi ìni longó àmi dré dhi sè dhi, má longó tá tà nda kúli kùnikìni ì sè ko, ìndì tògyakúli ì sè ko. ² Tàko ko, má lè tá tà àzya 'òle nìle àmi kòfalé ko, kàdré ngbà 'í Yésu Krísto, dhyá tídlé fa kipakípa dri dhi ìni tà 'í ko dhi. ³ Asá dhi, má dré tá adrerà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, ma tá móndí tà ìbe yàya, adrélepi tíri ró adréle lyále lyále dhi 'í. ⁴ Tà má dré longólé àmi dré nda, má longó tà tògyakúli kitswázó àmi kí togó asé dhi ì sè ko. Be ró dhi, má longó mána tà nda rìnyí Tírì Lólo dré tadhále dhi sè, ⁵ àmi kí tà ka'ika'í kàdréro àyi totó tògyá móndí kya dri ko, be ró dhi, kàdréro àyi totó rìnyí Giká àdhyá dri.

Tògyá Giká àdhyá

⁶ Dì, tágba dré adrézó kònni dhi, má adré àmakya tògyá àlo dhi ìni tadhá mónyá lí'wábhá àyi kí tà ka'ika'í na dhi ì kòfalé. Dì, tògyá nda ìna tògyá bvò kòndi àdhyá 'í ko, ìndì tògyá ópí bvò kòndi àdhyá àyi kí tà dré adrézó akilé dhi kya 'í ko. ⁷ Be ró dhi, má adré àmakya Giká ìni tògyá dré zùle zùzù kínó lésè dhi ìni tadhá kòdhyá. Giká bhà tá tògyá nda drìdrì bvò ìni bhàma kandrà, má kòkisúro mìlanzilanzì asá. ⁸ Opí bvò kòndi

[†] 1:19 1:19 A kònò Esáyá 29:14. [‡] 1:31 1:31 A kònò Yèrèmiyá 9:23.

àdhya ì nì àyíkya tògyá nda ko. Kònò ì kònì tá be dhi, ì kitswá tá àma ki Mírì m̀lanzilanzì ro dhi nì tidí dràle fa k̀pak̀pa dri dhi ko. ⁹ Dì, ngóro tísile Giká nì Kúlí na dhi t̀nì: «Tà móndí ki m̀ dré nòle rè ko, àyi ki bíbhále dré ỳle rè ko, ì dré kpà kisùle rè ko dhi, Giká bhà drìdrì zùle móndyá adrèbhá àyi le dhi ì dré.»*

¹⁰ Dì, Giká tadhá ìna tà l̀zù ró nda àma dré Tírì Lólo nì r̀nyì sè dre. Tàko ko, Tírì nda adrè tà títi dhi ki tabh̀, adrèzó nd̀nd̀ t̀ Giká dré zùle zùzù dhi ki ni. ¹¹ Angyá ko, móndí ì kófalé dhi, àdhi nì tà dhya àlo dré adrélé kisùle ì léna dhi nì, kàdré ngbà 'ì dhya nda nì togó 'ì ko dhi? Kókpà kòdhì t̀nì, dhya àlo nì tà Giká dré adrélé kisùle dhi ì ko. Ngbà 'ì Giká nì Tírì nì nì. ¹² Ama ró dhi, mà kisú tírì bvò kòndi àdhya kòdhyà ko. Be ró dhi, mà kisú àmakya Tírì angálépi Giká vélésè dhi kòdhyà, mà kòkítswá ró tà tani Giká dré afèle àma dré àyi togó tani sè dhi ki ni be dhi bvò. ¹³ Mà adrè tà nda kòdhì ki ta kòdhyà. Dì, mà adrè t̀áá kúlí móndí ki tògyá dré adrélé tadhále dhi ì sè ko. Be ró dhi, mà adrè àmakya t̀áá kúlí Tírì dré adrélé tadhále dhi ì sè. Mà adrè d̀i tà Tírì àdhya ki ta kúlí Tírì àdhya ì sè. ¹⁴ Dhya Giká nì Tírì àko dhi kitswá ìna tà adrèbhá angálé Tírì nda vélésè dhi ki ka'ì bwà ko. Tàko ko, akòdhì mìlèsè dhi, tà nda ì tà azaaza 'ì. Kitswá kpà tà nda ki àndu ni bwà ko. Angyá ko, à kitswá ngbà 'ì tà nda ki àndu ni lanzilé Tírì sè bwà. ¹⁵ Dhya Giká nì Tírì ìbe dhi adrè tà títi dhi ki bvò nì lanzilé. Dì, dhya àzya kitswá ìna akòdhì nda nì tàbvò nì tàle bwà ko. ¹⁶ Tàko ko, «Adhi ǹ tà Mírì dré adrélé kisùle dhi nì? Adhi nì kitswá akòdhì nì drì ta nì?»†
Dì, àma ró dhi, àma àmakya Krísto nì tà kisùkisù ìbe àma léna.

3

Màràbà Giká àdhya ì

¹ Àma adr̀pi ì, mà dré tá adrèrà'a àmi ìbe dhi 'á dhi, mà kitswá tá tà ta àmi dré ngóro móndí l̀'wábhá àyi ki tà ka'ìka'ì na dhi ì dré dhi t̀nì ko. Má tà tá d̀i tà àmi dré ngóro móndí bvò àdhya ì dré dhi t̀nì, ìndi móndí adrèbhá ànzimvá ro Krísto nì ka'ìma na dhi ì dré dhi t̀nì. ² Má fè tá àmi dré bàsú kòdhyà, mànyàngá tòm̀bátòm̀ba dhi 'ì ko. Tàko ko, m̀ kitswá tá àmikya ngá nda nì mvo bwà ko. Tà bàti ró dhi, m̀ kitswá dhu rè mvoá bwà ko. ³ Àmi dhu rè móndí bvò àdhya ì t̀nì. Tàko ko, m̀ adrè àmikya lovó kònzì bha, adrèzó kpà lawále àmi kófalésè. Dì àmi tsì móndí bvò àdhya 'ì ko? M̀ adrè tsì tà 'ò móndí kya t̀nì ko? ⁴ Angyá ko, àmi ki àlo kàdré t̀áá dhi «Ma Pólò nì lebèlepi 'ì,» ìndi àzya nì kó «Ma Apólò nì lebèlepi 'ì» dhi, kòdhì m̀ adrè tsì tà 'ò móndí kya t̀nì ko?

⁵ Apólò ìna àdhi 'ì? Pólò d̀i kó ìna àdhi 'ì? Ama ngbà 'ì Giká nì màràbà m̀ dré Yésu nì ka'ìzo àyi ki kúlí sè dhi 'ì. Ama àlo àlo títi dhi ì, mà 'ò àzi Mírì dré bhàle àma drigá dhi kòdhyà. ⁶ Má r̀i tà kòrì gò, Apólò dré ỳi dàzo dr̀á. Dì, Giká 'ò ìna kòrì nda mbàle dhi nì. ⁷ Àsà dhi, dhya adrélépi kòrì r̀i dhi, ìndi dhya adrélépi ỳi da dhi, móndí kàdrì 'ì ko. Dhya kàdrì ngbà 'ì Giká adrélépi kòrì 'ò mbàle dhi 'ì. ⁸ Dhya adrélépi kòrì r̀i dhi ì dhya adrélépi ỳi da dhi be dhi ki àzi àlo. D̀i àyi àlo àlo títi dhi ki làgì kisú àyi ki tàndi ki àzi ì dré 'òle dhi t̀. ⁹ Tàko ko, àma Giká nì àziàmú 'ì. Àmi àmikya Giká nì amvú 'ì. Àmi kókpà Giká nì dzó adrélé síle dhi 'ì.

¹⁰ Giká nì togó tani bhàle mà r̀ú dhi sè dhi, mà bhà dzó nì pá ngóro dzó sílepi tògyá sè dhi t̀nì gò, móndí àruka ì dré adrèzó ngá tobhà dr̀á. Dì, adrè léá dhi, àyi àlo àlo títi dhi ì kònò dóro ngalé ì adrè tobhàá ngini ya dhi. ¹¹ Tàko ko, dhya àlo kitswá dzópá àzya bha dzópá bhàle dre dhi r̀úsè bwà ko. Dzópá bhàle nda, Yésu Krísto 'ì. ¹² Dzópá nda dri dhi, móndí àruka ki ngá tobhà óró sè yà, àrezá sè yà, k̀rà làgì kyàkyà dhi ì sè yà, fa sè yà, kòzò sè yà, kó ngalé kayisá sè yà dhi. ¹³ Dì à nì àyi àlo àlo títi nda ki àzi ì ngini ya dhi nì no ngàdra 'à kítú tàbvò t̀azo dhi tú. Tàko ko, Giká nì àyi àlo àlo títi dhi ki àzi ki tabh̀ àtsi sè, tadházóá dhi, àzi nda ì ngalé ngini ya dhi. ¹⁴ Dhya àlo nì àzi kàdré àyi totó t̀atà dhi, akòdhì nda nì làgì kisú àzi nda sè. ¹⁵ Dì, dhya àzya nì àzi kòve àtsi sè vevè dhi, akòdhì nda kitswá ìna làgì kisú ko. Akòdhì nì tàndi nì adrí, d̀i kàdrì gba yà dhi, à nì su ngóro móndí akpólépi àtsi mìsè dhi t̀nì.

¹⁶ M̀ nì no tàle dhi, àmi Giká nì t̀epèlò 'ì, ìndi Giká nì Tírì adrè adrélé àmi léna dhi? ¹⁷ Dhya àlo kòpfu Giká nì t̀epèlò dhi, Giká nì kókpà akòdhì nda nì pfu dràle. Tàko ko, Giká nì t̀epèlò ìna lólo, ìndi àmi akòdhì nì t̀epèlò nda 'ì.

¹⁸ M̀ kàdré àmi ki tàndi ki l̀ití ko. Dhya àlo àmi kófalé dhi kàdré kisùá dhi, ì tògyá líyì 'ì tògyá bvò kòndi àdhya sè dhi, lè akòdhì nda kàtsá móndí azaaza ró, kàtsáro tògyá líyì ro bàti. ¹⁹ Tàko ko, tògyá bvò kòndi àdhya tà azaaza 'ì Giká mìlèsè. Ngóro Giká nì Kúlí dré adrélé tàle dhi t̀nì: «Akòdhì adrè tògyabhá ki 'ò la'ìle àyi ki tàndi ki túrúpfu tà

* 2:9 2:9 A kònò Esáyá 52:15; 64:3. † 2:16 2:16 A kònò Esáyá 40:13.

silé.»* ²⁰ Adré kpá tǎá dhi: «Mírì nǐ tǎle dhi, tǎ tògyabhá ì dré adréle kisùle dhi ì tǎ tako 'ì dhi be.»† ²¹ Adré ò lǎá dhi, mǐ kògò adréle àmì kǐ afá mǒndí kǐ tǎ sè ko! Tǎko ko, tǎ tí tǐ dhi ì àmíkya 'ì. ²² Kàdré Pólò 'ì yà, Apólò 'ì yà, Pétèrò 'ì yà, bvo kònìdhi 'ì yà, lídrì 'ì yà, dràdrà 'ì yà, lókyá àndrò kònìdhi 'ì yà, kó ngalè lókyá adrélepi alile dhi 'ì yà dhi, tǎ tí tǐ dhi ì àmíkya 'ì. ²³ Dì àmì àmíkya Krísto àdhyà 'ì, ìndì Krísto Gíká àdhyà 'ì.

4

Krístico ni àpóstolò ì

¹ Asà dhi, mǐ kàdré àma kǐ no ngóro Krísto ni àzì 'obhá ì ró, ìndì dhyà Gíká nǐ tǎ lùzu ró dhi kǐ bhàzo àyì drígá dhi ì ró. ² Dì adré leá dhi, dhyà àzì bhàzo drígá dhi kàdré mǒndí àyì mírì dré kitswálé ka'ìle togó wáyì sè dhi 'ì. ³ Dì, mǐ kàdré àmíkya àma tǎbvó ta yà, kó ngalè tǎbvó tǎlepi bvo kòndì àdhyà kàdré tǎá nǐ yà dhi, tǎ nda tǎ tǎko 'ì má mǐlèsè. Ama tǎndì má adré ndìndì àma tǎbvó ta ma ko. ⁴ Ama togó adré àma arókì tǎ àlo sè ko. Dì, kòdhi adré tadhá dhi, ma gyágya Gíká kandrà dhi ko. Dhyà adrélepi àma tǎbvó ta dhi ngbà 'ì Mírì 'ì kalóma. ⁵ Asà dhi, lè mǐ kàdré dhyà àlo nǐ tǎbvó ta drìdrì lókyá Gíká dré bhàle dhi kandrà ko. Mǐ kàdré Mírì Yésu nǐ agòma letè. Akódhi nda nǐ tǎ zùle tǐnìnvá na dhi kǐ 'o apfòle ngádra 'á gò, tǎ mǒndí ì dré lèle 'òle àyì kǐ togó na dhi kǐ tadházò. Dì mǒndí àlo àlo tí tǐ dhi kǐ rúku kitswálépi àyì sè dhi nǐ kisú Gíká véna.

⁶ Ama adrúpi ì, má tadhá tǎ nda kòdhi ì àmì dré àma kǐ tǎndì ì rú Apólò be, mǐ kònìró lile wvawwà ro tǎ tǐsile dhi ì rúsè ko, mǐ kàdréro kpá drìkàdrì ro adrézò mǒndí kǐ no twátwa dhi ko. ⁷ Mǐ tá mǐna àdhi 'ì, adréle àmì tǎndì nǐ no twá mǒndí àruka ì rúsè nǐ? Tǎ dóro tí tǐ mǐ dré adrézò àba dhi ì kòfalé dhi, tǎ àlo mǐ dré kisulé ko dhi be? Dì mǐ kòkisú tǎ nda ì 'ì dhi, mǐ adré ò afá ngóro mǐ kisú tǎ tǎ nda ì ko na tǐnì àdho tǎ sè?

⁸ Mǐ adré àmíkya kisúá dhi, mǐ kisú tǎ tí tǐ mǐ dré tǎ adrézò lovó nǐ ìbe dhi ì dre? Mǐ adré kisúá dhi, mǐ atsá ngábhá ì ró dre? Mǐ atsá ópì ì ró, adréle òpì nya àma àko dhi dre? Má mǐlèsè dhi, dóro nǐ tǎ mǐ dré atsálé ópì ì ró bàtì dhi, má kòkìswáro tǎ òpì nya tǐmǎnì àmì ìbe ká. ⁹ Tǎko ko, má mǐlèsè dhi, sù ngóro Gíká bhà tǎ àma adrébhá àpóstolò ro dhi ì kùdù ro, ngóro mǒndí rùle àdzú na, tǎ bhàzo àyì dri kitswálé dràdrà sè gò, adrézò àyì kǐ dri lizo àyì kǐ tufú todràle mǒndyá tí tǐ ì mǐ dhi ì tǐnì. Ama ngóro mǒndí wáyá bhàle mǒndyá tí tǐ bvo àdhyà ì kandrà ángélò ìbe, ì dré adréle nòle dhi ì tǐnì. ¹⁰ A dré àma kǐ no mǒndí azaaza ì ró Krísto nǐ tǎ sè gò, adrézò àmì kǐ no tògyabhá ì ró Krísto na. Ama mǒndí tǎ ìbe yàya dhi 'ì, dǐ, àmì àmíkya mǒndí rǐnyì ró dhi 'ì. A dré àma kǐ ayizè gò, adrézò àmì kǐ líndrì bha. ¹¹ Atsálé àndrò kònìdhi dhi, àma tǎbirì ìbe, yǐ lovó ìbe, ìndì kítá àko. A dré àma kǐ mǐ pfo gò, má dré adrézò tatsilè àrà ndabe. ¹² Má adré àzì 'ò landèzo àma kǐ tǎndì kǐ drígá sè. A kàdré àma kǐ lodhá dhi, má adré àmakya tǎ tani zì Gíká tǐ mǒndí ì dri. A kàdré àma kǐ mǐ pfo dhi, má adré àmakya tǎ nda nǐ mvo. ¹³ A kàdré àma kǐ rú ta kònzì dhi, má adré àmakya kúlì yàya logó kòdhyà. Atsálé nyànómvá kònìdhi dhi, à adré àma kǐ no kòròsò tǐnì, ngá ànjwá adréle bhèle mbì na dhi tǐnì.

¹⁴ Má adré tǎ nda kòdhi kǐ tǐsì kitswázò kanyò fe àmì dré ko. Be ró dhi, má adré mána tǐsǐá kitswázò àmì kǐ kodzó, ngóro àma ànzì má dré lèle tò dhi ì tǐnì. ¹⁵ Tǎgba mǐ kàdré àmì kǐ drì kòbhá ìbe ngùlù-mudrì Krísto na yà dhi, àmì ngbà 'ì atá ìbe àlo. Tǎko ko, má dré Rúbì Tani longólé àmì dré gò mǐ dré ka'izoá dhi sè dhi, má atsá mána àmì kǐ atá ro Yésu Krísto na. ¹⁶ Má adré ò àmì kǐ kodzó, mǐ kàdréro àma lebè, adrézò tǎ 'ò mána tǐnì. ¹⁷ Tǎ kòdhi sè dhi, má adré àma mvá Tímótéyò, má dré lèle tò dhi nǐ mu àmì véna. Akódhi nda mǒndí kitswálé ka'ìle togó wáyì sè Mírì nǐ tǎ sè dhi 'ì. Kòtsa dre dhi, a nǐ látì má dré adréle lebhè Yésu Krísto na dhi nǐ tǎ 'ò agalé àmì léna, ngóro má dré adréle tadhálé àrà tí tǐ ì 'ásè ìndì Ekelézyá tí tǐ ì 'ásè dhi tǐnì.

¹⁸ Mǒndí àruka àmì kòfalé dhi ì atsá àyikya drìkàdrì ro, adrézò kisúá dhi, má kitswá lile àmì véna ko. ¹⁹ Dì, Mírì kòlè dhi, má nǐ tsa àmì véna mbèlè. Dì má kònì tsa dhi, má nǐ ngbà 'ì drìkàdrìbhá nda kǐ kúlì yǐ kòdhyà ko, má nǐ kòkpá nòá ngalé àyì Gíká nǐ rǐnyì ìbe bàtì yà dhi. ²⁰ Tǎko ko, à adré Gíká nǐ Opì nǐ tǎ tadhá ngbà 'ì kúlì sè ko. Be ró dhi, à adré tǎ nǐ nǐ tadhá rǐnyì sè. ²¹ Mǐ adré leá dhi, má kòtsa àmì véna ngínì? Má kòtsa fimbò be má drígá, kó ngalè togó yàya gǎlepi lèle sè dhi be?

5

Ndòtò tǎ mǒndyá ka'ìbhá ì kòfalé dhi

¹ Àrà tí tǐ ì 'ásè dhi, à adré yǐá tǎle dhi, ndòtò tǎ àmì kòfalé be. A dré ndìndì ndòtò tǎ kǎrá be kònìni nda nǐ yǐ pagánò ì kòfalé ko. Tǎko ko, à adré tǎá dhi, agò àlo àmì kòfalé

* 3:19 3:19 A kònò Yóbò 5:13. † 3:20 3:20 A kònò Longó ì 94:11.

dhi adré ayilé áyi atá ni tòkò be. ² Di mì adré àmikya avólé drìkàdrì sè! Adré tá be leá dhi, mì kòtongó tá tà nda sè gò, dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tingázò àmi kòfalésè. ³ Ma ró dhi, tágba má dré adrézó àmi kòfalé yó dhi, áma togó ína ngbú àmi véna. Di má tà tà mána dhya tà nda ni 'òlepi dhi ni tàbvó dre, ngóro ma tá àmi kòfalé be na tíni. ⁴ Di mì kòni dra ru kimó àma ki Mírì Yésu ni rú sè dhi, áma togó ni adré túmání àmi íbe, ìndì àma ki Mírì Yésu ni rìnyì ni adré àmi íbe. ⁵ Di mì kòfè dhya nda Sàtánà drìgá, lovó kònzì akódhi ni rúbhá àdhya kòdràrò gò, akódhi ni lídrì kàdríró kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú.

⁶ Tà mì dré kitswázò àmi ki afà asá dhi yókódhó. Mì nì ko tàle dhi, tàkú mvá tsà dhi adré mápà fòndro títi dhi ni 'o avólé nì dhi? ⁷ Di mì kòtingá tàkú àku kòdhi, àmi ki temvézò, mì kàtsàró mápà tídhì ro tàkú àko. Tà bàti ró dhi, mì atsá àmikya mápà tídhì ro dre, à dré Krísto àma ki kábiligýà mvá Pásiká àdhya ni pfùle dràle mòbòmà ro dhi sè. ⁸ Asá dhi, mà kàdré àma ki gwányá Pásiká àdhya ni 'o. Di, mà kàdré 'òá mápà ladhálé tàkú àku tàkònzì àdhya ìndì togó kònzì àdhya sè dhi sè ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya 'òá mápà tàkú àko togó wáyi àdhya ìndì tà bàti àdhya sè.

⁹ Ama wárágá tisile drìdrì dhi léna dhi, má tisi tá àmi dré dhi, mì kàdré ru su mónyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi íbe ko. ¹⁰ Kòdhi má adré tà mónyá bvò kòndì àdhya adrébhá ndòtò tà 'o yà, adrébhá ngá lovó bha yà, adrébhá ngá kúsú túrúpfú sè yà, kó ngalé adrébhá gíká tàko ki lindrì bha yà dhi ki tà ta kòdhya ko. Kònd kàdré tá kònzìni ko dhi, a ni tá leá dhi, mì kònga bvò kònzìdhi 'ásè. ¹¹ Di, mà adré tá mána leá tàle dhi: Mì kàdré ru su mónyá adrébhá áyi ki zi Yésu ni ka'ìbhá i ró gò, ì dré adrézó ndòtò tà 'o yà, adrézó ngá lovó bha yà, adrézó gíká tàko ki lindrì bha yà, adrézó móndí ki rú ta kònzì yà, adrézó wá tsi yà, kó ngalé adrézó ngá kúsú túrúpfú sè yà dhi íbe ko. Mì kàdré ndìndì ngá nya mónyá lású be kònzìni nda íbe ko.

¹²⁻¹³ Tàko ko, mónyá Yésu ni ka'ìbhá ko dhi ki tàbvó tàma nò ma ko. Gíká ni àyi nda ki tàbvó ta nì. Di, adré zakó tsì leá dhi, mì kàdré mónyá Ekelézyà le dhi ki tàbvó ta àmì? Asá dhi, ngóro Gíká ni Kulí dré adrélé tàle dhi tíni: «Mì kòdro tàkònzì líyì àmi kòfalésè.»*

6

Tà adrézó tàbvó ta asá mónyá ka'ìbhá i kòfalé dhi i

¹ Mì kàdré tà íbe àmi kòfalé àmi ki adrúpi be dhi, mì adré àmikya lile tà nda ni bvó 'o págánò ì dré tàle dhi ngínigini ró? Mì adré àmikya lile tà nda ni bvó 'o mónyá Gíká àdhya ì dré tàle dhi ko àdho tà sè? ² Mì nì ko tàle dhi, mónyá Gíká àdhya ki mónyá bvò kòndì àdhya ki tàbvó ta àyi dhi? Di mì kòni dra mónyá bvò kòndì àdhya ki tàbvó ta àmi dhi, mì kitswá tsì tà mvá tsà àmi kòfalé dhi ki bvó ta bwá ko? ³ Mì nì ko tàle dhi, mà ni dra ángélò ki tàbvó ta dhi? Di mà kitswá tà lídrì kòndì àdhya ki bvó ta bwá ko àdho tà sè? ⁴ Mì kàdré tà lású be kònzìni dhi íbe àmi kòfalé dhi, mì adré di lile tà nda ki bvó 'o tàle móndí Ekelézyà dré adrélé nòle móndí tàko ró dhi i véna ngini? ⁵ Má adré tà kòdhi ki ta kanyò fèzo àmi dré. Àmi kòfalé dhi, dhya àlo adrélépi tògyá íbe kitswázò tà àyi adrúpi i kòfalé dhi ni bvó ta bwá dhi tsì yókódhó? ⁶ Di, móndí ka'ìlepi àlo dhi adré ína áyi adrúpi ni dri lizo ába tà àyi kòfalé dhi ni bvó 'o tàle, ìndì adré 'òá kònzìni mónyá ka'ìbhá ko dhi i kandrá!

⁷ Tà bàti ró dhi, mì dré adrélé tà adrézó tàbvó ta asá dhi íbe àmi kòfalé dhi sè dhi, kòdhi adré tadhí dhi, mì adhé dre. Mì kitswá tá tà kònzì 'òle àmi rú dhi ki mvo bwá ko àdho tà sè? Mì kitswá tá àmi ki ngá tayì topalé dhi bwá ko àdho tà sè? ⁸ Di, mì adré àmikya móndí ki 'o kònzì, adrézó àyi ki ngá topá dhi àmi. Mì adré kpá 'òá kònzìni àmi ki adrúpi i rú!

⁹ Mì nì ko tàle dhi, mónyá adrébhá tà kònzì 'o dhi ì kitswá file Gíká ni Opì na ko dhi? Mì kòtayì àmi adrélé lítlé ko: Mónyá adrébhá ndòtò tà 'o dhi i, mónyá adrébhá gíká tàko ki lindrì bha dhi i, mónyá adrébhá múná tà 'o dhi i, àgo adrébhá ayilé àgo íbe dhi i, ¹⁰ mónyá adrébhá ngá kugú dhi i, mónyá adrébhá ngá lovó bha dhi i, mónyá adrébhá wá tsi dhi i, mónyá adrébhá móndí ki rú ta kònzì dhi i, ìndì mónyá adrébhá ngá kúsú túrúpfú sè dhi íbe dhi ì kitswá file Gíká ni Opì na ko. ¹¹ Wáláká dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi i tá àyi nda kòdhi i tíni. Di, Gíká dzì àmi àmi ki tàkònzì lésè, àmi ki bhàzo twá adrélé ína ró, àmi ki bhàzo gyágya i kandrá Mírì Yésu Krísto ni rú sè, ìndì àma ki Gíká ni Tirì ni rìnyì sè.

Lindrì fema Gíká dré àma ki rúbhá sè dhi

* 5:12-13 5:12-13 A kònd Dùtèrònómè 17:7.

¹² Mì adré taa dhi: «Mà kitswá àmakya tà títi dhi kí 'o bwà.» Bati, kònini. Di, tà títi nda ì kitswá àyikya àmi kí ledé ko. Má adré taa dhi: «Má kitswá tà títi dhi kí 'o bwà.» Di, má kitswá mána áma tayí tà dré atólé í pálé dhi ko. ¹³ Mì adré kpà taa dhi: «Giká bhà mányàngá 'a dré. Bhà kpà 'a mányàngá dré.» Kòdhi bàti. Di, Giká nì ngá nda kí tà 'o akilé ríti. Kàdré rúbhá nì tà sè dhi, Mírì Giká bhà rúbhá à kàdréro ndòtò tà 'o asà dhi bvó ko. Be ró dhi, bhà ina rúbhá nda à kàdréro áyi tà 'o asà be dhi bvó. Mírì adré kpà rúbhá nda nì líkí nì. ¹⁴ Giká tingá tá Mírì Yésu nì rúbhá dràdrà lésè áyi rinyí sè. A nì kòkpà áma kí rúbhá kí tingá dràdrà lésè kònini.

¹⁵ Mì nì ko tàle dhi, àmi kí rúbhá í Krísto nì rúbhá nì kígá 'i dhi? Di má nì tsì áma rúbhá adrélépi Krísto ádhya ró dhi nì amú tòkò zàràbhù nì rúbhá be bwà? Tàdzi ko! ¹⁶ Mì nì ko tàle dhi, dhya adrélépi ru amú tòkò zàràbhù be dhi, ì atsa rúbhá àlo ró akódhi be dre dhi? Tàko ko, Giká nì Kúli adré taa dhi: «Áyi ríti dhi kí atsa rúbhá àlo ró.»* ¹⁷ Di, dhya adrélépi ru amú Mírì be dhi, ì atsa ngá àlo ró akódhi be Tirì na dre.

¹⁸ Lè mì kàdré lapalé ndòtò tà silésè! Tàkonzi àruka títi móndí dré adrélé 'òle dhi í, adré 'óá áyi rúbhá rú ko. Di, dhya àngùdhi adrélépi ndòtò tà 'o dhi, adré tàkonzi nda nì 'o áyi tàndi nì rúbhá rú. ¹⁹ Mì nì ko tàle dhi, àmi kí rúbhá Tirì Lólo nì tépelò 'i dhi? Tàko ko, Giká fè àmi dré Tirì Lólo nda adrélé àmi léna. Àmi kí rúbhá àmi kí tàndi kya 'i ko. ²⁰ Tàko ko, Giká gí àmi làgí kàdrì sè dre. Di asà dhi, mì kàdré lindrì fe Giká dré àmi kí rúbhá sè.

7

Làmó nì tà

¹ Kàdré ina tà mì dré lizilé má tí àmi kí wárágá le dhi kí tà sè dhi, dóro nì agó dré tòkò mòle ko dhi. ² Di, kitswázó ndòtò tà 'o ko dhi, lè àgo àlo àlo títi dhi ì kàdré áyi kí tàndi kí tòkò íbe, ìndí tòkò àlo àlo títi dhi ì kàdré áyi kí tàndi kí àgo íbe. ³ Lè agó kàdré áyi rúbhá logá áyi tòkò dré ko. Kòkpà kòdhi tìni, lè tòkò kàdré áyi rúbhá logá áyi agó dré ko. ⁴ Tòkò nì rúbhá ngbà 'i akódhi nì tàndi ádhya 'i ko. Be ró dhi, akódhi nì rúbhá nda kòkpà agó nì ádhya 'i. Kòkpà kòdhi tìni, agó nì rúbhá ngbà 'i akódhi nì tàndi ádhya 'i ko. Be ró dhi, akódhi nì rúbhá nda kòkpà tòkò nì ádhya 'i. ⁵ Mì kàdré di ru ga àmi kòfalésè rúbhá nì tà sè ko, kàdré ngbà 'i lókyá mì dré ru yìzo àmi kí fèzo adrélé tà ta Giká be dhi 'á ko dhi. Di lókyá nda kòlavú dre dhi, mì kògò adrélé ru amú, Sàtánà kòkítswáró àmi kí tabhí litlé àmi kí lovo rúbhá ádhya sè ko dhi bvó. ⁶ Má adré tà kòdhi nì ta ngóro tòlì bhàle àmi dri dhi tìni ko. Be ró dhi, má fè mána láti àmi dré adréro tà 'o. ⁷ Má mìlèsè dhi, dóro nì tá móndyá títi dhi ì dré làmó mòle ko má tìni dhi. Di, Giká lanzí tà tani twátwa dhi ì móndí àlo àlo títi dhi ì dré. Dhya àlo tà tani àlo dhi íbe. Dhya àzya tà tani àzya dhi íbe.

⁸ Kàdré móndyá mobhá ko dhi ì tàyítokò íbe dhi kí tà sè dhi, má adré taa dhi, dóro nì ì dré ngbú adrélé kònini má tìni dhi. ⁹ Di, ì kòkítswá rúbhá lovo mvo bwà ko dhi, lè ì kòmo àyikya làmó. Tàko ko, làmó mòle dhi dóro lavulé, rúbhá lovo tayilé adrélé àtsi ró dhi rúsè.

¹⁰ Kàdré móndyá mobhá dhi kí tà sè dhi, má adré taa kònini (má adré di taa ma ko, Mírì adré taa nì): Lè tòkò konga áyi agó kandrásè ko. ¹¹ Di, kò'o kònini dhi, kògò agó àzya mo ko, be swá dhi, kògò ru amú áyi agó be. Adré kpà leá dhi, agó kòtingá áyi tòkò ko.

¹² Àmi àruka títi dhi ì dré dhi, má adré taa kònini (má adré taa ma, Mírì adré taa nì ko): Agó àlo Yésu nì ka'ilepi dhi kàdré tòkò ka'ilepi ko dhi íbe gò, tòkò nda dré adréro leá adrélé agó nda be dhi, lè agó nda kòtingá tòkò nda ko. ¹³ Kòkpà kòdhi tìni, tòkò àlo Yésu nì ka'ilepi dhi kàdré agó ka'ilepi ko dhi íbe gò, agó nda dré adréro leá adrélé tòkò nda be dhi, lè tòkò nda kòtáyí agó nda ko. ¹⁴ Tàko ko, Giká bhà agó ka'ilepi ko nda twá adrélé ina ró, akódhi nì tòkò Yésu nì ka'ilepi nda nì tà sè. Kòkpà kòdhi tìni, Giká bhà tòkò ka'ilepi ko nda twá adrélé ina ró, akódhi nì agó Yésu nì ka'ilepi nda nì tà sè. Kòndò kàdré tá kònini ko dhi, áyi kí ànzi kí tá adré móndí bhàle twá Giká dré dhi ì ró ko. Di, tà bàti ró dhi, ànzi nda ì àyikya móndí lólo Giká ádhya 'i.

¹⁵ Di, dhya ka'ilepi ko dhi kàdré ina leá ru lanzilé áyi àzya Yésu nì ka'ilepi dhi be dhi, à kòtáyí akódhi lile. Akódhi nda kòlì lasú be kònini dhi, à atrì àzya nì Yésu nì ka'ilepi dhi tòlì làmò ádhya lésè, kàdré agó 'i yà, kò ngalè tòkò 'i yà dhi. Angyá ko, Giká azí àmi adrélé tà kàdrìkàdri íbe. ¹⁶ Kòdhi íbe dhi, mì, tòkò Yésu nì ka'ilepi nì, mì nì ngalè mì nì àmi agó nì tidrì yà dhi ko. Kòkpà kòdhi tìni, mì, agó Yésu nì ka'ilepi nì, mì nì ngalè mì nì àmi tòkò nì tidrì yà dhi ko.

* 6:16 6:16 A kònò Kidhoma 2:24.

Adrema ngóro m̀i dré tá adrélé Gíká dré àmi kí azírà'a dhi t́ni dhi

¹⁷ Kàdré ngbà 'í tà kòdhi 'i ko dhi, lè àmi àlo àlo tífi dhi i m̀i kàdré adrélé ngóro Mírì dré fèlè àmi dré dhi t́ni, ìndì ngóro m̀i dré tá adrélé Gíká dré àmi kí azírà'a dhi t́ni. M̀á adré t̀òlì kòdhi nì fe Ekelézyà tífi i dré kòdhiya. ¹⁸ Dì dhya àlo kàdré m̀ondí lwàlè dhi 'i Gíká dré tá akódhi nì azírà'a dhi, akódhi nda kàdré ngbù adrélé k̀onini. Dhya àlo kàdré m̀ondí lwàlè ko dhi 'i Gíká dré tá akódhi nì azírà'a dhi, akódhi nda kò'o i lwàlè ko. ¹⁹ Dhyá kí lwàma ìndì dhyá kí lwàma ko dhi, tà tàko 'i. Tà kàdrì dhi ngbà 'í Gíká nì t̀òlì kí ka'ima 'òlè dhi 'i. ²⁰ Lè àmi àlo àlo tífi dhi i m̀i kàdré adrélé ngóro m̀i dré tá adrélé Gíká dré àmi kí azírà'a dhi t́ni. ²¹ Dì m̀i kàdré m̀aràbà 'i Gíká dré tá àmi azírà'a dhi, m̀i kòtayí àmi togò adrélé lanzìlè tà nda sè ko. Dì, m̀i kòkítswá atsalé m̀ondí trìlè dhi ró bwà dhi, m̀i kò'o m̀ina k̀onini. ²² Tàko ko, dhya adrélépi tá m̀aràbà ro Mírì dré akódhi nì azírà'a dhi, atsa'ína m̀ondí trìlè Mírì àdhya ró. Kòkpa kòdhi t́ni, dhya adrélépi tá m̀aràbà ro ko Mírì dré akódhi nì azírà'a dhi, atsa'ína m̀aràbà Krísto àdhya ró. ²³ Gíká gí àmi làgì kàdrì sè. M̀i kòtayí dì àmi atsalé m̀aràbà m̀ondí kya ró dhi ko. ²⁴ Dì àma adrùpi i, lè àmi àlo àlo tífi dhi i m̀i kàdré adrélé Gíká kandrà ngóro m̀i dré tá adrélé dré àmi kí azírà'a dhi t́ni.

M̀ondyá mobhá ko dhi kí tà, tàyítòkò kya íbe dhi i

²⁵ Kàdré m̀ondyá mobhá ko dhi kí tà sè dhi, m̀á kisú t̀òlì Mírì vélèsè ko. Dì, m̀á adré m̀ána tà kisùlè k̀onidhi nì fe ngóro m̀ondí kítswálépi adrélé ka'ile, Mírì dré àyi togò dóro tadhálè drá dhi sè dhi t́ni. ²⁶ Kízà mà dré adrélé nyàlè lókya àndró kòndi sè dhi sè dhi, mà adré kisùá dhi, dóro nì m̀i dré adrélé dhu r̀è ngóro m̀i dré adrélé dhi t́ni dhi. ²⁷ M̀i kàdré t̀òkò íbe dhi, m̀i kòndà láti t̀òkò nda nì t̀ingázò dhi ko. M̀i kàdré t̀òkò àko dhi, m̀i kòndà t̀òkò mòlè dhi ko. ²⁸ Dì, m̀i kòmo t̀òkò dhi, m̀i 'o m̀ina tàkonzi 'i ko. Kòkpa kòdhi t́ni, kyánzi mòlepi r̀è ko dhi kòmo dhi, akódhi 'o tàkonzi 'i ko. Dì, m̀ondyá adrébhá ru mo dhi i, tà nì adré àyi kí drì nya rà. M̀á adré m̀ána àmi kí le apalé tà nda i silèsè.

²⁹ Àma adrùpi i, m̀á adré léá tàlè dhi, tayí ngbà 'í lókya tsà. Kìdhólè nyànomvá dhi, lè àgò adrébhá t̀òkò íbe dhi i kàdré Gíká nì tà 'o ngóro àyi tá t̀òkò àko na t́ni. ³⁰ M̀ondyá adrébhá ngòlè dhi i kàdré tà 'o ngóro i adré tá ngòlè ko na t́ni. M̀ondyá adrébhá lenzélè dhi i kàdré tà 'o ngóro i adré tá lenzélè ko na t́ni. M̀ondyá adrébhá ngá gí dhi i kàdré tà 'o ngóro ngá nda i tá àyikya 'i ko na t́ni. ³¹ M̀ondyá adrébhá tà 'o ngá bvò kòndi àdhya i sè dhi i kàdré tà 'o ngóro àyi tá ngá nda kí lovò íbe ko na t́ni. Tàko ko, bvò mà dré nìlè k̀onidhi adré akilè akíakí.

³² M̀á adré léá dhi, m̀i kàdré tà adrézò togò bha lanzìlè dhi íbe ko. Agó mòlepi ko dhi adré àyi togò bha Mírì nì tà dri, adrézò kisùá ngalè i nì kítswá Mírì nì togò 'o kìnìlè ngíni ya dhi. ³³ Dì, agó mòlepi dhi adré àna àyi togò bha tà bvò kòndi àdhya i dri, adrézò kisùá ngalè i nì kítswá àyi t̀òkò nì togò 'o kìnìlè ngíni ya dhi. ³⁴ Dì tà dré adrélé lèlè 'òlè dhi i lanzì ru 'a be rì. Kòkpa kòdhi t́ni, t̀òkò mòlepi ko dhi ìndì kyánzi mòlepi r̀è ko dhi, i adré àyi kí togò bha Mírì nì tà dri, i kàdrérò lólo rúbhá nì tà sè ìndì togò nì tà sè akódhi kandrà be dhi bvò. Dì, t̀òkò mòlepi dhi adré àna àyi togò bha tà bvò kòndi àdhya i dri, adrézò kisùá ngalè i nì kítswá àyi agó nì togò 'o kìnìlè ngíni ya dhi. ³⁵ M̀á adré tà kòdhi kí tà kítswázò tà lanzì bha àmi dri ko, be ró dhi, kítswázò àmi kí ledé, m̀i kàdrérò tà kítswábhá Mírì mùlèsè dhi kí 'o, adrézò tròlè akódhi nì tà rú togò wáyi sè.

³⁶ A kòzi t̀òkò agò àlo dhi dré gò, agó nda dré adrézò kisùá dhi, i adré tà 'o t̀òkò nda rú dóro ko àyi lovò rúbhá àdhya sè gò, dré adrézò t̀òkò nda nì le mòlè dhi, lè i kòmo ru ngóro dré adrélé lèlè dhi t́ni. Akódhi kò'o k̀onini dhi, 'o tàkonzi 'i ko. ³⁷ Dì, agó nda k̀onì dóro tàlè dhi, i lè t̀òkò nda nì mòlè ko, ngóro tà bhàlè i dri dhi t́ni ko, be ró dhi, ngóro tà i dré lèlè 'òlè dhi t́ni gò, dré kítswázò àyi lovò rúbhá àdhya nì mvo bwà dhi, akódhi 'o dóro lámò m̀ozo ko. ³⁸ Dì ásà dhi, agó t̀òkò zìlè drá dhi nì mòlepi dhi, 'o dóro. Dì, agó t̀òkò zìlè drá dhi nì mòlepi ko dhi 'o àna dóro lavulè.

³⁹ T̀òkò àlo dhi nì agó kàdré dhu r̀è lídrì íbe dhi, lè i kàdré ngbù adrélé agó nda be. Dì, akódhi nì agó kòdrà dhi, akódhi nì kítswá àna agó àngùdhi dré lèlè dhi nì mo, kàdré m̀ondí Mírì àdhya 'i dhi. ⁴⁰ Dì, m̀á adré m̀ána kisùá dhi, akódhi nì adré arí íbe lavulè, kàdré dhu r̀è ngóro adrélé dhi t́ni dhi. M̀á adré kpà kisùá dhi, m̀á adré àmi kí drì ta t̀ogýá Gíká nì Tírì àdhya sè.

8

M̀ányàngá fèlè gíká tàko i dré dhi nì tà

¹ Kàdré m̀ányàngá fèlè gíká tàko i dré dhi nì tà sè dhi, m̀á adré t̀áà k̀onini: M̀à nì tàlè dhi, àma tífi dhi i tà ǹnì íbe dhi be. Tà ǹnì adré m̀ondí kí 'o avólè drìkàdrì sè. Dì, lèlè adré àna m̀ondí kí tìmbà àyi kí tà ka'ika'í na. ² Dhya àngùdhi adrélépi kisùá dhi, i nì tà

be dhi, ni ina ta ngóro dré kitswálé í kòni dhi tìni rè ko. ³ Di, dhya adrélépi Giká ni le dhi, Giká ni akódhi nda kòdhiya.

⁴ Kàdré di manyàngá fèle giká tàko i dré dhi ni nyàma ni tà sè dhi, mà ni tàle dhi, giká tàko bvò àdhiya i tà tàko 'i dhi be. Mà ni kpà, Giká ngbà 'i àlo kwákwá dhi be. ⁵ Bati, mómí àruka i adrè àyikya giká tàko bhù na ìndì bvò dri dhi ki zi giká ro. Tàko ko, giká i bi, ìndì mírì i bi. ⁶ Di, tágba dré adrézó kòni dhi, àma dhi ni ko. Giká ngbà 'i àlo kwákwá. Akódhi nda àma ki Atá ngá títì dhi ki bhàlepi, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe drá dhi 'i. Mírì kókpà 'i àlo kwákwá. Akódhi nda Yésu Krísto ngá títì dhi ki bhàzo àsà, ìndì mà dré adrézó lídrì íbe àsà dhi 'i.

⁷ Di, mómíyá títì dhi i ni àyikya tà nda kòdhi i ko. Mómí àruka i adrè rè dhu ru su giká tàko ki tà íbe. Ayi nda i kàdré manyàngá fèle giká tàko i dré dhi ni nya dhi, i adrè noà ngóro manyàngá giká tàko kya ró. Di àyi ki tà ka'ika'í yàya dhi sè dhi, àyi ki togó adrè àyi ki arókì gò, i dré adrézó kisúá dhi, i 'o àyi atsálé ndì ró Giká kandrà dre. ⁸ Tà bati ró dhi, manyàngá adrè ina àma ki 'o atsálé ànyi Giká làga dhi ni ko. Gba mà kònya yà dhi, kó ngalè mà kònya ko yà dhi, tà nda adrè tà dóro 'o àma dré ko.

⁹ Di, mi dré nile mi kitswá àmikya ngá títì dhi ki nya bwà dhi sè dhi, mi kòno dóro, tà nda kàtsáro tà mi dré adrézó mómí tà ka'ika'í íbe yàya dhi ki 'o ledhélé tàkonzi na dhi ró ko. ¹⁰ Tàko ko, dhya àlo tà íbe yàya dhi kòno mi adrélépi tà nini íbe dhi adrèrà'a ngá nya giká tàko ni tépelò na dhi, tà nda ni zakó tsì akódhi nda ni togó se adrélé manyàngá fèle giká tàko i dré dhi ni nya? ¹¹ Asà dhi, mí adrè àmi adrúpi tà íbe yàya ìndì Krísto dré dràzo àsà dhi ni tà ka'ika'í kizá àmi tà nini nda sè. ¹² Mí kàdré tàkonzi 'o àmi ki adrúpi i rú, adrézó àyi ki tà ka'ika'í yàya dhi ki kizá lásu be kòni dhi, mi adrè àmikya tàkonzi 'o Krísto ni tàndi rú. ¹³ Asà dhi, ngá má dré adrélé nyàle dhi kàdré àma adrúpi ni 'o dhele tàkonzi na dhi, má kitswá gòle véle zá nya ko, má kògòro akódhi ni 'o dhele ko.

9

Pòlò gá ngá kisulé Rúbí Tani ni longoma ni tà sè

¹ Má kitswá màna tà adrèbhá dóro má mìlèsè dhi ki 'o bwà ko? Ma màna àpòstolò 'i ko? Má nò àma ki Mírì Yésu àma mì sè ko? Àmi àzi má dré 'òle Mírì ni tà sè dhi ni lò'wa 'i ko? ² Tágba mómí àruka i kàdré àma no ngóro àpòstolò ro ko yà dhi, ma àpòstolò 'i àmi dré. Tàko ko, mi dré adrélé Mírì Yésu na dhi sè dhi, mi adrè àzi má dré 'òle àpòstolò ro dhi ni tadhá ngádra 'á dhi àmi.

³ Tà má dré adrézó àma tará ga àsà mómí adrèbhá àma ndrì dhi i tí dhi i, tà kòni 'i: ⁴ Mà kitswá tsì adrélé ngá kisú nyàle ìndì mvùle àzi mà dré adrélé 'òle dhi sè bwà ko? ⁵ Mà kitswá tsì tòkò Yésu ni ka'ìbhá dhi ki do mòle, adrézó tatsílè àyi íbe ngóro àpòstolò àruka kya tìni, Mírì ni adrúpi kya tìni, ìndì Pétèrò àdhiya tìni dhi ko? ⁶ Adré tsì léá dhi, àma Bàrànába be dhi i, mà kàdré ngbà 'i àzi 'o àma ki tàndi ki drígá sè làfa kisúzó dhi àma? ⁷ Adhi adrè sòdá àzi 'o àyi tàndi ni làfa sè dhi ni? Adhi adrè ngá kidhí gò, adrézó lò'wa ni ni nya ko dhi ni? Adhi adrè kà'wá líkí gò, adrézó bàsú ni ni mvu ko dhi ni?

⁸ Mí adrè kisúá dhi, mà adrè tà kòdhi ki ta ngóro mómí i dré adrélé kisúle dhi tìni? Mósè ni tàtrítrí kúli adrè kókpà táá kòni ko? ⁹ Tàko ko, Mósè ni tàtrítrí kúli nda adrè táá dhi: «Tí dré adrèrà'a lò'wa ató zìle dhi 'á dhi, à kòdrò ti ni ngá nyàle dhi ni logázó drá ko.»* Kòdhi Giká adrè ngbà 'i tí ki tà kisú kòdhiya? ¹⁰ Adré zakó tsì tà nda ni ta àma ki tà sè? Tà bati ró dhi, à tsì tà nda àma ki tà sè. Tàko ko, adrè léá dhi, dhya adrélépi amvú 'a dhi i dhya adrélépi ngánò tswa dhi be dhi, i kàdré 'oá adrézó mì bha lànyá kisúzó àyikya ró. ¹¹ Mà kòrì kòrì Tírì Lólo àdhiya àmi kòfalé 'i dhi, mà kitswá tsì ngá bvò àdhiya ki kisú àmi drígásè ko?

¹² Mómí àruka i kàdré rìnyí íbe kitswázó ngá kisú àmi drígásè 'i dhi, àma àmakya rìnyí íbe àyikya ki lavú ko? Di, tágba dré adrézó kòni dhi, mà 'o tà àmi kòfalé rìnyí nda sè ko. Be ró dhi, mà adrè àmakya tà títì dhi ki mvo, mà kòkikíró Rúbí Tani Krísto àdhiya ni longoma ko.

¹³ Mí ni ko tàle dhi, dhya adrèbhá àzi 'o tépelò na dhi i adrè ngá fèle tépelò nda na dhi ki àmbi kisú nyàle dhi? Dhya adrèbhá tà 'o àlètàrì kandrà dhi i adrè kpà ngá fèle àlètàrì nda dri dhi ki àmbi kisú.[†] ¹⁴ Kókpà kòdhi tìni, Mírì Yésu sè tólí tázó dhi, mómíyá adrèbhá Rúbí Tani longó dhi i kàdré ngá kisú àyi ki lídrì dré Rúbí Tani ni longoma nda sè.[‡]

¹⁵ Di, má 'o màna tà rìnyí nda sè àlomvá ko. Má adrè kpà tà kòdhi ki tsì, àmi ki togó asézó ngá fe má dré dhi bvò ko. Má mìlèsè dhi, dóro ni tà má dré dràle kitswálé ngá zi

* 9:9 9:9 A kòno kpà Dùtèrònómè 25:4; 1 Timótéyo 5:18. † 9:13 9:13 A kòno Lèvitiké 6:9, 19; Dùtèrònómè 18:1-3.

‡ 9:14 9:14 A kòno Màtáyò 10:10; Lúkà 10:7.

àmi tí ko dhi! Dhya àlo kitswá tà má dré adrézó áma afà ásà kòdhi ni tingá má vélésè ko! ¹⁶ Tà bàti ró dhi, má kàdré Rúbí Tani longó dhi, má kitswá mána áma afà tà nda sè bwà ko. Tàko ko, Giká bhà ázi nda má drígá ni, má kàdréro 'òà be dhi bvó. Kònò kizà ni tá adré áma ngá 'i, má kàdré tá Rúbí Tani nda ni longó ko dhi! ¹⁷ Kònò má kòkìpè tá ázi nda 'òle ma dhi, má ni tá làgì kisú ásà. Dì, Giká dré ázi nda ni bhàle má drígá ni dhi sè dhi, má adré ngbà 'i ázi bhàle má drígá nda ni 'o kòdha. ¹⁸ Má ni di àdho làgì kisú ázi nda sè kòdha? Áma làgì, adrema Rúbí Tani má dré adrélé longólé àngyá dhi ni longó dhi 'i. Ásà dhi, má adré longóá ngá zi àko ró, tágba má dré adrézó rìnyí íbe kitswázó ngá kisú ázi nda sè dhi.

¹⁹ Gba má dré adrézó dhya àlo ni màràbà 'i ko dhi, má 'o ma adrélé mónnyá títi dhi ki màràbà ro, kitswázó mónní bí dhi ki adri Krísto ni ka'í dhi bvó. ²⁰ Dì Yúdà ànzi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé Yúdà ànzi nda i tíni, kitswázó àyi ki adri Krísto véle dhi bvó. Mónnyá adrébhá Mósè ni tátrítrí kúlí zàle dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi tátrítrí kúlí zàle nda i tíni, tágba má dré adrézó tátrítrí kúlí zàle ko dhi, má kòkìswáro àyi ki adri Krísto véle be dhi bvó. ²¹ Mónnyá adrébhá tátrítrí kúlí àko dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi tátrítrí kúlí àko nda i tíni, kitswázó àyi ki adri Krísto véle dhi bvó. Kòdhi adré táá dhi, má Giká ni tátrítrí kúlí zàle ko dhi ko. Be ró dhi, ma mána Krísto ni tátrítrí kúlí zàle. ²² Mónnyá tà ka'ika'í íbe yàyà dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé yàyà àyi nda i tíni, kitswázó àyi ki adri Krísto véle dhi bvó. Dì mónnyá títi dhi i kòfalé dhi, má 'o ma adrélé àyi àlo àlo títi dhi i tíni, adrélé láti títi dhi ki nda kitswázó àyi ki àruka ki tidri dhi bvó. ²³ Má adré tà títi nda ki 'o Rúbí Tani ni tà sè, mà kòkìsúró tà tani ásà túmání mónní àruka bí dhi íbe be dhi bvó.

²⁴ Mì nì ko tàle dhi, mónní i kàdré angú ra dhi, àyi títi dhi i adré ràle, di, ngbà 'i àyi ki àlo adré làgì kisú nì dhi? Dì mì kàdré àmikya angú ra kitswázó làgì kisú dhi bvó. ²⁵ Mónnyá títi adrébhá ru pfu lavi na dhi i adré tà bí dhi ki mvo, àyi ki rúbhá ki 'òzo atsálé tómbátomba. I adré 'òá kitswázó kúlá adrélépi ñwàle ñwanjwa dhi ni kisúzó kòdha. Dì, mà adré àmakya 'òá kitswázó kúlá kitswálépi ñwàle bwà ko dhi ni kisúzó kòdha. ²⁶ Dì ásà dhi, má adré mána angú ra wáyá ro ko. Mà kàdré ru pfu mónní àya be dhi, má adré akódhi ni tisi wáyá ro ko. ²⁷ Dì, má adré mána áma rúbhá 'o atsálé tómbátomba, adrézó bhàà áma rìnyí zàle, má kòni dra Rúbí Tani longó mónní àruka i dré dhi, à kòkìswáro làgì logá má dré ko.

10

Tà 'òma Ìsèrèlè ànzi kya tíni ko dhi

¹ Áma adrúpi i, má lè mì kòtìvi ko tàle dhi, Mósè ni lókyá 'á dhi, áma ki tábhí títi dhi i atsi tá ndùrúku zàlèsè gò, i dré lavúzó yíandre 'àsè dhi.* ² Dì ndùrúku nda na ìndí yíandre nda na dhi, i kisú tá bàtìsimò, ru amúzó Mósè be. ³ Àyi títi dhi i nya tá mányàngá àlo angálépi Giká vélésè dhi kòdha. ⁴ I mvu tá kpà yí àlo angálépi Giká vélésè dhi kòdha. Tàko ko, i adré tá yí adrélépi apfòle kírà angálépi Giká vélésè gò adrélé àyi ki lebhè dhi lèsè dhi ni mvu.† Kírà nda tá Krísto 'i. ⁵ Tágba dré tá adrézó kònni dhi, mónní bí àyi kòfalé dhi ki tà dóro Giká mìlèsè ko gò, i dré todrázo dhi na.

⁶ Dì tà nda kòdhi i atsá tá àyi rú kònni kitswále tà tadhá áma dré, mà kàdréro tà kònzi ki lovó bha àyikya tíni ko. ⁷ Mì kàdré di giká táko ki lindri bha àyi ki àruka kya tíni ko. Ngóro tisiè Giká ni Kúlí na dhi tíni: «Mónní bí líri tá adrélé ngá nya ìndí ngá mvu gò, i dré ngázo adrélé lári to giká táko i kandrá.»‡ ⁸ Mà kàdré ndòtò tà 'o àyi ki àruka kya tíni ko. Tàko ko, àyi ngulù-nyadhi-àlo-dri-na nda i todrá tá kítú àlo sè.§ ⁹ Mà kàdré Krísto ni tabhí áma ki tàkonzi sè àyi ki àruka kya tíni ko. Tàko ko, nì tisi tá àyi nda i todràle dhi kòdha.* ¹⁰ Mì kàdré kpà ngùrùngùrù ta àyi ki àruka kya tíni ko. Tàko ko, ángéló adrélépi dràdrà fe dhi tupfú tá àyi nda i todràle dhi kòdha.†

¹¹ Tà nda kòdhi i atsá tá àyi rú kitswázó tà tadhá áma dré. A tisi kpà tà nda i kitswázó áma adrébhá lídrì íbe lókyá kùdù kònni 'á dhi ki kodzó dhi bvó. ¹² Ásà dhi, mì kàdré kisúá dhi mì adré àmi ki totó tātā dhi, mì kònnò dóro, mì kòdheró ko! ¹³ Tà twá adré àmi ki tabhí tà adrébhá mónnyá títi dhi ki tabhí dhi i rúsè ko. Giká kitswá kpà adrélé ka'ile togó wáyí sè. Kitswá àmi ki tayí tà dré tabhìle àmi ki rìnyí lavúzó dhi ko. Dì, tà dré adrérá'a àmi ki tabhí dhi 'á dhi, a ni láti nzi àmi dré kitswázó lapalé tiásà, mì kòkìswáro togó tsi be dhi bvó.

* **10:1** 10:1 A kònnò Pfòma 13:21-22; 14:19-29 † **10:4** 10:4 A kònnò Ngá nàma 20:8-11. ‡ **10:7** 10:7 A kònnò Pfòma 32:6. § **10:8** 10:8 «Ngulù-nyadhi-àlo-dri-na» kònni: 23.000. A kònnò Ngá nàma 25:1-18 * **10:9** 10:9 A kònnò Ngá nàma 21:5-6 † **10:10** 10:10 A kònnò Ngá nàma 17:6-14

Giká tako ki lindri bhàma ko dhi

¹⁴ Di àma arúpi má dré lèle tò ni i, mì kàdré lapalé giká tako ki lindri bhàma ni tà silésè. ¹⁵ Má adrè tà kòdhi ki ta àmi, móndí tògva ró dhi i dré. Di àmi ki tàndi, mì kòtabhì tà má dré adrélé tàle nda i, nizoá ngalè tà nda i tà bàti 'i yà dhi. ¹⁶ Mà dré adrèrà'a mányàngá Mírì àdhyà ni nya dhi 'a dhi, mà kàdré kópò adó, adrézó tà tani zi Giká tí dríà gò, adrézó mvuà dhi, mà adrè zakó tsi àma ki amú Krísto ni kàri be? Mà kàdré kpà mapà tonjò nyàle dhi, mà adrè zakó tsi àma ki amú Krísto ni rúbhà be? ¹⁷ Mapà nda dré adrélé ngbà 'i àlo dhi sè dhi, àma zyandre dhi i, mà atsá rúbhà àlo ró. Angyá ko, mà adrè títi mapà àlo nda ni nya kòdhyà.

¹⁸ Mì kisù rè Isèrèlè ànzi ki tà ká. I kàdré ngá fèle mòbòmà ro àlètàri dri dhi ki nya dhi, i adrè zakó tsi àyi ki amú Giká àlètàri nda ni bhàzo drá dhi be? ¹⁹ Má adrè leá tàle dhi, ngá fèle giká tako i dré dhi, tà kàdrì 'i dhi ko. Giká tako i kpà tà kàdrì 'i ko. ²⁰ Di, à kàdré ngá fe mòbòmà ro giká tako i dré dhi, à adrè fèà tíri kònzì i dré, Giká dré ko. Má adrè dí dríà dhi, mà kàmú ru tíri kònzì ibe àlomvã ko. ²¹ Mì kitswá adrélé kópò Mírì àdhyà ni mvu, adrézó kòkpà kópò tíri kònzì kya ni mvu dhi bwà ko. Mì kitswá adrélé mányàngá Mírì àdhyà ni nya, adrézó kòkpà mányàngá tíri kònzì kya ni nya dhi bwà ko. ²² Kòdhi mà adrè tsi Mírì ni togó le 'òle aswálé? Àma tsi rinyí ibe akódhi àdhyà ni lavú?

Tà títi dhi ki 'òma lindri fezo Giká dré dhi

²³ Mì adrè táà dhi: «Mà kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Bàti, kònzì. Di, tà títi nda i kitswá àyikya àmi ki ledé ko. «Mà kitswá tà títi dhi ki 'o bwà.» Di, tà títi nda i kitswá àyikya móndí ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na ko. ²⁴ Lè mì kàdré tà dóro nda kisulè àmi ki tàndi i dré ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà dóro nda àmi ki àzya i dré.

²⁵ Mì kàdré ngá títi adrélé lagilé ngá lagirà na dhi ki ka'í nyàle. Di, mì kàdré àmikya ngá nda ki tà lizì ko, tà nda kàròkìrò àmi ki togó ko dhi bvó. ²⁶ Tàko ko, Giká ni Kúli adrè táà dhi: «Bvò i ngá títi lá dhi ibe dhi i, Mírì àdhyà 'i.»[‡]

²⁷ Dhyà àlo Yésu ni ka'ilepi ko dhi kòzi àmi ngá nya gò, mì dré ka'izoá lile dhi, mì kònya ngá títi bhàle àmi kandrà dhi i. Di, mì kòlizì àmikya ngá nda ki tà ko, tà nda kàròkìrò àmi ki togó ko. ²⁸ Di, dhyà àlo kòtà ína àmi dré dhi, «Kònzìdhi ngá fèle giká tako dré dhi 'i» dhi, mì kònya ko, dhyà tà nda ni tàlepi àmi dré dhi ni tà sè, ìndì tà nda kàròkìrò móndí ni togó ko sè. ²⁹ Má adrè àmi ki togó ni tà ta kòdhyà ko. Be ró dhi, mà adrè mána dhyà àzya nda ni togó ni tà ta kòdhyà. Di à ni kitswá lizíà dhi: «À adrè tà má dré adrélé nòle dóro dhi ki logá má dré dhyà àzya ni togó ni tà sè àdho tà sè? ³⁰ Má kàdré mána àwoyá ta Giká dré gò adrézó ngá nya dhi, à adrè tà ta kònzì má rú ngá má dré àwoyá fèzo àsà nda sè àdho tà sè?»

³¹ Di mì kàdré ngá nya yà, ngá mvu yà, kó ngalè tà àngùdhi ni 'o yà dhi, mì kàdré tà nda ki 'o títi kitswázó lindri fe Giká dré dhi bvó. ³² Mì kò'ò tà àlo kitswálepì móndí ki 'o ledhélè tàkònzì na dhi ko, àyi nda i kàdré Yúdà ànzi 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, kó ngalè móndí Ekelézyà Giká àdhyà lé dhi 'i yà dhi. ³³ Mì kàdré tà 'o mána tíni. Má adrè tà títi dhi ki 'o, àma tà kàdré dóro móndyà títi dhi i mìlèsè. Má adrè tà dóro nda kisulè àma tàndi dré ko. Be ró dhi, mà adrè mána tà dóro nda móndí zyandre dhi i dré, i kòkitswáro lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú be dhi bvó.

11

¹ Mì kàdré tà 'o mána tíni, ngóro àma tàndi má dré adrélé tà 'o Krísto àdhyà tíni dhi tíni.

Àgo ki tà tòkò ibe lisámbò na dhi

² Má adrè àmi ki tà bha kuru, mì dré adrélé ngbú àma tà kisú dhi sè, ìndì mì dré adrélé tròle tà má dré tadhalé àmi dré dhi i rú dhi sè.

³ Di, mà adrè mána leá mì kònzì dhi, àgo títi dhi ki drì Krísto 'i, tòkò ni drì agó 'i, ìndì Krísto ní drì Giká 'i. ⁴ Di lisámbò na dhi, agó àlo dhi kòndrà ngá í dri gò, adrézó tà zi Giká tí yà, kó ngalè adrézó Giká ni kúli longó pròfétà àdhyà tíni yà dhi, agó nda adrè ína kanyò fe Krísto dré.* ⁵ Di tòkò àlo dhi kòndrà ngá í dri ko gò, adrézó tà zi Giká tí yà, kó ngalè adrézó Giká ni kúli longó pròfétà àdhyà tíni yà dhi, tòkò nda adrè ína kanyò fe àyi agó dré. Tàko ko, sù ngóro tòkò nda rè tá àyi drìbhí rère na tíni. ⁶ Tòkò kòndrà ngá í dri ko dhi, dóro ni tà dré àyi drìbhí rère rère dhi. Di, tòkò ni drìbhí rèma yà, kó ngalè akódhi ni drìbhí fàma yà dhi kàdré kanyò fe drá dhi, lè akódhi kàdré àyi drì ndràndrà. ⁷ Di, adrè leá dhi, agó kòndrà ína àyi drì ko. Tàko ko, Giká bhà agó làsú be í tíni, ìndì agó

[‡] 10:26 10:26 A kòndò Longó i 24:1. * 11:4 11:4 Giká ni Kúli tisile Gírìki ti sè dhi adrè táà kònya dhi, «agó nda adrè ína kanyò fe àyi drì dré.» Kòdhi adrè leá tàle dhi, agó nda adrè kanyò fe Krísto dré.

adré Giká ni milanzilanzi tadhá. Di, tòkó adré ina agó ni milanzilanzi tadhá. ⁸ Angyá ko, Giká 'o tá agó apfòle tòkó lèsè ko. Be ró dhi, 'o ina tòkó apfòle agó lèsè. ⁹ Kòdhi ibe dhi, Giká bhà tá agó tòkó dré ko. Be ró dhi, bhà ina tòkó agó dré. ¹⁰ Tà nda sè dhi, ìndi ángèlò ki tà sè dhi, lè tòkó kàdré àyi dri ndra tadházóá dhi, i agó zàle dhi.

¹¹ Di, tágba kònini dhi, Mírì na dhi, tòkó ni tà kitswá adréle be dhi agó ni tà àko ko. Agó ni tà kitswá kpà adréle be dhi tòkó ni tà àko ko. ¹² Tàko ko, ngóro tòkó dré apfòle agó lèsè dhi tìni dhi, à ti kpà agó apfòle tòkó lèsè. Di, tà bàti ró dhi, ngá títì dhi ì apfò Giká vélèsè.

¹³ Mì kòlanzi tà kòni ki bvò àmi ki tàndi i kòfalé: Tòkò àlo dhi kòndrà àyi dri ko gò adrézò tà zi Giká tí dhi, kòdhi tsi dóro? ¹⁴ Ngá wáyi Giká dré bhàle dhi ki làsú adré zakó tsi tadhá àmi dré dhi, agó ni drihbhi kàdré kàtswa dhi, tà nda adré kanyò fe akòdhi dré? ¹⁵ Di, tòkó ni drihbhi kàdré kàtswa dhi, tà nda adré ina lindri fe akòdhi dré. Tàko ko, Giká fè drihbhi kàtswa nda akòdhi dré ngóro ngá dré adrézò àyi dri ndra àsà dhi tìni. ¹⁶ Dhya àlo kàdré tà le kayilè tà nda kòdhi i dri dhi, àma labhi àzya mà dré adréle lebèle dhi àko. Ekèlézyà Giká àdhyà i kòkpà labhi àzya àko.

Mányàngá Mírì àdhyà

(A kòno kpà Mátáyo 26:26-29; Márokò 14:22-25; Lúká 22:15-20)

¹⁷ Kàdré tà mì dré adrézò ru kimó adréle 'òá dhi ki tà sè dhi, má kitswá àmi ki tà bha kuru àsà ko. Tàko ko, mì adré àmikya tà kònzì ki 'o, tà dóro ki lavú. ¹⁸ Dridri dhi, má adré yíá tàle dhi, mì dré adrerà'a ru kimó mómí Ekèlézyà àdhyà i ró dhi 'á dhi, mì adré àmikya ru lanzi àmi kòfalésè. Di má ni kitswá tà nda ni ka'í tsi. ¹⁹ Tà bàti ró dhi, lè tà adrézò ru lanzi dhi ì kàdré àmi kòfalé be, à kòkìtswáro mómíyá Giká dré ka'ile àmi kòfalé dhi ki ni be dhi bvò. ²⁰ Mì dré adrerà'a ru kimó dhi 'á dhi, mì adré àmikya manyàngá Mírì àdhyà ni nya kòdhyà ko. ²¹ Tàko ko, mì dré adrerà'a ngá nya dhi 'á dhi, àmi àlo títi dhi ì mi adré ngá do àmi ki tàndi i dré nyàle dridri mómí áruka i kandrá. Di mómí áruka i tàbirí ibe, áruka ni ì adré kó wá tsi. ²² Àmi tsi dzó àko kitswázó ngá nya ìndi ngá mvu lána dhi? Kó ngalè, mì adré Ekèlézyà Giká àdhyà ni ayizè, adrézò kanyò fe mómí manyàngá àko dhi ì dré? Má ni àdho tà ta àmi dré kòdhyà? Má ni tsi àmi ki tà bha kuru? Kóko! Má kitswá àmi ki tà bha kuru tà nda sè ko!

²³ Tàko ko, má tadhá mána àmi dré tà má dré kisulè Mírì vélèsè kòni i kòdhyà: Ngátsi Mírì Yésu ni lefèzo kàribhá i drigá dhi sè dhi, akòdhi adó tá mápà, ²⁴ àwoyá fèzo Giká dré gò, òzoóá tázóá dhi: «Kòndhi àma rúbhá má dré adréle fèle àmi ki tà sè dhi 'i. Mì nya, ìndi mì kàdré 'òá kònzì adrézò àma tà kisù.» ²⁵ Ngá nyàma àmvolèsè dhi, dré kòkpà 'òzoá kònzì kópò sè. Adó kópò nda, tázóá dhi: «Kópò kònzì adré tà tídhí Giká dré bhàle ru yizo mómí ibe àma kàri sè dhi ni tà tadhá. Mì mvu, ìndi vèsè wáyi mì dré adrerà'a mvuà dhi 'á dhi, mì kàdré 'òá kònzì adrézò àma tà kisù.» ²⁶ Tàko ko, vèsè wáyi mì dré adrerà'a mápà kòdhi ni nya, adrézò kpà kópò kòdhi ni mvu dhi 'á dhi, mì adré Mírì ni dràdrà ni tà longó, tsàle lókyá dré dra agòzo dhi 'á.

²⁷ Àsà dhi, dhyà àngùdhi adrélépi Mírì ni mápà nya yà, adrélépi kó akòdhi ni kópò mvu yà ngóro dré kitswálé Giká mìlèsè dhi tìni ko dhi, akòdhi nda adré ina tàkònzì 'o Mírì ni rúbhá rú ìndi akòdhi ni kàri rú gò, tàkònzì nda dré adrézò akòdhi dri. ²⁸ Adré di léá dhi, mómí àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi ki tàndi ki togó tabhì 'íká gò, ì kògòro adréle mápà nda ni nya, adrézò kópò nda ni mvu ndò. ²⁹ Tàko ko, dhyà àngùdhi adrélépi mápà nda ni nya, adrézò kópò nda ni mvu Mírì ni rúbhá ni tà kisù àko ró dhi, adré ina Giká ni tàbvò tàmà asé àyi tàndi dri. ³⁰ Tà nda sè dhi, mómí bí àmi kòfalé dhi i rúbhá ibe yàyà ìndi drà ro, ìndi àmi ki áruka bí dhi ì todrà dre. ³¹ Mà kàdré àma ki tàndi ki tàbvò ta dhi, Giká kitswá àma ki tàbvò ta ko. ³² Di, Mírì Giká adré ina àma ki tàbvò ta, adrézò àma ki lotó, í kòbhàro tà àma dri mómíyá bvò àdhyà kya tìni ko dhi bvò.

³³ Àsà dhi, àma adrúpi i, mì dré adrerà'a ru kimó manyàngá Mírì àdhyà ni nya dhi 'á dhi, mì kàdré ru letè àmi kòfalésè. ³⁴ Àmi ki áruka ì kàdré tàbirí ibe dhi, ì kònya ngá àyi bhàna 'íká, mì kònzì dra ru kimó dhi, mì kò'oró tàkònzì gò àmi ki tàbvò tázó dhi ko.

Kàdré tà áruka mì dré lizilè dhi ki tà sè dhi, má ni tà nda ki lotó lókyá má dré adrerà'a àmi véna dhi 'á.

12

Tà tani Tirí Lólo dré adréle fèle dhi i

¹ Àma adrúpi i, kàdré tà tani Tirí Lólo dré adréle fèle dhi ki tà sè dhi, má adré léá mì kònzì tà bàti tà nda ì dri be. ² Mì ni tàle dhi, mì dré tá adrerà'a págàno i ró dhi 'á dhi, mì tayí tá àmi adréle tatsilè giká tákò kitswábhá kúlí ta bwà ko dhi ì vèsè dhi be. ³ Àsà dhi, má adré tà bàti tà àmi dré: Dhya àlo adrélépi tà ta Giká ni Tirí ni rinyí sè dhi kitswá tAA

dhi «Tátrírí kàdré Yésu dri!» dhi bwà ko. Kòdhi íbe dhi, dhya àlo kitswá tàá dhi «Yésu Mírì 'i!» dhi bwà ko, kàdré ngbà 'í Tirí Lólo ni rìnyí sè ko dhi.

⁴ Tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi i twátwa. Di, Tirí àlo nda adré ína fèà nì. ⁵ Látì adrézó Mírì ni ázì 'o dhi i twátwa. Di, à adré ázì nda kì 'o Mírì àlo nda dré. ⁶ Tà Giká dré adrélé 'òle móndí i 'àsè dhi i twátwa. Di, Giká àlo nda adré tà títi nda kì 'o móndyá títi dhi i 'àsè dhi nì.

⁷ Giká adré áyi Tirí ni rìnyí tadhá móndyá ka'íbhá àlo àlo títi dhi i rú, adrézó tà dóro 'o áyi títi nda i dré. ⁸ Dhya àlo dré dhi, Tirí nda adré rìnyí adrézó kúlí ta tògyá sè dhi ni fe kòdhyá. Dhya àzaya dré dhi, Tirí àlo nda adré rìnyí adrézó kúlí ta tà nìni sè dhi ni fe kòdhyá. ⁹ Azya ni dré dhi, Tirí àlo nda adré rìnyí adrézó kúlí ta tà nìni sè dhi ni fe kòdhyá. Azya ni dré dhi, Tirí àlo nda adré rìnyí adrézó móndí kì drà tídrí dhi ni fe kòdhyá. ¹⁰ Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó tà línríga ró dhi kì 'o dhi ni fe kòdhyá. Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó Giká ni kúlí longó profétá àdhyá tíni dhi ni fe kòdhyá. Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó tíri twátwa dhi kì ni lanzilé dhi ni fe kòdhyá. Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó tí twátwa kì ta dhi ni fe kòdhyá. Azya ni dré dhi, adré rìnyí adrézó tí twátwa nda kì kúlí àndu ngi dhi ni fe kòdhyá. ¹¹ Tirí àlo kwákwá nda adré tà títi nda kì 'o nà. Adré rìnyí twátwa nda kì lanzí móndí àlo àlo títi i dré, ngóro í dré adrélé lèle 'òle dhi tíni.

Rúbhá àlo kígá ni íbe bí dhi

¹² Dhyá kì rúbhá ngá àlo dhi 'i, gba dré adrézó kígá íbe bí dhi. Krísto ni tà kókpa kòdhi tíni. Gba rúbhá ni ni kígá ì dré adrézó bí dhi, rúbhá nda ngbà 'í àlo. ¹³ Tàko ko, à fè bàtísimò àma títi dhi i dré Tirí Lólo àlo dhi ni rìnyí sè, mà kàdréro rúbhá àlo ró, gba mà kàdré Yúdà ànzi 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, màràbà 'i yà, kó ngalè móndí màràbà ro ko dhi 'i yà dhi. Giká bhà Tirí àlo nda adrélé àma títi dhi i lèna.

¹⁴ Rúbhá nda ni kígá ngbà 'í àlo ko. Be ró dhi, rúbhá nda kígá íbe bí. ¹⁵ Tágba rúbhá nda ni pá kòtà tá dhi «Má dré adrélé drígá 'i ko dhi sè dhi, mà rúbhá ni kígá 'i ko» dhi, pá nda ni tá adré ngbú rè rúbhá nda ni kígá ró. ¹⁶ Kó ngalè, bí ni kòtà tá dhi «Má dré adrélé m̀ 'i ko dhi sè dhi, mà rúbhá ni kígá 'i ko» dhi, bí nda ni tá adré ngbú rè rúbhá nda ni kígá ró. ¹⁷ Kòndò rúbhá wáyi dhi kàdré tá m̀ 'i yà dhi, a ni tá kitswá ngá tādzí ngu ngini? Kó ngalè, rúbhá wáyi dhi kàdré tá bí 'i yà dhi, a ni tá kitswá ngá tādzí ngu ngini? ¹⁸ Tà bàti ró dhi, Giká tobhá kígá àlo àlo títi dhi i rúbhá lèna ngóro í dré tà lèle 'òle dhi tíni. ¹⁹ Kígá nda ì kàdré tá ngbà 'í àlo dhi, kòndò rúbhá nda kitswá tá adrélé ko. ²⁰ Tà bàti ró dhi, rúbhá ni kígá i bí. Di, rúbhá nda ína ngbà 'í àlo.

²¹ Rúbhá nda ni m̀ kitswá ína tàá drígá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko. Kó ngalè, drì ni kitswá ína tàá pá dré dhi «Ámi lovó má rú yó!» dhi bwà ko. ²² Tàko ko, rúbhá ni kígá adrélé nòle yàya dhi ì kàdré tá yó dhi, kòndò rúbhá nda kitswá tá tà 'o bwà ko. ²³ Rúbhá ni kígá mà dré adrélé nòle línrí àko ró dhi i, mà adré áyi nda kì línrí bha kígá àruka títi dhi kya kì lavú. Rúbhá ni kígá kitswábhá adrélé nòle ko dhi i, mà adré áyi nda kì líkí kígá àruka títi dhi kì lavú. ²⁴ Di, mà adré 'oá kònini rúbhá ni kígá kitswábhá adrélé nòle dhi kì ta sè ko. Di, Giká amú ína rúbhá ni kígá i títi, línrí fèzo kígá adrèbhá tá línrí àko dhi i dré, ²⁵ tà adrézó ru lanzí dhi kàdréro rúbhá nda na yó, be ró dhi, kígá nda ì kàdréro áyi kì ázya kì ta kisu. ²⁶ Asá dhi, kígá àlo dhi kàdré kizà nya dhi, kígá àruka títi dhi ì adré kókpa kizà nya tùmáni akódhi be. Kígá àlo dhi kàdré rúku kisu dhi, kígá àruka títi dhi ì adré lenzélé tùmáni akódhi be.

²⁷ Ámi ró dhi, àmi Krísto ni rúbhá 'i. Ámi àlo àlo títi dhi i rúbhá nda ni kígá 'i. ²⁸ Giká bhà tá rè zyá àpòstolò i adrélé drìdrì Ekèlézya na gò, profétá kì bhàzo áyi àmvolésè gò, dhya adrèbhá tá tadhá dhi kì bhàzo áyi àmvolésè. Àmvolásá dhi, bhà tá dhya adrèbhá tá línríga ró dhi kì 'o dhi i, dhya adrèbhá móndí kì drà tídrí dhi íbe, dhya adrèbhá móndí kì ledé dhi íbe, dhya adrèbhá móndí kì drì ko dhi íbe, tsàle dhya adrèbhá tí twátwa kì ta dhi íbe. ²⁹ Di móndyá títi dhi i àpòstolò 'i ko. Áyi títi dhi i profétá 'i ko. Áyi títi dhi i tà tadhábhá 'i ko. Áyi títi dhi i rìnyí íbe adrézó tà línríga ró dhi kì 'o ko, ³⁰ adrézó móndí kì drà tídrí ko, adrézó tí twátwa kì ta ko, adrézó tí twátwa nda kì kúlí àndu ngi ko. ³¹ Di, àmi kì togó kàdré ína àtsi ró, kítswázó tà tani lavulé Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi kì kisu. Nyànómvá dhi, má ni látì dóro látì àruka títi dhi kì lavulépi dhi ni tadhá àmi dré kòdhyá.

13

Lèle ni tà

¹ Kòndò mà kàdré tá ti twátwa móndí kya kì ta ángéló kya íbe gò, mà dré mána adrézó lèle àko dhi, mà ni tá adré ngóro ngìngìlí adrélé tswàle wáya ro dhi tíni, kó ngalè góká

adrélé vòle wàya ro dhi tìni. ² Kònò má kàdré tá Giká ni kúlí longó pròfètá àdhyà tìni, adrézó tà títi lùzu ró dhi ki ni lanzilé tà nìni be wáyi, adrézó tà ka'ika'í ìbe kàdrì kitswázó kòngó ki 'o àyi ki kisi gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má ni tá adré ngá tàko 'i. ³ Kònò má kòlanzí tá áma ngá títi dhi i lemerèbhá i dré, áma rùbhá fèzo vèle àtsi na gò, má dré mána adrézó lèle àko dhi, má kitswá tá tà dóro àlo kisú ásá ko.

⁴ Lèle adré tà letè togó vwàvwa sè, adrézó àyi togó dóro tadhá mómí i dré. Adré lovó kónzi bha mómí i rú ko. Adré àyi afá ko, adrézó drikàdrì ro ko. ⁵ Adré kanyò fe mómí i dré ko, adrézó tà dóro nda kisulé àyi tàndi dré ko, adrézó àyi togó tayí adrélé aswálé ko. Adré tà kónzi 'òle i rú dhi ki tà kisú vwàvwa ro ko. ⁶ Adré lenzélé tà kónzi sè ko. Be ró dhi, adré ina lenzélé tà bàti sè. ⁷ Lèle adré tà títi dhi ki mvo, adrézó Giká ni ka'í tà títi i sè, adrézó mì bha akódhi véna tà títi i sè, adrézó togó tsi tà títi i sè.

⁸ Lèle kitswá tàdzí akilé ko. Di, à ni Giká ni kúlí longoma pròfètá kya tìni dhi ni tayí. A ni ti twátwa ki tàma kiki. A ni kúlí tàma tà nìni sè dhi ni tayí. ⁹ Tàko ko, má adré àmakyà tà ni tsá, adrézó Giká ni kúlí longó pròfètá kya tìni tsá. ¹⁰ Di, lókyá tà títi dhi i dré dra kitswábhá títi dhi tú dhi, tà kitswábhá tsá dhi ki àyikya tavì.

¹¹ Má dré tá adrérà'a mvámvá ro dhi 'á dhi, má adré tá tà ta mvámvá àdhyà tìni, adrézó tà kisú mvámvá àdhyà tìni, adrézó tà ni lanzilé mvámvá àdhyà tìni. Di, lókyá má dré atsázó mómí kàdrì ro dhi sè dhi, má tayí tà ànzimvá kya i títi. ¹² Nyànomvá dhi, má adré ngá no tsá, ngóro ngá lèndrì adrélé nòle tàlàtálá na dhi tìni. Di, lókyá adrélépi àlìle dhi sè dhi, má ni ru no Giká be mì sè. Nyànomvá dhi, má adré tà ni tsá. Di, lókyá adrélépi àlìle dhi sè dhi, má ni tà títi dhi ki ni, ngóro Giká dré áma nìle bàti dhi tìni.

¹³ Nyànomvá dhi, tà na kóni i be: tà ka'ika'í, mì bhàbhà Giká véna dhi, indì lèle. Di, tà kàdrì lavulé tà nda i kòfalé dhi ina lèle 'i.

14

Ti twátwa ki tàma, indì tà longoma pròfètá kya tìni dhi

¹ Mì kàdré di látì lèle àdhyà ni lebè. Ami ki togó kàdré kpá àtsi ró, kitswázó tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú. Lavulé dhi, mì kàdré rinyí adrézó Giká ni kúlí longó pròfètá kya tìni dhi ni le kisulé dhi kòdhyà. ² Tàko ko, dhyà adrélépi ti twá ta dhi adré tà tà mómí i dré ko. Be ró dhi, adré ina tà ta Giká dré. Angyá ko, dhyà àlo ni tà akódhi dré adrélé tàle dhi ko, dré adrélé tà lùzu ró dhi ki ta Tirí Lólo ni rinyí sè dhi sè. ³ Di, dhyà adrélépi Giká ni kúlí longó pròfètá àdhyà tìni dhi adré ina tà tà mómí i dré, kitswázó àyi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na, kitswázó àyi ki kodzó, indì kitswázó àyi ki togó ki tindrì. ⁴ Dhyà adrélépi ti twá ta dhi adré àyi tàndi ni timbà àyi tà ka'ika'í na. Di, dhyà adrélépi Giká ni kúlí longó pròfètá àdhyà tìni dhi adré ina mómíyá títi Ekèlézyà le dhi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na. ⁵ Má adré leá dhi, mì kàdré títi ti twátwa ki ta. Di, lavulé dhi, má adré leá mì kàdré Giká ni kúlí longó pròfètá kya tìni. Tàko ko, dhyà adrélépi tà longó pròfètá àdhyà tìni dhi lavú dhyà adrélépi ti twátwa ki ta dhi, akódhi nda kàdré ngbà 'í ti twátwa nda ki kúlí àndu ngi Ekèlézyà ni timbàzo dhi ko dhi.

⁶ Áma adrúpi i, kònò má kòtsa tá àmi véna adrélé ti twátwa ki ta dhi, tà nda ni tá kitswá àmi ki ledé ngíni? Di, má kòtsa mána tà lùzu ró tadhálé dhi ìbe yà, tà nìni tàle dhi ìbe yà, tà longolé pròfètá àdhyà tìni dhi ìbe yà, kó ngalè tà tadhálé dhi ìbe yà dhi, tà nda ni àmi ki ledé bàti. ⁷ Kàdré ndindì ngá ledélé lári ro ngóro firílí tìni, indì kùdhí tìni dhi ki tà sè dhi, à kàdré ngá nda ki tswa wàya ro dhi, à ni longó adrélé tswàle nda ni ni ngíni? ⁸ Kó ngalè, à kàdré gòkà vo dóro ko dhi, àdhi ni àyi lotó lile àdzú bhu dhi ni? ⁹ Tà nda kòdhi kòkpá kònini àmi ki tà sè. Mì kàdré kúlí nìle ko dhi ki ta kòdhyà dhi, à ni kúlí mì dré adrélé tàle nda ki àndu ni ngíni? Mì ni adré àmikya kúlí nda ki ta àngyá. ¹⁰ Tà bàti ró dhi, ti twátwa adrélé tàle bvò dri dhi i bì. Di, ti adrélépi àndu àko dhi yókódhó. ¹¹ Di má kònì kúlí adrélé tàle dhi ki àndu ko dhi, má ni adré mómí twá ro dhyà adrélépi kúlí nda ki ta dhi dré, indì akódhi nda ni kpá adré mómí twá ro má dré. ¹² Tà nda kòkpá kònini àmi ki tà sè. Ami ki togó dré adrélé àtsi ró tà tani Tirí Lólo dré adrélé fèle dhi ki kisú dhi sè dhi, mì kàdré tà tani adrézó Ekèlézyà ni timbà dhi ki nda kòdhyà.

¹³ Asá dhi, lè dhyà adrélépi ti twá ta dhi kàdré tà zi Giká tí, kitswázó kúlí i dré adrélé tàle nda ki àndu ngi dhi bvó. ¹⁴ Tàko ko, má kàdré tà ta Giká be ti twá dhi sè dhi, áma togó adré tà nda ki ta ni. Di, áma tà kisúkisú adré ina tà 'o ko. ¹⁵ Di má ni 'óá ngíni? Má ni tà ta Giká be áma togó sè, adrézó kpá tàá áma tà kisúkisú sè. Má ni longó ngo áma togó sè, adrézó kpá longó áma tà kisúkisú sè. ¹⁶ Tàko ko, mì kàdré Giká ni rú bha kùle ngbà 'í kúlí angábhá àmi togó lèsè dhi i sè dhi, dhyà adrélépi kúlí mì dré adrélé tàle àwàyá fèzo Giká dré nda ki yi dhi ni kitswá tàá «Kònini!» dhi ngíni? Angyá ko, akódhi

nda ni kúli mí dré adrélé tale nda ki ándu ko. ¹⁷ Di tágba mí dré adrézó áwoyá ta Giká dré dhi, mí adré mína dhya nda ni timbà akódhi ni tà ka'ika'í na ko.

¹⁸ Má adré áwoyá ta Giká dré, má dré adrélé ti twátwa ki ta àmi títi dhi kya ki lavú dhi sè. ¹⁹ Di, lisámbo na dhi, má dré kúli nzi móndí ì dré nìle dhi ki tàle àyi ki tadházó dhi dóro lavulé, má dré kúli ngulú-mudrí dhi ki tàle ti twá sè dhi rúsè.

²⁰ Ama adrúpi i, mí kàdré tà kisù ngóro ànzimvá kya tíni ko. Mí kàdré tà 'o ànzimvá kya tíni ngbà 'í tà kónzi 'òma ni tà sè. Di, tà kisùma ni tà sè dhi, mí kàdré tà 'o ngóro móndí li'wabhá dre dhi kya tíni. ²¹ Giká ni Kúli adré taa dhi:

«Mírí tà dhi: Má ni tà ta mónyá kòdhi ì dré móndí adrèbhá ti twátwa ki ta dhi ì sè, ìndi móndí twá ki kúli ì sè.

Di, tágba dré adrézó kònni dhi, ì kitswá àyikya áma yi ko.»*

²² Asà dhi, Giká bhà ti twátwa ki tàma, kitswázó àyi rìnyí tadhá mónyá ka'ibhá dhi ì dré ko, be ró dhi, mónyá ka'ibhá ko dhi ì dré. Di, bhà ìna tà longoma pròfètà kya tíni dhi, kitswázó àyi rìnyí tadhá mónyá ka'ibhá dhi ì dré, mónyá ka'ibhá ko dhi ì dré ko. ²³ Di àmi mónyá Ekèlézya le ni ì, mí kòkimó ru títi adrélé ti twátwa ki ta gò, móndí ka'ilepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nìlepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni taa dhi, ngá kizá àmi ki drí dre. ²⁴ Di, mí kàdré àmikya títi Giká ni kúli longó pròfètà kya tíni gò, móndí ka'ilepi ko dhi 'i yà, kó ngalè móndí tà nda ni nìlepi ko dhi 'i yà dhi dré fizo àmi ki yi dhi, a ni àyi tàkónzi ni àmi ki kúli ì sè, adrézó ka'íà ì tàkónzi líyí 'i káya dhi. ²⁵ Di tà títi dré zùle àyi togó na dhi ki apfò ngádra 'á gò, dré dhèzo àyi mí bha kìnì na, Giká ni lindrì bhàzo, tàzoá dhi: «Giká àmi kòfalé be bàti!»

Tà 'òma mibhalé tí lisámbo na dhi

²⁶ Ama adrúpi i, à kàdré di 'òá ngíni? Mí kàdré ru kímó dhi, àmi ki àlo ni kitswá longó ngo, àya ni ni kitswá tà tadhá, àya ni ni kitswá tà lùzu ró dhi ni tadhá, àya ni ni kitswá ti twá ta, àya ni ni kitswá ti twá nda ni kúli ándu ngi. Di mí kàdré tà títi nda ki 'o kitswázó mónyá Ekèlézya le dhi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na. ²⁷ A kàdré ti twátwa ki ta dhi, adrè léá dhi, ngbà 'í móndí rì yà, kó ngalè na yà dhi ì kàdré ti twátwa nda ki ta dhi àyi. Di ì kàdré ti nda ki ta bvóá bvóá. Adré kpà léá dhi, dhya àya kàdré kúli ì dré adrélé tale nda ki ándu ngi. ²⁸ Di, dhya kitswálepí kúli nda ki ándu ngi bwá dhi kàdré yó dhi, lè mónyá nda ì kàdré àyikya kírì lisámbo na. I kàdré ti twátwa nda ki ta àyi ki tàndi ì dré, ìndi Giká dré.

²⁹ Kàdré mónyá adrèbhá Giká ni kúli longó pròfètà kya tíni dhi ki tà sè dhi, lè àyi rì yà, kó ngalè na yà dhi ì kàdré kúli nda ki longó, mónyá àruka títi dhi ì kàdré ró tà ì dré adrélé tale nda ki tabhì lanzilé. ³⁰ Dhya àya adrèlepí lírìlé dhi kòkisú tà lùzu ró tadhálé dhi dhi, lè dhya adrèlepí tá tà ta drídrì nda kótayí kúli tàma. ³¹ Di àmi àlo àlo títi dhi ì, mí ni kitswá Giká ni kúli longó pròfètà kya tíni, dhya àlo àya ni bvó, kitswázó mónyá títi dhi ki tadhá, ìndi àyi ki kodzó dhi bvó. ³² Adré léá dhi, mónyá adrèbhá tà longó pròfètà kya tíni dhi ì kàdré àyi ki togó bha àyi ki rìnyí zàle. ³³ Tàko ko, Giká adrè tà 'o wáyá ro ko. Be ró dhi, adrè ìna tà 'o tà kídrikídri na.

Ngóro dré adrélé Ekèlézya títi ì 'àsè dhi tíni dhi, ³⁴ lè tòkò ì kàdré kírì lisámbo na. I kòtà kúli ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi ki bha àyi ki drí kòbhá ì zàle, ngóro Mósè ni tatrítrí kúli dré adrélé tale dhi tíni. ³⁵ I kàdré tà ì dré lèle nìle dhi ìbe dhi, ì kàdré tà nda ki lízi àyi ki àgo ì tí bhàna. Tàko ko, tòkò dré adrélé tà ta lisámbo na dhi kanyó ro akódhi dré.

³⁶ Àmi Kòritòbhá ni ì, mí adrè vo tsi kisúá dhi, Giká ni kúli apfò àmi ki tàndi ì vélésè? Kó ngalè, Giká ni kúli nda tsa ngbà 'í àmi véna? ³⁷ Móndí àruka àmi kòfalé dhi ì kàdré àyi ki no pròfètà ì ró yà, kó ngalè móndí Tírì Lólo ni rìnyí ìbe dhi ì ró yà dhi, lè àyi nda ì kòka'í dhi, tà má dré adrélé tìsìle àmi dré kòdhi ì, tòlì Mírì àdhya 'i. ³⁸ Di, ì kòka'í kònni ko dhi, à kitswá kpà àyi ki tàndi ki ka'í ko.

³⁹ Di áma adrúpi i, àmi ki togó kàdré àtsi ró, adrézó Giká ni kúli longó pròfètà kya tíni. Mí kòlogá kpà ti twátwa ki tàma móndí ì dré ko. ⁴⁰ Di, adrè léá dhi, mí kàdré àmikya tà títi dhi ki 'o mibhalé tí, ngóro dré kitswále Giká mìlèsè dhi tíni.

15

Kristo ni ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹ Ama adrúpi i, má lè Rúbí Tani má dré longólé àmi dré dhi ni tà 'òle agalé àmi léna. Mí ka'í Rúbí Tani nda gò, mí dré adrézó àmi ki totó tàtà dríà. ² Rúbí Tani nda sè dhi, Giká adrè àmi ki tidrì, mí kàdré tròle gígí ro tà má dré longólé àmi dré nda rú dhi. Di, mí kàdré 'òá kònni ko dhi, mí ka'í àmikya àngyá.

* 14:21 14:21 A kònò Esáyá 28:11-12.

³ Má tadhá àmi dré tà kàdrìkàdrì má dré kisúlè kòni i kòdhyà: Kristo drà àma kí tàkonzì kí tà sè, ngóro tìsìlè Gìkà ní Kúlí na dhì tìni. ⁴ Dì akódhi ní rùbhá bhàzo mógo na gò, kítú ní na sè dhì, dré ngàzo dràdrà 'àsè, ngóro tìsìlè Gìkà ní Kúlí na dhì tìni. ⁵ Dì dré agázó Pétèrò kandrá gò, dré agázó àpòstolò mudrì-drì-rì dhì i kandrá. ⁶ Amvolásà dhì, dré agázó lókyá àlo sè mómí kà'ìbhá kámá-nzi lavú dhì i kandrá. Àyi nda i kòfalé dhì, mómí bì dhì i dhu rè lídrì ìbe. Dì, àyi kí àruka i todrà dre. ⁷ Dì akódhi dré agázó Yàkòbhò kandrá gò, dré gòzo agalé àpòstolò títì dhì i kandrá. ⁸ Àyi títì nda i àmvólèsè dhì, dré kpà agázó àma tàndi kandrá, tágba má dré tá adrézó ngóro mívámvá tìlè lókyá dóro sè ko dhì tìni dhì.

⁹ Tàko ko, ma mómí tàko lavúlè àpòstolò títì dhì i kòfalé dhì 'i. Má kítswá ndìndì adrélé zìlè àpòstolò ro dhì ko, má dré tá mómíyá Gìkà ní Ekèlèzyà le dhì kí m̀ p̀fòlè dhì sè. ¹⁰ Dì, Gìkà ní togó tani bhàle má rú dhì sè dhì, ma ngóro má dré adrélé àndrò kòndhi tìni. Akódhi bhà àyi togó tani nda má rú àngyá ko. Tàko ko, má 'o mána àzì àpòstolò àruka títì dhì kya kí lavú. Tà bàti ró dhì, má 'o àzì nda ma ko. Be ró dhì, Gìkà ní togó tani adrélépi tà 'o má léna dhì 'o ìna àzì nda nì. ¹¹ Àsà dhì, kàdré ma 'i yà, kò ngalè àyi nda 'i yà dhì, tà nda kòdhi i tà mà dré adrélé longólè indì m̀ dré kà'ìlè dhì 'i.

Mómíyá dràbhá dre dhì kí ngàma dràdrà 'àsè dhì

¹² Dì, mà kàdré kó longóá dhì Kristo nga dràdrà 'àsè 'i dhì, mómí àruka àmi kòfalé dhì i adré d̀ àyikya táá dhì, mómíyá dràbhá dre dhì i kítswá ngalè dràdrà 'àsè ko dhì ng̀ningini ró? ¹³ Kòno ngangà dràdrà 'àsè dhì kàdré tá yó dhì, Kristo nga tá kpà dràdrà 'àsè ko. ¹⁴ Dì Kristo kònga tá dràdrà 'àsè ko dhì, tà mà dré adrélé longólè dhì ní tá adré tá tàko 'i, indì àmi kí tà kà'ìkà'ì ní tá adré tá tàko 'i. ¹⁵ Kòdhi ìbe dhì, mà ní tá adré Gìkà ní tà longóbhá kìnzò sè dhì 'i. Tàko ko, mà longó àmàkyà Gìkà ní tà tázóá dhì, akódhi tìngá Kristo dràdrà lèsè dre dhì 'i. Dì, mómíyá dràbhá dre dhì i kòkítswá tá ngalè dràdrà 'àsè ko dhì, Gìkà tìngá tá kpà Kristo dràdrà lèsè ko. ¹⁶ Tàko ko, mómí i kòkítswá tá ngalè dràdrà 'àsè ko dhì, Kristo nga tá kpà dràdrà 'àsè ko. ¹⁷ Dì Kristo kònga tá dràdrà 'àsè ko dhì, àmi kí tà kà'ìkà'ì ní tá adré àngyá, indì m̀ ní tà adré dhu rè àmi kí tàkonzì na. ¹⁸ Kòdhi ìbe dhì, mómíyá Kristo ní kà'ìbhá gò i dré todràzo dhì kí tà akí tá dre. ¹⁹ Kòno mà kàdré tá ngbà 'i m̀ bha Kristo véna lídrì kòndhi ní tà sè dhì, mà ní tá adré kizàbhá 'i mómíyá àruka títì dhì kí lavú.

²⁰ Dì, tà bàti ró dhì, Kristo nga dràdrà 'àsè, ngóro dhyà ngalèpi drìdrì mómíyá dràbhá àruka títì dhì i kandrána dhì ró. ²¹ Tàko ko, ngóro dràdrà dré atsálè mómí i kòfalé mómí àlo dhì sè dhì tìni dhì, ngangà dràdrà 'àsè dhì atsá kòkpà mómí àlo dhì sè. ²² Ngóro mómíyá títì angàbhá Adámá lèsè dhì i dré adrélé dràlè dhì tìni dhì, mómíyá títì ru amùbhá Kristo be dhì kí adrí. ²³ Dì, mómí àlo àlo títì dhì kí adrí àyi kí tàndi kí lókyá sè. Kristo adrí ìna drìdrì mómíyá àruka títì dhì i kandrá ní. Dì lókyá dré dra agòzo dhì tú dhì, mómíyá akódhi àdhyà kí adrí. ²⁴ Amvolásà dhì, lókyá kùdù ní atsá. Lókyá nda sè dhì, Kristo ní tìrì kònzì títì ópì kàdrì ro indì rìnyi ró dhì kí tà 'o akilè, rìnyi títì adrézó ópì nya dhì ìbe gò, Ópì logózó Gìkà Atá drígá. ²⁵ Tàko ko, lè Kristo kàdré ópì nya tsalè lókyá Gìkà dré dra akódhi ní kàribhá títì dhì kí bhàzo adrélé akódhi ní pá zàle dhì 'á.* ²⁶ Kàribhá ní kùdù dré dra tà ní ni 'òzo akilè dhì, dràdrà 'i. ²⁷ Àngyá ko, Gìkà ní Kúlí adré táá dhì: «Gìkà bhà tà títì dhì i akódhi ní pá zàle.»† Dì tà tìsìlè kòdhi kàdré táá «tà títì dhì i» kònni dhì, adré Gìkà ní tàndi ní bha lána ko. Tàko ko, Gìkà nda dhyà adrélépi tà títì nda kí bha Kristo ní pá zàle dhì 'i. ²⁸ Dì akódhi kòni dra 'òá kònni dhì, Kristo, Gìkà ní Mvágó nda ní àyi tàndi ní bha Gìkà tà títì dhì kí bhàlèpi àyi pá zàle nda zàle, Gìkà kàdréro tà títì dhì i drìlè.

²⁹ Dì, ngangà dràdrà 'àsè dhì kàdré ìna yó dhì, mómíyá adrébhá bàtìsimò do mómíyá dràbhá kí rú sè dhì i adré 'òá kònni àdho tà sè? Mómíyá dràbhá dre dhì i kòkítswá ngalè dràdrà 'àsè ko dhì, à adré bàtìsimò do àyi kí rú sè àdho 'òzo?

³⁰ Àma ró dhì, mà adré kpà àma kí lídrì fe adrélé dràdrà mìlè lókyá títì i sè àdho tà sè? ³¹ Tàko ko, ma mána dràdrà mìlè kítú àlo àlo títì dhì i sè. Tà nda tà bàti 'i, ngóro má dré adrélé àma drì bha kuru àmi kí tà sè Yésu Kristo àma kí Mírì na dhì tìni. ³² Kòno má kòpfu tá ru kà'wá àtrá ìbe Efèsò na ngbà 'i mómí kí tà sè dhì, mà ní tá àdho tà dóro kisú àsà kòdhyà? Mómíyá dràbhá dre dhì i kòkítswá ngalè dràdrà 'àsè ko dhì, «Mà kàdré ngá nya, adrézó ngá mvu! Tàko ko, kídru, mà ní dra dràdrà.»‡

³³ M̀ kòtayí àmi adrélé lítlè ko: «Ru sùma mómí kònzì ìbe dhì adré dhyá kí tà dóro kí kizá.» ³⁴ M̀ kògò d̀ adrélé tà kisù dóro. M̀ kòtayí kpà tàkonzì 'òma. Tàko ko, mómí àruka àmi kòfalé dhì i ní àyikya Gìkà ko. Má adré tà kòdhi ní ta kanyò fèzo àmi dré.

* 15:25 15:25 A kòno Longó i 110:1. † 15:27 15:27 A kòno Longó i 8:7. ‡ 15:32 15:32 A kòno Esáyá 22:13.

Rúbhá mónyá dra ngabhá dràdrà 'àsè dhi kya

³⁵ Dì, à ni kitswá lizíá dhi: «Mónyá dràbhá dre dhi ki nga dràdrà 'àsè ngíni? I ni nga rúbhá ngíni dhi sè?» ³⁶ Tà lizilè nda tà azaaza 'i! Lò'wa mí dré adrélé kidhílé dhi kòdrà ko dhi, kitswá ina apfòle lídrì ro ko. ³⁷ Mí dré adrérà'a lò'wa kidhí dhi 'á dhi, mí adré ngá dra apfòlepi dhi ni kidhí kòdhya ko. Be ró dhi, mí adré ngbà 'í lò'wa kidhí kòdhya, kàdré ngànò lò'wa 'i yà, kó ngalé ngá àzya ni lò'wa 'i yà dhi. ³⁸ Dì Giká adré rúbhá tídhí dhi ni fe lò'wa nda dré, ngóró í dré adrélé lèlè 'òlè dhi tíni. Lò'wa àlo àlo títi dhi i dré dhi, adré rúbhá fe adrélé àyi ki tàndi kya ró.

³⁹ Ngá títi dhi ki zà kandra àlo ko. Móndí ki zà ni kára twá, kà'wá ki zà ni kára twá, àrì kya ni kára twá, ìndì kosyá kya ni kára twá. ⁴⁰ Kòdhi ìbe dhi, rúbhá bhù àdhya i be, ìndì rúbhá bvò àdhya i be. Dì rúbhá bhù àdhya ki lagulagu twá rúbhá bvò àdhya kya rúsè. ⁴¹ Kítú ní lagulagu twá, mbà ní lagulagu twá, ìndì bhìbhínyà ki lagulagu twá. Ǹndì bhìbhínyà àlo àlo títi dhi ki lagulagu twá àyi ki àzya kya rúsè.

⁴² Tà nda ni adré kòkpa kònini mónyá dra ngabhá dràdrà 'àsè dhi ki tà sè. Rúbhá adrélé síle kìnì na ngá adrélépi njwàle njwanwà dhi ró dhi, ni nga rúbhá kitswálepì njwàle bwá ko dhi ró. ⁴³ Rúbhá adrélé síle líndrì àko dhi, ni nga rúbhá m̀lanzilanzì ro dhi ró. Rúbhá adrélé síle rúbhá yàya ro dhi, ni nga rúbhá rìnyì ró dhi ró. ⁴⁴ Rúbhá adrélé síle rúbhá bvò àdhya ró dhi, ni nga rúbhá adrélépi Tirì Lólo ni lídrì ìbe dhi ró.

Ngóró rúbhá bvò àdhya dré adrélé be dhi tíni dhi, rúbhá adrélépi Tirì ni lídrì ìbe dhi kòkpa be. ⁴⁵ Asà dhi, Giká ni Kúlì adré tàà dhi: «Móndí dr̀dr̀, Adámà atsá móndí lídrì ìbe dhi ró.»[§] Dì, Adámà kùdù ro dhi atsá ina Tirì adrélépi lídrì fe dhi ró. ⁴⁶ Dì, rúbhá Tirì àdhya atsá dr̀dr̀ ní ko. Be ró dhi, rúbhá bvò àdhya atsá ina 'íká, gò rúbhá Tirì àdhya dré atsázò ndò. ⁴⁷ Móndí dr̀dr̀ nda apfò tàpfulíndrì bvò àdhya lésè. Dì, móndí kùdù ro nda apfò ina bhù lésè. ⁴⁸ Mónyá bvò àdhya i ngóró móndí apfòlepi bvò lésè nda tíni. Dì, mónyá bhù àdhya i àyikya ngóró móndí apfòlepi bhù lésè nda tíni. ⁴⁹ Ngóró mà dré adrélé làsù ìbe móndí apfòlepi bvò lésè nda àdhya tíni dhi tíni dhi, mà ni adré kòkpa làsù ìbe móndí apfòlepi bhù lésè nda àdhya tíni.

⁵⁰ Ama adrúpi i, tà má dré adrélé tàle dhi i, kòni i: Dhyá ki rúbhá i kàrì ni be dhi i kitswá file Giká ni Opì na bwá ko. Ngá adrélépi njwàle njwanwà dhi kitswá file ngá kitswábhá njwàle bwá ko dhi i kòfalé bwá ko. ⁵¹ Mì yi r̀ ká! Má adré tà lùzu ró dhi ni ta àmi dré kòdhya: Ama títi dhi i kòfalé dhi, móndí àruka i kitswá dràle ko. Dì, àma títi dhi ki rúbhá ki ru ladzá ⁵² lókyá mvá tsà m̀ atswàma àdhya tíni dhi sè, gòkà kùdù dré ngorà'a. Tàko ko, à ni gòkà vo gò, mónyá dràbhá dre dhi i dré ngàzo dràdrà 'àsè rúbhá kitswábhá njwàle bwá ko dhi ìbe. Dì àma ki rúbhá ki ru ladzá. ⁵³ Tàko ko, lè rúbhá adrélépi njwàle njwanwà kòndhì kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálepì njwàle bwá ko dhi ró. Lè rúbhá adrélépi dràle dràdrà kòndhì kòladzá ru atsálé rúbhá kitswálepì dràle bwá ko dhi ró. ⁵⁴ Dì rúbhá adrélépi njwàle njwanwà nda kòni ru ladzá atsálé rúbhá kitswálepì njwàle bwá ko dhi ró dhi, ìndì rúbhá adrélépi dràle dràdrà nda kòni ru ladzá atsálé rúbhá kitswálepì dràle bwá ko dhi ró dhi, tà tísìle Giká ni Kúlì na kòndhì ni ru 'o:

«À lavú dràdrà ni r̀nyì, tà ni ni 'òzo akilé dhi dre!»*

⁵⁵ Dràdrà, àmi r̀nyì móndí ki lavúzó dhi àngwà?

Dràdrà, àmi r̀nyì móndí ki tupfúzó todràle dhi àngwà?»†

⁵⁶ Dràdrà ni r̀nyì adrézó móndí ki tupfú todràle nda, tàkònzì 'i. Dì tàkònzì nda ni r̀nyì angá t̀tr̀tr̀ kúlì lésè. ⁵⁷ Dì, mà kàdré àmakya àwoyà fe Giká dré, dré adrélé àma ki 'o tàkònzì lavú dràdrà be àma ki Mirì Yésu Kristo ni r̀nyì sè dhi sè!

⁵⁸ Asà dhi, àma adrúpi má dré lèlè tò ni i, m̀ kàdré àmi ki totó t̀t̀t̀. Mì kòtayì àmi tà dré kizilè àlomv́ ko. Mì kàdré ngbù àmi ki fe adrélé Mirì ni àzì 'o adrézó lile ába dr̀dr̀. Tàko ko, m̀ ǹ tàle dhi, àzì m̀ dré adrélé 'òlè Mirì na dhi kitswá dràle àngyá ko dhi be.

16

Làfa lokólé mónyá ka'ìbhá Yèrusalémà na dhi i dré dhi

¹ Kàdré làfa mà dré adrélé lokólé mónyá Giká àdhya Yèrusalémà na dhi i dré dhi ni tà sè dhi, m̀ kàdré 'òá ngóró má dré tàle Ekèlèzyà Galátíyà na dhi i dré dhi tíni.* ² Kítú ní àlo pòsò àlo àlo títi dhi kya sè dhi, àmi àlo àlo títi dhi i m̀ kàdré làfa mà dré kizilè dhi ni àruka bha gàrà dri. Mì kàdré 'òá kònini kitswále má kòni dra tsa dhi, m̀ kòkòkòró làfa lókyá nda sè ko. ³ Dì má kòtsa dre dhi, mà ni wáràgà ki fe mónyá m̀ dré dra kípèle

§ 15:45 15:45 A kònò Kidhoma 2:7. * 15:54 15:54 A kònò Esáyá 25:8. † 15:55 15:55 A kònò Oséyá 13:14.

* 16:1 16:1 A kònò Rómabhá i 15:25-26.

dhi i dré gò, àyi ki mùzo ngá mì dré adrélé fèle nda ki adzí Yèrúsalmèna na. ⁴ Kòkítswá má dré kpà lizo dhi, mà ni li tùmání àyi íbe.

Atsi Pólò dré lèle tòle dhi

⁵ Má kònì dra lavú bvò Màkèdòníyà àdhya 'àsè dhi, má ni tsa àmi véna. Tàko ko, má ni lavú Màkèdòníyà 'àsè. ⁶ Aruka ni, má ni adrè àmi véna lókyá be vwàvwà ro tsà. Aruka ni, má ni ndàndì lókyá kídhi àdhya ni letè lavulé àmi véna, mì kògòró àma ledé má dré lizo àrà má dré dra lizo lána dhi na. ⁷ Tàko ko, má lè àmi ki nòle ngbà 'í lókyá tsà sè má dré adrèrà'a lavulé dhi 'á ko. Be ró dhi, Mírì kòlè dhi, má adrè lèá gíle àmi ta. ⁸ Nyànómvá dhi, má ni adrè kònwa Efèsò 'a tsàle gwányá Pàtèkótè àdhya na. ⁹ Tàko ko, Gíká nzi láti má dré adrézó àzi kàdrì dhi ni 'o kònwa, gba mómí bì dhi i kàdré ligilé má rú yà dhi.

¹⁰ Tímótéyò kòtsa àmi véna dhi, mì kò'o akódhi dóro, kàdréró àmi kòfalé tirì àko. Tàko ko, akódhi adrè Mírì ni àzi 'o mána tìni. ¹¹ Adrè di lèá dhi, dhya àlo kàyízè akódhi ko. Akódhi dré adrèrà'a 'òle agòle dhi 'á dhi, mì kòledé akódhi, kàgòró má vélé togó be kídrikídri. Angyá ko, má adrè akódhi ni letè adrúpi àruka íbe.

¹² Kàdré àma ki adrúpi Apólò ni tà sè dhi, má kodzó tá akódhi togó wáyi sè, kòlìró àmi véna àma ki adrúpi àruka íbe. Di, akódhi lè tá ina lile nyànómvá ko. Di a ni dra lókyá dóro nda lizo ndò.

¹³ Lè mì kàdré tàmíga dri, adrélé àmi ki totó tātā àmi ki tà ka'ika'í na. Mì kàdré togó tsi, adrézó kpà rinyi ró. ¹⁴ Mì kàdré kpà tà títi dhi ki 'o lèle sè.

¹⁵ Mì nì tàle dhi, Sètèfánà i mómnyá akódhi ni dzó lé dhi íbe dhi i tá mómí Yésu ni ka'íbhá drìdrì bvò Akáyá àdhya na dhi 'i dhi be. Di i fè àyi adrélé tà 'o mómnyá lólo Gíká àdhya i dré. Àma adrúpi i, má adrè àmi ki kodzó, ¹⁶ mì kàdréró àmi ki bha mómnyá adrèbhá tà 'o àyi nda kya tìni dhi i zàle, ìndì mómnyá títi adrèbhá àzi 'o landèzo tùmání àyi íbe dhi i zàle. ¹⁷ Má adrè lenzélé Sètèfánà ki atsama Fòrùtùnátò íbe Akáyìkò be dhi ni tà sè. Àyi nda i 'o má dré tà títi mì dré kítswálé 'òle bwà ko dhi i dre. ¹⁸ Ì tindrì àma togó ngóró i dré kpà 'òle àmi dré dhi tìni. Mì kàdré di mómí lāsú be kònìni dhi ki tà bha kuru.

Mòdo kùdù

¹⁹ Ekèlézyà bvò Asíyà àdhya lé dhi i fè mòdo àmi dré. Akilà i Pìrìsíkà be dhi i fè kpà mòdo àmi dré togó wáyi sè Mírì Yésu na, tùmání mómnyá Ekèlézyà àdhya adrèbhá ru kímó àyi ki dzó lé dhi íbe. ²⁰ Àma ki adrúpi títi kònwa dhi i fè kpà mòdo àmi dré. Àmi ró dhi, mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè.

²¹ Ma, Pólò, má adrè kúlì kònì ki tisi àma tàndi ni drígá sè, mòdo fèzo àmi dré. ²² Dhya àlo kàdré Mírì Yésu ni le ko dhi, tatrìtrì kàdré akódhi dri! Mírì, mí kàlì wà! ²³ Mírì Yésu ni togó tani kàdré àmi íbe! ²⁴ Má adrè àmi ki le títi Yésu Krìsto na.

Wárágà Pólò dré tisile Kòrìtòbhá i dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile mónyá ka'ìbhá Kòrìtò na dhi i dré dhi ni rì 'i. Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisi kitswázò tà ledé àyi kòfalèsè Kòrìtòbhá nda ìbe dhi bvò. Tàko ko, akódhi ni wárágà ni àlo léna dhi, lotó tá àyi àyi ki ru lanzima ni tà sè, ìndì àyi ki tàkonzi àruka ki tà sè. Dì móndí àruka àyi kòfalé dhi ì gò adréle ligilé akódhi rú, adrézó líziá ngalè akódhi tá àpòstolò 'i bàti yà dhi. Dì wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré tà tà rìnyì sè, adrézó àyi tàrà ga àzì àpòstolò àdhya Giká dré bhàle í drígá dhi ni tà sè. Tágba kònìni dhi, Pólò adré leá dhi, àyi Kòrìtòbhá nda ìbe dhi ì kògò ru amú tódhyá. Adré kpà lenzélé, dré yìle Tító tí tàle dhi, ì ladzá àyi ki togó, ìndì ì lè gòle àyi no tò dhi sè (7:5-16).

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò adré kpà àzì Giká dré fele mónyá ka'ìbhá títi dhi i dré adrézó Rúbí Tani longó dhi ni tà ta (2:14-17; 3:1-3, 4-18; 4:1-18; 5:16-21). Amvolàsà dhi, adré Kòrìtòbhá ki kodzò ngá lokó kitswálé títi, ì kòferò lemerèbhá mónyá ka'ìbhá Yèrusalémà na dhi ì kòfalé dhi ì dré.

Wárágà kònìdhi léna dhi, Pólò kàdré àyi tàrà ga àpòstolò kìnzò ro adrébhá ligilé í rú dhi ki tà sè dhi, adré 'òà kònìni àyi tàndi ni tà sè ko. Be ró dhi, adré ìna 'òà kònìni tadházóà ngádra 'á dhi, Rúbí Tani dré adréle longólé dhi tà bàti 'i káyà dhi.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì mónyá ka'ìbhá dhi ki togó tindrìma (1:1-11)
- 2) Tà Pólò ì kòfalé Kòrìtòbhá ìbe dhi (1:12-7:16)
- 3) Kòrìtòbhá ki kodzoma ngá lokó fele mónyá ka'ìbhá Yèrusalémà na dhi ì dré dhi (8:1-9:15)
- 4) Pólò ni tàrà gáma àzì Giká dré bhàle akódhi drígá dhi ni tà sè dhi (10:1-13:10)
- 5) Pólò ni kúlí kùdù (13:11-13)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adréle Yésu Krìsto ni àpòstolò ro ngóro Giká dré lèle dhi tíni dhi, tùmáni àma ki adrúpi Timótéyò be dhi, mà adré wárágà kònìdhi ni tisi àmi, Ekèlézyà Giká àdhya Kòrìtò na dhi dré, tùmáni mónyá lólo títi Giká àdhya bvò Akáyà àdhya na dhi ìbe.

² Giká àma ki Atá ì Mírì Yésu Krìsto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Giká adré móndí ki togó tindrì

³ Rúku kàdré Giká, àma ki Mírì Yésu Krìsto ni Atá dré! Akódhi nda, àma ki Atá adrélépi àyi togó dóro tadhá àma dré dhi 'i, ìndì Giká adrélépi àma ki togó tindrì lavulé dhi 'i.

⁴ Adré àma ki togó tindrì àma ki kizà títi dhi ì na, mà kòkìswáro kpà móndí àruka ki togó tindrì àyi ki kizà títi dhi ì na, ngóro Giká dré àma ki tàndi ki togó tindrìle dhi tíni.

⁵ Tàko ko, ngóro kizà Krìsto dré nyàle dhi ì dré adréle gale àma léna bí dhi tíni dhi, Giká adré kòkpà àma ki togó tindrì lavulé Krìsto sè. ⁶ Mà kàdré kizà nya dhi, mà adré nyáà mì kòkìsúro togó tindrìma tùmáni lídrì kóná vèsè kólyá dhi be be dhi bvò. Giká kàdré àma ki togó tindrì dhi, adré tindrìá kitswázò kòkpà àmi ki togó tindrì, mì kàdréro togó tsi kizà títi mì dré adréle nyàle àmakya tíni dhi ì sè. ⁷ Dì mà adré mì bha Giká véna àmi ki tà sè. Tàko sè, mà ni tàle dhi, ngóro mà dré adréle kizà nya tùmáni àmi ìbe dhi tíni dhi, mà ni kòkpà togó tindrìma kisé tùmáni àmi ìbe dhi be.

⁸ Àma ki adrúpi ì, mà adré leá mì kònì ngalè mà nya tá kizà bvò Asíyà àdhya na ngíni ya dhi. Kizà nda njò tá àma tà tàndi ró, àma ki rìnyì lavúzò gò, mà dré àma ki mì bhàma kitswázò adréle dhi ni tayízò. ⁹ Àma léna dhi, sù ngóro à njò tá tá àma dri kitswálé dràdrà sè na tíni. Dì, tà nda 'o tá ru kònìni, mà kàdréro mì bha àma ki tàndi ì dri ko, be ró dhi, Giká adrélépi móndí ki tingá dràdrà lèsè dhi dri. ¹⁰ Akódhi nda apá àma dràdrà lèsú be kònìni nda lèsè nì. A ni go kpà àma ki apá nì. Mà adré ì àma ki mì bha akódhi véna, kògòro adréle àma ki apá. ¹¹ Àmi ró dhi, mì adré kpà àma ki ledé, mì dré adréle tà zi Giká tí àma dré dhi sè. Dì àsà dhi, móndí zyandre dhi ki tà tani Giká dré dra 'òle àma dré dhi ki no, ì dré tà zìle akódhi tí àma dré dhi sè gò, ì dré àwoyá fèzo akódhi dré àma ki tà sè.

Pólò ladzá tà í dré tá kisùle 'òle dhi

¹² Tà mà dré adrézó drì bha kuru àsà dhi, tà kònìdhi 'i: Àma ki togó adré tadhá àma léna dhi, mà 'o tà bvò kònìdhi lé, lavulé dhi, àmi kòfalé, togó lólo wáyi angálépi Giká

vélèsè dhi sè dre. Mà 'o kònini àma mómí ro dhi ki tògyà sè ko. Be ró dhi, mà 'o àmakya kònini Giká ni togó tani bhàle àma rú dhi sè. ¹³ Ama ki wárágá i léna dhi, mà adrè ngbà 'í tà mì dré kitswálé nàle ìndì nìle bwà dhi ki tìsì àmi dré kòdhyà. Dì má adrè m̄ bha, mì kòkítswáró tà kònndhi ni ni dóro, ¹⁴ ngóro mì dré kídhólé nìle tsà dhi tìni: Kítú àma ki Mírì Yésu dré dra agòzo dhi tú dhi, mì ni kitswá dr̄i bha kuru àma ki tà sè, ngóro mà dré dra dr̄i bhàle kuru àmi ki tà sè dhi tìni.

¹⁵ Má dré tá àmi ki tà ka'ile bàti dhi sè dhi, mà kisù tá dr̄dr̄i dhi, mà ni tá tsa àmi véna vèsè be r̄i, mì kòkítswáró tá tà tani kisù vèsè be r̄i ká. ¹⁶ Angyá ko, mà lè tá tsàle àmi véna, mà dré tá adrérà'a lile Màkèdóniyà na dhi 'á, mà kònì agò Màkèdóniyà lèsè dhi, mà kògòro tódhyà àmi ki no gò, mì kòkítswáró àma ledé lile Yùdáyà na. ¹⁷ Dì mì adrè kisùà dhi, mà dré tá adrérà'a tà kisù 'òle kònini dhi 'á dhi, mà kisù tá mána tà nda 'òle togó wáyi sè ko? Kó ngalè, mì adrè kisùà dhi, mà adrè mána tà kisù 'òle ngóro mómnyá bvò àdhyà kya tìni, adrézó tàà «Àyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè dhi 'í?

¹⁸ Dì, Giká n̄ tàle dhi, mà dré adrérà'a àyi kúlí longó àmi dré dhi 'á dhi, mà adrè tàà «Àyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè ko dhi be. ¹⁹ Tàko ko, Yésu Krísto, Giká ni Mvágó, mà dré tà ni ni longózo túmání Silà ìbe ìndì Tímòtèyo be àmi dré dhi, adrè ìna tàà «Àyíya» ìndì «Kóko» lókyá àlo sè ko.* Be ró dhi, Krísto nda léna dhi, tà títí dhi i «Àyíya» 'i. ²⁰ Angyá ko, Giká adrè tà títí í dré lazilé dhi ki 'o kitswálé títí Krísto na. Dì Krísto nda sè dhi, mà adrè tàà «Kàdré kònini», adrézó Giká ni rú bha kùle. ²¹ Giká nda adrè àma ki 'o adrélé àma ki totó tàtá túmání àmi ìbe Krísto na dhi ni. Tàko ko, akódhì zì tá àma, ²² àngì lwázo àma rú tadházóà dhi, àma mómnyá ìna 'i káyà dhi. Dré Tírì Lólo bhàzo àma ki togó na, ngóro ngádrì adrélèpi tadhá dhi, í ni tà títí í dré lazilé dhi ki afè àma dré dhi tìni.

²³ Giká n̄ dóro tàle dhi, tà má dré adrélé tàle kònndhi tà bàti 'i káyà dhi. Má kàdré kinzò ta dhi, akódhì kòbhà tà má dri. Má gò tá tsàle tódhyà àmi véna Kòritò na ko, mà kápáro àmi kúlí má dré tá adrélé 'òle tàle àmi dri dhi i lèsè. ²⁴ Mà adrè òp̄i le nyàle àmi dri àmi ki tà ka'ika'ì ni tà sè ko. Be ró dhi, mà adrè àmakya àzì 'o túmání àmi ìbe, mì kàdréró gálè arí sè b̄i. Tàko ko, mà adrè àmi ki totó tàtá àmi ki tàndi ki tà ka'ika'ì sè.

2

¹ Dì má nò tá dóro ni, mà dré gòle tsàle àmi véna ko dhi, mà kògòro kizà fe àmi dré ko. ² Tàko ko, mà kàdré kizà fe àmi dré dhi, àdhi ni go arí fe má dré dhi n̄, kàdré àmi má dré kizà fèzo àmi dré dhi 'i ko dhi? ³ Dì má tìsì tá wárágá àmi dré ngóro mà dré tà tìsìle dhi tìni, mà kònì dra tsa àmi véna dhi, mà kòkísúro kizà mómnyá tá kitswábhá arí fe má dré dhi i véna ko. Má ka'ì tá dhi, mà kàdré arí ìbe dhi, àmi títí mì ni kòkpà adrè arí ìbe. ⁴ Dì má tìsì tá wárágá nda àmi dré togó lanzi gàlepi kizà sè b̄i dhi be, ìndì m̄ndra ìbe b̄i. Má tìsì tá kònini kitswázo kizà fe àmi dré dhi bvò ko, be ró dhi, mì kònirò àma lile kàdrì àmi véna dhi be dhi bvò.

Dhya tàkonzi 'òlepi dhi ni tàkonzi tr̄ima

⁵ Dhya àlo kòfè kizà dhi, akódhì nda fè kizà ngbà 'í má dré ko. Be ró dhi, fè kizà nda àmi títí dhi i dré, kó ngalè mómí b̄i àmi kòfalé dhi i dré. (Má lè tà nda ni kitélé ko.) ⁶ Tà mómí b̄i àmi kòfalé dhi i dré n̄ole dhya nda dri dhi kitswá akódhì dré dre. ⁷ Dì nyànómva dhi, adrè leá dhi, mì kòtr̄i akódhì ni tàkonzi, akódhì ni togó tindrìzo, akódhì ni togó nda kòndrò kizà dré n̄on̄o ko. ⁸ Má adrè ìni àmi ki kodzó, mì kògòro tódhyà àmi ki lile tadhá akódhì dré.

⁹ Má tìsì tá wárágá nda àmi ki tabhìzo, n̄izoá ngalè mì adrè àma kúlí ka'ì 'òle tà títí i sè 'í yà dhi. ¹⁰ Mì kàdré dhya àlo ni tàkonzi tri dhi, mà adrè kòkpà akódhì nda ni tàkonzi tri. Mà kàdré tàkonzi tri dhi, tàkonzi kitswálé tr̄ile dhi kàdré be dhi, mà adrè tr̄iá Krísto kandrá àmi ki tà sè, ¹¹ Sátánà kòkísúro láti àma ki lit̄ízo dhi ko dhi bvò. Tàko ko, mà n̄i tà akódhì nda dré adrélé 'òle àma ki tabhìzo lit̄ilé dhi i be.

Pòlo ni togó lanzi Trówà na

¹² Má dré tà lizo Krísto ni Rúbì Tani longó Trówà na dhi, Mírì n̄zì tá láti dra má dré àzì nda ni 'òzo. ¹³ Dì, tágba kònini dhi, àma togó lanzi tá ìna, mà dré àma adrúpi Títò ni kisulé kònale ko dhi sè. Asà dhi, mà dré lazizó mómnyá kònale dhi i tí gò, lizo bvò Màkèdóniyà àdhyà na.

Ama ngóro tàdzi dóro Krísto àdhyà tìni

* **1:19** 1:19 Giká ni Kúlí tìsìle Gírìkì tì sè dhi léna dhi, à adrè rú «Silùwánò» kisù kònwa. Rú nda tá rú àzya Silà dré dhi 'i.

¹⁴ Di, mà kàdré àwòyà fe Giká dré! Tàko ko, akódhi adré ngbú adréle àma ki tidrì, ngóro mómndí í dré 'òle lavulé Krísto na dhi í tìni. Ama sè dhi, adré kpà Krísto ni 'o mómndí ì dré nìle àrà títi í 'àsè, ngóro tàdzí dóro adrélepi ngùle mómndí í kòfalé dhi tìni. ¹⁵ Angyá ko, àma ngóro tàdzí dóro Krísto dré fèle Giká dré, adrélepi ngùle mómndí adrébhá lile lídrì kisé dhi í kòfalé, túmání mómndí adrébhá lile dràdrà kisé dhi íbe dhi tìni. ¹⁶ Ayi adrébhá lile dràdrà kisé dhi í dré dhi, àma tàdzí dràdrà àdhyà tìni. Di, àyi adrébhá lile lídrì kisé nda í dré dhi, àma àmakya tàdzí lídrì àdhyà tìni. Di àdhi ni kitswá tà nda sè ni? ¹⁷ Ama ró dhi, mà adré Giká ni kúli lagi láfa sè ngóro mómndí àruka bí dhi kya tìni ko. Be ró dhi, Krísto na dhi, mà adré àmakya kúli nda ni longó togó wáyi sè Giká kandrà, Giká dré àma ki mùle tà nda ni 'o nì dhi sè.

3

Ama ngóro wárágà Krísto dré tisìle mómndí ki togó na dhi tìni

¹ Mà adré gòle véle àma ki tàndi ki tà dóro ta kòdhyà? Adré tsi leá dhi, mà kàdré àma ki tà dóro ki tisi wárágà na fèle àmi dré yà, kó ngalè mà kàdré àmi ki lízi àma ki tà dóro ki tisi wárágà na yà dhi, ngóro mómndí àruka ì dré adréle 'òle dhi tìni? ² Ami ki tàndi í wárágà àmakya tisìle àma ki togó na, mómndí títi dhi ì dré adréle nàle indí nìle dhi 'i. ³ Bati, mì adré tadhá ngádra 'á dhi, àmi wárágà Krísto dré tisìle àma ki àzi sè dhi 'i. Akódhi tisi wárágà nda wárágà sú sè ko. Be ró dhi, tisi Tiri Giká lídrì ro dhi àdhyà sè. Tisi kpà wárágà nda kírà dri ko. Be ró dhi, tisi mómndí ki togó na.

Ama Giká ni àzi 'obhá tà tídhí dré bhàle ru yìzo mómndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i

⁴ Mà adré tà nda kòdhi ki ka'í bati Krísto sè Giká kandrà. ⁵ Di, mà adré àma ki no ngóro mómndí kitswábhá tà 'o àyi ki tàndi ki rinyí sè bwá dhi í ró ko. Be ró dhi, Giká adré ína àma ki 'o kitswále títi dhi nì. ⁶ Akódhi 'o àma kitswále títi, adréle àyi àzi 'obhá tà tídhí í dré bhàle ru yìzo mómndí íbe dhi ni tà sè dhi í ró. Tà tídhí dré bhàle nda angá tatrítrí kúli tisìle dhi lèsè ko. Be ró dhi, angá ína Tiri Lólo vélèsè. Tàko ko, tatrítrí kúli tisìle nda adré mómndí ki 'o todràle. Di, Tiri nda adré ína mómndí ki 'o adréle.

⁷ Tágba tatrítrí kúli tisìle wárágà pá sè kírà í dri dhi dré tà adrézo dràdrà fe dhi, Giká 'o tà tatrítrí kúli nda adréle mìlanzilanzì ro, Ìsèrèlè ànzi ì kòkitswáro Mósè ni mìbhalé no bwá ko lagulagu ni ni tà sè, tágba lagulagu nda dré tà adrézo akilé akiákí dhi. ⁸ Kàdré kònini dhi, tà tídhí angalépi Tiri Lólo vélèsè nda ni adré di véle mìlanzilanzì ro lavulé! ⁹ Tà àku adrélepi tá tà bha mómndí í dri nda kàdré tà mìlanzilanzì ro dhi, tà tídhí adrélepi mómndí ki bha gyágya Giká kandrà nda véle mìlanzilanzì ro lavulé! ¹⁰ Tàko ko, tà àku adrélepi tá mìlanzilanzì ro nda gò véle adréle mìlanzilanzì ro ko, tà tídhí nda ni mìlanzilanzì dré àku ni ni lavulé dhi sè. ¹¹ Tà àku adrélepi tá akilé nda kàdré tà mìlanzilanzì ro dhi, tà tídhí adrélepi kóná vèsè kólyá nda véle mìlanzilanzì ro lavulé!

¹² Di mà dré adréle mì bha tà nda kòdhi dri dhi sè dhi, mà adré tà títi dhi ki 'o tawá sè. ¹³ Ama ngóro Mósè adrélepi tá àyi mìbhalé zu kítá sè, Ìsèrèlè ànzi ì kònòro lagulagu ni adrélepi tà akilé dhi ko dhi tìni ko. ¹⁴ Di, Ìsèrèlè ànzi nda ki tà kisùkisù tá ína tìnimvá na. Tàko ko, atsálé àndró kònihdhi dhi, ì dré adrèrà'a tà àku Giká dré tá bhàle ru yìzo mómndí íbe dhi ni kúli na dhi 'á dhi, kítá àlo nda adré rè dhu àyi ki tà kisùkisù zu. A kitswá ngbà 'í kítá nda ni tingá Krísto ni ka'íma sè. ¹⁵ Bati, atsálé àndró kònihdhi dhi, ì kàdré Mósè ni tatrítrí kúli na dhi, kítá nda adré rè dhu àyi ki tà kisùkisù zu. ¹⁶ Di, dhyà àlo kàdré àyi togó adzá Mírì vélé dhi, à adré kítá nda ni tingá. ¹⁷ Mírì nda Tiri 'i. Àrà Mírì ni Tiri dré adrézo dhi 'á dhi, tà adrézo mómndí ki trì dhi be. ¹⁸ Ama títi kítá nda ni tingázó àma ki mìbhalé 'àsè dhi ì, mà adré Mírì ni mìlanzilanzì tadhá, ngóro talàtálà dré adréle ngá lídrì tadhá dhi tìni. Di Mírì adré àma ki ladzá atsálé àyi tàndi tìni gò, mà dré adrézo akódhi ni mìlanzilanzì tadhá adrézo lile ába drìdrì. Kòdhi tà Mírì adrélepi Tiri 'i nda dré adréle 'òle nì dhi 'i.

4

Ngá lagi kyàkyà lídrì rùle kìnì sè dhi í lèna dhi

¹ Di àsá dhi, Giká dré àzi nda ni bhàle àma drígá àyi togó dóro sè dhi sè dhi, mà adré àma ki togó tayi adréle lanziè ko. ² Be ró dhi, mà gá àmakya tà lùzu ró indí kanyò ro dhi ki 'òma rè. Mà adré tà 'o turúpú sè ko, adrézo kpà Giká ni kúli ladzá atsálé kinzò ro ko. Be ró dhi, mà adré àmakya tà bati tadhá ngádra 'á, adrézo àma ki tàndi ki tà tadhá mómndí títi dhi ì dré kitswále tabhùle àyi ki togó na Giká kandrà. ³ Di, Rúbí Tani mà dré adréle longólé dhi kàdré ína lùzu ró dhi, adré ngbà 'í lùzu ró mómndí adrébhá lile dràdrà kisé dhi ì dré. ⁴ Angyá ko, giká bvò kòndi àdhyà 'o mómndí à'ìbhá ko dhi ki

tà kisúkìsù atsalé tìnìmvá ro, ì kòkìtswáró ngádra Rúbí Tani àdhyà ni no bwà ko.* Rúbí Tani nda adré Krísto, adrélépí Giká ni líndrí 'i dhí ni m̀lanzilanzí tadhá kòdhyà. ⁵ Tàko ko, mà adré àma ki tàndi ki tà longó kòdhyà ko. Be ró dhí, mà adré Yésu Krísto ni tà longó kòdhyà, adrézó tadhá dhí, akódhí Mírì 'i, ìndí àma, àmí ki màràbà Yésu ni tà sè dhí 'i. ⁶ Tàko ko, Giká tà tá dhí: «Ngádra kàdré kòle tìnìmvá na!»† Dì Giká nda 'o àyí ngádra kòle ngá kazá àma ki togó na dhí nì, mà kòniró àyí m̀lanzilanzí adrélépí lagulé Krísto ni m̀bhalé 'á dhí be dhí bvó.

⁷ Dì, àma àmakya ngá làgì kyàkyà nda ìbe àma léna, tágba mà kàdré ngóro lídrí rùle kìnì sè dhí i tìnì yà dhí, tadházóá dhí, r̀nyí kàdrì lavulé nda angá ìna Giká vélèsè, àma vélèsè ko. ⁸ Mà adré kizá nya láti títì i sè, ì, kizá nda lavú ìna àma ko. Àma ki drì adré abilé, ì, tà nda kizá ìna àma ki tà ka'ika'í ko. ⁹ A adré àma ki m̀ pfo, ì, Giká tayí ìna àma ko. A adré àma ki abhé kìnì m̀, ì, mà drà àmakya ko. ¹⁰ Mà adré ngbú adrélé Yésu ni dràdrà todó àma rú, à kàdréro kòkpà Yésu ni lídrì no àma rú be dhí bvó. ¹¹ Tàko ko, à adré ngbú àma adrébhá lídrì ro dhí ki lefé adrélé dràdrà mìle Yésu ni tà sè, à kàdréro kòkpà Yésu ni lídrì no àma ki rùbhá adrélépí dràle dràdrà dhí rú. ¹² Dì àsà dhí, àma ngbú àyí dràdrà mìle, m̀ kàdréro lídrì ìbe be dhí bvó.

¹³ Giká ni Kúlí adré táá dhí: «Má ka'í dre. Àsà dhí, mà dré tà tàzo.»‡ Tà ka'ika'í làsù be kònìni nda sè dhí, mà adré kpà Giká ni ka'í gò, adrézó tà ta. ¹⁴ Tàko ko, mà nì tàle dhí, Giká Mírì Yésu ni tìngalépi dràdrà lésè dhí nì kòkpà àma ki tìngá dràdrà lésè tùmáni Yésu be gò, àma ki 'òzo p̀fòle àmí ìbe ì kandrà dhí be. ¹⁵ Tà títì mà dré adrélé mvòle dhí ì, mà adré mvòá àmí ki tà sè, Giká ni togó tani kòtsarò m̀ndí zyandre lavulé dhí ì véna gò, àyí ki 'o adrélé àwoyá ta akódhí dré, adrézó akódhí nì rú bha kùle.

¹⁶ Àsà dhí, mà adré àma ki togó tayí adrélé lanzile ko. Tágba àma ki rùbhá dré adrézó ǹwàle ǹwanwà dhí, Giká adré àma ki togó 'o atsalé tìdhi ro kítú àlo àlo títì i sè. ¹⁷ Tàko ko, kizá tsàtsà mà dré adrélé nyàle lókyá tsà sè kòdhi ì adré àma ki 'o kítswalé m̀lanzilanzí kàdrì kizá nda ki lavulépi ìndí adrélépí kóná vèsè kólyá dhí nì kisú. ¹⁸ Dì mà adré m̀ bha ngá kítswalé nòle m̀ sè dhí ì dri ko. Be ró dhí, mà adré àmakya m̀ bha tà kítswalé nòle m̀ sè bwà ko dhí ì dri. Angyá ko, ngá kítswalé nòle m̀ sè dhí ì adré ngbà 'i gile lókyá tsà sè. Dì, tà kítswalé nòle m̀ sè bwà ko dhí ì adré àyikya gile kóná vèsè kólyá.

5

Ama ki rùbhá bhù àdhyà ni asoma

¹ Mà nì tàle dhí, àma ki rùbhá bvó àdhyà adrélépí ngóro wémà tìnì kònìdhi kòdrà dhí, mà nì dzó àyia dra adrélépí kóná vèsè kólyá dhí nì kisú Giká véna bhù na dhí be. Dzó nda dzó m̀ndí ì dré síle nì dhí 'i ko. Be ró dhí, dzó nda dzó Giká dré síle nì dhí 'i. ² Nyànomv́à dhí, mà adré tongólé lovó sè, adrézó àma ki rùbhá bhù àdhyà nda nì le asólé àma rú. ³ Angyá ko, mà kònì dra rùbhá nda nì asó dhí, mà kítswá adrélé bvólíli ro ko. ⁴ Bàti, mà dré adrerà'a rùbhá bvó àdhyà kònìdhi na dhí, mà adré tongólé, adrézó ngá lanzí todó. Kòdhi adré leá ko tàle dhí, mà adré rùbhá bvó àdhyà kònìdhi nì le tayíle dhí. Dì, mà adré àmakya rùbhá bhù àdhyà nda nì le asólé kòdhyà, kítswalé rùbhá dràdrà àdhyà kònìdhi kòladzáró ru atsalé rùbhá lídrì àdhyà ró be dhí bvó. ⁵ Giká zì àma tà nda kòdhi nì kisú dhí nì gò, dré Tírì Lólo afèzo àma dré, ngóro ngádrì adrélépí tadhá dhí, ì nì tà títì ì dré lazilé dhí ki afè àma dré dhí tìnì.

⁶ Dì àsà dhí, àma ki togó adré ngbú gàle àma ki tà ka'ile dhí sè b̀. Mà nì kpà tàle dhí, mà dré adrerà'a rùbhá kònìdhi na dhí 'á dhí, àma vwàvwà ro Mírì nì bhà rúsè dhí be. ⁷ Tàko ko, mà adré atsilé àma ki tà ka'ika'í sè. Mà adré atsilé ngá mà dré kítswalé nòle m̀ sè dhí ì sè ko. ⁸ Bàti, mà adré gàle àma ki tà ka'ile dhí sè b̀. Dì àma mìlèsè dhí, dóro nì tá mà dré rùbhá kònìdhi nì tayíle gò, lizo adrélé Mírì bhàna dhí. ⁹ Dì, mà adré tà títì dhí ki 'o adrézó Giká nì togó 'o kìnìlé, gba mà kàdré rùbhá kònìdhi na yà, kó ngalé mà kòtayí rùbhá nda yà dhí. ¹⁰ Tàko ko, adré leá dhí, àma títì mà kòpfo Krísto kandrà, kòtaró àma ki tàbvó, mà kòkísuró tà kítswalépi tà mà dré 'òle rùbhá na dhí ì sè dhí, gba tà nda ì kàdré tà dóro 'i yà, kó ngalé tà kònzi 'i yà dhí.

Giká amú àma tódhyá ì be Krísto sè

¹¹ Dì mà dré Mírì nì r̀oma nìle be dhí sè dhí, mà adré m̀ndí ki togó asé akódhí ni ka'í. Giká nì ìna àma ki tà dóro. Mà adré kisúá dhí, m̀ nì kòkpà àma ki tà dóro. ¹² Mà lè gòle àma ki tàndi ki tà dóro ta àmí dré ko. Be ró dhí, mà adré àmakya láti fe àmí dré adrézó drì bha kuru àma ki tà sè, m̀ kòkítswáró kúlí logó m̀ndyá adrébhá drì bha kuru ngá adrélé nòle m̀ sè dhí ki tà sè dhí ì tì. Bàti, àyí nda ì adré drì bha kuru tà m̀ndí ki togó na dhí ki tà sè ko. ¹³ Mà kàdré tà 'o ngóro m̀ndí azaaza kya tìnì dhí, mà adré 'òá Giká

* **4:4** 4:4 «Giká bvó kònìdhi àdhyà» kònìdhi Sàtanà 'i. † **4:6** 4:6 A kònò Kìdhoma 1:3. ‡ **4:13** 4:13 A kònò Longó ì 116:10.

dré. Mà kàdré kó tà 'ò tà kisùkisù be dóro dhi, mà adré 'òá àmi dré. ¹⁴ Tàko ko, Krísto nì lèlè adré àma ki fe adrélé tà 'ò dhi nì. Angyá ko, mà dré ka'ìlè Krísto drà mónyá títi dhi ki tà sè dre dhi sè dhi, mà ka'ì kókpa tàlè dhi, mónyá títi dhi ì todrà túmání akódhi be dre. ¹⁵ Di akódhi drà mónyá títi dhi ki tà sè, kitswálé mónyá adrèbhá lídrì ro dhi ì kògòro adrélé tà 'ò àyi ki tàndi ì dré ko, be ró dhi, ì kàdréro tà 'ò akódhi dràlepi gò ngàlè dràdrà 'àsè àyi dré nda dré.

¹⁶ Di kídholé nyànomvá dhi, mà adré dhya àlo no, ngóro mónyá bvò àdhyà ì dré adrélé nòlè dhi tíni ko. Tágba atú dhi, mà dré tá Krísto nì nòzo kònni dhi, mà adré gòlè vélé akódhi nì no kònni ko. ¹⁷ Di dhyà àlo kàdré Krísto na dhi, akódhi nda móní Giká dré bhàlè tódhyá adrélé móní tídhí ro dhi 'i. Tà àku ì akí dre. Mì nò rè ká! Tà títi dhi ì atsa tà tídhí ro dre! ¹⁸ Tà títi nda kòdhi ì angá Giká vélésè. Akódhi nda amú àma tódhyá í be Krísto sè gò, àzì adrézó móní ki adrì ru amú tódhyá í be dhi nì bhàzo àma drígá. ¹⁹ Tàko ko, Giká adré mónyá títi bvò àdhyà ki amú tódhyá í be Krísto na gò, adrézó vélé àyi ki tàkonzì ki tà bha àyi dré ko. Di fè rúbì ru amuma tódhyá nda àdhyà àma dré, mà kàdréro longóá móní ì dré be dhi bvò.

²⁰ Di àsà dhi, àma dhyà adrèbhá Krísto nì tà longó akódhi nì rú sè dhi 'i. Giká nì tàndi adré móní ki azì àma tí dhi nì. Mà adré di àmi ki ti lízì Krísto nì rú sè: Mì kòtayì àmi Giká dré amulé tódhyá í be dhi wà! ²¹ Tàko ko, Giká bhà Krísto adrélépi tá tàkonzì àko nda atsálé tàkonzì ro àma ki tà sè, mà kàtsáro mónyá í dré bhàlè gyágya Krísto na dhi ì ró be dhi bvò.

6

¹ Ama Giká nì àziàmu ró dhi i, mà adré àmi ki kodzó, mì kònnòro Giká nì togó tani mì dré kisulé dhi tà tàko ró ko. ² Tàko ko, Giká adré taa dhi:

«Lókyá àma togó tani tadházó dhi sè dhi, má yi tá mi.

Kítú móní ki tídrízó dhi sè dhi, má ledé tá mi.»*

Di mì yi rè ká! Nyànomvá kònnidhi, lókyá Giká dré adrézó àyi togó tani tadhá dhi 'i. Andrò kònnidhi, kítú Giká dré adrézó móní ki tídrì dhi 'i.

Kizà Pólò dré nyàlè, ìndì tà dré 'òlè Giká nì àzì sè dhi i

³ Mà adré tà kitswábhá móní ki 'ò ledhélé tàkonzì na dhi ki 'ò ko, à kòkítswáro tà ta kònzì àzì Giká dré bhàlè àma drígá dhi rú ko. ⁴ Be ró dhi, mà adré àma ki tadhá Giká nì màràbà ì ró tà títi ì sè: Mà adré àma ki togó tsi kizà títi mà dré adrélé nyàlè dhi ì na, ìndì tà kòkòróko adrèbhá atsálé àma rú dhi ì na. ⁵ Lókyá àruka ì sè dhi, à tswà àma, àma ki lebhézo bádzó na. A kodzó móní ì lígìlè àma rú. Mà 'ò àzì kòkòróko landèzo. Mà ko ayí ko, kó ngalè mà ayí tàbirì sè. ⁶ Mà adré àmakya tà 'ò togó lólo sè, tà nìni sè, togó vwàvwà sè, togó dóro sè, Tirì Lólo nì rìnyì sè, ìndì lèlè túrúpú àko dhi sè. ⁷ Mà adré tà bàti ta, adrézó tà 'ò Giká nì rìnyì sè. Mà adré àdzú ngá ki ru àma ki dríagó lésè ìndì àma ki lídzì lésè, adrézó tà gyágya 'ò àsà.† ⁸ Mà adré Giká nì tà 'ò, gba à kàdré àma ki lídrì bha yà, kó ngalè à kàdré kanyò fe àma dré yà dhi, gba à kàdré àma ki rú ta dóro yà, kó ngalè à kàdré àma ki rú ta kònzì yà dhi. A adré àma ki zì móní ki lítìbhá ì ró, tákò mà adré àmakya tà bàti ta. ⁹ A adré àma ki no ngóro móní nùlè ko dhi ì ró, tákò móní bí dhi ì nì àma be. A adré àma ki no ngóro móní dràdrà mìlè dhi ì ró, tákò àma rè dhu lídrì ìbe. A adré tà ño àma dri, di, à pfu ìna àma dràlè ko. ¹⁰ A adré kizà fe àma dré, di, mà adré àmakya lenzélé. A adré àma ki no lemerèbhá ro, di, mà adré àmakya móní bí dhi ki 'ò atsálé ngábhá ro. A adré àma ki no ngá àko na tíni, di, àma àmakya ngá títi dhi ìbe.

¹¹ Àmi Kòrítòbhá nì i, mà tà tà àmi dré ngádra 'á. Mà tadhá àma ki togó dóro àmi dré dre. ¹² Mà gà àma ki lèlè tadhama àmi dré ko. Di, mì gà àmikya àmi ki lèlè tadhama àma dré dre. ¹³ Má adré tà kònnidhi nì ta àmi dré ngóro àma ànzì ì dré dhi tíni: Mì kàdré àmi ki togó dóro tadhá àma dré wà, ngóro mà dré adrélé àmakya nì tadhá àmi dré dhi tíni!

Ru amuma mónyá ka'ìbhá ko dhi ìbe ko dhi

¹⁴ Lè mì kàdré ru amú mónyá ka'ìbhá ko dhi ìbe ko. Tàko ko, tà gyágya nì kitswá tsi ru su tà kònzì be bwà? Ngádra nì kitswá tsi ru amú tìnimvá be bwà? ¹⁵ Krísto nì kitswá tsi ru yi Dzàborò be bwà? Di móní Yésu nì ka'ìlepi dhi nì kitswá ru su móní ka'ìlepi ko dhi be ngínìngíni ró? ¹⁶ Giká nì tìpelò nì kitswá tsi ru yi giká tàko ìbe bwà? Tàko ko, àma Giká lídrì ro dhi nì tìpelò 'i. Ngóro Giká nì tàndi dré tàlè dhi tíni:

* 6:2 6:2 A kòno Esàya 49:8. † 6:7 6:7 «Àdzú ngá rùlè dríagó lésè» kòni ì, àdzú ngá adrézó kàribhá ki lavú àsà dhi 'i. «Àdzú ngá rùlè lídzì lésè» kòni ì, àdzú ngá adrézó sùlè dhyà rú dhi 'i.

«Má ni adré àyi kòfalé,
adrélé atsilé tùmání àyi íbe.
Má ni adré àyi kí Giká ro,
ì ni àyikya adré áma mónnyá í ró.‡

17 Dì Mírì adré tàà dhi:
Mì kápfo àyi kòfalésè,
àmi kí bha adrélé twá àyi rùsè.
Mì kòtabè ngá àlo ndì ró dhi ko gò,
má kòka'irò àmi.§

18 Mírì rìnyí líyí ro dhi adré tàà dhi:
Má ni adré àmi kí Atá ro,

mì ni àmikya adré áma ànziàgo í ró, ìndì áma ànzitòkò í ró.»*

7

¹ Ama arúpi má dré lèlè tò ni ì, mà dré adrélé tà Giká dré lazilé nda íbe dhi sè dhi, lè mà kòtemvé áma tà títi kitswábhá áma kí 'o atsalé ndì ró rúbhá na, ìndì togó na dhi ì sè. Mà kàdrè kpà áma kí fe adrélé lólo kitswalé títi Giká mìlèsè, akódhi ni ròma na.

Pólò ni arí Kòritòbhá kí tà sè dhi

² Mì kòka'í áma dòle àmi kí togó na wà! Mà 'o àmakya dhya àlo kònzi ko. Mà kizá dhya àlo ni tà ka'ika'í ko. Mà lití dhya àlo ngá kisúzó drígásà dhi ko. ³ Má adré tà kòdhi kí ta kitswázó tà bha àmi dri ko. Tàko ko, ngóro má dré tàle àmi dré dre dhi tíni dhi, àmi kí tà áma kí togó na. Mà ka'í kpà adrélé tùmání àmi íbe, kàdrè lídrì na yà, kó ngalè dràdrà na yà dhi. ⁴ Má adré àmi kí tà ka'í tà bàti ró, adrézó drì bha kuru àmi kí tà sè. Dì áma togó andrì gò, mà dré adrézó gàle arí sè bí, tágba mà dré adrézó kizà nya lavulé dhi.

⁵ Tàko ko, mà dré tá atszázó Màkèdòniyá 'a dhi, mà kisú tá lókyá lovózó dhi àlomvá ko. A fè tá kizà áma dré látì títi ì sè. Ama tá lawá íbe áma rú, adrézó kpà tírì íbe áma léna. ⁶ Dì, Giká adrélépi móndí kizà ro dhi kí togó tindrì dhi, tindrì ína áma kí togó Tító ni atsama sè. ⁷ Dì, ngbà 'í akódhi ni atsama sè ko, tindrì kpà áma kí togó, àmi kí tàndì mì dré tà kpà akódhi ni togó tindrìle dhi sè. Tàko ko, akódhi títi tà áma dré, àmi kí lovó áma nòzo dhi ni tà, àmi kí kizà tà ru 'òlepi dhi sè dhi ni tà, ìndì àmi kí togó àtsi ró áma tà sè dhi ni tà. Dì áma togó dré gòzo vélé gàle arí sè wáláká ni ni lavú.

⁸ Tágba mà dré tá kizà fezo àmi dré áma wárágà sè dhi, áma togó ína kizà ro tà nda sè ko. Tà bàti ró dhi, áma togó tà kizà ro, lókyá mà dré ýizoá tàle dhi, wárágà nda fè tá kizà àmi dré, tágba dré tà adrézó ngbà 'í lókyá tsà sè dhi. ⁹ Dì, nyànomvá dhi, mà adré mána lenzélé. Má adré lenzélé àmi kí kizà nda sè ko, be ró dhi, àmi kí kizà nda dré àmi kí 'òle togó ladzá dhi sè. Tàko ko, mì atszá tá àmikya kizà ro ngóro Giká dré tá lèlè dhi tíni. Asà dhi, mà 'o àmi kònzi àlomvá ko. ¹⁰ Angyá ko, à kàdrè kizà ro ngóro Giká dré adrélé lèlè dhi tíni dhi, kizà nda adré dhyá kí 'o togó ladzá, à kàdrìró be dhi bvó. Dì kizà làsú be kònzi nda kitswá gile dhyá léna bwà ko. Dì, kizà bvó kòndì àdhyá adré ína dhyá kí dri lile dràdrà na. ¹¹ Mì nò rè ngalè kizà mì dré nyàle ngóro Giká dré tá lèlè dhi tíni nda 'o tà dóro àmi léna ngíni ya dhi ká! Kizà nda 'o àmi kí togó atszalé àtsi ró adrélé tà 'o lovó sè, adrélé àmi kí tàrà ga, adrélé tàkònzì ga, adrélé ngá ro, adrélé lovó íbe áma nòzo, ìndì adrélé gànzi ró tà ño gyágya dhya tàkònzì 'òlepi dhi dri. Dì látì títi nda ì sè dhi, mì tadhá ngádra 'á dhi, àmi tà àko àmi rú tà nda sè dhi dre. ¹² Má tisi tá wárágà nda àmi dré, dhyá tà kònzi 'òlepi nda ni tà sè ko, ìndì dhyá tà kònzi nda ni 'òzo rúá dhi ni tà sè ko. Be ró dhi, mà tisi mána wárágà nda, mì kònòro ngádra 'á Giká kandrà dhi, àmi àtsi ró áma kí tà sè ngíni ya dhi. ¹³ Tà nda kòdhi ì sè dhi, Giká tindrì áma kí togó dre.

Tùmání áma kí togó tindrìma nda be dhi, mà lenzé tá lavulé, mà dré nòle ngalè mì fè tá arí Tító dré ngíni ya dhi sè. Tàko ko, mì 'o akódhi ni togó atszalé kidrìkdrì dre. ¹⁴ Atú dhi, mà tá tà akódhi dré àmi kí tà, áma drì bhàzo kuru ásà gò, mì dré kanyò fèzo má dré ko. Ngóro tà títi má dré tàle àmi dré dhi ì dré adrélé tà bàti 'í dhi tíni dhi, àmi kí tà títi má dré tàle drì be kuru Tító kandrà dhi ì tá kókpà tà bàti 'í. ¹⁵ Nyànomvá dhi, akódhi ni lèlè àmi véna dhi atszá vélé kàdrì wáláká ni ni lavú, dré adrérà 'a kisúá dhi, mì ka'í tá áma kí kúlí 'òle, ìndì mì ka'í tá ì dòle àmi véna ngá ròma sè ìndì togó yàyà sè ngíni ya dhi 'á. ¹⁶ Má adré di lenzélé, mà dré kitswalé àmi kí ka'í tà títi ì sè dhi sè.

‡ 6:16 6:16 A kònò Lèvitiké 26:12; Yèrèmiyá 32:38; Ezèkyélè 37:27.

§ 6:17 6:17 A kònò Esáyá 52:11; Ezèkyélè 20:34, 41. * 6:18 6:18 A kònò 2 Sàmùwélè 7:14; Esáyá 43:6.

§ 6:17 6:17 A kònò Esáyá 52:11; Ezèkyélè

8

Pòlò kodzó Kòrìtòbhà ì ngá lokó fèlè mómá ka'ìbhá àrúka ì dré

¹ Ama adrúpi ì, má adrè léá dhi, mì kònì tà Gíká dré 'òlè àyi togó tani sè Ekèlèzyà Makedóniyà le dhi ì 'àsè dhi be. ² Tágha kizà kàdrì dré tà adrézó mómádyà ka'ìbhá nda kì tabhì lavulè dhi, àyi kì arí kàdrì tùmáni àyi kì lemerè be dhi ì 'ò tá àyi kì togó atsálé àtsi ró ngá fe mómádyà àrúka ì dré. ³ Má adrè tà bàti ta àmi dré: Ì fè ngá ì dré kitswálé fèlè bwà dhi ì títì. Bàti, ì fè ngá nda ì àyi kì rìnyì lavú byá. Àyi kì tàndi ì kisu tá tà nda 'òlè drìdrì gò, ⁴ ì dré àma kì tì lizizó tà tàndi ró, mà kòfèrò láti àyi dré drígá bházo tùmáni mómádyà àrúka ìbe, ngá fe mómádyà ka'ìbhá Yèrúsalemà na dhi ì dré. ⁵ Dì tà ì dré 'òlè nda lavú tà mà dré tà kisùlè dhi byá. Tàko ko, ì fè tá rè zyá àyi kì tàndi ì Mírì dré 'íká gò, ì dré àyi kì fèzo àma dré ndò, ngóro Gíká dré tà lèlè dhi tìni.

⁶ Dì àsà dhi, mà lizí Tító ni tì, kògòro àmi véna àmi kì kodzó tà dóro mì dré tà kidhólé 'òlè dhi ni 'ò kitswálé títì be dhi bvó. Tàko ko, akódhi nda kidhó tá àmi kì kodzólé drìdrì, mì kòkòkòro ngá fèlè mómádyà àrúka ì dré dhi ni. ⁷ Ngóro mì dré adrélé tà dóro 'ò lavulè àmi kì tà ka'ìka'ì sè, àmi kì kúlì ì sè, àmi kì tà nìni sè, àmi kì togó àtsi ró dhi sè, ìndì àmi kì lèlè àma vélé dhi sè dhi tìni dhi, mì kò'ò kókpa tà dóro nda kòdhi, ngá fèzo mómádyà àrúka ì dré àmi kì togó wáyi sè.

⁸ Kòdhi má adrè tòlì bha àmi dri ko. Be ró dhi, má adrè mána àmi kì lèlè tabhì mómádyà àrúka togó ìbe àtsi ró dhi kya rú, nìzoà ngalé àmi kì lèlè nda lèlè bàti ì yà dhi. ⁹ Tàko ko, mì ni tà àma kì Mírì Yésu Kristo dré 'òlè àyi togó tani sè dhi be. Tágha dré tà adrézó ngá líyì ró dhi, 'ò ì atsálé lemerè ro àmi kì tà sè, mì kàtsáro ngábhá ì ró akódhi ni lemerè sè.

¹⁰ Dì má adrè àmi kì drì ta àmi kì ledézó kònni: Kóná lavulèpi dhi sè dhi, àmi tá mómádyà tà nda ni lebhá 'òlè drìdrì dhi 'i. Àmi tá kókpa mómádyà kidhóbhá ngá lokó kitswálé fèlè mómádyà àrúka ì dré drìdrì dhi 'i. ¹¹ Dì nyànomvá dhi, mì kò'ò tà nda kitswálé títì, ngóro mì dré tá tà nda ni lèlè 'òlè togó wáyi sè dhi tìni. Mì kòfè ngá nda ì ngóro mì dré kitswálé fèlè bwà dhi tìni. ¹² Tàko ko, dhya àlo kàdré ngá le fèlè togó wáyi sè gò, dré adrézó fèá ngóro dré kitswálé fèlè bwà dhi tìni dhi, Gíká adrè ngá nda ni ka'ì. Angyá ko, Gíká adrè ngá dhya nda dré adrézó ába dhi ni no kòdhiya. Adré ngá akódhi dré adrézó ába ko dhi ni no kòdhiya ko.

¹³ Má adrè léá ko, mì kàdré ngá fe mómádyà àrúka ì dré atsázó ngábhá ro gò, mì dré àmikya atsázó lemerèbhá ro dhi. Be ró dhi, má adrè léá dhi, àmi títì mì kàdré tà 'ò àmi kòfalésè adrézó dirì. ¹⁴ Dì àmi adrèbhá ngá ìbe bí nyànomvá dhi ì, mì ni kitswálé mómádyà adrèbhá lemerè ro dhi kì ledé. Dì lókya mì dré dra adrézó lemerè ro gò ì dré adrézó ngá ìbe bí dhi sè dhi, ì ni kitswá àyikya àmi kì ledé. Kònni dhi, mì ni adrè dirì. ¹⁵ Ngóro tìsìlè Gíká ni Kúlì na dhi tìni: «Dhya ngá lokólèpi bí dhi tà ngá ìbe bí lavulè ko, ìndì dhya ngá lokólèpi tsá dhi, ngá pi akódhi ko na.»†

Pòlò mù Tító ì àziàmu ni ìbe Kòrìtò na

¹⁶ Mà adrè àwoyá fe Gíká dré, dré Tító ni togó 'òlè atsálé àtsi ró àmi kì tà sè àmakya tìni dhi sè. ¹⁷ Angyá ko, Tító ka'ì tà mà dré zìlè ì tí nda 'òlè gò, adrézó lèlè àmi véna lovó sè, ngóro dré lèlè 'òlè ni dhi tìni. ¹⁸ Mà adrè kpà àma kì adrúpi àlo dhi ni mu lèlè tùmáni Tító be. A adrè akódhi nda ni tà bha kuru Ekèlèzyà títì ì 'àsè, àzi dré adrélé 'òlè Rúbí Tani ni tà sè dhi sè. ¹⁹ Ngbà 'ì kòdhi ko, Ekèlèzyà ì kípè tà akódhi lèlè tùmáni àma ìbe, mà kàdzíro ngá fèlè nda ì mómádyà ka'ìbhá Yèrúsalemà na dhi ì dré, kitswázó Mírì ni tàndi ni lindrì bha, ìndì àma kì togó àtsi ró mómádyà kì ledézó dhi ni tadhá. ²⁰ Mà adrè léá dhi, tà kitswázó àma kì asikí ngá bí bhàlè àma drígá nda kì tà sè dhi kàdré yókódhó. ²¹ Tàko ko, mà adrè tà títì dhi kì nda 'òlè dóro Mírì mìlèsè, ìndì mómádyà ì mìlèsè.

²² Kòdhi ìbe dhi, mà adrè kpà àma kì adrúpi àzya mu lèlè àyi nda ìbe àmi véna. Mà tabhì akódhi nda vèsè be bí ìndì láti twátwa ì sè bí gò, dré àyi togó tadházó àtsi ró. Nyànomvá dhi, akódhi ni togó vélé àtsi ró lavulè, dré àmi kì tà ka'ìlè bàti dhi sè. ²³ Kàdré Tító ni tà sè dhi, akódhi àma arúpi 'i, ìndì àma àziàmu àmi kòfalé dhi 'i. Kàdré àma kì adrúpi àrúka nda kì tà sè dhi, àyi dhya Ekèlèzyà ì dré mùlè kitswálé lindrì fe Kristo dré dhi 'i. ²⁴ Dì àsà dhi, mì kòtadhá àyi dré àmi kì lèlè bàti, Ekèlèzyà títì dhi ì kònníro tà mà dré adrézó dri bha kuru àmi kì tà sè dhi be dhi bvó.

9

Ngá lokólé mómádyà ka'ìbhá Yèrúsalemà na dhi ì dré dhi kì tà

¹ Kàdré ì ngá mì dré adrélé lokólé fèlè mómádyà ka'ìbhá Yèrúsalemà na dhi ì dré nda kì tà sè dhi, lè tá má kòtìsà tà tà nda dri àmi dré ko. ² Tàko ko, mà nì tàlè dhi, àmi kì togó àtsi ró àyi nda kì ledézó dhi be. Má adrè drì bha kuru tà nda sè, adrézó táá mómádyà

* 8:4 8:4 A kòno Rómà 15:26. † 8:15 8:15 A kòno Pfòma 16:18.

Màkèdòníyà le dhi ì dré dhi, kidhólé kóná lavulépi dhi sè dhi, àmi adrèbhá Akáyà na dhi ì gànzi ró adrélé ngá fe. Di àmi kí togó àtsi ró nda 'o mómí dí àyi kófale dhi kí togó atsálé kókpá àtsi ró ngá fe dhi nì. ³ Di, tágba kònàni dhi, má adrè àma kí adrúpi kòdhi kí mu lile àmi véna, kitswálé àmi kí tà mà dré adrézó drí bha kuru àsà nda kàtsáró tà táko ró ko. Be ró dhi, má adrè léá dhi, mì kàdré àmikya gànzi ró ngá fe, ngóro má dré tàle àmi kí tà sè dhi tìni. ⁴ Tàko ko, mà kòtsa tá àmi véna túmání mómí àruka Màkèdòníyà lésè dhi íbe gò, mà dré àmi kí kisúzó gànzi ró ko dhi, kònò mà nì tá adrè kanyò ro túmání àmi íbe, mà dré tá àmi kí tà ka'ile tò dhi sè. ⁵ Di àsà dhi, má nò tá dóro nì, má dré adrúpi nda kí mùle lile drídrí má kandrána, àmi kí kodzó ngá mì dré lazilé togó dóro sè nda kí lokó adrélé gànzi ró dhi. Mì kò'o kònàni dhi, mì nì kitswá ngá nda kí fe togó dóro sè. Mì kitswá féá ngóro à ru tá àmi rìnyí sè féá na tìni ko.

⁶ Ngóro mì dré nìle be dhi tìni dhi, dhya ángùdhi adrélépi kòrì rì tsà dhi, adrè kókpá ngá akóná tsà. Di, dhya ángùdhi adrélépi kòrì rì bí dhi, adrè kókpá ngá akóná bí. ⁷ Lè àmi àlo àlo títí dhi ì mì kàdré ngá fe ngóro mì dré kisùle drídrí àmi léna dhi tìni. Di, mì kàdré àmikya ngá fe togó kizá ro dhi sè ko, ìndì ngóro tòlì bhàle àmi dri dhi tìni ko. Tàko ko, Giká adrè dhya adrélépi ngá fe arí sè dhi nì ka'í kòdhyà. ⁸ Di Giká rìnyí íbe kitswázó ngá fe gále àmi drígá bí àyi togó tani sè, kitswálé tà títí ì sè dhi, mì kàdréro ngbú adrélé ngá títí mì dré adrézó lovó nì íbe dhi íbe, adrézó kpà tà dóro títí mà dré adrélé lèle 'òle dhi kí 'o be dhi bvó. ⁹ Ngóro tìsìle Giká nì Kúllí na dhi tìni: «Akódhi lanzí àyi ngá ì lemerèbhá ì dré.

Akódhi nì tà gyágya nì adrè kóná vèsè kólyá.»*

¹⁰ Di Giká adrélépi kòrì fe mómí ì dré rìle, ìndì adrélépi mápá fe àyi dré nyàle dhi nì kòrì títí mì dré adrézó lovó nì íbe dhi kí fe àmi dré, adrézó 'oá mbàle, mì kòkitswáro tà dóro 'o togó dóro sè, adrézó lò'wa dóro 'a lavulé. ¹¹ A nì ngá fe gále àmi drígá bí látí títí ì sè, mì kòkitswáro ngbú adrélé ngá fe mómí ì dré gò, ì kàdréro àwoyá fe Giká dré ngá mì dré adrélé fèle àyi dré àma drígá dhi kí tà sè.

¹² Tàko ko, ngá mì dré adrélé fèle kòdhi kí ngbá 'í mómíyá ka'ìbhá Yèrusalémá na dhi kí ledé kòdhyà ko. Ngá nda kí kókpá mómí bí dhi kí 'o àwoyá fe Giká dré. ¹³ Tà dóro mì dré adrélé 'òle, adrélépi àmi kí tà dóro tadhá nda sè dhi, mómí bí dhi kí Giká nì rú bha kùle, mì dré tà Kristo nì Rúbí Tani dré adrélé tàle dhi kí ka'ile 'òle dhi sè, ìndì mì dré adrélé ngá fe àyi dré ìndì mómí àruka ì dré togó dóro sè dhi sè. ¹⁴ Ì nì kpà tà zì Giká tì àmi dré togó wáyi sè, dré àyi togó tani bhàle àmi rú lavulé dhi sè. ¹⁵ Mà kàdré àwoyá fe Giká dré, tà tani dré afèle, kitswázó àndu nì nì ngi bwà ko nda nì tà sè!

10

Pólò ga àyi tàrà àzì Giká dré bhàle ì drígá dhi nì tà sè

¹ Ma, Pólò, má adrè àmi kí kodzó togó dóro ìndì yàya angalépi Kristo vélésè dhi sè. Má nì dóro tàle dhi, mómí àruka ì adrè taa dhi, má kàdré àmi kófale dhi, ma mómí yàya 'ì dhi. Di, àma wáràgá ì 'àsè dhi, má adrè mána tà ta rìnyí sè. ² Di má adrè àmi kí tì lízì, má kòni dra tsa àmi véna dhi, mì kò'oró ma àmi kí àruka kí lotó rìnyí sè ko. Tàko ko, kòkitswá dhi, má nì tà ta rìnyí sè mómí àruka adrèbhá kisúá dhi, mà adrè tà 'o mómíyá bvó àdhyà kya tìni dhi ì dré. ³ Angyá ko, tágba mà dré adrézó bvó kòndhi lé dhi, mà adrè àmakya àdzú bhu mómíyá bvó àdhyà kya tìni ko. ⁴ Àdzú ngá mà dré adrézó àdzú bhu àsà dhi ì, àdzú ngá bvó kòndì àdhyà 'ì ko. Be ró dhi, àyi àyikya àdzú ngá rìnyí ró Giká àdhyà, mà dré adrézó àma kí kàribhá kí rìnyí adrézó àdzú bhu 'àsà dhi nì pfu dhi 'ì. Mà adrè dì tà kayikayi títí kinzò ro dhi kí pfu, ⁵ túmání tà títí drìkàdrì ro adrèbhá ru pfu Giká nì tà nìni rú dhi íbe. Mà adrè kpà tà kisùle títí dhi kí turú tobhàle Kristo nì rìnyí zàle. ⁶ Di mì kòbhà àmi kí tàndì ì Kristo nì rìnyí zàle kitswálé títí dre dhi, mà nì adrè gànzi ró tà njo mómíyá àruka títí adrèbhá dhu rè ligilé dhi ì dri.

⁷ Mì adrè àmikya ngbá 'í ngá nò àyi kí làsú sè. Lè dhya ángùdhi adrélépi ka'íá dhi, ì mómí Kristo àdhyà 'ì dhi, kòni tàle dhi, àma kókpá mómí Kristo àdhyà 'ì ì tìni dhi. ⁸ Tágba mà kàdré àma afà rìnyí Mírì dré afèle àma dré dhi nì tà sè lavulé yà dhi, ma kanyò ro rìnyí nda sè ko. Tàko ko, Mírì afè rìnyí nda àma dré kitswázó àmi kí tà ka'ika'í kizá ko, be ró dhi, kitswázó àmi kí tìmbà àmi kí tà ka'ika'í na dhi bvó. ⁹ Di má lè mì kàdré kisúá ko tàle dhi, mà adrè àmi kí lindrì le tigalé àma wáràgá ì sè dhi. ¹⁰ Angyá ko, mómí àruka ì adrè taa dhi: «Akódhi nì wáràgá ì 'àsè dhi, adrè tà ta kúllí lanzìlanzì ì sè ìndì rìnyí sè. Di, kàdré àma kófale dhi, akódhi ìna mómí yàya 'ì, ìndì akódhi nì kúllí ì kúllí tákò 'ì.» ¹¹ Lè mómíyá adrèbhá tà ta làsú be kòni nì nda ì kòni dhi, mà nì tà 'o rìnyí sè àmi kófale, ngóro mà dré adrélé tà ta rìnyí sè àma kí wáràgá ì 'àsè dhi tìni.

* 9:9 9:9 A kònò Longó ì 112:9.

¹² Mà kitswá àma ki amú mǒndí àruka adrèbhá àyi ki tàndi ki tà dóro tadhá dhi ìbe bwà ko. Mà kitswá kpà àma ki tabhì àyi nda i rú ko. Àyi nda ì kàdré àyi ki tabhì àyi ki tàndi ì kòfalèsè, ìndì àyi ki tàndi i rú dhi, àyi tògyá àko. ¹³ Dì, àma ró dhi, mà kitswá àmàkya àma ki afà àma ki tàndi ki bvó lavú dhi ko. Be ró dhi, mà ñi ngbà 'í àma ki afà tsàlè byá àzì Giká dré bhàlè àma drígá dhi ñi bvó na. Àzi nda ñi bvó tsa byá àmi véna. ¹⁴ Mà adrè dhi àma ki afà lavúle ko, ngóro mà tsa tá àmi véna ko na tǐni. Tàko ko, mà tsa byá àmi véna Krísto ñi Rúbì Tani be dhi 'í. ¹⁵ Mà kitswá kpà àma ki afà àma ki bvó lavú, àzì mǒndí àruka ì dré 'òlè dhi ki tà sè ko. Dì, mà adrè àmàkya mǐ bha, mǐ kàdréro lile àmi ki tà ka'íkà'í be drìdrì, àma ki àzì àmi kòfalé dhi kàdréro kpà lile drìdrì, ¹⁶ mà kòkitswáro lile Rúbì Tani longóbe bvó vwàvwà ro àmíkya rúsè dhi ì 'àsè. Tàko ko, mà lè àma ki afàlè àzì mǒndí àruka ì dré 'òlè àyi ki àrà ì 'àsè dhi ki tà sè ko. ¹⁷ Dì, ngóro Giká ñi Kúlí dré adrélé tàlè dhi tǐni: «Lè dhya adrélépi àyi afà dhi kàdré àyi afà tà Mírì dré 'òlè dhi ki tà sè.»* ¹⁸ Tàko ko, Mírì adrè dhya adrélépi àyi tàndi ñi tà dóro tadhá dhi ñi ka'í kòdhyà ko. Be ró dhi, adrè ìna dhya í dré adrézó tà dóro ñi ñi ka'í dhi ñi ka'í kòdhyà.

11

Pòlò kodzó Kòrítòbhá ì àpóstolò kinzò ro dhi ki tà sè

¹ Má adrè lèá dhi, mǐ kòtayí ma tà ta tsà ngóro mǒndí azaaza àdhyà tǐni, ngóro mǐ dré adrélé 'òlè dhi tǐni. ² Ma lovó ìbe àmi ki tà sè tò, ngóro Giká ñi tàndi dré kpà adrélé lovó ìbe àmi ki tà sè tò dhi tǐni. Tàko ko, mà zì àmi adrélé agó àlo kwákwa, Krísto dré, mà kòfèro àmi akódhi dré ngóro tòkò lólo àgo tà ñilepi rè ko dhi tǐni. ³ Dì, mà adrè mána ngá ro àmi ki tà sè. Ngóro ñi dré tá Evá ñi litilè àyi túrúpfú tà sè dhi tǐni dhi, à ñi kitswá kpà àmi ki tà kisúkisi lití, mà kòtayíro tróma Krísto rú togó lólo sè dhi be dhi bvó. ⁴ Tàko ko, à kòtsa adrélé Yésu twá dhi ñi tà longó Yésu mà dré tà ñi ñi longózó dhi rúsè dhi, mǐ adrè àmíkya tà nda ñi ka'í mbèlè. A kàdré kó àmi ki kodzó tǐrì twá kǐsú Tǐrì Lólo mǐ dré kǐsúlè dhi rúsè dhi, mǐ adrè kpà ka'í mbèlè. A kàdré kó àmi ki kodzó rúbì tani twá ka'í Rúbì Tani mǐ dré ka'íle dhi rúsè dhi, mǐ adrè kókpa ka'í mbèlè. ⁵ Má mǐlèsè dhi, dhya àmi kòfalé adrèbhá àyi ki ñe àpóstolò kàdrì ì ró dhi ì lavú ma àlomvá ko. ⁶ Tágba mà kòkǐsú tògyá adrézó kúlí ta dóro dhi ko yà dhi, ma mána tà ñi ñi ìbe. Má tadhá tà nda àmi dré ngádra 'á tà tǐti ì sè ìndì látì tǐti ì sè dre.

⁷ Lókya mà dré Rúbì Tani Giká àdhyà ñi longózó àmi dré làfa sè ko dhi sè dhi, mà 'o tà tsi tàkònzì, mà dré tá àma tà tǐrìlè kǐtswázó àmi ki tà tingá kuru dhi sè dhi 'í? ⁸ Má ka'í tá làfa kǐsúlè Ekèlèzýà àruka ì drígàsè, kǐtswázó àzì 'o àmi kòfalé dhi bvó. ⁹ Dì mà dré tá adrèrà'a àmi véna, adrélé ngá lovó ìbe dhi 'á dhi, mà zì tá ngá àlo àmi ki àlo tí ko. Tàko ko, àma ki adrúpi atsábhá Màkèdòníyà lèsè dhi ì afè tá ngá mà dré tá adrézó lovó ñi ìbe dhi ì àyi. Tà tǐti ì sè dhi, mà tayí tá àma tà lanzìlè àmi dri dhi ko. Dì mà ñi go adrélé 'òá kònzì. ¹⁰ Má adrè tàà tà bàti Krísto àdhyà adrélépi mà lèna dhi sè dhi: Dhya àlo bvó wáyi Akáyá àdhyà na dhi kitswá àma afàma tà nda sè dhi ñi kǐkí bwà ko. ¹¹ Má adrè tàà kònzì àdho tà sè? Má dré àmi ki lèlè ko dhi sè? Giká ñi tàndi ñi dóro, mà lè àmi 'í káyá dhi!

¹² Dì, mà ñi go adrélé tà 'o ngóro mà dré adrélé 'òlè dhi tǐni, kǐtswázó látì kǐkí dhya adrèbhá àyi ki 'o nòlè ngóro àma tǐni gò, ì dré adrézó àyi ki afà tà nda sè dhi ì dré. ¹³ Dhya nda ì àpóstolò kinzò ro dhi 'í, ìndì àzì 'obhá túrúpfú sè dhi 'í. Í adrè àyi kǐ ladzá atsálè ngóro Krísto ñi àpóstolò ì tǐni. ¹⁴ Dì, àma líndrì adrè ìna gàlè tà nda sè ko. Tàko ko, Sàtánà ñi tàndi adrè àyi ladzá atsálè ngóro àngéló ngádra àdhyà tǐni. ¹⁵ Dì akódhi ñi màràbà ì kàdré àyi kǐ ladzá atsálè ngóro mǒndí adrèbhá tà gyàgya 'o dhi ì tǐni dhi, tà nda adrè àma líndrì tǐgá ko. Dì, lókya kùdù sè dhi, ñi ñi àyíkya tà kǐtswálépi tà ì dré 'òlè dhi ì sè dhi ñi kǐsú kòdhyà.

Kizà Pòlò dré nyàlè Giká ñi àzì sè dhi ì

¹⁶ Má adrè gòlè tàà dhi: Lè mǐ kònzò ma ngóro mǒndí azaaza tǐni, mà dré adrélé tà ta kònzì dhi sè ko. Dì, mǐ kàdré àmíkya àma no kònzì dhi, mǐ kòka'í ma ngóro mǒndí azaaza tǐni, mà kòkitswáro àma afà tsà be dhi bvó. ¹⁷ Bàti, mà kàdré àma afà kònzì dhi, mà adrè tà ta ngóro Mírì dré adrélé lèlè dhi tǐni ko, be ró dhi, ngóro mǒndí azaaza dré adrélé tàlè dhi tǐni. ¹⁸ Dì, mǒndí bí dhi ì dré adrélé àyi kǐ afà mǒndyá bvó àdhyà kya tǐni dhi sè dhi, mà ñi kókpa àma afà kònzì. ¹⁹ Àmi adrèbhá àmi kǐ no tògyabhá ro ñi ñi, àmi gánzi ró adrélé mǒndí azaaza kǐ ka'í togó wáyi sè! ²⁰ Tà bàti ró dhi, mǐ adrè mǒndí kǐ ka'í, gba ì kàdré àmi kǐ bha àyi kǐ màràbà ì ró yà, ì kàdré àmi kǐ lití yà, ì kàdré àmi kǐ

* 10:17 10:17 A kònzò Yèrèmiyá 9:23; 1 Kòrítòbhá ì 1:31.

ngá topá yà, ì kàdré àmi kì no mómí tákò ì ró yà, kó ngalè ì kàdré àmi kì mì sa yà dhi. ²¹ Má adrè tǎá kanyò sè dhi, mà 'o tá tǎ àmi kófalé rìnyì sè mómnyá nda kya tǐni kò!

Dì, tà àngùdhi mómí àruka ì dré kǐtswázó àyì kì afà àsà dhi, mà nì kókpà kǐtswá 'oá kònnì. (Kòdhi má adrè tà ta mómí azaaza àdhyà tǐni.) ²² Ayi nda ì Ebèrè 'ì? Ma kókpà kònnì. Ayi Isèrèlè ànzì 'ì? Ma kókpà kònnì. Ayi Abàràrà nì toyó 'ì? Ma kókpà kònnì. ²³ Ayi Kristo nì màràbà 'ì? (Kòdhi má adrè tà ta tǐrì kiza lǐyì àdhyà tǐni.) Ma kókpà kònnì àyì kì lavú. Má 'o mána àzì kòkòróko àyikya kì lavú. A lebhé ma bǎdzó na vèsè be bǐ àyì kì lavú. A tswà ma vèsè be bǐ àyì kì lavú. Ma tá ànyì dràdrà mìle vèsè be bǐ. ²⁴ Vèsè be nzi, Yúdà ànzì ì bhwà ma fimbò sè vèsè be nyadhi-àlo-drì-mudrì-drì-nzi-drì-su. ²⁵ Vèsè be na, à tswà ma fa sè. Vèsè be àlo, à lebhé ma kǐrà sè. Vèsè be na, bwátù arí àma tayì yǐ mi. Ma tá yǐandre mi ngátsi àlo ìndì kítú àlo. ²⁶ Vèsè be bǐ, mà to atsí lizo vwàvwà ro. Má nya kizà yǐ liti ì sè, kùgú ì drígá, àma sùrú ì drígá, mómí sùrú twá ro dhi ì drígá, ìndì adrúpi kǐnzò ro dhi ì drígá. Má nya kpà kizà bhàandre ì 'àsè, duku ì 'àsè, ìndì yǐandre ì mìsè. ²⁷ Má 'o àzì kòkòróko landèzo lavúlé. Vèsè be bǐ, mà kò ayì kò. Tàbìrì ndè ma, yǐ lovó be. Vèsè be bǐ, ngá nyàle dhi pi ma. Kìdhi ndè ma, ìndì ma tá kítà àko. ²⁸ Má kǐtswá tà àruka tǐtí dhi kì ta kò. Dì, kítú àlo àlo tǐtí ì sè dhi, mà adrè mána àma togó bha lanzile Ekèlèzyà tǐtí dhi kì tà sè. ²⁹ Dhya àlo kàdré yàya dhi, ma kókpà yàya. A kò 'o dhya àlo dhèle tákonzì na dhi, àma togó adrè aswálé tà nda sè.

³⁰ Dì kòkǐtswá má dré adrèzó àma afà dhi, mà nì àma afà tà adrèbhá àma tà yàya kì tadhá dhi ì sè. ³¹ Gíkà àma kì Mìrì Yésu nì Atá, kǐtswálépi rúku sè kóná vèsè kólyá dhi, nì doro tàle dhi, mà adrè kǐnzò tà kò dhi. ³² Lókyá má dré tà adrèrà'a Dàmàsèkè na dhi 'á dhi, gùvèrènére adrèlépi tà ópí Arètá zàle dhi bhà tá sòdá ì adrèlé bhàandre nda nì zèribàti kì likí, ì kòkǐtswáro àma ru be dhi bvó. ³³ Dì, à bhà ma kánzì na, àma 'òzo pǐole mólisà àlo zèribà na dhi 'àsè, àma tǐrízó gò, mà dré lapázó gùvèrènére nda drígásè.

12

Tà lùzu ró Gíkà dré tadhálé Pólò dré dhi ì

¹ Adré leá dhi, mà kògò adrèlé àma afà, tǎgba kàdré tà doro 'ì kò ya dhi. Dì má nì ngá agábhá mà mì toróbì tǐni dhi kì tà ta, tùmání tà lùzu ró Mìrì dré tadhálé má dré dhi ìbe.

² Má nì agó àlo Yésu Kristo nì ka'ilepi dhi be. Lavú dre kóná mudri-drì-su, Gíkà do tá akódhi kurú na, bhù kurú na àya nì kì lavúlépi dhi na. Dì má nì kò ngalè Gíkà do tá akódhi rùbhá na yà, kó ngalè rùbhá na kò ya dhi. Gíkà nì ngbà 'ì nì. ³⁻⁴ Dì má nì, Gíkà do tá akódhi nda pàràdisò na dhi be. Kàdré tá rùbhá na yà, kó ngalè rùbhá na kò ya dhi, mà nì kò. Gíkà nì nì. Dì kònnèle dhi, akódhi yì tá tà kǐtswázó tà nì nì ta kùlì sè bwà kò, à dré logalé mómí dré tàle dhi ì kòdhyà. ⁵ Má nì àma afà dhyà lǎsù be kònnì nda nì tà sè. Dì, mà kǐtswá mána àma afà àma tǎndì nì tà sè kò, kàdré ngbà 'ì àma tà yàya kì tà sè kò dhi. ⁶ Kònnò má kàdré tá àma le afàle àma tǎndì nì tà sè dhi, mà nì tá adrè mómí azaaza 'ì kò. Tàkò kò, mà nì tá adrè tà bǎti ta kòdhyà. Dì, mà adrè mána tà nda nì le 'òle kò, dhyà àlo kònnòro mà kàdrì ngóro dré kǐtswálé tà mà dré adrèlé 'òle ìndì tàle dhi ì sè kò dhi tǐni kò.

⁷ Dì, kǐtswázó àma kíkí, mà kǎtsáro drìkàdrì ro tà kàdrì lùzu ró tadhálé má dré nda kì tà sè kò dhi, à bhà ngá kùtsi tǐni dhi àma rùbhá na. Ngá nda ngá Sàtánà dré amùle kǐtswálé kizà fe má dré dhi 'ì, mà kàdrèro drìkàdrì ro kò dhi bvó. ⁸ Vèsè be na, mà lizí tá Mìrì tì, kòtingáro tá ngá nda mà rúsè ká. ⁹ Dì, akódhi logó má dré dhi: «Àma togó tani kǐtswá mì dré dre. Tàkò kò, mà adrè àma rìnyì 'o kǐtswálé tǐtí àmi tà yàya na.» Dì àsà dhi, mà nì mána àma afà àma tà yàya kì tà sè, Kristo nì rìnyì kàdrèro tà 'o má lèna be dhi bvó. ¹⁰ Má adrè dì lenzélé àma tà yàya kì tà sè, làdhá adrèlé dhàle má rú dhi kì tà sè, tà kòkòróko kì tà sè, àma mì pǐfoma nì tà sè, ìndì kizà mà dré adrèlé nyàle Kristo nì tà sè dhi kì tà sè. Tàkò kò, mà dré adrèrà'a yàya dhi 'á dhi, mà rìnyì ró.

Pólò nì togó lanzì Kòrìtòbhá kì tà sè

¹¹ Má kòtà tà ngóro mómí azaaza àdhyà tǐni dhi, mà 'o ma adrèlé tà ta kònnì dhi àmi. Adré tà be leá dhi, mì kàdré àma tà doro kì tadhá dhi àmi. Tàkò kò, dhyà àmi kófalé adrèbhá àyì kì no àpòstolo kàdrì ì ró dhi ì lavú ma àlomvá kò, tǎgba mà kàdré mána mómí tákò 'ì ya dhi. ¹² Lókyá má dré tà adrèrà'a àmi kófalé dhi 'á dhi, mà 'o tá tà lǐndrìga ró adrèbhá tá Gíkà nì rìnyì tadhá dhi ì landè àkò ró, tadházóá dhi, mà àpòstolo 'ì káya dhi. ¹³ Tà doro tǐtí má dré tá 'òle Ekèlèzyà àruka ì 'àsè dhi ì, mà 'o kókpà àmi kófalé 'ì. Dì, mà tayì mána àma tà lanzile àmi dri dhi kò. Mì kòtrì dì tà kònzì má dré 'òle àmi rú nda kòdhi!

¹⁴ Kòdhi vèsè nì na má dré adrèzó 'òle lile àmi véna dhi 'ì. Dì má kǐtswá àma tà tayì lanzile àmi dri dhi kò. Tàkò kò, mà adrè àmi kì ngá nda kǐsulé kòdhyà kò. Be ró dhi, mà adrè mána àmi kì tǎndì kì nda kǐsulé kòdhyà. Adré leá dhi, ànzimvá ì kàdré ngá lokó

fèle àyi ki tìbhá i dré dhi àyi ko. Adré di be leà dhi, ànzi ki tìbhá ì kàdré ngá lokó fèle àyi ki ànzi i dré dhi àyi. ¹⁵ Ma ró dhi, ma gánzi ró áma ngá fe akilé títi àmi dré, ìndì áma tàndi ni fe wáyi àmi dré. Di, má kàdré àmi ki le lavulé dhi, mì ni go adréle áma le tsà?

¹⁶ Di mì ni ka'íá tàle dhi, má tayí áma tà lanzile àmi dri dhi ko dhi. Di, tágba kònini dhi, mómídi àruka àmi kófalé dhi ki tàá dhi, ma túrúpfú líyí ro ni, má lití àyi túrúpfú sè. ¹⁷ Má lití tsí àmi, àmi ki ngá kisúzó dhya má dré mùle àmi véna dhi i sè? ¹⁸ Bati, má kodzó tá Tító lile àmi véna gò, má dré áma ki adrúpi àlo dhi ni mùzo lile túmání akódhi be. Di Tító nda lití tsí àmi, ngá kisúzó àmi drígásè dhi 'í? Ama ríti dhi i, mà 'o tà àmi kófalé togó àlo sè, láti àlo dhi ni lebézo.

¹⁹ Mì adré àmikya kisúá dhi, mà tà tà nda kòdhi i títi kítswázó áma ki tará ga àmi kandrà? Kóko! Be ró dhi, mà adré àmakya tà ta Giká kandrà ngóro mómídi adrebhá Kristo na dhi i tìni. Áma arúpi má dré lèle tò ni i, tà títi mà dré adréle 'òle dhi i, mà adré 'óá kítswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'íka'í na. ²⁰ Má adré mána ngá ro, má ni dra tsa àmi véna àmi ki kisú ngóro má dré lèle ko dhi tìni dhi sè, ìndì mì ni dra áma kisú ngóro mì dré lèle ko dhi tìni dhi sè. Má adré kpà ngá ro, má ni dra lawà kisú àmi kófalé, lovó kónzi íbe, togóaswa be, dhyá ki tà bhàma drìdrì dhi be, làdhá be, mómídi ki rú tàma kónzi dhi be, drìkàdrì be, ìndì tà wáyá be dhi sè. ²¹ Má adré kpà ngá ro, má kóni dra tsa dhi, áma Giká ni dra áma tà tìrì àmi kandrà dhi sè, ìndì má ni dra ngo mómídi bí takonzi 'obhá drìdrì gò, ì dré àyi ki togó ladzázó ko dhi ki tà sè dhi sè. Tàko ko, ì ladzá àyi ki togó àyi ki tà ndí ró dhi ki tà sè, àyi ki ndòtò tà sè, ìndì àyi ki tà swà ì dré 'òle dhi ki tà sè ko.

13

Tà tàle kùdù ro Kòritòbhá ki kodzóó dhi i

¹ Kòdhi vésè ni na má dré adrézó lile àmi véna dhi 'i. Ngóro tisile Giká ni Kúli na dhi tìni: «À kàdré tà títi dhi ki bvó lanzí, mómídi rì yà kó ngalè na yà tà nda ki nobhá mì sè dhi ki kúli sè.» ² Má longó tá tà àmi dri má dré tá adrerà'a àmi véna vésè ni rì sè dhi 'á, di má adré gòle longóá má dré adrerà'a vwàvwà ro dhi 'á: Má kóni dra tsa àmi véna dhi, má kítswá mómídi takonzi 'obhá drìdrì dhi ki tayí mómídi àruka íbe tà nòma àyi dri dhi sè ko. ³ Mì adré tá leá nìle dhi, Kristo adré tà ta má tí ni káyá dhi, di mì ni níá. Tàko ko, Kristo dré adrerà'a tà 'o àmi kófalé dhi 'á dhi, akódhi yáyá ko. Be ró dhi, adré ina tà 'o rìnyí sè. ⁴ Tà bati ró dhi, akódhi tá yáyá akódhi ni tidírà'a fa kípákípa dri dhi 'á. Di, nyànomvá dhi, akódhi ina lídrì íbe Giká ni rìnyí sè. Ama ró dhi, áma kókpà yáyá Kristo na. Di, áma àmakya lídrì íbe túmání akódhi be Giká ni rìnyí sè, ìndì mà ni rìnyí nda ni tadhá àmi dré.

⁵ Lè mì kàdré àmi ki togó ki tabhì, nìzoá ngalè mì ka'í Kristo bati gò, mì dré adrézó tà 'o àmi ki tà ka'íka'í nda sè yà dhi. Mì kàdré àmi ki tàndi ki tabhì. Mì nì, Yésu Kristo àmi léna be dhi ko? Aruka ni, mì ni àmi ki tabhì kisúzóá dhi, àmi ki tà kítswá ko. ⁶ Di má adré mì bha, mì kòniró tàle dhi, Giká ka'í áma adréle àpóstolò i ró ni káyá dhi. ⁷ Má adré tà zi Giká tí, mì kò'oró tà kónzi àlomvá ko. Má adré zía kònini, à kònòro áma ngóro mómídi Giká dré ka'íle dhi i tìni ko. Be ró dhi, má adré mána zía kònini, mì kàdréro tà dóro 'o, tágba mà kàdré sùle ngóro mómídi Giká dré ka'íle ko dhi i tìni yà dhi. ⁸ Tàko ko, mà kítswá tà àlo 'o kónzi tà bati rú bwá ko. Be ró dhi, mà kítswá ngbà 'í tà 'o tà bati nda dré. ⁹ Mà kàdré yáyá gò, mì dré àmikya adrézó rìnyí ró dhi, mà adré lenzélé tà nda sè. Mà adré kpà tà zi Giká tí, kò'oró àmi kítswalé títi be dhi bvó. ¹⁰ Asá dhi, mà adré tà kòdhi ki tsí àmi dré, má dré adrerà'a vwàvwà ro dhi 'á, má kóni dra tsa àmi véna dhi, má kòlotóro àmi rìnyí Mírì dré afèle má dré dhi sè ko. Tàko ko, akódhi afè rìnyí nda má dré kítswázó àmi ki tà ka'íka'í kizá ko, be ró dhi, kítswázó àmi ki timbà àmi ki tà ka'íka'í na dhi bvó.

¹¹ Kùdù ro dhi, áma adrúpi i, mì kàdré lenzélé. Mì kàdré àmi ki fe Giká dré adréle 'òle kítswalé títi. Mì kàdré ru timbà, adrézó kpà ru yi àmi kófalésè. Mì kàdré tà kìdrìkìdrì íbe àmi kófalé be. Di Giká adrélépi lèle fe tà kìdrìkìdrì be dhi, ni adré túmání àmi íbe. ¹² Mì kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kófalésè lèle sè. Mómídi títi Giká àdhya kònwa dhi ì fè mòdo àmi dré.

¹³ Mírì Yésu Kristo ni togó tani, Giká ni lèle, ìndì ru amuma Tírì Lólo be dhi ì kàdré àmi íbe títi!

Wárágà Pólò dré tisile Galàtiyàbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile móndyá ka'ìbhá bvò Galàtiyà àdhya na dhi i dré dhi 'i. Pólò longó tá Rúbí Tani gò, Èkèlézyà ki tobhàzo bvò nda na, dré tá adrérà'a àyi atsi andre ni rì to, adrélé kpà na ni ni to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 16:6; 18:23). Amvolàsà dhi, móndí àruka i dré tsàzo adrélé tadhá dhi, lè móndyá ka'ìbhá Yúdà ànzi ró ko dhi i kàdré Mósè ni tatrítrí kúli líkí, lavulé dhi, i kàdré àyi ki 'o lwàle. I adré di tá móndyá ka'ìbhá nda ki drì kizá tà nda sè.

Di Pólò adré wárágà kònìdhi ni tisi kitswázó móndyá ka'ìbhá nda ki lotó tà tadhálé kinzò sè nda ni tà sè. Drìdrì dhi, adré tadhá dhi, Giká azi i adrélé àpòstolò ro móndyá sùrú twá ro dhi i véna ngìni ya dhi. Adré kpà tadhá dhi, àpòstolò àruka títi dhi i ka'ì i àyi àzi be ngìni ya dhi. Bvóá dhi, adré tadhá dhi, Giká adré móndí ki bha gyágya i kandrà tatrítrí kúli 'òma sè ko, di ngbà 'i Yésu Kristo ni ka'ìma sè. Kùdù ro dhi, Pólò adré àyi ki kodzò, i kàdréró atsilé Tirí Lólo ni rinyi sè. Tàko ko, Tirí nda ni lò'wa dóro 'a bí àyi léna. Lò'wa kàdri lavulé dhi, lèle 'i.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndi Rúbí Tani ni tà (1:1-10)
- 2) Pólò ni azima adrélé àpòstolò ro dhi (1:11-2:21)
- 3) Móndí ki tidrima tatrítrí kúli 'òma sè ko, di, Yésu Kristo ni ka'ìma sè dhi (3:1-4:31)
- 4) Atsima Tirí Lólo ni rinyi sè dhi (5:1-6:10)
- 5) Pólò ni kúli kùdù (6:11-18)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Kristo ni àpòstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisi ma. A mù ma móndí i vélèsè ko. Móndí i mù kpà ma ni ko. Be ró dhi, Yésu Kristo i Giká Atá akódhi ni tingalépi dràdrà lèsè dhi be dhi, i mù ma adrélé àpòstolò ro dhi àyi. ² Ama tùmání áma adrúpi títi mà dré adrézó àyi ìbe dhi i, mà adré wárágà kònìdhi ni tisi Èkèlézyà bvò Galàtiyà àdhya na dhi i dré.

³ Giká àma ki Atá i Mírì Yésu Kristo be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndi i kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré! ⁴ Kristo nda fè i dràle àma ki tàkonzi ki tà sè, kitswálé àma ki apá bvò kónzi ándrò kònìdhi lèsè, ngóro Giká àma ki Atá dré tá lèle dhi tìni. ⁵ Mìlanzilanzì kàdré Giká dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

Rúbí Tani ngbà 'i àlo kwákwa

⁶ Ama líndrì adré gàle àmi ki tà sè. Tàko ko, mì adré àmikya Giká àmi ki azilépi Kristo ni togó tani sè dhi ni tayi mbèlè gò, adrézó àmi ki adzá rúbí tani twá dhi véna. ⁷ Tà bàti ró dhi, rúbí tani twá Rúbí Tani bàti dhi rúsè dhi yókódhó. Di, móndí àruka i adré àykya àmi ki drì kizá, adrézó Rúbí Tani Kristo àdhya ni le ladzálé atsálé tà gòdhògòdho ró. ⁸ Di, dhya àlo kàdré rúbí tani twá dhi ni longó Rúbí Tani mà dré longolé àmi dré dhi rúsè dhi, Giká ni tatrítrí kàdré akódhi nda dri, gba kàdré àma 'i yà, kó ngalé àngélo apfòlepi bhù lèsè dhi 'i yà dhi! ⁹ Ngóro mà dré tàle dre dhi tìni dhi, mà adré gòle taa dhi: Dhya àlo kàdré rúbí tani twá dhi ni longó àmi dré Rúbí Tani mì dré ka'ìle dhi rúsè dhi, Giká ni tatrítrí kàdré akódhi dri!

¹⁰ Kòdhi mà adré tsì móndí ki togó tabhì asélé, i kòka'ìró àma tà be dhi bvò? Kóko! Má adré mána léá dhi, Giká kòka'ì àma tà nì. Kó ngalé, mà adré tà 'o kitswázó móndí ki togó 'o kinilé dhi bvò? Kóko! Kònò má kàdré tá 'oá kònini dhi, má ni tá adré Kristo ni maràbà 'i ko.

Pólò ni azima adrélé àpòstolò ro dhi

¹¹ Ama adrúpi i, mà lè mì kònì tàle dhi, Rúbí Tani mà dré adrélé longolé dhi angá móndí i drilèsè ko. ¹² Má kisú Rúbí Tani nda móndí i vélèsè ko. Móndí i tadhá kpà Rúbí nda mà dré nì ko. Be ró dhi, Yésu Kristo ni tàndi tadhá Rúbí nda mà dré nì.

¹³ Tàko ko, mì yi tàle dhi, wáláká dhi, mà adré tá Yúdà ànzi ki Giká ni tà lebé ngìni ya dhi 'i. Mì yi kpà mà adré tá móndyá Èkèlézyà Giká àdhya lé dhi ki mì pfo lavulé, adrézó àyi ki tà tabhì pfulé ngìni ya dhi 'i. ¹⁴ Má adré tá mána Yúdà ànzi ki Giká ni tà 'o, adrézó lile ába drìdrì àma mbàamu bí Yúdà ànzi ró dhi kya ki lavú. Ama togó tá àtsi ró lavulé àma ki tabhì ki labhì ki tà sè.

¹⁵⁻¹⁶ Di, Giká zì tá ìna ma àma tirà ko dhi 'á gò, àma azizó àyi togó tani sè. Di kisú tá dóro nì, i dré àyi Mvá ni tadhálé má dré dhi, mà kàdréró akódhi ni Rúbí Tani longó

móndyá súrú twá ro dhi i véna. Di dré áyi Mv́a nda ni tadházó má dré dhi, má zi tá mómí ãlo kítswálé áma drí ta dhi ko. ¹⁷ Má lì tá kpà Yérusalémà na dhya bhàle adrélé àpóstolò ì ró drídrí má kandrà dhi ki no ko. Di, gbà lókyá nda sè dhi, má lì tá mána bvò Arábíyà àdhya na gò, má dré gòzo lìle Dàmàsékè na.

¹⁸ Kóná na àmvolésè dhi, má dré lizo Yérusalémà na, mà kòkítswáro ru ni Pétèro be be dhi bvò.* Gò mà dré adrézó akódhi be kítu mudrí-drí-nzi. ¹⁹ Má nò tá àpóstolò ki àruka i ko, ngbà 'í Yàkòbhò, Mírì ni adrúpi 'i kalóma. ²⁰ Má adrè táá Giká kandrà dhi, tà má dré adrélé tisile kòdhi i tà bàti 'i, kinzò 'i ko.

²¹ Àmvolásà dhi, má dré lizo bvò Síríyà àdhya na ìndì Kilíkíyà àdhya na. ²² Lókyá nda sè dhi, móndyá Krísto ni ka'ìbhà Ekèlézyà Yùdáyà na dhi ì 'ásè dhi ì nì tá rè dhu ma ko. ²³ Ƴi tá ngbà 'í tà adrélé tàle áma tà sè dhi kòdhya: «Dhya atí adrélépi áma ki mì pfo dhi, adrè nyànomvá tà adrézó Krísto ni ka'í dhi ni longó, tágba dré tá adrézó tà nda ni tabhì pfùle dhi.» ²⁴ Di ì adrè tá Giká ni rú bha kùle áma tà sè.

2

Àpóstolò ì ka'í Pólò

¹ Kóná mudrí-drí-su àmvolésè dhi, má dré gòzo lìle tódhyá Yérusalémà na. Mà lì tá túmání Bàránàbà be. Má drí tá kpà Títò má vésè be. ² Má lì tà kònale, Giká dré tá tadhálé má dré dhi má kòlì dhi sè. Di mà kòkítu ru áma páti dhya adrélé nòle mómí kàdrì Ekèlézyà àdhya ró dhi ìbe dre dhi, má dré Rúbí Tani má dré adrélé longólé móndyá súrú twá ro dhi ì dré dhi ni àndu ngízo àyi dré. Tàko ko, má là tá àzi má dré tá 'òle ìndì má dré tá adrélé 'òle dhi kàtsà tà tàko ró ko. ³ Di ì dré áma kùlì Ƴizo dhi, ì là tá ndàndì áma atsiámu Títò ni 'òle lwàle dhi ko, tágba akódhi dré tá adrézó Gíríkì mvá 'i dhi. ⁴ Tà nda kòdhi apfò tá áma kandrà tàko ko, adrúpi àruka kinzò ro dhi ì afí tà lúzu ró áma kòfalé, tà áma ki trizo Yésu Krísto na dhi ni nda nìle túrúpfú sè, ì kòbhàro áma gòle adrélé tódhyá màràbà tàtrítí kùlì àdhya ì ró be dhi bvò. ⁵ Di, mà ka'í tá àmakya tà ì dré lèle 'òle nda àlomvá ko, mà kòsurò tà bàti Rúbí Tani àdhya mà dré adrélé longólé àmì dré dhi rú.

⁶ Kàdré di dhya adrélé nòle mómí kàdrì ì ró nda ki tà sè dhi, ì là tá àyikya tà àzya bhàle tà má dré adrélé longólé dhi dri ko. (Àyi nda ì kàdré tà mómí kàdrì 'i bàti dhi, tà nda tà kàdrì 'i má mìlèsè ko. Tàko ko, Giká adrè mómí ki lásu no kòdhya ko.) ⁷ Be ró dhi, ì nò àyikya ngàdra 'á dhi, Giká bhà tá má drígá àzi adrézó Rúbí Tani longó móndyá súrú twá ro dhi ì véna dhi, ngóro í dré tá àzi adrézó Rúbí nda ni longó Yúdá ànzi ì véna dhi ni bhàle Pétèro drígá dhi tìni. ⁸ Tàko ko, Giká tà Pétèro ni bhàlepi adrélé àpóstolò ro Yúdá ànzi ì véna dhi, bhà tá kpà ma adrélé àpóstolò ro móndyá súrú twá ro dhi ì véna dhi nì. ⁹ Di Yàkòbhò, Pétèro, tsàle Yòwání, adrélé nòle mómí kàdrì Ekèlézyà àdhya ró dhi, ì nò dhi, Giká afè tá àzi nda má dré áyi togó tani sè nì. Di ì dré áma ki drígá ruzo túmání Bàránàbà be, tadházó dhi, mà amú ru àyi ìbe dre. Di mà dré ru Ƴizo àyi ìbe, mà kòlìro àmakya móndyá súrú twá ro dhi ì véna, ìndì ì kòlìro àyikya Yúdá ànzi ì véna. ¹⁰ Ƴi zi tá ngbà 'í tà àlo áma tí kòdhya, mà kògòro adrélé mómí lemerè ro dhi ki tà kisu. Di tà nda kòdhi tá tà áma togó dré adrézó àtsi ró 'òá dhi 'i.

Pólò ligí Pétèro be Atiyòkiyà na

¹¹ Di, àmvolásà, lókyá Pétèro dré atsázó Atiyòkiyà 'a dhi sè dhi, má ligí tá akódhi be móndyá títi ì kandrà, tà kònzi dré tá adrélé 'òle dhi sè. ¹² Tàko ko, akódhi dré atsázó dhi, kídho tà adrélé ngà nya túmání mómí ka'ìbhà súrú twá ro dhi ìbe. Di, mómí àruka Yàkòbhò dré amùle dhi ì dré atsázó dhi, Pétèro dré ìna apfòzo móndyá súrú twá ro nda ì kòfalésè gò, adrélé àyi rúsè garà dri. 'O tá kònìni dré tá adrélé Yúdá ànzi amùle nda ki ro dhi sè. Tàko ko, àyi nda ì adrè tá làá dhi, móndyá ka'ìbhà títi dhi ì kàdré àyi ki 'o lwàle. ¹³ Di móndyá ka'ìbhà àruka títi Yúdá ànzi ró dhi ì kòndò tà nda dre dhi, ì dré kpà kídhozó adrélé túrúpfú tà nda ni 'o túmání Pétèro be. Ƴi se tá ndàndì Bàránàbà ni togó adrélé túrúpfú tà nda ni 'o àyikya tìni.

¹⁴ Di má kòndò, ì adrè tá tà bàti Rúbí Tani àdhya ni lebè ko dhi dre dhi, má dré tàzoá Pétèro dré móndyá títi ì kandrà dhi: «Mí, Yúdá mvá ro nì, mí adrè mína tà 'o ngóro móndyá súrú twá ro dhi kya tìni, Yúdá ànzi kya tìni ko? Di mí 'o mì ngíni adrélé móndyá súrú twá ro nda ki kodzo adrélé tà 'o Yúdá ànzi kya tìni dhi?»

Móndyá Yúdá ànzi ró ìndì súrú twá ro dhi ki bhàma gyàgya àyi ki tà ka'ika'í sè dhi

* 1:18 1:18 Giká ni Kùlì tisile Gíríkì ti sè dhi léna dhi, à adrè «Kéfa» kisu kònwa. Rú nda rú àzya Pétèro àdhya 'i.

¹⁵ Ama ró dhi, àma móndí ùlè Yúdà ànzì ró dhi 'i. Ama móndí sùrú twá ro Gíká nì tátrírí kúlí nìbhá ko dhi 'i ko.* ¹⁶ Dì, mà nì tàlè dhi, Gíká adrè móndí kì bha gyágya í kandrà tátrírí kúlí 'òma sè ko dhi be. Be ró dhi, adrè ngbà 'í àyì kì bha gyágya í dré Yésu Krísto nì ka'ìlè dhi sè. Dì àma, mà ka'ì kókpà Yésu Krísto nda, Gíká kòbharó àma gyágya í kandrà Krísto nì ka'ìma sè, tátrírí kúlí 'òma sè ko. Tàko ko, dhya àlo kítswá atsálé gyágya Gíká kandrà tátrírí kúlí 'òma sè bwà ko.

¹⁷ Dì, mà kàdré ndàá atsálé gyágya Gíká kandrà mà dré Krísto nì ka'ìlè dhi sè gò, àma kì kisúzó tàkonzìbhá ro dhi, kòdhi adrè tsì taa dhi, Krísto adrè àma kì 'o file tàkonzì na dhi nì? Tàdzì ko! ¹⁸ Mà kògò àma bha tátrírí kúlí mà dré tayílè dhi nì rìnyì zàlè dhi, mà adrè tadhá dhi, mà tátrírí kúlí nda nì nòlèpi 'í bàti. ¹⁹ Tàko ko, tátrírí kúlí nda sè dhi, mà drà màna tátrírí kúlí nda lèsè dre, mà kàdréro lídrì ìbe Gíká dré be dhi bvò. Bàti, à tidí ma dràlè tùmání Krísto be fa kípákìpa dri dre. ²⁰ Dì mà kàdré lídrì ìbe dhi, kòdhi vélè ma 'i ko, be ró dhi, Krísto ìna lídrì ìbe mà lèna nì. Dì lídrì mà dré adrèzó àba rùbhá na kònndhi, mà adrè àba, mà dré adrélé Krísto, Gíká nì Mvágò nì ka'ì dhi sè. Akòdhi nda lè tá ma tò gò, àyì tándi nì lídrì fèzo àma tà sè dhi nì. ²¹ Dì mà adrè màna Gíká nì togó tani ga ko. Angyá ko, móndí ì kòkítswá tá atsálé gyágya Gíká kandrà tátrírí kúlí 'òma sè dhi, kònò Krísto drà tá ìna àngyá.

3

Tátrírí kúlí 'òma, kó ngalè Krísto nì ka'ìma

¹ Àmì Gálàtíyabhá nì ì, àmì móndí azaaza 'ì! Adhi lífì àmì kólè sè dhi nì? Tàko ko, à tadhá tá àmì dré ngádra 'á dhi, Yésu Krísto drà fa kípákìpa dri àmì kì tà sè ngìnyì ya dhi 'í. ² Dì mà lè ngbà 'í tà àlo kònndhi nì lizilè àmì tí kòdha: Mì kisú Tírì Gíká àdha mà dré tátrírí kúlí 'òlè dhi sè? Kó ngalè, mà dré Krísto nì rúbì mà dré yìlè dhi nì ka'ìlè dhi sè? ³ Mì tayì àmì azalé kònndi ngìnyì ró? Mì kidhó kó Gíká nì ka'ì akòdhi nì Tírì nì rìnyì sè dre dhi, mà nì go tsì tà mà dré kidhólè nda nì 'o akilè àmì kì tándi kì rìnyì sè bwà? ⁴ Mì nya tsì kizá bì dhi ì àngyá? Kóko, kàdré kònndi ko! ⁵ Mì tà rè mà dré ká: Gíká adrè àyì Tírì fe àmì dré, adrèzó kpà tà líndrìga ró dhi kì 'o àmì kòfalé, mà dré adrélé tátrírí kúlí 'o dhi sè? Kó ngalè, mà dré adrélé Krísto nì rúbì mà dré yìlè dhi nì ka'ì dhi sè?

⁶ Mì kisú rè Abàràma nì tà ká. Gíká nì Kúlí adrè taa dhi: «Akòdhi ka'ì tá Gíká gò, Gíká dré akòdhi nì nòzo gyágya akòdhi nì tà ka'ìka'ì nda sè.»* ⁷ Àsà dhi, lè mà kònndhi, móndyá adrèbhá Gíká nì ka'ì dhi ì Abàràma nì ànzì 'í bàti. ⁸ Gíká nì Kúlí tadhá tá drìdrì dhi, Gíká nì móndyá sùrú twá ro dhi kì bha gyágya í kandrà àyì kì tà ka'ìka'ì sè gò, Kúlí nda dré Rúbì Tani longózo Abàràma dré, tazoá dhi: «Má nì tà tani bha sùrú títi bvò àdha ì dri mí sè.»† ⁹ Dì àsà dhi, móndyá títi adrèbhá Gíká nì ka'ì dré ì adrè tà tani kisú, ngoró Abàràma dré tà kisulè àyì tà ka'ìka'ì sè dhi tìni.

¹⁰ Dì, móndyá títi adrèbhá láti nda atsázó gyágya Gíká kandrà tátrírí kúlí 'òma sè dhi ì àyìkya tátrírí ìbe àyì dri. Tàko ko, Gíká nì Kúlí adrè taa dhi: «Dhya àngùdhi adrélèpi ngbù tà títi tsilè búkú tátrírí kúlí àdha na dhi kì 'o ko dhi, Gíká nì tátrírí akòdhi nda dri.»‡ ¹¹ Dì mà adrè nòá ngádra 'á dhi, dhya àlo kítswá atsálé gyágya Gíká kandrà tátrírí kúlí 'òma sè bwà ko. Tàko ko, Gíká nì Kúlí adrè taa dhi: «Dhya atsálèpi gyágya àyì tà ka'ìka'ì sè dhi nì adrì.»§ ¹² Dì, tátrírí kúlí adrè ìna àyì totó tà ka'ìka'ì dri ko. Be ró dhi, ngoró tsilè dhi tìni: «Dhya adrélèpi tà títi tátrírí kúlí dré adrélé tàlè dhi kì 'o dhi nì adrì tà nda ì sè.»*

¹³ Krísto apá àma tátrírí angalèpi tátrírí kúlí lèsè dhi lèsè, dré atsálé dhya tatrìlè dhi ró àma kì tà sè dhi sè. Tàko ko, Gíká nì Kúlí adrè taa dhi: «Dhya àngùdhi tidilè fa kípákìpa dri dhi tátrírí ìbe ì dri.»† ¹⁴ Krísto 'o tà nda kònndi, kítswalé tà tani Gíká dré lazilè Abàràma dré dhi kòtsaró kpà móndyá sùrú twá ro dhi ì véna Yésu Krísto sè, mà kòkisuró Tírì Lólo Gíká dré lazilè dhi àma kì tà ka'ìka'ì sè be dhi bvò.

Tátrírí kúlí ì lazikúlí be dhi

¹⁵ Àma adrùpi ì, mà nì tà nda kòdhi nì tadhá tà móndí ì dré adrélé 'òlè àyì kòfalèsè dhi rú: Móndí ì kòbhà tà ru yìzo àyì kòfalèsè dhi, à kítswá gòlè tà nda nì bhe bwà ko. A kítswá kpà tà àzya bha tà nda dri bwà ko. ¹⁶ Dì tà Gíká dré tà lazilè Abàràma dré dhi ì kókpà kònndi. Gíká nì Kúlí adrè taa dhi, Gíká lazì tá tà nda ì Abàràma dré, toyó nì be.

* **2:15** 2:15 Gíká nì Kúlí tsilè Gírìkì tì sè dhi adrè taa kònwa dhi: «móndí sùrú twá ro adrèbhá tàkonzì 'ò dhi ì». Kòdhi tà rú Yúdà ànzì ì dré fèlè móndyá sùrú twá ro dhi ì dré dhi 'i. Rú nda nì àndu adrè lèà tàlè dhi: «móndí sùrú twá ro Gíká nì tátrírí kúlí nìbhá ko dhi ì» * **3:6** 3:6 A kònò Kìdhoma 15:6. † **3:8** 3:8 A kònò Kìdhoma 12:3; 18:18; 22:18. ‡ **3:10** 3:10 A kònò Dütèrònómè 27:26. § **3:11** 3:11 A kònò Abakúkà 2:4. * **3:12** 3:12 A kònò Levítikè 18:5. † **3:13** 3:13 A kònò Dütèrònómè 21:23.

Kúli nda adré taa «toyó ni i dré» ngóro mómí bí dhi i dré dhi t́ni ko. Be ró dhi, adré taa «toyó ni dré» ngóro mómí ́lo dré dhi t́ni.† Mómí ́lo nda Krísto 'i. ¹⁷ Tà má dré adréle léle tale dhi, tà kónidhi 'i: Gíká bhà tá tà ru ýzo Abàràrà be dhi gò, áyi lazikúli fèzo drá. Dì t́trítrí kúli atsalépi kóná kámá-su-drí-nyadhi-́lo-drí-mudrí ́mvolésè dhi kitswá ina tà bhàle ru ýzo nda ni bhe bwà ko. T́trítrí kúli nda kitswá kpà lazikúli nda ni pfu ko. ¹⁸ Tàko ko, tà Gíká dré lazilé áyi mómíyá i dré tàyilé ro dhi kádré tá áyi totó t́trítrí kúli dri dhi, kònò tàyilé nda kitswá tá áyi totó lazikúli dri ko. Dì, tà bàti ró dhi, Gíká fè tàyilé nda Abàràrà dré áyi lazikúli sè.

Tà Gíká dré t́trítrí kúli fezo àsà dhi

¹⁹ Kádré dì kónini dhi, tà Gíká dré t́trítrí kúli fèzo àsà dhi àdho tà 'i? Gíká fè tá t́trítrí kúli nda kitswále mómí ki tákonzí tadhá áyi dré, tsàle lókyá Abàràrà ni toyó tà ni ni lazizó nda dré atsàrà'a. Gíká fè tá t́trítrí kúli nda ́ngéoló i sè, ìndì mómí ́lo adrélépi tá áyi totó mómí ki kófalé 'á Gíká be dhi sè. ²⁰ Dì Gíká dré tá áyi lazikúli nda ni fèzo Abàràrà dré dhi, dhya ázya adrélépi tá áyi totó áyi ki kófalé 'á dhi tá yókódhó. Tàko ko, Gíká ngbà 'i ́lo kwákwa.

²¹ Kódhi adré t́i taa dhi, t́trítrí kúli adré ru pfu lazikúli Gíká àdhya íbe? Tàdzi ko! Tàko ko, t́trítrí kúli kókitswá tá lídrì fe mómí i dré bwà dhi, kònò mómí ki tá atsá gyágya t́trítrí kúli nda sè. ²² Dì, Gíká ni Kúli adré ina taa dhi, mómíyá t́tí bvò àdhya i tákonzí ni ŕnyí zàle, Gíká kòfèrò áyi lazikúli nda mómíyá adrébhá Yésu Krísto ni ka'í dhi i dré áyi ki tà ka'íka'í sè.

²³ Drìdrì lókyá adrézó Krísto ni ka'í nda dré atsázó dhi kandrà dhi, àma tá mómí 'íle t́trítrí kúli ni ŕnyí zàle, tsàle lókyá nda ni tadhàrà'a. ²⁴ Dì àsà dhi, Gíká bhà tá t́trítrí kúli nda adréle àma ki drì kòlepi ró, tsàle lókyá Krísto dré atsàrà'a, Gíká kòbhàro àma gyágya i kandrà àma ki tà ka'íka'í sè. ²⁵ Dì lókyá adrézó Krísto ni ka'í nda dré atsalé dré dhi sè dhi, àma véle t́trítrí kúli adrélépi tá àma ki drì ko nda ni ŕnyí zàle ko.

Ama Gíká ni ànzi 'i bàti

²⁶ Dì àmi t́tí dhi i Gíká ni ànzi 'i, mì dré Yésu Krísto ni ka'íle dhi sè. ²⁷ Tàko ko, àmi t́tí bàtisímò dohhá ru amúzó Krísto be dhi i, mì asó Krísto àmi rú dre. ²⁸ Dì àmi véle twátwa ko, gba mì kádré Yúdá ànzi 'i yà, kó ngalè mómí Yúdá ànzi ró ko dhi 'i yà, m̀aràbà 'i yà, kó ngalè mómí m̀aràbà ro ko dhi 'i yà, àgo 'i yà, kó ngalè tòkò 'i yà dhi. Tàko ko, àmi t́tí mì atsá ngá ́lo ró Yésu Krísto na. ²⁹ Dì mì kádré mómíyá Krísto àdhya 'i dhi, àmi Abàràrà ni ànzi 'i bàti. Mì ni kpà tà Gíká dré lazilé áyi ànzi i dré tàyilé ro dhi ni kisú.

4

¹ Tà má dré adréle tale dhi, tà kónidhi 'i: Dhya dra áyi atá ni ngá kisúlépi tàyilé ro dhi kádré dhu rè mvámvá ro dhi, akódhi ngóro m̀aràbà t́ni, gba áyi atá ni ngá t́tí dhi dré adrézó ina ró dhi. ² A adré akódhi ni bha akódhi ni líkíbhá i drígá ìndì akódhi ni ngá líkíbhá i drígá, tsàle lókyá atá ni dré bhàle dhi dré atsàrà'a. ³ Dì àma, àma tá kókpà ànzimvá i t́ni, adréle kpà m̀aràbà i ró tà bvò kòndi àdhya ki ŕnyí zàle. ⁴ Dì lókyá kókitswá dre dhi, Gíká dré áyi Mv̀agó ni amúzo, tòkò dré t́le t́trítrí kúli zàle, ⁵ kápáro mómíyá adrébhá tá t́trítrí kúli nda zàle dhi i, mà k̀atsáro Gíká ni ànzi i ró be dhi bvò. ⁶ Dì mà dré adréle akódhi ni ànzi 'i bàti dhi sè dhi, Gíká amú áyi Mv̀a ni Tírì adréle àma ki togó na. Tírì nda adré loyóá àma léna dhi: «Ábbà! Tátá!» ⁷ Dì àsà dhi, mì véle m̀aràbà 'i ko. Be ró dhi, mì mína Gíká ni mv̀a 'i bàti. Dì mì dré adréle akódhi ni mv̀a 'i dhi sè dhi, mì ni kpà tà dré lazilé áyi ànzi i dré tàyilé ro dhi ni kisú.

Pòlo ni togó lanzi Galatýabhá ki tà sè

⁸ Wáláká dhi, mì dré tá Gíká ni nira ko dhi 'á dhi, àmi tá m̀aràbà gíká t̀ako kya 'i, t̀agba gíká nda i dré adrézó gíká bàti 'i ko dhi. ⁹ Dì, nyànomvá dhi, mì ni véle Gíká dre. Tà bàti ró dhi, Gíká ni àmi ni. Dì mì 'o àmi ngini gòle àmi ki adzá tà ŕnyí àko ìndì kizè ro bvò kòndi àdhya nda i véna dhi? Mì adré t́i léa gòle adréle tà nda ki m̀aràbà i ró? ¹⁰ Tàko ko, mì adré àmikya kítú àruka ki tà lebè, mbá àruka kya íbe, lókyá àruka kya íbe, ìndì kóná àruka kya íbe. ¹¹ Má adré ngá ro àmi ki tà sè, ázi má dré 'òle àmi kófalé dhi ni dra atsá tà t̀ako ró dhi sè.

¹² Àma adrúpi i, má adré àmi ki ti lízi, mì k̀atsáro má t́ni, ngóro má dré tá atsalé àmi t́ni dhi t́ni. Wáláká dhi, mì 'o tá ma kònze ko. ¹³ Ngóro mì dré nile be dhi t́ni dhi, lókyá má dré Rúbì Tani longózo àmi dré vèsè ni ́lo sè dhi sè dhi, má longó tá, àma rúbhá dré tá adréle drà ro dhi sè. ¹⁴ Dì t̀agba àma rúbhá yàyà nda dré tá adrézó tà lanzi ro

† 3:16 3:16 A kònò Kídhoma 12:7; 13:15; 24:7. § 3:19 3:19 «Mómí adrélépi tá áyi totó mómí ki kófalé 'á Gíká be» kònidhi tá Mòsè 'i.

àmi dri dhi, m̀ àyìzè tá ma ko, m̀ gà tá kpà ma ko. Be ró dhi, m̀ ka'í àmikya ma dòle ngóro ángélo Giká àdhyà t̀nì, kó ngalè Yésu Krísto nì t̀ndì t̀nì. ¹⁵ Dì àmi k̀ arí m̀ dré tá adrézó ába dhi vélé ángwà? Má kitswá t̀áá àmi k̀ t̀à sè dhi, kòkítswá tá dhi, m̀ nì tá àmi k̀ m̀ angí afèle má dré.* ¹⁶ Dì, nyànomvá dhi, má atsá vo vélé àmi k̀ kàribhá ro, má dré adrélé t̀à bàti ta àmi dré dhi sè?

¹⁷ M̀ndí aruka àmi kòfalé dhi k̀ togó àtsi ró kitswázó àmi k̀ se àyì vésè. Dì, t̀à ì dré adrélé lèlè 'òlè nda dóro ko. † adré àyikya àma k̀ kòfalé le lanzilé àmi ìbe, àmi k̀ togó k̀atsáro àtsi ró àyì k̀ t̀à sè be dhi bvó. ¹⁸ Adrélé togó ìbe àtsi ró dhi dóro, t̀à adrézó togó ìbe kònìni dhi kàdré dóro dhi. Adrè kpà léá dhi, m̀ kàdré togó ìbe àtsi ró lókyá wáyi sè, ngbà 'í lókyá mà dré adrérà'a àmi ìbe dhi 'á ko. ¹⁹ Àma ànzi i, má adrè gòlè kizá nya àmi k̀ t̀à sè, ngóro tókò adrélépi 'òlè ùlè dhi dré adrélé kizá nya dhi t̀nì, tsàlè lókyá m̀ dré dra àmi k̀ tayízó Krísto dré ladzálé atsálé í t̀nì dhi 'á. ²⁰ Má lè t̀à adrélé tùmàni àmi ìbe nyànomvá, má kòkítswáro t̀à ta àmi dré l̀asú be twá. Angyá ko, àma dri adrè abílè àmi k̀ t̀à sè!

Tà tadhálé Agàrà nì t̀à rú, ìndì Sàrà nì t̀à rú dhi

²¹ Àmi adrèbhá léá adrélé t̀átrítrí kùlì zàlè nì i, m̀ t̀à rè má dré ká: M̀ nì t̀à t̀átrítrí kùlì nda dré adrélé t̀àlè dhi ì ko? ²² T̀àko ko, à t̀isì t̀à dhi, Abàràrà t̀à ànziàgo ìbe rì. Alo nì t̀à mvámvá tókò m̀aràbà ro, rú be Agàrà dhi dré ùlè dhi 'i. Azya nì t̀à mvámvá tókò m̀aràbà ro ko, rú be Sàrà dhi dré ùlè dhi 'i. ²³ À ti mvámvá tókò m̀aràbà ro dhi àdhyà nda rìnyì rùbhá àdhyà sè. Dì, à ti mvámvá tókò m̀aràbà ro ko dhi àdhyà nda lazikùlì Giká àdhyà sè.

²⁴ À nì kitswá t̀à nda kòdhi k̀ àndu ngi kònìni: Tókò rì nda ì adrè t̀à rì Giká dré bhàlè ru yìzo m̀ndí ìbe dhi k̀ t̀à tadhá kòdhyà. Agàrà nda adrè t̀à Giká dré bhàlè ru yìzo m̀ndí ìbe kòngó Sìnáyì drìna dhi nì t̀à tadhá. Akòdhi adrè ànzi k̀ t̀à adrélé m̀aràbà ì ró. ²⁵ Agàrà adrè kòngó Sìnáyì bvó Aràbiyá àdhyà na dhi nì t̀à tadhá, adrézó kpá Yèrusalémà àndrò kòndì nì t̀à tadhá. Angyá ko, Yèrusalémà nda ànzi nì ìbe dhi ì m̀aràbà 'i. ²⁶ Dì, Yèrusalémà bhù na dhi ìna m̀aràbà 'i ko. Yèrusalémà nda àma k̀ andre 'i. ²⁷ T̀àko ko, Giká nì Kùlì adrè t̀áá dhi:

«M̀, tókò kòndó ro ùlèpi ko nì, mí kòlènzé wà!
M̀i mváaswa yìlèpi ko nì, mí kòga lùlúgyá wà!
T̀àko ko, tókò tayílè dhi nì ànzi k̀ lizó bí,
tókò adrélépi agó be dhi àdhyà k̀ lavú.»†

²⁸ Àma adrúpi i, àmi àmikya ànzi ùlè Giká nì lazikùlì sè dhi 'i, ngóro Ísáká t̀nì. ²⁹ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, mvámvá ùlè rìnyì rùbhá àdhyà sè nda adrè t̀à mvámvá ùlè Tírí Lólo nì rìnyì sè nda nì m̀ pfo. Nyànomvá dhi, t̀à nda kòdhi kòkpá kònìni. ³⁰ Dì, Giká nì Kùlì adrè t̀áá ngìni? «M̀i dro tókò m̀aràbà ro nda ì mvá nì be mí kandràsè. T̀àko ko, tókò m̀aràbà ro nda nì mvá kitswá ìna t̀à lazilé tayílè ro dhi nì k̀isú tùmàni tókò m̀aràbà ro ko dhi nì mvá be t̀adzì ko.»‡ ³¹ Dì ásá dhi, àma adrúpi i, àma tókò m̀aràbà ro dhi nì ànzi 'i ko. Be ró dhi, àma àmàkya tókò m̀aràbà ro ko dhi nì ànzi 'i.

5

Ama m̀ondyá Krísto dré trìlè dhi 'i

¹ Krísto trì àma, má kàdréro m̀ndí trìlè bàti dhi ì ró. Adrè dì léá dhi, m̀ kàdré àmi k̀ totó t̀átà t̀à nda sè. M̀i kòtayì kpà àmi gòlè adrélé tódhyá m̀aràbà t̀átrítrí kùlì àdhyà ì ró ko.

² M̀i yi rè ká! Ma, Pólò, má adrè t̀áá àmi dré dhi: M̀i kò'o àmi lwàlè kitswálé atsálé gyágya Giká kandrá dhi, t̀à Krísto dré 'òlè àmi dré dhi kitswá vélé àmi k̀ ledé ko. ³ Má adrè gòlè t̀áá dhi: Lè dhyà ángùdhi áyì 'òlèpi lwàlè dhi kàdré t̀à títì t̀átrítrí kùlì dré adrélé t̀àlè dhi k̀ 'o. ⁴ Àmi adrèbhá l̀áti nda atsázó gyágya Giká kandrá t̀átrítrí kùlì 'òma sè nì i, m̀ lanzì ru Krísto be dre. M̀i vwá kpà Giká nì togó tani rúsè vwàvwà. ⁵ Dì, àma ró dhi, àma k̀ t̀à ka'íka'í sè dhi, má adrè m̀i bha Giká véna àma k̀ bhàma gyágya akòdhi kandrá dhi nì t̀à sè, adrézó t̀à nda nì letè lovó sè Tírí Lólo nì rìnyì sè. ⁶ T̀àko ko, àma adrèbhá Yésu Krísto na dhi ì dré dhi, dhyá k̀ lwàma ìndì dhyá k̀ lwàma ko dhi, t̀à t̀àko 'i. T̀à kàdrì lavúlè dhi ngbà 'í Krísto nì ka'íma gò adrézó t̀à ka'íka'í nda nì tadhá lèlè sè dhi 'i.

⁷ M̀i adrè kó t̀à angú ra dóro dhi, àdhi kíkì dì àmi t̀à bàti ka'íma 'òlè dhi nì tayì dhi nì?
⁸ T̀à adrézó àmi k̀ togó se kònìni nda angá ìna Giká adrélépi àmi k̀ azì dhi vélèsè ko.

* 4:15 4:15 Kùlì «m̀i nì t̀à àmi k̀ m̀ angí afèle má dré» kòni ì adrè léá t̀àlè dhi, àyì nda ì t̀à gànzi ró àyì k̀ fe wáyi Pólò nì t̀à sè. † 4:27 4:27 A kònò Esyáà 54:1. ‡ 4:30 4:30 A kònò Kìdhoma 21:10.

⁹ Mì nì ko tàle dhi, tàkú mvá tsà dhi adrè mápà fónδρο τίτί dhi nì 'o avólè nì dhi? ¹⁰ Dì, má adrè mána ka'á Mírì na tàle dhi, mì kitswá tà twá kisú tà má dré adrélé tàle kòdhi rúsè ko. Kàdré ìna dhya adrélépi àmi ki drì kizá dhi nì tà sè dhi, Giká nì tà bha akódhi nda dri, kàdré gba àdhi 'i ya dhi.

¹¹ Áma adrúpi i, kònò má kàdré tá tadhá dhi, lè móndí ì kàdré àyi ki 'o lwàle dhi 'í dhi, à nì tá go adrélé áma m̄ pfo àdho tà sè? Tàko ko, tà má dré adrélé longólé Kristo nì dràma fa kípakipa dri dhi nì tà dri dhi kitswá tá vélé móndí ki 'o ledhélé dhi ko.

¹² Kàdré dhya adrèbhá àmi ki drì kizá nda ki tà sè dhi, má mùlèsè dhi, dóro nì tá ì dré àyi ki rúbhá ki tolwàle títi dhi!

¹³ Ámi, áma adrúpi ró nì i, Giká azí àmi adrélé móndí trile bàti dhi ì ró. Dì, mì kàdré àmi ki trìma nda nì no ngóro tà adrélépi láti fe àmi dré adrézó lovó kònzi àmi ki rúbhá kya ki 'o dhi ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà 'o àmi ki adrúpi ì dré àyi ki mārābā ì tīni lèle sè. ¹⁴ Tàko ko, tà títi tātírītrī kúlí dré adrélé tàle dhi ì adrè àyi ki totó tólí àlo kòndhi dri: «Mí kàdré àmi àzya nì le ngóro mí dré adrélé àmi tándi nì le dhi tīni.»[†] ¹⁵ Dì, mì kàdré àmikya ru tītsi, adrézó ru nya àmi kòfalèsè kà'wá àtrá kya tīni dhi, mì kònò di dóro, mì kòpfuró ru todràle ko.

Atsima Tirí Lólo ni r̄inyí sè dhi

¹⁶ Má adrè di tàá dhi: Mì kàdré atsilé Tirí Lólo nì r̄inyí sè gò, mì kòkitswárov lovó kònzi àmi ki rúbhá kya ki 'o ko. ¹⁷ Tàko ko, tà lovó kònzi rúbhá àdhya dré adrélé lèle 'òle dhi ì twá Tirí Lólo àdhya ì rúsè. Tà Tirí Lólo dré adrélé lèle 'òle dhi ì kókpa twá tà lovó kònzi rúbhá àdhya dré adrélé lèle 'òle dhi ì rúsè. Dì tà r̄i nda kòdhi ì adrè ru pfo àyi kòfalèsè gò, mì dré kitswázó tà mì dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o bwá ko. ¹⁸ Dì, mì kàdré àmi ki tayí Tirí Lólo dré adrélé tidrile dhi, àmi vélé tātírītrī kúlí nì r̄inyí zàle ko.

¹⁹ A nì kitswá tà lovó kònzi rúbhá àdhya dré adrélé lèle 'òle dhi ki no ngàdra 'á: ndòto tà, tà ndí ró dhi, tà swá, ²⁰ giká tàko ki lindrì bhàma, kólé tà, togó kònzi bhàma, lawà, lovó kònzi bhàma móndí ì rú dhi, togóaswa, dhyá ki tà bhàma drìdrì dhi, ru lanzima, ru kayima, ²¹ dirèma, wá tsìma, gwányá wáyá ki tà, tsàle tà àruka lāsú be kònini dhi ì. Má adrè tà longó àmi dri ngóro má dré tà longólé àmi dri drìdrì dhi tīni: Mòndyá adrèbhá tà 'o lāsú be kònini dhi ì kitswá àyikya file Giká nì Opì na ko.

²² Dì, lò'wa dóro Tirí Lólo dré adrélé 'òle 'àle móndí ì léna dhi ì, kònì 'i: lèle, arí, tà kidrìkàdrì, togó vwàvwà, togó dóro, tà dóro 'òma, tà ka'ka'í, ²³ togó yàya, ìndí dhyá ki lovó mvòma. Tātírītrī kúlí adrè tà ta kònzi tà nda kòdhi ì rú àlomvá ko. ²⁴ Mòndyá Yésu Kristo àdhya ì tidí fa kípakipa dri lovó kònzi rúbhá àdhya, túmāni tà títi lovó kònzi nda dré adrélé lèle 'òle dhi ìbe todràle dre. ²⁵ Mā dré adrélé l̄idrì ìbe Tirí Lólo nì r̄inyí sè dhi sè dhi, lè m̄ kàdré kpà atsilé Tirí nda nì r̄inyí sè. ²⁶ Lè m̄ kàdré drìkàdrì ro ko. Mā kàdré àma ki adrúpi ki togó 'o aswálé ko, adrézó lovó kònzi bha àma ki adrúpi ì rú ko.

6

Ama ki adrúpi ki tà lanzì dòma

¹ Áma adrúpi i, mì kòkisú àmi ki adrúpi àlo dhi adrèrà'a tàkònzi 'o dhi, àmi l'wábhá àmi ki tà ka'ka'í na dre nì i, mì kòlotó akódhi nda togó yàya sè. Dì, mì kòsu àmi ki tándi ì rú, tà nda kòtabhìró kókpa àmi gò, àmi ki 'òzo dhèle tàkònzi na dhi ko. ² Mì kàdré ru ledé àmi kòfalèsè, adrézó àmi ki adrúpi ki tà lanzì do. Mì kàdré 'òá kònini dhi, mì nì tólí Kristo dré fèle dhi nì 'o kitswálé títi. ³ Dhya àlo kàdré àyi no móndí kàdrì ro dhi, tágba dré adrélé móndí tàko 'i dhi, akódhi nda adrè àyi tándi nì lití. ⁴ Lè àmi àlo àlo títi dhi ì mì kàdré tà mì dré adrélé 'òle dhi ki tabhì, mì kòkitswárov àmi ki drì bha kuru àmi ki tándi ki tà sè be dhi bvó. Dì, mì kòtabhì àmi ki tà móndí àruka kya rú ko. ⁵ Tàko ko, lè àmi àlo àlo títi dhi ì mì kàdré tà bhàle àmi ki tándi ì drìgá dhi ki 'o kòdhyà.

⁶ Lè dhya àngùdhi adrézó Giká nì kúlí tadhá drá dhi kàdré àyi ngá dóro títi dhi ki lanzì dhya adrélépi àyi tadhá dhi dré.

⁷ Mì kòtayí àmi adrélé litilé ko: A kitswá Giká nì gu bwá ko. Mì nì ngá mì dré adrélé kidhìlé dhi nì akónà kòdhyà. ⁸ Mì kàdré ngá kidhì lovó kònzi rúbhá àdhya dré dhi, mì nì dràdrà akónà lovó kònzi nda lèsè kòdhyà. Dì, mì kàdré ngá kidhì Tirí Lólo dré dhi, mì nì l̄idrì kónà vèsè kólyá dhi nì akónà Tirí nda vélèsè kòdhyà. ⁹ Mā kòtayí àma adrélé landèle tà dóro 'òma sè ko. Tàko ko, lókyá kòkitswá dre dhi, m̄ nì lanya dóro akónà, m̄ kòtayí àma landèle ko dhi. ¹⁰ Dì àsà dhi, m̄ kàdré láti nda adrézó tà dóro 'o mòndyá títi ì dré. Lavúlé dhi, m̄ kàdré 'òá kònini àma ki adrúpi Yésu nì ka'ìbhá dhi ì dré.

Pòdò nì kúlí kùdù

* 5:9 5:9 A kònò 1 Kòritòbhá ì 5:6. † 5:14 A kònò Lèvitikè 19:18.

¹¹ Mì nò rè wárágà pá kàdrì má dré adrézó wárágà kònìdhi ni tìsì àmi dré áma tándì ni drígá sè dhi ì ká.

¹² Dhya adrèbhá àmi ki le 'òle lwàle nda ì adrè àyíkya tà 'o rúbhá sè, à kàdréro àyi ki no dóro be dhi bvó. Dì, ì adrè ngbà 'í tà nda ki 'o, à kàdréro àyi ki mì pfo Krísto ni fa kípákípa ni tà sè ko dhi sè. ¹³ Tà bàti ró dhi, ndìndì àyi àyi ki 'obhá lwàle nda ì adrè àyíkya tátrítrí kúlí líkí ko. Tágba kònìni dhi, ì adrè àmi ki le 'òle lwàle, ì kòkítswáro àyi ki afà tà ì dré àmi ki 'òzo 'òá àmi ki rúbhá sè dhi ni tà sè.

¹⁴ Dì, ma ró dhi, má kítswá mána áma afà tà àzya sè ko, kàdré ngbà 'í fa kípákípa àma ki Mírì Yésu Krísto àdhya ni tà sè ko dhi. Tàko ko, fa kípákípa nda sè dhi, à tídí tà bvò kòndì àdhya má dré tá adrézó mì bha dríá dhi ì todràle dre. A tídí kpà ma dràle tà bvò kòndì àdhya ì lésè dre. ¹⁵ Tà bàti ró dhi, dhyá ki lwàma ìndì dhyá ki lwàma ko dhi, tà kàdrì 'í ko. Tà kàdrì lavúlé dhi ngbà 'í dhyá ki tayíma Gíká dré bhàle tódhyá adrélé móndí tídhí ro dhi 'í. ¹⁶ Tà kàdrìkàdrì ì Gíká ni togó dóro be dhi ì kàdré móndyá tídí adrèbhá 'òá kònìni dhi ì dré. Ayi nda ì Yserélé ànzi bàti Gíká àdhya 'í.

¹⁷ Kùdù ro dhi, lè dhya àlo kògò adrélé áma lagù ko. Angyá ko, ma àngì Yésu àdhya ìbe má rú.

¹⁸ Áma adrúpi ì, àma ki Mírì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi ìbe! Kàdré kònìni.

Wárágà Pólò dré tisìle Efésòbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle móndyá ka'ìbhá Efèsò na dhi i dré dhi 'i. Efèsò nda tá bhàandre kàdrì bvò Asíyá àdhyà na dhi 'i. Pólò longó tá Rúbí Tani kònàle gò, Gíkà ni tà tadházó Efésòbhá i dré kóná rì talì sè, dré tá adrérà'a àyi atsí andre ni na to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 19:1-20:1).

Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisi tà kàdrìkàdrì rì dhi i sè. Alo ni, adrè Rúbí Tani ni tà àndu ngì m̀bhalé tí, adrézó Gíkà zì móndí i adrélé ína ró gò, àyi ki apázó tàkonzi lèsè Yésu Krísto sè ngìni ya dhi ni tà tadhá. Adrè tà lùzu ró Gíkà dré kisùle 'òle kínó lèsè dhi ni tadhá kònini: «A ni tà títi bhù na ìndì bvò dri dhi ki amú bhàle adrélé ópí kàdrì àlo, Krísto zàle» (1:10). Pólò adrè kpà Gíkà amú móndyá sùrú twá ro dhi i Yúdà ànzi íbe adrélé sùrú àlo ró Krísto na ngìni ya dhi ni tà tadhá (2:11-22).

Rì ni, Pólò adrè Yésu ni ka'ìbhá i kàdré atsilé ngìni ya dhi ni tà tadhá. Adrè táá dhi, mà kòtingá àma ki lídrì àku àma rùsè, lídrì tídhí Gíkà dré bhàle adrélé ína tíni dhi ni asózó àma rú (4:20-24). Adrè kpà tà tadhá àgo ki tà àyi ki tòkó íbe dhi dri, ànzimv́á ki tà àyi ki tìbhá íbe dhi dri, ìndì màràbà ki tà àyi ki mírì íbe dhi dri. Kùdù ro dhi, adrè móndyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, i kàdréró àdzú ngá Gíkà àdhyà ki toso àyi rú àdzú tírì kònzi íbe dhi ni tà sè (6:10-20).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi ki aìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Krísto ni Rúbí Tani ni tà àndu ngìma (1:3-3:21)
- 3) Lídrì tídhí ro Krísto na dhi (4:1-6:20)
- 4) Pólò ni kùlì kùdù (6:21-24)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adrélé Yésu Krísto ni àpóstolò ro ngóro Gíkà dré lèle dhi tíni dhi, mà adrè wárágà kònìdhi ni tisi àmi, móndyá lólo Gíkà àdhyà Efèsò na dhi i dré, àmi adrèbhá Yésu Krísto ni ka'ì tà títi i sè dhi i dré. ² Gíkà àma ki Atá i Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani àmi rú, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Tà tani Gíkà dré afèle àma dré Krísto na dhi i

³ Rúku kàdré Gíkà, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré! Tàko ko, akódhi afè àma dré tà tani títi angábhá í vélèsè bhù lèsè dhi i, mà dré adrélé Krísto na dhi sè. ⁴ Drìdrì bvò ni bhàma kandrà dhi, zì tá àma adrélé Krísto na, mà kàdréró lólo ìndì tà kònzi àko àma rú í m̀lèsè be dhi bvò. Akódhi ni lèle sè dhi, ⁵ bhà tà àma twá drìdrì, mà kàtsárá àyi ànzi i ró Yésu Krísto sè, ngóro dré tà lèle 'òle dhi tíni, ìndì ngóro tà nda dré tà adrélé dóro akódhi m̀lèsè dhi tíni. ⁶ 'O tá kònini, mà kàdréró àyi rú bha kùle, àyi togó tani m̀lanzilanzì ro í dré bhàle àma rú àyi Mv́á í dré lèle tò dhi na dhi ni tà sè. ⁷ Tàko ko, akódhi ni togó tani kàdrì lavulé nda sè dhi, amú àyi Mv́á nda dràle àma ki tàkonzi trizo ìndì àma ki apázó tàkonzi lèsè akódhi ni kàrì sè. ⁸ Tà bàti ró dhi, fè àyi togó tani gàle àma lèna bí, túmání tògyá wáyi tà títi dhi ki àndu nìzo dhi be. ⁹ Tadhá kpà àma dré tà lùzu ró í dré kisùle 'òle ìndì í dré lèle 'òle kínó lèsè Krísto na dhi, ngóro dré tà adrélé dóro akódhi m̀lèsè dhi tíni. ¹⁰ Tà dré lèle 'òle nda, tà kònìdhi 'i: Lókyá kòkìtswá títi dre dhi, a ni tà títi bhù na ìndì bvò dré tà dhi ki amú bhàle adrélé ópí kàdrì àlo, Krísto zàle.

¹¹ Dì Gíkà bhà àma twá, àma ki zìzo adrélé móndyá ína i ró Krísto na, ngóro í dré kisùle 'òle kínó lèsè dhi tíni. Tàko ko, akódhi adrè tà títi dhi ki 'o ngóro í dré kisùle 'òle, ìndì í dré lèle 'òle dhi tíni. ¹² Dì Gíkà 'o tà nda kònini, kìtswálé àma àma ki m̀ bhabhá Krísto véna drìdrì dhi i, mà kàdréró Gíkà ni rú bha kùle akódhi ni m̀lanzilanzì sè be dhi bvò.

¹³ Àmi ró dhi, m̀ yi kókpà tà bàti Rúbí Tani àdhyà Gíkà dré adrézó àmi ki tídrì àsà dhi gò, m̀ dré Krísto ni ka'izo. Dì Gíkà dré àyi àngì lwàzo àmi rú, tadházóá dhi, àmi móndyá ína 'i káyá dhi. Àngì nda, Tírì Lólo Gíkà dré lazilé dhi 'i. ¹⁴ Tírì Lólo nda ngàdrì Gíkà dré afèle àma dré drìdrì, tadházóá dhi, í ni dra tà í dré lazilé tàyílé ro dhi ni afè àma dré dhi 'i, tsàle lókyá í dré dra àma, móndyá ína ró dhi ki apázó kìtswálé títi dhi 'á. Dì àsà dhi, mà kàdré akódhi ni rú bha kùle akódhi ni m̀lanzilanzì sè wà!

Pólò zì tà Gíkà tí Efésòbhá i dré

¹⁵ Dì àsà dhi, kìdhólé lókyá mà dré yìzoá tàle dhi, m̀ adrè Mírì Yésu ni ka'ì, adrézó móndyá lólo Gíkà àdhyà ki le ngìni ya dhi sè dhi, ¹⁶ mà adrè àwoyá ta Gíkà dré àmi ki tà

sè landè àko ró. Má adrè kpà àmi ki tà kisù, má dré adrèrà'a tà zi Giká tí dhi 'á. ¹⁷ Má adrè Giká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá mlanzlanzi ro dhi ni ti lizi, kòferó tògyá Tirí Lólo àdhya àmi dré kitswázó áyi tà lüzú ró dhi ki ni, mì kòkitswáró kpà áyi tàndi ni ni dóro lavulé be dhi bvó. ¹⁸ Má adrè kpà tà zi akódhi tí, kò'oró áyi ngádra ngá kazá àmi ki togó na, mì kòníró tà dré àmi ki azizó adrélé mì bha í véna asá dhi i, tímání tà kàdrì mlanzlanzi ro dré lazilé áyi móndyá i dré tàyilé ro dhi be.

¹⁹ Kò'o kpà àmi áyi rinyí kàdrì lavulé adrélépi tà 'o àma adrèbhá áyi ka'í dhi i léna dhi ni ni. Akódhi ni rinyí kàdrì lavulé nda, ²⁰ rinyí dré tadhálé Krísto rú, dré akódhi ni tingàrà'a dràdrà lésè, ìndì akódhi ni 'orà'a lírìlé áyi dríágo lésè bhù na dhi 'á dhi 'i. ²¹ Giká bhà Krísto nda adrélé ópi kàdrì títi dhi i drìle, rinyí títi adrézó òpi nya dhi i drìle, rinyí àruka títi dhi i drìle, òpi títi dhi i drìle, ìndì rú títi kitswálé fèle lókyá kòndhi sè ìndì lókyá adrélépi alile dhi sè dhi i drìle. ²² Bhà kpà tà títi dhi i adrélé Krísto ni pá zàle gò, akódhi ni bhàzo adrélé Ekèlèzyá ni drì kòlepi ró tà títi i sè. ²³ Ekèlèzyá nda Krísto ni rúbhá 'i. Akódhi adrè Ekèlèzyá nda ni 'o gále áyi tàndi ni lídrì sè bí, ngóro í dré adrélé tà títi dhi ki 'o gále áyi tàndi sè bí dhi tíni.

2

Giká 'o àma adrélé tímání Krísto be

¹ Wáláká dhi, àmi tá àmikya móndí dràbhá dre dhi 'i, àmi ki ligima ni tà sè ìndì àmi ki tàkonzi ki tà sè. ² Lókyá nda sè dhi, mì adrè tá tatsilé tàkonzi 'obe, ìndì tà bvò kòndi àdhya ki lebèbe. Mì adrè tá kpà tíri kònzì ki kàdrì adrélépi òpi kitswálé nòle bwà ko dhi drìle dhi ni lebè. Tirí nda tíri adrélépi tà 'o nyànomvá móndyá adrèbhá lígìlé Giká rú dhi i léna dhi 'i. ³ Ama títi, àma tá kòkpà áyi nda i kòfalé, adrélé tà 'o àyikya tíni. Má adrè tá tatsilé lovó kònzì àma ki rúbhá kya ki 'obe, ìndì tà mà dré tá adrélé kisùle lovó kònzì nda sè dhi ki 'obe. Ama ki tà làsú kònzì sè dhi, mà adrè tá líle Giká ni kòmbà kisú áyi nda kya tíni.

⁴ Di, Giká ni togó dóro lavulé dhi sè, ìndì akódhi ni lèle kàdrì àma vélé dhi sè dhi, ⁵ 'o àma adrélé tímání Krísto be, tágha mà dré tá adrézó móndí dràbhá dre dhi 'i àma ki tàkonzi ki tà sè dhi. Tà bàti ró dhi, Giká tídrì àmi áyi togó tani sè. ⁶ Di mà dré ru amulé Yésu Krísto be dhi sè dhi, Giká tíngá àma kurú na tímání akódhi be, àma ki 'òzo lírìlé bhù na tímání akódhi be. ⁷ Giká 'o tà nda kòníni, kitswálé lókyá títi adrèbhá alile dhi i sè dhi, í kòtadháro áyi togó tani kàdrì lavulé, í dré bhàle àma rú Yésu Krísto na dhi be dhi bvó.

⁸ Tàko ko, Giká tídrì àmi áyi togó tani sè, àmi ki tà ka'íka'í sè. Tà nda kòdhi angá àmi ki tàndi i vélésè ko. Be ró dhi, tà nda ína tà Giká dré fèle àmi dré àngyá dhi 'i. ⁹ Di akódhi tídrì àmi tà dóro mì dré 'òle dhi i sè ko, dhya àlo kòkitswáró áyi afá áyi tàndi ni tà sè bwà ko. ¹⁰ Angyá ko, àma ngá Giká dré ledélé áyi tàndi ni drígá sè dhi 'i. Akódhi bhà àma tódhyá Yésu Krísto na, mà kàdréro tà dóro i dré bhàle drìdrì àma dré 'òle dhi ki 'o be dhi bvó.

Ama sùrú àlo Yésu Krísto na dhi 'i

¹¹ Di asá dhi, mì kisù rè ngalé wáláká dhi, àmi tá móndí ngíni ró dhi 'i ya dhi ká. Tàko ko, àmi tá móndí tíle sùrú twá ro dhi 'i. Yúdà ànzi adrèbhá áyi ki zi móndí lwàle dhi i ro dhi, í adrè tá àmi ki zi móndí lwàle ko dhi i ró. (Tàkò, áyi ki lwàma nda ngbà 'í tà ì dré 'òle áyi ki rúbhá na dhi 'i.) ¹² Wáláká dhi, àmi tá vwàwvá ro Krísto rúsè. Àmi tá twá Giká ni sùrú, Isèrèlè ànzi i rúsè. Àmi tá kpà twá tà Giká dré bhàle ru yízo móndyá ína íbe dhi rúsè, ìndì áyi lazíkúli rúsè. Bvò kòndhi lé dhi, àmi tá Giká àko, ìndì tà mì dré tà kitswázó mì bha asá dhi tá kpà yókódhó. ¹³ Di, nyànomvá dhi, mì dré ru amulé Yésu Krísto be dhi sè dhi, Giká 'o àmi adrèbhá tá vwàwvá ro dhi i atsálé ànyi i lágá Krísto ni kàrì sè dre.

¹⁴ Tàko ko, Krísto ni tàndi bhà tà kídrìkídrì àma kòfalé ni. Angyá ko, 'o Yúdà ànzi i móndyá sùrú twá ro dhi íbe dhi i atsálé sùrú àlo ró, dré áyi rúbhá fèle dhi sè. 'O kpà zèribé adrélépi tà àma ki kòfalé lanzi, adrézó àma ki 'o adrélé kàribhá i ró dhi arílé. ¹⁵ 'O kpà tatrítrí kúli i tà títi tatrítrí kúli nda dré adrélé tàle à kò'o dhi íbe dhi ki tà akílé. 'O tà nda kòdhi i kitswázó sùrú rì nda ki bha adrélé sùrú àlo tídhí ro dhi ró i léna, adrélé kpà tà kídrìkídrì íbe. ¹⁶ 'O kpà kòníni, kitswálé áyi dràma fa kípakipa dri dhi sè dhi, í kàmúro áyi rì nda i tódhyá Giká be, í kàtsáro rúbhá àlo ró. Di pfu tà adrélépi tá áyi ki 'o adrélé kàribhá i ró nda dràle kòníni. ¹⁷ Di Krísto nda alì Rúbí Tani tà kídrìkídrì àdhya ni longó àmi sùrú twá ro adrèbhá tá vwàwvá ro Giká rúsè dhi i dré, ìndì àma Yúdà ànzi adrèbhá tá ànyi akódhi lágá dhi i dré. ¹⁸ Tàko ko, nzi láti àma dré adrézó àma ki kisí àmi íbe ànyi Giká Atá lágá Tirí Lólo àlo sè dhi ni.

¹⁹ Di àsà dhi, àmi sùrú twá ro ni i, àmi vélé móndí twá 'i ko, ìndì móndí angábhá sùrú twá í lésè dhi 'i ko. Be ró dhi, àmi àmikya bhàanzi 'i tùmání mónnyá lólo Giká àdhya íbe. Àmi kpá Giká ni sùrú akódhi ni dzó lé dhi 'i. ²⁰ Akódhi adó kpá àmi dzó nda ni sizo, àmi kí tobhàzo dzópá í dré bhàle àpóstolò í sè ìndì profétà í sè dhi dri. Yésu Krísto ni tàndi, kírà agogó dzó nda dré adrezó àyi totó driá dhi 'i. ²¹ Akódhi adré dzó wáyi nda ni 'o adréle kitsilé, adréle mbàle atsálé tìpelò lólo Mírì dré dhi ró dhi ni. ²² Di mà dré adréle Krísto na dhi sè dhi, Giká adré kpá àmi kí tobhà dzó nda ni sizo, dzó nda kàtsáro àrà í dré adrezó lána àyi Tirí sè dhi ró be dhi bvó.

3

Àzi Giká dré bhàle Pólò drígá mónnyá sùrú twá ro dhi í dré dhi

¹ Di àsà dhi, ma, Pólò, ma Yésu Krísto ni móndí 'ìle bàdzó lé àmi sùrú twá ro dhi kí tà sè dhi 'i. ² Mì yi tàle dhi, Giká bhà àzi má drígá àyi togó tani sè, má kàdréro 'òá àmi dré dhi 'i. ³ Tàko ko, akódhi tadhá má dré tà lùzu ró í dré kisùle 'òle kínó lésè dhi, ngóro má dré adréle tà ni ni tìsì tsà dhi tìni. ⁴ Mì kònà tà má dré adréle tìsile kòdhi í dhi, mì ni kitswá tògyá Giká dré afèle má dré Krísto ni tà lùzu ró nda ni àndu nizo dhi ni atógyà. ⁵ Wáláká dhi, Giká 'o tá tà lùzu ró nda móndí lókyá àruka í sè dhi í dré nìle ko. Di, nyànomvá dhi, tadhá tà nda àyi Tirí ni rìnyí sè àyi àpóstolò lólo í dré, ìndì àyi profétà lólo í dré dre. ⁶ Di tà lùzu ró nda, tà kònìdhi 'i: Rúbí Tani ni ka'íma sè dhi, mónnyá sùrú twá ro dhi í kisú tà Giká dré lazilé àyi ànzi í dré tàylé ro dhi tùmání Yúdà ànzi íbe dre. Í atsá kpá rúbhá àlo ró tùmání Yúdà ànzi nda íbe dre. Í kisú kpá tà Giká dré lazilé dhi tùmání Yúdà ànzi nda íbe Yésu Krísto na dre.

⁷ Giká fè ma adréle Rúbí Tani nda ni màràbà ro àyi togó tani í dré bhàle má rú dhi sè, ìndì àyi rìnyí adrélépi tà 'o má léna dhi sè. ⁸ Tágba má dré tá adrezó móndí tàko ró lavulé mónnyá títì Giká àdhya í kòfalé dhi, akódhi bhà àzi nda má drígá àyi togó tani sè, má kàdréro Krísto ni tà kàdrì, kitswázò àndu ni ni ni bwá ko dhi ni longó mónnyá sùrú twá ro nda í dré. ⁹ Le kpá mà kàdré tadhá mónnyá títì í dré ngàdra 'á dhi, Giká adré tà lùzu ró nda ni 'o ngìni ya dhi. Giká ngá títì dhi kí bhàlepi dhi zù tà tà lùzu ró nda kínó lésè. ¹⁰ 'O tá kònini, kitswálé nyànomvá dhi, í kòtadháro Ekèlèzyá rú àyi tògyá kàdrì í dré adrezó tà títì dhi kí 'o àsà dhi, tirí ópí kàdrì ro ìndì rìnyí ró kurú na bhù í 'àsè dhi í dré be dhi bvó. ¹¹ Di Giká 'o tá í dré kisùle 'òle kínó lésè nda kitswálé títì àma kí Mírì Yésu Krísto sè, kàdréro kóná vèsè kólyá. ¹² Di mà dré adréle Krísto na dhi sè dhi, ìndì mà dré adréle akódhi ni ka'í dhi sè dhi, mà kitswá àma kí kisí ànyi Giká làga tirí àko, ìndì tà ka'íka'í be bí. ¹³ Di àsà dhi, má adré àmi kí tí lízì, mì kòtayíro àmi kí togó adréle lánzile, má dré adréle kizá nya àmi kí tà sè dhi sè ko. Tàko ko, má adré kizá nya kònini, mì kòkitswáro Giká ni milanzilanzi kisé be dhi bvó.

Krísto ni lèle ni tà nìma

¹⁴ Di àsà dhi, má adré àma kórókó títì Giká, àma kí Atá kandra. ¹⁵ Sùrú títì bhù na ìndì bvò dri dhi í adré adréle be akódhi sè. ¹⁶ Má adré tà zi akódhi tí, kitswálé akódhi ni milanzilanzi kàdrì lavulé dhi sè dhi, kòtimbàro àmi kí togó àyi Tirí ni rìnyí sè. ¹⁷ Má adré zía kònini, Krísto kàdréro adréle àmi kí togó na àmi kí tà ka'íka'í sè. Má adré kpá tà zi Giká tí, mì kàdréro tròle lèle rú, adrezó àmi kí totó tātá lána, ¹⁸ kitswálé àmi tùmání mónnyá lólo títì Giká àdhya íbe dhi í, mì kòkitswáro Krísto ni lèle ni tálì àngopí ya, kàtswa ni àngopí ya, mvumvú ni àngopí ya, ìndì tálì ni àngopí ya dhi ni ni. ¹⁹ Ayiya, mì kàdré akódhi ni lèle tà nìni wáyi dhi ni lavulépi nda ni ni, mì kàdréro gale Giká ni tàndi ni lídrì sè kitswálé títì be dhi bvó.

²⁰ Giká rìnyí íbe kitswázò tà 'o, tà mà dré adréle zile akódhi tí dhi kí lavú, ìndì tà mà dré adréle kisùle dhi kí lavú byá, akódhi ni rìnyí adrélépi tà 'o àma léna dhi sè. ²¹ Milanzilanzi kàdré akódhi dré Ekèlèzyá na ìndì Yésu Krísto na, lókyá títì í sè ìndì kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

4

Àdrema ngá àlo ró Krísto ni rúbhá na dhi

¹ Di àsà dhi, ma 'ìle bàdzó kòndi 'á Mírì ni tà sè ni, má adré àmi kí kodzó, mì kàdréro atsilé ngóro dré kitswálé tà Giká dré àmi kí azizó àsà dhi sè dhi tìni. ² Mì kàdré àmi kí tà bha kìnì mi tà títì í sè, adrezó tà 'o togó yàya sè, adrezó tà letè togó vwàwvà sè. Mì kàdré àmi kí adrúpi kí tà yàya mvo àmi kòfalésè lèle sè. ³ Mì kàdré tà títì dhi kí 'o, adrezó àmi kí líkí adréle ngá àlo ró àmi kòfalésè Tirí Lólo na, tà kàdrìkàdrì adrélépi àmi kí fe ru amú dhi sè. ⁴ Krísto ni rúbhá ngbà 'í àlo kwákwa. Tirí Lólo kpá ngbà 'í àlo kwákwa, ngóro tà Giká dré àmi kí azizó adréle mì bha í véna àsà dhi dré adréle àlo kwákwa dhi

tíni. ⁵ Mírì ngbà 'í àlo kwákwa, tà ka'ika'í ngbà 'í àlo kwákwa, ìndì bàtìsimò ngbà 'í àlo kwákwa. ⁶ Gíká kókpa ngbà 'í àlo kwákwa. Akódhi nda mónyá títi dhi kì Atá 'i. Adré òpì nya àyi títi dhi i dri, adrézó tà 'o àyi títi dhi i sè, adrézó adrélé àyi títi dhi i lèna dhi nì.

⁷ Dì, àma àlo àlo títi dhi i, mà kisú tà tani twátwa dhi i, ngóro Kristo dré tà nda ki lanzíli àma dré àyi togó tani sè dhi tíni. ⁸ Asà dhi, Gíká nì Kúli adré táa dhi:

«Akódhi dré tá mbàrà'a kurú na dhi 'á dhi,
drì tá dhya í dré rùle dhi i í vésè gò,

tà tani lanzízó móndí i dré.»*

⁹ Kúli «akódhi mbà kurú na» kòdhi ì adré làle dhi, akódhi si tá kpà bvò àndúna. ¹⁰ Dì akódhi sìlepi nda tá dhya àlo mbàlepi kurú na bhù ki lavú nda 'i, kò'oró bvò wáyi dhi gale áyi tàndi ni lídrì sè bí be dhi bvò.

¹¹ Dì Kristo nda bhà móndí àruka Ekèlézyà le dhi i adrélé àpòstolò i ró dhi nì. Bhà àruka ni i adrélé pròfètà i ró, àruka ni ki bhàzo adrélé Rúbí Tani longòbhá i ró, àruka ni ki bhàzo adrélé Ekèlézyà ni líkìbhá i ró, àruka ni ki bhàzo adrélé tà tadhábhá i ró. ¹² Bhà àyi nda i adrélé kònini, ì kàdréro mónyá Gíká àdhya ki ledé kitswálé títi, ì kàdréro ázi bhàle àyi drígá dhi kì 'o, adrézó Kristo ni rúbhá timbà be dhi bvò. ¹³ A ni adré kònini, tsàle lókya àma títi mà dré dra atsázó ngá àlo ró àma ki tà ka'ika'í na, ìndì Gíká nì Mvágó nì nima na gò, mà dré li'wázó atsálé Kristo ni tàndi tíni, kitswálé akódhi ni tà sè títi dhi 'á.

¹⁴ Lókya nda sè dhi, mà kitswá gòle véle adrélé ànzimvá i tíni ko. A kitswá gòle adrélé àma ki tesé tà tadhále twátwa dhi i sè, ngóro lyàandre dré adrélé bwátù lívì, ìndì yì dré adrélé bwátù kàgbá dhi tíni ko. A kitswá kpà gòle adrélé àma ki tesé móndí adrebhá láti nda àma ki lítizò àyi ki túrúpú tà sè dhi i sè ko. ¹⁵ Be ró dhi, mà nì àmaka adré tà bàti ta lèle sè, adrézó mbàle tà títi i sè, atsálé ngóro Kristo adrélépi rúbhá nì drì 'i dhi tíni. ¹⁶ Akódhi nda adré rúbhá ni kígá títi dhi kì 'o ru amú ìndì ru kisú kídrì títi adrebhá àyi ki tí'í dhi i sè, atsálé rúbhá àlo ró dhi nì. Dì rúbhá ni kígá àlo àlo títi dhi ì kàdré àyi kì ázi 'o dhi, rúbhá wáyi nda adré mbàle atsálé rinyi ró lèle na.

Lídrì tídhí ro Kristo na dhi

¹⁷ Dì asà dhi, má adré àmi ki kodzó tà tàndi ró Mírì ni rú sè, mì kògòro véle adrélé atsílè ngóro pàgàno ì dré adrélé atsílè àyi kì tà kisúkìsù àngyá na dhi tíni ko. ¹⁸ Àyi kì tà kisúkìsù nda atsá tìnìmvá ro gò, ì dré adrézó vwàvva ro lídrì Gíká àdhya rúsè, ì dré àyi kì togó 'òle tombálè gò adrézó tà nìni ako dhi sè. ¹⁹ Àyi kì togó andírì gò, ì dré àyi kì fèzo adrélé tà swà 'o, adrézó kpà tà ndì ró dhi kì kára títi dhi kì 'o lovó sè.

²⁰ Dì, àmi ró dhi, mì kisú àmikya Kristo ni tà nìle dhi kònini ko. ²¹ Tàko ko, mì yi tá akódhi ni tà gò, à dré tà bàti adrélépi akódhi lèna dhi ni tadházó àmi dré dhi 'i. ²² Kàdré di àmi kì atsima waláká dhi ni tà sè dhi, lè mì kòtingá àmi kì lídrì àku àmi rúsè. Àngyá ko, lídrì àku nda adré dràle dràdrà lovó kònzi adrebhá akódhi ni líti dhi i sè. ²³ Kòdhi íbe dhi, mì kótayí àmi kì tà kisúkìsù Tírì Lólo dré adrélé ladzálé atsálé tídhí ro. ²⁴ Mì kàsò kpà àmi rú lídrì tídhí Gíká dré bhàle adrélé ina tíni dhi, mì kòkìswáro atsílè tà gyágya na, tà bàti na, ìndì tà lólo na be dhi bvò.

²⁵ Dì àmi àlo àlo títi dhi i, mì kótayí kìnzó tàma, adrézó tà bàti ta àmi kì adrúpi i dré. Àngyá ko, àma títi dhi i rúbhá àlo ni kígá 'i. ²⁶ Àmi kì togó kàdré aswálé dhi, mì kótayí àmi adrélé tàkònzì 'o asà ko. Mì kótayí kpà kítú ndìle àmi kì togóaswa nda dri ko. ²⁷ Mì kòfè láti Dzàborò dré kitswázó tà 'o àmi kì togó na dhi ko. ²⁸ Le dhya àngúdhì adrélépi ngá kugù dhi, kògò adrélé ngá kugù ko. Be ró dhi, akódhi nda kàdré ázi 'o àyi tàndi ni drígá sè adrézó adrélè asà, kòkìswáro kpà ngá lanzí lemerèbhá i dré be dhi bvò. ²⁹ Mì kótayí kúli kònzi àlo dhi apfòle àmi sílèsè ko. Be ró dhi, mì kàdré ngbà 'í kúli dóro kitswábhá àmi kì adrúpi kì timbà àyi kì tà ka'ika'í na dhi kì tà kòdha, kitswázó àyi adrebhá àmi kì yi dhi kì ledé asà. ³⁰ Mì kòfè kìzà Tírì Lólo Gíká àdhya dré ko. Tàko ko, Gíká afè Tírì nda àmi dré ngóro àngì lwàle àmi rú dhi tíni, tadházóá dhi, í nì àmi kì apá kitswálé títi kítú i dré bhàle dhi tú. ³¹ Mì kòtingá àmi rúsè togó kùdzí, togóaswa, kòmbá, kòtrétré, làdhá i, ìndì tà kònzi kì kára títi dhi íbe. ³² Dì, mì kàdré àmikya dóro, adrélé àmi kì togó dóro tadhá àmi kòfalèsè. Mì kàdré kpà àmi kì adrúpi kì tàkònzì tri àmi kòfalèsè, ngóro Gíká dré àmi kì tàkònzì trile Kristo na dhi tíni.

5

Atsima ngádra 'àsè dhi

* 4:8 4:8 A kònò Longó i 68:19.

¹ Di àmi, Giká ni ànzí dré lèlè tò ni i, mì kàdré tà 'o akódhí àdhya tíni. ² Mì kàdré kpá atsilé lèlè na Kristo àdhya tíni. Tàko ko, akódhí nda lè àma tò gò, àyi lídrì fèzo àma kí tà sè, ngóro mòbòmà tàdzí be dóro fèlè Giká dré dhi tíni.

³ Adré leá dhi, ndòtò tà, tà ndí ró dhi i, ngá lovó be dhi ì kàdré àmi kòfalé àlomvá ko. Angyá ko, tà nda kòdhi ì kitswá mómnyá lólo Giká àdhya ì sè ko. ⁴ Adré kpá leá dhi, ndòtò kúli i, kúli azaaza i, ìndi kúli wáyá adrézó lenzélé ásà dhi ìbe dhi ì kàdré àmi kòfalé yókódhó. Kúli lású be kòni nda ì kitswá kpá àmi sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya kúli adrézó àwoyá fe Giká dré dhi kí ta kòdhya. ⁵ Tàko ko, mì nì dóro tàlè dhi, mómnyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi i, mómnyá adrèbhá tà ndí ró dhi kí 'o dhi i, ìndi mómnyá adrèbhá ngá lovó bha dhi ìbe dhi kí àlo kitswá file Opì Kristo kya Giká be dhi na ko dhi. (Dhya ángúdhí adrélèpi ngá lovó bha dhi ìna giká tàko kí lindrì bhàlèpi 'i.)

⁶ Mì kótayí àmi dhya àlo dré litilé kúli tàko ì sè ko. Tàko ko, tà kònzí lāsú be kòni dhi ì adrè Giká nì kòmbà asé mómnyá adrèbhá ligilé akódhí rú dhi ì dri. ⁷ Asà dhi, lè mì kòsú ru àyi nda ìbe ko, adrézó kpá tà 'o àyi ìbe ko. ⁸ Tàko ko, waláká dhi, àmi tà tìnímvá 'i. Dì, nyànómvá dhi, àmi àmikya ngádra 'i Mírì Yésu na. Mì kàdré dì atsilé ngóro ànzí ngádra àdhya ì tíni. ⁹ Angyá ko, lò'wa dóro mómnyá ngádra 'á dhi ì dré adrélé 'àlè dhi ì, kòni 'i: tà dóro títi dhi kí 'òma, tà gyágya 'òma, ìndi tà bati tàma. ¹⁰ Mì kàdré tà Mírì nì togó dré adrézó kìnìlé ásà dhi kí nda nìlè kòdhya. ¹¹ Mì kòsú ru tà tàkotàko mómnyá tìnímvá na dhi ì dré adrélé 'òlè dhi ìbe ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà nda kí tadhá ngádra 'á. ¹² Tàko ko, ndàndi tà mómnyá nda ì dré adrélé 'òlè lúzu ró dhi kí tàma adrè kanyò fe. ¹³ A adrè ngá títi adrélé tadhálè ngádra 'á dhi kí no dóro. ¹⁴ Kòdhi ìbe dhi, ngá títi ngádra dré adrélé tadhálè dhi ì adrè kpá atsalé ngádra ró. Asà dhi, à adrè táá dhi: «Mì adrélèpi ayí ko nì, mì kòlaró ayí lésè, ìndi mì kàngá dràdrà lésè gò, Kristo kò'oró àyi ngádra kòlè àmi kazá.»

¹⁵ Dì asà dhi, mì kòno dóro ngalè mì adrè atsilé ngíni ya dhi. Mì kàdré atsilé ngóro mómnyá azaaza ì tíni ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya atsilé ngóro tógyabhá ì tíni. ¹⁶ Mì kàdré lókya wáyí mì dré adrézó àba dhi kí líkì, adrézó tà dóro 'o asà. Angyá ko, kítú kòni ì kònzí lavulé. ¹⁷ Mì kàdré dì mómnyá azaaza ì ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà Mírì dré adrélé lèlè mì kò'o dhi kí nda nìlè kòdhya. ¹⁸ Mì kótayí àmi wá dré adrélé tsìlè ko. Tàko ko, wá nda adrè mómnyá kí tidrì adrélé tà swá 'o dhi nì. Be ró dhi, mì kàdré àmi kí tayí adrélé gálè Tirí Lólo sè. ¹⁹ Mì kàdré longó Giká nì Kúli na dhi kí ngo, tumáni longó adrézó Giká nì rú bha kùlè dhi ìbe, ìndi longó adrèbhá angalé Tirí Lólo vélèsè dhi ìbe, adrézó ru tímá àmi kòfalèsè. Ayíya, mì kàdré longó ngo Mírì dré, adrézó lenzélé akódhí nì rú sè togó wáyí sè. ²⁰ Kòdhi ìbe dhi, mì kàdré ngbú àwoyá ta Giká àma kí Atá dré tà títi ì sè, àma kí Mírì Yésu Kristo nì rú sè.

Ago kí tà àyi kí tòkò ìbe dhi

²¹ Lè mì kàdré àmi kí bha àmi kí àzya ì zàlè àmi kòfalèsè, Kristo nì lindrì bhàma sè. ²² Àmi tòkò i, mì kàdré àmi kí drì asó àmi kí àgo ì kandrá, ngóro mì dré adrélé 'òlè Mírì kandrá dhi tíni. ²³ Tàko ko, agó ìna tòkò drìlè, ngóro Kristo dré adrélé Ekèlèzyà drìlè dhi tíni. Kristo nda, Ekèlèzyà adrélèpi akódhí nì rúbhá ro dhi nì tidrìlèpi 'i. ²⁴ Dì ngóro Ekèlèzyà dré adrélé àyi bha Kristo zàlè dhi tíni dhi, lè tòkò ì kàdré kókpá àyi kí bha àyi kí àgo ì zàlè tà títi ì sè. ²⁵ Àmi àgo i, lè mì kàdré àmi kí tòkò kí le, ngóro Kristo dré Ekèlèzyà nì lèlè tò gò, àyi lídrì fèzo akódhí nì tà sè dhi tíni. ²⁶ Akódhí 'o kòni, Ekèlèzyà nda nì temvézó yí akódhí nì dzizo ásà dhi sè ìndi Giká nì Kúli sè, akódhí nì 'òzo atsalé lólo Giká dré, ²⁷ í kò'oró akódhí apfòlè ì kandrá Ekèlèzyà mìlanzilanzì ro dhi ró, ndí àko, rúbhá àdè àko, ìndi tà àzya kitswálèpi ko dhi àko, akódhí kàdréró lólo ìndi tà kònzí àko í rú be dhi bvó. ²⁸ Kókpá kòdhi tíni, lè àgo ì kàdré àyi kí tòkò kí le, ngóro ì dré adrélé àyi kí tàndi kí rúbhá kí le dhi tíni. Agó adrélèpi àyi tòkò nì le dhi adrè àyi tàndi nì le kòdhya. ²⁹ Angyá ko, dhya àlo gá àyi tàndi nì rúbhá tàdzí rè ko. Be ró dhi, adrè ìna ngá fe àyi rúbhá dré nyàlè, adrézó rúbhá nda nì líkì dóro, ngóro Kristo dré adrélé 'òlè Ekèlèzyà dré dhi tíni. ³⁰ Tàko ko, àma akódhí nì rúbhá nì kigá 'i. ³¹ Ngóro Giká nì Kúli dré adrélé tàlè dhi tíni: «Àsà dhi, agó nì àyi atá nì tayí àyi andre be, ru amúzó àyi tòkò be gò, àyi rìti nda ì dré atsázó rúbhá àlo ró.»* ³² Tà nda kòdhi, tà kàdrì lúzu ró dhi 'i. Dì, má adrè mánà tà nda nì ta Kristo nì tà drì, ìndi Ekèlèzyà nì tà drì. ³³ Tágbha kòni dhi, lè àmi àlo àlo títi dhi ì mì kàdré àmi kí tòkò kí le, ngóro mì dré adrélé àmi kí tàndi kí le dhi tíni. Adré kpá leá dhi, tòkò ì kàdré àyi kí àgo kí lindrì bha.

* 5:31 5:31 A kòno Kìdhoma 2:24.

6

Anzimvá ki tà àyi ki tibhá íbe dhi

¹ Amí ànzimvá í, lè mî kâdré àmí ki tibhá kí kúlí ka'í 'òlè, mî dré adrélé Mírì ná dhí sè. Tàko ko, tà nda kòdhi tà gyàgya 'í. ² «Mí kâdré àmí atá nì lindrì bha àmí andre be.» Tòlì nda kòdhi tòlì Gíká dré fèlè drìdrì tùmání lazikúlí be dhí 'í. ³ Lazikúlí nda, kònìdhi 'í: «Mí kâdré àmí atá nì lindrì bha àmí andre be, mî kâdréro arí íbe, adrézó kpà lídrì íbe bvò kònìdhi dri lókyá be vwàvwà ro be dhí bvò.»*

⁴ Amí, ànzì kí atá í, mî kâdré àmí kí ànzimvá kí togó 'o aswálé àngyá ko. Be ró dhí, mî kâdré àmikya àyi kí líkí, adrézó àyi kí tadhá ìndì àyi kí lotó Mírì nì tà sè.

Màràbà kí tà àyi kí mírì íbe dhi

⁵ Amí màràbà ró nì í, mî kâdré àmí kí mírì bvò kòndi àdhya kí kúlí ka'í 'òlè togó dóro sè, àyi kí lindrì bhàma sè, ìndì àyi kí ròma sè, ngóro mî dré adrélé 'òlè Kristo dré dhí tìni. ⁶ Dì, mî kâdré ngbá 'í àyi kí kúlí ka'í 'òlè àyi mî, àmí kí tà kâdréro dóro àyi mìlèsè dhí bvò ko. Be ró dhí, mî kâdré àmikya àyi kí kúlí ka'í 'òlè togó wáyi sè ngóro màràbà Kristo àdhya í tìni, adrézó tà Gíká dré adrélé lèlè mî kò'o dhí kí 'o tà nda sè. ⁷ Mî kâdré àmí kí àzì 'o màràbà í ró togó wáyi sè, adrézó 'òá ngóro mómí ì dré dhí tìni ko, be ró dhí, ngóro Mírì nì tándi dré dhí tìni. ⁸ Tàko ko, mî nì tàlè dhí, Mírì nì làgí fè mómí àlò àlò títì ì dré tà dóro ì dré 'òlè dhí í tí, ì kâdré gba màràbà 'í yà, kó ngalè mómí màràbà ro ko dhí 'í yà dhí be.

⁹ Amí mírì ro nì í, mî kâdré kókpà 'òá kònìni àmí kí màràbà í véna. Mî kògò vélé adrélé kúlí aswaaswa tà àyi dri ko. Tàko ko, mî nì tàlè dhí, àmí kí Mírì bhù ná dhí kókpà àyi kí Mírì 'í dhí be. Akódhi nda adrè kpà mómí kí no twátwa ko.

Adzú ngá Gíká àdhya kí tosoma

¹⁰ Kùdù ro dhí, mî kâdré rìnyi ró Mírì ná, ìndì akódhi nì rìnyí kàdrì lavulè dhí ná. ¹¹ Mî kâdré àdzú ngá títì Gíká dré adrélé afèlè dhí kí tosó àmí rú, mî kòkítswáro àmí kí totó tātá tà Dzàborò dré adrézó àmí kí tabhì litilè àsà dhí í kandrà be dhí bvò. ¹² Tàko ko, mà adrè ru pfu mómí rùbhá be ìndì kàrì be dhí íbe ko. Be ró dhí, mà adrè àmakya ru pfu tirì kònzì kí kàdrì adrèbhá kurú ná bhù í 'àsè dhí íbe, àyi adrèbhá ópí kàdrì í ró ìndì rìnyi ró, adrèbhá ópí nya bvò tìnimvá ro kòndi drìlè dhí íbe. ¹³ Dì àsà dhí, mî kâdré àdzú ngá títì Gíká àdhya kí tosó àmí rú, kítù kònzì kòni dra atsá dhí, mî kòkítswáro pá sí àmí kí kàribhá í kandrà gò, àdzú nda àmvolèsè dhí, mî kâdréro dhu rè àmí kí totó tātá be dhí bvò.

¹⁴ Mî kâdré ì àmí kí totó adrélé gànzi ró. Mî kò'ì àmí kí kípilé 'á káfà tà bàti àdhya kòdha. Mî kàsò àmí agá aya tà gyàgya àdhya kítswázó àmí kí líkí dhí kòdha. ¹⁵ Mî kòtosó àmí pá kámóká adrézó gànzi ró lile Rúbí Tani tà kídrikídri àdhya nì longó àsà dhí í kòdha. ¹⁶ Tà títì dhí í sè dhí, mî kòru àmí drígá àgbáwù àmí kí tà ka'íka'í àdhya kòdha, mî kòkítswáro kíyá títì àtsì ró Dhya kònzì dré adrézó àmí kí bhù àsà dhí kí àtsì kàdrà be dhí bvò. ¹⁷ Mî kàsò àmí dri kàtabhùlà aya ró tà àmí kí tidrízó dhí àdhya kòdha. Mî kòru àmí drígá sápi Tirí Lólo àdhya kòdha. Sápi nda Gíká nì Kúlí 'í. ¹⁸ Kòdhi íbe títì dhí, mî kâdré ngbú tà zì Gíká tí, adrézó tongólé akódhi rú Tirí Lólo nì rìnyí sè. Mî kâdré 'òá kònìni adrézó kpà tàmgà dri. Mî kâdré kpà tà zì Gíká tí mómíyá lólo títì akódhi àdhya í dré landè àko ró.

¹⁹ Mî kâdré kpà tà zì Gíká tí má dré, má kòni dra tà ta dhí, kàfèro kúlí má dré kítswázó tà lùzu ró Rúbí Tani àdhya nì longó tirì àko be dhí bvò. ²⁰ Rúbí Tani nda nì tà sè dhí, ma mómí 'ìlè bàdzó lé adrélèpi Kristo nì tà longó akódhi nì rú sè dhí 'í. Mî kâdré ì tà zì Gíká tí, má kâdréro Rúbí Tani nda nì longó tirì àko, ngóro dré kítswalé má kòlongó dhí tìni.

Pólò nì kúlí kùdù

²¹ Ama kí adrúpi Tíkíkò mà dré lèlè tò dhí, nì tà títì dhí kí longó àmí dré, mî kòyirò áma rúbí, tùmání tà má dré adrélé 'òlè dhí íbe. Akódhi nda Mírì nì àzì 'òlèpi, kítswalé ka'ìlè togó wáyi sè dhí 'í. ²² Má adrè ì akódhi nì mu àmí véna tà nda sè, mî kònìro ngalè àma ngìni ya dhí, ìndì akódhi kòtìmbàro àmí àmí kí tà ka'íka'í ná.

²³ Gíká àma kí Atá tùmání Mírì Yésu Kristo be dhí ì kòfè tà kídrikídri, lèlè, ìndì tà ka'íka'í íbe àmí, àma kí adrúpi ì dré! ²⁴ Gíká nì togó tani kâdré mómíyá títì adrèbhá àma kí Mírì Yésu Kristo nì lèlè kítswalèpi akálè bwà ko dhí sè dhí ì dré!

* 6:3 6:3 A kònò Pfòma 20:12; Dùtèrònómè 5:16.

Wárágà Pólò dré tisile Fìlipóyìbhá i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile móndyá ka'ìbhá Fìlipóyì na dhi i dré dhi 'i. Fìlipóyì nda tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Mákèdòníyà àdhya drìle dhi 'i. Pólò longó tá Rúbí Tani gò Ekèlèzýà bhàzo kònàle, dré tá adrèrà'a àyi atsi andre ni rì to dhi 'á (Tà 'òle dhi i 16:12-40).

Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisi, dré adrèrà'a bàdzó na dhi 'á. Adré tisiá àwoyà tàzo Fìlipóyìbhá i dré, ngá ì dré adzilé àyi ledézó dhi ki tà sè. Adré kpà àyi ki togó tìmbà, adrézó tàá dhi, kizá ì dré adrélé nyàle dhi adrè vélé Rúbí Tani 'o lìle drìdrì lavulé. Adré tàá dhi, Giká fè àma adrélé ngbà 'í Krìsto ni ka'í ko, fè kókpà àma adrélé kizá nya akódhi ni tà sè (1:12-30). Adré kpà Fìlipóyìbhá nda ki kodzó, ì kàdréró tà kisú Krìsto àdhya tìni, adrézó àyi ki tà bha kìnì mi, adrézó kizá ka'í nyàle Krìsto àdhya tìni (2:1-30). Adré kpà àyi ki kodzó, ì kàdréró m̀ bha tà adrélé 'òle rùbhá sè dhi i dri ko. Be ró dhi, ì kònì di tàle dhi, Giká bhà àyi gyágya í kandrà ì dré Krìsto ni ka'ìle dhi sè (3:1-11). Kùdù ro dhi, Pólò adrè àyi ki kodzó, ì kàdréró tà 'o ìna tìni, adrézó lìle ába drìdrì, adrézó lenzélé, adrézó kpà tà zi Giká tí tà títì i sè (3:12-4:9).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì tà dré zìle Giká tí Fìlipóyìbhá i dré dhi (1:1-11)
- 2) Pólò ni kizá nyàma Rúbí Tani ni tà sè dhi (1:12-30)
- 3) Ama ki tà bhàma kìnì mi Yésu Krìsto àdhya tìni dhi (2:1-18)
- 4) Azí Tímótéyò kya Epáfuròditò be dhi (2:19-30)
- 5) Ama ki atsama gyágya Giká kandrà Krìsto ni ka'ìma sè dhi, ìndì tà 'òma Pólò àdhya tìni dhi (3:1-4:9)
- 6) Pólò ni àwoyà tàma ngá fèle drá dhi sè dhi, ìndì mòdo kùdù (4:10-23)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, túmání Tímótéyò be, adrèbhá Yésu Krìsto ni m̀aràbà ro dhi i, mà adrè wárágà kònìdhi ni tisi àmi, móndyá lólo títì Yésu Krìsto ni ka'ìbhá Fìlipóyì na dhi i dré, túmání Ekèlèzýà ni drì kòbhá ìbe, ìndì Ekèlèzýà ni tà líkìbhá ìbe. ² Giká àma ki Atá i Mírì Yésu Krìsto be dhi ì kòbhá àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Pólò zi tà Giká tí Fìlipóyìbhá i dré

³ Má adrè àwoyà ta àma Giká dré, vèsè wáyi má dré adrèrà'a àmi ki tà kisú dhi 'á. ⁴ Má dré adrèrà'a tà zi Giká tí àmi títì dhi ki tà sè dhi 'á dhi, má adrè 'òá arí sè bí, ⁵ m̀ dré ru amulé túmání má be Rúbí Tani ni longoma ni tà sè dhi sè. M̀ 'o kònìni kídhóle kítú m̀ dré tá Rúbí nda ni ka'izo dhi sè, atsálé àndrò kònìdhi. ⁶ Má adrè di ka'í tàle dhi, Giká àzi dóro nda ni kídhólépi 'òle àmi lèna dhi ni go lìle ába drìdrì gò, 'òá akílè títì kítú Yésu Krìsto dré dra agòzo dhi tú.

⁷ Má kàdré àmi títì dhi ki tà kisú kònìni dhi, kòdhi gyágya, má dré adrélé àmi ki tà ìbe àma togó na dhi sè. Gba má kàdré bà nya yà, kó ngalè má kàdré Rúbí Tani longó adrézó tàrà ni ni ga yà dhi, àma túmání àmi ìbe títì dhi i Giká ni togó tani ìbe àma rú. ⁸ Giká ǹ dóro tàle dhi, má adrè àmi ki le togó wáyi sè, Yésu Krìsto ni tàndì ni lèle sè káyà dhi.

⁹ Má adrè di tà zi Giká tí, m̀ kàdréró ru le àmi kòfalèsè, adrézó tà nìnì kisú tògyá be adrézó lìle ába drìdrì. ¹⁰ m̀ kòkìtswáro tà ki kòfalé ni lanzilé, tà dóro lavulé dhi ki ka'izo, m̀ kàdréró togó ìbe lólo ìndì tà àko àmi rú, tsàle kítú Krìsto dré dra agòzo dhi tú. ¹¹ M̀ ni kpà ga lò'wa tà gyágya àdhya Yésu Krìsto dré adrélé 'òle 'àle àmi lèna dhi i sè bí, Giká kòkìsúro m̀lanzilanzì i rúku be àsà be dhi bvò.

Rúbì Tani ni ìma drìdrì Pólò ni bà nyàma sè dhi

¹² Ama adrúpi i, má adrè lèá m̀ kònì dhi, tà atsálépi má rú kòdhi nzì vélé látì Rúbí Tani dré adrézó lìle drìdrì lavulé. ¹³ Asà dhi, sòdá títì adrèbhá Rómà ki ópì ni dzó kàdrì líkì kònwa dhi i túmání móndyá àruka títì dhi ìbe dhi, ì ǹ dóro tàle dhi, má adrè bà nya Yésu Krìsto ni tà sè káyà dhi. ¹⁴ Di àma bà nyàma nda ni tà sè dhi, Giká fè àma ki adrúpi bí dhi i gále tawá sè bí Mírì Yésu na gò, ì dré adrézó vélé Giká ni kúlì longó tìrì àko wáláká ni ni lavú.

¹⁵ Tà bàti ró dhi, àyi ki àruka ì adrè Krìsto ni tà longó àyi ki lovó kònzi sè, ìndì drèma sè. Di, àruka ni ì adrè kó àyikya longóá togó dóro sè. ¹⁶ Àyi nda kònì ì adrè 'òá kònìni lèle sè. Tàko ko, ì ǹ tàle dhi, Giká bhà ma kònwa adrélé Rúbí Tani ni tàrà ga dhi be. ¹⁷ Di, móndyá àruka kòna ì adrè àyikya Krìsto ni tà longó togó kònzi sè, adrézó àyi ki

tàndi ki tà bha drìdrì. 17 Adré kisùá dhi, ì ni go véle áma kizà timbà kònwa bãdzó 'á. 18 Tà yókódhó! A kàdré Krísto ni tà longó láti twátwa ì sè, gba kàdré togó kònzi sè yà, kó ngalè togó dóro sè yà dhi, má adré lenzélé tà nda sè.

Ayiya, má ni kpá go adréle lenzélé. 19 Tàko ko, má nì tàle dhi, Giká ni dra tà atsálépi má rú kòdhi nì ladzà atsálé tà áma apázó dhi ró dhi be, tà mì dré adréle zìle akódhi tí dhi ì sè, ìndì tà Yésu Krísto ni Tírì dré adréle 'òle áma ledézó dhi sè. 20 Má adré mì bha Giká véna lovó sè, má kòkítswáró adréle kanyó ro tà àlo sè ko, be ró dhi, má kàdrérogò gàle tawá sè bì nyànomvá ngóro lókyá wáyi sè dhi tìni, adrézó Krísto ni tà bha kuru áma rúbhá sè, gba kàdré áma lídrì sè yà, kó ngalè áma dràdrà sè yà dhi. 21 Tàko ko, má kàdré lídrì ìbe dhi, má adré ába Krísto ni tà sè. Má kàdré kó dràle dràdrà dhi, kòdhi dóro lavulé má m̀lèsè. 22 Di, má kàdré dhu rè lídrì ìbe dhi, má ni go adréle Krísto ni àzi 'o, adrézó lò'wa dóro 'a bì. Di má nì má ni àdho kípè kòdhyà ya dhi ko. 23 Tà rì nda kòdhi ì adré áma togó tesè. Ma lovó ìbe tò lizo adréle tùmání Krísto be. Tà nda tà dóro lavulé dhi 'i. 24 Di, àmi ki tà sè dhi, lè má kògò mána adréle lídrì ìbe. 25 Má adré dì tà nda ni ka'í, adrézó nǎá tàle dhi, má ni go adréle lídrì ìbe, adrézó tùmání àmi ìbe títi, mì kòkítswáró lile drìdrì àmi ki tà ka'ika'í na kólénzè be bì. 26 Di má kònì dra go tsàle àmi véna dhi, mì ni véle àmi ki drì bha kuru Yésu Krísto na lavulé, tà dré 'òle má dré dhi sè.

Atsima ngóro dré kitswálé Rúbì Tani sè dhi tìni dhi

27 Tà kàdré lavulé dhi, lè mì kàdré atsílè ngóro dré kitswálé Rúbì Tani Krísto àdhyà sè dhi tìni. Di gba má kòtsa àmi ki no yà, kó ngalè má kòyi ngbà 'í àmi ki tà yiyì yà dhi, má ni nǎá tàle dhi, mì adré àmi ki totó tātá, adréle àdzú bhu togó àlo sè, Rúbì Tani mì dré ka'ile dhi ni tà sè dhi be. 28 Asà dhi, mì kitswá ngá ro àmi ki kàribhá adrébhá ru pfu àmi ìbe dhi ki tà sè àlomvá ko. Kòdhi ni tadhá àyi dré dhi, ì adré lile dràdrà kisé, di mì adré àmikya lile lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisé, ngóro Giká dré adréle tà nda ni 'o nì dhi tìni. 29 Tàko ko, Krísto ni tà sè dhi, Giká fè àmi adréle ngbà 'í akódhi ni ka'í ko, fè kókpá àmi adréle kizà nya akódhi ni tà sè. 30 Nyànomvá dhi, mì adré àdzú àlo mì dré tá nòle má rú dhi ni bhu kòdhyà. Ngóro mì dré yile dhi tìni dhi, má adré kpá dhu rè àdzú nda ni bhu.

2

Ama ki tà bhàma kìnì mi Yésu Krísto àdhyà tìni dhi

1 Má nì tàle dhi, Giká adré àmi ki timbà Krísto na, adrézó àmi ki togó tindrì àyi lèle sè dhi be. Mì amú ru Tírì Lólo be, adréle ngá àlo ró akódhi léna. Mì adré àmi ki togó dóro tadhá, adrézó àmi ki adrúpi ki kizà bha àmi kòfalèsè. 2 Asà dhi, má adré àmi ki kodzó, mì kàdrérogò ru yi àmi kòfalèsè, adrézó ru le lèle àlo sè, adrézó kpá tà 'o togó àlo sè, ìndì tà kiséle àlo dhi sè. Mì kàdré 'òá kònini dhi, mì ni áma togó 'o gale arì sè bì. 3 Àmi kòfalé dhi, mì kò'o tà àlo kitswázó àmi ki tà bha drìdrì dhi bvó yà, kó ngalè kitswázó àmi ki afá dhi bvó yà dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya àmi ki tà bha kìnì mi, adrézó àmi ki adrúpi ki tà no kàdrì àmikya ki lavú. 4 Mì kàdré ngbà 'í àmi ki tàndi ki tà kisé kòdhyà ko. Be ró dhi, àmi àlo àlo títi dhi ì, mì kàdré àmi ki adrúpi ki tà kisé kòdhyà.

5 Mì kàdré tà kisé ngóro Yésu Krísto àdhyà tìni:

6 Tàgba akódhi dré tá adrézó Giká ni tàndi ni lāsú ìbe dhi, lè tá tròle adrema díri Giká be dhi rú ko.

7 Be ró dhi, tayí tá ìna ì atsálé ngá tàko ró, lāsú màràbà àdhyà ni ka'izo dòle gò, ka'izoá atsálé mǎndí ro.

8 Di kàtsá lāsú be mǎndí tìni dre dhi,

9 dré àyi tà bhàzo kìnì mì gò, tà Giká dré tá lèle ì kò'o dhi ki ka'izo 'òle tsàle byá dràdrà na, ndìndì dràdrà fa kípákípa dri dhi na.

10 Di ásà dhi, Giká dré akódhi ni tingázó bhàle kuru lavulé, rú kàdrì rú àruka títi dhi ki lavulépi dhi nì fèzo akódhi dré.

11 Di Yésu ni rú nda sè dhi, mǎndyá títi ìndì tìri títi bhù na, bvò dri, ìndì bvò àndúna dhi ki àyi ki kórókó títi akódhi kandrà,

akódhi ni lindrì bhàzo.

12 ǁ ni kpá tàá àyi ki tàndi ki ti sè dhi, Yésu Krísto Mírì 'i, Giká Atá ni rú bhàzo kùle ásà.

Ama ki laguma bhìbhìnyà ì tìni mǎndí ì kòfalé dhi

12 Ama arúpi má dré lèle tò ni ì, ngóro mì dré adréle ngbú áma kúlì ka'í 'òle má mi dhi tìni dhi, mì kàdré kókpá 'òá kònini má dré adrèrà'a àmi kòfalé yó dhi 'á. Mì kàdré tà 'o Giká ni rǎma sè ìndì akódhi ni lindrì bhàma sè, kitswázó tà àmi ki tidrìzó ásà dhi

ni 'o kitswálé títi dhi bvó. ¹³ Tàko ko, Giká adré ína tà 'o àmi léna nì, mì kàdrérò tà ì dré adrélé lèlè mì kò'o dhi kì le 'òlè, adrézó kpà tà nda kì 'o be dhi bvó.

¹⁴ Mì kàdré tà títi dhi kì 'o ngùrùngùrù sè ko ìndì káyi sè ko, ¹⁵ mì kàdrérò Giká nì ànzì lólo ì ró tà àlo àko àmi rú, ìndì tà kònzì àko àmi rú, mónnyá àndrò gòdhògòdho àyi kì tayíbhá litálé dhi ì kòfalé be dhi bvó. Mì kàdré lagulé àyi nda ì kòfalé ngóro bhìbhìnyà bhù mìbhalé 'á dhi ì tìni, ¹⁶ mì dré adrérá'a kúlí lídrì ádhyà nì tadhá àyi dré dhi 'á. Mì kàdré 'óá kònnì dhi, má nì áma drì bha kuru àmi kì tà sè kítú Krísto dré dra agòzo dhi tú. Tàko ko, à nì nòá ngádra 'á dhi, má ra angú, ìndì má 'o àzì landèzo àngyá ko. ¹⁷ Dì tágba kòkítswá má dré áma lídrì fèzo wáyi àmi kì tà sè yà dhi, má adré mána lenzélé ásá. Tàko ko, áma lídrì nda sù ngóro víno dàlè tà mì dré adrélé 'òlè ìndì fèlè Giká dré mòbòmà ro àmi kì tà ka'íka'ì sè dhi dri dhi tìni.* Má adré di lenzélé ásá tùmáni àmi íbe títi. ¹⁸ Adré kpà leá dhi, mì kàdré lenzélé tùmáni má be.

Azi Timòtéyo kya Epáfuròdìtò be dhi

¹⁹ Má adré mì bha Mírì Yésu véna kitswázó Timòtéyo nì mu lílè àmi véna mbèlè, má kòkítswaró àmi kì rúbì yì gò, áma togó kàndrìrò be dhi bvó. ²⁰ Dhya àzya Timòtéyo rúsè adrélépì tà kisù mána tìni dhi yókòdhó. Akódhì adré àyi togó bha wáyi àmi kì tà dri. ²¹ Mónnyá àruka títi dhi ì adré ngbà 'í àyi kì tàndì kì tà kisù kòdhyà. Í adré Yésu Krísto nì tà kisù kòdhyà ko. ²² Dì, mì nì tàlè dhi, Timòtéyo 'o tà títi dhi ì àyi tà ka'íka'ì tadházó dhi be. 'O Rúbí Tani nì àzì mārābā tìni tùmāni má be, ngóro mvámva dré adrélé àzì 'o àyi atá be dhi tìni. ²³ Má adré dì mì bha akódhì nì mùzo lèlè àmi véna mbèlè, lókyá má dré dra nìzoá ngalè áma tà nì adré ngíni ya dhi sè. ²⁴ Má adré kpà ka'íá Mírì na tàlè dhi, áma tàndì má nì kòkpà tsa àmi kì no mbèlè.

²⁵ Má nò dóro nì, áma adrúpi Epáfuròdìtò nì mùlè nzìlè àmi véna dhi. Akódhì mì dré tà amùlè ngá adzì áma lemerè nì tà sè nda atsá ína áma àzìàmú ró, ìndì áma àdzú bhuàmú ró. ²⁶ Dì, nyànómvá dhi, akódhì ína lovó íbe tò àmi kì nòzo. Akódhì nì togó adré kpà lanzìlè, mì dré tá yìlè tàlè dhi, akódhì tá drà ro dhi sè. ²⁷ Tà bàti ró dhi, akódhì tá ína drà ro ànyíanyi dràdrá mìlè. Dì, Giká bhà akódhì nì kizà dré. Ngbà 'í akódhì 'i ko, bhà kòkpà áma kizà, má kònyaró vélé kizà lavulè akódhì nì tà sè ko dhi bvó. ²⁸ Dì ásá dhi, áma togó àtsì ró akódhì nì mùzo nzìlè àmi véna, mì kògòro lenzélé akódhì nì nòma sè gò, áma togó kàndrìrò ásá. ²⁹ Dì akódhì kòni dra tsa dhi, mì kòka'ì akódhì dòlè àmi véna Mírì nì lèlè sè, ìndì kòlénzè wáyi sè. Mì kàdré kpà móndí lāsú be kònnì dhi kì lindrì bha be. ³⁰ Tàko ko, akódhì tá ína ànyíanyi dràdrá mìlè Krísto nì àzì nì tà sè. Ka'ì tá kpà àyi lídrì fèlè, kitswázó tà mì dré kitswálé 'òlè bwà ko dhi kì 'o má dré.

3

Ama kì atsama gyágya Giká kandrá Krísto nì ka'ima sè dhi

¹ Kùdù ro dhi, áma adrúpi ì, mì kàdré lenzélé Mírì Yésu na! Má kògò tà má dré tá tìsìlè àmi dré dhi kì tìsì tódhyá dhi, kòdhì kitswá áma lagù ko. Tà tìsìlè nda kì kpà kitswá àmi kì líkí. ² Lè mì kàdré sùlè àmi rú kòkí kì tà sè. Àyi nda ì Yúdà ànzì adrébhá tà kònzì 'o, adrébhá móndí kì le 'òlè lwàlè dhi 'i. ³ Giká mùlèsè dhi, áma kì tàndì ì mónnyá lwàlè bàti dhi 'i. Tàko ko, má adré Giká nì lindrì bha akódhì nì Tírì nì rìnyì sè dhi áma. Má adré áma kì drì bha kuru mà dré ru amúlè Yésu Krísto be dhi sè. Má adré kpà mì bha tà adrélé 'òlè rúbhá sè dhi ì dri ko. ⁴ Kòno áma tàndì má nì tá adré tà íbe bí kitswázó áma mì bha dríá dhi ma.

Móndí àruka ì kàdré kisúá dhi, ì 'o tà bí rúbhá sè kitswázó mì bha dríá dhi, má 'o mána tà bí àyikya kì lavú dhi ma. ⁵ Tàko ko, à ti tá ma Ísèrèlè mvá ro, Bènyàminá nì sùrú na. Ma Ebèrè tàndì angalépi Ebèrè kì sùrú lèsè dhi 'i. A lwà tá ma kítú nì nzi-drì-na áma tìzo dhi àmvolèsè. Kàdré Yúdà ànzì kì tatrítrí kúlí nì tà sè dhi, má lebè tà tatrítrí kúlí nda Fàrisáyó ro. ⁶ Kàdré adrema togó íbe àtsì ró dhi nì tà sè dhi, má pfo tà mónnyá ka'íbhá Ekèlèzyà na dhi kì mì tà tàndì ró. Kàdré adrema gyágya tatrítrí kúlí 'òma sè dhi nì tà sè dhi, à kitswá tá tà àlo bha má rú bwà ko.

⁷ Dì, tà àngùdhi má dré tá kitswálé kisulé tà nda kòdhi ì sè bwà dhi, má adré nyànómvá nòá tà tàko ró Yésu Krísto nì tà sè. ⁸ Ngbà 'í kòdhi ko, má adré tà títi dhi kì no tà tàko ró, má dré adrélé áma Mírì Yésu Krísto nì nìma nì tà no kàdrì lavulè dhi sè. Akódhì nì tà sè dhi, má gá tà títi dhi ì gágá, adrézó tà nda kì no kànyànyà ro, má kòkísúrò Krísto, ⁹ ru amúzo akódhì be dhi bvó. Má kitswá tá áma tàndì nì 'o atsálé gyágya Giká kandrá tatrítrí kúlí 'òma sè bwà ko. Dì, Giká bhà ína ma adrélé gyágya ì kandrà, má dré Krísto nì ka'íle dhi sè dhi nì. Tàko ko, à kitswá ngbà 'í atsálé gyágya akódhì kandrà tà ka'íka'ì

* 2:17 2:17 Kàdré ngá dàlè mòbòmà dri dhi nì tà sè dhi, à kòno Kídhoma 35:14; Pfòma 24:6-8; Ngá nàma 15:1-16; 28:7; 29:6; Ebèrè ì 9:19.

sè. ¹⁰ Nyànomvá dhi, má adrè ngbà 'í Kristo ni le nùle, túmání rínyí dré ngàzo dràdrà 'àsè dhi be kòdhya. Má adrè kpà kizà dré nyàle dhi ki le nyàle, má kòdràrò ngóro dré dràle dhi tìni, ¹¹ má kòkítswáró kpà ngàle dràdrà 'àsè be dhi bvó.

Angú ràma kitswázó làgí kisú dhi

¹² Má adrè kisúá ko tàle dhi, má kisú tà nda kòdhi i títi dre dhi. Má atsa kpà dhu rè dóro kitswálé títi ko. Di, má adrè mána lìle drìdrì kitswálé tà nda ki ru, ngóro Yésu Kristo dré kpà áma rùle í dré dhi tìni. ¹³ Áma adrúpi i, má adrè kisúá ko tàle dhi, má ru tà nda i dre dhi. Di, tà má dré adrélé 'òle dhi, kòndhi 'i: Má adrè tà má àmvolé dhi ki tivì, adrézó áma fe adrélé lìle drìdrì. ¹⁴ Má adrè angú ra tsàle byá kùdù ni na, kitswázó làgí Giká dré áma zizo kisúá bhù na Yésu Kristo na dhi ni kisú dhi bvó.

¹⁵ Lè áma títi lí'wábhá áma ki tà ka'íka'í na dre dhi i, má kàdré tà kisú kòndhi. Di, mómí áruka àmi kòfalé dhi i kàdré tà kisú twá dhi, Giká sè tà nda ni tadhá àmi dré. ¹⁶ Tà kàdrì lavulé dhi, lè má kàdré lìle drìdrì, adrélé tròle tà mà dré kisulé dre dhi i rú.

¹⁷ Áma adrúpi i, mì kàdré áma lebè adrézó tà 'o mána tìni. Mì kàdré kpà mómnyá adrébhá tà mà dré tadhále àmi dré dhi ki lebè dhi ki no be. ¹⁸ Tàko ko, má adrè gòle tà mà dré tá tàle àmi dré vèsè be bí kòndhi ni ta mindra sè: Mómí bí dhi i adrè tà 'o ngóro kàribhá Kristo ni fa kípákípa àdhya i tìni. ¹⁹ Ayi nda i adrè lìle dràdrà kisú. Ayi ki giká, àyi ki rúbhá ki lovó 'i. I adrè àyi ki drì bha kuru tà adrébhá kanyò fe àyi dré dhi ki tà sè. I adrè ngbà 'í tà bvò kòndi àdhya ki kisú kòdhya. ²⁰ Di, áma ró dhi, áma ki bhà ìna bhù na. Má adrè áma ki tídrilépi, Mírì Yésu Kristo ni agòma kónalésè dhi ni letè lovó sè. ²¹ Akódhi ni áma ki rúbhá yàya dhi ki ladzá atsalé áyi rúbhá mīlanzilanzì ro dhi tìni, àyi rínyí í dré adrézó tà títi dhi ki bha àyi pá zàle dhi sè.

4

¹ Di áma adrúpi má dré lèle tò ni i, mì kàdré àmi ki totó tàtà Mírì Yésu na! Áma arúpi i, ma lovó ìbe tò àmi ki nòzo. Má adrè kpà lenzélé àmi ki tà sè tò. Àmi áma kùlá má dré adrézó drì bha kuru àsa dhi 'i.

Tà tàle kùdù ro Filípóyìbhá ki kodzózó dhi i

² Má adrè Yùwòdiyá ki ti lízi Sítikè be, i kàdréro ru yi togó àlo sè Mírì Yésu na. ³ Mì, áma àziàmu má dré kitswálé ka'ìle ni, má adrè kpà àmi ti lízi tòkò nda ki ledé. Tàko ko, i bhu tà àdzú túmání má be Rúbí Tani ni tà sè, túmání Kèlémè be, ìndì áma àziàmu áruka àyi ki rú dré adrézó bukú lídrì àdhya léna dhi ìbe.

⁴ Mì kàdré ngbú adrélé lenzélé Mírì Yésu na. Má adrè gòle taa dhi, mì kàdré lenzélé! ⁵ Mì kàdré àmi ki togó yàya tadhá mómnyá títi i véna. Mírì Yésu adrè alìle mbèlè. ⁶ Mì kòbhá àmi ki togó adrélé lanzìle tà àlo sè ko. Be ró dhi, tà títi i sè dhi, mì kàdré tà mì dré adrélé lèle kisulé dhi ki zì Giká tí, adrézó tongólé akódhi rú, adrézó kpà àwoyá ta akódhi dré. ⁷ Di Giká ni tà kàdrìkàdrì adrélépi mómnyá títi dhi ki tà nìni lavú dhi ni àmi ki togó líkì, àmi ki tà kisúkìsù be Yésu Kristo na.

⁸ Kùdù ro dhi, áma adrúpi i, mì kàdré tà títi adrébhá bàti dhi ki kisú, túmání tà títi kitswábhá líndrì sè dhi ìbe, tà títi adrébhá gyágya dhi ìbe, tà títi adrébhá lólo dhi ìbe, tà títi adrébhá aveave ró dhi ìbe, tà títi kitswábhá adrélé ka'ìle dhi ìbe, tà títi adrébhá dóro kitswálé títi dhi ìbe, ìndì tà títi kitswábhá rúku sè dhi ìbe kòdhya. ⁹ Mì kàdré tà títi mì dré ndàle kisulé má vélé dhi ki 'o, túmání tà títi mì dré yìle má tí dhi ìbe, ìndì tà títi mì dré nòle má rú dhi ìbe. Di Giká adrélépi tà kàdrìkàdrì fe dhi ni adrè túmání àmi ìbe.

Pólò tà àwoyá ngá fele í dré dhi sè

¹⁰ Má adrè lenzélé Mírì Yésu na, mì dré gòle áma tà kisú lókyá vwàvwà àmvolésè dhi sè. Má ni, mì adrè tá áma tà kisú drìdrì dhi be. Di, láti mì dré tá kitswázó àmi ki togó dóro tadhá má vélé dhi tá yó. ¹¹ Má adrè taa kòndhi, má dré adrélé ngá lovó ìbe dhi sè ko. Tàko ko, má ni mána adrélé togó kàdrìkàdrì ìbe ngá má dré adrézó ába dhi ki tà sè dhi be. ¹² Má sù ru adrema lemerè ro dhi be, ìndì adrema ngá ìbe bí dhi be. Tà títi i sè dhi, má ni adrélé togó kàdrìkàdrì ìbe dhi be, gba má kàdré ngá nyàle dhi ìbe yà, kó ngalè tàbirì ìbe yà, má kàdré ngá ìbe bí yà, kó ngalè ngá àko yà dhi. ¹³ Má kitswá tà títi dhi ki 'o Kristo adrélépi rínyí afè má dré dhi sè.

¹⁴ Di, mì 'o ànikya dóro áma kizá dòzo túmání má be. ¹⁵ Àmi Filípóyìbhá ni i, mì ni dóro tàle dhi, lókyá má dré tá Rúbí Tani longózó àmi kòfalé gòzo adrélé 'òle ngàle Màkèdoníyá 'àsè dhi sè dhi, àmi tá Ekèlèzyá àlo ru amúlépi má be adrélé ngá fe má dré dhi 'i kalóma dhi. Ekèlèzyá àya adrélépi 'oá kòndhi dhi tá yókódhó. ¹⁶ Tàko ko, má dré tá adrèrà'a Tèsalònìkè na dhi 'á dhi, mì adzì tá ngá má dré tá adrézó lovó ni ìbe dhi i vèsè be bí. ¹⁷ Má adrè taa kòndhi, má dré adrélé ngá le kisulé àmi drìgàsè dhi sè ko. Be

ró dhi, má adré mána leá dhi, Giká kòfè tà tani àmi dré ngá mì dré afèle má dré dhi i sè.
¹⁸ Má kisú ngá títi mì dré adzilé Epàfùròditò drígá dhi i dre. Nyànomvá dhi, ma ngá ìbe
 bì kitswálé má sè. Ngá àlo áma pàlepi dhi véle yókódhó. Ngá mì dré afèle nda i ngóro
 ngá tàdzí be dóro fèle mòbòmà ro Giká dré dhi i tìni. Ngá nda ì kitswá akódhi mìlèsè
 gò, dré ka'izoá. ¹⁹ Di áma Giká ni ngá títi mì dré adrézó lovó ni ìbe dhi kí fe gàle àmi
 drígá bì, ngóro dré adrélé tà làgí kyàkyà mìlanzilanzì ro dhi kí fe Yésu Krísto na dhi tìni.
²⁰ Mìlanzilanzì kàdré Giká àma kí Atá dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònàni.

Mòdo kùdù

²¹ Mì kòfè mòdo mónnyá lólo títi Yésu Krísto ni ka'ìbhá dhi i dré. Adrúpi mà dré adrézó
 àyi ìbe kònwa dhi i fè mòdo àmi dré. ²² Mónnyá lólo títi Giká àdhya i fè kpà mòdo àmi
 dré, lavulé dhi, àyi adrèbhá Kàyisàrà ni dzó na dhi 'i.

²³ Mìrì Yésu Krísto ni togó tani kàdré àmi ìbe!

Wárágá Pólò dré tisile Kòlòsáyìbhá i dré dhi

Wárágá kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágá Pólò dré tisile mómnyá ka'ìbhá Kòlòsáyì na dhi i dré dhi 'i. Kòlòsáyì nda tá bhàandre àlo bvò Asíyá àdhya na, vwàlepi Efèsò rúsè ko dhi 'i. Sù ngóro Pólò ni tándi tsa tá rè kònàle ko na tìni. Akódhi ni àziàmu, Epáfúrà tsa tá Rúbí Tani longó gò, Ekèlézyà bhàzo kònàle dhi ni (1:7; 4:12). Amvolásà dhi, Pólò dré tá adrérà'a bádzó na dhi 'á dhi, yi tá tàle dhi, à adrè tá Giká ni tà tadhá Kòlòsáyìbhá i dré kinzò sè, adrézó tàà dhi, lè i kàdré tìrì àruka ópì kàdrì ro dhi ki lindrì bha, i kàdré àyi ki 'o lwàle, ìndì i kàdré tà àruka ki 'o kitswázó adrìlé, ìndì kitswázó Giká ni ni dhi bvò.

Di àsà dhi, Pólò adrè wárágá kònìdhi ni tisì kitswázó tà nda ki lotó, ìndì kitswázó Rúbí Tani ni tà àndu ngì. Adrè tàà dhi, lè à kàdré ngbà 'í Yésu Krísto ni ka'ì kòdhya, kitswázó adrìlé ìndì kitswázó Giká ni ni dhi bvò. Giká 'o tá akódhi nda ngá títi dhi ki bha gò, akódhi ni 'òzo kpà mómnyá títi dhi ki amú tódhyá í be dhi kòdhya. Krísto nda ngá títi dhi i drìle, ìndì Ekèlézyà drìle (1:15-23). Di ngóro mà dré akódhi ni ka'ìle adrélé àma ki Mírì ro dre dhi tìni dhi, lè mà kàdré atsílè akódhi léna, adrélé tròle akódhi rú, adrézó àma ki tímà akódhi léna, mà kàtsáro rìnyi ró àma ki tà ka'ìka'ì na (2:6-7).

Kùdù ro dhi, Pólò adrè mómnyá ka'ìbhá i kàdré atsílè ngíni ya dhi ni tà tadhá. Adrè tà tadhá àgo ki tà àyi ki tòkò íbe dhi dri, ànzimvá ki tà àyi ki tìbhá íbe dhi dri, ìndì màràbà ki tà àyi ki mírì íbe dhi dri.

Tà kàdrìkàdrì wárágá kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma, ìndì tà dré zìle Giká tí Kòlòsáyìbhá i dré dhi (1:1-14)
- 2) Krísto ngá títi i drìle, ìndì Ekèlézyà drìle (1:15-2:5)
- 3) Ama ki lídrì Krísto na dhi (2:6-4:6)
- 4) Mòdo kùdù (4:7-18)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, bhàle adrélé Yésu Krísto ni àpòstolò ro ngóro Giká dré lèle dhi tìni dhi, tímàni àma ki adrùpi Tímòtéyò be dhi, mà adrè wárágá kònìdhi ni tisì, ² àmi, àma ki adrùpi lólo adrèbhá Yésu Krísto ni ka'ì tà títi i sè Kòlòsáyì na dhi i dré. Giká àma ki Atá kòbhà àyi togó tani àmi rú, ìndì kòfè tà kidrìkidri àmi dré!

Rúbì Tani tsa Kòlòsáyìbhá i véna

³ Mà adrè ngbù adrélé àwoyá fe Giká, àma ki Mírì Yésu Krísto ni Atá dré àmi ki tà sè, adrézó kpà tà zì akódhi tí àmi dré. ⁴ Tàko ko, mà yi tàle dhi, mà adrè Yésu Krísto ni ka'ì, adrézó mómnyá lólo Giká àdhya ki le ngíni ya dhi 'i. ⁵ Angyá ko, mà yi tá tà bàti Rúbí Tani àdhya tsàlepi àmi véna dhi gò, mà dré adrézó m̀ bha tà Giká dré zùle àmi dré bhù na dhi ni tà sè. ⁶ Rúbí Tani nda adrè ayilè lò'wa dóro 'abe bvò wáyi 'àsè, adrézó lile drìdrì. Adrè kókpa 'òá kònìni àmi kòfalé, kidhólé kítú mà dré tá Rúbí nda ni yìzo gò, Giká ni togó tani ni tà nìzo bàti dhi sè, atsálé àndrò kònìdhi. ⁷ M̀ yi tá Rúbí nda àma ki àziàmu, Epáfúrà mà dré lèle tò dhi tí. Akódhi nda Krísto ni àzi 'òlepi àmi ki tà sè, kitswálé ka'ìle togó wáyi sè dhi 'i. ⁸ Di akódhi tà àma dré àmi ki lèle angálèpi Tírì Lólo vélésè dhi ni tà ni.

Pólò zì tà Giká tí Kòlòsáyìbhá i dré

⁹ Tà nda sè dhi, kidhólé kítú mà dré àmi ki tà yìzo dhi sè dhi, mà adrè tà zì Giká tí àmi dré landè àko ró. Mà adrè akódhi ni ti lizì, kò'orò àmi gàle tògyá wáyi ìndì tà nìni Tírì Lólo dré adrélé fèle dhi i sè b̀, mà kòkìtswáro tà Giká dré adrélé lèle mà kò'o dhi ki ni dóro lavilè be dhi bvò. ¹⁰ Mà adrè zìá kònìni, mà kàdréro atsílè ngóro dré kitswálé Mírì mùlèsè dhi tìni, adrélé tà akódhi ni togó dré adrézó kinìlé àsà dhi ki 'o kòdhya. M̀ kàdré 'òá kònìni dhi, mà ni adrè lò'wa dóro 'a b̀, adrézó kpà Giká ni ni dóro adrézó lile àba drìdrì. ¹¹ Mà adrè kpà tà zì akódhi tí, kàdréro àmi ki tímà àyi rìnyi kàdrì mùlanzìlanzì ro dhi sè, mà kàdréro togó tsi tà títi i sè, adrézó kpà tà letè togó vwàvwà sè. ¹² M̀ kàdré kpà àwoyá fe Giká Atá dré kólénzè sè be. Angyá ko, akódhi 'o àmi kitswálé títi, mà kòkìsùró tà dré lazilè àyi mómnyá lólo i dré tàyilè ro dhi àyi Opì ngádra àdhya na be dhi bvò. ¹³ Tàko ko, akódhi apá àma òpì tímìnvá àdhya lèsè gò, àma ki 'òzo afilè Opì àyi Mv́ í dré lèle tò dhi àdhya lé. ¹⁴ Akódhi ni Mv́ nda sè dhi, tr̀ àma ki tàkonzì, àma ki apázó tàkonzì ni rìnyi lèsè.

Rísto dhya adrélèpi ngá títi i drìle dhi 'i, ìndì Ekèlézyà ni drì 'i

¹⁵ Kristo nda, Giká kitswálé nòlè mǐ sè bwà ko dhi ni líndrǐ 'i. Akódhi Giká ni Mvágó káyo adrélépi ngá títi bhàlè dhi i drǐlè dhi 'i. ¹⁶ Tàko ko, Giká 'o tá akódhi ngá títi dhi ki bha dhi kòdhya, gba kàdré ngá bhù na dhi 'i yà, ngá bvò dri dhi 'i yà, ngá kitswálé nòlè mǐ sè dhi 'i yà, ngá kitswálé nòlè mǐ sè ko dhi 'i yà, òpǐ 'i yà, rǐnyǐ 'i yà, ópǐ kàdrǐ 'i yà, kó ngalè rǐnyǐ adrézó òpǐ nya dhi 'i yà dhi. Bàti, Giká bhà tà ngá títi nda i akódhi sè, ìndǐ akódhi dré. ¹⁷ Akódhi tá kǐnó ngá títi dhi i kandrà. Adré kpà ngá títi dhi ki 'o adrélé ru totó àyi ki àrà i 'àsè dhi nǐ. ¹⁸ Akódhi rúbhá ni drǐ 'i, kòdhi adré tǎá dhi, Ekèlézyà ni drǐ 'i. Akódhi ngá títi dhi ki kǐdhoma 'i, ìndǐ Mvá káyo ngàlèpi drǐdrǐ dràdrà 'àsè dhi 'i, kàdréró ngá títi dhi i drǐlè be dhi bvó. ¹⁹ Tàko ko, Giká nò tá dóro nǐ, í dré àyi tǎndǐ ni lídrǐ 'òlè gǎlè àyi Mvá nda léna bǐ gò, ²⁰ akódhi ni 'òzo ngá títi dhi ki amú tódhyá í be dhi, gba kàdré ngá bvò dri dhi 'i yà, kó ngalè ngá bhù na dhi 'i yà dhi. Dǐ Giká bhà tà kǐdrǐkǐdrǐ àyi kòfalé ngá títi nda íbe, àyi Mvá nda ni kǎrǐ kutúlépi fa kǐpǎkǐpa dri dhi sè. ²¹ Amǐ ró dhi, àmi tà wáláká dhi vwàvwà ro Giká rúsè, adrélé akódhi ni kǎrǐbhá i ró, tà kǒnzi títi mǐ dré tà adrélé kǐsùlè adrézó kpà 'òá dhi ki tà sè. ²² Dǐ, nyànomvá dhi, Giká amú àmi tódhyá í be Kristo ni rúbhá fèlè drǎlè àmi ki tà sè dhi sè dre, í kò'oró àmi apfòlè í kandrà mǒndǐ lólo i ró, tà kǒnzi àko ìndǐ tà àko àmi rú. ²³ Dǐ, adré leá dhi, mǐ kàdré tròlè àmi ki tà ka'íkǎ'ǐ rú, adrézó àmi ki totó tǎtǎ Rúbǐ Tani mǐ dré ka'ile gò adrézó mǐ bha ásà dhi drǐ. Rúbǐ Tani nda, Rúbǐ adrélé longólé mǒndyá títi bvò dri dhi i dré dhi 'i. Giká bhà ma, Pólò, adrélé Rúbǐ nda ni ázi 'òlèpi ró.

Azǐ Giká dré bhàlè Pólò drígá Ekèlézyà ni tà sè dhi

²⁴ Nyànomvá dhi, má adré lenzélé kǐzà má dré adrélé nyàlè àmi ki tà sè dhi i sè. Tàko ko, àma rúbhá na dhi, má adré kǐzà Kristo dré kǐdhólé nyàlè dhi ki ka'ǐ nyàlè kitswálé títi akódhi ni rúbhá ni tà sè, kòdhi adré tǎá dhi, Ekèlézyà ni tà sè. ²⁵ Mǎ atsá Ekèlézyà nda ni ázi 'òlèpi ró, ngóro Giká dré ázi nda ni bhàlè má drígá dhi tǐni, má kòlongóro àmi dré Giká ni kúli kitswálé títi be dhi bvó. ²⁶ Giká zù tà tà lùzu ró nda zùzù kǐnó lèsè mǒndyá lókyá títi i sè dhi i dré. Dǐ, nyànomvá dhi, tadhá tà lùzu ró nda àyi mǒndyá lólo i dré dre. ²⁷ Tàko ko, Giká nò dóro nǐ, í dré tà kàdrǐ lùzu ró ìndǐ mǐlanzǐlanzǐ ro í dré lèlè 'òlè mǒndyá sùrú twá ro dhi i kòfalé nda ni 'òlè àyi dré nǐlè dhi. Tà kàdrǐ nda, Kristo adrélépi àmi léna, mǐ dré adrézó mǐ bha vélána kitswázó mǐlanzǐlanzǐ kǐsú dhi 'i. ²⁸ Dǐ má adré Kristo nda ni tà longó mǒndyá títi i dré. Mǎ adré àyi ki kodzó adrézó àyi ki tadhá tǒgyá wáyi sè, má kòkǐtswáro àyi àlo àlo títi dhi ki 'o apfòlè Giká kandrà, mǒndǐ lí'wàbhá Kristo na kǐtswálé títi dhi i ró. ²⁹ Tà nda sè dhi, má adré ázi 'o, adrézó kpà àdzú bhu akódhi ni rǐnyǐ kàdrǐ adrélépi tà 'o má léna dhi sè.

2

¹ Má adré leá mǐ kǒnǐ ngalè má adré àdzú bhu àmi ki tà sè, mǒndyá ka'ìbhá Lǎwòdikǐyà na dhi ki tà sè, ìndǐ mǒndyá àruka títi àma nobhá rè ko dhi ki tà sè ngǐni yà dhi. ² Má adré 'òá kǒnǐni kǐtswázó àyi ki togó òmbà, ì kàmúro ru atsálé ngá àlo ró lèlè na be dhi bvó. Má adré kpà leá dhi, ì kòkǐsu tǒgyá gǎlè àyi léna bǐ, ì kòkǐtswáro Giká ni tà lùzu ró dhi ni ni dóro lavúlé, adrézó tà nda ni ka'ǐ kitswálé títi. Tà lùzu ró nda, Kristo ni tǎndǐ 'i. ³ Dhya àngúndhi ru amúlépi akódhi nda be dhi adré tǒgyá lǎgǐ kyàkyà zùlè akódhi léna dhi ni kǐsú, tà nǐnǐ be.

⁴ Má adré tà kòdhi ni ta àmi dré, dhya àlo kòkǐtswáro àmi ki líti kúli kǐnǐ i sè ko. ⁵ Gba má dré adrézó àmi kòfalé yó dhi, àma togó ìna ngbú àmi véna. Má adré lenzélé mǐ dré adrélé tà títi dhi ki 'o mǐbhalé tí dhi sè, ìndǐ mǐ dré adrélé àmi ki totó tǎtǎ àmi ki tà ka'íkǎ'ǐ Kristo na dhi léna dhi sè.

Ama kǐ lídrǐ Kristo na dhi

⁶ Dǐ ásà dhi, ngóro mǐ dré Yésu Kristo ni ka'ile adrélé àmi ki Mǐrǐ ro dre dhi tǐni dhi, mǐ kàdré atsílè akódhi léna, ⁷ adrélé tròlè akódhi rú, adrézó àmi ki òmbà akódhi léna, mǐ kǐtsáro rǐnyǐ ró àmi ki tà ka'íkǎ'ǐ na, ngóro tadhálé àmi dré dhi tǐni. Mǐ kàdré kpà àwòyà fe Giká dré tà títi i sè.

⁸ Mǐ kòno dóro, dhya àlo kòkǐtswáro àmi tǒgyá tǎko adrélépi angálé mǒndǐ i drǐlèsè dhi sè ko. Angyá ko, tǒgyá nda adré àyi totó labhi mǒndǐ kya i dri, ìndǐ tà bvò kòndǐ àdhya i dri. Adré àyi totó Kristo ni tà dri ko. ⁹ Tàko ko, Kristo nda ni rúbhá na dhi, Giká 'o tá àyi tǎndǐ ni lídrǐ gǎlè gaga. ¹⁰ 'O kpà lídrǐ nda gǎlè àmi léna gaga Kristo na. Akódhi tǐrǐ títi ópǐ kàdrǐ ro ìndǐ rǐnyǐ ró dhi i drǐlè.

¹¹ Akódhi léna dhi, Giká 'o kpà àmi lwàlè dre. Dǐ, àmi ki lwàma nda, lwàma 'òlè mǒndǐ ki drígá sè dhi 'i ko. Be ró dhi, Kristo 'o àmi lwàlè, lovó kǒnzi rúbhá àdhya ni tǐngázó dhi nǐ. ¹² Tàko ko, à sǐ tá àmi tǔmǎnǐ akódhi be bǎtǐsimò na gò, àmi ki tǐngázó tǔmǎnǐ akódhi be, mǐ dré Giká ni rǐnyǐ akódhi ni tǐngázó dràdrà lèsè dhi ni ka'ile dhi sè.

¹³ Wáláká dhi, àmi tá móndí dràbhá dre dhi 'i àmi kí tàkonzì kí tà sè. A lwà tá kpà àmi, lovó kònzì rùbhá àdhyà nì tìngázó dhi ko. Dì, nyànomvá dhi, Giká 'o àmi adrélé tùmání Krísto be dre. Tàko ko, trì àma kí tàkonzì i títi gò, ¹⁴ tà tìsìlè tátírítrí kúlí na adrèbhá tá tà bha àma dri dhi kí p̄fúzo. Bati, tìngá tà nda i àma rùsè, tìdílè fa kipakipa dri. ¹⁵ Lavú kpà tìrì kònzì ópì kàdrì ro ìndì r̄nyì ró dhi i, àyi kí r̄nyì tìngázó àyi drìgàsè, àyi kí tà yàya tadházó móndyá títi dhi i dré nòlè.

¹⁶ Dì ásà dhi, mì kòtayì àmi dhyà àlo dré tàbvò tàlè, ngá mì dré adrélé nyàlè dhi kí tà sè yà, kó ngalè ngá mì dré adrélé mvùlè dhi kí tà sè yà dhi ko. Mì kòtayì kpà àmi tàbvò tàlè gwányá adrézó Giká nì lindrì bha dhi nì tà sè yà, gwányá mbà sí àdhyà nì tà sè yà, kó ngalè kítú sàbátú àdhyà nì tà sè yà dhi ko. ¹⁷ Tà nda kòdhi i ngbà 'í tà adrèbhá àlìlè dhi kí lindrì 'i. Dì, tà tàndì ìna Krísto 'i. ¹⁸ Mì kòtayì kpà móndyá adrèbhá àyi kí tà bha kìnì mì túrúpú sè ìndì adrèbhá àngéló kí lindrì bha dhi i adrélé tà bha àmi dri ko. Móndyá làsú be kònzì nda i adrè ngá i dré nòlè koròbí tìni dhi kí tà títi, adrézó àyi kí afà àyi kí tà kìsùlè àngyá dhi i sè. ¹⁹ Dì, i lantz ru Krísto, adrélèpi rùbhá nì dri 'i dhi be dre. Tàkò akódhi nda adrè rùbhá nì kìgá títi dhi kí 'o ru amú kídri títi ìndì bā títi adrèbhá àyi kí tì'í dhi i sè gò, rùbhá nda dré adrézó mbàlè ngóro Giká dré adrélé lèlè dhi tìni.

²⁰ Mì drà kó tùmání Krísto be tà bvò kòndi àdhyà i lèsè dre dhi, mì adrè di àmikya tà 'o ngóro móndyá bvò kòndi àdhyà kya tìni àdho tà sè? Àngyá ko, mì adrè tòlì làsú be kònzì dhi kí lebè kòdhyà: ²¹ «Mì kòdo ngá kòndi mí drìgá ko! Mì kòtabhì ngá kòndi nì tàdji ko! Mì kòtabè ngá kòndi ko!» ²² Ngá títi adrézó tà 'o ásà nda kòdhi i adrè ñwàlè ñwanjwà. Kòdhi ìbe dhi, tòlì nda i tà tadhálè nda ìbe dhi i adrè ngbà 'í àngalé móndyá bvò kòndi àdhyà i drìlèsè. ²³ Tà bati ró dhi, tòlì làsú be kònzì nda i sù ngóro tòlì tògya ró dhi i tìni. Tàko ko, à adrè táá dhi, lè à kàdré tròlè Giká nì tà rú, à kàdré dhyá kí tà bha kìnì mì, ìndì à kàdré dhyá kí rùbhá 'o adrélé kizà nya. Dì, tòlì nda i kítswá àyikya àma kí ledé lovó kònzì àma kí rùbhá kya kí ató àma pàlè dhi bwà ko.

3

¹ Dì ásà dhi, Giká dré àmi kí tìngalé dràdrà lèsè tùmání Krísto be dhi sè dhi, mì kàdré àmi kí togó bha tà kurú na bhù na dhi i dri. Kònalè dhi, Krísto adrè lirlìlè Giká nì driágó lèsè. ² Mì kàdré tà bvò kòndi àdhyà kí kìsù kòdhyà ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà kurú na bhù na dhi kí kìsù kòdhyà. ³ Tàko ko, mì drà dre, ìndì Giká zù àmi kí lindrì tìdhi ro dhi Krísto be i lèna dre. ⁴ Bati, àmi kí lindrì nda Krísto 'i. Dì lókyá akódhi nda dré dra apfòzo dhi tú dhi, mì nì kòkpà apfò tùmání akódhi be akódhi nì mìlantzilanzi na.

Lìdrì àku, ìndì lìdrì tìdhi

⁵ Dì ásà dhi, lè mì kò'o àmi kí lindrì àku bvò kòndi àdhyà nì tà i todràlè. Tà nda i tà kòni 'i: ndòtò tà, tà ndì ró dhi, rùbhá lovó bhàma, lovó kònzì kí bhàma, ìndì ngá lovó bhàma. Tàko ko, ngá lovó bhàma, giká tákò kí lindrì bhàma 'i. ⁶ Tà nda kòdhi i sè dhi, Giká nì kòmbà adrè àlìlè móndyá adrèbhá ligilè akódhi rú dhi i dri. ⁷ Wáláká dhi, mì fè tà àmi adrélé tatsilè tà nda kí 'obe. ⁸ Dì, nyànomvá dhi, lè mì kòtìngá àmi rùsè tà làsú be kònzì dhi i títi: togóaswa, kòmbà, tà kònzì, móndí kí rú tàmà kònzì dhi, ìndì kúlì swà adrèbhá apfòlè àmi sllèsè dhi i. ⁹ Mì kòtá kpà kìnzò àmi kòfalèsè ko. Tàko ko, mì tìngá àmi rùsè àmi kí lindrì àku tùmání tà kònzì títi mì dré tà adrélé 'òlè dhi ìbe dre gò, ¹⁰ mì dré lindrì tìdhi ro dhi nì asózò àmi rú. Giká àmi kí bhàlèpi dhi adrè àmi kí lindrì nda nì ladzá atsálè tìdhi ro làsú be ìna tìni, mì kòkítswáro akódhi nì nì dóro lavulè be dhi bvò.

¹¹ Dì ásà dhi, móndí i velé twátwa ko, gba i kàdré Yúdà ànzì 'i yà, kó ngalè móndí Yúdà ànzì ró ko dhi 'i yà, móndí lwàlè dhi 'i yà, kó ngalè móndí lwàlè ko dhi 'i yà, móndí sùrú twá ro dhi 'i yà, móndí tà nìbhá ko dhi 'i yà, mārābā 'i yà, kó ngalè móndí mārābā ro ko dhi 'i yà dhi. Tà kàdrì lavulè dhi ngbà 'í Krísto adrélèpi àyi títi nda i lèna, ìndì adrélèpi tà títi dhi 'i dhi 'i.

¹² Dì àmi Giká dré lèlè tò ìndì dré zìlè adrélé móndyá lólo ìna i ró nì i, mì kòtosó àmi tà dóro mì dré adrélé 'òlè àmi kí togó dóro sè dhi i sè, àmi kí tà mì dré adrélé bhàlè kìnì mì dhi sè, àmi kí togó yàya sè, ìndì àmi kí togó vwàvwà sè. ¹³ Mì kàdré àmi kí adrúpi kí tà yàya mvo, adrézó àmi kí tàkonzì trì àmi kòfalèsè, gba tàkonzì 'òlè àmi rú nda kàdré àdho tà 'i yà dhi. Mì kàdré àmi kí adrúpi kí tàkonzì trì, ngóro Mírì dré àmi kí tàkonzì trìlè dhi tìni. ¹⁴ Tà kàdrì tà títi nda kí lavulèpi dhi, tà kònzìdhi 'i: Mì kòtosó àmi lèlè sè. Tàko ko, lèlè nda adrè àmi kí amú adrélé ngá àlo ró kítswalé títi dhi nì.

¹⁵ Mì kàdré Krísto nì tà kídrikídri tayì adrélé òpì nya àmi kí togó na. Àngyá ko, Giká azì àmi adrélé rùbhá àlo ró tà kídrikídri na. Mì kàdré kpà àwoyà fe Giká dré. ¹⁶ Mì kàdré Krísto nì kúlì tayì adrélé gálè àmi lèna bì, mì kàdrérò tà tadhá ìndì ru kodzò àmi

kòfalèsè tògyá wáyi sè. Mì kàdré longó Gíká nì Kúlí na dhi ki ngo, tùmáni longó adrézó Gíká nì rú bha kùlè dhi ìbe, ìndì longó adrèbhá angálé Tírì Lólo vélèsè dhi ìbe, adrézó àwoyá ta Gíká dré. ¹⁷ Kúlí títi mì dré adrélé tàlè ìndì tà títi mì dré adrélé 'òlè dhi i, mì kàdré 'òá Mírì Yésu nì rú sè, adrézó àwoyá fe Gíká Atá dré akódhi sè.

Ago ki tà àyi ki tòkò ìbe dhi, ìndì ànzimvá ki tà àyi ki tibhá ìbe dhi

¹⁸ Ami tòkò i, mì kàdré àmi ki drì asó àmi ki àgo i kandrà, ngóro dré kítswalé mónnyá adrèbhá Mírì na dhi i sè dhi tìni.

¹⁹ Ami àgo i, mì kàdré àmi ki tòkò ki le. Mì kòbhà kpà togó kùdzí àyi rú ko.

²⁰ Ami ànzimvá i, mì kàdré àmi ki tibhá ki kúlí ka'í 'òlè tà títi i sè. Tàko ko, Mírì nì togó adré kinlè tà nda sè.

²¹ Ami, ànzi ki atá i, mì kàdré àmi ki ànzimvá ki togó 'o aswalé àngyá ko, àyi ki togó kòlanzìro ko.

Màràbà ki tà àyi ki mírì ìbe dhi

²² Ami màràbà ro ni i, mì kàdré àmi ki mírì bvò kòndi àdhya ki kúlí ka'í 'òlè tà títi i sè. Dì, mì kàdré ngbà 'í 'òá kònìni àyi nda i mi, àmi ki tà kàdréro dóro àyi mùlèsè dhi bvò ko. Be ró dhi, mì kàdré 'òá kònìni àmi ki togó wáyi sè, ìndì mì dré adrélé Mírì nì ro dhi sè. ²³ Tà títi àngùdhi mì dré adrélé 'òlè dhi i, mì kàdré 'òá àmi ki togó wáyi sè, ngóro mì dré adrélé 'òá Mírì dré dhi tìni, móndí i dré dhi tìni ko. ²⁴ Tàko ko, mì nì tàlè dhi, mì nì làgi mùrúngú Mírì dré lazilé àyi ànzi i dré tàylè ro dhi nì kúsú dhi be. Mírì mì dré adrézó tà nì nì 'o màràbà nì tìni dhi, Mírì Yésu Krísto 'i. ²⁵ Dì, dhya adrélépi tà kònzì 'o dhi nì tà kònzì kúsú tà kònzì i dré 'òlè dhi i tí. Tàko ko, Gíká adré móndí ki no twátwa ko.

4

¹ Ami mírì ro ni i, mì kàdré àmi ki màràbà ki 'o dóro ìndì gyágya. Mì kòtìvi ko tàlè dhi, àmi kòkpà Mírì ìbe bhù na dhi.

Tà àruka tàlè Kòlòsáyibhá ki kodzózó dhi i

² Mì kàdré àmi ki fe adrélé tà zi Gíká tí landè àko ró, adrézó tàmi ga dri, adrélé kpà àwoyá fe akódhi dré. ³ Mì kàdré kpà tà zi Gíká tí àma dré, kònzìro láti àma dré kítswázó Krísto nì tà lùzu ró dhi nì longó be dhi bvò. Tàko ko, tà nda tà má dré adrézó bã nya àsà dhi 'i. ⁴ Dì mì kàdré tà zi akódhi tí, má kòkítswáro tà nda nì longó ngádra 'á, ngóro dré kítswalé má dré 'òlè dhi tìni.

⁵ Mì kàdré tà 'o tògyá sè mónnyá Yésu nì ka'ìbhá ko dhi i kòfalé. Mì kàdré lókyá wáyi mì dré adrézó àba dhi ki líkì, adrézó tà dóro 'o àsà. ⁶ Mì kàdré ngbú kúlí ta àmi ki togó dóro sè, kúlí nda i kàdréro kúnìkìni ngóro tà'í dàlè mányàngá na dhi tìni, mì kònzìro kpà adrélé tà logó móndí àlo àlo títi adrèbhá tà lízì àmi tí dhi i dré dhi be.

Mòdo kùdù

⁷ Ama ki adrúpi Tíkìkò mà dré lèlè tò dhi nì àma rúbì títi dhi ki longó àmi dré. Akódhi nda àma ki àziàmú 'i, ìndì Mírì nì àzì 'òlèpi, kítswalé ka'ìlè togó wáyi sè dhi 'i. ⁸ Dì má adrè akódhi nì dzo àmi véna, mì kònzìro àma ki tà títi dhi i, ìndì kòtimbarò àmi àmi ki tà ka'ìka'í na. ⁹ Ì adrè lile àmi véna, tùmáni àma ki adrúpi Onèsimò mà dré lèlè tò dhi be. Akódhi nda angá àmi ki tàndi i kòfalèsè, ìndì kítswá adrélé ka'ìlè togó wáyi sè. Àyi nda i kònzì dra tsa dhi, ì nì tà títi adrèbhá lavulè kònwà dhi ki títi àmi dré.

¹⁰ Aristàrukò mà dré adrézó bádzó 'á akódhi be dhi, fè mòdo àmi dré. Mároko, Bàrànbà nì kòdromvá fè kpà mòdo àmi dré. Mì yi tá akódhi nda nì tà drìdrì dré. Kòtsa àmi véna dhi, mì kòka'í akódhi dòlè àmi véna togó dóro sè. ¹¹ Yésu, adrélé kpà rú zìlè Yúsitò dhi, fè kpà mòdo àmi dré. Àyi nda kòdhi i Yúdà ànzi adrèbhá àma ki àziàmú Gíká nì Opì nì tà sè dhi i kòfalé dhi 'i àyi pátì. Ì adrè kpà àma togó tìndrì tò.

¹² Epáfúra angálépi àmi kòfalèsè, adrélépi kpà Yésu Krísto nì màràbà ro dhi, fè mòdo àmi dré. Akódhi nda adrè ngbú tà zi Gíká tí àmi dré togó be àtsì ró, mì kàdréro àmi ki totó tātā, adrélé l'í wálè àmi ki tà ka'ìka'í na, adrélé tà Gíká dré adrélé lèlè mì kò'o dhi ki ka'í 'òlè títi. ¹³ Má nì kítswá táá akódhi nda nì tà sè dhi, adrè àyi fe adrélé àzì 'o àmi ki tà sè, ìndì mónnyá ka'ìbhá Làwòdikíyá na ìndì Yeràpòlì na dhi ki tà sè. ¹⁴ Ama ki adrúpi Lúka mà dré lèlè tò, adrélépi kòdzó ro dhi, ì fè mòdo àmi dré tùmáni Dèmbà be.

¹⁵ Mì kòfè mòdo àma ki adrúpi adrèbhá Làwòdikíyá na dhi i dré, Nifà dré, ìndì mónnyá Ekèlézyá àdhya adrèbhá ru kímó akódhi nì dzó na dhi i dré. ¹⁶ A kòná wárágá kònzìdhi àmi kòfalé dre dhi, mì kòmù wárágá nda Ekèlézyá Làwòdikíyá na dhi dré kpà nàlè be. Má adrè kpà leá dhi, mì kòdo wárágá má dré tá mùlè àyi nda i dré dhi nàlè àmi kòfalé

be. ¹⁷ Mì kòtá Arùkípò dré dhi: «Mí kònò dóro, mí kò'oró àzì Mírì dré bhàle mí drígá dhi akílé tíí.»

¹⁸ Ma, Pólò, má adré kúlí kòni ki tisì áma tàndi ni drígá sè, mòdo fèzo àmi dré. Mì kòtìvì áma nyèrì kì tà ko. Gíká ni togó tani kàdré àmi ìbe!

Wárágà Pólò dré tisìle Tèsàlòníkèbhá i dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle mómnyá ka'ìbhá Tèsàlòníkè na dhi i dré dhi ni àlo 'i. Tèsàlòníkè nda tá bhàandre kàdrì Rómà ki òpì ni bvò Màkèdòníyà àdhya drìle dhi 'i. Pólò tsa tá Rúbí Tani longó gò Ekèlézyà bhàzo kònàle, dré tá adrèrà'a àyi atsí andre ni rì to dhi 'á, akódhi ni pfòma Filipóyì lésè dhi àmvolésè. Di, gí tá rè ko, Yúdà ànzi i dré togó kónzi bhàzo Pólò rú, adrézó ligilé ába. Di adré tá leá dhi, Pólò kópfo Tèsàlòníkè lésè ìle Bèròyà na (Tà 'òle dhi i 17:1-10). Àmvolásà, akódhi kòtsa Kòritò na dre dhi, dré mómnyá ka'ìbhá Tèsàlòníkè na dhi ki rúbì yizo àyi àziàmu Timótéyò tí gò, dré wárágà kònìdhi ni tisizo àyi dré.

Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisi kitswázó mómnyá nda ki timbà àyi ki tà ka'ìka'ì na dhi bvò. Adré àwòyà ta Giká dré àyi ki tà ka'ìka'ì ni tà sè, ìndì àyi ki lèle sè. Adré í 'o tá tà àyi kòfalé ngínì ya dhi ni tà 'o agalé àyi lèna, adrézó àyi ki kodzó, i kàdréro atsilé ngóro dré kitswálé Giká mìlèsè dhi tìni. Adré kpà kùlì logó tà Tèsàlòníkèbhá i dré tá lizilé Mírì Yésu ni agòma ni tà dri, ìndì mómnyá ka'ìbhá dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi ni tà dri dhi i sè. Kùdù ro dhi, adrè Ekèlézyà ni drì ta, adrézó tà kitswábhá i kàdrè 'òá àyi kòfalésè dhi ki tadhá àyi dré.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi ki a'ìma

- 1) Mòdo fèma (1:1)
- 2) Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì (1:2-3:13)
- 3) Atsima ngóro dré kitswálé Giká mìlèsè dhi tìni dhi (4:1-12)
- 4) Yésu ni agòma, ìndì mómnyá ka'ìbhá dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi (4:13-5:11)
- 5) Mómnyá ka'ìbhá dhi ki drì tàma (5:12-28)

Mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, túmání Silà ìbe ìndì Timótéyò be dhi i, mà adrè wárágà kònìdhi ni tisi Ekèlézyà Tèsàlòníkè na dhi dré, àmi adrèbhá Giká Atá àdhya ró ìndì Mírì Yésu Kòristo àdhya ró dhi i dré.* Giká kòbhà àyi togó tani àmi rú, ìndì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré!

Pólò fe àwòyà Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'ì ni tà sè

² Lókyá mà dré adrèrà'a tà zi Giká tí dhi 'á dhi, mà adrè ngbú adrélé àwòyà ta akódhi dré àmi títi dhi ki tà sè, adrézó tà zi akódhi tí àmi dré. ³ Vèsè wáyi, mà adrè àmi ki tà kòni ki kisù Giká àma ki Atá kandrà kòdhya: Mì adrè àzi 'o àmi ki tà ka'ìka'ì sè, adrézó tà 'o àmi ki lèle sè, adrézó m̀i bha àma ki Mírì Yésu Kòristo véna landè àko ró.

⁴ Ama ki adrúpi Giká dré lèle tò ni ì, mà ǹi tàle dhi, akódhi zì àmi adrélé mómnyá ìna i ró dhi be. ⁵ Tàko ko, lókyá mà dré Rúbí Tani longózó àmi dré dhi sè dhi, mà longó tá Rúbí Tani nda ngbà 'í kùlì sè ko. Be ró dhi, mà longó àmakya Rúbí nda rìnyí sè, Tírì Lólo sè, ìndì mà dré tá nìle, tà mà dré tá adrélé longólé nda i tà bàti 'i dhi be dhi sè. Mà dré tá adrèrà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, m̀i ǹi mà 'o tá tà àmi ki tà sè ngínì ya dhi be. ⁶ Àmi ró dhi, m̀i lebè tá àma, adrézó tà 'o àmakya tìni ìndì Mírì Yésu àdhya tìni. Tágba m̀i dré tá adrézó kizà nya lavulé dhi, m̀i ka'ì tá kùlì mà dré longólé nda arí Tírì Lólo dré fèle gálè àmi lèna dhi sè. ⁷ Asà dhi, mómnyá ka'ìbhá títi bvò Màkèdòníyà àdhya na ìndì Akáyá àdhya na dhi i nò Mírì ni tà àmi rú gò, i dré kpà adrézó tà 'o àmakya tìni. ⁸ Tàko ko, àmi ki tà sè dhi, Mírì 'o àyi kùlì la'ùlé ngbà 'í Màkèdòníyà 'àsè, ìndì Akáyá 'àsè ko. Mómnyá àrà títi i 'àsè dhi i yì tàle dhi, m̀i ka'ì Giká ngínì ya dhi 'i. Asà dhi, lè mà kògò adrélé àmi ki tà títi àyi dré ko. ⁹ Angyá ko, àyi ki tàndì i adrè m̀i ka'ì tá àma dòle àmi véna togó sè ngínì ya dhi ni tà títi àyi. I adrè kpà m̀i tayì giká tàko i, àmi ki togó adzázó Giká bàti lídrì ro dhi vélé, adrézó akódhi ni tà 'o màràbà ni i tìni ngínì ya dhi ni tà títi. ¹⁰ Nyànómvá dhi, m̀i adrè akódhi ni Mvágó Yésu, dré tingálé dràdrà lésè dhi ni agòma bhù lésè dhi ni letè. Yésu nda apá àma Giká ni kombà adrélépi alilè dhi lésè ǹi.

2

Àzi Pólò dré 'òle Tèsàlòníkèbhá i kòfalé dhi

¹ Ama ki adrúpi i, àmi ki tàndì m̀i ǹi tàle dhi, àma ki tsàma àmi véna dhi tá tà tàko 'i ko dhi be. ² Ngóro m̀i dré nìle be dhi tìni dhi, drìdrì mà dré tsàzo àmi véna dhi kandrà dhi, à pfo tá àma ki m̀i, àma ki 'òzo kónzi lavulé Filipóyì na. Di, Giká dré tawà afèzo

* 1:1 1:1 Giká ni Kùlì tisile Gíríkì ti sè dhi lèna dhi, à adrè rú «Silùwàno» kisù kònwa. Rú nda tá rú àzya Silà dré dhi 'i.

àma dré lizo áyi Rúbí Tani longó àmi dré tirì àko, tágba à dré tá adrézó ligálé àma íbe tà tándi ró dhi. ³ Tàko ko, mà dré adrèrà'a mómí ki kodzó Rúbí Tani nda ni ka'í dhi 'á dhi, mà adré àyi ki kodzó kinzò sè yà, tà kònzì mà dré lèlè 'òlè dhi sè yà, kó ngalé túrúpfú sè yà dhi ko. ⁴ Be ró dhi, mà adré àmakya Rúbí Tani nda ni longó ngóro mómí Gíká dré ka'íle gò, Rúbí nda ni bhàzo àyi drígá dhi i ró. Dì mà adré longóá kitswázó mómí ki togó 'o kinílè dhi bvó ko. Be ró dhi, mà adré àmakya longóá kitswázó Gíká adrélépi àma ki togó tabhì dhi ni togó 'òzo kinílè dhi bvó. ⁵ Lókyá mà dré tá adrèrà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, mà tà tá tà àlo kúlí kìnì i sè kitswázó àmi ki tà bha kuru àngyá dhi ko. Mà 'o tá kpá tà àlo àmi ki ngá kisúzó túrúpfú sè dhi ko, ngóro Gíká ni tándi dré nìlè be dhi tìni. ⁶ Mà ndà tá kpá rúku kisúlé mómí i mílèsè ko, kàdrè tá àmi mílèsè yà, kó ngalé mómí àruka i mílèsè yà dhi. ⁷ Ama Yésu Krísto ni àpòstolò ro dhi i, mà ni tà kitswá àma ki 'o adrélé mómí kàdrì ro àmi drìlè dhi bwà. Dì, àma tá àmakya àmi kòfalé dhi togó íbe ànzimvá kya tìni, ngóro ànzì ki andre dré adrélé áyi tándi ni ànzimvá ki líkí dhi tìni. ⁸ Mà dré àmi ki lèlè tò dhi sè dhi, àma ki lovó tá ngbá 'í Gíká ni Rúbí Tani longóá àmi dré dhi kòdhya ko. Ama ki lovó tá kpá àma ki tándi ki lídrì fèzo àmi dré, àma ki lèlè àmi véna nda sè.

⁹ Ama ki adrúpi i, m̀i kisú r̀è ngalé mà 'o tá àzì kòkòróko landèzo àmi kòfalé ng̀ini ya dhi ká. Mà dré tá adrèrà'a Gíká ni Rúbí Tani longó àmi dré dhi 'á dhi, mà 'o tá àzì kítú be ìndì ngátsi be, àma ki tà kòlanzirò àmi ki àlo dri ko. ¹⁰ Àmi tà nda ki nobhá m̀i sè túmáni Gíká be dhi i, m̀i ni kitswá táá àma ki tà sè, ngalé mà 'o tá tà àmi Yésu ni ka'íbhá i kòfalé gyágya, togó lólo se, ìndì tà àko àma rú ng̀ini ya dhi. ¹¹ M̀i ǹi kpá tàlè dhi, mà 'o tá tà àmi àlo tífi dhi i véna dóro, ngóro ànzì ki atá dré adrélé 'òlè áyi ànzì i dré dhi tìni dhi be. ¹² Mà tím̀bá tà àmi àmi ki tà ka'íka'í na, àmi ki togó tindrìzo, àmi ki kodzózó, m̀i kàdrèró atsilé ngóro dré kitswálé Gíká mílèsè dhi tìni. Tàko ko, akódhi nda adrè àmi ki zi file áyi Opì na, ìndì áyi m̀ilanzilanzì na dhi ǹi.

¹³ Asà dhi, mà adrè kpá àwòya ta Gíká dré tà kòndhi sè: Lókyá m̀i dré Gíká ni kúlí yìzo àma tí dhi sè dhi, m̀i ka'í tá kúlí nda ngóro kúlí mómí kya ró ko. Be ró dhi, m̀i ka'í àmikya kúlí nda ngóro kúlí Gíká àdhya ró, ngóro dré adrélé bàti dhi tìni. Dì nyànómvá dhi, kúlí nda adrè tá 'o àmi adrèbhá ka'íá dhi i léna dhi ǹi.

¹⁴ Ama ki adrúpi i, àmi ki tà atá ngóro Gíká ni Ekèlézyà Yúdáyà na adrèbhá Yésu Krísto na dhi kya tìni. Tàko ko, m̀i nya kizá àmi ki tándi ki mómí i drígá, ngóro i dré kizá nyalè Yúdà ànzì i drígá dhi tìni. ¹⁵ Yúdà ànzì nda i pfu tá Mírì Yésu dralè ngóro i dré tá profétá ki tupfélé todralè dhi tìni gò, i dré àma ki m̀i pfòzo tà tándi ró dhi áyi. Áyi ki tà kitswá Gíká mílèsè àlomvá ko. I adrè ru pfu mómíyá tífi dhi íbe. ¹⁶ I adrè kpá àma ki le kikílè, mà kòlongóro Gíká ni kúlí mómíyá súrú twá ro dhi i dré ko, i kàdrèró ko dhi bvó. Asà dhi, i adrè àyi ki tàkonzì ki 'o gale àyi léna gagà. Dì, kùdù ro dhi, Gíká tadhá áyi kòmbá àyi dré dre.

Pòlò lè gòlè Tèsalòníkèbhá ki no

¹⁷ Ama ki adrúpi i, lókyá mà dré ru lanzízo àmi íbe lókyá tsá sè dhi sè dhi, àma ki ru lanzima nda tá ngbá 'i rúbhá na, togó na ko. Dì àma ki togó tá àtsi ró àmi ki tà sè gò, mà dré láti ndàzo kitswázó gòlè àmi ki no. ¹⁸ Vèsè be bí, mà lè tá gòlè àmi véna. Lavulé dhi, ma, Pòlò, má lè tá tò, dì, Sàtànà kíkí tá ína láti àma dré. ¹⁹ Tàko ko, àmi ki tándi i tà mà dré adrézó m̀i bha asà, adrézó kpá lenzélé asà dhi 'i. Àmi kpá àma ki kúlá mà dré dra àma ki drì bhàzo asà kuru àma ki Mírì Yésu kandrà, akódhi dré agòrà'a dhi 'i. ²⁰ Ayíya! Àmi mómí mà dré adrézó àma ki drì bha kuru, adrézó kpá lenzélé àyi sè dhi 'i.

3

¹ Dì mà dré tá kitswálé gòlè àmi ki nòma ko dhi ni mvo bwá ko dhi sè dhi, mà nò tá dóro ǹi, mà dré adrélé àma páti Atènyáì na dhi. ² Dì mà dré àma ki adrúpi Tímòtéyo ni múzo àmi véna kitswálé àmi ki kodzó, ìndì àmi ki tím̀bá àmi ki tà ka'íka'í na. Akódhi nda Gíká ni àziàmu mà dré adrézó Krísto ni Rúbí Tani 'o ayslè túmáni akódhi be dhi 'i. ³ Mà adrè leá dhi, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòtayí i kizá mà dré adrélé nyalè dhi dré kizílè ko. Àmi ki tándi m̀i ǹi tàlè dhi, Gíká tayí àma adrélé kizá làsú be kònzìni dhi ki nya dhi be. ⁴ Tàko ko, mà dré tá adrèrà'a àmi íbe dhi 'á dhi, mà adrè tá ngbú táá dhi, à adrè tá 'òlè àma ki m̀i pfo. Dì tà nda atá kònzìni bàti, ngóro m̀i dré nìlè be dhi tìni. ⁵ Asà dhi, lókyá má dré kitswázó gòlè àmi ki nòma ko dhi ni mvo bwá ko dhi sè dhi, má mù tá Tímòtéyo àmi véna, nìzoá ngalé m̀i adrè tròlè àmi ki tà ka'íka'í rú ng̀ini ya dhi. Má adrè tá ngá ro, dhya adrélépi mómí ki tabhì lítílè dhi ni dra àmi ki lítí gò, àzì mà dré tá 'òlè àmi kòfalé dhi dré atásázó tà tàko ró dhi sè.

Rúbi Tímòtéyo dré longólé dhi tindrì Pòlò ni togó

⁶ Di, nyànomvá dhi, Tímòtèyò agò àmi vélèsè, àmi ki tà ka'ika'í ni rúbí dóro longó àmi dré àmi ki lèlè ni tà be dre. Akódhi tà àma dré dhi, mì adrè ngbú adrélé àma ki tà kisù, adrézó lovó ìbe àma ki nòzo, ngóro mà dré kpà adrélé lovó ìbe àmi ki nòzo dhi tìni. ⁷ Di àma ki adrúpi i, àma ki togó andrì àmi ki tà ka'ika'í ni tà sè dre, tágba mà dré adrézó kizá nya lavulé dhi. ⁸ Nyànomvá dhi, àma ki lídrì agò dre, mà dré yìlè tàlè dhi, mì adrè àmi ki totó tàtà Mírì Yésu na dhi sè. ⁹ Di mà nì, mà nì àwoyá rá Giká dré tà dré 'òlè àmi dré dhi sè ngíni ya dhi ko. Tàko ko, àmi ki tà sè dhi, mà adrè lenzélé àma ki Giká kandrà lavulé. ¹⁰ Kítú be ìndì ngátsi be dhi, mà adrè akódhi ni ti lizí togó wáyi sè, kòtayíró àma gòlè àmi ki no, mà kòkítswáró tà àmi ki píbhá àmi ki tà ka'ika'í na dhi ki tímà be dhi bvó.

¹¹ Di Giká àma ki Atá ni tàndi, àma ki Mírì Yésu be dhi ì kònzì láti àma dré kitswázó ìlè àmi véna. ¹² Mírì kò'o kpà àmi ki lèlè gàlè àmi léna gagà, mì kàdréró ru le àmi kòfalèsè, adrézó kpà mónyá àruka títi dhi ki le, ngóro mà dré adrélé àmi ki le dhi tìni. ¹³ Kòtímà kpà àmi ki togó, mì kàdréró lólo, ìndì tà àko àmi rú Giká àma ki Atá kandrà, lókyá àma ki Mírì Yésu dré dra agòzo àyi mónyá lólo títi dhi ìbe dhi tú. Kàdré kònnìni!

4

Atsima ngóro dré kitswálé Giká mìlèsè dhi tìni dhi

¹ Kùdù ro dhi, àma ki adrúpi i, mà adrè àmi ki ti lizí, adrézó àmi ki kodzó Mírì Yésu ni rú sè: Ngóro mà dré tadhálé àmi dré dre dhi tìni dhi, mì kàdré atsílè ngóro dré kitswálé Giká mìlèsè dhi tìni. Tà bàti ró dhi, mì adrè atsílè làsú be kònnìni. Di nyànomvá dhi, mì kògò adrélé 'òá lizo ába drìdrì. ² Tàko ko, mì nì tà mà dré lazílè àmi dri Mírì Yésu ni rú sè dhi i be.

³ Giká adrè léá dhi, mì kàdré àmi ki fe adrélé lólo í dré. Mì kàdré di àmi ki líkí ndòtò tà sè. ⁴ Lè àmi àlo àlo títi dhi i, mì kònnì adrélé àmi ki tàndi ki rúbhá líkí dhi be, ngóro dré adrélé lólo Giká mìlèsè dhi tìni, ìndì dré kitswálé líndrì sè dhi tìni.* ⁵ Mì kòtayí àmi adrélé rúbhá lovó bha àmi kòfalèsè ngóro pàgàndò Giká ni nibhá ko dhi kya tìni ko. ⁶ Tà kòdhi sè dhi, lè dhya àlo àmi kòfalé dhi kò'o àyi adrúpi kònzì ko, ìndì kòliti akódhi àlomvá ko. Angyá ko, Mírì ni tà ño mónyá títi adrèbhá tàkònzì làsú be kònnìni dhi ki 'o dhi i dri, ngóro mà dré longólé àmi dri drìdrì dhi tìni. ⁷ Tàko ko, Giká azí àma adrélé ndòtò tà 'o dhi ko. Be ró dhi, azí ìna àma adrélé lólo í dré. ⁸ Di ásá dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà lazílé í dri kòdhi ni ga rè dhi, adrè mómí ki kúlí ga kòdhya ko. Be ró dhi, adrè ìna Giká adrélépi àyi Tirí Lólo fe àmi dré dhi ni kúlí ga kòdhya.

⁹ Kàdré ru lèma ngóro adrúpi i tìni dhi ni tà sè dhi, lè mà kòtisi tà nda àmi dré wáràgá sè ko. Tàko ko, Giká ni tàndi tadhá àmi adrélé ru le àmi kòfalèsè dhi nì. ¹⁰ Tà bàti ró dhi, mì adrè ru le àmi kòfalèsè àmi ki adrúpi títi Màkèdònìyà na dhi ìbe. Di, àma ki adrúpi i, mà adrè àmi ki kodzó, mì kògòro adrélé 'òá lizo ába drìdrì.

¹¹ Mì kàdré àmi ki fe adrélé tà kàdrìkàdrì ìbe àmi kòfalé, adrézó àmi ki tàndi ki tà no, adrézó kpà azí 'o àmi ki tàndi ki drìgá sè, ngóro mà dré lazílè àmi dri dhi tìni. ¹² Mì kàdré 'òá kònnìni dhi, àmi ki tà ni adrè dóro mónyá ka'ìbhá ko dhi i mìlèsè, ìndì mì kitswá adrélé ngá zi mómí i tí ko.

Yésu ni agòma, ìndì mónyá ka'ìbhá dhi ki ngàma dràdrà 'àsè dhi

¹³ Àma ki adrúpi i, kàdré mónyá dràbhá dre dhi ki tà sè dhi, mà lè mì kàdré tà nìma ko na ko, adrélé kpà kizá ro ngóro mónyá tà mì bhàzo dhi àko dhi i tìni ko. ¹⁴ Tàko ko, mà ka'í tàlè dhi, Yésu drà gò, dré ngàzo dràdrà 'àsè dhi 'í. Di mà adrè kpà ka'í tàlè dhi, Giká ni mónyá títi Yésu ni ka'ìbhá gò ì dré todràzo dhi ki tngá dràdrà lèsè, ngóro dré Yésu ni tingálé dràdrà lèsè dhi tìni. ¹⁵ Mà adrè tà Mírì dré tadhálé àma dré dhi ki ta àmi dré kòdhya: Àma dra adrèbhá dhu rè lídrì ìbe kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú dhi i, mà kitswá ìlè drìdrì mónyá dràbhá dre dhi i kandràna ko. ¹⁶ Tàko ko, à ni lúlúgyá ga, ángéló ki kàdrì dré kúlí yòzo gò, Giká ni góká vòzo gò, Mírì ni tàndi dré asizó bhù lèsè. Di mónyá Krísto ni ka'ìbhá gò ì dré todràzo dhi ì dré ngàzo dràdrà 'àsè 'íká. ¹⁷ Àmvolásá dhi, Giká dré àma dra adrèbhá dhu rè lídrì ìbe dhi ki tingázó kímólé àyi ìbe ndùrùku na, àma títi mà kòkisúro ru Mírì be kurú na. Di mà ni adrè tùmání Mírì be kóná yèsè kólyá. ¹⁸ Di ásá dhi, mì kàdré ru kodzó àmi kòfalèsè kúlí kòdhi i sè.

5

Kítú Mírì Yésu dré dra agòzo dhi

* 4:4 4:4 A kitswá kpà kúlí tsilè Giríkì ti sè kònnì ki ladzá kònnìni: «Lè àmi àlo àlo títi dhi i, mì kònnì tókò mòlè dhi be, ngóro...»

¹ Ama ki adrúpi ĩ, kàdré lókyá ki tà sè kítú ĩbe dhi, lè mà kòtisi tà nda àmi dré wárágá sè ko. ² Tàko ko, àmi ki tándi mà nì dóro tàle dhi, kítú Mírì dré dra agòzo dhi nì atsá ngóro kùgú dré adrélé atsálé ngátsi sè dhi tìni dhi. ³ Lókyá mómndí ĩ dré adrérà'a tàá dhi «Tà títí dhi ĩ kàdríkàdrì, ìndì kírì!» dhi 'á dhi, tà dra àyi ki tà pfulèpi dhi nì atsá àyi rú ngbó ró, ngóro mvaaswa dré adrélé atsálé tòkò 'a be dhi rú ngbó ró dhi tìni. Dì àyi ki àlo kitswá ìna lapalé tà nda silésè ko.

⁴ Dì, àmi, àma ki adrúpi ĩ, àmi àmikya tìnìmvá na ko, kítú nda kòkìró àmi kùgú àdhya tìni ko. ⁵ Tàko ko, àmi títí dhi ĩ ànzi ngádra àdhya 'i, ìndì ànzi kítú àdhya 'i. Ama ànzi tìnìmvá àdhya 'i ko, ìndì ngátsi àdhya 'i ko. ⁶ Asà dhi, mà kàdré adrélé ayí na mómndí àruka ĩ tìni ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya tàmgá dri, adrélé àma ki tà kisùle dhi ki líkí. ⁷ Angyá ko, mómndyá adrèbhá ayí ko dhi ĩ adré ayí ko ngátsi sè. Mómndyá adrèbhá wá tsi dhi ĩ adré kpà wá tsi ngátsi sè. ⁸ Dì, mà dré adrélé mómndyá kítú àdhya 'i dhi sè dhi, lè mà kàdré àma ki tà kisùle dhi ki líkí. Lè mà kàsó àma rú àma ki tà ka'ika'í lèle be, ngóro aya asólé àma agá kitswázó àma ki líkí dhi tìni. Mà kàsó kpà àma dri tà mà dré adrézó m̀ bha adrízó asà dhi, ngóro kátabhulá aya ró asólé àma dri dhi tìni. ⁹ Tàko ko, Giká zì àma kitswálé ayí kombà kisú kòdhya ko. Be ró dhi, zì àma kitswálé lídrì kóná vésè kólyá dhi nì kisú àma ki Mírì Yésu Krísto sè kòdhya. ¹⁰ Krísto nda drá àma ki tà sè, kitswálé mà kàdré gba lídrì ro yà, kó ngalè mà kòdrá yà dhi, mà kàdréró lídrì ĩbe tùmáñí akódhi be be dhi bvó. ¹¹ Dì asà dhi, mà kàdré ru kodzó, adrélé kpà ru tìmbà àmi kòfalésè àmi ki tà ka'ika'í na, ngóro m̀ dré adrélé 'òle dhi tìni.

Tà tàle kùdù ro Tèsalònìkèbhá ki kodzózó dhi ĩ

¹² Ama ki adrúpi ĩ, mà adré àmi ki tì lízì, mà kàdréró àmi ki drì kobhá Mírì nì àzì na dhi ki líndrì bha. Tàko ko, àyi nda ĩ adré àzì 'o landèzo àmi kòfalé, adrézó kpà àmi ki kodzó. ¹³ M̀ kàdré àyi ki tà bha kuru lèle na, àzì ĩ dré adrélé 'òle nda nì tà sè. M̀ kàdré kpà tà kàdríkàdrì ĩbe àmi kòfalé.

¹⁴ Ama ki adrúpi ĩ, mà adré àmi ki kodzó, mà kàdréró mómndí tòbvo ró dhi ki bí se, adrézó mómndí tìrì ró dhi ki kodzó, adrézó kpà mómndí tà ĩbe yàyà dhi ki ledé. M̀ kàdré àmi ki togó vwàvwà tadhá mómndyá títí dhi ĩ véna. ¹⁵ M̀ kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòlogóro tà kònzi tà kònzi 'òle í rú dhi tì ko. Be ró dhi, mà kàdré ngbú tà dóro nda 'òle àmi kòfalésè, ìndì mómndyá àruka títí dhi ĩ véna.

¹⁶ M̀ kàdré ngbú adrélé lenzélé, ¹⁷ adrézó tà zì Giká tì landé àko ró, ¹⁸ adrézó àwòyà ta akódhi dré tà títí ĩ sè. Tàko ko, tà nda kòdhi ĩ tà Giká dré adrélé lèle m̀ kò'o Yésu Krísto na dhi 'i.

¹⁹ M̀ kòkìdrá àtsí Tírì Lólo àdhya ko. ²⁰ M̀ kàyízè kpà tà mómndí ĩ dré adrélé longólé pròfètá kya tìni dhi ĩ ko. ²¹ M̀ kàdré tà títí dhi ki tabhì, adrézó tròle tà dóro ĩ rú. ²² M̀ kàdré àmi ki líkí tà kònzi ki kárá títí dhi ki tà sè.

²³ Nyànomvá dhi, Giká adrélèpi tà kàdríkàdrì fe dhi nì tándi kò'o àmi atsálé lólo kitswálé títí í m̀lèsè. Kàdré kpà àmi ki lídrì líkí wáyi, àmi ki togó ĩbe ìndì àmi ki rúbhá ĩbe, mà kàdréró tà àko àmi rú kítú àma ki Mírì Yésu Krísto dré dra agòzo dhi tú. ²⁴ Giká adrélèpi àmi ki àzì dhi kitswá adrélé ka'ìle togó wáyi sè, ìndì a nì tà nda ki 'o nì.

²⁵ Ama ki adrúpi ĩ, mà kàdré kpà tà zì Giká tì àma dré be.

²⁶ M̀ kòfè mòdo àma ki adrúpi títí dhi ĩ dré, adrézó ru kamú àmi kòfalésè àyi ĩbe lèle sè. ²⁷ Má adré àmi ki kodzó Mírì nì rú sè, mà kònàro wárágá kònìdhi àma ki adrúpi títí dhi ĩ dré.

²⁸ Ama ki Mírì Yésu Krísto nì togó tani kàdré àmi ĩbe!

Wárágà Pólò dré tisile Tèsàlòníkèbhá i dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile mónyá ka'ìbhá Tèsàlòníkè na dhi i dré dhi ni rì 'i. Wárágà kònìdhi léna dhi, akódhi adré àwoyá ta Giká dré Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'í ni tà sè ìndì àyi ki lèlè sè, tágba à dré adrézó àyi ki m̀ pfo lavulé gò, ì dré adrézó kizà nya dhi. Adré kpà gòlè Yésu ni agòma ni tà tadhá àyi dré, ngóro dré tá tadhálé àyi dré àyi wárágà ni àlo léna dhi t̀nì. Tàko, móndí àruka ì adré tá taa àyi dré kinzò sè dhi, kítú Yésu dré dra agòzo dhi atsa dre. Dì Pólò adré àyi ki lotó, adrézó taa àyi dré dhi, lè móndí zyandre dhi ì kòlìgì rè zya Giká rú gò, agó drìkònzì liyì ro dhi dré apfòzo 'íká gò, Yésu kàgòro ndò. Adré d̀ àyi ki kodzó, ì kàdréro àyi ki totó tātá, adrélé tròle tà dré tadhálé àyi dré dhi i rú.

Adré kpà àyi ki kodzó, ì kòtayíró àyi adrélé tòbvo ró ko. Be ró dhi, ì kàdré àzì 'o ngóro dré tá 'òlè àyi kòfalé dhi t̀nì, ìndì ì kòtayí àyi adrélé landèle tà dóro 'òma sè ko.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Awoyá fèma Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'í ni tà sè dhi (1:3-12)
- 3) Tà tadhálé Yésu ni agòma ni tà dri dhi (2:1-17)
- 4) Tà zìma Giká tí dhi, ìndì àzì 'òma (3:1-15)
- 5) Mòdo kùdù (3:16-18)

Mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, tùmání Silà ìbe ìndì Tímòtéyo be dhi i, mà adré wárágà kònìdhi ni t̀sì Ekèlézyà Tèsàlòníkè na dhi dré, àmi adrébhá Giká àma ki Atá àdhya ró ìndì Mírì Yésu Kristo àdhya ró dhi i dré. ² Giká àma ki Atá i Mírì Yésu Kristo be dhi ì kòbhá àyi ki togó tani àmi rú, ìndì ì kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré!

Tèsàlòníkèbhá ki tà ka'ìka'í, ìndì tàbvò Giká dré dra tàlè gyàgya lókyá kùdù sè dhi

³ Ama ki adrúpi i, lè mà kàdré ngbú àwoyá ta Giká dré àmi ki tà sè. Tà nda kòdhi gyàgya, tàko ko, m̀ adré Giká ni ka'í togó wáyi sè adrézó lile ába drìdrì. Àmi títi, m̀ adré kpà ru le àmi kòfalésè adrézó lile ába drìdrì. ⁴ Tà nda sè dhi, mà adré àmi ki tà ta dri be kuru Ekèlézyà Giká àdhya i kòfalésè. Mà adré taa àyi dré dhi, m̀ adré Giká ni ka'í, adrézó togó tsi, tágba à dré adrézó àmi ki m̀ pfo lavulé gò, m̀ dré adrézó kizà nya dhi.

⁵ Tà nda kòdhi ì adré tadhá dhi, Giká adré tàbvò ta gyàgya. Tàko ko, kizà m̀ dré adrélé nyàlè kòdhi i sè dhi, Giká ni àmi ki 'o kítswalé àyi Opì m̀ dré adrézó kizà nya àsà dhi sè. ⁶ Tà bàti ró dhi, Giká gyàgya. A ni kizà logó mónyá adrébhá kizà fe àmi dré dhi i dré gò, ⁷ tà kàdrìkàdrì afèzo àma adrébhá kizà nya tùmání àmi ìbe dhi i dré. A ni 'òá kònnìni lókyá Mírì Yésu dré dra agázó bhù lèsè àyi àngéló rinyi ró dhi ìbe dhi tú. ⁸ Akódhi nda ni alì àtsì adrélépi kòlè dhi na, kítswalé tà ño mónyá Giká ni nibhá ko dhi i dri, ìndì mónyá àma ki Mírì Yésu ni Rúbí Tani gabhá 'òlè dhi i dri. ⁹ A ni tà ño àyi nda i dri gyàgya, àyi ki tupfúzó todràlè kóná vèsè kólyá, ì kàdréro vwàvwà ro Mírì rúsè, ìndì akódhi ni rinyi m̀lanzilanzì ro dhi rúsè. ¹⁰ Tà nda ni ru 'o kítú Mírì dré dra agòzo kítswalé m̀lanzilanzì kúsú lindrì be mónyá lólo títi àyi ka'ìbhá dhi i vélèsè dhi tú. Àmi ró dhi, m̀ ni adré kòkpà àyi nda i kòfalé, m̀ dré kúlì mà dré longólè àmi dré dhi ki ka'ìlè dhi sè.

¹¹ Tà nda sè dhi, mà adré tà zì àma ki Giká tí àmi dré landè àko ró, kò'oró àmi kítswalé tà i dré àmi ki azízó àsà dhi sè, ìndì kò'oró tà dóro títi m̀ dré adrélé lèlè 'òlè àmi ki tà ka'ìka'í sè dhi i kítswalé títi àyi rinyi sè. ¹² Mà adré zìá kònnìni, àma ki Mírì Yésu kòkisúro m̀lanzilanzì àmi ki tà sè, ìndì m̀ kòkisúro kpà m̀lanzilanzì akódhi léna, àma ki Giká i Mírì Yésu Kristo be dhi ki togó tani bhàlè àmi rú dhi sè.

2

Tà dra ru 'obhá drìdrì Mírì ni agòma kandrà dhi i

¹ Ama ki adrúpi i, kàdré àma ki Mírì Yésu Kristo ni agòma, ìndì àma ki ru kimoma akódhi be dhi ki tà sè dhi, mà adré àmi ki kodzó kònnìni; ² A kàdré taa dhi, Mírì Yésu ni kítú atsa dre dhi, m̀ kòtayí tà nda àmi ki drì kizá yà, kò ngalè àmi ki lindrì tigá yà dhi mbèlè ko. Gba à kàdré taa dhi, tà nda apfò Tírì Lólo vélèsè yà, móndí ki kúlì lèsè yà, kò ngalè àma ki t̀ndì ki wárágà lèsè yà dhi, m̀ kòka'í ko. ³ M̀ kòtayí àmi dhya àlo dré litilé

ndàndi tà àlo sè ko. Tàko ko, kítú nda kitswá atsálé drìdrì móndí zyandre dhi ki ligíma Giká rú dhi kandrá ko, ìndi dhya drìkònzì líyí ro dhi ni apfòma kandrá ko. Drìkònzì líyí nda, dhya adrélépi líle dràdrà kisé dhi 'i. ⁴ Akódhi nda ni ligí giká títi móndí ì dré adrézó àyi ki lindrì bha dhi íbe, ìndi ngá títi ì dré adrézó giká nda ki lindrì bha àsà dhi íbe gò, dré àyi bhàzo giká nda ì drìle títi. A ni ndàndi fi lírìlé Giká ni tẹpélò na gò, adrélé tää ngádra 'á dhi, àyi tándi ína Giká 'i.

⁵ Lókyá má dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, má tà zakó tsi tà nda àmi dré dhi 'í? ⁶ Di nyànómvá dhi, mì nì tà adrélépi drìkònzì líyí nda ni apfòma kíkí dhi adho 'i ya dhi be. Akódhi kitswá apfòle ko, tsàle lókyá ni dré dra kitswázó dhi 'á. ⁷ Tàko ko, rìnyí lùzu ró tákonzì àdhya kídho adrélé tà 'o dre. Di, dhya adrélépi rìnyí nda ni kíkí dhi ni go adrélé kíkíá, tsàle lókyá dra akódhi ni tingázó dhi 'á. ⁸ Lókyá nda sè dhi, drìkònzì líyí nda ni apfò. Di, Mírì Yésu ni akódhi ni pfu dràle àyi la'a sè, akódhi ni tà 'òzo akílé àyi atsama lagulagu ró dhi sè. ⁹ Drìkònzì líyí nda ni atsá Sàtànà nì rìnyí be, adrélé tà twátwa línriga ró ìndi kìnzó ro dhi k'obe. ¹⁰ A ni móndyá adrèbhá líle dràdrà kisé dhi ki líti tà kònzì ki kára títi dhi ì sè. Àyi nda ki todrà akílé títi, ì dré tà bàti léle ka'ile adrízó àsà ko dhi sè. ¹¹ Àsà dhi, Giká ni tà rìnyí ró dhi ni amù àyi ki líti, ì kòka'irò tà kìnzó ro dhi, ¹² í kòbhàro tà móndyá títi tà bàti gabhá gò, ì dré lenzézó tákonzì sè dhi ì dri.

Mì kàdré àmi ki totó tātā!

¹³ Di, àma ki adrúpi Mírì dré lèle ni i, lè mà kàdré ngbú àwoyá ta Giká dré àmi ki tà sè. Tàko ko, Giká kípè tá àmi kitswálé adrìlé drìdrì móndí àruka ì kandrá, Tírì Lólo dré àmi ki bhàle lólo Giká kandrá dhi sè, ìndi mì dré tà bàti ka'ile dhi sè. ¹⁴ Akódhi àzi àmi lídrì tídhí ro nda ni kisé Rúbí Tani mà dré longólé àmi dré dhi sè, mì kòkisúró àma ki Mírì Yésu Krìsto ni mìlanzilanzì be dhi bvó. ¹⁵ Di àsà dhi, àma ki adrúpi i, mì kàdré àmi ki totó tātā, adrélé tròle tà mà dré tadhálé àmi dré dhi ì rú, kàdré kúlí sè yà, kó ngalé wárágà sè yà dhi.

¹⁶⁻¹⁷ Àma ki Mírì Yésu Krìsto ni tándi ì Giká àma ki Atá be dhi ì kòtimbà àmi ki togó, rìnyí fèzo àmi dré, mì kòkitswáro ngbú adrélé tà dóro 'o, adrézó kpà kúlí dóro ta. Tàko ko, Giká nda lè àma tò gò, tà adrézó àma ki timbà nyo dhi ni afèzo àma dré tímànì tà mà dré adrézó mì bha àsà dhi be àyi togó tani sè dhi nì.

3

Pólò lizi Tèsalònìkèbhá ki ti, ì kàdréro tà zi Giká tí í dré

¹ Kùdù ro dhi, àma ki adrúpi i, mì kàdré tà zi Giká tí àma dré, Mírì ni kúlí kàdréro la'ulé líle drìdrì, ìndi móndí ì kàdréro kúlí nda ni no lindrì ro, ngóro tà nda dré adrélé àmi véna dhi tíni. ² Mì kàdré kpà tà zi Giká tí, kápáro àma móndí kònzì adrèbhá ligilé ì rú dhi ì drígàsè. Àngyá ko, móndyá títi dhi ì kitswá Giká ni ka'í ko.

³ Di, Mírì kitswá ína adrélé ka'ile togó wáyi sè. A ni àmi ki timbà àmi ki tà ka'ika'í na, adrézó àmi ki líkí Dhya kònzì ni tà sè. ⁴ Mà adrè ka'íá Mírì na tàle dhi, mì adrè tà mà dré adrélé tàle mì kò'o dhi ki 'o, ìndi mì ni go adrélé 'òá. ⁵ Mírì kàsé àmi ki togó í vélé, mì kònrò Giká nì léle bàti, adrézó kpà togó tsi, ngóro Krìsto dré adrélé àmi ki fe 'òá dhi tíni.

Azi 'òma Pólò àdhya tíni dhi

⁶ Àma ki adrúpi i, mà adrè àmi ki kodzó Mírì Yésu Krìsto ni rú sè: Mì kàdré ru su àmi ki adrúpi adrèbhá tòbvo ró, adrèbhá kpà tà mà dré tadhálé àmi dré dhi ki lebé ko dhi íbe ko. ⁷ Àmi ki tándi mì nì tàle dhi, lè mì kàdré tà 'o àmakya tíni dhi be. Àngyá ko, àma tá àmakya tòbvo ró àmi kòfalé ko. ⁸ Mà nya tá kpà dhya àlo ni ngá àngyá ko. Be ró dhi, mà 'o àmakya àzi kòkòróko landèzo kítú be ìndi ngátsi be, àma ki tà kòlanzirò àmi ki àlo dri ko. ⁹ Tágba mà dré tà adrézó rìnyí íbe kitswázó ngá zi àmi tí bwà dhi, mà zi tá ngá àlo àmi tí ko, mì kàdréro tà no àma rú gò, adrézó 'òá àmakya tíni. ¹⁰ Tàko ko, mà dré tá adrérà'a àmi kòfalé dhi 'á dhi, mà lazì tá tà àmi dri kònini: «Lè dhya adrélépi àzi le 'òle ko dhi kònya ngá ko.»*

¹¹ Mà adrè tää kònini tàko ko, mà adrè yíá tàle dhi, móndí àruka àmi kòfalé dhi ì tayí àyi adrélé tòbvo ró. Àyi nda ì adrè àzi 'o ko. Be ró dhi, ì adrè àyikya tífilé móndí ki tà ì 'àsè. ¹² Mà adrè di tà lazì móndyá làsú be kònini dhi ì dri, adrézó àyi ki kodzó Mírì Yésu Krìsto ni rú sè: Ì kàdré àzi 'o togó be lírì, adrézó àyi ki tándi k'í ngá nya kòdhya. ¹³ Di, àmi, àma ki adrúpi i, mì kòtayí àmi adrélé landèlé tà dóro 'òma sè ko.

¹⁴ Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kúlí mà dré tísile wárágà kòndhi léna dhi ki ka'í 'òle ko dhi, mì kònò akódhi nda dóro, adrézó ru su akódhi be ko, kanyò kò'oró akódhi be

* 3:10 3:10 A kònò 1 Tèsalònìkèbhá ì 4:11.

dhi bvó. ¹⁵ Dì tágba kàdré kònìni yà dhi, mì kònò akódhi àmi kí kàribhá ro ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya akódhi ní kodzó àmi kí adrúpi tìni.

Mòdo kùdù

¹⁶ Nyànomvá dhi, Mírì tà kìdrìkìdrì líyí ro dhi ní tándì kòfè tà kìdrìkìdrì àmi dré lókyá wáyì i sè, ìndì láti wáyì i sè. Mírì kàdré tùmáni àmi ìbe títì.

¹⁷ Ma, Pólò, má adré kúlì kònì kí tìsì áma tándì ní drígá sè, mòdo fèzo àmi dré. Má adré kúlì tìsì kònìni áma wárágà títì i 'ásè, tadházóá dhi, má tìsì ma.

¹⁸ Ama kí Mírì Yésu Krísto ní togó tani kàdré àmi ìbe títì!

Wárágà Pólò dré tisile Tímòtèyò dré dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile Tímòtèyò dré dhi ni àlo 'i. Tímòtèyò nda tá kàdhùrà àlo Yésu ni ka 'ilepi, angalépi bvò Asiyà àdhyà lésè dhi 'i. Akódhi ni andre tá Yúdà mvá Yésu ni ka 'ilepi dhi 'i. Atá ni tá Gírikì 'i. Pólò kipè tá akódhi adrélé áyi atsiámu ró, kàtsáro kpá áyi áziámu ki àlo ró (Tà 'òle dhi i 16:1-3). Amvolásà dhi, Pólò bhà tá akódhi adrélé Ekèlèzyà ni drì kobbhá ki àlo ró í bvò (2 Tímòtèyò 1:6).

Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisi tà kàdrìkàdrì na dhi i sè. Alo ni, adrè Tímòtèyò ni kodzó adrélé tàmgà dri mónnyá adrebhá tá Gíká ni tà tadhá kinzò sè Ekèlèzyà na dhi ki tà sè. Tàko ko, àyi nda ì adrè tá tròle titi tàko i rú, indì tábhì ki rú ki atìma rú, adrézó mónnyá ka 'lbbhá dhi ki 'o ru lanzi àyi kòfalèsè (1:4; 4:7). I adrè tá kpá làmó mòmà logá, mányàngá àruka ki nyàma be mónní í dré (4:3). Rì ni, Pólò adrè tá lazì Tímòtèyò dri Ekèlèzyà ni drì kòma ni tà sè, indì tà adrézó Ekèlèzyà ni drì kobbhá ki kipè dhi ki tà sè. Na ni, Pólò adrè Tímòtèyò ni drì ta, akódhi kàdréró Yésu Kristo ni màràbà dóro dhi ró, indì kàdréró mónnyá Ekèlèzyà le dhi ki drì ko dóro.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Ekèlèzyà ni tà, indì Ekèlèzyà ni drì kobbhá ki tà (1:3-3:16)
- 3) Tímòtèyò ni drì tàma Gíká ni àzi 'òma ni tà sè dhi (4:1-6:21)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Kristo ni àpóstolò, má adrè wárágà kònìdhi ni tisi ma. Gíká àma ki tidrìlépi dhi túmání Yésu Kristo mà dré adrézó mì bha vélána dhi be dhi, ì bhà ma adrélé àzi nda ni 'o dhi àyi. ² Má adrè tisiá mì, Tímòtèyò, àma mvá bàti tà ka 'lka'ì na dhi dré. Gíká àma ki Atá i àma ki Mírì Yésu Kristo be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani mí rú, ì kòbhà àmi kizá, indì ì kòfè tà kidrikidri mí dré!

Pólò kodzó Tímòtèyò Gíká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ki tà sè

³ Ngóro má dré tá àmi kodzólé má dré tá adrèrà'a lìle Màkèdòníyà na dhi 'á dhi tìni dhi, mí kògò adrélé Efèsò na, mí kòtáro mónní àruka adrebhá Gíká ni tà tadhá kinzò sè dhi ì dri dhi, ì kòtayì tà nda ki tadhama. ⁴ Mì kòtá kpá àyi dré dhi, ì kòtayì adrema tròle titi tàko i rú, indì tábhì ki rú ki atìma rú dhi. Angyá ko, tà nda kòdhi ì adrè káyì 'o apfòle mónní í kòfalé. I adrè àyikya mónní ki ledé Gíká ni àzi bhàle àyi drígá dhi ki 'o tà ka 'lka'ì sè dhi ko. ⁵ Má adrè tòlì kòdhi ni fe, mónní ì kàdréró ru le àyi kòfalèsè be dhi bvò. Lèle nda adrè angalé togó lólo indì dóro, adrélépi tà ka 'l túrúpfú sè ko dhi lésè. ⁶ Mónní àruka ì ku láti dóro nda 'ásè gò, ì dré àyi ki fèzo adrélé tà tàko ki titi àyi kòfalèsè. ⁷ Ayi nda ì lè adrélé tatrítrì kúlì tadhábhá i ró. Dì, ì nì àyikya tà ì dré adrélé tadhálé dhi ki àndu ko, tágba ì dré adrézó tà nda ki tadhá rìnyì sè dhi.

⁸ Mà nì tàle dhi, tatrítrì kúlì dóro dhi be, à kàdré tà 'o ngóro tatrítrì kúlì nda dré adrélé tàle dhi tìni dhi. ⁹ Mà nì kpá tàle dhi, Gíká bhà tatrítrì kúlì mónnyá gyágya dhi ì dré ko dhi be. Be ró dhi, bhà ina tatrítrì kúlì nda mónnyá adrebhá tatrítrì kúlì nda ni ño dhi ì dré, túmání mónnyá adrebhá ligílé í rú dhi ìbe, mónnyá adrebhá àyi tà ga dhi ìbe, mónnyá adrebhá tàkònzì 'o dhi ìbe, mónnyá adrebhá tà lólo ató àyi pále dhi ìbe, mónnyá adrebhá àyi lindrì bha ko dhi ìbe, mónnyá adrebhá àyi ki tibhá ki tupfú dhi ìbe, mónnyá adrebhá mónní ki tupfú todràle dhi ìbe, ¹⁰ mónnyá adrebhá ndòtò tà 'o dhi ìbe, àgo adrebhá ayilé àgo ìbe dhi ìbe, mónnyá adrebhá mónní ki lagì màràbà ro dhi ìbe, mónnyá adrebhá kinzò ta dhi ìbe, mónnyá adrebhá tà ta mónní í rú kinzò sè dhi ìbe, indì mónnyá adrebhá tà twá tadhálé tà gyágya rúsè dhi ki 'o dhi ìbe. ¹¹ Tà tadhálé gyágya nda adrè angalé Rúbí Tani mīlanzilanzì ro Gíká rúku ró dhi dré bhàle má drígá dhi lésè.

Gíká ni togó tani bhàle Pólò rú dhi

¹² Má adrè àwoyà tà àma ki Mírì Yésu Kristo dré, dré rìnyì afèle má dré adrézó àyi àzi 'o dhi sè. Akódhi nò tá ma ngóro mónní í dré kitswálé ka 'ile dhi ró gò, àma bhàzo adrélé àyi àzi 'o, ¹³ tágba atú dhi, má dré tá adrézó akódhi ni lodhá, adrézó akódhi ni mónnyá ki nù pfo, adrézó àyi ki 'o kònzì lavulé dhi. Dì, Gíká gò ina àyi togó dóro tadhá má dré, má dré tá adrélé tà nda ki 'o tà nìma ko indì tà ka 'lma ko na dhi sè. ¹⁴ Dì àma ki Mírì bhà àyi togó tani kàdrì má rú gò, àma 'òzo gàle tà ka 'lka'ì sè bí, indì lèle sè bí Yésu Kristo na.

¹⁵ Kúli kòni i, kúli bàti kitswálé ka'íle togó wáyi sè dhi 'i: Yésu Krísto alì bvò kònìdhi lé kitswálé tàkònzìbhá ki tidrí dhi bvò. Ayi nda i kòfalé dhi, ma tàkònzì liyí àyi títi dhi ki lavulépi dhi 'i. ¹⁶ Di, tà nda sè dhi, Giká bhà áma kizà, Yésu Krísto kòtadháro áyi togó vwàvwà ma tàkònzì 'òlepi lavulé nda rú, móndí tà nda ni nobhá dhi ì kòka'író akódhi gò, lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó. ¹⁷ Lindrì i m̀lanzilanzì be dhi ì kàdré Giká dré kóná vèsè kólyá! Akódhi nda Opí kàdrì adrelépi kóná vèsè kólyá, kitswálépi dràle bwà ko, ìndì kitswálé nòle bwà ko dhi 'i. Akódhi Giká 'i kalóma. Kàdré kònini!

¹⁸ Ama mvá Timótéyò, má adré ámi kodzó ngóro atú pròfétá ì dré tà longólé ámi tà dri dhi tíni, mí kàdré rò tròle tà longólé nda i rú, adrézó ádzú tà ka'íka'í ádhya ni bhu dóro. ¹⁹ Mí kàdré kpà tròle ámi tà ka'íka'í rú, adrézó ámi togó líkí adrelé dóro. Móndí àruka i bhe àyikya tà nda i ríti gò, ì dré àyi ki tà ka'íka'í tayízò arilé, ngóro bwátù àruka ì dré adrelé arilé yandre na dhi tíni. ²⁰ Ayi nda i kòfalé dhi, Iménáyò i Aligizándrè be. Má tayí àyi nda i Sàtánà drígá, ì kònìrò àyi ki tàkònzì gò, Giká ni lodhama tayízò be dhi bvò.

2

Tà zìma Giká tí mónyá títi ì dré dhi

¹ Drìdrì dhi, má adré ámi ki adrúpi ki kodzó, ì kàdré rò tà zi Giká tí mónyá títi ì dré, adrézó tongólé akódhi rú, adrézó kpà àwoyá ta akódhi dré àyi ki tà sè. ² Ì kàdré kpà tà zi Giká tí ópí ì dré, ìndì mónyá bhàle àyi drìle dhi ì dré, mà kàdré rò tà 'o togó be liri ìndì kìdrìkàdrì, adrézó tròle Giká ni tà rú, áma ki tà kàdré rò lindrì be móndí ì mùlèsè. ³ Tà nda kòdhi, tà dóro kitswálépi Giká áma ki tidrílepi dhi mùlèsè dhi 'i. ⁴ Akódhi adré leá dhi, mónyá títi dhi ì kòkisúró lídrì kóná vèsè kólyá dhi, adrézó kpà tà bàti ni. ⁵ Tàko ko, Giká ngbà 'í àlo kwákwa. Dhya adrelépi àyi totò tà 'o móndí ki kòfalé 'á Giká be dhi kòkpà àlo kwákwa. Akódhi nda Yésu Krísto atsálépi móndí ro dhi 'i. ⁶ Akódhi fè tà àyi tàndi ngóro làgí kàdrì fèle mónyá títi dhi ki apázò tàkònzì lèsè dhi tíni. 'O tà tà nda lókyá kitswálépi dhi sè, tadházóá dhi, Giká adré leá dhi, mónyá títi dhi ì kàdrì. ⁷ Tà nda sè dhi, Giká bhà ma adrelé àyi tà longólépi ró ìndì àpòstolò ro, má kàdré rò tà bàti adrézó Krísto ni ka'í dhi ni tadhá mónyá sùrú twá ro dhi ì dré. Kòdhi má adré tà bàti ta kòdhya, má tà kìnzó ko.

Ago ki tà tòkó íbe Ekèlézyà na dhi

⁸ Má adré di leá dhi, ágo títi àrà títi ì 'àsè dhi ì kàdré tà zi Giká tí, adrézó drígá da kurú na akódhi véna togó lólo sè, togóaswa àko, ìndì káyi àko.

⁹ Má adré kpà leá dhi, tòkó ì kàdré kítá asó àyi rú tógyá sè, àyi ki làsú kàdré rò dóro móndí ì mùlèsè, ngóro dré kitswálé àyi ki lindrì sè dhi tíni. Ì kàdré àyi ki 'o avélé drìbhí títi sè yà, óró sè yà, màykà ì sè yà, kó ngalè kítá làgi ró dhi ì sè yà dhi ko. ¹⁰ Be ró dhi, ì kàdré àyi ki 'o avélé tà dóro ì dré adrelé 'òle dhi ì sè, ngóro dré kitswálé tòkó adrebhá táá dhi ì adré tròle Giká ni tà rú dhi ì sè dhi tíni.

¹¹ Lè tòkó ì kàdré tà nda nìle togó be liri ìndì ànzimvá kya tíni. ¹² Má ka'í tòkó ì kàdré tà tadhá dhi ko, ìndì ì kàdré ágo ì drìle dhi ko. Di ì kàdré tà yi kírì. ¹³ Tàko ko, Giká bhà tá Adámá 'íká, gò dré gòzo Evà ni bha ndò. ¹⁴ Sàtánà lítí tá kpà Adámá kòdhya ko. Be ró dhi, tòkó tayí ìna ì Sàtánà dré lítilé dhi nì gò, dré Giká ni tòli ǹzó. ¹⁵ Di, tágha dré adrézó kònini dhi, tòkó ki adré ànzi ki ùma sè, ì kàdré tròle àyi ki tà ka'íka'í rú, lèle rú, tà lólo rú, ìndì tà 'òma tógyá sè dhi rú dhi.

3

Ekèlézyà ni drì kòbhá ki tà

¹ Kúli kòni i, kúli kitswálé ka'íle dhi 'i: Dhya ángùdhi adrelépi lovó íbe adrézó Ekèlézyà ni drì kòlepi ró dhi, adré ázi dóro le 'òle dhi kòdhya. ² Di adré leá dhi, Ekèlézyà ni drì kòlepi kàdré móndí adrelépi tà àko í rú dhi 'i. Akódhi kàdré agó tòkó íbe àlo kwákwa dhi 'i. Kàdré móndí adrelépi àyi tà kisùle dhi ki líkí, adrelépi tà 'o tógyá sè, ìndì kitswálépi lindrì sè dhi 'i. Kàdré móndí adrelépi móndí ki ka'í dòle í véna togó dóro sè dhi 'i, ìndì móndí tà nìlepi tadhále dóro dhi 'i. ³ Kàdré wá tsìlepi ró ko, làpùbhá ro ko, ìndì lawàbhá ro ko. Be ró dhi, kàdré ìna móndí adrelépi togó íbe yàya dhi 'i. Kàdré kpà làfa lovó bhàlepi ró ko. ⁴ Kòni adrelépi mónyá àyi tàndi ni dzó lé dhi ki drì ko dóro dhi be. Kòni kpà adrelépi àyi ànzimvá ki líkí dóro, ì kàdré rò àyi kúli yi lindrì sè. ⁵ Angyá ko, dhya àlo kòni mónyá àyi tàndi ni dzó lé dhi ki drì kòle dóro ko dhi, a ni kitswálé Ekèlézyà Giká ádhya ni líkí ngíni? ⁶ Lè akódhi kàdré móndí Yésu ni ka'ílepi tídhí ro dhi 'i ko, kàtsáro drìkàdrì ro gò, akódhi ni tàbvò tázò Dzàborò ádhya tíni ko. ⁷ Lè akódhi ni tà kàdré dóro mónyá ka'íbhá ko dhi ì mùlèsè, à kòkìswáwó tà kanyò ro dhi ni bha akódhi rú ko, kòla'író kpà bà Dzàborò dré tapélé dhi sílé ko.

Ekèlèzyà ni tà likíbhá ki tà

⁸ Kàdré Ekèlèzyà ni tà likíbhá ki tà sè dhi, adrè kpà leá dhi, àyi nda ì kàdré mómí kitswábhá lindrì sè dhi 'i. Ì kàdré túrúpúbhá ì ró ko, wá tsíbhá ì ró ko, ìndì láfa ndabhá túrúpú sè dhi ì ró ko. ⁹ Be ró dhi, ì kàdré àyikya tròle tà bàti lùzu ró ì dré ka'ile dhi rú togó lólo sè. ¹⁰ Lè à kàdré rè zyà àyi ki tabhì 'íká, di à kòkísú tà àlo àyi rú ko dhi, à kògòró àyi ki bha adrélé àzi 'i. Ekèlèzyà ni tà likíbhá ì ró ndò.

¹¹ Kàdré àyi ki tòkò ki tà sè dhi, adrè kpà leá dhi, àyi nda ì kàdré mómí kitswábhá lindrì sè dhi 'i. Ì kàdré mómí ki rú tabhá kónzi dhi ì ró ko. Be ró dhi, ì kàdré àyikya mómí adrèbhá àyi ki tà kiséle dhi ki líkí dhi 'i, ìndì mómí kitswále ka'ile tà títi ì sè dhi 'i.

¹² Lè Ekèlèzyà ni tà líkílépi kàdré agó tòkò íbe àlo kwákwá dhi 'i. Kòní adrélé àyi ànzímá ki drì ko dóro, mómnyá títi àyi tàndi ni dzó lé dhi íbe dhi be. ¹³ Ekèlèzyà ni tà likíbhá ì kàdré àyi ki àzi 'o dóro dhi, ì ni lindrì kiséle mómí ì mílèsè ìndì Gíká mílèsè. Ì ni kpà adrè àyi ki totó tàtá àyi ki tà ka'ika'í dri Yésu Krísto na.

Tà lùzu ró mà dré ka'ile dhi

¹⁴ Má adrè tà kòdhi ki tsì mí dré, gba má dré adrézó mǐ bha tsázo mí véna mbèlè dhi. ¹⁵ Di, má kòtígí tà dhi, mí ni níá dhi, mómnyá Gíká ni sùrú ro dhi ì kàdré tà 'o àyi kòfalèsè ngáni ya dhi be. Sùrú nda, Ekèlèzyà Gíká lídrì ro dhi àdhyá 'i, ìndì dzópá tà bàti dré adrézó àyi totó dríá dhi 'i. ¹⁶ Lè mómnyá títi dhi ì kòní tàle dhi, tà lùzu ró mà dré ka'ile dhi tà kàdrì lavúlè dhi 'i dhi be:

Krísto apfò tá mómí ro gò,

Tírí Lólo dré akódhi ni tadházó mómí gyágya ró.

Dré agázó ángéló ì mi gò,

à dré akódhi ni tà longózó sùrú títi ì 'ásè.

Mómí bvò dri dhi ì dré akódhi ni ka'izo gò,

Gíká dré akódhi ni dòzo mbàle mílanzilanzì na.

4

Tà tadhále kinzò sè dhi ì

¹ Tírí Lólo adrè tàá ngádra 'á dhi, lókyá kùdù sè dhi, mómí àruka ki àyi ki tà ka'ika'í tayí, adrézó tatsilé tírí adrèbhá mómí ki líti dhi ì vèsè, adrélé tròle tà tírí kónzi ì dré adrélé tadhále dhi ì rú. ² Tà adrélé tadhále lású be kòníni dhi ì adrè apfòle kinzòbhá adrèbhá tà 'o túrúpú sè dhi ì vèlèsè. Àyi nda ì tayí àyi ki togó abilé ngóro aya bhàle kàle àtsì na dhi tìni gò, ì dré gòzo vèlè àyi ki tàndi ki tàkònzì ni ko. ³ Ì adrè lámó logá mómí ì dré, adrézó kpà mányangá àruka ki nyàma logá àyi dré. Tàkò Gíká bhà tà mányangá nda mómnyá adrèbhá àyi ka'í, adrèbhá kpà tà bàti ni dhi ì dré nyàle àwoyá tàma sè. ⁴ Tàko ko, ngá títi Gíká dré bhàle dhi ì dóro. Adrè di leá dhi, à kògá ngá nda ki àlo ko. À kàdré di be ngá títi dhi ki ka'í nyàle àwoyá sè. ⁵ Àngyá ko, à adrè ngá nda ki bha lólo Gíká kandrà akódhi ni kúlí sè, ìndì tà zìma akódhi tí dhi sè.

Yésu Krísto ni àzi 'òlepi dóro dhi

⁶ Mí kòtadhá tà nda kòdhi ì àma ki adrúpi ì dré dhi, mí ni adrè Yésu Krísto ni àzi 'òlepi dóro dhi ró. Mí ni kpà tadhá dhi, mí lí'wá tà bàti mí dré ka'ile dhi na, ìndì tà dóro tadhále mí dré lebèle dhi na dre. ⁷ Mí kàdré títi tàko adrèbhá lindrì fe Gíká dré ko dhi ki ga rè. Mí kàdré mína àmi fe atsálé rinyi ró adrema tròle Gíká ni tà rú dhi sè. ⁸ Dhyá ki rúbhá fèma atsálé rinyi ró dhi dóro tsá. Di, adrema tròle Gíká ni tà rú dhi ìndì ìndì dóro lavúlè tà títi dhi ì sè. Tàko ko, dhyá adrélépi tròle Gíká ni tà rú dhi kiséle ìndì tà Gíká dré lazilé lídrì àndrò kòníndhi ni tà sè dhi ì dre. A ni kòkpà tà lazilé lídrì adrélépi àlile dhi ni tà sè dhi ki kiséle.

⁹ Kúlí kòdhi ì, kúlí bàti kitswále ka'ile togó wáyi sè dhi 'i. ¹⁰ Di àsà dhi, mà adrè àzi kòkòróko 'o adrézó landèle, mà dré adrélé mǐ bha Gíká lídrì ro dhi véna dhi sè. Akódhi nda dhyá adrélépi mómnyá títi dhi ki tídrí dhi 'i, lavúlè dhi, dhyá adrélépi mómnyá adrèbhá àyi ka'í dhi ki tídrí dhi 'i.

¹¹ Lè mí kàdré tà nda kòdhi ki tadhá mómí ì dré, adrézó àyi ki kodzó adrélé tà nda ki 'o. ¹² Mí kòtayí mí dhyá àlo dré nòle mómí tàko ró àmi kàdhúra ni tà sè dhi ko. Di, mí kàdré mína tà dóro 'o, mómnyá ka'ibhá dhi ì kàdréró tà no mí rú, adrézó 'oá mína tìni kúlí tàma na, atsimá na, lèle na, tà ka'ika'í na, ìndì tà lólo 'òma na. ¹³ Mí kàdré àmi fe adrélé Gíká ni Kúlí na àyi kandrà, adrézó àyi ki kodzó, adrézó kpà àyi ki tadhá, tsàle lókyá má dré dra tsázo dhi 'á. ¹⁴ Mí kòbhe tà tani Tírí Lólo dré fèle mí dré profétá ki kúlí sè, bhàgo Ekèlèzyà àdhyá ì dré drígá bhàrà'a mí dri dhi 'á dhi ko. ¹⁵ Mí kàdré àmi fe adrélé tà nda kòdhi ki 'o togó wáyi sè, mómnyá títi dhi ì kàdréró noá dhi, mí adrè líle drìdrì àmi tà ka'ika'í na dhi. ¹⁶ Mí kàdré sùle àmi tàndi rú, ìndì tà mí dré adrélé tadhále

dhi i rú landè àko ró. Tàko ko, mí kàdré 'òá kònìni dhi, mí ni àmi tándi ni tidrí, adrézó kpà mónnyá adrèbhá àmi yi dhi ki tidrí.

5

Timòtèyò ni drì tàmà mónnyá ka'ìbhá dhi ki tà sè dhi

¹ Mí kòtá tà màlìga i dri kúli aswaaswa sè ko. Be ró dhi, mí kàdré mína àyi ki kodzó ngóro àmi atá i tìni. Mí kàdré kàdhúra ká 'o ngóro àmi adrúpi i tìni. ² Mí kàdré kpà tòkò màlìga ká 'o ngóro àmi andre i tìni, adrézó kyánzi ká 'o togó be lólo ngóro àmi amvúpi i tìni.

Tàyítòkò ki tà

³ Lè mí kàdré tàytòkò adrèbhá móndí àko dhi ki lindri bha, adrézó àyi ki líkí. ⁴ Di, tàytòkò àlo dhi kàdré ìna ànzi ìbe yà, kó ngalè toyó ìbe yà dhi, lè àyi nda i kòni rè zyà adrélé tà 'o àyi ká tà ka'ìka'í sè, adrézó àyi ká tándi ká sùrú ká líkí, adrézó tà logó àyi ká tìbhá i dré àyi ká tábhí ìbe, ngóro àyi nda i dré tá 'òle àyi dré dhi tìni. Tàko ko, tà nda tà dóro kitswálépi Giká mìlèsè dhi 'i. ⁵ Tàyítòkò adrélépi kalóma bàti dhi adré àyi m̀ bha Giká véna, adrézó tà zi akódhi tí, adrézó tongólé rúá kítú be ìndi ngátsi be landè àko ró. ⁶ Di, tàytòkò adrélépi tatsilè àyi tándi ni lovó 'obe dhi drá ìna dre, tágba dré adrézó lídrì ìbe dhi. ⁷ Mí kòlazi tà nda kòdhi i mónnyá ka'ìbhá i dri, à kòkìswáró tà kònzi ta àmi ká àlo rú ko. ⁸ Dhya àlo kàdré sùle àyi sùrú i rú ko, lavúlé dhi, mónnyá àyi tándi ni dzó lé dhi i rú ko dhi, akódhi nda gá àyi tà ka'ìka'í dre. Akódhi kònzi mónnyá ka'ìbhá ko dhi ká lavú.

⁹ Kìtswázó tàytòkò àlo dhi ni rú bha tàytòkò àruka adrélé ledélé dhi kya i kòfalé dhi bvó dhi, lè akódhi nda ni kóná kòlavú nyadhì-na, ìndi kàdré tòkò adrélépi tá agó àlo kwákwa dhi àdhya 'i.* ¹⁰ Adré kpà lèá dhi, tà akódhi dré 'òle dhi i kàdré dóro móndí i mìlèsè. Kòdhi adré táá dhi, akódhi tòkò adrélépi tá àyi ànzimv́á ká líkí dóro, adrélépi móndí ká ka'í dòle i véna togó dóro sè, adrélépi tà 'o mónnyá ka'ìbhá i dré àyi ká màràbà tìni, adrélépi móndí kizà ro dhi ká ledé, adrélépi kpà àyi fe tà dóro ká kára títi dhi ká 'o dhi 'i.

¹¹ Di, kàdré ìna tàytòkò kyánzi ró dhi ká tà sè dhi, mí kòbhà àyi nda ká rú tàytòkò àruka kya i kòfalé ko. Tàko ko, àyi ká lovó rúbhá àdhya kòlavú àyi ká lovó adrézó tròle Kristo rú dhi dre dhi, i ni lèá gòle lámó na. ¹² Di i ni àyi ká tándi ká 'o tàbvó tàle, i dré mònndrà i dré tá síle drìdrì dhi ni nòle dhi sè. ¹³ Kòdhi ìbe dhi, i ni ru su adrélé tòbvo ró, adrélé tatsilè móndí ká dzó i 'ásè. Ngbà 'i kòdhi ko, i ni kpà atsá tòkò adrèbhá tà tákò ká ta, adrézó tífíle móndí ká tà i 'ásè, adrézó kúli kitswábhá tàle ko dhi ká ta dhi i ró. ¹⁴ Di àsá dhi, má adré tàytòkò kyánzi ró dhi ká drì ta, i kògòro mòle, adrélé ànzi tí, adrézó àyi ká dzó ká tà líkí, i kòfèro látú àyi ká kàribhá dré àyi ká rú tázò kònzi dhi ko. ¹⁵ Tàko ko, àyi ká àruka i ku látú dóro 'ásè gò, i dré dhèzo Sàtánà bvó.

¹⁶ Di tòkò àlo Yésu ni ka'ìlepi dhi kàdré tàytòkò ìbe àyi sùrú lé dhi, kàdré àyi ká ledé. Kòtayí àyi ká tà lanzile Ekèlèzyà dri ko, Ekèlèzyà kòkìtswáró tàytòkò adrèbhá kalóma bàti dhi ká ledé kòdhyà be dhi bvó.

Bhàgo ki tà

¹⁷ Kàdré bhàgo adrèbhá Ekèlèzyà ni drì ko dóro dhi ká tà sè dhi, à kàdré àyi nda ká lindri bha vèsè be rì. Lavúlé dhi, à kàdré 'òá kònìni àyi adrèbhá àyi ká fe adrélé Giká ni kúli longó, adrézó kpà akódhi ni tà tadhá dhi i dré. ¹⁸ Tàko ko, Giká ni Kúli adré táá dhi: «Tí dré adrèrà'a lò'wa ató zìle dhi 'á dhi, à kòdrò tí ni ngá nyàle dhi ni logázó drá ko,» ìndi «Lè dhyà àzì 'òlepi dhi kònya àyi landè.»[†] ¹⁹ Mí kòyi tà adrélé tàle bhàgo àlo rú dhi ko, móndí rì yà kó ngalè na yà tà nda ni nobhá mì sè dhi i kàdré táá àyi ko dhi.[‡] ²⁰ Dhya àlo kàdré tàkònzì 'o dhi, mí kòtadhá tàkònzì nda drá mónnyá ka'ìbhá títi dhi i kandrá, mónnyá àruka títi dhi i kàdréro ngá ro tàkònzì 'òma sè.

²¹ Má adré àmi kodzó Giká i kandrá, Yésu Kristo be, ìndi ángélo Giká dré kípèle dhi ìbe: Mí kàdré tà nda kòdhi ká 'o, adrézó móndí ká no twátwa ko. Mí kàdré kpà móndí kípèkípè ko. ²² Mí kòbhà drìgá móndí dri, akódhi ni bhàzo twá Mírì ni àzì 'o dhi mbèlè ko. Mí kòfì kpà móndí ká tàkònzì na ko. Di, mí kàdré mína àmi tándi ni líkí adrélé lólo.

²³ Àmi 'a ni tà sè, ìndi àmi rúbhá dré adrélé drá ro rá dhi sè dhi, mí kàdré ngbà 'í yí mvu kòdhyà ko. Mí kàdré kpà vínò mvu tsà be.

²⁴ A kítswá móndí àruka ká tàkònzì no ngádra 'á, àkò à tà rè àyi ká tàkònzì nda ká tàbvó ko dhi 'á. Di, à ni kó móndí àruka ká tàkònzì no àmvolásá. ²⁵ Kòkpà kòdhi tìni, à kítswá

* **5:9** 5:9 A kítswá kpà kúli tísile Gíríkí ti sè kòni ká ladzá kònini: «...kòlìkí i ngbà 'i agó dré tà mòle dhi dré.» † **5:18** 5:18 A kòno kpà Dùtèrònómè 25:4; 1 Kòrìntòbhá i 9:9; Mátáyò 10:10; Lúkà 10:7. ‡ **5:19** 5:19 A kòno Dùtèrònómè 19:15.

tà dóro mǒndí ì dré adrélé 'òle dhi ki no ngádra 'á. Ndàndì tà dóro adrélé nòle ngádra 'á ko dhi ì kítswá àyi ki zu bwà ko.

6

Màràbà kì tà

¹ Kàdré mǒndyá ka'ìbhá adrebhá màràbà ro dhi kì tà sè dhi, ì kàdré àyi kì mírì kì no ngóro mǒndí kítswábhá lindrì wáyi sè dhi ì ró, à kòkítswáro tà ta kǒnzi Gíká rú ko, ìndì tà mà dré adrélé tadhálé dhi ì rú ko. ² Àyi kì mírì ì kàdré mǒndí ka'ìbhá dhi 'ì dhi, ì kótayì àyi nda kì lindrì bhàma, ì dré adrélé àyi kì adrúpi 'ì Krísto na dhi sè ko. Be ró dhi, ì kàdré àyikya àzì 'ò àyi dré dóro lavulé. Tàko ko, mírì ì dré adrélé àzì 'ò àyi dré nda ì, mǒndyá ka'ìbhá ì dré adrélé lèlè tò dhi 'ì. Mí kàdré tà nda kòdhi kì tadhá mǒndí ì dré kòdha, adrélé àyi kì kodzó adrélé tà nda kì 'ò.

Gíká nì tà tadhama kinzò sè dhi, ìndì làfa lovó bhàma

³ Dhya àlo kàdré Gíká nì tà tadhá kinzò sè, adrélé tròle àma kì Mírì Yésu Krísto nì kúlì bàti dhi ì rú ko, adrélé kpà tròle tà tadhálé lindrì fèzo Gíká dré dhi ì rú ko dhi, ⁴ dhya nda mǒndí drìkàdrì ro, tà nùlèpi àlomvá ko dhi 'ì. Akódhi lovó kǒnzi ìbe adrélé tà kayì mǒndí àma rú dhi ìbe dhi, tà nda kòdhi adrélé mǒndí kì 'ò adrélé lovó kǒnzi bha àyi kǒfalèsè, adrélé lawàle, adrélé ru lodhá, adrélé ru no mǐ kǒnzi sè, ⁵ adrélé kpà tà kayì àyi kǒfalèsè landè àko ró. Mǒndyá lāsú be kǒnini nda kì tà kúsíkúsú abiabì gò, ì dré tà bàti tayízò. Ì adrélé kúsú dhi, adrema tròle Gíká nì tà rú dhi láti adrélé ngá kúsú àsà dhi 'ì.

⁶ Tà bàti ró dhi, mà kàdré tròle Gíká nì tà rú, adrélé lenzélé ngá mà dré adrélé ába dhi kì sè dhi, mà kúsú àmakya ngá làgì be kàdrì dhi dre. ⁷ Tàko ko, mà atásà bvò kǒnìndhi 'á drígálé sè. Mà nì kpà go pfòle 'àsà drígálé sè. ⁸ Dì mà kàdré ngá nyàle dhi ìbe, adrélé kpà kítá asólé àma rú dhi ìbe dhi, mà nì lenzé àsà. ⁹ Dì, mǒndyá adrebhá láti nda atsázò ngábhá ì ró dhi ì adrélé àyikya dhèlè tà adrélépi mǒndí kì tabhì dhi na. Ì adrélé kpà àyi kì 'ò la'ìlè àyi kì lovó kǒnzi azaaza ró dhi ì silé gò, lovó nda ì dré adrélé àyi kì dri lile àyi kì abiabì kúsú dràdrà be. ¹⁰ Tàko ko, làfa lovó ìna tà kǒnzi kì kára títi dhi kì kómvo 'ì. Mǒndí àruka adrebhá làfa lovó bha dhi ì tayì àyi lile vwàvwà ro àyi kì tà ka'ìka'ì rúsè gò, ì dré adrélé kizà nya lavulé.

Tìmòtèyò nì drì tàma

¹¹ Dì, mǐ mǒndí Gíká àdha ró nì, mǐ kàdré mína lapalé tà nda kòdhi ì silésè títi. Mí kàdré láti nda adrélé tà gyàgya 'ò, adrélé tròle Gíká nì tà rú, adrélé Gíká nì ka'ì togó wáyi sè, adrélé àmì lèlè tadhá, adrélé àmì togó tsi, ìndì kpà àmì togó yàya tadhá. ¹² Mí kàdré àdzú tà ka'ìka'ì àdha nì bhu dóro. Mí kòru lídrì kóná vèsè kólyá Gíká dré àmì azizò kúsú dhi ngbì, ngóro mí dré tà mí dré ka'ìle dhi nì longólé mǒndí bǐ dhi ì kandrá dóro dhi tǐni. ¹³ Mǎ adrélé àmì kodzó Gíká adrélépi lídrì fe ngá títi ì dré dhi mílèsè, ìndì Yésu Krísto tà ì dré ka'ìle dhi nì longólépi Pótìyò Pilátò kandrá dóro dhi mílèsè, tàzoá dhi: ¹⁴ Mí kàdré tòlì fèlè mí dré kòdhi kì 'ò togó lólo sè ìndì tà àko mí rú, tsàle kítú àma kì Mírì Yésu Krísto dré dra agózo dhi tú. ¹⁵ Gíká nì Yésu Krísto nda nì 'ò agòle lókyá ì dré bhàle dhi sè dhi nì. Akódhi nda Gíká rúko ró dhi 'ì, Opí kàdrì àlo kwákwa dhi 'ì, opí títi dhi kì Opí 'ì, ìndì mírì títi dhi kì Mírì 'ì. ¹⁶ Akódhi dhya àlo kwákwa kítswálépi dràle ko, ìndì adrélépi adrélé ngádra kítswázò tsàle ànyi làgá bwà ko dhi na dhi 'ì. Akódhi dhya mǒndí àlo dré nòle rè ko, ìndì kítswalé nòle bwà ko dhi 'ì. Lindrì ì rinyì be dhi ì kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kǒnini.

Ngábhá kì tà

¹⁷ Kàdré mǒndyá ka'ìbhá ngábhá ro bvò kǒnìndhi lé dhi kì tà sè dhi, mí kàdré àyi nda kì kodzó, ì kàdréro drìkàdrì ro ko. Ì kàdré kpà àyi kì mǐ bha ngá adrebhá gile ko dhi ì dri ko. Be ró dhi, ì kàdré àyi kì mǐ bha Gíká adrélépi ngá títi kì afè àma dré adrélé lenzélé àsà dhi véna. ¹⁸ Mí kàdré tàà àyi dré dhi, ì kàdré tà dóro 'ò, adrélé ngábhá ì ró tà dóro nda kì 'òma sè. Ì kàdré kpà gánzi ró adrélé àyi kì ngá lanzì mǒndí ì dré togó dóro sè. ¹⁹ Ì kàdré 'òà kǒnini dhi, ì nì ngá làgì be kàdrì kítswábhá akilé bwà ko dhi kì lokó àyi dré lókyá adrélépi alilè dhi sè, ì kòkísúro lídrì bàti dhi be dhi bvò.

Pólò nì kúlì kùdù

²⁰ Tìmòtèyò, mí kàdré tà Gíká dré bhàle mí drígá dhi kì líkì dóro. Mí kògà kúlì tàko adrebhá lindrì fe Gíká dré ko dhi ì, tùmání tà kinzò ro adrebhá ligilé tà bàti rú dhi ìbe. A dré tà nda kì zì «tà nǐnǐ», dì, tà nda ì àyikya kinzò tà 'ì. ²¹ Mǒndí àruka tabhá dhi ì kúsú tà nǐnǐ nda dre dhi, ì tayì àyi vwàle àyi kì tà ka'ìka'ì rúsè vwàvwà.

Gíká nì togó tani kàdré àmì ìbe!

Wárágà Pólò dré tisile Tímòtéyò dré dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngàlè drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile Tímòtéyò dré dhi ni rì 'i. Wárágà kònìdhi lèna dhi, Pólò adrè Tímòtéyò, áyi àziàmú ro dhi ni tímà akódhi ni tà ka'ika'í na. Adré akódhi ni kodzó, kògòró adrélé Rúbí Tani longó, adrézó Gíká ni tà tadhá, adrézó àzi bhàlè í drígá dhi ni 'o kitswálé títi (2:2; 4:2, 5). Adré kpà tàà dhi, Tímòtéyò kàdré kizà ka'í nyàlè ngóró sódá dóro Yésu Krísto àdhyà tìni (1:8; 2:3; 4:5).

Pólò adrè Tímòtéyò ni bí se, kàdréro áyi líkí kúlí tàko ìndì títi tàko ki tà sè, ìndì káyi azaaza adrèbhá mómí ki drì kizá dhi ki tà sè (2:14-18; 2:23; 4:4). Kàdré di be tròlè Gíká ni Kúlí rú, ìndì Gíká ni tà tadhálé gyágya dhi i rú (1:13; 2:15; 3:14-17; 4:2).

Kùdù ro dhi, Pólò adrè tàà dhi, Tímòtéyò kàdré tà í dré nòlè Pólò rú dhi ki lebè: tà dré tadhálé dhi i, akódhi ni atsimá, akódhi ni tà ka'ika'í, akódhi ni togó vvwàwà, akódhi ni lèlè, akódhi ni togó tsimá, tsàlè kizà dré nyàlè dhi i (1:13; 3:10-11).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi ki atìma

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Tímòtéyò ni kodzoma àzi bhàlè akódhi drígá dhi ni 'o dhi (1:3-2:13)
- 3) Tímòtéyò ni drì tàma (2:14-4:5)
- 4) Tà nòlè Pólò rú dhi i (4:6-18)
- 5) Mòdo kùdù (4:19-22)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Yésu Krísto ni àpóstolò, má adrè wárágà kònìdhi ni tisi má. Gíká bhà ma adrélé àpóstolò ro ngóró í dré lèlè dhi tìni, má kàdréro lídrì dré lazilé Yésu Krísto na dhi ni tà longó mómí í dré be dhi bvó. ² Má adrè tisiá mi, Tímòtéyò, àma mvá má dré lèlè tò dhi dré. Gíká àma ki Atá i àma ki Mírì Yésu Krísto be dhi i kòbhà àyi ki togó tani mí rú, i kòbhà àmi kizà, ìndì i kòfè tà kàdrìkàdrì mí dré!

Pólò kodzó Tímòtéyò àzi bhàlè akódhi drígá dhi ni 'o togó wáyi sè

³ Má adrè àwòyà tà Gíká dré àmi tà sè. Gíká nda Gíká má dré adrézó tà ni ni 'o togó lólo sè ngóró àma tábhí í dré tá 'òlè dhi tìni dhi 'i. Má dré adrèrà'a tà zi akódhi tí dhi 'á dhi, má adrè àmi tà kisù kítú be ìndì ngátsi be landè àko ró. ⁴ Má kàdré àmi mündra ni tà kisù dhi, ma lovó íbe tò àmi nòzo, àma togó kògaró arí sè bí be dhi bvó. ⁵ Má nì tàlè dhi, mí adrè Gíká ni ka'í togó wáyi sè dhi be, ngóró àmi dèdè Lówisi dré tà ka'ile drìdrì dhi tìni, ìndì àmi andre Yùnìkè dré kpà ka'ile dhi tìni. Má adrè ka'íá dhi, mí kpà mína tà ka'ika'í lású be àyikya tìni dhi íbe mí lèna. ⁶ Tà nda sè dhi, má adrè àmi kodzó, mí kògòró tà Gíká dré bhàlè mí lèna àyi togó tani sè, má dré drígá bhàrà'a mí dri dhi 'á dhi ni 'o atsalé àtsi ró. ⁷ Tàko ko, Tírì Gíká dré bhàlè àma lèna dhi adrè àma ki togó 'o adrélé tiri ró ko. Be ró dhi, Tírì nda adrè ina àma ki togó 'o gàlè rìnyí sè bí ìndì lèlè sè bí. Adré kpà àma ki 'o adrélé tà 'o tógyá sè.

⁸ Adré di léá dhi, mí kàdré kanyò ro àma ki Mírì ni tà longoma sè ko. Mí kàdré kpà kanyò ro ma, akódhi ni mómí 'ile bádzó lé dhi ni tà sè ko. Be ró dhi, mí kàdré mína kizà ka'í nyàlè túmání má be Rúbí Tani ni tà sè, rìnyí Gíká dré adrélé fèlè dhi sè. ⁹ Gíká nda tídrì àma, àma ki azizó adrélé mómínyá lólo ina i ró dhi ni. 'O tá tà nda kònini tà dóro mà dré 'òlè dhi i sè ko. Be ró dhi, 'o tá kònini ngóró í dré kisùlè 'òlè kíno lèsè àyi togó tani sè dhi tìni. Bvó ni bhàma kandrà dhi, kisù tà àyi togó tani tadhálé àma dré Yésu Krísto na. ¹⁰ Di nyànómvá dhi, tadhá àyi togó tani nda àma dré Yésu Krísto àma ki tídrìlépi dhi ni atsama sè dre. Akódhi nda 'o dràdrà ni rìnyí akilé gò, láti adrézó lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisú ásá dhi ni tadházó ngádra 'á Rúbí Tani sè. ¹¹ Rúbí Tani nda ni tà sè dhi, Gíká bhà ma adrélé àyi tà longólépi ró, àpóstolò ro, ìndì àyi tà tadhálépi ró. ¹² Tà nda sè dhi, má adrè kizà nya kòdhi tìni. Di, ma mána kanyò àko, má dré nìlè má ka'í àdhi 'i ya dhi be dhi sè. Má adrè kpà ka'íá dhi, akódhi nda rìnyí íbe kitswázó tà í dré bhàlè má drígá dhi ni líkí tsàlè kítú tàbvó tàzo dhi tú.*

¹³ Mí kàdré tà má dré tadhálé gyágya mí dré yìlè dhi ki lebè kòdhyà, adrézó tròlè àmi tà ka'ika'í rú, ìndì lèlè Yésu Krísto na dhi rú. ¹⁴ Mí kàdré tà dóro bhàlè mí drígá dhi ni líkí, Tírì Lólo adrélépi adrélé mí lèna dhi ni rìnyí sè.

* 1:12 1:12 A kitswá kpà kúlí tisile Giríkí ti sè kòni ki ladzá kònini: «...akódhi nda rìnyí íbe kitswázó tà má dré bhàlè í drígá dhi ni líkí tsàlè kítú tàbvó tàzo dhi tú.»

¹⁵ Ngóro mí dré ñile be dhi tîni dhi, mónnyá ka ìbhá títi angábhá bvò Asíyà àdhyá lésè dhi ì tayí ma adrélé kalóma. Ayi nda ì kofalé dhi, Fígélò ì Èrè mògéné be. ¹⁶ Dì, Mírì kòtadhá áyi togó dóro mónnyá títi Onèsifórò ni dzó na dhi ì dré, dré áma togó tindrìle rá dhi sè, ìndí dré tá adrélé kanyò ro áma nyírì kì tà sè ko dhi sè. ¹⁷ Lókyá akódhì nda dré atsázó Rómá 'a dhi sè dhi, ndà tá ma lovó sè gò áma kisúzó. ¹⁸ Dì Mírì kòtadhá áyi togó dóro akódhì dré kítú tabvò tázo dhi tú. Mí ñì akódhì ndà tá láti áma ledézó má dré tá adrérà'a Efésò na dhi 'á ngíni ya dhi be.

2

Sòdà dóro Yésu Krísto àdhyá

¹ Dì áma mvá, mí kàdré rînyi ró Gíká ni togó tani bhàle mí rú Yésu Krísto na dhi sè. ² Tà mí dré yìle má tí móndí bí dhi ì kandrá dhi ì, mí kàdré tà nda kì tadhá tayíle móndí mí dré kítswálé ka'ìle dhi ì dré, àyi nda ì kòkítswáro kpà tà nda kì tadhá móndí àruka ì dré be dhi bvò. ³ Mí kàdré kizà ka'ì nyàle tùmáni má be, ngóro sòdà dóro Yésu Krísto àdhyá tîni. ⁴ Dhya adrélépi sòdà àzì 'o dhi adrè ìna mí bhe tà bvò kòndi àdhyá ì dri ko, ì kòkítswáro áyi kàdrì áyi bhàlepi àzì nda mi dhi ñì togó 'o kìnìlé be dhi bvò. ⁵ Kòdhi ìbe dhi, dhya adrélépi angú ra dhi kítswá ìna làgì kisú ko, kàdré angú nda ñì ra ngóro angú ñì tòlì dré adrélé tàle dhi tîni ko dhi. ⁶ Adré kpà leà dhi, dhya áyi fèlepi amvú 'a dhi kòkísú rè zyà lánnyá lokólé drìdrì dhi ñì. ⁷ Lè mí kàdré tà má dré adrélé tàle kòdhi kì kisú dóro gò, Mírì kòfèro mí dré tògyá tà nda kì àndu ñìzo títi.

⁸ Mí kàdré Yésu Krísto angálépi Dàwidí ñì sùrú lésè, ngàlepi kpà dràdrà 'àsè dhi ñì tà kisú kòdhyá, ngóro Rúbí Tani má dré adrélé longólé dhi dré adrélé tàle dhi tîni. ⁹ Rúbí Tani nda ñì tà sè dhi, má adrè kizà nya, tsàle byá áma 'ìrà'a nyírì sè drìkònzì liyí tîni dhi 'á. Dì, à kítswá Gíká ñì kúlí 'ì nyírì sè bwà ko. ¹⁰ Asà dhi, má adrè tà títi dhi kì mvo mónnyá Gíká dré zìle dhi kì tà sè, ì kòkísúro kpà lídrì kóná vèsè kólyá dhi m̀lanzìlanzì be Yésu Krísto na be dhi bvò.

¹¹ Kúlí kòni ì, kúlí kítswálé ka'ìle dhi 'ì:
Mà kòdrà tùmáni Yésu be dhi,
mà ñì kókpà adrè lídrì ìbe tùmáni akódhì be.
¹² Mà kàdré togó tsi kizà na dhi,
mà ñì kókpà òpì nya tùmáni akódhì be.
Mà kògà akódhì dhi,
akódhì ñì kókpà áma kì ga.
¹³ Mà kàdré móndí kítswábhá adrélé ka'ìle dhi 'ì ko dhi,
akódhì ngbú dhya kítswálépi adrélé ka'ìle togó wáyi sè dhi 'ì,
tàko ko, akódhì kítswá ìna áyi tàndi ñì ga ko.

Gíká ñì àzì 'òlepi dré kítswálé ka'ìle dhi

¹⁴ Lè mí kàdré tà nda kòdhi kì 'o agalé mónnyá ka ìbhá dhi ì léna. Mí kàdré kpà àyi kì kodzó Gíká kandrá, ì kàdrérò tà kayí áyi kòfalésè kúlí kì tà dri ko. Tà kayikayí lasú be kòníni dhi kítswá tà dóro 'o àlomvá ko. Be ró dhi, adrè ìna mónnyá adrèbhá tà nda kì yì dhi kì drì kizà. ¹⁵ Mí kàdré tà títi dhi kì 'o kítswázo ámi fe Gíká dré ngóro móndí dré kítswálé ka'ìle dhi ró. Mí kàdré kpà akódhì ñì àzì 'o kanyò àko, adrèzó akódhì ñì kúlí tà bàti àdhyá ñì tadhá gyágya. ¹⁶ Mí kàdré kúlí tàko adrèbhá lídrì fe Gíká dré ko dhi kì ga. Tàko ko, mónnyá adrèbhá kúlí tà kòníni dhi ì adrè àyikya wvèle Gíká ñì tà rúsè vwáwvá. ¹⁷ Ayi kì tà tadhálé dhi ì adrè móndí kì 'o kònzì, ngóro làzì dré adrélé atsílè rúbhá nya dhi tîni. Ayi nda ì kofalé dhi, Ìmènyáyo ì Filétò be. ¹⁸ Ayi nda ì ku láti tà bàti àdhyá 'àsè dre. Ì adrè tàá dhi, ngangá dràdrà 'àsè dhi ñì tà lavú dre. Ì adrè dí móndí àruka kì tà ka'ìka'ì kizà àsà. ¹⁹ Tágbá kòníni dhi, dzópá Gíká dré bhàle dhi adrè ìna áyi totò tàtà. A tsìsì kúlí kòni ì dzópá nda rú kòdhyá: «Mírì ñì mónnyá adrèbhá ìna ró dhi ì be,* ìndí «Lè mónnyá títi adrèbhá tàá dhi, àyi móndí Mírì àdhyá 'ì dhi, ì kòtayí tà kònzì 'òma.»

²⁰ Dzó kàdrì dhi léna dhi, ngá ledélé órò sè ìndí àrèzá sè dhi ì be, tùmáni ngá ledélé fa sè ìndí Kìni sè dhi ìbe. Ngá ledélé órò sè ìndí àrèzá sè nda ì ngá adrèzó tà 'o àsà lídrì sè dhi 'ì. Ngá àruka nda ì kó ngá adrèzó tà 'o àsà lídrì àko dhi 'ì. ²¹ Dhya ángùdhi áyi fèmvélépi tàkònzì títi ì lésè dhi ñì adrè ngá adrèzó tà 'o àsà lídrì sè dhi 'ì. Akódhì nda fè ì adrélé lólo Mírì dré kítswázo tà dóro 'o ì sè. Akódhì gànzi ró tà dóro títi dhi kì 'o.

²² Lè mí kàdré lapalé lovó kònzì kàdhurá kya ì silésè. Mí kàdré láti nda adrèzó tà gyágya 'o, adrèzó Gíká ñì ka'ì togó wáyi sè, adrèzó ámi lèle tadhá, adrèzó tà kìdrìkìdrì bha móndí ì kofalé. Mí kàdré tà nda kì 'o tùmáni mónnyá títi adrèbhá liyílè Mírì rú togó

* 2:19 2:19 A kòno Ngá nàma 16:5.

lóló sè dhi íbe. ²³ Mí kàdré káyi azaaza ró ìndì tògyá àko dhi ki ga. Tàko ko, mí nǐ tàle dhi, tà nda ì adrè mǒndí ki 'o lawàle àyi kǒfalésè dhi be. ²⁴ Adré làá dhi, màràbà Mírì àdhyà kàdré lawàle mǒndí íbe ko. Be ró dhi, kàdré ína àyi togó dóro tadhá mǒndyá títi i véna. Kòní adrélé tà tadhá dóro dhi be. Kàdré kpà tà mvo togó vwàvwà sè. ²⁵ Kàdré mǒndyá adrèbhá ligílè í rú dhi ki lotó togó yàà sè. Adhi nǐ nà, Gíká nǐ láti fe àyi dré àyi ki togó ladzázó gò, tà bàti nizo dhi. ²⁶ Í kò'o kòníni dhi, ì nǐ go tà nǐ kisùle dóro gò, ì dré lapázó bã Dzàborò dré tapélè àyi dré dhi silésè. Angyá ko, akódhi nda ru tà àyi, àyi ki 'òzo tà ì dré lèlè ì kò'o dhi ki 'o.

3

Tà lókyá kùdù àdhyà i

¹ Lè mí kòní tà kòníndhi dóro: Lókyá kùdù sè dhi, tà kòkòròko lavúlè dhi ki dra atsa. ² Tàko ko, mǒndí ki adrè àyi ki tàndi ki le kòdhyà. I nǐ adrè làfa lovó bha, adrézó àyi ki afà, adrélé drìkàdrì ro. I nǐ adrè Gíká nǐ lodhá, adrézó ligílè àyi ki tibhá ì rú, adrézó àwoyá nǐ tàle ko, adrézó tà lóló ató àyi pálé. ³ I nǐ adrè lèlè àko, adrézó mǒndí ki tàkonzì tri ko, adrézó mǒndí ki rú ta kònzì. I kítswá àyi ki tàndi ki lovó mvo ko, adrézó tà 'o kà'wá àtrá kya tíni, adrézó tà dóro ga. ⁴ I nǐ adrè mǒndí ki lefè kàribhá ì drígá, adrézó tà 'o swà ro, adrézó àyi ki tà bha kuru, adrézó àyi ki tàndi ki lovó le Gíká nǐ lavú. ⁵ I nǐ su ngóro mǒndí adrèbhá tròle Gíká nǐ tà rú dhi ì tíni. Di, ì nǐ àyikya Gíká nǐ rinyí gágá. Mí kàdré di ru su mǒndyá lásù be kòníni dhi íbe ko.

⁶ Ayi nda ki àruka ì adrè tífíle dzó ì 'asè túrúpú sè, adrélé tòkò kítswálé litílè mbèlè dhi ki lití. Tàko ko, tòkó nda ì ga àyikya tàkonzì sè bí gò, ì dré adrézó tatsílè lovó kònzì twátwa dhi ki 'obe. ⁷ I adrè ngbú tà nda nìle, di, ì kítswá àyikya tà bàti nǐ ka'íle bwà ko. ⁸ Mǒndyá nda ì adrè ligílè tà bàti rú, ngóro Yánè ì Yàmbéré be dhi ì dré tá ligílè Mósè rú dhi tíni.* Ayi ki tà kisùkisù abíabí gò, àyi ki tà ka'íka'í dré atsázó tà tàko ró. ⁹ Di, ì kítswá àyikya gòle lile drìdrì ko. Tàko ko, à nǐ àyi ki azaaza no ngádra 'á, ngóro Yánè kya Yàmbéré be dhi tíni.

Tímòtèyò nǐ drì tàma

¹⁰ Di, mí ró dhi, mí lebè mína ma, tà má dré tadhálè dhi ki nizo dóro dre. Mí nǐ kpà áma atsimá, tà má dré lèlè 'òle dhi, áma tà ka'íka'í, áma togó vwàvwà, áma lèlè, áma togó tsíma, ¹¹ áma mǐ pǒma, ìndì kizá títi má dré nyàle dhi ì be. Mí nǐ kpà tà atsábhá má rú gò áma mǐ pǒzo Atiyókíyá na, Ikòniyò na, ìndì Lísitrá na dhi ì be. Di, Mírì apá ína ma tà títi nda ì lésé.† ¹² Tà bàti ró dhi, à nǐ mǒndyá títi adrèbhá leá tròle Gíká nǐ tà rú Yésu Kristo na dhi ki mǐ pfo. ¹³ Di, mǒndyá kònzì adrèbhá mǒndí ki lití dhi ki adrè velé tàkonzì 'o lizo ába drìdrì. I nǐ adrè mǒndí ki lití, adrézó kpà àyi ki tayí adrélè litílè.

¹⁴ Di, mí ró dhi, mí kàdré mína tròlè tà mí dré yìle gò ka'izoá bàti dhi ì rú. Tàko ko, mí nǐ, mí yi tá tà nda ì àdhibhá ì tí ya dhi be. ¹⁵ Kódhi íbe dhi, kidhólé ámi anzi lésè dhi, mí nǐ Gíká nǐ Kúlí lóló dhi dóro. Kúlí nda nǐ kítswá tògyá fe mí dré adrízó ásà, mí dré Yésu Kristo nǐ ka'íle dhi sè. ¹⁶ Tàko ko, tà títi tisile Gíká nǐ Kúlí na dhi ì apfò akódhi nǐ tàndi silésè. Tà tisile nda ì dóro adrézó mǒndí ki tadhá, adrézó àyi ki tàkonzì tadhá àyi dré, adrézó àyi ki lotó, adrézó àyi ki kodzó adrélè atsílè tà gyágya na, ¹⁷ mǒndyá Gíká àdhyà ì kòkítswá ró títi, adrélé kpà gánzi ró tà dóro títi dhi ki 'o.

4

¹ Má adrè ámi kodzó Gíká mǐlèsè ìndì Yésu Kristo mǐlèsè. Yésu nda dhya dra mǒndyá títi lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi ki tàbvó tàlepi, ì dré dra agòrà àyi Opì na dhi 'á dhi 'i. ² Mí kàdré Gíká nǐ kúlí longó mǒndí ì dré, kàdré gba lókyá dóro sè yà, kó ngalè lókyá kònzì sè yà dhi. Mí kàdré mǒndí ki tàkonzì tadhá àyi dré, adrézó àyi ki lotó, adrézó àyi ki kodzó togó vwàvwà sè ìndì tà tadhálè gyágya dhi ì sè. ³ Tàko ko, lókyá adrélèpi alilè dhi sè dhi, mǒndí ki Gíká nǐ tà tadhálè gyágya dhi ki ga. I nǐ tà tadhábhá bí dhi ki kimó àyi làgàsè, adrélé tà ì dré adrélè lèlè yìle dhi ki tadhá, ì kòkítswá àyi ki tàndi ki lovó 'o be dhi bvó. ⁴ I kítswá àyi ki bíbhálè ga tà bàti véna ko. Be ró dhi, ì nǐ àyikya àyi ki bíbhálè ga títi tàko ì véna. ⁵ Di, mí ró dhi, mí kàdré mína ámi tà kisùle dhi ki líkí tà títi ì sè. Mí kàdré kizá ka'í nyàle, adrézó Rúbí Tani longó, adrézó àzi Gíká dré bhàle mí drígá títi nǐ 'o kítswálè títi.

⁶ Tàko ko, má ró dhi, má fè áma lídrì wáyi Gíká dré mòbòmà ro dre. Lókyá má dré dra lizo dhi atsa kpà ànyi dre. ⁷ Má bhu mána àdzú dóro, angú ràzo tsàle kùdù nǐ na

* 3:8 3:8 «Yánè ì Yàmbéré be» kòní ì rú Yúdà ànzi ì dré tá fèle Ezepétò ì kòdzógó ì dré dhi 'i. A kòndò Pǒma 7:11, 22. † 3:11 3:11 A kòndò Tà 'òle dhi ì 13; 14.

dre. Má su áma tà ka'ika'í rú. ⁸ Di nyànomvá dhi, à zù kùlá tà gyăgya àdhya adrélé áma letè. Di Mírì dra móndí ki tàbvó tàlepi gyăgya dhi ni kùlá nda ni afè má dré, kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi nì. A kítswá feá ngbà 'í má dré kalóma ko. A ni kókpà feá mónďyá títi adrébhá áyi agòma letè lovó sè dhi i dré.

Pólò ni kùlí kùdù

⁹ Mí kò'o tà títi dhi i alizo má véle mbèlè. ¹⁰ Tàko ko, Démà lè tá ína tà bvò kòndi àdhya i tò gò, áma tayízó adrélé kalóma, lizo Tèsàlònìkè na. Kùrèsékè lè ína Gálàtíyà na, ìndì Tìtò lè ína Dàlàmatíyà na. ¹¹ Tayí ngbà 'í Lúkà kònwa má làga kòdhyà. Di mí kàdri Márokò alizo akódhi be. Tàko ko, akódhi nda ni kítswá drígá bha má véle àzi sè. ¹² Má mù Tíkìkò Efésò na. ¹³ Mí dré adrérà'a 'òle alìle dhi 'á dhi, mí kàdó kòtì má dré tayíle Kàrúpò véna Trówà na dhi alizo ába be. Mí kàlì kpà áma búkù íbe, lavulé dhi, búkù kìnì sè dhi i.

¹⁴ Alìgìzàndrè adrélépi tóká líyí ro dhi 'o ma kònzi lavulé. Mírì ni tà logó akódhi dré tà dré 'òle dhi i tí dhi nì. ¹⁵ Mí kòlìkì mína mí akódhi sè. Angyá ko, akódhi ligí áma íbe kùlí má dré adrélé longólé dhi kì tà sè tà tàndi ró.

¹⁶ A dré tá adrérà'a áma tàbvó ta vèsè ni àlo sè dhi 'á dhi, dhya àlo alìlepi áyi totó má làga dhi tá yókódhó. Mónďyá títi dhi ì tayí ma adrélé kalóma. Gíkà kòbhà tà nda àyi rú ko! ¹⁷ Di, Mírì totó tá ína i má làga rìnyí afè má dré áyi kùlí longózó ngádra 'á dhi nì, mónďyá títi sùrú twá ro dhi ì kòyíró be dhi bvó. Di Gíkà apá ma kàmì sílèsè nì. ¹⁸ Bàti, Mírì ni áma apá tà kònzi títi 'òle má rú dhi i lèsè gò, áma 'òzo file líná áyi Opì bhù àdhyà léna. Rúku kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

Mòdo kùdù

¹⁹ Mí fè mòdo Pìrìsìkà i dré Akìlà be, ìndì mónďyá títi Onèsìfòrò ni dzó na dhi íbe. ²⁰ Erástò gò adrélé Kòrìtò na. Má tayí Tròfìmò drà ro Mìlétò na. ²¹ Mí 'o tà títi dhi i alizo kònwa lókyá kidhì àdhyà kandrà.

Yùbùlò ì fè mòdo mí dré tùmáni Púdè, Lìnò, Kàlàwùdíyà, ìndì áma ki adrúpi títi dhi íbe.

²² Mírì kàdré tùmáni mí be! Akódhi ni togó tani kàdré àmi íbe títi!

Wárágà Pólò dré tisile Títò dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisile Títò dré dhi 'i. Títò nda tá mómí Yúdá mvá ro ko Yésu ni ka'ilepi gò, dré atsázó Pólò ni àziàmú ki àlo ró dhi 'i (Gálátíyabhá i 2:1-3). Pólò tayí tá akódhi tùrù Kùrètè àdhyà na, kònòrò Ekèlézyà ki tà, bhàgo ki tobhàzo Ekèlézyà bhàandre títi i 'àsè dhi i drìle (1:5).

Pólò adrè wárágà kònìdhi ni tisi tà kàdrìkàdrì na dhi i sè. Alo ni, adrè tà lazí Títò dri tà adrèzó Ekèlézyà ni drì kòbhá ki kípè dhi ki tà sè (1:5-16). Tàko ko, mómí bí Ekèlézyà Kùrètè àdhyà na dhi ki tà tá dóro ko. Rì ni, Pólò adrè Títò ni drì ta, tà kitswábhá dré tadhálé mómí twátwa Ekèlézyà na dhi i dré dhi ki tà sè: àgo màlìga i, tòkò màlìga (kitswábhá kpà kyánzi ki tadhá dhi i), kàdhùrà i, ìndì màràbà i (2:1-15). Na ni, Pólò adrè mómíyá ka'ìbhá dhi i kàdré atsilé ngíni ya dhi ni tà tadhá Títò dré (3:1-11). Ayí nda ì kàdré tà kàdrìkàdrì bha mómí i kòfalé, adrèzó tà kitswábhá mómí ki 'o ru lanzí dhi ki ga.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi ki a'ima

- 1) Pólò ni mòdo fèma (1:1-4)
- 2) Ekèlézyà ni drì kòbhá ki tà (1:5-16)
- 3) Tà kitswábhá tadhálé mómí twátwa Ekèlézyà na dhi i dré dhi i (2:1-15)
- 4) Mómíyá ka'ìbhá dhi ki atsima (3:1-11)
- 5) Pólò ni kúli kùdù (3:12-15)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò, Giká ni màràbà, ìndì Yésu Krísto ni àpòstolò, má adrè wárágà kònìdhi ni tisi ma. Giká bhà má adrélé àzi nda ni 'o, mómíyá i dré zìle dhi i kòka'irò Yésu Krísto, tà bàti nìzo gò, adrèzó tròle Giká ni tà rú, ² ì kàdrérò mí bha lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó. Giká kitswálepí kinzò ta ko dhi lazí tá lídrì nda ni tà drìdrì bvò ni bhàma kandrá. ³ Dì lókýá dré tà bhàle dhi kòkítswá dre dhi, Giká àma ki tidrìlepí nda dré àyi kúli 'òzo apfòle ngádra 'á. Tàko ko, bhà àyi kúli nda ni longoma ni tà má drìgá, má kòlongoró ngórò dré tà tàle má kò'o dhi tìni.

⁴ Má adrè wárágà kònìdhi ni tisi mí, Títò, àma mvá bàti àma ki tà ka'ika'ì na dhi dré. Giká àma ki Atá i Yésu Krísto àma ki tidrìlepí dhi be dhi ì kòbhá àyi ki togó tani mí rú, ìndì ì kòfè tà kàdrìkàdrì mí dré!

Azì fèle Títò dré 'òle tùrù Kùrètè àdhyà na dhi

⁵ Má tayí tá mí adrélé Kùrètè na, mí kòledérò tà kitswábhá rè ko dhi i títi, bhàgo ki tobhàzo Ekèlézyà bhàandre àlo àlo títi dhi i 'àsè dhi i drìle, ngórò má dré tá lazilé mí dri dhi tìni. ⁶ Adrè leá dhi, bhàgo kàdré mómí adrélépi tà àko i rú dhi 'i. Kàdré agó tòkò ìbe àlo kwákwa dhi 'i. Akódhi ni ànzi ì kàdré mómí Yésu ni ka'ìbhá dhi 'i. Ì kàdré kpà tà kitswázó àyi ki asikì ásá dhi àko àyi rú, kàdré tà swá 'òma ni tà sè yà, kó ngalé mómí ki kúli gàma ni tà sè yà dhi. ⁷ Adrè leá dhi, Ekèlézyà ni drì kòlepi kàdré mómí adrélépi tà àko i rú dhi 'i. Tàko ko, à adrè Giká ni àzi bha akódhi drìgá kòdhyà. Akódhi kàdré drìkàdrì ro ko, kòmbá ro ko, wá tsilepi ró ko, làpfubhá ro ko, ìndì làfa ndàlepi túrúpú sè dhi ró ko. ⁸ Be ró dhi, kàdré ìna mómí adrélépi mómí ki ka'ì dòle i véna togó dóro sè, adrélépi tà dóro le, adrélépi tà 'o tògyá sè, adrélépi gyágya ìndì lólo, ìndì adrélépi àyi tàndi ni lovó mvo dhi 'i. ⁹ Kàdré tròle gígí ro kúli bàti tadhálé i dré dhi i rú, ì kòkítswáro mómí ki kodzó tà adrélé tadhálé gyágya dhi i sè, kitswázó kpà mómí adrèbhá ligilé tà nda i rú dhi ki tàkònzì tadhá àyi dré.

¹⁰ Tàko ko, mómí adrèbhá ligilé, adrèbhá tà tàko ki ta, adrèbhá kpà mómí ki lítí dhi i bí. Lavulé dhi, àyi Yúdá ànzi ì kòfalé. ¹¹ Adrè leá dhi, à kàtsú àyi ki ti. Angyá ko, ì adrè àyikya tà kitswábhá tadhálé ko dhi ki tadhá kòdhyà, kitswázó làfa kisú túrúpú sè dhi bvò. Ì adrè dì mómí dzó àruka i 'àsè dhi ki drì kizá títi. ¹² Ayi ki tàndi ki prófètá ki àlo tà dhi: «Kùrètèbhá i ngbú àyikya kinzòbhá 'i, kà'wá àtrá kònzì dhi 'i, ìndì kòvongbolobhá tòbvo ró dhi 'i.» ¹³ Tà tàle àyi rú nda kòdhi tà bàti 'i. Asá dhi, mí kàdré àyi ki tàkònzì tadhá àyi dré ngádra 'á, ì kàdrérò àyi ki totó tàtà àyi ki tà ka'ika'ì na be dhi bvò. ¹⁴ Lè ì kògò adrélé tròle títi tàko Yúdá ànzi kya i rú ko, ìndì tòlì mómíyá tà bàti gabhá rè dhi kya i rú ko. ¹⁵ Mómíyá adrèbhá togó ìbe lólo dhi i dré dhi, ngá títi dhi i lólo. Dì, mómíyá tà ka'ika'ì àko adrèbhá togó ìbe ndí ró dhi i dré dhi, ngá títi dhi i ndí ró. Angyá ko, ì tayí àyikya àyi ki togó atsálé ndí ró àyi ki tà kisúkìsù be. ¹⁶ Mómíyá lásù be kònzì nda ì adrè tàá dhi, ì nù Giká be. Dì, ì adrè àyikya akódhi ni ga tà títi ì dré adrélé 'òle dhi i sè.

Ayi nda i mónnyá adréle gale gaga dhi 'i. Ayi mónnyá adrebhá liglé, indì kitswábhá tà dóro 'o bwà ko dhi 'i.

2

Tà kitswábhá tadhále móndí twátwa Ekèlézyà na dhi i dré dhi i

¹ Di, mí ró dhi, mí kádré mína tà tadhá ngóro dré kitswále Giká ni tà adréle tadhále gyágya dhi sè dhi tñi. ² Mí kádré àgo màliga ki tadhá, ì kádréro ayi ki tà kisùle dhi ki líkí, adrézó tà 'o tògyá sè, ì kòkitswáro lindri sè. Ì kádré ayi ki totó tātā ayi ki tà ka'ika'í na, ayi ki léle na, indì ayi ki togó tsima na.

³ Kádré tòkò màliga ki tà sè dhi, mí kádré kpà ayi ki tadhá, ì kádréro atsilé ngóro móndí ayi ki febhá adréle lólo Giká dré dhi i tñi. Ì kádré móndí ki rú tà kónzi ko. Ì kótayí kpà ayi atsálé wá ni mārābā i ró ko. Be ró dhi, ì kádré àyikya tà dóro tadhá kòdhya. ⁴ Asà dhi, ì ni kitswá kyánzi ki tadhá, ì kádréro ayi ki àgo ki le ayi ki ànzimvá ìbe, ⁵ adrézó tà 'o tògyá sè, adrézó togó ìbe lólo indì dóro, adrézó ayi ki dzó ki tà líkí, adrézó drí asó ayi ki àgo i kandrā, à kòkitswáro tà tà kónzi Giká ni kúlí rú ayi ki tà sè ko.

⁶ Kádré kàdhurá ki tà sè dhi, mí kádré kpà ayi ki kodzó, ì kádréro tà 'o tògyá sè. ⁷ Mí ró dhi, mí kádré tà dóro 'o tà títi i sè, ì kádréro tà nda ki no mí rú, adrézó 'òá mína tñi. Mí kádré tà mí dré adréle tadhále dhi ki líkí, kádréro tà bàti ró kitswále lindri sè. ⁸ Mí kádré kpà kúlí tà gyágya, à kòkitswáro kúlí nda ki kayí ko, ámi kàribhá ì kádréro kanyò ro, ì dré adréle tà kónzi àko tàle àma rú dhi sè.

⁹ Kádré mārābā ki tà sè dhi, mí kádré ayi ki kodzó, ì kádréro drí asó ayi ki mírì i kandrā tà títi i sè, ayi ki tà kádréro dóro ayi ki mírì nda i mílèsè. Ì kádré kúlí tokó ayi tí ko. ¹⁰ Ì kádré kpà ayi ki ngá kugù àlomvá ko. Be ró dhi, ì kádré ayi ki tàndi ki tadhá ngóro móndí kitswále ka'ile togó wáyi sè dhi i ró, ì kádréro Giká àma ki tidrílépi dhi ni tà adréle tadhále dhi ki 'o adréle lindri ro tà títi i sè.

¹¹ Tàko ko, Giká tadhá ayi togó tani kitswázó mónnyá títi dhi ki tidrí dhi dre. ¹² Akódhi ni togó tani nda sè dhi, adré àma ki tadhá atsima twá ayi tà rúsè dhi ni ga, lovó kónzi bvò kòndi àdhya ki 'òma be, mà kádréro atsilé tògyá sè, adréle tà gyágya 'o, adrézó tròle Giká ni tà rú lókyá àndrò kòndhi sè. ¹³ Mà adré 'òá kònni, adrézó mí bha arí be, adrézó Yésu Kристо, àma ki Giká kàdrì indì àma ki tidrílépi dhi ni agòma mílanzilanzì ro dhi ni letè. ¹⁴ Akódhi nda fè áyi tàndi àma ki tà sè, kitswále àma ki apá tàkonzi títi i lèsè, indì kitswále àma ki temvé adréle mónnyá lólo ìna i ró, mà kádréro àtsi ró adréle tà dóro 'o.

¹⁵ Mí kádré tà nda kòdhi ki tadhá móndí i dré kòdhya, adrézó ayi ki kodzó, adrézó ayi ki lotó rinyí wáyi fèle mí dré dhi sè. Mí kótayí mí dhya àlo dré ayizèle ko.

3

Mónnyá ka'ìbhá dhi ki atsima

¹ Lè mí kògò adréle tàà mónnyá ka'ìbhá i dré dhi, ì kádré ayi ki bha ayi ki ópí i zàle, indì dhya bhàle ayi drìle dhi i zàle. Ì kádré ayi nda ki kúlí yi, adrézó gánzi ró tà dóro títi dhi ki 'o. ² Ì kòtā dhya àlo ni rú kónzi ko. Ì kòlawā kpà móndí ìbe ko. Be ró dhi, ì kádré ayi ki togó dóro indì yàya tadhá mónnyá títi i véna.

³ Tàko ko, wálaká dhi, àma tà kòkpà móndí azaaza ligíbhá Giká rú, ayi ki tayíbhá litflé dhi 'i. Ama tà mārābā àma ki lovó kónzi kya, indì lovó twátwa bvò àdhya kya 'i. Mà adré tà tatsilé tà kónzi 'obe, lovó kónzi bhabe, indì togó kónzi bhabe àma kòfalésè. Móndí àruka ì adré tà kpà togó kónzi bha àma rú. ⁴ Di, Giká àma ki tidrílépi dhi tadhá tà ìna áyi togó dóro áyi léle be àma dré gò, ⁵ àma ki tidrízó. Tidrí tá àma tà gyágya mà dré 'òle dhi i sè ko. Be ró dhi, tidrí ìna àma í dré àma ki kizá léle bhàle dhi sè. Tàko ko, dzì tá àma àma ki tàkonzi lèsè, àma ki tìzo tódhyá, lídrì tídhì ro dhi ni afèzo àma dré Tírì Lólo ni rinyí sè. ⁶ Dré Tírì Lólo nda ni kutúzó gale àma léna bí Yésu Kристо àma ki tidrílépi dhi sè, ⁷ kitswále àma í dré bhàle gyágya áyi togó tani sè dhi i, mà kòkísúro lídrì kóná vèsè kólyá dhi tàylè ro, adrézó àma ki mí bha ásá. ⁸ Kúlí kòdhi i, kúlí kitswále ka'ile dhi 'i. Mà adré di léá dhi, mí kádré tà kòdhi ki tadhá ngádra 'á, mónnyá Giká ni ka'ìbhá dhi ì kádréro ayi ki fe adréle tà dóro 'o. Tà nda i tà dóro lavulé kitswábhá mónnyá títi dhi ki ledé dhi 'i.

⁹ Di, mí kádré mína káyi azaaza dhi ki ga, tábhí ki rú ki atíma ìbe, lawá ìbe, indì tà kayima tátrítrí kúlí ni tà dri dhi be. Tàko ko, tà nda kòdhi i tà tàko kitswábhá móndí ki ledé bwà ko dhi 'i. ¹⁰ Dhya àlo kádré móndí ki 'o ru lanzi dhi, lè mí kòkodzó akódhi nda vèsè àlo tsàle vèsè rì. Kòyi ko dhi, mí kótayí akódhi. ¹¹ Mí ni tàle dhi, dhya lāsú be kònni dhi tayí áyi tà kisúkísú abilé dre dhi be. Tàkonzi dré adréle 'òle dhi i sè dhi, adré tà bhà áyi tàndi dri.

Pólò ni kúli kùdù

¹² Má ni Arètémà 'i yà kó ngalè Tíkíkò 'i yà dhi ni mu mí véna. Ayi nda ki àlo kòtsa dre dhi, mí kò'o tà tíí dhi i lizo áma kisú Nìkòpóli na. Tàko ko, má nò dóro ni, má dré lókyá kidhì àdhya ni letèle lavúlé kònàle dhi. ¹³ Mí kò'o tà tíí dhi i Zénà tòlí tà 'òlepi dhi ki ledézó Apólò be lile àyi ki atsi na, ngá àlo kòpiró àyi láti na ko. ¹⁴ Lè àma ki móndyá ì kònì àyi ki fèle adrélé tà dóro 'o, ì kòkìswaró ngá fe móndyá adrébhá lovó ni íbe dhi i dré, adrézó kpà lò'wa dóro 'a bí.

¹⁵ Móndyá tíí mà dré adrézó àyi íbe kònwa dhi ì fè mòdo mí dré. Mí kòfè kpà mòdo móndyá ka'ìbhá tíí adrébhá àma ki le dhi i dré.

Giká ni togó tani kàdré àmi íbe tíí!

Wárágà Pólò dré tisìle Fìlèmonà dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Pólò dré tisìle Fìlèmonà dré dhi 'i. Fìlèmonà nda tá mómí kàdrì Yésu ni ka'ilepi, adrelépi Ekèlézyà Kòlòsáyì àdhya na dhi 'i. Akódhi tá màràbà àlo rú be Onèsimò dhi ìbe. Onèsimò nda lapá tá Fìlèmonà drígàsè lile ru kisú Pólò be bàdzó na. Dì Pólò dré akódhi ni togó asézó Yésu ni ka'ì gò, dré kisùzoá dóro ni, í dré akódhi ni logólé líyí ni véna dhi.

Pólò adré dì wárágà kònìdhi ni tisì Fìlèmonà ni ti lizízó, kòtrìró áyì màràbà nda ni tàkonzì, akódhi ni ka'izo dòle ngóro áyì adrúpi Krìsto na dhi ró. Pólò adré leá dhi, Fìlèmonà kò'o tà nda kònìni ngóro tòlì bhàle í dri dhi tìni ko, be ró dhi, ngóro dré lèlè 'òle áyì lèle Krìsto na dhi sè dhi tìni.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi kì atìma

Pólò ni mòdo fèma (1:1-3)

Pólò ni àwoyà fèma Fìlèmonà ni tà sè dhi (1:4-7)

Fìlèmonà ni ti lizìma Onèsimò ni tà sè dhi (1:8-22)

Pólò ni kúlì kùdù (1:23-25)

Pólò ni mòdo fèma

¹ Ma, Pólò 'ìle bàdzó kòndi 'á Yésu Krìsto ni tà sè dhi, tùmání àma kì adrúpi Tímòtéyò be dhi, mà adré wárágà kònìdhi ni tisì mì, àma kì àziàmù Fìlèmonà mà dré lèlè tò dhi dré. ² Mà adré kpà tisiá àma kì amvúpi Apíyá dré, àma kì àdzú bhuàmù Arúkìpò dré, ìndì mómíyá Ekèlézyà àdhya adrebhá ru kímó àmì dzó na dhi í dré. ³ Giká àma kì Atá í Mírì Yésu Krìsto be dhi í kòbhà áyì kì togó tani àmì rú, ìndì ì kòfè tà kìdrìkàdrì àmì dré!

Pólò fè àwoyà Fìlèmonà ni tà sè

⁴ Lókyá má dré adrèrà'a tà zi Giká tí dhi 'á dhi, má adré ngbú adrélé àwoyà ta akódhi dré àmì tà sè, adrézó kpà tà zi akódhi tí mí dré. ⁵ Tàko ko, má adré àmì tà ka'ika'ì Mírì Yésu na dhi ni tà yì, tùmání àmì lèlè mí dré adrélé tadhálé mómíyá lólo tí Giká àdhya í véna dhi ni tà be. ⁶ Má adré dì tà zi Giká tí, àmì tà ka'ika'ì nda kàdréro lò'wa 'a bì, mí kònìrò tà tani tífí mà dré adrézó ába Yésu Krìsto na dhi í be dhi bvó. ⁷ Àma adrúpi, àmì lèlè tímà àma togó gàle arí sè bì, mí dré mómíyá Giká àdhya kì togó tindrìle dhi sè.

Pólò lizì Fìlèmonà ni ti Onèsimò ni tà sè

⁸ Asà dhi, tágba má dré tá kítswázó tòlì fe mí dré Krìsto na tà kítswálépi mí dré 'òle dhi sè dhi, ⁹ má adré màna àmì ti lizì lèlè sè. Dì, ma, Pólò màlìga ró 'ìle nyànómvá bàdzó 'á Yésu Krìsto ni tà sè dhi, ¹⁰ má adré àmì ti lizì àma mva Onèsimò ni tà sè. Tàko ko, akódhi nda atsá àma mva ró Krìsto na kònwa bàdzó 'á. ¹¹ Wáláká dhi, akódhi tà mómíyá tákò 'i mí mìlèsè. Dì, nyànómvá dhi, akódhi ína mómíyá kítswálépi àma kì ledé tùmání mí be dhi 'i.* ¹² Má adré akódhi ni logó mí véna, tágba akódhi dré adrézó àma tàndì ni togó 'i dhi.

¹³ Má lè tá tò akódhi ni kíkálé ànyì má làga kònwa, kòledéro ma àmì àrà 'a, má dré adrèrà'a bà nya Rúbì Tani ni tà sè dhi 'á. ¹⁴ Dì, má kítswá tá 'òá kònìni mí dré ka'íá àko ró ko. Be ró dhi, má adré leá dhi, mí kò'o tà dóro ngóro mí dré lèlè 'òle dhi tìni, ngóro tòlì bhàle mí dri dhi tìni ko.

¹⁵ Aruka ni, mà lanzi tá ru Onèsimò be lókyá tsá sè, mí kògòro akódhi ni kisú adrézó ába nyo be dhi bvó. ¹⁶ Nyànómvá dhi, akódhi véle ngbà 'i màràbà 'i ko. Akódhi lavú véle màràbà byá. Akódhi adrúpi má dré màna lèlè tò dhi 'i. Dì, lavúlé dhi, akódhi ni adré mómíyá mí dré dra lèlè tò dhi 'i, ìndì adrúpi mí dré dra lèlè tò Mírì na dhi 'i.

¹⁷ Dì ásà dhi, mí kàdré àma no àmì arúpi ró dhi, mí kòka'ì akódhi ngóro mí ni tà àma tàndì ni ka'ì kòdhya na tìni. ¹⁸ Akódhi kò'o mí kònzì yà, kò ngalè kàdré àmì màrì ìbe í rú yà dhi, mí kòbhà màrì nda àma rú tí. ¹⁹ Ma, Pólò, má adré kúlì kòni kì tisì àma tàndì ni drígá sè: Má ni màrì nda ni logó mí dré. Kònò má ni tá kítswá taa dhi, mí màna àma màrì ìbe mí rú, ìndì màrì nda àmì tàndì ni lídrì 'i. ²⁰ Dì àma adrúpi, má adré leá mí kò'o tà nda kòdhi mà dré Mírì ni rú sè. Mí kòtùndrì àma togó Krìsto na. ²¹ Má adré wárágà kònìdhi ni tisì mí dré, adrézó ka'íá dhi, mí ni àma kúlì ka'ì 'òle. Má nì, mí ni véle tà 'ò tà má dré adrélé zìle kòdhi ni lavú byá dhi be.

* 1:11 1:11 Rú «Onèsimò» kònìdhi adré leá tàle dhi, «dhya adrelépi mómíyá kì ledé dhi».

²² Kòdhi íbe dhi, mí kòledé àrà má dré kitswázó ayílé mí véna dhi be. Tàko ko, má adré mì bha Gíká véna, kònzíró láti má dré gòzo tsàlè àmì véna, ngóró mì dré adrélé žile akódhi tí dhi tìni.

Pólò ni kúlí kùdù

²³ Epáfúrà mà dré adrézó bã nya ába Yésu Kristo ni tà sè dhi, fè mòdo mí dré.

²⁴ Mároko, Aristárúkò, Démà, tsàlè Lúkà be, áma àžiamu ró dhi, ì fè kpà mòdo mí dré.

²⁵ Mírì Yésu Kristo ni togó tani kàdré àmì íbe!

Wárágà tisìle Èbèrè i dré dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà tisìle Èbèrè i dré dhi 'i. A nì dhya wárágà kònìdhi ni tisìlepi dhi ngalè àdhi 'i ya dhi ko. Di, à ni kitswá nòá dhi, à adrè tisíá mónnyá Yésu ni ka'ìbhá gò, ì dré adrézó kizà nya dhi i dré. A adrè di tisíá àyi nda ki kodzózó, ì kàdréró àyi ki totó tātá àyi ki tà ka'ìka'í na. A adrè kpà tadhá àyi dré ngádra 'á dhi, Yésu Kristo dhya àyi ki tidrìlépi kitswálé títì dhi 'i.

A lanzi wárágà kònìdhi 'a be rì. Alo ni, à adrè Kristo ni tà kàdrì lavulè dhi ni tadhá (1:1-10:18). A adrè tadhá dhi, akódhi Giká ni Mvágó adrélépi Giká ni tándi ni lídrì tadhá kyá í rú dhi 'i. Akódhi kàdrì pròfètà ki lavú, ángéló ki lavú, Mósè ni lavú, ìndì Yósúwà ni lavú. Akódhi kòwánà kàdrì tà tídhì Giká dré bhàle ru yizo mónní ìbe dhi ni tà sè dhi 'i. Di akódhi kàdrì kòwánà tà àku ru yizo dhi àdhya ki lavú. Akódhi ni lídrì fèle mòbòmà ro ngbà 'i vèsè àlo dhi kòkpà kàdrì, mòbòmà atú fèle vèsè be bí dhi ki lavú. Di akódhi ni kàrí kutulépi dhi sè dhi, temvé àma ki togó tàkonzi lèsè kitswálé títì, àma ki tidrízó.

Rì ni, à adrè mónnyá ka'ìbhá dhi ki kodzózó, ì kàdréró tròle àyi ki tà ka'ìka'í rú (10:19-13:19). A adrè tà ka'ìka'í mónnyá Giká àdhya atú dhi ì dré tadhálé dhi ki tà tadhá. A adrè kpà Giká adrè àma ki lotó àyi ànzi i tìni dhi ni tà tadhá. A adrè kpà taa dhi, mà kàdré àma ki mì bha Yésu dri, adrézó àma ki kisi ànyi Giká làga akódhi sè, ìndì àma ki tà ka'ìka'í sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi ki atìma

- 1) Kristo, Giká ni Mvágó adrélépi Giká ni tándi ni lídrì tadhá í rú dhi 'i (1:1-3)
- 2) Kristo kàdrì ángéló ki lavú (1:4-2:18)
- 3) Kristo kàdrì Mósè ni lavú, ìndì Yósúwà ni lavú (3:1-4:13)
- 4) Kristo kòwánà kàdrì kòwánà atú dhi ki lavulépi dhi 'i (4:14-7:28)
- 5) Tà tídhì ru yizo Kristo sè dhi kàdrì, tà àku ru yizo dhi ni lavú (8:1-9:22)
- 6) Kristo ni lídrì fèle mòbòmà ro dhi kàdrì, mòbòmà atú fèle dhi ki lavú (9:23-10:18)
- 7) Àma ki kisma ànyi Giká làga dhi (10:19-39)
- 8) Tà ka'ìka'í (11:1-40)
- 9) Giká ni ànzi ki lotoma (12:1-13)
- 10) Tà tàle mónnyá ka'ìbhá ki kodzózó dhi i (12:14-13:19)
- 11) Kúlí kùdù (13:20-25)

Giká longó àyi kúlí àyi Mvágó tí

¹ Atú dhi, Giká longó tà àyi kúlí àma ki tábhí i dré àyi pròfètà i tí, lókyá twátwa i sè ìndì láti twátwa i sè. ² Di, lókyá kùdù kònìdhi sè dhi, longó àyi kúlí àma dré àyi tándi ni Mvágó tí. Akódhi nda dhya Giká dré tá 'òle ngá títì dhi ki bha dhi 'i, ìndì dhya dré bhàle kitswálé tà títì í dré lazilé tàylé ro dhi ki kisé dhi 'i. ³ Akódhi nda adrè lagulé Giká ni tándi ni mìlanzilanzí sè. Adrè kpà Giká ni tándi ni lídrì 'o adrélé nòle kyá í rú. Adrè ngá títì dhi ki 'o adrélé ru totó àyi ki àrà i 'àsè àyi kúlí rìnyi ró dhi sè. Akódhi dré mónnyá bvò dri dhi ki temvézó àyi ki tàkonzi lèsè dhi àmvolèsè dhi, dré mbàzo lírìlé Giká múrúngú dhi ni dríagó lèsè bhù na.*

Giká ni Mvágó kàdrì ángéló ki lavú

⁴ Di Giká ni Mvágó nda atá kàdrì ángéló títì dhi ki lavú byá, ngóro rú Giká dré fèle drá dhi dré kpà adrélé kàdrì ángéló kya ki lavú byá dhi tìni. ⁵ Tàko ko, Giká tà tà tādzi tà ángéló dré ngóro dré tàle àyi Mvágó dré dhi tìni ko. Tà tà àyi Mvágó nda dré dhi:

«Mì àma Mvágó 'i.

Àndrò dhi, má ti mì ma.»[†]

Tà kpà dhi:

«Má ni mána adrè akódhi ni Atá ro.

Akódhi ni ìna adrè áma Mvágó ro.»[‡]

⁶ Kòdhi ìbe dhi, lókyá Giká dré tá adrèrà'a àyi Mvágó kàyo nda ni amù bvò dri dhi 'á dhi, tà dhi:

«Lè ángéló títì Giká àdhya ì kòbhà akódhi ni lídrì.»[§]

⁷ Kàdré ángéló ki tà sè dhi, Giká tà dhi:

* 1:3 1:3 Opí kàdrì ni dríagó lèsè dhi, àrà adrélé fèle mónní dré akódhi ni lídrì tadházó dhi 'i. † 1:5 1:5 A kònò Longó i 2:7. ‡ 1:5 1:5 A kònò 2 Sámuwélé 7:14. § 1:6 1:6 A kònò Dùtèrònómé 32:43.

«Akódhi adré áyi ángéló ki amù lyá tîni.

Adré áyi mâràbà nda ki amù àtsí làdra tîni.»*

⁸ Di, kàdré ina akódhi ni Mvá ni tà sè dhi, tà dhi:

«Á! Giká, ámi lirirà adrézó òpì nya dhi ni adré kóná vèsè kólyá.

Mí ni adré òpì nya kùtù fa adrélépi ámi tà gyágya tadhá dhi sè.

⁹ Mí lè mína tà gyágya kòdhyà gò, tà kònzì gázo gàgà.

Di ásà dhi, Giká, ámi Giká zì mí adrélé kàdrì ámi arúpi ki lavú gò,

dò kólénzè àdhyà ni dàzo mí dri.»†

¹⁰ Akódhi tà kpà áyi Mvá nda ni tà sè dhi:

«Mírì, ngá títì dhi ki kadhoma 'á dhi, mí bhà tá bvò ni pá mi.

Mí bhà tá kpà bhù i ámi tàndi ni drígá sè.

¹¹ Ngá nda ki dra akilé títì, di, mí ni mína ngbú adré be.

I ni akù kítá i tîni.

¹² Mí ni àyi ki kopá kánzò tîni.

I ni ru ladzá kítá àku dhi i tîni.

Di, mí ni mína ngbú adré ngóro mí dré adrélé dhi tîni.

Ámi kóná kitswá kpà tàdzí akilé ko.»‡

¹³ Giká tà kpà tàdzí tà ángéló àlo dré kònzìni ko:

«Mí alì lirílè áma driágo lésè,

tsàlè lókyá má dré dra ámi kàribhá ki bhàzo adrélé ámi pá zàlè dhi 'á.»§

¹⁴ Ángéló títì dhi i ngbà 'í tirí adrébhá Giká ni àzì 'o dhi 'i. Akódhi adré áyi ki amù mómnyá dra lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúbhá dhi ki ledé.

2

Tà kàdrì adrézó mómndí ki tidrí dhi

¹ Di ásà dhi, lè mà kàdré vélé tròlè tà mà dré yìlè dhi i rú wáláká ni ni lavú, mà kòkitswáro vvwàlè tà nda i rusè ko dhi bvò. ² Tàko ko, Giká 'o tà kùlì atù í dré tà longólè ángéló i tí dhi i adrélé ru totó tātā. Di dhyà ángùdhi kùlì nda ki gàlèpi 'òlè dhi kisú tá ina tà ñòlè í dri kitswálepì áyi tàkònzì sè dhi. ³ Kàdré kònzìni dhi, mà ni di àmakya lapá tàbvò tàma silésè ngínìngìni ró, mà kàdré tà kàdrì adrézó mómndí ki tidrí àndrò kòdhi ni no tà tàko ró dhi? Mírì Yésu ni tàndi longó tá rè zyà tà nda ni gò, mómnyá akódhi ni yibhá dhi i dré tadházóá áma dré dhi, tà nda tà bàti 'i káyá dhi. ⁴ Giká tadhá kpà ngádra 'á dhi, tà nda tà bàti 'i, tà twátwa líndrìga ró dré 'òlè mómndí i kòfalé dhi i sè, indí rinyì twátwa Tirí Lólo àdhyà dré lanzìlè mómndí i dré ngóro dré lèlè 'òlè dhi tîni dhi i sè.

Yésu atsá mómndí ro áyi adrúpi ki tidrí

⁵ Di, kàdré ángéló ki tà sè dhi, Giká bhà bvò adrélépi alilè mà dré adrézó tà ni ni ta dhi adrélé áyi ki pá zàlè ko. ⁶ Be ró dhi, à tisi tà Giká ni Kùlì na kònzìni:

«Á! Giká, mómndí tá ina àdhi 'i, mí dré adrézó akódhi ni tà kisù dhi?

Mómndí ni mvá tá ina àdhi 'i, mí dré adrézó akódhi ni tà no dhi?

⁷ Mí bhà akódhi adrélé lókyá tsà sè ángéló i zàlè.

Mí bhà kpà akódhi ni mí lanzìlè, líndrì fèzo drá.

⁸ Mí bhà kpà tà títì dhi i adrélé akódhi ni pá zàlè.»*

Giká kòbhà tà títì dhi i mómndí ni pá zàlè kònzìni dhi, tayì tà àlo dré bhàlè akódhi ni pá zàlè ko dhi ko. Di, nyànomvá dhi, mà nò rè tà títì dhi i adrèrà'a akódhi ni pá zàlè dhi ko. ⁹ Di, mà adré Yésu ni no kòdhyà. Tàko ko, Giká bhà tá akódhi nda adrélé lókyá tsà sè ángéló i zàlè, kitswálé Giká ni togó tani sè dhi, kòdràro mómnyá títì dhi ki tà sè be dhi bvò. Di nyànomvá dhi, Giká bhà akódhi ni mí lanzìlè, líndrì fèzo drá, dré tá kizá ka'ìlè nyàlè gò drázo dhi sè.

¹⁰ Tàko ko, adré tá leá dhi, Giká ngá títì dhi i dré adrézó ásà adrélé kpà drá dhi, kò'o Yésu ni tà kitswálé títì kizá dré nyàlè dhi sè, kitswázó ànzì zyandre dhi ki adrì áyi mílanzilanzì kisú dhi bvò. Angyá ko, Yésu nda dhyà láti nzìlepì áyi dré lídrì kisúzó dhi 'i.

¹¹ Di Yésu adrélépi mómndí ki 'o atsálé lólo nda, túmání mómnyá dré 'òlè atsálé lólo dhi íbe dhi ki Atá àlo kwákwa. Ásà dhi, akódhi adré áyi ki zì áyi adrúpi i ró kanyò àko.

¹² Tàko ko, tà dhi:

«Á! Giká, má ni ámi tà longó áma adrúpi i dré.

Má ni ámi rú bha kùlè áyi ru kímóbhá nda i kòfalé.»†

* 1:7 1:7 A kònò Longó i 104:4. † 1:9 1:9 A kònò Longó i 45:7-8. ‡ 1:12 1:12 A kònò Longó i 102:26-28. § 1:13

1:13 A kònò Longó i 110:1. * 2:8 2:8 A kònò Longó i 8:5-7. † 2:12 2:12 A kònò Longó i 22:23.

13 Tà kpà dhi:

«Má ni áma tà ka'ika'i bha Giká léna.»

Tà kókpà dhi:

«Ma kòndhi, túmání ànzi Giká dré afèle má dré dhi íbe.»*

¹⁴ Dì ànzi nda ì dré adrélé rúbhá íbe ìndì kàrì íbe dhi sè dhi, Yésu ni tàndi atsá tá kpà mómí ró àyi tìni. 'O tá kònnìni, kítswálé àyi dràma sè dhi, í kòpfunró Dzaboró adrélépi tá rìnyí dràdrà àdhya íbe dhi ni tà, ¹⁵ ìndì í kòtrìró mómnyá títì adrebhá tá àyi kì lókyá wáyi sè māràbà ì ró dràdrà ròma sè dhi ì be dhi bvó.

¹⁶ Tà bàti ró dhi, akódhi atsá ángéló kì ledé kòdhya ko. Be ró dhi, atsá ína Abàramà ni ànzi kì ledé kòdhya. ¹⁷ Asà dhi, adrè tá léá dhi, akódhi kátsá àyi adrúpi ì tìni tà títì ì sè, kátsáró àyi kì kòwánà kàdrì kítswálépi àyi kì kizà bha ìndì kítswálépi adrélé ka'ile dhi ró Giká kandrà, kò'oró tà títì dhi ì mómí kì tàkonzì trizo be dhi bvó. ¹⁸ Tàko ko, akódhi ni tàndi nya tá kizà, tà dré tá adrerà'a àyi tabhì dhi 'á. Asà dhi, a ni kítswá mómnyá tà dré adrélé tabhìle dhi kì ledé bwà.

3

Yésu kàdrì Mósè ni lavú

¹ Dì áma adrúpi Giká dré azilé adrélé mómnyá lólo ína ì ró ni ì, m̀ kìsù r̀ Yésu nda ni tà ká. Akódhi, àpóstolò ìndì kòwánà kàdrì má dré ka'ile bàti gò, adrèzó tà ni ì longó dhi 'i. ² Akódhi 'o tá tà títì Giká àyi zìlepi dhi dré bhàle í drígá dhi ì, ngóro Mósè dré kpà tà títì Giká ni dzó na bhàle ì drígá dhi kì 'òle dhi tìni. ³ Dì, Yésu kítswá ína lindrì kàdrì sè Mósè ni lavú, ngóro dhya adrélépi dzó si dhi dré adrélé lindrì íbe kàdrì, dzó síle nda àdhya ni lavú dhi tìni. ⁴ Tàko ko, dzó títì dhi ì dré dhi, dhya àyi kì sibhá dhi ì be. Dì, dhya ngá títì dhi kì sílepi dhi, Giká 'i. ⁵ Mósè àdhya ró dhi, kítswá tá Giká dré ka'ile ngóro māràbà ì dré bhàle àyi dzó na dhi ró gò, dré tà Giká dré lèle tàle lókyá adrélépi àhìle dhi sè dhi kì longózó. ⁶ Dì, Krìsto àdhya ró dhi, kítswá ína Giká dré ka'ile ngóro àyi Mvágó ì dré bhàle àyi dzó drìle dhi ró. Ama Giká ni dzó nda 'i, mà kàdré tròle tà mà dré ka'ile bàti gò, adrèzó m̀ bha ásà, ìndì adrèzó drì bha kuru ásà dhi rú dhi.

Ama kì togó 'òma tombálé ko dhi

⁷ Dì ásà dhi, ngóro Tírì Lólo dré adrélé tàle Giká ni Kúli na dhi tìni:

«Àndrò dhi, m̀ kòyi Giká ni kúli dhi,

⁸ m̀ kò'o àmi kì togó tombálé ko.

M̀ kò'o ngóro àmi kì tábhì kya tìni ko,

lókyá ì dré tà ligirà'a má rú, ìndì ì dré tá áma tabhìrà'a duku na dhi 'á.

⁹ Kònale dhi, ì tabhì tá ma, áma togó vwàvwà tabhìzo,

tágba ì dré tà tà títì má dré 'òle dhi kì nòzo kóná nyadhi-rì dhi.

¹⁰ Asà dhi, áma togó dré aswázó mómnyá lókyá nda 'á dhi ì rú.

Dì má dré tàzoá dhi: «Ì adrè ngbú àyi kì togó tayí adrélé vwàle má rúsé vwàvwà.

Ì nì kpà áma láti lebèle ko.»

¹¹ Dì má dré mòmndrà sizo togóaswa dré, tàzoá dhi:

«Ayi nda ì kítswá tàdzì file àrà adrèzó lovolé má be dhi léna ko!»*

¹² Dì áma adrúpi ì, m̀ kòndò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdrérogò togó kònzì, adrélépi Giká lídrì ró dhi ni ka'ì ko gò, adrèzó àyi alá akódhi rú dhi íbe ko. ¹³ Be ró dhi, m̀ kàdré ru tím̀bà àmi kòfalésé àmi kì tà ka'ika'ì na kítú àlo àlo títì ì sè, àmi kì àlo kòtayíró ì tàkonzì dré lílìle gò, àyi togó 'òzo tombálé Giká rú dhi ko. Lè m̀ kàdré 'òá kònnìni, à dré r̀ dhu adrerà'a kítú nda ni zì «Àndrò» dhi 'á. ¹⁴ Tàko ko, àma Krìsto ni arúpi 'i bàti, mà kàdré tròle gígì ró tà mà dré ka'ile drìdrì dhi rú, tsàle byá áma kì lókyá ni kùdù na dhi. ¹⁵ Ngóro Giká ni Kúli dré adrélé tàle dhi tìni:

«Àndrò dhi, m̀ kòyi Giká ni kúli dhi,

m̀ kò'o àmi kì togó tombálé, ngóro àmi kì tábhì ì dré tà 'òle ì dré ligirà'a Giká rú dhi tìni ko.»†

¹⁶ Dì àyi Giká ni kúli yìbhá gò, ì dré ligízó akódhi rú nda ì tá àdhibhá 'i? Ayi nda ì tá zakó mómnyá títì Mósè dré tá adrìle apfózo àyi íbe Ezèpétò lèsè dhi 'i? ¹⁷ Dì Giká ni togó aswá tá kóná nyadhi-rì dhi àdhibhá ì rú? Ayi nda ì tá zakó mómnyá tàkonzì 'obhá gò, ì dré ledhézó todràle duku na dhi 'i? ¹⁸ Dì Giká sì tà mòmndrà àdhibhá ì dré tàzoá dhi, ì kítswá tàdzì file àrà adrèzó lovolé ì be dhi léna ko dhi? Ayi nda ì tá zakó mómnyá akódhi ni kúli gabhá 'òle dhi 'i? ¹⁹ Dì mà adrè nòá dhi, àyi nda ì kítswá tá file àrà adrèzó lovolé nda léna ko, ì dré Giká ni ka'ile ko dhi sè.

* 2:13 2:13 A kòndò Esàya 8:17-18.

* 3:11 3:11 A kòndò Longó ì 95:7-11.

† 3:15 3:15 A kòndò Longó ì 95:7-8.

4

Arà adrézó lovolé Giká be dhi

¹ Dì Giká lazí tà tayílé àma dré, tàzoá dhi, mà ni kitswá file àrà adrézó lovolé í be dhi léna. Asà dhi, mì kònò dóro, dhya àlo àmì kòfalé dhi kòtayíró lókyá fizo àrà nda léna dhi lapalé ko. ² Tàko ko, à longó Rúbí Tani àma dré yíle, ngóro Ìserèlè ànzi nda kya tíni. Dì, rúbí ì dré yíle nda ledé tá ina àyi ko. Angyá ko, ì yi tá rúbí nda kisulé tà ka'ika'í sè ko. ³ Dì, àma rúbí nda ni ka'ìbhá dhi ì, mà adrè àmakya file àrà adrézó lovolé nda léna. Kàdré àrà nda ni tà sè dhi, Giká tà dhi:

«Dì má sì tá mònдрà togóaswa dré, tàzoá dhi:

«Ì kitswá tàdzí file àrà adrézó lovolé má be dhi léna ko!»*

Giká tà tá tà nda kònìni, tágba dré tá áyi ázi 'òzo akilé kidhólé í dré bvò bhàrà lésè dhi. ⁴ Tàko ko, à tsìsì tà kitú ni nzi-drì-rì ni tà dri, Giká ni Kúlí na dhi kònìni: «Kitú ni nzi-drì-rì sè dhi, Giká dré lovozó àzì títi í dré tá 'òle dhi ì sè.»[†] ⁵ Dì akódhi ni Kúlí nda adrè kpà tàá dhi: «Ì kitswá tàdzí file àrà adrézó lovolé má be dhi léna ko.»

⁶ Dì tayí dhu rè lókyá mómí àruka ì dré kitswázó file àrà adrézó lovolé nda léna dhi. Angyá ko, mómnyá atú Rúbí Tani yìbhá nda ì fi tá àyikya àrà nda léna ko, ì dré kúli nda ni ka'ile 'òle ko dhi sè. ⁷ Dì kóná bí lókyá nda àmvólésè dhi, Giká dré gòzo tódhyá kitú àzya bha, kitú nda ni zìzo «Ándrò» gò, dré longózóá Dàwidí tí ngóro tsìle kònwa dre dhi tíni:

«Ándrò dhi, mì kòyi Giká ni kúli dhi,
mì kò'o àmì kì togó tombalé ko.»[‡]

⁸ Tàko ko, Yòsúwá kò'o tá kó rè mómnyá nda ì file àrà adrézó lovolé nda léna 'í dhi, kònò Giká gò tá kitú àzya adrézó file lána dhi ni tà ta ko. ⁹ Dì asà dhi, tayí dhu rè àrà mómnyá Giká àdhyá ì dré kitswázó lovolé lána sàbátù ni tà àdhyá tíni dhi. ¹⁰ Angyá ko, dhya àngùdhi filepi àrà adrézó lovolé Giká be nda léna dhi, adrè kpà lovolé áyi tàndi ni ázi sè, ngóro Giká dré lovolé áyi ázi sè dhi tíni. ¹¹ Adré di léá dhi, mà kò'o tà títi dhi ì kitswázó file àrà adrézó lovolé nda léna, dhya àlo àma kòfalé dhi kògàro Giká ni kúli gò dhèzo Ìserèlè ànzi nda kya tíni ko.

¹² Tàko ko, Giká ni kúli lídrì ro, ìndì adrè tà 'o rinyì sè. Kúli nda tsi, sápi sí ltsi be rì dhi ni lavú byá. Adré file mómí léna tsàle byá àrà akódhi ni tà kisùkisù lanzízó togó ni be dhi na. Adré file tsàle byá àrà akódhi ni fà kì lanzízó fà ni ni dò be dhi na. Adré tà akódhi dré adrélé kisùle dhi kì bvò lanzí, tà dré adrélé lèle 'òle dhi ìbe. ¹³ Ngá àlo ngá títi Giká dré bhàle dhi ì kòfalé dhi kitswá áyi zu akódhi mìlèsè bwà ko. Ngá títi dhi ì ngádra 'á, dhya mà dré dra àma kì tà títi dhi kì tàzo akódhi kandrá nda mì.

Yésu, àma kì kòwánà kàdrì lavulé dhi 'i

¹⁴ Dì asà dhi, mà kàdré tròle gígí ro tà mà dré ka'ile bàti gò, adrézó longóá dhi rú. Tàko ko, àma kòwánà kàdrì lavulé, filepi bhù na tsàle byá Giká ni tàndi véna dhi ìbe. Akódhi nda, Yésu, Giká ni Mvágó 'i. ¹⁵ Àma kì kòwánà kàdrì nda, mómí kitswálépi kizà do áyi togó na àma kì tà yàya kì tà sè bwà ko dhi 'i ko. Be ró dhi, àma kì kòwánà kàdrì nda ina dhya tà títi dhi ì dré tabhìle àma tíni gò, dré ina tàkonzi 'òzo ko dhi 'i. ¹⁶ Dì tà mà dré ka'ile bàti nda sè dhi, mà kàdré àma kì kisi ànyi Giká ni lírìrà adrézó òpì nya áyi togó tani sè dhi làga, kàdréro àma kì kizà bha, adrézó áyi togó tani bha àma rú, kitswázó àma kì ledé lókyá kitswálépi àma sè dhi sè be dhi bvò.

5

¹ Kòwánà kàdrì àngùdhi mómí ì dré adrélé kípèle dhi, ì adrè kípéá kitswálé áyi totó àyi kì kòfalé 'á Giká be, adrélé ngá fe ìndì mòbòmà fe akódhi dré áyi kì tàkonzi kì tà sè. ² Kòwánà kàdrì nda ni kitswá tà 'o togó yàya sè mómnyá tà nibhá ko, àyi kì tayíbhá litilé dhi ì dré, áyi tàndi ni tà dré kpà adrélé yàya dhi sè. ³ Dì akódhi ni tà yàya nda sè dhi, lè kàdré ngá fe mòbòmà ro áyi tàndi ni tàkonzi kì tà sè, adrézó kókpà feá mómí kì tàkonzi kì tà sè. ⁴ Dhya àlo kitswá áyi tàndi ni bha adrélé kòwánà ro líndrì kisúzó asà dhi ko. Giká kitswá ngbà 'í mómí kì zì adrélé ázi nda ni 'o dhi nì, ngóro dré Arónà ni zìle dhi tíni.

⁵ Kókpà kòdhi tíni, Krísto bhà tá áyi tàndi adrélé kòwánà kàdrì ro mìlanzilanzì kisúzó asà dhi ko. Be ró dhi, Giká zì tà akódhi nì gò, tàzoá drá dhi:

«Mì àma Mvágó 'i. Ándrò dhi, má ti mì ma.»*

⁶ Tà kpà áyi Kúli na dhi:

* 4:3 4:3 A kònò Longó ì 95:11. † 4:4 4:4 A kònò Kidhoma 2:2. ‡ 4:7 4:7 A kònò Longó ì 95:7-8. * 5:5 5:5

«Mi kòwàná kàdrì 'i kóná vèsè kólyá, ngóro Mèlikìsèdèkè tìni.»[†]

⁷ Lókyá Yésu nda dré tá adrerà'a bvo dri dhi 'á dhi, zi tá tá Giká tí, adrézó ngòle kúllí 'u'u' sè àwò íbe dhya kitswálépi tá akódhi ní apá dràdrà lèsè nda rú. Dì Giká dré akódhi ní yízo, dré áyi bhàle Giká ní rìnyí zàle dhi sè. ⁸ Tágba akódhi dré tá adrézó Giká ní Mv'á 'i dhi, lè tá kòni Giká ní kúllí ka'íle 'òle dhi be, kizá 'i dré nyàle dhi sè. ⁹ Dì Giká kò'ò akódhi ní tà kitswálé títí dre dhi, akódhi dré atsázó dhya adrélépi lídrì kóná vèsè kólyá dhi ní fe mónnyá títí adrébhá áyi kúllí ka'í 'òle dhi 'i dré dhi ró. ¹⁰ Angyá ko, Giká bhà akódhi adrélé kòwàná kàdrì ro ngóro Mèlikìsèdèkè tìni.

Ama kì tà ka'ika'í tayima ko dhi

¹¹ Ama tà íbe bí tàle tà nda i dri. Dì, tà nda kì àndu ngìma àmi dré dhi kòkóròko. Tàko ko, mà adré tà yi nìle mbèlè ko. ¹² Lókyá lavú dre tò kìdhólé kítu mì dré Yésu ní ka'izo dhi sè, atsálé nyànómva kòniidhi. Lè tà dhi, mà kàtsá tà tadhábhá i ró dre. Dì, adré léá dhi, à kògò Giká ní kúllí ní tà adrélé tadhálé drìdrì dhi kì tadhá tódhyá àmi dré. Lè à kàdré bàsú fe àmi dré kòdhyá, mànyàngá tòmbatòmba 'i ko. ¹³ Dhya àngùdhi adrélépi ngbá 'i bàsú mvu dhi dhu rè mvámhá 'i. Akódhi ní rè tà adrélé tadhálé tà gyágya dri dhi 'i ko. ¹⁴ Dì, mànyàngá tòmbatòmba dhi ína móndí lí'wábhá dre dhi 'i dré. Áyi nda 'i adré ngbú adrélé nyáá atsázó tógyabhá ro, 'i kòkìswá ró tà dóro kì ní lanzilé tà kònzí íbe.

6

¹ Dì asà dhi, lè mà kòtayí tà adrélé tadhálé drìdrì Krìsto ní tà sè dhi 'i gò, adrézó tà adrébhá móndí kì 'o lí'wálé áyi kì tà ka'ika'í na dhi kì tadhá kòdhyá. Lè mà kògò tódhyá dzó ní pá bha, adrézó tà adrélé tadhálé drìdrì kòni kì tadhá ko: dhyá kì togó ladzama tà adrébhá dhyá kì dri líle dràdrà kìsú dhi kì tà sè dhi, Giká ní ka'ima, ² tà tadhálé bàtìsimò twátwa dhi kì tà dri dhi 'i, drígá bhàma móndí 'i dri dhi, mónnyá dràbhá dre dhi kì ngàma dràdrà 'ásè dhi, ìndì móndí kì tàbvò Giká dré dra tàle kitswálé kóná vèsè kólyá dhi. ³ Giká kòlè dhi, mà ní 'óá kòniini.

⁴ Kàdré dì mónnyá dhebhá áyi kì tà ka'ika'í tayí dhi kì tà sè dhi, à ní kitswá áyi kì adrí agòle áyi kì togó ladzá tódhyá dhi ngìningìni ró? Tàko ko, áyi nda 'i kìsú tá Giká ní ngàdra ngá kazá áyi kì togó na dhi 'i. 'i tabhì tá tà tani dré afèle áyi dré bhù lèsè dhi 'i. 'i kidhó tà adrélé Tírì Lólo ní tà ní 'i. ⁵ 'i tabhì tá Giká ní kúllí gò, 'i dré nìzoá tàle dhi, kúllí nda dóro dhi 'i. 'i kidhó tá kpà adrélé rìnyí lókyá adrélépi alìle dhi àdhyá kì ní dhi 'i. ⁶ Dì tà nda kòdhi 'i àmvolèsè dhi, 'i kòdhe áyi kì tà ka'ika'í tayí dhi, à kitswá áyi kì adrí agòle áyi kì togó ladzá tódhyá dhi bwá ko. Tàko ko, 'i adré àyikya gòle Giká ní Mv'áagò ní tìdí tódhyá fa kípakipa dri, adrézó kanyò fe akódhi dré mónnyá títí 'i mí.

⁷ Bvò adrélépi kozya adrélépi dhìle 'i dri rá dhi ní se gò, adrézó ngá 'o kàle bí dhyá bvò nda ní 'ázo áyi dré dhi 'i dré dhi, adré tà tani kìsú Giká vélèsè. ⁸ Dì, bvò adrélépi kùtsi kì 'o apfòle mbì wáyá íbe dhi, atsá ína ngá àngyá ro gò, Giká dré adrézó 'òle bvò nda ní tatrì. Kùdù ro dhi, à ní zàá vèlè àtsi sè.

⁹ Dì, áma arúpi má dré lèlè tò ní 'i, tágba mà dré adrézó tà ta kòniini dhi, mà adré ka'íá dhi, mì ní àmìkya tà tani lavulè dhi kì kìsú, túmání lídrì kóná vèsè kólyá dhi be. ¹⁰ Tàko ko, Giká ngbú gyágya. Kìswá ázi dóro mì dré 'òle dhi kì tà tivì ko. Kìswá kpà lèlè mì dré tadhálé 'i dré, tà mì dré 'òle ìndì mì dré adrélé 'òle áyi mónnyá lólo 'i dré dhi 'i sè dhi ní tà tivì ko. ¹¹ Dì mà adré léá dhi, àmi àlo àlo títí dhi 'i mì kàdré dhu rè tà 'o togó be àtsi ró kòniini tsàle kùdù na, mì kòkìsúró tà mì dré adrézó mì bha asà dhi 'i kitswálé títí be dhi bvò. ¹² Mà adré léá dhi, mì kàtsá tòbvo ró ko, be ró dhi, mì kàdré àmìkya tà 'o ngóro mónnyá adrébhá tà Giká dré lazilé dhi kì kìsú áyi kì tà ka'ika'í sè ìndì áyi kì togó vwàvwà sè dhi kya tìni.

Tà Giká dré lazilé dhi kitswá tàdzi ru ladzá ko

¹³ Lókyá Giká dré tá adrerà'a tà lazí Abàràma dré dhi 'á dhi, sì tà mònndrà tadházóá dhi, 'i ní tà 'i dré lazilé nda ní 'o bàti. Dhya kàdrì akódhi ní lavulèpi, dré tà kitswázó mònndrà nda ní sì rú ní sè dhi tà yókódhó. Dì Giká sì tà mònndrà nda áyi tàndi ní rú sè, ¹⁴ tàzoá dhi:

«Tà bàti ró dhi, má ní tà tani bha mí dri.

Má ní kpà àmi sùrú 'o lízólé zyandre ró.»^{*}

¹⁵ Dì Abàràma kòletè tà nda togó vwàvwà sè dre dhi, dré tà Giká dré lazilé nda ní kìsúzó.

¹⁶ Móndí 'i kàdré mònndrà sì dhi, 'i adré siá móndí kàdrì áyi kì lavulèpi dhi ní rú sè. Dì mònndrà nda adré tà 'i dré tàle dhi ní 'o adrélé ru totó tàtá, adrézó káyi títí dhi kì 'o akilé. ¹⁷ Dì Giká sì tà kpà mònndrà tà 'i dré lazilé nda ní 'òzo adrélé ru totó tàtá, ìndì

[†] 5:6 5:6 A kòno Longó i 110:4.

^{*} 6:14 6:14 A kòno Kìdhoma 22:16-17.

tadházóá mónnyá adrébhá tá 'òlè tà lazilé nda ni kisú dhi í dré dhi, tà í dré kisùlè 'òlè nda kitswá tádzí ru ladzá ko. ¹⁸ Di Giká 'o tá tà rì kitswábhá ru ladzá ko dhi í. Kitswá kpá ina kinzó ta tádzí ko. 'O tá kònnì, kitswázó àma àma ki zubhá í léna dhi ki timbà àma ki tà ka'ika'í na, mà kàdréró tròlè gígí ro tà mà dré adrézó m̀i bha ásà dhi rú. ¹⁹ Tà mà dré adrézó m̀i bha ásà nda adrè àma ki 'o adrélé àma ki totó tàtá, tà àlo kòkitswáro àma ki tà ka'ika'í kizí ko dhi bvò. Tà mà dré adrézó m̀i bha ásà nda adrè kpá àma ki 'o lavúlè kítá 'ìlè tépelò bhù àdhyà ni 'a lakízó dhi 'àsè, adrélé file Arà lólo lavúlè dhi na. ²⁰ Yésu ni tàndi fì àrà nda na àma kandràna àma ki tà sè dre. Tàko ko, akódhi atsa kòwànà kàdrì ro kóná vèsè kólyá Mèlikisédékè tìni.

7

Mèlikisédékè kòwànà kàdrì 'i

¹ Mèlikisédékè nda tá ópí kàdrì bhàandre Sàlémà àdhyà drìlè dhi 'i, ìndì kòwànà Giká kurú na bhù na dhi àdhyà 'i. Abàràrà dré tá adrèrà'a agòlè àdzú dré tá ópí ki lavuzó dhi lèsè dhi 'á dhi, Mèlikisédékè nda lì tá ru kisú akódhi be gò, dré tà tani bhàzo dríá.

² Di Abàràrà dré ngá títí í dré tá adólé àdzú nda lèsè dhi ki dimè fèzo akódhi dré.* Rú Mèlikisédékè kòdhi adrè zyà léá tàlè dhi «ópí tà gyágya àdhyà». Kòdhi íbe dhi, akódhi ni rú «ópí Sàlémà àdhyà» nda adrè léá tàlè dhi «ópí tà kàdrìkàdrì àdhyà».† ³ Akódhi atá àko, andre àko, ìndì sùrú kómvo àko. Akódhi ni kadhoma yókódhó, akódhi ni lídrì ni kùdù kpá yókódhó. Akódhi Giká ni Mvá tìni, ìndì adrè adrélé kòwànà kàdrì ro kóná vèsè kólyá.

⁴ M̀i kisù rè ngalè Mèlikisédékè nda ni tà tá kàdrì ngíni ya dhi ká! Ǹndì àma ki tábhí Abàràrà ni tàndi fè tá ngá títí í dré tá adólé àdzú lèsè dhi ki dimè akódhi dré. ⁵ Mòsè ni tàtrítí kùlì adrè léá dhi, Léví ànzi bhàlè adrélé kòwànà í ró dhi í kàdré àyi ki adrùpí Ìsèrèlè ànzi ró dhi ki ngá títí dhi ki dimè lokó àyi drígàsè, tágba àyi nda ì dré kpá adrézó Abàràrà ni ànzi 'i dhi. ⁶ Di, tágba Mèlikisédékè nda dré angázó Léví ni sùrú lèsè ko dhi, kisú tá ina Abàràrà ni dimè akódhi drígàsè. Gò dré tà tani bhàzo dhyà Giká ni lazikùlì ki kisulèpi nda dri. ⁷ Ngóro mà dré nìlè be dhi tìni dhi, dhyà adrélèpi tà tani bha dhi kàdrì, dhyà adrézó tà tani bha dríá dhi ni lavú.

⁸ Léví ànzi adrébhá dimè kisú nda ì àyikya m̀ondí adrébhá dràlè dràdrà dhi 'i. Di, Mèlikisédékè dimè kisulèpi nda ina dhyà Giká ni Kùlì dré adrézó tàà dhi, akódhi lídrì íbe kóná vèsè kólyá dhi 'i. ⁹ A ni kitswá ǹndì tàà dhi, Léví ànzi adrébhá dimè kisú nda ì fè tà àyi ki tàndi ki dimè Mèlikisédékè dré àyi ki tábhí Abàràrà ni látí 'àsè. ¹⁰ Tàko ko, lókyá Mèlikisédékè dré tá Abàràrà ni dimè kisúzó dhi sè dhi, Léví tá rè dhu àyi tábhí Abàràrà ni rubhá na be.

Yésu kòwànà kàdrì 'i Mèlikisédékè tìni

¹¹ Tàtrítí kùlì Giká dré tá fèlè Ìsèrèlè ànzi í dré dhi adrè àyi totó, tà Léví ànzi adrébhá kòwànà í ró dhi ì dré adrélé 'òlè dhi í dri. Di kòwànà nda ì kòkitswá tá tà 'o kitswálé títí Giká m̀lèsè 'i dhi, lè tá akódhi kògò dhyà àyà bha adrélé kòwànà ro ngóro Mèlikisédékè tìni, di ngóro kòwànà angábhá Arónà ni sùrú lèsè dhi í tìni ko dhi àdho tà sè? ¹² Tàko ko, à kòladzá kòwànà ki tà dhi, adrè kpá léá dhi, à kòladzá tàtrítí kùlì. ¹³ Ama ki Mírì mà dré adrézó tà kòdhi ki ta dhi angá tá ina sùrú twá lèsè. Dhyà àlo sùrú nda lèsè dhi 'o tá àzì àlètàrì lágà kòwànà ro tádzí ko. ¹⁴ Angyá ko, mà nì tàlè dhi, àma ki Mírì nda angá tá Yúdà ni sùrú lèsè dhi be. Mòsè tà tá tà àlo sùrú nda ni tà dri ko, dré tá adrèrà'a kòwànà ki tà ta dhi 'á.

¹⁵ Tà mà dré adrélé tàlè kòdhi ì atsa vélé ngádra 'á tà kòndhi sè: Kòwànà àyà làsù be Mèlikisédékè tìni dhi apfò dre. ¹⁶ Akódhi nda atsa kòwànà ro, ngóro tólí dré adrélé tàlè m̀ondí ki sùrú kómvo ki tà sè dhi tìni ko. Be ró dhi, atsa ina kòwànà ro, dré adrélé r̀nyí íbe adrézó lídrì ro kóná vèsè kólyá dhi sè. ¹⁷ Tàko ko, Giká ni Kùlì adrè tàà dhi: «M̀i kòwànà 'i kóná vèsè kólyá, ngóro Mèlikisédékè tìni.»*

¹⁸ Di Giká bhà tà tólí àku dhi garà dri, tólí nda dré tá adrélé r̀nyí àko ìndì tà àko dhi sè. ¹⁹ Angyá ko, Mòsè ni tàtrítí kùlì kitswá tá ina tà àlo 'o kitswálé títí bwà ko. Di, nyanomvá dhi, Giká bhà tà dóro tà àku nda ni lavúlèpi, mà dré adrézó m̀i bha ásà dhi dre gò, mà dré adrézó àma ki kisí ànyí akódhi lágà tà nda sè.

²⁰ Kòdhi íbe dhi, Giká sì kpá m̀ondrà tà nda ni bhàzo. M̀ondí àruka ì atsa tá kòwànà ì ró m̀ondrà àko. ²¹ Di, Giká bhà ina Yésu atsálé kòwànà ro m̀ondrà sè, tàzoá drá dhi: «Mírì sì tá m̀ondrà, ìndì kitswá àyi kùlì ladzá ko:

* 7:2 7:2 «Dimè» kòndhi, dhyá ki ngá títí adrélé kistulé, lanzilé 'a be mudrì dhi ki àlo adrélé fèlè Giká dré dhi 'i.

† 7:2 7:2 A kòno Kìdhoma 14:17-21. ‡ 7:17 7:17 A kòno Longó i 110:4.

«Mi, kòwàná 'i kóná vèsè kólyá.»[§]

²² Di àsà dhi, Yésu atsá ina dhya adrélépi tà dóro lavulé Giká dré bhàle ru yizo móndí íbe dhi ni 'o adrélé ru totó tātá dhi ró.

²³ Tátrítrí kúlí zàle dhi, móndí bí dhi ì atsá tá kòwàná i ró, dràdrà dré tá adrélé àyi kí àzì kíkí dhi sè. ²⁴ Di, Yésu adré ina àzì 'o kòwàná ro kóná vèsè kólyá, dré adrélé lídrì íbe kóná vèsè kólyá dhi sè. ²⁵ Di àsà dhi, akódhi ni kitswá mónnyá adrébhá alìle Giká vélé í sè dhi kí tídrì kitswálé títi, í dré adrélé ngbú lídrì íbe adrézó tà zi Giká tí àyi dré dhi sè.

²⁶ Di Yésu nda, kòwàná kàdrì kitswálépi títi àma sè dhi 'i. Angyá ko, akódhi lólo, tà àko í rú, ìndì tàkonzi àko. Giká bhà kpà akódhi twá tàkonzìbhá i rusè gò, akódhi ni tingázó zà kuru bhù kí lavú. ²⁷ Di, akódhi adré ina tà 'o ngóro kòwàná kàdrì àruka kya tíni ko. Tàko ko, kitú àlo àlo títi í sè dhi, àyi nda ì adré mòbòmà fe àyi kí tàndi kí tàkonzi kí tà sè 'íká, gò ì dré kpà adrézó feá móndí kí tàkonzi kí tà sè ndò. Di, akódhi fè ina i mòbòmà ro ngbà 'i vèsè àlo móndí kí tàkonzi kí tà sè dre. ²⁸ Tátrítrí kúlí adré móndí adrébhá tà íbe yàya dhi kí bha adrélé kòwàná kàdrì i ró. Di, mònndrà Giká dré síle tátrítrí kúlí nda ni fèma àmvolèsè dhi, bhà ina Giká ni Mvágó adrélé kòwàná kàdrì kitswálépi títi dhi ró, adrélé kóná vèsè kólyá.

8

Yésu, kòwàná kàdrì tà tídhí Giká dré bhàle ru yizo móndí íbe dhi ni tà sè dhi 'i

¹ Tà kàdrì nda dré adrélé tàle dhi, tà kònndhi 'i: Ama kòwàná kàdrì lāsú be kònini nda íbe. Akódhi nda lírì adrélé Giká múrúngú dhi ni lírìrà òpi àdhyà ni dríagó lèsè bhù na. ² Kònàle dhi, adré Giká ni tà 'o àrà lólo adrézó akódhi ni líndrì bha lána dhi na. Arà nda, tàbèrènakòlò tàndi Mírì dré ledélé ni, móndí ì dré ledélé ko dhi 'i.

³ Kòwàná kàdrì títi adrélé bhàle dhi i, à adré àyi kí bha adrélé ngá fe ìndì mòbòmà fe Giká dré. Adré òi leá dhi, àma kí kòwàná kàdrì kàdré kpà ngá íbe fèle Giká dré. ⁴ Kònò akódhi nda kàdré tá kònwa bvò dri dhi, kitswá tà ndìndì adrélé kòwàná ro ko. Tàko ko, kòwàná adrébhá ngá fe Giká dré ngóro tátrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi tíni dhi i be. ⁵ Àyi nda ì adré àyi kí àzì 'o kòwàná i ró ngá líndrì adrébhá ngá tàndi bhù na dhi kí tadhá dhi i sè. Àsà dhi, lókyá Mósè dré tá adrerà'a 'òle tàbèrènakòlò ledé dhi 'á dhi, Giká lazí tá tà akódhi dri, tàzoá dhi: «Mí kònò dóro, mí kòledéro ngá títi dhi i lāsú be ngóro má dré tadhále mí dré kóngó drina dhi tíni.»^{*} ⁶ Di, nyànomvá dhi, àzì Yésu dré kisulé kòwàná àdhyà ró dhi ina kàdrì àyikya kí lavú byá. Tàko ko, akódhi adré àyi totó tà 'o móndí kí kòfalé 'á Giká be, tà tídhí Giká dré bhàle ru yizo àyi íbe dhi ni tà sè. Tà tídhí ru yizo nda kpà kàdrì, tà àku ru yizo dhi ni lavú. Kòdhi íbe dhi, lazikúlí tà tídhí ru yizo nda dré adrézó àyi totó dríá dhi i kókpà kàdrì, lazikúlí àku dhi kí lavú.

⁷ Kònò tà àku Giká dré tá bhàle ru yizo móndí íbe nda kàdré tá dóro kitswálé títi dhi, tà adrézó àzì ni ni bha àrà ni 'á dhi ni tá adré yókódhó. ⁸ Di, Giká kisú tá ina tà kònzi àyi mónnyá i véna gò, tàzoá dhi:

«Mírì tà dhi: Mì yi rè ká! Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi,

má ni tà tídhí ru yizo tódhyá Ísèrélè ànzi íbe, ìndì Yúdà ànzi íbe dhi ni bha.

⁹ Tà tídhí ru yizo nda kitswá adrélé ngóro tà àku má dré tá bhàle ru yizo àyi kí tábhí íbe dhi tíni ko.

Lókyá nda kònndhi sè dhi, má ru tá àyi kí dríagó gò, àyi kí adrìzo apfòle Ezèpètò lèsè.

Di, i ka'í tà àyikya tà má dré bhàle ru yizo àyi íbe nda ni lebèle ko.

Gò má dré gòzo vélé àyi kí tà kisù ko.

¹⁰ Di, Mírì tà dhi: Lókyá adrélépi alìle dhi sè dhi,

tà tídhí má dré dra bhàle ru yizo tódhyá Ísèrélè ànzi íbe nda, tà kònndhi 'i:

Má ni àma tátrítrí kúlí bha àyi drina,

kúlí nda kí tisìzo àyi kí togó na.

Má ni mána adré àyi kí Giká ro,

ìndì ì ni àyikya adré àma mónnyá i ró.

¹¹ Dhyà àlo kitswá gòle àyi àzì 'i yà, kó ngalè àyi adrúpi 'i yà dhi ni tadhá,

tàzoá dhi <Mí kònì Mírì> dhi ko.

Tàko ko, àyi nda kí títi àma ni,

kídhólé móndí tàko lavulé àyi kòfalé dhi rú, tsàle móndí kàdrì lavulé dhi rú.

¹² Angyá ko, má ni àyi kí tà kònzi kí tri.

Má kitswá gòle vélé àyi kí tàkonzi kí tà kisù ko.»[†]

¹³ Dì Gíká dré tà ru yìzo nda kòdhi ni zìle «tídhí ro» dhi sè dhi, kòdhi adrè tadhá dhi, akòdhi bhà tà àku ru yìzo nda gàrà dri dre. Tà bhàle gàrà dri adrélépi kpà agàle dhi, adrè 'òle tavìle.

9

Tòlì àku adrézó Gíká ni lindrì bha ásà dhi i

¹ Tà àku Gíká dré tá bhàle ru yìzo Isèrèlè ànzi ìbe nda tá tòlì adrézó Gíká ni lindrì bha ásà dhi ìbe, túmání àrà lólo bvò dri adrézó akòdhi ni lindrì bha lána dhi be. ² Dì à ledé tá tàbèrènakòlò, 'a ni ni lakízó 'a be rì. A zi tá 'a ni ni àlo kàle nda ni rú «Arà lólo dhi». Arà nda léna dhi, à bhà tá ngá adrézó àtsí toso sílá dhi, mísá àlo dhi, ìndì mápà fèle Gíká dré dhi ìbe. ³ Kítá 'ìle tàbèrènakòlò nda ni 'a lakízó dhi àmvolésè dhi, 'a ni ni rì rú zìle «Arà lólo lavulè dhi» tá be. ⁴ Arà nda léna dhi, à bhà tá àlètàrì ledélé òró sè adrézó bèndélé za Gíká dré dríá dhi, ìndì kpúkúbhú rúbhá ni ni ndryázo títi òró sè, tà Gíká dré tá bhàle ru yìzo mómí dhi ìbe nda àdhyà be. Kpúkúbhú nda léna dhi, à bhà tá lídrì ledélé òró sè máná ìbe ì léna dhi, kùtù fa Aróná àdhyà bí àlù ì dré topfòzo dríá dhi, ìndì kírà tátírítrí kúlí tísìzo àyi dri, adrèbhá tà Gíká dré tá bhàle ru yìzo mómí ìbe nda ni tà tadhá dhi ìbe. ⁵ Kpúkúbhú nda dríle dhi, à bhà tá kèrùbímá adrèbhá Gíká ni adrema mùlanzilanzì ro dhi ni tadhá dhi ì. Kèrùbímá nda ki kúpúfú ì zàle dhi, àrà adrézó mómí ki tàkonzi tri dhi tá be. Dì, nyànomvá dhi, mà kitswá tà nda kòdhi ki àndu ngì mibhalé tí bwà ko.

⁶ A kòtobhá ngá títi nda ì tàbèrènakòlò nda léna kònini dre dhi, kòwáná ì adrè tá file kítú àlo àlo títi ì sè 'a ni ni àlo kàle nda léna, adrélé àyi ki àzì 'o. ⁷ Dì, kàdré ìna 'a ni ni rì kàle nda ni tà sè dhi, kòwáná ki kàdrì adrè tá ngbà 'í file lána dhi ni. Adrè tá ngbà 'í file lána vèsè àlo kóná àlo sè. Adrè tá ngbú file kàrì be, adrélé fèà Gíká dré àyi tàndì ni tàkonzi ki tà sè, ìndì mómí ki tàkonzi ì dré tá 'òle tà nìma ko na dhi ki tà sè. ⁸ Kòdhi Tírì Lólo adrè tá tadhá dhi, à nzì tá látì adrézó file Arà lólo lavulè nda léna dhi rè ko, tàbèrènakòlò ni àlo nda dré tà rè dhu adrèrà 'a be dhi 'á. ⁹ Kòdhi adrè lókyá àndrò kònìdhi ni tà tadhá. Adrè tadhá dhi, ngá kòwáná ì dré adrélé fèle mòbòmá ìbe Gíká dré dhi ì kitswá mómíyá adrèbhá lísámbo nda ki 'o dhi ki togó temvé kitswálé títi dhi bwà ko. ¹⁰ Angyá ko, ngá ì dré adrélé fèle Gíká dré nda ì ngbà 'í mányangá ì ngá mvulè dhi ìbe dhi 'i. Tà ì dré adrélé 'òle nda ì ngbà 'í tà twátwa adrézó mómí ki rúbhá ki temvé dhi 'i. A adrè tòlì nda ki 'o kònini, tsàle lókyá Gíká dré tà tídhí dhi ni bhàrà 'a dhi 'á.

Krìsto ni kàrì kitswá mómí ki togó ki temvé kitswálé títi

¹¹ Dì, nyànomvá dhi, Krìsto apfò kòwáná kàdrì ro tà dóro atsábhá dhi ki tà sè dre. Fì kpà tàbèrènakòlò kàdrì kitswálépi títi àlo ni ni lavú dhi léna dre. Tàbèrènakòlò nda, tàbèrènakòlò bvò kòndì àdhyà mómí ì dré ledélé àyi ki drígá sè dhi 'i ko. Be ró dhi, tàbèrènakòlò nda, tàbèrènakòlò bhù àdhyà 'i. ¹² Akòdhi fì lána ndrìàgo ki kàrì tiàgo kya be fèle dhi sè ko. Be ró dhi, fì ìna ngbà 'í vèsè àlo Arà lólo lavulè dhi léna àyi tàndì ni kàrì sè, kitswálé àma ki apá tàkonzi ni rìnyí lèsè kóná vèsè kólyá. ¹³ Tátírítrí kúlí zàle dhi, à adrè ndrìàgo ki kàrì tiàgo kya be dhi ni adó tìkàrà zàle dhi ni topfò be, ligìle mómíyá adrèbhá ndì ró àyi ki tàkonzi sè dhi ì drìsè, kitswázó àyi ki rúbhá ki temvé, àyi ki 'òzo atsálé lólo Gíká dré. ¹⁴ Kàdré kònini dhi, Krìsto ni kàrì adrè di vélé àma ki togó ki temvé tà mà dré 'òle adrèbhá tá àma ki dri líle dràdrà kísú dhi ì lèsè, mà kàdréró Gíká adrélépi lídrì ro dhi ni tà 'o be dhi bvò! Tàko ko, Tírì Lólo adrélépi kóná vèsè kólyá dhi ni rìnyí sè dhi, Krìsto fè àyi tàndì mòbòmá kitswálépi títi dhi ró Gíká dré àma ki tàkonzi ki tà sè.

¹⁵ Asà dhi, Krìsto nda dhyà adrélépi àyi totó tà 'o mómí ki kòfalé 'á Gíká be, tà tídhí Gíká dré bhàle ru yìzo àyi ìbe dhi ni tà sè dhi 'i, mómíyá Gíká dré azilè dhi ì kòkísúró tà dré lazilè àyi dré tàyilè ro dhi, adrézó ába kóná vèsè kólyá. Tàko ko, Krìsto drà àyi ki apá àyi ki tàkonzi ì dré tá 'òle tà àku ru yìzo dhi zàle dhi ì lèsè dre.

¹⁶ Kàdré wárágá tísìle tàyilè ngá ki tà sè dhi ni tà sè dhi, adrè léá dhi, à kòtadhá rè zyà dhyà wárágá nda ni tísìlepi dhi drà dre káya dhi 'íká. ¹⁷ Tàko ko, à kitswá tà 'o wárágá nda sè bwà ko, dhyà nda dré rè dhu adrèrà 'a lídrì ìbe dhi 'á. A ni ngbà 'í kitswá tà 'o ásà dhyà nda ni dràma àmvolésè. ¹⁸ Tà nda sè dhi, Gíká bhà tá ndìndì tà àku ru yìzo mómí ìbe dhi kàrì sè. ¹⁹ Angyá ko, Mósè kòlongó tà títi tátírítrí kúlí dré tá adrélé tàle à kò'o dhi ì mómíyá títi ì dré dre dhi, dré tiàgo ki kàrì ndrìàgo kya be dhi ni adózó amúlé yì be gò, ligìzoá búkú tátírítrí kúlí nda àdhyà dri, ìndì mómíyá títi nda ì drìsè, fanzì rú zìle isópè dhi sè, ìndì kítá ká dhi sè. ²⁰ Gò dré tázóá dhi: «Kònìdhi, kàrì tà Gíká dré bhàle ru yìzo àmi ìbe dhi àdhyà 'i.»* ²¹ Dì dré kpà kàrì nda ni adózó ligìle tàbèrènakòlò dri, ìndì ngá títi adrézó Gíká ni lindrì bha ásà dhi ì drìsè. ²² Tà bàti ró dhi, tátírítrí kúlí adrè léá dhi, à

* 9:20 9:20 A kònò Pfòma 24:8.

kàdré ànyànyì ngá títí dhi kì temvé kàrí sè. Angyá ko, kàrí kòkutu kò dhi, Gíká kitswá mómí kì tákonzì trì ko.

²³ Di adré tá leá dhi, à kàdré ngá líndrí adrébhá ngá tándi bhù na dhi kì tadhá nda kòdhi kì temvé kònìni. Adré di leá dhi, à kàdré ngá tándi bhù àdhyà kì temvé mòbòmà dóro mòbòmà nda kì lavúbhá dhi ì sè.

²⁴ Tàko ko, Kristo fi tá àrà lólo ledélé mómí kì drígá sè, adrélépi tá ngá líndrí ngá tándi bhù na dhi àdhyà ró dhi léna ko. Be ró dhi, fi ìna bhù ni tándi na gò, p̄fòle adrélé Gíká kandrà áma kì tá sè. ²⁵ Fi tá kpà bhù na kitswálé áyi fe mòbòmà ro vèsè be bí, ngóro kòwánà kì kàdrì dré adrélé file Arà lólo lavulé dhi léna kóná àlo àlo títí ì sè kà'wá kì kàrí sè dhi tìni ko. ²⁶ Kònò Kristo kàdré tá 'òá kònìni dhi, a ni tá leá dhi, kàdré kizà nya vèsè be bí kìdhólé bvò ni bhàma lèsè. Di, nyànomvá, lókyá kùdù kònìdhi sè dhi, Kristo ap̄fò ngbà 'í vèsè àlo áyi fe mòbòmà ro, kitswálé tákonzì kì tá 'o akilé dhi dre. ²⁷ Adré leá dhi, mómí àlo àlo títí dhi ì kòdrà vèsè àlo gò, ànvólàsà dhi, Gíká kòtáro àyi kì tábvo. ²⁸ Kòkpà kòdhi tìni, Kristo fè ì dràle mòbòmà ro vèsè àlo, kitswálé mómí zyandre dhi kì tákonzì kì tìngá. A ni kpà go ap̄fòle vèsè ni rì sè. Di, a ni go ap̄fòle kitswálé tákonzì tìngá dhi bvò ko. Be ró dhi, a ni go ap̄fòle kitswálé lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe mómíyá adrébhá áyi leté dhi ì dré.

10

Kristo fè ì dràle mòbòmà ro ngbà 'í vèsè àlo

¹ Tà Mósè ni tatrítrí kúlí dré adrélé tàle dhi ì ngbà 'í tá dóro adrébhá àlile dhi kì líndrí 'í, tá dóro tándi nda 'í ko. Asà dhi, tágba à kàdré mòbòmà fe Gíká dré kóná àlo àlo títí ì sè landè àko ró yá dhi, tatrítrí kúlí nda kitswá tãdzí mómíyá adrébhá áyi kì kisi Gíká kandrà dhi kì 'o kitswálé títí ko. ² Kònò kòkítswá tá mómíyá adrébhá lísámbò 'o nda kì togó temvé kitswálé títí 'í dhi, ì kitswá tá gòle véle áyi kì tákonzì kisu ko gò, à dré mòbòmà fèma áyi kì tá sè dhi ni tayízó. ³ Tà bàti ró dhi, mòbòmà adrélé fèle kóná àlo àlo títí ì sè nda ì adré mómíyá nda kì tákonzì 'o agalé áyi léna dhi nà. ⁴ Angyá ko, tiágo kì kàrí ndrìágo kya be dhi kitswá tãdzí tákonzì tìngá ko.

⁵ Di ásà dhi, Kristo dré tá adrerà'a 'òle àlile bvò kònìdhi lé dhi 'á dhi, tá tá Gíká dré dhi:

«Mí lè tá mòbòmà ì ìndì ngá adrélé fèle mòbòmà ro mí dré dhi ìbe kòdhyà ko.

Di, mí ledé mína rúbhá má dré kitswálé fèle dhi kòdhyà.

⁶ Mí ka'í tá kà'wá adrélé zále dhi ì, ìndì mòbòmà adrélé fèle tákonzì kì tá sè dhi ìbe kòdhyà ko.

⁷ Di má dré tãzoá dhi: <A! Gíká, ma kònìdhi.

Má alì tá mí dré adrélé lèle má kò'o dhi ni 'o, ngóro tisile áma tá sè ámi búkù pále dhi léna dhi tìni.»*

⁸ Di Kristo nda tá tá rè zyá dhi: «Mí lè tá mòbòmà ì, ngá adrélé fèle dhi ì, kà'wá adrélé zále dhi ì, ìndì mòbòmà adrélé fèle tákonzì kì tá sè dhi ìbe kòdhyà ko. Mí ka'í tá kpà ngá nda ì ko.» Tà tá kònìni, tágba tatrítrí kúlí dré adrézó leá dhi, à kàdré ngá nda kì fe Gíká dré dhi. ⁹ Gò dré tãzoá dhi: «Ma kònìdhi. Má alì tá mí dré adrélé lèle má kò'o dhi ni 'o.» Asà dhi, bhà tá tá àku nda gàrà dri, tá tídhí nda ni bhàzo àrà ni 'á. ¹⁰ Di Yésu Kristo dré tá Gíká dré tá lèle ì kò'o dhi ni 'òle dhi sè dhi, Gíká 'o áma atsálé lólo ì kandrà, Kristo ni rúbhá fèle ngbà 'í vèsè àlo mòbòmà ro áma kì tá sè dhi sè.

¹¹ Tatrítrí kúlí zále dhi, kòwánà títí dhi ì adré ngbú adrélé áyi kì ázi 'o kítú àlo àlo títí ì sè, adrézó mòbòmà fe landè àko ró, tágba mòbòmà nda ì dré kitswázó tãdzí mómí kì tákonzì tìngá ko dhi. ¹² Di, Kristo fè ìna ì ngóro mòbòmà àlo kwákwa fèle tákonzì kì tá sè kitswálépi lókyá títí ì sè dhi ró gò, dré lírízó Gíká ni dríágo lèsè. ¹³ Kìdhólé lókyá nda sè dhi, adré lókyá Gíká dré dra áyi kàribhá kì bhàzo adrélé áyi pá zále dhi ni leté. ¹⁴ Tàko ko, mòbòmà àlo kwákwa nda sè dhi, 'o mómíyá Gíká dré bhàle twá adrélé ìna ró dhi ì kitswálé títí kóná vèsè kólyá.

¹⁵ Tírí Lólo adré kpà tá nda kì longó kòdhyà. Angyá ko, tá tá rè zyá dhi:

¹⁶ «Mírì tá dhi: Lókyá adrélépi àlile dhi sè dhi, tá tídhí má dré dra bhàle ru yízo tódhyá áyi ìbe dhi, tá kònìdhi 'í:

Má ni áma tatrítrí kúlí bha áyi kì togó na, kúlí nda kì tisizo áyi drína.»†

¹⁷ Gò tãá dhi:

«Má kitswá gòle véle áyi kì tákonzì kì tá kisu, tá kònzì ì dré 'òle dhi ìbe ko.»‡

¹⁸ Di Gíká kòtrí mómí kì tákonzì ì kònìni dhi, adré di leá dhi, à kògò véle mòbòmà fe tákonzì nda kì tá sè ko.

* 10:7 10:7 A kònò Longó ì 40:7-9. † 10:16 10:16 A kònò Yèrèmiyá 31:33. ‡ 10:17 10:17 A kònò Yèrèmiyá 31:34.

Ama ki kisima ànyi Giká làga dhi

¹⁹ Di àma adrúpi i, mà dré adrélé Yésu ni tà ka'í bàti dhi sè dhi, mà kitswá adrélé file Ará lólo lavulé dhi léna akódhi ni kàri sè. ²⁰ Mà adré file lána láti tídhí lídrì ro dré nzìle àma dré kitswázó lavulé kítá 'ìle dhi 'àsè dhi 'àsè. Kítá 'ìle nda, akódhi ni rúbhá 'i. ²¹ Di àsá dhi, mà dré adrélé kòwána kàdrì adrélépi Giká ni dzó drìle dhi ìbe dhi sè dhi, ²² mà kàdré àma ki kisi ànyi Giká làga togó dóro adrélépi akódhi ni ka'í bàti dhi sè. Tàko ko, akódhi temvé àma ki togó, àma ki tàkonzì nìni tìngázó dre. Dzì kpà àma ki rúbhá yí tsèrèlè dhi sè dre. ²³ Mà kàdré kpà tròle gígí ro tà mà dré adrézó mì bha àsà, adrézó kpà longóá dhi rú. Tàko ko, Giká tà nda ni lazilépi dhi kitswá adrélé ka'ìle togó wáyi sè. ²⁴ Mà kàdré kpà àma ki adrúpi ki tà kisú, adrézó ru kodzó àma kòfalèsè, mà kàdré rò tà dóro 'o lèlè sè. ²⁵ Mà kòtayí adrema ru kímó àma ki adrúpi ìbe dhi ngóro mómí áruka kya tìni ko. Be ró dhi, mà kàdré ru timbà àma kòfalèsè àma ki tà ka'ika'í na. Mà kàdré vélé 'óá adrézó ìle ába drìdrì, mà dré adrérà'a kítú Mírì dré dra agòzo dhi ni no atsàrà'a ànyi dhi 'á.

²⁶ Di, mà kògò adrélé tàkonzì 'o ìze sè mà dré tà bàti kisúzó nìle dhi àmvolèsè dhi, mòbòmà kitswálepí tàkonzì nda ki tìngá dhi ni adré vélé yókódhó. ²⁷ Mà kàdré 'óá kònini dhi, tayí ngbà 'í tìrì àma dré, mà dré adrérà'a Giká ni tàbvó tàmà letè, tùmáni átsi kàdrì dra akódhi ni kàribhá ki zàlepi véle dhi be dhi 'á. ²⁸ Tàko ko, dhya àlo kògà Mósè ni tátírítrí kúllí 'òle gò, mómí rì yà, kó ngalè na yà tà nda ni nobhá mì sè dhi ì dré akódhi ni asikizo dhi, à adré akódhi nda ni 'o dràle, kizà ni ni bha àko ró. ²⁹ Kàdré kònini dhi, mà adré kisúá dhi, à ni di vélé tà ño dhya adrélépi Giká ni Mvá ni ayizè, adrélépi kàri tà Giká dré bhàle ru yizo dhi àdhya áyi 'òlepi atsálé lólo dhi ni no ngá tàko ró, ìndí adrélepí Tírì Giká dré fèle áyi togó tani sè dhi ni lodhá dhi dri ngíni? ³⁰ Angyá ko, mà ñi dhya tà kòni ki tàlepi dhi be: «Má ni mómí ki tà kònzì ki vídrì logó àyi dré dhi ma. Má ni tà logó àyi dré tà ì dré 'òle dhi ì tí dhi ma.» Akódhi nda tà kpà dhi: «Mírì ni áyi mómíyá ki tàbvó ta.»[§] ³¹ Dhèle Giká lídrì ro dhi drígá dhi, tà adrélepí tìrì fe gàle dhya léna dhi 'i!

³² Mì kisú rè lókyá mì dré tà Giká ni ngádra kisúzó ngá kázá àmi ki togó na dhi ká! Lókyá nda sè dhi, tágba mì dré tá adrézó kizà nya dhi, mì adré tá àmi ki togó tsi àdzú kàdrì dhi na. ³³ Lókyá àruka ì sè dhi, à adré tá àmi ki lodhá, adrézó àmi ki mì pfo mómíyá títì ì kandrá. Lókyá àruka ì sè dhi, mì adré tá àmi ki totó tátá mómí adrébhá kizà nya kònini dhi làga. ³⁴ Mì adré tà kizà do àmi ki togó na mómí 'ìle bádzó na dhi ki tà sè. A kàdré àmi ki ngá topá dhi, mì adré tá tà nda ni ka'í dóro, adrézó lenzélé àsà. Tàko ko, mì ñi tà tàle dhi, àmi tà àmikya tà dóro ngá nda ki lavúbhá dhi ìbe, ìndí tà nda ì kitswá akilé bwà ko dhi be.

³⁵ Di àsá dhi, mì kòbhe mà mì dré ka'ìle bàti dhi ko. Angyá ko, mì ni làgì múrúngú kisú àsá. ³⁶ Adré di leá dhi, mì kàdré togó tsi, adrézó tà Giká dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki 'o, mì kòkisúró tà dré lazilé dhi be dhi bvó. ³⁷ Tàko ko, ngóro Giká ni Kúllí dré adrélé tàle dhi tìni:

«Tayí ngbà 'í lókyá tsà,
dhya adrélepí alìle dhi dré alizo. Kitswá ìna gìle ko.

³⁸ Dhya adrélepí gyágya má mìlèsè dhi ni adré lídrì ìbe áyi tà ka'ika'í sè.

Di, kògò ìna bvólé ro dhi, àma togó kitswá kinilé akódhi ni tà sè ko.»*

³⁹ Ama ró dhi, àma mómí adrébhá gòle bvólé ro kitswále dràdrá kisú dhi 'i ko. Be ró dhi, àma àmakya mómí adrébhá Giká ni ka'í gò adrézó adrìlé dhi 'i.

11

Tà ka'ika'í

¹ Dhya adrélepí tà ka'ika'í ìbe bàti dhi adré ka'íà tàle dhi, ì ni dra tà ì dré adrézó mì bha àsá dhi ki kisi káya dhi. Adré kpà niá tàle dhi, tà ì dré kitswále nòle mì sè ko dhi ki dra ru 'o káya dhi be. ² Atú dhi, àma ki tábhí ì ka'í tá Giká kònini gò, akódhi dré àyi ki tà bhàzo kuru àsá.

³ Tà ka'ika'í sè dhi, mà ñi tàle dhi, Giká bhà bhù ì bvó be áyi kúllí sè dhi be. Di ngá adrélé nòle mì sè dhi ì apfò ngá adrélé nòle mì sè ko dhi ì lèsè.

⁴ Tà ka'ika'í sè dhi, Abèlè fè tá Giká dré mòbòmà dóro dhi Kàyinà àdhya ni lavú. Akódhi ni tà ka'ika'í nda sè dhi, Giká ka'í ngá dré fèle nda ì gò, akódhi ni tà bhàzo kuru, akódhi ni zizo mómí gyágya dhi ró. Di tà ka'ika'í nda sè dhi, Abèlè adré rè dhu tà ta àma dré, tágba dré drazo dhi.

⁵ Tà ka'ika'í sè dhi, Giká do tá Enóká ì véna, kòdràro ko dhi bvó. Di à dré gòzo vélé akódhi ni kisú ko, Giká dré tà akódhi ni dòle ì véna dhi sè. Angyá ko, Giká ni Kúllí adré

tàá dhi, drìdrì Enòkà nda ni dòzo dhi kandrà dhi, akódhi ni tà 'o tá Giká ni togó kinilé. ⁶ Di, tà ka'ika'í àko dhi, dhya àlo kitswá ina Giká ni togó 'o kinilé bwà ko. Tàko ko, lè dhya ángùdhi adrélépi áyi kisi ànyi Giká làga dhi kàdré ka'íá dhi, akódhi be, ìndì adré làgí múrúngú fe mónyá títi adrèbhá áyi nda togó wáyi sè dhi i dré káya dhi.

⁷ Tà ka'ika'í sè dhi, Giká dré tá tá lazizó Nówè dri tá kitswálé nòlè rè ko dhi ki tà sè dhi, Nówè ka'í tá Giká ni kúli nda 'òlè gò, bwátù kàdrì dhi ni ledézó kitswázó áyi sùrú tidrí. Di àsà dhi, bhà tá tà mónyá bvò àdhya i dri gò, dré atsázó gyàgya Giká mùlèsè áyi tà ka'ika'í nda sè.

⁸ Tà ka'ika'í sè dhi, Giká dré tá Abàràrà ni zizo lile bvò dré kitswálé kisulé tàylè ro dhi na dhi, Abàràrà ka'í tá Giká ni kúli nda 'òlè gò, dré lizo, tágba dré tá nìzoá ngalè í adré tá lile ángolè ya dhi ko dhi. ⁹ Akódhi ni tà ka'ika'í nda sè dhi, dré bhà mòzo adrézó móndí twá ro bvò Giká dré tá lazilé í dré nda na. Gò dré adrézó wémá i zále, ngóro Ísáká i Yàkòbhò be tá lazilé nda ni kisúbhá tàylè ro dhi i dré kpá 'òlè dhi tìni. ¹⁰ Tàko ko, adré tá bhàandré Giká dré tá tà ni ni kisúzo drìdrì gò, sízoá pá íbe tātá dhi ni letè.

¹¹ Tà ka'ika'í sè dhi, Abàràrà nda kisu tá rìnyí mvá tizo, tágba akódhi ni kóná dré tá lavúzó, ìndì Sàrà ni tàndi dré tá adrézó kóndó ro dhi. Angyá ko, nò tá Giká tà nda ni lazilépi i dré dhi ngóro dhya i dré kitswálé ka'ile togó wáyi sè dhi ró. ¹² Di àsà dhi, agó àlo adrélépi tá ànyi dràdrà mìle nda lèsè dhi, ànzì i dré topfózo lizólé zyandre ró, ngóro bhìbhìnyà bhù mibhalé 'á dhi i tìni, ìndì sinyí yìandre mìle kitswálé nàlè bwà ko dhi tìni.

¹³ Mónyá títi nda kòdhi i adré tá atsilé tà ka'ika'í na, tsàlè lókyá i dré todràrà'a. Í kisu tá tá Giká dré lazilé dhi i ko. Di, i nò tá àyikya tá lazilé nda i vwàwvà ro, tà nda kì ka'izo dóro. Í ka'í tá kpá tàlè dhi, áyi tá ngóro móndí twá bvò àyikya ró dhi àko dhi i tìni. ¹⁴ Mónyá adrèbhá tà ta làsù be kònni dhi i adré tadhá ngádra 'á dhi, i adré bvò àya nda adrélé àyikya ró. ¹⁵ Kòno i kàdré tá bvò i dré tá tayilé dhi ni tà kisu dhi, i ni tá kitswá láti kisu nzizo bvò nda na. ¹⁶ Di, i adré tá àyikya bvò dóro lavulú dhi ni nda kisulé kòdha. Kòdhi adré táá dhi, i adré tá bvò bhù na dhi ni nda kòdha. Di àsà dhi, Giká kanyò àko i dré adrélé áyi zi àyi kì Giká ro dhi sè. Tàko ko, akódhi ledé bhàandré áyi dré dre.

¹⁷ Tà ka'ika'í sè dhi, Giká dré tá Abàràrà ni tabhizo dhi, Abàràrà fè tà Ísáká mòbòmà ro akódhi dré. Di akódhi tà Giká dré tá lazilé dhi kì kisulépi nda adré tá 'òlè áyi mváagó àlo kwákwá dhi ni fe dràlè, ¹⁸ tágba Giká dré tá tàzoá drá dhi «À ni ngbá 'í Ísáká ni ànzì kì zi àmi ànzì i ró dhi kòdha» dhi.* ¹⁹ Abàràrà adré tá ina kisuá dhi, tágba Ísáká kòdrà yá dhi, Giká rìnyí íbe kitswázó akódhi ni tingá dràdrà lèsè. Di à ni kitswá táá kúli alaala sè dhi, Abàràrà gò áyi mváagó nda ni kisu ngóro móndí tingalé dràdrà lèsè dhi tìni.

²⁰ Tà ka'ika'í sè dhi, Ísáká zi tá tà tani Giká tí Yàkòbhò i dri Esáwù be tà adrèbhá tá àlilè dhi kì tà sè.

²¹ Tà ka'ika'í sè dhi, Yàkòbhò dré tá adrèrà'a 'òlè dràlè dhi 'á dhi, zi tá tà tani Giká tí Yòsèfà ni ànzì àlo àlo títi dhi i dri. Gò dré Giká ni lindrì bhàzo, i dré tá adrèrà'a áyi agó áyi kùtù fà dri dhi 'á.

²² Tà ka'ika'í sè dhi, Yòsèfà dré tá adrèrà'a ànyi dràdrà mìlè dhi 'á dhi, longó tá Ísèrèlè ànzì kì apfòma Ezèpétó lèsè dhi ni tà gò, dré tà í dré tá lèlè à kò'o áyi fà ni tà sè áyi dràma àmvolésè dhi ni tà lazizó.

²³ Tà ka'ika'í sè dhi, Mósè ni tibhá i zù tá akódhi mbá na akódhi ni tìma àmvolésè. Tàko ko, i nò tá dhi, mvámvá nda ni tà avé tò. Í ro tá kpá ngá, i dré tá ópí kàdrì ni kúli gálè 'òlè dhi sè ko.

²⁴ Tà ka'ika'í sè dhi, Mósè nda dré tá mbàzo atsálé kàdrì dhi, gà tá à kàdré áyi zi ópí kàdrì, Fàràwò ni zapi ni mvá ro dhi rè. ²⁵ Di kípè tá kizá nyàma tùmání mónyá Giká àdha íbe dhi kòdha, lenzema tàkònzì ni tà sè lókyá tsà sè dhi ni àrà 'a. ²⁶ Akódhi mùlèsè dhi, kanyò mvòlè Kristo ni tà sè dhi tá dóro lavulú, ngá làgí be kàdrì Ezèpétó na dhi kì kisulé dhi rúsè. Angyá ko, adré tá m̄ bha làgí múrúngú i dré kitswálé kisulé dhi dri. ²⁷ Akódhi ni tà ka'ika'í nda sè dhi, apfó tá Ezèpétó lèsè ópí kàdrì ni togóaswa ni ro àko ró gò, dré áyi togó tsizo lizo ába drìdrì, dré tá adrélé Giká kitswálé nòlè m̄ sè bwà ko dhi ni no dhi sè. ²⁸ Tà ka'ika'í nda sè dhi, tà tá Ísèrèlè ànzì i dré dhi, i kò'o gwányá Pásiká àdha, kàrì ligizo dzóti fà i rúsè, kitswálé ángéló adrélépi dràdrà fe dhi kòtupfúró áyi kì ànzìago kàyo ró dhi i todràlè ko dhi bvò.

²⁹ Tà ka'ika'í sè dhi, Ísèrèlè ànzì i zya tá yìandre Kika, ngóro à dré adrélé atsilé àrà fà ro dhi 'àsè dhi tìni. Di, Ezèpétó i kòtabhì tà nda 'òlè dre dhi, yìandre nda dré ànzìzo áyi drìsè rùkú áyi kì tupfú todràlè.

* 11:18 11:18 A kòno Kìdhoma 21:12.

³⁰ Tà ka'ika'i sè dhi, Isèrelè ànzi ì tatsi tá Yèríkò làgàsè kúrúkúrí kítú nzi-dri-rì gò, bhàandre nda ni zèribà dré adázo kìnì mí.

³¹ Tà ka'ika'i sè dhi, Rábà, tòkò zàràbhù ro dhi ka'í tá Isèrelè ànzi mùle lùzu ró dhi ì dòle í véna gò, à dré akódhi ní p̄fùzo dràle tùmání mónnyá ligíbhá Giká rú dhi íbe ko.

³² Dì má ní go véle táà ngíni? Lókyá má dré kitswázó tà ta Gèdèyónà ní tà dri, Bàràkà ní tà dri, Sàmósónà ní tà dri, Yèfètà ní tà dri, Dàwídí ní tà dri, Sàmùwélé ní tà dri, ìndì pròfètà kì tà dri dhi yó. ³³ Ayi nda kì tà ka'ika'í sè dhi, ì bhu tá àdzú òp̄ kì lavúzó, ì 'o tá tà gyàgya ì, ì kisu tá tà Giká dré tá lazilé dhi ì, ì tabhò tá kàmì kì síbhálé ì, ³⁴ ì kídriá tá àtsi adrelépi kòle rinyi ró dhi, ì lapá tá móndí kì sápi ì sílèsè. Ayi tá íbe yàya dhi ì atsá tá rinyi ró. Ì atsá tá àgo tòmbatòmba ì ró àdzú na, àyi kì kàribhá angábhá bvò twá ì lésè dhi kì ladró. ³⁵ Tòkò ì gò tà àyi kì móndí tá dràbhá dhi kì kisu ngóro móndí tingálé dràdrà lésè dhi ì tìni.

Móndí àruka ì tayí tá àyi adrelé rúbhá 'òle aswálé gò, ì dré todrázo. Ì gá tá à kápá àyi dhi rè, ì kóngaró dràdrà 'ásè lídrí dóro lavulé dhi ní kisu be dhi bvò. ³⁶ Arukabhá ní ì tayí tá àyi adrelé gùle, adrelé tswàle, adrelé 'ìle nyírì sè, adrelé bhèle bádzó na. ³⁷ A lebhé tá àruka ní ì todràle kírà sè. A tisi tá àruka ní ì 'a be rì. A tufú tá àruka ní ì todràle sápi sè. Aruka ní ì tatsi tá lemerèbhá ì ró kìnì kábiligya kya ndrì íbe asólé àyi rú dhi íbe. Ì tayí tá àyi adrelé mì p̄fòle, adrelé 'òle kònzì. ³⁸ Ì tatsi tá duku ì 'ásè ìndì kóngó ì drìsè, adrelé àyi kì tuzú kírà gò ì 'ásè, ìndì bhú kìnì zàle dhi ì 'ásè. Tágba dré tá adrezó kòníni dhi, mónnyá bvò kòndi àdhyà ì kitswá tá àyi nda kì lindrì sè ko!

³⁹ Mónnyá tíni nda kòdhi kì tà ka'ika'í sè dhi, Giká bhà tá àyi kì tà kuru. Dì, ì kisu tá àyikya tá dré tá lazilé dhi ko. ⁴⁰ Tàko ko, Giká bhà tá dòro lavulé dhi zùle àma dré, kitswázó àma kì 'o kitswálé tíni tùmání àyi íbe dhi bvò.

12

Giká ní ànzi kì lotoma

¹ Dì àma ró dhi, àma mónnyá zyandre àyi kì tà ka'ika'í tadhábhá nda íbe kímólé àma làgàsè kúru. Dì àsá dhi, lè mà kòbhe àma rúsè ngá lanzì tíni adrelébhá àma kì kíkì dhi ì, tùmání tàkònzì adrelébhá àma kì tì'ì dhi íbe, mà kàdréró angú Giká dré bhàle àma kandrà dhi ní ra landè àko ró. ² Mà kàdré kpà àma kì mì bha Yésu dri. Tàko ko, akódhi nda dhya láti nzilepi àma dré adrezó Giká ní ka'í dhi 'ì, ìndì dhya adrelépi àma kì 'o kitswálé tíni àma kì tà ka'ika'í na dhi 'ì. Akódhi dré tá kólénzè Giká dré bhàle ì kandrà dhi ní nòle dhi sè dhi, ka'í tá kizà nyàle fa kipakipa dri, kanyò ní ní nòzo tà tàko ró gò, dré lirizó Giká ní lirirà òp̄i àdhyà ní dríagó lésè. ³ Mì kisu rè ngalé akódhi mvò tá tàkònzìbhá ligíbhá ì rú kòníni dhi kì tà ngíni ya dhi ká, mì kòkìswaró landèle àmi kì togó tayízó lanzile ko dhi bvò.

⁴ Tàko ko, àdzú mì dré adrelé bhùle tàkònzì íbe kòdhi léna dhi, mì bhu rè tsàle àmi kì kàri dré kuturà dhi na ko. ⁵ Mì tìvì kúli Giká dré tàle àmi kì kodzózó àyi ànzi ì ró dhi dre? Akódhi tà dhi:

«Àma mvá, Mírì kàdré àmi lotó dhi, mí kònò tà nda tà tàko ró ko. Kàdré àmi tàkònzì tadhá mí dré dhi, mí kòtayí àmi togó lanzile àsá ko.

⁶ Tàko ko, Mírì adré mónnyá tíni ì dré adrelé lèle dhi kì lotó kòdhyà.

Adré kpà tà ño mónnyá tíni ì dré adrelé ka'ile àyi ànzi ì ró dhi ì dri.»*

⁷ Giká kàdré ì àmi kì lotó dhi, mì kàdré togó tsi, adrezó kizà mì dré adrelé nyàle nda kì mvò. Giká adré àmi kì 'o ngóro àyi tándi ní ànzi ì tìni. Tàko ko, mvámvá àlo atá ní dré adrezó lotóá ko dhi tsì be? ⁸ Dì, Giká kàdré àmi kì lotó ngóro dré adrelé 'òle àyi ànzi tíni dhi kì tà sè dhi tìni ko dhi, kòdhi adré tadhá dhi, àmi akódhi ní ànzi 'ì bàti ko. Be ró dhi, àmi àmikya bákólyá ànzi 'ì. ⁹ Ama tíni dhi ì tá atá bvò dri adrelébhá tà àma kì lotó dhi íbe gò, mà dré adrezó àyi kì lindrì bha. Kàdré kòníni dhi, lè mà kàdré ì véle àma kì bha àma kì Atá bhù na dhi ní rinyi zàle, mà kàdríró be dhi bvò! ¹⁰ Ama kì atá bvò dri nda ì adré tá àma kì lotó lókyá tsá sè, ngóro dré tá adrelé dóro àyi mùlèsè dhi tìni. Dì, Giká adré ìna àma kì lotó ngóro dré adrelé dóro àma dré dhi tìni, mà kàtsàro lólo ngóro ì dré adrelé lólo dhi tìni. ¹¹ Dhya àngùdhi adrelé lotólé dhi adré tà nda ní no lókyá nda sè dhi ngóro tá adrelépi arí fe dhi ró ko. Be ró dhi, adré ìna tà nda ní no ngóro tá adrelépi kizà fe dhi ró. Dì, àmvolàsà, à kòlotó akódhi nda kitswálé tíni dre dhi, a ní lò'wa dóro 'a bì, adrezó tà gyàgya 'o tà kídrikàdri na.

¹² Dì àsá dhi, lè mì kògò rinyi fe àmi kì dríagá toròbhá dhi ì dré, ìndì àmi kì pá landèbhá dhi ì dré. ¹³ Mì kàdré kpà láti lotó àmi kì pá ì dré, móndí pá íbe yàya dhi ì kàtsàro mèrèkpe ì ró ko, be ró dhi, ì kàdríró be dhi bvò.†

* 12:6 12:6 A kònò Tògyakúli 3:11-12. † 12:13 12:13 A kònò Tògyakúli 4:26.

Giká ni gàma ko dhi

¹⁴ Lè mì kàdré láti nda adrézó tà kàdríkàdri ìbe àmi kòfalé mónnyá títi dhi ìbe. Mì kàdré kpà àmi kí fe adrélé lólo Giká dré be. Tàko ko, dhya áyi fèlepi adrélé lólo Mírì dré ko dhi, kitswá ìna akódhi ní no ko. ¹⁵ Mì kònò dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi kótayíró ì vwàle Giká ní togó tani rúsé ko. Dhya àlo kótayí kpà áyi togó atsálé kùdzíkùdzi ko, tà kùdzí nda kàtsáró kpà mómí áruka bí dhi ì rú, áyi kí 'òle atsálé ndí ró ko. ¹⁶ Mì kònò kpà dóro, dhya àlo àmi kòfalé dhi k'ò'oró ndòtò tà ko, ìndì kògàró Giká ní tà Esáwù àdhyà tíni ko. Tàko ko, Esáwù nda lagí tá ìna tà ì dré tá kitswálé kúsulé tàylilé mvá kàyo àdhyà ró dhi ngbà 'í mánnyàngá mvá tsà dhi sè. ¹⁷ Ngóro mì dré nìle be dhi tíni dhi, àmvolàsà dhi, dré gòzo tódhyá tà tani nda ní le kúsulé gò, à dré gázoá rè. Ndà tá láti tà nda ní ladzázó, di, kitswá tá ìna ko, tágba dré tà nda ní ndàzo m̀ndra sè bí dhi.

¹⁸ Ama adrúpi ì, mì kísí tá àmi ànyí kòngó kitswálé tabèle bwà, ìndì adrélépi kòle àtsi ró dhi làga ko. Mì kísí kpà àmi ànyí àrà adrélépi tìnmv́à ro ìndì ngátsi ró, kàgumá dré adrézó v́ile lána dhi làga, ngóro Isèrèlè ànzi ì dré tá 'òle kòngó Sínáyi àdhyà na dhi tíni ko. ¹⁹ Mì kísí kpà àmi ànyí àrà góká vòzo gò, kúlí tìrì fèlepi dhi ní yòzo lána dhi làga ko. Tàko ko, Isèrèlè ànzi ì dré tá kúlí nda ní yìzo dhi, ì lizí tá Giká ní ti, kòkikíró kúlí nda, kògòró tà ta ko dhi bvó.[‡] ²⁰ Angyá ko, ì kitswá tá tà kúlí nda dré tà adrélé tàle ì k'ò'o dhi ní mvo bwà ko. Kúlí nda tà tá dhi: «Dhya àlo kòtabè kòngó kònìdhi dhi, kàdré gba kà'wá 'i yà dhi, lè à kòlehé akódhi nda dràle kírà sè.»[§] ²¹ Tà ì dré tá nòle nda dré tìrì fèle àyi dré tò dhi sè dhi, Mósè ní tándi tà tá dhi: «Má adrè lyàle tìrì dré.»*

²² Di, mì kísí àmikya àmi ànyí kòngó Siyóná àdhyà làga, ìndì Yèrusalémá, bhàandre Giká lídri ro dhi àdhyà bhù na dhi làga. Mì kísí àmi ànyí àngélo lizólizo ru kímóbhá adrélé lenzélé dhi ì làga. ²³ Mì kísí àmi ànyí Giká ní ànzi kàyo ró ru kímóbhá, áyi kí rú tìsizo bhù na dhi ì làga. Mì kísí àmi ànyí Giká, mónnyá títi dhi kí tàbvó tàlepi dhi làga, ìndì mónnyá atsábhá gyágya kitswálé títi dhi kí líndri ì làga. ²⁴ Mì kísí kpà àmi ànyí Yésu adrélépi áyi totó tà 'o mómí kí kòfalé 'á Giká be, tà tídhí Giká dré bhàle ru yìzo áyi ìbe dhi ní tà sè dhi làga, ìndì akódhi ní kàri kutulépi, adrélépi tà ta dóro lavulé Abèlè ní kàri àdhyà rúsé dhi làga.

²⁵ Mì kònò di dóro, mì kògàró dhya adrélépi tà ta àmi dré dhi ko. Tàko ko, mónnyá dhya adrélépi tà tà longó áyi dri bvó dri dhi ní gabhá rè dhi ì kòlapá Giká ní tàbvó tàma sílèsè ko dhi, mà ní di àmikya lapá ngìningìni ró, mà kàdré àma kí alá dhya adrélépi tà longó àma dri bhù lèsè dhi rú dhi? ²⁶ Lókyá nda kònàdhi sè dhi, Giká ní kúlí kízí tá bvó tà tándi ró. Di, nyànomv́a dhi, akódhi lazí kúlí tázóá dhi: «Má kitswá ngbà 'í gòle bvó kízí kòdhyà ko. Be ró dhi, mà ní go tódhyá bvó kí kízí bhù ìbe vesè àlo.» ²⁷ Kúlí «tódhyá» ìndì «vesè àlo» kòdhi ì adrè léá tàle dhi, Giká ní ngá títi ì dré tà bhàle dhi kí kízí tìngalé, ngá kitswálé kízilé bwà ko dhi ì kàdreró rè dhu be dhi bvó.

²⁸ Di àsà dhi, mà dré adrélé òpi kitswálé kízilé bwà ko dhi ní kúsú dhi sè dhi, mà kàdré àwoyá fe Giká dré, adrézó akódhi ní líndri bha akódhi ní ròma sè, ngóro dré kitswálé akódhi mìlèsè dhi tíni. ²⁹ Tàko ko, àma kí Giká ìna àtsí adrélépi ngá za vèle dhi 'i.†

13*Tà tàle kùdù ro mónnyá ka'ìbhá kí kodzózó dhi ì*

¹ Lè mì kàdré ru le àmi kòfalèsè ngóro adrúpi ì tíni. ² Mì kòtìvì adrema mómí twá kí ka'í dòle àmi kí dzó na kùmú ì ró dhi ko. Tàko ko, mómí áruka adrèbhá 'óá kònìni dhi ì ka'í tá àngélo ì dòle áyi kí dzó na n'á àko ró. ³ Mì kàdré mómí 'ìle bádzo na dhi kí tà kúsú, ngóro mì adrè tá b́a nya tùmání áyi ìbe na tíni. Mì kàdré kpà mómí adrélé mì pfòle dhi kí tà kúsú, ngóro mì adrè tá kízà nya àyikya tíni na tíni.

⁴ Lè mónnyá títi dhi ì kàdré lámò ní tà bha kuru. Lámò na dhi, mì kàdré àmi kí rúbhá líkí adrélé ngbà 'í mómí mì dré mòle dhi ì dré. Tàko ko, Giká ní mónnyá adrèbhá múná tà 'o dhi kí tàbvó ta, tùmání mónnyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi ìbe.

⁵ Lè mì kótayí àmi láfa lovó dré adrélé tídrìle dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya lenzélé ngá mì dré adrézó ába dhi kí tà sè. Angyá ko, Giká tà dhi: «Má kitswá tãdzí àmi tayí ko.

Má kitswá tãdzí àmi tà tìvì ko.»*

⁶ Di àsà dhi, mà adrè ka'íá b́ati tàle dhi:

«Mírì dhyà adrélépi àma ledé dhi 'i.

Má kitswá ngá ro àlomv́a ko.

‡ 12:19 12:19 A kònò Pfóma 19:16-22. § 12:20 12:20 A kònò Pfóma 19:12-13. * 12:21 12:21 A kònò Dùtèrònómè 9:19. † 12:29 12:29 A kònò Dùtèrònómè 4:24. * 13:5 13:5 A kònò Dùtèrònómè 31:6, 8; Yòsúwá 1:5.

Móndí ki kitswá àdho tà 'o má rú kòdhyà?»†

⁷ Mì kàdré àmi ki drì kòbhá Giká ni kúlí longóbhá àmi dré dhi ki tà kisù. Mì kàdré lò'wa dóro ì dré adrélé 'àle àyi ki lídrì na dhi ki no, adrézó tà 'o tà ka'ka'í sè àyíkya tíni. ⁸ Yésu Krísto ngbú ngóro dré tá adrélé agyá dhi tíni, dré adrélé ándrò dhi tíni, ìndì dré dra adrélé kóná vèsè kólyá dhi tíni.

⁹ Mì kòtayí àmi ki togó tà adrélé tadhálé twá dhi ì dré adrélé sèle dhi ko. Dóro ni, àma ki togó tayílé adrélé tím̀bàle Giká ni togó tani sè dhi. Dì, tòlí móndí ì dré adrélé lebelé mányàngá ni tà sè dhi ì kitswá àyi ki togó tím̀bà ko, kitswá kpà àyi ki ledé ko.

¹⁰ Àma àlètárì íbe, ìndì kòwánà adrébhá tà 'o Yúdà ànzì ki tàbèrènakòlò na dhi ì kitswá ngá adrélé fèle mòbòmà ro àlètárì nda dri dhi ki nya bwá ko. ¹¹ Tàko ko, kòwánà ki kàdrì adrè kà'wá ki kàrì do, adrézó file Arà lólo lavulé dhi léna feà tàkonzì ki tà sè gò, à dré adrézó kà'wá nda ki rúbhá za káà ni kivi na. ¹² Dì ásà dhi, Yésu nya tá kpà kizà drázo bhàandre ni kivi na, kitswázó móndí ki temvé atsálé lólo àyi tàndì ni kàrì sè.† ¹³ M̀à kàdré dì pfòle akódhì véna káà ni kivi na, adrélé kanyò dré mvòle dhi ni mvo. ¹⁴ Tàko ko, bvò kònìdhi dri dhi, àma bhàandre adrélépi gile nyo dhi àko. Dì, mà adrè àmakya bhàandre adrélépi alìle dhi ni leté kòdhyà.

¹⁵ Dì Yésu sè dhi, mà kàdré ngbú líndrì fe Giká dré, ngóro mòbòmà mà dré adrélé fèle drá dhi tíni. Mòbòmà nda kúlí adrébhá apfòle àma tìsè, adrélé akódhì ni rú bha kùle dhi 'i. ¹⁶ Dì mì kòtivì adrema tà dóro 'o, adrézó kpà àmi ki ngá lanzí móndí ì dré dhi ko. Tàko ko, mòbòmà adrélé fèle làsú be kònìni dhi ki tà sè dhi, Giká ni togó adrè kìnìlé tò.

¹⁷ Mì kàdré àmi ki drì kòbhá ki kúlí ka'í 'òle, adrézó àmi ki bha àyi ki rìnyì zàle. Angyá ko, ì adrè àmi ki líkí landè àko ró. I ni kpà àzì ì dré adrélé 'òle àmi ki tà sè dhi ki ta Giká kandrà. Mì kàdré dì àyi ki kúlí ka'í 'òle, ì kàdréro àyi ki àzì nda ni 'o arí sè, kizà sè ko. Tàko ko, ì kàdré 'òá kizà sè dhi, tà nda kitswá àmi ki ledé àlomvá ko.

¹⁸ Mì kàdré tà zi Giká tí àma dré. Tàko ko, mà nì dóro tàle dhi, àma ki togó adrè àma ki arókì àlomvá ko dhi. Má adrè kpà leà atsílé dóro tà títi ì sè. ¹⁹ Lavulé dhi, mà adrè àmi ki kodzó, mì kàdréro tà zi Giká tí, má kòkitswáro gòle mbèlè àmi véna.

Kúlí kùdù

²⁰⁻²¹ Giká tìngá àma ki Mírì Yésu dràdrà lèsè gò, akódhì ni 'òzo atsálé kábilìgyá líkìlépi kàdrì dhi ró akódhì ni kàrì kutúlépi dhi sè. Kàrì nda sè dhi, 'o tà í dré bhale ru yìzo móndí íbe dhi kitswálé kóná vèsè kólyá. Dì Giká adrélépi tà kàdrìkàdrì fe nda kò'o àmi kitswálé títi tà títi ì sè, mì kòkitswáro tà dré adrélé lèle mì kò'o dhi ki 'o. Kàdré kpà tà adrélépi dóro í mlèsè dhi ni 'o àma léna Yésu Krísto sè. M̀ilanzìlanzì kàdré akódhì dré kóná vèsè kólyá! Kàdré kònìni.

²² Àma adrúpi ì, mà adrè àmi ki ti lízì, mì kòka'íro kúlí má dré tìsìle àmi ki kodzózo kòdhi ì dóro. Angyá ko, mà tìsì àmi dré ngbà 'í wáràgà tsà dhi kòdhyà. ²³ Má adrè leá mì kònì dhi, à atrì àma ki adrúpi Tím̀otéyo bádzo lèsè dre. Akódhì kàtsá má véle mbèlè dhi, mà ni lí tùmáni akódhì be àmi ki no.

²⁴ Mì kòfè mòdo àmi ki drì kòbhá títi dhi ì dré, tùmáni mónnyá lólo títi Giká àdhyà íbe. Àma ki adrúpi angábhá Itàliyá lèsè dhi ì fè kpà mòdo àmi dré.

²⁵ Giká ni togó tani kàdré àmi íbe títi!

Wárágà Yàkòbhò dré tisìle dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yàkòbhò dré tisìle dhi 'i. A adré kisùá dhi, Yàkòbhò nda tá Yàkòbhò, Yésu ni adrúpi ró dhi 'i, indì Ekèlézyà ni drì kòbhá kàdrì dhi ki àlo 'i. Akódhi adré wárágà kònìdhi ni tisi «súrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè dhi i dré» (1:1). Kòdhi adré leá tàle dhi, móndyá títi Yésu ni ka'ìbhá gò i dré ayízó bvò wáyi 'ásè dhi i dré. Wárágà kònìdhi léna dhi, Yàkòbhò adré móndyá ka'ìbhá dhi ki drì ta tà twátwa bí dhi i sè, adrézó tadhá àyi dré dhi, i kàdré tà 'o àyi kòfalèsè indì móndyá bvò kòndi àdhyà i kòfalé ngini ya dhi. Adré tà kòni ki ta kòdhyà: tà ka'ìka'í i tògyá be dhi, móndyá ka'ìbhá lemerè ro indì ngábhá ro dhi ki tà, móndyá ka'ìbhá dhi ki tabhìma, Giká ni kúlí yìma indì 'òma, móndí ki nòma twátwa ko dhi, tà ka'ìma indì tà dóro 'òma, dhyá ki ti likima, tògyá adrélépi apfòle bhù lèsè dhi, dhyá ki bhàma Giká ni rìnyí zàle dhi, móndí ki tàbvò tàma ko dhi, dhyá ki afàma ko dhi, ngábhá ki tà, tà letèma togó vwàvwà sè dhi, indì tà zìma Giká tí dhi. Lavulé dhi, Yàkòbhò adré tadhá dhi, lè móndyá ka'ìbhá dhi i kàdré ngbá 'í Giká ni ka'í ko, i kàdré kòkpá tà dóro 'o àyi ki tà ka'ìka'í nda sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki a'ìma

- 1) Mòdo fèma (1:1)
- 2) Tà ka'ìka'í i tògyá be dhi (1:2-8)
- 3) Móndyá ka'ìbhá lemerè ro indì ngábhá ro dhi ki tà (1:9-11)
- 4) Móndyá ka'ìbhá dhi ki tabhìma (1:12-18)
- 5) Giká ni kúlí yìma, indì kúlí nda ni 'òma (1:19-27)
- 6) Móndí ki nòma twátwa ko dhi (2:1-13)
- 7) Tà ka'ìma indì tà dóro 'òma (2:14-26)
- 8) Dhyá ki ti likima (3:1-18)
- 9) Dhyá ki bhàma Giká ni rìnyí zàle dhi (4:1-10)
- 10) Móndí ki tàbvò tàma ko dhi, indì dhyá ki afàma ko dhi (4:11-17)
- 11) Ngábhá ki tà (5:1-6)
- 12) Tà letèma togó vwàvwà sè dhi, indì tà zìma Giká tí dhi (5:7-20)

Yàkòbhò ni mòdo fèma

¹ Ma, Yàkòbhò, màràbá Giká àdhyà indì Mírì Yésu Krìsto àdhyà ró dhi, má adré wárágà kònìdhi ni tisi sùrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè dhi i dré.* Mòdo àmi dré!

Tà ka'ìka'í i tògyá be dhi

² Àma adrúpi i, tà twátwa dhi i kàdré àmi ki tabhì dhi, mì kàdré tà nda ki no ngóro tà adrézó lenzélé ásá dhi i ró. ³ Tàko ko, mì nì tàle dhi, tà adrèbhá àmi ki tà ka'ìka'í tabhì dhi i adré àmi ki 'o adrélé togó tsi ni dhi be. ⁴ Di adré leá dhi, àmi ki togó tsima nda kàdré tà 'o àmi léna kitswálé títi, mì kòlì'wáro àmi ki tà ka'ìka'í na kitswálé títi, indì tà dóro kòpiró àmi àlomvá ko.

⁵ Di, dhyà àlo àmi kòfalé dhi kàdré tògyá le kisulé dhi, lè akódhi nda kàdré tògyá zi Giká tí gò, Giká kòfèro drá. Tàko ko, Giká adré tà dóro fe móndyá títi i dré àyi togó dóro sè, tà bha àko ró àyi dri. ⁶ Di, dhyà nda dré adrèrà'a tà zi Giká tí dhi 'á dhi, lè kàdré zía tà ka'ìka'í sè, tà kayí àko ró i léna. Angyá ko, dhyà ángùdhi adrélépi tà kayí i léna dhi, sù ngóro yìandre nì mì lyá dré adrélé livilé longalé gò, dré adrézó lìle swà ro dhi tìni. ⁷ Lè dhyà làsú be kòninì nda kòkisú ko tàle dhi, i ni ngá kisú Mírì vélèsè dhi. ⁸ Tàko ko, akódhi nì ina tà àyi togó lé dhi ki kípèle bwà ko. Nì kpá ngalè i ni 'òá ngini ya dhi ko.

Móndyá ka'ìbhá lemerè ro indì ngábhá ro dhi ki tà

⁹ Lè móndyá ka'ìbhá lemerè ro dhi i kàdré àyi ki drì bha kuru, Giká dré àyi ki tà tingalé kuru dhi sè. ¹⁰ Di, móndyá ka'ìbhá ngábhá ro dhi i kàdré àyi ki drì bha kuru, Giká dré àyi ki tà tirilé kìnì mì dhi sè. Tàko ko, ngábhá ki tà ni akí ngóro mbì pfò àdhyà tìni. ¹¹ Angyá ko, kítú adré apfòle kàle, àtsí ni dré adrézó mbì za 'yòle, pfò ni dré adrézó dhèle gò, aveave ni dré adrézó akalé. Di ngábhá ki tà ni kòkpá akí kòninì, i dré adrèrà'a àyi ki láfà tà 'o dhi 'á.

Móndyá ka'ìbhá dhi ki tabhìma

* 1:1 1:1 A adré kisùá dhi, kúlí «súrú mudrí-drì-rì ayíbhá bvò wáyi 'ásè» kòni i adré leá tàle dhi: «móndyá títi Yésu ni ka'ìbhá gò i dré ayízó bvò wáyi 'ásè dhi i».

¹² Kólénzé dhyia adrélépi áyi togó tsi tà dré adrérá'a áyi tabhì dhi 'á dhi dré! Tàko ko, Giká kòka'í akódhi nda ni tà dre dhi, akódhi ni kulá lídrì àdhyia ni kisú, ngóro Giká dré lazilé mónnyá adrébhá áyi le dhi i dré dhi tíni.

¹³ Adré léá dhi, dhyia tà dré adrélé tabhìle dhi kòtà dhi, «Giká adré áma tabhì ni» dhi ko. Angyá ko, tà kónzi kitswá ína Giká ni tabhì bwà ko. Akódhi ni tàndi adré kpà dhyia àlo ni tabhì litlélé dhi ko. ¹⁴ Di, tà kàdré dhyia àlo ni tabhì dhi, tà nda adré akódhi ni lití, dré áyi tayílé áyi tàndi ni lovó kónzi dré sèle litlélé dhi sè. ¹⁵ Di lovó kónzi nda kòkisú 'a dre dhi, adré tàkónzi ti. Di tàkónzi nda kòli'wá kitswálé títi dre dhi, adré dràdrà ti.

¹⁶ Áma adrúpi má dré lèle tò ni i, mì kòtayí àmi adrélé litlélé ko: ¹⁷ Tà dóro títi kitswábhá títi dhi i adré apfòle bhù lésè, adrélé asilé Giká Atá ngádra títi dhi ki bhàlepi bhù mibhalé 'á dhi vélésè. Akódhi nda kitswá ru ladzá ko. Tínimvá kpà akódhi mìle dhi yókódhó. ¹⁸ Akódhi ti áma tódhyá áyi kulí tà bàti àdhyia sè, ngóro í dré tá lèle 'òle dhi tíni, mà kàdréró ngádrì i ró ngá títi dré bhàle dhi i kòfalé be dhi bvó.

Giká ni kulí yima, indì kulí nda ni 'òma

¹⁹ Áma adrúpi má dré lèle tò ni i, mì kònì tà kònìdhi dóro: Lè àmi àlo àlo títi dhi i mì kàdré gánzi ró adrélé tà yi mbèlè. Di, mì kàdré àmikya kulí ta mbèlè ko. Mì kàdré kpà àmi ki togó tayí aswálé mbèlè ko. ²⁰ Tàko ko, dhyia adrélépi áyi togó tayí aswálé dhi adré tà gyágya Giká àdhyia ni 'o kòdhyia ko. ²¹ Asà dhi, mì kòtingá àmi rúsè tà wáyi adrébhá àmi ki 'o atsálé ndí ró dhi i, tà kónzi wáyi mì dré adrélé 'òle dhi íbe. Di togó yàya sè dhi, mì kàdré kulí Giká dré adrélé kidhìlé àmi ki togó na dhi ni ka'í. Angyá ko, kulí nda rinyí íbe kitswázó àmi ki tidrí.

²² Mì kàdré ngbà 'í Giká ni kulí yiyi ko. Mì kàdré kòkpà tà kulí nda dré adrélé tàle dhi ki 'o be. Mì kàdré 'òá kònini ko dhi, mì adré àmi ki tàndi ki lití. ²³ Tàko ko, dhyia adrélépi Giká ni kulí yi gò adrélé ka'í 'òle ko dhi, sù ngóro móndí áyi mibhalé nòlepi tàlatalà na gò, ²⁴ kònò áyi mibhalé nda dre dhi, dré lízo tivíá mbèlè ngalé áyi lasú tà ngini ya dhi tíni. ²⁵ Di, dhyia adrélépi tatrítrí kulí kitswálépi títi, adrélépi móndí ki tri dhi ni yi gò, adrézó tròle ruá, adrézó tà í dré yile dhi ki tiví ko, di, adrézó ína tà nda ki 'o dhi, Giká ni tà tani bha akódhi dri, tà dré adrélé 'òle dhi i sè.

²⁶ Dhyia àngùdhi adrélépi áyi no ngóro móndí adrélépi Giká ni tà 'o dhi ró gò, adrézó ína áyi kulí líki ko dhi, adré áyi tàndi ni lití. Tà dré adrélé 'òle Giká ni lindri bhàzo nda tà tako 'í. ²⁷ Di, tà à dré kitswálé 'òle Giká Atá ni lindri bhàzo, dré adrélé nòle lólo indì tà kónzi àko dhi ró dhi, tà kònìdhi 'i: adrélé kìmvoanzi ki líki tayítókó íbe áyi ki kizà na dhi, indì adrélé dhyá ki tàndi ni líki adrélé lólo tà kónzi bvó àdhyia ki tà sè dhi.

2

Móndí ki nòma twátwa ko dhi

¹ Áma adrúpi i, mì dré adrélé áma ki Mirí Yésu Krísto mīlanzilanzì ro dhi ni ka'í dhi sè dhi, mì kàdré móndí ki no twátwa ko. ² Agó àlo kítá aveave asólépi i rú trónjò óró sè dhi be, mì kàtsá àrà mì dré ru kimózó dhi 'á gò, agó ázya lemerè ro kítá líri asólépi i rú dhi dré kpà atsázó àrà nda 'á dhi, mì adré 'òá ngini? ³ Mì kàdré agó kítá aveave asólépi nda ni lindri bha, adrézó táá akódhi dré dhi «Mí kòliri kònwa àrà dóro 'á» gò, mì dré adrézó táá agó lemerè ro nda dré dhi, «Mí totó mì kònale», kó ngalé «Mí líri áma pá làga kini mì kònwa» dhi, ⁴ kòdhi mì adré tsì móndí ki no twátwa àmi kòfalésè ko? Mì adré tsì móndí ki tàbvó ta àmi ki tà kisùle kónzi dhi i sè ko?

⁵ Áma adrúpi má dré lèle tò ni i, mì yi rè ká! Giká kípè tsì mónnyá mónnyá bvó àdhyia i dré adrélé nòle lemerèbhá ro dhi i atsálé ngábhá i ró áyi ki tà ka'íka'í sè dhi kòdhyia ko? Kípè tsì áyi nda i kitswálé file áyi Opì i dré tà ni ni lazízó mónnyá adrébhá áyi le dhi i dré dhi na dhi kòdhyia ko? ⁶ Di, àmi, mì adré àmikya lemerèbhá nda ki ayizé! Ngábhá i adré zakó tsì àmi ki ató áyi pálé, adrézó kpà àmi ki tidrí tàbvó tabhá i kandrá dhi áyi? ⁷ Áyi nda i adré zakó tsì dhyia àmi ki azilépi dhi ni rú dóro dhi ni lodhá dhi áyi?

⁸ Mì ni tòlí tisile Giká ni Kulí na kònìdhi dóro: «Mì kàdré àmi ázya ni le ngóro mí dré adrélé àmi tàndi ni le dhi tíni.»* Di mì kàdré tòlí Giká ni Opì àdhyia nda ni ka'í 'òle bàti dhi, kòdhi mì adré tà dóro 'o. ⁹ Di, mì kàdré àmikya móndí ki no twátwa dhi, mì adré tàkónzi 'o gò, tatrítrí kulí dré adrézó tadhá dhi, àmi tatrítrí kulí nda ni njohá 'í. ¹⁰ Tàko ko, dhyia àlo kàdré tatrítrí kulí líki wáyi gò, dré ndàndi tà àlo tatrítrí kulí nda dré adrélé tàle dhi ni njòzo dhi, akódhi nda njò tatrítrí kulí wáyi nda dre. ¹¹ Angyá ko, Giká tàlepi dhi «Mí kò'o múná tà ko» dhi, tà kòkpà dhi: «Mí kòpfu móndí dràle ko.»† Di mì kò'o múná tà ko gò, mì dré múná móndí pfúzo dràle dhi, mì atsá tatrítrí kulí njòlepi ró dre.

* 2:8 2:8 A kònò Lèvitiké 19:18. † 2:11 2:11 A kònò Pfoṃa 20:13-14; Dùtèrònómè 5:17-18.

¹² Asà dhi, lè mì kàdré kúlí tà adrézó kpà tà 'o, ngóró móndí dra àyi kì tàbvó tàzo tatrítrí kúlí adrélépi móndí kì trì dhi sè dhi kya tìni. ¹³ Tàko ko, kítú dra móndí kì tàbvó tàzo dhi tú dhi, Giká ni dhya ángùdhi àyi àzya ni kizà bhàlepi ko dhi ni tàbvó ta, akódhi ni kizà bha àko ró. Giká mìlèsè dhi, móndí kì kizà bhàle dhi kàdrì lavúlè, móndí kì tàbvó tàle dhi rúsè.

Tà ka'ima ìndì tà dóro 'òma

¹⁴ Ama adrúpi i, dhya àlo kàdré taa dhi, i tà ka'ika'i ìbe gò, dré adrézó tà adrébhá àyi tà ka'ika'i nda ni tadhá dhi kì 'o ko dhi, akódhi nda ni àdho tà dóro kisú asà? Tà ka'ika'i làsú be kònini nda ni kítswá tsì akódhi ni tidrì? ¹⁵ Ami kì adrúpi àlo 'i yà, kó ngalè àmi kì amvupi àlo 'i yà dhi kàdré kítá asólé i rú dhi àko, ìndì ngá kítswalé nyàle kítú àlo àlo sè dhi àko gò, ¹⁶ àmi kì àlo dré tàzoá akódhi dré dhi: «Mí kòlì togò be kídrikídri! Mí kòlìkì mì kídhi sè dóro, ìndì mì kònya ngá pizo pipi!» gò, mì dré àmìkya ngá kítswabhá akódhi ni rúbhá ledé dhi kì fèzo drá ko dhi, mì adré àdho tà dóro 'o kòdhyà? ¹⁷ Kókpà kòdhi tìni, dhya àlo kàdré ngbà 'i tà ka'ika'i ìbe gò, adrézó tà dóro 'o tà ka'ika'i nda sè ko dhi, tà ka'ika'i nda dré.

¹⁸ A ni kítswá taa dhi: «Mí mína tà ka'ika'i ìbe. Ma mána tà dóro má dré adrélé 'òle dhi ìbe. Mí tadhá rè má dré àmi tà ka'ika'i tà dóro 'òle dhi àko nda ká. Dì má ni mí dré àma tà ka'ika'i tadhá tà dóro má dré adrélé 'òle dhi i sè.» ¹⁹ Mí adré mína ka'ia dhi, Giká àlo kwákwá. Kòdhi dóro. Tírì kònzì ì adré kókpà ka'ia kònini gò, ì dré adrézó lyàle tìrì dré.

²⁰ Mí móndí azaaza ró ni, mí adré lèá má kòtadhá mí dré dhi, tà ka'ika'i tà dóro 'òle dhi àko dhi, tà tàko 'i káya dhi? ²¹ Mí kisú rè àma kì tábhi Abàramà ni tà ká. Giká nò tá tsì akódhi nda gyágya tà dré tá 'òle dhi i sè ko? Tàko ko, akódhi bhà tá àyi mvá Isáká àlètári dri, kítswázó fèa mòbòma ro Giká dré. ²² Mí nò rè ngalè akódhi ni tà ka'ika'i adré tá tà 'o tùmáni tà dóro dré tá adrélé 'òle dhi ìbe ngìni yà dhi ká. Dì Giká 'o tá akódhi ni tà ka'ika'i nda kítswalé títú tà dóro dré 'òle nda i sè. ²³ Dì tà tsìle Giká ni Kúlí na kòndhi 'o ru kònini: «Abàramà ka'i tá Giká gò, Giká dré akódhi ni nòzo gyágya akódhi ni tà ka'ika'i nda sè.»* Kòdhi ìbe dhi, Giká zì tá kpà akódhi àyi arúpi ró. ²⁴ Mí nò rè ká! Giká adré móndí kì bha gyágya i kandrá ngbà 'i àyi kì tà ka'ika'i sè ko. Adré kókpà àyi kì bha gyágya tà ì dré adrélé 'òle dhi i sè.

²⁵ Kókpà kòdhi tìni, Giká bhà tá Rábà, tòkò zàràbhù ro dhi gyágya i kandrá tà dré tá 'òle dhi i sè. Tàko ko, akódhi nda ka'i tà Isèrèlè ànzì mùle lúzu ró dhi i dòle i véna gò, àyi kì mùzo nzìle láti twá 'àsè.^S ²⁶ Dì ngóró rúbhá la'a lídrì àdhyà àko dhi dré adrélé dràle dràdrà dhi tìni dhi, tà ka'ika'i tà dóro 'òle dhi àko dhi adré kókpà dràle dràdrà.

3

Ama kì làdra líkima

¹ Ama adrúpi i, lè móndí bí àmi kòfalé dhi ì kàdré láti nda atsázó tà tadhábhá i ró ko. Tàko ko, mì nì tàle dhi, Giká ni àma adrébhá àyi tà tadhá dhi kì tàbvó ta tà tàndì ró, móndí àruka kya kì lavú dhi be. ² Ama títí dhi i, mà adré ledhélè tàkònzì na láti twátwa i sè. Dì, dhya àlo kàdré ìna dhèle tàkònzì na kúlí i dré adrélé tàle dhi i sè ko dhi, akódhi nda móndí dóro kítswalépi dhi 'i. Kítswá àyi rúbhá wáyi dhi ni bha àyi rìnyí zàle.

³ Mà kàdré aya mvá tsà dhi ni 'i dngí i tí kítswázó àyi kì bha àma kì rìnyí zàle dhi, mà kítswá àyi kì dri lile àrà àngùdhi mà dré adrézó lèle lile lánà dhi na bwà. ⁴ Kàdré kó bwátú kàdrì kì tà sè dhi, tágba ì kàdré kàdrì gú yà, ìndì lyàandre dré adrézó àyi kì liví yà dhi, aya mvá tsà dhi kítswá àyi kì tidì lile àrà àngùdhi bwátú dòlepi dré adrézó lèle lile lánà dhi na bwà. ⁵ Dhyá kì làdra ni tà kókpà kòdhi tìni. Tágba làdra nda dré adrézó rúbhá ni kìgá mvá tsà dhi 'i dhi, adré àyi afà tà kàdrìkàdrì i dré 'òle dhi kì tà sè. Mí nò rè ngalè àtsí mvá tsà dhi dré adrélé duku andre za véle ngìni yà dhi ká! ⁶ Ama kì làdra kókpà àtsí 'i. Rúbhá ni kìgá títí dhi i kòfalé dhi, adré tà kònzì 'o lavúlè. Adré àma kì rúbhá wáyi dhi ni 'o atsálé ndì ró. Adré kpà àma kì lídrì wáyi dhi ni za véle àtsí adrélépi angalé líferò lèsè dhi sè.

⁷ Móndí ì adré kà'wá mbì àdhyà kì kárà títí dhi kì turú adrézó àyi kì líkì bhà 'a, tùmáni àrì twátwa dhi ìbe, kà'wá twátwa adrébhá àyi kì se agatí sè dhi ìbe, ìndì kosyá twátwa dhi ìbe. Bati, ì líkì kà'wá nda i títí atsálé bhà àdhyà ró. ⁸ Dì, dhya àlo kítswá ìna àyi tàndì ni làdra líkì kítswalé títí ko. Làdra nda, ngá kònzì kítswalé líkìlè bwà ko dhi 'i. Akódhi ga kàtrá adrélépi móndí kì tupfú todràle dhi sè bí.

⁹ Ama kì làdra sè dhi, mà adré Mírì àma kì Atá ni rú bha kùle, adrézó kókpà móndí Giká dré bhàle làsú be i tìni dhi kì tatrì asà. ¹⁰ Dì kúlí adrézó tà tani bha móndí i dri dhi

i túmání kúli adrézó mómndí ki tatrí dhi íbe dhi, ì adré apfòle ti àlo nda lèsè. Ama adrúpi ì, lè tá tà nda kàdré kònini ko. ¹¹ Yi kìní ni kítswá tsí apfòle túmání yí kùdzí be kidrì àlo lèsè bwà? ¹² Ama adrúpi ì, figí fa kítswá tsí òlívè lò'wa 'a bwà? Vínò fa kítswá tsí figí lò'wa 'a bwà? Dì kidrì tà'í ró dhi kítswá kpà yí kìní 'o apfòle bwà ko.

Tògyá adrélépi apfòle bhù lèsè dhi

¹³ Dhya àmi kòfalé adrélépi tà nùni íbe ìndì tògyá íbe dhi àdhi 'í? Lè dhya nda kàdré tà nda ki tadhá àyi atsimá dóro dhi sè, ìndì tà dóro í dré adrélé 'òle togó yàya sè ìndì tògyá sè dhi ì sè. ¹⁴ Dì, mì kàdré àmikya lovó kónzi bha àmi kòfalésè, adrézó àmi ki tàndi ki tà bha drìdrì dhi, lè mì kàdré àmi ki afà tà nda sè ko. Mì kàdré kpà tà bàti ga ko. ¹⁵ Tògyá làsú be kònini nda adré apfòle bhù lèsè ko. Be ró dhi, tògyá nda ìna tògyá bvò kòndi àdhyà 'ì. Adré angalé Dzàborò vélésè. ¹⁶ Tàko ko, àrà àngùdhi mómndí ì dré adrézó lovó kónzi bha àyi kòfalésè, adrézó àyi ki tàndi ki tà bha drìdrì dhi 'á dhi, à adré tà wáyá kisú, tà kónzi ki kàrá títi dhi íbe.

¹⁷ Dì, tògyá adrélépi apfòle bhù lèsè dhi ìna lólo. Adré tà kìdrìkìdrì bha mómndí ì kòfalé, adrézó togó yàya tadhá, adrézó mómndí ki yi dóro, adrézó mómndí ki kizà bha, adrézó tà dóro 'o, adrézó mómndí ki no twátwa ko, adrézó kpà tà 'o túrúpfi àko. ¹⁸ Mómndyá adrébhá tà kìdrìkìdrì bha mómndí ì kòfalé dhi ì adré ngá kidhí tà kìdrìkìdrì na gò, ì dré adrézó lànyá tà gyàgya àdhyà ni akónà bí.

4

Ama ki bhàma Giká ni rìnyí zàle dhi

¹ Tà adrézó ru pfu, adrézó lawàle àmi kòfalésè dhi adré angalé àngolésè? Tà nda ì adré zakó tsí angalé àmi ki lovó kónzi adrébhá àdzú bhu àmi léna dhi ì lèsè? ² Mì adré ngá lovó bha gò, mì dré adrézó ngá nda ni kisú ko. Dì mì adré lovó kónzi bha mómndí ì rú, adrézó àyi ki le tupfulé ngá nda ni kisúzó. Mì adré lawàle, adrézó ru pfu mómndí íbe ngá nda ni tà sè. Dì, mì adré àmikya ngá mì dré adrélé léle nda ni kisú ko, mì dré adrélé zía Giká tí ko dhi sè. ³ Dì, tágba mì kàdré ngá nda ni zì Giká tí yà dhi, mì adré kisúá ko. Tàko ko, mì adré ngá nda ni zì togó kónzi sè, mì kò'oró àmi ki tàndi ki lovó kónzi àsà be dhi bvò.

⁴ Àmi mómndí zàràbhù ro ni ì, mì ni ko tàle dhi, ru sùma tà bvò kòndi àdhyà íbe dhi adré dhyá ki 'o atsálé Giká ni kàribhá ro dhi? Dì dhyà àngùdhi adrélépi léá adrélé arúpi bvò kòndi àdhyà ró dhi, adré àyi 'o atsálé Giká ni kàribhá ro. ⁵ Giká ni Kúli adré táá dhi: «Giká adré togó í dré bhàle àma léna dhi ni lovó bha tò.»* Mì adré kisúá dhi, Giká ni Kúli adré tà kòdhi ni ta àngyá? ⁶ Dì, Giká ni togó tani bhàle àma rú dhi kàdrì lavulé. Tàko ko, akódhi ni Kúli adré táá dhi: «Giká adré ru pfu mómndyá drìkàdrì ro dhi íbe.

Dì, adré ìna àyi togó tani bha mómndyá adrébhá àyi ki tà bha kìní mi dhi ì rú.»†

⁷ Dì àsá dhi, mì kàdré àmi ki bha Giká ni rìnyí zàle. Mì kàdré ligilé Dzàborò be gò, kòlaparò àmi rúsè vwàwà ro. ⁸ Mì kàdré àmi ki kisi ànyi Giká làga gò, kòkisiró kpà ì ànyi àmi làga. Àmi tàkonzìbhá ni ì, mì kòdzì àmi ki drígá àmi ki tàkonzì lèsè! Àmi túrúpfbhá ni ì, mì kòtemvé àmi ki togó! ⁹ Mì kàdré kizà ro, adrélé àwó ngo, adrézó tongolé! Àmi ki arí kòladzá ru atsálé àwo ró. Àmi ki kólénzé kòladzá ru atsálé kizà ro. ¹⁰ Mì kàdré àmi ki tà bha kìní mi Mírì kandrá gò, kòtingáro àmi ki tà kuru.

Mómndí ki tàbvò tàma ko dhi

¹¹ Àma adrúpi ì, lè mì kàdré tà ta kónzi àmi ki adrúpi ì rú ko. Dhyà àngùdhi adrélépi tà ta kónzi àyi adrúpi rú yà, kó ngalé adrélépi akódhi ni tàbvò ta yà dhi, adré tà ta kónzi Giká ni tatrítrí kúli rú, adrézó kpà tatrítrí kúli nda ni tàbvò ta. Mì kàdré tatrítrí kúli ni tàbvò ta dhi, kòdhi mì adré tatrítrí kúli nda ni 'o ko. Be ró dhi, mì atsí mína tatrítrí kúli nda ni tàbvò tàlepi ró. ¹² Tàkò dhyà tatrítrí kúli fèlepi ìndì mómndí ki tàbvò tàlepi dhi ngbà 'í àlo kwákwa. Giká 'ì kalóma. Akódhi nda rìnyí íbe kítswázó mómndí tidrì, kítswázó kpà mómndí pfu dràle. Dì, mì tá mína àdhi 'ì, adrélé àmi àzya ni tàbvò ta ni?

Ama ki afàma ko dhi

¹³ Mì yi rè ma, àmi adrébhá táá dhi «Ándrò yà, kó ngalé kùdru yà dhi, mà ni li bhàandre àlo na, àzì 'o kóná àlo làfa kisúzó» ni ì. ¹⁴ Àmi, mì nì ngalé kùdru dhi, àmi ki lídrì ni adré ngínì ya dhi ko. Tàko ko, àmi ki lídrì nda sù ngóro sásàli adrélépi sàle lókyá tsà sè gò, dré adrézó akilé dhi tìni. ¹⁵ Adré dì be léá dhi, mì kàdré táá kònini: «Mírì kòlè dhi, mà

* 4:5 4:5 A kítswá kpà kúli tsìle Gírìkì ti sè kòni ki ladzá kònini: «Giká adré Tírì í dré bhàle àma léna dhi ni lovó bha tò,» kó ngalé «Togó Giká dré bhàle àma léna dhi adré lovó bha tò.» † 4:6 4:6 A kònò Tògyakúli ì 3:34.

ni adré lídrì íbe gò, mà dré tà kòni ki 'òzo tà kòna íbe.»¹⁶ Dì, nyànomvá dhi, mì adré àmi ki afà adrélé drìkàdrì 'o. Dhyá ki afàma làsú be kònini nda kònzi.¹⁷ Dì àsà dhi, dhya ángùdhi adrélépi tà dóro ni 'òle gò, adrézó tà nda ki 'o ko dhi, adré ína tàkònzi 'o.

5

Tà tàle ngábhá ki kodzózó dhi

¹ Àmi ngábhá ro ni i, mì yi rè ká! Lè mì kàdré àwò ngo adrézó lúlù ga, kizà adrébhá àlìlè àmi dri dhi ki tà sè!² Àmi ki ngá nwa dre. Kidzú mbe àmi ki kítá i dre.³ Kìndrì mbe àmi ki òró i, àmi ki àrezá be dre. Dì kìndrì nda ni àmi ki tàkònzi tadhá ngádra 'á kítú tàbvó tàzo dhi tú dhi nì. A ni kpà àmi ki zà nya, ngóro àtsi dré adrélé zà za vèlè dhi tìni. Tàko ko, mì lokò àmikya ngá làgì be kàdrì dhi i àmi dré lókyá kùdù sè dre.⁴ Mì yi rè ká! Làfa mì dré gàlè fèlè dhya àzi 'obhá àmi ki amvú na dhi i dré dhi adré ngòlè àmi dri. Kótrétré dhya lànyá lokóbhá àmi ki amvú na dhi kya dhe Mírì rìnyí líyí bina dre.⁵ Bvò kònìdhi lè dhi, àmi tá ngbú adrélé trú kólányá na, adrélé àmi ki tàndi ki lovó 'o. Mì nya àmi sìlè ngbóngbo kà'wá tìni, adrélé kítú dra àmi ki tilizó dhi ni letè.⁶ Mì bhà tà mómí adrébhá tá tà àko àyi rú dhi i dri, àyi ki tupfúzó todràlè, tágba ì dré tá adrézó ligilé àmi rú ko dhi.

Tà letèma togó vwàvwà sè dhi

⁷ Dì àma adrúpi i, mì kàdré tà letè togó vwàvwà sè, tsàlè kítú Mírì dré dra agòzo dhi tú. Mì nò rè ngalè dhya ngá kidhìlèpi dhi adré ngá nda ki letè akónalè togó vwàvwà sè ngíni ya dhi ká. Adré letèá kidhólé lókyá kozya dré adrézó anzilé dhi sè, tsàlè lókyá kozya nda dré adrerà'a akilé dhi 'á.⁸ Àmi ró dhi, mì kàdré kókpà tà letè togó vwàvwà sè, adrézó togó tsi. Tàko ko, kítú Mírì dré dra agòzo dhi atsa ànyì dre.⁹ Àma adrúpi i, mì kàdré ru ndrì àmi kòfalèsè ko, à kòtáro àmi ki tàbvó ko dhi bvó. Mì nò rè ká! Dhya dra mómí ki tàbvó tàlèpi dhi dzó tí!

¹⁰ Àma adrúpi i, mì kìsù rè ngalè pròfétá atú tà longóbhá Mírì ni rú sè dhi, ì tsi tá àyi ki togó àyi ki kizà na ngíni ya dhi ká. Mì kàdré di togó tsi àyikya tìni.¹¹ Mà adré zakó tsì àyi nda ki zi kólénzèbhá ro, ì dré tá àyi ki togó tsìlè dhi sè? Mì yi zakó ngalè Yóbò tsi tá àyi togó ngíni ya dhi 'í. Mì nò kpà tà Mírì dré 'òlè akódhi dré kùdù na dhi 'í. Tàko ko, Mírì adré kizà do àyi togó na mómí ki tà sè, adrézó àyi ki kizà bha tà tàndi ró.

¹² Àma adrúpi i, tà kàdrì lavulè dhi, lè mì kòsì mòmndrà bhù ni rú sè yà, bvò ni rú sè yà, kó ngalè ngá àzaya ni rú sè yà dhi ko. Be ró dhi, mì kàdré ngbà 'í táá «Àyíya», kó «Kóko», Giká kòbhàró tà àmi dri ko.

Tà zìma Giká tí tà ka'ika'í sè dhi

¹³ Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré kizà nya dhi, kàdré tà zi Giká tí. Dhya àlo kàdré arí íbe dhi, kàdré longó ngo Giká ni rú bhàzo kùlè.¹⁴ Dhya àlo àmi kòfalé dhi kàdré drà ro dhi, kàzi bhàgo Ekèlèzyá àdhyà i, ì kòziró tà Mírì tí akódhi dré, dò dàzo akódhi dri Mírì ni rú sè.¹⁵ Dì tà zìlè Mírì tí tà ka'ika'í sè dhi ni dhya drà ro nda ni tidrì gò, Mírì dré akódhi ni tingázó kuru. Dhya nda kò'o tàkònzi dhi, Giká ni kpà akódhi ni tàkònzi trì.¹⁶ Dì àsà dhi, lè mì kàdré àmi ki tàkònzi ki ta ngádra 'á àmi kòfalèsè, adrézó kpà tà zi Giká tí àmi ki adrúpi i dré, mì kàdrìró àmi ki drà ì lèsè be dhi bvó. Tà bàti ró dhi, tà mómí gyàgya dré adrélé zìlè Giká tí dhi, rìnyí íbe adrézó tà kàdrì 'o.

¹⁷ Mì kìsù rè Elíyà ni tà ká. Akódhi nda tà mómí 'i àma tìni. Akódhi zi tá tà Giká tí togó wáyi sè, kozya kòdhiró ko dhi bvó. Dì kozya dré dhìzo bvò dri ko kóná na, mbá nzi-drì-àlo.¹⁸ Amvolásà dhi, dré gòzo tódhyá tà zi Giká tí gò, kozya dré gòzo adrélé dhìlè gò, bvò dré gòzo adrélé ngá 'o kàlè.

¹⁹ Àma adrúpi i, dhya àlo àmi kòfalé dhi kòku láti tà bàti àdhyà 'àsè gò, dhya àzaya dré akódhi ni adrìzo agòlè láti tà bàti àdhyà nda 'á dhi,²⁰ lè mì kònì tà kònìdhi: Dhya ángùdhi adrélépi mómí tàkònzi 'òlèpi dhi ni adrì agòlè láti kìnzò ro dhi lèsè dhi, ni akódhi nda ni tidrì dràdrà lèsè gò, akódhi ni tàkònzi zyandre dhi ki zùzo.

Wárágà Péteró dré tisile dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Péteró dré tisile dhi ni àlo 'i. Akódhi nda tá àpóstolò kì àlo 'i, ìndì Ekélézyà ni drì kobbhá kàdrì dhi kì àlo 'i. Adré wárágà kònìdhi ni tisi mónyá Giká àdhya ayíbhá bvò twátwa i 'àsè dhi i dré (1:1). Adré tisiá kitswázó àyi kì timbà àyi kì tà ka'ika'ì na dhi bvò. Tàko ko, à adré tá àyi kì m̀ pfo, adrézó kizà fe àyi dré Kristo ni tà sè. Dì wárágà kònìdhi lèna dhi, Péteró adré Rúbí Tani ni tà 'o agalé àyi lèna, adrézó tadhá dhi, Yésu ni ngàma dràdrà 'àsè dhi adré àyi kì 'o adrélé m̀ bha Giká véna (1:3-5). Adré kpà tadhá dhi, kizà i dré adrélé nyàle nda adré àyi kì tà ka'ika'ì tabhì, adrézó àyi kì 'o kitswálé títì, i kòkisuró rúku, mìlanzilanzì, lindrì be kitú Yésu Kristo dré dra apfózo dhi tú (1:6-9). Adré kpà taa dhi, Kristo ni kizà nyàma ni tà sè dhi, lè i kàdré kòkpà tà kisú akódhi àdhya tìni, adrézó gànzi ró adrélé kizà nya akódhi àdhya tìni. Tàko ko, dhya àngùdhi kizà nyàlepi rúbhá na dhi tayí tàkonzi 'òma dre (4:1-6). Péteró adré kpà taa dhi, i kàdré kizà nya Kristo ni tà sè dhi, lè i kàdré lenzélé adrézó Giká ni rú bha kùle tà nda sè. Tàko ko, Giká ni Tírì mìlanzilanzì ro dhi adré adrélé àyi lèna (4:12-19).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi lèna dhi kì a'ima

- 1) Péteró ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Móndí kì tidrima (1:3-12)
- 3) Adrema lólo tà títì dhi kì 'òma sè dhi (1:13-2:10)
- 4) Atsima dóro dhi, ìndì kizà nyàma (2:11-4:19)
- 5) Bhàgo kì tà kàdhurá ìbe dhi (5:1-11)
- 6) Mòdo kùdù (5:12-14)

Péteró ni mòdo fèma

¹ Ma, Péteró, Yésu Kristo ni àpóstolò, má adré wárágà kònìdhi ni tisi àmi, mónyá Giká dré zile, ayíbhá ngóro móndí twá i ró bvò Pótò àdhya 'àsè, Galàtíyà àdhya 'àsè, Kàpàdòkiyà àdhya 'àsè, Àsiyà àdhya 'àsè, ìndì Bitìniyà àdhya 'àsè dhi i dré. ² Giká Atá nda zì àmi ngóro i dré tá kisùle 'òle kínó lèsè dhi tìni, àmi kì bhàzo twá adrélé mónyá lólo ìna i ró Tírì Lólo ni rìnyí sè, mì kòka'iró Yésu Kristo ni kùlì 'òle, àmi kì tayízó dré temvélé àyi kàrì sè.

Giká kòbhá àyi togó tani àmi rú, tà kàdrìkàdrì fèzo gàle àmi lèna bì!

Ama kì tidrima, ìndì àma kì mì bhàma Giká véna dhi

³ Rúku kàdré Giká, àma kì Mírì Yésu Kristo ni Atá dré! Akódhi ni togó dóro lavulé dhi sè dhi, ti àma tódhyá lídrì tídhí ro dhi ni afèzo àma dré, Yésu Kristo ni ngàma dràdrà 'àsè dhi sè. 'O kònìni, mà kàdréró m̀ bha í véna lovó sè, ⁴ adrézó tà í dré lazilé àma dré tàyilé ro, í dré zùle bhù na dhi ni letè. Tà lazilé tàyilé ro nda kitswá nyàle bwà ko, kitswá atsálé ndì ró bwà ko, ìndì lagulagu ni kitswá kpà akilé bwà ko. ⁵ Dì àmi kì tà ka'ika'ì sè dhi, Giká adré àmi kì líkí àyi rìnyí sè, tsàle lókyá mì dré dra lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni kisúzó dhi 'á. Giká gànzi ró lídrì nda ni tadhá lókyá kùdù sè.

⁶ Tà nda kòdhi i sè dhi, mì adré lenzélé lavulé, tágba kòkitswá mì dré adrézó kizà nya tà twátwa adrebhá àmi kì tabhì dhi i sè lókyá tsà sè yà dhi. ⁷ Tà nda i atsá àmi rú kònìni kitswálé àmi kì tà ka'ika'ì tabhì, ngóro à dré adrélé óro tabhì àtsí sè dhi tìni. Giká mìlèsè dhi, àmi kì tà ka'ika'ì nda lavú óro, ngá adrélépi akilé tágba tabhìzoá àtsí sè dhi byá. Dì à kòtabhì àmi kì tà ka'ika'ì nda gò ka'izoá dre dhi, mì ni rúku kisú mìlanzilanzì ìbe ìndì lindrì be kitú Yésu Kristo dré dra apfózo dhi tú. ⁸ Tágba mì dré akódhi nda ni nózo rè m̀ sè ko dhi, mì adré akódhi ni le. Gba mì dré adrézó akódhi ni no nyànomvá ko dhi, mì adré akódhi ni ka'ì gò, mì dré adrézó lenzélé lavulé, kólénzè mìlanzilanzì ro kitswázó tà ni ni ta bwà ko dhi sè. ⁹ Tàko ko, mì adré tà mì dré Yésu Kristo ni ka'izo ása dhi ni kisú. Tà nda, àmi kì tidrima 'i.

¹⁰ Kàdré tà adrézó móndí kì tidrì nda ni tà sè dhi, pròfétà atú dhi i ndà tá tà nda ni àndu nìle kyá gò, i dré tà tani Giká dré lèle fèle àmi dré àyi togó tani sè dhi ni tà longózo.

¹¹ Tàko ko, Kristo ni Tírì àyi lèna dhi adré tá tadhá àyi dré dhi, Kristo ni kizà nya gò, mìlanzilanzì kisúzó àmvolásà. Ásà dhi, i adré tá lókyá tà nda dré kitswázó ru 'o dhi ni nda nìle, tùmání tà kitswábhá atsálé drìdrì tà nda ni tadhá dhi ìbe. ¹² Dì Giká tadhá tà pròfétà nda i dré dhi, tà i dré tá adrélé longolé nda i kitswá adrélé àyi dré ko. Be ró dhi, i adré tá tà nda kì longó àmi dré. Dì nyànomvá dhi, mì yi tà nda i dhya Rúbí Tani longóbhá àmi dré Tírì Lólo amùle bhù lèsè dhi ni rìnyí sè dhi i tí dre. Ndàndì àngéló i lovó ìbe tò kitswázó tà nda kì ni.

Adrema lólo tà títi mà dré adrélé 'òle dhi i sè dhi

¹³ Di áà dhi, mì kàdré tàmiḡa dri, adrélé àmi kì tà kisùle dhi kì líkì. Mì kàdré mì bha Gíkà véna, tà tani mì dré dra kisùlé akódhi ni togó tani sè lókyá Yésu Krísto dré dra apfòzo dhi tú dhi ni tà sè. ¹⁴ Àmi, Gíkà ni ànzì i, mì kàdré akódhi ni kúlí ka'í 'òle. Mì kòḡò adrélé tatsilé lovó kònzì kì 'obe, ngóro mì dré tá adrélé 'òle mì dré tà nìrà ko dhi 'á dhi tíni ko. ¹⁵ Di, ngóro Gíkà àmi kì azilépi dhi dré adrélé lólo dhi tíni dhi, mì kàdré kókpa lólo tà títi mì dré adrélé 'òle dhi i sè. ¹⁶ Tàko ko, Gíkà ni Kúlí adré tàà dhi: «Mì kàdré lólo. Angyá ko, áma tàndi, ma lólo.»*

¹⁷ Mì nì tàle dhi, Gíkà mì dré adrélé zìle àmi kì Atá ro dhi, adré mómí àlo àlo títi dhi kì tàbvò ta ngóro àyi kì tà 'òle dhi i dré adrélé dhi tíni dhi be. Adré àyi kì no twátwa ko. Di mì dré adrérà'a bvò kòndhi dri kúmú i tíni dhi 'á dhi, mì kàdré tà 'o akódhi ni ròma sè. ¹⁸ Tàko ko, mì nì làḡi Gíkà dré àmi kì gizo láti tàko àmi kì tabhì i dré tá lebèle dhi lésè dhi àngopì ya dhi be. Làḡi nda tá ngá adrélépi ṅwàle ṅwanṅwà ngóro àrezá tíni yà, kò ngalé óró tíni yà dhi 'i ko. ¹⁹ Be ró dhi, Gíkà ḡi àmi Krísto ni kàrì làḡi kyàkyà dhi sè. Akódhi nda tà kábiligya mvá tà kònzì àko indì ndì àko i rú dhi 'i. ²⁰ Gíkà zì tà akódhi drìdrì bvò ni bhàma kandrá ḡò, akódhi ni 'òzo apfòle lókyá kùdù kòndhi sè àmi kì tà sè. ²¹ Di akódhi nda sè dhi, mì adré Gíkà ni ka'í. Gíkà tingá akódhi dràdrà lésè ḡò, akódhi ni mì bhàzo lanzile, mì kàdréro àmi kì tà ka'ika'í bha Gíkà léna, adrézó mì bha akódhi véna.

²² Nyànomvá dhi, mì temvé àmi mì dré tà bàti ka'ile 'òle dhi sè dre, mì kàdréro àmi kì adrúpi kì le togó wáyi sè. Adré di léá dhi, mì kàdré ru le àmi kòfalésè togó lólo àtsi ro dhi sè. ²³ Tàko ko, à ḡò àmi kì ti tòdhyá dre. Di, lídrì tídhì mì dré kisùlé nda angá mómí kì kórì adrélépi ṅwàle ṅwanṅwà dhi lésè ko. Be ró dhi, angá ina kórì kitswálépi ṅwàle bwà ko dhi lésè. Bàti, à ti àmi Gíkà ni kúlí lídrì ro, adrélépi kóná vésè kólyá dhi sè. ²⁴ Tàko ko, ngóro Gíkà ni Kúlí dré adrélé tàle dhi tíni:

«Mómíyá títi dhi i ngóro mbì tíni.

Àyi kì rúku kpà ngóro mbì pfò kya tíni.

Mbì adré 'yòle ḡò, pfò ni dré adrézó zìle.

²⁵ Di, Mírì ni kúlí adré ina adrélé kóná vésè kólyá.»†

Kúlí nda kòdhi Rúbì Tani longólé àmi dré dhi 'i.

2

¹ Di áà dhi, mì kòtingá àmi rúsè tà kònzì kì kàrá títi dhi i, kinzò títi dhi i, túrúpíú tà, lovó kònzì bhàma mómí i rú dhi, indì mómí kì rú tàma kònzì dhi. ² Ngóro ànzì kùrì i tíni dhi, mì kàdré bàsú tàndi Tírì Lólo àdhyà ni le mvùle kòdhyà, mì kàdréro mbàle àmi kì lídrì tídhì ro dhi na. ³ Tàko ko, mì tabhì Mírì dre ḡò, mì dré atógyàzoá dhi, akódhi doro lavulé.

Kírá lídrì ro dhi indì mómíyá Gíkà dré zìle dhi i

⁴ Mì kàdré àmi kì kisí ànyi Mírì Yésu làḡa. Akódhi nda kírá lídrì ro mómí i dré ḡàle ḡàḡà, di Gíkà dré ina kípèle adrélé làḡi ró i mílèsè dhi 'i. ⁵ Àmi adrèbhá kókpa ngóro kírá lídrì ro dhi i tíni ni i, mì kòtayí àmi Gíkà dré tobhàle atsálé dzó Tírì Lólo àdhyà ró, mì kàdréro kòwàna lólo i ró, adrélé mòbòmà Tírì àdhyà kitswábhá Gíkà mílèsè dhi kì fe akódhi dré Yésu Krísto sè. ⁶ Tàko ko, Gíkà ni Kúlí adré tàà dhi:

«Mì nò rè ká! Má ni kírá bha Sìyónà na.

Kírá nda kírá làḡi kyàkyà má dré kípèle adrélé kírá agógó dzó ni pá bhàzo dríá dhi ró dhi 'i.

Dhyà àngúdhì adrélépi kírá nda ni ka'í dhi,

kítswá tàdzí adrélé kanyò ro ko.»*

⁷ Àmi adrèbhá akódhi ni ka'í dhi i dré dhi, kírá nda kírá làḡi kyàkyà dhi 'i. Di, mómíyá akódhi ni ka'íbhá ko dhi i dré dhi:

«Kírá dzó sibhá i dré ḡàle ḡàḡà dhi,

ḡò atsálé kírá agógó dzó nda dré adrézó àyi totó dríá dhi ró.»†

⁸ Gíkà ni Kúlí adré kpà tàà dhi:

«Kírá nda kírá adrélépi mómí kì tokpó dhi 'i,

indì kírá adrélépi mómí kì 'o ledhélé dhi 'i.»‡

Àyi nda i adré ledhéle, i dré adrélé Gíkà ni kúlí ga 'òle dhi sè. Tàko ko, Gíkà bhà tá àyi adrélé tà 'o kònni.

* 1:16 1:16 A kònò Lèvitiké 19:2. † 1:25 1:25 A kònò Esáyá 40:6-8. * 2:6 2:6 A kònò Esáyá 28:16. † 2:7 2:7 A kònò Longó i 118:22. ‡ 2:8 2:8 A kònò Esáyá 8:14.

⁹ Di, àmi ró dhi, àmi mónnyá Giká dré zìle adrélé sùrú ìna ró dhi 'i. Àmi kpá kòwàna Opí àdhya 'i, sùrú lólo dhi 'i, ìndì mónnyá Giká nì tándì àdhya 'i, mì kàdréró tà kàdrìkàdrì dré 'òle dhi kì longó móndí i dré be dhi bvó. Tàko ko, akódhi azì àmi apfòle tìnìmvá lèsè, afilè àyi ngàdra lindrìga ró dhi 'á dhi nì. ¹⁰ Wáláká dhi, àmi tá mónnyá Giká àdhya 'i ko. Di, nyànomvá dhi, àmi mónnyá Giká àdhya 'i bàti. Wáláká dhi, à bhà tá àmi kì kizà ko. Di, nyànomvá dhi, Giká bhà àmi kì kizà dre.

¹¹ Àma arúpi má dré lèle tò nì i, àmi ngóro móndí twá adrèbhá bvò àyikya ró dhi àko dhi i tìni. Má adrè di àmi kì kodzó, mì kàdréró àmi kì líkí lovó kònzì àmi kì rùbhá kya adrèbhá ru pfu àmi ìbe dhi kì tà sè. ¹² Mì kàdré kpá atsilé dóro pàgàno i kòfalèsè. Di tágba i kàdré àmi kì asikí tà kònzì 'òma sè yà dhi, i nì tà dóro mì dré adrélé 'òle dhi kì no gò, i dré Giká nì rú bhàzo kùle tà nda i sè kítú dré dra atsázó dhi tú.

Ama kì bhàma àma kì kàdrì i zàle, àma kì mìrì ìbe dhi

¹³ Mìrì nì tà sè dhi, mì kàdré àmi kì bha mónnyá títì bhàle àmi drìle dhi kì rìnyì zàle, kàdré ópí kàdrì adrélèpi opì nya àmi dri dhi 'i yà, ¹⁴ kó ngalè gùverènèrè 'i yà dhi. Angyá ko, gùverènèrè nda i dhya ópí nda dré bhàle dhi 'i, i kàdréró tà ño mónnyá adrèbhá tà kònzì 'o dhi i dri, adrézó kpá mónnyá adrèbhá tà dóro 'o dhi kì tà bha kuru. ¹⁵ Tàko ko, Giká adrè leá dhi, mì kàdré tà dóro 'o, kitswázó móndí azaaza tà nibhá ko dhi kì kúlí kíkí dhi bvó. ¹⁶ Mì kàdré atsilé ngóro móndí Giká dré trìle dhi i tìni. Di, mì kàdré àmi kì trìma nda nì no ngóro tà adrélèpi láti fe àmi dré adrézó tà kònzì 'o dhi ró ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà 'o ngóro màràbà Giká àdhya i tìni. ¹⁷ Mì kàdré mónnyá títì dhi kì lindrì bha, adrézó àmi kì adrúpi kì le. Mì kàdré Giká nì ro, adrézó ópí kàdrì nì lindrì bha.

¹⁸ Àmi màràbà ro nì i, mì kàdré àmi kì bha àmi kì mìrì kì rìnyì zàle lindrì sè wáyi. Mì kàdré 'òá kònzì ngbà 'i àyi adrèbhá togó ìbe dóro ìndì yàya dhi i véna ko. Mì kàdré kókpá 'òá kònzì àyi adrèbhá togó ìbe tòmbatòmba dhi i véna. ¹⁹ Tàko ko, mì kàdré kizà nya tà gyágya sè ko gò, adrézó mvóá Giká nì tà sè dhi, kòdhi dóro Giká mìlèsè. ²⁰ Di, à kàdré àmi kì tswa mì dré tà kònzì 'òle dhi sè gò, mì dré adrézó mvóá dhi, mì nì àdho tà dóro kìsú ásà? Di, mì kàdré àmikya kizà nya mì dré tà dóro 'òle dhi sè gò, mì dré adrézó mvóá dhi, kòdhi dóro Giká mìlèsè. ²¹ Giká azì àmi adrélé tà 'o kònzì. Tàko ko, Krìsto nì tándì nya tà kizà àmi kì tà sè, mì kàdréró akódhi nì lebè, adrézó tà 'o akódhi àdhya tìni. ²² Akódhi 'o tá ìna tàkònzì ko. Kúlí móndí kì litízó dhi apfò tá kpá akódhi silèsè àlomvá ko. ²³ Móndí i dré tà adrèrà'a akódhi nì lodhá dhi 'á dhi, akódhi logó tà làdhá àyi tí ko. Ì dré tà adrèrà'a akódhi nì rùbhá 'o aswálé dhi 'á dhi, logó tà kúlí aswaaswa àyi tí ko. Be ró dhi, bhà tá i Giká adrélèpi tàbvó ta gyágya dhi drìgá. ²⁴ Akódhi nì tándì do tá àma kì tàkònzì i i rú fa kipakìpa dri, mà kòdràro tàkònzì lèsè gò, mà kàdréró lídrì ìbe adrézó tà gyágya 'o. Làzì akódhi nì tswázó dhi àdhya sè dhi, mì adrè dre. ²⁵ Tàko ko, àmi tá ngóro kábilìgyá avèbhá dhi i tìni. Di, nyànomvá dhi, mì agò kábilìgyá líkìlèpi, adrélèpi kpá àmi kì lídrì líkí dhi véle dre.

3

Tòkó kì tà àyi kì àgo ìbe dhi

¹ Àmi tòkó i, mì kàdré kókpá àmi kì bha àmi kì àgo i zàle. Di àmi kì àgo kì àruka i kàdré Giká nì kúlí ga rè dhi, mì nì kitswá àyi kì adrì Yésu nì ka'í àmi kì atsimá dóro dhi sè, àmi kì kúlí sè ko. ² Tàko ko, i nì noá ngalè mì adrè atsilé togó lólo sè, adrélé Giká nì lindrì bha ngíni yà dhi. ³ Lè àmi kì aveave kàdré tà mì dré adrélé 'òle àmi kì rùbhá sè dhi i sè ko, kàdré àmi kì drìbhí tìma 'i yà, màyiká ledélé òrò sè dhi kì tosoma àmi rú dhi 'i yà, kó ngalè kítá aveave dhi kì tosoma àmi rú dhi 'i yà dhi. ⁴ Be ró dhi, àmi kì aveave kàdré ìna tà dóro mì dré adrélé zùle àmi kì togó na dhi i sè. Aveave nda aveave àmi kì togó yàya ìndì lírì àdhya, kitswálèpi dràle bwá ko, ìndì adrélèpi làgi ró Giká mìlèsè dhi 'i. ⁵ Tàko ko, tòkó lólo atú adrèbhá tà mì bha Giká véna dhi i adrè tá àyi kì 'o avélé kònzì. Ì adrè tá kpá drì asó àyi kì àgo i kandrà. ⁶ Sarà adrè tá 'òá kònzì. Adrè tá Abàràma nì kúlí yi, adrézó akódhi nì zì àyi mìrì ro. Àmi Sarà nda nì ànzìtòkó 'i, mì kàdré tà dóro 'o, adrézó àmi kì tayì adrélé ngá ro tà àlo sè ko dhi.

⁷ Àmi àgo i, mì kàdré kókpá 'òá kònzì, adrézó àmi kì tòkó ìbe dóro. Mì kàdré àyi kì tà yàya tòkó kya ró dhi kì kìsú, adrézó àyi kì lindrì bha. Tàko ko, mì nì lídrì Giká dré làzilé àyi togó tani sè dhi nì kìsú tàyilè ro tùmání àyi ìbe. Mì kàdré 'òá kònzì, tà àlo kòkìtswáro tà mì dré adrélé zìle Giká tí dhi kì kíkí ko.

Kizà nyàma tà dóro 'òma sè dhi

⁸ Kùdù ro dhi, àmi títi mì kàdré ngá àlo ró àmi kòfalèsè, adrélé àmi ki adrúpi ki kizà do. Mì kàdré ru le àmi kòfalèsè adrúpi i tìni, adrélé àmi ki togó dóro tadhá, adrézó àmi ki tà bha kìnì mi. ⁹ Mì kàdré tà kònzi logó tà kònzi 'òle àmi rú dhi tí ko, adrézó kpà làdhá logó làdhá dhàle àmi rú dhi tí ko. Be ró dhi, mì kàdré àmìkya tà tani zi Gíká tí móndí tà kònzi 'obhá àmi rú dhi i dri. Tàko ko, Gíká azí àmi adrélé tà 'o kònìni, mì kòkisúró tà tani dré lazilé àmi dré tàyilè ro dhi be dhi bvó. ¹⁰ Angyá ko, Gíká ni Kúlí adré tà dhi: «Lè dhya ángùdhi adrélépi lèà lenzélé áyi lídrì sè, adrélépi kpà kítú dóro dhi ki le nòle dhi,

kàdré áyi ti líkí kúlí kònzi i sè, ìndì kinzò i sè.

¹¹ Lè akódhi kàdzá áyi togó tà kònzi lésè adrézó tà dóro 'o.

Kàdré tà kàdrìkàdrì nda bhàle móndí i kòfalé togó wáyi sè.

¹² Tàko ko, Mírì ni mì mónyá adrèbhá tà gyägya 'o dhi i dri.

Adré kpà bíbhàlé ga tà i dré adrélé zìle i tí dhi ki yìzo.

Di, adrè ìna àmvò alá mónyá adrèbhá tà kònzi 'o dhi i rú.»*

¹³ Àmi ki togó kàdré àtsi ró adrélé tà dóro 'o dhi, àdhi ni àmi ki 'o kònzi dhi nì? ¹⁴ Di, tágba mì kàdré kizà nya mì dré adrélé tà gyägya 'o dhi sè yà dhi, Gíká ni tà tani bha àmi dri. Mì kàdré ngá ro tà móndí i dré adrézó ngá ro àsà dhi i sè ko. Mì kòtayì kpà àmi ki togó adrélé lanzìle ko.† ¹⁵ Be ró dhi, àmi ki togó na dhi, mì kòbhà Kristo twá adrélé àmi ki Mírì ro. Mì kàdré ngbú adrélé gànzi ró tà mì dré adrézó mì bha àsà dhi ni àndu ngi, dhya ángùdhi adrélépi tà nda ni lízì àmi tí dhi dré. ¹⁶ Di, mì kàdré 'oá togó yàyà sè, ìndì lindrì sè. Mì kàdré àmi ki togó líkí adrélé lólo, kítswálé mónyá adrèbhá àmi ki rú ta kònzi tà dóro mì dré adrélé 'òle Kristo ni tà sè dhi i sè dhi, i kàdreró kanyò ro kúlí kònzi i dré adrélé tàle àmi rú dhi i sè. ¹⁷ Angyá ko, mì kàdré kizà nya mì dré adrélé tà dóro 'o dhi sè gò, Gíká dré lèzoá kàdré kònìni dhi, kòdhi dóro lavulé mì dré adrélé kizà nya mì dré adrélé tà kònzi 'o dhi sè dhi rúse.

¹⁸ Tàko ko, Kristo ni tàndi nya tá kizà ngbà 'í vèsè àlo móndí ki tàkònzi ki tà sè. Akódhi gyägya ró nda drà mónyá gyägya ko dhi ki tà sè, kítswálé àmi ki adrì Gíká vélé dhi bvó. Á pfu tá akódhi ni rúbhá dràle gò, dré gòzo adrélé Tírì Lólo ni rìnyì sè. ¹⁹ Di Tírì Lólo nda sè dhi, akódhi dré kpà lízo Gíká ni kúlí longó tírì 'ìle bàdzó na dhi i dré. ²⁰ Áyi nda i tá móndí atú lígìbhá Gíká rú lókyá Nówè dré tà adrèrà'a bwátù kàdrì dhi ni ledé, ìndì Gíká dré adrèrà'a tà letè togó vwàvwà sè dhi 'á dhi 'i. Bwátù kàdrì nda na dhi, móndí bí ko, ngbà 'í móndí nzi-drì-na dhi i adrì tá yì líti sè dhi áyi. ²¹ Yì nda adrè bātìsimò ni tà tadhá kòdhya. Di nyànomvá dhi, bātìsimò nda adrè àmi ki tidrì ni. Adré àmi ki tidrì, àmi ki rúbhá dzìma sè ko, be ró dhi, mì dré adrélé longóá dhi, mì adzá àmi ki togó Gíká vélé dre dhi sè. Adré àmi ki tidrì, Yésu Kristo ni ngama dràdrá 'àsè dhi sè. ²² Akódhi nda mbà bhù na gò, adrélé Gíká ni dríágo lésè. Kònàle dhi, ángéló i, ópí kàdrì i, tsàle rìnyì íbe dhi i akódhi ni rìnyì zàle.

4

Atsima ngóro Gíká dré adrélé lèle dhi tìni dhi

¹ Di Kristo dré kizà nyàle rúbhá na dhi sè dhi, mì kàdré kòkpà tà kisù akódhi àdhya tìni, adrézó gànzi ró adrélé kizà nya kònìni. Tàko ko, dhya ángùdhi kizà nyàlepi rúbhá na dhi tayì tàkònzi 'òma dre. ² Àsà dhi, dhya nda kítswá gòle áyi lókyá àmbì bvó kònìndhi dri dhi ni fe, adrézó lovó kònzi áyi rúbhá àdhya ki 'o dhi ko. Be ró dhi, adrè áyi fe adrélé tà Gíká dré adrélé lèle i kò'o dhi ki 'o kòdhya. ³ Tàko ko, waláká dhi, mì kizá tà àmi ki lókyá bí, adrézó tà pàgánò i dré adrélé lèle 'òle dhi ki 'o. Mì adrè tá tatsílè tà swà 'obe, lovó kònzi ki bhabe, wá tsibe, gwányá wáya ki tà 'obe, ìndì gíká tàko ki lindrì bhabe, tágba tà nda i dré tà adrézó kònzi lavulé Gíká mìlèsè dhi. ⁴ Di nyànomvá dhi, pàgánò nda ki lindrì adrè gàle, mì dré adrélé tatsílè áyi íbe tà swà nda ki 'obe ko dhi sè gò, i dré adrézó àmi ki lodhá. ⁵ Di, i ni àyikya tà i dré adrélé 'òle nda ki ta Gíká adrélépi gànzi ró mónyá títi lídrì ro ìndì dràbhá dre dhi ki tàbvó ta dhi kandrá. ⁶ Tà nda sè dhi, à longó tá ndìndì Rúbí Tani mónyá dràbhá dre dhi i dré. Di tágba Gíká dré áyi nda ki tàbvó tazo tà i dré 'òle rúbhá na dhi i sè mónyá títi dhi kya tìni dhi, i ni kítswá lídrì Gíká àdhya ni kisù Tírì Lólo na.

⁷ Tà títi dhi ki kùdù atså ànyi dre. Di àsà dhi, mì kàdré tà 'o tògya sè, adrézó àmi ki tà kisùle dhi ki líkí, mì kàdreró tà zi Gíká tí be dhi bvó. ⁸ Lavulé dhi, mì kàdré ru le àmi kòfalèsè togó wáyi sè. Tàko ko, lèle adrè ìna tàkònzi zyandere dhi ki zu. ⁹ Mì kàdré àmi ki adrúpi ki ka'í dòle àmi véna togó dóro sè, ngùrùngùrù sè ko. ¹⁰ Àmi àlo àlo títi dhi i, mì kàdré tà 'o àmi ki adrúpi i dré, tà tani mì dré kisulé Gíká ni togó tani sè dhi sè. Mì

* 3:12 3:12 A kònò Longó i 34:13-17. † 3:14 3:14 A kònò Esáyá 8:12.

kàdré 'oá ngóro mómí Gíká dré tà tani twátwa dhi ki bhàzo àyi drígá dhi i tìni. ¹¹ Dhya àlo kàdré kùlí longó dhi, kàdré kùlí adrèbhá angálé Gíká vélésé dhi ki longó kòdha. Dhya àlo kàdré tà 'o mómí i dré dhi, kàdré 'oá rìnyí Gíká dré adrélé fèle drá dhi sè. Mì kàdré di tà títi dhi ki 'o, mómí i kàdréro Gíká ni rú bha kùle Yésu Krísto sè be dhi bvó. Mìlanzilanzì i rìnyí be dhi i kàdré akódhi dré kóná vèsé kólyá! Kàdré kònini.

Kizà nyàma Krísto ni tà sè dhi

¹² Ama arúpi má dré lèle tò ni i, lè àmi ki líndrí kàdré gále, tà kizà ro adrèbhá àmi ki tabhì dhi ki tà sè ko. Mì kàdré kpà tà nda ki no ngóro tà twá atsábhá àmi rú dhi i ró ko. ¹³ Be ró dhi, mì kàdré àmikya lenzélé mì dré adrélé kizà nya Krísto àdha tìni dhi sè, akódhi kònì dra apfò àyi mìlanzilanzì na dhi, mì kòkítswáro vélé lenzélé lavúlé arí be bí be dhi bvó. ¹⁴ A kàdré àmi ki lodhá Krísto ni rú ni tà sè dhi, Gíká ni tà tani bha àmi dri. Tàko ko, Gíká ni Tírí mìlanzilanzì ró dhi adrè adrélé àmi lèna. ¹⁵ Di, mì kàdré kizà nya dhi, lè mì kàdré nyàá mì dré adrélé mómí tupfíbhá i ró yà, kùgubhá i ró yà, tà kònzi 'obhá i ró yà, kó ngalè mómí tífbhá mómí ki tà i 'àsè dhi i ró yà dhi sè ko. ¹⁶ Di, mì kàdré kizà nya mì dré adrélé Krísto ni ka'ìbhá i ró dhi sè dhi, mì kàdré àmikya kanyò ro tà nda sè ko. Be ró dhi, mì kàdré Gíká ni rú bha kùle, mì dré Krísto ni rú nda ni ka'ìle dòle dhi sè. ¹⁷ Tàko ko, lókyá tàbvó tàzo dhi kítswá dre. A ni rè zya mómí Gíká àdha ki tàbvó ta drìdrì. Di tàbvó tàma nda kòkidhó àma rú dhi, mómí Gíká ni Rúbí Tani gabhá rè dhi kya ni di vélé adrè ngíni? ¹⁸ Ngóro tísile Gíká ni Kùlí na dhi tìni: «Mómí àlo gyágya dhi ni adrima kàdré kòkóroko dhi,

mómí Gíká ni tà gabhá rè dhi ki tà tàkonzìbhá íbe dhi ni di vélé adrè ngíni?»*

¹⁹ Asà dhi, lè mómí adrèbhá kizà nya ngóro Gíká dré adrélé lèle dhi tìni dhi, i kàdré àyi ki bha Gíká àyi ki bhàlepí dhi drígá, adrélé tà dóro 'o. Tàko ko, Gíká nda kítswá adrélé ka'ìle togó wáyi sè.

5

Bhàgo ki tà kàdhúra íbe dhi

¹ Bhàgo Ekèlézya àdha àmi kòfalé dhi i dré dhi, má adrè tà ta kònini. Ma kòkpa bhàgo 'i àmi tìni. Ma dhya Krísto ni kizà nyàle dhi ki nobhá mì sè dhi ki àlo 'i, ìndì mómí dra Gíká ni mìlanzilanzì dré dra tadhalé dhi ni kúsíbhá dhi ki àlo 'i. Di má adrè àmi ki kodzó, ² mì kàdréro kábiligya ki pári Gíká dré bhàle àmi drígá dhi ki líkí, ngóro kábiligya líkíbhá dóro dhi i tìni. Mì kàdré àyi ki drì ko dóro. Di, mì kàdré 'oá kònini ngóro tóli bhàle àmi dri dhi tìni ko. Be ró dhi, mì kàdré 'oá togó dóro sè, ngóro Gíká dré adrélé lèle dhi tìni. Mì kàdré 'oá làfa lovó sè ko, be ró dhi, àmi ki togó dré adrélé àtsi ró tà nda sè dhi sè. ³ Mì kàdré òpì nya kábiligya bhàle àmi drígá nda i dri rìnyí sè ko. Be ró dhi, mì kàdré àmikya tà dóro 'o àyi kòfalé, i kàdréro tà no àmi rú, adrézó 'oá àmikya tìni. ⁴ Di lókyá kábiligya líkíbhá ki kàdrè dré dra apfòzo dhi tú dhi, mì ni kùlá mìlanzilanzì ro, lagulagu ni dré kítswázó akálé bwà ko dhi ni kúsí.

⁵ Àmi kàdhúra i, mì kàdré kpà àmi ki bha màliga i zàle. Àmi títi, mì kàdré àmi ki tà bha kìnì mi. Tàko ko, Gíká ni Kùlí adrè tàá dhi:

«Gíká adrè ru pfu mómí drìkàdrì ro dhi íbe.

Di, adrè ína àyi togó tani bha mómí adrèbhá àyi ki tà bha kìnì mi dhi i rú.»*

⁶ Di àsà dhi, mì kàdré àmi ki bha Gíká ni drígá rìnyí ró dhi zàle, kòtingáro àmi kuru lókyá kítswálépi dhi sè be dhi bvó. ⁷ Mì kàdré tà títi adrèbhá àmi ki togó 'o lanziile dhi ki bha Gíká drígá. Tàko ko, akódhi adrè àmi ki tà kúsí ni.

⁸ Mì kàdré àmi ki tà kúsile dhi ki líkí, adrézó tàmbàga dri. Tàko ko, àmi ki kàribhá, Dzàborò adrè tatsilé kàndrìbe kàmì tìni, adrélé mómí nda nyàle. ⁹ Mì kàdré di pá si akódhi kandrá, adrézó àmi ki totó tàtà àmi ki tà ka'ìka'ì na. Tàko ko, mì ni tàle dhi, àmi ki adrúpi bvò wáyi 'àsè dhi i adrè kpà kizà nya làsú be àmikya tìni dhi be.

¹⁰ Di mì kónya kizà lókyá tsà sè dre dhi, Gíká ni tàndi adrélépi àyi togó tani tadhá tà títi i sè dhi ni àmi ki 'o kítswálé títi, àmi ki timbàzo, àmi ki 'òzo àmi ki totó tàtà àmi ki tà ka'ìka'ì na. Tàko ko, akódhi nda azí àmi kítswálé àyi mìlanzilanzì adrélépi kóná vèsé kólyá dhi ni kúsí Yésu Krísto na. ¹¹ Rìnyí kàdré akódhi dré kóná vèsé kólyá! Kàdré kònini.

Mòdo kùdù

* 4:18 4:18 A kònò Tògyakùlí 11:31. * 5:5 5:5 A kònò Tògyakùlí i 3:34.

¹² Ama adrúpi Silà má dré adrélé ka'ile togó wáyi sè dhi, bhà drígá má vélé wárágà kònìdhi ni tisìzo.[†] Di má tisì wárágà mvá kònìdhi àmi ki kodzózó, ìndì tadházóá àmi dré dhi, m̀ adré tròle Giká ni togó tani rú bàti dhi.

¹³ Ekèlézyà Bàbilónà le Giká dré zile àmi tíni dhi fè mòdo àmi dré.[‡] Ama mvá, Márokò fè kpà mòdo àmi dré. ¹⁴ Àmi ró dhi, m̀ kòfè mòdo adrézó ru kamú àmi kòfalésè lèle sè. Tà k̀drík̀dri k̀dré àmi tíí adrébhá K̀risto na dhi ì dré!

[†] **5:12** 5:12 Giká ni Kúli tisile Gírík̀ ti sè dhi léna dhi, à adré rú «Silùwánò» kisí k̀nwa. Rú nda tá rú àzya Silà dré dhi 'i. [‡] **5:13** 5:13 A adré kisùá dhi, «Bàbilónà» kònìdhi adré Rómà, bhàandre k̀drì Rómà ki òpì àdhya ni tà ta kòdhya.

Wárágà Péteró dré tisile dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Péteró dré tisile dhi ni rì 'i. Adré tisiá kitswázó móndyá ka'ìbhá tífi dhi ki kodzó, ì kàdréro àyi ki líkí Gíká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ki tà sè. Ì kàdré kpà tatsilé swà ro ngóro tà tadhábhá kinzò sè nda ì dré tá adrélé tadhálé dhi tíni ko. Péteró adré táá dhi, ì kàdré tròle kúlí pròfètà ì dré longolé dhi ì rú, ìndì tà àpòstolò ì dré longolé dhi ì rú (1:19-21; 3:1-2). Adré kpà tà tadhá Mírì Yésu ni agòma ni tà dri, adrézó táá dhi, Mírì adré tà tígí tà ì dré lazilé dhi ki 'òma sè ko. Be ró dhi, akódhi ni togó vwavwà sè dhi, adré láti fe móndyá tífi dhi ì dré kitswázó adrílé (3:8-16).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki a'ìma

- 1) Péteró ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Tà Gíká dré móndí ki azízó àsà dhi (1:3-21)
- 3) Gíká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ì (2:1-22)
- 4) Kristo ni agòma (3:1-18)

Péteró ni mòdo fèma

¹ Ma, Simónà Péteró, mārābā ìndì àpòstolò Yésu Kristo àdhyā ró dhi, má adré wárágà kònìdhi ni tisi àmi tà ka'ìka'ì lágí kyákya dhi ni kisúbhá àmakya tíni dhi ì dré. Mì kisú tà ka'ìka'ì nda, Yésu Kristo, àma ki Gíká ìndì àma ki tidrìlépi dhi ni tà gyàgya sè.

² Gíká ni togó tani ì tà kàdrìkàdrì be dhi ì kàdré gale àmi léna bī, mī dré Gíká ni nīle tūmānī àma ki Mírì Yésu be dhi sè!

Tà Gíká dré àma ki azízó àsà dhi

³ Mírì ni rinyí Gíká àdhyā ró dhi sè dhi, afè àma dré tà tífi dhi ì, mà kàdréro atsilé ngóro Gíká dré adrélé lèle dhi tíni, adrélé kpà tròle akódhi ni tà rú. Akódhi 'ò àma Gíká àma ki azilépi akódhi ni milanzilanzi sè ìndì akódhi ni rinyí sè dhi ni ni dhi ni. ⁴ Tà nda kòdhi ì sè dhi, Gíká nda afè àma dré àyi lazikúlí kàdrì lágí ró dhi ì, kitswalé lazikúlí nda ì sè dhi, mī kàdréro àyi tãndi ni lídrì ìbe àmi léna, ìndì mī kòkìswaró lapalé lovó kònzì adrèbhá móndyá bvò àdhyā ki kízà dhi ì silésè.

⁵ Àsà dhi, mī kàdré àmi ki fe wáyì adrélé tà dóro bha àmi ki tà ka'ìka'ì dri. Mī kàdré kpà tà nīni bha tà dóro 'ò'ò nda dri, ⁶ adrézó lovó mvomvò bha tà nīni nda dri, adrézó togó tsitsi bha lovó mvomvò nda dri, adrézó trotrò Gíká ni tà rú dhi ni bha togó tsitsi nda dri, ⁷ adrézó togó dóro tadhatadha àmi ki adrúpi ì dré dhi ni bha trotrò Gíká ni tà rú nda dri, adrézó lèle bha togó dóro tadhatadha nda dri. ⁸ Tàko ko, mī kàdré tà nda kòdhi ìbe àmi léna adrézó lèle ába drìdrì dhi, mī ni tà dóro 'ò bī adrézó kpà lò'wa dóro 'a bī, mī dré àma ki Mírì Yésu Kristo ni nīle be dhi sè. ⁹ Dì, dhyā àlo kàdré tà nda ì àko dhi, akódhi ìna mī kùdúkùdu 'i. Akódhi tivì kpà tàle dhi, Gíká temvé ì tàkònzì ì dré tà 'òle wáláká dhi ì lésè dre dhi.

¹⁰ Dì àsà dhi, àma adrúpi ì, àmi ki togó kàdré àtsi ró adrézó tadhá dhi, Gíká zì àmi, àmi ki azízó adrélé móndyā ìna ì ró kayà dhi. Tàko ko, mī kàdré 'òá kònzì dhi, mī kitswá tãdzì dhèle ko. ¹¹ Kòdhi ìbe dhi, à ni àmi ki ka'ì file àma ki Mírì Yésu Kristo àma ki tidrìlépi dhi ni Opì na, adrélé kònàle kóná vèsè kólyá.

¹² Má ni ngbú adré tà nda kòdhi ki 'ò agalé àmi léna, tágba mī dré tà nda ki nìzo dóro, adrézó kpà àmi ki totó tãtà tà bàti mī dré kisulé dhi dri dhi. ¹³ Dì má dré rē dhu adrèrà'a lídrì ìbe dhi 'á dhi, má mìlèsè dhi, dóro ni adrélé tà nda ki 'ò agalé àmi léna dhi. ¹⁴ Tàko ko, má ni tàle dhi, má adré 'òle àma rúbhá kònìdhi ni tayì dhi be, ngóro àma ki Mírì Yésu Kristo ni tãndi dré tadhálé má dré dhi tíni. ¹⁵ Dì má ni tà tífi dhi ki 'ò, kitswalé àma līma àmvolésè dhi, mī kòkìswaró ngbú adrélé tà nda ki kisù be dhi bvò.

Móndyá Kristo ni milanzilanzi nobhá mī sè dhi ì

¹⁶ Tàko ko, má dré tá adrèrà'a àma ki Mírì Yésu Kristo ni atsama rinyí be dhi ni tà longó àmi dré dhi 'á dhi, mà totó tá àma tífi tàko apfòbhá móndí ki tógýá lésè dhi ì dri ko. Dì, mà nò tà àmakya akódhi ni tà kàdrì àma ki tãndi ki mī sè. ¹⁷ Àngyá ko, akódhi kisú tà líndri ì milanzilanzi be Gíká Atá vélésè, Gíká ni kúlí dré apfòrà'a àyi milanzilanzi kàdrì dhi lésè dhi 'á. Kúlí nda tà drá dhi: «Kònìdhi àma Mvágó má dré lèle tò dhi 'i. Àma togó adré kinílé akódhi ni tà sè tò.»* ¹⁸ Àma ki tãndi mà yi kúlí apfòlèpi bhù lésè nda àma ki bíbhálé sè, mà dré tá adrèrà'a akódhi be kóngó loló drina dhi 'a.

* 1:17 1:17 A kònò Mátáyò 17:1-5; Márokò 9:2-7; Lúkà 9:28-35.

¹⁹ Tà nda sè dhi, mà nǐ vélé dóro tàle dhi, kúllí pròfètà ì dré longólé dhi ì tà bàti 'i káyà dhi. Àmi ró dhi, mǐ kàdré tròle kúllí nda ì rú dhi, mǐ nǐ adré 'òá dóro. Tàko ko, kúllí nda ì ngóro àtsí adrélépi kòle ngá kazà tǐnimvá na dhi tǐni. Dì mǐ kàdré tròle kúllí nda ì rú, tsàle lókyá kítú dré dra apfózo, ìndì nzàgó dré dra ngá kazà àmi ki togó na dhi 'á. ²⁰ Tà kàdrì lavulé dhi, lè mǐ kòni tàle dhi, dhya àlo kitswá tà àlo pròfètà ì dré tsìsìle Gíká nǐ Kúllí na dhi nǐ àndu ngí àyi dǐ sè bwà ko. ²¹ Tàko ko, kúllí pròfètà ì dré longólé nda ki àlo angá tàdzí tà mǒndí ì dré tá lèle tàle dhi lèsè ko. Be ró dhi, pròfètà nda ì longó tá kúllí angàbhá Gíká vélèsè dhi ì kòdhya, ngóro Tírì Lólo dré tá àyi ki tidrìle dhi tǐni.

2

*Gíká nǐ tà tadhábhá kǐnzò sè dhi ì
(A kòno kpà Yúdà 1:4-13)*

¹ Atú dhi, pròfètà kǐnzò ro dhi ì apfò tá Ìsèrèlè ànzi ì kòfalé. Dì Gíká nǐ tà tadhábhá kǐnzò sè dhi ki kókpa apfò àmi kòfalé kònni. Ì nǐ Gíká nǐ tà ì dré dra tadhálé gòdhógòdho dhi ki tosò àmi kòfalé lǐzuru ró, adrézó mǒndí ki tà ka'ika'í kizá. Ì nǐ ndìndì Mírì Yésu àyi ki apalépi tàkonzi lèsè dhi nǐ ga, adrézó dràdrà asé àyi ki tàndi ì dri ngbò ró. ² Mǒndí zyandre dhi ki dhe àyi vesè, adrélé tà swà 'o àyikya tǐni. Tà nda sè dhi, à nǐ tà ta kònzì lǎti tà bàti àdhya rú. ³ Ngá lovó sè dhi, tà tadhábhá kǐnzò sè nda ki àmi ki lǐtí kúllí tàko angàbhá àyi drìlèsè dhi ì sè, kǐtswázó ngá kǐsú àmi drígàsè dhi bvò. Dì, kǐdhólé kǐno lèsè dhi, dhya dra àyi ki tàbvò tàlepi dhi ìna gánzi ró kǐtswálé tà bha àyi dri. Akódhi dra àyi ki tà pfùlepi pfupfù nda adré ayí ko ko.

⁴ Tàko ko, Gíká tayí tá ángéló tàkonzi 'obhá dhi ì tà nǒma àyi dri dhi sè ko. Be ró dhi, bhe tá ìna àyi liferò na, àyi ki 'izo nyirì sè àrà tǐnimvá ro dhi na, adrézó àyi ki líkí kònalé adrélé kítú àyi ki tàbvò tàzo dhi nǐ letè. ⁵ Tayí tá kpà mǒndyá adrèbhá tá bvò dri Nówè nǐ lókyá 'á dhi ì ko. Be ró dhi, 'o tá ìna yí tǐle bvò drìsè wáyì, mǒndyá àyi tà gabhá rè nda ki tǐpufzó todràle. Tidrì tá ngbà 'í Nówè àyi tà gyágya longólépi dhi, tǔmǎnǐ mǒndí àruka nzi-drì-rì dhi ìbe kòdhya. ⁶ Gíká bhá tá kpà tà bhàandre Sòdmá àdhya dri Gòmórà àdhya be gò, bhàandre nda ki zàzo vèle, tadházóá dhi, ì nǐ mǒndyá àyi tà gabhá àyikya tǐni dhi ki 'o kònni. ⁷ Apá tá Lótò, dhya gyágya ro dhi kòdhya. Akódhi nda nya tà kizà lavulé tà swà drìkònzìbhá ì dré tà adrélé 'òle dhi ki tà sè. ⁸ Tàko ko, dhya gyágya nda adrè tà adrélé àyi kòfalé gò, akódhi nǐ togó dré adrézó kizà nya àyi ki tà kònzì dré adrélé nòle, ìndì yìle kítú àlo àlo títí ì sè dhi ki tà sè. ⁹ Dì tà títí nda kòdhi ì adrè tadhá dhi, Mírì Gíká nǐ adrélé mǒndyá adrèbhá tròle àyi tà rú dhi ki apá tà adrèbhá àyi ki tabhì dhi ì lèsè dhi be. Nǐ kpà adrélé mǒndyá adrèbhá tà kònzì 'o dhi ki líkí tsàle kítú àyi ki tàbvò tàzo, gò tà nǒzo àyi dri dhi tú dhi be. ¹⁰ Lavulé dhi, à nǐ tà nǒ mǒndyá adrèbhá tatsìlè lovó kònzì àyi ki rúbhá kya ki 'obe, ìndì adrèbhá àyi rǐnyì adrézó òpi nya dhi nǐ ayízè dhi ì dri.

Tà tadhábhá kǐnzò sè nda ì mǒndí drìkàdrì ro, adrèbhá tà 'o tǐrì àko dhi 'i. Ì adrè àyikya tǐrì milanzilanzì ro bhù na dhi ki lodhá tǐrì àko. ¹¹ Dì, ndìndì ángéló adrèbhá rǐnyì ró ìndì kòmba ró dhi ì adrè àyikya tǐrì nda ki lodhá, adrézó àyi ki asìkí Mírì kandrá dhi ko. ¹² Dì, mǒndyá nda ì adrè tà ì dré nǐle ko dhi ki lodhá kòdhya. Àyi ngóro kà'wá mbì àdhya tà nibhá ko, à dré tǐle kǐtswázó àyi ki turú, tǐpufúlè todràle dhi ì tǐni. Dì ì nǐ kókpa todrà akilè títí kà'wá nda ì tǐni. ¹³ A nǐ tà kònzì logó àyi dré tà kònzì ì dré 'òle dhi ì tǐ. Ì adrè tatsìlè àyi ki lovó kònzì ki 'obe ngádra 'àsè, adrézó lenzélé àsà. Àmi ki gwányá ì 'àsè dhi, àyi ngóro ngá ndì ró adrélépi kanyò fe àmi dré dhi tǐni, ì dré adrèrà'a lenzélé àyi ki tǐrùpúlú tà sè dhi 'á. ¹⁴ Àyi ki mǐ ga múná tà sè bǐ. Ì kǐtswá tàdzí tàkonzi 'òma tayí ko. Ì adrè mǒndí tà ka'ika'í ìbe yàya dhi ki lǐtí ledhélé tàkonzi na. Àyi ki togó ga lǎfa lovó sè bǐ. Gíká nǐ tàtǐrǐtǐ àyi dri! ¹⁵ Ì ku lǎti tà gyágya àdhya 'àsè, adrézó lǎti Bálámá, Bòsòro nǐ mvá àdhya nǐ lebè kòdhya. Bálámá nda lè tá ìna lǎfa kǐsúlé tà kònzì 'òma sè tò. ¹⁶ Dì, pròfètà nda nǐ púndà, kà'wá kǐtswálépi kúllí tà bwà ko dhi tà tà kúllí mǒndí tǐni, kǐtswázó akódhi nǐ azaaza kíkí.*

¹⁷ Tà tadhábhá kǐnzò sè nda ì sù ngóro yí kidrì sèbhá dre dhi ì tǐni, ìndì ndùrùku lyàandre dré adrélé livilè dhi ì tǐni. Gíká zù tǐnimvá anilépi tsìtsì dhi àyi dré. ¹⁸ Ì adrè àyi ki afà kúllí tàko ì sè, adrélé mǒndí lapábhá tǐdhí ro mǒndí lǐlilè dhi ì kòfalèsè dhi ki togó se, ì kàdréró tatsìlè swà ro lovó kònzì àyi ki rúbhá kya ki 'obe be dhi bvò. ¹⁹ Ì adrè lǎzià àyi nda ì dré dhi, ì nǐ àyi ki tǐrì, tàgba àyi ki tàndi ì dré adrézó màràbà àyi ki tà swà àdhya 'i dhi. Tàko ko, dhya àngùdhi tà àlo dré adrélé atólé ì pálé dhi ìna màràbà tà nda àdhya 'i. ²⁰ Mǒndí ì kòlapá tà kònzì bvò kòndi àdhya ì silèsè àma ki Mírì Yésu Kristo àma ki tidrìlèpi dhi nǐ nǐma sè gò, ì dré gòzo tódhya àyi ki tayí tà kònzì nda ì dré atólé àyi pálé dhi, àyi ki kudù nǐ vélé atsá kònzì wáláká nǐ nǐ lavú. ²¹ Kòno ì kòni tà lǎti

* 2:16 2:16 A kòno Ngá nàma 22:4-35.

tà gyägya ädhyä ko dhi, ködhi ni tá adré dóro lavulé, ì dré láti nda ni nìle be gò, àmvò alázó tòlí lólo fèle àyi dré dhi véle dhi rúsè. ²² † 'o àyikya tà ngóro tògyakúli ì dré adréle tàle dhi tìni: «Kòkì adré gòle tódhyá ngá í dré adhéle dhi ni nya.»[†] A adré kpà tàá dhi: «Tìgá dzàle dhi adré gòle file tódhyá kùrú na.»

3

Kitú Mírì dré dra agòzo dhi

¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni ì, kònìdhi wárágà má dré tisile àmi dré dhi ni rì 'i. Wárágà rì nda ì léna dhi, má 'o tà agalé àmi léna, mì kàdréro tà adrébhá bàti dhi ki kisù ködhyä. ² Má adré léá dhi, mì kòkisù kúli profétà lólo atú dhi ì dré longolé dhi ì, túmání tòlí àma ki Mírì àma ki tidrílépi dhi dré tàle àmi ki apóstolò ì tí dhi be ködhyä.

³ Dridri dhi, lè mì kònì tàle dhi, lókyá kùdù sè dhi, móndí dra àmi ki gubhá dhi ki apfò adréle àmi ki gu, adrézó tatsilé àyi ki tàndi ki lovó kònzi ki 'obe. ⁴ † ni liziá dhi: «Akódhi lazí tá ko tàle dhi, í ni dra agò dhi? Dì akódhi nda ángwà? Tàko ko, kidhóle àma ki tábhi ki dràma lésè atsalé ándró kònìdhi dhi, tà títi dhi ì ngbú ngóro dré tá adréle bvò bhàrà'a dhi tìni.» ⁵ Dì, àyi nda ì adré tà kònì ki tivì ize sè: Wáláká dhi, Giká tà tá kúli gò, bhù ki bhàzo bvò be. Lanzí tá bvò ki kòfalé yí be, bvò nda ni 'òzo apfòle yí nda lésè.*

⁶ Amvolásà dhi, 'o tá yí tile bvò wáláká dhi drísè, bvò nda ni pfúzo títi.[†] ⁷ Dì Giká ni kúli àlo nda sè dhi, adré bhù ándró kònì ki líkí bvò ándró kònìdhi be, adréle àyi ki pfùma àtsí sè dhi ni letè, tsàle Kitú í dré dra móndyá àyi tà gabhá dhi ki tàbvò tàzo gò, àyi ki tà 'òzo akilé dhi tú.

⁸ Dì, àma arúpi má dré lèle tò ni ì, mì kòtivì ko tàle dhi, Mírì mìlèsè dhi, kitú àlo dhi ngóro kóná ngùlù-àlo dhi tìni, ìndì kóná ngùlù-àlo dhi ngóro kitú àlo dhi tìni dhi.[‡] ⁹ Mírì adré tà tígi tà í dré lazilé dhi ki 'òma sè ngóro móndí àruka ì dré adréle kisule dhi tìni ko. Be ró dhi, adré ína àyi togó vwàvwà tadhá àmi véna. Tàko ko, adré léá dhi, dhyä àlo ködrà nyo ko, be ró dhi, móndyá títi dhi ì kòladzá àyi ki togó agòzo ì véle.

¹⁰ Dì, kitú Mírì dré dra agòzo dhi ni atsa ngóro kùgú dré adréle atsalé ngbò ró dhi tìni. Kitú nda tú dhi, bhù ki akí kpòrò 'u'è be, ìndì ngá títi bhù mibhalé 'á dhi ki ve àtsí sè. Dì bvò ì ngá títi lá dhi íbe dhi ki akí.

¹¹ Dì à kàdré ngá títi dhi ki 'o akilé kònini dhi, lè mì kàdré di véle móndí ngini dhi ì ró? Adré léá dhi, mì kàdré atsilé ngóro móndí lólo ì tìni, adréle tròle Giká ni tà rú! ¹² Mì kàdré kpà kitú Giká ädhyä nda ni letè lovó sè, adrézó tà títi dhi ki 'o kitú nda ni 'òzo atsalé mbèlè. Kitú nda tú dhi, bhù ki ve akilé àtsí sè, ìndì ngá títi bhù mibhalé 'á dhi ki agá dile àtsí sè. ¹³ Dì, mà adré àmakya bhù tidhí ro dhi ki letè bvò tidhí ro dhi be, ngóro Giká dré lazilé dhi tìni. Arà nda ì 'àsè dhi, tà gyägya ni ga bí.

¹⁴ Dì àma arúpi má dré lèle tò ni ì, mì dré adrérà'a kitú nda ni letè dhi 'á dhi, mì kàdré àmi ki fe wáyi adréle ndí àko, tà kònzi àko àmi rú, ìndì tà kidríkidri íbe àmi kòfalé Giká be. ¹⁵ Mì kàdré àma ki Mírì ni togó vwàvwà dré adréle tadhá àmi véna dhi ni no ngóro láti dré adréle fèle àmi dré adrízó asá dhi ró. Ama ki adrúpi Póló mà dré lèle tò dhi, tìsi kpà tà nda ködhi àmi dré tògyá Giká dré fèle ì dré dhi sè dre. ¹⁶ Adré tà tìsi kònini àyi wárágà títi dhi ì léna, dré adrérà'a tà ta tà nda ì dri dhi 'á. Tà àruka dré tisile wárágà nda ì léna dhi ki àndu nìma kòkòróko. Móndí àruka tà nibhá ko, adrébhá tà ka'ika'í íbe yàya dhi ì adré àyikya tà nda ki ladzá atsalé kinzò ro, ngóro ì dré kpà adréle 'òle tà àruka tisile Giká ni Kúli na dhi ì sè dhi tìni. Asá dhi, ì adré àyi ki tàndi ki dràdrà asé àyi dri.

Pétèro ni kúli kùdù

¹⁷ Ama arúpi má dré lèle tò ni ì, nyànomvá dhi, má lazí tà nda ködhi ì àmi dri dre. Mì kàdré di àmi ki líkí, mì kòtayíró àmi móndí kònzi ì dré litilé ko, ì dré kpà àmi ki tà ka'ika'í kizizó ko. ¹⁸ Be ró dhi, mì kàdré àmi ki fe adréle li'wálé àma ki Mírì Yésu Kristo àma ki tidrílépi dhi ni togó tani na, ìndì akódhi ni nìma na. Milanžilanzi kàdré akódhi dré nyànomvá, tsàle kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

† 2:22 2:22 A kònò Tògyakúli 26:11.

* 3:5 3:5 A kònò Kidhoma 1:6-9.

† 3:6 3:6 A kònò Kidhoma 7:11.

‡ 3:8

3:8 A kònò Longó ì 90:4.

Wárágà Yòwàni dré tisile dhi ni àlo

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

A adré kisúá dhi, dhya wárágà kònìdhi ni tisilepi dhi tá Yòwàni, àpóstolò ki àlo 'i, ìndì Ekelézyà ni drì kobbá kàdrì dhi ki àlo 'i. Tágba à dré adrézó Yòwàni nda ni rú kisú wárágà kònìdhi léna ko dhi, à ni kitswá nòá ngádra 'á dhi, dhya wárágà kònìdhi ni tisilepi dhi tá dhya Yésu ni tà nobhá mì sè dhi ki àlo 'i (1:1-4).

Yòwàni adré wárágà kònìdhi ni tisi tà kàdrìkàdrì rì dhi i sè. Alo ni, adré mónyá ka'ìbhá dhi ki kodzó tàzoá dhi, ngóro ì dré ru amulé Giká Atá be, ìndì akódhi ni Mv́, Yésu Krísto be dre dhi t́ni dhi, lè ì kàdré adréle àyi léna. I kàdré kpà tróle tà ì dré yile àpóstolò ì tí dhi ì rú. Adré kpà tàá dhi, dhya ángùdhi Giká ni nilepi bàti dhi ni kpà akódhi ni tólí ki ka'í 'òle. Kòdhi adré tàá dhi, ì ni Giká ni Mv́agó, Yésu Krísto ni ka'í, adrézó kpà ru le àyi kòfalèsè. Tàko ko, Giká ni tàndi lèle 'i (3:11-24; 4:7-21).

Rì ni, Yòwàni adré àyi ki kodzó, ì kàdréro àyi ki líkí tà profétá kinzò ro dhi ì dré adréle tadhále dhi ki tà sè. Adré tàá dhi, ì kàdré mónyá títi dhi ki tabhì, nìzoá ngalè tirí àyi léna dhi ì Tirí Giká àdhyà 'i bàti yà dhi (4:1-6). Adré kpà àyi ki kodzó tàzoá dhi, ì lavú bvò kònìdhi dre, ìndì Tirí adrélépi àyi lé dhi kàdrì, tirí adrélépi bvò kònìdhi lé dhi ni lavú (4:4).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atíma

- 1) Kúlí adrélépi lídrì fe dhi (1:1-4)
- 2) Ngádra ì t́nìmvá be dhi (1:5-2:29)
- 3) Giká ni ànzi ì Dzàborò kya íbe dhi ì (3:1-24)
- 4) Tà bàti ì kinzò be dhi (4:1-6)
- 5) Giká ni lèle, ìndì ru lèma àma kòfalèsè dhi (4:7-21)
- 6) Giká ni Mv́agó ni ka'íma (5:1-21)

Kúlí adrélépi lídrì fe dhi

¹ M̀ adré dhya adrélépi tá be ḱnò tà títi dhi ki kidhoma lèsè, mà dré yile, mà dré nòle mì sè, mà dré tabèle, ìndì mà dré tà ni ì kisúzo dhi ni tà longó kòdhyà. Akódhi nda Kúlí adrélépi lídrì fe dhi 'i. ² Lídrì nda apfò tá àma kòfalé gò, mà dré nòzoá. Dì mà adré tà mà dré nòle mì sè nda ni tà ta, adrézó lídrì kóná vesè kólyá adrélépi tá Giká Atá véna gò, dré apfòzo àma kòfalé nda ni tà longó kòdhyà. ³ M̀ adré tà mà dré nòle ìndì mà dré yile nda ni longó àmì dré, mì kámúró kpà ru àma íbe adréle t́m̀ani be dhi bvò. Ama, mà amú ru Giká Atá be, ìndì akódhi ni Mv́agó, Yésu Krísto be dre. ⁴ M̀ adré tà kòdhi ki tisi, mà kàdréro lenzélé t́m̀ani àmì íbe kitswálé títi.

Atsima ngádra 'ásè dhi

⁵ Tà mà dré yile Yésu Krísto nda tí gò, mà dré adrézó longóá àmì dré dhi, tà kònìdhi 'i: Giká ngádra 'i, ìndì akódhi léna dhi, t́nìmvá àlomv́a yókódhó. ⁶ M̀ kàdré tàá dhi, mà amú ru Giká be dre gò, mà dré adrézó atsilé t́nìmvá na dhi, kòdhi mà adré kinzò ta, ìndì mà adré atsilé tà bàti na ko. ⁷ Dì, mà kàdré àmakya atsilé ngádra 'ásè ngóro Giká ni tàndi dré adréle ngádra 'á dhi t́ni dhi, mà amú ru àma kòfalèsè gò, akódhi ni Mv́, Yésu ni kàrì dré adrézó àma ki temv́è tàkonzì wáyi dhi ì lèsè.

⁸ M̀ kàdré tàá dhi, àma tàkonzì àko dhi, kòdhi mà adré àma ki tàndi ki líti, ìndì tà bàti àma léna yókódhó. ⁹ Dì, mà kàdré àma ki tàkonzì ki ta ngádra 'á Giká kandrà dhi, akódhi ni àma ki tàkonzì nda ki tri gò, àma ki temv́ézó àma ki tà kònzì wáyi dhi ì lèsè. Tàko ko, akódhi gyágya, ìndì kitswá adréle ka'ile togó wáyi sè. ¹⁰ M̀ kàdré tàá dhi, mà 'o tàkonzì ko dhi, mà adré Giká ni bha kinzò líyí ro, adrézó kpà tadhá dhi, akódhi ni kúlí àma léna yókódhó.

2

Krístò, dhya adrélépi àma ki tàrà ga dhi 'i

¹ Àma ànzi ì, mà adré tà kòdhi ki tisi àmì dré, mì kò'oró tàkonzì ko dhi bvò. Dì, dhya àlo kò'o tàkonzì dhi, àma dhya adrélépi àma ki tàrà ga Giká Atá kandrà dhi íbe. Akódhi nda Yésu Krísto, dhya adrélépi gyágya dhi 'i. ² Giká afè akódhi drále mónyá títi bvò àdhyà ki tàkonzì ki trizo. Ngbà 'í tàkonzì àmakya 'i ko, afè akódhi drále mónyá títi bvò àdhyà ki tàkonzì ki trizo.

³ M̀ kàdré Giká ni tólí ki ka'í 'òle dhi, mà nì tàle dhi, mà nì akódhi bàti dhi be. ⁴ Dhya adrélépi tàá dhi «M̀ nì akódhi be» gò, dré adrézó akódhi ni tólí ki ka'í 'òle ko dhi, dhya

nda kinzò líyí 'i, ìndì tà bàti akódhì léna yókódhó. ⁵ Di, dhya adrélépi ína akódhì ni kúlí ka'í 'òle dhi adrè tadhá dhi, Giká ni lèle ga akódhì léna kitswálé tífí. Tà kòdhi sè dhi, mà ni tàle dhi, àma akódhì léna dhi be. ⁶ Lè dhya ángùdhi adrélépi tàá dhi, í adrè adrélé akódhì léna dhi, kàdré atsilé ngóro Yésu ni tàndi dré atsilé dhi tìni.

Tòlì tídhí ro dhi

⁷ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, má adrè tòlì tídhí ro dhi ni tisi àmi dré kòdha ko. Be ró dhi, tòlì má dré adrélé tísile kòdhi, tòlì àku mì dré kisulé adrézó ába kidhólé kidhoma lésè dhi 'i. Tòlì àku nda kúlí mì dré yile dre dhi 'i. ⁸ Tága kòni dhi, má adrè kpà tòlì tídhí ro dhi ni tisi àmi dré kòdha. A ni kitswá tà bàti tòlì nda àdhya ni no Krísto na, ìndì àmi léna. Tàko ko, tìnímvá adrè akilé, ìndì ngádra bàti dhi kidhó adrélé nga kazá dre.

⁹ Dhya adrélépi tàá dhi, i ngádra 'á gò, dré adrézó togó kònzì bha áyi adrúpi rú dhi, dhya nda dhu rè tìnímvá na. ¹⁰ Dhya adrélépi áyi adrúpi ni le dhi adrè atsilé ngádra 'àsè, ìndì tà àlo kitswálépi akódhì ni 'o dhèle dhi akódhì léna yókódhó. ¹¹ Di, dhya adrélépi ína togó kònzì bha áyi adrúpi rú dhi, dhu rè tìnímvá na, ìndì adrè atsilé tìnímvá na. Akódhì nda ni ngalé í adrè lile ángolé ya dhi ko. Tàko ko, tìnímvá nda 'o akódhì ni mì adùle dre.

¹² Àmi, àma ànzì i, má adrè tà tisi àmi dré, Giká dré àmi kì tàkònzì trìle Krísto ni rú sè dhi sè.

¹³ Àmi, ànzì kì atá i, má adrè tà tisi àmi dré, mì dré dhya adrélépi be tà tífí dhi kì kidhoma lésè dhi ni nìle be dhi sè. Àmi, tòdhíbhá i, má adrè tà tisi àmi dré, mì dré Dhya kònzì ni lavulé dre dhi sè.

¹⁴ Àmi, àma ànzì i, má tisi tà àmi dré, mì dré Giká Atá ni nìle be dhi sè. Àmi, ànzì kì atá i, má tisi tà àmi dré, mì dré dhya adrélépi be tà tífí dhi kì kidhoma lésè dhi ni nìle be dhi sè. Àmi tòdhíbhá i, má tisi tà àmi dré, mì dré adrélé rinyi ró dhi sè, Giká ni kúlí dré adrélé àmi léna dhi sè, ìndì mì dré Dhya kònzì ni lavulé dre dhi sè.

Bvò kòndhi ni tà lèma ko dhi

¹⁵ Lè mì kàdré bvò kòndhi 'i yà, kó ngalé tà bvò kòndi àdhya 'i yà dhi kì le ko. Dhya àlo kàdré tà bvò kòndi àdhya kì le dhi, Giká Atá ni lèle akódhì léna yókódhó. ¹⁶ Tàko ko, tà bvò kòndi àdhya i, tà kòni 'i: lovó kònzì rúbhá àdhya i, lovó kònzì ngá adrélé nòle mì sè dhi i sè dhi i, ìndì dhya kì afàma ngá adrézó ába dhi kì tà sè dhi. Tà nda kòdhi i adrè angalé Giká Atá vélésè ko. Be ró dhi, i adrè àyikya angalé bvò kòndhi lésè. ¹⁷ Bvò kòndhi i lovó kònzì bvò kòndi àdhya íbe dhi i adrè akilé akiákí. Di, dhya adrélépi tà Giká dré adrélé lèle í kò'o dhi kì 'o dhi, ni ína adrè lídrì íbe kóná vèsè kólyá.

Krísto ni kàribhá ni atsama

¹⁸ Àma ànzì i, lókyá àndrò kòndhi lókyá kùdù 'i. Mì yi tàle dhi, Krísto ni kàribhá ni dra atsa dhi 'i. Di ndàndì nyànomvá dhi, Krísto ni kàribhá bì dhi i apfò dre. Tà nda sè dhi, mà ni tàle dhi, kòndhi lókyá kùdù 'i dhi be. ¹⁹ Mòndyá nda i pfò àma kì tàndi i kòfalésè. Di, àyi tá àyikya mòndyá àmàkya 'i ko. Tàko ko, i kàdré tà mòndyá àmàkya 'i dhi, kòndò i ni tá adrè ngbù tùmáni àma íbe. Di, àyi kì pfòma nda adrè ína tadhá dhi, àyi kì àlo tá àmàkya 'i ko.

²⁰ Di, àmi ró dhi, àmi àmàkya Tírí Lólo Krísto dré kutulé àmi dri dhi íbe gò, àmi tífí mì dré tà bàti nizo. ²¹ Má adrè tà tisi àmi dré, mì dré tà bàti nìle ko dhi sè ko. Be ró dhi, má adrè tà tisi àmi dré, mì dré tà bàti nìle be dhi sè, ìndì tà àlo kinzò ro dhi dré adrélé angalé tà bàti nda lésè ko dhi sè.

²² Di kinzò líyí ína àdhi 'i? Akódhì dhya adrélépi tàá dhi, Yésu Mèsíyá 'i ko dhi 'i. Dhya nda Krísto ni kàribhá 'i. Adré Giká Atá ni ga, akódhì ni Mv́a be. ²³ Tàko ko, dhya ángùdhi adrélépi Giká ni Mv́a ni ga dhi, akódhì Giká Atá íbe í léna ko. Dhya ángùdhi adrélépi Giká ni Mv́a ni ka'í dhi, akódhì kókpà Giká Atá íbe í léna.

²⁴ Àmi ró dhi, lè mì kàdré tà mì dré tá yile kidhólé kidhoma lésè dhi kì líkí adrélé àmi léna. Tàko ko, tà mì dré yile nda i kàdré àmi léna dhi, àmi kì tàndi mì ni kpà adrè Giká ni Mv́a na, ìndì Giká Atá na. ²⁵ Tà Krísto dré lazilé àma dré dhi, tà kòndhi 'i: lídrì kóná vèsè kólyá dhi.

²⁶ Má adrè tà kòdhi kì tisi àmi dré mòndí adrébhá láti nda kitswázó àmi kì lífí dhi kì tà sè. ²⁷ Di, àmi ró dhi, mì kisé Krísto ni Tírí dré kutulé àmi dri dhi gò, Tírí nda dré adrézó

àmi léna. Asà dhi, lè dhya àlo kògò adrélé tà tadhá àmi dré ko. Tàko ko, Krísto ni Tírí nda adré tà tífí dhi ki tadhá àmi dré nì. Tà dré adrélé tadhálé nda i tà bàti 'i, kinzò 'i ko. Di ngóro Tírí nda dré tadhálé àmi dré dre dhi tání dhi, mì kàdré adrélé Krísto na.

Gíká ni ànzi i

²⁸ Di nyànomvá dhi, àma ànzi i, lè mì kàdré adrélé Krísto na, akódhi kòni dra apfò dhi, mà kògaró tà mà dré ka'ile bàti dhi sè bí, adrélé kanyò àko akódhi kandra kítú dré dra agòzo dhi tú. ²⁹ Mì nì tàle dhi, akódhi gyágya dhi be. Asà dhi, mì nì kpà tàle dhi, dhya àngùdhi adrélépi tà gyágya 'o dhi, mómí akódhi dré ùle dhi 'i dhi be.

3

¹ Mì kisú rè lèle kàdrì Gíká Atá dré tadhálé àma vélé, à kàdrérò àma ki zi akódhi nì ànzi i ró dhi ká! Di àma akódhi nì ànzi 'i bàti. Mómíyá bvò kòndi àdhya i nì àma àdhibhá 'i ya dhi ko, i dré kpà Gíká Atá nì nùle ko dhi sè. ² Àma arúpi má dré lèle tò nì i, nyànomvá dhi, àma Gíká nì ànzi 'i. A tadhá dhu rè mà nì adré ngíni ya dhi ko. Di, mà nì àmakya tà kònìdhi kòdhya: Krísto kòni dra apfò dhi, mà nì adré akódhi tání. Tàko ko, mà nì akódhi nì no ngóro dré adrélé dhi tání. ³ Dhya àngùdhi adrélépi mì bha Gíká véna tà nda kòdhi sè dhi, adré áyi tàndi nì temvé, ngóro Krísto nì tàndi dré adrélé lólo dhi tání.

⁴ Dhya àngùdhi adrélépi tàkonzi 'o dhi adré Gíká nì tatrírí kúlí njo. Tàko ko, tàkonzi 'òma ìna lìgìma Gíká nì tatrírí kúlí rú dhi 'i. ⁵ Di, mì nì tàle dhi, Krísto apfò kitswálé àma ki tàkonzi tìngá dhi be. Mì nì kpà tàle dhi, tàkonzi akódhi léna yókódhó dhi be. ⁶ Dhya àngùdhi adrélépi adrélé akódhi léna dhi kitswá gòle adrélé tàkonzi 'o ko. Dhya àngùdhi adrélépi tàkonzi 'o dhi nò akódhi rè ko, ìndi nì kpà akódhi ko.

⁷ Àma ànzi i, mì kòtayí àmi dhya àlo dré litilé ko. Dhya àngùdhi adrélépi tà gyágya 'o dhi gyágya, ngóro Krísto nì tàndi dré adrélé gyágya dhi tání. ⁸ Di, dhya adrélépi tàkonzi 'o dhi ìna mómí Dzàborò àdhya 'i. Angyá ko, Dzàborò nda adré tàkonzi 'o kídholé kidhoma lésè. Tà nda sè dhi, Gíká nì Mvágó apfò kitswálé tà Dzàborò dré adrélé 'òle dhi ki pfu akálé dhi bvò. ⁹ Dhya àngùdhi Gíká dré ùle atsálé áyi mvá ro dhi kitswá gòle adrélé tàkonzi 'o ko, Gíká nì tàndi nì lídrì dré adrélé akódhi nda léna dhi sè.* Dhya nda kitswá gòle adrélé tàkonzi 'o bwà ko, Gíká dré akódhi nì ùle nì dhi sè. ¹⁰ Mà nì kitswá Gíká nì ànzi ki nì lanzilé Dzàborò nì ànzi íbe, tà kònìdhi sè: Dhya àngùdhi adrélépi tà gyágya 'o ko dhi, Gíká nì mvá 'i ko. Dhya adrélépi áyi adrúpi nì le ko dhi kòkpà Gíká nì mvá 'i ko.

Ru léma àma kòfalésè dhi

¹¹ Tà mì dré yìle kídholé kidhoma lésè dhi, tà kònìdhi 'i: Lè mà kàdré ru le àma kòfalésè. ¹² Lè mà kàdré tà 'o Kàyìna àdhya tání ko. Akódhi nda tá mómí Dhya kònzì àdhya 'i gò, dré áyi adrúpi nì pfúzo dràle. Di, pfu tá áyi adrúpi nda dràle àdho tà sè? Pfu akódhi dràle, áyi tà 'òle dhi i dré tá adrélé kònzì dhi sè, ìndi áyi adrúpi nì tà 'òle dhi i dré tá adrélé gyágya dhi sè.

¹³ Àma adrúpi i, mómíyá bvò kòndi àdhya i kàdré togó kònzì bha àmi rú dhi, lè àmi ki líndrì kàdré gàle ásà ko. ¹⁴ Mà nì tàle dhi, mà apfò dràdrà lésè afilé lídrì le dre dhi be, mà dré adrélé àma ki adrúpi ki le dhi sè. Dhya adrélépi mómí ki le ko dhi dhu rè rìnyì dràdrà àdhya zàle. ¹⁵ Dhya àngùdhi adrélépi togó kònzì bha áyi adrúpi rú dhi, mómí pfùlepi dràle dhi 'i. Di mì nì tàle dhi, mómíyá adrèbhá mómí pfu dràle dhi ki àlo lídrì kóná vésè kólyá dhi íbe i léna ko dhi be.

¹⁶ Mà nì kitswá nìá ngalé lèle àdho 'i ya dhi, tà kònìdhi sè: Yésu Krísto fè tá áyi tàndi nì lídrì àma ki tà sè. Adré ìlè dhi, mà kàdré kòkpà àma ki lídrì fe àmi ki adrúpi ki tà sè. ¹⁷ Dhya àlo adrélépi ngá íbe dhi kàdré áyi adrúpi nì no adrèr'a lemerè ro gò, dré adrézó kizà nì nì bha ko dhi, Gíká nì lèle nì kitswá adrélé akódhi nda léna ngínìngínì ró? ¹⁸ Àma ànzi i, lè mà kàdré mómí ki le ngbà 'i kúlí i sè ko, ìndi ti sè ko. Be ró dhi, mà kàdré àmakya mómí ki le tà mà dré adrélé 'òle dhi i sè ìndi tà bàti sè. ¹⁹ Mà kàdré 'óá kòníni dhi, mà nì nìá dhi, àma mómí tà bàti àdhya 'i dhi be. Mà nì kitswá kpà àma ki togó bha adrélé kídrikàdrì Gíká kandra. ²⁰ Di, àma ki togó kàdré àma ki arókì, adrézó tà bha àma dri dhi, mà nì tàle dhi, Gíká kàdrì àma ki togó lavú, ìndi akódhi nì tà tífí dhi be.

²¹ Àma arúpi má dré lèle tò nì i, àma ki togó kàdré tà bha àma dri ko dhi, mà nì adré gàle tà mà dré ka'ile bàti dhi sè bí Gíká kandra. ²² Mà adré kpà tà àngùdhi mà dré adrélé zìle akódhi tí dhi nì kisú, mà dré adrélé akódhi nì tólí ki ka'í 'òle dhi sè, ìndi mà dré

* 3:9 3:9 Gíká nì Kúlí tísìle Gíríkì ti sè dhi adré tàá kònwà dhi: «Gíká nì kòrì dré adrélé akódhi nda léna dhi sè.»

adrélé tà akódhi ni togó dré adrézó kinalé ása dhi ki 'o dhi sè. ²³ Di tòlí Giká dré afèle àma dré dhi, kònìdhi 'i: Mà kòka'í akódhi ni Mvágó Yésu Krísto, adrézó kpà ru le àma kòfalésè, ngóro dré tá tàle mà kò'o dhi tìni. ²⁴ Dhya ángùdhi adrélépi Giká ni tòlí ki ka'í 'òle dhi adré adréle akódhi léna. Giká adré kpà adréle dhya nda léna. Mà ni kitswá nía dhi, Giká adré adréle àma léna dhi, tà kònìdhi sè: Mà ni nía Tírí Lólo Giká dré afèle àma dré dhi sè.

4

Tírí móndí í lé dhi kí tabhìma

¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, lè mà kàdré móndyá títí adrébhá tàà dhi, àyi Giká ni Tírí íbe àyi léna dhi ki ka'í ko. Be ró dhi, mà kàdré àyi nda ki tabhì, nìzoá ngalè tírí àyi lé dhi ì angá Giká vélésè bàti yà dhi. Tàko ko, pròfètà kìnzo ro bí dhi ì apfò ayilé bvò wáyi 'ásè dre. ² Mì ni di kitswá nía ngalè tírí àyi lé nda ì Tírí Giká àdhya 'i yà dhi, tà kònìdhi sè: Dhya ángùdhi adrélépi ka'íá tàle dhi, Yésu Krísto atsa bvò kònìdhi 'á móndí ro káyà dhi, dhya nda Tírí Giká àdhya íbe í léna. ³ Di, dhya ángùdhi adrélépi Yésu ni tà ga rè dhi, dhya nda Tírí Giká àdhya àko í léna. Tírí akódhi nda léna dhi, tírí Krísto ni kàribhá àdhya 'i. Mì yi tàle dhi, Krísto ni kàribhá nda adré alile. Di akódhi nda atsa adréle bvò kònìdhi lé dre.

⁴ Di, àma ànzi i, àmi àmkya móndí Giká àdhya 'i. Mì lavú kpà pròfètà kìnzo ro nda ì dre. Tàko ko, Tírí adrélépi àmi lé dhi kàdrì, tírí adrélépi bvò kònìdhi lé dhi ni lavú. ⁵ Ayi nda ì móndyá bvò kòndi àdhya 'i. Ása dhi, ì adré tà ta ngóro móndyá bvò kòndi àdhya kya tìni gò, móndyá bvò àdhya ì dré adrézó àyi kí kúlí yi. ⁶ Di, àma àmkya móndí Giká àdhya 'i. Dhya ángùdhi Giká ni nilepi be dhi adré àma kí kúlí yi. Di, dhya ángùdhi adrélépi Giká àdhya ró ko dhi adré ína àma kí kúlí yi ko. Tà nda kòdhi sè dhi, mà ni kitswá Tírí tà bàti àdhya ni ni lanzilé tírí kìnzo àdhya be.

Giká lèle 'i

⁷ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, mà kàdré ru le àma kòfalésè. Tàko ko, lèle adré angalé Giká vélésè. Dhya ángùdhi adrélépi móndí kí le dhi, akódhi nda Giká ni mvá 'i. Akódhi ni kpà Giká be. ⁸ Dhya ángùdhi adrélépi móndí kí le ko dhi nì ína Giká ko. Tàko ko, Giká lèle 'i. ⁹ Giká tadhá àyi lèle àma vélé dhi tà kònìdhi sè: Amù àyi Mvágó àlo kwákwá dhi alile bvò kònìdhi lé, mà kòkìtswá ró lídrì kisé akódhi sè be dhi bvò. ¹⁰ A adré lèle nda ni no tà kònìdhi sè: Mà lè tà Giká àma ko. Be ró dhi, akódhi lé ína àma nì gò, àyi Mvágó nì amùzo kitswá lé dràle mòbòmà ro, àma kí tàkonzì kí trizo ása.

¹¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni i, Giká kòlè àma tò kònni dhi, lè mà kàdré kòkpà ru le àma kòfalésè. ¹² Dhya àlo nò rè tàdzí Giká ko. Di, mà kàdré ru le àma kòfalésè dhi, kòdhi adré tadhá dhi, Giká adré adréle àma léna, ìndì akódhi 'o àyi lèle gale àma léna kitswá lé títí.

¹³ Mà ni kitswá nía dhi, mà adré adréle Giká léna, ìndì akódhi adré adréle àma léna dhi, tà kònìdhi sè: Dré àyi Tírí afèle àma dré dhi sè. ¹⁴ Mà nò tà kòdhi mǐ sè gò, mà dré adrézó longóá dhi, Giká Atá amù àyi Mvágó adréle móndyá bvò àdhya kí tídrilépi ró. ¹⁵ Dhya àlo kàdré ka'íá tàle dhi, Yésu Giká ni Mvágó 'i káyà dhi, Giká adré adréle dhya nda léna, ìndì akódhi nda adré adréle Giká léna. ¹⁶ Di àma, mà nì lèle Giká dré tadhá lé àma vélé dhi be gò, mà dré adrézó ka'íá.

Giká lèle 'i. Dhya ángùdhi adrélépi atsilé lèle na dhi, adré adréle Giká léna, ìndì Giká adré adréle akódhi nda léna. ¹⁷ Tà nda sè dhi, lèle nda adré tà 'o àma kòfalé kitswá lé títí, mà kògarò tà mà dré ka'íle bàti dhi sè bí Giká kandrà, kítú dré dra tàbvò tàzo dhi títí. Tàko ko, àma kí lídrì bvò kònìdhi lé dhi ngóro Krísto àdhya tìni. ¹⁸ Lèle na dhi, tírí yókòdhò. Be ró dhi, lèle kitswá lépi títí dhi adré ína tírí dro. Dhya ángùdhi adrélépi ngà ro dhi, lèle ga rè akódhi nda léna kitswá lé títí ko. Tàko ko, akódhi adré ngá ro, à nì dra tà ño í dri dhi sè.

¹⁹ Ama ró dhi, mà adré móndí kí le, Giká dré zyà àma kí lèle drìdrì nì dhi sè. ²⁰ Dhya àlo kàdré tàà dhi «Má adré Giká ni le» gò, dré adrézó togó kònzì bha àyi adrúpi rú dhi, akódhi nda kìnzo líyí 'i. Tàko ko, dhya adrélépi àyi adrúpi í dré adréle nòle mǐ sè dhi ni le ko dhi, kitswá ína Giká í dré adréle nòle mǐ sè ko dhi ni le bwá ko. ²¹ Di tòlí Giká dré afèle àma dré dhi, kònìdhi 'i: Lè dhya adrélépi Giká ni le dhi kàdré kòkpà àyi adrúpi ni le.

5

Giká ni Mvágó ni ka'ima

¹ Dhya ángùdhi adrélépi ka'íá dhi Yésu Mésíyà 'i káyà dhi, akódhi nda Giká ni mvá 'i. Dhya ángùdhi adrélépi ànzi kí atá nì le dhi, adré kòkpà akódhi nì ànzi kí le. ² Mà ni

kitswá nǎa dhi, mà adré Giká ni ànzì kǐ le dhi, tà kònìdhi sè: Mà dré adrélé Giká ni le dhi sè, ìndì mà dré adrélé akódhi ni tòlì kǐ 'o dhi sè. ³ Tàko ko, mà kàdré Giká ni le bàti dhi, mà ni akódhi ni tòlì kǐ ka'í 'òle. Akódhi ni tòlì nda kǐ 'òma kòkòróko àma dré ko. ⁴ Angyá ko, dhya adrélépi Giká ni mvá ro dhi lavú bvò kònìdhi dre. Tà mà dré adrézó bvò kònìdhi ni lavú ásá dhi, àma kǐ tà ka'íka'í 'i. ⁵ Dì àdhi ni kitswá bvò kònìdhi ni lavú dhi ni? Ngbà 'í dhya adrélépi ka'íá tàle dhi, Yésu Giká ni Mvágó 'i dhi 'i.

Tà longólé Yésu Krísto ni tà dri dhi

⁶ Yésu Krísto, dhya atsálépi bvò kònìdhi 'á kitswále bátisimò do, ìndì kitswále kàrì kutú dhi 'i. Akódhi atsá tá ngbà 'i bátisimò do ko. Be ró dhi, atsá ìna kitswále bátisimò do yí sè, ìndì kitswále áyi kàrì kutú. Dì Tirí Lólo adré tadhá àma dré dhi, tà nda tà bàti 'i dhi nì. Tàko ko, Tirí nda tà bàti 'i. ⁷ Tà adrébhá tadhá dhi, tà nda tà bàti 'i dhi na: ⁸ Tirí Lólo, yí ìndì kàrì. Dì tà na nda ì adré ru kisú adrézó tà àlo ta kòdhyá. ⁹ Mà adré gà tà mómndí ì dré adrélé longólé dhi kǐ ka'í. Dì, tà Giká dré longólé dhi ìna kàdrì tà nda kǐ lavú. Angyá ko, Giká longó tà nda áyi tàndì ni Mvágó ni tà dri. ¹⁰ Dhya ángùdhi adrélépi Giká ni Mvágó ni ka'í dhi, dhya nda tà Giká dré longólé nda ìbe í léna. Dì, dhya adrélépi Giká ni ka'í ko dhi adré ìna akódhi ni bha kinzò líyí ro, dré tà Giká dré longólé áyi Mvágó ni tà dri dhi ni ka'íle ko dhi sè. ¹¹ Dì tà longólé nda, tà kònìdhi 'i: Giká afè àma dré lídrì kóná vèsè kólyá dhi, ìndì mà adré lídrì nda ni kisú akódhi ni Mvágó na. ¹² Dhya ángùdhi adrélépi Giká ni Mvágó nda ìbe dhi kókpà lídrì nda ìbe í léna. Dì, dhya adrélépi Giká ni Mvágó nda àko í léna dhi kókpà lídrì nda àko.

Yòwani ni kúllì kùdù

¹³ Má adré tà kòdhi kǐ tisì àmi adrébhá Giká ni Mvágó ni ka'í dhi ì dré, mì kòkitswáró nǎa dhi, àmi lídrì kóná vèsè kólyá dhi ìbe dhi be. ¹⁴ Tà mà dré adrélé ka'íle bàti Giká kandrà dhi, tà kònìdhi 'i: Mà kàdré tà zì akódhi tí ngóro dré adrélé lèle dhi tíni dhi, akódhi adré àma kǐ yí. ¹⁵ Dì mà dré nìle, akódhi adré àma kǐ yí dhi sè dhi, mà ni kpà tàle dhi, mà adré tà ángùdhi mà dré adrélé zìle akódhi tí dhi ni kisú dhi be.

¹⁶ Dhya àlo kàdré áyi adrúpi ni no adrerà'a tàkònzì 'o gò, tàkònzì nda dré adrézó dhyá kǐ dri lile dràdrà kisú ko dhi, lè dhya nda kòzi tà Giká tí akódhi nda dré gò, Giká kòfèro lídrì akódhi dré. Má adré ngbà 'í mómndyá áyi kǐ tàkònzì dré adrézó áyi kǐ dri lile dràdrà kisú ko dhi kǐ tà ta kòdhyá. Tàkònzì adrélépi dhyá kǐ dri lile dràdrà kisú dhi be. Má adré táá dhi, à kàdré tà zì Giká tí mómndyá tàkònzì làsú be kònìni dhi kǐ 'obhá dhi ì dré dhi ko. ¹⁷ Tà kònzì títi adrélé 'òle dhi ì, tàkònzì 'i. Dì, tàkònzì adrélépi dhyá kǐ dri lile dràdrà kisú ko dhi be.

¹⁸ Mà nǐ tàle dhi, dhya adrélépi Giká ni mvá ro dhi kitswá gòle adrélé tàkònzì 'o ko dhi be. Tàko ko, Giká ni Mvágó adré akódhi nda ni líkì gò, Dhya kònzì dré kitswázó akódhi ni 'o kònzì ko. ¹⁹ Mà nǐ tàle dhi, àma mómndí Giká àdhyá 'i dhi be. Mà nǐ kpà, mómndyá títi bvò kòndi àdhyá ì Dhya kònzì ni rinyí zàle dhi be. ²⁰ Mà nǐ kpà tàle dhi, Giká ni Mvágó atsá bvò kònìdhi 'á gò, dré tògyá afèzo àma dré, mà kòkitswáró Giká adrélépi bàti dhi ni nǐ be dhi bvò. Dì mà adré adrélé Giká bàti nda léna, adrélé kókpà akódhi ni Mvá, Yésu Krísto léna. Akódhi nda Giká bàti dhi 'i, ìndì lídrì kóná vèsè kólyá dhi 'i.

²¹ Ama ànzì ì, mì kàdré àmi kǐ líkì giká tàko kǐ tà sè.

Wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni rì

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yòwánì dré tisìle dhi ni rì 'i. Akódhi adré tisiá «Tòkó Giká dré zìle dhi dré akódhi ni ànzi ìbe» (1:1). A adré kisùá dhi, kòdhi adré leá tàle dhi, adré tisiá Èkèlézyá àlo dhi dré mónnyá lá dhi ìbe. Wárágà tsà kònìdhi léna dhi, Yòwánì adré mónnyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro ru le àyi kòfalésè, ìndì ì kàdréro àyi ki líkí tà tadhábhá kinzò sè dhi ki tà sè. † Kàdré kpá dhya àngùdhi adrélépi tà twá tadhá Krísto àdhya rúsè dhi ni ga.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Yòwánì ni mòdo fèma (1:1-3)
- 2) Atsima tà bàti na ìndì lèle na dhi (1:4-6)
- 3) Tà tadhábhá kinzò sè dhi i (1:7-11)
- 3) Kúlí kùdù (1:12-13)

Yòwánì ni mòdo fèma

¹ Ma, bhàgo, má adré wárágà kònìdhi ni tisi ámi, Tòkó Giká dré zìle dhi dré ámi ànzi ìbe.* Má adré ámi ki le tà bàti na. Ngbà 'í ma 'i ko, mónnyá títi tà bàti nibhá dhi ì adré kókpa àmi ki le tò. ² Tàko ko, tà bàti nda adré adrélé àma léna, ìndì a ni adré àma ìbe kóná vèsè kólyá.

³ Giká àma ki Atá i akódhi ni Mv́á Yésu Krísto be dhi ì kòbhà àyi ki togó tani àma rú, ì kòbhà àma ki kizà, ìndì ì káfè tà kàdrìkàdrì àma dré tà bàti na ìndì lèle na!

Atsima tà bàti na ìndì lèle na dhi

⁴ Má lenzé tá lavulé, má dré ámi ànzi àruka ki kisulé adrérà'a atsilé tà bàti na, ngóro Giká Atá dré tá tàle mà kò'o dhi tìni dhi sè. ⁵ Dì nyànomvá dhi, mì, Tòkó má dré lèle tò ni, má adré tòlì tídhí ro dhi ni tisi mí dré ko. Be ró dhi, má adré tòlì mà dré adrézó ába kídholé kídroma lésè dhi ni tisi kòdhyá. Má adré ámi ti lízì, mà kàdréro ru le àma kòfalésè. ⁶ A adré lèle nda ni no tà kònìdhi sè: Mà kàdré atsilé ngóro Giká ni tòlì dré adrélé tàle dhi tìni. Ngóro mì dré yìle kídholé kídroma lésè dhi tìni dhi, tòlì nda kònìdhi 'i: Mì kàdré atsilé lèle na.

Tà tadhábhá kinzò sè dhi i

⁷ Mòndí bí adrèbhá mòndí ki lití dhi ì apfò ayilé bvò wáyi 'ásè. Ayi nda ì adré ka'íá ko tàle dhi, Yésu Krísto atsá bvò kònìdhi 'á mòndí ro dhi. Dhya àngùdhi adrélépi tà ta làsú be kònìni dhi, mòndí ki litilépi 'i, ìndì Krísto ni kàribhá 'i. ⁸ Mì kàdré dì àmi ki líkí, mì kótayíró tà mà dré àzì 'òzo asá dhi lapalé ko, be ró dhi, mì kòkisúró làgì múrúngú kítswalépi àmi dré dhi be dhi bvò.

⁹ Dhya àngùdhi adrélépi rale drìdrì gò adrélé tròle tà Krísto dré tadhálé dhi i rú ko dhi, akódhi nda Giká àko í léna. Dì, dhya àngùdhi adrélépi tròle tà Krísto dré tadhálé nda i rú dhi, akódhi nda Giká Atá ìbe, ìndì Giká ni Mv́aagó ìbe í léna. ¹⁰ Dhya àlo kòtsa àmi véna adrélé tà twá tadhá tà kòdhi i rúsè dhi, mì kòka'í akódhi nda dòle àmi ki dzó na ko. Mì kòfè ndàndì mòdo akódhi dré ko. ¹¹ Tàko ko, dhya àngùdhi adrélépi mòdo fe drá dhi, ì adré ru amú akódhi be tà kònzì dré adrélé 'òle nda i na.

Yòwánì ni kúlí kùdù

¹² Ma dhu rè tà ìbe bí tàle àmi dré. Dì, má lè mána tà nda ki tisìle wárágà sè ìndì wárágà sú sè ko. Be ró dhi, má adré mì bha tsàzo àmi véna, mà kòkítswaró tà ta ti sè, mà kòlènzéro túmání àmi ìbe kítswalé títi.

- ¹³ Àmi Amvúpi Giká dré zìle dhi ni ànzi ì fè mòdo mí dré.†

* 1:1 1:1 A adré kisùá dhi, kúlí «Tòkó Giká dré zìle dhi ànzi ni ìbe» kòni ì adré leá tàle dhi, «Èkèlézyá àlo mónnyá lá dhi ìbe dhi ì». † 1:13 1:13 A adré kisùá dhi, kúlí «àmi Amvúpi Giká dré zìle dhi ni ànzi ì» kòni ì adré leá tàle dhi, «mónnyá Èkèlézyá Yòwánì véna dhi lé dhi ì».

Wárágà Yòwàní dré tisile dhi ni na

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngìle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yòwàní dré tisile dhi ni na 'i. Akódhi adré tisiá Yésu ni ka'ilepi àlo rú be Gáyò, adrélépi tá tròle tà bàti rú dhi dré. Yòwàní adré Gáyò nda ni tà bha kuru, dré tá adréle mómí ka'ìbhá ki ledé lile àyi ki atsi na Krísto ni tà sè dhi sè. Adré kpà akódhi ni kòdzó, kàdréro àyi líkí agó àlo rú be Diyòtréfè dhi ni tà kónzi sè.

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki atìma

- 1) Yòwàní ni mòdo fèma (1:1-4)
- 2) Gáyò ni tà dóro dhi (1:5-8)
- 3) Diyòtréfè ni tà, Demètriyò àdhya be dhi (1:9-12)
- 4) Kúlí kùdù (1:13-15)

Yòwàní ni mòdo fèma

¹ Ma, bhàgo, má adré wárágà kònìdhi ni tisi mi, àma arúpi Gáyò, má dré lèle tà bàti na dhi dré.

² Ama arúpi má dré lèle tò ni, má adré tà zi Gíká tí, mí kàdréro dóro tà títi i sè, ìndi àmi rùbhá kàdréro dóro, ngóro àmi tà ka'ika'í dré kpà adréle dóro dhi tìni. ³ Má lenzé tá lavulé, àma ki adrúpi àruka ì dré atsálé àmi tà ta má dré dhi sè. Tàko ko, ì títi tá, mí adré tròle tà bàti rú, adrézó kpà atsílé tà bàti na ngíni ya dhi. ⁴ Má kàdré yá tàle dhi, àma ànzi ì adré atsílé tà bàti na dhi, tà nda adré àma fe lenzélé lavulé.

Gáyò ni tà dóro dhi

⁵ Ama arúpi má dré lèle tò ni, mí adré àmi tà ka'ika'í tadhá, tà dóro mí dré adréle 'òle àma ki adrúpi i dré dhi i sè. Mí adré 'òá kònini, tágba ì dré adrézó mómí twá mí dré nìle ko dhi 'i dhi. ⁶ Ayi nda ì tà àmi lèle ni tà Ekèlézyà kònwa dhi kandrá. Di mí ni 'òá dóro, mí kògò adréle mómí lású be kònini dhi ki ledé lile àyi ki atsi na, ngóro dré kitswálé Gíká mílèsè dhi tìni. ⁷ Tàko ko, àyi nda ì adré lile atsi na Krísto ni tà sè, ìndi ì adré ngá kisu pàgánò ì drígàsè àlomvá ko. ⁸ Adré di léá dhi, mà kàdré mómíyá lású be kònini dhi ki ledé, mà kàdréro àzi 'o tùmáni àyi ìbe tà bàti ni tà sè.

Diyòtréfè ni tà, Demètriyò àdhya be dhi

⁹ Má tisi tá wárágà tsà Ekèlézyà mí véna dhi dré dre. Di, Diyòtréfè, adrélépi léá adréle drìdrì àmi kofalé dhi, lè ìna àma ki kúlí yìle ko. ¹⁰ Tà nda sè dhi, má kòtsa àmi véna dre dhi, má ni tà kónzi dré adréle 'òle dhi ki ta mómíyá títi i kandrá, tùmáni kúlí kónzi dré adréle tàle àma rú dhi ìbe. Di, tà dré adréle 'òle nda ì kitswá dhu rè akódhi dré ko. Adré kpà àma ki adrúpi ki ka'í dòle í véna ko. Adré kpà mómíyá adrébhá àyi nda ki le ka'ile dhi ki logá, adrézó àyi ki dro pfòle Ekèlézyà 'ásè.

¹¹ Ama arúpi má dré lèle tò ni, mí kàdré tà 'o ngóro mómíyá adrébhá tà kónzi 'o dhi kya tìni ko. Be ró dhi, mí kàdré mána tà 'o ngóro mómíyá adrébhá tà dóro 'o dhi kya tìni. Tàko ko, dhya ángudhi adrélépi tà dóro 'o dhi, mómí Gíká àdhya 'i. Di, dhya adrélépi tà kónzi 'o dhi ni ìna Gíká ko.

¹² Di, kàdré ìna Demètriyò ni tà sè dhi, mómíyá títi dhi ì adré akódhi ni tà ta dóro. Nndìni tà bàti ni tàndi adré akódhi ni tà ta dóro. Mà adré kpà akódhi ni tà ta dóro. Mí ni tàle dhi, tà mà dré adréle tàle nda tà bàti 'i dhi be.

Yòwàní ni kúlí kùdù

¹³ Ma dhu rè tà ìbe bí tàle mí dré. Di, má lè mána tà nda ki tisile wárágà fa sè ìndi wárágà sú sè ko. ¹⁴ Má adré m̀i bha tsàzo àmi no mbèlè, mà kòkitswáro tà ta ti sè.

¹⁵ Tà kàdrìkàdrì kàdré tùmáni mí be. Ama ki arúpi kònwa dhi ì fè mòdo mí dré. Mí kòfè kpà mòdo àma ki arúpi àlo àlo títi dhi i dré, adrézó àyi ki zi rú sè.

Wárágà Yúdà dré tisile dhi

Wárágà kònìdhi ni tà àndu ngàle drìdrì dhi

Kònìdhi wárágà Yúdà dré tisile dhi 'i. Akódhi nda adré àyi zi Yésu Krísto ni màràbà ro, ìndì Yàkòbhò ni adrúpi ro (1:1). Adré wárágà tsà kònìdhi ni tisi kitswázó mónnyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro àyi ki líkí mónnyá tífíbhá àyi kòfalé adrélé Gíká ni tà tadhá kinzò sè dhi ki tà sè. Adré taa dhi, mónnyá nda ì adré tá Gíká ni togó tani ni tà ladzá atsalé àyi dré láti adrézó tà swà 'o dhi ró (1:4). A kònò dhi, tà àruka wárágà kònìdhi léna dhi ì sù ngóro tà Péteró dré tisile àyi wárágà ni rì na dhi ì tìni. Yúdà adré mónnyá ka'ìbhá dhi ki kodzó, ì kàdréro àdzú bhu àyi ki tà ka'íka'í ni tà sè (1:3).

Tà kàdrìkàdrì wárágà kònìdhi léna dhi ki a'ima

- 1) Yúdà ni mòdo fèma (1:1-2)
- 2) Tà tadhábhá kinzò sè dhi ì (1:3-16)
- 3) Tà tàle mónnyá ka'ìbhá ki kodzó dhi ì (1:17-23)
- 4) Gíká ni rú bhàma kùle kùdù ro dhi ì (1:24-25)

Yúdà ni mòdo fèma

¹ Ma, Yúdà, Yésu Krísto ni màràbà ro, ìndì Yàkòbhò ni adrúpi ró dhi, má adré wárágà kònìdhi ni tisi àmi, mónnyá Gíká Atá dré lèle tò, dré azilé, ìndì Yésu Krísto dré adrélé líkilé dhi ì dré. ² Gíká kòbhà àmi ki kizà, ìndì kòfè tà kìdrìkìdrì ì lèle be gale àmi léna bi!

*Gíká ni tà tadhábhá kinzò sè dhi ì
(A kònò kpà 2 Péteró 2:1-17)*

³ Àma arúpi má dré lèle tò ni ì, àma togó tá àtsi ró wárágà tiszò àmi dré, lídrì tídhí ro mà dré kùsùlé tùmání àmi íbe dhi ni tà sè. Dì, má nò màna dóro ni, má dré wárágà kònìdhi ni tisile àmi ki kodzó adrélé àdzú bhu àmi ki tà ka'íka'í ni tà sè dhi. Gíká bhà tà ka'íka'í nda mónnyá lólo ina ì léna, ì kàdréro adrélé ába nyo. ⁴ Dì, móní àruka Gíká ni tà gabhá rè dhi ì luvù tá àyi tífílé lüzù ró àmi kòfalé gò, ì dré adrézó àma ki Gíká ni togó tani ni tà ladzá, atsalé àyi dré láti adrézó tà swà 'o dhi ró. Ì adré kpà àma ki Mírì, àma ki Ópí àlo kwákwá, Yésu Krísto ni ga rè. A tisi tà mónnyá nda ki tà kínó lésè Gíká ni Kúli na, tázòá dhi, Gíká ni tà bha àyi dri.

⁵ Má adré dì léá dhi, mì kòkisù tà kòni ì, tágba mì dré tà nda ki nizo dóro dhi: Mírì Gíká apá tá ísèrèlè ànzi ì, àyi ki 'òzo apfòle Ezèpétó lésè 'íká, gò dré àyi ki àruka ka'ìbhá ko dhi ki 'òzo todràle ndò. ⁶ Mì kòkisù kpà àngélo tá lígíbhá Gíká rú dhi ki tà. Àyi nda ì lè tà rínýi bhàle àyi drígá dhi líkilé ko gò, ì dré àyi ki tándi ki bhà bhù na dhi ni tayizó. Dì Gíká dré àyi ki 'izo nyirì sè kóná vésè kólyá àrà tinímvá ro dhi na, adrézó àyi ki líkí kònale adrélé kítù kàdrì àyi ki tàbvò tazo dhi ni letè. ⁷ Kókpà kòdhi tìni, mì kòkisù mónnyá Sòdómá àdhya, Gómorà àdhya, ìndì bhàandre àyi lágàsè dhi kya ki tà. Àyi nda ì fè tá àyi adrélé ndòtò tà 'o, adrézó rúbhá twá dhi ni lovó bha. Dì Gíká dré tà nòzo àyi dri, tadházóá dhi, mónnyá tà 'obhá àyikya tìni dhi ki kizà nya àtsi na kóná vésè kólyá.

⁸ Dì mónnyá àmi kòfalé nda ì adré kókpà tà 'o kòni. Ì adré toróbì ì dré adrélé abìle dhi ki lebé, adrézó àyi ki tándi ki rúbhá ki kizá tàkònzì 'òma sè. Ì adré Gíká ni rínýi adrézó ópì nya dhi ni ayizé, adrézó tírì m̀lanzìlanzì ro bhù na dhi ki lodhá. ⁹ Dì, ndìndì àngélo ki kàdrì, Mikáyélè dha tà ina Dzàborò asikile Gíká kandrà ko, ì dré tá adrerá'a tà kayí akódhi nda be Mósè ni rúbhá ni tà sè dhi 'á. Be ró dhi, tà tá ina dhi: «Mírì kòligí mí be!» ¹⁰ Dì, mónnyá nda ì adré àyikya tà ì dré nìle ko dhi ki lodhá kòdhya. Dì, tà ì dré nìle àyi ki rúbhá sè kà'wá tà nibhá ko dhi kya tìni dhi ì adré àyi ki kizá nì. ¹¹ Kizà àyi ki ngá 'i! Tàko ko, ì lebé àyikya láti kònzì Kayíná àdhya tìni.* Ì tayí àyi litilé láfa lovó sè Bálámá tìni.† Ì lígí Gíká rú Kórè tìni gò, dràdrà dré atsázò àyi rú.‡

¹² Àmi ki gwányá adrézó lèle tadhá dhi ì 'àsè dhi, àyi ngóro ngá adrélépi kanyò fe àmi dré dhi tìni. Tágba ì dré adrézó gwányá 'o tùmání àmi íbe dhi, ì adré àyi ki 'a nya gale ngá sè kanyò àko. Àyi ngóro nduruku yí àko, lyá dré adrélé livilé dhi ì tìni. Àyi ngóro fa lò'wa 'abhá ko, lókyá lò'wa kizò dhi 'á dhi ì tìni. A tìngí fa nda ki kómvo kíni lésè gò, ì dré dràzo dràdrà. ¹³ Àyi ngóro yìandre ni mì lyá dré adrélé livilé longalé gò, dré adrézó lile swà ro dhi tìni. Yí nda adré àyi ki tà kanyò ro dhi ki 'o topfòle tósá tìni. Àyi ngóro

* 1:11 1:11 A kònò Kìdhoma 4:3-8. † 1:11 1:11 A kònò Ngá nàma 22:1-35. ‡ 1:11 1:11 A kònò Ngá nàma 16:1-35.

bhìbhìnyà adrébhá tatsilé wàyá ro dhi i tìni. Giká zù tìnìmvá anilépi tsìtsì dhi àyi dré adrézó lána kóná vèsè kólyá.

¹⁴ Ayi nda ki tà sè dhi, Enókà, móndí ni nzi-drì-rì Adámà àmvolèsè dhi, longó tá tà pròfètà àdhya tìni, tàzoá dhi: «Mì yi rè ká! Mírì adré alile áyi ángéló lólo lìzólizo dhi ìbe, ¹⁵ mónnyá títí dhi ki tàbvó ta. A ni tà bha mónnyá kònzi títí áyi tà gabhá dhi i dri, tà kònzi títí ì dré 'òle ligízó í rú dhi i sè, ìndì kúlí kònzi títí ì dré tàle í rú dhi i sè.»[§]

¹⁶ Mónnyá nda ì adré ngbú ngùrùngùrù ta, adrézó làndrì ndrì, adrézó tatsilé àyi ki tàndì ki lovó kònzi ki 'obe, adrézó àyi ki afà, adrézó móndí ki tà bha kuru kitswázó ngá kisú ásà dhi bvó.

Tà tàle kùdù ro mónnyá ka'ìbhá ki kodzózó dhi i

¹⁷ Di, àmi, áma arúpi má dré lèle tò ni i, mì kòkisù tà àma ki Mírì Yésu Krísto ni àpóstolò ì dré longólé drìdrì dhi i kòdhya. ¹⁸ Ì tà tá àmi dré dhi: «Lókyá kùdù sè dhi, móndí ki apfò adrélé àmi ki gu, adrézó tatsilé àyi ki tàndì ki lovó kònzi ki 'obe.» ¹⁹ Mónnyá nda ì adré àmi ki 'o ru lanzí àmi kòfalèsè dhi àyi. Ì adré àyi ki tàndì ki rúbhá lovó ki lebe. Ayi Giká ni Tírì àko àyi léna.

²⁰ Di, àmi, áma arúpi má dré lèle tò ni i, lè mì kàdré àmi ki tìmbà àmi ki tà ka'ìka'ì lólo dhi na. Mì kàdré tà zi Giká tí Tírì Lólo ni rìnyí sè. ²¹ Mì kàdré àmi ki líkí adrélé Giká ni lèle na, mì dré adrèrà'a àma ki Mírì Yésu Krísto ni letè lídrì kóná vèsè kólyá dhi ni fe àmi dré akódhi ni togó dóro sè dhi 'á.

²² Mì kàdré àmi ki togó dóro tadhá mónnyá adrébhá tà ka'ìka'ì ìbe yàya dhi i véna. ²³ Mì kàdré móndí àruka ki apá tidrìlé àtsí sílèsè. Móndí àruka ki tà sè dhi, mì kàdré àyi ki kizà bha, adrézó kpà tìrì ìbe, adrézó ndìndì àyi ki kítá atsábhá ndì ró àyi ki tàkonzi sè dhi ki tabè ko.

Giká ni rú bhàma kùle kùdù ro dhi

²⁴ Giká rìnyí ìbe kitswázó àmi ki líkí mì kòdherò ko, ìndì kitswázó àmi ki 'o pfòle áyi adrèrà mìlanzìlanzì ro dhi kandrá tà kònzi àko àmi rú ìndì arí be bí. ²⁵ Ama ki Mírì Yésu Krísto sè dhi, mìlanzìlanzì, rúku, rìnyí, ìndì rìnyí adrézó òpi nya dhi be dhi ì kàdré Giká àlo kwákwa àma ki tidrìlépi dhi dré, kìdhólé kíno lésè, atsálé nyànomvá kònndhi, tsàle kóná vèsè kólyá! Kàdré kònini.

Tà lùzu ró tadhálé Yòwàni dré dhi i

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngile drìdrì dhi

Dhya búkù kònìdhi ni tisilepi dhi tá Yòwàni 'i (1:1, 4, 9; 22:8-9). A adré kisùá dhi, akódhi nda tá Yòwàni, àpóstolò mudrì-drì-rì dhi ki àlo 'i, ìndì dhya Yésu ni Rúbí Tani tisìbhá dhi ki àlo 'i. Akódhi tisì tá búkù kònìdhi lókyá adrérà'a Yésu ni ka'ìbhá ki mǐ pfo lavulé, ì dré tá adrélé akódhi ni ka'ì àyi ki Mírì ro dhi sè dhi 'á. Adré di àyi ki timbà àyi ki tà ka'ika'í na, adrézó àyi ki kodzó, ì kàdréro tròle àyi ki tà ka'ika'í rú.

Yòwàni adré taa dhi, Yésu Krísto ni tàndi mù ángéló Giká ni tà lùzu ró dhi ki tadhá í dré, ì kòlongóro tà dra ru 'obhá nda ì Yésu ni ka'ìbhá ì dré (1:1-2). Adré tà twátwa agábhá í mi dhi ì ìndì tà ángéló ì dré tadhálé ì dré dhi ki tisì, kúli alaala mónnyá ka'ìbhá dhi ì dré ngbà 'í kitswálé àndu nìle àyi dhi ì sè. Angyá ko, kúli alaala bí nda ì angá Búkù tà àku ru yizo dhi àdhya lésè. Móndí ki kitswá tà kayí àyi kòfalésè tà àruka tisile búkù kònìdhi lé dhi ki àndu ndàzo nìle. Di, Yòwàni adré tà kàdrì kònìdhi ni tadhá ngádra 'á: Mírì Yésu Krísto sè dhi, Giká ni àdzú bhu àyi kàribhá íbe lókyá be vwàvwà ro, àyi ki lavuzó títi gò, àyi mónnyá ki 'òzo file bhù tídhí ro ìndì bvò tídhí ro dhi na, ì kàdréro adrélé tímàni í be kóná vèsè kólyá.

Tà kàdrìkàdrì búkù kònìdhi léna dhi ki a'ima

- 1) Tà lùzu ro tadhálé Yòwàni dré dhi ì (1:1-8)
- 2) Tà agálépi drìdrì akódhi mi dhi, ìndì tà dré tisile Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi ì dré dhi ì (1:9-3:22)
- 3) Giká ni lindrì bhàma Kábilígyà Mvá be dhi (4:1-5:14)
- 4) Búkù pàle dhi, kídhá ni nzi-drì-rì dhi íbe dhi ì (6:1-8:1)
- 5) Góká nzi-drì-rì dhi ì (8:2-11:19)
- 6) Nì máláwú gú dhi, ìndì kà'wá àtrá rì dhi ì (12:1-13:18)
- 7) Tàbvó Giká dré dra tàle dhi ni tà longoma (14:1-20)
- 8) Kópò nzi-drì-rì gabhá Giká ni kombà sè bíbi dhi ì (15:1-16:21)
- 9) Giká ni kàribhá ki lavuma (17:1-20:10)
- 10) Tàbvó Giká dré dra tàle kùdù ro dhi (20:11-15)
- 11) Bhù tídhí ro dhi, bvò tídhí ro dhi, ìndì Yèrusalémà tídhí ró dhi (21:1-22:6)
- 12) Yésu ni àlma ni tà longoma (22:7-21)

Búkù kònìdhi ni tà àndu ngile drìdrì dhi

¹ Tà búkù kònìdhi léna dhi ì, tà lùzu ró Yésu Krísto dré tadhálé dhi 'i. Giká fè tá tà nda ì Yésu dré tadhálé àyi māràbà ì dré dhi nì, ì kònìró tà dra ru 'obhá lókyá tsà àmvolésè dhi ì be dhi bvò. Di Yésu amù tà àyi ángéló tà nda ki tadhá ma, Yòwàni, àyi māràbà ro dhi dré. ² Di má adré tà títi má dré nòle nda ki longó. Kódhi adré taa dhi, má adré Giká ni kúli longó tà bàti Yésu Krísto dré tadhálé dhi íbe. ³ Kólénzé ni adré dhya dra kúli profétá àdhya kòni ki nàlepi móndí ì dré dhi dré! Kólénzé ni kpà dhya mónnyá dra kúli nda ki yìbhá gò, ì dré adrézó tàmìga dri kúli nda ì sè dhi ì dré! Tàko ko, lókyá atsá ànyi dre.

Mòdo fema Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi ì dré dhi

⁴ Ma, Yòwàni, má adré tà kòni ki tisì Ekèlézyà nzi-drì-rì bvò Asíyà àdhya na dhi ì dré. Giká adrélépi be, adrélépi tá be kínó lésè, ìndì adrélépi àlile dhi kòbhá àyi togó tani àmi rú, ìndì kòfè tà kàdrìkàdrì àmi dré! Kò'o kònìni tímàni tírì nzi-drì-rì adrèbhá àyi lírìrà òpi àdhya kandrá dhi íbe, ⁵ ìndì Yésu Krísto be. Yésu Krísto nda, dhya adrélépi tà títi í dré yìle Giká vélésè dhi ki longó gyàgya dhi 'i. Akódhi kókpà dhya ngàlepi dràdrà 'àsè drìdrì mónnyá àruka títi dhi ì kandrána dhi 'i, ìndì ópí kàdrì ópí títi bvò àdhya ì drile dhi 'i.

Mìlanzilanzì kàdré akódhi adrélépi àma ki le tò, àma ki apálépi àma ki tàkonzi lésè àyi kàri sè nda dré! ⁶ Akódhi bhà àma adrélé ópi ro, ìndì kòwàna ì ro, mà kàdréro tà 'o àyi Atá Giká dré. Mìlanzilanzì ì rìnyì be dhi ì kàdré akódhi dré kóná vèsè kólyá! Kònini. ⁷ Mì nò rè ká! Akódhi adré àlile ndùrùku 'àsè! Mónnyá títi dhi ki akódhi ni no mǐ sè, ndàndì àyi akódhi ni sobhá dèlì sè dhi ì. Súru títi bvò dri dhi ki tongó akódhi ni tà sè. Aiyi, kàdré kònini!

⁸ Miri Giká tà dhi: «Ma Álefà 'i, ìndì Omégà 'i.* Ma Giká rinyi líyí ro adrélépi be, adrélépi tà be kínò lésè, ìndì adrélépi alìle dhi 'i.»

Yòwàni nò Krísto mìlanzilanzì ro

⁹ Ma, Yòwàni, ma àmi kí adrúprì adrélépi Giká ni Opí 'a, adrélépi kizà nya, ìndì adrélépi togó tsi túmání àmi ìbe Yésu na dhi 'i. Á ru tá ma bhàle tùrù Pátomò àdhya na Giká ni kùlì ni tà sè, ìndì tà bàti Yésu dré tadhále dhi ni tà sè. ¹⁰ Kítu Miri àdhya sè dhi, Tirí Lólo asó tá ma gò, má dré kùlì 'u'ù góká ni 'u'ù tìni dhi ni yìzo má àmvolésè, ¹¹ tàà dhi: «Mí tisi tà mí dré dra nòle dhi ì búkù na, mùle Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi ì dré: Ekèlézyà Efèsò àdhya dré, Simìrùnà àdhya dré, Pèrùgámò àdhya dré, Tiyàtùrà àdhya dré, Sàrùdí àdhya dré, Filadèléfiyà àdhya dré, ìndì Làwòdikiyà àdhya dré.»

¹² Dì má dré áma alázo kitswálé kùlì adrélépi tà ta má dré nda ni no. Má kàlá ma dre dhi, má dré ngá nzi-drì-rì ledélé óró sè adrézó àtsi toso sílá dhi kí nòzo. ¹³ Ngá nda kí kító 'á dhi, dhya làsú be mómndí ni mvá tìni dhi totó tá ì. Asó tá kánzó kàtswa tsàlepi í pána dhi, áyi agá dròzo bà ledélé óró sè dhi sè.† ¹⁴ Akódhi ni drì drìbhì ni ìbe dhi ì tá kemve lavulè ngóro kábílìgyà bhì mvè tìni, ìndì pfúri kemve dhi tìni. Akódhi ni mî adrè tá kòle rinyi ró àtsi tìni. ¹⁵ Akódhi ni pá adrè tá lagulé ngóro bòrónzè kobvólé àtsi sè dhi tìni. Akódhi ni kùlì adrè tá ndròle ngóro kòlyá kàdrì dhi ni ndròma tìni. ¹⁶ Akódhi ni dríagó lésè dhi, ru tá bhìbhìnyà nzi-drì-rì dhi ì. Akódhi sílèsè dhi, sápi tìle sí lètsi be rì dhi adrè tá apfòle. Akódhi ni mìbhalé adrè tá lagulé ngóro kítu dré adrélé lagulé áyi rinyi sè wáyi dhi tìni.

¹⁷ Má kònò akódhi dre dhi, má dré dhèzo akódhi pá àbvò tìni. Dì, akódhi dré áyi dríagó bhàzo má dri, tàzoá dhi: «Mí ro ngá ko! Ma dhya drìdrì dhi 'i, ìndì dhya kùdù dhi 'i. ¹⁸ Ma dhya adrélépi lídrì ro dhi 'i. Má drà tá dràdrà. Dì, mí nò rè ká, má mána lídrì ro kóná vèsè kòlyá! Ma lífùngulá ànzi dràdrà àdhya ìbe, ìndì mómndyá dràbhá dre dhi kí àrà àdhya be má drígá. ¹⁹ Mí tisi dhi tà mí dré nòle dhi ì: tà adrèbhá ru 'o nyànomvá dhi ì, túmání tà dra ru 'obhá àmvolásá dhi ìbe. ²⁰ Tà lùzu ró mí dré nòle dhi kí àndu kòni 'i: Bhìbhìnyà nzi-drì-rì mí dré nòle áma dríagó lésè dhi ì, Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi kí ángeló 'i. Ngá nzi-drì-rì adrézó àtsi toso sílá dhi ì, Ekèlézyà nzi-drì-rì dhi 'i.»

2

Tà tìsìle Ekèlézyà Efèsò na dhi dré dhi

¹ «Mí kòtisi tà ángeló adrélépi Ekèlézyà Efèsò na dhi ni líkí dhi dré kòni:

Dhya adrélépi bhìbhìnyà nzi-drì-rì dhi kí ru áyi dríagó lésè, ìndì adrélépi tatsìle ngá nzi-drì-rì ledélé óró sè adrézó àtsi toso sílá dhi ì kòfalèsè dhi, adrè kùlì kòni kí ta kòdhya: ² Má nì tà mí dré adrélé 'òle dhi ì be. Má nì, mí adrè ázi 'o landezo, adrézó togó tsi ngíni ya dhi be. Má nì, mí kítswá mómndí kòni kí tà mvo ko dhi be. Mí tabhì dhya adrèbhá tàà kánzó sè dhi, áyi àpòstolò 'i dhi ì gò, mí dré áyi kí kánzó 'òzo apfòle ngádra 'á. ³ Mí nya kizà áma rú ni tà sè gò, mí dré àmi togó tsizo landè àko ró.

⁴ Dì, ma tà ìbe tàle mí dri: Mí tayi mína adrema áma le wáláká nì tìni dhi dre. ⁵ Mí kisu rè ngalè mí dhe ngíni ya dhi ká! Dì mí kòladzá àmi togó, gòzo adrélé tà mí dré 'òle wáláká dhi kí 'o. Mí kòladzá àmi togó ko dhi, má nì tsa mí vèna, àmi ngá adrézó àtsi toso sílá dhi ni tingá àrà nì 'àsè. ⁶ Dì, tà dóro mí dré adrélé 'òle dhi, kònidhi 'i: Mí adrè tà Nikòlá ni lebhèhá ì dré adrélé 'òle dhi kí ga, ngóro má dré kpà adrélé tà nda kí ga dhi tìni.*

⁷ Dhya bíbhálé ìbe tà yìzo dhi kòyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà ì dré dhi! Dhya àngùdhi dra tà lavulépi dhi dré dhi, má nì fa lídrì àdhya Giká ni pàràdìsò le dhi ni lò'wa fe dré nyàle.»

Tà tìsìle Ekèlézyà Simìrùnà na dhi dré dhi

⁸ «Mí kòtisi tà ángeló adrélépi Ekèlézyà Simìrùnà na dhi ni líkí dhi dré kòni:

Dhya adrélépi drìdrì, adrélépi kùdù, ìndì dràlepi gò gòle adrélé lídrì ìbe dhi, adrè kùlì kòni kí ta kòdhya: ⁹ Má nì kizà mí dré adrélé nyàle dhi ì, àmi lemerè tà be dhi be. Dì, tágba dré adrézó kòni dhi, mí mína ngá líyí 'i! Má nì làdhá mómndyá adrèbhá tàà kánzó sè dhi, áyi Yúdà ànzi 'i dhi ì dré adrélé dhàle mí rú dhi ì be. Áyi nda ì Yúdà ànzi 'i bàti ko. Be ró dhi, áyi lèsámbo dzó Sátàná àdhya 'i. ¹⁰ Dì mí kòro ngá kizà mí dré adrélé 'òle nyàle dhi kí tà sè àlomvá ko. Mí yì rè ká! Dzàborò nì mómndí àruka àmi

* 1:8 1:8 «Álefà» kònidhi, wárágá pá drìdrì Girikì ti àdhya 'i. «Omégà» kònidhi wárágá pá kùdù dhi 'i. Dì Giká adrè tàà kónwa dhi, ì dhya drìdrì dhi 'i, ìndì dhya kùdù dhi 'i. Yésu adrè kpà tà nda ni ta áyi tàndi ni tà sè 1:15 na. † 1:13 1:13 Rú «Mómndí ni Mvá» kònidhi, rú àzya fele Mèsíyá dré dhi 'i. A kònò Dányèlè 7:13; 10:5. * 2:6 2:6 A kònò kpà 2:15. Tà àzya tàle «Nikòlá ni lebhèhá» kòni kí tà dri dhi yókódhó. Dì à kitswá tàà dhi, áyi nda ì adrè tá tròle Giká ni tà bàti rú ko.

kòfalé dhi ki bhe bǎdzó na, àyi ki tabhǎzo, àyi ki 'òzo kizà nya kitú mudrí. Mí kǎdré di tròle àmi tà ka'ika'í rú tsàle byá drǎdrà na. Di má ni kùlá lídrí àdhya ni fe mí dré.

¹¹ Dhya bíbhále íbe tà yizo dhi kòyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà ì dré dhi! Dhya ángùdhi dra tà lavúlépi dhi, drǎdrà ni rí kitswá akódhi nda ni 'o kònzì àlomvá ko.»

Tà tisìle Ekèlézyà Pèrùgàmò na dhi dré dhi

¹² «Mí kòtisì tà ángeló adrélépi Ekèlézyà Pèrùgàmò na dhi ni líkí dhi dré kònzì:

Dhya adrélépi sápi tìle sí lítsi be rí dhi íbe dhi, adré kùlí kònzì kì ta kòdhya: ¹³ Má nǎ àrà mí dré adrézó adrélé lána dhi be. Arà nda Sátánà ni lírírà adrézó òpi nya dhi 'i. Di, tágba dré adrézó kònzìni dhi, mí adré mína tròle áma rú rú. Mí gà áma ka'ima ko, tágba à dré tá Atípá, áma tà longólépi gyágya dhi ni pfùzo dràle àmi véna, Sátánà ni adrérà na dhi.

¹⁴ Di, ma tà àruka íbe tàle mí dri: Mòndí àruka àmi kòfalé dhi ì adré àyíkya tròle tà Bálámà dré tá tadhále dhi ì rú. Akódhi nda tadhá tá Bálákà dré dhi, kò'o Íserélé ànzì ì ledhélè tàkònzì na ngíni ya dhi. Bálákà nda se tà àyi kì togó lítlé, ì kǎdréro mányàngá fèle gíkà tàko ì dré dhi ni nya, adrézó kpà ndòtò tà 'o be dhi bvó.† ¹⁵ Kòdhi íbe dhi, àmi kì àruka ì adré tròle tà Nikólá ni lebèbhá ì dré adrélé tadhále dhi ì rú.

¹⁶ Mí kòladzá dì ámi togó! Mí kò'o kònzìni ko dhi, má ni tsa mí véna mbèlè, kitswálé àdzú bhu mòndyá nda íbe sápi adrélépi apfòle má sílèsè dhi se.

¹⁷ Dhya bíbhále íbe tà yizo dhi kòyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà ì dré dhi! Dhya ángùdhi dra tà lavúlépi dhi dré dhi, má ni mánnà zùle zùzù dhi ni fe dré nyàle. Má ni kpà kírá mvá kemve, rú tídhí dhi ni tisizo dríá dhi ni fe drá. Dhya àlo rú nda ni àndu nìlepi dhi yókódhó. Ngbà 'í dhya dra kírá nda ni kisúlépi dhi ni nǎa nǎ.»

Tà tisìle Ekèlézyà Tiyátírà na dhi dré dhi

¹⁸ «Mí kòtisì tà ángeló adrélépi Ekèlézyà Tiyátírà na dhi ni líkí dhi dré kònzì:

Gíkà ni Mvǎagó, mǎ ni dré adrézó kòle àtsí tǎni, ìndí pá ni dré adrézó lagulé bòrònzè kobvólé àtsí sè dhi tǎni dhi, adré kùlí kònzì kì ta kòdhya: ¹⁹ Má nǎ tà mí dré adrélé 'òle dhi ì, àmi lèle, àmi tà ka'ika'í, tà mí dré adrélé 'òle má dré dhi ì, ìndí àmi togó tsìma dhi be. Má nǎ kpà tàle mí dri, mí adré tà dóro 'o wáláká ni ni lavú dhi be.

²⁰ Di, ma tà íbe tàle mí dri: Mí adré Yezábèlè, tòkó adrélépi àyi zì pròfétà ro kinzò sè dhi ni tayí adrélé tà tadhá áma mǎrǎbà ì dré. Akódhi nda adré àyi kì lítí adrélé ndòtò tà 'o, ìndí adrélé mányàngá fèle gíkà tàko ì dré dhi ni nya. ²¹ Má fè tá lókyá akódhi dré àyi togó ladzázó àyi ndòtò tà sè ká, di, lè tá ina ko. ²² Di ásà dhi, má ni akódhi ni bhe lángá dri kitswálé kizà nya lavúlé. Má ni kpà mòndyá adrèbhá mǎnà tà 'o akódhi be dhi kì 'o kizà nya lavúlé, ì kòladzá àyi kì togó tà ì dré adrélé 'òle akódhi be nda kì tà sè ko dhi. ²³ Kòdhi íbe dhi, má ni akódhi ni ànzì kì tupfú todrále. Di Ekèlézyà tífí dhi kì nǎa tàle dhi, ma dhya mòndyá tífí dhi kì togó nìlepi àyi kì tà kisúkìsù be dhi 'i dhi be. Má ni tà logó àmi àlo àlo tífí dhi ì dré tà mǎ dré 'òle dhi ì tí.

²⁴ Di àmi, mòndyá Tiyátírà le dhi kì àmbí adrèbhá tròle tà tòkó nda dré adrélé tadhále dhi ì rú ko, adrézó kpà tà adrélé zìle «Sátánà ni tà lùzu ró» dhi kì nda nìle ko dhi ì dré dhi, má adré tǎa kònzìni: Má bhà ngá lanzì àzya àmi dri ko. ²⁵ Mí kǎdré ngbà 'í tròle gígí ro tà mǎ dré adrézó ába dhi rú, tsàle lókyá má dré dra agòzo dhi 'á.

²⁶ Dhya ángùdhi dra tà lavúlépi, ìndí tà má dré lèle dhi kì 'òlepi tsàle kùdù na dhi dré dhi, má ni rǎnyí fe dré adrézó òpi nya sùrú tífí ì dri.

²⁷ Akódhi ni òpi nya àyi dri kùtù aya ró adrélépi àyi rǎnyí tadhá dhi sè.

A ni àyi kì tojò ngóro lídrí rùle kíni sè dhi ì tǎni.‡

²⁸ Má ni rǎnyí nda ni fe drá, ngóro áma Atá dré afèle má dré dhi tǎni. Má ni kpà nzàgò adrélépi kòle drùbhí sè dhi ni fe drá.

²⁹ Dhya bíbhále íbe tà yizo dhi kòyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà ì dré dhi!»

3

Tà tisìle Ekèlézyà Sàrúdí na dhi dré dhi

¹ «Mí kòtisì tà ángeló adrélépi Ekèlézyà Sàrúdí na dhi ni líkí dhi dré kònzì:

Dhya adrélépi tírì nzi-drì-rì Gíkà àdhya íbe, ìndí bhìbhínyà nzi-drì-rì dhi íbe dhi, adré kùlí kònzì kì ta kòdhya: Má nǎ tà mí dré adrélé 'òle dhi ì be. Má nǎ, mòndí ì adré kisúá dhi, mí lídrí ro, tàkò mí drá mína drǎdrà dhi be. ² Mí kònga dì ayí 'ásè! Mí kòtimbà tà dóro ni àmbí mí dré adrézó ába dhi, tà nda kòdràro drǎdrà ko. Tàko ko, má nò dhi, tà mí dré adrélé 'òle dhi ì kitswá áma Gíkà mìlèsè ko. ³ Àsà dhi, lè mí

† 2:14 2:14 A kòno Ngá nàma 22–24; 25:1–2; 31:16. ‡ 2:27 2:27 A kòno Longó ì 2:8–9.

kòkisù tà mí dré tà yìle gò ka'izoá dhi i kòdhya. Mí kòladzá ámi togó, gòzo adrélé tà nda kí 'o. Dì, mí kóngá ayí 'àsè ko dhi, má ni tsa ámi kító kùgú tìni, ìndì mí kítswá lókyá má dré dra tsàzo dhi ni ni bwà ko.

⁴ Dì, tágba dré adrézó kònini dhi, móndí àruka ámi kòfalé Sàrúdí le dhi ì lopfó àyi kí kítá ì tàkonzi 'òma sè ko. Dì à ni àyi nda kí tosó kítá kemvekemve dhi i sè, ì kàdréro lìle tùmání má be, ì dré kítswálé má sè dhi sè.

⁵ Dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi, à ni kpà akódhi nda ni tosó kítá kemve sè àyi nda i tìni. Má kítswá tàdzí akódhi ni rú búkù lídrì àdhyá lé dhi ni kizá ko. Be ró dhi, má ni taa áma Atá kandrà ángéló ni ìbe dhi, akódhi nda móndí mána 'i káya dhi.

⁶ Dhya bíbhálé ìbe tà yizo dhi kóyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà i dré dhi!»

Tà tisile Ekèlézyà Filadèlèfyà na dhi dré dhi

⁷ «Mí kòtisi tà ángeló adrélèpi Ekèlézyà Filadèlèfyà na dhi ni líkí dhi dré kònini:

Dhya adrélèpi lólo ìndì bàti, adrélèpi lifùngulá mvá ópí Dàwídi àdhyá ìbe í drígá dhi, adré kúlí kòni kí ta.* Dhya nda kàdré dzóti nzi dhi, móndí àlo kítswá atsuá bwà ko. Kàdré kó dzóti atsu dhi, móndí àlo kítswá nziá bwà ko. ⁸ Dhya nda adré taa dhi: Má ni tà mí dré adrélé 'òle dhi i be. Má ni, mí rinyi ìbe tsá dhi be. Dì, mí líkí mína áma kúlí 'i. Mí gá kpà áma rú móndí i kandrà ko. Dì mí nò rè ká! Má nzi dzóti mí kandrà, ìndì dhyá àlo kítswá atsuá bwà ko. ⁹ Má ni mónyá adrèbhá taa kinzó sè dhi, àyi Yúdà ànzi 'i dhi kí 'o alìle kórókó títí mí kandrà. Ayi nda i Yúdà ànzi 'i bàti ko. Be ró dhi, ì angá ayíkya Sàtánà ni lísàmbò dzó lésè. Dì má ni àyi kí 'o niá dhi, má lè mí tò dhi be. ¹⁰ Mí dré ámi togó tsìle ngóro má dré tá tàle mí kò'o dhi tìni dhi sè dhi, má ni ámi líkí, kítswálé lókyá kizá ro dra mónyá títí bvò dri dhi kí tabhizo dhi kàtsáro mí rú ko. ¹¹ Má adré alìle mbèlè! Mí kàdré tròle tà mí dré adrézó ába dhi rú, dhyá àlo kòdoró ámi kúlá ko dhi bvò.

¹² Dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi, má ni akódhi nda ni 'o adrélé dzópá áma Gíká ni tèpelò na dhi kí àlo ró. Akódhi nda ni adré kònale kóna vèsè kólyá. Má ni áma Gíká ni rú tsì akódhi dri, tùmání bhàandre áma Gíká àdhyá ni rú be. Bhàandre nda, Yèrusaléma tídhí dra asílèpi bhù lésè, áma Gíká vélèsè dhi 'i. Kòdhi ìbe dhi, má ni kpà áma rú tídhí ro dhi ni tsì akódhi dri.

¹³ Dhya bíbhálé ìbe tà yizo dhi kóyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà i dré dhi!»

Tà tisile Ekèlézyà Làwòdikíyà na dhi dré dhi

¹⁴ «Mí kòtisi tà ángeló adrélèpi Ekèlézyà Làwòdikíyà na dhi ni líkí dhi dré kònini:

Dhya adrélèpi taa dhi «Kàdré kònini!», adrélèpi tà títí í dré yìle dhi kí longó gyágya, ìndì Gíká dré 'òle ngá títí dhi kí bha dhi, adré kúlí kòni kí ta kòdhya:† ¹⁵ Má ni tà mí dré adrélé 'òle dhi i be. Má ni, mí kídrikídri ko, ìndì mí àtsi ró ko dhi be. Dóro ni tá mí dré adrélé tà kídrikídri yá, kó ngalè àtsi ró yá dhi. ¹⁶ Dì, mí dré adrélé kálwákálwa, adrélé àtsi ró ko, adrélé kpà kídrikídri ko dhi sè dhi, má adré 'òle ámi adhi má silésè! ¹⁷ Mí adré taa dhi: «Ma ngá líyí 'i. Ma ngá títí má dré adrézó lovó ni ìbe dhi ìbe. Ngá àlo pí ma ko.» Dì, mí ni ko tàle dhi, mí mína kizá líyí 'i, ìndì móndí adrézó kizá do ásà dhi 'i dhi. Mí mína lemerè ro, mí kùdúkùdu ró, ìndì bvólíli ro. ¹⁸ Má adré di ámi dri ta: Mí kògi má drígàsè óró zàle àtsí sè atsalé kpírikpírí dhi, mí kàdréro ngá líyí ro bàti. Mí kògi má drígàsè kítá kemvekemve dhi i asólé mí rú, à kònòro ámi kanyò ámi bvólíli tà sè dhi ko. Mí kògi kpà má drígàsè àlókò tilé mí mína, mí kàdréro ngá no drádra. ¹⁹ Má adré mónyá títí má dré adrélé lìle dhi kí tàkonzi tadhá àyi dré, adrézó àyi kí lotó. Mí kàdré di àtsi ró, ìndì mí kòladzá ámi togó! ²⁰ Mí nò rè ká! Má adré áma totó dzó tí, adrélé dzóti ga. Dhya àlo kàdré áma kúlí yi gò adrézó dzóti nzi dhi, má ni fí akódhi nda véna, adrélé ngá nya tùmání akódhi be, kàdréro kpà ngá nya tùmání má be.

²¹ Dhya ángùdhi dra tà lavúlèpi dhi, má ni akódhi nda ni bha adrélé lírlé tùmání má be áma lírlá adrézó òpì nya dhi dri, ngóro áma tàndi má dré tà lavulé gò adrézó lírlé áma Atá be akódhi ni lírlá adrézó òpì nya dhi dri dhi tìni.

²² Dhya bíbhálé ìbe tà yizo dhi kóyi tà Tirí Lólo dré adrélé tàle Ekèlézyà i dré dhi!»

4

Gíká ni mí bhàma lanzile bhù na dhi

¹ Amvolásà dhi, má dré dzóti àlo nziìle nziìzì dhi ni nòzo bhù na. Gò má dré kúlí 'u'u má dré tá yìle drìdrì gòkà ni 'u'u tìni dhi ni yizo taa má dré dhi: «Mí ambà kònwa má vélé, má kòtadháro mí dré tà dra ru 'obhá tà kòdhi i àmvolésè dhi i.» ² Gbá kòdhwá,

* 3:7 3:7 «Lifùngulá mvá ópí Dàwídi àdhyá» kònidhi, adré rinyi Mèsiyá dré adrézó òpì nya ásà dhi ni tà tadhá.

† 3:14 3:14 A kònò Tògyakúlí 8:22.

Tirí Lólo dré áma asózó gò, má dré lirírà adrézó òpì nya dhi ni nõzo bhù na gò, má dré dhya adrélépi lirílé dríá dhi ni nõzo. ³ Dhya adrélépi lirílé dríá nda ni lásù tá lagulagu ró kirá làgi kyàkyà rú be dzáspè indì sàrùdùwánè dhi i tìni.* Lirírà nda ni gàrà 'àsè kúrú dhi, gári adré tá lagulé kirá rú be èmèródè dhi tìni.† ⁴ Lirírà nda làgàsè kúrú dhi, lirírà àruka nyadhí-àlo-drì-su adrészó òpì nya dhi i tá be. Dì bhàgo nyadhí-àlo-drì-su dhi i adré tá lirílé lirírà nda i drìsè. Ayi àlo àlo títì nda i asó tá kítá kemve ayi rú, kulá orò sè dhi ni asózó àyi dri. ⁵ Lirírà nda lèsè dhi, bhù lagulagu adré tá topfòle, kpòrò adré tá ndròle, indì bhù adré tá tadilè. Lirírà nda kandrá dhi, àtsí nzi-drì-rì adrébhá kòle dhi i tá be. Atsí nda i tirí nzi-drì-rì Giká àdhyà 'i. ⁶ Lirírà nda kandrá dhi, yiandre adrélépi lagulé tàlatalá tìni indì krìstálè tìni dhi tá kpà be.‡

Lirírà kító 'á nda làgàsè kúrú dhi, ngá su lídrì ro dhi i tá be. Ayi nda i tá mì ìbe bí àyi rúsè, àyi kandralésè indì àyi àmvolésè. ⁷ Ngá lídrì ro nda ni àlo ni lásù tá kàmì àdhyà tìni. Rì ni ni lásù tá tiagó àdhyà tìni. Na ni ni mìbhalé tá móndí àdhyà tìni. Su ni ni lásù tá gírì adrélépi ngàle kuru sè dhi àdhyà tìni. ⁸ Ngá su lídrì ro àlo àlo títì nda i tá kupfú ìbe nzi-drì-àlo. Ayi rúsè dhi, mì i ga bí, ndindì àyi ki kupfú i zále. Kítú sè indì ngátisì sè dhi, i adré tá kulí loyó landè àko ró adrészó tàá dhi:

«Mírì Giká rinyi liyí ro, adrélépi tá be kìnó lèsè, adrélépi be, indì adrélépi àlile dhi, lólo, lólo, lólo!»

⁹ Dì vèsè wáyi ngá lídrì ro nda i dré adrerà'a mìlanzìlanzì, lindrì, àwoyà be dhi ki fe dhya adrélépi lirílé lirírà òpì àdhyà dri, adrélépi lídrì ìbe kóná vèsè kólyá dhi dré dhi 'á dhi, ¹⁰ bhàgo nyadhí-àlo-drì-su dhi i adré ledhélè àyi ki kórókó títì dhya adrélépi lirílé lirírà òpì àdhyà dri nda kandrá, adrészó akódhi adrélépi lídrì ìbe kóná vèsè kólyá nda ni lindrì bha. I adré àyi ki kulá ki lebhé akódhi ni lirírà kandrá, adrészó tàá dhi:

¹¹ «Mírì àma ki Giká, mí kítswá adréle mìlanzìlanzì kítú, lindrì ìbe indì rinyi be dhi mi. Tàko ko, mí bhà tá ngá títì dhi i mì.

Mí bhà ngá nda i ngóró mí dré tá lèle 'òle dhi tìni, i kàdréró adréle be dhi bvò.»

5

Kábiligya Mvã kítswã Gikã mìlèsè búkù kinzí dhi ni

¹ Amvolásà dhi, má dré búkù pále papá dhi ni nõzo dhya adrélépi lirílé lirírà òpì àdhyà dri nda ni dríágó lèsè. A tisi tá tá búkù nda léna indì àmvò ni dri gò, búkù nda ni pázo kibèle kídhá nzi-drì-rì dhi i sè. ² Gò má dré ángélo àlo rinyi ró dhi ni nõzo, adrerà'a lizíá kulí 'u'u' sè dhi: «Àdhi kítswá Giká mìlèsè kídhá kòdhi ki kunzì, búkù kòdhi ni kinzíó dhi ni?» ³ Dì, dhya àlo bhù na yà, bvò dri yà, kó ngalè bvò àndúna yà, kítswálépi búkù nda ni kinzí, 'a ni ni nõzo bwà dhi tá yókódhó. ⁴ Gò má dré dhèzo adréle ngòle tà tàndì ró, à dré tá dhya àlo kítswálépi Giká mìlèsè búkù nda ni kinzí, 'a ni ni nõzo dhi ni kítulè ko dhi sè. ⁵ Dì, bhàgo ki àlo dré tàzoá má dré dhi: «Mí ngo ko! Mí nõ rè ká! Kàmì angálépi Yúdà ni súrú lèsè dhi, dhya angálépi ópì Dàwídì ni kómvo lèsè dhi lavú tà dre. Akódhi nda kítswá Giká mìlèsè kídhá nzi-drì-rì nda ki kunzì, búkù nda ni kinzíó dhi ni!»

⁶ Gò má dré Kábiligya Mvã ni nõzo adrerà'a àyi totó lirírà òpì àdhyà ni kító 'á, ngá su lídrì ro dhi ki kító 'á, indì bhàgo ki kító 'á. Akódhi sù ngóró à pfu tá akódhi dràle dràdrà na tìni. Akódhi tá ko'yá ìbe nzi-drì-rì, indì mì ìbe nzi-drì-rì. Mí nda i tirí nzi-drì-rì Giká àdhyà dré mùle lìle bvò wáyi 'àsè dhi 'i. ⁷ Dì Kábiligya Mvã nda dré lìzo búkù do dhya adrélépi lirílé lirírà òpì àdhyà dri nda ni dríágó lèsè. ⁸ Kòdo búkù nda dre dhi, ngá su lídrì ro dhi i bhàgo nyadhí-àlo-drì-su dhi ìbe dhi i dré ledhézó àyi ki kórókó títì Kábiligya Mvã nda kandrá. Ayi àlo àlo títì nda i tá kùdhí ìbe. I ru tá kpà àyi drígá kópò ledelè orò sè gabhá bèndélè sè bíbi dhi i. Bèndélè nda, tà móndyá lólo títì Giká àdhyà i dré tá zile akódhi tí dhi 'i. ⁹ Dì i dré ngàzo adréle longó tídhí dhi ni ngo, adrészó tàá dhi:

«Mí kítswá Giká mìlèsè búkù do, kídhá ni ki kunzìo dhi mi.

Tàko ko, à pfu tá mì dràle, indì àmi kàrì sè dhi, mí gí Giká dré

móndí angábhá súrú títì i lèsè, tì títì i lèsè, móndyá títì i lèsè, indì bvò títì i lèsè dhi i.

¹⁰ Mí bhà àyi adréle òpì ro, indì kòwánà i ró, i kàdréró tà 'o àma ki Giká dré.

Dì i ni òpì nya bvò dri.»

¹¹ Má dré mì bhèzo gò, ángélo lìzólìzo dhi ki kulí yìzo. Ayi nda i lìzo tá tsalè ngùlù vèsè be ngùlù, indì ngùlù-mudrì vèsè be ngùlù-mudrì. I kimó tá àyi lirírà òpì àdhyà làgàsè kúrú, ngá lídrì ro dhi i làgàsè kúrú, indì bhàgo i làgàsè kúrú. ¹² Dì i adré tá longó ngo kulí 'u'u' sè, adrészó tàá dhi:

* 4:3 4:3 «Dzàspè» kònidhi kirá làgi kyàkyà lásù be mbilídrì tìni dhi 'i. «Sàrùdùwánè» kònidhi kirá kika dhi 'i.

† 4:3 4:3 «Èmèródè» kònidhi kirá làgi kyàkyà lásù be mbilídrì tìni dhi 'i. ‡ 4:6 4:6 «Krìstálè» kònidhi kirá adrélépi lagulé tàratára dhi 'i.

«Kábilígyà Mv́a tá p̄fùle dràle dhi kítswá Giká mùlèsè

rĩnyí kistú, ngá làgí kyàkyà dhi íbe, tògyà be, mìlanzilanzì be, ìndì rúku be!»

¹³ Gò má dré mónyá títì ìndì ngá títì Giká dré bhàle adrélé bhù na, bvò dri, bvò àndúna, ìndì yìandre na dhi kì yìzo, adrèrà'a longó ngo adrézó tàà dhi:

«Rúku, lìndrì, mìlanzilanzì, rĩnyí be dhi ì kàdré dhya adrélépi lĩrìlé lĩrìrà òpì àdhya dri dhi dré,

ìndì Kábilígyà Mv́a dré kóná vèsè kólyá!»

¹⁴ Ngá su lídrì ro dhi ì adré tá logóá dhi: «Kàdré kònnì!» Dì bhàgo ì dré ledhézo àyi kì kórókó títì Giká kandrà Kábilígyà Mv́a be, àyi kì lìndrì bhàzo.

6

Kábilígyà Mv́a kunzì rè zyà kídhá nzi-drì-àlo dhi i

¹ Má dré tá adrèrà'a noá dhi 'á dhi, Kábilígyà Mv́a dré kídhá nzi-drì-rì nda ni àlo kunzizo. Gò má dré ngá su lídrì ro nda kì àlo yìzo tàrà'a kúlì sè bhù ni tadima tĩni dhi: «Mí kàlì!» ² Dì má dré nõzoá dhi, dònjí àlo kemve dhi agá má kandrà. Dhya adrélépi lĩrìlé dríá dhi ru tá kisu í drígá gò, kulá fèzo drá. Dì akódhì nda dré lìzo àdzú bhu kàribhá lavulépi ró, kítswázó kàribhá kì lavú dhi bvò.

³ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni rì dre dhi, má dré ngá lídrì ro ni rì yìzo tàrà'a dhi: «Mí kàlì!» ⁴ Gò dònjí àzya kika ryarya dhi dré apfòzo má kandrà. Dhya adrélépi lĩrìlé dríá dhi dré dhi, à dré rĩnyí fèzo dré tà kàdrìkàdrì tìngázó bvò drìsè, móndí ì kòtupfúro ru todràle be dhi bvò. Gò sápi kàdrì fèzo akódhì dré.

⁵ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni na dre dhi, má dré ngá lídrì ro ni na yìzo tàrà'a dhi: «Mí kàlì!» Gò má dré nõzoá dhi, dònjí kini dhi agá má kandrà. Dhya adrélépi lĩrìlé dríá dhi ru tá ngá adrézó ngá kì lanzilanzì tabhì ásà dhi í drígá. ⁶ Gò má dré ngá kúlì tĩni apfòlepi ngá su lídrì ro dhi ì kòfalèsè dhi ni yìzo tàà dhi: «À ni ngbà 'í ngànò fòndro fe kiló àlo àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí. A ni kò órezè fòndro fe kiló na àzì 'òle kítú àlo sè dhi tí. Adré kpà lèa dhi, à kòkizá dò ì vinò be dhi ko.»*

⁷ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni su dre dhi, má dré ngá lídrì ro ni su yìzo tàrà'a dhi: «Mí kàlì!» ⁸ Gò má dré nõzoá dhi, dònjí mánimànì dhi agá má kandrà. Dhya adrélépi lĩrìlé dríá dhi ni rú tá Dràdrà. Akódhì nda vèsè dhi, mónyá dràbhá dre dhi kì àrà adré tá lile. Gò rĩnyí fèzo àyi nda ì dré adrézó bvò wáyi lanzilé 'a be su dhi ni àlo drìle, ì kòtupfúro móndí ì todràle sápi sè, kàràbhò sè, drà kònzì sè, ìndì kà'wá àrà ì sè.

⁹ Kábilígyà Mv́a kòkunzì kídhá ni nzi dre dhi, má dré mónyá tufpúlè todràle dhi kì lìndrì kì nõzo àlètàrì zàle. A tufpú tá àyi nda ì todràle, ì dré tá Giká ni kúlì longóle, ìndì akódhì ni tà tadhálè landé àko ró dhi sè. ¹⁰ Dì ì dré lĩyízo kúlì 'u'ù sè tàzoá dhi: «Mírì rúku ró adrélépi lólo ìndì bàti ni, mí ni gi tsàle àngutú mónyá bvò àdhya kì tabvò tàma sè, ìndì àma kì kàrì ni tà zìma àma kì tufpúbhá ì tí dhi sè dhi?» ¹¹ Gò kánzó kemve dhi ni fèzo àyi àlo àlo títì dhi ì dré gò, tàzoá àyi dré dhi, ì kòlovó rè lókyá tsà sè, tsàle lókyá àyi kì adrúpi māràbà ro dhi kì tufpúrà'a todràle àyi tĩni kítswálé títì dhi 'á.

¹² Má dré tá adrèrà'a noá dhi 'á dhi, Kábilígyà Mv́a dré kídhá ni nzi-drì-àlo kunzizo. Dì kàdíkàdì kàdrì dhi dré bvò kosézó rĩnyí sè. Kítú dré anízó atsalé kítá lĩrì kini dhi tĩni. Mbà dré líkázó títì atsalé kàrì tĩni. ¹³ Bhùbhinyà bhù mibhalé 'á dhi ì dré ledhézo bvò dri, ngóro figì lò'wa ì dré adrélé azile lyàandre sè dhi tĩni. ¹⁴ Bhù dré ru kopázó tavile búku pàle dhi tĩni gò, kòngó títì dhi kì tìngázó turù íbe àyi kì àrà ì 'àsè.

¹⁵ Dì ópì kàdrì bvò àdhya ì, mónyá kàdrì dhi ì, sòdá kì kàdrì ì, ngábhá ì, kòmbá ì, tsàle mónyá àruka títì māràbà ro, ìndì māràbà ro ko dhi ì dré àyi kì tuzuzo gò ì 'àsè, ìndì kírà kòngó drina dhi ì 'àsè. ¹⁶ Gò ì dré adrézó lĩyílè kòngó ì rú kírà íbe, adrézó tàà dhi: «Mí kàdhé àma dri, àma kì zu dhya adrélépi lĩrìlé lĩrìrà òpì àdhya dri dhi mùlèsè, ìndì kòmbà Kábilígyà Mv́a àdhya kandrásè wà!» ¹⁷ Tàko ko, kítú kàdrì àyi kì kòmbà tadházó dhi atsa dre. Adhi ni kítswá àyi totó bwà dhi nì?»

7

A lwa àngì mónyá Giká àdhya kì kàndrágá ì 'àsè

¹ Amvolásà dhi, má dré àngéló su dhi kì nõzo, adrèrà'a àyi kì totó bvò ni pá su dhi ì 'àsè. Ì adrè tá lyàandre su bvò àdhya kì kíkì, ì kòviró bvò mi yà, yìandre mi yà, kò ngalé fa àlo rú yà dhi ko. ² Gò má dré àngéló àzya nõzo adrèrà'a angalé kítú dré apfòrà lèsè. Akódhì nda tá ngá adrézó Giká lídrì ro dhi ni àngì lwa móndí kì kàndrágá ì 'àsè dhi íbe ì drígá. Dì dré yòzoá kúlì 'u'ù sè àngéló su rĩnyí fèzo àyi dré bvò kì 'òzo kònzì yìandre be dhi ì dré dhi: ³ «Mí kò'o bvò 'ì yà, yìandre 'ì yà, kò ngalé fa 'ì yà dhi ì kònzì ko, tsàle

* 6:6 6:6 A adrè kistúá dhi, tà tàle kòdhi ì adrè kàràbhò ni tà ta kòdhyà.

lókyá mà dré dra àngì lwàzo àma kí Gíkà ní màràbà kí kándrágá í 'àsè dhi 'á.»⁴ Gò mà dré mómnyá àngì nda kí lwàzo àyi kí kándrágá í 'àsè dhi í tá àngopí ya dhi ní yízo: Ayi nda í tá mómndí ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su, angábhá Ìsèrèlè ànzi kí sùrú tífí í lèsè dhi 'i.*

⁵ Mómnyá angábhá Yúdà ní sùrú lèsè, àngì lwàzo àyi kí kándrágá í 'àsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,[†]

mómnyá Rúbèná ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

mómnyá Gádà ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

⁶ mómnyá Asèrà ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

mómnyá Nèfàtálí ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

mómnyá Mànàsè ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

⁷ mómnyá Simèyónà ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

mómnyá Léví ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

mómnyá Ìsàkàrà ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

⁸ mómnyá Zàbùlónà ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

mómnyá Yòsèfà ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì,

mómnyá Bènyàminà ní sùrú lèsè dhi í tá ngùlù-mudrí-drì-rì.

Mómndí lízólìzo dhi í bhà Gíkà ní lindrì

⁹ Amvolàsà dhi, mà dré mómndí lízólìzo kitswálé nàle bwà ko, angábhá bvò tífí í lèsè, sùrú tífí í lèsè, mómnyá tífí í lèsè, ìndì tí tífí í lèsè dhi kí nòzo, adrerà'a àyi kí totó lírìrà òpì àdhya kandrà, ìndì Kábilígyà Mvá kandrà. A tosó tá àyi kánzó kemvekemve dhi í sè, ìndì ì ru tá mbíra bí àyi drígá. ¹⁰ Ý adré tá loyóá kúlí 'u'u sè dhi:

Rínyí adrézó mómndí kí tídrí dhi adré angálé àma kí Gíkà adrélépí lírìlé lírìrà òpì àdhya dri dhi vélèsè, ìndì Kábilígyà Mvá vélèsè!

¹¹ Àngéló tífí dhi ì totó tá àyi adrélé lírìrà òpì àdhya làgàsè kúrú, bhàgo í làgàsè kúrú, ìndì ngá su lídrì ro dhi í làgàsè kúrú. Dì ì dré ledhézó àyi kí m̀ bha kíni m̀ lírìrà òpì àdhya kandrà, adrézó Gíkà ní lindrì bha, ¹² adrézó tàá dhi:

«Kàdré kònini!

Rúku, mílanzilanzì, tògyà, àwoyà, lindrì, tsàle rínyí be dhi ì kàdré àma kí Gíkà dré kóná vésè kólyá!

Kònini!»

¹³ Gò bhàgo kí àlo dré àma lízìzó tàzoá dhi: «Àyi tosólé kánzó kemvekemve dhi í sè kòni ì, àdhibhá 'í? Ý angá àngolèsè?» ¹⁴ M̀ logó drá dhi: «Atálágó, mí ní be mí.» Dì akódhi tà dhi:

«Àyi nda í mómnyá apfòbhá kizà kàdrì lèsè dhi 'i.

Ý dzì àyi kí kánzó í temvélé Kábilígyà Mvá ní kàrì na dre.

¹⁵ Dì ásá dhi, ì totó àyi Gíkà ní lírìrà òpì àdhya kandrà, adrélé Ìsámbo 'o akódhi dré kítú be ìndì ngátsi be akódhi ní tèpelò na.

Dì dhya adrélépí lírìlé lírìrà òpì àdhya dri nda ní bhà mo adrézó tùmání àyi íbe.

¹⁶ Tàbirì kitswá gòle véle àyi kí 'o ko, yì lovó kitswá kpà gòle àyi kí nde ko.

Kítú àtsí 'i yà, kó ngalé àtsí àzya 'i yà dhi kitswá kpà gòle véle àyi rú ko.

¹⁷ Tàko ko, Kábilígyà Mvá adrélépí lírìrà òpì àdhya ní kító 'á dhi ní àyi kí líkí,

ngóro kábilígyà líkílépí dré adrélé 'òle dhi tíni.

A ní àyi kí dri lízo àyi íbe yì kidrì adrébhá lídrì fe dhi í 'àsè.

Dì Gíkà ní m̀ndra atrì àyi misè tífí.»

8

Kábilígyà Mvá kunzì kídhá ní nzi-drì-rì

¹ Kábilígyà Mvá kòkunzì kídhá ní nzi-drì-rì dre dhi, ngá dré bhùzo bhù na ndiini ànyànyí sàà ní tàlì sè.

² Bvóá dhi, mà dré àngéló nzi-drì-rì adrébhá àyi kí totó Gíkà kandrà dhi kí nòzo. Gò gòkà nzi-drì-rì dhi kí fèzo àyi dré àlo àlo.

³ Gò àngéló àzya dré alizo àyi totó ànyí àlètàrì làga. Ru tá í drígá ngá ledélé òro sè adrézó béndélé za lána dhi. Gò béndélé bí dhi ní fèzo akódhi dré, tùmání tà mómnyá lólo tífí Gíkà àdhya í dré tá zìle tíá dhi íbe, kòzàro ngá nda í tífí Gíkà dré àlètàrì òro sè dhi dri, Gíkà ní lírìrà òpì àdhya kandrà. ⁴ Dì béndélé ní àtsíkà dré ngàzo àngéló nda drígàsè tùmání tà mómnyá lólo dhi ì dré tá zìle Gíkà tí dhi íbe mbàle Gíkà véna. ⁵ Gò àngéló nda dré ngá adrézó béndélé za lána nda ní dòzo, àtsí àlètàrì dri dhi ní dazo gàle

* 7:4 7:4 «Ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhi-rì-drì-su» kònidhi: 144.000. † 7:5 7:5 «Ngùlù-mudrí-drì-rì» kònidhi: 12.000.

lána bí gò, bhèzoá bvò dri. Dì bhù dré ngàzo adrélé tadilé, kpòrò dré adrézó ndròle, bhù dré adrézó lagulé gò, bvò dré ru kosézó.

Gòká nzi-drì-rì dhi i

⁶ Gò ángéló nzi-drì-rì adrébhá tá gòká nzi-drì-rì dhi íbe àlo àlo nda ì dré pá sizo kitswázó gòká vo dhi bvò.

⁷ Dì ángéló nì àlo dré ngàzo gòká vo. Dì fí i àtsí be amulé kàrì be dhi kí bhèzo bvò dri. Gò bvò wáyi lanzilé 'a be na dhi nì àlo dré vèzo, túmání fa títi lanzilé 'a be na dhi kí àlo íbe, ìndì mbìlìdrì títi dhi íbe.

⁸ Gò ángéló nì rì dré gòká vòzo. Dì ngá ngóro kóngó kàdrì adrélépi kòle àtsi ró dhi tíni dhi nì bhèzo ndile yíandre na. Gò yíandre wáyi lanzilé 'a be na dhi nì àlo dré ru ladzázó atsálé kàrì ró. ⁹ Dì ngá títi lídrì ro yíandre na lanzilé 'a be na dhi kí àlo dré dràzo. Kòdhì íbe dhi, bwátù títi lanzilé 'a be na dhi kí àlo dré abízó.

¹⁰ Gò ángéló nì na dré gòká vòzo. Dì bhìbhínyà gu adrélépi kòle àtsi ró dhi dré apfòzo bhù lésè, dhèle yíandre títi adrébhá díle lanzilé 'a be na dhi kí àlo dri, ìndì yì kidrì i drìsè. ¹¹ Bhìbhínyà nda nì rú tá «Ngá kùdzí». Dì yíandre títi lanzilé 'a be na dhi kí àlo dré atsázó kùdzíkùdzì. Mòndí zyandre yì nda nì mvubhá dhi ì dré todràzo, yì nda dré tá atsálé kùdzíkùdzì dhi sè.

¹² Gò ángéló nì su dré gòká vòzo. Dì kítú lanzilé 'a be na dhi nì àlo tswàzo, túmání mbá lanzilé 'a be na dhi nì àlo be, ìndì bhìbhínyà títi lanzilé 'a be na dhi kí àlo be. Gò ngá títi nda kí 'a àlo dhi dré atsázó tìnìmvá ro. Dì kítú lanzilé 'a be na dhi nì àlo, ngátsi àdhya be dhi i tá vélé ngádra àko.

¹³ Má dré tá adrerá'a noá dhi: 'á dhi, má dré gírì adrélépi ngàle kuru sè dhi nì yizo, adrerá'a loyóá kúllì 'u'ù sè dhi: «Kizà! Kizà! Kizà nì adré móndyá títi adrébhá bvò dri dhi i dré, gòká ángéló na àruka ì dré adrélé 'òle vòle 'ùle dhi i sè!»

9

Gòká nì nzi vòma

¹ Gò ángéló nì nzi dré gòká vòzo. Dì má dré bhìbhínyà àlo adhélepi bhù lésè bvò dri dhi nì nòzo. A fè tá bhìbhínyà nda dré lífùngulá mvá bhù kùdù àko dhi nì ti nzizo.

² Dì kònzì bhù nda nì ti dre dhi, àtsíkà dré apfòzo lásà mbàle kurú na, ngóro àtsíkà dré adrélé mbàle àtsi kàdrì lésè dhi tíni. Dì àtsíkà nda dré kítú nì m'òzo anilé bhù mibhalé be. ³ Atsíkà nda lésè dhi, kisa i dré topfòzo asilé bvò dri. Gò rinyi fèzo kisa nda i dré adrézó móndí kí tozà ngóro dápàya kya tíni. ⁴ A lazì tá àyi dri dhi, ì kò'o mbi 'i yà, kó ngalè fa 'i yà dhi kònzì ko. Be ró dhi, ì kò'o ngbà 'í móndyá Giká nì àngì lwàzo àyi kí kàndragá i 'àsè ko dhi i kònzì kòdhya. ⁵ A fè tá àyi dré rinyi kitswázó móndí kí tupfú todràle dhi ko. Be ró dhi, à fè àyi dré rinyi adrézó ngbà 'í móndí kí rúbhá 'o aswálé mbá nzi. Dì àyi kí rúbháaswa nda tá ngóro ngáaswa dápàya dré adrélé fèle dhi tíni. ⁶ Kítú nda i tú dhi, móndí kí dràdrà nda, di, ì kitswá àyikya kisúá ko. I nì adré lovó íbe tò kitswázó dràle, di, dràdrà nì lapá àyi kàndrasè.

⁷ Kisa nda kí lású tá ngóro dóngi adrébhá 'òle líle àdzú na dhi kya tíni. Àyi tá ngá ngóro kulá ledelè òrò sè dhi tíni dhi íbe àyi dri. Àyi kí mibhalé tá móndí kya tíni. ⁸ Àyi kí drìbhí tá tòkò kya tíni. Àyi kí sí tá kàmì kya tíni. ⁹ Àyi tá ngá aya ró adrélépi àyi kí líkí dhi íbe àyi agá. Àyi kí kupfú kí kpòrò tá ngóro tamàmbíri bí dóngi i dré adrélé sèle ràzo ába àdzú na dhi kya tíni. ¹⁰ Àyi tá tàvi adrélépi móndí kí tozà dápàya kya tíni dhi íbe. Dì àyi kí tàvi nda i tá rinyi íbe adrézó móndí kí rúbhá 'o aswálé mbá nzi. ¹¹ Àyi kí ópí kàdrì tá ángéló bhù kùdù àko dhi àdhya 'i. Akòdhì nda nì rú Ebèrè ti sè dhi Abàdónà, ìndì Gírìkì ti sè dhi Apòliyonà. (Rú nda kòdhì i adré leà tàle dhi «Ngá kizálépi».)

¹² Kizà nì àlo lavú tá kònnì. Dì, m'ì yì rè ká! Kizà rì àruka i adré alìle.

Gòká nì nzi-drì-àlo vòma

¹³ Gò ángéló nì nzi-drì-àlo dré gòká vòzo. Dì má dré kúllì apfòlepi ko'yá su àlètàrì òrò sè Giká kàndrá dhi àdhya i lésè dhi nì yizo. ¹⁴ Kúllì nda dré tázoá ángéló nì nzi-drì-àlo adrélépi tá gòká íbe nda dré dhi: «Mí lí ángéló su 'ìle yíandre gu adrélépi díle rú be Yùfùràtè dhi làga dhi kí trì.» ¹⁵ Gò ángéló su tá adrélé líkílè sáà nda sè, kítú nda sè, mbá nda sè ìndì kónà nda sè nda kí trizo, ì kòtupfúro móndyá títi bvò dri lanzilé 'a be na dhi kí àlo todràle be dhi bvò. ¹⁶ Má yì tá sòdá adrébhá àdzú bhu dóngi sè dhi i tá ángopí ya dhi 'í. Àyi nda i tá m'ilyó-kámá-rì.*

¹⁷ Dì ngá agalépi má mì toróbì tíni nda na dhi, dóngi i sòdá lírìbhá àyi drìsè dhi íbe nda kí lású tá kònnì: Àyi tá ngá aya ró adrélépi àyi kí líkí dhi íbe àyi agá. Ngá nda i tá kika àtsí tíni, m'annimáni ro bhù nì mibhalé tíni, ìndì wàyàwàyì ro kítú tíni. Dóngi nda kí

* 9:16 9:16 «M'ilyó-kámá-rì» kòndhi: 200.000.000.

drì sù tá kàmì kya tìni. Ayi silésè dhi, àtsí adrè tá apfòle, àtsíkà ìbe ìndì bàrùtí be. ¹⁸ Dì mómnyá títí bvò dri lanzlé 'a be na dhi ki àlo ì dré todràzo kizà kàdrì na nda ì sè: àtsí, àtsíkà, ìndì bàrùtí adrèbhá tá apfòle dngí ì silésè dhi ì. ¹⁹ Dngí nda ki rinyí tá àyi ki ti na, ìndì àyi ki tàvi na. Angyá ko, àyi ki tàvi nda tá ngóro ñi adrélépi drì ìbe dhi tìni. Ayi ki tàvi ki drì nda ì sè dhi, ì adrè tá mómndí ki 'o kónzi.

²⁰ Dì, tágba mómndí zyandre dhi ì dré todràzo kizà kàdrì nda ì sè dhi, mómndí ki àmbì ì ladzá tá àyikya àyi ki togó tà ì dré tá adrélé 'òle dhi ki tà sè ko. Ì tayí tá tiri kónzi ki lindrì bhàma ko. Ì tayí tá kpá giká tako ki lindrì bhàma ko, tágba giká nda ì dré tá adrézó ngá ledélé óró sè, àrezá sè, bòronzè sè, kírà sè, ìndì fa sè, kitswábhá ngá no bwà ko, tà yi bwà ko, ìndì atsí to bwà ko dhi 'i dhi. ²¹ Ì ladzá tá kpá àyi ki togó, mómndí ki tufpuma ni tà sè, kólé tà 'òma ni tà sè, ndòtò tà 'òma ni tà sè, ìndì ngá kuguma ni tà sè ko.

10

Ángéló búkù tsà dhi be dhi

¹ Gò má dré ángéló àzya rinyí ró dhi ni nõzo adrèrà'a asilé bhù lésè. Akódhi nda asó tá ndùrùko í rú. Akódhi drìle dhi, gári tá be. Akódhi ni mibhalé adrè tá lagulé kítu tìni. Akódhi ni pá tá ngóro àtsisi adrélépi kòle dhi tìni. ² Ru tá búkù tsà nzile nzinzi dhi í drígá. Dré àyi pá drígá lésè dhi ni bhàzo yìandre dri, àyi pá lidzi lésè dhi ni bhàzo bvò dri. ³ Gò dré ngàzo trèle ngóro kàmì dré adrélé kàndrìle dhi tìni. Kòtre dre dhi, bhù dré tadízó vésè be nzi-drì-rì kúli tázo. ⁴ Kòtadí kúli ta dre dhi, má adrè tá 'òle kúli nda ki tisì ká. Dì, má dré kúli àzya apfòlepi bhù lésè dhi ni yizo tàá dhi: «Mí kòzù kúli bhù ni tadima nzi-drì-rì kòdhi ì dré tàle dhi ì. Mí kòtisè tà nda ì ko.»

⁵ Gò ángéló má dré nõle adrèrà'a àyi totó yìandre dri ìndì bvò dri nda dré àyi drígágo bhàzo kuru bhù na ró. ⁶ Dré mòmndrà sizo Giká adrélépi lídrì ro kóná vésè kólyá, bhù ki bhàlepi bvò be, yìandre be, ìndì ngá títí àyi lé dhi ìbe dhi ni rú sè, tàzoá dhi: «À kitswá gòle vélé tà tigí ko! ⁷ Dì, lókyá ángéló ni nzi-drì-rì dré adrèrà'a 'òle góká vo dhi 'á dhi, tà lùzo ro Giká dré kisùle 'òle kínò lésè dhi ni ru 'o kitswále títí, ngóro dré tá longólé àyi māràbà, profètà ì dré dhi tìni.»

⁸ Gò kúli má dré tá yìle bhù lésè nda dré gòzo tàá má dré dhi: «Mí lì búkù tsà nzile nzinzi dhi ni do ángéló adrélépi àyi totó yìandre dri ìndì bvò dri dhi drígàsè.» ⁹ Dì má dré áma kisizó ànyi ángéló nda làga gò tàá drá dhi, káfè búkù tsà nda má dré. Dì dré tàzoá má dré dhi: «Mí kòdo nyàle. Mí silé dhi, a ni kadí apé tìni. Dì, a ni go ámi 'a 'o atsálé kùdzíkùdzi.» ¹⁰ Gò má dré búkù tsà nda ni adózó ángéló drígàsè nyàle. Má silé dhi, búkù nda kadí tá apé tìni. Dì, má kònya dre dhi, dré áma 'a 'òzo atsálé kùdzíkùdzi. ¹¹ Dì à gò tàá má dré dhi: «Adrè leá dhi, mí kògò tà longó profètà àdhyà tìni mómndí twátwa bí dhi ki tà dri, sùrú twátwa bí dhi ki tà dri, ti twátwa bí dhi ki tà dri, ìndì ópi twátwa bí dhi ki tà dri.»

11

Profètà rì Giká ni tà longóbhá dhi ì

¹ Amvolásá dhi, ì dré kòzo adrézó ngá ki kàdrì tabhì àsá dhi ni afèzo má dré gò, tàzoá má dré dhi: «Mí lì tèpelò ni kàdrì tabhì, àlètári àdhyà be. Mí kònà kpá mómnyá adrèbhá Giká ni lindrì bha tèpelò nda na dhi ì be. ² Dì, kàdrè ìna tèpelò ni bhà'álé kivi na dhi ni tà sè dhi, mí kòtabhì àrà nda ko. Tako ko, à tayí àrà nda pagánò ì dré dre. Ayi nda ki bhàandre lólo dhi ni ató àyi pálé mbá nyadhi-rì-drì-rì.* ³ Dì má ni rinyí fe áma māràbà rì dhi ì dré, kitswázó tà ì dré dra yìle má vélésè dhi ki longó profètà kya tìni mómndí ì dré. Ayi nda ki kítá líri asó àyi rú, adrézó áma tà longó kítu ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na.»[†] ⁴ Profètà rì nda ì olívé fa rì, ìndì ngá rì adrézó àtsí toso sílá, adrèbhá àyi ki totó Mírì adrélépi bvò wáyí drìle dhi kandrà dhi 'i. ⁵ Dhyà àlo kàdrè ìna àyi ki le 'òle kónzi dhi, àtsí adrè apfòle àyi silésè àyi ki kàribhá ki tufú todràle. Dì dhyà ángùdhi adrélépi àyi ki le 'òle kónzi dhi ni dra lású be kònni. ⁶ Àyi rì nda ì rinyí ìbe kitswázó bhù kákí, kozya kòdhiró lókyá ì dré adrèrà'a tà longó profètà kya tìni dhi 'á ko. Ayi kpá rinyí ìbe kitswázó yì ladzá atsálé kàri ró, ìndì kitswázó kizà twátwa dhi ki 'o atsálé bvò dri, vésè be ángopi ì dré adrézó leá 'òle kònni dhi.

⁷ Ì kòlongó tà ì dré yìle Giká vélésè dhi ì akilé títí dre dhi, kà'wá àtrá dra apfòlepi bhù kùdù áko dhi lésè dhi ni apfò ádzú bhù àyi ìbe, àyi ki lavúzo gò, àyi ki tufúzó todràle.

⁸ Dì àyi ki àhvò ki ayi bhàandre kàdrì ni látú andre na. Bhàandre nda, bhàandre àyi ki

* 11:2 11:2 A kònò Lúká 21:24. † 11:3 11:3 «Kítu ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na» (1.260) kòni ì, «mbá nyadhi-rì-drì-rì» ngóro tàle 11:2 na dhi tìni dhi 'i. «Kítá líri» māràbà rì dhi ì dré asólé àyi rú kòdhi adrè tà kizà ro ì dré adrélé longólé dhi ki tà tadhá.

Mírì ni tidízo fa kipakipa dri lána dhi 'i. A adré bhàandre nda ni rú zi kúlí alaala sè dhi Sòdómà, ìndì Ezèpétò.⁹ Kítú na tálì sè dhi, mómí zyandre angábhá mómíyá títì ì lésè, súrú títì ì lésè, ti títì ì lésè, ìndì bvò títì ì lésè dhi ki àyi ki àbvò nda ki no, adrézó àyi ki síma logá.¹⁰ Di mómíyá títì bvò dri dhi ki lenzé àyi ki dràma sè. I ni gwányá 'o, adrézó ngá tefè àyi kòfalésè. Tàko ko, pròfétà rì nda ì fè tá kizà mómíyá títì bvò dri dhi ì dré nyàlè.

¹¹ Di, kítú na tálì sè nda àmvolésè dhi, la'a lídrì àdhya angálepí Gíká vélésè dhi dré fizo àyi léna gò, ì dré ngàzo àyi ki totó pá dri. Di tirì dré gázo mómíyá títì àyi ki nobhá dhi ì léna bí. ¹² Gò àyi rì nda ì dré kúlí 'u'u' apfòlepi bhù lésè dhi ni yízo tàà àyi dré dhi: «Mí ambà kònwa má vélé!» Di ì dré mbàzo bhù na àyi ki kàribhá ì misè gò, ndùrúku dré àyi ki kímózó. ¹³ Gbá lókyá nda sè dhi, kádíkàdì kàdrì dhi dré bvò kosézó rìnyí sè gò, bhàandre nda lanzilé 'a be mudrì dhi ni àlo dré arízó. Mómí ngùlù-nzi-drì-rì dhi ì dré todràzo kádíkàdì nda sè. Di tirì dré àyi ki àmbì ki 'òzo lavulé gò, ì dré Gíká bhù na dhi ni rú bhàzo kùlè.

¹⁴ Kizà ni rì lavú tá kònñi. Di, mì yi rè ká! Kizà ni na adré àlìlè mbèlè.

Gòká ni nzi-drì-rì vòma

¹⁵ Amvolásà dhi, ángeló ni nzi-drì-rì dré gòká vòzo. Di kúlí 'u'u' dhi ì dré ndròzo bhù na tàà dhi:

«Òpì bvò àdhya atsa òpì àma ki Mírì Gíká àdhya ró, ìndì akódhi ni Mésíyá àdhya ró.

Di akódhi ni òpì nya kóná vésè kólyá!»[§]

¹⁶ Gò bhàgo nyadhi-àlo-drì-su adrébhá lírìlè àyi ki lírìrà ì drìsè Gíká kandrà dhi, ì dré ledhézo àyi ki mì bha kìnì mì, adrézó Gíká ni líndrì bha, ¹⁷ adrézó tàà dhi:

«Mírì Gíká rìnyí líyí ro, adrélèpi be ìndì adrélèpi tá be kínó lésè ni, mà adré àwoyá ta mí dré.

Tàko ko, mí tadhá àmi rìnyí kàdrì dhi gò, kídihózó adrélè òpì nya mómí ì dri.

¹⁸ Súrú títì bvò dri dhi ki togó aswá tá mí rú, di, nyànomvá dhi, mí adré mína àmi kombà tadhá.

Lókyá mómíyá dràbhá dre dhi ki tàbvò tàzo dhi kítswá dre.

Mí ni làgí múrúngú tefè àmi màràbà, pròfétà ì dré,

ìndì àmi mómíyá lólo títì adrébhá àmi ro dhi ì dré, gba ì kàdré mómí táko 'i yà, kó ngalé mómí kàdrì 'i yà dhi.

Di, kàdré mómíyá bvò kizábhá dhi ki tà sè dhi, mí ni àyi ki kizá kòdhya.»

¹⁹ Di ì dré Gíká ni tépelò bhù na dhi ni láti nízìzo gò, kpúkúbhú tà Gíká dré bhàle ru yìzo mómí ìbe dhi àdhya ni nòzo tépelò nda léna. Di bhù dré ngàzo adrélè lagulé, kpòrò dré adrézó ndròle, bhù dré adrézó tadílè, bvò dré ru kosézó gò, fí andre òpì adàzo tà tàndì ró.

12

Tòkò ì nì máláwú gú dhi be dhi

¹ Amvolásà dhi, tà kàdrì líndrìgá ró dhi dré agázó bhù na. Má dré tòkò àlo kítú asólèpi ì rú kítá tñi, ìndì pá tobhàlepi mbá dri dhi ni nòzo. Akódhi nda asó tá bhìbhínyà mudrì-drì-rì dhi ì ì dri kúlá tñi. ² Akódhi tá kpà 'a be. Di dré tá adrérà'a 'òle ùlè dhi 'á dhi, adré tá tetrelé mváaswa dré. ³ Gò tà àzya líndrìgá ró dhi dré agázó bhù na. Má dré nì máláwú gú kika ryarya adrélèpi drì ìbe nzi-drì-rì, ìndì ko'yá ìbe mudrì dhi ni nòzo. Akódhi nda ni drì àlo àlo títì ì dri dhi, kúlá tá be. ⁴ Di akódhi ni tàvì sè dhi, dré bhìbhínyà títì bhù mibhalé 'á lanzilé 'a be na dhi ki àlo akúzó bhèlè bvò dri. Gò dré àyi totózó tòkò adrélèpi tá 'òle ùlè nda kandrà, kònì dra ti dhi, ì kònyaró mvámvá nda be dhi bvò. ⁵ Di tòkò nda dré mvá tìzo. Mvámvá nda tá mváagó 'i, ìndì dhya adrélèpi tá 'òle òpì nya súrú títì ì dri kútú aya ró adrélèpi àyi rìnyí tadhá dhi sè dhi 'i.* Gò mváagó nda ni dòzo nì máláwú gú nda kandrásè, mbàzo ába Gíká véna, akódhi ni lírìrà òpì àdhya kandrà. ⁶ Di tòkò nda dré lapázó líle duku na, àrà Gíká dré tá ledélè drá dhi na, à kòsuró akódhi rú kònalè kítú ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na be dhi bvò.†

⁷ Gò àdzú dré ngàzo lapfulé bhù na. Mikáyélè ì ángeló ì ìbe dhi ì dré àdzú bhùzo nì máláwú gú dhi be. Nì máláwú gú nda ì ángeló ì ìbe dhi ì dré kpà ru pfùzo àyi ìbe. ⁸ Di, akódhi ni rìnyí kítswá tá ìna bwá ko. Àrà bhù na akódhi dré, ángeló ì ìbe dhi tá vélé yókódhó. ⁹ Di nì máláwú gú nda ni bhèzo bvò dri. Akódhi nda, nì àku adrélèpi tá be

‡ 11:8 11:8 Bhàandre kòdhi Yerusalémá 'i. A adré bhàandre nda ni rú zi «Sòdómà» ìndì «Ezèpétò» tàko ko, Gíká tadhá tá àyi kombà bhàandre nda ì rú, mómíyá 'ásá dhi ki tupfúzo todràle àyi ki tàkònzì sè. A kònò Esáyá 1:9-10; Kidhoma 18-19. § 11:15 11:15 A kònò Pfòma 15:18; Dànyélè 2:44; 7:14; 7:27. * 12:5 12:5 A kònò 2:26-27; 19:15; Esáyá 66:7; Longó ì 2:9. † 12:6 12:6 «Ngùlù-àlo-drì-kámá-rì-drì-nyadhi-na»: 1.260. A kònò 11:3.

kínó lèsè, adrélé zìle Dzàborò ìndì Sàtánà, adrélépi mónnyá títi bvò dri dhi kí líti dhi 'i. A bhe tá akódhi ì ángèlhi ì ángèlò ní ìbe bvò dri.

¹⁰ Gò má dré kúlí 'u'ù yìzo bhù na tàà dhi:
«Nyànómvá dhi, lókyá àma kí Gíká dré dra áyi mónnyá kí tídrízó, áyi rìnyí tadházó, ìndì áyi òpì nyàzo dhi atsá dre!

Nyànómvá dhi, akódhi ní Mèsíyá ní áyi rìnyí tadhá adrézó òpì nya!
Tàko ko, à bhe dhya adrélépi àma kí adrúpi kí asíkí àma kí Gíká kandrá kítu be ìndì ngátsi be dhi bvò dri dre.

¹¹ Áyi nda ì lavú akódhi Kábilígyà Mv́a ní kàrì sè, ìndì kúlí ì dré Gíká ní tà longózo ásà dhi ì sè dre. Tágba ì dré tá adrézó drádrá míle dhi, ì lè tá tròle àyi kí lídrì rú ko.

¹² Dì ásà dhi, àmi, bhù ì dhya adrèbhá adrélé àmi lé dhi ìbe ní ì, mí kàdré lenzélé wà!
Dì, àmi, bvò ì yìandre be ní ì, kizà àmi kí ngá 'i, Dzàborò dré síle àmi véna dhi sè!
Akódhi ga kombà sè bí, dré nìle tàle dhi, áyi lókyá tsà dhi be dhi sè.»

¹³ Ní máláwú gú nda kònò, à abhé tá ì bvò dri dre dhi, dré ngàzo adrélé tòkò mváagó ùlepi nda ní ladró. ¹⁴ Dì, kúpú rí gírì kàdrì àdhyá kí fèzo tòkò nda dré, kóngaró kuru sè ìle duku na, àrà ledélé ì dré dhi na, à kòsuró akódhi rú vwàvwà ro ní máláwú gú dhi rúké kóná na tàlì sè. ¹⁵ Gò ní máláwú gú nda dré yí adhízó ì sílèsè atsálé yìandre adrélépi díle dhi ró, yìandre nda kòdoró tòkò nda pfulé dràle be dhi bvò. ¹⁶ Dì, bvò dré ìna tòkò nda ní ledézó gò, ru lanzízó yìandre ní máláwú gú dhi dré tá adhlé ì sílèsè nda ní mvu. ¹⁷ Dì ní máláwú gú nda ní togó dré aswázó lavúlé tòkò nda rú gò, dré lízo àdzú bhu tòkò nda ní ànzì àruka títi dhi ìbe. Áyi nda ì mónnyá adrèbhá Gíká ní tòlì kí ka'í 'òle, adrèbhá kpà tròle tà bàti Yésu dré tadhálé dhi rú dhi 'i.

¹⁸ Dì ní máláwú gú nda dré áyi totózó adrélé yìandre míle.

13

Kà'wá àtrá apfòlepi yìandre lèsè dhi

¹ Amvolásà dhi, má dré kà'wá àtrá àlo dhi ní nòzo adrèrà'a apfòle yìandre lèsè. Akódhi nda tá ko'yá ìbe mudrì, ìndì drì ìbe nzi-drì-rì. Akódhi ní ko'yá àlo àlo títi nda ì dri dhi, kúlá tá be. Akódhi ní drì àlo àlo títi nda ì drìsè dhi, à tsìsì tá rú adrézó Gíká ní lodhá tìni. ² Kà'wá àtrá má dré nòle nda sù tá kàlagí tìni. Dì, akódhi ní pá tá ìna ùrusé àdhyá tìni, ìndì akódhi ní ti tá kàmì àdhyá tìni.* Dì ní máláwú gú dhi dré áyi rìnyí fèzo akódhi dré, áyi lírìrà adrézó òpì nya dhi be, ìndì rìnyí kàdrì adrézó òpì nya dhi be. ³ Sù tá ngóro à abági tá kà'wá àtrá nda ní drì kí àlo kítswázó tá akódhi ní pfu dràle dhi tìni ká. Dì, lázi nda dré ìna dzazo. Mónnyá títi bvò dri dhi kí líndrì dré gázo tà nda sè gò, ì dré ngàzo adrélé kà'wá àtrá nda ní lebé. ⁴ Ì adré tá ní máláwú gú dhi ní líndrì bha, dré rìnyí fèle kà'wá àtrá nda dré dhi sè. Ì adré tá kpà kà'wá àtrá nda ní líndrì bha, adrézó líziá dhi: «Ádhi sù ngóro kà'wá àtrá kòdhi tìni ní? Adhi ní kítswá àdzú bhu akódhi be bwà dhi ní?»

⁵ Gò látì fèzo kà'wá àtrá nda dré adrézó áyi afà, adrézó kpà Gíká ní lodhá. Rìnyí fèzo kpà akódhi dré adrézó tà 'o mbá nyadhi-rì-drì-rì. ⁶ Dì dré ti nzizo adrézó Gíká ní lodhá, adrézó akódhi ní rú ta kònzi, akódhi ní adrèrà ìbe, ìndì dhya adrèbhá adrélé bhù na dhi ìbe. ⁷ Dì rìnyí fèzo akódhi dré àdzú bhùzo mónnyá lólo Gíká àdhyá ìbe gò, áyi kí lavúzó. Rìnyí fèzo kpà akódhi dré adrézó sùrú títi ì drìle, mónnyá títi ì drìle, ti títi ì drìle, ìndì bvò títi ì drìle.

⁸ Dì mónnyá títi bvò àdhyá kí kà'wá àtrá nda ní líndrì bha. Áyi nda ì, mónnyá títi áyi kí rú tsìzo búkú lídrì àdhyá na ko kídhólé bvò ní bhàma lèsè dhi 'i. Búkú nda, Kábilígyà Mv́a pfulé dràle dhi àdhyá 'i.

⁹ Dhya bíbhálé ìbe tà yìzo dhi kòyi.

¹⁰ Dhya ángùdhi zìle bhèle bádzó na dhi, a ní lí bádzó na.

Dhya ángùdhi zìle pfulé dràle sápi sè dhi, a ní dra sápi sè.

Adré dì léá dhi, mónnyá lólo Gíká àdhyá ì kàdré togó tsi, adrézó tròle àyi kí tà ka'ika'í rú.

Kà'wá àtrá apfòlepi bvò lèsè dhi

¹¹ Gò má dré kà'wá àtrá àzya nòzo adrèrà'a apfòle bvò lèsè. Akódhi nda tá ko'yá ìbe rí kábilígyà ànzì kya tìni. Dì, akódhi ní kúlí tá ngóro ní máláwú gú àdhyá tìni. ¹² Akódhi tá rìnyí wáyi kà'wá àtrá ní àlo àdhyá ìbe, adrézó tà 'o akódhi kandrá. Adré tá mónnyá

‡ 12:14 12:14 Gíká ní Kúlí tsìle Gíríkì ti sè dhi adré tàà kònwa dhi «lókyá, lókyá vèsè be rì, ìndì lókyá ní tàlì sè». Kòdhi adré léá tàle dhi «kóná na tàlì sè». A kònò 12:6. A kònò kpà Dányélé 7:25; 12:7. * 13:2 13:2 «Ùrusè» kòndhi kà'wá àtrá ágá, adrélépi pá ìbe kàmì àdhyá tìni dhi 'i.

títí bvò dri dhi ki 'o ledhéle kà'wá àtrá ni àlo làzì dzàlepi nda kandrá, adréle akódhi ni lindrì bha. ¹³ Adré tá kpá tà kàdrì lindrìgá ró dhi ki 'o, adrézó ndindì àtsí 'o adhéle bhù lésè bvò dri mónnyá títí dhi i mi. ¹⁴ Tà lindrìgá ró fèle dré adréle 'òle kà'wá àtrá ni àlo kandrá nda i sè dhi, adré tá mónnyá títí bvò àdhyá ki lítí. Dré tázoo àyi dré dhi, ì kòledé kà'wá àtrá abágìle sápi sè gò gòle adréle nda ni lindrì, ì kàdréro lindrì fe drá be dhi bvò. ¹⁵ Gò dré rinyí kisúzó lídrì fèzo kà'wá àtrá ni àlo ni lindrì nda dré, kòkitswáró kúlí tá, ìndì kò'oró mónnyá títí lindrì febhá kà'wá lindrì nda dré ko dhi i todràle. ¹⁶ Kà'wá àtrá ni rì nda dré kpá mónnyá títí dhi ki 'òzo àngì lwa àyi ki dríagó i 'àsè, kó ngalè àyi ki kàndrágá i 'àsè, tágba ì kàdré tá móndí tàko 'i yà, móndí kàdrì 'i yà, móndí lemerè ro dhi 'i yà, móndí ngábhá ro dhi 'i yà, mārābā 'i yà, kó ngalè móndí mārābā ro ko dhi 'i yà dhi. ¹⁷ Dì dhyá àlo kitswá tá ngá gí ìndì ngá lagí bwá ko, kàdré àngì nda ìbe í rú ko dhi. Àngì nda tá kà'wá àtrá nda ni rú 'i, ìndì akódhi ni rú ni nómbisá 'i.

¹⁸ Kòdhi tògyá 'i. Lè dhyá adrélépi tògyá ìbe dhi kòndá kà'wá àtrá nda ni nómbisá ni àndu nìle. Tàko ko, nómbisá nda móndí kya 'i. Akódhi ni nómbisá nda, kámá-nzi-drì-àlo-drì-nyadhì-na-drì-nzi-drì-àlo.†

14

Kábiligya Mv́a i mónnyá lízólizo Giká dré apálé dhi ìbe dhi

¹ Amvolásá dhi, má dré Kábiligya Mv́a ni nòzo adrerá'a àyi totó kóngó Siyóná àdhyá drìna. Tùmání akódhi be dhi, mónnyá ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhì-rì-drì-su, akódhi ni rú tisizo Atá ni àdhyá be àyi ki kàndrágá i 'àsè dhi i tá be.* ² Gò má dré kpòrò adrélépi apfòle bhù lésè dhi ni yìzo adrerá'a ndròle ngóro kòlyá kàdrì dhi ni ndròma tìni, ìndì bhù ni tadima tìni. Kpòrò má dré yìle nda tá kpá ngóro kùdhi bí adréle tswàle dhi i tìni. ³ Dì mónnyá lízólizo nda i adré tá longó tídhí dhi ni ngo Giká ni lírírà òpì àdhyá kandrá, ngá su lídrì ro dhi i kandrá, ìndì bhágo i kandrá. Dhyá àlo kitswá tá longó nda ni ni ngòle bwá ko, kàdré ngbà 'i mónnyá ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhì-rì-drì-su Giká dré apálé bvò lésè nda 'i ko dhi. ⁴ Àyi nda i, mónnyá àyi ki kizábhá tòkó ìbe ko, di àyi ki líkìbhá adréle lólo Giká dré dhi 'i. I adré Kábiligya Mv́a ni lebè àrà títí dré adrézó líle dhi i 'àsè. A apá àyi mónnyá títí dhi i kòfalésè, fèle ngádrì ro Giká dré ìndì Kábiligya Mv́a dré. ⁵ Àyi kìnzó àko àyi tí, ìndì tà kònzi àko àyi rú.

Angélo na dhi i

⁶ Gò má dré ángélo àzya nòzo adrerá'a ngàle kuru sè. Akódhi nda tá Rúbí Tani adrélépi kóná vèsè kòlyá dhi ìbe, kitswálé longólé mónnyá títí bvò dri dhi i dré, àyi angábhá bvò títí i lésè, sùrú títí i lésè, tí títí i lésè, ìndì mónnyá títí i lésè dhi i dré. ⁷ Adré tá loyóá kúlí 'u'ù sè dhi: «Mì kòro Giká, akódhi ni rú bházo kùle wá! Tàko ko, lókyá dré dra mónnyá títí dhi ki tàbvò tázoo dhi kitswá dre. Mì kòtiti àmi ki kòrókò dhyá bhù ki bhàlepi, bvò be, yìandre be, ìndì yì kidrì ìbe dhi kandrá, akódhi ni lindrì bházo!»

⁸ Gò ángélo ni rì dré lízo àlo ni vèsè, adréle loyóába dhi: «Akódhi dhe dre! Bàbìloná, bhàandre kàdrì dhe dre! Akódhi fè vinò àyi ndòtò tà àdhyá sùrú títí bvò dri dhi i dré mvùle gò, vinò nda dré àyi ki tsizo!»

⁹ Gò ángélo ni na dré lízo àyi rì nda i vèsè, adréle loyóába kúlí 'u'ù sè dhi: «Mónnyá títí adrébhá lindrì fe kà'wá àtrá dré ìndì lindrì ni dré, ìndì àngì ni ni 'obhá lwàle àyi ki kàndrágá i 'àsè yà, kó ngalè àyi drígá yà dhi, ¹⁰ àyi nda ki vinò Giká ni kombà àdhyá ni mvu! Giká dà vinò nda tsèrèlè kópò àyi kombà àdhyá na. A ni àyi ki rùbhá ki 'o aswálé àtsi na ìndì bàrùtí na, ángélo lólo dhi i kandrá ìndì Kábiligya Mv́a kandrá. ¹¹ Dì àtsíkà àyi ki rùbháaswa nda àdhyá ni mba kurú na kóná vèsè kòlyá. I kitswá lovolé kítu sè yà, kó ngalè ngátsi sè yà dhi ko. Tàko ko, ì fè lindrì kà'wá àtrá dré ìndì lindrì ni dré, rú ni ni àngì 'òzo lwàle àyi rú.»

¹² Adré di léá dhi, mónnyá lólo Giká àdhyá ì kàdré togó tsi. Àyi nda i mónnyá adrébhá Giká ni tòli ki ka'í 'òle, adrébhá kpá tròle Yésu ni ka'ima rú dhi 'i.

¹³ Gò má dré kúlí apfòlepi bhù lésè dhi ni yìzo taa dhi: «Mí tisi kònini: Kidhólé nyànómvá dhi, kólénzè ni adré mónnyá títí Mírì Yésu ni ka'ìbhá gò ì dré todrázo dhi i dré!» Dì Tirí Lólo dré tázoo dhi: «Àyíya, kònini! I ni lovo ázi ì dré 'òle landèzo dhi i sè. Tàko ko, tà dóro ì dré 'òle dhi ki lí àyi vèsè.»

A akóná lànyá bvò àdhyá

¹⁴ Amvolásá dhi, má dré ndùrùku àlo kemve dhi ni nòzo. Dì dhyá làsú be móndí ni mvá tìni dhi lírì tá ndùrùku nda dri.† Akódhi nda tá kúlá óró sè dhi ìbe í dri, ìndì

† 13:18 13:18 «Kámá-nzi-drì-àlo-drì-nyadhì-na-drì-nzi-drì-àlo» kònìdhi: 666. * 14:1 14:1 «Ngùlù-kámá-àlo-drì-nyadhì-rì-drì-su» kònìdhi: 144.000. A kònò 7:3-4. † 14:14 14:14 A kònò 1:13; Dànyèlé 7:13.

méngerè litsi ìbe í drígá. ¹⁵ Gò ángéló àzya dré apfòzo tépelò lésè, yòá kúlí 'u'ù sè dhya adrélépi lírílé ndürüku dri nda dré dhi: «Mí do méngerè mína ngá lwázo. Tàko ko, lánýá bvò àdhyá ka dre, ìndì lókyá lánýá akónàzo dhi kitswá dre.» ¹⁶ Dì dhya adrélépi lírílé ndürüku dri nda dré ngázo áyi méngerè do, ngá wáyi bvò àdhyá ki lwázo vésè àlo gò, lánýá nda ni akónàzo.

¹⁷ Gò ángéló àzya dré kpá apfòzo tépelò bhù na dhi lésè. Akódhi nda tá kókpá méngerè litsi ìbe í drígá. ¹⁸ Gò ángéló àzya dré apfòzo àlètári lágásè. Akódhi nda tá rinyí ìbe adrézó àlètári ni àtsí líkí. ¹⁹ Dì dré yòzoá kúlí 'u'ù sè ángéló adrélépi méngerè litsi ìbe í drígá nda dré dhi: «Mí do méngerè litsi mína, vínò lò'wa bvò àdhyá ki lokózó. Tàko ko, vínò lò'wa nda ì ka dre.» ¹⁹ Dì ángéló nda dré ngázo áyi méngerè do, vínò lò'wa wáyi bvò àdhyá ki lwázo vésè àlo gò, lokózóá dàle àrà kàdrì vínò lò'wa ki zwázo dhi na, àrà Gíká ni kombà àdhyá na. ²⁰ Dì à dré vínò lò'wa nda ki atózó zwàle àrà nda na, bhàandre ni kivi na. Gò kàri dré apfòzo adìle àrà nda lésè lìle tsàle ànyànyàni kílóméterè kámá-na gò, táli ni dré alúzo tsàle byá dòngí ki ti na. ^S

15

Ángéló nzi-dri-rì kizà kàdrì nzi-dri-rì dhi ìbe dhi i

¹ Amvolàsà dhi, má dré tà àzya kàdrì líndrìga ró dhi ni nòzo bhù na. Má nò ángéló nzi-dri-rì adrèbhá kizà kàdrì nzi-dri-rì dhi ìbe dhi i. Kizà nda i tá kizà kàdrì kùdù dhi 'i. Tàko ko, Gíká ni kombà ni akí áyi sè. ² Gò má dré yìandre amulé àtsi be adrélépi lagulé tálátàlè tñi dhi ni nòzo. Dì yìandre nda dri dhi, mónýá títi kà'wá àtrá ni lavúbhá, líndrì ni be, ìndì rú ni ni nómbsà be dhi ì totó tá áyi. Áyi nda i tá kùdhí Gíká dré tá fèle áyi dré dhi ìbe áyi drígá. ³ Yì adré tá longó Gíká ni mārábà Mósè àdhyá ni ngo, Kábilígya Mvā àdhyá be, adrézó taa dhi:

«Mírì Gíká rinyí líyí ro ni,
tà títi mí dré 'òle dhi ì kàdrì ìndì líndrìga ró.

Opí kàdrì sùrú títi dhi ì drìle ni,
ámì láti títi dhi ì gyágya ìndì bàti.

⁴ Mírì, àdhi ni kitswá ámi ro ko dhi ni?
Adhi ni kitswá ámi rú bha kùle ko dhi ni?

Tàko ko, mi lólo kalóma.

Sùrú títi dhi ki alì áyi ki kórókó títi mí kandrà, ámi líndrì bhàzo.

Angyá ko, mí tadhá tà gyágya títi mí dré 'òle dhi ì áyi dré nòle dre.»*

⁵ Amvolàsà dhi, má dré nòzoá dhi, à nzi láti tépelò bhù na dhi àdhyá. Tépelò nda na dhi, tàbèrènakóló adrélépi Gíká ni adrema ni tà tadhá dhi tá be. ⁶ Dì ángéló nzi-dri-rì kizà kàdrì nzi-dri-rì dhi ìbe nda ì dré apfòzo tépelò nda lésè. Yì asó tá áyi rú kítá ledélé lénè sè kemve lagulagu ró dhi i. Yì drò tà áyi ki agá ì bā ledélé órò sè dhi ì sè. ⁷ Gò ngá su lídrì ro dhi ki àlo dré kópò nzi-dri-rì ledélé órò sè dhi ki tefèzo ángéló nda ì dré àlo àlo. Kópò nda ì ga tá kombà Gíká adrélépi lídrì ìbe kóná vésè kólyá dhi àdhyá sè bíbi. ⁸ Gò àtsiká Gíká ni milanzilanzì àdhyá rinyí ni àdhyá be dhi dré sàzo tépelò nda léna. Dì dhya àlo kitswá tá file tépelò nda na bwà ko, tsàle lókyá ángéló nzi-dri-rì nda ì dré kizà kàdrì nzi-dri-rì dhi ki kuturà'a bvò dri akílè títi dhi 'á.

16

Kópò nzi-dri-rì gabhá kombà Gíká àdhyá sè bíbi dhi i

¹ Gò má dré kúlí 'u'ù apfòlepi tépelò lésè dhi ni yìzo taa ángéló nzi-dri-rì nda ì dré dhi: «Mì lí kombà Gíká àdhyá kópò nzi-dri-rì dhi ì lé dhi ki kutú bvò dri!»

² Dì ángéló ni àlo dré lízo ngá áyi kópò le dhi ni kutú bvò dri. Dì làzi kònzì aswá kyákya dhi ì dré mónýá títi adrèbhá tá àngí kà'wá àtrá àdhyá ìbe áyi rú, adrèbhá kpá líndrì fe akódhi ni líndrì dré dhi ki 'òzo lavulé.

³ Gò ángéló ni rì dré lízo ngá áyi kópò le dhi ni kutú yìandre na. Dì yìandre nda dré ru ladzázó atsálé kàri ró, ngóro móndí dràlepi dhi ni kàri tñi. Dì ngá títi lídrì ro yìandre nda lé dhi ì dré todràzo.

⁴ Gò ángéló ni na dré lízo ngá áyi kópò le dhi ni kutú yìandre adrèbhá díle dhi ì 'ásè, ìndì yì kidrì ì 'ásè. Dì yì títi nda ì dré ru ladzázó atsálé kàri ró. ⁵ Gò má dré ángéló adrélépi rinyí ìbe yìandre títi ì drìle dhi ni yìzo adrèrà'a taa dhi:

«Mì, Dhya lólo adrélépi be ìndì adrélépi tá be kíno lésè ni,
tàbvò mí dré tàle kòdhi ì gyágya.

‡ 14:18 14:18 A kòno Tà tadhále dhi ì 8:3-5.

§ 14:20 14:20 A kòno Esáyá 63:1-6; Ngòma 1:15.

* 15:4 15:4 A kòno Yèrèmíyá 10:7; Longó ì 86:9.

⁶ Tàko ko, mónnyá bvò ãdhya ì kutú tá ámi mónnyá lólo dhi ki kàrí, pròfètà kya be. Dì nyànómvá dhi, mí fè àyi dré kàrí mvùle dhi kòdhya, ngóro dré kitswálé àyi sè dhi tìni.»

⁷ Gò má dré kúlí apfòlepi àlètàrí lèsè dhi ni yìzo tàá dhi:

«Àyiya, Mírì Gíká rìnyí líyí ro ni, tàbvò mí dré tàle dhi ì bàti ìndì gyágya!»

⁸ Gò ángéló ni su dré lizo ngá àyi kópò le dhi ni kutú kítú mi. Dì kítú nda dré rìnyí kisúzó kitswázó móndí ki ndrì àyi átsí sè. ⁹ Dì átsí kàdrì kítú ãdhya nda dré mónnyá títi dhi ki ndrìzo gò, ì dré Gíká adrélèpi rìnyí íbe kizà nda ì drìle dhi ni rú lodházó. Dì, ì ladzá tá àyikya àyi ki togó Gíká ni lindrì bhàzo dhi ko.

¹⁰ Gò ángéló ni nzi dré lizo ngá àyi kópò le dhi ni kutú kà'wá àtrá ni lirìrà òpì ãdhya dri. Dì akódhi ni òpì dré atszáo tìnimvá ro. Gò mónnyá bvò ãdhya ì dré adrézó àyi ki làdra títsí ngáaswa dré. ¹¹ Gò ì dré Gíká bhù na dhi ni lodházó àyi ki ngáaswa dré ìndì lázi àyi rú dhi ì dré. Dì, ì ladzá tá àyikya àyi ki togó tá kònzì ì dré tá 'òle dhi ki tá sè ko.

¹² Gò ángéló ni nzi-drì-àlo dré lizo ngá àyi kópò le dhi ni kutú yìandre gú adrélèpi díle rú be Yùfùràtè dhi na. Dì yìandre nda dré sèzo akilé títi, láti kàdréro ngbo ópì kàdrì adrèbhá tá 'òle angalé kítú dré apfòrà lèsè dhi ì dré be dhi bvò. ¹³ Gò má dré tírì kònzì na làsú be kòtrátrá tìni dhi ki nòzo apfòrà'a ni máláwú gú dhi silèsè, kà'wá àtrá silèsè, ìndì pròfètà kìnzó ro dhi silèsè.* ¹⁴ Àyi nda ì, tírì kònzì adrèbhá tá lindrìga ró dhi ki 'o dhi 'i. Ì adrè líle ópì kàdrì bvò wáyi 'àsè dhi ki kimó kitswálé àdzú bhu kítú kàdrì Gíká rìnyí líyí ãdhya tú.

¹⁵ «Mì yi rè ká! Má ni atszá ngbò ró kùgú tìni! Kólénzè ni adrè dhya dra adrélèpi tàmgà dri, adrélèpi àyi kítá ki líkì, kòlìro bvólíli ro ko, à kònòro akódhi ni kanyò ko dhi dré.»

¹⁶ Gò tírì kònzì nda ì dré ópì kàdrì bvò ãdhya ki kimózo àyi ki sòdá íbe, àrà rú zìle Ebèrè ti sè Aràmàgèdò dhi na.

¹⁷ Gò ángéló ni nzi-drì-rì dré lizo ngá àyi kópò le dhi ni kutú lyá na. Dì kúlí 'u'ù dhi dré apfòzo tépelò lèsè, ìndì lirìrà òpì ãdhya lèsè, tàá dhi: «Tá títi dhi ì 'o ru kitswálé dre!» ¹⁸ Dì bhù dré ngàzo adrélé lagulé, kpòro dré adrézó ndròle, bhù dré adrézó tadilé gò, kàdikàdi kàdrì dhi dré bvò kosézó rìnyí sè. Kàdikàdi kàdrì làsú be kònzì dhi atszá tá bvò dri tàdzì rè ko, kìdhólé lókyá móndí ki bhàzo dhi sè, atszálé lókyá nda 'á. ¹⁹ Dì bhàandre kàdrì dhi dré lanjózo ru lanzi 'a be na gò, bhàandre sùrú títi bvò dri dhi kya ì dré arizò nyinyi. Dì Gíká tívi tá tàkònzì Bàbilónà kàdrì ãdhya ì ko. Fè bhàandre nda dré kópò gàlepi vìnò àyi kòmbá kàdrì ãdhya sè dhi mvùle. ²⁰ Kàdikàdi nda sè dhi, tìrù títi dhi ì dré lapázó gò, à dré gòzo vélé kóngó ki no ko. ²¹ Gò fí andre dré adàzo bhù lèsè móndí ì dri. Lò'wa àlo àlo títi nda ì lanzi tá ànyìanyi kilò nyadhi-rì-drì-nzi. Dì mónnyá bvò ãdhya ì dré Gíká ni lodházó, kizà ì dré tá adrélé nyàle fì nda sè dhi sè. Tàko ko, kizà nda tá kàdrì lavulé.

17

Tòkò zàràbhù ì kà'wá àtrá be dhi

¹ Gò ángéló nzi-drì-rì adrèbhá tá kópò nzi-drì-rì dhi íbe nda ki àlo dré alìzo tàá má dré dhi: «Mí allì, má kòtadháro mí dré ngalé à ni tà ño tòkò zàràbhù kàdrì adrélèpi lirìlé yìandre bí dhi ì drìsè dhi dri ngíni ya dhi. ² Ópì kàdrì bvò ãdhya ì fè tá àyi adrélé ndòtò tà 'o tòkò nda be. Mónnyá bvò ãdhya ì mvu tá vìnò akódhi ni ndòtò tà ãdhya gò, vìnò nda dré àyi ki tsìzo.»*

³ Gò ángéló nda dré àma dòzo Tírì Lólo ni rìnyí sè lizo má be duku na. Kònàle dhi, má dré tòkò àlo dhi ni nòzo adrèrà'a lirìlé kà'wá àtrá kika dhi dri. Kà'wá àtrá nda tá drì íbe nzi-drì-rì, ìndì ko'yá íbe mudrì. Akódhi rúsè wáyi dhi, à tìsì tá rú adrézó Gíká ni lodhá dhi ì. ⁴ Tòkò nda asó tá ì rú kítá làgì kyàkyà kika ryarya dhi ì, àyi 'òzo avélé óró sè, kírà làgì kyàkyà dhi ì sè, ìndì màyikà rú be pèrelé dhi ì sè. Ru tá ì drìgá kópò ledélé óró sè, gàlepi tà wáyá adrélé gàle gàgà dhi ì sè bí, ìndì àyi ndòtò tà sè bí dhi. ⁵ Akódhi ni kàndràgá 'á dhi, à tìsì tá rú àndu ni ni zùzo dhi. Rú nda tá rú kòndhi 'i: «Bàbilónà kàdrì, tòkò zàràbhù ki andre, ìndì tà wáyá bvò ãdhya adrélé gàle gàgà dhi ki andre.» ⁶ Dì má dré nòzoá dhi, tòkò nda mvu tá mónnyá lólo Gíká ãdhya ki kàrí gò, kàrí nda dré akódhi ni tsìzo. Àyi nda ì tá mónnyá Yésu ni tá longóbhá gò àyi ki tupfúzo todràle dhi 'i. Má kònò tòkò nda dre dhi, àma lindrì dré gàzo bhwàbhwa.

* **16:13** 16:13 «Pròfètà kìnzó ro» kòndhi, kà'wá àtrá àzaya apfòlepi bvò lèsè, tà ni ni tàzo 13:11-15 na dhi 'i. A kònò kpà 19:20; 20:10. * **17:2** 17:2 A kònò Yèrèmíyà 51:7, 13; Esáyà 23:17.

⁷ Gò ángéló nda dré tázóá má dré dhi: «Ámi líndrí ga àdho tà sè? Má ni tòkó kòdhi ni tà lúzu ró dhi ni àndu ngi mí dré, túmání kà'wá àtrá adrélépi akódhi ni todó, adrélépi dri íbe nzi-dri-rí ìndi ko'yá íbe mudrí dhi àdhya be. ⁸ Kà'wá àtrá mí dré nòle nda tá kínó be, di nyànomvá dhi, akódhi yókódhó. Dì, a ni dra go apfòle bhú kùdù àko dhi lésè gò, ìle dràdrà kisú. Mòndyá títi bvò àdhya, àyi ki rú tsizo búkú lídrí àdhya na ko kidhólé bvò ni bhàma lésè dhi ki líndrí ki ga bhwàbhwa, lókyá ì dré dra kà'wá àtrá nda ni nòzo dhi 'á. Tàko ko, akódhi nda tá kínó be gò, adrélé nyànomvá yókódhó. Dì a ni dra go apfòle.

⁹ Lè à kàdré tògyá íbe kitswázó tà kòni ki àndu ni. Kà'wá àtrá ni dri nzi-dri-rí nda i, kóngó nzi-dri-rí tòkó nda dré adrézó lírílé driásà dhi 'i. Dri nda i kókpà ópí kàdrí nzi-dri-rí dhi 'i. ¹⁰ Ayi nda i kòfalé dhi, ópí nzi dhi ki tà akí dre. Ópí ni nzi-dri-àlo adré ina òpí nya nyànomvá. Ópí ni nzi-dri-rí atsa ré ko. Dì, lókyá dré dra atsázó dhi sè dhi, a ni ngbà 'í òpí nya lókyá tsà sè. ¹¹ Kà'wá àtrá adrélépi tá kínó be gò, adrélé nyànomvá yó nda ina ópí ni nzi-dri-na 'i. Akódhi ayi nzi-dri-rí nda ki àlo 'i. Dì a ni lí dràdrà kisú.

¹² Ko'yá mudrí mí dré nòle nda i, ópí kàdrí mudrí kidhóbhá rè òpí nya ko dhi 'i. Dì, ì ni àyikya rìnyí kisú kitswázó òpí nya kà'wá àtrá nda be ngbà 'í sàà àlo. ¹³ Ì ni ru yi togó àlo sè, àyi ki rìnyí adrézó òpí nya dhi ni fèzo wáyi kà'wá àtrá nda drígá. ¹⁴ Dì ì ni àdzú bhu Kábilígyà Mvá be gò, Kábilígyà Mvá nda dré àyi ki lavúzó. Tàko ko, akódhi míri ki Mírí 'i, ìndi ópí ki Ópí 'i. Akódhi nda túmání akódhi ni lebèbhá dré zìle, dré azilé, ìndi dré kitswálé ka'ìle dhi íbe dhi ki àyi nda ki lavú.»

¹⁵ Ángéló nda gò tàá má dré dhi: «Yíandre bí mí dré tòkó zàràbhù ni nòzo adrérà'a lírílé driásà nda i, mómí lízólizo angábhá mómíyá títi ì lésè, sùrú títi ì lésè, ìndi ti títi ì lésè dhi 'i. ¹⁶ Kà'wá àtrá ì ko'yá mudrí ni íbe mí dré nòle dhi ki togó kònzì bha tòkó zàràbhù nda rú. Ì ni akódhi ni ngá topá drígásá títi, akódhi ni tayízó bvólíli ro. Ì ni akódhi ni zà nya gò, akódhi ni zàzo vèle àtsí sè. ¹⁷ Tàko ko, Giká ni lovó bha àyi ki togó na, ì kò'oró tà dré kisule 'òle kínó lésè dhi be dhi bvò. Ì ni ru yi togó àlo sè, àyi ki rìnyí adrézó òpí nya dhi ni fèzo kà'wá àtrá nda drígá, tsàle lókyá tà Giká dré tàle dhi ì dré dra ru 'òzo kitswálé títi dhi 'á. ¹⁸ Tòkó zàràbhù mí dré nòle nda, bhàandre kàdrí adrélépi òpí nya ópí kàdrí bvò àdhya ì dri dhi 'i.»

18

Bhàandre Babilóna àdhya ni dhema

¹ Amvolásà dhi, má dré ángéló àzya nòzo adrérà'a asilé bhù lésè. Akódhi nda tá rìnyí íbe kàdrí. Lagulagu ni adré tá ngá kazá bvò drìsè títi. ² Gò dré yòzoá kúlí 'u'ù sè dhi:

«Dhe dre! Babilóna kàdrí dhe dre!

Bhàandre nda atsa véle bhà tíri kònzì kya ró.

Atsa kpà àrà tíri kònzì ì dré adrézó àyi ki zu lána dhi ró,

ìndi àrà àrí títi ìndi kà'wá títi ndi ró adrélé gàle gàgà dhi ì dré adrézó àyi ki zu lána dhi ró.

³ Tàko ko, sùrú títi bvò dri dhi ì mvu tá vínò akódhi ni ndòtò tà àdhya gò, vínò nda dré àyi ki tsizo.

Ópí kàdrí bvò àdhya ì fè tá àyi ndòtò tà 'o túmání akódhi be.

Ngá lagíbhá bvò àdhya ì atsa tá ngábhá kàdrí ì ró akódhi ni ngá làgí kyàkyà zyandre ró dhi ì sè.»

⁴ Gò má dré kúlí àzya apfòlepi bhù lésè dhi ni yizo tàá dhi:

«Áma mómíyá ì, mì kàpfo bhàandre nda lésè,

mì kò'oró tàkònzì túmání akódhi be ko,

mì kònyaró kpà kizà kàdrí dré dra nyàle dhi ì ko.*

⁵ Tàko ko, akódhi ni tàkònzì ì ga bvò na bí atsalé byá bhù 'a gò,

tà kònzì dré 'òle dhi ì dré agázó Giká léna.†

⁶ Dì mì kòlogó tà akódhi dré tà dré 'òle dhi ì tí.

Mì kòlogó drá tà dré 'òle dhi ki vúdri vèsè be rì.

Mì kòdà akódhi ni kópó na ngá kònzì dré dàle mómí áruka ì dré dhi vèsè be rì.‡

⁷ Mì kòfè akódhi dré ngáaswa ì kizà be,

ngóro dré rúku fèle ngá làgí kyàkyà dhi be àyi tàndi dré dhi tíni.

Akódhi adré kisúá àyi togó na dhi: «Má adré lírílé kònwá ópí kàdrí tòko ró.

Ma tàyítókó 'i ko. Má kitswá mána àwó ngo tàdzí ko.»§

* 18:4 18:4 A kòno Esáyá 48:20; Yèrémíyá 50:8; 51:6, 45. † 18:5 18:5 Kídhoma 18:20-21; Yèrémíyá 51:9. ‡ 18:6 18:6 Longó ì 137:8; Yèrémíyá 50:29. § 18:7 18:7 Esáyá 47:7-9.

⁸ Di àsá dhi, kizà kàdrì kòni ki atsá akódhi dri kítú àlo sè: dràdrà, tongotongo ìndì kàràbhò.

A ni akódhi ni za vèlè àtsí sè, àngyá ko, Mírì Giká adrélépi akódhi ni tàbvò ta rinyi ró.»

⁹ Ópí kàdrì bvò àdhya àyi ki febhá ndòtò tà 'o akódhi be ìndì ngá làgí kyàkyà ki kisú akódhi be dhi ì kònò akódhi ni vevè ni àtsíkà dre dhi, ì ni àwó ngo, adrézó tongolé akódhi ni tà sè. ¹⁰ Ì ni àyi ki totó lará ro tirì dré, ìndì akódhi ni ngáaswa dré, adrélé tää dhi:

«Kizà! Kizà àmi ngá 'i, mi Babilónà, bhàandre kàdrì ìndì rinyi ró ni! Tàko ko, à nò tà mí dri, àkò sàà àlo akí rè ko dhi 'á!»

¹¹ Ngá lagíbhá bvò àdhya ki kpà àwó ngo, adrézó tongolé akódhi ni tà sè. Tàko ko, dhya kitswálepí gòlè àyi ki ngá gí dhi véle yókódhó. ¹² A gí tá àyi nda ì drígàsè: órò, àrezá, kírà làgí kyàkyà dhi ì, màyikà rú be pérelè dhi ì, kítá ledélé lénè sè ìndì sòwá sè dhi ì, kítá làgí kyàkyà kika ìndì kika ryarya dhi ì, fa twátwa tädzi be dóro dhi ì, ngá twátwa ledélé lèwá sí sè dhi ì, fa làgí kyàkyà dhi ì, ngá ledélé bórónzè sè, aya sè, ìndì kírà rú be màreberè dhi sè dhi ì, ¹³ kánèlè, màlási twátwa tädzi be dóro dhi ì, màlási ledélé mirè sè dhi, béndélé, vínò, òlívè dò, ngánò fòndro, ngánò lò'wa, tí ì, kábilígyà ì, dòngé ì, tamàmbirì dòngì ì dré adrélé sèlè dhi ì, tsàlè ndìndì màràbà ì, àyi ki lídrì ìbe.

¹⁴ Àyi nda ki tää dhi: «Ngá títi mí dré tá lovó ni ki bhàzo dhi ì lapá mí drígàsè dre. Àmi ngá títi làgí kyàkyà avébhá tò dhi ì akí mí rúsè dre. Mí kitswá tädzi gòlè àyi ki kisú ko.»

¹⁵ Ngá lagíbhá atsábhá ngábhá kàdrì ì ró bhàandre nda sè dhi ki àyi ki totó lará ro tirì dré, ìndì akódhi ni ngáaswa dré. Ì ni àwó ngo, adrézó tongolé akódhi ni tà sè, ¹⁶ adrézó tää dhi:

«Kizà! Kizà bhàandre kàdrì ni ngá 'i!

Akódhi tosó tá ì rú kítá lénè sè dhi ì kítá làgí kyàkyà kika ìndì kika ryarya dhi ìbe, àyi 'òzo avélé órò sè, kírà làgí kyàkyà dhi ì sè, ìndì pérelè ì sè.

¹⁷ Di akódhi ni ngá títi zyandre ró nda ì akí drígàsá, àkò sàà àlo akí rè ko dhi 'á!»

Bwátú todóbhá ì, àyi ki kàdrì títi dhi ì, mónyá títi bwátú ì dré adrélé dòlè yìandre mìsè dhi ì, ìndì mónyá títi adrébhá ngá kisú yìandre ni tà sè dhi ìbe dhi ki àyi ki totó lará ro bhàandre nda rúsè. ¹⁸ Ì kònò akódhi ni vevè ni àtsíkà dre dhi, ì ni yóá dhi: «Bhàandre àzya kàdrì akódhi tíni dhi tädzi yókódhó!» ¹⁹ Ì ni tàpfulíndri lomvó todàlè àyi drìna, adrézó àwó ngo, adrézó tongolé, adrézó yóá dhi:

«Kizà! Kizà bhàandre kàdrì ni ngá 'i!

Mónyá títi bwátú todóbhá yìandre mìsè dhi ì atsá tá ngábhá kàdrì ì ró akódhi ni ngá zyandre ró dhi ì sè.

Di akódhi ni ngá akí títi, àkò sàà àlo akí rè ko dhi 'á!

²⁰ Àmi bhù na ni ì, mì kòlènzé tà atsálepí akódhi rú dhi sè wà!

Àmi, mónyá lólo Giká àdhya ì, àpóstolò ì pròfètá ìbe ni ì, mì kòlènzé wà!

Tàko ko, Giká tà akódhi ni tàbvò, tà kònzì dré 'òlè àmi rú dhi ki tà sè dre!»

²¹ Gò àngélò àlo rinyi ró dhi dré kírà gú lanzilepi kírà kàdrì adrézó ngá 'i dhi pí dhi ni dòzo bhèlè yìandre na gò, tàzoá dhi:

«Giká ni kókpá Babilónà, bhàandre kàdrì ni bhe rinyí sè kònìni gò, gòzo véle akódhi ni kisú tädzi ko.

²² A kitswá gòlè véle longó yi mí lèna tädzi ko,

gba kàdrè kùdhí sè yà, kúlí sè yà, firílí sè yà, kó ngalè gòkà sè yà dhi.

A kitswá gòlè véle àzì 'obhá twátwa dhi ki àlo kisú mí lèna tädzi ko.

A kitswá gòlè véle kírà adrézó ngá 'i dhi ni kpòrò yi mí lèna tädzi ko.

²³ Tàlà ni ngádra kitswá gòlè véle ngá kazá mí lèna tädzi ko.

A kitswá gòlè véle tòkó líyí ni kúlí yi tòkó àdhya be mí lèna tädzi ko.

Mónyá adrébhá tà ngá làgí mí lèna dhi ì tá mónyá kàdrìkàdrì bvò àdhya 'i.

Àmi kólé tà sè dhi, mì lití tá mína sùrú títi bvò dri dhi ì.

²⁴ A kisú tá kpà mí lèna pròfètá ki kàrì mónyá lólo kya be,

ìndì mónyá títi tupfulé todràlè bvò dri dhi kya be.»

19

Alélúyà!

¹ Àmvolàsá dhi, má dré kúlí 'u'u' móndí lìzólizo dhi kya tíni dhi ni yìzo bhù na adrèrà'a loyóá dhi:

«Alélúyà!

Tà adrézó móndí ki tidrí dhi, mìlanzilanzì, rinyí be dhi ì àma ki Giká àdhya 'i!

² Tàko ko, tàbvó dré adrélé tàle dhi i bàti ìndì gyägya!

Akódhi tà tòkó zàràbhù kàdrì mónnyá bvò àdhya ki kizálépi áyi ndòtò tà sè dhi ni tàbvó dre.

Zi kpà akódhi tí áyi màràbà ki kàri dré kutulé dhi ni tà dre.»

³ Gò ì dré gòzo yòà dhi:

«Alèlúyà!

Atsíká adrélépi apfòle akódhi vélèsè dhi adrè mbàle kurú na kóná vèsè kólyá!»

⁴ Gò bhàgo nyadhi-àlo-dri-su dhi i ngá su lídrì ro dhi íbe dhi, ì dré ledhézó áyi ki kórókó títi Gíká adrélépi lírìlé lírìrà òpi àdhya dri dhi kandrà, akódhi ni líndrì bhàzo, tàzoà dhi: «Kàdrè kònìni! Alèlúyà!»

⁵ Gò kùlì dré apfòzo lírìrà òpi àdhya lésè tàà dhi:

«Mì kàdrè àma ki Gíká ni rú bha kùle,

àmi, màràbà títi akódhi àdhya ró adrébhá akódhi ni ro ni i,

gba mì kàdrè móndí tàko 'i yà, kó ngalè móndí kàdrì 'i yà dhi!»

⁶ Gò má dré gòzo kùlì móndí lízólìzo dhi kya tìni dhi ni yi, ngóro kòlyá kàdrì dhi ni kpòro dré adrélé ndròle dhi tìni, ìndì bhù dré adrélé tadílè dhi tìni. Kùlì nda adrè tá tàà dhi:

«Alèlúyà!

Tàko ko, Mírì àma ki Gíká rìnyí líyí ro dhi adrè áyi òpi nya!

⁷ Mà kàdrè lenzélè lavulé, adrézó arí íbe wà!

Mà kàdrè mìlanzilanzì fe akódhi dré wà!

Angyá ko, lókyá Kábiligya Mvá dré dra lámó mòzo dhi kitswá dre.

Akódhi ni tòkó ledé kpà ì adrélé gànzi ró dhi dre.

⁸ A fè kpà drá kítá ledélè lénè sè kemve kpírìkpírì dhi dré asólè í rú dre.»

(Kítá ledélè lénè sè nda kòdhi adrè tà gyägya mónnyá lólo Gíká àdhya ì dré 'òle dhi ki tà tadhá.)

⁹ Gò ángéló nda dré tàzoá má dré dhi: «Mí kòtìsì kònìni: Kólénzè mónnyá títi azílè gwányá Kábiligya Mvá ni lámó àdhya lé dhi ì dré!» Gò tàà má dré dhi: «Kòdhi ì kùlì bàti Gíká àdhya 'i.»

¹⁰ Dì má dré dhèzo akódhi pá, kitswálè akódhi ni líndrì bha. Dì, dré ína tàzoá má dré dhi: «Mí 'o kònìni ko! Ma màràbà 'i ngóro mí tìni, ìndì àmi adrúpi adrébhá tròle tà bàti Yésu dré tadhálè dhi rú dhi ì tìni. Be ró dhi, mí kòbhà Gíká ni líndrì kòdhyà! Tàko ko, tà bàti Yésu dré tadhálè dhi ì adrè profétà ki kodzo Gíká ni kùlì longó dhi nì.»

Dhya adrélépi lírìlé dòngí kemve dhi dri dhi

¹¹ Gò má dré nòzoá dhi, bhù lanzi ru dre gò, dòngí kemve dhi dré apfòzo má kandrà. Dhya adrélépi lírìlé driá dhi ni rú «Dhya kitswálépi adrélé ka'ile togó wáyi sè dhi» ìndì «Dhya bàti». Adré tàbvó ta, adrézó kpà àdzú bhu tà gyägya sè. ¹² Akódhi ni mì adrè tá kòle rìnyí ró àtsí tìni. Akódhi tá kùlá íbe bí í dri. A tìsì tá akódhi rú, rú àndu ni ni nìzo ko dhi. Ngbà 'í akódhi ni tàndì nì nì. ¹³ Akódhi asó tá í rú kánzó kàri dré kutúzó rúá dhi. Akódhi ni rú «Gíká ni Kùlì». ¹⁴ Sòdá zyandre bhù àdhya ì lírì tá dòngí kemve dhi ì drìsè gò, ì dré adrézó líle akódhi vèsè. I tosó tá áyi rú kítá ledélè lénè sè kemve kpírìkpírì dhi ì. ¹⁵ Akódhi silèsè dhi, sápi lítsi dhi adrè tà apfòle, kòkitswáro sùrú títi bvò dri dhi ki togá àsà be dhi bvó. Akódhi ni òpi nya áyi dri kùtù aya ró adrélépi áyi rìnyí tadhá dhi sè.* A ni vínò lò'wa ki ató zwàle, àrà vínò lò'wa zwàzo, Gíká rìnyí líyí ro dhi ni kòmbà tadházó dhi na. ¹⁶ Akódhi ni kánzó nda rú, ìndì akódhi ni páandre rú dhi, à tìsì tá akódhi ni rú kòni ì: «Ópí ki Ópí, ìndì Mírì ki Mírì.»

¹⁷ Gò má dré ángéló àlo dhi ni nòzo adrerà'a áyi totó kítú mi. Akódhi nda dré yòzoá kùlì 'u'ù sè arí títi adrébhá ngàle kuru sè dhi ì dré dhi: «Mí alì ru kímó gwányá kàdrì Gíká àdhya lé, ¹⁸ kitswálè ópi kàdrì ki zà te, sòdá ki kàdrì kya íbe, sòdá kòmbá kya íbe, dòngí kya íbe, mónnyá lírìbhá áyi drìsè dhi kya íbe, ìndì mónnyá àruka títi màràbà ro, màràbà ro ko, móndí tàko ró, ìndì kàdrì ro dhi íbe.»

¹⁹ Gò má dré kà'wá àtrá nòzo, ópi kàdrì bvò àdhya íbe ìndì áyi ki sòdá zyandre íbe, adrerà'a ru kímó kitswálè àdzú bhu dhyà adrélépi lírìlé dòngí dri nda be, ìndì akódhi ni sòdá zyandre íbe. ²⁰ Dì, à dré kà'wá àtrá nda ni rúzo, tímáni profétà kinzò ro tà líndrìga ró dhi ki 'òlepi kà'wá nda kandrà dhi be. Tà líndrìga ró nda ì sè dhi, profétà nda líti tá mónnyá títi kà'wá àtrá ni àngè 'obhá lwàle áyi rú, adrébhá kpà líndrì fe akódhi ni líndrì dré dhi nì. Gò kà'wá àtrá nda ni bhèzo lídrì ro profétà kinzò ro nda be, àtsí andre adrélépi kòle bàrúti be dhi na. ²¹ Dì dhyà adrélépi lírìlé dòngí dri nda dré sòdá zyandre

* 19:15 19:15 A kònò 2:26-27; Longó ì 2:9.

títí nda ki togázó todràle sápi adrélépi tá apfòle í sílèsè dhi sè. Gò àrì títí dhi ì dré àyi ki zà tèzo pizo.

20

Kóná ngùlù-àlo dhi í

¹ Gò má dré ángéló àlo dhi ni nòzo adrérà'a asilé bhù lésè. Akódhi ru tá í drígá lifùngulá mvá bhù kùdù àko dhi àdhya, nyirì kàdrì dhi be. ² Gò dré ngázo nì maláwú gú dhi ni ru 'ìle nyirì sè, kàdréró bá na kóná ngùlù-àlo be dhi bvó. Akódhi nda, nì àku adrélépi tá be kínó lésè, adrélé rú zìle Dzàborò ìndì Sàtánà dhi 'i. ³ Dì ángéló nda dré akódhi ni bhèzo bhù kùdù àko dhi na, bhù nda ni ti atsúzó gágá lifùngulá mvá sè gò, kíkpazóá, akódhi kòkìtswárorò gòle sùrú títí bvò dri dhi ki lití ko, tsàle kóná ngùlù-àlo nda dré akírà'a. Amvolásá dhi, adré léá dhi, à kògò akódhi ni trì lókyá tsá sè.

⁴ Gò má dré lirírà adrézó òpi nya dhi ki nòzo. Mónnyá adrébhá lirílé dríásá dhi ì kisé tá rìnyí kitswázó tàbvó ta. Má dré kpà mónnyá tililé sápi sè, ì dré tá Yésu ni tà longólé, ìndì Gíká nì kùlì longólé dhi sè dhi ki lindrì nòzo. Àyi nda ì fè tà àyikya lindrì kà'wá àtrá dré ìndì lindrì ni dré ko. Í 'o tá kpà akódhi ni àngì lwàle àyi ki kàndrágá ì 'asé yà, kó ngalé àyi drígá yà dhi ko. Dì ì dré ngázo dràdrá 'asé gò, ì dré òpi nyàzo tùmáni Kristo be kóná ngùlù-àlo. ⁵ (Mónnyá àruka títí dràbhá dre dhi ì nga rè dràdrá 'asé ko, tsàle kóná ngùlù-àlo nda dré akírà'a.) Kòdhi vésè ni àlo móndí ì dré ngázo dràdrá 'asé dhi 'i. ⁶ Kólénzè nì adrè mónnyá dra ngabhá dràdrá 'asé lókyá nda sè dhi ì dré! Àyi nda ì lólo Gíká kandrà. Dràdrá nì rì ni rìnyí kitswá tsàle àyi rú ko. Dì, ì ni adrè kòwáná Gíká àdhya ìndì Kristo àdhya ì ró, adrélé òpi nya tùmáni akódhi be kóná ngùlù-àlo.

Sátánà ni tà ni akima

⁷ Kóná ngùlù-àlo nda kàkì dre dhi, à ni Sàtánà ni atrì akódhi ni bá lésè. ⁸ Akódhi dré apfòzo lile sùrú títí ayíbhá bvò ni pá su dhi ì 'asé dhi ki lití gò, àyi ki kimózo kitswálé àdzú bhu dhi bvó. A adrè sùrú nda ki rú zi Gógá, ìndì Mágógá. Í lizó ngóro sínýi yíandre mìle dhi tìni. ⁹ Dì àyi nda ì dré ngázo lavulé bvò drísè wáyi, lile àrà mónnyá Gíká àdhya ì dré adrézó lána dhi ni gàrà ki kùrú. Àrà nda bhàandre Gíká dré lile tò dhi 'i. Dì, àtsí dré ìna asízó bhù lésè àyi ki za véle títí. ¹⁰ Gò Dzàborò àyi ki litlèpi nda ni bhèzo àtsí andre adrélépi kòle bàrùtì be dhi na, àrà tá kà'wá àtrá ki bhèzo pròfètà kinzò ro dhi be lána dhi na. Kónàle dhi, àyi ki rùbhá ni adrè aswálé kítú be ìndì ngàtsi be kóná vésè kólyá.

Mónnyá dràbhá dre dhi ki tàbvó tàma kùdù ro dhi

¹¹ Amvolásá dhi, má dré lirírà kàdrì kemve òpi àdhya ni nòzo, dhya adrélépi lirílé dríá dhi be. Dì bvò ì bhù be dhi ì dré lapázó dhya nda mìlèsè gò, gòzo véle àyi ki no ko. ¹² Gò má dré mónnyá títí kàdrì ìndì tàko ró dràbhá dre dhi ki nòzo, adrérà'a àyi ki totó lirírà òpi àdhya nda kandrà. Dì à dré búkú ki tinzizo gò, búkú zìzya lídrì àdhya ni nìzo. Gò mónnyá dràbhá nda ki tàbvó tàzo, ngóro àyi ki tà 'òle gò tsízoo búkú nda ì léna dhi ì dré tá adrélé dhi tìni. ¹³ Yíandre 'o tá mónnyá tá dràbhá ì lé dhi ì topfòle. Dràdrá ì àrà dràbhá kya be dhi ì 'o tá kpà mónnyá tá dràbhá àyi lé dhi ì topfòle gò, àyi àlo àlo títí dhi ki tàbvó tàzo ngóro àyi ki tà 'òle dhi ì dré tá adrélé dhi tìni. ¹⁴ Gò dràdrá ki bhèzo àrà dràbhá kya be àtsí andre adrélépi kòle dhi na. Àtsí andre nda dràdrá ni rì 'i. ¹⁵ Dì mónnyá títí àyi ki rú tsízoo búkú lídrì àdhya na ko dhi ki bhèzo àtsí andre nda na.

21

Bhù tìdhi ro dhi ìndì bvò tìdhi ro dhi

¹ Amvolásá dhi, má dré bhù tìdhi ro dhi ni nòzo bvò tìdhi ro dhi be. Tàko ko, bhù àku ì bvò àku be dhi ì akí dre. Yíandre tá kpà véle yókódhó. ² Gò má dré bhàandre lólo, Yèrusalémá tìdhi ro dhi ni nòzo adrérà'a asilé Gíká vélèsè bhù lésè. A ledé tá bhàandre nda adrélé gànzi ró, ngóro tòkó àyi tosólèpi aveave ró adrélé àyi agó nì letè lámó sè dhi tìni. ³ Gò má dré kùlì 'u'ù apfòlepi lirírà òpi àdhya lésè dhi ni yízo tàá dhi: «Mì yi rè ká! Nyànomvá dhi, àrà Gíká dré adrézó lána dhi móndí ì kòfalé. Akódhi mo bhà adrézó tùmáni àyi íbe. Í ni adrè akódhi ni mónnyá ì ró. Dì Gíká nì tàndì adrélépi tùmáni àyi íbe nda ni adrè àyi ki Gíká ro. ⁴ A ni mìnra títí dhi ki atrì àyi mìlèsè. Dràdrá ni adrè véle yókódhó. Kizá, tongotongo, rùbháaswa be dhi ki kòkpà adrè véle yókódhó. Tàko ko, tà àku akí dre.»

⁵ Dì dhya adrélépi lirílé lirírà òpi àdhya dri dhi dré tàzoá dhi: «Mì nò rè ká! Má adrè tá títí dhi ki 'o atsálé tìdhi ro!» Dré gòzo tàá má dré dhi: «Mì tsì tà kòdhi ì. Tàko ko, kùlì kòdhi ì kùlì bàti kitswálé kà'ìle togó wáyi sè dhi 'i.» ⁶ Gò tàá dhi: «Tà títí dhi ì kitswá dre! Ma Àlefà 'i, ìndì Omégá 'i. Ma tà títí dhi ki wáláká 'i, ìndì tà títí dhi ki kùdù 'i. Dhya

adrélépi yí lovo íbe dhi dré dhi, má ni yí adrélépi angalé kidrì lídrì ádhya lésè dhi ni fe dré mvùle àngyá. ⁷ Di dhya àngùdhi dra tà lavulépi dhi ni tà títi kòdhi ki kisé tàyilé ro. Má ni adrè akòdhi ni Giká ro. Akòdhi ni ína adrè áma mvá ro. ⁸ Di, kàdré ína mónyá tíri ró dhi ki tà sè, mónyá adrèbhá áma ka'í ko dhi íbe, mónyá adrèbhá tà gále gágà dhi ki 'o dhi íbe, mónyá adrèbhá móndí pfu drále dhi íbe, mónyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi íbe, mónyá adrèbhá kólé tà 'o dhi íbe, mónyá adrèbhá giká tàko ki lindrì bha dhi íbe, ìndì mónyá títi adrèbhá kinzò ta dhi íbe dhi, àyi nda ki àrà ni adrè àtsí andre adrélépi kòle bàrúti be dhi na. Kòdhi dràdrà ni rì 'i.»

Yerusalèma tídhí ro dhi

⁹ Gò àngélo nzi-drì-rì adrèbhá tá kópò nzi-drì-rì gabhá kizà kùdù nzi-drì-rì dhi i sè bìbi dhi íbe nda ki àlo dré alizo tàá má dré dhi: «Mí alí, má kòtadháro mí dré tòkò Kábilígya Mvá dré mòle àyi tòkò ro dhi.» ¹⁰ Di dré áma dòzo Tirí Lólo ni rínyi sè bhàle kóngò àlo kàdrì mvumvù ro dhi drìna. Dré má dré Yerusalèma, bhàandre lólo dhi ni tadházò adrèrà'a asilé Giká vélésè bhù lésè. ¹¹ Bhàandre nda ga tá Giká ni mìlanzìlanzi sè bí gò, adrélé lagulé ngóro kírà làgì kyàkyà dhi dré adrélé lagulé dhi tíni. Adré tá lagulé ngóro kírà rú be dzáspè dhi tíni, adrélé tàratára ngóro krístalé tíni. ¹² Bhàandre nda ni zèribà nzi tà nzinzi ìndì mvu tá mvumvù, adrélé tí íbe mudrì-drì-rì. Àngélo mudrì-drì-rì dhi i adrè tá zèribàti nda ki líkì. Zèribàti nda i rúsè dhi, à tisi tà Ísèrèlè ànzi ki surú mudrì-drì-rì dhi ki rú. ¹³ Zèribàti nda i kòfalé dhi, à tobhà tà na dhi i kítu dré apfòrà lésè, na dhi i kítu dré ndíra lésè, na dhi i kurú lésè, ìndì na dhi i tabhu lésè. ¹⁴ Bhàandre ni zèribà nda totó tà i pá mudrì-drì-rì kírà sè dhi i dri. Kírà nda i rúsè dhi, à tisi tá Kábilígya Mvá ni àpòstolò mudrì-drì-rì dhi ki rú.

¹⁵ Àngélo adrélépi tá tà ta má be nda ru tá í drígá kòzo óro sè dhi, kítswázò bhàandre nda ni kàdrì tabhì, zèribà ni ádhya be, ìndì zèribàti ni kya be. ¹⁶ Bhàandre nda ni gàrà su dhi ki kátswa tà títi kandra àlo, kátswa ni tàli ni pí. Gò àngélo nda dré bhàandre nda ni tabhìzo kòzo sè, kisézóá dhi: kátswa ni tá kílóméterè ngulù-rì-drì-kámá-su, ìndì kàdrì ni i mvumvù ni be dhi i tá kpà kandra àlo. ¹⁷ Di dré kpà zèribà nda ni tabhìzo: mvumvù ni tá méterè nyadhì-na-drì-nzi-drì-àlo. Kòdhi àngélo adrè tá ngá tabhì méterè móndí i dré adrèzó ngá tabhì ásà dhi sè. ¹⁸ A tobhà tà zèribà nda kírà rú be dzáspè dhi sè, bhàandre nda ni tobházò óro tserèlè adrélépi tàratára krístalé tíni dhi sè. ¹⁹ A ledé tá bhàandre nda ni zèribà ni pá i kírà twátwa làgì kyàkyà dhi i sè. A ledé tá pá ni ni àlo dzáspè sè, rì ni sàfirè sè, na ni àgátè sè, su ni èmeródè sè, ²⁰ nzi ni sàrudòníkisi sè, nzi-drì-àlo ni sàruduwánè sè, nzi-drì-rì ni krísòlité sè, nzi-drì-na ni bèrìlè sè, nzi-drì-su ni tópázè sè, mudrì ni krísòpùràzè sè, mudrì-drì-àlo ni turùkwázè sè, ìndì mudrì-drì-rì ni àmetisté sè. ²¹ A ledé tá zèribàti mudrì-drì-rì nda i pérelè i sè: àyi àlo àlo títi dhi i pérelè àlo sè. A ledé tá bhàandre ni láti andre óro tserèlè adrélépi tàratára krístalé tíni dhi sè.

²² Má nò tá tépelò bhàandre nda na ko. Tàko ko, Mírì Giká rínyi líyí ro dhi túmání Kábilígya Mvá be dhi i, bhàandre nda ni tépelò 'i. ²³ A kítswá ngádra kítu ádhya yà, kó ngalè mbá ádhya yà dhi ni lovo bha ngá kazá bhàandre nda léna dhi ko. Tàko ko, Giká ni lagulaga adrè ína ngá kazá lána dhi ni, ìndì Kábilígya Mvá akòdhi ni tàlá 'i. ²⁴ Súrú títi dhi ki atsi ngádra bhàandre nda ádhya 'ásè. Opí kàdrì bvò ádhya ki kpà fi lána àyi ki mìlanzìlanzi be. ²⁵ A kítswá tàdzí bhàandre nda ni zèribàti ki asé ìndró sè ko. Àngyá ko, ngátsi ni adrè kònale yókódhò. ²⁶ Súrú títi dhi ki fi bhàandre nda léna àyi ki mìlanzìlanzi be, ìndì àyi ki lindrì be. ²⁷ Di, ngá àlo ndí ró dhi kítswá tàdzí file lána ko. Dhya adrélépi tà gále gágà dhi ni 'o yà, kó ngalè adrélépi tà 'o kinzò sè yà dhi kítswá kpà tàdzí file lána ko. Ngbà 'í mónyá àyi ki rú tisizo Kábilígya Mvá ni búkù lídrì ádhya léna dhi ki fi lána dhi àyi.

22

Yiandre adrélépi lídrì fe dhi

¹ Gò àngélo nda dré má dré yiandre tàratára krístalé tíni adrélépi díle, adrélépi lídrì fe dhi ni tadházò. Yiandre nda adrè tá apfòle Giká ni lírìrà adrèzó òpì nya Kábilígya Mvá be dhi lésè, ² adrélé díle bhàandre ni láti andre 'ásè. Yiandre nda ni gàrà rì dhi i 'ásè dhi, fa adrélépi lídrì fe dhi totó tà i adrélé lò'wa 'a vèsè be mudrì-drì-rì kóna àlo sè, vèsè àlo mbá àlo sè. Fa nda ni bí i tá àlókò adrèzó surú títi dhi ki tidrì ásà dhi 'i.

³ Tàtrítrí àlo dhi ni adrè vélé yókódhò. Giká ni lírìrà adrèzó òpì nya Kábilígya Mvá be dhi ni adrè bhàandre nda 'á gò, akòdhi ni màràbà i dré adrèzó lisámbo 'o akòdhi kandra. ⁴ I ni akòdhi ni mìbhalé no mì sè. Akòdhi ni rú ni kpà adrè àyi ki kándragá i 'ásè. ⁵ Ngátsi ni adrè vélé yókódhò. I kítswá kpà ngádra tàlá ádhya yà, kó ngalè kítu

àdhyà yà dhi ni lovó bha ko. Tàko ko, Mírì Giká ni ngádra fe ngá kazá àyi dré dhi ni. Dì ì ni adrè òpì nya kóná vèsè kólyá.

⁶ Gò ángéló nda dré tázóá má dré dhi: «Kúlí kòdhi i kúlí bàti kitswálé ka'ile togó wáyi sè dhi 'i. Mírì Giká adrélépi pròfétà kì kodzó àyi kúlí longó dhi mù àyi ángéló, tà dra atsábhà mbèlè dhi kì longó àyi mārábà i dré.»

Yésu adrè alìle mbèlè

⁷ Yésu adrè tàá dhi: «Mì yi rè ká! Má adrè alìle mbèlè! Kólénzé dhyà adrélépi kúlí pròfétà àdhyà búkù kònìdhi lé dhi kì líkí dhi dré!»

⁸ Ma, Yòwánì, ma dhyà tà kòdhi kì yìlepi, ìndì tà nda kì nòlepi mǐ sè dhi 'i. Má kòyi tà nda i nòzoá dre dhi, má dhe tà ángéló tà nda kì tadhálépi má dré dhi pá, kitswálé akódhi ni lindrì bha. ⁹ Dì, dré ìna tázóá má dré dhi: «Mì 'o kònìni ko! Ma mārábà 'i ngóro mí tìni, àmi adrúpi pròfétà ro dhi i tìni, ìndì mónnyá títì adrèbhá kúlí búkù kònìdhi lé dhi kì líkí dhi i tìni. Be ró dhi, mí kòbhà Giká ni lindrì kòdhyà!»

¹⁰ Gò tàá má dré dhi: «Mì kòlosó kúlí pròfétà àdhyà tìsìle búkù kònìdhi lé dhi i móndí i dré ko. Tàko ko, lókýá atsá ànyi dre. ¹¹ Lè dhyà àngùdhi adrélépi tà kònzì 'o dhi, kògò ìna adrélé tà kònzì 'o. Dhyà adrélépi ndòtò tà 'o dhi, kògò ìna adrélé ndòtò tà 'o. Dhyà adrélépi tà gyàgya 'o dhi, kògò ìna adrélé tà gyàgya 'o. Dhyà adrélépi lólo dhi, kògò ìna àyi fe adrélé lólo.»

¹² Yésu adrè tàá dhi: «Mì yi rè ká! Má adrè alìle mbèlè! Má ni alì áma làgì múrúngú be, kitswálé tà logó móndí àlo àlo títì dhi i dré tà ì dré 'òle dhi i tí. ¹³ Ma Àlefà 'i, ìndì Omégá 'i. Ma dhyà drìdrì dhi 'i, ìndì dhyà kùdù dhi 'i. Ma tà títì dhi kì wáláká 'i, ìndì tà títì dhi kì kùdù 'i.»

¹⁴ Kólénzé ì adrè mónnyá adrèbhá àyi kì kánzò kì dzi dhi i dré! Àyi nda kì kitswá file bhàandre nda na zèribàtì i 'àsè, adrélé fa adrélépi lídrì fe dhi ni lò'wa nya dhi àyi. ¹⁵ Dì, kàdré ìna mónnyá kònzì kì tà sè, mónnyá adrèbhá kólé tà 'o dhi ìbe, mónnyá adrèbhá ndòtò tà 'o dhi ìbe, mónnyá adrèbhá móndí pfu dràle dhi ìbe, mónnyá adrèbhá giká tàko kì lindrì bha dhi ìbe, ìndì mónnyá títì adrèbhá kìnzò tà le 'òle dhi ìbe dhi, àyi nda kì adrè bhàandre nda ni kivrì na.

¹⁶ «Ma, Yésu, má mù áma ángéló kitswálé tà kòdhi kì longó títì àmi adrèbhá Ekèlézyà i 'àsè dhi i dré. Ma dhyà angálépi Dàwídì ni kómvo lésè dhi 'i, ìndì akódhi ni toyó 'i. Ma kpà nzàgó adrélépi kòle drùbhì sè dhi 'i.»

¹⁷ Tírì Lólo i tòkó adrélépi 'òle mòle dhi be dhi, ì adrè tàá dhi: «Mì kàlì wà!» Dhyà àngùdhi adrélépi tà kòdhi kì yi dhi kòtà kpà dhi: «Mì kàlì wà!» Lè dhyà àngùdhi adrélépi yì lovó ìbe dhi kàlì. Dhyà adrélépi yì le mvùle dhi kòdo yì adrélépi lídrì fe dhi mvùle àngyá.

¹⁸ Ma, Yòwánì, má adrè mónnyá títì adrèbhá kúlí pròfétà àdhyà búkù kònìdhi lé dhi kì yi dhi kì kodzó, adrézó tàá dhi: Dhyà àlo kògò tà àzya bha kúlí búkù kònìdhi lé dhi i dri dhi, Giká ni kókpà kizà kàdrì tà ni kì tìsìzo búkù kònìdhi lé dhi kì bha akódhi nda dri. ¹⁹ Dhyà àlo kòtìngá tà àlo kúlí pròfétà àdhyà búkù kònìdhi lé dhi i drìsè dhi, Giká ni kókpà tà tani tà ni kì tìsìzo búkù kònìdhi lé dhi kì tìngá akódhi nda drìsè. Akódhi kitswá ìna file bhàandre lólo dhi na ko. Kitswá kpà fa adrélépi lídrì fe dhi ni lò'wa nya àlomvá ko.

²⁰ Dhyà adrélépi tà kòdhi kì longó dhi adrè tàá dhi: «Àyiya, má adrè alìle mbèlè!»

Kàdré kònìni! Mírì Yésu, mí kàlì wà!

²¹ Mírì Yésu ni togó tani kàdré àmi ìbe títì!